

Neerlandia. Jaargang 16

bron

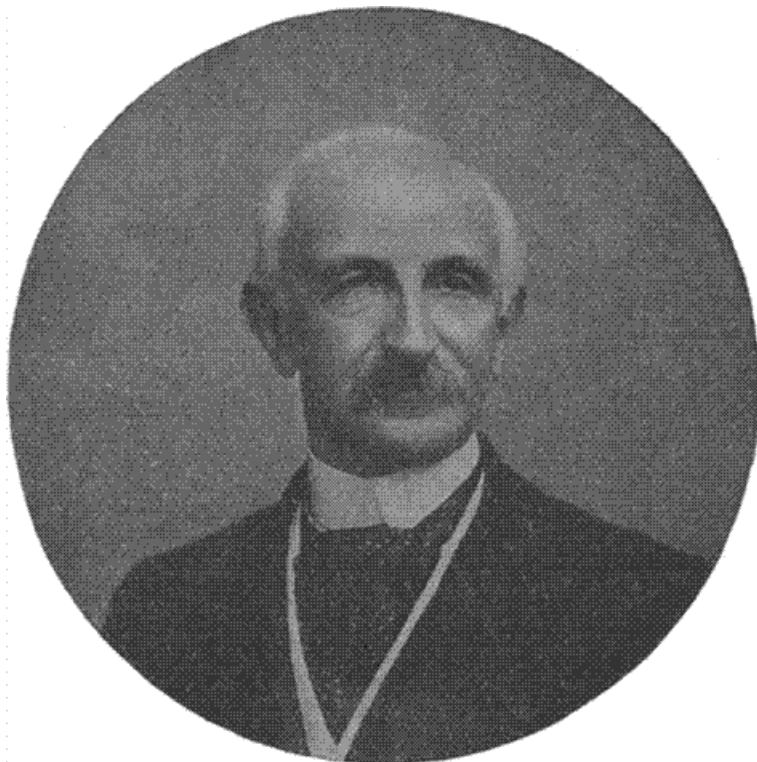
Neerlandia. Jaargang 16. Geuze & Co, Dordrecht 1912

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_nee003191201_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

Prof. T.M.C. Asser.

Wij Nederlanders, gewend aan hooge buitenlandsche onderscheiding van landgenooten, ervaren die als iets van zelf sprekends; wereldorganen die portret en bijschrift verspreiden en hoogen dank wekken, bezitten wij niet. Bovendien ligt het niet in onzen aard de toch zoo gerechtvaardigde aandacht te vestigen op

aanleidingen tot nationale zelfwaardeering. Noch in België evenwel, noch in Zuid-Afrika, noch verder waar Nederlanders of oud-Nederlanders wonen, is de erkenning van Nederlands beteekenis, vooral op wetenschappelijk gebied, algemeen verbreid. De tegenstanders van Nederlandsche beschaving hebben zoo aanhoudend en zoo kleineerend over hare minderwaardigheid gesproken en geschreven, dat zulk bewijs van groote onkunde eindelijk gevleugeld woord is geworden. Bij name is en wordt, wetens of onwetens, deze praktijk gevolgd, ter bestrijding van Nederlandsche Hoogeschoolen in landen, waar de Nederlandsche taal grondwettig dezelfde rechten heeft als Fransch of Engels. Daarbij wordt dan met groot gebaar gewezen op het onloochenbare feit dat Nederlandsche geleerden voor hun geschriften een vreemde taal gebruiken, iets wat begrijpelijkerwijze bij eentaligen vooral, den geheel onjuisten indruk wekt van ongenoegzaamheid onzer moedertaal.

Om die reden grijpt Neerlandia gretig de eervolle gelegenheid aan om er op te wijzen, dat thans voor de vijfde maal, aan een Nederlander de Nobelprijs voor wetenschap is gegeven, naar verhouding van alle volken der aarde aan ons volk het meest. Van 't Hoff, Lorentz, Zeeman en Van der Waals gingen voor, thans is Prof. Asser, Minister van Staat, de verkorene. Diens vruchtbare arbeid voor den wereldvrede is hiermede gehuldigd, in werkelijkheid echter de bron van d'en arbeid: zijn ongeëvenaarde kennis van staatsen volkenrecht.

Kardinaal Van Rossem

werd in 1854 te Zwolle geboren. Hij is sedert bijna vier eeuwen de eerste Nederlandsche Kardinaal. In 1523 werd Willem Enkevoort, geboortig uit Mierloo (N.-Br.), door zijn vriend en beschermer, den Nederlandschen Paus Adrianus IV tot Kardinaal benoemd. Na dien is geen Nederlander met die waardigheid bekleed.

Kardinaal Van Rossem trad in 1873 in de orde der Redemptoristen, werd in 1879 priester gewijd, was leeraar te Roermond en te Wittem, en werd in 1895 naar Rome geroepen om daar verschillende hoge

kerkelijke ambten te vervullen, totdat hij onlangs tot Kardinaal werd benoemd. Hij was de bijzondere raadsman van Pius X.

[Mr. W. Dicke]

Mr. W. DICKE,
Algemeen Secretaris-Penningmeester van 1 Oct. 1907-1 Oct. 1911.

La Gazette de Hollande.

Totnogtoe verzuimde Neerlandia melding te maken van een merkwaardig verschijnsel, de herleving n.l.: van *La Gazette de Hollande*. Onder die benaming werden begrepen alle gedurende de 17e en de 18e eeuw in de vereenigde provinciën verschijnende nieuwsmarens *La Gazette de Hollande*, de nachtmerrie van de ministers van Lodewijk den XIVen en van den grooten koning zelven, zooals Eugène Hadin zegt in de voorrede van zijn boek: '*Les gazettes de Hollande et la presse clandestine aux XVIIe et XVIIIe siècles.*'! Onze bekende journalist, Jhr. O. van Beresteyn, heeft het ondernomen. *La Gazette de Hollande* op nieuw te doen verschijnen, te doen herleven wat, zooals in het hoofd van het blad staat aangeteekend, in 1677 met privilegie van de heeren Staten was opgericht. Het blad prijkt met het wapen van Holland, opgehouden door den leeuw, die het met het dreigend zwaard beschermt, staande in Holland's met de wapens der voornaamste steden omheinden

tuin, en daaronder de zinspreuk: 'Concordia res Parvae Crescunt.' De heer Van Beresteyn brengt in herinnering, dat tot 1849 *Le Journal de la Haye* de taak vervulde van een internationaal nieuwsblad. Frederik de Groote en Washington o.m. maakten gebruik van de in 't Fransch geschreven Hollandsche nieuwsbladen tot het doen van mededeelingen, die zij gaarne geopenbaard zagen. 'Luzac's fransche Courant', *La Gazette de Leyde* (Nouvelles extraordinaires de divers endroits) die, oorspronkelijk in het leven geroepen door den Franschman J.A. de la Font, van 1680 tot 1814 heeft bestaan, werd - aldus vertelt de Baron Collot d'Escury in 'Holland's Roem', van Petersburg, heel Europa door, Spanje zelfs niet uitgezonderd, tot Konstantinopel gelezen.'

De Nederlandsche taal, ondanks hare eigenaardige bekoring, ondanks onze uitnemende letterkunde, wordt buiten onze grenzen weinig verstaan. De heer v.B. wil dat dit zonder valsche schaamte worde erkend. Maar, vraagt hij, moeten wij ons daarom op den achtergrond houden, moeten wij niet het middel te baat nemen, waardoor wij, Nederlanders, ons boven andere natiën mogen verheffen, n.l. dat wij den vreemdeling ook in zijne taal kunnen te woord staan? Laat ons dan in de taal der diplomatie, in de Fransche taal, ons doen hooren door hen, die het Nederlandsch niet verstaan. *La Gazette de Hollande* wil zijn een Hollandsche krant, hoewel in het Fransch geredigeerd. Het wil zijn het orgaan, waardoor de Hollander tot den vreemdeling het woord richt. Het wil den vreemdeling de openbare meening in Holland doen kennen zoowel door uittreksels uit de Nederlandsche dagbladen als door eigen artikelen, onze kunstuitingen op allerlei gebied, onze nijverheid, onze handelsbeweging de grootst mogelijke bekendheid doen verwerven. Het wil valsche, voor ons land ongunstige berichten of oordeelvellingen logenstraffen. Jhr. Van Beresteyn heeft zich de medewerking weten te verzekeren van bekende personen in het binnen- en het buitenland.

En nu het blad een half jaar oud is, kunnen wij niet anders dan getuigen, dat Jhr. v.B. zijn program trouw blijft. Elken Woensdag en Zaterdag verschijnt het blad in een smakelijk uiterlijk, op mooi papier, met duidelijke letter, verlucht door platen omtrent voorvallen van den dag en portretten van personen, die op den voorgrond treden. Brieven uit het buitenland maken, dat het ook uit dien hoofde door Hollanders verdient gelezen te worden.

Wij begroeten het blad met sympathie als onzen medestander waar het betreft: tegenover den vreemdeling de vaan van Neêrland hoog te houden, in het algemeen Neêrlands belangen te bevorderen.

Buitenland

Londen.

Onze Londensche vertegenwoordiger, de heer J. Reyneke van Stuwe, hield te Londen in November een tweetal voordrachten over doel, werking en inrichting van het A.N.V.

De eerste voordracht had 25 Nov. plaats voor de vereeniging Nederland in den Vreemde; de tweede enkele dagen later voor Die Afrikaanse Vereniging van Londen, waarvan hoofdzakelijk aldaar studeerende Afrikaners lid zijn.

De spreker gaf een beeld van de groote beteekenis, die Nederland, vooral in de laatste halve eeuw, als handels- en nijverheids-mogendheid heeft verkregen. Alleen

aan overgroote onwetendheid is het te wijten, wanneer thans nog iemand van Nederland als ‘a dying nation’ spreekt.

De heer R.v.S. had de voldoening, dat aan het slot van beide bijeenkomsten bijna alle aanwezigen tot het A.N.V. toetraden.

Wie onzer buitenlandsche vertegenwoordigers volgt in zijn omgeving het goede voorbeeld van den heer Reyneke van Stuwe? Wij zijn volgaarne bereid alle inlichtingen voor deze lezingen te verschaffen.

* * *

De Stemmen uit de Nederlandsche Kolonie te Londen, onder leiding van Ds. S. Baart de la Faille en E.W. de Jong, heeft opgehouden te bestaan. Den 1en Dec. verscheen het laatste nummer van dit maandblad, met een artikel, waarin de beide redacteuren kennis geven van hun besluit om aan hun 'Stemmen' het zwijgen op te leggen.

Drie jaar lang hebben zij hun beste krachten aan dien arbeid gegeven; maar hun verwachting is teleurgesteld. Zij zeggen: 'Wij stelden ons voor, dat de belangstelling in zulk een orgaan o.a. ook blijken zou door een menigte - of dan door een meer bescheiden getal - van Ingezonden Stukken van degenen, die de pen konden voeren, of mee de leiding aangeven in onze Kolonie; mededeelingen, vragen, opmerkingen, wenken - opdat daardoor ook over verschillende belangen onder ons discussie zou ontstaan en levende deelneming. Aan aanmoediging van de zijde der redacteuren heeft het in dezen niet ontbroken.'

'Wij mogen, na een proefneming van drie jaren, zonder overdrijving constateeren, dat wij in al de genoemde punten zijn teleurgesteld geworden.'

Het getal inteekenaren bleef eveneens beneden billijke verwachting.

Ds. Baart de la Faille heeft echter met 1 Jan. onder den titel van 'Stemmen uit de Hollandsche Gemeente te Londen', het gewone al sedert jaren bestaande Predikbeurtenblad zijner kerk een weinig uitgebreid. Het zal voortaan elke twee maanden verschijnen.

Deze kerkelijke 'Stemmen' zullen kosteloos zoo ruim mogelijk in de Kolonie worden verspreid.

* * *

Het bestuur van de Nederl. Kamer van Koophandel te Londen heeft, naar aanleiding van de opmerkingen in het voorloopig verslag over de Nederlandsche begrooting, waarin eenige leden twijfel te kennen geven of Rijkssubsidies voor Nederlandsche tentoonstellingen in het buitenland wel nut afwerpen, besloten, ten einde op alle gebeurlijkheden voorbereid te zijn, zich van elke subsidie onafhankelijk te maken door het waarborgfonds van de Kamer zoodanig te verhoogen, dat de totstandkoming van haar in April 1912 te houden tentoonstelling verzekerd is.

Hamburg.

Op verzoek van een aantal leden der Nederlandsche Kolonie te Hamburg heeft de Ned. vice-consul, de heer Schuurman, aan de daar wonende Nederlanders de vraag gedaan of zij in de oprichting eener Nederlandsche Vereeniging zouden belang stellen. Ongeveer 150 bevestigende antwoorden kwamen in.

16 Dec. had nu een vergadering plaats in het Rheinischer Hof, dat door een Nederlander wordt gehouden, aan welke bijeenkomst een 80-tal personen deelnamen.

Na uitvoerige besprekingen werd een commissie van 16 personen benoemd om het vraagstuk der oprichting nauwkeurig te onderzoeken en in een latere vergadering verslag te doen.

Hoofdzaak is de vraag of een Nederlandsche club met eigen clublokaal zonder dat te hooge geldelijke eischen aan de leden gesteld worden, hier levensvatbaarheid zal hebben, dan wel of men zich zal moeten bepalen tot de oprichting van een Nederlandsche vereeniging met minder ver reikende doeleinden. De met de vroeger hier bestaan hebbende Nederlandsche Vereeniging en Hollandsche Societeit opgedane ervaringen zijn voor de beantwoording dier vragen van groot belang.

Spreek thuis Nederlandsch.

De Hollandsche Stem, het goed geleide maandblad voor Nederlanders in Argentinië, geeft den volgenden raad aan de Hollanders in deze Zuid-Amerikaansche republiek:

Onze kinderen in dit land moeten het Spaansch kennen. Ze moeten die taal grondig kennen. Dit ga voorop, ter voorkoming van alle misverstand. Maar waarom zouden de kinderen niet tevens onze schoone moedertaal leeren. Vraagt nu niet: wat hebben ze er aan? Zulk een vraag getuigt van weinig liefde en ook van weinig verstand. Immers door de taal blijven uwe kinderen in verbinding met Hollandsche lectuur met Hollandsche zeden, gewoonten, enz. enz.

We kennen huisgezinnen, waar de kinderen, schoon hier geboren, uitnemend onze taal spreken. Maar we kennen er ook, waar de grootouders hun eigen kleinkinderen niet verstaan.

Daarom, wat we in het particulier wel eens zeiden, zeggen we hier in het algemeen: spreekt in uw gezin Hollandsen en eischt van uw kinderen, dat ze u ook in die taal toespreken en antwoorden. Uw kinderen zullen er wel bij varen.

Tot zoover de Hollandsche Stem. Alle Hollandsch-sprekenden in den vreemde willen wij dezen zeer goeden raad in ernstige overweging geven: Spreek thuis Uw moedertaal, ook met Uw kinderen.

Nederlandsche Zang in het buitenland.

Hier nog een goeden wenk van De Hollandsche Stem, die ook in andere landen dan Argentinië kan worden toegepast:

De Nederlander houdt van gezelligheid. En met waardeering voor het vele goede dat Argentinië ons biedt, mag toch gezegd worden, dat de gezelligheid in ons vaderland eenig is.

Wat vooral gezelligheid verhoogt, is de zang, zoowel in den huiselijken kring, als daarbuiten.

We zouden dan ook al onze landgenooten wel de vraag willen stellen: z i n g t g e o o k v e e l? En bij een ontkennend antwoord zouden we wel zeer dringend willen roepen: b e g i n d a n h e d e n! Zingt de Hollandsche schoolliederen uwer jeugd. Leer ze uw kinderen! Bindt door den zang uw kroost aan huis en verhef daardoor uw leven. Een zingend leven is een rijk leven.

En o wat zijn we dan toch arm! Geen enkele zangvereeniging, die in dit opzicht leiding geeft en die op onze feesten de vreugde verhoogt. Zelfs in Buenos Aires niet! Is ook dit geen ideaal? Wie is er warm voor? Wie pakt dit koetje bij de horens?

Och, dat er onder de Nederlanders in Argentinië toch meer gezongen werd!

West-Australië.

De heer Edgar G. Semmens, geaccrediteerd agent voor de West-Australische regeering in Nederland, heeft een artikel geschreven over de beteekenis van West-Australië voor Nederland en Nederlandsch-Indië. Dit opstel is als bijblad van de Zeepost van 8 Nov. l.l. opgenomen. De redactie teekent er bij aan: Met een vasthoudendheid, die de heer Semmens, een geboren Australiër, van onze beroemde voorvaderen schijnt geërfd te hebben, heeft hij sedert 10 jaren dit doelwit (het nader tot elkaar brengen van West-Australië tot Nederl. Oost-Indië, Red. N.) voor oogen. Wij hopen, dat de eervolle opdracht aan den heer Semmens verstrekt, om deze belangen in Java en Nederland te bepleiten, bij onzen handel en onze vlag waardeering en steun zal vinden.'

De heer Semmens vangt zijn artikel aldus aan:

Voor ongeveer drie eeuwen werd het lang gezochte Groote Zuidelijke Vasteland ontdekt door de dappere bemanning van een Hollandsen vaartuig, Duyfken ge-

heeten, dat onder bevel van den in de geschiedenis befaamden Willem Jansz. voer. Zij landde op de Oostelijke kust van de Golf van Carpentaria, nu bekend als 't Noord-Westen van Queensland.

Onder degenen die later, einde December 1696, het land bezochten, was schipper Willem de Vlaming de belangrijkste figuur. Zijne bevinding was, volgens uitgebracht rapport, 'dat er noch goed land, noch iets dat waard was genoemd te worden, te vinden was.'

Hoe zou die onversaagde zeerob zich de oogen uitwrijven, als hij nu hetzelfde land kon aanschouwen. Hoe zoude hij verbaasd staan, indien hij nu zoude moeten hooren, en dat op goede gronden, dat door het land, hetwelk hij kort en goed waardeloos verklaarde, enkel in metalen en mineralen sedert dien tijd de fabelachtige waarde van £ 101.303.722 is voortgebracht, dat landbouw en vruchtenteelt reeds een oppervlakte beslaan van 722.000 acres en dat de oogst van 1909-'10 in een enkel jaar £ 2.900.000 heeft opgeleverd, terwijl de veeteelt zich over 165.000.000 acres uitstrekt en 4.730.000 schapen, 793.000 stuks vee en 125 000 paarden vertegenwoordigt.

Nederland

Heemschut.

Niet van de vereeniging Heemschut willen wij nu schrijven, ofschoon zij zich flink roert en de kranten telkens melden, dat zij voor het bedreigde schoon van stad en land pleit bij wien het aangaat, en al menig gevaar heeft afgewend, maar in het algemeen van het heuglijke verschijnsel, dat men meer en meer besef krijgt van het vele schoons, dat menschenhanden en natuur in ons land hebben geschapen, en het waard acht behouden te blijven, al moet men er zich de opoffering van wat geriefelijkheid of geld voor getroosten.

Van de vereeniging Heemschut hebben wij al gewag gemaakt. De heer K. Hazelhoff Roelfszema heeft bij de Provinciale Staten van Noord-Holland het voorstel ingediend om reclameborden, advertenties op muren enz. te verbieden, als daardoor de omgeving wordt ontsierd¹⁾. Misschien is dat de weg - bij provinciale verordening - om dien hinder voor het oog langs spoorwegen en wandeldreven op te ruimen. Het wordt ook tijd, want lang onderscheidde zich wel ons land in dit opzicht gunstig van andere Europeesche landen, waar men die schreeuwende advertenties veel meer zag dan ten onzent, maar in de laatste paar jaren neemt het kwaad hier toe.

Een van de aantrekkelijkste vormen van Heemschut vinden wij wat de vereeniging Nehalennia, de vereeniging tot instandhouding en bevordering van Walcheren's natuur- en stedenschoon, heeft gedaan. Zij heeft een gedrukt stuk verspreid waarin zij de menschen gevoel tracht bij te brengen voor de eenvoudige schoonheid van de huizen op den Walcherschen buiten. Dat stuk bevat zooveel goeds, dat ook elders

- 1) Naar aanleiding van het adres aan den minister van waterstaat, waarin de aandacht gevestigd werd op de ontsierende reclameborden, door de Electriche Spoorwegmaatschappij aangebracht aan de masten der electriche geleidingen langs den spoorweg tusschen Amsterdam en Haarlem, ontving de bond 'Heemschut' van den Commissaris der Koningin in Noord-Holland bericht, dat de Electriche Spoorwegmaatschappij is aangeschreven, die borden ten spoedigste te verwijderen.

ter harte mag worden genomen, dat wij gaarne medehelpen er bekendheid aan te geven. Zoo zegt Nehalennia:

‘Bij aanbouw van nieuwe woningen in de dorpen en langs de wegen van ons eiland wordt het eenvoudige Walchersche woningtype (een sober baksteen en huis, waarvan de ramen voorzien zijn van openslaande groen-en-wit geschilderde luiken) zeer weinig meer gevolgd. In de plaats daarvan verrijzen tegenwoordig huizen met onevenredige verdeelingen, waarvan de gevels bestreken zijn met hel wit geschilderde cement-banden; gekleurde tegeltjes bevinden zich boven de ramen, terwijl op alle mogelijke plaatsen versierselen zijn aangebracht. Bont gekleurd glas bevindt zich niet zelden in het bovenste gedeelte der glasruiten; meermalen worden gevels geheel gecement en hierin ornamenten gekrast, of wel “voegen”, ten einde het te laten voorkomen, alsof de muren uit natuursteen waren opgebouwd. Vooral de nieuwere topgevels hebben allen eenvoud verloren: behalve den bovengenoemden opschik vertoonen deze ook wel torenvormige zuiltjes, pinakels enz., terwijl het minder fraaie gebroken dak veelvuldig wordt toegepast.

Dit alles valt te betreuren. De schoonheid der huizen toch zit niet in het maken van rijk versierde gevels en ingewikkelde vormen, doch in een eenvoudige architectuur, die goed van verhouding is en welke zich moet aanpassen aan de omgeving. Mogen gekleurde tegeltjes groote diensten kunnen bewijzen bij de bekleding van gangen, keukens enz., aan gevels, hetzij onder ontlastingsbogen of boven deuren, kunnen zij bezwaarlijk van eenig nut zijn. Gewone gebakken steen bewijst dezelfde, zoo niet betere diensten. Waarom dan toch deze doellooze voorwerpen aangebracht? Zij kosten slechts geld, dienen tot niets en hebben geen zin. Hetzelfde geldt voor alle andere “versierselen”. Zij zijn niet op hunne plaats en niet in overeenstemming met den eenvoud der landelijke omgeving.

In verband met het vorenstaande noodigen wij u, heeren timmerlieden en metselaars, beleefd uit: Verleent ons uwe medewerking tot het behoud van het Walchersche woning-type. Zoekt den rijkdom uwer huizen in hechtheid van materiaal, en juistheid van vormen, doch niet in het aanbrengen van versierselen, welke in architectenkringen reeds lang hebben afgedaan. Bouwt eenvoudig, doch smaakvol; overlaadt uwe gevels niet met onnoodigen opschik. Dekt uwe daken met roode pannen; deze steken prachtig af tegen het groen der omgeving en vertoonen na verloop van tijd fraaie kleurschakeeringen, terwijl de blauwzwarte pannen eentonig en doodsch zijn en blijven. Handhaaft aan uwe nieuwe woningen de groen en wit geschilderde luiken, welke nergens zoo algemeen als op Walcheren worden gevonden en dus een eigenaardigheid van dit eiland vormen.’

Aldus Nehalennia.

Nog anderen dan timmerlui en metselaars mogen het ter harte nemen, dat er ten plattelande eenvoudig en in aansluiting met de omgeving moet worden gebouwd. Wij kennen een Veluwsch dorp, dat tot enkele jaren geleden niet een huis had, klein of groot, dat uit het stil fraaie kader viel, tot er een hoog, ‘modern’ huis verrees, gedekt met glimmende bruinroode pannen (niet de stemmige dof roode pannen die Nehalennia aanprijst), een huis, dat op zijn plaats was geweest in een villadorp of in een badplaats, maar hier vloekte met de omgeving. En dat huis had een kunstschilder er laten zetten!

Wij hopen, dat Heemschut of andere vereenigingen overal buiten in de richting zullen werken van Nehalennia. De smaak van den buitenman is al even erg achteruitgegaan als die van den stedeling, en de verbetering die er in de groote steden

merkbaar is, laat in de meeste provinciesteden en op het land nog op zich wachten. Wat daar bijgebouwd wordt is meest droevig om aan te zien.

Van wat de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten verricht behoeven wij niet uitdrukkelijk te spreken. Haar naam zij hier alleen met erkentelijkheid genoemd.

Ten slotte de naam van een man, die al jaren lang voor het behoud van het bouwkunstig schoon geijverd heeft en zonder wiens alarmgeroep en pleiten en werken heel wat meer onder den moker zou zijn gevallen: jhr. mr. Victor de Stuers.

Tucht-Unie.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Justitie is het volgend adres verzonden:

Geven met verschuldigden eerbied te kennen ondergeteekenden, E. Bergsma, burgemeester van Enschedé, Algemeen Voorzitter der Tucht-Unie, en Dr. C.J. Söhngen, leeraar aan het Gymnasium, 1e Algemeene Secretaris der Tucht-Unie, te Nijmegen,

dat het doel der Tucht-Unie is: 'tuchteloosheid onder het Nederlandsche volk te bestrijden, ten einde zijne zedelijke, geestelijke en lichamelijke kracht te verhoogen,' zooals blijkt uit Artikel 1 der Statuten, waarvan een exemplaar is gevoegd als Bijlage I;

dat zeer velen de Tuchteloosheid voor een groot deel toeschrijven aan de in ons vaderland zoo langzame berechting van overtredingen;

dat in verband daarmee de Algemeene Vergadering der leden van de Tucht-Unie aan het Algemeen Bestuur heeft opgedragen zich tot Uwe Excellentie te wenden met het verzoek, het daartoe te willen leiden, dat ook hier te lande zoo spoedig mogelijk eene snelle berechting van overtredingen worde ingevoerd;

dat de Tucht-Unie telt 122 persoonlijke leden en vereenigingen-leden, waarvan eene opgave hierbij gevoegd is sub Bijlage II;

dat derhalve het Algemeen Bestuur der Tucht-Unie zich tot Uwe Excellentie wendt namens duizenden Nederlandsche mannen en vrouwen;

dat het Algemeen Bestuur der Tucht-Unie gaarne zal voldoen aan een eventueele oproeping om zijn verzoek mondeling bij Uwe Excellentie toe te lichten.

Centraal Bureau voor vrouwenstudie in Nederland.

De penvoerster, mej. Nannie Grondhout, Hooglandsche Kerkgracht 22 te Leiden, Nederland, schrijft:

In het laatst van Juni l.l. zijn vijf afgevaardigden van de vijf vrouwelijke studenten-vereenigingen in Nederland (te Amsterdam, Leiden, Groningen, Utrecht en Delft) te zamen gekomen, ieder harer daartoe aangewezen door een dezer vereenigingen.

Deze afgevaardigden zijn overgegaan tot de oprichting van het Centraal Bureau voer Vrouwenstudie in Nederland.

Het doel van het C.B. is: het internationaal verkeer tusschen vrouwelijke studenten te bevorderen.

Het wil dit deel bereiken door:

- a. inlichtingen te geven omtrent studie enz. aan een der Nederlandsche universiteiten;
- b. inlichtingen te vragen omtrent studie enz. aan buitenlandsche universiteiten;
- c. het verzamelen van publicaties en geschriften;
- d. het oprichten van dergelijke bureau's in het buitenland te bevorderen;
- e. andere gepaste, tevens wettige middelen, die aan het doel van het C.B. bevorderlijk kunnen zijn.

De bedoeling is dat meisjes, voor korter of langer tijd in Nederland willen komen studeeren, in dit Bureau zullen vinden een lichaam dat steeds bereid is de meest volledige inlichtingen te verstrekken omtrent de studie, zoowel als het verblijf hier

te tanden. Nederlandsche meisjes maken van het Bureau gebruik, wanneer zij eenigen tijd buitenslands willen gaan studeeren.

Reeds knoopte het C.B. betrekkingen aan met de meest bekende universiteitssteden in Europa en enkele daarbuiten - ook kwamen in dezen korten tijd - in het begin van September werden de Reglementen enz. verzonden - reeds aanvragen uit het binnenszoowel als het buitenland in.

Naast Duitschland, waar een soortgelijk lichaam bestaat, is Nederland het eenige land, waar de vrouwelijke studenten op deze wijze zich hebben vereenigd. Mogen velen - en hier denken wij in de eerste plaats aan onze stamverwanten - voordeel hebben van de oprichting van dit Centraal Bureau.

Nederlandsche Militaire muziek.

Een inzender, die zich Gema teekent, schrijft in De Muziekbode een reeks opstellen over de militaire muziek in ons leger. In het nummer van 18 Nov. vertelt hij, hoe hij gedurende de jongste groote legeroefeningen, gelegenheid had de militaire muziekcorpsen nader te bestudeeren. - Gema schrijft:

Bij genoemde manoeuvres vroeg ik een kapelmeester: Welke marschen speelt u daar? Hij neemt een boekje van een der muzikanten en toont het mij. Wat zag ik? Niets dan D u i t s c h e M a r s c h e n .

Een tweede vraag: 'Hebt u geen andere marschen?' Een ander boekje komt voor den dag, wederom Duitse, een paar Sousa's, en enkele Belgische of Fransche, althans volgens titels en namen der componisten.

En hij vroeg verder:

Maar hebt U dan geen Hollandsche marschen? De man keek hem verwonderd aan, met een blik, die vroeg: bestaan die dan ook? en antwoordde: 'neen, we hebben wel een van Bouwman en een van Stenz, maar niet bij ons.'

H o l l a n d s c h e muziek en wel M i l i t a i r e M u z i e k zonder H o l l a n d s c h e muziek! Vraag: 'welke instrumenten hebben jullie' Terwijl ik rondsuffelde, ontwaardde ik op de aangebrachte merken, Duitse, Belgische, Fransche en toevallig een Hollandsche firmanaam. Dat allegaartje krijgt den naam van N e d e r l a n d s c h e M i l i t a i r e M u z i e k !

Een der heeren kapelmeesters lichtte mij in: 'Dat is de collegiale naijver, alias afgunst onder de kapelmeesters, om uit wangunst geen marschmaaksels hunner collega's te spelen. Hollandsche instrumenten, ja. Z.Ex. de Minister verlangt volgens recht en billijkheid, dat de Hollandsche nijverheid bevoorrecht worde en de instrumenten in Nederland gekocht worden. Men stoort er zich weinig aan, men heeft immer een paar achterdeuren om zelfs een Minister te misleiden.'

De schrijver vertelt dan verder, hoe de militaire kapelmeesters vroeger een vreemdelingenlegioen vormden: één Belg en de rest Duitschers. Zoover zijn we dan toch dat ze tegenwoordig Nederlanders zijn.

Maar nu een g o e d e o r g a n i s a t i e , zoo dringt hij aan, onder bekwame leiding, die make o n v e r v a l s c h t e en zuivere H o l l a n d s c h e corpsen. Zocal de tamboer of hoornblazer zijn Hollandsche of te wèl model-marschen voor den troep moet slaan of blazen, zoo zal het muziekcorps voor onze troepen H o l l a n d s c h e marschen spelen. Wij moeten hebben N e d e r l a n d s c h e M u z i e k c o r p s e n in ons leger, en dat van kop tot teen en geen verkapt vreemd gedoe. Een land met zulke geschiedenis is niettegenstaande zijn kleine uitgestrektheid nog een groot land, dat

zichzelve moet weten te waardeeren en te achten. Daarin moet gewis het leger een voorbeeld geven.

Nederland en Zuid-Afrika.

Op uitnoodiging van het bestuur der Afdeeling Amsterdam van de N.Z.-Afr. Vereeniging, waren den 16en December, Dingaansdagavond een aantal gasten met de leden der Afdeeling saamgekomen tot een feestelijke bijeenkomst in Americanhotel te Amsterdam. De bedoeling was, de belangstelling voor Zuid-Afrika in ruimer kring nog wat op te wekken en in 't bijzonder aan de Amsterdammers en aan het 50-tal ter Amsterdamsche Universiteit studeerende Zuid-Afrikaansche jongelui de gelegenheid te geven tot wederzijdsche kennismaking.

Men is daarin zeer goed geslaagd: er heerschte een gezellige en ongedwongen toon. De dames waren zeer talrijk; de Z.-Afr. studenten waren meerendeels opgekomen. Afwisseling werd gebracht door menige aardige voordracht voor zang en piano, en dat de sluizen der welsprekendheid niet gesloten ble-

ven, spreekt van zelf. Namens de Z.-Afr. studenten sprak de heer Steijn, die de gevoelens van gehechtheid, de wenschen en de hoopvolle verwachtingen van het stamverwante volk over zee in welgekozen woorden vertolkte.

Van de Afdeelingen.

Aan de Afdeelingsspenningmeesters.

In dit nummer is een lijst opgenomen van de adressen der Afdeelingsspenningmeesters om de samenwerking tusschen hen te vergemakkelijken.

Door tijdige inning der bijdragen in Januari, waardoor bij latere verhuizingen veel moeite en geschrijf voorkomen wordt, kunnen zij elkaar en het hoofdkantoor te Dordrecht de administratieve taak verlichten.

Dordrecht.

De heer A.N.J. Engelenberg, resident van Djambi met verlof in Nederland, heeft o.m. voor de Afd. Dordrecht een beschouwing gehouden over de vraag: Welk belang heeft Nederland bij Indië en welk belang heeft Indië bij Nederland en hoe zijn die belangen het best te vereenigen?

Hij betoogde mede op gezag van Prof. Snouck Hurgronje, en zijn betoog versterkend door aanhalingen uit de belangwekkende brieven van wijlen Raden Adjeng Kartini (zie *Neerlandia* van Juli 1911, blz. 156: Een zeer bijzonder boek) dat het een eers'e plicht van Nederland is zijn schoone koloniën te bewaren en te versterken door verheffing van het Javaansche volk.

Na de pauze werd den toehoorders een reeks prachtige lichtbeelden vertoond.

's-Gravenhage (Jongel.-Afd.).

De penvoerster schrijft:

Na een tijdperk van rust hield onze Afdeeling Zaterdag 18 Nov. weer een algemeene vergadering. Tot voorzitter werd thans verkozen de heer E.A. Takken, terwijl het bestuur aangevuld werd met mej. A. van Uye en den heer J.J. Logger.

Na afloop van het huishoudelijk gedeelte droeg de heer Takken eenige stukjes voor, hetgeen eene welkome afwisseling was.

Haarlem (Jongel.-Afd.).

Deze Afdeeling heeft een feestavond gegeven op 29 Nov. j.l., welke geopend werd met het zingen van van het A.N.V.-Lied en met eenige muziek nummers.

Hoofddoel was den heer en mevr. Van Gent, uit Bethlehem (Oranje-Vrijstaat) de gelegenheid te verschaffen de aanwezigen in te lichten over de vooruitzichten van onze beweging in Zuid-Afrika.

Zij werden ingeleid door Dr. J.B. Schepers.

Uit het verslag in de N. Haarl. Crt. nemen we het volgende over:

De heer Van Gent besprak het vruchtbare werken van het Verbond in Zuid-Afrika, voordat hij zijn eigenlijk onderwerp: Jong Zuid-Afrika en de Taalbeweging ging bespreken.

We hoorden van hem hoe vooral Dr. Van Everdingen met succes zijn krachten beschikbaar stelt om de Nederlandsche taal in Zuid-Afrika te bevorderen; hoe twee Nederlandsche tooneelspelers, die daar uitvoeringen gaven de Afrikaners in verrukking brachten voor het schoone Hoog-Hollandsch.

Hij protesteert tegen een reeks artikelen in een onzer groote bladen verschenen van de hand eener dame, die een viertal weken in Zuid-Afrika doorbracht en daarover dingen zegt, die meermalen geheel bezijden de waarheid zijn en het gevolg van onvoldoende kennis van het Zuid-Afrikaansche volk en hun toe standen, die men niet moet bezien door een Europeeschen bril.

Spr. stelt tegenover die beweringen zijn aankomst in den Vrijstaat en het gul onthaal bij die Boeren, zoo eenvoudig, maar ook zoo goed van hart. Zeker ze zijn eenigszins wantrouwend, omdat zij zoo dikwijls misleid zijn door overzeeërs, maar heeft men hun vertrouwen kunnen winnen, dan kan men op hun steun en sympathie steeds rekenen.

Op het jonge geslacht heeft spr. hoop voor de toekomst, omdat het vol ijver en liefde voor den arbeid is.

Werd de heer P. van Gent hartelijk toegejuicht, niet minder zijne echtgenoot, die na de pauze sprak over: Zuid-Afrikaansche Vrouwenvereenigingen.

In een mooi gestyleerde, dikwerf geestige lezing, bracht deze ontwikkelde vrouw, die acht jaar in den Oranje-Vrijstaat doorbracht ons in kennis met de gewoonten der Zuid-Afrikaasche vrouwen.

Zij toonde aan hoe deze vrouwen in uiterlijk en manieren echte dames, toch de beste en knapste huishoudsters zijn, die voortdurend bezig zijn met de zaken van hun huishouden, bijna alles wat voor hun levensonderhoud noodig is zelf bereiden en de zorg hebben voor mensch en dier op de hoeven.

De meisjes moeten van alles leeren, wat zij in haar later leven niet noodig hebben; de jongens behoeven niet zoo geleerd te zijn.

De goede boerenvrouwen voelen heel goed hoe verkeerd dit streven is: vandaar de vrouwenbeweging: een poging tot zelfbehoud.

De vrouwenvereenigingen zooals die in Zuid-Afrika opgericht zijn, beoogen vooral: Bevordering van opvoeding en onderwijs en behartiging van de belangen der arme blanken, dat zijn de afstammelingen van families die door den oorlog alles verloren hebben.

De welgeslaagde avond werd besloten met het gemeenschappelijk zingen van het Wilhelmus.

Hellevoetsluis.

De penvoerder der Rotterdamsche Jongel.-Afd. schrijft:

't Is aan onze Afdeeling gelukt om in 't kleine Hellevoet een Afdeeling op te richten. 't Programma bevatte verscheiden nummers muziek voor viool en klavier, en die beiden en cello, verder voordrachten en als derde nummer de Propagandarede. De heer Van Vooren, voorzitter der Jongel.-Afd. Rotterdam opende met een kort woord;

toen kwam een duo voor klavier en cello. De beide stukken vielen zeer in den smaak van het publiek, dat het aardige zaaltje goed had bezet. De propagandarede volgde, waarin het doel omschreven en tevens aangegeven was hoe de taak van een Jongel.-Afdeeling zijn kan. Max May gaf daarna twee vioolnummers, waarbij de heer Spruytenburg hem begeleidde. Wam Heskes droeg voor ernstige en luimige voordrachten. Allen werden zeer toegejuicht.

Een trio, voor cello, viool en klavier werd onder ademlooze stilte aangehoord. Ludw. van Peski was de cellist. Leverstein gaf ook nog eenige muzieknummers ten beste, terwijl De Boer herinneringen voordroeg.

De moeite was beloond. Hellevoet had zijn Afdeeling al in de rustpoos. Moge ze het A.N.V. tot eer strekken.

Hoorn.

Wegens hoogen leeftijd heeft de heer J.C.v.d. Blocquery het voorzitterschap dezer Afdeeling neergelegd.

Maastricht (Jongel.-Afd.).

De penvoerder schrijft:

17 Nov. hield onze Afdeeling eene zeer goed geslaagde vergadering. Nadat er eene wijziging in het bestuur was aangebracht, waarbij als 1e voorzitter gekozen werd de heer Aug. Defresne en als penningmeester de heer Jos. Gemmeke (Capucijnenstraat 21), dankte de voorzitter de aftredende leden voor hunne ijvervolle bemoeiingen, vooral Jhr. Paul Graafland, den aftredenden voorzitter, voor zijne vele aan de Af-

deeling bewezen diensten en gaf het woord aan den spreker van dien avond, den heer Carel van Oort, die eene lezing hield over 'Photographie als kunst'. Deze lezing lichtte spreker toe met een aantal mooie lichtbeelden. Het onderwerp werd door den spreker op zeer gezellige en voor een ieder bevattelijke manier behandeld. Dat de lezing in den smaak viel bij de leden bleek wel uit den luiden bijval, die hem na afloop ten deel viel. Ook de reeks lichtbeelden welke na de lezing volgde was zeer aardig. De meeste waren genomen uit het zeer schilderachtige Jekerdal in het bijzonder en het schoone Zuid-Limburg in het algemeen. Als slot lichtbeeld kregen we onze geliefde vorstin met hare liefvallige dochter Prinses Juliana te zien, welker verschijning op het witte doek allen een luid hoezee ontlokte.

Rotterdam.

Van 2 tot 11 Dec. werd in het gebouw van den Rotterdamschen Kunstkring door de Afdeeling een tentoonstelling gehouden van hetgeen in 1910 te Brussel was opgesteld in ons eigen Paviljoen en waarvoor het A.N.V. is bekroond met den grooten en eereprijs.

De Afdeeling had goed gezien deze zaal te kiezen.

De Rotterdammers kennen den weg erheen en ze leent zich met haar donkere wanden uitstekend tot het doen uitkomen van platen, kaarten, foto's enz. Vooral de hoofden der ongeveer 1000 over de heele wereld buiten ons land verschijnende Nederlandsche bladen, in Vlaanderen alleen 700 à 800, maakten hier een voortreffelijken indruk en trokken zeer de aandacht.

De tentoonstelling heeft sedert 1910 aanmerkelijk uitbreiding ondergaan. Nieuw waren o.a. de verschillende programma's van feestelijkheden, foto's enz., die een overzicht geven van de samenleving der Nederlanders in het buitenland. Het was aardig bij deze kiekjes zoo nu en dan de opmerking te hooren: 'Hé, daar ben ik ook geweest' of, dat men op de foto's familieleden ontdekte.

Aan den anderen langen wand hingen de beide wereldkaarten door den heer L. de Boer geteekend. Het zal verscheiden bezoekers goed gedaan hebben weer eens te worden herinnerd aan de grootsche daden onzer zeevarende voorouders, die Nederland groot hebben gemaakt. Dat vooral de historische kaart zeer belangrijk is, blijkt hieruit, dat verschillende personen, vooral op onderwijsgebied, er op aandrongen, dat zij zal worden uitgegeven.

De Boeken-Commissie maakte met hare bekende tabellen, kaarten en statistieken een overzicht gevende van haar zoo belangrijken arbeid in het verspreiden van Nederlandsche boeken en couranten over de geheele wereld, weer een goed figuur.

Voor het inrichten der tentoonstelling heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt de heer J. de Wit, werkzaam aan het hoofdkantoor te Dordrecht. Dank zijn hulp, was alles keurig opgesteld.

Over het bezoek mag de Afdeeling tevreden zijn, al had zij misschien nog meer personen verwacht.

Het Alg. Ned. Verbond, de Afdeeling Rotterdam in het bijzonder, zijn er ongetwijfeld meer door bekend geworden.

Anderen Afdeelingen wordt het houden eener dergelijke tentoonstelling, waarbij het kantoor te Dordrecht steeds alle gewenschte hulp verleent, ten zeerste aanbevolen. Zij geeft den menschen een duidelijk bewijs van het doel en streven van het A.N.V. en een afdoend antwoord op de vraag: 'Wat wij nu eigenlijk doen'.

Rotterdam (Jongel.-Afd.).

Het nieuwe bestuur dezer Afdeeling is als volgt samengesteld:

1e voorzitter: M.C. van Vooren; 2e voorzitter: W. Leverstein; 1e secretaris: Jan W. de Boer, Korte Kade 30, Kralingen; 2e secretaris: C. Montijn; commissarissen: C.N. Kraayeveld en mej. Marie Roodenburg.

Wageningen (Stud.-Afd.).

De penvoerder schrijft:

16 Nov. hield de heer Attie Nieboer in de bovenzaal der Studentensocieteit Ceres voor leden en genoodigden een voordrachtavond, die in alle opzichten geslaagd mag worden genoemd. Op uitstekende wijze droeg de heer Nieboer eenige humoristische Betuwsche vertellingen voor, door hem zelf vervaardigd, getiteld Cyrano de Bergerac. De Kunstkenner van Modderwijk en De Pensicenganger. Onze voorzitter, de heer P.K. Heringa, was zonder twijfel de tolk van allen, toen hij na afloop den heer Attie Nieboer in warme bewoordingen dank bracht voor zijn genotvolle voordracht.

Het bestuur is voor 1912 samengesteld uit de heeren: P.K. Heringa, voorzitter; F.A.L. Schoenmaeckers, schrijver. Alyda Hove, Wageningsche Berg; A. Beets, penningmeester.

Iets over 't A.N.V. in Nederlandsen Limburg. (vooral te Maastricht).

Wij, Jong-Nederlanders, zijn optimisten; waren wij 't niet, dan zou nimmer eene Afdeeling te Maastricht zijn opgericht.

13 Juli 1909 verscheen een hoofdartikel in de Limburger Koerier tot oprichting eener Afdeeling van het A.N.V. 't Werd niet opgemerkt. Maastricht voerde in dien tijd een scherp verkiezingsstrijd en de hoofden zaten vol politiek.

Toen wandelden eens twee gymnasiasten, vriendschappelijk-gearmd, over 't Vrijthof; zij begonnen te 'boomen' over dat artikel: 'hé, jonge ieden kon 't A.N.V. ook wel gebruiken' - 't was wat voor de Maastrichtsche Gymnasiasten en H.B.S.-lui' - 'kom, kom, die zijn niet zoo letterkundig en voelen niets voor stambelangen' - 'allo, niet zóó pessimistisch, laten we erover denken' - en zij dachten drie maanden erover, doch dat uitstel werd nu eens géén afstel! Zij stelden zich in verbinding met den schrijver van het bewuste artikel, die hun als persoonlijken raad gaf om eerst de oprichting eener 'ouderen'-Afdeeling af te wachten; doch zij lieten zich niet in slaap soezen.

In de Kerstvacantie werd rondgevraagd, onderhandeld met Dordt, kennissen gepolst enz., men hoorde wel 't thans zoo alledaagsch gezegde: 'alweer een vereeniging - 'te

sérieus om succes te hebben' - maar men besloot toch te vergaderen. Er zaten juist op den kop af tien jongelui aan de groene tafel, doch zij hadden harde koppen en richtten brutaalweg eene Jongelieden-Afdeeling op: die waagt, die wint. De leeraren in de Nederlandsche taal aan Gymnasium en H.B.S. spraken een hartelijk woordje tot aanbeveling, Dr. W. van Everdingen kwam spreken en de zaak was gereed en gered. 't Teere boompje groeide; nu en dan zond Dordt, de hoofdstam, wat levenssappen, doch weldra zal dit onnoodig blijken en omgekeerd worden. De tijd tot oprichting was goed gekozen, want de Maastrichtsche jongelui kregen zin en inzicht in het verenigingsleven; de 'ouderen'-Afdeeling werd bijna een jaar later opgericht en wij, 'jongeren' hopen, dat wij eens een goed voorbeeld aan haar mogen nemen! De oudere Maastrichtenaren zijn niet allen even vurig voor de Nederlandsche taal en stambelangen; in denzelfden tijd toen te Maastricht het A.N.V. en J.-N. begon te werken, werd er ook eene 'Association Française' opgericht. Daarover verscheen in La Meuse, d.d. 3 April 1909, een merkwaardig artikeltje, getiteld: 'Chronique Maestrichtoise' - 'L'Alliance Française à Maestricht'. Hierin stond te lezen, dat

er te Maastricht eene Alliance Française was opgericht, tot doel hebbend om bijeenkomsten en voorsellingen in de Fransche taal te organiseeren en om deze mooie taal, die steeds door de deftige Maastrichtsche burgerij werd beoefend, te onderhouden en zelfs de beoefening ervan aan te wakkeren. En verder:

‘Velen zal 't waarschijnlijk verwonderen, dat de oprichters dezer Alliance Française allen Vlamingen (?) of Hollanders zijn. Onder hen geen enkel Franschman, die overigens zeer zeldzaam zijn te Maastricht. Wat zullen de Belgische flaminganten hiervan zeggen? Eene Alliance Française gesticht door Vlamingen! Welk een gedrochtelijkheid! Lijkt 't niet in hun oog een misdaad van majesteitschennis jegens de Moedertaal!’

Dan wordt nog beweerd, dat er weinige Franschen van geboorte onder de Maastrichtenaren zijn, maar deze toch bijna allen Franschen in hun hart zijn. (‘Sont presque tous Français de coeur’).

La Meuse overdreef natuurlijk met olifantsvrachten. Ware dit ophitsende artikel geschreven tusschen de jaren 1830-'39, toen door den val van Venlo de geheele provincie Limburg, behalve Maastricht in de handen der Belgen was en Maastricht er naar hunkerde ook met België vereenigd te worden, dan zou eenige waarheid erin schuilen. Toen immers maakten vele der aanzienlijkste jongelieden propaganda voor België, zij waren verplicht de stad te verlaten en sloten zich aan bij de Belgische regeering, waar zij allen, op weinige uitzonderingen na, prachtige betrekkingen kregen¹⁾.

Men gelieve te bedenken, dat toen in België van eene Vlaamsche beweging nog geen sprake was zooals dit nu 't geval is en in België de Fransche taal de officieele omgangstaal was.

Maar om in 1909 te durven beweren, dat de deftige doorsneê-Maastrichtenaren ‘presque tous Français de coeur’ zijn, doet denken aan dat langzaamuitstervend, doch hardnekkig geslacht van Waalsche Belgen, die ons Limburg nog ‘Limbourg cédé’ noemen.

't Maastrichtsche en 't Limburgsche Fransch is soms zoo'n ón Fransch, zoo Hollandsch.

Toen wijlen de Courier de la Meuse nog bestond (tot vóór weinige maanden 't laatste Fransche blad in Nederland), stuurde men eens enkele exemplaren aan L. Veuillot en deze spotte aldus met die wouldbe-Fransche taal en stijl: ‘c'est une langue, voisine de la langue française’.

Zeker 't valt niet te ontkennen, dat de Maastrichtenaar nog wel iets voelt voor de Fransche taal, er zijn wèl en wellicht te veel Maastrichtenaren, die met het Fransch dwepen, die voor hunne kinderen eene geëmancipeerde educatie creëren door françaises; die op de tien Nederlandsche twee Fransche woorden gebruiken en hunne boekenkasten vol Fransche romans stoppen; die Fransche dagbladen en tijdschriften verkiezen boven Nederlandsche en geboorten, sterfgevallen en huwelijken aankondigen in de Fransche taal; die Luik als hunne tweede vaderstad beschouwen en liéver of alléén hunne plezierreisjes maken door Waalsch-België en Frankrijk en niet door hun vaderland of Vlaanderen.

1) Hierover leze men het zeer belangwekkend artikel in Limburgs Jaarboek 1911: Roermond 1830-'39. (Uitgave van Limburgs Provinciaal Genootschap voor Geschiedkundige Wetenschappen, Taal en Kunst)

Doch dit halfslachtig geslacht verdwijnt, sterft uit; ook in Maastricht zullen eens de Nederlandsche taalen stambelangen d o o r v o e l d worden. 't Zal nog wat aanloopen, vele droppels zullen nog moeten vallen, zij zullen den steen uithollen 'non vi sed saepe cadendo!' Vooral rust op 't jongere geslacht de eervolle taak hunne moedertaal tot spreektaal te maken in plaats van 't Fransch (dit hoofdzakelijk voor den netten stand).

Nu nog eene vraag en een antwoord.

Zouden te Roermond en te Venlo niet Jongelieden-Afdeelingen kunnen opgericht worden?

De leeraren en letterkundigen dier plaatsen en de leerlingen der middelbare scholen moesten er niet lang meer over denken.

Dus aan 't werk.

Jhr. P. GRAAFLAND.

Maastricht, September 1911.

Vlaanderen.

Fransche winkelopschriften in het Vlaamsche land.

Het zal alle Vlaamschgezinden wel meermalen onaangenaam hebben aangedaan te hebben moeten opmerken hoe in de meest Vlaamsche steden het overgrootste getal der winkelopschriften in het Fransch gesteld zijn. Dit is het geval niet alleen te Antwerpen, te Gent, te Brugge, - om maar van Brussel niet te spreken, - doch ook in de zooveel kleinere provinciesteden. Op vreemdelingen moet het inderdaad een zonderlingen indruk te weeg brengen, wanneer zij zich in het hartje van het Vlaamsche land voor zoo een overdaad van uitdrukkingen in een vreemde taal bevinden. Men moge zeggen dat zoo iets slechts een uiterlijke schijn is en dat het innerlijke van het Vlaamsche volk onaangetaast blijft, stellig is het dat er wel 'something rotten in the State of Denmark' is, wanneer een volk zoo iets in zijn eigen land verduurt. Trouwens, men zal het niet gemakkelijk uit den geest van een vreemdeling kunnen wegedeneeren, dat een volk dat iets dergelijks verdraagt niet reeds door de bacil van de verfransching is aangetast. Men moge beweren wat men wil, men moge staande houden, en met reden, dat de indrukken die een vreemdeling bij een kortstondig bezoek aan een land opdoet, uit den aard der zaak slechts een zeer oppervlakkig karakter kunnen dragen, een feit is zeker, dat men nooit, tegenover buitenlanders, den onvervalschten aard van het Vlaamsche volk zal kunnen verdedigen, wanneer wij ons voor toestanden bevinden als die welke in dit artikel gewraakt worden.

Het is ons gebeurd dat wij met Noord-Nederlanders, die geheel onbevangen, geheel objectief, ten opzichte van de Vlaamsche Beweging stonden over de verfransching van Vlaanderen en van het Vlaamsche volk geredeneerd hebben en dat één van de antwoorden die wij op onze bewering, dat ons volk toch niet zoo verfranscht was als men oogenschijnlijk zou zeggen, luidde: 'Indien dit werkelijk zoo is, dan zou uw volk al die Fransche opschriften in de Vlaamsche steden niet dulden.'

En dit moge nu meer schijn dan wezen zijn, toch valt het niet te ontkennen dat, waar soortgelijke feiten zich voordoen, er iets hapert aan het nationaal gevoel van een volk, er iets scheelt aan zijn besef van waardigheid. Acht men het mogelijk dat zoo iets, in omgekeerden zin, plaats heeft te Luik, of in welke andere Waalsche stad ook? Het volk zelf zou daar al gauw korte metten mee gemaakt hebben en het zou

daar overigens in het hoofd van geen enkelen handelaar opkomen om ooit zoo een onhandigheid te begaan.

Alleen bij ons, in Vlaanderen, is dit alles mogelijk. Bij ons alleen kan men het volk in het gtezicht slaan zonder dat het opstuift. Ons volk alleen lijdt aan gebrek aan karakter. Want men zegge niet dat de magazijnen en winkels, die uitsluitend het Fransch gebruiken in hun bekendmakingen aan het publiek bij voorkeur klanten bezitten, die, tot wat men in de wandeling den beteren stand noemt, behooren, en dat het ten behoeve van dezen stand is, welke ook voor-

al het Fransch-sprekend gedeelte van de bevolking uitmaakt, dat zij een vreemde taal bezigen. Want huizen, zooals de verschillende bazars, zooals Tietz, A l'Innovation, Vaxelaire-Claes, enz. vinden een groot gedeelte van hun klanten onder de Vlaamschsprekende burgerij en onder het volk. Men kan daarbij dan nog de talrijke tingel-tangels en cinema's voegen, die onder dezelfde lagen van de bevolking de meerderheid van hun bezoekers aantreffen. Overal is het Fransch wat de klok slaat; maar nergens gaat een woord van verzet op, zelfs niet wanneer het al eens gebeurt dat in het een of ander café-chantant een vreemde zanger het Vlaamsche volk bespot, zooals het ook wel al is voorgekomen. Wanneer een volk daartegen niet in opstand komt, dan mag men gerust zeggen, dat het ziek, erg ziek zelfs, is.

Een paar jaar geleden is het 'Vlaamsen Handelsverbond' begonnen den strijd tegen dergelijke kwade practijken aan te binden. De zegeltjes met het opschrift 'Briefwisseling, adressen, rekeningen, enz. in het Nederlandsen' werden wel in grooten getale overal opgeplakt. maar wij betwijfelen zeer of deze poging veel uitgewerkt heeft. Want zoo een werking kan alleen dan eenig nut opleveren, wanneer zij door een noemenswaardig aantal personen wordt gesteund. Wanneer slechts enkelen dit doen, dan maken dezen zich niet slechts belachelijk, hoe weinig belachelijk hun streven dan ook is, maar dan zullen zij hun ijveren met geen goed gevolg bekroond zien. Want als de overgrootste meerderheid den gewonen sleur blijft volgen, dan is het zeer begrijpelijk, dat geen winkelier of magazijnhouder er aan zal denken om voor die enkele uitzonderingen iets aan den gang van hun zaken te veranderen. Wanneer de Vlaamschgezinde winkeliers zelf, en zoo zijn er, zich in hun handelsbetrekkingen niet van het Nederlandsch bedienen of de opschriften op hun magazijnen in het Fransch stellen, wanneer Vlaamsche leiders of hun huisgenooten zich bij den heerschenden staat van zaken neerleggen, en zoo zijn er ook, hoe wil men dan dat er verbetering in den toestand gebracht wordt?

Wij beschouwen zoo een toestand als een belediging voor het Vlaamsche volk, doch wanneer dit volk zelf die belediging niet voelt, dan schijnt de oplossing van dit vraagstuk wel een onbegonnen werk. Er is niets zoo gemakkelijk en aangenaam dan zich in een heerschenden toestand te schikken en gemakzucht en strijd zijn twee woorden die vijandig tegenover elkander staan. Maar karaktervol is het in ieder geval niet. En wij herhalen wat wij hier al meermalen neergeschreven hebben: 'Hebt karakter, Vlamingen! Zonder dat is de zegepraal van den Vlaamschen strijd niet mogelijk. En karakter, helaas, is dikwijls, ver bij U te zoeken!'

Fraakrijks werken in Vlaanderen.

De penvoerder van Groep België schrijft:

Nederlandsche officieele en niet-officieele menschen zijn bang om zich te branden aan koud water, wanneer 't er op aan komt om b e w i j s te geven van daadwerkelijke sympathie, laat staan steun te verleen en aan den Vlaamschen taalstrijd. Men mag zich niet mengen in de politieke aangelegenheden van een naburig land.

Frankrijk mengt zich iederen dag in dien taalstrijd t e g e n ons en tot bevordering van het Fransch, onder alle soorten van vormen: Steun aan Fransche en Franschgezinde scholen, Fransch-Belgische pers, bevordering van Fransch tooneel, kwistige uitdeeling van Fransche ordelinten aan bestrijders van de Vlaamsche

Beweging, die noch tegen Frankrijk noch tegen de Walen gericht is; openbare betuigingen van sympathie voor Waalsch streven.

Een dier laatste uitingen was het voorstel 10-11-11 door Henri Galli in den Conseil Municipal de Paris gedaan, opdat 'en témoignage de l'amitié profonde pour un peuple fière une rue de Paris portera désormais le nom de "rue des Wallons". M.H. Galli a rappelé la réception faite aux conseillers parisiens à Liège et les fêtes de Jemmappes.'

Die Conseillers zijn ook hartelijk ontvangen geworden te Antwerpen en Gent. Aan beleefdheid denkt M. Galli niet eens. Een rue des Flamands zal er te Parijs wel nooit komen.

Uit onze Takken.

A n t w e r p e n . De afdeeling 'Liederavonden voor het Volk' heeft, onder de bekwame leiding van den heer F. Reynaers, sedert verscheidene weken haar werkzaamheden hervat. Aan een dezer liederaanleeringen verleende de zangeres, mevr. Hijmans, van Amsterdam, haar zeer gewaardeerde medewerking.

Ook de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk', welke dit jaar Mr. H. Lebon als voorzitter heeft, hernam haar werking op 5 Nov. j.l. meteen plechtige openingszitting op het Stadhuis, door de Stedelijke Overheid in den persoon van den Burgemeester, den heer J. de Vos, bijgewoond. Dr. P. Hamelius, hoogleeraar te Luik, handelde er over 'Engelsche Schrijvers in de Woelingen van 1681-1682.' 14 en 21 November trad Dr. P. Tack op met het zeer actueele onderwerp: 'Nieuwe wegen in het onderwijs der Moedertaal'. 28 Nov. en 5 Dec. sprak Dr. J. Denucé over 'Amerika vóór en na Columbus' (met lichtbeelden). 12 Dec. had de heer Leop. J.H. Meyer, bestuurder van de Nederlandsche School te Antwerpen, het 'Over de Middeleeuwsche liederen'. Over de voordracht van Prof. G.J.P.J. Bolland, te Leiden, die 16 Dec. sprak over 'Het Nederlandsch als voertaal in de wetenschap' hopen wij in een volgend nummer breedvoerig terug te komen. De bekende Vlaamsche philoloog, de heer J. Vercoullie, hoogleeraar te Gent, handelde 19 Dec. over 'De taalgrens in België'.

B r u s s e l . 26 October trad hier op Dr. W. van Everdingen, secretaris der Boeken Commissie van het A.N.V., met het onderwerp: Verhooging van het stambewustzijn, verspreiding van Nederlandsche boeken door de Boeken Commissie van het A.N.V.

Gezellig koutend schetste hij met woord en beeld, - de muren der zaal waren met allerlei platen en tabellen versierd, - wat er zoo al gedaan wordt door het A.N.V., en voornamelijk door de Boeken-Commissie, overal waar op den aardbol Nederlandschsprekenden wonen. Jammer maar dat vele leden zich hadden laten afschrikken door het ongunstige weder. Zij, die het trotseerden, hebben zich zeker niet beklagd!

- 14 November, had in het Vlaamsen Huis, de tweede voordracht plaats, met lichtbeelden dezen keer. Zendeling H. Guillaume, van het Rijsche Zendinggenootschap, trad voor eene eivolle zaal op. Ruim twee uren hield hij de aandacht geboeid door zeer wetenswaardige dingen te vertellen over de Bataks op Sumatra.

Wat is er daar al gewrocht voor de beschaving! Wat al scholen gesticht, niet alleen inlandsche, maar alreeds ook eene Nederlandsche!

Een mooie, aangename voordracht, en leerzaam vooral, zoo besloot de heer Kesler, toen hij aan het einde den heer Guillaume dank zegde, en de gansene vergadering stemde geestdriftig met die lofspraak in.

C h a r l e r o i . 26 Nov. richtte deze Tak zijn eerste winterfeest in met een liederavond. De heer J. Kesler, van Brussel, hield voor een zeer talrijk publiek een boeiende voordracht over 'Een reis door het wonderschoone Italië' (met lichtbeelden). Daarna herhaling

De Nederlanden¹⁾.

Th. van Rijswijck, Antwerpen 1811-1911.

Muziek Frans Sagers, Amsterdam.

Wie is 't die van ons wil weten Waar de Nederlanden zijn?
Aan de Lei of aan de Nethen Aan de Maas of aan den Rijn?
Daar waar men in Zuid en Noord 't Oude Neerduitsch spreken
hoort.

The musical score is written for piano and voice. It begins with a piano introduction marked 'Vivace'. The vocal melody is in G major, 2/4 time. The lyrics are in Dutch. The score includes various musical markings such as 'Vivace', 'allaca', and 'hoort.'.

Wie is 't die van ons wil weten Waar de Nederlanden zijn?
Aan de Lei of aan de Nethen Aan de Maas of aan den Rijn?
Daar waar men in Zuid en Noord 't Oude Neerduitsch spreken
hoort.

1) Aan den heer FERD. REYNAERS, muziekbestuurder der *Antwerpsche Liederavonden voor het Volk (A.N.V.)* om het genoten kunstschoon van de zangfeesten 13, 14 en 15 Augustus 1911.

van twee liederen, die verleden jaar reeds werden aangeleerd en aanleering van het prettige volkslied: 'Hij die geen liedje zingen kan.' Het feest eindigde met de gebruikelijke kostelooze boekentombola.

Gent. Letterkundige Afdeeling. 11 Dec. hield de heer M. Minnaert een buitengewoon belangwekkende voordracht over: 'De Muziek als uitdrukking'.

De jonge redenaar - die tegelijk voortreffelijk musicus is - lichtte zijn stellingen toe met motieven van de voornaamste componisten, met geoefende hand gespeeld.

18 Dec. las J.M. Brans voor uit een bundel ter perse: 'Wilde rhythmten, tamme rijmen'. Brans zweeg als dichter en prozaïst gedurende lange jaren. Wat we van hem nu krijgen, is meer dan een na-oogst.

Kortrijk. 3 Dec. Voordracht- en Leesavond in het Stadhuis door den heer O. de Gruyter, declamator. Een echt kunstfeest. Programma: Werk van Priem, Boutens, Gezelle, Multatuli, Pol de Mont, M. Metz Koning, Heyermans, Hegenscheidt. Openingstuk voor piano door den heer A. Vermeulen. Zangstukken door den heer P. Desloovere.

De Gruyter is een degelijk kunstenaar, die wel in Noord-Nederland gehoord zou mogen worden.

12 Dec. hield de Tak een algemeene vergadering, waarop het bestuur herkozen werd, dat thans als volgt is samengesteld: Voorzitter: Advokaat V. Lambrecht; onder-voorzitters: Gust. Byltiau, Dr. O. van den Berghe; penningmeester: V. Verhougstraete; schrijvers: Om. Provost, Kam. van Wullegheem; bestuursleden: Dr. V. Depla, Arm. Lamoral, Fr. Mattheussens.

Een zeer belangrijke bespreking volgde betreffende het inrichten van volksliederavonden.

Een commissie zal samengesteld worden om te trachten ditmaal de zaak door te zetten.

Mechelen. De 'Liederavonden voor het Volk' zetten regelmatig hun werkzaamheden voort. Het getal zangers en zangeressen stijgt soms tot 70-80. Onze liederen dringen door tot in de kleinste achterbuurtjes, worden in de lagere scholen aangeleerd en verdringen stilaan de onzedelijke straatliederen.

Een 'Jonge Wacht' kwam tot stand. Zij heet 'De Jonge Klauwaerts', is bij het Verbond aangesloten en bestaat uit jonge Vlaamschgezinden, welke ons behulpzaam zijn bij het inrichten van liederavonden, extension-lessen, feestelijkheden en voordrachten.

In den schoot der Afdeeling werd een declamatieavond ingericht. Dr. De Gruyter, uit Gent, droeg er pareltjes voor uit onze moderne letterkunde. Zijn bijval was groot.

De lessen van het 'Hooger Onderwijs voor het Volk' worden regelmatig gevolgd door 150-200 toehoorders. Achtereenvolgens traden op: de heer Collaer, student, over 'Cesar Frank als componist'. Schoone meesterstukken werden op de piano voorgedragen.

Dr. J. Denucé, uit Antwerpen, handelde in 4 lessen over 'De beschavingen van Amerika'.

Dr. C. de Bruycker, uit Gent, sprak in 4 lessen, door lichtbeelden opgeluisterd, over 'De levende wereld in verband met hare omgeving'.

Het ledental steeg van 120 tot 160.

*Nederlanders en Stamverwanten,
Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te
spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te
gebruiken.*

Zuid-Afrika

Ons Meester.

Zoo langzamerhand verdwijnen ze, onze meesters, en daarom is het goed aan de enkelen, die nog in leven zijn, een woord van hulde, en aan de gestorvenen een woord van nagedachtenis te wijden. Het waren stillen in den lande, geen leven- of bewegingmakers op politiek, noch op taalgebied: en daarom worden zij helaas... vergeten.

Zoo nu en dan kwam een enkele Nederlander uit naar de Kaap. Het was hem zelf of zijn ouders niet wel gegaan. Hij had gestudeerd of goed onderwijs genoten en omdat hij nog jong was, besloot hij naar de Kaap te gaan. Een ambacht verstond hij niet en met hersen-arbeid, vooral voor nieuwelingen, is er nooit veel in de Kaap te verdienen geweest.

Zoo kwamen zij geleidelijk de een na den ander op 't platte land terecht, meestal nooit verder dan de zoogenaamde ouw kolonie en namen zij de veelal ondankbare taak van huisonderwijzer op zich. Zoo bleven zij gewoonlijk hangen in hetzelfde distrikt, jaar in en jaar uit onderwijzende; bekend en meestal bemind bij iederen bewoner en hun leerlingen. Wat was hun Hollandsch goed, vooral hun brieven munten uit; want meester was onverbiddeijk en dulde geen fouten. Hun Engelsch was eveneens goed; doch, de uitspraak was een beetje scherp. De predikant van het dorp had zeer weinig moeite met aanstaande lidmaten, die van meesters school kwamen, en meester zelf - ach hij had zich geschikt in de omstandigheden, was oud geworden en leefde zoo jaar in jaar uit, slechts een enkele maal per jaar naar het dorp gaande, steeds zijn Hoog-Hollandsch sprekende.

Zoo waren er misschien eenige honderden verspreid over alle deelen der Kaap-Kolonie, en hoe goed deed het hun, wanneer zij een landgenoot ontmoetten. Soms reden zij uren te paard, wanneer zij vernamen, dat hier of daar een landgenoot woonde of tijdelijk verblijf hield. Schrijver dezes heeft ze gekend, die met een ossenwagen de lange reis maakte om toch hunne moedertaal nog eens te hooren, en te praten over 't land, dat zij in zoovele jaren niet hadden gezien en nooit meer zouden betreden. Velen van deze oudstrijders liggen onder de eiken, welke hun altijd deden denken aan Holland en in den ruimen zerk op hun graf, staat uitgekapt:

Hier rust Meester

(volgt naam).

Wij allen denken aan hem in Liefde.

of:

Meester was vijf en twintig jaren in onze famielje.

Hij ruste in vrede.

Nu onder de nieuwe onderwijswet zijn de laatst overgeblevenen afgedankt met een gratifikatie. Anderen zijn gehuwd en leven nu met hunne kinderen; doch hun aantal begint te dunnen; want voor nieuw aangekomenen is er geen gelegenheid meer en hun werk is nu door onderwijzeressen overgenomen.

Mogen de enkele overgeblevenen hun laatste levensjaren zonder bekommernissen uitleven.

JAC. SPOELSTRA.

Babanangospruit (Zoeloeland).

Kinderfeest der Hollandsche Zieken- en Begrafenis-Vereeniging te Johannesburg.

Kaapstad.

De Afdeeling Kaapstad en Omstreken gaf 9 November weer haar maandelijkschen avond, onder leiding van mevr. E.M.C. Loopuijt. De avond werd - zooals gebruikelijk is - geopend met het Verbondslied, waarna mej. Hoogendoorn een pianosolo gaf. Hierna zong het koor onder leiding van mevr. Luyt twee liederen. Mej. Van Oordt gaf twee voordrachten ten beste: De Redding, van Bogaerts en Het Mannetje in de Maan, van De Génestet, welk laatste het meest gewaardeerd werd.

Na de rustpoos speelde mej. Hoogendoorn weder een pianosolo en tot slot voerde de Rederijkerskamer Aurora het kluchtspel: Kort van memorie, op.

Johannesburg.

De Afdeeling Johannesburg en Omstreken van het A.N.V. heeft het volgende rondschrjven aan de kandidaten voor den Gemeenteraad gericht:

To the Candidates.

Dear Sir,

We shall be obliged by your early reply to the following question for publication in the local press.

Are you in favor of upholding the equal rights to both Languages in the Municipal Administration as well as in the Council, without reserve?

Yours faithfully,

SOPHIE H. DEYS - DRAAYER,

Hon. Secretary.

Dit rondschrjven is in het Engelsch gesteld, omdat slechts weinig kandidaten Hollandsen verstonden, Verschillende bevestigende antwoorden kwamen in.

Bij deze verkiezingen is ook gekozen de heer Deys, de eerste Hollander sedert de 15 jaar dat deze Raad in Johannesburg bestaat.

De Commissie voor het Kinderfeest te Johannesburg en muziekgezelschap.

Oost-Indië

Een wereldtaak voor Nederland.

Mr. A.B. Cohen Stuart, vóór 1910 een der eerste krachten in de A.N.V.-beweging hier te lande, blijft ook in Oost-Indië een der voorvechters.

Van een lezing onlangs door hem gehouden te Buitenzorg geeft de Javabode het volgende verslag:

In een voor leden van de Debatvereniging der Afdeeling van het Algemeen Nederlandsch Verbond en van de sociëteit te Buitenzorg toegankelijke lezing over bovenstaand onderwerp, heeft Mr. A.B. Cohen Stuart, hoofdcommies ter Algemeene Secretarie, Donder dagavond j.l. getracht instemming te verwerven met zijn denkbeeld, om aan het Algemeen Nederlandsch Verbond, daarvoor krachtens zijne beginselen en inrichting in de eerste plaats in aanmerking komend, de leiding toe te wijzen in de, door den Leidschen hoogleeraar mr. Van Vollenhoven in diens bekend Gidsartikel van November 1910 geschetste taak voor Holland, om den stoot te geven tot de vorming van eene zoogenaamde internationale politie, eene wereldstrijdmacht, die zoo noodig zal kunnen optreden voor een richtige tenuitvoerlegging van door het Haagsche Arbitragehof of door een anderen internationalen rechter gewezen vonnis.

Spreker hield zich in de eerste plaats bezig met de beantwoording van de vraag, of in dezen tijd oorlogen om de macht als zoodanig, oorlogen in het onmiddellijk staatsbelang, waarschijnlijk zijn. Hierbij sloot aan een bespreking van de mogelijkheid, dat oorlogen zullen uitbarsten om meer bijzondere redenen, waarbij dus allerlei bijzondere belangen als middellijk staatsbelang erkend zijn.

Besluitende dat de internationale gesteldheid, de tijdsomstandigheid gunstig is voor uitingen van internationalisme, werd vervolgens nagegaan of de stand, waarin zich die wereldomspannende beweging thans bevindt, haar in staat stelt tot het vormen van een instelling als 'de Generaliteit', waarop door prof. Van Vollenhoven - en door velen met hem - de hoop is gevestigd.

Aangezien ook dit, volgens de uiteenzetting van den spreker, mocht worden aangenomen, stelde hij de vraag of wij, Nederlanders, bereid en in staat zullen blijken in dezen lijd op het wereldtooneel te treden en er een taak te vervullen, even moeilijk als indrukwekkend en eervol. Sprekers uitvoerige beschouwingen ter zake deden hem die vraag bevestigend beantwoorden, onder tweeledig voorbehoud: 1°. dat een streven onzerzijds in de bedoelde richting geen nationale levensbelangen in gevaar brengt; 2°. dat het mogelijk zal blijken ons nationaal leven tot krachtiger uitingen te brengen, dan thans over het algemeen het geval is.

Sprekers breed opgezet betoog leidde ten slotte tot een krachtig pleidooi voor een gehoor geven aan de 'Roeping van Holland', dat hij besloot met het voorstellen der volgende motie:

'De leden van de Debatvereniging, de Afdeeling Buitenzorg van het A.N.V. en van de Sociëteit Buitenzorg, in hunne vergadering van 12 October 1911, spreken den wensch uit, dat het A.N.V., in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende vereenigingen en instellingen, naast hare werkzaamheid ter bevordering van Nederlandsche volkskracht, óók aanvaarde de taak om door studie en propaganda

te streven in de lijn, door professor mr. Van Vollenhoven geschetst in zijn “Roeping van Holland”, met dien verstande, dat geen maatregelen worden uitgelokt, welke 's-Lands onafhankelijkheid in gevaar zouden kunnen brengen.’

Luide toejuiching loonde den spreker voor zijne moeite. Na een openbare bespreking werd de motie met algemeene stemmen aangenomen, waarop dr. Mohr, voorzitter van de Debatvereeniging, den inleider dank bracht voor zijn doorwrochte rede.

Naschrift.

In het hoofdartikel van het Oct.-nr. van Neerlandia heeft het Hoofdbestuur duidelijk te kennen gegeven, dat het zich geen gezeg aanmatigt in het hoogst netelige, buiten zijn gezichtskring liggende vraagstuk, door Prof. Van Vollenhoven in het bedoelde Gidsartikel opgeworpen.

Dat het A.N.V. den stoot gaf tot het boek ‘In 't Zicht der Derde Vredesconferentie’ was uitsluitend om de aandacht van het Nederlandsche volk te vestigen op deze internationale bijeenkomst, die voor ons Nederlanders bovendien eene groote nationale beteekenis heeft. Aan de mannen van gezag op internationaal rechtsgebied verblijve in dezen het oordeel over de middelen; aan de breede schare de steeds stijgende belangstelling in den ontwikkelingsgang der vredesbeweging. Geen beter uitgangspunt tot het wekken dier belangstelling dan het van geestdrift tintelende artikel in de Gids van Nov. 1910. De waarde daarvan voor de praktijk moet door deskundigen worden uitgemaakt.

Mr. Cohen Stuart heeft intusschen een voortreffelijk werk verricht door in zijn omgeving de aandacht te vestigen op de naderende conferentie; een beknopt verslag zijner lezing is echter niet voldoende voor een volledigen indruk van het door hem gesprokene.

Red. Neerlandia.

Afdeeling Batavia.

Aan het jaarverslag over 1910, dat ons eerst in Nov. 1911 bereikte en in het Dec.-nr. niet kon worden opgenomen, is het volgende ontleend:

Op 1 Jan. 1910 telde de Afdeeling 255 leden, terwijl op 1 Jan. 1911 het aantal leden slechts het getal 260 bereikte. Hieruit blijkt wel dat te Batavia in het streven van het Alg. Ned. Verbond nog steeds een teleurstellende geringe belangstelling bestaat, al wijst het ledental dan ook een kleinen vooruitgang aan.

Door het bestuur werden eenige bijeenkomsten ingericht, waar leden of vrijen toegang hadden of tegen belangrijke prijsvermindering, bijv. de muzikale lezing van de heeren Pisuisse en Blokzijl, waar slechts een honderdtal belangstellenden aanwezig waren, waaronder nog 66 betalende bezoekers, niet-leden.

Verder wordt vermeld de avond in den schouwburg, toen eenige onderwijzers van Bandoeng in samenwerking met het N.I.O.G. een voorstelling gaven van Esmoreit. De Afdeeling gaf hiervoor een subsidie van f 100. -, waartegenover stond dat de leden tegen halven toegangsprijs de voorstelling konden bezoeken; slechts 24 leden maakten hiervan gebruik. Nog slechter was het bezoek der leden op het concert der

dames Russer en Van Velthuysen, waar de leden ook tegen belangrijke prijsvermindering (door subsidie van de Afdeeling) toegang konden bekomen.

Verder gaf de Afdeeling nog in samenwerking met den Planten- en Dierentuin een avond, waarop de (door de Afdeeling Amsterdam van het A.N.V. welwillend afgestane) lantaarnplaten vertoond werden, welke betrekking hebben op ons koninklijk huis.

Herinnerd mag nog worden, dat de Afdeeling heeft medegewerkt aan de hulde-betooging voor onzen grooten Nederlandschen tooneelspeler Louis Bouwmeester door het schenken van een bloemstuk en het geven van een bijdrage aan het geschenk in envelop. Bij de aanbidding werd namens het A.N.V. het

woord gevoerd door Mr. J.A. van Dijk.

De gunstige toestand van de volksleesgezelschappen, waarvan in het vorig verslag met blijdschap gewag werd gemaakt, bleef ook dit jaar bestaan. Het leden tal bleef ongeveer gelijk (pl. m. 200), terwijl de geldelijke toestand dezer instelling zoodanig vooruit ging dat niet alleen alle kosten door haar zelf werden bestreden, doch nog tevens aan het einde van het jaar aan lezers als premie een scheurkalender Neerlandia uitgereikt kon worden.

In het laatst van het afgelopen jaar werd besloten een sub-commissie van de Boeken-Commissie te Rotterdam in het leven te roepen, ten einde minvermogenden, vooral uit het leger en de vloot, goede Nederlandsche leesstof te verschaffen, en ook zooals van zelf spreekt, de Boeken-Commissie te Rotterdam daarmede in haar streven te steunen.

De heeren bestuursleden Palm, Dr. Broersma en de heer De Greve werden tot een voorloopige commissie benoemd die deze aangelegenheid nader zou regelen.

De leden worden uitgenoodigd de boeken welke zij eventueel missen kunnen, aan deze Commissie in eigendom af te staan.

Voor de eerste maal werd een vergadering gehouden van het Groepsbestuur met afgevaardigden der verschillende Afdelingen, teneinde onderling meer samenwerking te verkrijgen. Een stap in de goede richting dus. De propaganda voor het Alg. Ned. Verbond door de leden zelf laat nog veel te wenschen over.

Aan het slot van het verslag wordt een woord van dank en hulde gebracht aan den heer J.W. Roessingh van Iterson J. Azn., onder-voorzitter der Afd. en secretaris der Groep Ned. Indië (thans met verlof in Nederland) voor al wat hij gedurende zijn langdurig verblijf in de tropen heeft gedaan ten bate van het Alg. Ned. Verbond.

Oproep tot leniging van de stormramp in Nederland.

Door het bestuur der Groep Nederlandsch-Indië zijn pogingen aangewend tot leniging van de rampen veroorzaakt door den hevigen storm, die vooral de provinciën Zeeland en Holland in de maanden September en October j.l. heeft geteisterd.

Door middel van advertentiën in de meest gelezen Indische dagbladen verklaarde het Groepsbestuur zich bereid tot het in ontvangst nemen van giften, terwijl door een aanbevelend woord in die bladen, de Indische ingezetenen werden opgewekt tot het zenden van bijdragen, en door een rondschrjven de hulp van de Groepsvertegenwoordigers in Nederl. Indië werd ingeroepen tot het bijeenbrengen van gelden, een ieder in zijn omgeving. De ontvangen giften zullen worden overgemaakt aan het Hoofdcomité in Nederland.

Met ingenomenheid maken wij melding van deze pogingen, van den uitslag waarvan, te goeder tijd, in Neerlandia bericht zal worden gegeven.

Ingezonden.

De atlas van Nederland van den A.N.W.B.

De A.N.W.B. heeft met de uitgave van den atlas van Nederland aan het toerisme een grooten dienst bewezen en terecht wordt daarvoor den bewerkers veel lof toegezwaard.

Wipt de toerist over de grenzen dan blijft de atlas nog geruimen tijd zijn gewaardeerde gids. Doch hij bemerkt terstond dat hij zich op vreemd grondgebied bevindt, al is er weleens reden tot twijfel als hij in Duitschland nu eens een ‘kanaal’ of ‘beek’ oversteekt, een ander maal langs een ‘canal’ gaat. In de ‘Rijnprovincie’ ontmoet hij op zijn tocht langs den “Rijn” telkens Nederlanders en moet er door Deutsche plaatsnamen of het doortrekken van een “Wald” aan herinnerd worden dat hij zich op vreemd grondgebied bevindt.

Trekt de toerist de zuidelijke grenzen over dan zal hij echter in twijfel verkeerden of hij nog in Groot-Nederland, dan wel in het Fransche land is. Hij ontmoet menschen die van “Brugge” komen of naar “Gand” gaan, trekt met de “stoomtram” het “Canal Leopold” of het “Canal de la Dérivation de la Lys” over, ziet medereizigers uit- en instappen te “Caprijke”, “Eecloo” en “Oostwinkel”, bemerkt, dat hij zich in de buurt van het “Drongengoedbosch” bevindt en weifelt of hij den trein naar “Gent” zal nemen of door het “Canal de Gand” zal varen.

Hij wil zich echter eerst overtuigen van den bloei van Zuid-Nederland's grootste handelsstad en raadpleegt daarvoor den atlas. Hij vindt “A n v e r s” sur “l'Escaut” met de aanduiding dat die stad ook wel “Antwerpen” aan de “Schelde” genoemd wordt. Heeft hij zijn fiets bij zich, dan rijdt hij lustig over het “wielrijderspad” naar de plaats van bestemming. Maar overkomt hem onderweg een ongeluk, dan moet hij van den “chemin de fer vicinal” gebruik maken. In Antwerpen ontmoet hij een landgenoot die met den trein “de Rotterdam à Anvers” is aangekomen, en een ander die, per rijwiel van Breda gekomen, onderweg telkens een gezellig riviertje “de Mark” ontmoette, dat in de buurt van de “Strijbossche Beek” dien naam voor “la Marck” moest verwisselen.

Zijn atlas raadplegende ziet hij dat hij op zijn reis door de Kempen niet slechts gebruik kan maken van den “chemin de fer d'Anvers”, de Limburgsche grenzen naderende van den “spoorweg”, maar ook van verschillende waterwegen: “Canal de jonction de l'Escaut à la Meuse”, Canal d'Anvers à Turnhout’, ‘Canal de la Campine’, ‘Canal d'embranchement vers Hasselt’. De afstand is wat groot, maar anders zou onze toerist, door de vele ‘wielrijderspaden’ verlokkt, uitsluitend zijn rijwiel benuttigen voor zijne reis, langs tal van plaatsjes met zulke gezellige Nederlandsche namen, naar de boorden van de ‘Maas’, die er zich wellicht over verwondert dat zij van Stevensweert tot ver voorbij Maastricht, zelfs waar de Nederlandsche Regeering niets meer over haar te zeggen heeft, zich uitsluitend met haar Nederlandschen naam moet behelpen en zelfs niet een enkele maal aan haar coquet Fransch naampje herinnerd wordt.

Hebben de bewerkers zich wel eens afgevraagd welken indruk de atlas op onze Vlaamsche stamgenooten moet maken en verdient het niet ernstig overweging er bij een volgende uitgaaf rekening mede te houden, dat het gebruik der Nederlandsche taal nog ver over de zuidelijke grens van ons land meer met de omgeving in overeenstemming is?

's-Gravenhage, Oct. 1911.

N.J. VERKOREN.

Leadingblad.

Geachte Redactie,

In het nummer van Neerlandia van Nov. 1911 staat onder mededeelingen:

‘In Mutua fides, een geschrift verspreid door een vereeniging tot het verkrijgen van goed dienstpersioneel, staat: De Nieuwe Courant is een der leading bladen van Nederland.

Waarom niet toonaangevende gebruikt?’

Mag ik U in de eerste plaats doen opmerken, dat ‘Mutua Fides’ de naam is niet van een geschrift, maar van de op mijn voorstel den 3en April j.l. opgerichte Vereeniging, die zich ten doel stelt eene betere verhouding te bevorderen tusschen werkgevers en werknemers, doch die zal beginnen met te trachten verbetering te brengen in het zoogenaamde dienst-

b o d e n - v r a a g s t u k , waaronder iets meer te verstaan is dan het verkrijgen van goed dienstpersoneel?

Verder had U zich met uw bedenking tegen het gebruik van het woord l e a d i n g moeten wenden tot de directie van De Nieuwe Courant, welke de advertentie, waarin dat vreemde woord voorkomt, heeft doen plaatsen in het door 'Mutua Fides' uitgegeven geschrift.

Met opname van het bovenstaande in een der volgende nummers van Neerlandia zult U zeer verplichten,

Uw dw. dr.,

Mr. W.J.H. DE VISSER.

D e n H a a g , Stadhouderspl. 65, December 1911.

Naschrift.

Mr. De Visser heeft - waarschijnlijk door de groote liefde voor zijn vereeniging - over 't hoofd gezien, dat het door hem gewraakte bericht in Neerlandia van November 1911 alleen zegt: 'In Mutua Fides staat leading bladen.' In 't midden wordt gelaten, wie het stelde en plaatste. Dat Mr. De Visser de mededeeling in Neerlandia als oorspronkelijk niet van hem zelf afkomstig aanduidt, doet ons in hem een ongevraagden steun voor onze bedoelingen zien, welken wij gaarne aanvaarden. Overigens zal Mr. De Visser 't wel met ons eens zijn, dat voor ons doel de juiste omschrijving van de beteekenis van Mutua Fides weinig of niets aan het door ons genoemde feit afdoet.

Bromo-Geyser.

Geachte heer hoofdopsteller,

In uw geacht November-blad, komt eene mededeeling voor, omtrent 'waternverwarmers' bij ons meer bekend onder den naam van 'Geysers', geheel door Nederlandsche arbeiders vervaardigd in eene Amsterdamsche fabriek.

U voegt daaraan toe, het te betreuren, dat de naam aan dit toestel gegeven 'Bromo', de Nederlandsche herkomst zoo zorgvuldig verbergt, doch op dit punt, waag ik het met U van meening te verschillen, hetgeen waarschijnlijk voortvloeit uit het standpunt, dat U en ik ten dezen innemen.

U plaatst zich blijkbaar op een zeer beperkt Nederlandsch standpunt, terwijl de naamgever aan de geyser, de grenzen wat wijder trok, en daarin opnam ons prachtig Insulinde, waar de naam 'Bromo' eene algemeene bekendheid geniet, hetgeen ook bij het ontwikkeld Nederland wel het geval zal wezen.

'Bromo' heeft met Neerlandia gemeen, dat het geen beslist Nederlandsch woord is, doch de gedachte, die hun klank opwekt is 'nationaal' voor ieder ontwikkeld Groot-Nederlander.

Hierbij komt nog, dat de naam 'geyser' ontleend is aan warme bronnen van vulkanischen aard op Ysland, en een waterverwarmer te doopen naar een vuurspuwend berg, is niet ver uit den koers, zou ik meenen. Dat een 'Nederlander' met Nederlandsch- Indische sympathieën - wie onzer heeft die niet in meer of mindere mate - bij de keuze van een naam, een gedachte-brug slaat over den Oceaan, tusschen Nederland en Java, kan hem niet euvel geduid worden, en eene ongewenschte uithuizigheid op taalgebied, komt daardoor niet aan het licht.

'Bromo' heeft ook in mijne ooren een nationalen klank.

Hoogachtend,

H.J. DE RUIJTER.

Amsterdam, Nov. 1911.

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Stand - Klasse.

Aan de Redactie van Neerlandia.

Gij erkent dat het woord *klasse*, in de socialistische geschriften veel gebruikt, geen germanisme is, maar geeft toch te verstaan, dat het, in de beteekenis welke het in die geschriften heeft, uit Duitschland is ingevoerd en betreurt dat dit nieuwe woord 'het goede en schoone woord *stand* in onbruik heeft gebracht'.

Hiertegenover dient opgemerkt, dat ook in de Duitsche taal het woord *stand* door het woord *klasse* is verdrongen, en evenzoo in de Fransche taal. De reden is, dat de socialistische schrijvers iets hebben uit te drukken, dat door het woord *stand* slecht wordt weergegeven; dat het door bezigen van het woord *stand* over een ietwat ander begrip, tot misverstand aanleiding zou geven; en dat zij daarom een ander woord gekozen hebben, een in dit verband *nieuw* woord, het woord *klasse*. Het woord *stand* roept de herinnering op aan de oude maatschappij-indeeling van het socialisme, met haar vastomschreven, afgesloten volksgroepen, *standen*, met eigen rechten, eigen instituten. *Stand* is een woord dat ten deele een *politiek* en zin heeft. Onze huidige maatschappij kent die standen niet meer. Maar het economisch onderscheid tusschen hare leden is daarmee niet opgeheven. Er zijn groote volksgroepen met verschillend economische taak. De twee grootste dier groepen zijn die der arbeiders en die der kapitalisten. Er moest een nieuwe naam zijn voor het nieuwe begrip, het nieuwe feit: *klasse* is de overeengekomen naam.

Schuilt in de vervanging van het woord *stand* door het woord *klasse* zoo geen taal-onzuiverheid, wel ben ik het met u eens, dat er ook door socialistische schrijvers sommige verwerpelijke germanismen in onze taal zijn gebracht. Door daartegen in te gaan, zoudt Gij een goed werk doen. Of *moedgevend* (in plaats van *bemoedigend*) een dier socialistische germanismen is, gelijk Gij schijnt te willen zeggen, betwijfel ik. Zeker zijn er wel ergere. Een der malste is *schicht*, waar *laag* bedoeld wordt. Maar er zijn er nog heel wat meer.

Hoogachtend,

J.F. ANKERSMIT.

Amsterdam, Dec. 1911.

* * *

Den heer Ankersmit zij het volgende geantwoord:

Het verschil tusschen het begrip, dat men oudtijds aan *s t a n d* hechtte, en dat, hetwelk men thans aan *k l a s s e* hecht, voelen wij ook, maar ‘*verba valent usu*’, het gebruik geeft de beteekenis aan het woord. Had men het goede woord *s t a n d* behouden, dan ware er geen vrees voor dat men, hoorende van den strijd tusschen arbeidersstand en kapitalistenstand, er iets anders onder zou verstaan dan wat men tegenwoordig met arbeidersklasse en kapitalistenklasse aanduidt. Het woord *s t a n d* had ook wel degelijk een politieke beteekenis gekregen, sedert de Fransche omwenteling den strijd tusschen de drie standen op den voorgrond bracht en men later van de opkomst van den vierden stand sprak.

Maar het is niet alleen tegen de vervanging van *s t a n d* door *k l a s s e* in den politiek-ekonomischen zin, dat wij bezwaar hadden; ook, dat *k l a s s e s t a n d* verdringt, waar dit woord in de oude, beperkte beteekenis wordt gebruikt, b.v. *werkende klasse voor werkende stand enz.*

Neen, wij hebben *m o e d g e v e n d* niet als een socialistisch germanisme aangeduid, maar alleen als een woord, dat het betere *b e m o e d i g e n d* schijnt te willen verdringen.

Wij zijn overigens verheugd, dat de heer Ankersmit aan onze zijde zal staan, als wij germanismen, langs socialistischen en anderen weg in onze taal dringende, bestrijden. In het Volk, waarvan hij, meenen wij, redacteur is, kan hij alvast veel doen.

Red. N.

Mededeelingen en Allerlei

Nederlandsche vaart op Amerika.

De Koninklijke Hollandsche Lloyd, die de vaart en den handel voor ons land op Zuid-Amerika onderhoudt, zal twee nieuwe schepen bouwen van 14.000 ton elk. Dit zullen dan de grootste en meest nieuwerwetsch ingerichte stoomschepen in de vaart op Zuid-Amerika zijn. De booten zullen in Engeland worden gebouwd; omdat de Nederlandsche werven te veel werk hebben.

Deze Nederlandsche stoomvaartdienst had langen tijd te lijden van de scherpe mededinging van buitenlandsche lijnen, die zich vereenigd hadden, vooral van de Duitsche maatschappijen, die ten slotte aanboden de Holland-Zuid-Amerika-lijn, zooals zij toen heette, uit te koopen. Dit zeer voordeelige aanbod werd toen uit nationalen trots door de groote meerderheid der aandeelhouders verworpen. Hierop werd de maatschappij heringericht, en dank zij Regeeringssteun en hulp van de voornaamste geldmannen, uit Nederland, onder aanvoering van de Nederlandsche Handels-Maatschappij en de Twentsche Bank, staat zij thans zeer sterk en bekleedt zij een waardige plaats in den kring van stoomvaart-maatschappijen op Zuid-Amerika.

* * *

Ook de Holland-Amerika-lijn heeft besloten een nieuwe schroefstoomboot te laten bouwen op de werf van de firma Harland & Wolff te Belfast. Dit schip zal in grootte en uitrusting de Rotterdam verre overtreffen. De Rotterdam meet ruim 24.000 ton. Het nieuwe schip, evenals de Rotterdam, bestemd voor het vervoer van reizigers en goederen tusschen Rotterdam en Nieuw-York, zal ruim 32.000 ton meten. Op dit oogenblik zijn nog slechts twee grootere schepen in de vaart op Noord-Amerika: de Engelsche 'Olympic' en 'Titanic', welke ruim 45.000 ton meten. Dan heeft de Hamburg-Amerika lijn twee booten en de Cunard-lijn een boot in aanbouw, die ongeveer 50.000 ton inhoud zullen hebben. Het nieuwe schip van de Holland-Amerika-lijn zal dus op de lijst van groote schepen als No. 6 staan. Het wordt nog ongeveer 1000 ton grooter dan de zooveel besproken en mede om hun grootte vermaarde snelvaarders Mauretania en Lusitania.

De Rotterdam, die als No. 3 of 4 in grootte haar leven begon, komt nu binnenkort No. 12 te staan.

Hamburg, Antwerpen en Rotterdam.

In een artikel in de Börser Courier wordt erop gewezen, dat de haven van Hamburg overvleugeld dreigt te worden door Antwerpen en Rotterdam. Terwijl Rotterdam in 1910 1.665.000 en Antwerpen 1.064.000 ton scheepsverkeer meer had dan in 1908, bedroeg de vermeerdering voor Hamburg slechts 740.000 ton. In Hamburg bedroeg de vooruitgang in de 3 jaren 1908-'10 slechts 3.8 pCt, in Antwerpen echter 5 pCt. en in Rotterdam zelfs 10.4 pCt. Weliswaar mag Hamburg door zijn nieuwen grootschen havenaanleg voor het vervolg op een grootere toeneming van zijn verkeer rekenen, maar, zoo zegt het blad, als men de ontwikkeling van Rotterdam in de laatste 10 jaren voor oogen houdt, dan moet men de vrees voor een overvleugeling van Hamburg gerechtvaardigd vinden. Het blad verheugt er zich echter over, dat - zoo zegt het -

vooral de Deutsche vlag een zoo groot aandeel heeft aan den vooruitgang van Rotterdam.

IN NEDERLAND NEDERLANDSCH!

Holland op zijn best.

Dr. Richard Strauss heeft naar aanleiding van de medewerking van het Residentie-orkest bij de Straussfeesten onder dagteekening van 30 November, aan de leden van dat orkest de volgende uiting zijner tevredenheid doen toekomen.

‘Het Residentie-orkest te 's-Gravenhage heeft van 19 tot 30 November onder mijn leiding “Salomé”, “Feuersnot” en “Der Rosenkavalier” (alle eerste uitvoering) “Electra” (wederuitvoering) en voorts drie concerten, met de zwaarste mijner toondichten, gespeeld en reeds door de oplossing zelve van dit vraagstuk een bewijs van zijn kunnen geleverd, dat tot dusver nog door geen ander orkest is gegeven. Ik kan niet genoeg prijzen de volharding, de geestkracht en de bereidvaardigheid van het orkest, dat zich buitendien door de echt kunstzinnige uitvoering der werken zelve een kunstgenootschap van hooger rang heeft getoond.

Klankschoonheid heeft het orkest in gelijke mate geopenbaard als schitterende vaardigheid. Ik neem afscheid van het orkest met betuiging van oprechte bewondering en van mijn warmsten dank.’

Inboorlingen muziek.

In de Vereeniging voor Amerikanisten, een genootschap dat zich bezig houdt met de studie van Amerika en van de bewoners van dat werelddeel, heeft volgens de N.R. Ct., Jhr. L.C van Panhuys uit 's-Gravenhage, den 7en December te Parijs een voordracht gehouden over de liederen en de muziek van de inboorlingen van Ned. Guiana.

De vice-president, Prins Roland Bonaparte, heeft den spreker ingeleid. De liederen werden met gitaar-begeleiding gezongen en door een bijzondere beschikking waren muziekinstrumenten van Indianen uit het Trocadero-Museum beschikbaar gesteld. Aan het slot van de voordracht werden lichtbeelden van Suriname vertoond.

Behalve Jhr. Van Panhuys, is nog een Nederlander lid van dit genootschap: de wereldreiziger en anthropoloog Dr. H. ten Kate.

'n Brit over Holland.

Sir Harry Johnston, de bekende Engelsche schrijver en koloniaal bewindsman van naam, heeft een reis door Nederland gemaakt en vertelt daarvan in de Westminster Gazette. Hij blaakt van groote blijmoedigheid. Alles wat hij gezien heeft, ieder die hij ontmoet heeft in ons land, is goed.

Dadelijk treft hem bij zijn komst uit Duitschland het verschil in de conducteurs. De Deutsche conducteurs zijn wel hulpvaardig, maar ze zijn zoo indrukwekkend. Maar dan komt de Hollandsche conducteur met een zonnig gelaat, zonnig haar, diep violette oogen, die glansen van goedhartigheid, wanneer hij de komst aankondigt van de douane-beambten, waaraan hij haastig toevoegt, dat, wat den Engelschen heer en dame betreft, geen reden is, het zich moeilijk te maken, aangezien de handbagage in den trein zal nagekeken worden (hetgeen in den regel nooit gebeurt), terwijl de

ingeschreven bagage even vluchtig nagekeken moet worden in een aangenaam verwarmd douanelokaal, dat gemakkelijk bij de ververschingszaal gelegen is, waar op alle uren de bewonderenswaardige koffie te krijgen is, die ze in Holland zetten.

Deze Hollandsche conducteurs op de internationale treinen lijken hem een uitgelezen corps, niet alleen om hun uiterlijk, maar ook wegens hun schranderheid en goede manieren.

Hij verwondert er zich over dat de Amerikaansche erfdochters die voor een schoon en krachtig nageslacht willen zorgen, ze niet komen trouwen.

Hij waardeert hoogelijk in hen dat zij vier talen vlot spreken.

- 'In Holland moeten wij polyglotten zijn, meneer', zei een hunner tegen hem, toen hij iets zei over zijn uitstekend Engels.

Op de Hollanders van de oude schutterdoeken, groot van stuk en met grove trekken - zooals men zich in Engeland nog algemeen den Hollander voor stelt - lijken die conducteurs niets, zoomin als de Hollanders in het algemeen. Het meest voorkomende type van man of vrouw is een knap persoon met een rechten, grooten Griekschen neus groote zwartgewimperde violet-grijze oogen, een helder blank en roze gelaatskleur en vlasblond haar.

De soldaten zien er kloek en gezond uit, en zijn hoewel niet zoo lang als de Duitsche, toch niet kort Zij maken den indruk, dat zij in een oorlog kalm en vastberaden zouden zijn.

Gemiddeld zijn er veel meer mooie vrouwen in Nederland dan in Duitschland. Men ziet dat zoo niet op het tooneel in de groote sleden, waar de meeste vrouwen uit het begaafde Joodsche ras zijn volgens Sir H. Johnston, die geen bewonderaar schijnt van donkere schoonheden.

Zooals weinig vreemdelingen, die in ons land komen, heeft de schrijver ook oog voor de schoonheid van het oosten van ons land, met zijn hei en prachtige beuken. Maar over de schoonheid van vlak en waterrijk Holland is hij uitvoeriger. Van onze steden zegt hij: 'De ontelbare grachten, met boomen beplant, en hier en daar een groot watervak, brengen een schoonheid, waardoor geen Hollandsche schoonheid alledaagsch of leelijk kan zijn.'

Hij spreekt ook met lof van onze uitmuntende tramwagens en goed uitgeruste spoorwegstations.

En dan die luchten over onze lage landen!

Berlage in Amerika.

De Nederlandsche bouwmeester H.P. Berlage heeft een aantal lezingen in de Vereenigde Staten van N.- Amerika gehouden over bouwkunst. In de N.R. Ct. lezen wij daarover o.a. het volgende in een brief van den Nieuw-Yorkschen berichtgever:

In een gesprek dat wij heden met den heer R.E. Ely, secretaris van de League for Political Education hadden, sprak hij vol lof van den indruk dien Berlage's persoon en lezingen op zijn gehoor hebben gemaakt. Zoowel de presidenten van Yale als Harvard universiteit hadden den heer Ely geschreven, dat de lezingen, die onze landgenoot daar de vorige week had gehouden, tot de beste behooren in langen tijd aan de bouwkundige afdelingen dier universiteiten gehouden. Gij Hollanders kunt trotsch op uw landgenoot zijn. Waar hij kwam, maakte hij door zijn rustigen ernst, de overtuiging waarmede hij zijn denkbeelden beleet, de 'courage of conviction' welke hij in zijn eigen werk toonde, vrienden. Het was geen gering bewijs van eerbied voor Berlage's groote kennis, dat de uitnoodiging om voor Yale te spreken hem door president Lowell, uit eigen beweging was toegezonden. Hetzelfde was het geval met de uitnoodiging voor een noenmaal met ex-president Roosevelt. Wij voelen - zeide de heer Ely en hij verzocht ons dit aan het Nederlandsche publiek over te brengen - een ding sterk: Berlage's verblijf is hier te kort geweest, en dit heeft, voor een zoo uiterst bescheiden man, in een land als Amerika, wel eens nadeelen. De vele vrienden

die hij in Amerika heeft gemaakt, zien echter met groote belangstelling zijn spoedige te rugkomst, maar dan wat langer, tegemoet.

Vrijheidsfeesten te Boston.

In de Vereenigde Staten worden alle roemrijke feiten, die met den onafhankelijkheidsoorlog tegen Engeland verband houden, nog steeds herdacht. Er zijn tal van vereenigingen die zich het organiseeren van zulke herdenkingsfeesten ten doel stellen: en een dier vereenigingen is die der 'Sons of the American Revolution'. De afdeeling Bosten van die wijdvertakte vereeniging heeft nu den 18 Nov. weer zoo'n feest gevierd, tot bijwoning waarvan Nederlanders en ook Amerikanen, die van Hollanders uit den revolutietijd afstammen, uitgenoodigd waren. De zaal was met Nederl. vlaggen versierd. In deze bijeenkomst heeft Theodoor Molkenboer een voordracht met lichtbeelden gehouden over de Hollandsche geschiedenis, het vorstenhuis en de Hollandsche kunst.

Leon van Vliet, die te Boston een gezien cellist is, speelde zes liederen en koralen van Valerius, w.o. het Wilhelmus, Bergen-op-Zoom en Dankgebed. Verder ons Volkslied en een compositie van Dunkler.

Eigen nijverheid.

Niettegenstaande Engeland zelf uitstekende auto's voortbrengt, is het der Nederlandsche nijverheid gelukt aldaar een markt voor hare auto's te vinden. Het zal weinigen bekend zijn, dat heden ten dage in Engeland ongeveer 400 Spijker auto's loopen.

De Industriele Maatschappij Trompenburg, was de eenige vaderlandsche fabriek, die hare auto's tentoonstelde op de 10th International Motor Exhibition, welke van 3-11 Nov. j.l. te Londen is gehouden.

Deze tentoonstelling, meer bekend onder den naam Olympia Show, geeft een beeld van den jaarlijkschen vooruitgang der wereld-automobiël-industrie.

Gedurende de Olympia Show had bovengenoemde Maatschappij ook een 12-tal auto's in hare Showrooms (Long Acre 87-98) opgesteld, waarvan 4 auto's beschikbaar waren voor het maken van proefritten. Er werd daarvan een druk gebruik gemaakt en de gebruikers schenen zeer voldaan.

(Tijdschr. Mij. v. Nijv.).

Holland op zijn best.

Prof. J.J.M. de Groot, de vermaarde Sinoloog van de Leidsche universiteit, is benoemd tot hoogleraar aan de universiteit van Berlijn.

Ons taalonderwijs.

Het Christelijk Schoolblad, dat trouw zijn lezers van het Hollandsche onderwijs in Zuid-Afrika op de hoogte houdt, schrijft:

'Met veel genoegen lazen we in een schrijven van een Engelschen college directeur in Zuid-Afrika een hoogst gunstig getuigenis omtrent zijn Hollandschen taalonderwijzer met de bijvoeging: I have a great respect for the way you teach

languages in Holland.' (Ik heb grooten eerbied voor de wijze, waarop gij in Nederland les geeft in talen).

Spaarbankbusjes.

Een karaktereigenschap van vele Nederlanders is om te prijzen wat uit het buitenland komt, en, met minachting van nationale geestkracht en nijverheid, te zeggen: zie je, dal vindt je bij ons niet! Gelukkig begint die slechte eigenschap te verdwijnen, dank zij zeker ook het streven en werken van het Algem. Nederl. Verbond, en maakt de minachting plaats voor nationalen zelfeerbied. Men begint in te zien, dat de Hollanders niet zoo achterlijk zijn, als men meende en dat onze nijverheid er zijn mag.

Een nieuw bewijs hiervan is het volgende:

In Engeland maakt men op het oogenblik veel ophef van het feit, dat het bestuur der posterijen kleine stalen spaarbusjes ter beschikking stelt van houders van een spaarbankboekje, waarop een zeker bedrag is gestort. De geïllustreerde bladen bevatten plaatjes dezer busjes en alle kranten geven er lange opgewekte artikelen over. Uit die plaatjes blijkt, dat het dezelfde busjes zijn, die reeds zoo vele jaren in ons land door verschillende spaarbanken worden verstrekt.

Onze Hollandsche busjes behoeven in afwerking en stevigheid voor de Engelsche niet onder te doen. Zoo was dus ook hier weer ons land het buitenland in dezen zeer nuttigen en heilzamen maatregel vooruit.

Nederland in de sport.

De luitenants baron van Voorst tot Voorst, Labouchière en Trapman hebben te Nieuw-York op een internationaal concours hippique (zullen wij zeggen: paarden-wedstrijd?) den beker van Amerika gewonnen, uitgelooft voor de beste springers. De paarden, die ze bereden, droegen, naar het bekende gebruik, Engelsche namen, maar deelen in de eer: Dreadnought, Black Paddy en Fox. Of waren het Engelsche paarden?

Hoe dit zij, de berijders verdienen alle hulde, dat zij de verre reis met hun kostbare viervoeters aangedurfd en van de rijkunst onzer officieren het doorslaande bewijs gegeven hebben.

De Canadeesche officieren kwamen in rangorde na hen, dan de Amerikaansche, vervolgens de Engelsche.

De ‘rossenbedwingende Britten’, waarvan Vosmaer eens zong, dus bedwongen!

- In de Nederlandsche Sport komt een vertaling voor van een artikel door Dr. B. von Gaza, geschreven in het Duitsche vakblad Die Yacht, dat beschouwingen bevat over het Nederlandsch kampioenschap op het gebied der roeisport.

Hij is vol geestdrift over de wedstrijden te Amsterdam en huldigt ze in deze termen:

De Amsterdamsche kampioenswedstrijd is een modelwedstrijd, de scherpe tegenstelling van den Duitschen Kampioenschapswedstrijd. Het kampioenschap van Nederland kan men slechts in een eerlijken strijd winnen, het kampioenschap van Duitschland daarentegen kan onder de tegenwoordige ongelukkige, niet onberispelijke omstandigheden ook aan een onbevoegde ten deel vallen.

De leiding van den Amsterdamschen wedstrijd berust bij deskundigen; ik wil slechts den naam noemen van den heer Blussé, die lange jaren met succes zelf geroeid heeft.

De baan te Amsterdam behoort almede tot de besten, die ik ken.

Holland is een neutraal land; naties, die elkander overigens uit den weg gaan of er althans niet op uit zijn om elkaar op 't gebied van de roeisport te ontmoeten, komen hier telken jare bijeen.

Het kampioenschap van Nederland is daardoor ook een kampioenschap, dat ingevolge zijner internationaliteit uit een oogpunt van sport oneindig hooger moet worden geschat, dan een nationaal kampioenschap van eenig land.

Kakografie.

Men heeft dikwijls gezegd: de kranten zijn taalbedervers. En voorwaar! zij dragen, snel en daardoor vaak slordig saamgesteld, veel bij tot verbastering van ons goede Hollandsch. Vele menschen zijn ook als kinderen, die gaarne een leelijk woord nazeggen: een onkundig of smakeloos schrijver heeft in een krant een vreemd woord, een barbarisme, een verkeerde zinswending gebruikt, en alras ziet men ze door anderen overgenomen. Misschien was een bevoegd comité ter voorlichting van

kranten neg wel zoo noodig als het overigens verdienstelijke comité dat onze winkeliers het gebruik van opschriften in vreemde talen tracht af te leeren.

Als wij nu één slecht voorbeeld aanhalen, is het, omdat de schrijver, die het stuk, dat wij op het oog hebben, met zijn naam teekent, iemand is, dien men als een geleerd man en een schrijver van aantrekkelijke opstellen kent en die daardoor en door zijn positie eerder dan een anonieme kranteman navolgers zal vinden. Wij bedoelen een feuilleton over de fraaie ‘tentoonstelling van Oud Grieksche en Romeinsche kunstnijverheid’ te Rotterdam, verschenen in de Nieuwe Rotterdamsche Courant.

Als men zich stelt op het standpunt, dat het onnoodig gebruik van vreemde woorden misstaat en barbarismen een taal nog meer ontsieren, dan is het niet te veel gezegd, als men den vorm van dat artikel een kakografie noemt.

Het zou ons te ver voeren als wij alles noemden, wat wij hebben aangestreept, maar geven een distellezing: die vroegere s u c c e s v o l l e begunstigers van c u l t u u r - Een kennen, dat... op de grondleggende cultuur volken dient terug te gaan. - Elke andere weg voert tot weemakende Schwärmerei-prachtvoorwerpen... die... in majestueuse imponeering-Palaststil-vazen van Creta - de Rundplastik - de meest somnolente wachters - concentratie in monumentale gebouwen - imponeerende verzamelhallen - antieke munten - vazen, die ook al door hare... ornamentatie aan de verdere cultuur van Creta - het interessante probleem dezer eeuw - herinneren - eene lineair-gestileerde ‘boeren’-kunst - mengvormen - zwartfigurige (elders roodfigurige) vazen - een überbürdeter romeinsche schooljongen - meerdere (in den zin van ‘verscheiden’) vazen - les petites dames in de élégance van huiselijk en uitgaansleven - de fabrikanten... van everlasting-articles - men hoede zich in elk paardrijdend manneke enz. et was religiöses te ‘wittern’ - om dit aardig volkje goed ‘up and doing’ te zien - Cretensische slangenbezweersters met haar... open corsage en jupe à volants. En zoo voorls!

Laat alle dingen met betamelijkheid geschieden!

Ook onze moedertaal heeft daarop recht!

De Rechtstaal.

Naar het Weekblad van het Recht verneemt, heeft het bestuur der Nederlandsche Juristenvereeniging in zijne onlangs gehouden najaarsvergadering besloten, aan de eerstvolgende algemeene vergadering, in den zomer van 1912 te houden, voer te stellen eene commissie te benoemen, om te onderzoeken op welke wijze verbetering kan worden gebracht in onze rechtstaal. De bedoeling is, het niet te laten bij het verzamelen van Latijnsche en andere niet-Nederlandsche uitdrukkingen, die in rechtspraak en literatuur in zwang zijn, en het uiten van klachten omtrent het gebruik daarvan, doch tevens aan te geven, hoe deze door goed-Nederlandsche kunnen worden vervangen.

Eigen nijverheid.

Laatst toonde men ons een lucifersdoosje, waarop aan den achterkant de vraag werd gesteld, waarom men geen Nederlandsche fabrikaten gebruikt, en de opwekking gedaan: vraagt uwen leverancier ommestaand merk.

Het ommestaand merk toonde de afbeelding van een verscheurend beest, met daarboven zijn naam in het Engelsch, en daaronder 'Special Safety Matches - Made in Holland'.

Dat deze vaderlandsche fabrikant voor den uitvoer van zijn waar naar Engeland en deszelfs koloniën een Engelsch opschrift gebruikt, is begrijpelijk, maar dat hij voor den verkoop in zijn eigen land, waarop hij gesteld blijkt, niet een merk met Nederlandsch bijschrift kiest, toont ten minste weinig achting voor zijn landgenooten.

Even weinig als de winkelier in een onzer groote steden, dien wij dezer dagen met groote letters op zijn winkelraam het publiek zagen uitnoodigen zijn 'Weihnachtgeschenke' te koopen.

Wij voor ons koopen onze Kerstgeschenken daar liever niet, en steken ons licht voorloopig niet op bij dien fabrikant van lucifers.

Canada.

De Wachter, verschijnende te Holland, Mich., schrijft:

Ons Hollandsch volk krijgt steeds meer belang bij het land ten noorden van onze Staten. Velen onzer stamgenooten trekken derwaarts. Reeds tellen wij er vijf kerken van ons kerkverband. Zelfs in het verre Edmonton vindt ge een veelbelovende gemeente. In Winnipeg is reeds een leeraar geregeld werkzaam. Voor Edmonton worden pogingen aangewend door de roepende gem. Lynden, Wash. In het Zuiden van Alberta zijn twee gemeenten reeds zoover gevorderd dat ze elk eerlang een leeraar kunnen beroepen. In andere plaatsen vormen zich nederzettingen.

Een nieuwe wereldtaal.

Volapük en Esperanto zijn niet de eerste pogingen om een algemeene wereldtaal samen te stellen, en zij zullen de laatste niet zijn.

Nu is er een Amerikaan uit Kalifornië, met name Elias Molee, die een taal van zijn vinding al de volkeren der aarde aanbeveelt. Hij noemt het Tutonish (Germaansch). Het is samengesteld, zoo lezen wij, hoofdzakelijk uit Engelsen, en verder uit Duitsch, Nederlandsen en de Skandinaafsche talen.

Hier is een staaltje dat wij er van aangehaald zagen, - het eerste vers van een vertaling van 'There is a happy land':

dar b ein happi land,
fern, fern, vi say
ver heiliga al stand,
klar, klar, z day.
oh, hau de svieltli sing
verti b e rello king,
lat hio praisa ring
prais, prais dat king.

Het Belgisch devies.

De Belgen gelooven in 't algemeen, dat zij de eenigen zijn, die als nationaal devies hebben: *L Union fait la force*.

Dit is een dwaling. Transvaal heeft dezelfde wapenspreuk in 't Nederlandsch: Eendracht maakt Macht. Nog merkwaardiger is dat Brooklijn, de reusachtige voorstad van Nieuw-York, eveneens deze spreuk in haar wapen voert. De Republiek Ha ti bezit ze in 't Fransch, de Republiek der Vereenigde Nederlanden voerde ze in het Latijn.

Ruimtekunst.

De heer Jac. van den Bosch heeft, naar de bladen meldden, onlangs te Rotterdam over 'ruimtekunst' gesproken. 'Hetgeen spreker', zoo lezen wij in een verslag, 'met ruimtekunst bedoelt, is door de Duitschers in het woord Raumkunst veel beter uitgedrukt dan op het oogenblik nog met het Hollandsche woord ruimtekunst geschieden kan... Met Raumkunst wordt niet alleen bedoeld het meubileren op zich

zelf, doch wet in het algemeen de kunst van groepeeren der meubelen, de juiste verhoudingen der afmetingen van een vertrek..., de plaatsing van ramen in den wand', en zoo voorts.

Hier hebben wij, dunkt ons, weer een voorbeeld, hoe het gehaspel met een Nederlandschen naam voor een uit het buitenland bekend geworden zaak of denkbeeld voortkomt uit een onvoldoend begrip van het vreemde woord, waarmee zaak of denkbeeld wordt genoemd. Het Duitsche woord Raum be eekent zoowel kamer, vertrek als ruimte. Bedoelen de Duitschers, zooals de heer van den Bosch aangeeft, met Raumkunst de kunst om een kamer of vertrek in te richten, dan behoort het Nederlandsche woord ook niet ruimtekunst te wezen, maar kamerkunst, hetgeen dan de zaak niets minder goed aanduidt dan het Duitsche woord. Bedoelen zij er de kunst van de ruimte, d.w.z. de kunst om een ruimte behoorlijk te vullen, er de dingen met smaak in te rangschikken mede, dan duidt alweder ons ruimtekunst het denkbeeld niets minder goed uit dan het Duitsche Raumkunst.

Ten onrechte verlangt men telkens, dat een Nederlandsch woord, dat men in de plaats van een vreemd woord aanbeveelt, zal uitdrukken wat er bij het vreemde woord wordt gedacht, maar er met in ligt.

In Holland.... Fransch.

Uit l'Antiflamingant 1-7-11:

Pour Julius Hoste!

Un ami qui voyage en Hollande nous envoie la copie d'une enseigne d'un tailleur de Tilbourg:

Jan Rycken Jr.

Tailleur Confecionneur.

Beslitst élégante coupe en moderne stoffen.

C est admirable.

* * *

In Vlaanderen Vlaamsch en in Holland... Fransch!

Niet alleen aartsdom en piramidaal belachelijk, maar het moet dan nog dienen als troef door franskiljons tegen den Vlaamschen Strijd uitgespeeld te worden.

Een merkwaardige promotie-stelling.

Sedert de heeren W.J.L. van Es, A. Loosjes en A.L. van Blommestein als padvinders Fransch-Vlaanderen hebben verkend zijn twee hunner, de eerstgenoemden, gepromoveerd tot Mr. in de Rechten.

Onder de stellingen door Mr. A. Loosjes te verdedigen, behoorde ook deze:

‘De achterstelling in België van de Nederlandsche taal bij de Fransche, niettegenstaande de officieele gelijkstelling der beide landstalen, werkt belemmerend op een gezonde economische ontwikkeling van de Vlaamsche provinciën.’

Het is een opmerkelijk verschijnsel en ook een bewijs voor het steeds meer doordringen der Verbondsbeginzelen onder de studeerende jongelingschap, dat zij ook aan het streven naar verhooging der zedelijke en stoffelijke kracht van den Nederlandschen stamen uitbreiding en bevestiging van de Nederlandsche taal, stof ontleenen voor hun promotie-stellingen.

Voor Afdeulingsavonden

Mejuffrouw M. de Koff, Oude Gracht 80, Jansbrug, Utrecht.

Zangavonden.

Richard de Cneudt, letterkundige, Driesstraat 53, Ledeberg bij Gent.

Voorlezing van een nieuwen dit jaar te verschijnen bundel gedichten.

Achiel E. Daled, bewaarder van het Museum der Oude Meesters van Brugge.

Lezing over 'Brugge die Scoone', hare praalgebouwen en Kunstschaten,
opgeluisterd en verduidelijkt door ruim 100 fraaie lichtbeelden.

A.N.J. Engelenberg, De Perponcherstraat 123, 's-Gravenhage.

Welk belang heeft Nederland bij Indië en welk belang heeft Indië bij Nederland
en hoe zijn die belangen het best te vereenigen?

Reeks lichtbeelden over het Javaansche volk.

Dr. C.H.Ph. Meyer, Van Galenstraat 42, Den Haag. Huygens eerste liefde.

Langendijks Spiegel der

Vaderlandsche Koopliden.

S. Rippe, Stoofstraat 15, Brussel.

Voordrachtavonden. Ernst en luim.

Verbetering. In het Nov.-nr. werden genoemd: de heer en mevrouw Hans, lees
Haus.

Verbetering.

In ons bericht over de Volkszangavonden te Rotterdam (Nov.-nr.) uitgaande van de
Vereeniging tot Verbetering van den Volkszang, met steun van het A.

N.V., is het huisnummer verkeerd opgegeven. Er moet staan: Bovenzaal Becude, Noordsingel 39, Rotterdam.

Vraag om inlichting.

Wie kan het juiste adres meedeelen van:

- S. Tromp de Ruiters, vroeger Van Baerlestraat 24, Amsterdam.
- J. van der Horst, vroeger Friedrichstr. 24, Neue Lichtenberg b/Berlijn.
- K.O. Uhlenbeck, vroeger adm. Billiton-Mij., Tandjong Pandan.
- K. Johann, vroeger beambte firma Wolff, Scerabaia.
- I. Bak, vroeger med.-stud., 2e Jan Steenstraat 104, Amsterdam.
- Ph. Troetel, vroeger Linnaeusparkweg 18, Amsterdam.
- G.H. de Jongh, sigarenfabrikant, vroeger Eindhoven.
- P.A. Ebeling, vroeger Seestrassse 56hp, Stuttgart.
- D.W. Hinse, bouwkundige, vroeger Semarang.
- H.K. Mijer, vroeger Waldeck Pyrmontkade 146, Den Haag.
- D.H. van Hiel, vroeger Banstraat 20, Amsterdam (thans in Nieuw-York).
- W. van Duyn, vroeger Buenos Aires (thans Rotterdam).
- D. Vogel, vroeger Rosario (Argentinië) (thans Rotterdam).
- W. Auf dem Brinke, vroeger p a. firma Dirks, Dates & Co., La Plata (Argentinië).
- Mej. M.F. Sanders, vroeger Frans Mierisstraat 75, Amsterdam.
- E.J. Bok, vroeger Bosboom Toussaintstraat 8, Amsterdam.

Penningmeesters der Afdeelingen van Groep Nederland.

- Alkmaar: P.H. Krekelberg, St. Annastr. 26.
- Amsterdam: S. van Lier Ezn., Nassaukade 353.
- Amsterdam: (Stud.-Afd.): F.G. Doornbosch, Sarphatipark 96.
- Amsterdam: (Vrije-Univ.): W.S. Pontier, Baan 13, Rotterdam.
- Arnhem: Mr. G.L. van Oosten Slingelandt, Utrechtscheweg 42.
- Breda: W.J.L. Verhoeven, tijdelijk Dam 16, Amsterdam.
- Delft: E. van Everdingen, Oosteinde 154.
- Delft: (Stud.-Afd.): C.Th. Stork, Rotterdamscheweg 173.
- Deventer: Mr. J.C. Kakebeeke, Keizerstr. 2.
- Dordrecht: S.A. Verbreek, Mart. Steijnstraat.
- Eindhoven: P. Raymakers, Villa Willemsteijn, Stratum.
- Enschede: A.H. Friesendorp Hzn., Veenstr. 22.
- Fivelingo: Mr. A.T. Vos, Appingedam.
- Gouda: H.M. Derksen, lid v/d. Gemeenteraad.
- 's-Gravenhage: W.F. Gerdes Oosterbeek, Nicolaïstraat 50.
- Groningen: Mej. B. Vos, N. Boteringestr. 28.
- Groningen: (Stud.-Afd.): J. Tiesenga, Oosterstraat 67 a.
- Haarlem: J.C.A. Croïn, Ged. Oude Gracht 53.
- 's-Hertogenbosch: D.A. Eekhout, Kapt. Kon. Mar., Vught.
- Hoorn: N.H. Bruins, Breed 9.
- Kampen: P.J.G. Brune, Vloeddijk 45.

Leeuwarden: Mevr. A.C. v. Valkenburg-Gerdes Oosterbeek, Willemstraat 13.
 Leiden: J.G. van Es, Plantsoen 17.
 Leiden: (Stud.-Afd.): J.H. Kramers, Zoeterwoudschesingel 18.
 Maastricht: H.J. Seydlitz, Villapark.
 Nijmegen: C.M.V. Roothaan, gem.-ontvanger.
 Rotterdam: J.J. Korndörffer, Leuvehaven N. 38. Oostzijde.
 Schiedam: Willem Beukers, Nassaustraat 88.
 Sneek: Ds. V. Loosjes.
 Utrecht: Dr. E. Slijper, Fred. Hendrikstr. 64.
 Utrecht: (Stud.-Afd.): Joh. U. Auer, Buys Ballotstraat 50.
 Wageningen (Stud.-Afd.): A.N.J. Beets, Riemsdijkstraat A 40.
 Walcheren: Dr. L.A.J. Burgersdijk, Lange Noordstraat 31a, Middelburg.
 Zaanstreek: G. Chr. Keg, Stationstraat 79, Zaandam.
 Zutphen: Mej. A.A. Hennij, IJselkade.
 Zwolle: Mr. dr. E. van Ketwich Verschuur, Prins Hendrikstraat 11.

Penningmeesters Jongel. Afd.

Alkmaar: H.N.A. Jacometti, 'Woudzicht', Bloemendaal.
 Amsterdam: W. Horsman, De Ruijterstr. 5
 's-Gravenhage: Mej. Y.C. Wind, 2e Schuytstraat 211.
 Groningen: J.S.E. Zwart, Westerhavenstr. 6a.
 Haarlem: H.J. Cramer, Jansstraat 10.
 's-Hertogenbosch: H.J. van Leeuwen Jr., Leeuwenrode, Esch (N.-B.).
 Maastricht: J. Gemmeke, Capucynenstr. 21.
 Rotterdam:

Nieuwe leden

Over November 1911.

Groep Nederland.

Beschermende leden

B. Besseling, Centraal Afrikaansche Handel-Maatschappij,	Rotterdam.
Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Witte Singel 84 a,	Leiden
Beiden opg. door Jhr. C.M.E.R.C von Bose.	

Gewone leden.

A.J. Herckenrath, Oosteinde,	Voorburg.

Dr. G. Postma,	Voorburg.
C.D. de Roon, Kolonel der Infanterie, Zoeterwoudsche Singel 48,	Leiden
Mej. J.A. Simon Thomas, Rijn- en Schiekade 101,	Leiden
C.L. van Buuren, Directeur van de Kweekschool voor Zeevaart, Noordeinde 5,	Leiden
H. de Graaff, Witte Singel 96,	Leiden
W.J.P. Suringar, Rapenburg 39,	Leiden
Baronesse F. van Panthaleen van Eck, directrice Stichting Wallon,	Leiden
Prof. W. de Citter, Witte Singel 37,	Leiden
Mej. Elise Soer, letterkundige, Rapenburg 57,	Leiden
G. Gerlings, Rapenburg,	Leiden
K.H. Korff Sr., Witte Singel,	Leiden
J. Hinlopen, oud-Kolonel der Artillerie, Oude Scheveningsche Weg 46,	Den Haag.
W.J. Cohen Stuart, gep. Kapt. ter Zee, oud-Minister van Marine, Dirk Hocgen raadstraat 224,	Scheveningen.
F.A. Boombbergen, commissaris van politie,	Delft.
J. Post van der Burg, wethouder, Oude Delft 167,	Delft.
A. Rouppe van der Voort, Van Tuldenstraat 15,	's -Hertogenbosch.
J.A. de Bruyn, Majoor der Artillerie, Stationsplein 17,	's -Hertogenbosch.
Dr. A. van Moorsel, Stationsweg 22,	's -Hertogenbosch.
G.A.W. van Lanschot, Julianaplein 10,	's -Hertogenbosch.

L. van Konijnenburg, notaris, Papenstraat 4B,	Maastricht.
Alph. Hustinx, Breedestraat 10,	Maastricht.
Jhr. Mr. C.L. Rendorp, oud-Kanton-rechter,	Maastricht.
Dr. Schoepp, Breedestraat 9 a,	Maastricht.
D. Knuttel, directeur van het Landbouw-proefstation,	Maastricht.
Mr. A. Savelberg, rechter, Wilhelminasingel,	Maastricht.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
A.J. Leckie, N.P. stud., Pieterskerkgracht 3 A,	Leiden.
Opg. door den heer A.J.M.H. Schillings,	Amsterdam.
A. van Doorninck, jur.-stud., Breestr. 147,	Leiden.
A.J.J. Hammelburg, jur.-stud., Breestr. 151,	Leiden.
P. de Maret Tak, jur.-stud., Breestr. 154,	Leiden.
E. Blankevoort, jur.-stud., Breestraat 137,	Leiden.
A.J. Holthuisen, jur.-stud., Oude Rijn 11 a,	Leiden.
W.J. Woldringh v.d. Hoop, jur.-stud., Noordeinde 4,	Leiden.
V. de Terrière, jur.-stud., Noordeinde 57,	Leiden.
L.J.R. Kuhn, jur.-stud., Rapenburg 15,	Leiden.
M.A. Morpurgo, jur.-stud., Hooge Woerd 49 a,	Leiden.
F.M. Welbrennink, jur.-stud., Hooge Woerd 7,	Leiden.
Th.P. Viruly, jur.-stud., Botenmarkt 15,	Leiden.
J.A.H. Barkey, jur.-stud., Kloksteeg 17,	Leiden.
G.F. Pijper, theol.-stud., Heerenstraat 6,	Leiden.
J.D. Hoen, Ind.-stud., Noordeinde 12,	Leiden.
P. de Kat Angelino, Ind.-stud., Steenstr. 7,	Leiden.
W.L. Swart, Ind.-stud., Oude Rijn 11 a,	Leiden.
E.W. Maurenbrecher, Ind.-stud., Turfmarkt 8,	Leiden.
J.W. Wijnaendts, med.-stud., Hooigr. 32,	Leiden.
B.E.R.N.D. Engelbert van Bevervoorde, jur.-stud., Van Weede van Dijkveldstraat 211,	Den Haag.
Mej. A. Gelton, Lubeckstraat 1,	Den Haag.
Allen opg. door het Bestuur der Stud.-Afd.	Leiden.

Dr. C.H.Ph. Meyer, Van Galenstr. 42,	Den Haag.
C. Gerretson, 2e Sweelinckstraat 111,	Den Haag.
P. Rutteman, lid der firma Gerretson & Rutteman, Kipstraat 74,	Rotterdam.
Mevr. A. Helders - Gerretson, Hooge Oostzeedijk, tegenover de Rubenstr., Rotterdam (Kral.). Beiden opg. door den heer C. Gerretson,	Den Haag.
S. van Ravesteyn, Westerkade 31,	Rotterdam.
L.J. Polderman, Pension Poptie, Stadhoudersplein,	Den Haag.
Mej. J. André de la Porte, Koornmarkt 20 a,	Delft.
E.H. Boissevain, Oude Delft 12 b,	Delft.
Allen opg. door het Bestuur van de Stud.-Afd.	Delft.
G. Elandt, beambte Ned. Handel-Mij., Koningstraat,	Hilversum.
Th. Jonkman, handelsreiziger, Willem Barendszstraat 67 I,	Amsterdam.
Beiden opg. door den heer Joh. van Oversteeg,	Amsterdam.
A.O. Heesterman, litt. hum.-cand., Keizersgracht 162,	Amsterdam.
K. van Haeringen, litt. hum.-cand., 3e Helmersstraat 54,	Amsterdam.
A. Semplonius, jur.-stud., Da Costakade 64,	Amsterdam.
Allen opg. door den heer J.N. Bremmer,	Amsterdam.
F.J. de Boer, N.P. stud., Bosboom Toussaintraat 33,	Amsterdam.
H.T. Thien, jur.-cand., 3e Helmersstr. 55,	Amsterdam.
Beiden opg. door den heer A.J.M.H. Leckie,	Amsterdam.
T.F. Boerlage, jur.-stud., 1e Helmersstr. 54,	Amsterdam.
Ch.H. Boissevain, med.-stud., Van Eeghenstraat 92,	Amsterdam.
G.D.B. ter Braake, jur.-stud., Heerengracht 260,	Amsterdam.
L.K.E. van Eyck, jur.-stud., Marnixstraat 383,	Amsterdam.
A. Essers, jur.-stud., Joh. Verhulststr. 109,	Amsterdam.
C. Geuljans, jur.-stud., Singel 182,	Amsterdam.
J.J. Halbertsma, med.-stud., Jan Luykenstraat 26,	Amsterdam.
Tj. Halbertsma, med.-stud., Leidsche Kade 70,	Amsterdam.
Th.F.M. Hendrichs, med.-stud., Keizersgracht 546,	Amsterdam.

A.J.M. Hendrix, jur.-stud., Prinsengracht 526,	Amsterdam.
B. Ides, jur.-stud., Keizersgracht 620,	Amsterdam.
J. van 't Lindenhout Jr., jur.-stud., Leidsche Kade 62,	Amsterdam.
C. Mendes de Léon, med.-stud., Sarphatistraat 1 h,	Amsterdam.
H.S.N. Menko, med.-stud., Oude Turfmarkt 14,	Amsterdam.
J. Neuberg, Den Texstraat 46,	Amsterdam.
J.G. Salomonson, med.-stud., Heerengracht 617,	Amsterdam.
L. Schaap, med.-stud., Willemsparkw. 35,	Amsterdam.
Jan Six, litt.-stud., Heerengracht 511,	Amsterdam.
J.P. Slotemaker, Sarphatipark 31,	Amsterdam.
C.J. Smit, Valeriusstraat 100 a,	Amsterdam.
J.J. van Straaten, med.-stud., Heiligenweg 26,	Amsterdam.
M. Straub, med.-stud., Van Baerlestr. 2,	Amsterdam.
J. Tas, med.-stud., Heerengracht 552,	Amsterdam.
Allen opg. door den heer J.W. te Winkel,	Amsterdam.
C.M.J. Herckenrath, jur.-stud., Keizersgracht 722,	Amsterdam.
Opg. door den heer M. Bever,	Amsterdam.
Mej. J. Kimmijser, med.-stud., Nassaukade 109,	Amsterdam.
Mej. P. Rens, med.-stud., Linnaeusparkweg 51,	Amsterdam.
Mej. E. Schmitz, jur.-stud., Jacob Obrechtstraat 46,	Amsterdam.
Mej. N. Sissingh, med.-stud., Anna Vondelstraat 4,	Amsterdam.
Mej. M. de Wit, N.P. stud., Valeriusstraat 117,	Amsterdam.
Mej. A.P. Schuitemaker, litt.-stud., 1e Helmersstraat 92,	Amsterdam.
Allen opg. door mej. M.J. Kuiper,	Amsterdam.
J.B. Tielrooy, Frans van Mierisstr. 103,	Amsterdam.
Opg. door den heer P.H. Stuurman, Zaandam.	Amsterdam.
H.G. Pitsch, tandarts, P.C. Hooftstr. 93,	Amsterdam.
Opg. door den heer J.F. Beyers,	Amsterdam.
H.C. Eduard, De Clercqstraat 9 c,	Amsterdam.
Opg. door mej. Dr. B.M. v.d. Stempel,	Amsterdam.

H.A. Meyll Jr., Kerkstraat 85,	Amsterdam.
Opg. door den heer J.H.M. Schmüll,	Amsterdam.
W. Lutkie,	Rijen (N.-Br.).
Mr. J.A.E. Bink, kantonrechter, te 's-Hertogenbosch,	Vught.
Opg. door Mr. K.M. Phaff,	's-Hertogenbosch.
H. Houben, directeur H.B.S., Villapark,	Maastricht.
A.J. Stoop, hoofdcommies der posterijen, Spoorweglaan 7,	Maastricht.
Beiden opg. door het Bestuur der Afd.	Maastricht.
C.J.K. van Aalst, jur.-stud., Voorstraat 35 bis.	Utrecht.
Jhr. J.M.M. van Asch van Wijck, jur.-stud., Lucas Bolwerk 12,	Utrecht.
T.J. Bakker, jur.-stud., Voorstraat 79 bis,	Utrecht.
O.M. Baron van Boetzelaer, jur.-stud., Wittevrouwenstraat,	Utrecht.
J. Schuurbeque Boeye, jur.-stud., Kr. Nieuwe Gracht 48,	Utrecht.
J. van der Veer de Bondt, med.-stud., W. Barendtzstraat 108,	Utrecht.
H. van der Beke Callenfels, jur.-stud., Oude Gracht 107,	Utrecht.

J.W. Cenin, jur.-stud., Mauritsstr. 50,	Utrecht.
H.J.P. van Dorsten, med.-stud., Heerenstraat 11,	Utrecht.
P.J. van der Feen, phil.-stud., Ganzen markt 24,	Utrecht.
A.J. van Gerrevink, Catharijnesingel 76,	Utrecht.
M.J. Göbel, med.-stud., J.W. Frisostraat 26,	Utrecht.
J.J.B. Goettsch, jur.-stud., Hamburger straat 14,	Utrecht.
A.D. Hamburger, jur.-stud., Nobelstr. 29,	Utrecht.
J.M.M. Hamers, jur.-stud., Vinkenburgstraat 20 bis,	Utrecht.
H.L.M. van der Hoff, med.-stud., Korte Smeestraat 19,	Utrecht.
W.A.J. van den Hurk, jur.-stud., Koningslaan 4,	Utrecht.
H.J. Lam, phil.-stud., Predikheerenstraat 2 bis,	Utrecht.
D.M. Langeveld, med.-stud., W. Barentzstraat 108,	Utrecht.
A. Mieremet, jur.-stud., Mauritsstr. 27,	Utrecht.
C.E. Muller, jur.-stud., Zuilenstraat 5,	Utrecht.
I.J.C.M. Mutsaers, med.-stud., Vinkenburgstraat 20 bis,	Utrecht.
W.M. Nieuwenhuisen, jur.-stud., Amsterdamsche Straatweg 148,	Utrecht.
G.I. van Oordt, phil.-stud., Korte Nieuw straat 23,	Utrecht.
J.C. van Oordt, jur.-stud., Oude Gracht 119,	Utrecht.
S.A. v.d. Perk, med.-stud., Catharijnesingel 28 bis,	Utrecht.
W.P.I. Pompe, jur.-stud., Bemuurde Weerd W.Z. 3,	Utrecht.
J.J. van Wermeskerken, jur.-stud., Paarlstraat 2,	Utrecht.
A. van der Willigen, med.-stud., Catharijnesingel 8,	Utrecht.
A.M.M. van der Willigen, med.-stud., Wed 7,	Utrecht.
A.F. Zwaardemaker, jur.-stud., Maliesingel 71,	Utrecht.
W.H. Bitter, jur.-stud., Wittevroutwenstraat 7 bis,	Utrecht.
C.J. Pické, jur.-stud., Voorstraat 42,	Utrecht.
Allen opg. door het Bestuur van de Stud.-Afd.	Utrecht.
Mej. J.J. Boerlage, jur.-stud., Wilhelminastraat 63,	Haarlem.
Opg. door mej. M.J. Kuiper, Amsterdam.	
A.J. Verbeek v.d. Sande, Hoogstr. 223,	Wageningen.
A.M.P. Scheltema, Wilhelminaweg,	Wageningen.

J.M. van Bommel van Vloten, Hoogstr. 85,	Wageningen.
N.J. Peereboom, Heerenstr. 298,	Wageningen.
A. Jansse, Janusstraat 120,	Wageningen.
F.A.L. Schoenmaeckers, Bergweg,	Wageningen.
C.W. Bagchus, Havenstraat 42,	Wageningen.
C.F.A. Westerbeek van Eerten, Hoogstraat,	Wageningen.
G. Blokhuis, Hoogstraat 146,	Wageningen.
C. Sandberg v. Boelens, Lawicksche Allee 103,	Wageningen.
W.J. Huisman, Aleidahoeve (Bergweg),	Wageningen.
Allen opg. door het Bestuur van de Stud.-Afd.	Wageningen.
Vincent Eras, Groenmarkt,	Dordrecht.
A. van Son, Matthijs Balenstraat 1,	Wageningen.
M.J. de Joncheere,	Vreeswijk.
Opg. door den heer N.A. de Joncheere,	Puttershoek.

Jongelieden Afdeelingen.

Mej. T. Westerhuis, p/a. den heer Bisschop Boele, Emmasingel,	Groningen.
W. Hoving, Jozef Israëlsstraat 62 a,	Groningen.
Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Groningen.
Mej. E. Cruger, Internaat Meisjes Kweekschool,	Haarlem.
H.C. Boes, Hasselaersplein 3,	Groningen.
J.H. Thiel, Frans Halsplein 6,	Groningen.
G.L. Schepens, Ripperdastraat 11,	Groningen.
Joh. Faber, Badhuisstraat 12,	Groningen.
Jan Faber, Badhuisstraat 12,	Haarlem.
Mej. J.A.E. Bakker, Internaat Kweekschool,	Haarlem.
Mej. J. van Buren, Internaat Kweekschool,	Haarlem.
Mej. A. Gerhards, Internaat Kweekschool,	Haarlem.
G.H.J. v.d. Sluys, Lakenkooperstraat,	Haarlem.
Jac. P. Thijsse, Parkweg 4,	Bloemendaal.

	Allen opg. door het Best. v/d. Jongel.-Afd.	Haarlem.
P. Leith,		Maastricht.
A. Tuinstra,		Maastricht.
Do Wijnans,		Maastricht.
Jos. Dolhain,		Maastricht.
Frans Simons,		Maastricht.
	Allen opg. door het Best. v/d. Jongel.-Afd.	Maastricht.

Groep België.

Bijdrage *fr.* 5.

Van Ussel, Staatsbeamte, Schoenmarkt,		Mechelen.
	Opg. door den heer De Backer.	
Hon. de Swarte, handelaar,		Nieuwpoort.
	Opg. door Mr. Alb. de Swarte.	
Jonge Clauwaerts, p/a. Casteels, Posthoornstraat 9,		Mechelen.
	Opg. door den heer De Backer.	
A. Claeys, sectiehoofd spoorw.,		Roeselare.
	Opg. door den heer Mortier.	
Leo Genbrugge, wisselaar, Boisotstr. 20,		Antwerpen.
	Opg. door den heer Genbrugge.	
Ziekenoppasser, Dolfijnstraat 45,		Antwerpen.
	Opg. door mevr. Ziekenoppasser.	
K. Kaizer, wijnhandel, Tenierspl. 5,		Antwerpen.
	Opg. door den heer F. de Bom.	
Fr. Philipsen, Provincieraadslid, Schildersstraat 94,		Antwerpen.

Opg. door den heer A.C.
van der Cruyssen.

W. Bakker, Brouwersstraat 21,

Antwerpen.

Minimum-bijdrage *fr.* 3.

Mej. Cornand Irène, onderwijzeres, Lange Pothoekstraat 191, Antwerpen.

Opg. door den heer Oyen.

A. Verdolaeghe, tolbeambte, Pourbusstr.

Antwerpen.

O. van Coppenolle, Hoogbasin,

Eckeren.

Beiden opg. door den heer
E. Delbaere.

Herm. Geertsen, boekhouder, Pijlstraat 4,

Eckeren.

K.A. Hertsens, Veldstraat 33,

Borgerhout.

Beiden opg. door den heer
K. Geertsen.

Joz. Nuyts, Kistemaekerstr. 7,

Antwerpen.

Opg. door mevr.
Ziekenoppasser.

Edm. Delbaere, tolbeambte, Brugstraat 21

Antwerpen.

Opg. door den heer
Albrecht.

Joz. van Basel, Groote Kauwenberg 8,

Antwerpen.

Fr. van Bergen, Vredestraat 64,

Merksem.

Beiden opg. door den heer
Valgaren.

Adr. Vanbilsen, leeraar M.O., Leuvensche Straat,

Diest.

Opg. door den heer Gust.
van Nerom.

Fl. Rosel, Staatsbeambte, Schoenmarkt,

Mechelen.

Opg. door den heer De
Backer.

Joz. Huysmans, onderwijzer,

Aarschot.

Opg. door den heer Van
Opstel.

De Caerle, klerk Zeewezen, Dietsche Str. 18,

Aarschot.

Opg. door den heer De
Saedeleer.

Luc. Brulez, stud., Tramstr. 73, Watermaal, Brussel.

Anth. Struys, stud., Noordstraat 64, Brussel.

Beiden opg. door den heer
L. Criel.

Buitenland.

A.C.J. Vermeulen, Blantyre (Britsch
Nyassaland),

W. Besseling, Vice Consul der Nederlanden, Mombassa (Britsch
Oost-Afrika).

Beiden opg. door Jhr.
C.M.E.R.C. van Bose.

John. Hasebroek, Graumannsweg 59, Hamburg.

Mej. E. Laroy, Koningin Louisenstr. 17, Charlottenburg-Berlijn.

Opg. door het Bestuur van Charlottenburg-Berlijn.
de Afdeeling

R. Hoogstra, Calle Pinzon 838, Boca, Buenos Aires.

Opg. door Dr. W. van Rotterdam.
Everdingen,

Bijl de Vroe, p/a. Torpedofabriek Whitehead & Co., Fiume.

Opg. door het Bestuur der
Afdeeling Fiume.

S.J. Rengers, Georgstrasse 26, Bremen.

E. Free Jr., Delmestrasse 40, Bremen.

G.J.A. Strating, Rheinstrasse 5, Bremen,

Allen opg. door het
Bestuur der Afdeeling Bremen.

Van 1-15 Dec. 1911.

Groep Nederland.

Beschermende leden.

Prof. Dr. P.Th.E. Kan, Breestraat 117, Leiden.

A. Ed. Dinger, Westersingel 38, Rotterdam.

Beiden opg. door Jhr.
C.M.E.R.C. von Bose.

W.A. Engelbrecht, firma Wambertie & Co., Vijverweg 32, Rotterdam.

Opg. door het Bestuur der
Afdeeling Rotterdam.

Th.P. Löhnis, Mathenesserlaan 181, Rotterdam.

C.J. Hasselman, Koninginnegracht 85, Den Haag.

N.J. Roelfsema, Boschlaan 17 B, Zeist.

Mevr. M.J. Roelfsema-Van Assen, Boschlaan 17 B, Zeist.

Gewone leden.

Eugène Goulmy, 's-Hertogenbosch.

E. Kleyn, Julianaplein 15, 's-Hertogenbosch.

Dr. Hoedemakers, Ververstraat 47, 's-Hertogenbosch.

Mr. J. van der Grinten, Parade 2, 's-Hertogenbosch.

G.J. Vermeulen, Oude Diest 8, 's-Hertogenbosch.

Braakenburg van Backum, Koninginnelaan 5, 's-Hertogenbosch.

W. Bleys, tandarts, Postelstraat 59,	's-Hertogenbosch.
C. Mooyman, stalhouder, Keizerstraat 4,	's-Hertogenbosch.
Mr. H.W. Jordens, commies chef ter Prov. Griffie van Noord-Brabant,	's-Hertogenbosch.
T. Gerdes Oosterbeek, gep. Majoor O.-I.L., Emmalaan 155,	Apeldoorn.
C.M.B. Dixon, Dorpstraat,	Apeldoorn.
Mej. A.M. Vigelius, Van Hasseltlaan A.A. 127,	Apeldoorn.
Drs. C.P. Logemann, leeraar K.H.B.S., Van Lijndenlaan,	Apeldoorn.
Prof. S.G. Everts, Nieuwe Plantage 65,	Delft.
A. van Buren, Wijnhaven 75,	Rotterdam.
Mevr. M. de Bock, hoofd eener school, Rapenburg.	Leiden.
Prof. Fockema Andreae, Rapenburg 36,	Leiden.
W. Haanstra, hoofd der Rijkskweekschool, Vliet 10,	Leiden.
Prof. K. Martin, Rembrandtstraat 19,	Leiden.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
A.C. Josephus Jitta, jur.-stud., Keizersgracht 808,	Amsterdam.
C.A. Müller Jr., res. 2e Luit. Infanterie, Stadhouderskade 49,	Amsterdam.
Beiden opg. door den heer P.H. Stuurman,	
L. van der Moolen, Van Eeghenstr. 29 B,	Amsterdam.
Opg. door mej. C. Verster, Baarn.	
J.P.H. Mulder, jur.-stud., Alb. Thijmstraat 38,	Amsterdam.
M. Gravendijk, theol.-stud., Ter Haarstr. 30,	Amsterdam.
Beiden opg. door het Bestuur der Afd. V.-U.,	
H.G.A. Limperg, Kapt. Kwartierm.,	Utrecht.
A. van den Bosch, Kapt. Kwartierm.,	Den Haag.
Beiden opg. door den heer B.J. Verbrugh, Haarlem.	
J.G. van Rossem, Laan van N.O.-Indië 190,	Den Haag.
Mr. D.J. van Schaardenburg, hoofdredacteur van De Eemlander, Langestr. 71, Amersfoort.	

Opg. door Mr. J.C.W.
Evenblij, Amsterdam.

Mr. L. Vermeulen, Ververstraat 58, 's-Hertogenbosch. Vught.
H. Grasso, machinefabrikant,

Beiden opg. door Mr. K.M. 's-Hertogenbosch.
Phaff,

J.A. Lohr, mijn-ingenieur, Corverlaan 2, Bussum.

Opg. door den heer Paul
Hugenholtz, Amsterdam.

F.I. Besters, West Kruiskade 66 B, Rotterdam.

Mej. W.C. van Mensch, onderwijzeres, Rotterdam.
Sleephellingstraat 26 a,

C.M. Beutler, Wilhelminakade 25, Rotterdam.

W.G.M. de Koe, Bergweg 152, Rotterdam.

J.P. van den Bosch, directeur der N.V. 't Binnenhuis te Bloemendaal.
Amsterdam, Bloemendaalsche Weg 174,

Opg. door den heer J.C.A.
Croïn, Haarlem.

J. Diepen, Valkenburg (L.).

Opg. door den heer J.
Boekwijt, Rome.

Buitengewone leden.

J.H. de Haas, Kapt. der Infanterie, Koningsweg 85, 's-Hertogenbosch.

C.M.B. Wiedeman, Kapt. der Infanterie, Nieuwestraat 's-Hertogenbosch.
44,

Beiden opg. door Mr. K.M. 's-Hertogenbosch.
Phaff,

Jongelieden-Afdeelingen.

Mej. Mart. A. van Toen, Blommerdijksche Laan 39, Rotterdam.

Muller, Nieuwe Binnenweg, Rotterdam.

Bart Wessel, Crooswijksche Singel 31a, Rotterdam.

J.A.M. Boer, Vier-Ambachtsstraat 6 b, Rotterdam.

	Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd	Rotterdam.
S. Denneboom, p/a. den heer Israëls, Brugstraat,		Groningen.
J. Wildeboer, Kromme Elleboog,		Groningen.
	Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Groningen.
Mej. W. Bronsdijk, Badhuissfraat 17,		Haarlem.
	Opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Haarlem.

Groep België.

Gewone leden.

Bijdrage *fr.* 5.

De Claere, Keizer Karelstraat 5,		Brussel.
	Opg. door den heer Fr. Struelens.	
Am. Lotens, Statiestraat 163 bis,		Leuven.
	Opg. door den Luc. Crick.	
Dr. Verwoest, studiemeester Athenaeum,		Brugge.
	Opg. door Dr. Van de Wijer.	
K. van den Broeck, Kleine Haverloostr. 7,		Brugge.
K. Gilson,		Niangara, Oellee, Belg. Kongo.
De Becker,		Stanleystad, Belg. Kongo.
Wauters,		Libenge, Oebangi, Belg. Kongo.
Leo Verhaeghe, Coquilhatstad, Evenaarsdistrick,		Belg. Kongo.
	Allen opg. door den heer Lode Achten.	
J.H. Roose, makelaar, Ham,		Gent
	Opg. door Ds. Domela Nieuwenhuis.	
Fr. Crols - Janssens, Hofstraat,		Turnhout.
Dieltjens, huisschilder,		Turnhout.

Opg. door den heer R.
Adriaensen.

Ed. Moortgat, prov. cond., Merodelaan 99, Turnhout.

Minimum-bijdrage *fr.* 3.

M. van der Haegen, stud., Doorsteek (Coupure) 155, Gent.

Fr. de Bruyne, Fortlaan 19, Gent.

Gust. Smeesters, Wondelgemstr. 14, Gent.

Rob. van der Donckt. Hoogstraat 25, Gent.

Allen opg. door den heer
Van Ghendt.

H. Taurez, stud., Bondstraat 63, Brussel.

Opg. door den heer De
Saedeleer.

Gerrit Zwart, Arduinkaai 17, Brussel.

Opg. door den heer C.
Melis.

Mej. Antoinette Gobbers, Keldermansstraat 72, Mechelen.

Opg. door den heer De
Backer.

Arth. van Vloten, Hobbemastr. 29, Brussel.

Opg. door den heer L.
Delpire.

Mej. D. van der Velde, Albert de Latourstraat 41, Schaarbeek, Brussel.

Mej. H. Stempels, Albert de Latourstraat 41, Schaarbeek, Brussel.

Beiden opg. door den heer
J. Ek Surié.

J. van Steenwegen, Leuvensche Steenw. 20, Mechelen.

Leo Beullens, St. Jan Berchmansstr. 53, Mechelen.

Arth. van der Auwera, beeldhouwer, Aambeeldstraat 12. Mechelen.

Allen opg. door den heer
De Backer.

Bern. L'Hoiest, Ninoofsche Steenw. 13, Brussel.

Opg. door den heer
Hereng.

Groep Ned. Oost-Indië.

Gewone leden.

W.J.Ph.I. Tuts, ambt. 4e kl., I.U. en A., Makasser.

Mevr. Tuts, Makasser.

G.W.Ch. Schmidt, insp. Amst. Mij. van Levensverz., Soerabaia.

A.L. Palm, agent Expl. Mij. voorh. B. v. Leeuwen & Co., Soerabaia.

W.A. Verburgh, ambt. t/b. Dept. B.B., Weltevreden.

F. Hugham, klerk Dept. O. & E., Weltevreden.

D.L. d'Adelhart Toorop, klerk Alg. Rekenkamer, Weltevreden.

Mej. A.C. Senzius, p/a. firma Mc Neill & Co., Semarang.

Jhr. F.V.A. de Stuers, beheerder Erfp. Onderneming 'Proepoeg', Tegal.

J.C. Tjebbes, adj. adm. Singkap Tin Mij., Tandjong Pinang.

R.G. Bruggeman, boekhouder, Singkap Tin Mij., Tandjong Pinang.

J.M. Lesage, opzichter, Singkap Tin Mij., Tandjong Pinang.

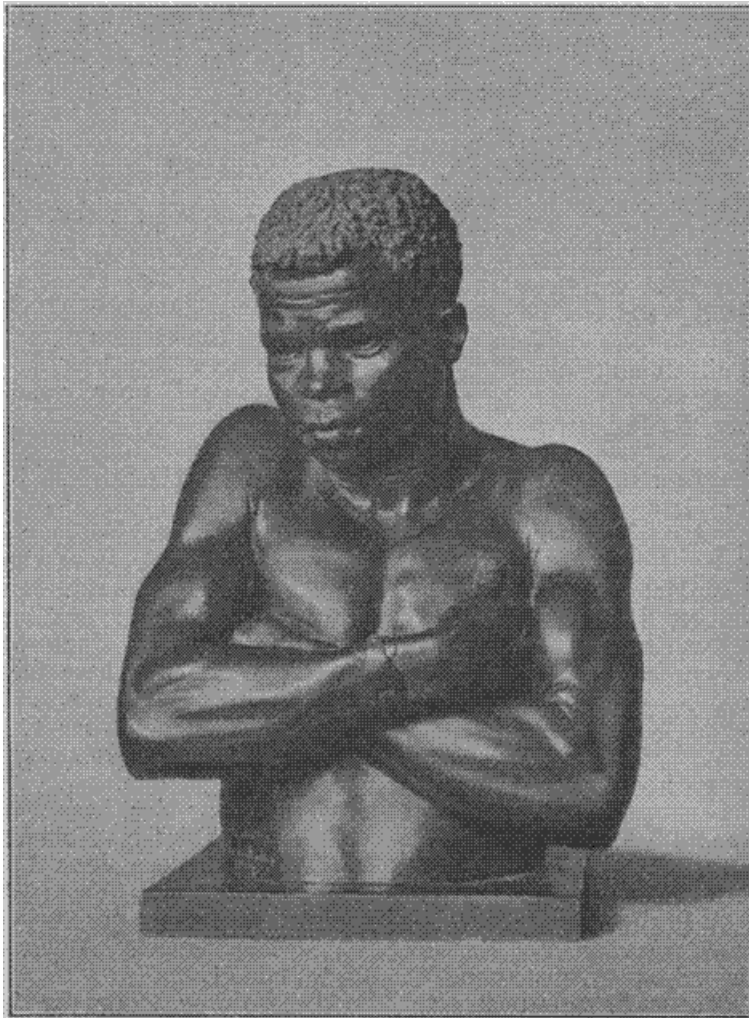
Mej. J.S.A. Lagaay, p/a. familie Ligthart, Kedong Doro, Soerabaia.

Opg. door den heer Chas Vornholt, San Francisco.

Buitenland.

Mej. I. Disper, 47 Tulse Hill, Brixton.

Mej. M. Baart de la Faille,	Woodbrooke-Settlement, near Birmingham.
Mej. D. Hoyneck van Papendrecht,	Woodbrooke Settlement, near Birmingham.
J.A. Gorter, c/o. R. Oliver Heslop, 12 Akenside Hill,	Newcastle on fyne.
Mej. H.W. van Gorkum, 14 Horbury Crescent,	Londen, W.
Mej. N. Posthuma, 131 Cromwell Road,	Londen, S.W.
Mej. M. Latenstein, 24 Underwood Street, Whitechapel,	Londen, E.
Mej. A.A. van der Dussen, 38 Woburn Place,	Londen, W.C.
P.W. te Winkel, 278 Salisbury House,	Londen, E.C.
F. Noordhoek Hegt, 48 Stauley Gardens, Belsize Park, Hampstead,	Londen, N.W.
C.H. Kühne, 60 Abinger Road, Bedford Park,	Londen, W.
D. van der Kolk, 78 Temple Fortune Lane, Goldersgreen,	Londen, W.
L. Rubens, 34 West End Lane,	W. Hampstead, Londen,
A.H.N. van Nieuwenhuyse, 39 Canfield Gardens,	S. Hampstead, Londen,
Guil. F. Maris, 3/25 Cathcart Hill, Highgate,	Londen, N.
G.H. Melck, Royal Veterinary College, Camden Town,	Londen, N.W.
Gilles van de Wal de Kock, Royal Veterinary College, Camden Town,	Londen, N.W.
Oswald Pirow, 137 Brecknock Road, Tufnell Park,	Londen, N.
Edw. Draper, 76 Dyne Road, Brondesbury,	Londen, N.W.
Allen opg. door den heer J.E.A. Reyneke van Stuwe,	Londen,
C. Hess, c/o. Mrs. Rimmer, 18 Belmoral Road,	New Brighton, Cheshire.
Mej. W. Maas, Meisjes Hooge School,	Wijnberg (de Kaap) Z.-Afrika.

SJANGAAN.
Bronzen kafterbeeld door A. van Wouw, Johannesburg (Z.-Afrika).

Hollanders in Japan.

In het Sept.-nr., blz. 194, worden eenige opmerkingen gemaakt naar aanleiding van mededeelingen van den heer Sjigetaka Sjiga betreffende herinneringen aan Hollanders in Japan. Wellicht kan het volgende tot nadere verklaring strekken.

Te Koero Sjima heeft nooit een nederzetting van Hollanders bestaan. De Europeesche namen, die daar nog worden aangetroffen, hebben niets met Holland te maken, doch zijn nog herinneringen aan het door de Portugeezen ingevoerde Christendom.

De door den heer Sjiga geciteerde namen Ignatio, Gabriel, Mariana, wijzen ook geheel op een niet Hollandschen, maar Portugeeschen oorsprong.

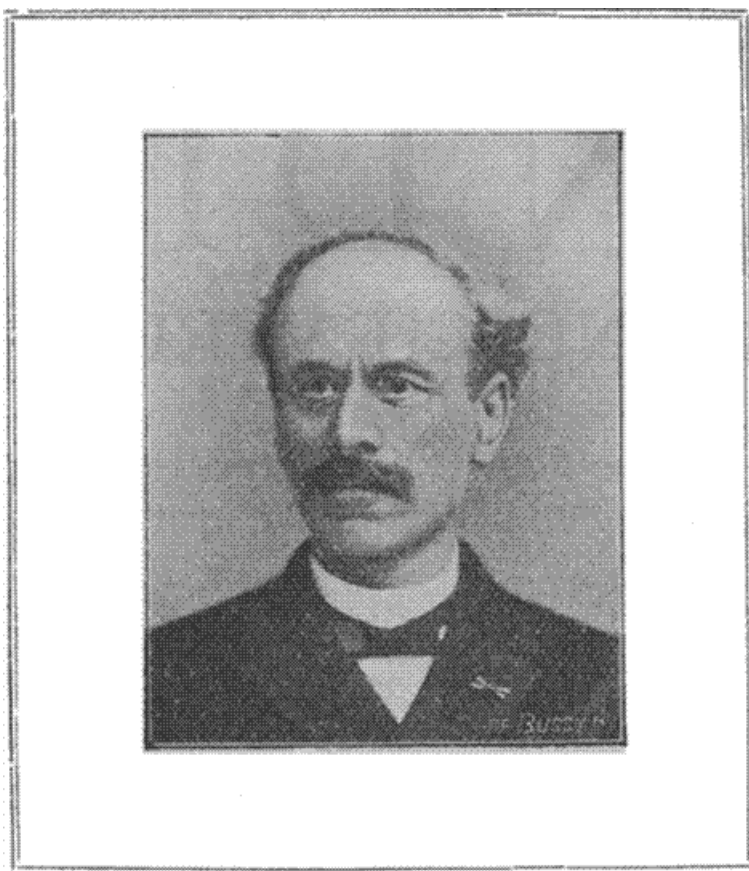
Gelijk bekend is kwamen de Portugeezen in 1542 in Japan en vonden zij aldaar een rijk veld voor de propaganda, totdat deze zulke afmetingen aannam, dat de Shoguns hierin een gevaar voor hun macht begonnen te zien. Toen volgde de eerste Christenvervolging in 1587 en het verbod in 1624, waarbij alle vreemdelingen, behalve de Hollanders, uit Japan verdreven werden. De uiterst wreede wijze, waarbij tegen de Japanners, die het Christendom niet wilden afzweren, werd opgetreden, is eene voldoende verklaring voor de geslotenheid van deze blijkbaar naar een vergeten eiland uitgeweken Christengemeente. Ook op andere plaatsen in Japan bleven enkelen in het geheim aan het Christendom getrouw en toen in het midden der vorige eeuw weder zendelingen in Japan kwamen, vonden zij hiervan nog verschillende bewijzen.

Het 'kleine steenen monument' te midden van 'ranke heesters' door den heer Sjiga ontdekt, en hetwelk 'na nauwkeurig onderzoek' van 1696 bleek te zijn, is een fragment van een steenblok, dat waarschijnlijk boven een poort van een der Hollandsche gebouwen in Desjima heeft gestaan, en waarop in groote letters nog te lezen staat 'W O' (dooreen in kapitale letters) '1696'. Waarschijnlijk stond op de (heraldische) rechterhelft 'A n n o'. Het steenblok ligt in den tuin van den heer C.E. Boeddinghaus, een der eerste vreemdelingen, die zich na de openstelling van Japan aldaar vestigde. Het huis staat op de plaats van de oude vestiging van de Hollanders in Desjima, dat thans met Nagasaki vereenigd is. Vroeger werden aldaar ook nog een paar steenen leeuwen bewaard, doch die zijn thans niet meer aanwezig.

Toen ik den heer Boeddinghaus aldaar bezocht, verwonderde het mij eerst, dat deze vriendelijke oude heer zoo uitstekend Hollandsch sprak. Hij vertelde mij toen, dat bij zijn komst het Hollandsch de algemeene handelstaal in Japan was, zoodat hij als Zwitser wel gedwongen was geweest om die taal te leeren. Thans wordt het Hollandsch element, zoover mij bekend, aldaar nog slechts gevormd door de vriendelijke eigenares van het Cliffhouse hotel, en wordt ons land er door een vreemdeling, tevens consul van Engeland, vertegenwoordigd, aan wiens huis de Engelsche vlag wappert, doch waar de driekleur, die vroeger hier alleen vertegenwoordigd was, ontbreekt. Sic transit gloria mundi.

De door den heer Sjiga genoemde plaatsen zijn niet de eenige, waar nog herinneringen aan de oude Hollanders te vinden zijn. Ik vond er o.a. op het kerkhof te Inasa bij Nagasaki, in den Tennenji tempel te Kakegawa, te Shizuoka, te Nikko en te Tokyo. Een uitvoerige beschrijving hiervan hoop ik later elders openbaar te kunnen maken.

J.C. OVERVOORDE.

H.J. Emous.

Den eersten dag van dit jaar vierde de heer H.J. Emous zijn 40-jarig jubileum als hoofd eener Chr. School te Amsterdam. De vele vrienden en vereerders, die de heer Emous buiten het onderwijs bezit, wilden zich echter dezen dag niet onbetuigd laten. Van heinde en verre kwamen zij om hem geluk te wenschen. Wie hem kent, kan zich dit begrijpen, want warm klopt zijn hart voor Neêrlands taal en Neêrlands stam, en niet met den mond alleen heeft hij dit beleden, ook met de stage daad heeft hij dit getoond. Voor het behoud en de ontwikkeling van het Hollandsen in Zuid-Afrika is hem geen arbeid te zwaar of te lang geweest. Menig nachtelijk uur heeft hij daaraan opgeofferd, omdat de dagen voor hem te bezet en te kort waren. En nimmer heeft hij gevraagd naar erkentelijkheid. Wat hij gaf van het beste dat hem in zoo ruime mate is geschonken, gaf hij ter wille van de zaak en in het slagen van die zaak vond hij zijn eenig loon.

De heer Emous is sedert eenige jaren lid van het Hoofdbestuur van de Ned. Z. Afr. Vereeniging.

Verkort verslag der vergadering van het Hoofdbestuur, op 23 December 1911 te Dordrecht.

Aanwezig de heer Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, voorzitter; mejuffr. E. Baelde, onder-voorzitster en de heeren C.R. Bakhuizen van den Brink, waarn. secretaris-penningmeester; A.C. van der Cruyssen, Mr. C.Th. van Deventer, Joh. Kesler, H. Meert en Jhr. Mr. J.L.W.C. von Weiler.

De voorzitter opent de vergadering en leest de brieven en telegrammen voor van de leden die verhinderd zijn: de heeren Mr. W. Dicke, J.D. Baron van Wassenaer van Rosande, J.M. Pijnacker Hordijk, H.D.H. Bosboom, Mr. Dr. C.F. Schoch, Prof. Dr. J. Boeke en Kapt. J.A. Snijders Jr.

Punt I. Notulen der vorige vergadering (30 Sept. 1911).

Worden met een paar kleine wijzigingen goedgekeurd.

Punt II. Begrooting.

Deze sluit in uitgaaf en ontvangst met een som groot *f*21911.54½.

Wat het Ned. onderwijs in den vreemde betreft, wordt de opmerking gemaakt, dat, nu de Regeering een som heeft uitgetrokken voor hetzelfde doel en steun verleent, o.a. aan het Ned. onderwijs te Brussel, Argentinië en Westphalen, op het A.N.V. zeer waarschijnlijk minder beroep zal worden gedaan.

De begrooting, in dit nummer*) opgenomen, wordt onveranderd goedgekeurd.

Daarna deelt de voorzitter mede, dat voor algemeen secretaris-penningmeester een waardig plaatsvervanger gevonden is. De Algemeene Vergadering van Groep Nederland zal echter vooraf dien persoon moeten kiezen tot afgevaardigde in het Hoofdbestuur.

Punt III. Het 32e Ned. Taal- en Letterkundig Congres in 1912 te Antwerpen.

Medegedeeld wordt, dat de Antwerpsche Tak zich gewend heeft tot den heer Max Rooses om het voorzitterschap te aanvaarden. Deze heeft echter bedankt wegens zijn hoogen leeftijd. Nu heeft de heer Pol de Mond het voorzitterschap aanvaard. Verder zijn o.m. tot bestuurders benoemd de heeren Van Kerckhoven-Donnez en A.C. van der Cruyssen.

Een vraag om steun aan het Gemeentebestuur van Antwerpen voor de inrichting is reeds verzonden. Het Congres zal samenvallen met de Consciencefeesten in Augustus, waarvoor de stad *f*125.000 zal toestaan.

Punt IV. Stichting van een fonds (Kapitaalvorming).

Het rapport der Commissie, waarin tot stichting van een fonds wordt geraden, komt ter tafel.

*) Zie laatste bladzijde. Red.

Besloten wordt, dat de Commissie a.h. een rondschrĳven zal opstellen en dat de hulp van Groepsen Afdelingsbesturen voor verwezenlijking van het plan zal worden ingeroepen.

Punt V. Nederlandsche Vereenigingen in het buitenland.

Medegedeeld wordt, dat het onderzoek naar het aantal Nederlandsche Vereenigingen in het buitenland eerst tot Duitschland beperkt, thans over de heele wereld is uitgebreid door verzending van vragen aan een 200-tal consulaire ambtenaren. Reeds verscheiden antwoorden kwamen in.

Ook opgaaf der Vlaamsche vereenigingen werd gevraagd.

Besloten wordt de ingekomen brieven in Maart a.s. aan de Commissie a.h. te zenden tot opmaking van een rapport.

Punt VI. Ingekomen stukken en mededeeling en, o.m.:

Dankbetuiging voor toezending van In 't Zicht der Derde Vredesconferentie, o.a. van H.M. de Koningin.

Herinnerd wordt aan het ontstaan der uitgave, naar aanleiding van Prof. Van Vollenhovens stuk 'Roeping van Holland' in De Gids. Het A.N.V. matigt zich geen oordeel aan over uitvoerbaarheid van het plan, maar heeft alleen door de uitgave meer belangstelling willen opwekken voor de Vredesconferentie.

Uit de dankbetuigingen voor toezending van een exemplaar wordt nog voorgelezen het schrĳven van

Prof. Asser, waarin deze zich loffelijk uitlaat over de uitgave.

Antwoorden van de Ministers op het adres in zake ambtelijke taal.

Medegedeeld wordt, dat de antwoorden alle onbevredigend luiden. Dat van Buitenlandsche Zaken is het meest beslist en luidt:

‘Naar aanleiding van Uw verzoekschrift d.d. 7 Nov. j.l., alsmede van die gericht tot de Ministers van Koloniën en van Landbouw, Nijverheid en Handel, heb ik de eer U mede te deelen, dat de ambtelijke briefwisseling van de Nederlandsche Regeering met de vreemde Regeeringen geschiedt in de diplomatieke, dat is de Franche taal.

Zoolang zich geene bijzondere aanleiding voordoet om van dezen algemeenen regel af te wijken, en daartoe reken ik de omstandigheid, dat in een land de Nederlandsche taal een der landstalen is, niet te behooren, kan aan Uw bovenbedoeld verzoek niet worden gevolg gegeven.’

De vergadering besluit naar aanleiding der antwoorden een onderzoek te doen instellen naar de gebruiken in andere landen.

Gewezen wordt nog op een mededeeling in de Gazette de Charleroi, waarin beweerd wordt, dat een Vlaamsche brief uit Brussel aan een Nederlandschen Minister gezonden, werd terugontvangen, omdat men dien niet begreep en daarom de voorkeur gaf aan in het Fransch gestelde brieven.

Sommigen kunnen dat best begrijpen, als er te Brussel slechte vertalers aan de ambtelijke instellingen geplaatst zijn.

Het bericht zal worden onderzocht.

Goedkeuring der Rekening en Verantwoording van de Tentoonstellings-Commissie. Ontvangst der diploma's en medaille.

De Commissie heeft de rekening in orde bevonden. Den administrateur wordt dank gezegd voor zijn beheer. Den leden der Tentoonstellings-Commissie zal de dank van het Hoofdbestuur worden gebracht voor al wat ze gedaan hebben om de Tentoonstelling te Brussel zoo goed te doen slagen.

Mededeeling over een bijeenkomst, gehouden 9 Dec.

Het Dag. Bestuur heeft dien dag eenige vertegenwoordigers en Groepsbestuurders uit het buitenland een maaltijd aangeboden. Er zaten mede aan: mevr. Knobel (Den Haag), de heer en mevr. Semmens (Australië), de heer en mevr. Roessingh van Iterson (Batavia), de heer en mevr. Van Gent (Bethlehem, O.V.S.), de heeren A.N.J. Engelenberg (Djambi) en A.A. Heckers (Paramaribo). Alle werelddeelen waren dus vertegenwoordigd en de bijeenkomst, die ook gewijd was aan de gezamenlijke bespreking der Verbondsbelangen over heel de wereld, zal niet nalaten ver strekkend nut te hebben.

Voorstel van den heer Von Saher om een nieuwe lijst van leerboeken samen te stellen voor de novitii aan Nederlandsche, Vlaamsche en Zuid-Afrikaansche hoogeschoolen.

Medegedeeld wordt dat Prof. Boeke in overleg met den voorzitter het onderwerp reeds in studie heeft genomen en dat daarbij de Vlaamsche en Zuid-Afrikaansche belangen niet worden vergeten.

Met Vlaanderen zal overleg gepleegd worden.

Schrijven van den heer A.T.A. Heyting, met plan om een lijst aan te leggen van adressen van buitenlandsche schrijvers over Nederland en aan dezen boeken over Nederland toe te zenden.

Het denkbeeld wordt toegejuicht, maar bij een eenigszins volledige uitvoering zal het waarschijnlijk te kostbaar blijken te zijn. Tegen het aanleggen met medewerking der vertegenwoordigers van een lijst die in Neerlandia kan worden opgenomen, bestaat geen bezwaar.

Brief van de Vereeniging Het Nederlandsche Lied, meldende, dat op verzoek van 't A.N.V. aan elk der Ned. transoceanische stoomvaartmaatschappijen één volledig gebonden exempl. van Liederboek van Groot-Nederland voor een harer passagiersbooten ten geschenke is gegeven.

Herinnerd wordt dat dit denkbeeld is uitgegaan van Mr. Cohen Stuart, thans in Indië. Aan de Vereeniging Het Nederlandsche Lied zal dank betuigd worden voor de inwilliging van den wensch.

Aanvragen om invoer van Hollandsche boter in Hongarije, klompen en bamboehoeden in Nieuw-York.

Deze aanvragen zijn overgebracht aan bevoegde kantoren.

Punt VII. België.

Voorstel van Mr. W.J.L. van Es, om een ruiling uit te lokken tusschen de geschriften door het Comité Flamand in Fransch-Vlaanderen uitgegeven en die door het A.N.V.

Die ruiling wordt nuttig geacht. Op het voorstel zal dus worden ingegaan.

Fransche briefwisseling van Hollandsche firma's niet Vlaamsche handelaars.

Aangetoond wordt nogmaals, hoe onverstandig dit is en hoe weinig bevorderlijk voor het aanknoopen van handelsbetrekkingen.

Punt VIII. Oost-Indië.

De voorgenomen stichting van een jongemeisjesschool in Indië, volgens plan van mevr. Hissink-Snellebrand.

Na de gevoerde briefwisseling met de ontwerpster en de Groep Ned. Indië, en na den geldelijken steun voor het tot stand brengen van een comité, meent de vergadering thans een afwachtende houding te moeten aannemen en intusschen na te gaan wat mevr. Hissink-Snellebrand zelf in Indië zal bereiken.

Hare aandacht is gevestigd op verschillende bestaande instellingen in Indië, waar Indo-Europeesche kinderen goede verzorging kunnen vinden als b.v. het Djattigesticht. Er is daar veel aanvraag voor opneming van verwaarloosde meisjes, die er zeer goed worden opgevoed.

Regeeringssubsidie voor de Groep.

Medegedeeld wordt dat de Minister van Koloniën, evenals de begrootings-commissie der Tweede Kamer, het denkbeeld gunstig besproken heeft.

Wenschelijkheid van een propagandist voor Indië.

Medegedeeld wordt, dat deze wenschelijkheid is uitgesproken door den heer Engelenberg. Het denkbeeld zal aan Groep Indië in overweging worden gegeven.

Bevordering van Hollandsche reizen naar Indië.

Ingekomen is een uitvoerig schrijven van de Vereeniging 'Moederland en Koloniën'.

Alles wat grondige kennis over onze koloniën kan verspreiden, dient gesteund.

De opmerking werd gemaakt, dat personen, die ernstige studie maken, naar vermogen gesteund moeten worden om hen in staat te stellen tot reizen naar onze overzeesche bezittingen, maar dat het niet op den weg van het A.N.V. ligt, om plezierreizen te bevorderen, wat slechts aanleiding geeft tot het vellen van een oppervlakkig oordeel na zeer vluchtige kennismaking, tot schade van het wezenlijk belang van land en volk.

Steun is zeker verantwoord als het werkelijke studiereizen onder deskundige leiding betreft.

Besloten wordt de Vereeniging 'Moederland en Koloniën' uit te noodigen het onderwerp in een bijeenkomst van afgevaardigden van belangstellende vereenigingen, w.o. het A.N.V., te doen behandelen.

De reis van Mr. Van Deventer naar Indië (vertrek 8 Febr.).

De heer Van Deventer doet eenige mededeelingen over zijn voorgenomen reis, die hij ook dienstbaar zal maken aan de belangen van het A.N.V.

De voorzitter dankt den heer Van Deventer en wenscht hem namens het Hoofdbestuur een aangename, voorspoedige reis en behouden terugkomst in 't vaderland.

Punt IX. Zelfstandige Afdeelingen.

Chicag o. Verzoek om de verplichte bijdrage aan de algemeene kas over 1911 te mogen besteden als steun voor den Leerstoel in 't Nederlandsch aan de Hoogeschool te Chicago.

Wordt toegestaan in den vorm van een bijdrage van het A.N.V.

Johannesburg. Brieven van de nieuwe penvoerster, mevr. Deys-Draayer, over het opgewekt leven der Afdeeling.

Punt X. Vertegenwoordigers.

Buda-Pest. Bericht van aanneming zijner benoeming door den heer A. van Hoogstraten.

Stockholm. Bericht van aanneming zijner benoeming door den heer G.M.E. Immink, Consul-Generaal.

Londen. Lezing van den vertegenwoordiger over het A.N.V. Aanwerving van 19 nieuwe leden.

Er wordt op gewezen hoe de heer Reyneke van Stuwe zich door deze lezing bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt en hoe een dergelijk optreden van vertegenwoordigers in hun omgeving navolging verdient.

Venetië. Jaarverslag 1911.

Caïro (Egypte). Mededeeling, dat de vertegenwoordiger de Rotterdamsche Liederenbriefkaarten onder de Nederlanders aldaar heeft verspreid.

Santa Fé. De heer L. de Waal, vertegenwoordiger, stelt voor bij zijn vertrek naar Pernambuco, waar hij zelf vertegenwoordiger wenscht te worden, in zijn plaats voor Santa Fé te benoemen den heer J.A. Benraadt, ingenieur. De vergadering keurt dit goed.

Voorgesteld worden verder als vertegenwoordigers:

Voor Bahrein (Perz. Golf): de heer S.M. Zwemer, zendeling

voor St. Kitts (bij Saba): de heer J. Heyligers, scheikundige;

voor New Brighton (Engeland): de heer C. Hess.

De vergadering draagt het Dagel. Bestuur op deze gevallen te behandelen als bij Reglement is voorgeschreven.

Punt XI. Stamverkeer.

Medegedeeld wordt, dat de heer C. Plokhooy, Den Haag, de uitnoodiging heeft aangenomen om een hervormingsplan voor deze Afdeeling te ontwerpen.

Rondvraag.

De waarn. secr.-penningm. wijst er op, dat door zijn tijdelijk optreden in het Dag. Bestuur eenige veranderingen noodig zijn in het Huish. Reglement. De vergadering vindt het goed, dat die door het Dagel. Bestuur worden aangebracht.

Een der leden wijst er nog op, dat in zake consulaire aangelegenheden veel raad wordt gevraagd aan leden van Kamers van Koophandel en dat het daarom noodig is de besturen van deze meer in aanraking met het Algem. Nederl. Verbond te brengen. Ook is het gewenscht, zooveel mogelijk door bemiddeling van onze vertegenwoordigers, een onderzoek in te stellen naar de bestaande handelsscholen in het buitenland, als b.v. te Neuchâtel, Dresden, Keulen, Leipzig, en deze inlichtingen te verstrekken over ons land.

Dit wordt door de vergadering aan het Dagel. Bestuur overgelaten.

Hierna sluit de voorzitter de vergadering.

De waarn. Algemeen Secretaris-Penningmeester,

CH.R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK.

Buitenland

Nederlandsche handelsbetrekkingen met Australië.

Een verblijf van 9 maanden in Holland na langdurige afwezigheid heeft mij in staat gesteld een overzicht te geven van de ontvangen indrukken in zake de alreeds bestaande betrekkingen tusschen Nederland en de overzeesche bezittingen in het Oosten, en het Westelijk deel van het vasteland van Australië, waarvan Fremantle

de voornaamste havenplaats is, alsook over de vooruitzichten voor de toekomst om die betrekkingen te verbeteren en meer voordeel te doen afwerpen.

De Oostelijke en Zuidelijke Staten van het Gemeenebest zijn sedert jaren door een trans-continentale spoorweglijn verbonden, maar tot heden deelt West-Australië niet in dat voorrecht. Er bestaan, vreemd genoeg, tusschen de verschillende Staten gevoelens, die, hoewel niet vijandelijk toch een groote mate van ijverzucht en wangunst aanduiden.

West-Australië, waarvan men ten onrechte geloofde, dat het slechts een onmetelijke zandwoestijn was, werd immer als een onbeduidendheid aangemerkt, totdat plotseling de schatten van mineralen en de vruchtbaarheid van den bodem ontdekt werden, en een aanhoudende toevloed van landverhuizers aanvoerden.

Het was niet te verwonderen, dat die veel grootere bevolking met hare aangroeiende levensbehoeften begon in te zien, dat zij niet langer kon buitengesloten blijven van het 'interstate' spoorwegnet. Vooral op de goudvelden en in de belangrijke steden die daaraan hun bestaan danken, werd dit gevoeld, en het duurde niet lang voordat men in de 'Legislative Assembly' niet ophield het voor en tegen van dit plan te bespreken.

De reeds genoemde ijverzucht der Oostelijke Staten was echter de schuld, dat het tot nog toe niet tot uitvoering kwam. De besprekingen zijn nu echter zoover gevorderd, dat het eenig punt van verschil bestaat in de vraag, van welke breedte de te leggen spoorweglijn zal zijn.

Dat de handel met die landen, die ten Noorden en Westen van Australië liggen, zich van lieverlede in West-Australië zal samentrekken wanneer de spoorwegverbinding een feit zal zijn geworden, behoeft geen betoog. Ook niet dat den Hollandschen handel daarmede een kans van ontwikkeling wordt geboden, zooals niet dikwijls voorkomt. Soerabaja ligt van 5 tot 8 dagen stoomens van Fremantle en is dus de naaste vreemde haven. Mochten onze Nederlandsche kooplieden nu slechts door den geest onzer ondernemende voorouders bezielde worden, die geen hindernissen op hunnen weg wilden erkennen, noch de me-

dedinging van andere natiën gedoogen. Dat zij een ‘bold bid for the supremacy’ maken, en veel kan tot stand gebracht worden. Laat de schepen, varende onder de Hollandsche driekleur hunnen koers naar West-Australië richten en de goederen, welke nu den omweg om het Oostelijk gedeelte moeten maken, onmiddellijk in Fremantle gelost worden, de koopwaren, die West-Australië kan aanbieden daar worden ingeladen; het zal beide natiën ten goede komen. De band van vriendschap zal hechter worden en men zal op elkanders hulp kunnen rekenen in tijden van nood en gevaar.

Dat 1912 een in alle opzichten voorspoedig jaar moge zijn voor het Nederlandsche volk, zoodat in 1913 met trots teruggezien moge worden op wat gedurende een eeuw van herwonnen onafhankelijkheid tot stand is gebracht.

Dat ook het Algemeen Nederlandsch Verbond in dien voorspoed moge deelen en het doel waarvoor het werkt, moge bereiken.

ANNA SEMMENS,

Vert. A.N.V. voor Australasia.

Den Haag, Jan. 1912.

Uit Rome.

In 1911 won het Alg. Ned. Verbond te Rome 5 nieuwe leden. Eigenlijk zou het ledental dus tot 18 geklommen zijn; maar ten gevolge van vertrek naar elders zijn nu drie leden ons hier ontvallen, zoodat aan het einde des jaars de toename zich van 13 tot 15 bepaalt. In elk geval een vooruitgang, die tot dankbaarheid, maar nog geenszins tot voldaanheid stemt. Langzaam vooruitgaande, kunnen wij echter op meer en beter hopen voor geruimen tijd. Zoo ten minste het Italiaansche spreekwoord gelijk heeft: ‘Chi va piano, va sano; e chi va sano, va lontano.’

Als vertegenwoordiger van het Verbond kreeg ondergeteekende vier schriftelijke aanvragen om inlichtingen of om tusschenkomst bij zaken van kunstnijverheid. In drie gevallen slaagde hij; in het vierde was hem zulks niet doenlijk. Vreemd dan ook zijn de aanvragen soms, waarmee overigens zeer welmeenende landgenooten aankomen bij een buitenlandschen vertegenwoordiger van het Verbond, die misschien wel verondersteld wordt een... alweter en zelfs een soort toko-houder te zijn!

Men neemt terecht aan, dat de kracht en de beteekenis van het Verbond op een buitenlandsche plaats niet enkel, niet eens voornamelijk, moeten worden afgemeten naar het aantal daar woonachtige leden en naar het als zoodanig optreden van den plaatselijken vertegenwoordiger. Zij schuilen veeleer in den gestadigen invloed, die zich in den vreemde laat gelden tot bevordering onzer taal- en stambelangen, m.a.w. in het nationale bewustzijn, dat aldaar met woord en daad tot gezonde, levenskrachtige uiting komt. En dan liefst gemeenschappelijk. 't Is immers niet de letter, maar de geest, die levend maakt.

Welnu, dan heeft over Rome het Alg. Ned. Verbond de beste redenen tot tevredenheid. Onlangs schreef de Romeinsche correspondent van een onzer groote dagbladen: ‘Het is opvallend, hoe tegenwoordig het Nederlandsche element te Rome aan krachtontwikkeling toeneemt.’ Dit jaarverslag geve in 't kort de heuglijke bewijzen dezer algemeene stelling aan.

Daar is vooreerst de Nederlandsche Vereeniging van Weldadigheid, genaamd ‘Juliana-fonds’. Zij telt nu 45 gewone leden. Maandag 11 December had de tweede

jaarvergadering plaats, onder voorzitterschap van den kloeken ingenieur Marcel de Jongh, die als directeur-generaal der Società Anglo-romana voor de stedelijke verlichting Holland's naam hoog houdt. Tot hun groote voldoening konden de aanwezige leden zich overtuigen, dat de jonge Vereeniging bloeit en, nu hare geldmiddelen langzamerhand toenemen, ook vrijgevig de hulpbehoevende Nederlanders te Rome kan ondersteunen.

Vervolgens moet worden genoemd de Vlaamsche Studiekring 'Gelukzalige Jan van Ruysbroeck'.

Onder leiding van den geleerden en welsprekenden Benedictijner abt Mgr. Laurens Janssens komt deze Kring tweemaal per maand in het gastvrije hospitium van Sint Juliaan der Vlamingen bijeen, om met wetenschappelijke of letterkundige voordrachien, ook door onderlinge gezelligheid, de Vlaamsche of - juister gezegd - de Nederlandsche taal- en stambelangen te helpen bevorderen. In broederlijke eensgezindheid werken de zonen van Noord- en Zuid-Nederland daar samen voor hetzelfde groote doel. In het bestuur grootendeels uit Vlamingen bestaande, zijn de 'Hollanders' eerlijk vertegenwoordigd, en even trouw nemen zij werkzaam deel aan de afwisselende spreekbeurten. Zoo bijv. sprak de Amsterdammer fr. B.H. Molkenboer, O.P., met heldere kennis en verwarmende geestdrift, over het treurspel *Peter en Pauwels*, dat bij Vondel zoovele en zoo nauwe betrekkingen heeft op de Eeuwige Stad. Onderget. hield 6 April een geschiedkundige rede over de vereeniging van Nederland en België in 1815. Zijn betoog, dat deze kunstmatige samenvoeging niet duurzaam kón zijn, maar dat een hechte aaneensluiting van Noord en Zuid alleen mogelijk is op den natuurgrond der nog levende werkelijkheid, m.a.w. van de gemeenschappelijke landstaal, die als in edelen wedstrijd van beide kanten moet gekoesterd en ontwikkeld worden, vond eenparigen bijval.

De Vlaamsche Studiekring, die het derde levensjaar ingaat, mag zich reeds verheugen over ruim 60 leden. Verreweg de meesten zijn katholieke priesters, of worden hier opgeleid tot den geestelijken stand. Onnoodig te zeggen, dat zoowel van het Julianafonds als van den Vlaamschen Studiekring de resp. voorzitter ook lid is van ons Verbond.

De derde instelling, die nu ter sprake moest komen, is het Nederlandsch historisch Instituut. Maar om allicht begrijpelijke redenen zal onderget. daar het zwijgen toe doen. Nochtans behoeft ééne bijzonderheid wel niet te worden verzwegen.

Om in ruimeren kring dan waar onze moedertaal verstaan wordt, den roem van Neêrland's verleden en de eer van ons wetenschappelijk heden te doen uitkomen, hield onderget. 24 Febr. in het Belgisch historisch Instituut een lezing over de Venetiaansche gezantschapsberichten, voor zoover zij de Republiek der Zeven Vereenigde Provinciën betreffen en door professor Blok onlangs in het licht gegeven zijn. Deze lezing ging - de Vlamingen mogen het ten goede houden - in het Fransch. Maar dit geschiedde op uitdrukkelijk verzoek van den directeur, Godefroid Kurth, die met het oog op de aanwezigheid van buitenlanders zulks wenschte, en niet zonder een warmtoegejuicht protest van den spreker, die als zijn stellige verwachting te kennen gaf dat de tijd niet veraf moge zijn, waarop in het Belgisch historisch Instituut ook evengoed de Nederlandsche taal gangbaar is geworden.

De kroon echter op de tegenwoordige krachtsontwikkeling van het Nederlandsche element te Rome is ongetwijfeld de roode hoed, aan Z. Em. kardinaal W.M. van Rossum verleend.

Dat een Noord-Nederlander deze eer te beurt valt, was sinds bijna vier eeuwen niet gebeurd. De geboren Utrechtenaar paus Adriaan VI benoemde 10 Sept. 1523

zijn landgenoot en boezemvriend Willem van Enckevoort tot kardinaal. Diens naaste opvolger werd 30 Nov. 1911 de Zwollenaar Willem Marinus van Rossum.

Des te hartelijker mogen wij ons verheugen over de verheffing van onzen landgenoot, wijl men algemeen weet, dat de nieuwe kardinaal, na een jarenlang verblijf aan de Roomsche Curie, met hart en ziel Nederlander gebleven is. Volgens zijn luide ver-

klaring, op den eigen dag van het Consistorie afgelegd tegenover een talrijke groep van gelukwenschende landgenooten, wil kardinaal van Rossum ‘met Hollandsche hou en trouw, met Hollandsche toewijding’, het purper ten einde toe dragen.

Aan Zijne Eminentie de hulde en gelukwensen ook van het Alg. Ned. Verbond.

Dr. GISBERT BROM.

R o m e (1 Via Varrone), 28 Dec. 1911.

Uit Italië.

Volgens het Nov.-nr. van Neerlandia prijkte op het paviljoen van België op de tentoonstelling te Roubaix het opschrift ‘Belgique-België’, dus gesteld in de beide officieele talen van het land. Inderdaad zeer verblijdend, doch wel beschouwd niet meer dan logisch. Op de grootsche wereld-tentoonstelling, gedurende den afgelopen zomer gehouden te Turijn, zijn onze Zuidelijke naburen in dit opzicht minder gelukkig geweest. Immers daar stond op hun paviljoen - een statig, indrukwekkend gebouw - ‘Belgique-Belgien’ te lezen, als ik mij niet vergis het Fransche en het Duitsche woord voor België. Dacht de Belgische Regeeringscommissaris te Turijn misschien, dat ‘Belgien’ Vlaamsen was? Dit schijnt werkelijk het geval te zijn geweest. Treurig, treurig!

Van de Internationale Tentoonstelling van dit jaar te Turijn gesproken! Officieel schitterde ons vaderland daar door zijne afwezigheid, maar voor zooverre ik heb kunnen nagaan, zijn toch alle Nederlandsche inzendingen er bekroond.

Op die zelfde tentoonstelling zag ik in een afzonderlijk, smaakvol gebouw eene hoogst belangrijke verzameling van voorwerpen, afbeeldingen en statistieken, betrekking hebbende op het leven en streven der Italianen, in het buitenland woonachtig, en door het Ministerie van Buitenlandsche Zaken te Rome bijeengebracht met behulp van zijne consulaire ambtenaren, die in de uithoekjes der aarde niet uitgezonderd. Het was een waar museum, wellicht eenig in zijn soort, en ongetwijfeld van blijvende waarde voor de Italianen, een volk, dat niet minder dan 5 500.000 landgenooten telt in den vreemde.

In de fabriekstad Sampierdarena, bij Genua, verschenen onlangs op de aanplakborden groote plakkaats in de Nederlandsche taal, waarbij werd aanbevolen een bezoek te brengen aan een Fransch anatomisch museum, waarmede Italië afgereisd werd! Als waardig vertegenwoordiger van het A.N.V. werd ik koud van aandoening, toen ik dāt zag, doch bij nader inzien ligt het vermoeden voor de hand, dat de hersenen van den eigenaar van dit museum daarin op spiritus waren opgenomen: Nummer zooveel van den catalogus,... misschien ook in onze geliefde Moedertaal gedrukt!? Worden Volapük en Esperanto wellicht door het Nederlandsch verdrongen?

Sedert jaren worden in vele landen de kinderen bij voorkeur in matrozenpakjes gestoken, en Italië doet daaraan mede. Als opschriften der mutsen zijn hier gelukkig de veelal verkeerd gespelde namen van Engelsche oorlogsschepen langzamerhand verdrongen door die van werkelijk beslaande, of van denkbeeldige Italiaansche oorlogsbodems. Hier, in Genua, ziet men tegenwoordig langs 's Heeren wegen tientallen van jeugdige ‘zoet-water-matrosjes’, die, dank zij het initiatief van den eenen of anderen pettenfabrikant, wenschen te worden gehouden voor een deel van de bemanning van Zr. Ms. ‘Olanda’! ‘Olanda’ is ‘Holland’ in het Italiaansch. In de oorlogsvloot van Italië wordt geen schip aangetroffen, dat naar ons land genoemd

is; daarentegen ken ik wel een sleepboot, die te Genua thuis behoort en ‘Olanda’ heet, maar toch doet dat ‘Olanda’ van de hoop van het Italiaansche volk mijn Nederlandsch hart goed! Ik mag, kan en wil het niet ontkennen!

Kort geleden bestelde ik aan een bediende in het lokaal onzer ‘Nederlandsche Vereeniging’ een flesch Beiersche, en ik deed dit oudergewoonte, en natuurlijk zonder te blikken of te blozen, in het Italiaansch, doch... ik - vertegenwoordiger van het A.N.V.! - werd beleefd uitgenoodigd in het Nederlandsch, om onze moedertaal te willen spreken!! Bijna had ik per draad mijn ontslag ingediend bij het Hoofdbestuur te Dordrecht, zóó schaamde ik mij, doch de aanwezigen weerhielden mij.

Ten rechte of ten onrechte - dat laat ik in het midden - wordt de Italiaansche oorlogsverklaring aan Turkije in ons land onverheeld afgekeurd, en de pers gaat er voort met het uit buitenlandsche bladen overnemen van allerlei berichten, die een minder gunstig licht werpen op het doen en laten der Italianen in Tripoli. Neerlandia is niet het aangewezen blad om staatkundige beschouwingen op te nemen, maar toch komt het mij niet ongewenscht voor, om hierbij mijne landgenooten alsnog te waarschuwen tegen het veel-geloof-hechten aan mededeelingen, betreffende ‘de groote wreedheid’ der Italianen. Ik heb bijna 20 jaar onder de Italianen geleefd, en acht hen in het algemeen te beschaafd en te goedhartig om stelselmatig met wreedheid op te treden tegen de verdrukken (om geen ander woord te bezigen!) van de Armeniërs.

H.C.F. HENNIG,
Genua, Dec. 1911.
Vert. van het A.N.V.

Egypte.

Uit het jaarverslag van den vertegenwoordiger te Luxor:

Er werden dit jaar geen inlichtingen gevraagd. Wel werd kennis gemaakt met verschillende doortrekkende Nederlanders, hun was 't een genoegen het rood witblauw te zien, en hier aan huis was 't zeer aangenaam dikwijls over wederzijdsche kennissen te kunnen praten. Ook over zaken had men het dan dikwijls; tot nu bleef alles vrij wel bij wenschen. Het aantal plezierreizigers van onzen landaard neemt toe, en aangenaam valt het daarbij vast te stellen, dat de meesten reeds lid van 't A.N.V. zijn. Maar des te opmerkelijker is het, dat zoo goed als nooit zieken uit het vaderland komen om verlichting van hun smarten of genezing te zoeken. De weinigen die mij bekend zijn verlengden hun leven zeer.

J.H. INSINGER.

Brussel.

Het maandblad der Nederlandsche Kamer van Koophandel te Brussel is met 1 Jan. j.l. in een nieuw gewaad en handiger vorm verschenen, bewijs van ondernemingsgeest en toenemende belangstelling. Het nieuwe gewaad geeft gelegenheid meer inhoud te bergen. De redactie stelt zich dan ook voor, den lezers steeds degelijker kost voor te zetten.

* * *

De Nederlandsche Vereeniging van Weldadigheid te Brussel geeft ter vergrooting van haar inkomsten voor den prijs van *fr.* 1.80 postzegelboekjes uit, die een waarde aan postzegels van... *fr.* 1.80 bevatten. Naast elk postzegelblad is een advertentiebladzijde en de opbrengst daarvan, na aftrek der drukkosten, vormt de winst der vereeniging.

*Nederlanders en Stamverwanten,
Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te
spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te
gebruiken.*

Nederland

Eerbiedwekkende arbeid!

Toen in 1910 te Amsterdam het zevende Internationale Congres werd gehouden, hebben de Nederlandsche leden aan de buitenlanders door eene Nationale tentoonstelling van het Boek, getoond wat ons land op uitgeversgebied sedert de uitvinding der boekdrukkunst heeft vermocht. En om klem bij te zetten aan die daad van zelfbewuste fierheid, heeft de Vereeniging ter Bevordering van de Belangen van den Boekhandel aan de vreemdelingen bij de opening der tentoonstelling een gedeelte aangeboden van een boekwerk, dat bedeed was als eene zooveel mogelijk volledige verzameling van alle oorspronkelijke Nederlandsche uitgaven. Wat zij daarmede beoogde was de dwaling te bestrijden, als zou ons volk, bij gebrek aan eigen litteratuur, zich hoofdzakelijk met vertalingen van niet-Nederlandsche schrijvers, hebben moeten voeden. De tijden toch zijn nog niet voorbij dat de vraag wordt gedaan, in Fransch of Engelsch vooral, of wij Nederlanders wel een eigen taal bezitten!

Nu ligt een boek voor ons, statig gedrukt, op prachtig papier - Van Gelder & Zonen stonden het belangeloos af - en al dwingt reeds zijn omvang tot ontzag - 950 bladzijden! -, hooge bewondering eischt de eerbiedwekkende arbeid aan de samenstelling besteed. Maar ook, het boek legt getuigenis af, voor wie het niet wist, tot welke offers, geldelijk en geestelijk, onze Nederlandsche Boekhandel in staat is. Wie indertijd gelezen heeft van de waarlijk vorstelijke ontvangst den vreemden Uitgevers te Amsterdam, en verder in ons land, bereid, die vergeet den indruk niet licht, ook bij hem, schoon buitenstaander maar belangstellende toch in deze uiting van ons nationale leven, te weeg gebracht. Naast onzen geleerden en onzen letterkundigen stand, troont kloek ondernemend en hoog ontwikkeld het rijke gild onzer groote uitgevers.

Dit boek is, ondanks zijn omtrent 33000 titels niet volledig; dat weten de samenstellers zelf het best. Geleidelijk zal het worden aangevuld en zij zijn er borg voor dat eenmaal nagenoeg alles wat oorspronkelijks onze persen heeft verlaten, bijeen zal zijn gebracht en stelselmatig geordend. Voor het A.N.V. heeft het thans al groote waarde; het behoort te berusten bij elk zijner vertegenwoordigers in het buitenland, naast Sijthoffs Nederland in den Aanvang der 20e Eeuw, een boek dat in geen openbare boekerij mag ontbreken.

Zoo is het ook van dit boek, dat tot titel voert Catalogus van Boeken in Noord-Nederland verschenen van den vroegsten Tijd tot op Heden, en dat voor den uitgever Martinus Nyhoff in Den Haag, naast zooveel andere boeken, een 'monument is duurzamer dan metaal'.

Herdenking van 1813.

In 1913 herdenkt Nederland het herstel van zijn onafhankelijkheid. Dat gaan wij vieren, omdat wij reden hebben daar blij over te zijn. Wij willen dan tevens toonen, dat wij er nog mogen zijn in 'der natiën rij', al schijnt zeker Engelsch schrijver onlangs beweerd te hebben, dat wij tot de 'dooden natiën' behooren. Zou de man ooit

in ons land rondgekeken hebben? En zoo al, meer hebben gezien dan Volendam, Marken en wat musea? Zou er niets van gehoord hebben, dat onze nijverheid, ons zuivelbedrijf, onze tuinbouw, onze scheepsbouw, ons kantoenbedrijf - en welke takken van onze nijverheid, zullen wij meer noemen? - sterk bloeien? Weet hij niet, dat onze wetenschap, onze kunst, onze letterkunde, vol leven zijn? Dat er een verhoogd nationaal gevoel is, zich openbarende o.a. in ondernemingsgeest op allerlei gebied?

Daar willen wij in 1913 iets van toonen. En aangezien wij tegenwoordig praktische menschen zijn willen wij dat ook doen om vreemdelingen naar ons land te trekken. Wij komen er rond voor uit. Wij gaan voor ons nationaal feest reclame maken in het buitenland. Het treft zoo, dat in het volgende jaar ook het vredespaleis in den Haag wordt geopend. Dat zal ook met feesten gepaard gaan. En toevallig is er in 1913 nergens in de buurt een groote tentoonstelling of een groot feest, behalve een tentoonstelling te Gent dat, zoo dicht aan de grens gelegen, licht ons een deel van zijn bezoekers nog zal toezenden.

En dan doen wij verstandig niet één groot feest te vieren, in den Haag of Amsterdam, maar zooveel mogelijk feesten, tentoonstellingen en wat dies meer zij in verschillende plaatsen van het land. Dat zal meer trekken.

Dit alles en meer is dezer dagen ter sprake gekomen op een aanzienlijke vergadering, te Haarlem door de Maatschappij van Nijverheid saamgercepen. En in het begin van Februari komt men nogmaals bijeen te Utrecht om 'het plan 1913' uit te werken. De tijd dringt, want groote feesten en tentoonstellingen eischen veel voorbereiding.

Moge ons land in 1913 goed voor den dag komen!

Uiterste wilsbeschikking.

Aan hen, die het A.N.V. bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

Ik vermaak aan het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 23 Jan. 1905 en 29 Oct. 1907, nommer 89, de som van..... gulden, uit te keeren binnen maanden na mijn overlijden, vrij van alle rechten en kosten.

Van de Afdeelingen.

Alkmaar.

Voor de leden dezer Afdeeling heeft de heer Dr. Johs. Dyserinck uit 's-Gravenhage een voordracht gehouden over mevr. Bosboom Toussaint, wier geboorte-eeuwfeest 16 Sept. dezes jaars de Afdeeling gaarne zag gevierd.

Aan de Alkmaarsche Crt. ontleenen we over de voordracht het volgende:

Na door den voorzitter, den heer P.M. de Wolf, met eenige vriendelijke woorden te zijn ingeleid, begon de spreker met dank te brengen aan het bestuur voor de uitnoodiging om hier over mevr. Bosboom-Toussaint te komen spreken, aan den van Alkmaar alles wetenden, archivaris, den heer C.W. Bruinvis en aan mej. Bruining, de adjunct-archivaresse, die bij de tentoonstelling in het zaaltje behulpzaam was geweest.

Hij achtte het een voorrecht over een vrouw, van wie Van Oosterzee, Nicolaas Beets, de Haagsche rector Beijnen, Busken Huet, zooveel goeds gezegd hebben en van wier werken, behalve de novellen, ook verschillende romans een blijvende waarde hebben, te mogen spreken. Hij wilde er toe bijdragen om het leven en karakter van Alkmaar's eereburgers beter te doen kennen.

In de pauze was er gelegenheid de tentoonstelling te bezichtigen.

Men vond er o.m. een verzameling portretten der schrijfster op verschillende leeftijden en tevens van Bosboom, een volledige verzameling van al de door haar in De Gids geschreven stukken in den oorspronkelijken vorm, benevens novellen.

Op een tafeltje afzonderlijk waren ten toon gesteld het lessenaartje waarop zij al hare romans heeft geschreven en de cassette, die zij van de Vroedschap van Alkmaar had gekregen ter gelegenheid van hare benoeming tot 'Eereburgeres', benevens de oorkonde met het groot zegel der gemeente en een brief met gekleurde teekening van haar man Bosboom, hoe dit tentoongesteld moest worden! Hier omheen waren verschillende brieven gelegd.

Na de pauze zette de heer Dyserinck zijn onderhoudend gekeuvel voort, vertellend, hoe hard mevr. Bosboom te werken had, hoe haar man schilderde.

Spr. hoopte door zijn voordracht en door de tentoonstelling iets ertoe bijgedragen te hebben, om in Alkmaar liefde op te wekken voor 't denkbeeld, om 16 September, het eeuwfeest van den geboortedag, een comité te vormen van personen van verschillende richting op godsdienstig en staatkundig gebied, ten einde deze begaafde vrouw te eeren.

De heer De Wolf bracht ten slotte hulde aan den 77-jarigen spreker voor zijn optreden en dank voor het vele wetenswaardige, dat hij had meegedeeld.

Deventer.

De heer Mr. J.C. Kakebeeke heeft het secretariaat van den heer Mr. J. Acquoy overgenomen, zoodat hij in het nieuwe jaar als secr.-penningm. is opgetreden.

's-Gravenhage (Jongel.-Afd.).

De penvoerster schrijft:

Op de vergadering van Zaterdag 23 Dec., welke bezocht werd o.a. oor den voorzitter der Rotterd. Jongel.-Afd., hield, na afloop der huishoudelijke aangelegenheden de heer E. Reeser eene voordracht over: 'Hoe staan wij jongelui tegenover onzen tijd?' Spreker wees er op, dat er meer in de wereld is, dan sport, bals en soupers, dat de jongelui ook eens moesten denken aan de donkere zijde van het leven. Juist zij, als 't opkomend geslacht, moesten de ellende leeren kennen, moesten zich verbinden om gemeenschappelijk den strijd tegen de rampen, welke men in de wereld aantreft, te aanvaarden. Met zeer veel belangstelling werd de voordracht gevolgd. Na afloop had een levendige gedachtenwisseling plaats. Door het aftreden der heeren E. Reeser en M.M. Couvée, waren weer 2 open plaatsen in 't bestuur ontstaan, waarvan slechts één werd aangevuld. Thans is het bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter: de heer C.A. Takken; mej. Y.C. Wind, secr.-penningm., 2e Schuytstraat 211; mej. M. Nooitgedacht, mej. A.A. van Uye, de heeren J.J. Logger en D.J. Meuldijk, leden.

Haarlem.

De rekening van den penningmeester van het comité voor de De Génestetbank te Bloemendaal (Mr. H.Ph. 't Hooft), in totaal bedragende f2987 81 is nagezien en goedgekeurd door een door het bestuur der Afdeeling Haarlem en omstreken aangewezen Commissie bestaande uit de heeren J. Krol Kzn., A. van Rossum en A. de Clercq, allen te Haarlem. Op voorstel van het bestuur is besloten het batig saldo met nagekomen posten (o.a. eenige bijdragen uit Ned. O.-Indië), thans bedragende f71.23½ te storten in de kas van het A.N.V. ter versterking van het v a s t e f o n d s , waarmede zich bedoelde Commissie geheel kon vereenigen.

In de laatste week van Januari heeft deze Afdeeling de bekende Tentoonstelling van het Alg. Ned. Verbond (zie Neerlandia van Januari, blz. 7) ingericht. Woensdag 24 Jan. hield de heer Dr. W. van Everdingen in de tentoonstellingszaal een lezing over de Boeken-Commissie.

Hellevoetsluis (Jongel.-Afd.).

Na de oprichting 16 Dec. j.l. heeft deze jongste Afdeeling reeds een vergadering gehouden, waarin tot bestuursleden werden benoemd de heeren D.J.J. Flik, voorzitter; H.J.J. Koot, schrijver, Oostkade; mej. Y.J. Flik, penningmeesteres; mej. A.P.J.A. Jonker en D.J. Dissel, commissarissen.

Maastricht.

Voor de Afdeeling der ouderen en de Jongel.-Afd. is de vorige maand de heer Emiel Hullebroeck opgetreden, de bekende zanger uit Gent.

Het publiek werd in geestdrift gebracht en de avond had zoo'n succes, dat besloten is een tweede optreden voor het volk voor te bereiden, waarvoor het Dag. Bestuur van Groep Nederland geldelijken steun heeft toegezegd.

De penvoerder van de Jongel.-Afd. schrijft dat deze 23 Dec. haar tweeden verjaardag heeft gevierd.

Als spreker trad op Mr. Lamberts Hurrelbrinck met het onderwerp 'Het misdadigersleven in Holland'. Eerst behandelde hij den misdadiger in het algemeen, om daarna meer in bijzonderheden af te dalen, bijzonderheden welke spreker had opgedaan in zijn jarenlange praktijk als advocaat in Amsterdam. Aardig waren de beschrijvingen van de door spreker afgelegde bezoeken bij de beklaagden. Soms schaterden de aanwezigen van het lachen, vooral bij sommige typische uitlatingen in het Bargoensch. Andere oogenblikken wist spreker de aanwezigen te doen medeleven in de jammervolle toestanden der gevangenen en hunne huisgenooten. De lezing viel zeer in den smaak bij de leden.

De voorzitter bedankte den spreker voor zijne belangwekkende rede en handelde zeker in den geest der vergadering, toen hij Mr. Lamberts Hurrelbrinck, onder luide toejuiching, het eerelidmaatschap der Afdeeling aanbood.

Na afloop had er een gezellige bijeenkomst plaats. Door verschillende leden werd iets ten beste gegeven.

De Nederlandsche handelsvloot.
De zeventiende eeuw spreekt:
'Men zei, gij waart geen banjers meer
Als in verleden dagen,
Toen ieder voor Jan Compagnie
Een flikker had geslagen,
Maar 'k zie: gij vaart op ied're ree
Zoo goed weer als de beste mee!'
(De Groene Amsterdammer).

Er is reeds meermalen op gewezen, dat de Nederlandsche handelsvloot zich in de laatste jaren belangrijk uitbreidt. Niet echter dit is het meest verblijdend, nog belangrijker is, dat zij in het afgelopen jaar verjongd, vernieuwd is, doordat vele ouderwetsche schepen uit de vaart zijn genomen. Er werden niet alleen 27 schepen met 89.231 ton in de vaart gebracht, maar niet minder dan 20 schepen met 37.457 ton afgedankt. De uitbreiding bedroeg dus 7 schepen met 51.774 ton, tegen 17 schepen met 56.693 ton in 1910, 28 schepen met 97.611 ton in 1909 en 14 schepen met 79.274 ton in 1908.

In 1911 werden 41 stoombooten met 214.176 ton besteld. De Nederlandsche koopvaardijvloot zal dus binnen een niet al te groot tijdsverloop, met drie vijfden zijn vergroot. In 1910 waren er 19 nieuwe schepen met 69.920 ton op stapel gezet. Thans is het getal driemaal meer.

* * *

Lloyd's kantoor te Londen heeft een vergelijking openbaar gemaakt van wat eenige landen in 1911 aan schepen hebben gebouwd. Of de cijfers van de landen buiten Engeland geheel te vertrouwen zijn, durven wij niet zeggen, aangezien men niet in alle landen spoedig de volledige opgaven van de verschillende werven bijeen heeft. Maar ons kleine land maakt al geen slecht figuur op de lijst.

Aan schepen boven de 100 ton heeft Engeland (de oorlogsschepen zijn: buiten beschouwing gelaten) 1.803.844 ton gebouwd, Duitschland 255.532 ton, de Vereenigde Staten 171.569 ton, Frankrijk 125.472 ton, Nederland 93.050 ton, Japan 44.355 ton, Oostenrijk-Hongarije 37.836 ton, Noorwegen 35.435 ton.

Engeland heeft in 1911 nog 26.665 ton voor Nederland gebouwd.

* * *

Uit het verslag van het scheepvaartverkeer in het Suez-kanaal over 1910 blijkt, dat Nederland de derde plaats inneemt, zoowel wat het tonnen-aantal als het aantal schepen betreft; alleen Engeland en Duitschland staan boven Nederland.

* * *

Het verslag over 1910 van den Consul-Generaal van Nederland te Genua, den heer H.C.F. Hennig, zegt dat, wat de tonnenmaat betreft, de Nederlandsche vlag zich aldaar op de zesde plaats kon handhaven en dat de scheepvaart onder Nederlandsche vlag bleef toenemen, niettegenstaande het totale scheepvaartverkeer in de haven van Genua in 1910 een niet onbelangrijke vermindering onderging, bij 1909 vergeleken.

De scheepvaart op Genua onder de Italiaansche, zoowel als onder de Britsche, Spaansche, Fransche en Oostenrijksch-Hongaarsche vlag, gedurende 1910, wijst op achteruitgang.

* * *

Gaat de Ned. scheepsbouw wel geheel met zijn tijd mee?

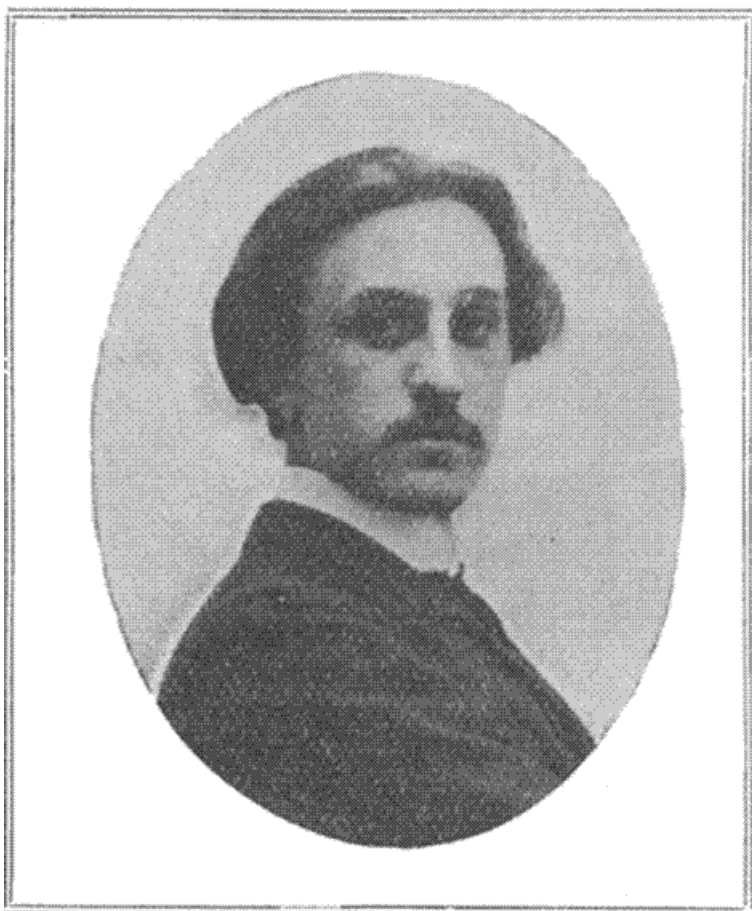
Toen, er indertijd nieuwe booten voor de maatschappij Zeeland moesten worden gebouwd, gingen er in Nederland stemmen op, die vroegen waarom deze bouw niet hier te lande kon geschieden. Men wilde zelfs, dat de Regeering, die het postvervoer naar Engeland weder aan deze maatschappij had gegund, druk op haar zou oefenen. Thans is weer de bouw van verschillende groote stoombooten aan buitenlandsche werven opgedragen. De Nederlandsche werven konden naar den bouw niet mededingen.

Naar aanleiding daarvan stelt de heer J. van der Star in Het Nederlandsche Zeewezen de vraag: Kan een schip van 14.000 ton of grooter op onze Nederlandsche werven worden gebouwd? Hij moet die vraag ontkennend beantwoorden.

Het is begrijpelijk dat niet elke groote werf op den bouw van zulke reuzenvaartuigen kan zijn ingericht, hij erkent zelfs, dat het met het oog op de concurrentie moeilijk zou zijn, dat de groote werven te zamen een der bestaande werven er voor zouden inrichten, omdat die werf een te groote voorsprong zou hebben; maar zij zouden tezamen een nieuwe scheepswerf kunnen maken, die ingericht zou zijn op den bouw van groote schepen.

Zouden hiertegen overwegende en onoplosbare bezwaren bestaan, zoo vraagt hij.

Vlaanderen.

Jef van Hoof.

Onthoudt dien naam en onthoudt die wezenstrekken! In zijn uiterlijk iets dat aan den fantastischen Hoffmann doet denken; in zijn bewegingen iets dat, in zijn eigenaardigheid, onmiddellijk laat zien, dat men met een persoonlijkheid te doen heeft. Het is nog niet lang geleden, dat deze jonge man, - hij werd te Antwerpen den 8en Mei 1886 geboren, - zich aan de aandacht van het Nederlandsche, en in het bijzonder van het Vlaamsche publiek heeft opgedrongen. Voor eenige jaren, men zal het zich herinneren, werd door den Antwerpschen Tak van het A.N.V. een prijsvraag uitgeschreven voer een Guldensporenlied. Bekroond werd Jef van Hoef voor zijn 'Groeninge', woorden van Guido Gezelle. De revolutionnaire muziek er van bewees, dat men hier te doen had met een toondichter, die de macht bezat om het Vlaamsche volk op te wekken. Dit lied was 'un coup de maitre', om met de Franschen te spreken. Wie herinnert er zich den zegetocht door het Vlaamsche land niet van? Het was onmiddellijk populair geworden; het werd aangeleerd in de scholen, het werd gezongen op Vlaamsche feesten en bijeenkomsten; het werd uitgevoerd door muziekgezelschappen en door de stemming die het opwekte, verhief het het nationaal Vlaamsen bewustzijn.

Deze talentvolle jongen ontving zijn eerste muzikaal onderwijs van zijn vader, organist van St. Michielskerk, te Antwerpen, dien hij reeds op tienjarigen ouderdom als dusdanig verving. Daarna voltooide hij zijn muzikale opleiding aan het Koninklijk Vlaamsch Conservatorium.

In 1903 gaf hij zijn eerste liederen uit, op woorden van Gezelle: 't Is stille'; 't Ligt weerom alles wit gesneeuwd'; 'Aanroepinge'. Toen toondichtte hij ook de 'Strijdkreet' en het 'Standaardlied'. In den stedelijken prijskamp voor volksliederen behaalde hij met deze liederen de drie eerste prijzen en een jaar daarop nogmaals een eersten prijs. Vervolgens verschenen van hem de Giza Ritschliederen, 'Drie kinders met drie rozen', 'Het Vlaggelied'; twee choralen op woorden van Gezelle; twee walsen voor piano; enkele stukken voor symphonie; 'Willem de Zwijger', openingstuk voor harmonie; ten slotte 'Het Lied van het Recht', op woorden van Pol de Mont, voor het eerst in 1911 tijdens de Guldensporenfeesten uitgevoerd.

In 1909 en 1911 nam hij deel aan den wedstrijd voor den prijs van Rome, waaruit hij den laatsten keer een tweeden prijs wegdroeg. Korten tijd geleden behaalde hij den eersten prijs in een wedstrijd door de 'Grande Harmonie' te Brussel uitgeschreven. Te dier gelegenheid werd hij officieel door de Antwerpsche magistraat ten stadhuize ontvangen en door de Vlaamsche volksvereenigingen gehuldigd.

Bij die hulde sluit ook Neerlandia zich aan, in de hoop, dat het goede reeds in nationaal opzicht door hem tot stand gebracht en het schoone reeds door hem geschapen, slechts de dageraad is die voor den begaafden jongen kunstenaar opstijgt!

De voordrachten van Professor Bolland in Vlaanderen.

Het mag een gebeurtenis genoemd worden in de geschiedenis van de Vlaamsche Beweging, het feit, dat een Noord-Nederlander, die tegelijkertijd een hoogleeraar is en een man van gezag, als Professor Bolland, naar Vlaanderen is gekomen, om daar in verschillende steden, zooals Antwerpen, Brussel, Gent, Brugge, Mechelen, zijn warme sympathie voor onzen strijd te verkondigen. Wij zullen niet onderzoeken, omdat zoo iets hier niet te pas komt, of de vorm waarin hij zijn voordracht gegoten had, wel altijd de meest geschikte was en of het niet wenschelijk zou geweest zijn dat deze, juist met het oog op de zaak die hij met zooveel welsprekendheid en met zooveel warmte kwam verdedigen, hier en daar een eenigszins ander karakter had aangenomen. Bolland heeft zich daarin gegeven zooals hij is, in de volle ontplooiing van zijn rijke, krachtige persoonlijkheid, en zijn voordrachten zouden ongetwijfeld iets van hun belangrijkheid hebben ingeboet, indien hij verplicht geweest was om zijn oorspronkelijkheid geweld aan te doen en zijn spontaneïteit in te toomen. Wij zullen hem dan ook niet hard vallen, omdat hij wel eens, geheel nutteloos, sommige categoriën van personen in hun denkwijze gekwetst heeft en dergelijke uitingen alleen op rekening van zijn uitbundige natuur schrijven. Wij zullen evenmin nagaan of hij naar hier kwam met een voldoende kennis van de geschiedenis van de Vlaamsche Beweging en van de in Vlaanderen heerschende toestanden en wij zullen er hem ook geen verwijt van maken dat hij, in de meening verkeerende ons iets geheel nieuws te komen vertellen, ons dingen medegedeeld heeft die de besten onder ons sedert lang kenden, sedert lang overdacht en als argumenten gebezigd hadden.

Dat alles heeft slechts een ondergeschikt belang, in vergelijking met het vele voortreffelijke dat hij ons, op

de hem eigen manier, is komen verkondigen. Wij moeten hem alleen beschouwen als een zaaier, die uitging om te zaaien en die het goede woord heeft uitgestrooid, zooals zeer weinigen het tot nog toe gedaan hebben. Hij moge ons dan ook al niet veel nieuws hebben geleerd, een zaak staat vast, dat hij ons verschenen is als een goed vriend, niet gekomen om ons te vleien, maar integendeel om ons onze feilen aan te toonen. En sterk hebben wij gevoeld dat daar iemand voor ons stond, die tot ons sprak zonder omwegen, in de volle oprechtheid van zijn gemoed. En wanneer wij dit beseffen, dan verdwijnen alle tekortkomingen in het niet en moeten wij dankbaar zijn jegens den man die het beste van zich zelf heeft gegeven om de sluimerende krachten in ons wakker te roepen.

Bestaat er niet een Fransch gezegde dat luidt, dat niets zoo zeer moet gevoeld worden als een overtuiging? En wanneer Bolland tot ons kwam en in zijn heerlijk, welluidend en welsprekend Nederlandsch bonkte en hamerde om onzen geest en ons gemoed te openen, dan had hij geen ander doel dan, zooals hij 't in zijn tweede voordracht zei, om onze stemming te verhoogen en ons op te wekken tot het verrichten van groote daden. Zijn eerste rede had, in meer dan één opzicht, aanleiding gegeven tot misverstand, omdat men den man niet kende; maar toen de kennis eenmaal gemaakt was, voelde men zich ook gewonnen.

Want gulden woorden heeft hij gesproken, onomstootbare waarheden heeft hij verkondigd en al zullen de omstandigheden het niet altijd mogelijk maken om zich daarnaar te gedragen, toch is het wenschelijk, meer dan dat zelfs, noodzakelijk om ze, met al den ernst waartoe wij in staat zijn, te overwegen. Verweet hij ons niet ons gebrek aan karakter, aan zelfbewustzijn? En wie zal zeggen dat hij daarin geen gelijk had? Wierp hij ons niet ons opportunisme voor de voeten? En wie zal beweren, dat daardoor niet veel in onzen strijd bedorven wordt? Laakte hij het niet dat door onze enderlinge twisten, door onze verdeeldheid op staatkundig gebied, het Vlaamsch nationaal ideaal in ons verduisterd werd? En wie zal staande houden dat hij daarmee niet den vinger op een van onze pijnlijkste wonden gelegd heeft? Betreurde hij het niet, dat de opvoeding van onze kinderen, vooral van onze meisjes, zoo anti-Vlaamsch was? En wie zal ontkennen, dat hij niet juist gezien heeft? Waren zijn beide voordrachten niet een aansporing om tot inkeer van ons zelf te komen, een aanmaning om onze fierheid te hernemen, om ons te gedragen, te leven als goede Groot-Nederlanders, trotsch op hun stam, trotsch op hun afkomst en die ook op verstandelijk gebied hun plaats zouden komen innemen onder de zon die de Nederlanden, in de uitgebreidste beteekenis, beschijnt?

En zoo betoogde hij in zijn eerste voordracht, getiteld: 'Het Nederlandsch als voertaal in de wetenschap' en in zijn tweede, genaamd: 'Het Nederlandsch als algemeene voertaal voor de Hoogere Wetenschap', dat onze taal, beter dan het Fransch, geschikt is om als uitdrukkingsmiddel voor de wetenschap te worden gebruikt en bewees hij, voornamelijk door voorbeelden, ontleend aan zijn eigen vak, de wijsbegeerte, dat de subtielste zijden van het menschelijk denken in een zuiver, onbedorven Nederlandsch tot uiting kunnen komen.

Zeker, de ontwikkelden onder ons hebben daaraan nooit getwijfeld; maar even zeker is het, dat wij tot nog toe zelden of nooit in Vlaanderen een wijsgeerig onderwerp in onze taal hadden hooren behandelen. En dit doende, heeft Bolland op schitterende en daadwerkelijke wijze aangetoond aan degenen die het nog niet wisten, dat het Nederlandsch als voertaal voor een hooger onderwijs een werktuig is dat aan

lenigheid, aan duidelijkheid, aan bevattelijkheid alle voordeelen oplevert. Daardoor heeft hij ons versterkt in onze overtuiging, die wij meer dan ooit nodig hebben nu wij den strijd voor de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool hebben aangegaan. Het is waar, dat hij zijn betoog wel wat eenzijdig had opgevat, door zich nagenoeg uitsluitend tot zijn eigen vak te beperken, alhoewel de titels van zijn voordrachten ons een meer algemeene behandeling hadden doen verwachten. Maar door afleiding konden wij toch het besluit er uit trekken, dat, waar het Nederlandsch als uitdrukkingsmiddel voor één wetenschap bestaanbaar is, dit ook voor alle andere wetenschappen het geval kan zijn.

En moeten wij ons niet gelukkig achten en ons tevreden betoonen, dat een Noord-Nederlanders ons dit alles met zooveel geestdrift en hartstochtelijkheid is komen mededeelen, waar toch over het algemeen onze Noorderbroeders, - de uitzonderingen natuurlijk niet te na gesproken, - zich zoo onverschillig, soms zelfs vijandelijk, ten opzichte van onze beweging gedragen? En stemt het niet tot dankbaarheid, dat een idealist zooals Bolland nu eens een klinkende logenstraffing is komen geven aan diegenen onder zijn landgenooten, welke in hun nuchtere verstandelijkheid het warmbloedige gevoel als van minder gehalte op het achterplan schuiven?

Moge de stem van den begaafden Noord-Nederlandschen hoogleeraar niet in de woestijn geklonken hebben! Het is opbeurend om te weten, dat onze beweging in een man als hij een nieuwen, overtuigten voorvechter heeft gevonden en dat onze stamgenooten van over de Noordergrens iemand meer in hun midden hebben, die beseft dat onze strijd ook de hünne is

Uit onze Takken.

A n t w e r p e n . Deze Tak heeft een maand van groote bedrijvigheid achter den rug. In de eerste plaats dient te worden vermeld het mooie en zoo uitnemend geslaagde feest, dat 23 Dec, door de zorgen van het propagandakomitee, onder de flinke leiding van mevr. L. Ziekenoppasser, werd ingericht en waaraan de dames Bertrijn, A. Delval en de heeren Laroche en Durlot hun uitstekende medewerking verleenden. Het programma bevatte uitsluitend Nederlandsche namen: muziekstukken van Benoit, S. de Lange, Cath. van Rennes, Hol; voordrachtstukken van J.C. de Vos, Vondel, Sijpgens, Stokvis, Van Zeggelen, Gezelle, De Bull. De feestrede werd uitgesproken door Mr. Niko Gunzburg. De burgemeester der stad vereerde het feest met zijn tegenwoordigheid.

24 Dec. werd een algemeene vergadering gehou-

den, waar o.a. de wet van 1878 op het gebruik van het Nederl. in bestuurszaken werd besproken. Uit die bespreking bleek eens te meer hoe erbarmelijk die wet wordt toegepast, omdat de meerderheid der hoogere ambtenaren geen Nederl. kennen of het Nederl. vijandig gezind zijn. Om te trachten verbetering in den toestand te brengen, werd besloten: 1°. verzet aan te teekenen bij de verschillende Ministers; 2°. een dossier van klachten aan te leggen; 3°. een werk uit te geven, waarin al de wetsovertredingen opgesomd worden, en dit op ruime schaal te verspreiden. Hoofdzaak is echter dat het publiek zelf de toepassing van de wetten vraagt. Daartoe moet het echter blijk van meer karakter en zelfbewustzijn geven dan thans het geval is. Mededeeling werd gedaan dat men voortgaat om de geheele vervlaamsching van de meisjesnormaalschool te Brussel te verkrijgen, en dat een nieuwe afdeeling ontstond, die zich tot doel stelt om, onder leiding van Pol de Mont, kultuurvoordrachten in de provincie Antwerpen in te richten.

De afdeeling 'Liederavonden voor het Volk' zet geregeld haar wekelijksche werkzaamheden voort.

In de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' traden achtereenvolgens op: 2 Jan. de heer Em. Hullebroeck, van Gent, met een voordracht over 'Peter Benoit'. Verschillende stukken uit het werk van den grooten toondichter werden door den heer J. L'Hermitte gezongen of op de piano door den voordrachtgever voorgespeeld, die tot slot enkele van zijn eigen liederen ten gehoor bracht.

9 Jan. sprak de heer Leop. J.H. Meyer over 'Hooft en de Muiderkring'. 13 Jan. trad Professor G.J.P.J. Bolland weer op met een voordracht over 'Het Nederlandsch als algemeene voertaal voor de Hoogere Wetenschap'. Nog veel talrijker dan den eersten keer was het publiek opgekomen om naar den machtigen spreker te luisteren, die een buitengewonen bijval behaalde.

16 Jan. sprak de heer Fr. Blij over 'De Noordzeevisscherij' (met lichtbeelden).

G e n t. Zondag 7 Jan. vereenigde de leden op een zeer prettig onder-onsje, waartoe hun medewerking verleenden de leden van onzen Héléne Swarth-Kring, de jonge dames Vleurinck, Ingels (zang, voordracht), Clevers (klavier). De treurigste Bladzijde van Eva Westenberg, door beide eersten gespeeld, roerde diep. Verder hadden we nog zang van mej. Muus voordracht van mej. Van Ruymbeke, M. Rouckhoudt en klavier van mej. Nieuwejaers. Alles keurig. Na afloop hield een lustig springpartijtje de leden tot middernacht bijeen.

Maandag 15 Jan. Voordracht van Dr. Denucé, 'Amerika vóór Columbus'. Zijn verblijf in Spanje gaf hem de gelegenheid vele daar berustende oorkonden te raadplegen en liet hem toe tal van nieuwe bijzonderheden mede te deelen. Voor ons waren de mededeelingen omtrent het aandeel van ons volk in de ontdekking van Amerika volkomen nieuw en uiterst verrassend. Een reeks lichtbeelden toonde ons oude en belangrijke kaarten van de wereld en van Amerika, die ons beter dan een lange bespreking inlichtten over de denkbeelden, die vóór en ten tijde van Columbus over onzen aardbol gangbaar waren.

Maandag 21 Jan. hield Herman Teirlinck voor een volle zaal een pittig smakelijke voordracht over typisch Brussel, den autochtonen Vlaamschen Brusselaar van de lage stad, die eeuwig Vlaming blijven zal, hoe het Kosmopolitische en Fransche Brussel van daarboven zich uitzetten mag.

Kortrijk. 29 Dec. las de heer Richard de Cneudt, uit Gent, eigen gedichten voor uit zijn bundel 'Naar lichtende wegen'.

Mechelen. In de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' handelde de heer Frits de Mont, uit Antwerpen, over: 'Archeologie der bouwkunst', met lichtbeelden.

In de omreis die Prof. Bolland, uit Leiden, in België gedaan heeft, is ook Mechelen aan de beurt gekomen om het machtige woord van den beroemden Nederlandschen wijsgeer aan te hooren, en wel op Zondag 14 December in de ruime Hallezaal voor een 4-500-tal toehoorders. Welverdiend en striemend waren de zweepslagen welke hij aan de Vlamingen toediende. Hij wist zijn publiek in hooger stemming te brengen, wat de daverende toejuichingen bewezen, die het einde zijner rede begroetten. Voorzitter Dr. P. Tack bedankte den geleerden professor voor het goede werk dat hij hier in Vlaanderen was komen verrichten.

Zuid-Afrika

Hollandsche hulp bij het Onderwijs.

Over de Zuid Afrikaanse Onderwijzers Unie hebben wij in dit blad meer dan eens geschreven. Laten wij haar groote verdiensten vermelden met de woorden, die onlangs Ons Land haar wijdde. 'Wij zijn veel aan de Z.A.O.U. verschuldigd', schreef het Kaapsche blad. 'Gedurende haar 7-jarig bestaan is zij krachtig opgetreden om de belangen van onze moedertaal te beschermen en haar krachtig optreden heeft reeds veel vrucht gedragen. Onlangs nog toonden we aan, dat bijna al de besluiten van het kongres van verleden jaar uitgevoerd waren. De Z.A.O.U. heeft een belangstelling opgewekt, waarvoor wij dankbaar zijn. Met overtuigende kracht toonde zij aan, dat het aanvankelijk onderwijs moet geschieden door middel van de moedertaal van het kind. Zij is daarmede nog bezig en zal ermede bezig blijven totdat uiteindelijk het enige echt pedagogiese beginsel zal hebben gezegevierd.'

De Z.A.O.U. nu heeft in de vorige maand te Kaapstad vergaderd en eenparig, op voorstel van onzen oud landgenoot M.J. Stucki uit Wellington het volgende besluit aangenomen:

(a) Dit Kongres besluit het Departement van Onderwijs dringend te verzoeken: -

(1) Zo spoedig mogelijk een speciale vakantiekursus te organiseren, vooral voor onderwijzeressen, doch ook voor zodanige onderwijzers die aan kleine kinderen de eerste beginselen van de hollandsche taal hebben te onderwijzen, teneinde hen volkomen bekend te maken met de in Nederland tot dat doel gebruikte klankmethode en het geven van aanschouwingslessen.

(2) Dat het Departement van Onderwijs tot het geven van deze lessen zie te krijgen een in Nederland gekwalificeerde onderwijzeres, die met deze methode ten volle bekend is.

(3) Dat het Departement voorziening zal maken, dat de studenten in de opleidingscholen voor onderwijzers(essen) ten volle bekend zullen gemaakt worden met bovengenoemde methode en dat ook bij de eksamens en praktiese oefeningen daarmede rekening zal gehouden worden.

Nadat echter het besluit genomen was, gingen er tegen het laten uitkomen van een onderwijzeres uit Nederland stemmen op. Men dacht in Zuid-Afrika zelf best te zullen klaar komen, maar was gerustgesteld na de opmerking, dat er inderdaad in Zuid-Afrika al onderwijzeressen waren, die de klankmethode en het aanschouwingsonderwijs in Nederland hadden geleerd.

Het departement van onderwijs, waarvan de heer Malan de minister, maar dr. Muir de directeur is, zal nu moeten beslissen. Er zal dan zeker ook wel

rekening worden gehouden met wat dr. Cillié en de heer Paul Roos, de voorzitter van de vergadering, ter aanbeveling van het besluit hebben gezegd. Ons Land meldt daarvan:

Dr. Cillié meent, dat het noodzakelijk is om de mensen te verkrijgen, die de klankmethode kunnen onderwijzen. Nu besloten is dat hollands-sprekende kinderen door middel van het Hollands moeten onderwezen worden, is het nodig dat mensen verkregen worden, die Hollands kunnen onderwijzen van het begin af. Tans zijn die mensen bijna niet te vinden in de Kaap. Het moet eerlijk erkend worden dat hier in de Kaap men niet in staat is om goed Hollands te onderwijzen.

De voorzitter zegt, dat de uitspraak van hem en bijna allen tegenwoordig niet zuiver is, omdat zij op verkeerde wijze onderwezen zijn. Het is bijna onmogelijk voor Afrikaners om een klank als 'w' uit te spreken; zulks moet geleerd worden en wel door de klankmethode.

Johannesburg.

De heer Pieter Deys, sedert 4½ jaar inwoner van Johannesburg, is aldaar tot lid van den Stadsraad gekozen. De heer Deys is in Holland geboren, kwam in 1892 in Zuid-Afrika, nam deel aan den oorlog, werd door de Engelschen naar Nederland teruggezonden, ging in 1903 naar Zuid-Afrika terug, was van 1903 tot 1907 in Engelsch Indië en keerde daarna weer naar het land van goud en diamanten.

* * *

Door Dr. F.E.T. Krause, haar voorzitter, is de Afdeeling Johannesburg van het A.N.V. in staat gesteld een gouden penning te kunnen uitloven voor den eersten Hollandschen zangwedstrijd die 23 Febr. a.s. te Pretoria zal worden gehouden.

Deze gouden penning, welke in Nederland is geslagen in de fabriek van C.J. Begeer te Utrecht, bevat aan de keerzijde het volgende inschrift: 'Voor het uitmunten in de zuiverste uitspraak van Hollands. Zangwedstrijd 23 Februari 1912, Pretoria.'

In den beoordeelingsraad is voor Transvaal gekozen mevr. Sofie H. Deys-Draayer, secretaresse der Afdeeling Johannesburg A.N.V.

Hertzog avond.

De penvoerster der Afd. Johannesburg schrijft ons:

11 Dec. l.l. verzamelden velen zich om een gezelligen avond bij te wonen van het Alg. Ned. Verbond. Het was een bijzonder gewichtige avond voor onze Afdeeling, want Generaal Hertzog zou de gast van onze Afdeeling zijn, en te gelijkertijd de Taalbondprijzen aan de winners uitreiken.

Dr. Krause opende de vergadering en sprak in het Afrikaans ongeveer 5 minuten over het ontstaan van het A.N.V. en zeide onder meer dat de Afrikaansche taal zeker nog vele jaren zou blijven bestaan.

Een goed zangkoor volgde onder leiding van de heeren Mulder en Delen, dat werd gevolgd door een piano-solo van de jonge juffr. Raubenheimer.

Hierna trad de heer Lub op met een toepasselijke lezing, genaamd 'Hertzogisme'. Knap en geestig was de beteekenis van dit woord uitgewerkt. Een daverend handgeklap volgde.

Het groote oogenblik kwam nu. Generaal Hertzog betrad het podium. Eerst een ademlooze stilte, en toen brak het applaus los als een orkaan. Het was een hulde uit het hart gebracht aan een groot man.

Voor dat Z.E.G. zou spreken, werden eerst de Taalbond-prijzen uitgereikt. De sekretaresse las de namen voor van de winners, waarna dezen een voor een het podium beklommen, om den prijs of medalje persoonlijk van Generaal Hertzog te ontvangen.

Daarna weder stilte; iedereen vol verlangen te hooren wat de groote staatsman zou zeggen.

In aangenamen toon sprak Z.E.G. in Hoog-hollandsch over het ontwaken van het Afr. volk. Hij maande het Holl. sprekende publiek voort te gaan op den ingeslagen weg. Ernstig sprak hij deze woorden: 'Het verlies van de taal zou zijn het verlies van een volk.'

Lang sprak Z.E.G. en allen luisterden met aandacht, totdat het laatste woord wegsuizelde onder de menigte.

20 minuten pauze volgde nu, waarin Z.E.G. geen rust had, maar van alle kanten werd bestormd om een hand of hier en daar een woord te geven.

Nog een geestige voordracht volgde, dan een mooi koornummer en met een woord van dank door den heer Minnaar aan de verschillende medewerkers, commissieleden en aan de vergadering, sloot de avond. Wij zijn overtuigd dat allen voldaan huiswaarts gingen.

Hollandsch in den handel.

De volgende omzendbrief is door de Afdeeling Johannesburg van het A.N.V. in beide landstalen, Engelsch en Hollandsch, verzonden:

'Onze Afdeeling heeft besloten een lijst van winkeliers bekend te maken, die gewillig zijn het Hollandsch sprekende publiek, in de Hollandsche taal te bedienen, met hen te correspondeeren in het Hollandsch en rekeningen in de zelfde taal uit te sturen.

De lijst zal worden verspreid over geheel Johannesburg en omstreken.

Het zal ons aangenaam zijn als U de volgende vragen wilt beantwoorden.

1. Of het Hollandsch sprekend publiek door U in de Hollandsche taal kan worden bediend.
2. Of U gewillig zijt in de Hollandsche taal te correspondeeren.
3. Of U gewillig zijt rekeningen in het Hollandsch uit te sturen.'

Kaapstad.

De Afdeeling Kaapstad en omstreken heeft het St. Niklaasfeest gevierd. St. Niklaas was in eigen persoon overgekomen en deelde met behulp zijner helpers zijn goede gaven mildelijk rond. Aan het einde van het feest beloofde hij het volgend jaar terug te komen.

Toen hij vertrokken was, zongen de kinderen een 'Lang zal ze leven' voor mevr. Loopuyt, op wier dringend verzoek de groote kindervriend was verschenen.

Hierna begon het feest voor de grootere menschen. Het A.N.V.-koor, onder leiding van mevr. Luyt, zong drie Hollandsche liederen.

Tot slot werd door Aurora het kluchtspel 'List van Vrouwen' verdienstelijk ten tooneele gebracht.

Dank werd daarna o.m. gebracht aan Dr. Fruyn, die met groote opgewektheid voor St. Niklaas had gespeeld.

De Zonen van Zuid-Afrika.

Te Pretoria is op een drukbezochte vergadering een nieuwe vereeniging opgericht. Zij heet de Zonen van Zuid-Afrika. Lid kunnen worden wie in Zuid-Afrika zijn geboren. Het doel is 'de nationale tradities te bevorderen.' Op de vergadering sprak generaal Hertzog en ds. van Broekhuizen was voorzitter.

Dat lijkt een vereeniging waar wat goeds van komen kan. Maar zou zij ook niet de dochteren van Zuid-Afrika opnemen? Of zouden deze zich afzonderlijk vereenigen? De Afrikaander vrouwen hebben vooral niet minder dan de mannen getoond, de overleveringen van haar volk te willen handhaven. Maar misschien zijn zij in de Christelike Vrouwen-Vereniging al voldoende georganiseerd.

Hollandsche onderwijzers.

Het Christelijk Schoolblad (Amsterdam) schrijft:

‘Als een merkwaardig teeken des tijds mag vermeld worden, dat aan de normaalschool te Bloemfontein drie personen, in Holland geboren, tot onderwijzer benoemd zijn. Dr. W.J. Viljoen, de Vrijstaatsche directeur van onderwijs, heeft daarmee getoond een man te zijn, die wel geenerlei gevoeligheid noodeloos kwetsen wil, maar toch evenmin schroomt om zonder aanzien des persoons dezulken te benoemen, aan wie hij onder de huidige toestanden de taak om de aanstaande onderwijzers met de noodige kennis en vaardigheid in het Hollandsch toe te rusten, het best meent te kunnen toevertrouwen. De kalme beslistheid, waarmede het hoofd van het Vrijstaatsche departement van onderwijs optreedt, zijn onbetwist meesterschap over beide talen, zijne wetenschappelijkheid en het wijs beleid, waarmede hij vrede-storende botsingen weet te voorkomen, doen hem een groot vertrouwen verwerven, Hij staat zuiver op den grondslag van art. 137 der Unie-grondwet, dat het Engelsch en het Hollandsch als officieële talen in de Unie erkent.’

Nederl. Kinderboeken voor Z.-A.

In Ons Land vinden wij een brief van mevrouw E.M.C. Loopuyt, bestuurslid van de Afd. Kaapstad van het A.N.V., waarin zij mededeelt, dat haar door de Boeken-Commissie van het A.N.V. een verzameling van 250 verschillende kinderboeken (prentenboeken), liedjes en prenten is gezonden, met het doel ze in verschillende plaatsen ten toon te stellen en zoo aan ouders, onderwijzers en andere belangstellenden te laten zien, wat er voor het heel jonge kind te krijgen is.

Mevrouw Loopuyt zegt:

Vele van deze boekjes behoren tot de allergeedkoopste (er zijn erbij, die in Holland 1 farthing kosten). Het ligt voor de hand, dat de boekhandel weinig belang heeft bij het invoeren van die heel goedkope werkjes, waarnaar ook weinig vraag is, omdat men niet weet, dat ze bestaan. Toch wordt op het ogenblik de behoefte aan die lektuur en ook aan eenvoudige liedjes gevoeld, b.v., op scholen, waar het jonge kind nu in het Hollands onderwezen wordt.

De bedoeling is deze boekjes eerst eenigen tijd te Kaapstad en daarna in verschillende grotere en kleinere plaatsen van Zuid-Afrika ten toon te stellen.

Voor bestellingen zal men zich moeten wenden tot zijn boekhandelaar of tot de uitgevers in Holland. Alle boeken zijn voorzien van den prijs, die ze in Holland kosten.

Eerbied voor 't Hollandsch!

Een onzer leden schrijft ons uit Zuid-Afrika:

Het is mij opgevallen en heeft mij pijnlijk getroffen, dat van de vele Kerstfeest- en Nieuwjaarskaarten, die ik mocht ontvangen, slechts heel weinige in het Hollandsch

waren, en die weinige waren allen behoudens een enkele uitzondering, van Hollandsche Afrikaners. De Nederlandsche consul te Johannesburg gaf zijn landgenooten in Zuid-Afrika het voorbeeld door aan vrienden en kennissen een kaart te zenden ‘to wish a Happy and a Bright New Year.’

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Amerika

Nederl. straatnamen in N.-York.

De Nieuw-Yorksche berichtgever van de Nieuwe Rotterdamsche Courant zendt aan dit blad over bovenstaand onderwerp de volgende belangwekkende mededeelingen:

In ‘down-town-New-York’ wandelt men nog wel eens door straten met namen, welke een bepaald Hollandschen klank hebben. Daar is b.v. Nassastreet, loopende van Wall-street naar Park Row, vroeger een tamelijk breede straat, thans, door de reusachtige huizen, van Park Row uit bekeken, een ware steenvallei. Het Municipal building, waarvan de grijze steen langzaam tegen het rood geschilderde stalen geraamte opkruipt, neemt het eenige stukje uitzicht op blauwe lucht dat er aan het einde der straat nog was, weg, en maakt Nassau-street een onaangename straat, waar alle winkeliers, als het maar een weinigje donker wordt, het licht aansteken. Wilt gij Hollandsch in Nassau-street hooren spreken? Ga dan op een Zaterdagmiddag op den hoek van Nassau- en John-street, dicht bij ‘Ye Olde Dutch Shop House’ staan. Spoedig zult gij er diamantbewerkers lief en leed in uw moedertaal kunnen hooren.

Cortlandt-street is een andere straat met Hollandschen naam. Bleecker-street is een derde. Wat Bleecker-sstraat aangaat, is het wel eigenaardig dat die nog steeds als Bleeker-striet en niet als Blieckerstriet, wordt uitgesproken.

William-street, welke met Nassau-street evenwijdig loopt, en wat het noordelijk gedeelte aangaat zich geleidelijk van een onoogelijken smeerboel in een eerste klas zaken-sstraat verandert, doet je denken aan den tijd, toen Nieuw Amsterdam een Nederlandsche nederzetting was. De naam is hier echter verengelscht. Daar kan men moeilijk aan ontkomen. Werd er enkele jaren geleden in de N.R.C. niet op gewezen dat Bowery voor Bouwerij stond? En wie zou gedacht hebben dat Maiden Lane, het centrum thans voor de juweliers-winkels, in den goeden ouden tijd den rustieken naam: ‘t Maagde Paatjen’ heeft gedragen? Toch is het zoo. Ik zou het niet geweten hebben, indien dezer dagen mijn aandacht niet was gevallen op een, nog niet lang geleden, in Maiden Lane aangebracht sierlijk tablet. Men ziet daarop een jongeman met zijn meisje, ‘t maagdelijn, ‘langs een snellen vliet’ wandelen. Daaronder is het wapenschild van Nieuw-York gebeiteld, waarop dan volgt:

‘Maiden Lane, ‘t Maagde Paatjen genaamd in de dagen van Nieuw-Amsterdam, was een landpad langs een stroom, welks loop thans nog merkbaar is in de kromming van de tegenwoordige straat. Gedurende het Engelsch bewind was de straat als Green Lane bekend. Maiden Lane werd als een straat uitgelegd in 1691. Zij begon het karakter van een juweliers-district te krijgen in 1841. De Maiden Lane Historical Society.’

De donkere straat midden in de ‘vallei’, waar men tegen de stalen overbrugging op staart, die over de 124ste tot 130ste straat is gebouwd, stond vroeger bekend als ‘Marrijte Davids paadje’.

Van dezen Hollandschen naam is niets meer overgebleven, en zoo is het met verscheiden straten in Nieuw Amsterdam gegaan. Ik vermeed echter dat dit alles onder Engelsch bewind is geschied. De Amerikanen zelf houden alles, wat aan Holland herinnert goed in eere. Onlangs trof ik zelfs als een reliquie op het New Yorksche stadhuis aan, een tak van een peereboom, welken Peter Stuyvesant in 1627 uit Holland naar Nieuw Amsterdam heeft overgebracht.

Ingezonden.

De onbekendheid in Noord-Nederland met de Vlaamsche beweging.

‘Holland bleek met het flamingantisme weinig ingenomen, Holland, dat wel Vlaamsche boeken ging lezen, Vlaamsche beeldhouwers en schilders beewonderde en naar Vlaamsche componisten met welbehagen luisterde, Holland bleef onverschillig.’

Aldus klaagt de Brusselsche correspondent van het Algemeen Handelsblad in het Ochtendblad van den laatsten December 1911. Een klacht, reeds tallooze malen door Vlaamschgezinden, ook Noord-Nederlanders, geuit. Niet het minst in Neerlandia. Nog in het dezer dagen verschenen Jan.-nr. betreurt de secretaris van Groep België de koelheid van Nederlandsche officieële en niet-officieële menschen tegenover den Vlaamschen taalstrijd.

Zij, die zoo schrijven, schijnen te meenen, dat men in Noord-Nederland wel van dien taalstrijd op de hoogte is, doch niet genoeg sympathie voor de Vlaamsche zaak gevoelt om de koude onverschilligheid aan kant te zetten. En dat is, mijns inziens, geheel onjuist. Dat ziet ook dr. E. van Soest uit Hasselt in, die er eenige maanden geleden (Neerlandia, October 1911) op wees, dat er zoo heel veel ontwikkelde Hollanders zijn, die heelemaal niets van den strijd onzer taalbroeders afweten. Dát is het, de onbekendheid met de Vlaamsche beweging maakt den Hollander koel, onverschillig. ‘Onbekend maakt onbemind’ zegt het spreekwoord; zoo is het ook hier. Al valt het natuurlijk niet met statistische gegevens te bewijzen, toch durf ik beweren, dat de gróóte meerderheid der ontwikkelden in Noord-Nederland van de Vlaamsche beweging zoo goed als niets afweet.

Zeker, velen lezen bij ons de letterkundige voortbrengselen van de Vlamingen en genieten er van. Maar als ge dezen uw verwondering te kennen geeft over hun onverschilligheid tegenover de beweging, die dit ingedommelde broedervolk wakker schudde en tot nieuw Nederlandsch leven bracht, kijken ze u aan, alsof ze het in Keulen hooren donderen. En als ge toevallig gaat zeggen, dat de grootste helft van België Vlaamsch is en de meerderheid der Belgen Vlaamsch spreekt, dan is het antwoord vaak een glimlach, die zooveel wil zeggen als: ‘zijn liefde voor onze taal voert hem tot razernij.’ Inderdaad, wat de doorsnee-Hollander, de ontwikkelde, van de zaak der Vlamingen weet, het is gewoonlijk niet veel meer dan: dat er in België menschen zijn, die Vlaamsch spreken, dat er onder hen zeer verdienstelijke schrijvers en dichters worden gevonden; een enkele zal ook nog weten te vertellen, dat er Vlaamsche toondichters zijn, die lof verdienen, Waar die Vlaamsch sprekers wonen? Ja, waarschijnlijk ten Zuiden van onze grens, ten Zuiden van Zeeuwsch-Vlaanderen vermoedelijk... O ja, dan zijn er ook nog al heel wat in Antwerpen. En die menschen spreken en schrijven tusschen hun Nederlandsch heel rare woorden. Dat die rare woorden ook wel eens Nederlandsch konden zijn, het komt niet bij hem op; wat men niet spreekt in het ‘Koninkrijk der Nederlanden’, zal toch wel geen Nederlandsch zijn? Om die menschen, die ook gekend willen worden en die nogal veel drukte en lawaai maken, zoet te houden, staat er ook Vlaamsch op de Belgische postzegels en heeft Koning Albert den eed op de Grondwet ook in het Vlaamsch afgelegd. Die

Vlaamsche beweging spruit voort uit den lust, lawaai temaken: in 1830 schreeuwden ze tegen ons, nu tegen hen die de taal van België, het Fransch, de heerschappij willen laten behouden.

Dat is het maximum van de kennis van Vlaamsche toestanden bij den ontwikkelden Hollander.

En nu heeft ons Verbond en zijn orgaan Neerlandia zich wel wat al te veel bezig gehouden met feiten en feitjes, waaruit die onkunde bleek; doch géén hoon en spot zal die verschijnselen doen verdwijnen. De o o r z a k van dit kwaad zij gezocht en d a a r t e g e n zij onze strijd gericht. Een strijd, die dus slechts gestreden kan worden, als het antwoord gevonden is op de vraag: vanwaar die onbekendheid met deze toestanden in een naburig land, met een beweging èn voor België èn voor Nederland van het hoogste belang?

Mijn antwoordt luidt:

Dat alles vindt zijn verklaring hoofdzakelijk in

- 1°. leemten in het onderwijs;
- 2°. slechte voorlichting door onze pers;
- 3°. het over Vlaamsch-België liggende Fransche vernis.

Leemten in het onderwijs. Het enkel feit, dat bijna geen leerling van Gymnasium of H.B.S. iets van deze dingen weet, is een duidelijke aanwijzing, d a t er werkelijk leemten bestaan.

Moge den leeraren in geschiedenis, aardrijkskunde en Nederlandsche letterkunde hier eenig verwijt treffen, hoofdzakelijk moet de schuld gegeven worden aan de leerboeken in genoemde vakken. Voor alle zekerheid worde een commissie samengesteld, die dit alles hebbe te onderzoeken; ik twijfel niet, of mijn meening zal bevestigd worden. Laat men de atlassen ook niet vergeten: dat het stamverwante België gewoonlijk met één blad moet tevreden zijn, soms met een half (Denemarken of een dergelijk klein land past zoo mooi op de andere helft), zegt reeds genoeg. En is het niet merkwaardig, dat tot voor korten tijd - de bewerker heeft schrijver dezer regelen verzekerd, dat 't in den nieuwen druk veranderd zou worden - in een der beste schoolatlassen van Nederland werd aangegeven, wáár in Frankrijk een andere taal dan de Fransche werd gesproken, doch op het blad, aan België gewijd, niets was te zien van de zooveel gewichtiger en vooral voor den Nederlander van zooveel meer beteekenis zijnde taalgrens in België?

Laat ons Verbond niet wachten, tot zijn beginselen zijn doorgesijpeld tot de samenstellers van de bewuste leerboeken. Laten we, naast ijverige propaganda onder de leermeesters, pogen den weg te vinden tot verandering, tot aanvulling van die boeken, door onder meer de meest gebruikte en elk nieuw verschijnend, dat de besproken leemten vertoont, in Neerlandia aan kritiek te onderwerpen.

En als dan het op groeiende geslacht iets meer weet dan thans van de tijden van Vlaanderen's grootheid, als het meer dan thans beseft, hoeveel schoons onze letterkunde van vroegeren tijd dankt aan wat wij thans 'Vlamingen' noemen, hoeveel schoons zij ons, dank zij de Vlaamsche beweging, ook weer nu brengen, als het beter op de hoogte is van de Belgische taaltoestanden, als het geleerd heeft hoe het Fransch in het Zuiden zijn hooge plaats heeft weten in te nemen in tegenstelling met het onafhankelijke Noorden, als het weet dat eerst na 1830 de mannen zijn opgestaan,

die het Vlaamsche volk langzaam hebben doen ontwaken, als het de hoofdzaken van de geschiedenis, van dien moeilijken strijd voor de rechten van de moedertaal kent, dan, ik twijfel er geen oogenblik aan. zal de Vlaming niet meer behoeven te klagen over de onverschilligheid, waarmee zijn Noordelijke taalbroeder zijn strijd beschouwt.

De slechte voorlichting door de pers. Als onze couranten ons nu maar op de hoogte hielden van de gebeurtenissen dezer dagen,

de Vlaamsche beweging betreffende. Maar ook dit is slechts bij uitzondering het geval. Wel hebben eenige onzer grootste dagbladen uitstekende Belgische brieven, die o.a. veel belangrijks over den Vlaamschen strijd meedeelen; maar hun brieven worden voornamelijk door den reeds 'bekeerde' gelezen; hoe zou hij, die totaal onbekend is met den Vlaamschen taalstrijd belangstellen in uitvoerige brieven uit het i n t e r n a t i o n a a l oogpunt min belangrijke België? En gaan we de rubriek 'Buitenland' in onze bladen na, dan zien we, dat slechts bij hooge uitzondering i e t s aangaande de Vlaamsche beweging wordt meegedeeld. Als men in Bohemen optochten houdt ten gunste van het Czechisch, lezen we daarvan een verslagje in onze bladen. Als Vlamingen ter viering van den Guldensporenslag een machtigen optocht inrichten in een stad, gelegen vlak bij onze grenzen, ik bedoel Antwerpen, ten gunste van het Vlaamsch en de Vlaamsche hoogeschool, ontbreekt in de meeste onzer couranten ook maar de simpele mededeeling daarvan. Enz. enz.

De houding onzer journalisten is me niet geheel begrijpelijk. Gedeeltelijk valt ze te verklaren uit het feit, dat de Vlaamsche bladen dikwijls begrijpelijkerwijze wel wat héél veel nieuws bieden over de Vlaamsche beweging, zoodat onze journalist met zijn weinigen kijk op deze zaken niet weet, wat daarvan voor ons belangrijk is en wat niet, terwijl de Fransch-Belgische pers, die misschien ook meer geraadpleegd wordt, als staande op iets hooger peil dan de Vlaamsche, over Vlaamsche kwesties of zeer slecht is ingelicht, of ze doodzwijgt. In den laatsten tijd is bovendien gebleken, dat onze pers zich minder geroepen gevoelt om leiding te geven aan de openbare meening en haar voor te lichten, dan wel orgaan van die meening te zijn. Dat verklaart ook wel wat in deze zaak, daar er geen valt waar te nemen. En dan is er nog iets. Als het wetsontwerp Anseele-Franck-Van Cauwelaert, tot vervlaamsching der Gentsche hoogeschool is ingediend, vermeldt slechts een enkel Nederlandsch blad dat in een berichtje van enkele regeltjes. In hetzelfde nummer kan men kolommen vol lezen over een in Noord-Nederland ingediend wetsontwerp; dat is immers iets specifiek-Nederlandsch; dat andere betreft een buitenlandsche kwestie, geenszins van internationaal belang en dus nauwelijks der vermelding waard, zoo redeneert men vermoedelijk. Men vergeet, dat de vervlaamsching der Gentsche hoogeschool een bij uitstek algemeen-Nederlandsche kwestie is en kent een ongemotiveerd groote beteekenis toe aan de staatkundige grens, in 1839 getrokken.

Minder eenvoudig dan bij de reeds genoemde leemten in het onderwijs is aan te geven, hoe in de houding van onze pers spoedig verandering te brengen. Maar is 't onderwijs in onzen geest veranderd, dan zullen er ook de-Vlaamsche-beweging-meer-kennende journalistjes in den dop zijn en zal langzamerhand in onze pers een meer ruim-Nederlandsche geest doordringen.

Het Fransch vernisje van Vlaamsch-België. De meeste Hollanders brengen, alleen oppervlakkig en vluchtig een bezoek aan eenige groote Vlaamsche steden, overigens is het Vlaamsche land hun onbekend. In Brussel duurt het oponthoud gewoonlijk het langst; en Brussel is ook werkelijk gedeeltelijk verfranscht. Terwijl ook de andere grootere steden slechts bij nauwkeuriger beschouwing en onderzoek niet zoo Fransch blijken te zijn als het schijnt. Doch al die Fransche opschriften, dat vele Fransch-spreken om hem heen (hoeveel Vlamingen zijn er nog niet, die als zij een vreemdeling in hun nabijheid speuren, zich haasten hun Zondagsche taal te gaan spreken) die antwoorden in beter Fransch dan het zijne op zijn Fransche vragen, laten

hem in den waan, dat België, ook het Vlaamsche deel, Fransch sprekend is, al meent hij opgemerkt te hebben, dat toch een enkel man van minderen stand bij voorkeur Vlaamsch spreekt, een taaltje dat hem dikwijls niet zeer fraai in de ooren klinkt.

Zoo brengt het vluchtig bezoek aan Vlaamsch-België den doorsnee-Hollander ook geen duidelijker besef van de toestanden in Vlaanderland.

Doch den Vlaming meer zijn nationale waarde en die zijner taal te doen inzien, zoodat ook bij oppervlakkige beschouwing Vlaanderen zich Vlaamsch toont, het Fransch overstrijksel waaronder de valsche schaamte van den Vlaming zijn eigen aard en taal verbergt weg te strijken, het behoort tot de schoone taak van den flamingant en niet tot de onze. Zij hem de wetenschap, dat aanwakking van het nationaal zelfbewustzijn om d u b b e l e reden den Vlaming ten goede zal komen, een prikkel, om met verdubbelden ijver voort te gaan met zijn streven, het g a n s c h e Vlaamsche volk wakker te schudden.

Wij van onzen kant kunnen slechts aansporen tot meer, langduriger en minder oppervlakkiger bezoeken aan het, vooral in zijn steden zoo uiterst belangwekkende Vlaamsche land.

Moge in het verslag van het Hoofdbestuur over 1911 niet meer gezegd worden: 'De werkzaamheid van het Verbond moet zich op het oogenblik openbaren naar en in 't buitenland', doch iets als het volgende: Een van de eerste verplichtingen, op het A.N.V. rustend is, Noord- en Zuid-Nederland nader tot elkaar te brengen. Dat kan alleen met vrucht geschieden als de betreurenswaardige onbekendheid van z é é r, z é é r vele ontwikkelde Noord-Nederlanders met het streven van hun Belgische taalbroeders verdwijnt. Waarom wij meenen met kracht den strijd te moeten voeren tegen alles, wat die onbekendheid in de hand werkt, in de eerste en voornaamste plaats een zekere onvolledigheid bij het onderwijs in Noord-Nederland, waarin verandering moet worden gebracht.

Op d i e wijze alleen, het is mijn vaste overtuiging, kan de toenadering tusschen de twee voornaamste, staatkundig gescheiden deelen van den Nederlandschen stam tot stand worden gebracht.

S n e e k, Jan. 1912.

Mr. A. LOOSJES.

Naschrift.

Uit het bovenstaande blijkt voldoende, dat ik het in 't geheel niet eens ben met prof. Bolland, waar hij zegt, dat de Hollander zich schaamt voor de Vlamingen, die zich voor hun eigen taal schamen.

In de eerste plaats: bijna ieder Hollander schaamt zich dikwijls óók voor zijn eigen taal; wie onzer heeft zich weten heen te zetten over 't dwaze denkbeeld, dat p a n t a l o n netter is dan broek en t r a n s p i r e e r e n wèl in fatsoenlijk gezelschap gezegd kan worden, maar z w e e t e n niet; ik laat nu nog maar de c o i f f e u r s en p a t i s s i e r s rusten. Wij, in zoo geheel andere omstandigheden, met hoogere standen, die Nederlandsch spreken, hebben nochtans allen iets in ons van die valsche schaamte, die de meerderheid der Vlamingen in veel gróótere mate vervult, als net de eigen taal geldt. En schaamte bij ons, over het zwak ontwikkeld nationaal zelfbewustzijn van den Vlaming, zou al héél belachelijk zijn. Was er sprake van die schaamte bij

ons, dan zou men heel wat meer merken van sympathie voor de flaminganten, die zich óók voor hun ‘franshdolle’ onfiere landgenooten schamen.

Maar ik beweer, dat - enkele uitzonderingen daargelaten, zooals misschien de kring van zéér ontwikkelden, waarin prof. Bolland zich beweegt - de Hollander zich niet voor den Vlaming schaamt, eenvoudig omdat hij niets van hem wéét, niet wéét, dat de meerderheid van het Vlaamsche volk nog altijd zich niet onttrokken heeft aan de eeuwenlange betoovering door het Fransch, evenals hij niets weet van al het andere, dat op Belgische taaltoestanden betrekking heeft.

A.L.

Onder valsche vlag.

Geachte Redactie,

Is het volgende niet iets voor ‘Holland op z'n malst’?

Van morgen kwam een Engelschman op mijn kantoor, die ingesloten kaart (zoo U ziet Engelsch) deed aanbieden.

Daar de man voor de derde maal kwam, en de vertegenwoordiger was van een reeds jaren in ons land gevestigden tak van een goed bekend staande firma, wou ik hem niet weigeren en liet hem binnenkomen.

De man kon zich met geen tien woorden Hollandsch redden, al reisde hij al maanden hier rond.

Ik zei hem in het Engelsch (dat moest ik wel, want toen ik hem in het Hollandsch vroeg wat hij dan wenschte en of hij even ging zitten, stond hij verbaasd, met open mond, mij aan te staren), dat ik uit beginsel met vreemdelingen, die in hun belang, in mijn eigen kantoor mij opzochten, geen zaken deed, dan in het Nederlandsch en dat ik het onbeleefd vond van zijne firma, om, waar het kantoor overigens geheel in het Hollandsch bestuurd wordt en feitelijk Hollandsch is, als vertegenwoordiger iemand te zenden, die de landstaal niet kende.

Dat vond hij, en hij gebruikte, om zijn verbazing te kennen te geven, een waren stortvloed van Engelsch Duitsch en Fransch, toch wel belachelijk en wees mij op vele goede adressen, waaronder ongetwijfeld leden van ons Verbond, waarmee hij zaken afsloot.

Met al die menschen had hij in het Engelsch gesproken en allen hadden hem prettig te woord gestaan.

Ik was de eerste die van Hollandsch, die taal, welke ‘de wereld’ niet kent, sprak: ‘Och mijnheer, was U Franschman of Duitscher, U had gelijk Uw taal te eischen; maar Hollandsch!!!’

Natuurlijk ging hij bij mij ongetroost en met de boodschap, dat ik van zijn firma een brief in het Nederlandsch wachten zou, heen.

Als allen weigeren, op die wijze zaken te doen, heeft een Nederlander méér een goede betrekking en rijst Nederlandsch bij buitenlanders in achting.

Hij had goede zaken gemaakt, vertelde hij, dus kon zijn firma, zouden wij denken, er wel een Hollandsch correspondent en dito reiziger méér op na houden.

Hoe vindt U zulke Nederlanders, zulke A.N. V'ers, die zuiver Hollandsche zaken in het Engelsch doen en wat denken die laatsten eigenlijk wel van zich zelf?

Met de meeste hoogachting,

Uw dw. dr.,

's-Gravenhage.

C. PLOKHOOY.

Klanten en Cliënten.

Dezer dagen ontving ik een gedrukten brief, waarvan de aanhef aldus luidde: ‘In de voortdurende uitbreiding van onzen klantenkring te 's-Gravenhage en omstreken vonden wij aanleiding tot de inrichting van een Magazijn, dat w i j Korte Voorhout No. 6 vestigden.’

Bravo, riep ik uit, eindelijk een beter woord dan het vaak gebezigd ‘clientèle’. Een advocaat heeft c l i ë n t e n , lieden die zijn hulp en raad behoeven, wier p a t r o o n hij in zekeren zin is; maar een fabrikant of winkelier heeft k l a n t e n . En daarom dunkt het mij veel beter, dat hij spreekt van zijnen k l a n t e n k r i n g dan van zijn cliëntelee of cliëntèle.

's-Gravenhage, Jan. 1912.

Mr. C. BAKE.

Onze Volksliederen in den vreemde.

Aan de Redactie van Neerlandia.

M.H.

Ik kan niet nalaten om naar aanleiding van het op blz. 249-250 van het November-nummer voorkomende artikel getiteld ‘Onze Volksliederen in den vreemde’ even Uwe aandacht te vestigen op twee voor Hollanders zeer sympathieke gedichten van bekende Fransche dichters. Beide zijn te vinden in de door den heer Lacomblé bij van Holkema & Warendorf, ender den naam ‘Perles de la Poésie Française contemporaine’ uitgegeven bloemlezing van Fransche gedichten, 8e druk, blz. 195 en 338. Het eene (blz. 195) is van André Theuriet, schijnt blijkens het opschrift als toast bedoeld en bestaat uit drie coupletten vol geestdrift. Het andere (blz. 338) van Jean Aicard is aan de Leidsche studenten opgedragen en draagt den titel ‘Io vivat’. Het telt acht coupletten, waarvan ik als Zeeuw het zesde hier aanhaal:

Io vivat! En ses combats
Votre lion de Zélande,
Qui va nageant dans l'eau si grande
Le front si haut qu'il n'y boit pas!
Io vivat! En ses combats
Votre lion de Zélande!

Den Haag, Nov. 1911.

J.J. BOASSON.

Mededeelingen en allerlei

Nog eens het Belgisch devies.

De mededeeling onder dit opschrift in 't vorig nr. namen wij uit een Fransche krant en spraken daarom van ‘l'union fait la force’. Dit moet niet den indruk maken alsof die Fransche leus de officieele leus van België zou zijn. De Nederlandsche ‘Eendracht maakt Macht’ is evenzeer officieel. Men weet immers, dat de Fransch-Belgische munten de eerste leus dragen, de Vlaamsche daarentegen de tweede.

Voordracht-avond op Curaçao.

De Amigo di Curaçao spreekt met groote waardeering van een voordrachtavond voor de leden van Groep Ned. Antillen gehouden.

Aan het verslag ontkenen wij het volgende:

Op het onverwachts werden de leden van het Alg. Ned. Verbond deze week verrast door de aankondiging van een voordrachtavond op 1.1. Donderdag door den heer

Karel Muller, adelborst 1e klasse van Hr. Ms. 'Utrecht'. De bovenzaal der Club 'de Gezelligheid' was goed bezet. Ook de Gouverneur met adjudant behoorden tot de aanwezigen. Op het programma stonden de volgende nummers:

1. Een hernnering, door Karel Muller; 2. Groc Americain, door J. van Maurik; 3. De Raaf, door Edgar Allan Poe; 4. Lentefeest, door W. Karolenko; 5. Mietje's bruiloft, door Karel Muller; 6. Een episode uit den Russisch-Japanschen oorlog, door Karel Muller.

De spreker vond een dankbaar gehoor en oogstte telkens een verdienden bijval. Als slotnummer en toegift schonk hij ons Het diner van Manus, door Justus van Maurik, dat om de koddige zinnen en grappige tooneeltjes bij het publiek telkens een hartelijken schaterlach teweegbracht.

Wij zijn het Groepsbestuur van het Alg. Ned. Verbond alsook den heer K. Muller oprecht dankbaar voor dezen gezelligen avond.

Het rijke Nederlandsch.

In Ons Tijdschrift zegt de schrijver van den Terugblik, naar aanleiding van de eischen, die Prof. Bavinck in de Eerste Kamer aan de Indische Onderwijzers had gesteld, n.l. bekwaamheid, integriteit, plichtsbetrachting:

‘De waardeering “integriteit” is door haar negatie te weinig sprekend. Meer positief is ons Hollandsche woord rechtschapenheid. Waarom gebruiken we dat woord zoo zelden?’

Ja, en waarom hier niet ‘ontkenning’ of ‘lijdelijkheid’ in plaats van ‘negatie’, en ‘stelliger’ in plaats van ‘meer positief?’

Een eind verder heeft de schrijver het over ‘de Gewissenhaftigheid’ van Prof. Bavinck en laat er op volgen: ‘In dat onvertaalbare duitsche woord gewissenhaftig vind ik de combinatie der twee door B. in de Eerste Kamer genoemde eischen, ‘nl. van integriteit en plichtsbetrachting.’

Onvertaalbaar? Is ‘nauwgezetheid’, dan iets anders dan ‘gewissenhaftigheid’, en ‘gewissenhaft(ig)’ dan ‘nauwgezet, plichtmatig?’

Misschien zal de schrijver antwoorden, dat in nauwgezetheid niet de vereeniging van integriteit en plichtsbetrachting ligt. Maar dan in ‘Gewissenhaftigheid’ evenmin.

Hoe warm het was en hoe echt!

Uit een brief van een Afrikaansch dichter:

Ik zit in de schaduw van onze bomen in de tuin. Ik voel weer lust tot gezelschap, tot schrijven en doen, want in de nacht zijn er een paar buien gevallen, dat geeft weer leven, dat frist op. Voordien? O, 't was niet om uit te houden: 106 graden in de schaduw op sommige plaatsen! Kleren waren een last; zo spoedig mogelijk, zo dikwijls mogelijk werden zij afgelegd, - zelfs nu nog zit ik zonder baatje, met hoog opgeslagen hemdsmouwen. Hier eten wij, 's morgens en 's avonds ('s middags is het zelfs in de koelte van de bomen niet uit te houden), boven ons hoofd hangen de abrikozen, zittende aan tafel kunnen wij ze afplukken.

Woeling en strijd kenmerken nog maar steeds ons bestaan. Nationaal gevoel en belangstelling voor de taal zijn sterk toegenomen, dit hebben wij vooral te danken aan Hertzog. Voor zover ik kan draag ik mijn steentje bij (mijn vrouw niet minder door hardnekkig Afrikaans te spreken in alle winkels, en elders) hoewel ik, als ambtenaar op mijn tellen moet passen. Niet lang geleden heb ik in de Vrijstaat een toespraak gehouden; en onlangs weer te Brugspruit - bij gelegenheid van de Dingaansfeestviering. O, maar daar had U bij moeten zijn: dat manoevreren van de Boeren, te paard en als Kaffers verkleed, in nabootsing van oorlogvoeren met de Kaffers, - dat was echt en indrukwekkend. Ja, zo echt dat men, in opgewondenheid, niet meer in de lucht schoot maar recht er op aan, zoodat één jonge boer vrij ernstig in het been gewond werd, door 'n plukselprop. Naast mij stond 'n oude oom, 'n wrak, gekneusd en gekerfd in de e c h t e Kaffer-oorlogien; bij dat jagen der paardenruiters, dat schieten en gevangennemen, vlamde de oude ineens op, greep in zijn borst en hijgde van strijdlust, van ongeduld om mee te doen, - ik had medelijden met hem.

Kakografie.

Wij schreven laatst, dat er wel een comité van bevoegde mannen mocht gevormd worden om schrijvers in kranten, tijdschriften enz. op de schrikbarende onzuiverheid, die tegenwoordig hun taal ontsiert, opmerkzaam te maken.

Zou zoo'n comité niet een hartig woordje te zeggen hebben over deze enkele voorbeelden, die wij - op één na, laatstelijk - uit de menigte hebben aangeteekend?

‘De stem is een zeer aangename’, in plaats van ‘...is zeer aangenaam’.

‘De manier van doen is van een zeer eigenaardige techniek’, in plaats van ‘...getuigt van een zeer eigenaardige techniek’, of ‘kenmerkt zich door’, of iets dergelijks.

‘Ik kan mij het genoeg niet ontzeggen het groter deel van dit opstel hieronder weer te geven’, in plaats van ‘...het grootste deel’ (of ‘een groot deel’).

Dit zijn voorbeelden, aan overigens keurige schrijvers ontleend, van barbarismen, die tegenwoordig zeer veel voorkomen.

Minder gebruikelijk is gelukkig nog het germanisme, dat wij aantreffen in een gemeentelijk rapport van een onzer grootste steden: ‘De vraag... heeft in onze commissie het onderwerp van in g a a n d e discussiën uitgemaakt.’

Geen wonder, dat de burgemeester dier gemeente in een redevoering sprak van ‘n i e u w b o u w’.

Minder bedenkelijk dan zot was, dat wij in een krant, in een verslag van het feest van een scherpschutters-vereeniging lazen, dat ‘verschillende leden, die, behalve goede juistheidsschutters (vermoedelijk was hier schijfschutters bedoeld), ‘ook ijverige en waardige volgelingen van Nimrod zijn’, voor het feest ‘een gedeelte van de behaalde “J a g d b e u t e” aangeboden’ hadden. En aan het slot nog eens: de prijswinnaars ‘spoedden zich daarna, met “B e u t e” beladen, genoegelijk huiswaarts.’

Men vraagt zich af, waarom ter wereld het Hollandsche ‘jachtbuit’ en ‘buit’ hier door de Duitsche woorden vervangen zijn.

Wat zegt men nog van dit taaltje uit een groot blad: ‘Bedoelde “en gros” firma verkocht een deel der partij weer aan een binnenlandschen detaillist, een zoogenaamden marktventer.’ Het gevoel voor zijn eigen taal is bij den schrijver zoo verslapt, dat hij het volkomen begrijpelijke ‘marktventer’ met een ‘zoogenaamd’ meent te moeten aandienen. Met binnenlandsch’ bedoelt hij: in de provincie, met ‘detailist’ een klein-handelaar, met ‘en gros firma’ een groothandelsfirma.

Maar als wij aan de taal van onzen handel beginnen!

In de aankondiging van een afstandsrit voor schaatsenrijders, dezer dagen in de bladen opgenomen, heette de weg, dien de rijders moesten afleggen, het p a r c o u r s !

Uit Paramaribo.

Uit een schrijven van den heer Oudschans Dentz:

Gouverneur Baron van Asbeck bezocht met zijn adjudant 24 Nov. de leeszaal en het kantoor van het A.N.V. Namens het bestuur ontving ik Zijne Excellentie. De Gouverneur betuigde zijn belangstelling en schonk voor de leestafel een intekening op een tijdschrift, hetgeen ik dankbaar aanvaardde.

Een kleinigheid en toch...

Er was een tijd dat in elke nieuwjaarskrant de p.f.'s schering en inslag waren. Toen is het m.g. gekomen, eerst schuchter in een hoekje, eenzaam en vrijwel een mal figuur slaand als een echt burgertje tusschen hun nationaliteit verloochenende nieuwjaarswenschers.

Maar nu beginnen de bordjes zoo wat verhangen te worden. Steeds meer m.g.'s komen zich scharen bij hen, die ook in het kleine hun volksaard niet willen

verloochen. Het naslaan van verschillende kranten op 1 Jan. was bemoedigend in dit opzicht en in een - de Zaanlandsche - was het in dichtgesloten gelederen alles m.g.

Moge weldra een eenzaam p.f. het mal figuur van het vroegere m.g. overnemen om daarna als een vreemdeling zonder middel van bestaan voor goed over de grenzen te worden gezet.

Steunt eigen nijverheid.

In L'Industrie Nationale, een blad dat tweemaal per maand te Brussel verschijnt, wordt Neerlandia aangevallen omdat het herhaaldelijk den leden van het

A.N.V. op het hart drukt: 'Men koope geen buitenlandsch fabrikaat, wanneer het binnenlandsche even goed en goedkoop is.'

En dan beweren de Hollanders, zoo zegt het blad verder, dat zij overtuigende voorstanders van den vrijhandel zijn.

Als de redactie het streven van het A.N.V. kende zou het weten dat Neerlandia zich niet mengt in den strijd tusschen vrijhandelaars en beschermers (protectionisten) en dat dus de aansporing even zeer geldt voor Nederlanders als Vlamingen, welke laatste - dit ter terechtwijzing van het blad - in veel geringer aantal in het A.N.V. vertegenwoordigd zijn dan de eerste*), wat overigens aan de gelijkgerechtigheid niets afdoet. De steun die het A.N.V. aan het Vlaamsch Handelsverbond verleent bewijst genoegzaam, dat het zich niet op een eng standpunt plaatst.

Wie een blik slaat ook in de advertentie-kolommen van Neerlandia zal daar even goed een aankondiging vinden van een Rotterdamschen als van een Antwerpschen theehandelaar, van Vlaamsche photopapieren naast Hollandsche vruchtensappen, adressen van Nederlandsche scholen in België, zoowel als van Hollandsche instituten, aanbevelingen om Gent, zoowel als Dordrecht te bezoeken enz.

De geestelijke toenadering tusschen Nederland en Vlaanderen spiegele zich ook af in uitbreiding der wederkeerige handelsbetrekkingen. Zooveel te meer Neerlandia van dit verhoogd Volksverkeer de bewijzen bijbrengt, zooveel te liever is dit het A.N.V.

Als wij 'voorkeur voor eigen nijverheid' aanbevelen beteekent 'eigen' niet uitsluitend Nederlandsch, althans niet voor de Vlamingen, wien het A.N.V. gaarne een eigen volksoontwikkeling gunt, omdat daardoor hun verwantschap met Nederland des te sterker zal blijken.

De handel van België met Nederland!

Wij lezen in het Handsbl. van Antwerpen:

Onze handel met Nederland was in het afgelopen jaar zeer belangrijk. Zoowel onze invoer uit dat land als de uitvoer daarheen was aanmerkelijk hooger dan in de vorige jaren. In het afgelopen jaar werden uit Holland naar België gezonden 1,995,459,816 kilo's goederen, tegen 1,863,907,607 kilo's in 1910, dus een vermeerdering van ruim 126 miljoen kilo's. Deze goederen vertegenwoordigen een waarde van *fr.* 286,485,581 tegen *fr.* 290,512,007 in 1910. Uit België verzonden wij naar Holland in 1911 2,376,858,207 kilo's goederen tegen 2,348,411,489 kilo's in 1910, zijnde ruim 28 miljoen kilo's meer. De door Nederland ingevoerde goederen vertegenwoordigen een waarde van *fr.* 330,828,639 tegen *fr.* 327,679,653 in het jaar 1910.

De uitvinder der boekdrukkunst.

Is Laurens Jansz. Coster of de Duitscher Gutenberg de uitvinder van de boekdrukkunst? Dit is een tijdenoude twistvraag, die door Mr. C. Enschedé met klem van redenen ten gunste van Nederland is opgelost. Haarlem en de Nederlandsche stam zouden zich niet gaarne de eer laten ontnemen de uitvinder der boekdrukkunst te hebben voortgebracht. Thans komt in een platenatlas met beschrijvenden tekst van

*) De verhouding is ongeveer 7:2.

E. Molt (uitgave S.L. van Looy) de afbeelding van een bladzijde uit den Spieghel onser behoudenis, het vraagstuk als voldongen opgelost ons voorstellen.

De Spieghel onser behoudenis is tot heden het oudst bekende boek dat in Nederland wordt gedrukt, vermoedelijk door Laurens Jansz. Coster.

Aan de beschrijving in deze platenatlas ontleenen wij het volgende:

‘Elke bladzijde bevat 2 afbeeldingen (houtsneden) van gebeurtenissen uit het O. en N. Test., naast elkaar geplaatst, waaraan dan een verklarende tekst is toegevoegd.

De uitvinding van de boekdrukkunst is eigenlijk, volgens de laatste onderzoekingen, de uitvinding van het gieten der letters. Omdat het lettergieten de algemeene verbreiding van het drukken van boeken heeft mogelijk gemaakt, is men gaan spreken van een uitvinding der boekdrukkunst, een kunst, die te voren al werd uitgeoefend door het drukken van in hout gegraveerde letterteekens.

De overlevering nu, dat de uitvinder der boekdrukkunst (lettergieterij) Laurens Jansz. Coster te Haarlem is geweest, schijnt waarheid te bevatten. Vrij zeker is het althans, dat de eer der uitvinding aan Nederland toekomt. Gezegd wordt, dat Gutenberg kennis gemaakt heeft met in Holland vervaardigd drukwerk, terwijl door hem, en later door Peter Schoeffer, zulke groote, practische verbeteringen in de methode van gieten zijn aangebracht, dat daardoor de vinding van Coster in het vergeetboek raakte.’

Ned. margarine in Japan.

Nederland is - volgens Handelsberichten - het land, dat de grootste invoer van margarine in Japan heeft. Het brengt talrijke merken op de Japansche markt.

Noenhal.

In De Nieuwe Courant is naar aanleiding der opening van een nieuwe ‘lunchroom’ te 's-Gravenhage de vraag ontstaan naar een goed Nederlandsch woord voor het malle vreemde lunchroom, dat in Nederland, ook om het gebruik dat er van zulk een lokaal wordt gemaakt, geen enkel recht van bestaan heeft. Vele woorden zijn in overweging gegeven, die geen van alle voorbestemd waren genade te vinden in de oogen en ooren van het publiek, dat prijs stelde op goeden smaak en toon, totdat ten slotte iemand het woord noenzaal of noenhal opperde, dat ons wel een gelukkige vondst lijkt.

Inwerp.

De Prov. Geldersche en Nijmeegsche Courant heeft zich terecht geërgerd aan het woord Inwerp op sommige perronkaartenautomaten aan de Nederlandsche stations:

Een on-Nederlandsch woord, een leelijke verhaspeling van het Duitsche ‘E i n w u r f’. Om nog een beetje te lijken had het nog w o r p inplaats van w e r p moeten zijn; maar dan nog die J. aan 't begin, inplaats van I. Aan een stations-beambte vroegen wij wie er over ‘dat ding’ wat te zeggen had - wij vragen even aandacht voor de minachting, die er spreekt uit ‘dat ding’; weg was de bekoring!

‘O, mijnheer bedoelt zeker dat I n w e r p, ja, dat heeft ons ook al gehinderd.’

Dat deed ons ten minste weer goed, dat die eenvoudige man er zich ook aan gestooten had. Toen dachten wij: zou het niet goed zijn den heeren, die over den

automaat wat te zeggen hebben, beleefd te verzoeken een verver te laten komen om dat leelijke 'J n w e r p' te verwijderen, 'gelijk wij doen bij dezen.' Uit hetgeen er onder staat zal het publiek toch wel begrijpen, dat daar de twee halve stuivers of de ééne volle stuiver moeten ingeworpen worden. En als er bezwaar tegen is, stellen wij voor dan ook maar het P e r r o n k a a r t e n te veranderen in b.v. B a a n s t e e g k a a r t e n ; dan zit er stijl in!

Goede zeemanschap.

Onlangs is uit Nederland te Soerabaja aangekomen een baggermolen van de Hollandsche Aannemersmaatschappij en bestemd voor de nieuwe havenwerken. Het vaartuig is gesleept door de sleepboot de

Thames, van den Internationalen Sleepdienst te Rotterdam en heeft 14 weken over de reis gedaan. Er is nogal vertraging geweest in de Roode Zee, omdat daar, als gevolg van den Italiaansch-Turkschen oorlog, de lichten gedoofd waren.

Thans is voor dezelfde maatschappij nog onderweg een sleepboot met een bak, eveneens voor de havenwerken; ook deze reis brengt uit den aard der zaak talrijke bezwaren mede.

Zoo ontvingen de aannemers onlangs telegrafisch bericht van Colombo, dat de tocht daar was onderbroken door het slechte weêr, waarom men zoolang te Colombo bleef.

Achterlijke handelaren.

In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika is de aardappeloogst voor een niet onbelangrijk gedeelte mislukt, zoodat aanzienlijke hoeveelheden aardappelen moeten worden ingevoerd om in de behoefte van het land te voorzien. Ook Nederland levert zijn deel van dezen invoer, doch onze handelaren doen zich zelf en den Nederlandschen naam schade door slechte verpakking. Dit is te meer te betreuren, omdat het te kort in Amerika ook ten deele een gevolg is van inkrimping der cultuur en deze handel zich dus niet alleen tot het loopende jaargetijde zal bepalen.

Nederland in Canada.

Mr. A. van de Sande Bakhuyzen, Consul der Nederlanden te Nieuw-York, heeft een zeer belangrijk verslag geschreven over de beteekenis van Canada voor den Nederlandschen handel, welk verslag als bijlage van het weekblad Handelsberichten van 11 Jan. l.l. is verschenen. Hij raadt de Nederlanders aan zich van de beteekenis, ligging en gesteldheid van Canada wat meer te laten vertellen, willen zij niet op een goeden dag ontwaken en zien, dat een machtig volk, een rijk land is geworden zonder hun medewerking.

Welnu, zijn verslag geeft een zeer duidelijk beeld van dit land en zijn groote toekomst.

Nederl Toonkunst in Frankfort.

Het Hbld. meldt:

De zangvereeniging der Amsterdamsche afdeeling van Toonkunst is uitgenoodigd te Frankfort a.d. Main mede te werken in de uitvoeringen van de Achtste Symphonie van Mahler (3 April) en de Matthäus-Passion van Bach (5 April), in de stadsfeestzaal, onder leiding van den heer Mengelberg, directeur van de Cäcilien-Verein aldaar.

Naar aanleiding van deze uitnoodiging, welke is aangenomen, heeft de heer Mengelberg het plan opgevat om aan koor en orkest uit Amsterdam gelegenheid te geven ook geheel zelfstandig op te treden, waarschijnlijk in den middag van 4 April, en dan uit te voeren o.a. het Te Deum van Alph. Diepenbroek. De bedoeling is in het buitenland te toonen wat scheppende en uitvoerende kunstenaars uit Nederland vermogen.

Dat komt er van!

Een nieuwe villa in Laren werd gedoopt 'Sweet home'.

De Laarder bevolking noemt het echter z w e e t o o m e !

Liederavonden in Nederland.

In een vorig nummer hebben wij een medewerker van De Varende Zanger tegen geworpen, dat België ons op het gebied der Liederavonden voor het Volk niet ter navolging behoeft te worden gesteld.

De Redactie herstelde haar verzuim door in een volgend nummer mede te deelen, dat dezen winter de Rotterdamsche Liederavonden 4 Oct. weder begonnen zijn en verder plaats hebben om de 14 dagen in de zaal Becude, Noordsingel hoek Tollenstraat, Rotterdam. 's Avonds van 8 tot half 10. Zoowel mannen als vrouwen, jongens en meisjes, mits boven de 16 jaar, kunnen deelnemen.

En verder schrijft de Redactie:

Ook nemen we gaarne de gelegenheid waar, te beamen, dat 't bestaan der Nat. Ver. ons zeer sterkte in 't plan eene R.K. Ver. op te richten, en dat met name haar secretaris, de heer J.S.M. Havermans, ons zeer te waardeeren hulp verleende. Wat ons onderscheidt, is 't neutrale en 't R.K., en voornamelijk eene in den grond verschillende werkwijze. Wij hebben den regel ingevoerd en toegepast: 'geen sporadische, verspreide actie slechts bij tusschenpoozen, doch intensieve bewerking, zooveel mogelijk door alle factoren gelijk, desnoods eerst van eene beperkte streek.' Daarbij kwam de regel: 'Eenheid in de Liederkeuze', waaraan streng de hand is gehouden over 't geheel, en die - 't is waar - door de Nat. Ver. thans ook gesteund wordt in den op initiatief der Ver. v. Hoofden der scholen uitgegeven bundel.

Mogen we thans de vraag van den heer Brugman toch nog eens herhalen: Zouden we het heerlijke voorbeeld van België en Rotterdam niet kunnen navolgen, op ruime schaal?

Echt Nederlandsche wereldburgers.

De heeren Pisuisse en Blokzijl, de vertolkers van het levenslied, zooals ze zich noemen, die ons zoo menig genoeglijken avond hebben geschonken, schijnen echte wereldburgers. Zij dragen met evenveel gemak chansons voor van Xavier Privas als van Bierbaum en lijken zich op Montmartre even goed, zoo niet beter thuis te voelen als in de Pijp. Maar zij blijken toch échte Nederlanders te zijn. Want wie anders als een Nederlander kan zoo volstreckte onkunde met zijn eigen liederen verzamelingen toonen als Pisuisse dit doet, wanneer hij beweert dat op een taalen letterkundig congres te Gent zou besloten zijn een liederenboek samen te stellen en dat dit het Coersliederenboek is geworden, uitgegeven door het Nut en het Algemeen Nederlandsch Verbond!

Maar, eere wien eere toekomt, de échte Nederlander, de goede, vertoont zich ook in Pisuisse, als hij met weemoed in zijn stem Multatuli's woord aanhaalt: 'Het Nederlandsche volk zingt niet, het lalt.'

Een verandering ten goede in dit opzicht kunnen wij echter nog meer verwachten door toedoen van Pisuisse - al is zijn 'répertoire' Nederlandsche liederen niet zeer

groot - dan door de heilzame werking van dat wonderbaarlijke Nuts-Nederlandsch Verbonds-Coers-boek.

Onjuistheid in Baedeker's 'Belgique et Hollande' over het Vlaamsch.

Aan 't slot van de korte bespreking, in den Baedeker, het bekende en gewoonlijk zulke juiste inlichtingen gevende reisboek (1910), aan de beide in België gesproken talen gewijd, lezen we:

Les décrets administratifs sont promulgués dans les deux langues, mais le texte officiel des lois est français Dat was zoo vóór de wet van April 1898. waarbij de beide talen in de officieële bekendmakingen gelijk gesteld zijn (art. 1 dier wet luidt: de wet'en worden gestemd, bekrachtigd, afgekondigd en bekend gemaakt in de Fransche en in de Vlaamsche taal).

Sinds 13 jaar reeds zijn dus de gecursiveerde woorden uit Baedeker onjuist.

En in verband daarmee:

Depuis la révolution de 1830, le français est la langue dominante dans le gouvernement, l'administration, la grande presse

et la littérature scientifique. Of liever, het m o e s t niet juist zijn, daar wegens de officieele gelijkheid der beide talen, bij het gouvernement en de administratie geen sprake mocht zijn van een 'langue dominante'. Maar de werkelijkheid geeft Baedeker in dezen nog gelijk.

Het wordt echter tijd, dat de gelijkheidswet van 1898 ter kennisse komt van Baedeker en zoo doende ook van de velen, die door hem voorgelicht worden.

Viertalig Technisch Woordenboek.

Wij doen, gelooven wij, een goed werk, als wij de aandacht vestigen op den pas verschenen tweeden druk van Het Viertalig Technisch Woordenboek - (Nederlandsch - Engelsch - Fransch - Duitsch) - samengesteld door A. ten Bosch N. Jzn., uitgegeven bij A.E.E. Kluwer te Deventer.

Vooraf in technische vakken worden dikwijls onnoodig vreemde woorden gebruikt, meestal uit onkunde van de Nederlandsche benamingen.

Een Nederl. drukletter.

Sedert jaren zoeken de lettergieterijen over heel de wereld naar een boekletter, die sierlijk, gemakkelijk te lezen is en aan vakeischen voldoet. Kunstenaars hebben zelfs hun medewerking verleend om letterteekens te scheppen en in verschillende landen wordt gestreefd naar het vervaardigen van een letter met eigenschappen, die nationaal kunnen heeten.

De lettergieterij Ams erdam, v/h. N. Tetterode meent thans ook een echt Nederlandsche letter gevonden te hebben in de door den heer S.H. de Roos ontworpen Hollandschen mediaeval.

Zij schrijft zelf over deze nieuwe letter:

Hoezeer ook doordrongen van 't rechtmatige verlangen naar een letter, die èn Hollandsch èn modern, bovenal gemakkelijk leesbaar zoude zijn, achten wij, en onze medewerker S.H. de Roos niet minder, dat overijling onze bedoelingen al zeer slecht zou dienen, want dit stond wel voorop, dat niet slechts iets anders, maar vooral iets beters dan de nu bestaande typen gewenscht werd, vrij van het onzen volksaard tegenstaande buitenissige.

De leesbaarheid mocht niet geschaad door een mooien vorm, de mooie vorm van het enkele type mocht niet verkregen ten koste van den totaal-indruk eener bladzijde. Deze moet een rustige en welgevulde verdeling van zwart op wit geven, evenals dit, van de oudste drukkers af voor het kenmerk van de voortreffelijkheid eener schrift heeft gegolden.

Bij het vaststellen van den vorm der letterteekens ging de ontwerper er niet van uit, dien met behulp van eene constructie te bepalen. Het lijnenschema, dat bij grootere letterteekeningen en momenteele inscriptiën welhaast onvermijdelijk is voor de zuivere bepaling der verhoudingen, staat een vroegere omgeving in den weg. Schrijvende zijn de lettervormen ontstaan en aldus zullen ze voor onzen tijd tot geëigenden vorm gebracht moeten worden, en niet de enkele maar de in onderling verband geschreven letter zal tot grondslag hebben te dienen... Door dit schrijvend

vaststellen van den vorm werd ook het monumentale karakter, de romeinsche kapitalen eigen, tot grootere eenheid met de onderkast-letter gebracht.

Nederl. liederen.

Arnold Spoel, de werkzame en vruchtbare Nederlandsche toondichter, heeft weder een tweetal liederen op muziek gezet: Hoe Jong-Hendrik uit vrijen ging, gedicht van Mr. H.W. van der Mey en M.J. Hofland, en Mijn taal, gedicht van F.M. Knobel.

Verder verscheen van zijn hand een boek voor het onderwijs in de Solozang- en Solfegeklassen, reeds in gebruik aan het Koninklijk Conservatorium voor Muziek te 's-Gravenhage. Het prettig, frisch geschreven boek heet: Wat elke zangeres en elke zanger moet studeeren, 300 zangoefeningen door Arnold Spoel.

Hulde den varenden zanger.

Emiel Hullebroeck te Gent is benoemd tot Ridder van de Kroon, ongetwijfeld om zijn verdiensten voor de Toonkunst en den volkszang. Allen, die zijn avonden hebben bijgewoond, zijn voordrachten van Nederlandsche liederen hebben genoten, zullen zich in deze onderscheiding verheugen.

R.K. Vereeniging voor Volkszang.

De afdeeling Amsterdam van de R.K. Vereeniging voor Volkszang in het bisdom Haarlem, heeft in het Concertgebouw een propaganda avond gegeven. De heer Alph. Landy zette in een geestdriftige rede doel en streven der Vereeniging uiteen. Het meisjes- en jongenskoor, dat bijna het geheele podium vulde, stond onder leiding van den heer Hubert Cuypers en voerde met begeleiding van het Concertgebouw-orkest een twaalfstal nationale liederen uit.

Verder zong een klein dameskoor eenvoudige geestelijke liederen; terwijl mejuffr. Johanna van der Linde en de heer Bram van der Stap liederen van Hullebroeck, Hubert Cuypers, Brandts Buys en Frans Andelhof, ten gehoor brachten.

De Vereeniging gebruikt weer het echt Nederlandsch woord: keervers, voor het ingeburgerde: refrein.

Holland op zijn best.

In Le Monde Industriel treffen we een beschouwing aan over ‘Barreaux de Grilles pour Foyers de chaudières’, waarin met groote waardeering melding wordt gemaakt van de Vulcanus roosterbaren, een vinding van het huis Jan Hamer & Cie te Amsterdam (Frederiksplein), dat na lange proefnemingen er in geslaagd is, voor allerlei soorten ketelvuren roosters te vervaardigen, die niet krom trekken, rekken, uitzetten, springen of aanbakken.

Het geheim berust op een bijzondere metaal-menging.

Coers' Lieder van Groot-Nederland.

De Vereeniging ‘Het Nederlandsche Lied’ heeft aan hare leden een bundel Lieder van Groot-Nederland, verzameld door F.R. Coers Frzn. gezonden en wel ‘Volksliederen van Zuid-Afrika’, bestaande uit: Wijl

Tafelberg zal staan (volkslied van de Kaapkolonie) - Kent gij dat volk vol heldenmoed
- Volkslied van den Oranje-Vrijstaat - Di vierkleur van ons dierbaar land - Op, op
met de Vierkleur - Komt, Broeders, komt.

Een handelaar die zijn belang begrijpt.

Uit een brief van den heer A.C.G. de Heus te Milwaukee (V.S.), een der oudste leden
van het Alg. Ned. Verbond:

Dit jaar heb ik voor het eerst zaken gedaan met een Nederlandsche firma en ik kan
U verzekeren, dat alles wat er mee verbonden gaat, voor mij zeer aangenaam is.
Flinke handelsmannen, beste waren en in de briefwisseling wordt de moedertaal
gebruikt.

Ontvangen boeken:

Geschiedkundige aantekeningen over Suriname en Paramaribo, door Fred. Oudschans
Dentz. (Overgedrukt uit De West, Nieuwsblad uit en voor Suriname) - Stoomdrukkerij
J.H. Oliviera - Prijs 50 cent.

Vraag om inlichting.

Wie kan het juiste adres meedeelen van:

Dr. J. de Snoo, vroeger Oost Voorne.
 Nanno Prak, vroeger Post Parijs (O.V.S.).
 A.G. Allart, laatst Hotel d'Angleterre, Den Haag.
 H. Huygens, vroeger p/a. Torpedofabriek Whitehead & Co., Fiume.
 A. Meerman, vroeger p/a. Torpedofabriek Whitehead & Co., Fiume.
 C. de Kan, vroeger p/a. Torpedofabriek Whitehead & Co., Fiume.

Nieuwe leden van 15 Dec.-15 Jan.

Groep Nederland.

Gewone leden.

N.V. Koninklijke Nederlandsche Stoomkoffiebranderijen v/h. H.E. v. IJsendijk Jr., Leuvehaven 67,	Rotterdam.
Mr. Jos. van Raalte, Boompjes 30,	Rotterdam.
H. van Beek, tabakshandelaar, Westersingel 2,	Rotterdam.
F.C. Kleyn van Willigen Pz., Leuevh. 86,	Rotterdam.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
J. Prins, Jacob Catsstraat 123a,	Rotterdam.
Th. Petersen, Hoofdsteeg 24,	Rotterdam.
Beiden opg. door den heer M.C. van Vooren Jr.,	Rotterdam.
J.H.P. Herfst, Binnenrotte 132a,	Rotterdam.
M. Baert, Zwart Janstraat 158, hoek Bergweg,	Rotterdam.
Opg. door mevr. M.W. Tuinstra-Alers,	Rotterdam.
F.R. Monteiro, Van Brakelstraat 58,	Den Haag.
Opg. door den heer W.F. Gerdes Oosterbeek,	Den Haag.
Mej. M. van Rij, 2e Adeiheidstraat 156,	Den Haag.

Opg. door den heer A. van Den Haag.	
Rij,	
Mej. A.E. Jas, Johan van Oldenbarneveldlaan 12,	Den Haag.
Dr. G.J. Huet, Riouwsfraat 80,	Den Haag.
Beiden opg. door mej.	
A-M. Pierson,	
Scheveningen.	
B. Grootenboer, Van Lennepweg 67,	Den Haag.
S.H. van Groningen, Apothekersdijk 14,	Leiden.
R.H. Winkler Prins, Vischmarkt 19,	Leiden.
Allen opg. door het	
Bestuur der Stud.-Afd.	
Mr. D. Wesseling, Raadsheer i/h. Gerechtshof,	's-Hertogenbosch.
Ortheneind 41,	
Mr. Th.J.A. Duynstee, Raadsheer en lid van de Tweede	's-Hertogenbosch.
Kamer, Ververstraat 85,	
Mevr. de wed. J.G.C. Thirion, geb.	
Van Meeuwen, St.	's-Hertogenbosch.
Jozefstraat 9,	
A.R. van Loon, hoofdingenieur Rijkswaterstaat, Jan	's-Hertogenbosch.
Heinstraat,	
Allen opg. door Mr. K.M.	
Phaff,	
Cs. Metz, Lange Dijk 15,	Eindhoven.
J.J. Spittuler Jr., arts, Van Breestr. 165,	Amsterdam.
Opg. door den heer H.J.	
Kreulen.	
T.G. Piepenbrink, Stadhouderslaan 90,	Utrecht.
Opg. door den heer Jac.	
Post,	
Mevr. H. Breukink - v.d. Mandele, Servaasbolwerk,	Utrecht.
Opg. door Prof. Dr. H.F.	
Nierstrasz,	
Mej. A.J. Nelck, directrice Instituut voor	
Meisjes,	Nijmegen.
Kronenburgersingel 2,	
Mej. Th. van Hall, Berg- en Dalscheweg,	Nijmegen.
Mr. J. Santman, Franschestraat 41,	Nijmegen.

L. Karthaus, Arksteestraat 2,	Nijmegen.
Mr. J.P.C. v. Overstraten, Javastraat 10,	Nijmegen.
J. van Houweling, Keizer Karelplein 8,	Nijmegen.
E.A.C.F. von Essen, St. Annastr. 137,	Nijmegen.
Mevr. Simonsz Grinwis Plaat, Van Spaenstraat 8,	Nijmegen.
Th.J.J. Bosloper, Burgh, v.d. Berghstraat 7,	Nijmegen.
Mej. B. Prinsen, Fort Kijk i/de Potstr. 144,	Nijmegen.
Mej. J.M. Stam, Groote Markt 41,	Nijmegen.
Mevr. wed. Mr. A. Nuhout v.d. Veen	
Nederburgh, Graafsche Weg 364, Hees bij	Nijmegen.
Dr. J. Wiardi Beekman, Dennenstraat 7, Hees bij	Nijmegen.
Mevr. N. Cambier Moorrees, Oranjesingel 59,	Nijmegen.
J. van Engelenburg L. Cz., Franschestr. 51,	Nijmegen.
A. v.d. Boogaard, Johs. Vijghstraat 48,	Nijmegen.
Dr. P.F.C. Koch, Beek bij	Nijmegen.
P. Schindler, Houtstraat 7,	Nijmegen.
Dr. J.J.L. v.d. Horn v.d. Bos, Oranjesingel 9,	Nijmegen.
Mevr. R. Janssen Terwindt, Kelfkensbosch 21,	Nijmegen.
H.V.A. van Hooydonk, Molenstraat 62,	Nijmegen.
Dr. W.J. Oudegeest. Guyotstraat 1,	Nijmegen.
Mevr. wed. H.A.P. Godding Lunter, Barbarossastraat 127,	Nijmegen.
H.S. Nederburgh, St. Annastraat 123,	Nijmegen.
J.C. van Dorsser, Joh. Vijghstraat 34,	Nijmegen.
N.J.L. Epkema, Groesbeekscheweg 101,	Nijmegen.
Mevr. wed. J.E. de Jong - Aldus, Slichtenhorststraat 61,	Nijmegen.
Mej. Aldus, Slichtenhorststraat 52,	Nijmegen.
M.P. van Dorp, Dorpstraat 9, Hees bij	Nijmegen.
H. van Leeuwen, Stationsweg 7,	Nijmegen.
J.C. Deking Dura, Franschestraat 69,	Nijmegen.
Mejonkvr. v. Weiler tot Poelwijk, Joh. Vijghstraat 2,	Nijmegen.
Mevr. Ant. Jurgens, Batavierenweg 85,	Nijmegen.
H.A. Hovenkamp, Barbarossastraat 134,	Nijmegen.
Mej. Ma. Terwindt Oranjesingel 64,	Nijmegen.

Mej. Van Andel, Kronenburgersingel 1 b,	Nijmegen.
Mej. H. Burgers, Berg- en Dalscheweg 49,	Nijmegen.
P.H. Soetens, Franschestraat 25,	Nijmegen.
Mevr. Hüffer - Wilde, Sterreschansweg,	Nijmegen.
Mej. L.M. v. Wayenburg, Molenstraat,	Nijmegen.
L.C. van Engelenburg, Van Schevichavenstraat,	Nijmegen.
Fr. Jurgens,	Oss.
Mej. A. van Rhienen, Korte Kalkhaven 7,	Dordrecht.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Nijmegen.
Jhr. M. van den Brandeler, Middelburg. Dam,	
Mr. Jan Smit Az., Koepoortstraat,	Middelburg.
Dr. H. Japikse, Molstraat,	Middelburg.
P. Dumon Tak, Groenmarkt,	Middelburg.
P. Keg Pz., Dam.	Middelburg.
J.M. Goester, Singelstraat,	Middelburg.
J. Terpstra, Stationstraat,	Middelburg.
W. Hioolen, notaris, Lange Burg,	Middelburg.
J. Hosang, notaris, Lange Delft,	Middelburg.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Walcheren.
Mej. A. de Clercq van Weel, Kenaupark 23,	Haarlem.
Mej. J. de Clercq van Weel, Kenaupark 23,	Haarlem.
P.J. van den Bergh Lz., Spoorlaan,	Tilburg.
J.C. Evers, leeraar, Oostersingel 9,	Assen.
Opg. door den heer C. Halff, Gieten.	
P. Prins van Wijngaarden, Terpelkwijkpark 19,	Zwolle.
Opg. door den heer J. Prins van Wijngaarden,	Lutten.
C.M.P.A. Stille, ambten, prov. Griffie, St. Hubertuslaan 18,	Maastricht.
Opg. door Dr. J.K. de Cock,	
Swintbertus Smitz, Klooster, Sittarderweg,	Heerlen.

Opg. door den heer J.
Kitslaar, Berchem.

A. Vis Jz., Zaanweg 46,	Wormerveer.
Opg. door den heer R. Zuidema, Haarlem.	
Mej. J. van Duyvendijk,	Lekkerkerk.
Opg. door den heer A. van Duyvendijk,	Lekkerkerk.
Mej. J. van der Lek de Clercq, Huize Weelzicht,	Schuddebeurs bij Zierikzee.
Opg. door mej. A. de Clercq van Weel,	Haarlem.
L.J. van Apeldoorn, Poststraat 43,	Leeuwarden.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Leeuwarden.
J.H. van Gennep Lühns, Hoogstr. 51,	Wageningen.
Opg. door het Bestuur der Stud.-Afd.	Wageningen.
L.J.C. van Es, oud-hoofdingenieur Ind. dienst, Spoorsingel 27,	Delft.
Prof. Dr. G.A. Molengraaff, hoogleeraar a/d. Technische Hoogeschool, Voorstr. 60,	Delft.
Prof. H. ter Meulen, hoogleeraar aan de Techn. Hoogeschool, Oude Delft 49,	Delft.
Prof. W.K. Behrens, hoogleeraar aan de Techn. Hoogeschool, Phoenixstraat 23,	Delft.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	

Buitengewone leden.

Jhr. F.T. Op ten Noort. 1e Luit. der Veld-Artillerie, Kruisstraat 26,	's-Hertogenbosch.
Opg. door Mr. K.M. Phaff,	's-Hertogenbosch.
Mej. R.J.M. Pierson, Duinweg 4,	Scheveningen.
Opg. door mej. A - M. Pierson,	Scheveninger.

Jongelieden Afdeelingen.

H.J.J. Koot, ambtenaar ter gemeentesecretarie, Oostkade,	Hellevcetsluis.
Mej. Y.J. Flik, Oostkade,	Hellevcetsluis.
D.J. Dissel, rijwielhandelaar, Oostkade,	Hellevcetsluis.
Mej. M.M. Stobbe, Oostkade,	Hellevcetsluis.
Mej. D. Dissel, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
Mej. T. Dissel, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
Mej. E.M. Dissel, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
Mej. S.B. Haas, Westkade,	Hellevoetsluis.
Mej. A. de Voogd, Westkade,	Hellevoetsluis.
Mej. A.P.J.A. Jonker. Barakke,	Hellevoetsluis.
Mej. F. Bouman, Vlotbrug,	Nieuwenhoorn.
Mej. L.R. Oosthoek, Vlotbrug,	Nieuwenhoorn.
Mej. T. Kramer, onderwijzeres, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
Mej. L. Wessel, Molenstraat,	Hellevoetsluis.
Mej. J.v.d. Hoeven, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
Mej. Chr. Greger, Westkade,	Hellevoetsluis.
F.H.W. de Koster, kantoorbediende, Westkade,	Hellevoetsluis.
J. van Leeuwen, kantoorbediende, Oostkade,	Hellevoetsluis.
J. van der Wiele Jr., kantoorbediende, Westkade,	Hellevoetsluis.
C. Leeftang, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
P.D.M. Mullaard, volontair ter gemeentesecretarie, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
J. Waterman, volontair ter gemeentesecretarie, Haerlemmerstraat,	Hellevoetsluis.
Mej. Louise Spoor,	Maastricht.
Mej. O. Pechholt,	Maastricht.
Mej. L. Nijpels,	Maastricht.
W. Renkens,	Maastricht.
Frans Schröder,	Maastricht.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Maastricht.
Mej. A. Rahder, Bosch- en Vaartstraat,	Heemstede.
Mej. A.J. Clausing, Baan 9 B,	Haarlem.

	Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Haarlem.
Mej. J. Horrix, Antonie Heinsiusstr. 22,		Den Haag.
Mej. J. van Haeften, 2e Sweelinckstraat,		Den Haag.
Mej. A.W. Verstappen, Stille Veerkade 15a,		Den Haag.
J.J. Verstappen, Stille Veerkade 15a,		Den Haag.
L.J. v.d. Burg, Z.O. Binninsingel 1 F,		Den Haag.
	Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Den Haag.
M. Hijman. Provenierssingel 21 b,		Rotterdam.
W.L. Wennink, Stationssingel 7 a,		Rotterdam.
	Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Rotterdam.
W. Berger, Hinthamerstraat,		's-Hertogenbosch.
G. Bodenhausen, Koningsweg,		's-Hertogenbosch.
A. Brans, St. Janssingel,		's-Hertogenbosch.
J. Cornelisse, Hooge Steenweg,		's-Hertogenbosch.
H. Gostelie, Havensingel,		's-Hertogenbosch.
J. van Groenendaal, Verwerstraat,		's-Hertogenbosch.
W. Kruse, Smalle Haven,		's-Hertogenbosch.
H. Kuyper, Peperstraat,		's-Hertogenbosch.
K. van Meerwijk, Orthenstraat,		's-Hertogenbosch.
C. Teulings, Vuchterdijk,		's-Hertogenbosch.
P. van Meerwijk, Vuchterstraat,		's-Hertogenbosch.
C. Voorhoeve, Kloveniersstraat,		's-Hertogenbosch.
Mej. A. Woltering, Handelskade,		's-Hertogenbosch.
Mej. Kalker,		Eindhoven.
H. Heymans,		Rosmalen.
J. Holleman,		Vucht.
	Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afdeeling	's-Hertogenbosch.

Groep Ned. Oost-Indië.

Gewone leden.

M. Kadaroesman, leerling a/d. Jogjakarta, Java.
Kweekschool voor Inl. onderwijzers,

R. Soeldiman, leerling a/d. Kweekschool Jogjakarta, Java.
voor Inl. onderwijzers,

Groep Suriname.

W.C. van Duinen,	Fort Zeelandia.
Opg. door Dr. A.L. Samson,	Paramaribo.

Groep Ned. Antillen.

Mr. B. de Gaay Fortman, lid v/h. Hof van Justitie,	Curaçao.
H.P. Pieper, 1e Luit.-Adjutant,	Curaçao.
M.S.L. Maduro, lid v/d. firma Maduro & Zn.,	Curaçao.
Beiden opg. door het Bestuur der Groep Ned. Antillen.	

Buitenland.

Beschermend lid.

G.J.M.E. d'Aquin,	Parijs.
Opg. door den heer E.J.F. v. Hanswijk Pennink,	San Francisco.

Gewone leden.

Prof. J.J.M. de Groot, Universiteit,	Berlijn.
Opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
Th.J. Tas, Blücherstr. 18,	Berlijn. S.W. 61.
Joh. A. Govers, b/Francken, Kantstrasse 139,	Charlottenburg- Berlijn.
Martin Smits, Belzigerstrasse 22 IV,	Schöneberg- Berlijn.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Berlijn.

Dr. J.A. Honey, 313 Schoemanstraat,

Pretoria (Transv.).

Dr. C.L. Leipoldt, Royal Colonial Institute,
Northumberland Avenue,

Londen, S.W.

C.F. Beyers, 9 Winterbrook Road, Herne Hill,

Londen, S.E.

P. Rijkens, 49 Downs Rd., Clapton,

Londen, N.E.

Opg. door den heer J.E.A. Londen,
Reyneke van Stuwe,

Mevr. N. Sommer - Vornholt, Johann Georgen Allee
12 I,

Dresden, A.

Opg. door den heer Chas San Francisco.
Vornholt,

Dr. D. Pennington de Jongh, 75 Piazza Terme,

Rome.

Opg. door Dr. Gisbert
Brom,

Rome.

H.J.W. Huber, Vice Consul der Nederlanden,

Melbourne.

H. Blijstra, student aan Calvin College, Grand Rapids,
139 E 16th. str.,

Holland, Michigan.

Opg. door den heer J.
Bosma,

Holland, Michigan.

Begrooting van het Hoofdbestuur van het A.N.V. voor 1912.

ONTVANGSTEN.

In 1911 waren de posten als onderstaand.	1.	Saldo 1909 nog af te dragen door:		
		Studenten-Afdeeling Utrecht	f 22.50	
		Jongelieden-Afdeeling Rotterdam	f 10. -	
		J.J. Ecker Sr., Colon	f 2.50	
f 69. -		L. Raven Jr., La Guaira	f 12.50	f 47.50

	2.	Saldo 1910 nog af te dragen door:		
		Studenten-Afdeeling Amsterdam	f 29.37½	
		Studenten-Afdeeling Groningen	f 3. -	
		Studenten-Afdeeling Leiden	f 105. -	
		Studenten-Afdeeling Utrecht	f 39.37½	
		J.P. de Hoog, Teheran	f 3 62½	
		L. Raven Jr., La Guaira	f 12.50	
		W. van Drimme en, Zeerust	f 17.64	
		Wm. Holst, Yokohama	f 45. -	
f -. -		M.M. Pinedo, Havana	f 7.30	f 262.81½

	3.	Dienstjaar 1911		Memorie.
	4.	Bijdragen van de Groepen:		
		Nederland, saldo van rekening	f 12395.23	
		België 2200 maal fr. 2. - à fr.	f 2096.60	
		47.65		
		Ned. Indië 1188 maal f 0.50	f 594. -	
		Suriname	f 400. -	
f 15776.47½		Ned. Antillen	f 429.50	f 15915.33

<i>f</i> 1124. -	5.	Bijdragen der Zelfstandige Afdeelingen	<i>f</i> 1306. -
<i>f</i> 100. -	6.	Gekweekte Rente	<i>f</i> 150. -
<i>f</i> 3600. -	7.	Subsidie Nederl. Regeering	<i>f</i> 3600. -
<i>f</i> 50. -	8.	Buitengewone ontvangsten	<i>f</i> 50. -
	9.	Opbrengst Uitgaven Algem. Ned. Verbond	Memorie.
<i>f</i> 79.90	10.	Rente legaat mej. I. Rikkers	<i>f</i> 79.90
	11.	Bijdrage nieuwe leden aangebracht door den propagandist	<i>f</i> 500. -
<i>f</i> 20799.37½			<i>f</i> 21911.54½
			=====

Aldus ingediend op de vergadering van 23 December 1911.

In 1911 UITGAVEN.
waren de
posten als
onderstaand.

	1.	Algemeene onkosten:	
<i>f</i> 1800. -		a. Salarissen ½	<i>f</i> 1908.33
<i>f</i> 262.50		b. Kantoorhuur en ½ onderhoud	<i>f</i> 262.50
<i>f</i> 800. -		c. Drukwerk, kantoorbehoefte, Porti enz.	<i>f</i> 800. -
<i>f</i> 500. -		d. Verschotten van Bestuursleden en Afgevaardigden	<i>f</i> 500. - <i>f</i> 3470.83
<i>f</i> 8200. -	2.	Subsidie aan Neerlandia	<i>f</i> 8200. -
	3.	Dienstjaar 1911	Memorie.
<i>f</i> 2400. -	4.	Subsidie aan de Boeken-Commissie	<i>f</i> 2400. -

<i>f</i> 300. -	5.	Druk en herdruk Uitgaven Algem. Ned. Verbond	<i>f</i> 300. -
<i>f</i> 450. -	6.	Lidmaatschappen en kleine bijdragen	<i>f</i> 450. -
<i>f</i> 500. -	7.	Propaganda	<i>f</i> 1500. -
	8.	Subsidie aan de Groepen:	
		Groep België	<i>f</i> 1048.30
		Idem voor de leestafels	<i>f</i> 100. - <i>f</i> 1148.30

		Groep Suriname	<i>f</i> 300. -
<i>f</i> 1371.37½		Subsidie aan andere Groepen	<i>f</i> 300. - <i>f</i> 1748.30

<i>f</i> 800. -	9.	Subsidies aan de Zelfstandige Afdelingen	<i>f</i> 800. -
<i>f</i> 79.90	10.	Rente legaat mej. Rikkers, ten behoeve Studiefonds Zuid-Afrika	<i>f</i> 79.90
	11.	Studiebeurs:	
		Joh. Sprockel, van Curaçao	<i>f</i> 227.44½
		Dr. F. Fransen, Leuven	<i>f</i> 500. - <i>f</i> 727.44½

<i>f</i> 700. -	12.	Ondersteuning en tegemoetkomingen	<i>f</i> 600. -
<i>f</i> 560. -	13.	Nederl. onderwijs in den vreemde	<i>f</i> 300. -
<i>f</i> 200. -	14.	Crediet Verkeers-Commissie	<i>f</i> 100. -
<i>f</i> 250. -	15.	Crediet Nederl. Tooneelvoorstelling in Vlaanderen	<i>f</i> 200. -
<i>f</i> 250. -	16.	Crediet van den Vacantieleergang	<i>f</i> 250. -

<i>f</i> 100. -	17.	Crediet Bestendige Commissie voor de Congressen	<i>f</i> 100. -
<i>f</i> -. -	18.	Crediet uitgave van het boek: 'In 't Zicht der Derde Vredesconferentie'	<i>f</i> 350. -
<i>f</i> 125. -	19.	Buitengewone uitgaven	<i>f</i> 150. -
<i>f</i> 275.60	20.	Onvoorzien	<i>f</i> 185.07
_____			_____
<i>f</i> 20799.37½			<i>f</i> 21911.54½
			=====

In tweeheid één.

Tien Maart vierden Oud-President en mevrouw Steyn hun zilveren bruiloft. Dat kunnen op hun tijd alle getrouwde paren, als man en vrouw maar samen blijven leven; kunst is het niet. Toch, kunst in de oorspronkelijke beteekenis van innerlijke kracht is het wel. Om na 25 jaar enkel door voorbeeld, die de bron is geworden van vriendschap, liefde en onbegrensd vertrouwen, samen gestegen te zijn tot toeverlaat van een geheel volk en ver buiten de grenzen van het land voorwerp van ongeveinsde bewondering te zijn gevonden, is dat in dien zin niet de hoogste menschelijke kunst?

Wij Nederlanders, waar wij wonen en tot welk volk wij behooren, wij kennen die twee mensen, wier faam nooit zelfs is bezoedeld geworden, die in hun eenvoud en oprechtheid dezelfde zijn gebleven die zij eens waren; wier leven is geweest vol bittere beproeving, vol lijden en strijden, maar die voor het oog van den beschouwer nooit een haarbreed zijn afgeweken van het pad der rechtschapenheid. In tweeheid één hebben zij in Godsvertrouwen, woekerende met de talenten van hoofd en hart hun geschonken, hun levenspad tot hier volbracht. Op den feestdag die nadert, zullen zij even stilstaan, diep getroffen door al de uitingen van innige waardeering, die tot hen zullen komen. En velen in ons land en daarbuiten, ook al hebben zij niet metterdaad blijk gegeven van hun gevoelens, zullen even aan hen denken als wel het heerlijkste paar oudere mensen, dat gemeenschappelijke glorie is van heel den Nederlandschen stam.

Middelbaar Technisch Onderwijs in Nederland.

Voorheen gingen zij, die in de techniek een plaats wilden vinden in die betrekkingen, welke tusschen die voor den ingenieur en voor den arbeider lagen (werktuigkundigen, bouwkundigen, waterbouwkundigen, electro-technici, constructeurs, teekenaars, scheikundigen op suikerfabrieken, enz.) grootendeels naar Duitschland op zoogenaamde Technicums. Vele van de gediplomeerden namen den titel van ingenieur aan, waartoe de meeste dier Technicums echter lang niet grondig genoeg opleidden. Alleen de 'Technische Hochschulen', waarmede de Technische Hoogeschool te Delft op een lijn staat, geven eene opleiding tot ingenieur, den zoogenaamden 'Diplom-Ingenieur'. De leerlingen der Technicums zijn geen eigenlijke ingenieurs. Voor anderen, die bovenbedoelde betrekkingen begeerden, was de opleiding alleen te verkrijgen door privaattlessen en werken in fabrieken, werkplaatsen of bouwwerken of bij de spoorwegen.

De te Amsterdam in 1878 opgerichte 'Kweekschool voor Machinisten' voorzag slechts ten deele in de behoefte aan bovenbedoeld onderwijs, dat thans meer algemeen bekend staat als: 'Middelbaar Technisch Onderwijs'. In 1895 echter werd deze school gereorganiseerd, waarbij men twee afzonderlijke cursussen kreeg: een voor de opleiding van machinisten, waarvoor de school oorspronkelijk was opgericht, en een cursus voor technici, welke geheel voldoet aan de eischen van M.T.O. De toevloed van leerlingen voor dezen laatsten cursus nam hoe langer hoe meer toe, waardoor deze cursus de hoofdcursus werd. Het bestuur besloot daarom in 1910 den naam te veranderen in: 'Middelbaar Technische School "Amsterdam"'. Op deze wijze was de eerste Midd. Techn. School in Nederland gesticht, hoewel eerst 15 jaren na de stichting de naam in overeenstemming werd gebracht met het doel der school. Ongeveer te zelfder tijd werd een M.T.S. opgericht te Utrecht, die hoofdzakelijk de bouwvakken onderwijst; in 1911 volgde de M.T.S. te Dordrecht, die ongeveer gelijk is aan die te Amsterdam en werden in Den Haag, Leeuwarden, 's-Hertogenbosch en Deventer plannen voorbereid voor de stichting van M.T. Scholen. De Academie voor Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen te Rotterdam werd eenigszins gewijzigd en behoort mede tot het aantal dier scholen.

Het is dus niet meer noodig, dat Nederlanders naar het buitenland gaan om de techniek te bestudeeren. Voor den ambachtsman is het onderwijs op ambachtsscholen voldoende te verkrijgen, waarvan een groot aantal in de laatste 50 jaren is opgericht. De T.H.S. te Delft heeft een goeden naam en wordt steeds uitgebreid en verbeterd ten behoeve van het toenemend aantal studeerenden voor ingenieur; terwijl nu ook voor het M.T. Onderwijs in de naaste toekomst voldoende gelegenheid zal bestaan.

Met het oog op de mogelijkheid, dat Nederlanders in den vreemde voor hunne zonen M.T.O. verlangen is het daarom wenschelijk door middel van Neerlandia dezen er op te wijzen welke schoone gelegenheid in hun moederland nu bestaat om dit onderwijs te genieten. Voor vele Zuid-Afrikaners bijv. kan dat een spoorslag zijn om hunne zonen niet naar Engeland of Duitschland, maar naar Nederland te zenden voor dit onderwijs. Het zoude dan wellicht overweging verdienen aan enkele scholen in Zuid-Afrika het recht te geven hunne gediplomeerde oudleerlingen zonder examen op de M.T. Scholen te plaatsen, evenals dit geschiedt met jongelui, die op de H.B. Scholen in Ned. Indië met goed gevolg de 3e klasse hebben doorlopen. Deze worden

op dit certificaat zonder examen toegelaten tot de 1e klasse en, als zij het eind-diploma 5-jarigen cursus hebben, in de 3e klasse der M.T.S. 'Amsterdam'.

A m s t e r d a m .

H. ENNO VAN GELDER.

In 't Zicht.

In 't Zicht der Derde Vredesconferentie, het boek door Jhr. Mr. Dr. B. de Jong van Beek en Donk met zooveel belangelooze toewijding aan het Nederlandsche ontwikkelde publiek aangeboden, heeft reeds een gevolg gehad zooals er meer mogen komen, altijd door in ons land de aandacht en de belangstelling wekkende voor de na een of meer jaren in Den Haag te verwachten Derde Vredesconferentie. Er zijn er, wellicht die zich afvragen, wat die Conferentie met het A.N.V. te maken heeft, waar dit zich eigenlijk mee bemoeide toen het zijn zeer bescheiden deel in het verschijnen van dat boek heeft aangebracht. Die vraag kan slechts op misverstand berusten. Of is het voor de beoordeeling der plaats van ons land in de rij der volkeren onverschillig, dat dit een vereenigingspunt is geworden van groote geestelijke heerbanen? Dat in ons land, juist om zijn ongereptheid in staatkundig opzicht, om zijn bewonderd verleden en zijn geestelijke beteekenis in het heden, door vertegenwoordigers van alle beschaafde volken gemeenschappelijk gearbeid wordt aan stelselmatige verbetering in de internationale rechtsverhoudingen in oorlog en vrede? En dat daarbij de Nederlandsche vertegenwoordigers een hun land en volk eerende taak vervullen?

Indien dat alles den beschaafden Nederlander niet onverschillig mag zijn, dan is het de taak van het A.N.V. dezen daarop met nadruk te wijzen. Zeker, de arbeid die op de Conferenties plaats heeft, verblijve aan de geleerde kenners van internationaal recht. Maar zij werken ten aanzien, niet als Vondel zei: van gansch Euroop, maar van de gansche wereld. 't Is in den wijdsten kring ons aller belang, dat door hen wordt behandeld.

Het gevolg dan van 'In 't Zicht' is het artikel van Prof. Mr. J. de Louter in de Gids van Februari, getiteld De Toekomst van het Volkenrecht. Gevolg is misschien minder juist; juister zal zijn dat de verschijning van dit artikel door die van 'In 't Zicht' is verhaast geworden. Het feit dat in het boek van Mr. De Jong het bekende welsprekende pleidooi van Prof. Van Vollenhoven een groote plaats inneemt, en moest innemen, zonder dat evenwel daardoor het evenwicht der onpartijdigheid werd verstoord, heeft een betoog van andere strekking uitgelokt bij Prof. De Louter, die in de hoffelijkste waardeering van tegengestelde meening, met even groote liefde voor recht en menselijkheid, zich oneens verklaart, op gronden der praktijk, met de poging om in Internationale Politie de oplossing te vinden van het uiterst teere vraagstuk der verplichte uitvoering van het Arbitragevonnis.

Hij acht daarentegen de verwachtingen gewettigd dat de belangen der onzijdige mogendheden voortdurend zullen toenemen in omvang en gewicht, en eerlang zullen nopen tot gemeenschappelijk verzet tegen die gevolgen van den oorlog, die haar rechtstreeks of zijdelings benadeelen.

In een met veel smaak uitgevoerd boekje deelt de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen het een en ander mede over de in April van dit jaar in Olympia te Londen te houden Hollandsche Tentoonstelling.

Aan deze beschrijving is het volgende ontleend:

‘Het voornaamste gedeelte waarop het oog van iederen bezoeker zal rusten, onmiddellijk bij zijn binnentreden door een der vier hoofdingangen, wordt ingenomen door een bloembollenveld, dat zich midden op het Tentoonstellingsterrein uitstrekt tegen den achterwand. Op dien achterwand wordt de voortzetting van dat bollenveld met kanalen, waterplassen, weiden en woningen geschilderd, zoodat aan het oog zich voordoet alsof het dorp gelegen is in een uitgestrekt Hollandsen landschap.

Om dit bollenveld groepeeren zich de tuinen en huisjes, die meer specifiek voor het tentoonstellen van voortbrengselen van Nederlandschen landbouw en nijverheid zijn bestemd.

Links bevinden zich de terreinen voor een Zuid-Hollandsche en een Friesche boerderij, die te zamen tot een hoeve vereenigd, met goedgunstige toestemming van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, den naam “Juliana Hoeve” zullen dragen ter eere van Haar Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana, wier geboortedag met den sluitingsdag onzer Tentoonstelling

samenvalt. De inrichting der hoeve is in handen genomen door de Commissie voor de permanente deelname van Nederland aan de Grocerstentoonstellingen in Engeland.

In de Zuid-Hollandsche boerderij zal gedurende den tijd van de Tentoonstelling het boter- en kaas-maken aanschouwelijk worden voorgesteld, zoowel als het schouwen van Nederlandsche eieren. De voortbrengselen der Nederlandsche zuivelnijverheid zullen op de hoeve zelf te koop worden aangeboden.

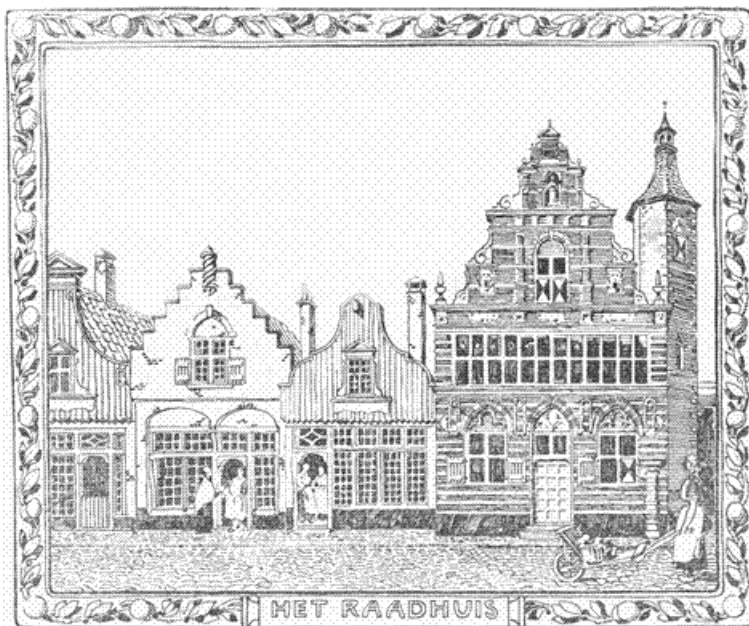
Op den voorgrond bij den ingang bevinden zich de winkels waarin belanghebbenden zullen kunnen tentoonstellen. Deze zijn zoo gebouwd, dat tusschen hen in de Dorpsstraat ligt met leiboomen langs de huizen, die zoo karakteristiek het voorkomen weergeven van een Hollandsche Dorpsstraat.

In hun midden bevindt zich het stadhuis (weergave van het stadhuis te Woerden). Daarin zal de handelsinlichtingendienst worden gehuisvest, die vooral diensten zal verrichten in het aantrekkelijk voorstellen van hetgeen de vreemdeling in Nederland kan zien en bewonderen.

Daaraan sluit zich onmiddellijk aan de dokterswoning, die met behulp van de Maatschappij van Nijverheid en de Haagsche Academie van Beeldende Kunsten inwendig een aanschouwelijk beeld zal trachten te geven van wat Nederland aan natuurschoon en bezienswaardig bezit.

In den rechterhoek, nabij het blijvend restaurant, zal zich de Dorpsherberg bevinden, die - al moge zij niet inwendig verschaffen datgene waarop de bezoeker van een herberg gewoonlijk het meest gesteld is - toch een beeld zal geven van een Nederlandsche likeurstokerij en van het beste wat die kan leveren ten verbruik en ter export.'

Het boekje is verlucht door een aantal pentteekeningen van den heer W.L. Bruckman, die de ontwerpen voor het Hollandsch dorp heeft gemaakt. Een tweetal dezer teekeningen, ons welwillend afgestaan door de Londensche K. v. K., zijn hier opgenomen.

Buitenland

Th.F. van Vloten, †

Den 19en Jan. overleed te Caïro de heer Th.F. van Vloten, vertegenwoordiger van het A.N.V., stichter der firma Th.F. van Vloten & Co. Wegens eend nierziekte moest hij een tiental jaren geleden Indië verlaten, vestigde zich in Egypte, en was onverpoosd bezig een massa plannen uit te werken om Nederlandsch kapitaal eene goede plaats in de Nijllanden te doen verwerven. Ware hij langer in leven gebleven, de meeste dier plannen waren waarschijnlijk uitgevoerd; nu geschiedde dit met slechts enkele.

De toch reeds zoo kleine Nederlandsche kolonie in Egypte verliest in hem een harer beste leden. Een betrekkelijk korte ongesteldheid maakte aan zijn werkzaam leven een einde.

De vertegenw. te Luxor:

Luxor, Jan. 1912.

J.H. INSINGER.

Berlijn.

Uit het jaarverslag der Afd. Berlijn over 1911:

Bij den aanvang des jaars was het bestuur samengesteld uit de heeren W.F. van Heusden, voorzitter; A. Hes, vice-voorzitter; J. Titulair, 1e secretaris; J. Knol, 2e secretaris en D. Slikker, penningmeester, terwijl de heer A. de Koff het beheer der bibliotheek in handen had. De heeren E.D. Ganzevoort, W. Jelsma en A. Zilvermit vormden het college van commissarissen.

In de plaats van de heeren A. de Koff en J. Titulair, die tusschentijds uit hunne betrekkingen terugtraden, werden benoemd als 1e secretaris de heer J. Knol, in wiens plaats als 2e secretaris de heer W. van der Pluym zitting nam, en de heer J.C. Ruys, die de zorg over de bibliotheek op zich wilde nemen.

In een tiental bestuurs- en negen ledenvergaderingen werden de belangen van ons Gezelschap besproken en behandeld, waaronder ook de herziening der statuten met huishoudelijk reglement moet gerekend worden.

Wat het ledental aangaat, dit bedroeg op 1 Jan. 1911: 72 gewone en 6 buitengewone leden, terwijl we thans 53 gewone met 5 buitengewone tellen. Verreweg het meerendeel der uitgetreden hebben bedankt wegens vertrek naar elders. Vele leden en bezoekers vertoeven hier eenige maanden en verdwijnen dan weer, om later per prentbriefkaart nog eens iets van zich te doen hooren.

Over het algemeen was het bezoek op onze Woensdagavonden bevredigend.

Reeds dikwijls is het in onze bestuursvergaderingen een punt van overweging geweest, op welke wijze een ruimere opkomst van leden op onze gewone bijeenkomsten zou verkregen kunnen worden. Met het oog daarop is in den vorigen winter eene proef genomen met het houden van voordrachtsavonden, waarvan vooral de eersten goed geslaagd mochten heeten, doch de beide laatsten, die in 't begin van dit jaar vielen, t.w. die van den Dr. med. Stolk, over 'De Opmerkzaamheid' en de voorlezing van Dr. Wirth's onuitgegeven historisch drama 'Hervorming en Opstanding', trokken te weinig belangstellenden. Jammer voor de afwezigen.

Anders is het op de feestavonden. Daar komt men gaarne te zamen. (Juliana-, de Koninginne- en de Busstag-avond zonder bepaald programma).

Op 20 Mei hadden we een druk bezochten feestavond in ruimeren kring. Onze gezant, de heer Gevers behoorde tot de aanwezigen. Aan dezen avond werkten mede: freule Van Rahders (piano), de heer Martin Smits (tenor), de heer Wickert (viool), mej. Van Bommel van Vloten (voordracht), de heeren De Koningh en Schnabel (humoristische afwisseling).

Het St. Nicolaasfeest op 10 Dec. was nog sterker bezocht. Ongeveer 250 personen waren er aanwezig, waaronder een tachtigtal kinderen; ook onze gezant met diens gemalin, welke laatste het beschermheerschap van 't feest wederom welwillend op zich had genomen, waren ter plaatse. De mevrouwen Van Heusden, Jelsma en Krane hadden eer van hare bemoeiingen als commissieleden, want de avond slaagde uitstekend.

Met het oog op dit feest moet ons hier iets van het hart:

Onder ai die kinderen waren er twee, en wel twee zusjes, die uit eigen beweging een echt Hollandsch Sint Nicolaasliedje opzeiden, of liever zongen. De overige kwamen voor den dag met Duitsche Kerstliedjes, welke op zichzelf heel lief, hier niet te huis behoorden.

Het is een feit, dat juist bij kinderen die met hunne ouders naar 't buitenland vertrekken, onze goede Hollandsche taal zoo spoedig verloren gaat, tenzij door de ouders krachtig worde ingegrepen, wat door de meesten wegens gebrek aan tijd, gelegenheid en geestkracht niet geschieden kan, of ook wel, doordat de ouderen hun taal zelve verleeren.

Over dit verschijnsel is reeds dikwijls gesproken en daarom lacht ons het denkbeeld zoo toe, om hier in Berlijn een eigen Hollandsche school te hebben, ofschoon de verwezenlijking ontzettend veel moeilijkheden in zich sluit.

Maar, niet alleen eene eigen school wenschten wij hier, een eigen gebouw, een eigen thuis wilden we hebben. Het paleis waar we thans te zamen komen is gunstig gelegen, behagelijk ingericht in allen deele, maar, tengevolge van de vele vereenigingen die daar samenkomen, worden wij te vaak van het eene zaaltje naar het andere verwezen.

Teneinde onzen leden iets leerrijks en onderhoudends te kunnen aanbieden, zijn wij thans in de gelegenheid gesteld om gedurende de winteravonden de voordrachten in de Verein für Volkskunde in het Architektenhaus (Wilhelmstrasse), waarvan ons gezelschap lid is geworden, te kunnen bijwonen. Naar wij hopen zal daarvan een gretig gebruik worden gemaakt, evenals van onze bibliotheek, die in het vorig jaar eene belangrijke uitbreiding heeft ondergaan en nu bijna driehonderd deelen bevat. Ook wenschen wij dat onze spaarkas, thans het 'stiefkind', eenmaal het 'troetelkind' van de vereeniging moge worden en we kunnen besluiten met de mededeeling dat er in dit aangevangen jaar stappen zullen worden gedaan tot het verkrijgen van een Nederlandsche school en een Hollandsch Tehuis te Berlijn.

Op de Novembervergadering had de benoeming van een nieuw bestuur en van commissarissen voor het jaar 1912 plaats. Het geheele bestuur, waarin na vaststelling der gewijzigde wet, onze bibliothecaris zitting heeft gekregen, werd herbenoemd, alsook de commissarissen, behalve de heer Ganzevoort, die voor eene eventueele herbenoeming had bedankt en in wiens plaats de heer H.C. de Koningh werd gekozen.

Aan 't slot van het verslag brengt het bestuur hier openlijk dank aan de afgetreden heeren Titulair, De Koff, Ganzevoort en verder aan allen, die gedurende het

afgeloopen jaar hunne en hare krachten en talenten hebben gewijd aan het Hollandsch Gezelschap, dus ook aan het Nederlandsch leven te Berlijn.

* * *

Op Woensdagavond 14 dezer hield mej. Henriette van Bommel van Vloten in 'Het Hollandsen Gezelschap te Berlijn' ten aanhoore van een vijftigtal landgenooten en vreemden, eene voordracht over het 'Spreken in verband met zieke stemorganen'.

Spreekster begon met eene beschouwing over den oorsprong en de beteekenis van eenige enkelvoudige

en samengestelde medeklinkers, in verband met de klinkers. Zij bewees, dat niet alleen vele woorden, maar ook spreekklanken niet anders zijn dan natuurlijke klanknabootsingen. Voorts gaf zij eene korte beschouwing van den weg die de klank had af te leggen, voor deze als woord ons oor bereikt. De voordracht van Van Deyssels 'Proza' en een viertal Duitsche dichtstukken, besloten het eerste gedeelte.

Na een kwartiertje pauze begon mej. Van Vl. over de physiologie van het spreken en kwam, nadat zij de werking der gezonde organen had toegelicht, als vanzelve op de zieke en afwijkende bewerktuiging. Zij bewees door aanhaling van voorvallen uit haar eigen ervaring, dat daarvoor in vele gevallen genezing te vinden is.

Met de schoone vertolking van een drietal Nederlandsche gedichten besloot de geachte spreekster haar belangrijke en leerrijke lezing. Na luide bijvalsbetuiging, bracht onze voorzitter, de heer W.F. van Heusden, in opwekkende bewoordingen haar den dank der aanwezigen.

Het overige van den avond verliep recht gezellig. Vele vrienden, die anders onze avonden slechts zelden bezoeken, waren ter plaatse en ook ons vroeger lid, de heer Herman R. uit Londen, voor zaken hier aanwezig, was in ons midden en bewees, dat hij aan de boorden van de Theems zijne vlugheid in het pianospel nog niet had verleerd.

Berlijn, Febr. 19.12.

J. KNOL, Secretaris.

* * *

De Vereeniging Nederland en Oranje heeft in het begin van Februari haar jaarlijksche algemeene vergadering gehouden.

In het jaarverslag werden de vier dooden herdacht, die de Vereeniging in het afgelopen jaar te betreuren had, onder wie een der oprichters, Mr. P.A. Jansma van der Ploeg en Professor dr. J.H. van 't Hoff.

Op 31 Dec. 1911 telde de Vereeniging 173 damesen heeren-leden, begunstigers, buiten-leden en tijdelijke leden, tegen 176 in het vorig jaar.

Een verblijdend verschijnsel werd genoemd het toenemen van het aantal tijdelijke leden. Om hun, die tijdelijk in Berlijn zich vestigen, het toetreden gemakkelijker te maken, verlaagde de vergadering de contributie voor tijdelijke leden van 7.50 mark in de drie maanden tot 3 mark.

De contributie rekening sloot met een voordeelig slot van 24 mark - in vele jaren niet gebeurd! - de ondersteunings-rekening met een saldo van 833 mark. Het kapitaal der Vereeniging - waarvan de rente alleen voor de weldadigheidskas bestemd wordt - bedroeg op 31 Dec. 1911 20.800 mark.

Ondersteund werden in het afgelopen jaar 117 landgenooten met 2459 mark. Terugbetaald werden 330 mark.

Het bestuur heeft zich in December gewend tot den Minister van Buitenlandsche Zaken, met het verzoek om een jaarlijksche subsidie. Er is een klasse van hulpbehoevenden uit den handwerkersstand, die zich tot de Vereeniging wendt, die zonder ondersteuning als 'armlastig' in de handen der Pruisische politie zou vallen en dan over de grens zou worden gezet, en sedert de invoering van den algemeenen dienstplicht komt een groot aantal jongelui het reisgeld vragen, om naar het vaderland te kunnen terugkeeren, opdat zij niet als deserteurs beschouwd zullen worden.

Dergelijke hulpzoekenden worden door de officieele Nederlandsche plaatsen in Berlijn - gezantschap en consulaat-generaal - verwezen naar de Vereeniging, die hier dus eigenlijk staatshulp verleent. Zoolang de kas dit veroorlooft, heeft de Vereeniging tegen deze soort van ondersteuning geen bezwaar, ofschoon het hoofddoel eigenlijk is landgenooten, in Berlijn gevestigd, te helpen. Doch nu steeds meer van de kas gevraagd wordt, meende het bestuur verplicht te zijn den Minister van Buitenlandsche Zaken te verzoeken om subsidie, teneinde langs dezen weg iets van het bedrag terug te krijgen, in den loop der jaren indirect ten grieve van den Staat uitgegeven. De Minister antwoordde, dat op de Begrooting geen gelden waren uitgetrokken tot toekenning van dergelijke subsidies, zoodat op het verzoek geen gunstige beschikking genomen kon worden.

Steeds meer wordt het doel, voor hulpbehoevende landgenooten in Berlijn een bestaan te vinden. En het verblijdend resultaat is, dat dit den commissarissen van weldadigheid, gesteund door enkele leden, steeds meer gelukt. Deze hulp is duurzamer dan maandelijksche ondersteuning. Bovendien neemt deze al een groot gedeelte van het beschikbare geld in beslag. In deze winterdagen is de aanloop van arme Nederlanders angstwekkend groot, kunnen er dus niet genoeg goudstukken vallen in de lade van de weldadigheidscommissarissen, niet genoeg warme jassen en heele schoenen gebracht worden naar het magazijn'...

Voor 1912 bestaat het bestuur uit de heeren A.J. van Eyndhoven, voorzitter; Anselm Hartog, vice voorzitter; G. van Lissa, secretaris; C. Ladewig, penningmeester; J.J. Bruna, 2e secretaris; G. van Aaken en E. van Aaken, commissarissen van weldadigheid.

Parijs.

In Nederland heeft zich een commissie gevormd, die hare zorgen zal wijden aan een Nederlandsch-Indische tentoonstelling, in 1914 te Parijs te houden.

Bij de eerste samenkomst dezer commissie wees de voorzitter, Jhr. Mr. P. Teding van Berkhout, erop, hoe twee jaren geleden Duitschland te Parijs een tentoonstelling heeft gehouden van soortgelijke strekking als Nederland zich thans voorstelt en die toen niet alleen een succes is geweest voor de Deutsche kunstnijverheid, maar ook aan haar belangrijke geldelijke voordeden heeft opgeleverd. Ons kleine land behoeft op dit gebied niet voor Duitschland onder te doen, ja mag geacht worden zelfs boven Duitschland te staan. Daarom is de tijd aangebroken om door het houden eener eerste klasse tentoonstelling te Parijs te toonen wat Nederland en zijn Koloniën op het gebied van het kunstambacht en de kunstnijverheid in het algemeen vermogen. Men was in dit denkbeeld nog versterkt door het bijzonder succes dat Nederland, vooral op dit gebied, is ten deel gevallen op de laatst gehouden Brusselsche tentoonstelling.

* * *

De Nederlandsche Vereeniging te Parijs heeft 10 Februari een feestmaaltijd gegeven, gevolgd door een ontvangavond.

Ruim een veertigtal personen, onder wie verscheidene dames zaten aan den feestdisch aan.

Op den ontvangavond speelde Joseph Holman op de cel en David Blitz op de piano. Mevr. De Neuville en mej. Maria Cardellini zongen liederen.

Het feest is zeer geslaagd.

Brussel.

24 Jan. 1.1. hield de Nederl. Kamer van Koophandel te Brussel haar algemeene vergadering, waarin de penvoerder, de heer Arthur R. van Vloten, het jaarverslag uitbracht.

Het aantal leden en begunstigers is belangrijk vooruitgegaan. Met voldoening wordt gewag gemaakt van het toetreden van verschillende groote, Belgische firma's. De Kamer heeft opnieuw en sterk de aandacht op zich gevestigd door de vertaling en verspreiding van het Nederl. Tarief-ontwerp. Zij hield zich verder bezig met het vraagstuk van de bevordering van het vrremdelingen-verkeer, waarover een verslag werd uitgebracht in de laatste algemeene vergadering der Maatschappij van Nijverheid. Klachten betreffende het hotelwezen in Nederland werden ter

kennis gebracht van den Nederl. Hotelhoudersbond.

Aan het verkrijgen eener verlaging der vrachtprijzen voor vischvervoer van Nederland naar België werkte zij krachtig mede.

Hollandsche firma's werden in betrekking gebracht met Belgische agenten, ter bevordering van den afzet naar België.

Verscheidene Hollanders werden door haar bemoeiingen aan betrekkingen in België geholpen.

Met het bevorderen eener ruime verspreiding van Hollandsche dagbladen in België hield zij zich bezig.

Ten aanzien van de veel besproken verlaging van het telefoontarief tusschen België en Nederland wordt in het verslag opgemerkt, dat deze veel kans heeft in 1912 tot stand te komen.

Door verschillende buitengewone uitgaven, als het feestmaal ter gelegenheid van het bezoek van de Koningin en den Prins der Nederlanden, de uitgifte van een vertaling der ontwerp-Tariefwet, is de kas duchtig aangesproken. Een versterking der geldmiddelen door een toename van het aantal leden en begunstigers is zeer wenschelijk.

De heeren G.H. de Stoppelaar en G.S. Kaufmann werden als bestuursleden herkozen; terwijl in de plaats van den heer D.H. van Zuyen, die naar Nederland is vertrokken, de heer W.G.F. de Bruyn in het bestuur werd benoemd.

In beginsel werd besloten het 10-jarig bestaan der Kamer, dat dit jaar wordt herdacht, niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Londen.

23 Jan. werd te Londen de 39e algemeene vergadering gehouden van de Nederlandsche Vereeniging aldaar.

Er is een vooruitgang in ledental en een toeneming van het bezoek aan het clubgebouw. Herinnerd werd aan het bezoek van den Prins der Nederlanden aan het gebouw der Vereeniging bij gelegenheid van de kroning van het Engelsche koninklijke echtpaar en aan den feestmaaltijd op den geboortedag der Vereeniging.

Betreurd wordt het overlijden van een der oudste leden, den heer S. Symons, in wien de Nederlandsche weldadigheids-instellingen te Londen een krachtigen steun verliezen.

Het ledental bedraagt 526, waaronder 130 gewone, 3 buitengewone, 352 buitenleden, 40 leden voor het leven en 1 eerelid.

Het bedrag der jaarlijksche contributiën £ 790,13.0, is opnieuw hooger dan ooit te voren.

Het bestuur voor 1912 bestaat uit de heeren F.C. Stoop, voorzitter; A. Laverge, onder-voorzitter; J. ten Doesschate, secretaris; J. Cost Budde, penningmeester; A.J. de Beaufort, Jhr. A. van der Goes, G. van Gulik, Jhr. A.E. Hoeufft en Mr. W. de Veer, commissarissen.

* * *

Te Londen heeft men 17 Febr. den jaarlijkschen feestmaaltijd der Nederlanders gehouden, onder voorzitterschap van den Nederlandschen Gezant Baron Gericke van Herwijnen.

De heer F.C. Stoop hield in antwoord, op den heildronk van den Gezant op de Nederlandsche Vereeniging, die hij beschreef als de grootste Nederlandsche Vereeniging in het buitenland, een zeer merkwaardige tafelrede, waarin hij den vooruitgang van de Nederlandsche gemeenschap in Engeland 's hoofdstad teekende. Uit de Nederlandsche Vereeniging zijn naderhand het Koning Willem fonds en de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen ontstaan. Reeds dit bloeiende drietal bewijst, hoezeer de toestand ten goede is veranderd: de Nederlanders te Londen hebben dan toch den stoot ertoe gegeven en die vereenigingen hebben die in andere landen tot voorbeeld gestrekt.

Spr. vervolgde (wij ontleenen aan het verslag der N. Rotterd. Courant):

‘Een en ander getuigt, dat de Nederlanders uit een slaap van anderhalve eeuw, zijn wakker geschud, dat pun Jan-Salie-geest verdwenen is en dat hun oud zwak: het bloote potjes-najagen voor goed tot het verleden behoort. De tegenwoordige Nederlanders, gedachtig het schoone toonbeeld hunner voorvaderen, willen iets tot stand brengen. Zij roeren zich overal, en te Londen zeker niet het minst.

Toen spreker zich, nagenoeg veertig jaren geleden, te Londen kwam vestigen, was er een andere, minder opwekkende toestand dan heden ten dage: eenige Nederlandsche kaas- en boterfirma's, enkele scheepsagenten en palinghandelaars: ziedaar alles. En wat zien wij hier tegenwoordig? In de meeste vakken is Nederland thans goed vertegenwoordigd, al werken niet alle Nederlandsche firma's hier onder een Nederlandschen naam, maar met een Engelsch uithangbord. Sommige bekleeden een groote positie in den wereldhandel. Men denke maar eens aan huizen als Blijdenstein, Van Houten, Lips, Ripolin, Van den Bergh, de Koninklijke Nederlandsche Petroleum-Maatschappij (werkende als de Royal Dutch Shell Company), - ategader groote vennootschappen; dan firma's als Van Straaten, Stoop & Co., Duveen, Scholten, enz.

Bizondere hulde bracht spreker den aanwezigen heer Deterding, een van de hoofden van de Koninklijke Petroleum-Maatschappij, die met succes tegen de machtigste vennootschap op dit gebied concurreert. “Wij Nederlanders”, zeide spreker, “zijn fier op onzen Deterding, den man, die de Nederlandsche vlag hoog houdt en, te midden zijner groote drukte, den tijd en den lust heeft, om met zijn landgenooten hier saam te komen en gezellig te verkeerem.” (Toejuiching).

Andere belangwekkende toosten volgden op het dankwoord van den heer Deterding, waarin hij nadruk legde op de goede hoedanigheden, betrouwbaarheid vooral, in den Nederlander, waaraan de Engelschen de meeste waarde hechten.’

Jaarverslag over 1911 uit Genua.

In den loop van het jaar onder beschouwing ben ik herhaaldelijk aangezocht geworden om gegevens te verschaffen, betreffende de wenschelijkheid om te Genua eene Nederlandsche school te openen of een Nederlandschen cursus te stichten, doch tot dusverre is het mij nog niet bekend, of mijne mededeelingen en voorstellen, in zake allerlei onderwijs-aangelegenheden hier ter stede, tot iets zullen leiden. In mijne hoedanigheid van vertegenwoordiger van het A.N.V. bereikte mij daarentegen geen enkel verzoek om inlichtingen of medewerking op het gebied van handels-, nijverheids- of scheepvaartbelangen.

Het aantal der hier gevestigde Nederlanders onderging gedurende het verslagjaar geen noemenswaardige verandering. Geregeld kwamen eenigen hunner iederen Zaterdagavond onder vroolijken kout bijeen in het gezellige lokaal der ‘Nederlandsche

Vereeniging' of in den tuin van het 'Hôtel Continental'. Aan meerdere aansluiting bestaat hier blijkbaar geen behoefte.

In strijd met de gewoonte kon er den 31 en Aug. geen feest gevierd worden door verhindering of uitstедigheid van verreweg de meeste leden onzer kleine kolonie. Ik hoop en vertrouw evenwel, dat deze eerste keer tevens de laatste zal zijn, want de Nederlanders te Genua mogen goede Oranjeklanten genoemd worden.

Dat het Hoofdbestuur en de verdienstelijke Boeken-Commissie van ons Verbond de leestafels en boekenkasten der 'Nederlandsche Vereeniging' niet vergeten, werd ook in 1911 in Nederlandsche kringen hier ten zeerste op prijs gesteld.

H.C.F. HENNIG,

Genua, Jan. 1912.

Vertegenw. te Genua.

Naschrift.

Ook Genua heeft thans een 'Bureau voor Handelsinlichtingen'.

Het is onlangs opgericht door een Italiaan, den heer Cesare Gotusso, Consul van Honduras, en luistert naar den weidschen naam van 'Ufficio commerciale italiano per l'Incremento delle Relazioni e degli Scambi dell' Italia con l'Eestero'.

Uit art. 1 der statuten, die onlangs het licht gezien hebben, blijkt, dat het Bureau zich ten doel zal stellen om voor Italië te worden, hetgeen het 'Bureau voor Handelsinlichtingen' te Amsterdam (daarin met name genoemd!) voor ons land en zijne koloniën is. Welk een verblijdend feit, dat andermaal eene Nederlandsche instelling in het buitenland navolging vindt!

Een nieuw bewijs, dat de heer O. Kamerlingh Onnes recht heeft om trotsch te zijn op zijn werk!

Barcelona.

Uit een brief van den heer Ary Kriens, vertegenwoordiger van het A.N.V.:

Het aantal Nederlanders hier is zeer klein; zij hebben allen hard voor hun bestaan te werken; en door den weinigen vrijen tijd, het verschil van beroep en het feit, dat bijna allen gehuwd zijn met vrouwen van vreemden landaard, de vrouwen verschillend van opvoeding en verschillend denkend, en bijna allen kinderloos zijn, bestaat er geen onderling verkeer. De enkele kinderen spreken de taal hunner moeders, in dit geval Spaansch. Mijne vrouw is de eenige geboren Nederlandsche en onze nog jonge kinderen de eenige Nederlandsch sprekende en Nederlandsch denkende kinderen, zij gingen herhaaldelijk in de zomermaanden naar Nederland.

Loslopende Nederlandsche jongelui, o.a. uitverkorenen van de Vereeniging 'Het Buitenland', komen hier slechts enkele maanden om de taal te leeren. Zich hier een bestaan te scheppen is zeer moeilijk.

Nederland

Algemeene Vergadering van Groep Nederland.

De jaarvergadering zal ditmaal gehouden worden op Zaterdag 30 Maart in Hotel de l'Europe, Vreeburg, Utrecht.

Punten van behandeling:

- I. Opening der vergadering stipt kwart over elf door den voorzitter.
- II. Jaarverslag over 1911 door den secretaris.
- III. Rekening en Verantwoording over 1911 en Begrooting 1912 door den penningmeester.
- IV. Verkiezing van 3 vertegenwoordigers van Groep Nederland in het Hoofdbestuur.

Voorgesteld worden de volgende dubbeltallen:

1. Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, Dordrecht (aftr.);
Dr. W. van Everdingen, Rotterdam.

2. Jhr. Mr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer, Nijmegen (aftr.); Willem Mengelberg, Amsterdam.
3. In de plaats van Mr. W. Dicke: N.J. Roelfsema, Rijswijk; Dr. N. Mansvelt, Amsterdam.

V. Verkiezing van 7 leden voor het Groepsbestuur.

Voorgesteld worden de volgende dubbeltallen:

1. Dr. W. van Everdingen, Rotterdam (aftr.); P.H. Stuurman, Zaandam.
2. Jhr. Mr. H. Smissaert, Den Haag (aftr.); L. Simons, Amsterdam.
3. A. Welcker, Den Haag (aftr.); Mr. H.C. Leemhorst, Amsterdam.
4. In de plaats van mej. Cath. van Rennes: Mevr. Bogaerd - De Sturler de Frenisberg, Alkmaar;
Mevr. A.C. van Valkenburg - Gerdes Oosterbeek, Leeuwarden.
5. In de plaats van Mr. W. Dicke: Prof. dr. L. Knappert, Leiden; Dr. A.G. van Hamel, Middelburg.
6. In de plaats van Jhr. Mr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer:
Prof. mr. A.A.H. Struycken, Amsterdam;
Dr. A.H.J.V.M. Desertine, 's-Hertogenbosch.
7. F.A. Hoefer, Hattem; H.J. Emous, Amsterdam.

VI. Voorstellen van het Groepsbestuur.

1. Reglementswijziging:
 - a. Aan art. 4 worden de volgende bepalingen toegevoegd:

Bij verhuizing zijn de leden verplicht het nieuwe adres zoo spoedig mogelijk op te geven aan de Administratie te Dordrecht.

Leden, die hun lidmaatschap voor het nieuwe vereenigingsjaar wenschen op te zeggen, zijn verplicht hiervan schriftelijk kennis te geven aan de Administratie te Dordrecht, òf aan hun Afdeelingsspenningmeester, vóór of uiterlijk 10 December van het loopende jaar. Na 10 December bedankende, zijn zij verplicht de bijdrage voor het nieuwe vereenigingsjaar te betalen;

- b. In art. 30, achter de 1e alinea worde ingevoegd:
'In de maanden Januari en zoo noodig Februari, die der nieuwe leden zoo spoedig mogelijk.'
2. Groep Nederland noodige het Hoofdbestuur uit de geschiedkundige wereldkaart: de Nederlanders voorheen en thans, vervaardigd voor de Brusselsche Tentoonstelling in 1910, uit te geven;
3. De vergadering spreke de wenschelijkheid uit van 't aanleggen eener verzameling lantaarnplaatjes over oud-, mooi en nijver Nederland en noodigt alle Afdeelingen en leden uit daaraan mee te werken.

VII. Voorstellen van de Afdeelingen:

Haarlem.

Voorstel-Haarlem in zake Jongel.-Afd. 'Jong Nederland'.

Art. 1. Zoo mogelijk kiezen zich de Jongel.-Afd. een van raad dienend, buitgenwoon bestuurslid (Raadgever of Beschermheer) uit de plaatselijke Afd. van ouderen. Hij behoeft niet tot alle bestuursvergaderingen te worden opgeroepen.

Art. 2. In overleg met dezen Raadgever (of Beschermheer) worden geschillen in den boezem der Jongel.-Afd., voorzoover die niet met onderling goedvinden uit den weg geruimd kunnen worden, ter berechting opgedragen aan het plaatselijk Afdelingsbestuur van ouderen;

Art. 3. Van zijn uitspraak bestaat geen hooger beroep;

Art. 4. Bij ontstentenis van een plaatselijke Afdeeling van ouderen kan het Groepsbestuur een commissie aanwijzen ter afdoende berechting van het geschil.

Toelichting.

Het voorstel is de uitkomst van eigen ondervindingen en van nadere toelichtingen door Dr. Van Weel gegeven op de bijeenkomst van Groepsbestuur en vertegenwoordigers van Afdeelingen.

Art. 1. Is de gedachte van Dr. Van Weel in overeenstemming gebracht met de vrijheidsgedachte die aan de stichting van de Jongel.-Afd. 'Jong Nederland' ten grondslag ligt. Hij zelf, de Raadgever, staat ook vrijer tegenover de jongelui als hij niet steeds als dwarskijker er bij is, maar in moeilijkheden geraadpleegd wordt;

Art. 2 zegt, w a n n e e r hij geraadpleegd m o e t worden en ontnemt hem meteen de zwaarigheid van een geschil op te moeten lossen tusschen jongelui met wie hij heeft samengewerkt en later zal blijven samenwerken. Immers juist hierom stellen wij voor in 1, dat hij l i d moet zijn van de plaatselijke Afd. van ouderen, n i e t v a n het bestuur van ouderen,; dan zou men telkens bij bestuursverandering weer een anderen Raadgever in de Jongel.-Afd. krijgen en het intieme, dat zooveel twist voorkomt, raakte er af. Verder stelt art. 2 voor: het Groepsbestuur te ontlasten van de paperassenstapels, die gevolg kunnen zijn van twisten onder jongelui; hier heeft vooral de ervaring ons geleid. Bovendien werkt onze manier van berechting sneller dan de tot nu toe gevolgde en dus beter; immers hoe langer een geschil duurt, des te slechter voor 't Verbond;

Art. 3 spreekt dus voor zich zelf, want anders kwam de zaak toch nog te Dordrecht;

Art. 4 is alleen om in alle mogelijke gevallen te voorzien. In den tegenwoordigen toestand is het overbodig, omdat overal Jongel.-Afd. 'Jong Nederland' en Afdeelingen van ouderen samengaan.

's-Gravenhage.

a. Het is wenschelijk en noodzakelijk, dat de verhouding der Jongel.-Afd. tegenover de Groep en de Afdeelingen, zoowel in geldelijk als in ander opzicht niet zoo geregeld is als thans het geval is;

b. Groep Nederland verzoekt de Regeering ter gelegenheid van het eeuwfeest van Nederlands onafhankelijkheid een commissie te benoemen tot het voorbereiden van de vervanging, zooveel mogelijk, van, de vreemde woorden in het bestuur der rechtspraak en het leger, door Nederlandsche.

Utrecht:

a. De algem. vergadering van Groep Nederland van het Alg. Ned. Verbond draagt het Groepsbestuur op om in overleg met het Hoofdbestuur der Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging het daarheen te willen leiden, dat op Dingaansdag in alle Afdeelingen van het Verbond hier te lande openbare samenkomsten zullen plaats hebben ter herinnering aan dezen nationalen feestdag voor Zuid-Afrika en tot instandhouding en verhoogen van onze sympathie voor de stamverwanten daarginds.

Aanvulling der dagorde zal bij rondschrijven aan de groepsbestuurders en afdeelingen worden bekendgemaakt.

Te half zes gemeenschappelijke maaltijd in Hotel de l'Europe, waaraan alle bestuurders, afgevaardigden en belangstellende Verbondsleden verzocht worden deel te nemen. Prijs: f2.50, zonder wijn.

Men wordt dringend verzocht zich vóór 15 Maart daarvoor aan te melden bij den secretaris der Afdeeling Utrecht, Dr. E. Slijper, Fred. Hendrikstraat 68, Utrecht.

De Secretaris van Groep Nederland:
C. VAN SON.

Weer een voor de Nederlandsche Regeering in Deutschland gedrukt en uitgegeven boek.

Door de firma Martinus Nijhoff, te 's Gravenhage, is op 31 Januari 1912 het volgend schrijven aan den Minister van Koloniën gericht:

Aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën,
's-Gravenhage.

Excellentie,

Dezer dagen verscheen bij de firma Gustav Fischer, te Jena, een boek van Dr. S.H. Koorders, getiteld:

Exkursionsflora von Java umfassend die Blütenpflanzen.

1er Band: Monokotyledonen.

Dat een boek van een Nederlandsch geleerde over de botanie van onze Nederlandsche Koloniën in de Deutsche taal en bij een' Duitschen uitgever wordt uitgegeven, kan men betreuren -, er is niet veel aan te doen, als de schrijver dat nu eenmaal wenscht.

Geheel anders wordt het evenwel, wanneer op den titel te lezen staat: Im Auftrage des Niederländischen Kolonialministeriums bearbeitet.

Door deze toevoeging krijgt deze uitgave een officiëel cachet en worden de zooeven opgesomde feiten van geheel andere beteekenis en kunnen de Nederlandsche uitgevers, - volkomen in staat de uitgave van een dergelijk werk op zich te nemen - zich terecht gepasseerd en in hun eer en goeden naam te kort gedaan achten.

Aangenaam zou het mij daarom zijn, indien Uwe Excellentie het daarheen zou willen leiden, dat boeken, die 'im Auftrage des Niederländischen Kolonialministeriums' worden bewerkt, niet in het buitenland, doch in Nederland of in zijne Koloniën verschijnen.

Terwijl ik mij zeer gaarne voor de toezegging daarvan aanbevolen houd, heb ik de eer te zijn,

van Uwe Excellentie,
de dienstw. dienaar,
MARTINUS NIJHOFF.

De Tentoonstelling A.N.V. te Haarlem.

Enige woordjes daarover uit de ervaring.

Geen nuttiger zaak kan er met mogelijkheid door een Afdeling gedaan worden dan het houden van deze tentoonstelling. Daarbij vergeleken is alles klein. Mits men in de tijd van de tentoonstelling de gloeiende geestdrift van Dr. W. van Everdingen laat uitlaaien over de leden en gasten en vooral, mits men over een staf van helpers en helpsters beschikt, die zo gaandeweg de tentoonstelling leren kennen. Zonder die staf zal er weinig kracht van uitgaan, omdat velen de betekenis niet zo voelen, zo zien; en dan: dat woord van Dr. Van Everdingen, dat bezielende en vooral overtuigende, met de stukken bewijzende woord hebben de helpers, helpsters nodig. Maar dan staat ook vast, muurvast, dat het een sukses wordt. De pers helpt in geestdrift mee en ook na afloop van

de week of veertien dagen behouden de help(st)ers hun woord- en overtuigingskracht, hun invloed. Bij ons slaagde de tentoonstelling, kunnen wij gerust zeggen, al kwamen er niet zoveel als wij begeerden. Wie er kwamen werden overtuigd, en de toewijding van de Jongelieden-Afdeling 'Jong Nederland', de onvermoeide inlicht(st)ers onder die jongelui, heeft daar veel toe bijgedragen.

Onder ons allen die meegeholpen hebben tot dit werk, heerst sedert die opening een zeer grote geestdrift.

Het is natuurlijk gewenst om bovendien te zorgen voor, desnoods niet-deskundig, toezicht, omdat men niet oververmoeien moet wie inlichtingen zullen geven.

Op één vraag heb ik geen antwoord kunnen geven: of er n.l. veel gebruik werd gemaakt van de lessen te Berlijn aan de Hogeschool gegeven in de Nederl. Taal. Anders alles prachtig en opwekkend.

Haarlem.

J.B. SCHEPERS.

Van de Afdeelingen.

's-Hertogenbosch (Jongel.-Afd.).

Het bestuur is thans samengesteld als volgt: J.F. van Nispen tot Sevenaer, voorzitter; P. Nooren, onder-voorzitter; A. van Moorsel, secretaris, Stationsweg; H.J. v. Leeuwen, penningmeester; mej. J. Mommers, bestuurslid.

Leeuwarden.

Deze Afdeeling heeft een Liederenavond voor het Volk gegeven, die uitmuntend geslaagd is.

Aan het verslag in de Leeuwarder Courant ontleenen we het volgende:

Wat een meer dan gezellige avond is dat geweest! Wat heeft het bestuur onzer Leeuwarder Afdeeling eene gave getoond van organiseren en propaganda maken voor den volkszang, en wat heeft het daarvan eene voldoening gesmaakt!

Niet in de eerste plaats geldelijk voordeel, dit kan bezwaarlijk beoogd zijn met een toegangsprijs tot zaal en galerij van één dubbeltje - programma en stedelijke belasting inbegrepen. Maar die eivolle zaal, telkens losbarstend in geestdriftigen bijval, het moet den bestuursleden een lust voor de oogen geweest zijn en dat lustig meezingen door oud en jong - het moet hun in de ooren geklonken hebben... als muziek!

De grootste aantrekkelijkheid hebben zonder twijfel de tafreeltjes uit de kinderwereld gehad, aanschouwelijk opgevoerd door een alleraardigst troepje kinders. Ze brachten 't er allen uitstekend af, ze hebben nu den 'vuurdoop' ontvangen, en zullen door de aardige herinnering ook wel warme aanhangers worden van 't A.N.V.

Een koor van jonge dames onder de uitstekende leiding van mej. S. Tigler Wijbrandi, zong achter de schermen bij deze tafreeltjes de lieve liedjes. Verder verdient de heer Bogtstra, die met zijn bekenden goeden smaak de bevallige dansjes had ingestudeerd, hiervoor groote hulde.

Eene sympathieke figuur was de heer N.N., die op prettige wijze zijn publiek aan 't zingen wist te krijgen (hij was het die het ijs moest breken), na zelf met welluidende stem, zich op de piano begeleidend, de liederen voorgedragen te hebben.

Dit is hetgeen kunst van dilettanten vóór heeft boven de verhevenste kunstuitingen van beroeps-musici, ze staat niet hemelhoog boven ons, maar als iets bereikbaars, ze doet gemiddeld-muzikale menschen zeggen: 'dat kan ik ook leeren' of tenminste 'dat moest ik ook leeren!' En dit wil het A.N.V. Hiervoor nam de Afdeeling indertijd het initiatief tot het 'Straatzangers'-koor, dat nu, voor het eerst in eene zaal optredend, en zingend met gloed en gevoel, ook wist te inspireeren. Bij 't nazingen bleek maar al te duidelijk, welk een hardnekkige sleur juist bij bekende liederen als deze te overwinnen valt.

Veel is er, - om hiermee te besluiten - nagezongen, maar één ding niet, wat toch stormachtig door de zaal had behooren te klinken. We bedoelen het 'Lang zal hij leven in gloria', dat den heer Metzlar door zijn koor werd toegezongen toen hem een welverdiende krans werd aangeboden. En nog iets misten we: een lied op woorden als 'Groeie en bloeie ons A.N.V.*', - lang leve zijn bestuur', maar dan dichterlijk aangekleed. We durven verzekeren, dat het zou hebben gedaverd. De stemming was er.

Leiden (Stud.-Afd.).

Tot penningmeester is benoemd de heer A.C. Pekelharing, Stille Rijn 16.

Rotterdam (Jongel.-Afd.).

Deze Afdeeling leeft in den laatsten tijd een opgewekt vereenigingsleven. Op de tentoonstelling door de Burger-Afdeeling in het laatst van December gehouden verstrekten eenige harer leden aan de bezoekers inlichtingen over doel en streven van het Verbond.

Eenige weken daarna werd door haar een voordracht - en propaganda-avond gehouden te Hellevoetsluis, wat tengevolge had dat aldaar een Jongelieden-Afdeeling van het Verbond werd opgericht. Het verslag hierover werd reeds in het Jan.-nr. opgenomen.

Door samenwerking met de Wereldbibliotheek hadden de leden der Afdeeling tegen zeer verminderden prijs toegang tot den voordrachtavond van Alb. Vogel, die Shakespeare's Coriolanus voordroeg.

Het bestuur dezer Afdeeling is thans als volgt samengesteld: M.C. van Vooren Jr., voorzitter; W. Leverstein, 2e voorzitter; J. de Groot, 1e schrijver; C. Montijn, 2e schrijver; W.L. Wennink, penningmeester; C.B. Kraayeveld, commissaris en mej. M.E. Roodenburg.

Sneek.

*) Wij hebben den geestdriftigen verslaggever van de Leeuwarder Courant het 'Lied van het A.N.V.' toegezonden. Red.

De penvoerder schrijft:

‘7 Febr. trad voor deze Afdeeling op de heer Dr. W. van Everdingen met een belangrijke rede over “Verhooging van het Stambewustzijn en het Hollandsch boek in den vreemde”. De voordracht werd afgewisseld door het zingen van eenige oud-Nederlandsche liederen uit den bundel van Flor. van Duyse, welke de heer Hoogslag met zijn a Capella-koor op verdienstelijke wijze ten gehoor bracht. De opkomst had, als naar gewoonte, talrijker kunnen zijn.’

Walcheren.

De penvoerder schrijft:

Vrijdag den 26en Jan. trad voor onze Afdeeling Pastoor Dr. Hugo Verriest uit Ingoyghem op. Reeds toen Pater Verriest toezeide, den tocht naar Noord-Nederland te zullen ondernemen, was het bestuur overtuigd van het groote voorrecht, dat in het krijgen van dezen spreker gelegen was. Maar toen de grijze geestelijke zijne welluidende woorden in de ‘zoete tale’ tot de overvolle zaal richtte, steeg dit besef tot een diep gevoel van eerbied en dankbaarheid voor den man, die met zijne gaven zoo mild is, waar hij spreken kan van den schoonen strijd in zijn land.

Ademloos hoorde men toe, wanneer hij ernstig vertelde van het vele, dat daar geofferd is om, och, maar weinig te verkrijgen. Hartelijk kon men lachen, wanneer hij met echt-Nederlandschen humor van degenen sprak, die voor het Vlaamsch streden, maar... ‘thuis spraken zij Fransch!’ Het onderwerp was ‘De dubbele Vlaamsche Beweging’. Velen hadden zich afgevraagd, wat dat wel wezen kon, maar het

juiste geraden had niemand. Het is ook niet gewenscht, hier te vertellen, wát het was. Misschien zijn er nog meer gelukkigen in den lande, wien het beschoren is dit weldra uit den mond van Pater Verriest te hooren! Want hij is weer gezond van lichaam en krachtig van stem en hij wil weer graag spreken!

Onderlinge samenwerking der Jongelieden-Afdeelingen.

(Ter aanbeveling aan de Besturen dezer Afdeelingen).

Reeds is veel over dit punt gesproken en geschreven. Veel moeite is gedaan om de meening hierover van de verschillende Jongelieden-Afdeelingen te verkrijgen. Veel moeite, want gemakkelijk ging het niet, voldoende inlichtingen bijeen te garen, door de weinige vriendschap welke er tusschen de Afdeelingsbesturen bestaat, waardoor de plannen van den een wel eens met wantrouwen door den ander werden ontvangen. De eene Jongelieden-Afdeeling weet gewoonlijk niet meer van de andere, dan dat zij bestaat en wat men leest in een kort Neerlandiabericht. Van eene samenwerking zooals die in menig Verbond tot voordeel van alle Afdeelingen. zooals de praktijk uitwijst, bestaat, was geen sprake.

Een stap in de goede richting is verleden jaar gedaan, toen het Groepsbestuur een Centrale Commissie uit Jongelieden-Afdeelingen benoemde en de opdracht gaf, het Jongel.-Afd.-vraagstuk te bestudeeren.

Bij den arbeid van deze commissie is gebleken, dat alle Jongel.-Afd. in beginsel met het denkbeeld 'onderlinge samenwerking' waren ingenomen, ofschoon in de opvattingen, hoe deze tot stand te brengen, enkele verschillen bestonden. Het was echter wel te verwachten dat eene dergelijke commissie, die uit den aard der zaak bestaat uit jongelieden, die om studie of andere redenen toch hunne krachten niet zoo lang kunnen geven, dezen eenigszins omvangrijken arbeid niet tot een einde zou kunnen brengen.

Er moet dus een anderen weg gezocht worden, en ondergeteekende is van meening, dat de Jongel.-Afd. met niet te veel moeite zelf de handen aan 't werk kunnen slaan, en dat ook zonder eene Centrale Commissie de samenwerking kan verkregen worden, al is het misschien langs minder vluggen weg. De besturen der Afdeelingen kunnen zelf zooveel medewerken, door zich onderling met elkaar in verbinding te stellen. Dit zou b.v. als volgt kunnen geschieden:

Zoodra eene vergadering, algemeene zoowel als huishoudelijke, heeft plaats gehad, zendt de schrijfst(er) een verkort verslag, of, zoo men wil, een uittreksel van de notulen aan de verschillende Afdeelingen, die dan de ontvangen mededeelingen in de eerstvolgende ledenvergadering behandelen.

Voor de schrijfst(er) die toch de aantekeningen van eene vergadering tot notulen moet uitwerken is het een geringe moeite nog even een verkort verslag te maken, dit te hektografeeren en op te zenden. Ieder bestuur en daarna Afdeeling zal daartoe op de hoogte blijven van de handelingen der andere Afdeelingen; niet alleen zal hierdoor een band tusschen de Afdeelingen worden gelegd, doch tevens kan men hierdoor eigen werkwijze toetsen aan die van anderen, wat toch zeker tot vooruitgang van de Afdeeling kan leiden.

Evenzoo kan gezamenlijk worden opgetreden, waar het betreft sprekers te vragen om voor de Afdeeling voordrachten te houden. Niet alleen heeft dit het voordeel, dat allen over dezelfde onderwerpen worden ingelicht en daardoor onderling beter van gedachten kunnen wisselen (ook daartoe eerder komen) maar ook het geldelijke van de zaak zal er niet slecht bij varen.

Nog iets is er, dat voor het doel zeer veel nut kan hebben.

Een of tweemaal per jaar worde een algemeene vergadering voor alle jongelieden belegd. Eene dergelijke vergadering (waarvan de leiding zou kunnen worden opgedragen aan een commissie uit Jongel.-Afd. besturen), waar Noord en Zuid en Oost en West bijeenkomt, zal niet het minste ertoe bijdragen, den reeds door de besturen gelegden band nauwer aan te halen, omdat allen zich één zullen voelen als Nederlanders, strijdend voor één doel!

Het is daarom, dat ondergeteekende den Jongel.-Afd. besturen in overweging geeft, het volgende voorstel over te nemen en in de Afdeelingen te behandelen:

‘Het bestuur der Jongel.-Afd., met het denkbeeld om te komen tot meerdere samenwerking onder de Jongel.-Afd. onderling instemmende, stelt de Afdeeling voor het bestuur te machtigen de medebesturen van de handelingen van de Afdeeling op de hoogte te houden en de noodige verdere stappen te doen, opdat de eenmaal gelegde band niet verbroken worde.’

Aan de Afd. besturen dan de taak ervoor te zorgen, dat dan stipt de hand worde gehouden aan het eens voorgenomene, om te komen tot verwezenlijking van het doel waarvoor dit geschreven werd en tot instandhouding en bloei der Jongel.-Afdeelingen!

W.G. SCHEER,

lid der Jongel.-Afd. te Haarlem.

Vlaanderen.

Dr. Van Oye, voorzitter A.N.V., gevierd.

Lang reeds was er spraak Dr. Eug. van Oye, onzen voorzitter, te vieren.

Dr. Van Oye immers is een der oudste strijders voor onze Vlaamsche rechten.

Nog heel jong (in 1875) kwam hij kranig te voorschijn als Vlaming in onze stad, waar de Vlamingen zichzelf en hun moedertaal vergaten.

Hij wrocht met lijf en ziel om zijn broeders te doen beseffen tot wat zij vervielen, wanneer zij hun taal en zeden verachten zouden.

Zoo een werk was niet gemakkelijk, vooral in een stad waar de menschen zich met niets anders bemoeien dan met hun handelszaakje in het zomerseizoen, om dan den winter gerust te kunnen leven.

Dr. Van Oye volhardde in zijn werk en schaarde weldra alle goed-meenende Vlamingen der stad rondom zich.

Langzaam groeiden de Vlaamsche gedachten in de geesten en van den vooruitgang der beweging kon men zich rekenschap geven den 21 Mei 1911 tijdens de grootsche betooging voor de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool. Er waren toen meer dan 2000 betoogers.

Donderdag 25 Jan. 1912 vervulden de leden van het A.N.V. dus een aangenamen plicht door het vieren van een zóó verdienstelijk man als Dr. Van Oye. Gedurende het banket werd den voorzitter, namens de maatschappij, een prachtig - levensgroot

- kunstportret geschonken. Mevrouw Decloedt, bestuurslid, hield een korte, maar zeer passende aanspraak. om de beteekenis van het feest te verklaren.

Dr. Van Oye, zoo ontroerd als verrast, bedankte de leden met gulhartige woorden.

Het was een aandoenlijk feest!

Wereldtentoonstelling te Gent.

De penvoerder van Groep België schrijft:

In de pers werd er herhaaldelijk over geklaagd, dat door het Bestuur der Tentoonstelling onze taal

beschouwd werd als niet bestaande; dat zelfs aan Vlaamsche bladen Fransche mededeelingen werden gezonden. Dit ondanks een aanbevelend schrijven bij een verzoek van het Vlaamsche Handelsverbond aan Z.M. Koning Albert. Op 30 Januari werd door afgevaardigden van het Nationaal Vlaamsch Verbond en Algemeen Nederlandsch Verbond een bezoek gebracht aan den heer Casier, bestuurder, waarbij deze ontkende, dat er vanwege het Bestuur eenig streven bestond om de Nederlandsche taal te negeeren en hij beloofde, dat steeds onze beide talen op denzelfden voet zouden behandeld worden.

Of die belofte een kluitje is waarmee men ons in 't riet wil sturen, zal de toekomst leeren. In ieder geval: wij waken. Worden de Vlamingen gewaar, dat hunne taal in 't minst verongelijkt wordt, dan is het boycot van de Tentoonstelling van hunnentwege, waartoe alle Nederlandsche stamgenooten dan aangezet worden deel te nemen.

Ondertusschen kunnen we mededeelen, dat het Bestuur der Tentoonstelling na dit bezoek, namelijk op 7 Februari levering kreeg van uitsluitend Fransch drukwerk: een Gids voor de Tentoonstelling, een boekje met de voorwaarden tot bekomen van standplaatsen, formulieren voor inzenders, enz.

We willen daaruit nog geen overijlde gevolgtrekking maken. We herhalen alleen: we waken en laten ons niet bedotten en geven aan het Bestuur in overweging, dat gunstige of ongunstige ruchtbaarheid van Neerlandia in 14.000 ex. over de wereld iedere maand niet zonder belang is.

Vlaamsch Handelsverbond.

In de laatste vergadering van het Vlaamsch Handelsverbond, te Antwerpen gehouden, deelde de voorzitter, de heer Leo Meert, mede, dat een vriend van dit Verbond een gift van *fr.* 5000 had toegezegd, van welk bedrag hij onmiddellijk *fr.* 2000 wilde storten; terwijl hij het overige wilde geven, zoodra hij gezien had wat men met de eerste storting had bereikt.

Uit onze Takken.

Aals t. De werkzaamheden der Letterk. en Wetenschappelijke Afdeeling werden 4 Nov. hervat met een voordracht van den heer Nathalis Heyndrickx over 'Charles van Lerberghe'. In deze zitting had de herkiezing van het bestuur der Letterk. Afdeeling plaats. Voor den heer Jozef Janssens, ontslagnemer, werd de heer Jules de Vuyst als secretaris gekozen.

25 Nov. sprak de voorzitter, de heer Valery D'Hondt over de opera 'Reinaert de Vos' van Rafaël Verhulst.

De heer Jozef Janssens trad 9 Dec. op met een voordracht over 'Tering en huiskring'.

23 Dec. sprak de eere-voorzitter van den Tak, de heer Dr. Isidoor Bauwens, over 'Wat een Nederlandsch Geneeskundig Woordenboek bevatten moet' en deelde tevens aan de vergadering eenig nieuws mede over het grootsche werk dat hij ondernomen heeft.

13 Jan. 1912 hield mej. R. de Guchteneere, uit Gent, een voordracht over 'Starkadd' van A. Hegenscheidt, dat daags nadien door de 'Vlaamsche Vereeniging voor Tooneel en Voordrachtkunst' zou worden opgevoerd.

27 Jan. trad de heer Frans Boeykens, student in de Rechten, op met een zeer goed opgevatte voordracht over 'Strafrecht'.

10 Febr. las de heer Gustaaf van Nuffel een novelle, eigen werk, voor, getiteld: 'Een Liefde'; 't is een schets die wat inhoud en vorm betreft, een belofte voor de toekomst inhoudt.

De Tak zelf gaf in 2 maanden tijd drie feesten, n l.:

19 Nov. een groot concert van Vlaamsche muziek, waarvoor optraden mej. Jeannette Mertens. kunstzangeres; de heer Ernest van Nieuwenhove, pianist; de heer Clement de Mont, violist en de heer Prosper Backaert, cellist. De uitvoerders mochten zich ineen grooten bijval verheugen.

25 Dec. werd voor de kinderen van de leden het gebruikelijk Kerstfeest gegeven.

21 Jan. werd in den Schouwburg een grootsch feest gegeven. De Tak had het op zich genomen den heer Gustaaf Pape, zijn bestuurslid, en bestuurder der Aalstersche Muziekschool te huldigen in een avond uitsluitend gewijd aan werken door hem getoonzet. Lieder, koren, soli en stukken voor orkest, waarvan de groote waarde niet te ontkennen valt, werden op uitnemende wijze uitgevoerd. Het zeer talrijk opgekomen publiek spaarde dan ook zijn toejuichingen aan komponist en uitvoerders - meestal leerlingen of oud-leerlingen van hem - niet. Door den heer Nys, voorzitter van den Tak, en deheeren Alfred Relders, onder-voorzitter van 'Aalst-Voorwaarts' en Julius Goethals, voorzitter van de Koninklijke Rederijkerskamer 'De Catherinisten', werden den held van het feest bloemen aangeboden.

A n t w e r p e n . Buiten de gewone werkzaamheden van de Liederavonden, vallen te vermelden in de afdeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk', de voordrachten door den heer Fl. Peters 'Over Accountancy' op 23 en 30 Januari.

7 Febr. begon Dr. M. Basse, van Gent, een reeks van vier lessen over 'Drie Engelsche dichters uit de XIVe eeuw: Langland, Gawain en Chaucer.'

4 Febr. hield de Tak zijn jaarlijksche algem. verg., waarop door den secretaris, den heer Frans van Laar, een uitgebreid uitnemend en zeer zaakrijk verslag van de werkzaamheden gedurende het afgelopen jaar werd voorgelezen. Dit verslag zal in druk verschijnen. Op dezelfde vergadering had de vernieuwing van de helft van het bestuur plaats. Herkozen werden mej. S. Verhulst, de heeren A. Aelbrecht, A. Bossaerts, J. Cox, F. Deckers, Mr. N. Gunzburg, J. Hellemans, Dr. M. Rudelsheim, E. Schiltz, A.C. van der Cruyssen, Als nieuwe leden werden gekozen de heeren Dr. A. Borms en F. Peters. Vervolgens werden de punten aangeduid, die, op aanstichting van den Tak, op de dagorde van de jaarlijksche algemeene vergadering van de Groep zullen worden gebracht.

- Een groote eer viel aan den Tak en aan heel het A.N.V. te beurt door de benoeming van een van zijn bestuursleden, Dr. Max Rooses, tot Commandeur in de Leopoldsoorde. De geleerde Conservator van het Museum Plantin-Moretus ontvange hier de gelukwensen van het A.N.V. met de hooge onderscheiding, die hem werd toegekend.

C h a r l e r o i . 12 Dec. Voordracht door Dr. J.O. de Gruyter, uit Gent, van verschillende gedichten en prozastukken.

28 Jan. hield Dr. A. Miele, uit Gent, een voordracht met lichtbeelden, over 'Een reis door de wereld'.

Telkens werden bekende liederen herhaald en nieuwe aangeleerd; na iedere voordracht had de gebruikelijke kosteloze boeken-tombola plaats en maakten de heeren V.L. en H. zich door viool- en pianospel verdienstelijk.

L e u v e n . Op het einde van verleden kwartaal is onder de studenten der Leuvensche Hoogeschool een Afdeeling opgericht van het A.N.V.

Een bewijs van den drang tot die stichting kan gevonden worden in de omstandigheid, dat zich dadelijk een vijftigtal leden opgaven.

25 Jan. hield deze Afdeeling haar eerste vergadering, waarin de heer Jef van den Heuvel handelde over den oorsprong, het taalgebied, den rijkdom en de wetenschappelijke macht van de Nederlandsche taal.

Het bestuur besloot als hoofdwerkzaamheid het verspreiden van Nederl. wetenschappelijke boeken aan te vatten.

Al de uitgevers van Noord- en Zuid-Nederland zou-

den verzocht worden den Tak regelmatig op de hoogte te houden van de wetenschappelijke werken door hen uitgegeven, en een exemplaar dier werken te laten geworden. Een beoordeeling daarvan door hoogleeraars en studenten opgesteld, zou voorgelezen worden in de wetenschappelijke kringen, waarvan de Vlaamsche Hoogstudenten te Leuven deel uitmaken, en geplaatst worden in het Studentenblad 'Ons Leven'. Wanneer die beoordeelingen tot een aanzienlijk getal zouden gestegen zijn, zouden ze in brochurevorm verschijnen en aan de Nederlandsche uitgevers, alsmede aan hoofden van Athena's, Colleges, Normaalscholen en alle soortgelijke inrichtingen gestuurd worden.

L o k e r e n . Lijst der werkzaamheden van den Tak, sedert 15 Juni 1911:

a. Gewone gezellige bijeenkomsten:

16 Juni: Verhandeling van den heer E. Goester over 'Kruisbestuiving bij de planten';

14 Juli: Voorlezing door mej. M. Dietens uit 'De kleine Johannes' van Fred. van Eeden;

19 Juli: Voordracht door den heer Van Hoecke, tot voorbereiding van een reisje naar de puinen der abdij van Villers;

6 Sept.: Voorlezing (bloemlezing) uit eenige der voornaamste werken onze bibliotheek door den heer O. Bontinck;

27 Oct.: Voorlezing met toelichting uit 'Jörn Unl', van Gustaaf Frenssen, door den heer Leo Clays;

28 Nov.: Voordracht door den heer Prevenier over 'Steinlen';

1 Dec.: Voordracht met lichtbeelden door den heer Van Hoecke; 'Herinnering aan het reisje naar de puinen van Villers';

27 Dec.: Voordracht door den heer Van Hoecke over Chopin, met uitvoering op de piano;

b. Vergaderingen van den Studiekring:

30 Juni: Verhandeling door den heer M. Waterschoot; 'De beweging van '80 herdacht';

29 Sept.: Voordracht over Louis Couperus, door den heer Arth. Braeke;

8 Nov.: Voorlezing door mej. C. van Gyseghem uit de Génestet's gedichten;

13 Dec.: Verhandeling door den heer Bontinck over den 'Achteruitgang van den middenstand',

Buiten deze vergaderingen werd 10 Juli een feestvergadering gehouden tot herdenking der Guldensporenzege; feestredenaar de heer Lod. Dosfel.

23 Juli werd een even leerrijk als aangenaam reisje ingericht naar de puinen der Abdij van Villers.

17 Dec. werd in de stadsfeestzaal een prachtig tooneelfeest ingericht, dat grooten bijval genoten heeft.

M e c h e l e n . De liederavonden, onder voorzitterschap van den heer Leyendekkers, gaan regelmatig hun gang en worden elken Woensdag druk bijgewoond.

In de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' trad Mr. O. van Kesbeeck, uit Mechelen, op. Hij handelde in twee lessen over: 'Nieuwe strekkingen in het Belgisch

strafrecht'. Zijn rede viel zeer in den smaak der toehoorders en werd dan ook warm toegejuicht.

29 Jan. werd, door samenwerking met Davidsfonds en Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding, 'Philoctetes', treurspel van Sophocles, in den stadsschouwburg opgevoerd. Wij brengen hier onze gelukwensen aan de 'Vlaamsche Vereeniging voor Tooneel- en Voordrachtskunst' van Gent en inzonderheid aan haar kundigen leider, den heer Dr. O. de Gruyter.

O o s t e n d e . In December hield het A.N.V. een algemeene vergadering, waarop hetzelfde bestuur, als vroegere jaren samengesteld, herkozen werd.

Voorzitter: Dr. Eug. van Oye; onder voorzitter: Dr. Fleyn; penningmeester: I. de Keyzer; schrijver: H. Janssens en een zeker aantal bestuursleden.

Niettegenstaande den slechten geldelijken toestand van den Tak, beloofden de leden zoo hard te werken als het maar in hun macht was.

Op 18 Dec. werd een feestavond, toegankelijk voor het publiek, ingericht, met medewerking van Dr. O. de Gruyter, bestuurder van de Vlaamsche Vereeniging voor Voordrachtskunst te Gent.

Dr. De Gruyter bekwam veel bijval van zijn pl. m. 100 toehoorders, vooral met de prachtige verzen en fragmenten van Gezelle, die hij op meesterlijke wijze voordroeg.

Verder werden de volgende Tak-voordrachten gegeven:

L. Verbrugge: 'Vorming der Belgische kusten'. Zeer belangrijke voordracht over de herkomst der Vlaamsche dorpsnamen en zeeanslibbingen;

Dr. Raf. van Oye: 'Weerstandvermogen van het menschelijk lichaam tegen de ziekten', met talrijke microscopische lichtprenten;

Dr. Raf. van Oye: 'Wat is doode en levende stof, op wetenschappelijk gebied'. Op verzoek van verschillende leden zal hetzelfde onderwerp wijsgeerig behandeld worden.

Oost-Indië

Aan de ingezetenen van Nederlandsch-Indië.

De ledenlijst der Groep Ned. Indië van het A.N.V. wijst een eindcijfer van 1124 leden aan.

In Ned. Indië wonen, volgens de laatste opgaven 80.000 Europeanen, nagenoeg allen Nederlanders.

Iets meer dan het tachtigste deel van de Nederlandsche ingezetenen zijn lid van het Verbond.

Terwijl in eenige kleinere nederzettingen de belangstelling in ons streven reden tot voldoening geeft - wij noemen Balik-Papan met 14, Den Pasar met 6, Pankal pinang met 4, Sabang met 19, Tandjong balei met 14 leden - laat het ledental op enkele groote plaatsen te wenschen over.

Het opbloeiende Bandoeng en de sultanstad Djokjakarta hebben elk 14 leden, dus evenveel als Balik papan; Menado heeft 6, Soekaboemi 7, Soerakarta 4, Tjimahi 4, Malang 8 leden.

Men vraagt zich af, wat van deze onvoldoende belangstelling de reden mag zijn.

Is het die, velen van onze landgenooten in Indië zoo eigenaardig aanklevende vrees, om toch niet chauvinist te willen schijnen - de angst om vooral niet op anderen

den indruk te maken, dat men geen ruimen, algemeen menschelijken kijk op de wereld zoude hebben, in tegenstelling van een, naar men meent, uit den tijd zijnden 'eng nationalen blik'?

Of stemt men in met de nu en dan gehoorde meening, dat de Vereeniging niets anders doet dan 'vreemde woorden uit de taal verbannen', terwijl ze haar tijd toch waarlijk wel nuttiger zou kunnen besteden; en 'dat je nooit iets van het Verbond merkt', zonder dat zij, die deze meeningen uiten, zich ooit de geringste moeite gaven, om er eens achter te komen, wat het Verbond toch wel uitvoert?

Wie zich de inspanning van een briefkaart aan onzen secretaris, den heer A.R. Hazenberg, Kebon Sirih 81, te Weltevreden, wil getroosten, zal gaarne door ons in het bezit gesteld worden van een 'Werfboekje' waarin meer in den breedte de daden van het Verbond in de laatste jaren, zoowel hier als elders worden beschreven. Men zal dan gewaar worden, dat het Verbond op stille wijze werkzaam is, waar zulks maar mogelijk is, zonder aan den weg te timmeren; dat het op verschillende manieren het onderwijs zoowel van Europeanen als dat van Chineezers

en inlanders steunde, gedachtig het statutenvoorschrift, dat ‘verhooging van de zedelijke en stoffelijke kracht van onzen stam’ als tot de Verbondstaak behorende, aanwijst.

Men zal zien, dat het Verbond boekerijen oprichtte en steunde, daardoor tegemoet komende aan de wenschen van de velen hier, die luide om meer geestelijk licht vragen; dat Nederlandsche kunstenaars, die tot in de verste binnenlanden hun gaven aan de ingezetenen brachten, door het Verbond stoffelijk en geldelijk werden aangemoedigd.

Men zal dan zien, dat het Verbond nog in vele andere richtingen nuttig en opbouwend werkzaam was, en dat het de medewerking van allen waard is, die iets voor de hogere en ethische belangen van Ned. Indië gevoelen.

Laten velen in deze schoone gewesten daarom tot het Verbond toetreden!

Een lid van het Groepsbestuur.

Indisch-militaire taaleigenaardigheden.

De briefschrijver, die onze aandacht vestigde op eenige voorbeelden van taalverknoeiing in onze Oost, meer in 't bijzonder door de militaire administratie*), haalt nog een paar staaltjes aan van eigenaardige uitdrukkingen bij den militairen dienst in zwang.

In het extract-stamboek komt voor een hoofd luidende: ‘gedane veldtochten, versierselen, bekomen wonden, uitstekende daden, wanneer en op welke wijze a f g e g a n .’; met welk laatste woord waarschijnlijk bedoeld wordt: afgevoerd, ‘den dienst verlaten.’

In de algemeene order No. 27 van 1911 wordt melding gemaakt van ‘z e l f k o s t e n vervoer à 2 ct. per askilometer’, wat voor een leek in de militaire taal haast onbegrijpelijk is.

Hier zou nog bijgevoegd kunnen worden de term ‘U i t r u k k e n d e s t a a t , waarmede bedoeld wordt een staat, aangevende de sterkte van het bataljon, het detachement, e.d., dat voor eene exercitie, een marsch moet uitrukken, de kazerne gaat verlaten, een ‘Staat der sterkte, waarmede wordt uitgerukt’.

Eene herziening van vele militaire zegswijzen zou wel wenschelijk zijn.

Europeaan of Nederlander.

Dezelfde opmerker, als hierboven bedoeld, stoot zich ook aan het veelvuldig gebruik in Indië van de aanduiding Europeaan of Europeesch, waar naar zijne meening Nederlander of Nederlandsch zou moeten worden gesteld.

Zoo wordt in den sterktestaat eener ziekeninrichting onder het hoofd: natie, ingevuld: E u r o p e a a n (inlander, Amboinees, enz.); en wordt in een ‘Regeling van de bevordering, (het) ontslag, enz. v.d. E u r o p e e s c h e officieren behorende tot de Nederl. Indische landmacht’, door het Depart. v. Oorlog aangeteekend, dat ‘deze regeling ook van toepassing (is) op inlanders, die tot officier van gezondheid worden benoemd, nadat zij in N e d e r l a n d de opleiding hebben genoten die vereischt wordt voor de benoeming tot E u r o p e e s c h officier van gezondheid.’

*) Zie blz. 86 van het April-nr. 1911.

Zoo lang nog Duitschers, Belgen, in het algemeen vreemdelingen, niet-Nederlanders dus, in de rangen van het Nederl. Ind. leger worden opgenomen en zelfs onder de officieren van gezondheid zich nog vreemdelingen bevinden, is er mogelijk wel wat voor te zeggen, de aanduiding Europeaan en Europeesch te behouden.

Niet alleen echter omdat onder die Europeanen ook personen zijn van anderen dan den Nederl. landaard, maar ook als tegenstelling van inlandsch zal de algemeene aanduiding van niet Aziaat behouden moeten blijven.

De naam Europeesche- naast inlandsche compagniën b.v. zal toch behouden moeten blijven; noemde men de eerste Nederlandsche dan zou daarmee aangeduid worden dat de inlandsche compagniën niet uit Nederlanders bestaan en alle inlanders, ingezetenen van Ned. Indië, dus ook de inlandsche militairen zijn toch Nederlandsche onderdanen, in zekeren zin dus ook Nederlanders.

Als onderscheiding tusschen de Aziaten, die Nederlandsch onderdaan zijn en de westerlingen, waaronder personen van alle Europeesche landaarden kunnen voorkomen, kan de aanduiding Europeaan, in stede van Nederlander, naar onze meening, in vele gevallen niet gemist worden.

Stroomingen in het geestesleven der Indiërs.

Een rede van Rn. Ms. Noto Soeroto.

In de Indische Vereeniging werd, naar aanleiding van het boek van R.A. Kartini 'Door duisternis tot licht' een rede uitgesproken, waarin R.M. Noto Soeroto de gedachten van wijlen R.A. Kartini, in gloedvolle en van oprechte bewondering getuigende bewoordingen als richtsnoer voor de Vereeniging aanbeveelt. Als einddoel voor allen wees de spreker zijnen hoorders aan, het streven naar 'de harmonieuse vereeniging van Oostersche en Westersche beschavingselementen, het voortbouwen op den eigen grondslag in de richting van hoog-menschelijke idealen.'

De rede door het bestuur der Vereeniging in druk uitgegeven is voorzien van inleidende brieven van de heeren Mr. C.Th. van Deventer en Mr. J.H. Abendanon.

Christelijk Hollandsch Inlandsch onderwijs.

In het Indologenblad van 1 Febr. vinden wij vermeld dat de Ver. voor Chr. Holl. onderwijs ten behoeve van de Inl. bevolking in Ned. Indië zich ten doel stelt, in verband met de veranderde toestanden en volksstroomingen van de laatste jaren, te bevorderen het stichten van meer scholen, niet alleen van Hollandsche, maar vooral ook van Christelijke. De Vereeniging stelt zich voor te beginnen met de oprichting van een school te Temanggoeng, één te Bandoeng en een meisjesschool op West-Java.

Vereeniging 'Oost en West'.

Getrouw aan zijn voornemen, gaat het bureel van raad en voorlichting dezer Vereeniging voort met het verspreiden van zijne propaganda-uitgaven*).

*) Voor de vroegere uitgaven van dat bureel zie Neerlandia, Juli-nr. (1910) blz. 153, Apri-nr. (1911) blz. 91 en Sept-nr. (1911) blz. 200.

No. 5. De ambtenaar bij het boschwezen in Nederlandsch-Indië, bewerkt door den houtvester A.J. van Deventer, zag thans het licht.

In hoofddeel I wordt de groote beteekenis der bosschen voor de volkswelvaart, het klimaat, de scheepvaart en den handel geschetst; wordt de verspreiding van het boschgebied over den Indischen archipel beschreven, en een beeld gegeven van de boschdistricten en de houtvesterijen, de laatste inzonderheid als de kweekplaatsen bij uitnemendheid voor het djatibosch.

Hoofddeel II geeft een overzicht van de werkzaamheden bij het boschbedrijf; de grensregeling en afbakening, de opmeting en kaartteering der bosschen; de aanleg der afvoerwegen en de aard der vervoermiddelen; de wijzen van boschontginning, door tusschenkomst van partikuliere ondernemers en door gouvernementsambtenaren, worden besproken. Over de boschcultuur en de verpleging wordt het een en ander medegedeeld, alsook over hare vijanden; het noodzakelijke der boschpolitie en haar werkkring worden verklaard.

Door dit hoofddeel krijgt de toekomstige boschambtenaar een inzicht in den hem wachtenden werkkring.

De algemeene organisatie, d.w.z. de verschillende rangen van het personeel, meer in 't bijzonder de werkkring van ieder der ambtenaren, het dagelijksch leven, de bezoldiging en de vooruitzichten, worden in het IIIe hoofddeel beschreven; terwijl het 'Aanhangsel' een overzicht geeft van de studie en de wegen tot opleiding voor het boschwezen.

Jongelieden, die zich voor dien diensttak in Nederl. Indië willen bekwamen, vinden in dit boekje, dat voor f0.20 verkrijgbaar is bij Mart. Nijhoff in Den Haag, alles wat zij noodig hebben om te weten, wat hun daarin te wachten staat.

Voor het boschwezen is in de toekomst eerder uitbreiding dan inkrimping te verwachten; onder de 55 houtvesters zijn thans, door gebrek aan Nederlandsche, tien tijdelijk aangenomen Duitsche; voor Nederlandsche jongelieden ligt er een toekomst in dien tak van dienst.

Inzameling voor de stormramp.

Tot leniging van de rampen in de provinciën Zuid-Holland en Zeeland, veroorzaakt door de hevige stormen en watersnood in de maanden September en October 1911 werden door het bestuur van de Groep Nederl. Indië van het Alg. Ned. Verbond de volgende giften ontvangen:

1.	Van de ingezetenen in de Afd. Madioen	f 1129.46
2.	Van de ingezetenen te Ampenan	f245. -
3.	Van de ingezetenen te Toeloengagoeng	f240. -
4.	Van de ingezetenen te Malang	f100. -
5.	Van de ingezetenen te Telok Betong	f80.50
6.	Van de ingezetenen te Amboina	f78.50
7.	Van de ingezetenen te Serang	f41.14
8.	Van de ingezetenen te Temanggoeng	f30. -
9.	Van de ingezetenen te Sabang	f3. -
10.	Van de ingezetenen te Batavia	f457.15
11.	Van de ingezetenen te Buitezorg	f477. -
12.	Van de ingezetenen te Goenoeng Sitoli	f61. -
13.	Van het Groepsbestuur	f264. -
14.	Van de club 'Soelit' mijnbouw-onderneming Lebong Soelit	f88. -
15.	Van de Indische Comedie-Vereeniging	f80. -
16.	Van W.K. te Soekaboemi	f25. -

17.	Van N.N. te Tjilatjap	f 15. -
18.	Van J.A.K. te Bandjar	f 10. -
19.	Van mevr. W.J.d.B. te Batavia	f 10. -
20.	Van de wed. C.S.B. te Batavia	f 5. -
21.	Van de familie S. te Koeta Radja	f 5. -
22.	Van G. te Djatiroto	f 1. -
23.	Van het Nieuws van den dag in Ned. Indië	f 220. -
24.	Van de ingezetenen van West-Nieuw-Guinea	f 134.25
Totaal		f 3800. -

Zegge drie duizend acht honderd gulden, welk bedrag op 10 Jan. 1912 naar Nederland werd overgemaakt.

De giften onder Nos. 1-9 en No. 24 werden ontvangen door tusschenkomst van onze Groepsvertegenwoordigers, die onder Nos. 10 en 11 door die van onze Afdeelingen Batavia en Buitenzorg; die onder No. 23 door tusschenkomst van het Nieuws van den dag in Nederl. Indië.

Het Groepsbestuur.

Met veel dank werd dit belangrijke bedrag, waaraan bestemming is verleend, in ontvangst genomen.

Red.

Indië vooruit.

Onder bovenstaand hoofd lezen wij in het Indisch Bijblad van het Vaderland, dat in de nabijheid van Padang aan den grooten weg naar Solok, een Portlandcementfabriek, de eerste in Indië, is opgericht, waarvan de groote opzet veel belooft.

Het terrein, de grond, in de onmiddellijke nabijheid van de fabriek levert de grondstof; het water eener dicht bij de fabriek stroomende rivier zal tot het drijven der machines benuttigd worden. Groote werken zijn noodig geweest, veel moest uit Europa worden aangevoerd, om de fabriek met al wat erbij behoort in werking te stellen. De oud-architect Lau is de oprichter. Duitsche ingenieurs hebben den bouw en de inrichting van de fabriek en de groote werken voor het vervoer van grondstof en materialen geleid. Directeuren van de Nederl. Indische Portiand-Cement-Mij. zijn de gebroeders Veth te Amsterdam en te Padang. Hoofdadministrateur is de oprichter, de heer Lau.

In het bijblad hooger bedoeld van 5 Febr. j.l. worden belangrijke bijzonderheden en beschouwingen omtrent de oprichting van en de gunstige kansen voor de fabriek aangetroffen.

In hetzelfde Ind. bijblad vinden wij vermeld dat de plannen tot oprichting eener eerste kininefabriek van de kinaplanter van Java tot rijpheid zijn gekomen. De reeds

bestaande Bandoengsche kininefabriek, behoorende aan eene particuliere maatschappij, die haar zetel heeft te Semarang, zal dus een mededingster verkrijgen.

Zuid-Afrika

Het Volkslied.

Het gedicht, dat minister Malan als volkslied van Zuid-Afrika aangenomen wil hebben, heeft geen onverdeelde instemming verworven. Engelsche bladen spotten met de verwarde beeldspraak; de Afrikaner, het Pietermaritzburgsche blad, vond dat er wel betere liederen waren; het congres van de Zuid-Afrikaanse Onderwijzers Unie achtte het ook ongeschikt, en, als wij het zeggen mogen, het zou inderdaad onder de volksliederen een zeer zwakke broeder zijn; de Hollandsche tekst althans, - den Engelschen hebben wij niet gezien.

Maar de Volkstem, van Pretoria, is voor het lied en hoopt, dat het algemeen aangenomen zal worden. Het blad herinnert, dat het lied, waarvan de heer A.C. Viljoen de dichter is en de senator dr. Meiring Beck de toonzetter, bij de Uniefeesten te Kaapstad gezongen, grooten indruk heeft gemaakt. Het heeft dus al de proef doorstaan. Blijkt het op den duur niet te bevallen, nu dan laat men het liggen. Volksliederen duren alleen zoolang zij den geest van een volk weergeven, - een stelling die wij niet voor onze rekening zouden willen nemen. Er zijn voorbeelden van liederen, die aangehouden worden uit gehechtheid aan de wijs en den klank, niet meer de beteekenis der woorden, en aan den oorsprong, - of ook uit gebrek aan beter enz.

De Volkstem verwijt de Engelsche bladen van Zuid-Afrika, dat zij allerlei onhoudbare redenen erbij halen om het lied van Viljoen te verwerpen. 'De meeste critici onthielden hun sympathie onder voorwendsel dat 't ware volkslied 'n produkt was van speciale sociologies inspiraties, die niet bij de Beck-Viljoen combinatie aanwezig waren. 'n Gezaghebbend beoordelaar en veroordelaar stelde vast hoe het transvaalse Volkslied, dat genade in zijn oren placht

te vinden, aan dit inspiratief vereiste voldaan had en ongetwijfeld aanspraak zou hebben op volksliederlike voorkeur, ware 't niet dat zekere politieke overwegingen daartegen pleitten. Alsof niet dat transvaalse Volkslied - hoe mooi ook! - gemaakt werd door Catharina van Rees, 'n Nederlandse dame die, behalve haar bewonderende vriendschap voor President Burgers, nooit iets mei onze oude Z.-A. Republiek heeft te doen gehad.'

Maar wat daarvan zij - vervolgt de Volkstem - 'alwie onder de indruk van Zuid-Afrika's unifikatie is geweest, heeft werkelijk verlangd naar 'n artistieke, naar 'n litterair muzikale uitdrukking der ondervonden emoties! En we behoren dus niet tot degenen die 'n afwachtende houding aanbevelen, hopende op de komst van 't onweerstaanbare lied naar 't "ik kwam, zag en overwon" type. Het Viljoen-Beck-lied is zeker verdienstelijk...'

Viljoen's lied dus een artistieke, een literaire uitdrukking van ontroering?

Kaapstad-Capetown.

De Engelsche bladen zijn op hun achtersien zolder geweest, omdat, naar een verontwaardigde Brit in een ervan had bekend gemaakt, de kondukteur van een trein aan het station te Kaapstad, had uitgeroepen: 'Kaapstad!' en niet 'Capetown!'

Dat was ongehoord! Moesten nu al de goed-Engelsche plaatsnamen ver-Taald worden! De Engelschen deden dat toch niet. Zij lieten immers Bloemfontein Bloemfontein en maakten er niet Flower Fountain van!

Men moest de Engelsche bladen beduiden - zoo deed senator Munnik het de Star - dat Kaapstad de oude naam was. Maar hoe blijkt uit dat kabaal, dat aan de sporen de Hollandsche taal veronachtzaamd wordt. Die kondukteur die 'Kaapstad' afriep, deed iets buitengewoons!

Afrikaanders in Duitsch Zuidwest.

Ons Land ontleent aan de Südwest, een te Windhoek in Duitsch Zuidwest-Afrika verschijnend blad, een en ander over de Afrikaanders in dat gebied.

Een inzender, die zich Cavete (Past op!) teekent, klaagt over de toegeeflijkheid van het Deutsche bestuur ten aanzien van de Boeren, vooral in het distrikt Hasuur, waar zij de meerderheid vormen. Volgens hem, hebben zij het eigenlijk op de stichting van een onafhankelijke republiek gemunt. Ook zit hem dwars, dat die Boeren op de Deutsche school het onderwijs in het Hollandsch vooruit willen dringen.

De redactie van de Südwest heeft de zaak onderzocht voor zij het stuk plaatste en kon dadelijk Cavete gerust stellen. De Boeren in Hasuur willen het Duitsch niet van de school dringen. Zij begrijpen best, dat hun kinderen in een Duitsch land die taal goed moeten leeren, maar zij verlangen daarbij behoorlijk onderricht in hun moedertaal. De goeverneur, bij wien zij beleefdelijk hun bezwaren ten gehoor brachten, beloofde, dat de betrokken onderwijzer, in de gelegenheid gesteld zou worden, in zijn vacantie in Kaapland een cursus in het Hollandsch te volgen, zoodat hij beter voor zijn taak berekend zou zijn. Overigens denkt de goeverneur er niet aan, de belangen der Deutsche kolonisten bij die der Boeren achter te stellen.

'Het is echter waar, zoo gaat het blad voort, "dat de Duitse regering en de Duitse kolonisten geen reden hebben het in Zuid-Afrika zo eminent flinke en bekwame

Hollandse element onnodig te krenken. Die Boeren, die meer een nomadenleven als trekboeren en jachters wilden leven, zijn meest alle door het optreden van von Lindequist reeds lang uit het land verdreven. Wat er nu nog is, zijn de kolonisten, welke het Duitse gebied nodig heeft. Het Hollandse element in Zuid-Afrika is ons vriendschappelijk gezind en de Unie-regering, welke voor het grootste gedeelte uit Hollandssprekenden bestaat, heert ons zulks meermalen bewezen. Wij zouden dwaas en ondankbaar zijn, indien wij zulks zouden vergelden door een slechte behandeling van de Hollandsche kolonisten alleen omdat deze met de taaheid eigen aan de Nederduitse stam vasthouden aan hun stameigenaardigheden. Laat ons oprecht zijn en erkennen wat deze degelijke Boeren op landbouwgebied in Zuid-Afrika reeds tot stand hebben gebracht en laat ons trachten in goede verstandhouding te leven met de werkelijke veroveraars van Zuid-Afrika - en dat zijn de Boeren - om gezamenlik ons Duits gebied te ontwikkelen. Daardoor zullen wij nog geen Boeren worden evenmin als de Boeren, ook die hier in het Duits gebied wonen, in een ommezien Duitsers zullen worden.'

Zuid-Afrika's welvaart.

De invoer van Zuid-Afrika bedroeg gedurende de eerste elf maanden van 1911 35.165.798 tegen 34.444.036 pd. st. in 1910. De uitvoer bedroeg gedurende de eerste elf maanden van 1911 52.660.886, hieronder begrepen goud en diamanten, tegen 50.049.262 pd. st. in 1910. De invoer van Engeland liep terug van 59.1 tot 58.2 pct.

Amerika

Nederlandsche plaatsnamen in Nieuw-York.

In het uit de N.R. Ct. overgenomen bericht over Nederl. straatnamen in Nieuw-York mis ik de vermelding van Wallstreet, het beurskwartier, dat wel het meest bekende deel is van de wereldstad. Toch heeft ook dit een zuiver Hollandschen naam, ontleend aan den in 1653 onder Stuyvesant gebouwden wal, waarvan bij het afbreken in 1699 nog gedeelten gebruikt zijn voor den bouw van het nieuwe stadhuis. Ook de Beaverstreet is van Hollandschen oorsprong en is de direkte opvolgster van de Bevergracht. Verder wijs ik op the Bronx, waarvan de naam ontleend is aan Jonas Bronx, die zich in 1639 aldaar vestigde en in wiens met pannen gedekt en versterkt huis in 1642 het verdrag met de Indianen werd geteekend. Hij was een welgesteld man, die echt zilver op tafel had, een tafellaken en servetten gebruikte en zes linnen hemden bezat, wat voor dien tijd als een merkwaardigheid wordt vermeld.

Yonkers en Yonckers Island (in Queens) ontleenen hun naam aan den jonker Adriaen van der Donck, die in 1650 op den Paradegrond een huis bouwde. Zijn plaats heette Jonk-heer's land.

Indirekt houdt ook de Whitehallstreet de herinnering aan de Hollanders in eere, deze toch is genoemd naar den White hall, oorspronkelijk het huis van Gouverneur Stuyvesant, opgericht in 1658. Zijn buiten de Groote Bouwerij gaf den naam aan Bowery street.

Onder de verdwenen Hollandsche straatnamen vallen te vermelden Schreyershoek, de Heerestraat, de Stadhuislaan, de Heeregracht, de Hoogstraat, de Slijksteeg, enz.

Cortlandtstreet en Beeckmanstreet zijn eerst in lateren tijd ontstaan.

Ook onder de later in grooter Nieuw-York opgenomen stadsdeelen komen nog eenige Hollandsche namen voor. Brooklyn is het in 1636 gestichte Breukelen en Bushwick aldaar is eene verbastering van Boswijk, den naam door Stuyvesant in 1661, gjegeven aan de vestiging van Jan der Swede (1645 à 1650). Wan-

neer de naam Paardegat Outlet bij Flatlands is ontstaan is mij onbekend.

In Queens vinden wij nog de afdeelingen Flushing, het in 1645-1646 gestichte Vlissingen, en Hempstead, het oude Heemstede. De andere dorpen hebben hun oude namen verloren; Rustdorp (1656) werd Jamaica, Middelburg (1652) werd New Town en de vestiging Arnhem schijnt reeds een jaar na de stichting (1662) te niet gegaan te zijn.

Ten slotte vermeld ik nog het Staten. Island, s'eeids nog als *a* uitgesproken, dat in 1609 van Hudson zijn naam ontving ter eere van de Staten, Harlem river en Spuyten duivel bij Nieuw-York en verder verwijs ik naar de reeds in het aangehaalde artikel genoemde namen Maiden Lane en Bowery. Nassaustraat en Williamstraat zijn waarschijnlijk eerst na den Hollandschen tijd benoemd.

Ook andere namen hebben een Hollandschen klank, doch daarbij valt niet altijd uit te maken, dat zij reeds in den Hollandschen tijd gebruikt werden.

Niet alle Hollandsch klinkende namen toch zijn van Hollandschen oorsprong; zoo Williamsburg is genoemd naar een U.S.A. Captain Williams, Governors Island draagt dien naam sinds 1698 naar de Engelsche Gouverneurs (vroeger Nooten eiland) en Fort Schuyler dagteekent eerst van 1833.

J.C. OVERVOORDE.

Chicago.

Aan het verslag der Afdeeling over 1911 is het volgende ontleend:

Dit jaar is in zeker opzicht het meest glorieuze van ons bestaan. Wat van den beginne ons doel was, n.l. om een leerstoel voor Ned. taal, geschiedenis en letterkunde aan de Universiteit van Chicago te verkrijgen, is thans werkelijkheid geworden. Dr. De Vries is in October in functie getreden en wijdt zich met bezieling aan zijn taak. Hij heeft reeds eene club van Hollandsche studenten gevormd, waarmee hij wekelijks een of tweemaal vergadering houdt. De vereischte 2000 dollar voor dien leerstoel is wel in naam bijeen, doch in de werkelijkheid nog niet. Van de leden onzer Afdeeling en door bemiddeling der Afdeeling is eene som bijeengebracht. Van het Hoofdbestuur werd ons de jaarlijksche bijdrage voor het A.N.V. voor het jaar 1910, voor dat doel geschonken, zoodat wij uit de kas 25 dollar konden bijdragen. Ook voor 1911 hebben wij voor hetzelfde doel kwijtschelding der bijdrage gevraagd en hopen weer op een gunstig antwoord. Alle leden hebben echter nog niet bijgedragen, zoodat daartoe nog gelegenheid bestaat. Twee van onze bestuursleden is opgedragen eene geschiedenis van de oprichting van den Ned. leerstoel te schrijven, die, indien de geldmiddelen het toelaten, in druk zal verschijnen.

Het ledental is thans 38. Het aantal openbare en leden-vergaderingen overtreft dat van andere jaren. Behalve de huishoudelijke vergaderingen in Januari hebben wij eene openbare leden-vergadering gehouden den 28 Maart in de Chr. Geref. Kerk aan 14 St. Ongeveer 40 personen waren opgekomen om te luisteren naar de bespreking van het onderwerp: 'De Holl. pers in Chicago', in te leiden door den heer L. Holstein. Daar deze door ongesteldheid verhinderd was, nam de heer Bremer zijn plaats in. Spreker wees er op, dat de invloed der pers nooit groter was dan thans; dat de pers karakterloos werd en op sensatie verwekken en geldmakerij uit was; dat kerkelijke bladen in den goeden zin des woords eenzijdig zijn; dat goede bladen min of meer

plaatselijk zijn; dat behoefte aan een eigen blad overblijft. 15 Mei hebben wij een soortgelijke vergadering gehouden, doch ditmaal om het goed recht van een Ned. leerstoel aan de Universiteit van Chicago te hooren bepleiten. Ds. Haan sprak met geestdrift voor de zaak. Een intekeningslijst ging dan ook niet tevergeefs rond. Ruim eene week later werd ook te Englewood eene gelijke vergadering gehouden. Hier was Dr. De Vries de hoofdspreker en ook daar werd eene intekening voor de zaak gehouden. Om verschillende redenen hebben wij dit jaar geen Koninginnedag gevierd, maar hebben in plaats daarvan een onder onsje gehad op 4 Oct. Hoewel alle leden aangeschreven waren, maakten slechts weinigen er gebruik van. De aanwezigen met hunne dames echter hebben genoten. Onder het genot van eenige ververschingen, gezelligen kout en geestige toasten was de avond om eer men er aan dacht. 15 Nov. hebben wij nogmaals eene openbare vergadering gehad waarop een debat werd geleverd over: Kan iemand h i e r zich met een vrij geweten aansluiten aan het A.N.V.? Twee personen verdedigden de positieve en twee de negatieve zijde. Wegens de geringe opkomst was deze vergadering eene mislukking. En eindelijk is op verzoek van het bestuur eene openbare vergadering gehouden in de Geref. Kerk aan Hasting St. waar Dr. De Vries sprak over: De noodzakelijkheid van meer uitgebreid onderwijs voor onze kinderen. Daar velen van ons volk tevreden zijn met hunne kinderen gedeeltelijk, hoogstens geheel, eene lagere school te laten doorloopen, meende het bestuur, dat eene opwekking in andere richting niet overbodig was.

Onze bestuursvergaderingen zijn vrij geregeld gehouden. Het Hoofdbestuur was ook dit jaar, evenals vorige jaren, ons altijd welgezind.

* * *

Uit een brief van een lid A.N.V.:

In den laatsten tijd is hier onder de Hollanders een beweging op touw gezet, die algemeene sympathie vindt, n.l. om een Te Huis te stichten voor ouden van dagen, wat men hier noemt een *Holland Home*. Vele eenvoudige Hollandsche werklieden die naar Amerika verhuisden en aan wie het door gebrek aan beschaving, met name door gebrek aan kennis van de Engelsche taal, niet is gelukt om zich op te werken, komen op hun ouden dag in kommervolle omstandigheden. Voor dezulken is reeds in Grand Rapids (Michigan) en in Pella (Iowa) een Te Huis opgericht. Thans tracht men hetzelfde te doen in Chicago. Een eerste vergadering werd daartoe bijeen geroepen, waar Dr. T. de Vries van de Chicago Universiteit optrad als spreker. Er was veel sympathie voor het doel en reeds dadelijk traden vijftien leden toe tot de vereeniging, die staande de vergadering werd gesticht.

* * *

Aan de Universiteit alhier wordt thans door Dr. T. de Vries vier uur in de week college gegeven in de Nederlandsche Geschiedenis, terwijl zijn openbare lezingen tezelfder tijd worden voortgezet. De colleges worden niet enkel door afstammelingen en Hollanders, maar ook door enkele zonen en dochteren van Schotsche en Engelsche afkomst gevolgd.

Uit Mexico.

Wat betreft mijne werkzaamheden als vertegenwoordiger over het afgelopen jaar 1911, kan ik kort zijn.

Zeker tengevolge van de politieke woelingen, waaraan de Republiek Mexico in den laatsten tijd onderhevig was, was over het algemeen de aanvraag om inlichtingen van particulieren en den handel belangrijk minder dan de voorafgaande jaren.

Evenwel heb ik eenige landgenooten nog kunnen dienen met gevraagde gegevens over sommige tropische gewassen en de meest geschikte terreinen daarvoor.

Om deze gegevens zoo nauwkeurig en uitgebreid mogelijk te doen zijn moest ik mij somtijds wenden tot een landgenoot, deskundige in de een of andere teelt. Steeds werden de gevraagde inlichtingen met de meeste bereidwilligheid gegeven.

Op mijne dienstreizen door de Republiek had ik

weer gelegenheid om zoo nu en dan eens verafwonende landgenooten te bezoeken.

Zoo wilde het toeval, dat ondergeteekende zich met zijne familie op St. Nicolaasavond bevond op de plantage ‘Cacique’, eigendom van de zeer gastvrije Nederlandsche familie Lührs, waarvan het hoofd tevens Verbondslid is.

De avond werd zeer gezellig doorgebracht. Zelfs verscheen op een gegeven oogenblik Sinterklaas in eigen persoon te paard, vergezeld van zijn knecht, die een muilezel voor zich uitdreef, die bijna bezweek onder den last van twee groote korven met geschenken.

De jongste der gasten, de heer Van Balen, had namelijk eenige kleedingstukken van den pastoor uit de Kleine Kapel van de plantage weten te bemachtigen en zich daarbij met kleursel en valschen baard zoo meesterlijk vermomd, dat zelfs de ouderen hem niet dadelijk herkenden.

De kinderen waren in de grootste spanning en tot groot vermaak van de aanwezigen kusten zelfs eenige van de Roomsche-Katholieke Indiaansche bedienden den ‘heilige’ eerbiedig de hand.

Dank zij het initiatief van den heer en mevr. Lührs hebben wij hier eens weer een gezellig, vroolijk, echt Hollandsch feest bijgewoond.

Zoo kan men zien, dat wij hier ons geliefd vaderland met zijne eigenaardige, gezellige gebruiken niet vergeten, hoewel velen onzer een groot aantal jaren hebben doorgebracht in de wildernis, te midden van een bevolking wier karakter en zeden zoo opvallend van de onze verschillen.

Oudejaarsavond werd op dezelfde plaats, eveneens gezellig doorgebracht. Op Nieuwjaarsdag werd onder de Indiaansche bevolking van de plantage eene verloting gehouden van maïs, een varken, konijnen enz., terwijl onder de aanwezige Europeanen een schietwedstrijd werd georganiseerd, waaraan ook de dames deelnamen.

Hoewel vertegenwoordigers van vier verschillende nationaliteiten hieraan deelnamen, kan ik tot mijne voldoening zeggen, dat de Hollanders de overwinning behaalden. Zelfs de Hollandsche dames schoten beter dan de vreemde heeren. Een dezer dames ging zelfs met den tweeden prijs strijken.

J. DE BOER,

Vert. A.N.V. te Tlalpam, D.F.

Ingezonden

De uitvinding der boekdrukkunst.

Zeer geachte Redactie,

U zult mij zeer verplichten met aan de volgende regelen een plaatsje in ons Neerlandia te willen inruimen.

Op blz. 43 van het juist verschenen nummer vind ik de veronderstelling, dat de uitvinding der boekdrukkunst zou zijn de uitvinding van het g i e t e n d e r l e t t e r s .

Dit lijkt mij een zóó buitengewone dwaling, dat ik er even een woordje over zeggen moet.

Wat is de u i t v i n d i n g d e r b o e k d r u k k u n s t ? Toch zeker wel het d r u k k e n uitsluitend en alléén!

Vóór dien, in oude tijden, tot diep in de middeleeuwen, ja, tot het einde daarvan (d.w. d u s zeggen, feitelijk tot de uitvinding der drukkunst), werden boeken slechts schriftelijk vermenigvuldigd, op zijn best door voorlezing aan een zeker aantal schrijvers, klerken, te gelijk, met als gevolg de vele fouten, weglatingen, enz., gelijk bekend.

Toen men op de gedachte kwam, niet meer te s c h r i j v e n op perkament, maar eene geheele bladzijde uit te snijden in hout, en deze te bestrijken met inkt, daarna eenige honderden malen af te drukken, toen was de drukkunst uitgevonden!

En dáár gaat het om! Door deze wijze van arbeiden b e g o n het voortgebrachte stuk goedkoop en onder het bereik van meerderen te komen. Al wat na dien is geschied, zijn slechts volgende stappen op een eenmaal ingeslagen weg. Men zal een figuur versneden hebben, en toen het plankje hersteld door invoeging van een blokje met de ontbrekende letter. Dadelijk daarop heeft men de plankjes uitsluitend samengesteld uit blokjes, op elk waarvan een aparte figuur ingesneden stond, - daarna nog een andere wijze van vervaardiging dezer blokjes, d.w.z. der aparte letters, en ziedaar de nieuwe nijverheid aan de kinderschoenen ontwassen!

Het is mij bijna onbegrijpelijk, hoe men er toe k a n komen, het zwaartepunt der uitvinding te verleggen naar het g i e t e n der letters!

Bijna! - Niet geheel! Immers, door dit te doen, is het buitenland er in geslaagd, de uitvinding der drukkunst tot eene kwestie te maken, wat vermoedelijk niet mogelijk zou zijn geweest indien men als hoofdzaak aanneemt: het drukken zelf, het werktuiglijk vermenigvuldigen der schriftuur.

Geheel onbegrijpelijk is het mij echter wèl, dat ooit een Nederlander k a n toestaan, dat in een voor het vaderland zóó eervolle zaak, de aandacht van de hoofdzaak wordt afgeleid en op een bijzaak wordt overgebracht.

Eenmaal het d r u k k e n zelf beschouwende als 'de' zaak, waarom het gaat, laat ik hier natuurlijk verder in het midden, wien hiervoor de eer der uitvinding toekomt.

Hoogachtend,

Uw dw.

R o t t e r d a m .

W. VAN REDE.

In Nederland Nederlandsch!

Domme leeghoofdige lieden zijn er te vinden in alle kringen, maar in die der kunstenaars - zoudt ge meenen - het minst.

Misschien is dat waar, maar dàt ze er zijn, bewijst de catalogus der tentoonstelling van werken door de leden van de L o n d e n s c h e Senefelder Club in het Haagsche Pulchri Studio gehouden - Februari 1912. Dit wonderwerkje is voorzien van een H o l l a n d s c h titelblad, een H o l l a n d s c h e aanteekening en verder geheel in het F r a n s c h gesteld.

Dat opent een prachtig perspectief voor het komend seizoen: Fransche programma's voor Mengelberg-concerten, voor Het Nederlandsch Tooneel, voor Scala en Flora, voor de bioskoop en de Karseboom.

In den Antwerpschen Kunstkring zijn de officieele lijsten enz. ten minste nog tweetalig, maar dat is in Den Haag immers... overbodig! Wij hebben toch geen taalstrijd uit te vechten!

Een fraai voorbeeld - het moet gezegd worden! En het treurigste is, dat het - als ik reeds opmerkte - gegeven wordt door een vereeniging van kunstenaars, lieden, die een groot deel van hun wezenlijke beteekenis en van hun roem juist danken aan hun Nederlander zijn.

J. GRESHOFF.

's-Gravenhage, Febr. 1912.

*Nederlanders en Stamverwanten,
Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te
spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te
gebruiken.*

Mededeelingen en allerlei

Herdenking van 1813.

Ook het Algemeen Nederlandsch Verbond zal vertegenwoordigd zijn in de Commissie tot herdenking van het herstel van Neêrland's onafhankelijkheid.

32e Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres. Antwerpen 1912.

Wij vernemen, dat het hoofdcomitee van het Congres volgenderwijze is samengesteld:

Algemeen voorzitter: Pol de Mont; onder-voorzitters: A.C. van der Cruyssen, Emiel Wildiers, Van Kerckhoven-Donnez; algemeen secretaris: André de Ridder; algemeen penningmeester: Frans van Laar; leden: Aug. Borms, Mr. Niko Gunzburg, Omer Wattez, Arthur Cornette, Karel Weylers, Aug. Bonaerts, Jan Denuce, Max. Rooses, Antoon Moortgat, Ary Delen, Albert Bielen, Dr. Ernest Claes, Frans van Cuyck, Hector Lebon, Dr. Van de Perre, Dr. Martin Rudelsheim.

Het Congres wordt gehouden op 25, 26, 27, 28 en 29 Augustus a.s. te Antwerpen.

Men kan zich als lid laten inschrijven bij den algemeenen penningmeester *F r a n s v a n L a a r*, *J u l i a a n D i l l e n s t r a a t 10, A n t w e r p e n*, met toezending van de bijdrage per postwissel; gewone leden *f*: 5 (Nederland *f* 2.50); beschermende leden *f*: 25 (Nederland *f* 12.50).

Een, uitvoerige omzendbrief over de werkzaamheden zal eerstdaags rondgezonden worden.

Briefwisseling met Indische jongelui.

Uit Indië komt het verzoek aan de personen in Nederland, die met Indische jongelui in briefwisseling willen treden, om wat geduld te oefenen. Nog niet alle namen uit Nederland ontvangen, zijn aan Indische jongelui opgegeven. Geregeld echter gaat men met dit werk voort. Men verzocht tevens volgende Nederlandsche briefwisselaren, behalve hun adressen, ook hun beroep enz. op te geven aan den heer Frederik Rompel, secretaris Perskantoor Alg. Ned. Verbond, Wijnstraat 81, Dordrecht.

Germanismen.

Meermalen wordt beweerd, dat Nederland op taalgebied nog meer heeft te waken tegen het Duitsche dan tegen het Fransche gevaar, te meer omdat germanismen door het groote publiek niet zoo dadelijk als vreemdelingen worden herkend.

Zij blijken zelfs gemakkelijk tusschen de Nederlandsche persdouanen door te sluipen.

Men oordeele:

In een der hoofdbladen van Nederland stonden kort geleden deze zinnen:

‘De verkiezing in Duitschland, waartoe de linkerzijde v o l s t a n d i g weigerde mede te werken.’

In een bericht over de jaardagviering van den Duitschen Keizer: ‘toen hij in dankbare herinnering kon t e r u g b l i k k e n.’

En waarom gebruikt de pers toch het woord *t o e s l a g* voor tijdelijke verhooging van salaris, dat zou moeten afgeleid zijn van toeslaan? Maar dit werkwoord heeft de bedoelde betekenis niet.

Bijslag of tijdelijke opslag ware meer Nederlandsch.

En wanneer zal uit hetzelfde blad het bespottelijke pleonasme: *competitie-wedstrijden* verdwijnen?

Vraag om eerherstel.

De Consul-Generaal van Duitschland te Batavia heeft in een verslag over den handel in automobielen in Ned. Oost-Indië o.m. het volgende gezegd:

‘Uit Holland kwamen 338 automobielen die, aangezien er daar geen eigenlijke automobiel-fabriek bestaat (de “Hollandsche Motorenfabriek Spyker zet alleen het koetswerk op motoren, die zij uit het buitenland krijgt), tot de buitenlandsche, voornamelijk Belgische, maar ook voor een groot deel Duitsche, nijverheid gerekend moeten worden.’

Het is zeer te betreuren dat in een ambtelijk verslag dergelijke onjuistheden voorkomen, want mededingers van de Industriele Maatschappij Trompenburg - de Consul-Generaal van Duitschland geeft zelfs den naam verkeerd - zullen er zeker gebruik van maken.

De bewering, dat de Spykerfabriek slechts koetswerk zou maken, is volkomen onjuist. Zou zij ooit, ook in het buitenland, zich zulk een naam hebben verworven voor wagenmakerswerk alleen?

De Consul-Generaal voor Duitschland te Batavia is de Maatschappij Trompenburg eerherstel schuldig en wij vertrouwen dat haar dit zal worden gegeven.

Rotterdam's haven-uitbreiding.

De N. Rotterd. Courant weet mee te deelen, dat binnenkort den Rotterdamschen Gemeenteraad een voorstel zal bereiken tot het graven van drie havens op den Rechter-Maasoever. Twee dezer havens zullen den naam dragen van IJssel- en Lekhaven, en voor zeeschepen bestemd zijn; terwijl de derde, de Keilehaven, voor nijverheids-doeleinden zal worden aangewezen.

Deze nieuwe havens zullen met inbegrip van kadeaanleg, van 10 tot 12 miljoen vorderen.

Tucht-Unie.

Deze Bond van vereenigingen en personen, welke zich ten doel stelt de bestrijding van de tuchteloosheid onder het Nederlandsche volk, teneinde zijn zedelijke, geestelijke en lichamelijke kracht te verhoogen, heeft een handig propagandaboekje uitgegeven, waarin het doel en streven van de Unie op zeer bevattelijke wijze wordt uiteengezet.

Een lijst van correspondenten in verschillende plaatsen doet zien dat de Unie meer en meer aanhangers in het land wint.

Wie aan de verspreiding van het boekje wil meewerken kan op aanvraag exemplaren bekomen bij den algemeenen penningmeester der Tucht-Unie, Houttuinen 2, Dordrecht.

Van goeden stam.

2 Febr. l.l. werd de heer C.F. Steyn, zoon van President Steyn, te Leiden tot doctor in het Romeinsch Hollandsch Recht bevorderd.

In welk een aanzien deze zoon van een beroemd en hooggeëerd vader ook bij zijn mede studenten stond, moge hieruit blijken, dat hij, bij de jongste bestuurswisseling van het Leidsche Studentencorps, tot lid van den Senaat werd gekozen.

Zooals bekend, heeft ook President Steyn een deel zijner wetenschappelijke opleiding hier in Holland genoten.

Nog toonen de jongeren der vaderen aard!

Gulden tijden.

De Nederl. Staats-inkomsten zijn in de laatste 10 jaren met 40 miljoen gulden gestegen. In deze 10 jaren liggen de crisis-jaren 1907 en 1908, en wanneer desniettemin de middelen belangrijk zijn blijven stijgen, dan wijst dat op een doorgezonden toestand van Nederland.

De stijging der vermogens bedroeg in ons land jaarlijks 150 miljoen, in het laatste jaar zelfs 250 miljoen. Het aantal personen in de bedrijfsbelasting aangeslagen, is van 1904 tot 1909 van 22 500 tot 439.000 gestegen.

Deze enkele cijfers bewijzen, dat een breede groep der Nederl. bevolking in betere geldelijke omstandigheden is geraakt.

In Duitschland is de lands' schuld van 1900 tot 1910 toegenomen van 23 miljoen mark tot 500 miljoen mark; terwijl de schuld in Nederland in die jaren met 25 miljoen is teruggelopen.

Terechtwijzing.

Een groote fabriek hier te lande, die veel zaken met het buitenland doet, zond onlangs aan een klant in Nederland een rekening, waar alles op gedrukt en geschreven stond in het Engels. De klant voldeed zijn rekening met het bedrag in shillings over te zenden. Toen kwam er een brief in het Hollandsch om uit te leggen, dat het bedrag op de Engelsche rekening in Nederlandsche guldens was uitgedrukt.

Potjes-Hollandsch.

Onlangs is te Endegeest bij Leiden het gesticht voor idiote kinderen Voorgeest ingewijd. Daarbij - werden eenige toespraken gehouden. Een dokter gaf - zoo meldt het verslag in de krant - een uiteenzetting van wat men, wetenschappelijk gesproken, onder idioten verstaat en noemde in verband daarmee den naam idiotengesticht of idiotenpaviljoens niet alleen onjuist, doch door het beleedigend karakter, dat voor de meeste ooren aan de uitdrukking idioot vastzit, ook inhumanaan. Van verschillende zijden gingen dan ook stemmen op, om den ongeschikten naam idiotengesticht te doen verdwijnen en daarvoor in de plaats te stellen de zooveel juistere en fijngevoeliger omschrijving 'inrichting voor geesteszwakke en geesteszieke kinderen', een naam, ook meer in overeenstemming met de tegenwoordige opvatting der idiotie qua talis als krankzinnigheidsvorm.

Aldus de dokter. Ons dunkt, deze nieuwe naam moge wetenschappelijk juistere en ook humaner zijn, als onhollandsch is hij kwalijk aan te bevelen. *G e e s t e s z w a k* en *g e e s t e s z i e k* zijn naar het Duitsch en tegen den aard van het Hollandsch gevormde woorden. Wij stellen ze anders samen en zouden moeten spreken van *z w a k g e e s t i g* en *z i e k g e e s t i g*; vergelijk droefgeestig, blijgeestig; zwakzinnig, krankzinnig, en niet geestesdroef, geestesblij, zinszwak, zinskrank.

Het Potjes-Latijn - het Latijn der dokters - had oudtijds een slechten naam, maar het tegenwoordige Potjes-Hollandsch van vele medici is tenminste zoo erg. Wat de geneeskundige bladen en boeken te dien aanzien te lezen geven, is waarlijk ongelooflijk. Misschien bieden wij onzen lezers daar nog wel eens een kleine bloemlezing van aan.

De invloed van kleine staten.

De Danske Boghandlerforening - de Deensche Boekhandelaarsvereeniging - heeft 18 Jan. haar 75-jarig bestaan te Stokholm feestelijk gevierd.

Uit Nederland was overgekomen, de heer W.P. van Stockum, da eenige niet-Skandinavische gast. Deze bood de jubileerende Vereeniging ten geschenke: het mooie smaakvol bewerkte boek: La librairie, l'imprimerie, et la presse en Hollande à travers quatre siècles, dat hij zelf samengesteld en voor eigen rekening heeft uitgegeven.

Aan het feestmaal werd ook een dronk uitgebracht op den Hollandschen gast, waarbij werd herinnerd aan het plan om meer samenwerking te verkrijgen tusschen de boekhandelaren over heel de wereld.

Om die te bereiken, was een internationale commissie benoemd, onder voorzitterschap van den heer Van Stockum, die dus als 't ware, de opperste bevelvoerder is van den geheelen wereldboekhandel, van Neêrlandsch Indië tot IJsland.

In zijn antwoord wees de heer Van Stockum er op, dat de Nederlandsche oorlogsbodems eenmaal Kopenhagen bezocht hadden om er als bondgenooten van den Deen, diens vijanden te verjagen. Die tijden zijn thans voorbij; maar toch kunnen de kleine landen nog invloed oefenen, en bijzonderlijk kunnen Denemarken en Nederland dingen tot stand brengen, waartoe de groote mogendheden nimmer den stoot zouden kunnen geven.

Z.A. wandplaten.

De directeur van onderwijs in den Oranje Vrijstaat heeft zich met de Ned. Z.-Afr. Vereeniging in verbinding gesteld over de uitgave van Afrikaansche wandplaten ten behoeve van het aanschouwelijk onderwijs.

Nederl. Kerst- en Nieuwjaarskaarten.

In Zuid-Afrika klaagt men dat er zoo uiterst moeilijk Kerst- en Nieuwjaarskaarten zijn te verkrijgen met Hollandschen tekst.

Hier is een mooie kans voor Nederl. uitgevers van deze kaarten.

Woorden en daden!

Te Brugge is in het begin dezes jaars een nieuw blad verschenen onder den naam 't Vrije Vlaanderen, als motto voerend o.a. Voor taal en vrijheid. Heel mooi, maar...

De directeur schrijft aan Noordnederlandsche handelaars Fransche brieven om hen uit te noodigen in het blad hun aankondigingen te plaatsen, aldus het motto tot een ijdelen klank makend.

Begrijpen zulke lieden niet dat zij de Vlaamsche zaak, waarvoor zij heeten te strijden, door zulke daden belachelijk maken?

Holland in Japan.

In de te Rotterdam verschijnende Verzekeringsbode (No. 42, jg. 1911) is een Duitsche brief opgenomen, waaraan het volgende is ontleend:

Het zou ons te ver voeren om, ware het slechts oppervlakkig, een beschrijving te geven van de Hygienische Tentoonstelling te Dresden. Ook Holland is

vertegenwoordigd, al is het op bescheiden wijze. Wat echter voor Uw lezers belangrijk zal zijn, is, dat in de Japansche afdeeling onder de verschillende Japansche geschriften over geneeskunde en gezondheidsleer, die in den loop der eeuwen in Japan als de belangrijkste werden aangezien, zich eenige werken uit vroeger eeuwen bevinden, in het Hollandsch gedrukt.

Ik vond b.v.:

‘Verhandeling over de oogziekten’, door den heer Joseph Jacob Plenck, vertaald uit het Latijn door Martinus Pruys (anno 1787);

‘Laurens Heisters Heelkundige onderwijzingen’, door Hendrik Ulhoorn, voorlezer in de ontleed- en heelkunde, lid der Koninklijke Societeit van Wetenschappen te Berlijn, Lithotomus der Provinciën Overijssel, Utrecht, der stad Haarlem en Diaconie van Amsterdam (anno 1765);

‘Heelkonstige ontleding van 's menschen lighaam’. Johan Palfyn, gezworen heelmeester, ontleeder en lector in de heelkonst te Gent (anno 1718);

‘De Chirurgie ende Opera van alle de Werken van Mr. Ambrosius Paré, Raedt ende opperste Chirurgijn van vier Koningen in Vrankrijk’ (anno 1649)

en nog eenige andere, zelfs een uit het jaar 1838, wel een bewijs, dat Holland tot zelfs in den nieuweren tijd op dit gebied invloed heeft geoefend op de geestelijke ontwikkeling van Japan.

Gelijkstelling met Hollandsche examens.

De Ned. Z.-Afr. Vereeniging heeft men gevraagd haar medewerking te verleen om te verkrijgen dat het met goed gevolg afgelegd Senior School Leaving Examination der Kaapsche Universiteit gelijk zal worden gesteld met het eindgetuigschrift der Nederlandsche gymnasia.

Na ingewonnen deskundigen raad heeft de N.Z.A.V. gemeend de gevraagde aanbeveling bij de Nederlandsche Regeering niet te mogen doen.

Het geijkte woord.

In Handelsberichten, het weekblad van het Nederl. Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, heeft de redactie het vroeger gebruikelijke consumente aardappelen vervangen door het woord: eetaardappelen.

De Engelsch-Nederl. suiker-nijverheid.

De Anglo-Netherlands Sugar Corporation heeft een groote boerenplaats in Cantley bij Norfolk aangekocht, waar de eerste suikerfabriek in Engeland zal worden opgericht, die men in Augustus a.s. in gebruik hoopt te kunnen nemen.

Steenkoolvoorraad in Nederland.

De heer Van Waterschoot van der Gracht, directeur van het Nederlandsche Mijnwezen, schat den steenkoolvoorraad in den Nederlandschen bodem, voor zoover deze voorraad thans is vast te stellen, op 45 milliard ton.

Stookt Nederl. steenkool!

In het Chemisch Weekblad schrijft de scheik. ing. A. Vosmaer over de bekleeding van kachels met vuurvaste steen. In den loop van zijn betoog lezen wij: 'Zorg dat de kachel nooit gloeiend wordt en neem, in plaats van kooks, anthraciet - geen Engelsche, die buiten verhouding duur is - geen Belgische, die te veel slak geeft, maar Hollandsche, die wel is waar betrekkelijk gasrijk is, doch zeer weinig asch bevat.

Hou en Trouw.

Het aantal leden van Hou en Trouw, de Vereeniging van oud-leerlingen der Handelsschool te Amsterdam, vermeerderde dit jaar met 83, zoodat het thans 963 bedraagt, over alle deelen van den aardbol verspreid.

Door bemiddeling van het inlichtingenkantoor werden in het afgelopen jaar 75 kandidaten geplaatst in Nederland, België, Duitschland, Engeland, Frankrijk, Italië, Roemenië, Ned. Indië, Engelsch Indië, China en Zuid-Afrika.

Het Aruba-nummer van Neerlandia.

De Amigo di Curaçao van 13 Jan. 1912 schrijft:

Met veel meer belangstelling dan dit gewoonlijk het geval is, zal zonder twijfel in onze kolonie de laatste aflevering (December) van Neerlandia, het orgaan van het Algem. Nederl. Verbond, gelezen zijn. Deze aflevering is geheel gewijd aan het eiland Aruba. Onze indruk is zeer gunstig. Ja, het wil ons voorkomen, dat dit Aruba-nr., het aan wetenschappelijk gehalte wint van de beide vorige, waarin Curaçao en Bonaire werden besproken. Voor de lezers, met onze kolonie niet door eigen aanschouwing bekend, geeft dit nummer, en door zijn foto's en vooral door zijn artikelen, een vrij volledig idee over het eiland. Zelfs voor de lezers op onze eilanden; die zelve op Aruba woonachtig, of althans beter met onze koloniale toestanden vertrouwd zijn, geven deze artikelen zooveel wetenswaardigs en zelfs nieuwe nog weinig bekende bijzonderheden, en dat zoo compleet en in zulk een beknopten vorm als nog nooit over dat eiland in een boek is bijeengebracht. De geschiedenis, geologie, landbouw en veeteelt, de goud- en fosphaatmijnen, visscherij, het katholicisme, het protestantsche kerkgenootschap, openbaar en bijzonder onderwijs worden ieder in een afzonderlijk hoofdstuk beknopten toch volledig behandeld. En voor zoover wij kunnen beoordeelen gelooven wij ook door der zaken kundigen besproken.

Het Groepsbestuur van het A.N.V. heeft eer van deze aflevering; het heeft een goede keuze gedaan uit de vele artikelen welke werden aangeboden. Uit het Voorwoord immers blijkt, dat nog veel niet geplaatst kon worden.

Aan alle schrijvers onze hulde.

Wij hopen, dat nu binnen niet te langen tijd ook de drie bovenwindsche eilanden, zij het ook gezamenlijk in één nummer behandeld mogen worden.

Een verschoppeling.

Uit de aanprijzing van een groote handelszaak:

Wij vertrouwen U met belangstelling kennis zult nemen...

Het spreekt van zelf, wij het daarbij niet mogen laten...

De prijs is van dien aard, aanschaffing onder bereik ligt van...

Behoeven we neg te zeggen, wie de verschoppeling is?

De taal van vele handelaren begint veel te lijken op een wrakken muur, die wel eens g e v o e g d mag worden.

Plantijn.

De Vlaamsche Boekhandel stelt zich gaarne onder beschutting van dezen patroon.

Zoo is de Nederl. Boekhandel te Antwerpen, bestuurder de heer L. Smeding, dit jaar begonnen met de uitgave van een Letterkundig Overzicht, onder den naam 'Plantijn', dat 10 maal per jaar zal verschijnen en slechts 1 frank kost voor den geheelen jaargang. Het zal bevatten biografiën, boekbesprekingen, mededeelingen over schrijvers en boeken, oude en nieuwe, portretten, afbeeldingen van schilderijen, teekeningen enz. Het eerste nummer bevat o.m. een beschouwing over Lode Baekelmans' leven en werken, door Ary Delen.

Wij zijn het met den opstelraad eens dat 'Plantijn' een steentje zal kunnen bijdragen tot het gebouw der Vlaamsche cultuur.

Inlichtingen-Commissie voor de Nederlandsche Hoogeschoolen.

Het adres van den commissaris dezer commissie is veranderd in: den heer H.C. Hartevelt, Nieuwe Rijn 64, Leiden.

Door het oog naar het hart.

Bij de firma S.L. van Looy te Amsterdam is met medewerking en voorlichting van Z.-Afr. onderwijsmannen een Geschiedkundige plantenatlas voor Zuid-Afrika in bewerking.

Zoo hoopt men door het oog van het kind zijn vaderlandsch hart gemakkelijk te bereiken.

Coers' Lieder van Groot-Nederland.

De Vereeniging: 'Het Nederlandsche Lied' heeft aan hare leden weer een bundel Lieder van Groot-Nederland, verzameld door F.R. Coers Frzn. gezonden en wel Onbekende liederen uit den 'Nederlandtsche Gedenck-clanck' van Adrianus Valerius (1626). Tweede reeks, bestaande uit:

Geen dingen syn so geringe geschapen. - Onse

Heere God heeft hier beneden. - Och, hoort doch aen, o Heer! - Men siet Gods kercke groeyen. - Ick och arm! - Al wat den mensch bejegt. - Als God Syn volck besoeckt met harde straf. - Stort tranen uyt, schreyt luyde!

Elk lied heeft een aantekening, welke o.a. de gebeurtenis meldt waardoor het lied is ontstaan.

Nederl. Vereeniging te Brussel.

Het vijfde jaarverslag van de Nederl. Vereeniging te Brussel verklaart met voldoening dat de nieuwe clublokalen, aan de Naamsche Poort, boven het Majestic-Restaurant gelegen, in alle behoeften blijken te voorzien en een dagelijksch vereenigingspunt vormen voor vele landgenooten.

Het aantal leden bedraagt nu 73 met 29 buitenleden; terwijl de geldmiddelen in zeer bloeienden staat verkeerden.

Voor Afdeelingssavonden

M. Val. D'Hondt, leeraar, Aalst.

Over den dichter-schilder H. Broeckaert; over den dichter-spreker-zanger-verzamelaar Lambrecht Lambrechts; over Nestor de Tière.

Pierre C. Bos, Bilderdijkade 23, Amsterdam. Voordrachtavond.

Mr. D.C. Endt, Binnenkant 23, Amsterdam. Nederland en Zuid-Afrika met lichtbeelden.

Ontvangen boeken:

Het Mannelijk en Vrouwelijk Geslacht van de Zelfstandige Naamwoorden, volgens De Vries-Te Winkel-Kluyver, door A. de Weerd. - Uitgave Meyer & Schaafsma, Leeuwarden.

1912. Het Westen Jaarboek. - 'Het Westen', Potchefstroom, Transvaal.

Practische Lichaamsoefening naar het Fransch van Baron P. de Coubertin. - Uitgever J.F. v.d. Ven, Baarn.

Vraag om inlichting.

Wie kan het juiste adres mededeelen van:

H. Ockerse, vroeger Ismailia (Egypte).

P.F. van den Berg, vroeger p/a. Java Bank, Makassar.

J.E.H. Baron van Nagell, vroeger station De Bilt.

H.J. Spit, vroeger Bloemmarkt 24, Leiden.

L. Grauwinkel, vroeger Schmidtstr. 14 III, Berlijn.

Mr. A. van Iperen, voorzitter Landraad, vroeger Soerakarta.

P.A. Morin, apotheker, vroeger Djombang.

E. Croiset van Uchelen, vroeger directeur Gasfabriek, Buitenzorg.

W.H.D. Rijnenburg, beambte K.N.P. Mij., vroeger Balikpapan.
K.S. Hoogslag, vroeger Van Woustraat 5, Amsterdam (thans in Indië).

Nieuwe leden van 15 Jan.-15 Febr.

Groep Nederland.

Beschermend lid.

W.J.P. van Waning, Westerhoutstr. 28,

Haarlem.

Gewone leden.

J.B. Meerkerk, directeur R.H.B.S.,	Sappermeer.
Opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
Mej. A. van Marken, Hill House,	Hilversum.
Opg. door Dr. W. van Everdingen,	Rotterdam.
Dr. L. Hillesum, Brakstraat 275,	Middelburg.
Mevr. Gieben-Van der Feen, Rouaansche Kaai,	Middelburg.
Mej. M.M. Jungius, Dam N.Z.,	Middelburg.
C. Zwagerman, Hofplein,	Middelburg.
J.G. Nijk, Rouaansche Kaai,	Middelburg.
Mej. M. Callenfels, Lange Delft,	Middelburg.
Mevr. Ghijsen-Proos, Lange Gortstraat,	Middelburg.
Mevr. Schorer-Plaat,	Koudekerke (Z.).
Mej. E. van den Broecke,	Oost-Kapelle.
F. Ferwerda,	Vlissingen.
M.L.R. Fledderus,	Vlissingen.
J. de Konink,	Vlissingen.
H.G.J. van den Bosch,	Serooskerke (W.).
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Walcheren.
Dr. C.W.Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, Huize Santwijck.	De Bilt.

Opg. door Mr. E.J.Th. à Th. v.d. Hoop van Slochteren
te Slochteren.

A. Tuytel, cadet-korporaal der Artillerie, Kon. Mil. Breda.
Academie,

Opg. door den heer W.L. Breda.
Koster,

Mr. J.A.N. Patijn, burgemeester, Tweebaksmarkt 39, Leeuwarden.

Opg. door het Bestuur der Leeuwarden.
Afdeeling

Mevr. de wed. Prof. Asser, Dreef 28, Haarlem.

Mevr. de wed. Dr. W.G. Huet, Dreef 28, Haarlem.

Beiden opg. door mej. J.A. Haarlem.
van Walsem,

J.Th. Ruijgrok, boek-, kunst- en handelsdrukkerij, Ged. Haarlem.
Oude Gracht 140,

Opg. door den heer J.C.A. Haarlem.
Croïn,

A. Binnerts, Wilhelminapark 16, Haarlem.

Mej. C.P. Ferwerda, Ripperdapark 15, Haarlem.

L.W. van Giessen, Zijlstraat 87, Haarlem.

C. Heijman, Parklaan 77, Haarlem.

Mej. M.A. Joustra, Spionkopstraat 50, Schoten bij Haarlem.

H.N. Mul, boekhandelaar, Kruisstr. 25, Haarlem.

Mej. Joh. B. Vis, Duvenvoordestr. 18, Haarlem.

W.J. Berdenis van Berlekom, Zijlweg 54, Haarlem.

W.F.L. Boissevain, Leidsche Vaart 74, Haarlem.

Mej. S.C. Land, Jordensstraat 39, Haarlem.

Dr. J.G. van Pesch, Zijlweg 93, Haarlem.

G.A. Hooy, Bennekom.

Opg. door het Bestuur der Wageningen.
Stud.-Afd.

A. Roessingh van Iterson, Lawicksche Allei 82, Wageningen.

Opg. door den heer J.W. Amsterdam.
Roessingh van Iterson J.
Azn.,

A. Spinossa Cattela Rzn., Nicolaas Witsenkade 17, Amsterdam.

Opg. door den heer S. van Amsterdam.
Lier Ezn.,

A.J. Laernoës, Erven Grisanté, Kalverstraat 111,	Amsterdam.
Opg. door mevr. A. Semmens-Siebenhaar, Den Haag.	
J.C. Kettner, Mil. 2e Luit. der Inf., Singel 447,	Amsterdam.
P. van Leijden, beambte Ned. Handel. Mij., Wandelweg 36,	Wormerveer.
Beiden opg. door den heer P.H. Stuurman, Zaandam.	
F.G. Waller, direct. Ned. Gist- en Spiritusfabriek, Nieuwe Plantage,	Delft.
Mej. H.W. Beyerinck, schilderes, Nieuwelaan 1,	Delft.
Beiden opg. door het Bestuur der Afd. Delft.	
M.L. Burgdorffer, Oude Delft 215a,	Delft.
Opg. door het Bestuur der Stud.-Afd. Delft.	
Mejonkvr. Claire de la Court, Vught bij	's-Hertogenbosch.
Opg. door mevr. Van de Mortel, geb. De la Court, 's-Hertogenbosch.	
Jhr. E. van Rijckevorsel, Verwerstraat,	's-Hertogenbosch.
Opg. door Mr. K.M. Phaff, 's-Hertogenbosch.	
J.W. Hofstra, Copernicusstraat 76,	Den Haag.
Opg. door den heer M.M. Pinedo, Havana.	
M.G.J. Bisdorff, Balistraat 51,	Den Haag.
Mej. M. van Houten, jur.-stud., Riouwstr. 6,	Den Haag.

- Mej. J. Greidanus, litt.-stud., Maria Gondastraat 23, Leiden.
Beiden opg. door het Bestuur der Stud.-Afd. Leiden.
- A.H. Nooy v.d. Kolff, med.-stud., Oegstgeesterlaan 3, Leiden.
Opg. door den heer J.Ph. Tuyt, Leiden.
- F.P. Muller, arts, Terweepark 5, Leiden.
Opg. door den heer Chr. Muller, Den Haag.
- L.H.G. Krol, Kapt.-Luit. t/Zee, a/b. Hr. Ms. 'Heemskerck', Den Helder.
Opg. door Luit. W. Posthumus, Den Helder.
- J.Ph. Peters, Noordsingel 8, Rotterdam.
Opg. door den heer M.C. van Vooren Jr., Rotterdam.
- Mevr. Van Bijsterveld, Villa Eikenterp, Wassenaar.
Opg. door mevr. Varenhorst, Den Haag.
- Mr. J.C.W.M. de Bruyn van Melis- en Mariekerke, Arnhem.
Sweerts de Landasstr.,
Opg. door Jhr. Mr. H. van Asch van Wijck, Utrecht.
- J. Tillema, cand.-notaris, Koepoortsweg, Hoorn.
Opg. door het Bestuur der Afd. Hoorn.

Jongelieden Afdeelingen.

- C. van Larseveld, p/a. mevr. de wed. Stokker, Rotterdam.
Benthuizerstraat 48,
Opg. door den heer Chr. Montijn, Rotterdam.
- Mej. A. van Solingen, Z.O. Zeedijk 249 b, Rotterdam.
- W. Leeman, Crooswijkschekade, Rotterdam.
- C. Schortemeijer, Crooswijkschesingel, Rotterdam.

J. Peters, Noordsingel 8,	Rotterdam.
Mej. N. Herfst, Binnenrotte 132,	Rotterdam.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.,	Rotterdam.
H.L.J.D. van der Belt, Lieve Verschuierstraat 35a,	Rotterdam.
Opg. door den heer J. de Groot,	Rotterdam.
Mej. D. Hiskes,	Haren, Groningen.
Opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Groningen.
W.F. Werner, Westkade A 6,	Hellevoetsluis.
Mej. A.M. de Koster, Westkade,	Hellevoetsluis.
Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Hellevoetsluis.
W. Michelsen, Geelstraat 16,	Haarlem.
O.J. Reinders, Wilhelminastraat 1,	Haarlem.
S.G. Binnerts, Wilhelminapark 16,	Haarlem.
S.C.M. Spoor, Wilhelminastraat 24,	Haarlem.
Mej. Cato Kroon, Kennemerplein 3,	Haarlem.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Haarlem.
H. Hoekers,	's-Hertogenbosch.
Mej. A. Zoethout, Oranje Nassaulaan,	's-Hertogenbosch.
Mej. A. van Seeters,	's-Hertogenbosch.
Mej. Cl. Lion,	's-Hertogenbosch.
Mej. M. van Dijk,	's-Hertogenbosch.
Mej. M. Verhaardt, Zuid-Willemsvaart,	's-Hertogenbosch.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	's-Hertogenbosch.
Mej. A. Hage, Zuidwal 80,	Den Haag.
A.G. van Saarloos, Van Kinsbergenstr. 69,	Den Haag.
Mej. J. van Tuinen, Obrechtstr. 347,	Den Haag.
Mej. G. van Tuinen, Obrechtstraat 347,	Den Haag.
Mej. G. de Jongh, Lange Poten 29,	Den Haag.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Den Haag.

Groep Ned. Oost-Indië.

Dr. E.A.F. Schoevers, scheikundige B.P.M.,	Balikpapan.
Ch. du Puy, boekhouder Int. Cr. & H.V. Rotterdam,	Telok Betong.
J.R. Stuurman, resident der Lamp. distr.,	Betong.
J. Heeren Sr., ontvanger Tolrechten,	Singkel.
M.P. Verhoeve,	Temanggoeng.
P. Troetel, ambt. I.U. & A.,	Weltevreden.
L.A. Leijdelmeyer, ambt. I.U. & A.,	Tandjong Priok.
F.A.M. Willemse, boekhouder Landschapskassen,	Tenggaron.
Ch.H.G.B. Logeman, Civiel Gezagh.,	Berouw.
H.F.D. Loust, boekh. Exp. Mij. v/h. B. v. Leeuwen & Co.,	Soerabaja.
Mej. L.A. Kop, beambte Exp. Mij. v/h. B. v. Leeuwen & Co.,	Soerabaja.
M.J. Schram, beambte Exp. Mij. v/h. B. v. Leeuwen & Co.,	Soerabaja.
H.W. Assé, 1e Luit. Mar.,	Kwala Simpang.
P.B. van Staden ten Brink, 1e Luit. Mar.,	Kwala Simpang.
J.J. Kamp, beambte K.P.M.,	Weltevreden.
J. Wijtman, p/a. firma Reis & Co.,	Weltevreden.
A.J. Baron Quarles de Quarles, lid Raad van Indië,	Weltevreden.
H.J. Doeff, hoofdredacteur Java Bode,	Weltevreden.
Mej. S.H. van Es, onderwijzeres,	Weltevreden.
L. de Winter, p/a. Dept. O. & E.,	Weltevreden.
A.B. Swart, p/a. Alg. Rekenkamer,	Weltevreden.
H. van Velthuysen, Petodjo 28,	Weltevreden.
F.H. Wevers Bettink, accountant,	Weltevreden.
B.A.H. Hetharia, hoofdcom. Dept. B.B.,	Weltevreden.
J.W. Arnold, p/a. Dept. O. & E.,	Weltevreden.

Buitenland.

A.W. Bantjes, Corneliastraat 48,	Troyeville (Transv.).
J.T.H. Kloek, Bus 1812,	Johannesburg (Transv.).
Mauritz H. Hartogh, Smitstr. 187, Hospital Hill,	Johannesburg (Transv.).

P. Hartogh, Smitstraat 187, Hospital Hill,	Johannesburg (Transv.).
A. Morkel, Bus 1563,	Johannesburg (Transv.).
J.N. Meeser, Bus 1091,	Johannesburg (Transv.).
H.J.P. v.d. Linde, Bus 604,	Johannesburg (Transv.).
P. Jankowitz, Bus 51,	Johannesburg (Transv.).
W.J. Esterhuyzen Jr., Simondsstraat,	Braamfontein (Transv.).
D.J. de Kock, Bus 1189,	Johannesburg (Transv.).
Theo P. Keijter, Bus 1206,	Johannesburg (Transv.).
Christo Lombard B.A. Opvoedingsagent, Jeppe,	Johannesburg (Transv.).
A. de Greeff, Marketstr. 314, Fairvieww,	Johannesburg (Transv.).
J.W. Zulch, Bus 1178,	Johannesburg (Transv.).
Eugène van Wijk, Bus 2978,	Johannesburg (Transv.).
G.F. Kuun, Bus 75, Ferreira Deep,	Johannesburg (Transv.).
J.R. Louw, huisvader Langlaagte Weeshuis,	Johannesburg (Transv.).
Mej. Annie M. White, Derdestraat 37, Vrededorp,	Johannesburg (Transv.).
P.R. van Niekerk, Highweg 36, Fordsbury,	Johannesburg (Transv.).
J. Cohen, Kimberleijweg 26, Bertrams,	Johannesburg (Transv.).
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Johannesburg.
Mr. S.H. Esselink, 5137 Woodlawn Ave, Pittsburgh, Pa,	V.S.v.A.
Franz Kohl, Müllerstr. 7,	Berlijn N.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Berlijn
M. Nieuwpoort, p/a. C.H. Kraaijeveld,	Ismailia (Egypte).
A. van Aniel, p/a. C.H. Kraaijeveld,	Ismailia (Egypte).
J.C. Kieviets, p/a. C.H. Kraaijeveld,	Ismailia (Egypte).
P. van Wijngaarden, p/a. C.H. Kraaijeveld,	Ismailia (Egypte).
S. Barto, p/a. C.H. Kraaijeveld,	Ismailia (Egypte).
Abr. Visscher, p/a. C.H. Kraaijeveld,	Ismailia (Egypte).
Allen opg. door den heer B. Kroon,	Ismailia (Egypte).
E.M. Vlieze, P.B. 146,	Pará (Brazilië).
J.C. Veiro, P.B. 146,	Pará (Brazilië).
D.Ch. Brandon, P.B. 146,	Pará (Brazilië).
W.E. Weijtingh, P.B. 146,	Pará (Brazilië).

	Allen opg. door den heer H.E. Weijtingh,	Pará (Brazilië).
A. van Aalst,		Victoria (Brits Columbia).
	Opg. door den heer W. Beukers,	Schiedam.
E.A. Jordens, Villa Lc. Radium, 27 Boulevard des Moulins,		Monte Carlo.
Adr. E. Freni, 345 W., 70e str.,		Nieuw-York, N.-N.
	Opg. door den heer Alb. v.d. Laan,	Nieuw-York, N.-Y.

T. Allebrandi, 213 E, 94e str., Nieuw-York, N.-Y.
 J.H. van Wijk, 919 Clintonstr., Hoboken, N.-Y.

Beiden opg. door den heer
 J. van

Folker, Brooklyn, N.-Y.

Guilherme Stutterheim, c/o. Casa Martinelli, Rua 1º de Rio de Janeiro.
 Março No. 29,

W.H.T. Theunisse, director Sociedade Anonyma, Rio de Janeiro.
 Martinelli, Rua 1º de Março No. 29,

Dr. C.E. Julio Lohmann, director Laboratorio de Rio de Janeiro.
 Chimica Vegetal do Museu Nacional, Quinta da Boa
 Vista,

Udo Brandts, c/o. Banco Allemao transatlantico), Rua Rio de Janeiro.
 da Alfandega, No. 11,

Allen opg. door den heer Campos.
 L. de Waal,

J.W. Steenblik, P.B. 1198, Banco de la Habana, Havana (Cuba).

Opg. door den heer M.M. Havana (Cuba).
 Pinedo,

Vereeniging Prinses Juliana, Secretaris de heer Goch (Rhld.).
 A.W.M.J. Wiesell,

*Van fouten in namen of adressen wordt verbetering ingewacht bij de Administratie,
 Wijnstraat 81, Dordrecht.*

Adressen.

Algemeen Secretariaat: Wijnstraat 81. Dordrecht.

Groepssecretarissen.

Nederland: C. van Son, Wijnstraat 81, Dordrecht.

België: H. Meert, Spiegelstraat 20, Gent.

Ned.-Indië: A.R. Hazenberg, Contr. B.B., Hoofdbur. I., U. en Acc.,
 Weltevreden.

Suriname: R.D. Simons, Watermolenstraat 193, Paramaribo.

Ned. Antillen: C.S. Gorsira J.P. Ez., Willemstad, Curaçao. (Afd. Aruba:
 Secr. L.C. Kwartzsz)

Secretarissen der Zelfst. Afdeelingen.

Berlijn: 'Hollandsch Gezelschap', J. Knol, Osnabrückerstrasse 26 IV, Charlottenburg.
Bloemfontein: Fred. P. Schuur, p/a. 'De Vriend'.
Bremen: H.F.W. Perizonius, Isarstrasse 26.
Buenos Aires: Vereen. 'Wilhelmina'. Secr.: J. Broens, Consulado de Holanda, B. Mitre 441.
Chicago: H. Jacobsma, 1446 S. Ashland Ave.
Constantinopel:
Fiume: C. Ekama, p/a. Torpedofabriek Whitehead & Co.
Johannesburg: Mevr. S. Deys - Draayer, P.B. 2000.
Kaapstad (De Kaap): M. Wartena, P.B. 44.
Leipzig: Otto Rompelman, Augustusplatz 8, Leipzig.
Nieuw-York: J. van Folker, 432 - 72e Str., Brooklyn, N.-Y.
Potchefstroom: W.J. Klerck, Bus 184.
Roseland-Chicago: G. Pon, 302 W. 110 Place. Ned. Vereen, in Rumenië: Secr. H. Jacobson, Strada Doamnei 10, Bucarest.
Smyrna: George Keun.
Stellenbosch: Dr. W. Blommaert, Prof. aan het Victoria Kollege.
Zoutpansberg: W. van Wijk de Vries, P.B. 56, Pietersburg.

Vertegenwoordigers in het Buitenland.

Aan de vertegenwoordigers kunnen o.m. inlichtingen worden gevraagd op het gebied van handel en nijverheid.

Ahwaz (Perzische Golf): P.P. ter Meulen.
Bangkok (Siam): W. Blankwaardt.
Barcelona (Spanje): Ary Kriens, Consejo de Ciento 345.
Bethlehem (Oranje-Vrijstaat): P. van Geut, voorloopig voor de geheele Kolonie.
Bihé-Belmont: P.v.d. Smit, p/a. Casa Gordon.
Budapest: A. van Hoogstraten, Sekretär für Ungarn L.V.G. 'Dordrecht', Gebäude Dordiecht.
Caïro (Egypte):
Campos, Estado do Rio de Janeiro, Brazil.: L. de Waal, Rua Tenente-Coronel Cardoso No. 72.
Cardenas (Tabasco Mexico): Wm. C. de Wit.
Claremont (Western Australië): Mevr. A. Semmens-Siebenhaar, 'Boschhek', Riley Road.
Colon (Rep. Panama): J.J. Ecker Sr., koopman, Vice-Consul der Nederlanden.
Davos-Platz: Dr. H.J.A. van Voornveld.
Duinkerke: Emile Descamps, Groot Synthen bij Duinkerke (Frankrijk) (voor geheel Fransch-Vlaanderen).
Genua: H.C.F. Hennig, p/a. Richards & Hennig, kantoor Piazza Demarini No. 1.

Guanajuato (Mexico): W.B. Barbe, Apartado 25.
 Havana (Cuba): M.M. Pinedo, Consul der Nederlanden, Garcia Gonzalez,
 Calle Cuba 87 (via Nieuw-York).
 Hong-Kong: J.A. Deknatel, p/a. Ned. Handelmaatschappij.
 Kansas City (Missouri): L. Heyneker, Commerce Building 215.
 La Guaira (Venezuela): L. Raven Jr., adres firma Hellmund à Co.
 Londen: J.E.A. Reyneke van Stuwe, 'Ty Canol' Alwijne Road 34, Wimbledon,
 Londen S.W.
 Luxor (Egypte): J.H. Insinger, Palmenburg.
 Maracaibo (Venezuela): S.F. Duwaer, firma Breuer, Möller & Co.
 Mexico D.F.: J. ten Napel, Postbus 2019.
 Panama (Rep. Panama): Herman Pinedo, Postbus 14.
 St. Petersburg: M. Mohr, Alexandrofski, Prospect 23.
 Puerto Cabello (Venezuela): C.C. Debrot.
 Rome: Dr. Gisbert Brom, directeur van het Ned. Historisch Instituut, 1 Via
 Varrone (hoek Cola di Rienzo).
 Rosario (Argentinië): J. Lanser, Calle Buenos Aires 445.
 San Francisco: E.J.F. van Hanswijk Pennink, Batterijstreet 426.
 Santa Fé (Argentinië): J.A. Benraadt, ingenieur, Calle Balcarce 550.
 Singapore: Dr. A.P. van Rijn, geneesheer.
 Stockholm: G.M.E. Immink, Consul-Generaal der Nederlanden, Danderijd
 6.
 Teheran (Perzië): J.P. de Hoog.
 Tlalpam, D.F. (Rep. Mexico): J. de Boer.
 Venetië (Italië): Leopoldo Bizio Gradenigo, Consul-Generaal van Nederland.
 Yokohama (Japan): Wm. Holst, Bluff 265a.

Dringend verzoek!

De 1e Secretaris-Penningmeester der Boeken-Commissie verzoekt dringend om opgaaf aan zijn adres (Mathenesserlaan 244c, Rotterdam) van de namen en adressen der leden en Afdeelingen van het A. N V., genegen om wekelijks hun gelezen kranten aan 't Boeken huis te zenden.

Bericht.

Tot onze spijt moet een artikel over het Alg. Ned. Studentencongres te Leuven tot het volgend nummer worden uitgesteld.

Red.

32ste Nederlandsch Taal en Letterkundig Congres te Antwerpen.

Het bestuur der Regelingscommissie van het Antwerpsche Congres heeft een omzendbrief de wereld ingezonden, waarin o.m. het volgende wordt gezegd:

Dit Congres beantwoordt aan denzelfden wensch tot toenadering tusschen Noord en Zuid, tot wederzijdsche betere kennismaking en wederzijdschen nauweren steun, tot broederlijke samenwerking voor de grootheid onzer Taal en onzer Kunst, die al de Nederlandsche Congressen heeft bezielde. En de inrichters verhopende, dat het 32e Congres nogmaals, en altijd meer en meer, zal doen uitschijnen de aldoor grooter belangrijkheid van al de uitingen der Nederlandsche cultuur. Voor Vlaanderen vooral, waar de strijd voor onze rechten nog immer met denzelfden moed en dezelfde hardnekkigheid moet voortgezet, moet dit Congres aanleiding geven tot nuttige besluiten, wijze overeenkomsten en een bewuster bondgenootschap tusschen al de Vlamingen; de reeds behaalde overwinningen mogen slechts gelden als een spoorslag tot de voortzetting van den kamp, die moet bekroond met de volledigste en opperste zegepraal.

De Regelings-Commissie vertrouwt dat dit Congres aan het doel zal beantwoorden dat er van te verwachten is en durft daarom rekenen op de hulp en de medewerking van alle Nederlanders; ze richt haar oproep tot toetreding aan alle stamgenooten in Holland, Vlaanderen en Overzee; ze durft rekenen op de vertegenwoordiging van al de Vereenigingen die wenschen te werken ten bate van het Nederlandsche ras; ze verhoopt de tegenwoordigheid van al de kunstenaars van Holland en Vlaanderen, van al de werkers op intellectueel gebied, van al de leiders en van al de kampioenen der Nederlandsche stambeweging.

Opgaaf van punten ter bespreking, van aan het oordeel der vergadering te onderwerpen voorstellen, vragen, stellingen, verhandelingen, enz., wordt ingewacht vóór 1 Juni 1912, aan 't adres van den Aigemeen Secretaris, A. de R i d d e r, De Keijzerlei 61, A n t w e r p e n, deze zal ook alle inlichtingen verschaffen, die belangstellenden mochten verlangen. Al de deelnemers aan 't Congrss zullen voorafgaandelijk een bundel memoriën van toelichting ontvangen. De Commssie zal, voor zoover de beschikbare tijd het toelaat, iedereen gaarne in de gelegenheid stellen een verhandeling uit te spreken; geen vraagstukken worden behandeld, die niet in verband staan met het doel der Nederlandsche Congressen of met de belangen van de Nederlandsche volkskracht. Inzake godsdienst of staatkunde wordt strenge eerbiediging der overtuiging van andersdenkenden vereischt. Geen spreekbeurt mag meer dan een kwartuur innemen.

Het lidmaatschap is evenals bij de vorige Congressen gesteld op 5 franken of 2.50 gulden. Na ontvangst van dit bedrag zal door den penningmeester, den heer Fr. van Laer, Juliaan Dillensstraat 10, het bewijs van lidmaatschap worden toegestuurd. De leden van het Congres hebben recht op al de uitgaven van het Congres en genieten vrijen toegang tot de algemeene vergaderingen, de Afdeelingszittingen, de gezellige bijeenkomsten en tot de op het programma aangewezen feestelijkheden. Ook bestaat gelegenheid om lid te worden van de sedert het Congres van 1908 gestichte Congresvereeniging; men verbindt zich in dat geval, tot het lidmaatschap van elk volgend Congres, telkenmale tegen betaling van 5 frank of 2.50 gulden, en men verwerft daardoor stemrecht. Wie als begunstiger van het 32e Congres verlangt

ingeschreven te worden, betaalt 25 frank of 12.50 gulden. Voor de Congresleden zal de Regelings-Commissie vermindering van vervoerprijzen trachten te verkrijgen.

Neerlandia wekt reeds nu alle leden van het A.N.V. die daartoe in de gelegenheid zijn, hun zomeruitstapjes zoo te bepalen, dat ze de laatste week van Augustus kunnen vertoeven

...aan de wilde Schelde
Daar rijst de Kunstenstad,
Tresoren puur en milde
Houdt z'in haar steenen schrijn gevat.

Binnenplaats van Plantin Moretus te Antwerpen.

De Nederlanders in het buitenland vooral mogen zich laten verlokken er heen te komen.

Wij laten hier volgen een overzicht van alle Ned. Congressen met plaats en jaartal:

Het 1ste Congres werd gehouden te Gent in 1849

Het 2de Congres werd gehouden te in 1850
Amsterdam

Het 3de Congres werd gehouden te in 1851
Brussel

Het 4de Congres werd gehouden te in 1854
Utrecht

Het 5de Congres werd gehouden te in 1856
Antwerpen

Het 6de Congres werd gehouden te in 1860
's-Bosch

Het 7de Congres werd gehouden te in 1862
Brugge

Het 8ste Congres werd gehouden te 1865
Rotterdam

Het 9de Congres werd gehouden te Gent 1867

Het 10de Congres werd gehouden te Den in 1868
Haag

Het 11de Congres werd gehouden te in 1869
Leuven

Het 12de Congres werd gehouden te Middelburg	in 1872
Het 13de Congres werd gehouden te Antwerpen	in 1873
Het 14de Congres werd gehouden te Maastricht	in 1875
Het 15de Congres werd gehouden te Brussel	in 1876
Het 16de Congres werd gehouden te Kampen	in 1878
Het 17de Congres werd gehouden te Mechelen	in 1879
Het 18de Congres werd gehouden te Breda	in 1881
Het 19de Congres werd gehouden te Brugge	in 1884
Het 20ste Congres werd gehouden te Amsterdam	in 1887
Het 21ste Congres werd gehouden te Gent	in 1891
Het 22ste Congres werd gehouden te Arnhem	in 1893
Het 23ste Congres werd gehouden te Antwerpen	in 1896
Het 24ste Congres werd gehouden te Dordrecht	in 1897
Het 25ste Congres werd gehouden te Gent	in 1899
Het 26ste Congres werd gehouden te Nijmegen	in 1901
Het 27ste Congres werd gehouden te Kortrijk	in 1902
Het 28ste Congres werd gehouden te Deventer	in 1904
Het 29ste Congres werd gehouden te Brussel	in 1906
Het 30ste Congres werd gehouden te Leiden	in 1908
Het 31ste Congres werd gehouden te Maastricht	in 1910

Het derde Groot-Nederlandsch Studentencongres te Leuven 17-19 Februari.

Ten derden male dus heeft het Groot-Nederlandsch Studentencongres plaats gehad en ditmaal te Leuven, de oudste Universiteitsstad van België. En gezien de omstandigheden waaronder het gehouden werd, mag het als het merkwaardigste der drie Groot-Neder-Nederlandsche Studentencongressen gelden. Toen het eerste dier Congressen in Januari 1910 te Antwerpen bijeenkwam en er tot de stichting van het Algemeen Nederlandsch Studentenverbond moest worden overgegaan, heerschte er in zekere studentenkringen wel eenigszins twijfel of men het gewenschte doel zou bereiken. De Katholieke Vlaamsche studenten waren op dat Congres niet in grooten getale aanwezig en men was niet zonder vrees, dat zij, zoo niet een vijandige, dan toch een afwachtende houding zouden hebben aangenomen, omdat hun van hooger hand een wenk zou zijn gegeven, dat de toetreding tot een dergelijk Verbond van de Leuvensche studenten, juist diegenen zonder wie een Algemeen Nederlandsch Studentenverbond een onvolledig karakter zou gehad hebben, als ongewenscht zou worden beschouwd. Maar August van Cauwelaert, dezelfde die thans met zooveel beleid het laatste Congres heeft geleid, zag het als de natuurlijkste zaak der wereld aan dat Leuven in dit opzicht aan zijn plicht niet te kort kwam en in dit Verbond de plaats kwam bekleeden, die het als van zelf was toegewezen. En, achteraf beschouwd, had men zich kunnen afvragen of wel een reden had kunnen bestaan, waarom de Leuvensche studenten, die reeds zooveel bewijzen van krachtdadige Vlaamschgezindheid, van onwrikbaar stambewustzijn en kranig nationaal gevoel hadden geleverd, zich thans

maar een oogenblik, om welke oorzaak dan ook, hadden kunnen genoopt voelen om niet mede te werken aan de stichting van een organisme, dat geroepen scheen om de betrekkingen tusschen Noord-Nederland en Vlaanderen zoo sterk te bevorderen.

En thans werd het derde Congres gehouden in de stad, waar voor enkele jaren, op hooger bevel, het Vlaamsch Studentenverbond werd ontbonden, doch waar ook, ter gelegenheid van de feesten ingericht bij den vijf en zeventigsten verjaardag van de Hoogeschool, die gedenkwaardige betooging der studenten ten voordeele van de vervlaamsching van het Hooger Onderwijs plaats had. En wij hebben gezien hoe het Katholiek Vlaamsch Hoogstudentenverbond, wij zullen niet zeggen herleefd is, want het is nooit gestorven, weer zijn vroegere plaats heeft ingenomen, hoe het vaandel van het Vlaamsch Verbond weer zijn banen ontplooid heeft en zijn muziekkorps opnieuw zijn tonen heeft laten weerklinken.

Ja, er is in korten tijd veel veranderd. De hoogere geestelijkheid, die nog zoo heel lang niet geleden, in een beroemd geworden brief, zich tegen een hooger onderwijs in het Nederlandsch had uitgesproken, heeft sindsdien ingezien, en men kan haar daarvoor slechts hulde brengen, dat zij zich vergist had en sedert October 1911 is het juist de Leuvensche Hoogeschool, die in de faculteiten der Wijsbegeerte, der Rechten, der Natuurwetenschappen en der Geneeskunde twee Nederlandsche leergangen heeft ingericht. En de bisschop van Brugge moge nog al eens zijn vrees uitdrukken over het inzijselen der Nederlandsche gedachten en aan zijn priesters het bijwonen van vergaderingen, ten voordeelt van de vervlaamsching van het hooger onderwijs belegd, verbieden, het gebeurde te Leuven is daar om te bewijzen, dat niet heel de hoogere geestelijkheid het daarmede eens is.

Dat het groot auditorium van het Pauskollege voor de vergaderingen van het Congres werd afgestaan, is een feit, dat dient aangestipt te worden in de geschiedenis van de Vlaamsche Beweging en dat het Congres door de academische overheid officieel werd ontvangen is niet minder merkwaardig. Tot nog toe was zoo iets nooit het geval geweest. En wanneer wij daar dan bijvoegen, dat de rector magnificus, Mgr. Ladeuze, zelf een Waal nochtans, uit eigen zak een geldelijke toelage aan het Congres schonk, dan mogen wij uit dit alles afleiden, dat de Groot-Nederlandsche Studentenbeweging door de academische overheid met sympathie bejegend wordt.

En aan die beweging namen ditmaal deel, ander merkwaardig feit, een aantal vrouwelijke studenten uit het Noorden gekomen, om te bewijzen, dat ook zij belangstellen in het streven van al degenen die ijveren voor de bevordering van de Groot-Nederlandsche wetenschap, van het Groot-Nederlandsche stambewustzijn, van het Groot-Nederlandsch ideaal in zijn meest uitgebreide beteekenis.

Men mag zeggen, dat de belangstelling voor dit Congres algemeen was; van alle kanten uit Noord en Zuid waren de studenten toegesneld, Noord-Nederland, Vlaanderen en Zuid-Afrika waren vertegenwoordigd; bij de ontvangst door de academische overheid waren een twintigtal hoogleeraars van Leuven aanwezig en broederlijk wapperden de vlaggen der katholieke studenten naast die van de liberale.

Belangwekkende redevoeringen werden op het Congres uitgesproken en behartenswaardige woorden weerklonken er. De student Jan te Winkel van Amsterdam bracht de verheugende tijding, dat onder de studenten van zijn hoogeschool een sterke neiging bestond om de Vlaamsche Beweging te steunen. Professor Verriest betoogde de noodzakelijkheid van een degelijke Nederlandsche opvoeding voor de Vlaamsche vrouw. Dr. J. Persijn sprak over 'de student inde Europeesche letterkunde' en

professor Van der Essen over ‘Het ontstaan der Universiteit’. De heer Leo Meert, voorzitter van het ‘Vlaamsch Handelsverbond’, handelde over ‘Belgisch-Hollandsche economische belangen’, betoogde dat Nederland en België elkander op economisch gebied aanvullen en dat een volkomen verstandhouding tusschen beide volkeren in alle opzichten gewenscht is. Lodewijk de Raet, zonder de groote moeilijkheden te verbloemen die aan het vraagstuk verbonden zijn, drukte de hoop uit, dat de beide landen eens tot een wederzijdsche erkenning van elkanders universitaire diploma's zouden komen.

Men mag dus zeggen dat de Congresatmosfeer bezwangerd was met den wensch om de grootst mogelijke toenadering tusschen Noord-Nederland en Vlaanderen te zien tot stand komen.

Het behoeft nauwelijks te worden gezegd, dat de vervlaamsching van het hooger onderwijs en in het bijzonder die van de Gentsche Hoogeschool een van de lonten was die telkenmale de geestdrift deed opvlammen en het mag bijna van zelf sprekend heeten dat een dagorde, waarbij de vervlaamsching dier Hoogeschool gevraagd werd, als zijnde in het hoogste belang van heel den Nederlandschen stam, onder daverend applaus werd aangenomen. Had men niet meermalen tijdens den duur van het Congres opgegeven van het hoogtepunt waarop de Noord-Nederlandsche wetenschap stond, waarvan de vijf Nederlandsche Nobelprijzen een klinkend bewijs waren!

En zoo werd dit Congres de uiting van een algemeen jong Nederlandsch gevoel, mannelijk zoowel als vrouwelijk, Noord-Nederlandsch, evengood als Vlaamsch en Zuid-Afrikaansch, katholiek evenzeer als liberaal, vriendelijk bejegend door de meest gezaghebbende personen in de katholieke Belgische wereld.

Met dit alles voor oogen mag men gerust zeggen, dat het Groot-Nederlandsche ideaal door het Congres te Leuven een flinken stap vooruit heeft gedaan.

Iets naar aanleiding van Professor Bolland's voordrachten in Vlaanderen: Nederlandsch nationaal gevoel. (Van de Vlaamsche redactie).

Wij hoeven het hier niet te verbloemen, omdat het toch immers de uiting van de waarheid is, maar de voordrachten van Professor Bolland in Vlaanderen, hebben bij zijn toehoorders niet altijd een even onverdeelde instemming gevonden. Naast het vele uitstekende dat zij behelsden, en waaraan men dan ook zijn waardeering niet heeft onthouden, gaven zij toch op meer dan één punt aanleiding tot opspraak. Men stelde o.a. de vraag waarom Bolland zoo te keer ging tegen de verfransching van de Vlamingen, tegen hun gebrek aan nationaal bewustzijn, aan stamtrots, terwijl toch zijn eigen landgenooten in dat opzicht soms even schuldig, ja, zelfs schuldiger zijn dan de Vlamingen. Het is waar dat Bolland in zijn tweede voordracht op deze opmerking geantwoord heeft dat hij te gelegener ure den Noord-Nederlanders in hun eigen land wel eens de waarheid zou zeggen en wanneer daar zijn zweepslagen zoo striemend zullen klinken als het hier het geval geweest is, dan kan men zeker zijn, dat de menschen ook daar zullen opspringen zooals zij het bij ons gedaan hebben.

Maar intusschen had hij toch reeds in Vlaanderen zelf zoo een hartig woordje, waarvan hij het geheim bezit, aan de zoo talrijk bij ons gevestigde Noord-Nederlanders kunnen toesturen en hun eens kunnen wijzen op hun bijna algemeen heerschend gebrek aan nationaal gevoel en aan liefde voor hun eigen taal.

Wij weten wel dat men ons hierop zal antwoorden dat de Noord-Nederlanders zich, als buitenlanders, niet met de Vlaamsche Beweging kunnen bemoeien. Maar

dat wordt ook door niemand gevraagd. Men begrijpt zeer goed, dat vreemdelingen, die de gastvrijheid in een land genieten, zich niet met de inwendige aangelegenheden van dit land kunnen in-

laten. Doch er is een onrechtstreeksche wijze om dit te doen, die niemand hun kan ten kwade duiden, die niet alleen als een sterke steun zou kunnen gelden, aan de Vlaamsche Beweging verleend, maar die tegelijkertijd ter eere zou strekken van hen zelf. In den grond is de zaak zoo eenvoudig mogelijk: wat men van hen vraagt is, dat zij zouden leven, dat zij zich zouden gedragen, dat zij zouden handelen als ware Nederlanders, die hun taal lief hebben, onder welke omstandigheden ook, die alles doen wat zij kunnen om die taal hoog te houden, te verspreiden, te bevorderen, die trotsch zijn op hun stam en hun volk en in geen enkel geval dien stam en dat volk verloochenen.

En wanneer veel Noord-Nederlanders nu eens tot inkeer van zich zelf kwamen, zouden zij dan werkelijk, met de hand op het hart, in gemoede kunnen verklaren, dat zij zich in dit opzicht niets te verwijten hebben?

O, wij weten wel welk antwoord ons daarop zal worden gegeven. Men zal spreken van verschil in beschaving en ontwikkeling tusschen Noord-Nederlanders en Vlamingen; men zal zeggen dat men wel van het Nederlandsch, niet van het Vlaamsch houdt. Alles goed en wel! Wij zullen in dit artikel daarop niet verder ingaan; wij doen dit wel eens la'er, liefst wanneer een Noord-Nederlander eens op deze kronijk zal hebben, geantwoord en ons klaar en duidelijk, met deugdelijke argumenten zal hebben medegedeeld waarom zijn landgenooten niet van het Vlaamsch en van de Vlamingen houden, waarom de Vlaamsche Beweging, de uitzonderingen natuurlijk niet te na gesproken, hun sympathie niet wegdraagt en waarom zij zich, vooral in het buitenland, zoo dikwijls slechte Nederlanders betoonen.

Te Antwerpen is de Nederlandsche kolonie 16 000 personen sterk; te Brussel 8000, maar men kan zeggen dat men noch in de eene noch in de andere stad veel van de aanwezigheid van zoo een talrijke schaar Nederlanders merkt. Wanneer zooveel menschen van één nationaliteit in een stad verblijven, is het allicht te verwachten dat het openbaar leven in die plaats daarvan eenigszins den stempel draagt. In de beide steden bespeurt men wel de aanwezigheid van Duitschers en Franschen; die van de Nederlanders moet men dikwijls zoeken. Zeker, enkele Nederlandsche vereenigingen bestaan er wel; te Brussel heeft men ook een Nederlandsche Kamer van Koophandel, maar zij dragen niet veel bij tot de instandhouding van het zelfbewustzijn der Nederlanders. Te Antwerpen kan men uit den *Franschen* titel van een levensverzekering-maatschappij opmaken, dat zij van Nederlandschen oorsprong is.

Wij willen dit alles zelfs als van ondergeschikt belang beschouwen. Maar het beste bewijs hoe weinig nationaal onze in Vlaanderen verblijvende Noord-Nederlanders voelen, vinden wij in de omstandigheid, dat zij niet eens de noodzakelijkheid beseft hebben om, op het voetspoor van Duitschers en Franschen, een eigen nationaal-Nederlandsche school in het leven te roepen. Wanneer zij op dit verwijt antwoorden, dat zij er de behoefte niet toe gevoelen, dan veroordeelen zij met één zich zelf. Steen en been kan men ze soms hooren klagen over het leelijke, platte Vlaamsch, dat op de Belgische scholen onderwezen wordt, waarmee zij volstrekt niet heelemaal ongelijk hebben. Zij trekken echter uit dit feit het gevolg, dat het dan maar beter is om hun kinderen geen Vlaamsch te laten leeren, zoodat zij ze òf in de Fransche afdeeling der Belgische openbare scholen de lessen laten bijwonen, òf naar een vreemdelingschool, bij voorkeur de Duitse, zenden. Voor ieder nationaal voelenden persoon zou de logische gevolgtrekking een geheel andere geweest zijn:

n l. de oprichting van een Nederlandsche school of de ondersteuning van een bestaande leerinstelling, die het meest aan hun opvattingen beantwoordde. In ieder geval, en dit zou wel het allerminste geweest zijn, hadden pogingen bij de schooloverheid dienen aangewend te worden om verbetering in dien toestand te brengen. Maar zelfs dat gebeurt niet.

Wanneer men de prachtige Duitsche en Fransche scholen te Brussel of te Antwerpen met haar honderden leerlingen, vergelijkt met de armtierige Nederlandsche Christelijke school te Brussel, dan moet men toch bekennen, dat die vergelijking niet ten voordeele van de Nederlanders uitvalt. In het Mei nr. van *Neerlandia* 1911 verscheen een oproeping tot de Groot-Nederlandsche wereld om geldelijken steun vragend voor het Nederlandsch onderwijs in België. Wij geven te raden hoeveel Groot-Nederland daarvoor heeft over gehad? Alles bijeen... vijftien gulden, waarvan 10 gulden gekomen zijn uit Soerabaia en 5 gulden uit Sumatra. En de Nederlandsche school te Antwerpen, al draagt zij ook geen nationaal Hollandsch karakter, alhoewel het onderwijs er door een Noord-Nederlander verstrekt wordt en het onderricht er geheel op Nederlandsche leest geschoeid is, bevat onder haar leerlingen slechts één enkel Noord-Nederlandsch kind. Wat erger is, niet alleen werd zij, op zeer weinige uitzonderingen na, door de Noord Nederlanders met de koelste onverschilligheid bejegend, doch bij de meest gezaghebbende personen van de kolonie, tot zelfs bij degenen die het goede voorbeeld zouden moeten geven, stuitte zij af op een onberedeneerde, moedwillige vijandschap. En nochtans is de taal, welke daar onderwezen werd, die ‘vilaine langue’ waarin zij zelf het best hun gedachten kunnen vertolken.

Maar wij zullen niet bitter worden. Wij kunnen toch immers geen ijzer met handen breken, vooral wanneer dit ijzer de kracht van de koppigheid of van de onverschilligheid heeft.

Is het koppigheid of onverschilligheid, misschien ook wel een soort van deftigheid of ‘chic’, van wege de Noord Nederlanders, die Vlaamsche steden bewonen, om maar steeds hun adres in het Fransch op te geven? Is het ook daaraan te wijten, dat zij liefst in de winkels van Vlaamsche steden Fransch spreken, niet beseffende dat als zij hun eigen taal gebruikten zij, de Nederlandsche of de Vlaamsche Beweging onwillekeurig een grooten dienst zouden bewijzen; dat zij hetzelfde zouden doen, door van hun leveranciers Nederlandsche facturen, rekeningen, brieven te vragen.

Dit alles moge zijn wat het wil, gebrek aan nationaal bewustzijn is het stellig. En is het ook geen staaltje van geringe nationale fierheid, het antwoord dat verscheidene Nederlandsche Ministers aan het Hoofdbestuur van ons Verbond gezonden hebben, op de vraag om het Nederlandsch te gebruiken in de diplomatische betrekkingen met die landen, waar onze taal als officieele taal erkend is. (Zie *Neerlandia* van Februari j.l.)? In dit antwoord heet het dat het Fransch de taal van de diplomatie is en dat de omstandigheid, dat het Nederlandsch een van de officieele talen van een vreemd land is, niet als aanleiding kan gelden om van het oud gebruik af te wijken.

Dat het Fransch de uitsluitende taal van de diplomatie geweest is kan misschien vroeger eens waar geweest zijn, alhoewel wij ook daaraan twijfelen. In ieder geval is dat nu niet meer zoo. En de Nederlandsche Ministers, die natuurlijk wel de groote uitgave: ‘Nouveau recueil général de traités’ kennen, behoeven deze slechts even op te slaan om zich van het tegendeel te overtuigen. Zij zullen dan zien dat de diplomatie nog andere talen dan het Fransch gebruikt. Eenige voorbeelden? Voor tractaten, verdragen of verklaringen gesloten of gewisseld tusschen België en Duitschland bezigde men Duitsch en Fransch: tusschen de Vereenigde Staten en Nicaragua of Mexico Engelsch alleen; tusschen Duitschland en Oostenrijk Duitsch; tusschen Spanje

en Engeland Spaansch en Engelsch; tusschen Brazilië en Chili Spaansch alleen;
tusschen Frankrijk en Marokko: let wel, Fransch en Arabisch; tusschen Spanje en
Salvador Spaansch alleen; in het algemeen wordt het

Duitsch gebruikt tusschen de landen waar het Duitsch de heerschende taal is.

Men kan dus uit deze kleine opgave afleiden, dat het Fransch, de alleen zaligmakende diplomatische taal, stilaan een legende aan het worden is, waarmee men best gedaan had om niet te schermen.

En welke kan dan wel de reden zijn waarom Nederland zijn eigen taal niet wil gebruiken, wanneer het dit, zonder ook maar eenigszins aan den goeden gang der zaken te schaden, kan doen? Indien het Nederlandsch geen diplomatische taal is, dan moet men er maar een diplomatische taal van maken. Het was het wel nog zoo heel lang niet geleden in... Japan. Niemand zal het de Nederlandsche Regeering kwalijk nemen, dat zij in haar betrekkingen met België of met de Zuid-Afrikaansche Staten onze taal bezigt en iedereen zou het hebben toegejuicht als een bewijs van goed begrepen nationalen trots en van karakter, als een daad van mannelijke flinkheid, indien uit den mond van de Nederlandsche Regeering geklonken had: ‘Het Nederlandsch is net zoo goed als het Arabisch en het Spaansch geschikt om als diplomatische taal te worden aangewend, en daarom zullen wij het in het vervolg gebruiken waar het maar eenigszins mogelijk is.’

Dit woord hebben wij niet vernomen; integendeel, men heeft zoo iets als een ‘non possumus’ uitgesproken. En stellig, dergelijke feiten, evenals de houding in 't algemeen van de meeste Noord-Nederlanders zooals wij die hooger hebben gekenschetst, zijn niet van aard om de sympathie van de Vlamingen voor hun zoogezegde Noorderbroeders te bevorderen.

Vlaamsche muziek in Nederland.

In het weekblad Van Onzen Tijd kwam in het begin van Februari een opstel voor over Vlaamsche Muziek, door Ruth Klop Jr. In dit artikel vonden wij o.a. de volgende zinsneden:

‘Over het algemeen worden de Vlaamsche kunstenaars door hun landgenooten weinig gewaardeerd: het is misschien daar aan te wijten, dat de Nederlanders zoo slecht bekend zijn met wat hier wordt voortgebracht.

Het is zoo zeer in Holland een axioma geworden, dat wat op muzikaal gebied niet uit Duitschland komt, vrij zeker uit den boeze is (volgens den schrijver), dat het moeilijk is belangstelling te wekken.’

Naar aanleiding dier regelen hebben wij ons gewend tot onzen Nederlandschen toondichter, den heer Bern. Zweers, die zoo welwillend was ons in antwoord het volgende te schrijven:

Geachte Redactie.

Dat de Vlaamsche (toon)kunstenaars door hun landgenooten weinig worden gewaardeerd, kan ik niet zoo grif toegeven.

Er is, hier in Holland, voor eenig Hollandsch componist nooit zooveel reclame gemaakt als in Vlaanderen b.v. voor Peter Benoit. En hoewel wijlen G.A. Heinze en H.F.R. Brandts Buys zich er, indertijd, veel moeite voor gegeven hebben is Benoit's muziek hier nooit doorgedrongen en zal ze het, menschelijkerwijs gesproken, ook nooit doen.

Dat de Vlaamsche muziek hier niet aarden wil, moet m.i. een andere oorzaak hebben dan die de heer Klop onderstelt. Aan onze - z.i. - Duitsche neigingen ligt het zeker niet. We doen tegenwoordig aan 'Fransche visie' en óók aan andere; behalve aan de eenig noodige: 'de Hollandsche'.

(Gelukkig is er kentering, maar niet ter allerhoogste plaatse).

Het hemd is nu eenmaal nader dan de rok. Bovendien staat muzikaal Holland m.i., vooralsnog hooger dan muzikaal Vlaanderen, en het uit Neerlandia bekende: 'Holland op zijn malst' is nog véél te véél van toepassing op onze eigen muziekbestanden dan dat we er aan zouden kunnen - en mogen - denken voor anderen in de bres te springen.

Het ligt dus meer op onze weg te trachten Hollandsche componisten in Vlaanderen dan Vlaamsche in Holland bekend te maken.

BERNARD ZWEERS.

Amsterdam, Febr. 1912.

Buitenland

Leipzig.

Uit het jaarverslag van den Afdeelingssecretaris, den heer O. Rompelman:

Het verslag begint met de klacht, dat de beginselen van het Verbond, die eigenlijk elk Nederlander, 't zij man of vrouw, belang moesten inboezemen, bij velen niet bekend zijn of geen weerklank vinden.

In de stichtingsvergadering (3 Dec. 1910) traden 11 leden toe. Thans telt de Afdeeling 17 leden.

Voorts zegt het verslag:

Wij hebben getracht door een leesgezelschap meer eenheid en een sterker band te verkrijgen, de deelneming was echter zoo gering, dat ook dit werk voorloopig moest geschorst worden.

Eene betere verbinding tusschen de Nederlanders in Leipzig zou misschien kunnen ontstaan, indien Nederland door een Nederlander als consul was vertegenwoordigd. Van den aanwezigen consul kunnen wij natuurlijk niet te veel verwachten, daar hij Duitscher is. Evenwel heeft hij zich tot steun bereid verklaard en is begonnen met donateur te worden met eene gift van Mk. 100. -. Nog een ander donateur hebben wij gevonden in den heer Dr. F.O. Jummel met een jaarlijksche bijdrage van Mk. 10. -.

Ondersteuning ondervinden wij bij voortdurend van het Hoofdbestuur van het A.N.V., in 't bijzonder door ons te voorzien van propaganda-materiaal. Bovendien heeft het Verbond besloten ons de voor het jaar 1911 verplichte bijdrage te schenken.

Het bestuur bestaat thans uit de heeren: Otto Rompelman, voorzitter en waarn. secretaris; H.H. ter Meer, penningmeester; N. Jacobs.

Hamburg.

Het bestuur van de Nieuwe Nederlandsche Vereeniging, in het laatst van Februari te Hamburg gesticht, bestaat uit de heeren: H. Hischemöller, voorzitter; I.P. van de Velde, onder-voorzitter; F.D. Rincker, 1e secretaris; G. Olie, 2e secretaris; A. Buza, penningmeester; L.A. Driessen, J.L. van der Schalk en P.J. van Rees, commissarissen.

De Vereeniging heeft in het midden der stad, Gänsemarkt 53, boven een groot koffiehuis een ruim lokaal gehuurd, ingericht geheel naar de eischen des tijds.

De Vereeniging is opgericht met het doel de Nederlandsche belangen op elk gebied te bevorderen, o.a. door het gevoel van bijeen te behooren bij Nederlanders en stamverwanten in den vreemde aan te kweeken, het verrichten der werkzaamheden van een Nederlandsche Kamer van Koophandel, voor zoover daartoe aanleiding bestaat, het steunen van Neder-

landsch onderwijs aan Nederlandsche kinderen, het geven van inlichtingen e.d.

De Nederlandsche vice-consul, de heer J.E. Schuurman, is eerelid.

Het secretariaat is gevestigd Catharinenbrücke 1.

Moge deze vereeniging zich spoedig als Zelfstandige Afdeeling bij het A.N.V. aansluiten.

Bremen.

Verkort jaarverslag over 1911.

1911 is een jaar van bloei geweest, waarin de harmonie en de gezelligheid onder de leden meer dan te voren heerschten.

Met 36 leden begonnen, traden in den loop van 1911, 15 nieuwe leden toe, terwijl wij 19 leden verloren, verreweg de meeste door vertrek of terugkeer naar het vaderland, zoodat het jaar 1912 met 32 leden begon. Het ledental is dus niet vooruitgaande, doch daarentegen kan een geregelder bezoeken der Clubavonden geconstateerd worden.

In het afgelopen jaar werden 6 algemeene vergaderingen gehouden, waarop de belangen der Club ter sprake kwamen.

De Clubavonden werden geregeld op Maandag in hetzelfde lokaal in Restaurant Hohenzollern gehouden en de stemming die onder de leden heerschte, was steeds gezellig.

Buitengewone bijeenkomsten werden gehouden bij gelegenheid van de viering der verjaardagen van H.M. de Koningin en van Prinses Juliana; de leden kwamen in beide gevallen in het versierde lokaal bijeen, waar onder muziek en dans, afgewisseld met voordrachten, in prettige stemming feestgevierd werd.

In den Carnavalstijd werd ook een zoogenaamd Kappenfest met vrij bier gegeven, dat zeer in den smaak viel, terwijl in Juni de Club een dag naar buiten ging, waaraan meer dan 30 personen deelnamen.

Den volgenden avond werd onzen vertrekkenden voorzitter Lion eene bronsfiguur aangeboden, benevens eene groote photographie van alle leden die den vorigen dag met hem op den 'Ausflug' waren geweest, en wel ter herinnering en als blijf van waardeering voor alles wat hij voor de Club gedaan heeft.

Ook het St. Nicolaasfeest slaagde uitstekend en nadat de kinderen door St. Nicolaas, die vergezeld van zijn zwarten knecht verschenen was, onthaald en met geschenken verblijd waren, bleven de ouderen nog urenlang gezellig bijeen.

Onder hen die wij in 1911 ook als lid verloren, moet de heer Porrenga genoemd worden, die na langdurige ziekte in het najaar overleed. De overledene was eenige jaren penningmeester van de Club geweest en werd door verscheidene bestuurs- en gewone leden grafwaarts geleid, terwijl de Club een krans op de kist deed leggen en een schrijven van rouwbeklag aan de weduwe richtte, hetwelk met een dankbrief beantwoord werd.

De boekerij der Club kon zich helaas niet in een druk gebruik verheugen, niettegenstaande wij in het voorjaar een 150-tal nieuwe boeken van het Alg. Ned. Verbond kregen.

Door de dames in hoofdzaak, werd besloten een speelkas op te richten, waarin de winst van gezelschapspelen enz. gestort werd; de opbrengst daarvan stelde haar in

staat om in de maand April het bestuur bij monde van mevr. Perizonius een schild aan te bieden in de nationale kleuren met opschrift, om aan de voorpui van het Restaurant Hohenzollern bevestigd te worden, opdat het de aandacht zou trekken, dat het Clublokaal der Hollandsche Club daar gevestigd is.

Te vermelden valt nog, dat op 20 Maart de heer Spies, Missionaris uit Duitsch Z.-W.-Afrika, in ons lokaal voor leden en genoodigden eene lezing met lichtbeelden over Togo gaf, welke zeer interessant was en druk bezocht werd.

Daar onze eere-voorzitter, de heer Consul Von Gröning, door ongesteldheid zijne functie niet langer kon waarnemen, werden door ons Dagel. Bestuur, de noodige stappen gedaan om een Hollander als Consul in Bremen benoemd te krijgen en mocht het Dagel. Bestuur de voldoening genieten, dat de door hen aan H. M's. Regeering voorgestelde candidaat, ons medelid, de heer Heinen, als Consul der Nederlanden benoemd werd, eene benoeming die algemeen onder de Nederlanders in Bremen met vreugde begroet werd.

H.F.W. PERIZONIUS, 1e secr.

Parijs.

Het jaarverslag van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Parijs maakt met voldoening gewag van de uitbreiding van het ledental. In den loop van 1911 zijn 26 firma's of personen als lid aangenomen, zoodat bij de intrede van 1912 het aantal 208 bedraagt.

Melding wordt gemaakt van de door den handel zeer gewaardeerde pogingen om de postverbinding met Nederland te verbeteren. Betreurd wordt, dat de verkregen regeling, voorloopig tenminste, stoornis ondervindt door verandering in den treinenloop in Nederland. Toch geeft het bestuur der Kamer de hoop niet op, ook in den tegenwoordigen toestand verbetering te zien brengen.

De bemoeiingen van de Kamer om meer gemakke verkrijgen op de nachttreinen Parijs - Nederland zijn niet geheel en al zonder resultaat gebleven.

Met begrijpelijke voldoening maakt het verslag verder gewag van de tot standkoming der reeds zoo lang gewenschte telefonische verbinding tusschen Nederland en Frankrijk.

Jaarverslag uit Siam over 1911.

Het groepje Verbondsleden vermeerde met eenige nieuwe leden, doch verminderde ten gevolge van het overlijden van een der leden, terwijl een ander naar elders verhuisde.

Binnenkort staat het vertrek van nog meer leden te verwachten, waardoor ons aantal tot slechts vier leden zal zijn teruggebracht.

Deze vier leden zullen dan tevens bijna de geheele Hollandsche Kolonie uitmaken.

Het aantal Nederlanders te Bangkok gevestigd, bedroeg op 1 Jan. 1912 slechts tien mannen, dat der Belgen beliep acht mannen. Alhoewel de meesten van deze laatsten Vlaamsche namen hebben, zijn zij helaas met de Nederlandsche taal heel gebrekkig of in het geheel niet bekend.

Voorheen was het aantal Nederlanders en Belgen veel belangrijker, de eersten waren voornamelijk in het Siameesche Irrigatie Departement werkzaam, terwijl de laatsten als raadslieden en bij de reorganisatie der rechtspraak werkzaam waren.

Doordien vele Maleiers en Chineezzen zich, uit Ned. Indië komend, in Siam vestigden, beloopt het aantal Nederlandsche onderdanen eenige duizenden.

Sinds eenige jaren is het aantal Nederlandsche ingenieurs, bij de Irrigatie werkzaam, achteruitgaande. De vertrekkenden werden òf in het geheel niet òf door Siameezzen en Denen vervangen.

De meeste handelshuizen te Bangkok zijn Engelsch en Duitsch. Ook bestaan er Zwitsersche Deensche, Italiaansche, Fransche, Belgische en Japansche firma's. De kleinhandel is hoofdzakelijk in handen van Chineezzen en Indiërs. Drie filialen van groote Engelsche en Fransche bankinstellingen zijn hier gevestigd. Er bestaat een directe stoomvaartverbinding Europa-Bangkok. (De East Asiatic Co. Ltd., gevestigd te Kopenhagen). Verder geregelde lijnen op Singapore, Hong Kong en Java.

Het moet verwondering baren dat nog geen enkele Hollandsche firma in Siam is gevestigd. Reeds worden vele goederen met succes door vreemde firma's vanuit Holland ingevoerd. Een Hollandsche in- en uitvoerhandel zou bijna zeker met voordeel werkzaam kunnen zijn, ook in verband met de nabijheid der Hollandsche koloniën.

Het zij nog opgemerkt, dat de Siameesche statistieken van invoer van weinig waarde zijn en de cijfers van invoer uit Holland waarschijnlijk niet onbelangrijk beneden de werkelijkheid.

W. BLANKWAARDT,

Vert. A.N.V.

B a n g k o k, Jan. 1912.

Jaarverslag uit Pará over 1911.

Was het, door gemis aan voldoende gebeurtenissen, niet de gewoonte dat ondergeteekende een jaarverslag van zijne werkzaamheden indiende, het afgelopen jaar 1911 stelt hem echter alsnu daartoe in de gelegenheid.

Evenals in de vorige jaren kwamen verschillende verzoeken om inlichtingen in, betrekking hebbende op den handel, de mogelijkheid tot het verkrijgen van betrekkingen, en op familieaangelegenheden. Steeds zijn deze zoo volledig mogelijk beantwoord geworden.

In Maart vertrok de heer Gustav Gruner, Consul der Nederlanden, om zich voor goed in Europa te vestigen en werd in diens plaats de heer Franz Berringen benoemd, waardoor het streven van het Verbond en de wenschen van de leden der Tweede Kamer, om, waar Nederlandsche onderdanen zich bevinden die in aanmerking kunnen komen voor eene benoeming tot Consul, over het hoofd werden gezien.

Immers zijn zoowel de heer Gruner als Berringen, beiden van vreemde nationaliteit.

Steunend op een 20-jarig verblijf in den vreemde kan ik als mijne ervaring hier mededeelen, dat deze daden geen ander gevolg hebben dan de Nederlandsche onderdanen van hun land te vervreemden en wel om de volgende overbekende redenen:

1°. Een vreemdeling, benoemd tot Nederlandschen Consul, heeft in het geheel niet dat gevoel voor de onderdanen van het land als een Nederlander zelf en daardoor worden de belangen van de Nederlandsche natie dikwijls niet met de gewenschte of noodige ambitie behartigd;

2°. Veelal kunnen de Nederlandsche onderdanen zoo'n vreemdeling-Consul niet bereiken, omdat zij zich in de taal van den vreemdeling-Consul niet naar behooren kunnen uitdrukken;

3°. Het gevolg hiervan is, dat menig Nederlander in den vreemde door deze omstandigheid zich gedwongen gevoelt om zich te laten naturaliseeren;

4°. Vele in een vreemd land aangekomene Nederlanders laten zich uit dien hoofde niet eens inschrijven of maken hunne opwachting niet bij den vreemdeling-Consul.

En zoo kunnen er nog verschillende mij bekende redenen worden opgegeven. Ik hoop echter dat deze enkele voldoende zullen geacht worden en er binnenkort verandering in dezen voor de Nederlandsche natie ongunstigen toestand moge komen.

Aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werden statistieken toegezonden van de in het oogstjaar 1910-1911 verscheepte rubber, alsook andere wetenswaardige bescheiden, die de Nederlandsche Regeering ten dienste kunnen zijn.

Door eenige Nederlanders werd mij in den loop van het verslagjaar de toezegging gedaan om met begin 1912 toe te treden als lid van het Verbond.

Ten slotte spreek ik de hoop uit, dat het Verbond steeds in bloei moge toenemen en eerlang te Pará een Zelfstandige Afdeeling worde opgericht.

De Vert. van het A.N.V. te Pará:

H.E. WEYTINGH.

P.S. Juist even voor het verzenden van dit verslag bereikte mij van den Consul het verzoek om hem wel inlichtingen te willen verschaffen op een door den Minister van Buitenlandsche Zaken gestelde vraag om opgave te doen van de alhier gevestigde Nederlandsche handelshuizen en van Nederlandsche onderdanen die met de leiding van vreemde handelshuizen zijn belast.

(Ten opzichte van Pará kan gerust gezegd worden, dat de put gedempt wordt nadat het kalfje verdronken is).

Perzië.

Uit het jaarverslag 1911 van onzen vertegenwoordiger, den heer J.P. de Hoog:

Het jaar 1911 bracht eene bijzondere verandering te weeg. Voor het eerst namelijk, sinds vele jaren, werd de vertegenwoordiging der belangen van de Nederlandsche onderdanen gedurende de afwezigheid van den Gezant aan een Nederlander, den vertegenwoordiger van het Alg. Ned. Verbond te Teheran, opgedragen. Vroeger bevond zich deze waarneming in handen der Russische Legatie.

Door de vele politieke woelingen heeft de handel gedurende het jaar 1911 zeer geleden en zelfs op heden kan men nog niet vaststellen, hoelang deze toestand nog zal aanhouden. De werkzaamheden waren natuurlijk ook daardoor zeer belemmerd. Het aantal leden bleef onveranderd.

Angola.

Uit een brief van onzen vertegenwoordiger, den heer P. van der Smit:

Het ledental onderging geen verandering. Ik bracht met mijn familie een kort bezoek aan het vaderland, ook in het belang mijner zaken.

Hollandsch onderwijs wordt door geen enkelen gestudeerden onderwijzer gegeven dan alleen aan de kleurlingen-gemeente bij Qué.

Enkele Boeren families trokken Noordwaarts naar Malange. Als land en verdienste daar goed zijn zullen waarschijnlijk velen volgen en dus het Hollandsch taalgebied worden uitgebreid in deze kolonie.

Mexico.

Uit een brief van onzen vertegenwoordiger, den heer J. de Boer te Tlalpam:

Op mijn jongste dienstreis door den staat Michoacan had ik het genoeg eenige dagen de gast te zijn van den heer en mevrouw Lührs.

De heer Lührs is een broer van ons Verbondslid L. Lührs in Oaxaca. Ik had het genoeg op te merken, dat beide de Hollandsche taal en gewoonten hoog houden.

De heer Lührs is administrateur van het 15 000 Hectaren groote landgoed de Bravo y Anexas. Hij laat het land beploegen met ploegen gemaakt naar Hollandsch model en de boter wordt ingewikkend in papier versierd met de 'Hollandsche vlag', zooals blijkt uit een door onzen vertegenwoordiger gezonden monster.

Nederlanders en Stamverwanten,

Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te gebruiken.

Vacantiekampen van volksweerbaarheid.

Leiders, van links naar rechts:

H.P.C. v. Ellinkhuizen; W. Speerstra; onder: J. Denijs; boven: Hardenberg; onder: Luit. P. Rapp;
 boven: J.A. Hijner; onder: W. Gehrels; boven: M. v. Schaik; onder: Kapt. v. Nistelrooy; boven: W.
 Caspreau; onder: W. Driessen; boven: C van Barneveldt; onder: J. Zeeman; boven: Dr. Em. Witmeur.

Volkswaarheid verspreidt een gezellig boekje met kampverhalen van leiders en jongens. Een boekje voor Hollandsche knapen om van te smullen. Wanneer ze het te pakken krijgen, zullen ze zeker niet rusten voor vader en moeder hun toestemming hebben gegeven om ook eens dat kampleven te mogen meemaken. Dat is de bedoeling van Volkswaarheid met deze smakelijke uitgave en daarom is het te wenschen dat het ruime verspreiding zal vinden. Het boekje is verlucht met plaatjes, waarop wij alleen deze aanmerking hebben, dat zij wel wat beter hadden mogen worden toegesteld. Het kost 25 cents.

Bijgaande foto's zijn aan deze uitgave ontleend.

Zij wordt in onze Jongel.-Afdeelingen verspreid.

Terugkomst van een Fietstocht.

Nederland

Van de Afdeelingen.

Nieuwe Afdeeling.

Voornamelijk door bemiddeling van den heer T. Gerdes Oosterbeek is de Afdeeling Apeldoorn en Omstreken opgericht met aanvankelijk 20 leden.

Het bestuur is als volgt samengesteld: H.W.J. Sannes, voorzitter; T. Gerdes Oosterbeek, secretaris, Emmalaan A A 155; C.M.B. Dixon, penningmeester, Dorpstraat A A 517; mej. A.M. Gerth van Wijk, mej. Z. Prak, L. de Boer, Dr. C.P.L. Logemann.

Wij roepen deze nieuwe Afdeeling een hartelijk welkom toe en hopen, dat zij een waardige plaats moge innemen in de rij der werkzame Afdeelingen.

Moge zij weldra vertiendubbeld zijn!

's-Gravenhage (Jongel.-Afd.).

De penvoester, mej. Yka C. Wind, schrijft:

Onze propaganda-avond, welke Donderdag 29 Februari heeft plaats gehad, is boven verwachting geslaagd! Niet alleen waren dien avond tal van jongelui van H.B.S., Gymnasium enz. aanwezig, ook het bestuur der Burger-Afdeeling 's-Gravenhage en Omstreken was vertegenwoordigd, terwijl onze eerevoorzitter en een drietal bestuursleden der Rotterdamsche Jongel.-Afd. overgekomen waren om dien avond in ons midden te zijn. Zoowel Dr. M.A. v. Weel als eenige leden der Afdeeling hadden zich bereid verklaard dien avond hunne medewerking te verkenen. Dr. Van Weel sprak over: 'Jongelieden en het A.N.V.' Dat sprekers woorden indruk maakten bewezen de luide toejuichingen en... het toetreden van een 50-tal nieuwe leden. Zeer zeker een groote voldoening voor hem, die steeds met zooveel belangstelling alles wat onze Afdeeling betreft volgt. De avond werd verder aangevuld met muziek en tooneelspel. Een woord van hulde aan den violist ende pianiste, die zich zoo uitstekend van hun taak kweten! Ook het tooneelstukje liep best van stapel, zoodat zeker vele jongenlui een aangename herinnering aan dezen avond zullen behouden!

- In de jaarvergadering van 3 Febr. hield de heer Van Stigt na afloop van het huishoudelijk gedeelte een welgeslaagde humoristische voordracht.

Groningen.

Voor deze Afdeeling trad 23 Febr. op Majoor H.A. Kooy met een welgeslaagde voordracht over de ontwikkeling van ons gezag op de buitenbezittingen in Ned. Indië.

Aan het slot van een verslag in het Nieuwsblad van het Noorden lezen we:

Spr. wees er op, dat ook onder de inboorlingen van Indië evengoed de lust bestaat om van Nederland iets te weten, gelijk men hier vraagt naar nieuws over Indië. Daarom wekte spr. aan het einde van zijn met aandacht gevolgde causerie de amateur fotografen onder zijn gehoor op om aan het Hoofdbestuur van het Alg. Ned. Verbond plaatjes toe te zenden van karakteristieke plekjes hier in het Noorden. De hoogst leerzame, zeer goed gedocumenteerde voordracht werd door een groot aantal belangstellenden bijgewoond. Prof. Kern dankte met enkele hartelijke woorden den spreker.

Tot secretaris der Afdeeling is benoemd de heer F.K. van Ommen Kloeke, Jacobynestraat 22.

Haarlem (Burger-Afd.).

Deze Afdeeling heeft, evenals Leeuwarden, zich doen vertegenwoordigen, toen Royaards ter plaatse gehuldigd werd. Dr. Schepers voerde het woord.

Haarlem (Jongel.-Afd.).

24 Febr. hield onze propagandist, Jhr. Von Bose, een rede over het onderwerp 'In Neêrlands jeugd ligt Neêrlands toekomst'. Na de pauze volgden voordrachten.

Dr. Schepers dankte aan het slot den spreker voor zijn gloedvolle rede en wenschte het Verbond geluk met zulk een propagandist.

Leiden.

In de plaats van Dr. J. Heinsius, die zijn betrekking wenschte neer te leggen, is benoemd tot penvoerster der Burger-Afdeeling Leiden mej. Dr. S. Hofker, Hooge Rijndijk 18 c.

Leiden (Stud.-Afd.).

29 Febr. trad voor deze Afdeeling op Prof. Aug. Vermeijlen uit Brussel met een rede over Noord-Nederland en de Vlaamsche Cultuur. Voor een verslag der zeer belangwekkende lezing ontbreekt in dit nummer plaatsruimte.

Het bestuur is thans samengesteld als volgt: C. de Bruyn, voorzitter; H. C Hartevelt, onder-voorzitter; mej. J. Greidanus, schrijfster, Maria Gondastraat 33; A.C. Pikelharing, penningmeester; J.H. Kramers, A.J. Enschedé en A.H. Nooy van der Kolfff, commissarissen.

Maastricht (Jongel.-Afd.).

Van deze jonge, krachtig werkende Afdeeling zijn nog twee belangrijke avonden te melden.

20 Jan. trad voor de leden op de heer A. Boosten met het onderwerp:
Oud-Maastricht.

Spr. behandelde eerst de oudste Romeinsche vondsten hier ter stede. Dan sprak hij over de oude omwallingen, waarvan die van 1229 nog vrij goed overgebleven is, de oude Maasbrug, welke volgens getuigenis van vakmensen 'de monumentaalste brug van Nederland' mag genoemd worden, om daarna in bijzonderheden over de O.L. V kerk te verhalen

Tijdens de pauze en na afloop der vergadering werd de door den heer Boosten ingerichte tentoonstelling van teekeningen, photographieën, enz. met belangstelling bekeken.

Februari bracht een muziekavond, geheel gewijd aan Nederlandsche en Vlaamsche toondichters: Valerius, Röntgen, Cath. van Rennes, Nicolaï, Mortelmans, Kor Kuiler enz.

De uitvoerenden: mevr. Van Oordt (vleugel), mej. Welcker (alt-zangeres), mej. Règnier (zang) en Dr. Van Anrooy (viool) genoten veel bijval.

Rotterdam (Jongel.-Afd.).

De penvoerder, de heer J. de Groot, schrijft:

Propaganda-avond 2 Maart.

In Tivoli werd Zaterdag door onze Jongel.-Afd. een propaganda avond gehouden met welwillende medewerking van de dames Annie Follender en Co Ezerman, en eenige heeren leden. De beide eersten voordracht, de laatsten muziek. Nog werd door een 10-tal leden driestemmig het A. N V.-lied gezongen en door de leden opgevoerd 'De journaliste' van Alb. de Vries.

Deze avond werd o.a. bijgewoond door zes bestuursleden der Haagsche Jongel.-Afd. en een gast uit Dordrecht. Het bestuur der oudere Afdeeling was tot ons leedwezen verhinderd. De opkomst was verre boven verwachting, ongeveer 300 menschen vulden beide bovenzalen en na afloop mochten wij 34 namen aan onze ledenlijst toevoegen.

Deze uitvoering slaagde dus uitnemend.

Sneek.

In de plaats van Ds. V. Loosjes, die wegens vertrek naar Amsterdam zijn betrekking van secretarispenningsmeester der Afdeeling neerlegde, werd gekozen de heer P. Sipma, leeraar aan het Gymnasium, Stationstraat, Sneek.

Wageningen (Stud.-Afd.).

In Februari trad voor deze Afdeeling op de heer Heringa met een lezing over Indonesische Sproken en Legendes.

Eerst gaf hij een algemeene inleiding over de Indische kunst en het mooie er door voortgebracht; over de verspreiding en groote verscheidenheid der Indische litteratuur op de verschillende eilanden van onze Oost.

Dan schetste hij in 't kort de ontwikkeling der litteratuur in onze Oost, vergeleken bij die in Europa.

Daarna sprak hij over de Indonesische sproken, vooral de dierfabels en hun beteekenis voor dekennis van land en volk, daar zij verband houden met den Indischen Godsdienst en natuurbeschouwing. Hij nam als voorbeeld uit die dierfabels het Kantjil-verhaal in al zijn verscheidenheid en vormen, zooals het voorkomt in en buiten onzen Archipel.

Walcheren.

Den 16en Maart trad voor onze Afdeeling de heer H. Meert uit Gent op. Terwijl tot dusverre de Afd. hare werkzaamheden tot Middelburg beperkt had, werd nu de eerste propagandavergadering voor het A.N.V. te Vlissingen gehouden. De heer Meert deelde in het eerste gedeelte zijner rede het een en ander mede over de oprichting van het A.N.V., hetgeen juist van hem, zelf een der oprichters, belangrijk om te hooren was. Na de rustpoos sprak hij over het werk, dat hij nu verricht voor de rechten van Vlaanderen, in het bijzonder in den strijd voor de Vlaamsche Hoogeschool. Vooral de rijke persoonlijke ervaring, die uit de woorden van dezen spreker bleek, gaf aan de rede eene buitengewone bekoring. Niet minder bijval oogstte een zestal Nederlandsche liederen, voorgedragen door den aan onze Afdeeling reeds goed bekenden liefhebberij-zanger Dr. H.v.d.K.

Zaandam.

In de algemeene ledenvergadering zijn in plaats der niet herkiesbare bestuursleden, de heeren M.E. van der Veen en G. Chr. Keg, gekozen de heeren Dr. E.G. Godée Molsbergen en J.A.H. Coops.

Uit het uitgebracht verslag van de sub-Boeken-Commissie bleek, dat ook in 1911 een groot aantal (ongeveer 750) boeken naar de Commissie te Rotterdam ter

verspreiding in het buitenland waren gezonden. Aan de goede gevers en begunstigers werd in het verslag dank gebracht. De sub-Commissie houdt zich voor verdere belangstelling aanbevolen.

De voorzitter, de heer M.E. van der Veen, had ten slotte nog een woord van hartelijken dank in ontvangst te nemen voor hetgeen hij tijdens zijn bestuurshdmaatschap voor de Afdeeling heeft gedaan.

Uiterste wilsbeschikking.

Aan hen, die het A.N.V. bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

Ik vermaak aan het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 23 Jan. 1905 en 29 Oct. 1907, nommer 89, de som van gulden, uit te keeren binnen maanden na mijn overlijden, vrij van alle rechten en kosten.

Vlaanderen.

Z.E.H. Julius Bouten †

15 Februari 1859-25 Februari 1912.

En weer is een van die stille, sympathieke werkers in de Vlaamsche Beweging weggegaan. Eén, wiens naam niet weerklonk over markten of pleinen en bij de groote massa een onbekenden klank had; maar één wiens naam gegrift stond in het gemoed van al degenen, die al was het slechts één keer met hem in aanraking geweest waren. Uit zijn blikken, uit zijn stem, uit heel zijn houding, uit gansch zijn wezen sprak een goedheid, die men onbewust onderging en men voelde dat de sterke stroom die dezen eenvoudigen geestelijke doortilde, was: de welwillendheid. Een welwillendheid, die echter geen karaktervastheid en overtuigingskracht uitsloot. En onder de schijnbare schuchterheid die zijn uiterlijk wezen kenmerkte, huisde een onwrikbare overtuiging. Op Vlaamschgezind gebied kon hij als een toonbeeld gelden. Geen redenaar, geen schrijver, maar een man van daad, Vlaamschgezind in heel zijn leven, op ieder oogenblik van den dag. De Vlaamsche Beweging was bij hem geen uiterlijke praal, hij koketteerde niet met haar; maar zij was voor hem de atmosfeer zonder welke hij niet kon ademen. Voor geen van haar trillingen bleef hij onverschillig, en het was hem aangenaam met andersdenkenden samen te werken waar het zijn Vlaamsch ideaal gold. Ook was hij een van de zeldzame priesters die het A.N.V. in België onder zijn leden telde en ons Verbond vond in hem een trouwen medewerker. Veel heeft hij gedaan om ons streven ingang te doen vinden in Congo en ook hij was weer de persoon op wiens werking men rekende om voet te vatten in Fransch-Vlaanderen.

Met weemoed herdenken wij hier den goeden mensch en den flinken Vlaming, wiens vroegtijdig verscheiden in alle opzichten als een verlies moet worden aangestipt.

Dr. Pieter Tack.

De Mechelsche Tak van het A.N.V., een van de werkzaamste en bloeiendste van België, zal op 14 April a.s. een jubileum vieren: het tienjarig bestaan van zijn leergangen van Hooger Onderwijs voor het Volk. Deze afdeeling viert bij deze gelegenheid haar ijverigen voorzitter, Dr. P. Tack, den stichter en de ziel van deze leergangen, en zal hem bij openbare inschrijving, een kunstwerk aanbieden.

Dr. Tack is een werker en een karakter. Hij is een bekende figuur in de Vlaamsche wetenschappelijke wereld en een mooi voorbeeld van den geleerde, die, ziende al de nooden van zijn volk, zijn werkkraft en zijn talent gebruikt tot de ontwikkeling en de opbeuring van dit volk. Want dit zijn wel de twee idealen waaraan Dr. Tack geheel zijn leven heeft gewijd: de wetenschap en de Vlaamsche Beweging.

Reeds op het Atheneum te Antwerpen, waar hij schitterende studiën deed, was hij stichter en later voorzitter van een Vlaamschgezinden leerlingenkring en medewerker aan het studentenblaadje *Onze Taal*. Ook aan de hoogeschool te Gent legde hij een verbazende werkzaamheid aan den dag. Als lid en later als voorzitter van den bekenden studentenkring 't Zal wel gaan, waaruit zooveel Vlaamsche leiders zijn voortgekomen, als mede-redacteur van het studentenblad *De Goeden dag* en als ijverig correspondent van het Hollandsch studentenorgaan *Minerva*, gaf hij blijken van de volharding en de wilskraft, die geheel zijn verder leven zouden ken-

merken. Op het banket gehouden ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum van 't Zal wel gaan, in 1902, huldigde zijn studiemakker Maurits Sabbe hem als de ziel en de spil van de Vlaamschgezinde Studentenbeweging van zijn tijd.

Doch nu ging Dr. Tack's bedrijvigheid een breederen weg op. Met zijn mede-student Lod. de Raet, den bekenden schrijver over Vlaamsche economische toestanden, schreef hij een merkwaardige studie over Het University-Extension Movement en zijn toepassing op de Vlaamsche Beweging^{*)}, die eerst verscheen in Het Nederlandsch Museum en daarna, als brochure, in 5000 exemplaren werd verspreid. Het eerst op het

*) Moge ook een eenvoudige opsomming van zijne wetenschappelijke werken hier plaats vinden. Benevens van hoogergemelde brochure is hij de schrijver van:

Grammatica van het Oudnederfrankisch (bekroond en uitgegeven door de Koninklijke Vlaamsche Academie - Gent, Siffer, 1895);

Bibliografie van de bronnen en de studie van het Oudnederfrankisch bekroond in d'n universitair wedstrijd van 1897);

Verklaring van Nederlandsche leesstukken (door de Koninklijke Belgische Academie met een De Keyn-prijs bekroond, 2 dln. Gent, Vuylsteke, 1903 en 1905);

De vereenvoudiging van onze schrijftaal (Antwerpen, Melsen, 1905 uitgever Van Doeselaer, Mechelen);

De Vlaamsche letter kunde sedert 1830 (in 'Vlaamsch-België sedert 1880', uitgegeven door het Vuylsteke-fonds, Gent, Hoste, 1906);

Nederlandsche leesstukken (Gent, Hoste, 1910).

Verder leverde hij talrijke bijdragen van letterkundigen en wetenschappelijken aard in verschillende tijdschriften: Het Nederlandsch Museum, De Vlaamsche School, Nieuw Leven, Volkskunde e.a. en vestigde door zijn *Beiaard indrukken* de algemeene aandacht op de groote opbeurende kunstkracht die van het Klokkenspel kan uitgaan.

Dr. Pieter Tack.

vasteland vestigde hij daardoor de aandacht op deze belangrijke instelling. Met medewerking van een paar hoogleeraren en studenten stak hij daarna de zaak in gang en richtte de eerste leergangen van 'Hooger Onderwijs voor het Volk' in België in. Thans worden deze het geheele land door gegeven en werken in ruime mate mede aan de ontwikkeling van ons volk.

Onderlussen promoveerde hij tot Doctor in de Germaansche philologie en werd aangesteld aan het Atheneum te Hoei en vervolgens te Mechelen. In deze stad werd hij de kern van een nieuw Vlaamschgezind leven in het Willemsfonds en in het Alg. Ned. Verbond, twee kringen waarvan hij medestichter was. In beide vereenigingen bekleedde hij het voorzitterschap en nu nog staat hij aan het hoofd van de laatste. Hij stichtte er de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk', die thans in vollen bloei is; elken winter worden een twintigtal lessen over wetenschappelijke onderwerpen ingericht, die telkens door een tweehonderdtal toehoorders, uit alle klassen der samenleving, worden bijgewoond. Het zal onnoodig zijn te drukken op de groote opvoedende kracht, die uitgaat van deze leergangen.

Dr. Tack trad ook op als secretaris van de Hoogeschool-Commissie te Mechelen en is zelf een onvermoeibaar spreker op meetings en voordrachten, voor de vervlaamsching der Gentsche Universiteit ingericht.

Een verbazende werkkraft en een ruime opvatting kenmerken insgelijks zijn werkzaamheid als leeraar. Zeer goed op de hoogte van de moderne pedagogie, heeft hij een der eersten hier te lande zich ontworsteld aan de geestdoodende

wetenschap-inpompings van zijn voorgangers en al zijn pogingen aangewend tot de ontwikkeling van het karakter en het zelfstandig oordeel zijner leerlingen. Zijn groote belezenheid en bevoegdheid stelden hem daarbij in staat zijne ideeën meesterlijk te verdedigen op verschillende congressen en maken van hem ook overigens een geducht debater.

Het talent en de overtuiging waarmee hij de gedachten verdedigt, die hem aan het hart liggen, werken aanstekelijk op zijn medeburgers en bijzonder op de jeugd. Want werkelijk bewonderenswaardig is de invloed die hij op deze uitoefent. Al degenen, die het voorrecht hadden met hem om te gaan, getuigen met dankbaarheid van de ruime opvatting en de belangloosheid die al zijn daden beheerschen en het groote aandeel, dat hij gehad heeft in hunne ontwikkeling. Talrijk zijn ook degenen, die dankbaar herdenken de bereidwilligheid, waarmee hij hen in verschillende omstandigheden heeft bijgestaan en de grootheid van gemoed waarvan hij dikwijls jegens hen blijken heeft gegeven.

En me dunkt, dát moet hem wel de beste belooning zijn: in de schaar van hen, die hem op 14 April zullen viëren, de jongeren in grooten getale tegenwoordig te zien, de jongeren die hij gevormd heeft en die thans fier zijn en gelukkig mee te kunnen werken aan de verspreiding van de gedachten, die hem dierbaar zijn.

Zij hebben vertrouwen in de toekomst. Hij staat immers in de volle kracht van zijn leven en zij weten dat zij nog veel van hem mogen verwachten. En onuitgesproken draagt ieder van hen het voornemen in zich aan zijne zijde te staan in de dagen van arbeid, die thans zijn en die nog talrijk komen zullen. Want zij weten het: de werkkraft, die hen voortdrijft, de overtuiging, die hen bezielt en het ideaal dat zij droomen voor de toekomst van het Vlaamsche volk: dat is zijn werk.

Mechelen, Maart 1912.

FR. DELVAEN.

Uit onze Takken.

A l s t. 2 Maart werd de jaarlijksche algemeene vergadering gehouden. Buiten meer punten van huishoudelijken aard werd overgegaan tot de vernieuwing van de helft van 't bestuur en tot de aanvulling er van. Werden herkozen de heeren Isidoor Hallaert, Nathalis Heyndrickx, Dr. Lodewijk Jacobs, Pamphile Nijs, Jozef van de Maele. Nieuwe bestuursleden zijn de heeren Franz Boeykens, Corneille van Branteghem, Gustaaf van Nuffel.

Vóór den aanvang der algemeene vergadering werd door den heer Jules de Vuyst een belangwekkende, op economische feiten gesteunde, voordracht gehouden over 'De Levensduurte'.

Om de benoeming te viëren van den eere-voorzitter, Dr. Isidoor Bauwens, tot Ridder in de Leopolds-

orde, werd hem 17 Febr. een feestmaal aangeboden, waaraan een 60-tal dischgenooten deelnamen. Door de heeren P. Nijs en V. D'Hondt, voorzitters van den Tak en van de Letterkundige Afdeeling, werd hem hulde gebracht.

A n t w e r p e n . In de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' begon Dr. I. Gunzburg 5 Maart een reeks van vijf voordrachten over 'Sexueele Opvoeding', met lichtbeelden, voordrachten welke tot en met 2 April zullen worden voortgezet.

Buiten de gewone wekelijksche werkzaamheden van de afdeeling 'Liederavonden voor het Volk', valt de buitengewone liederavond te vermelden, die 13 Maart, ter herdenking van den sterfdag van Peter Benoit, in de feestzaal van het Koninklijk Athenaeum werd ingericht. De groote zaal was stampvol. Aan het feest verleenden hun talentvolle medewerking mevr. L. van Hee - De Clercq, zangeres, de heeren A. van Roey, zanger, E. Gilliams, declamator, en J. Hazen, pianist. Het programma was geheel samengesteld uit werken van den grooten toondichter. De zangers en zangeressen, onder het bestuur van den flinken leider, den heer F. Reynaers, leverden het bewijs, dat zij volkomen doordrongen waren van hun taak. Ook was de bijval algemeen.

B r u s s e l . Deze Tak telt tegenwoordig 270 leden en hoopt wel, in den loop van dit jaar, de 300 te bereiken. In de maand Februari, hield de heer J.M. Brans lezing van eenige uittreksels uit een nog onuitgegeven werk van hem, en den 21 Maart, had er een puik concert plaats, onder de leiding van ons hooggeacht medelid, den heer B. ten Cate. Hiermede eindigen de werkzaamheden van dezen winter.

Het kunst- en letterkundig genootschap 'De Distel', dat reeds veel jaren bestaans telt, heeft besloten zich bij onzen Tak aan te sluiten, en voortaan de Letterkundige Afdeeling van onzen Tak te wezen, onder den naam van 'De Distel, Letterkundige Afdeeling van het Algem. Nederl. Verbond, Tak Brussel'.

Die alleszins gewenschte aansluiting zal ten gevolge hebben: 1°. ons ledental merkelyk te vergrooten; 2°. aan onze leden menigen genoeglijken avond te verschaffen van letterkundig genot, en 3°. daardoor zelf belangstellenden in onze letterkunde aanzetten lid te worden van ons Verbond.

Wij wenschen aan de nieuwe Afdeeling goed heil! Het verleden der 'Distel' staat ons borg voor den bloei harer wedergeboorte in den schoot van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

G e n t . Maandag 28 Jan. hield Dr. M. Basse een zeer belangwekkende voordracht over Alfred den Groote en dezes beteekenis voor de beschaving van het Engelsche volk.

Maandag 12 Febr. handelde Mr. L. Willems over Taalverdrukking in Vlaamsch-België onder de Fransche Sans-Culotten en bestreed de bewering van de franskiljons, dat het Fransch vanzelf, zonder geweld in Vlaanderen gedrongen is. Hij bewees met onloochenbare documenten, dat onder de Fransche overheersching een stelsel werd toegepast om onze taal zoo snel mogelijk uit te roeien. Deze voordracht was van buitengewoon belang in de huidige omstandigheden. De voordracht zal als vlugschrift uitgegeven worden.

Woensdag 28 Febr. hield Dr. Van Everdingen uit Rotterdam, gedurende twee uur de aandacht van de leden geboeid met zijn hoogst belangwekkende mededeelingen over den arbeid van de Boeken-Commissie van het A.N.V., die reeds over de 900 kisten boeken naar vele landen over de wereld zond, waaraan reeds over de *fr.* 60.000 werden ten koste gelegd. De voordracht werd aanschouwelijk gemaakt door platen en kaarten, waaronder de mooie kaarten, die in ons Paviljoen te Brussel tentoongesteld werden. De vrucht van de voordracht was, dat een aantal leden zich als begunstigers van de Boeken-Commissie lieten opschrijven.

Maandag 4 Maart sprak Dr. Daels over het belang voor het sociaal problema van de oprichting van gezonde, aantrekkelijke werkmanswoningen, waarbij een aantal fraaie lichtbeelden bewezen, dat het mogelijk is goedkoope en toch zeer smaakvolle arbeiderswoningen op te richten, die den werkman aan eigen haard boeien, hem gezondheid verzekeren en hem den weg naar de kroeg afleeren.

Maandag 11 Maart wijdde de heer L. Lambrechts een 'In Memoriam' aan onze afgestorven Vlaamsche componisten Gevaert, Van Duyse, Antheunis, van ieder enkele liederen zingend, door mevr. Lambrechts, knap begeleid. We hadden al menigen genotvollen avond te danken aan dat kunstenaarspaar.

Verdiend was dan ook de hulde aan Lambrecht Lambrechts gebracht op den uiterst genoeglijken feestavond van Zaterdag 24 Febr., waarop Prof. O. van Hauwaert op echt meesterlijke wijze de verdiensten van zijn letterkundigen arbeid in 't licht stelde, terwijl mejuffr. E. van Meuter, mejuffr. De Vlaeminck en de heer Dauwes liederen van den schrijver zongen, en de heer Sadones dicht en proza van hem voordroeg.

Er wordt niet gerust in den Gentschen Tak van het Alg. Ned. Verbond, zooals men daaruit ziet. Door zijn bedrijvigheid spant hij zonder eenigen twijfel de kroon onder alle Vlaamsche Vereenigingen.

Donderdag 21 Maart trad in den Gentschen Tak van ons Verbond mejuffr. Kuyper, dochter van oud-Minister Kuyper, op met eene prachtige lezing over Rome. Wij weten niet wat wij in deze voordracht het meest moeten roemen: of de fiksche lijnen, welke haar omlijnde, of de keus der bijzonderheden waardoor werkelijk aan het voornaamste de voornaamste plaats werd voorbehouden, of de prachtige taal waardoor Rome in licht en leven vóór ons werd getooverd, of de duidelijkheid en zangerigheid van de stem der spreekster, of het diepe gevoel van liefde en innige godsdienstigheid, dat trilde door alles heen en er niet de minste verdienste van uitmaakte. Hier zij de spreekster nog eens onze innige dank gebracht. Wij hopen haar in Vlaanderen nog meer te mogen hooren.

K o r t r i j k . 16 Febr. hield Dr. G. Doussy een belangwekkende voordracht over 'Het studentenleven te Leuven-Blijheid'. De avond werd besloten door een intiem concertje, waaraan de heeren H. de Bo, piano, A. Lamoral en Basijn, zangers, hun medewerking verleenden.

M e c h e l e n . 6 Maart trad de heer Brans op met een voorlezing uit zijn pas verschenen werk: 'Wilde rythmen en tamme verzen'. De Liederavonden brachten dienzelfden avond mooie kunst- en volksliederen ten gehoor. Een boekentombola werd tot slot ingericht.

Benevens de regelmatige werkzaamheden, gaf de afdeeling 'Liederavonden voor het Volk' 13 Maart een eenvoudig, intiem, maar welgelukt concert. De juffrouwen Lambrechts en Van den Bosch, mevr. Beullens en de heer Corneels, beroepszanger, verleenden hunne welwillende medewerking. Mr. Leyendekkers, voorzitter, hield

een gloedvolle rede over het Vlaamsche lied en zijn beteekenis. Na het gratis verloten van talrijke Nederlandsche liederboeken, werd overgegaan tot een lustig danspartijtje: wat jong was deed mee; wat oud scheen, keek toe.

In de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' gaf de heer Deckers uit Antwerpen, twee zeer leerrijke lessen met lichtbeelden over 'Onderzeeschepen'. De heer Dr. Tack, voorzitter, heeft zijn leergang over 'De kleine Johannes' begonnen voor een beperkt publiek van hoogstens 30 belangstellenden. Ziedaar een nieuwen weg tot nog toe in Vlaanderen niet ingeslagen. De toehoorders moeten het boek bezitten,

nota's nemen en zich voorbereiden om de gestelde vragen te kunnen beantwoorden.

De Mechelsche Tak wenscht het 10-jarig bestaan van zijn afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' te vieren in den persoon van haar voorzitter, den heer Dr. Tack, die altoos de spil van dat werk is geweest, 14 April zal de feestzitting gehouden gehouden worden. Daarover later meer.

Uitslag van de Trekking der Loterij van den Tak Charleroi, Alg. Ned. Verbond.

Eerste trekking.

Groot lot waarde 1000 frank. No. 19471 3.

13674 No. 4	14258 No. 2	10507 No. 4
17762 No. 4	10908 No. 4	13764 No. 4
14330 No. 4	11067 No. 1	13509 No. 2
13598 No. 3	16464 No. 4	11103 No. 3
10177 No. 3	15477 No. 1	14057 No. 3
12685 No. 4	14203 No. 2	11444 No. 4
14236 No. 2	17941 No. 2	19271 No. 4
17269 No. 1	15270 No. 2	14384 No. 4
14158 No. 2	18388 No. 1	11827 No. 4
12319 No. 2	14589 No. 3	11160 No. 3
17716 No. 3	18064 No. 2	14646 No. 4
15521 No. 1	18576 No. 4	11065 No. 1
19557 No. 1	17024 No. 1	16029 No. 1
10357 No. 1	14098 No. 3	19203 No. 1
14823 No. 4	12383 No. 4	14168 No. 1
10398 No. 1	12832 No. 1	17662 No. 4
		17321 No. 3

Tweede trekking.

24 December 1911.

Groot lot waarde 5000 frank. No. 11834 3.

41726 No. 1	30050 No. 1	20086 No. 4
30767 No. 4	27417 No. 4	45217 No. 4
20844 No. 2	23845 No. 4	21332 No. 1
44220 No. 3	25714 No. 4	29563 No. 3
41829 No. 4	31031 No. 1	33802 No. 3

11831 No. 4	31702 No. 3	26167 No. 4
13611 No. 3	21886 No. 1	49459 No. 2
29479 No. 4	42783 No. 3	38637 No. 1
27056 No. 1	27700 No. 3	21125 No. 1
13976 No. 1	23625 No. 2	20260 No. 1
31662 No. 1	26654 No. 2	29590 No. 3
42663 No. 1	37196 No. 3	19340 No. 4
39202 No. 4	31493 No. 4	32714 No. 1
48515 No. 4	21077 No. 4	15234 No. 2
26988 No. 1	14085 No. 1	32480 No. 2
31480 No. 2	30191 No. 1	24269 No. 1
39965 No. 4	25621 No. 1	36944 No. 1
19489 No. 1	40594 No. 1	44645 No. 4
21363 No. 3	28362 No. 3	32780 No. 4
40157 No. 3	33193 No. 4	17216 No. 1
45847 No. 3	28829 No. 3	47885 No. 4
16088 No. 2	32641 No. 3	12263 No. 4
40852 No. 1	18510 No. 2	32103 No. 4

Bijgevoegde nummers 31772 4 33218 1 47248 2 44784 1 47115 4.
Trekking der omslagnummers.

Groot lot waarde 500 frank. No. 17179.
25115 32285 16276 36700.

Voor verdere inlichtingen wende men zich tot den heer K. Mariën, Lebeauststraat 14, Charleroi.

IN VLAANDEREN VLAAMSCH!

Muziekuitvoeringen in Vlaanderen.

Te Oost-Roosbeke, waar de prachtige liederavond van 16 Juli 1910 nog frisch in het geheugen ligt, wordt een nieuwe avond met steeds groeienden ijver voorbereid. De wekelijksche zangoefeningen worden regelmatig gevolgd door een zestigtal vrouwen en een veertigtal mannen. Daarbij komen de meisjes en de knapen samen; een paar honderd vijftig zingende stemmen, dit alles begeleid door blaasspeeltuigen. Zoo mag men weer eene prachtige muziekuitvoering in open lucht te gemoet zien.

Postzegelafdeeling.

Bezendingen in dank ontvangen van: Prof. Vercoullie, Gent; Prof. Pekelharing, Utrecht; O. de Schamphelaere, Gent; mej. De Guchtenaere, Gent; Enno van Gelder, Amsterdam; Uytterhoeve Cresens, Diest.

H. MEERT,
Spiegelstraat 20, Gent (België).

N.S. Zendingen worden ook aangenomen door het Kantoor A.N.V. te Dordrecht, dat voor doorzending zorg draagt.

Neerlandia en de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool.

Een vriend zendt ons een nummer van den Vlaamschen Strijd, waarin het volgende:

‘Een onzer lezers schrijft ons:

In het uitgebreid verslag, dat Neerlandia, orgaan van het Algemeen Nederlandsch Verbond, over het jubelfeest der Kon. Vlaamsche Academie gaf, komt geen woord - maar geen enkel woord - voor over wat prof. dr. W. de Vreese in zijne puike lezing zei over de Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool, noch over wat prof. Te Winkel - die ook voor het Algem. Nederlandsch Verbond sprak, - hierover in zijne tafelrede te hooren gaf. Eene vergetelheid?

Of heeft dat geen belang voor onze taalbroeders?

I.V.

Dat hierbij aan vergetelheid moet gedacht worden, kunnen we onmogelijk aannemen. Maar we welen ongelukkig maar al te goed, dat Neerlandia, voor al de berichten, die Zuid-Nederland betreffen, onder Gentsche censuur staat.’

En dan nog een oude koe over Kollewijn-spelling, die we maar in de sloot laten.

Bedoeld blaadje schijnt een van de redenen van zijn bestaan te vinden in de verdachtmaking van het Algem. Nederl. Verbond. Het Verbond staat gelukkig te stevig dan dat dit gekef ons zou kunnen deren. Wij hebben er ons in deze laatste tien jaren dan ook nooit aan gelegen gelaten.

Voor eenmaal willen we het keffertje toch eens in het nekvel pakken.

De Gentsche censuur, dat ziet op mij. Welnu... De heer C.R. Bakhuizen van den Brink zal hier wel willen getuigen, dat hij, overwegend op mijn aandringen, als vertegenwoordiger van het Algem. Nederl. Verbond het jubelfeest der Koninklijke Academie te Gent heeft bijgewoond. Maar dat een man als de heer C.R. Bakhuizen van den Brink bereid zou zijn om zijn indrukken over het Jubelfeest aan Gentsche censuur te onderwerpen! Het geklets is al te gek en schildert het keffertje ten voeten uit.

En ik, de censor, die alle mededeeling over wat prof. dr. W. de Vreese in zijn puike lezing zei over de Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool uit

Neerlandia zou hebben geweerd; ik heb aan prof. De Vreese persoonlijk den juiste tekst van de door hem gesproken woorden gevraagd en heb ze in de *Vlaamsche Hoogeschool* opgenomen! En waarom zou nu alle zinspelende vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool geweerd worden uit het orgaan van het *Algem. Nederl. Verbond*, dat aan de Vlaamsche Beweging, door de benoeming van de Vlaamsche Hoogeschoolcommissie den ontzaglijken dienst bewees om een algemeen aangenomen oplossing voor dit hoofdvraagstuk op het Vlaamsch programma te verschaffen en dat door een bijdrage van *f*: 1000 den grondslag lei van het Vlaamsche Hoogeschoolfonds, dat toegelaten heeft, dat reuzen stuk arbeid met een nooit bijgewoone kracht aan te pakken?

Tot welke geestesafdwaling kan nijldige zucht tot verdachtmaking brengen!

Heeft de heer B. v.d. Br. over geen Vervlaamsching gerept, dan is hem daarbij voorzeker elke bedoeling vreemd en wat censuur betreft: onzin. Anders niet.

Gent.

H. MEERT.

Oost-Indië

Een nieuw Koloniaal tijdschrift.

De te 's-Gravenhage gevestigde 'Vereeniging van Ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur in Nederlandsch-Indië' ving in Maart aan, met het uitgeven van een *Koloniaal Tijdschrift*, waarvan de redactie gevormd wordt door het Bestuur dier Vereeniging, aangevuld met een vijftal heeren, voormalige of nog in dienst zijnde ambtenaren van het B.B. in Indië. De samenstelling der redactie is nog voorloopig; het secretariaat is gevestigd aan het Bureau der Vereeniging, Heulstraat 17.

Het tijdschrift wil hoofdzakelijk zijn een orgaan van de ambtenaren van het B.B., waarin zooveel mogelijk zal worden samengevat wat hun in hunnen werkkring te stade komt, wat als te veel verspreid niet zoo gemakkelijk binnen hun bereik is, of moeielijk bewaard blijft, waarin zij gelegenheid vinden de vruchten hunner studies en ondervindingen mede te deelen, waardoor weder de lust tot onderlinge bespreking, tot nieuwe studie bij de mede-ambtenaren kan worden opgewekt. Medewerking van anderen buiten het ambtenaren-corps zal gaarne worden aanvaard.

Als vaste rubrieken zullen worden opgenomen een maandelijksch overzicht betreffende de vreemde koloniën, en een dergelijk van de Inlandsche en de Chineesche pers in Indië.

Het eerste nummer (Maart) bevat, behalve eene Inleiding, die het ontstaan van het tijdschrift verklaart, een opstel getiteld 'Het katoen-vraagstuk', door A.J. Knaap, en een 'De bekentenis als bewijsmiddel in strafzaken', door F.W.A.L. de Nijs; voorts de hoogerbedoelde overzichten, bewerkt door de heeren E. Moresco en A.H.J.G. Walbeehm, en ten slotte Mededeelingen.

Hoewel het te Batavia sedert 1887 uitgegeven en nog bestaande Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur reeds als orgaan van de ambtenaren van dien diensttak beschouwd kan worden, is het toch wel te verklaren, dat tot de oprichting van dit koloniaal Tijdschrift werd overgegaan. Door het aanwezig zijn in Nederland, van

ettelijke met verlofzijnde ambtenaren, van hen die aan de Bestuurs Akademie als leeraar of als studeerenden verbonden zijn, welke allen meer in de gelegenheid zijn tot studie dan de collega's in Indië, is het te verklaren, dat de behoefte aan zoodanig orgaan gevoeld werd.

Moge dit Koloniaal Tijdschrift het nut stichten, dat de redactie ervan verwacht.

Vereeniging tot oprichting van jonge-vrouwen-scholen in Nederl. Indië.

De onder-voorzitster van deze Vereeniging hield 25 Febr. te Nijmegen eene lezing, ten einde het doel dat met de oprichting dier scholen beoogd wordt, ook daar bekend te maken en er medewerking voor te vragen. Na hetgeen vroeger reeds in Neerlandia over de oprichting dier jonge-vrouwen-scholen gezegd werd, kunnen wij volstaan met op te merken dat ditmaal o.a. de aandacht er op werd gevestigd, dat de beoogde scholen zich onderscheiden zullen van de bestaande inrichtingen van liefdadigheid, als bijv. het Djatigesticht, 1°. door de opneming van kweekelingen op zoodanigen leeftijd, dat zij het onderscheid tusschen een nuttig leven, als waarvoor zij op die school zullen worden opgeleid, en dat, soms aanschouwd in hare jeugdomgeving, goed kunnen opmerken; 2°. door het onderricht in groenteteelt, bloemenkweekerij, oofteelt en hoenderfokkerij, 't welk daar practisch gegeven zou worden, ten einde de jonge vrouwen tot practische opvoedsters van kinderen, ook geschikt voor den tuinbouw e.d. te vormen.

Opnieuw wees spreekster er op, dat Nederland door de Vereeniging te steunen, toonen kan er prijs op te stellen, het blijvende Nederlandsche element in Nederlandsch-Indië te bevorderen.

De Michiel Adriaansz. de Ruijter Vereeniging in Nederl. Indië.

Noch in 't Zeewezen, noch in eenig ander tijdschrift, in Holland uitgegeven, zegt Het Nederlandsch Zeewezen waaraan wij het onderstaande ontleenen, werd ooit melding gemaakt van deze Vereeniging.

Het was den 23sten Maart 1907 300 jaar geleden, dat onze grootste zeeheld te Vlissingen geboren werd. Nederland herdacht die gebeurtenis op verschillende wijzen.

In de koloniën bleef men niet achter. De heer Zeilinga, directeur der Java-Bank te Batavia, nam het initiatief tot het oprichten van eene Vereeniging, ten doel hebbende in de eerste plaats de belangen der zeevarenden in de koloniën te behartigen, en ten tweede den lust tot 't zeemansleven op te wekken.

Op zijne uitnoodiging vergaderden te Batavia op den geboortedag van onzen zeeheld een aantal ingezetenen van deze plaats en werd tot de oprichting der Vereeniging besloten. Een Hoofdbestuur met den heer Zeilinga als voorzitter werd te zamen gesteld. Omzendbrieven werden verzonden. In den aanvang scheen het, dat de belangstelling bij 't groote publiek niet zoo groot was als men had vermoed. Later werden echter de bewijzen geleverd, dat velen in de koloniën krachtig wilden steunen. Om met gunstiger gevolg in de verschillende havenplaatsen in Indië te kunnen optreden, besloot het Hoofdbestuur tot de instelling van afdeelingsbesturen, en de eerste van deze was de afdeeling Batavia met den heer Koning, toenmaals inspecteur der K.P.M. als president, en den heer Van Haften als secretaris. Dit bestuur besloot alle mogelijke moeite te doen, om gelden in te zamelen ten einde te kunnen overgaan:

1e. tot het oprichten van een dagverblijf te Priok;

2e. tot het vestigen van een dag- en nachtverblijf te Weltevreden.

De daartoe aangewende pogingen slaagden buiten verwachting. Een bedrag van *f*7000. - aan contanten, en de toezegging van meer dan *f*1200. - aan jaarlijksche bijdragen, waren spoedig bijeengebracht,

zoodat het bestuur tot de uitvoering van het eerste plan kon overgaan.

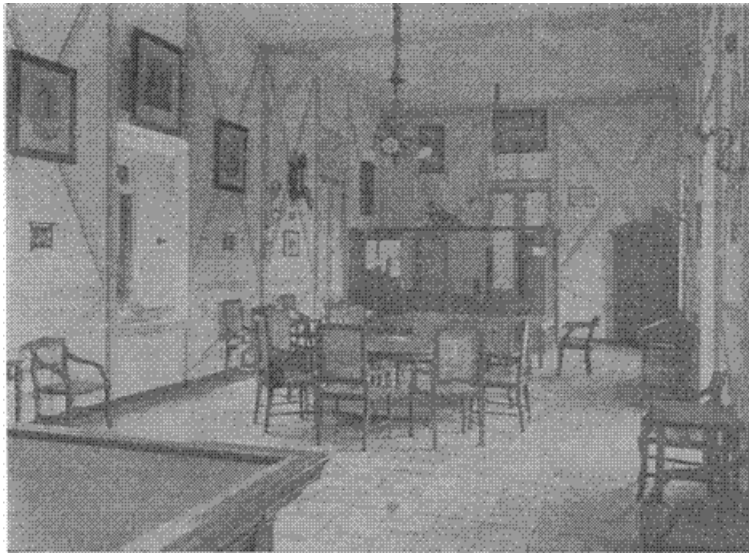
Dank zij de hulp van verscheidene

Zeelieden club 'Neptunus' te Tandjong Priok uiterlijk voorkomen.

Regeeringspersonen, die maakten dat te Priok een stuk grond voor het te bouwen huis werd afgestaan, was het mogelijk in November 1908 het dagverblijf te Priok voor de zeelieden te openen. Feestelijk had de opening van het eerste zeemansverblijf in Ned Indië plaats. Priok was toenmaals een schrik voor velen door de baldadigheden, die de zeelieden in dronkenschap uithaalden. Het doel van het dagverblijf was deze te beperken en tegen te gaan, door den zeelieden in een net ingericht gebouw, behalve goede dranken, afleiding door lectuur en spel te bezorgen. Aan een nette leestafel bestaat gelegenheid om de Indische dagbladen te lezen, die de uitgevers gratis verstrekken, en een goede bibliotheek voorziet in andere lectuur. Aan tegen den muur geplaatste schrijftafeltjes kunnen de zeelieden rustig brieven aan de familie schrijven. Als andere uitspanning is gelegenheid tot biljarten, triktrakken, dammen, schaken, kaartspel, e.d. Alles maakt een netten indruk, en in de 3 jaar dat het gebouw bestaat, is de orde slechts een enkele maal verstoord. De ondervinding heeft geleerd, dat de zeelieden dit gebouw op prijs stellen. De ongeregeldheden te Priok zijn afgenomen. Moge de Vereeniging haar doel bereiken, n.l. het welzijn van alle zeevarenden te bevorderen.

Ondertusschen had het Hoofdbestuur niet stil gezeten.

Zeelieden club te Priok. Gezelschapszaal.

Daar geld hoog noodig was om de plannen tot verbetering van den toestand voor zeevarenden in Indië ten uitvoer te brengen, vroeg het een loterij van f 100.000. - aan; de Regeering stond de loterij toe. Er was kapitaal nu om de andere plannen uit te voeren. De Vereeniging kocht een gebouw geschikt voor zeemanshuis, en 't afdelingsbestuur richtte dit geheel in. Het ligt uitstekend op het Molenvliet, om den hoek van Gang Ketapang; de tram houdt erop, en de bovenstad is niet te ver af. Op den 18en Dec. 1910 had de opening plaats.

De inrichting van 't gebouw is netjes en eenvoudig. In de voorgalerij het beeld van den man, wiens naam de Vereeniging draagt; een groote tafel om daaraan gezellig te praten, en eenige palmen en andere planten, om alles een prettig aanzien te geven. Aan de rechterhand de leeszaal, waarin tevens gelegenheid is tot schrijven. Postpapier en alle verdere benodigdheden zijn gratis verkrijgbaar. Er liggen behalve de Indische dagbladen, een exemplaar van het Zeewezen, dat gratis ter beschikking is gesteld. Achter het zaaltje zijn logeerkamers, ingericht voor 2 personen, en de eetzaal voor onderofficieren. De binnengalerij is thans biljart- en speelzaal, waarin 2 goede biljarten staan, en tafeltjes om aan te spelen. De wanden zijn met aardige schilderijen versierd. In de achtergalerij, die bestemd is tot eetzaal voor de schepelingen, komt de buffetkamer uit. Het linkergedeelte van het hoofdgebouw en de kamers in de bijgebouwen zijn ingericht tot slaapkamers voor 3 of 4 schepelingen. De paviljoens geven den officieren ter koopvaardij voldoende gelegenheid om goedkoop te logeeren.

Alle bedden zijn van klamboe's voorzien.

De prijzen voor logies en vertering zijn uiterst billijk gesteld, Voor logies en ontbijt best. uit brood en koffie, betalen mindere schepelingen f 0.50 onderofficieren f 0.75, en officieren f 1. - à f 2. -. Den geheelen dag kan men eten en dranken krijgen, behalve spiritualiën, die niet vóór 12 uur en volgens vastgesteld tarief verstrekt worden.

Aan het hoofd van de inrichting staat een beheerder, die de administratie bijhoudt en zorgt, dat elke schepeling zijn naam in een daartoe bestemd boek schrijft. Uit dit boek blijkt, dat niettegenstaande Batavia geruimen tijd besmet is verklaard (cholera), de Koninklijke Marine Priok weinig bezocht en, als de schepen er lagen, beperkte nachtpermissie werd verleend, het aantal bezoekers grooter is, dan men had verwacht. Hieruit blijkt, dat het huis een goeden naam bij de zeelieden heeft.

Dit te huis kan veel bijdragen tot het tegengaan van het logeeren in allerlei slechte slaaphuizen in de benedenstad. De zeelieden, die aan den wal bleven, overnachtten meestal in Japansche huizen, en bij gebrek aan eene fatsoenlijke gelegenheid om gezellig bijeen te zitten, bezochten zij allerlei kroegen en gingen zich aan drank te buiten. Die toestand is verbeterd. Batavia heeft den zeevarenden iets goeds aangeboden.

Na de verbetering van den toestand op de hoofdplaats onzer koloniën, schonk 't Hoofdbestuur de aandacht aan andere plaatsen, als Soerabaia Makassar en Sabang. In de eerste stad achtte men het oprichten van verblijven niet noodig. Er zijn daar cantines, vergaderingslokalen, enz. aan den Oedjong, en het is zeer gemakkelijk op elk uur van den dag aan boord terug te keeren. Te Sabang echter werd een dagverblijf als te Priok geopend en nu zal Makassar wel spoedig volgen.

In 4 jaar tijds heeft de Vereeniging reeds veel tot stand gebracht, en dit is te danken aan veler steun. Ook Holland hielp daarbij, en onze Koningin was een der eerste personen, die een gift voor het Zeemanshuis te Batavia zond. Voortdurend zal de Vereeniging krachtigen steun noodig hebben. Winsten worden er natuurlijk niet gemaakt, en het is te hopen, dat, eenmaal met haar streven kennis gemaakt, velen het voorbeeld van anderen zullen volgen, door een bewijs van sympathie te zenden. Het Hoofdbestuur zal deze waardeering van zijn werken even hoog op prijs stellen als de afdeelingen.

In het Hoofdbestuur hebben zitting de heer Zeilinga als voorzitter, de heer Faassen als secretaris, en de heer De Goeje als penningmeester, terwijl als voorzitter van 't afdeulingsbestuur te Batavia is opgetreden de heer Tadema Wielandt en als secretaris de heer Van Beuningen.

Allen, die met de Indische toestanden bekend zijn, zullen zeker instemmen met den wensch dat deze Vereeniging, den naam dragend van onzen grootsten zeeheld, steeds in staat zal blijven het goede werk voort te zetten.

Wij sluiten ons van harte bij dezen wensch aan en uiten de hoop, dat velen deze nuttige Vereeniging zullen gedenken.

Red.

Zuid-Afrika

Jong Zuid-Afrika.

Wij hebben melding gemaakt van de oprichting van een vereeniging Zonen van Zuid-Afrika te Pretoria. Zij zou een zuiver Zuid-Afrikaansch karakter dragen en daarom alleen open staan voor wie in Zuid-Afrika zijn geboren; een gezonden nationalen geest, liefde voor het vaderland en gevoel van eigenwaarde aankweeken;

werken voor handhaving van het Hollandsch en verder voor de zedelijke, verstandelijke en stoffelijke belangen van het volk.

Generaal Hertzog sprak bij de oprichting en in het bestuur werden verkozen: advocaat Roos (voorzitter), dr. Gey van Pittius, dr. Malherbe (editeur van Die Brandwag), dr. T. Reitz, Adam Boshoff (editeur van De Boer), Webb, Dirk Boshoff (sekr.). R. van der Merwe, J.J. Pienaar en C. Dvason.

Sedert heeft de vereeniging twee wijzigingen ondergaan. Vooreerst in haar naam. Het bleek, dat er al te Johannesburg een vereeniging de Zonen van Zuid-Afrika, met een ander doel, bestond. Dies besloot men zich Jong Zuid-Afrika te noemen. Voorts stelde men de deur ook open voor wie niet in Zuid-Afrika is geboren: elke blanke kan lid worden.

Een ondernemend Nederlander.

De heer M.C.A. Meischke, een Nederlander in Transvaal, voert daar groote werken uit. Voor een goed deel is de bouw van het grootsche regeeringspaleis, dat te Pretoria zal verrijzen, hem opgedragen, en nu zal hij ook het nieuwe stadhuis van Johannesburg, eveneens een groot bouwwerk, zetten.

Gerrit Aveling.

Den 16en Januari is in het distrikt Harrismith in den Vrijstaat op 72-jarigen leeftijd overleden Gerrit Aveling, een oud Hollander. Hij werd te Rotterdam geboren en kwam als 18-jarig jongeling met ouders en broers en zusters in Natal. Hij was een ondernemend man en werd een welgestelde boer, en met hart en ziel een Afrikaander. Jarenlang is hij voorzitter geweest van den Harrismithschen tak van den ouden Afrikaander Bond. Ook is hij resident vrederechter geweest. In den oorlog ging hij op kommando en bleef tot kort voor den vrede in het veld. Hij werd ten slotte door een troep gewapende kaffers, die in Engelschen dienst waren, gevangen genomen.

Hoe hoog hij in aanzien stond, bleek op zijn begrafenis. Aan de groeve sprak o.a. generaal Christiaan de Wet. Hij had veel gehoord - getuigde de generaal - van zijn daden, van zijn moed en zijn volharding in den strijd om de vrijheid en recht van zijn volk, wat allen veel eerbied voor hem inboezemde. Het gedrag trouwens van zijn kinderen en schoon kinderen, was een bewijs van een goed en navolgenswaardig voorbeeld. Ofschoon Nederlander van geboorte, had hij Zuid-Afrika aangenomen als zijn vaderland, en hij is menigen geboren Afrikaander tot een beschamend voorbeeld geweest. 'Oom Gert' was een goed Kristen, een goed patriot en een goed vriend.

Johannesburg.

Wij ontvangen van de penvoerster der Afdeeling Johannesburg van het A.N.V., mevr. Sofie Deys - Draaijer, een zeer uitvoerig jaarverslag, waarin een blijde toon wordt aangeheven over het nieuwe, opgewekte leven, dat deze Afdeeling in 1911 is begonnen.

In een bestuursvergadering op 21 Aug. 1911 gehouden ten kantore van den ijverigen voorstander, den heer A.v.d. Broek, was men eenparig van meening, dat er verandering moest komen in den toestand van rust, waarin deze Afdeeling verkeerde.

Aan den heer Siemelinck werd verzocht te blijven doorwerken als penningmeester en 12 Sept. werd in het Grand National Hotel een vergadering uitgeschreven. Deze was echter zoo slecht bezocht, dat men acht dagen later een nieuwe bijeenkomst hield, waar 15 leden aanwezig waren. Het reglement werd herzien en het volgende bestuur gekozen: Dr. F.E.T. Krause, voorzitter; Arie v.d. Broek, onder-voorzitter; Sofie H. Deys-Draaijer, secretaresse; E.J.E. Sherlich, penningmeester; Ds. L.E. Brandt, P.L.W. Lourens, S.I. Minnaar, A.J. Piennaar, A. van Wouw.

Het bestuur ging reeds spoedig aan het werk om leden te winnen. Drie commissies werden uit haar midden gevormd: een commissie van waakzaamheid, een commissie van toezicht over de stadsbibliotheek

en een propaganda-commissie voor het winnen van leden en het regelen van gezellige avonden.

Het verslag herinnert dan aan het concert in het begin van November te Johannesburg gegeven door het Hollandsch Mannenkoor van Pretoria, aan den zeer welgeslaagden avond waar Gen. Hertzog voor de Afdeeling sprak en de A.N.V.-prijzen aan de overwinnaars bij de Taalbond examens uitreikte. Veel nieuwe leden sloten zich na dien avond aan, zoodat de Afdeeling thans 198 leden telt.

Melding wordt gemaakt van de beide omzendbrieven door de Afdeeling uitgezonden, de eerste aan de kandidaten bij de Stadsraadsverkiezing en de andere aan de winkeliers in en om Johannesburg.

Het verslag zegt van dezen laatsten omzendbrief:

‘Hoewel de “Star” en ook eenige andere bladen zich beleedigd gevoelden dat wij Holl. spreken, voor de rechten van onze taal durven opkomen en aan de winkeliers durven vragen, om diegenen die ver weg wonen en geen Engelsch spreken, te helpen in de Holl. taal, waardoor zij dus in de gelegenheid zijn, meer van hun artikelen te verkoopen; niettegenstaande dit alles, denkt de “Star” dat wij heel verkeerd handelen en triumpheerend wordt onder aan dit artikel gezegd, dat natuurlijk niemand hierop zal antwoorden.

Toch zijn reeds vele gunstige antwoorden van groote firma's ingekomen en zeker spreken wij uit naam van al onze leden en het verder Holl. sprekende publiek, wanneer wij vragen voort te gaan op den ingeslagen weg. Hollands was de eerste taal die werd gesproken in Zuid-Afrika en waar nog duizenden zijn die hoegenaamd niets anders als deze taal spreken, mogen we zeker strijden voor die taal, zoodat haar evenveel recht wedervaart als het Engelsch.’

In plaats van den heer A. van Wouw, die voor langen tijd naar Europa vertrok, werd de heer J.W. Zulch in het bestuur gekozen.

* * *

21 Febr. heeft deze Afdeeling te Fordsburg, een der voorsteden, een gezelligen avond gegeven, waarbij o.m. de Afrikaansche dichter Jan Celliers twee zijner gedichten voordroeg en de heer J. Kamp, docent aan de Theologische School te Potchefstroom, een lezing hield over Afrikaansch en Hollandsch. Verder werden er piano- en vioolmuziek, zang- en voordrachten ten beste gegeven door de heeren D. Meerkotter (piano), P. Deys en B.J. Coetzee (voordracht), jongeheer S. Morel (viool) en de dames mevr. Sofie Deys-Draaijer (zang) en S. Visee (piano). Een koor, onder leiding van mej. Kloppers, zong psalm 150; terwijl Dr. F.E.T. Krause als voorzitter de openingsrede hield.

De twee talen op school.

Men is wel eens geneigd sommige voormannen van de Afrikaanders lauwheid te verwijten waar het de belangen van de taal van hun volk geldt. Waarom zetten zij niet de gelijkheid, die de grondwet de twee talen, het Hollandsch en het Engelsch toekent, met de macht die zij hebben door? Waarom laten zij bij het onderwijs,

waarvan voor de toekomst van de taal zooveel afhangt, het Hollandsch in een hoek dringen? En zoo voorts.

Maar men gaat hen billijker beoordeelen, als men weet, hoe weinig algemeen nog onder hun volk het besef is doorgedrongen, dat goed onderwijs in de moedertaal noodig is, en hoeveel lauwheid er voor het Hollandsch onder vele Afrikaanders zelf is.

Daarvan is onlangs weer gebleken te Alberton, een dorp bij Johannesburg. De heer Adamson, de Transvaalsche directeur van onderwijs, had aan de ouders van schoolgaande kinderen de vraag voorgelegd: 'Eist gij dat voor Uw kind, behalve de huistaal, de tweede taal geleidelik zal ingevoerd worden en later geregeld gebruikt zal worden als tweede voertuig van onderwijs, overeenkomstig de vatbaarheid van de leerling?' De wet schrijft n.l. voor, dat de ouders voor het onderwijs tot en met de 4e klas dat kunnen eischen.

Nu wordt het dorp voor de groote meerderheid bewoond door Afrikaanders, wier huistaal het Hollandsch (Afrikaansch) is. Het onderwijs aan hun kinderen zou dus, volgens de wet, geheel of gedeeltelijk in het Hollandsch moeten worden gegeven. En nu was de vraag of die ouders verlangden, dat geleidelijk ook het Engelsch bij het onderwijs zou worden ingevoerd.

Er werd een vergadering bijeengeroepen om over deze zaak te spreken. De voorzitter heette Evert Potgieter en de twee heeren, die tenslotte een besluit voorstelden, Prinsloo en de Wet. Dat besluit nu, met op één na algemeene stemmen aangenomen, hield het verzoek aan de regeering in, om het Engelsch als eenig voertuig van onderwijs op de school te handhaven!

Die kinderen, wier moedertaal het Hollandsch of Afrikaansch is, krijgen dus hun onderricht in het Engelsch, en de ouders verlangen, dat dat zoo blijve. Als zoo de geest onder het volk is, wat zal men dan de leidslieden hard vallen, dat zij het Hollandsch niet geven wat het krachtens de grondwet toekomt.

Aan de Z.-Afr. algemeene leden.

Wij herinneren er aan dat de heer A.H. Koomans te Potchefstroom, Postbus 123, zich bereid heeft verklaard en door het Hoofdbestuur gemachtigd is de bijdragen te innen der algemeene leden in Zuid-Afrika buiten de Afdeelingen en den Oranje Vrijstaat.

Door opzending der bijdragen aan zijn adres bespaart men hem en onze administratie veel moeite.

Verbetering.

Niet zooals wij in ons vorig nummer hebben vermeld, heeft de Vrijstaatsche directeur van Onderwijs, Dr. W.J. Viljoen, zich tot de Ned. Z.-Afr. Vereeniging gewend betreffende de uitgave van Afrikaansche wandplaten ten behoeve van het aanschouwelijk onderwijs, maar heeft de N.Z.-A.V. zich in verbinding gesteld met Dr. Viljoen betreffende deze aangelegenheid.

Amerika

Afdeeling Nieuw Nederland.

Jaarverslag over 1911.

In verschillende opzichten heeft het afgelopen jaar redenen tot tevredenheid aan het bestuur opgeleverd. Niettegenstaande door vertrek, enz. een half dozijn leden de Afdeeling vaarwel moesten zeggen, steeg het ledental dienovereenkomstig door nieuwe toetreding en eene enkele vestiging.

Terwijl 31 Dec. 1911 de ledenlijst sloot met een aantal van 35, zijn er op dezen verslagdag opnieuw zooveel aangewonnen, dat er 38 werden geteld op de oproepingsrol, waarbij het bestuur met voldoening mag getuigen toezeggingen tot bijwoning der alge

meene vergadering van bijna de helft te hebben ontvangen.

Onder het belangstellend oog van Jhr. Mr. Loudon, Hr. Ms. Gezant te Washington, onzen beschermheer, mocht onze voorzitter Mr. Henri Baron Oldenneel eene tamelijk talrijke opkomst welkom heeten op de algemeene vergadering op 11 Febr. 1911.

Beide genoemde heeren zaten daarna als algemeene gasten aan op een uiterst welgeslaagd feestmaal der Afdeeling in de Transportation Club boven den historischen grond van het Manhattan Hotel met zijn zaal vol Delftsch-blauwe plateelen, gewijd aan de geschiedenis van Nieuw-Amsterdam.

De heugelijke overwinningen der drie Nederlandsche officieren bij de hippische wedstrijden in Madison Square Garden, gehouden 1.1. November, werden door bestuur en leden met den grootsten bijval gevolgd. Jammer echter, dat de heer Van Oldenneel, onze voorzitter, geene gelegenheid mocht krijgen de aan zoo beperkten tijd gebonden vertegenwoordigers van het Nederlandsche leger, onder wie ook het Alg. Ned. Verbond aanhangers telde met de Afdeeling als zoodanig nader te laten kennis maken.

Gedenkwaardig is het feit, dat de Afdeeling sedert haar bijna vijfjarig bestaan hare leden steeds gespaard heeft mogen zien voor ernstige ziekte en overlijden.

Nieuw-Nederland schijnt dus op gezonde grondslagen te rusten.

De heer W.P. Montijn, penningmeester der Afd. sedert hare oprichting, trad wegens uitzicht op verplaatsing in Januari 1911 af. Na lang vergeefs aanzoeken van vele nabijwonende leden heeft de heer D.G. Verschuur, 71 Nassau St. alhier, eindelijk de opgevalen plaats, onder bijval van het bestuur, bereidwillig ingenomen.

Eene naamgenoot, het weekblad Nieuw-Nederland is, na een klein jaar te hebben bestaan, aan verval van krachten overleden. Zelfs Nederlandsche middelpunten als Paterson, met Passaie, enz. in Nieuw-Jersey, pl. m. 18.000 stamgenooten tellende, kan blijkbaar geen derde Nederlandsch blad in stand houden. De drukkerij Nieuw-Nederland vaart daarentegen zeer wel.

In de 28 dezer in Hotel Brevoort - een geschiedkundige plek uit de dagen van Nieuw-Nederland, grenzende aan Peter Stuyvesants Bouwerijgronden - gehouden jaarvergadering werd het fonds voor oprichting van een Nederlandsch Tehuis, dank zij de opwekking van den heer Mr. Van Oldenneel aan het door dezen aangeboden vroegmaal, krachtig gestijfd. Hierover nader meer.

De Secretaris:

J. VAN FOLKER.

Roseland - Chicago.

Uit een schrijven van den heer D. Rijnberk, secr.-penningm. der Afdeeling Roseland Chicago:

‘In het afgelopen jaar zijn 9 gewone en 2 buitengewone vergaderingen gehouden. Laatstgenoemde werden goed bezocht.

Door onze vereeniging is een 2e fontein opgericht aan 103 straat en Michigan av. en besloten is dit jaar er nog twee bij te plaatsen en wel aan 107 en 115 straat, beiden aan Michigan Av.’

(In het Aug.-nr. van jaargang 1911, blz. 174 werd een afbeelding van zulk een fontein met bijschrift opgenomen.

Red.)

Kerstfeest.

Het Kerstfeest werd te Buenos Aires door de daar wonende kinderen van Hollandsch sprekenden gevierd. Ondanks het regenachtige weêr waren er in den namiddag van den Eersten Kerstdag ongeveer 100 kinderen en 50 ouderen aanwezig.

De geschenken werden met een toepasselijk woord aan de kinderen uitgereikt.

Jammer dat vele kleinen te ver woonden om aan dit feest te kunnen deelnemen.

Nederlandsche school.

Wij lezen in De Hollandsche Stem (Buenos Aires):

Donderdag 21 Dec. j.l. had voor het eerst een openbaar onderzoek plaats naar de vorderingen der leerlingen van de sedert 12 Dec. 1910 bestaande Nederlandsche School, Azare 1336. Dit examen werd bijgewoond door Zijne Excellentie den heer L. van Riet, mevrouw Dirks en den heer M. van Hartem, terwijl de heeren P.J. Dirks en H. Christmann verhinderd waren. Ook toonden enkele ouders hunne belangstelling.

Overeenkomstig een belofte, het vorig jaar door den heer P.J. Dirks gedaan, werden na afloop van het onderzoek door mevr. Dirks een tweetal keurige geschenken uitgereikt aan den jongen en het meisje, welke zich door goed gedrag en vlijt hadden onderscheiden en wel een zilveren horloge met ketting en een gouden broche.

Dat de uitreiking op de gelukkigen en ook op de overige leerlingen indruk maakte, laat zich begrijpen.

Het examen maakte een goeden indruk.

Grand Rapids.

Wij lezen in De Wachter van Holland, Mich.:

De Lincoln Club van Grand Rapids, Mich., is gewoon ieder jaar op den datum van de geboorte van Pres. Lincoln, 12 Febr., een banquet te houden. Bij deze gelegenheid worden beroemde sprekers en staatsmannen uitgenoodigd eene rede te houden. Dit jaar was o.a. de gezant van Nederland te Washington, Jonkheer Loudon, uitgenoodigd, die aan het verzoek voldeed.

Dinsdagmorgen, 13 Febr. heeft de gezant in gezelschap van den vice-consul, Mr. Jacob Steketee, ex-congresman G.J. Diekema en Dr. H. Hulst, onze Theol. School met een bezoek vereerd. Na door den rector te zijn ingeleid, hield Zijne Excellentie eene toespraak tot de Faculteit en de studenten, waarin hij zijn groote ingenomenheid uitsprak over het feit, dat wij, ook door den naam Calvin College, maar vooral door het gebruik van de Nederlandsche taal, de Nederlandsche traditie eeren. De gezant las daarop een telegram voor, namens Koningin Wilhelmina gezonden aan 'de Hollanders in Michigan', waarin Hare Majesteit, gepaard met hare beste wenschen, hare waardeering uitdrukte voor de welwillende gezindheid jegens het Huis van Oranje.

Na nog een gepaste rede van Mr. Diekema en het zingen van het Wilhelmuslied, nam de hooge bezoeker afscheid.

De gezant maakte een zeer gunstigen indruk. Bij inachtneming van de hooge positie die hij bekleedt, is in heel zijn voorkomen en optreden niets van die stijve gemaaktheid, die sommige personen 'in hooge plaatsen' ontsiert. Wij mogen de

Koningin van Nederland feliciteeren, dat zij te Washington een gezant heeft, die een edelman is, niet slechts in naam.

Dr. Loudon bezocht ook Holland en Zeeland en trok daarna langs Chicago naar Washington terug. Men zou ook naar Kalamazoo, maar een ontspoorde vrachttrein versperde den weg. De gezant en senator William Alden Smith zaten 7 uur in een klein station te wachten en in Kalamazoo zag een volle zaal teleurstellend naar hen uit.

* * *

Omtrent het bezoek aan Zeeland lezen wij in een ander Hollandsch Amerikaansch blad:

‘In Zeeland ontvangst bij Baron Sytsema. Des avonds groote bijeenkomst in de Stadsgehoorzaal, belegd door burgemeester Stephan, daarna ontvangst

ten huize van den voorzitter van Hope College, Dr. A. Vennema.

Het volgende kabelgram werd gezonden:

De ingezetenen van Holland van Nederlandschen bloede en hunne afstammelingen ter receptie vergaderd ten huize van Dr. A. Vennema, president van Hope College, waardeeren grootelijks het bezoek van Dr. J. Loudon, Neêrlands vertegenwoordiger te Washington, en betuigen hunne innige hoogachting voor Hare Majesteit, Koningin Wilhelmina, en het aloude Oranjehuis.'

'Den volgenden morgen woonde de Gezant den gewonen morgen-godsdienst der studenten in Winants Chapel bij. Bij het binnentreden zongen de studenten uit volle borst Nederland's Volkslied: "Wien Neêrlands Bloed".

Of de jonge heeren en dames ook Hollandsch konden zingen!

't Was een lust getuige te zijn van de geestdrift, waarmee gezongen werd.

Na gezang, lezen der schrift en gebed door den voorzitter, werd Jhr. Loudon door Dr. Vennema voorgesteld en met daverend handgeklap ontvangen.

Zijne toespraak tintelde van gezonden godsdienstzin, van, trouwe vastklemming aan beginselen, in welke taal ook. Hij sprak vele goede dingen, die de rechte snaar roerden in het leven der studeerende jongelingschap.

Wij achten zijn bezoek een zegen voor allen, die hem hoorden.

De Consul-Generaal, George Birkhoff, die een warm vriend van Hope College is, kon het aanhoudend geroep der studenten om zich te vertoonen en hen toe te spreken niet weerstaan. Hij drukte bij vernieuwing zijne belangstelling voor deze inrichting uit, wier invloed in alle oorden der wereld gevoeld wordt.'

Mededeelingen en allirlei

Propaganda.

Onder de middelen die elk lid gemakkelijk kan toepassen om leden te werven behoort ook het opgeven aan de Administratie te Dordrecht van personen, waaraan gedurende drie maanden ter kennismaking Neerlandia kan worden gezonden.

Het nieuwste propagandamiddel is de nieuwe briefkaart in kleurendruk naar een ontwerp van den heer K.H. Holthuis te Groningen.

Op de voorzijde staat het doel van het A.N.V. in beknopte vorm omschreven onder een symbolische voorstelling van Neêrlands stijgende welvaart en het randschrift, aan Bilderdijk ontleend:

Holland leeft weer,
Holland streeft weer!

Aan de achterzijde tusschen de gekleurde wapentjes prijkt de naam van ons Verbond met de korte samenvatting van ons streven:

Met raad en daad voor volk en stam.

Deze propagandabriefkaarten op best wit karton zijn verkrijgbaar aan het kantoor van het A.N.V., Wijnstraat 81, Dordrecht, tegen betaling van 25 cent voor de 100 stuks, vermeerderd met de verzendingskosten.

Onderscheidingen.

De heeren L. Delpire, secretaris van Tak Brussel, Dr. W. van Everdingen, secretaris der Boeken Commissie, en C. van Son, administrateur van het A.N.V. zijn persoonlijk bekroond voor hun medewerking. aan de inzending van het A.N.V. op de Brusselsche Wereldtentoonstelling.

Ned. onderwijs in den vreemde.

Met medewerking van de Duitse Regeering is te Gronau een cursus in de Nederlandsche taal geopend voor kinderen van aldaar wonende Nederlanders. Het onderwijs wordt gegeven door de heeren Leverman, hoofd der school voor Chr. Volksonderwijs te Enschedé en Sanderink, hoofd eener R.K. school te Losser.

Jan Maat aan wal.

De Londensche berichtgever van het Amsterdamsche Algemeen Handelsblad, is in verband met de staking in de Engelsche kolenmijnen, o.a. te Cardiff geweest en heeft daar ook het Hollandsch Zeemanshuis bezocht. Hij vertelt van dit bezoek:

Op eens viel mijn oog op de Hollandsche vlag om een vlaggestok gewaaid, die van een huis uitstak. Het huis nader bekijkende, las ik in goed Hollandsch 'Tehuis voor Hollandsche Zeelieden' en op de ruiten 'Zeemansbond'. Dus trad ik er binnen. Ik kwam in een ruim, gezellig vertrek, waarin een groote tafel, waarop Hollandsche lectuur. Een man, blijkbaar een zeeman, zat bij het haardvuur en een vrouw sprak tot hem.

'Spreekt u Hollandsch?'

'Zeker, mijnheer', antwoordde de aangesprokene, 'komt u binnen'.

Het was de directrice van het Zeemanshuis, mevr. A.R.A. de Boer.

'Mijn man is vrij ernstig ongesteld in Holland', zeide zij, 'en dus beheer ik nu het Huis, bijgestaan door een Hollandsche assistente, mej. v. Apeldoorn.'

'Dit is het eerste Zeemanshuis van onzen Bond in Engeland. In Juni 1911, even voor de zeeliedenstaking is het geopend en na heel wat moeite hebben wij in October d.a.v. de vergunning gekregen om ook nachtverblijf aan het Huis te mogen verbinden.'

'En voldoet deze stichting in een behoefte?' vroeg ik.

'Ongetwijfeld', antwoordde de directrice 'er komen hier niet zoo heel veel Hollandsche schepen, doch toch een groot aantal Hollandsche zeelieden, die op vreemde schepen varen en zij komen gaarne hier. De eerste week reeds hadden wij 127 bezoekers. Zij vinden hier lectuur en krijgen altijd een vrij goede kop koffie of thee; zij kunnen hier rooken, dammen, schaken; natuurlijk moeten zij beloven geen sterken drank te drinken. Van velen kreeg ik brieven met hartelijken dank voor het prettig tehuis dat ze hier hadden en een paar scheepskapiteins hebben mij verklaard, dat door dit Tehuis de matrozen 's avonds veel beter aan boord terug kwamen, dan vroeger, voor het Huis er was, vaak het geval was.

De Belgen komen ook gaarne hier. Met Kerstmis hadden wij hier niet minder dan 90 mannen, waaronder 80 Hollanders en 10 Belgen; in drie ploegen, tegelijk kon ik ze niet bergen, hadden ze een prettigen avond en kregen allen nog een bescheiden Kerstmis-geschenk.'

'Wilt u de slaapkamers eens zien?'

Ik antwoordde bevestigend. Zeven bedden zijn er in de drie kamers, die alle even Hollandsch zindelijk zijn, en de Jan Maat, die hier intrek neemt, heeft voor kost en inwoning - echte Hollandsche pot - slechts 15 sh. per week te betalen.

‘Gemiddeld komen 190 à 200 per week’, zeide de directrice.

Mevr. De Boer vertelde me, dat zij zoo gaarne meer steun zou hebben, financieel en anderzins.

‘De zeelieden zonderen gaarne wat voor 't Huis af. U ziet’ en zij legde mij haar boekjes voor - ‘ze

geven zoo een, twee, drie shillingen, naar gelang ze missen kunnen; maar wij zouden meer hulp zéér waardeeren, want dat Tehuis is hier voor den Hollandschen zeeman werkelijk een zegen. En dan zou ik prijs stellen op lectuur, op uitgelezen Hollandsche illustraties, e.d. Wij hebben wel een bibliotheek van het Algem. Nederl. Verbond, doch we hebben lectuur noodig, die wij kunnen uitdeelen onder de zeelieden. Doet u eens een goed woordje.'

Men zende het boven verlangde voor het Hollandsche Zeemanshuis te Cardiff aan den secretaris van den Zeemansbond, Jhr. S.B. Ortt, Veerhaven W.Z. te Rotterdam.

Het Buitenland.

Het jaarverslag van de Vereeniging Het Buitenland meldt dat weer enkele kandidaten als lid of begunstiger zijn toegetreden.

Wederom werd uit de Rijkskas een subsidie van f 5500. - verleend.

Op 31 Dec. 1910 bedroeg het aantal aspirant-candidaten 8; terwijl in den loop van het verslagjaar 5 nieuwe werden aangenomen. Van deze 13 aspirant-candidaten werden 3 onder de kandidaten van de Vereeniging opgenomen, terwijl 1 van de lijst werd afgevoerd.

Van de 9 aspirant kandidaten op 31 Dec. 1911 werden er 5 geplaatst te Hamburg, 1 te Manchester, 1 te Londen, 1 te Stockholm; terwijl 1 voor zijne te Hamburg gevestigde firma een reis door Nederl. Indië maakt.

Door de Vereeniging zijn tot 1 Jan. 1912 127 kandidaten geplaatst, waaronder 51 thans zelfstandig zijn, 69 bij Nederlandsche en 58 bij vreemde ondernemingen.

Een Nederlandsche vrouw geeerd.

Een groote onderscheiding viel ten deel aan onze bekende landgenoot te St. Petersburg, mej. dr. A.C. Croiset van der Kop, dr. in de Slavische letteren. Zij werd namelijk tot werkend medelid gekozen van het 'Genootschap van Vrienden der Russische letterkunde' aan de Keizerlijke Moskau'sche Universiteit.

Dit genootschap bestaat sinds 1866, vergadert in de Universiteit en geeft wetenschappelijke werken op het gebied der Russische taal en letteren uit. Maar heel weinig buitenlandsche Slavisten zijn lid. Eerelid is o.a. prof. Jagie te Weenen, en was Tolstoj.

Ook de Pruisische Academie van Wetenschappen heeft onze landgenoot onderscheiden. In de feestzitting dier Academie, op 24 Jan. j.l., werd gewezen op de nuttige wenken, door de Slaviste dr. A.C. Croiset van der Kop gegeven, bij het opsporen en beschrijven van Duitsche handschriften in Rusland.

Nederl. motorschepen.

In de Londensche pers is eenigen tijd geleden groote ophef gemaakt van een te Kopenhagen gebouwd motorschip van 10.000 ton. Dit schip werd als een zeer groote merkwaardigheid beschouwd.

Sedert Januari 1911 heeft de Kon Ned Petroleum-Maatschappij reeds een dergelijk motorschip in de vaart. Dit schip is te Amsterdam gebouwd en is het eerste groote

motorschip voor handelsdoeleinden dat het water heeft gekozen. Nadat de Vulcanus, aldus heet dit schip, van stapel was gelopen, bouwde de Maatschappij dadelijk een motorschip van 300 ton voor de Kon. Paketvaart-Maatschappij en een tweede schip van 2500 ton voor de Koninklijke. Terzelfder tijd droeg de Société d'armaments et de commerce, te Antwerpen, in welke maatschappij ook Rotschild en Nobel belanghebbenden zijn, aan de Amsterdamsche werf den bouw van een motorschip van 6000 ton op. De Paketvaart-Maatschappij gaf opdracht voor een schip van 2500 ton; terwijl de Koninklijke er nog twee besteld heeft, elk van 5000 ton.

Wanneer deze motorschepen zoo goed voldoen, dan komt een niet gering deel van dit welslagen toe aan de Ned. Fabrik van Werktuigen en Spoorwegmaterieel, wier technische directeur, de heer C. Kloos, zich ook in het buitenland naam heeft weten te maken, als onaangevochte deskundige op zijn gebied.

Nederlandsch als wetenschappelijke taal.

De Vlaamsche Hoogeschool van Februari l.l. ontleent tal van bijzonderheden aan J.H. van 't Hoff's Amsterdamer Periode, geschreven door Van 't Hoff's oud-leerlingen W.P. Jorissen en L.Th. Reichert. Het tijdschrift mist echter de volgende bijzonderheid:

Bijna alle vreemdelingen, die eenigen tijd in Van 't Hoff's laboratorium verbleven, trachtten zoo spoedig mogelijk het Nederlandsch voldoende meester te worden om zijne collegies over physische chemie te kunnen volgen. De Engelschman Th. Ewan, kende deze taal reeds (hij had o.a. Beets' Camera Obscura gelezen); de Oostenrijker Heinrich Goldschmidt liet zich lessen geven door een onderwijzer te Zandvoort; de anderen leerden het Nederlandsch o.a. door hun omgang met de studenten en andere Amsterdammers en Amsterdamschen. Allen wenschten niet alleen kennis te nemen van hetgeen Van 't Hoff in het Nederlandsch had g e s c h r e v e n , zij wenschten te verstaan hetgeen door hem in het Nederlandsch werd g e s p r o k e n .

In gestadigen groei.

Nederland behoeft al lang niet meer te teren op zijn ouden roem, in elk nummer van Neerlandia vinden onze lezers de bewijzen, dat Nederland mee doet aan den vinnigen strijd der naties op handelsgebied, en met eere. In het verslag der Staatscommissie in zake den toegang tot Nederland door het Noordzeekanaal lezen wij dat de Amsterdamsche haven ten opzichte van den Ned. Indischen handel in onzen tijd een omvang heeft bereikt, waarbij die van voorheen geheel wordt overschaduwd.

Verder blijkt uit de cijfers door deze commissie verzameld, dat Rotterdam met Hamburg en Antwerpen in het tijdsverloop van 1870 tot 1909, het verkeer tot het negenvoudige zag klimmen, Amsterdam tot het zevenvoudige. De vermeerdering is bij de Fransche en Engelsche havens belangrijk minder geweest. Voor Londen bedroeg die slechts drie, voor Liverpool ruim twee, voor Havre eveneens drie en voor Duinkerken vijfmaal den omvang van 1870.

Hierbij moet echter niet worden vergeten, dat Londen en Liverpool reeds een grooten voorsprong hadden en hun handel dus niet meer voor zulk een snelle uitbreiding vatbaar was als die van Rotterdam en Amsterdam.

Maar zelfs dit in aanmerking genomen, mogen de bloei en vooruitgang der Nederlandsche havens met trots worden geboekstaafd; want de overwinning wordt thans behaald in een feilen strijd met gelijkwaardige en met krachtiger naties.

Nederl. scheepsbouw.

Onlangs vestigden wij in Neerlandia de aandacht op een artikel van den heer J.A. van der Star in het Nederlandsche Zeewezen, waarin op grond van het feit, dat de bouw der beide groote postbooten van den Kon. Holl. Lloyd aan een Schotsche werf werd opgedragen, de vraag werd gesteld of de Nederlandsche werven wel schepen van 14.000 ton kunnen bouwen.

Mr. F. Vorstman wijst er nu in Het Nederlandsche Zeewezen op, dat de Kon. Maatschappij 'De Schelde' te Vlissingen, die thans reeds twee hellingen voor schepen van 500 voet lengte bezit, een dezer zal doen verlengen tot 600 voet lengte. Op deze helling zouden dus schepen kunnen worden gebouwd

van nog 40 voet grooter lengte dan de bovengenoemde booten der Kon. Holl. Lloyd.

De schrijver berekent dan dat de bruto-inhoud onzer stoomkoopvaardijvloot, rond 1 500.000 ton bedraagt en dat jaarlijks voor uitbreiding, vernieuwing enz. vijftien percent of 172.500 ton moet worden bijgebouwd.

De elf werven voor den bouw van zee koopvaardij schepen, die Nederland bezit, kunnen jaarlijks 123.000 ton bouwen.

Er is dus een jaarlijksch tekort van rond 50.000.

Dit geldt alleen de behoeften voor Nederland. Ook valt er buiten het materieel voor de marine.

Van die 50 000 ton jaarlijks zouden twee groote werven volop werk hebben.

Is dit geen fingerwijzing voor Nederlandsche kapitalisten, vraagt Mr. Vorstman.

‘Onze bestaande scheepswerven keeren over het algemeen ruime winsten uit.

Waarom zou nieuw kapitaal, daarin gestoken, ook niet rendeeren, waar voldoende werk aanwezig blijkt te zijn?’

‘De Nederlandsche koopvaardij gaat met reuzenschreden vooruit. Telkens leest men daar van kapitaalsuitbreiding.’

‘Waarom niet bij onzen scheepsbouw?’

Mengelberg.

Mengelberg, onze uitnemende orkestleider, heeft onlangs te Londen nieuwe triomfen gevierd. Hij leidde er een concert van een Londensch orkest, en al de Engelsche bladen waren opgetogen.

Jammer, dat geen van allen scheen te weten, dat ‘Herr’ Mengelberg, gelijk ze hem noemden een Nederlander is. Het zij te hunner verontschuldiging gezegd, dat zij het aan de muziek, die hij liet spelen, niet konden merken.

Het rijke Nederlandsch.

J.H. schrijft in de Hervorming:

‘Levendig komt mij voor den geest het college (van prof. M. de Vries) over synoniemen. Daar voelde men, hoe rijk, hoe smedig, hoe pakkend, ons mooie Nederlandsch is! Naast het ééne hoofdbegrip, hoevele bijbegrippen met ieder zijn eigen beteekenis.

Daar is het begrip van verheugende aandoeningen: b l i j d s c h a p . In rijken val klateren daarnevens: blijmoedigheid, vroolijkheid, vreugde, genoeg, vroolijke stemming, zielsgenot, opgeruimdheid, opgewektheid, zielevreugde, wellust, vreugdebetoon, vermaak, genot, genietingen. De beteekenis wordt nog duidelijker gevoeld door de tegenstellingen. Ook hier weder de grootste rijkdom en verscheidenheid, wanneer aan oor en oog voorbijgaan: droefheid en bedroefdheid, droefenis en droefgeestigheid, treurigheid, smart, verdriet, bedruktheid, weemoed, weemoedigheid, weedom, harteled, hartzeer, rouw, leed, kommer, bekommerning.’

De lijst is nog wel aan te vullen, met blijheid, levenslust, verheugenis en droefzinnigheid, bekommernis, jammer, verslagenheid enz., al zijn het, strikt genomen, evenmin als de woorden die J.H. noemt, alle synoniemen van blijdschap en droefheid.

Set tog die Songbooks nou wat op zij.

De muziek commissie van de Z.A.O.U. (Z.-Afr. Onderwijzers-Unie) deelde op het jongste congres dezer Unie mede, dat er tegenwoordig veel meer navraag was naar Hollandsche schoolmuziek. Ook de firma's te Kaapstad berichten, dat er groote vooruitgang is in dit opzicht. Een dame in den Vrijstaat heeft haar hulp toegezegd voor de samenstelling van een boekje met 24 Hollandsche liedjes voor de bewaarscholen. Deze muziek-commissie doet goed werk.

Eigen nijverheid.

De firma W.J. Stokvis, fabriek van koperwerken te Arnhem, heeft een opdracht gekregen tot het vervaardigen van electrische kronen voor een nieuwen vleugel van het keizerlijk paleis, aan den Burgring te Weenen.

Herhaalde waarschuwing.

De Nederlander in Duitschland schrijft:

Dezer dagen zijn weer eenige Nederlanders, die meenden bij de Oostelijke naburen het beter te zullen hebben dan in het vaderland, bedrogen uitgekomen.

Uit Hardingsveld vertrokken nl. ongeveer 20 werklieden om in Duitschland te gaan werken. Al spoedig bleek, dat zij daar niet veel konden verdienen en dat ook de huisvesting meer dan slecht was. Zij besloten dan ook na een paar dagen terug te keeren en zullen zeker, na de vele bittere ervaringen daar opgedaan, niet weer daarheen terugkeeren. Hoewel door de autoriteiten reeds dikwijls gewaarschuwd is om eerst goed te onderzoeken, alvorens naar een werk in Duitschland te gaan, wordt daarop nog niet veel acht geslagen. Men wende zich toch tevoren per brief om informatie naar werk, loon enz. aan de Nederlandsche Arbeidsbeurs te Oberhausen, Arndtstrasse (Duitschland).

Holland op zijn malst.

Gelezen op een uithangbord te Amsterdam: Van Houtens Cacao tea room.

Als het dan toch gek moet, dan maar flink!

Niets gedaan.

Een Amerikaansch professor doet moeite zijn landgenooten een aantal stopwoorden en -uitdrukkingen af te leeren. In een lijstje, dat wij er van in een Engelsch blad lazen, komt voor de uitdrukking 'nothing going'. Zou dat soms een vertaling van het schilderachtige 'niets gedaan' van onze volkstaal wezen? Er komen, zooals men weet, in het Amerikaansche Engelsch heel wat batavismen voor.

Intusschen zouden wij de vraag van den professor niet graag bevestigend beantwoorden.

Gevoel van eigenwaarde.

In een buitenlandsch blad zagen wij een afbeelding van het teeken, dat van den zomer te Stockholm de deelnemers aan de Olympische spelen zullen dragen: een athletenkap en daaronder: ‘Olympiska Spelen - Stockholm 1912’.

In het Zweedsch dus. Natuurlijk. Maar hoe zou het opschrift luiden als die internationale spelen in ons land werden gehouden? Jeux olympiques? Of Olympic Games?

Een Nederl. avond zonder Nederlanders.

De Nederlandsche Vereeniging Weldadigheid te Brussel heeft 22 Febr. een concert gegeven om haar inkomsten te vermeerderen. Zij noodigde het Hollandsche Residentie-orkest, onder den Hollandschen leider Baron Van Zuylen tot Nyeveld, uit.

In rechtmatige verontwaardiging schrijft ons een gezaghebbend lid van het A.N.V.:

‘En wat gebeurt? Een buitenlandsche zangeres wordt meegenomen en uitsluitend werken van buitenlandsche meesters worden gespeeld; terwijl we hier, bij wijze van spreken, “stikken” in goede, beste en uitstekende zangkunstenaars, onder wie wereldberoemde.’

Ook zijn er prachtige orkestwerken door jonge Hollandsche componisten als: Wagenaar, Schäfer e a. geschreven. En dat alles wordt heel gewoon dood gezwezen.’

De een zijn dood, is den ander zijn brood.

De invoerhandel van Nederland naar Turkije is de laatste maanden zeer belangrijk toegenomen, tengevolge van de boycot van Italiaansche koopwaar. De bestellingen van lucifers, katoenen stoffen en sigaren gaan nu bijna zonder uitzondering naar Nederlandsche handelaren.

Hollandsche stemmen.

De koren van de Haagsche en Rotterdamsche afdelingen van Toonkunst zijn door de 'Société Musicale' te Parijs uitgenoodigd om aldaar mede te werken bij de uitvoering van een paar groote koorwerken (o.a. Beethoven's 9e symphonie) onder leiding van Felix Weingartner in Mei a.s.

Een oordeel over Nederl. boter.

Het officieel orgaan van den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond schrijft het volgende:

In een wetenschappelijken kring te Dusseldorf sprak Dr. Looock, directeur van den stedelijken keuringsdienst, over vervalsching van voedingsmiddelen.

Natuurlijk kwam hierbij ook de boter ter sprake, een onderwerp, vooral daarom van zooveel belang omdat de 'boterboeren in Heerdt en Obercassel (Duitschland) geweldig knoeien, voornamelijk door toevoeging van water. In 1910 bevatten 35 pCt. van alle onderzochte monsters te veel water.

De gewone verontschuldiging was dan: 'Wij kregen de boter zoo uit Holland.'

In zijn voordracht verzekerde Dr. Looock, dat die bewering onhoudbaar was, en voegde er aan toe, dat, dank zij het energieke optreden der Nederlandsche Regeering de Hollandsche boter aan alle eischen van zuiverheid en gehalte voldeed.

Deze verklaring van een autoriteit als Dr Looock is van groot gewicht. In 1910 en 1911 zijn herhaaldelijk van Nederlandsche zijde (met name door Dr. Breen) inlichtingen gegeven bij de processen tegen deze 'waterboeren'.

Nog van 't oude ras.

Hollanders uit Sliedrecht en Werkendam hebben een droogdok van Engeland naar Triëst gesleept. Volgens den Weenschen berichtgever van de N. Rotterd. Crt. noemen de plaatselijke bladen dit een knap stuk zeemanschap.

Ned. meubelkunst te Londen.

Nederlandsche kunstnijveren zullen gezamenlijk in een onder eigen leiding staande afdeling een reeks van kamerinrichtingen en gedeelten daarvan tentoonstellen op de Ideal Home Exhibition, door de Daily Mail op touw gezet en in April 1912 te Londen te houden.

Bewijs van ondernemingsgeest.

De Ned. Fabriek van Werktuigen en Spoorwegmaterieel te Amsterdam heeft besloten haar kapitaal te verdubbelen en te brengen op f 5.000.000. -.

Platen-atlas voor Zuid-Afrika.

De Geschiedkundige Platen-atlas voor Zuid-Afrika, die bij de firma S.L. van Looy te Amsterdam, in voorbereiding is, wordt samengesteld door Dr E.C. Godee Molsbergen, vroeger hoogleeraar aan het Victoria College te Stellenbosch, als lid der Kaapsche Archief-Commissie en Joh. Visscher, redacteur van Hollandsch Zuid-Afrika, orgaan der Ned. Z.-Afr. Vereeniging.

Naar 't land der vaderen.

Ds. en mevr. H. van Broekhuizen van Pretoria vertrekken in het laatst van Mei naar Nederland, waar deze bekende Afrikaner zich een jaar aan de studie wil wijden.

Met goud bekroond.

De Eerste Nederl. Papierstuc-Fabriek v/h. Bennewitz & Co., Amsterdam, is voor haar gevelbekleding van het Ned. Paviljoen op de Internationale Tentoonstelling te Roubaix (1911) met goud bekroond.

Van het fraaie gebouw in Nederlandschen renaissance-stijl gaven wij in ons Oct.-nr., blz. 227, een afbeelding.

Vraag om opsporing.

Wie kan mededeelingen doen omtrent de nazaten in Nederland van Halbo Kuipers, geb. 6 Nov. 1834 te (onbekend), welke omtrent 1861 Nederland verliet en zich in Zuid-Afrika vestigde, alwaar hij in 1873 overleed.

De namen der ouders van H.K. waren Conradus Albertus Theodorus Kuipers en Catharina Adolphina Geertruida Aldegonda van Binksma.

Vraag om inlichting.

Wie kan het juiste adres mededeelen van:

G.C. de Veer, Pastoor, vroeger Santa Rosa.

Adolf Noppen, vroeger Wollinerstr. 27, Berlijn.

D. Burgers, Pastoor, vroeger Santa Rosa.

J.W. Brocades Zaalberg, beambte suikerfabr. Medari, vroeger te Djokja.

André Biet, vroeger Teurigstr. 5, Berlijn-Schöneberg.

Wouter Zürcher, vroeger Holtzendorfstr. 2, Berlijn-Charlottenburg.

N.B. Deze vraag om inlichting heeft geen ander doel dan als onbestelbaar terugkomende Neerlandia's aan het juist adres te doen bezorgen.

Arbeidsbeurs.

(Buiten verantwoordelijkheid van 't Hoofdbestuur).

Een Nederlandsche jongedame, de drie moderne talen machtig, bekend met Italiaansch en Spaansch, zoekt in Argentinië of Canada een administratieve handelsbetrekking.

Een 30-jarige kinderjuffrouw biedt zich aan om bij een naar Indië terugkeerende familie geplaatst te worden of bij een familie in het buitenland (Europa). Zij kan de zorg voor kinderen geheel op zich nemen, is ook bereid als verpleegster bij een zieke of oude dame op te treden. Goede aanbevelingen staan ten dienste.

Het adres van belanghebbenden is te vernemen bij de Administratie van het A.N.V., Wijnstraat 81, Dordrecht.

Nieuwe leden van 15 Febr.-15 Maart

Groep Nederland.

Beschermend lid.

Jonkvr. W.C.G. van Eijsinga, Nieuwestad, Leeuwarden.

Opg. door het Bestuur der Leeuwarden.
Afdeeling

Gewone leden.

Ds. C.J. van Paassen, Van Eedenstr. 10, Haarlem.

J.B. Schuil, 1e Luit., Lakenkoopersstr. Haarlem.
10,

Mr. P.J.G. van der Muelen, rechter, Wilhelminastraat 62,	Haarlem.
A. Funke, koopman, Tempelierstraat 2,	Haarlem.
Jhr. H.H. Roëll, Wilhelminapark 32,	Haarlem.
Kennemer Leesgezelschap, p/a. den heer Van Breederode, boekhandel, Groote Markt,	Haarlem.
G.F.H. Pastoor, bankdirecteur, Westerhoutstraat 44, Heemstede bij	Haarlem.
Jhr. Dr. J.W. van Lennep, Floraplein 7,	Haarlem.
Prof. Dr. J.H. Valckenier Kips, Van Leeuwenhoeksingel 23,	Delft
Prof. G.J. van Swaay, Oude Delft 38,	Delft
Prof. Dr. J.G. Sleeswijk, Noordeinde 31,	Delft
Mr. C. Stenberg, Oude Delft,	Delft
G.J.R. v.d. Mey, inspecteur van politie, Oude Delft 219,	Delft
S.G. Manger Cats, burgemeester van Hof van Delft, Spoorsingel 63, Hof van	Delft
Prof. J.F. Klinkhamer, Noordeinde 21,	Delft
D.C. Lans, leerlooier, Oude Delft 18,	Delft
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
L. Vliegenthart, fabrikant, Rotterdamscheweg,	Delft
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	
H. Waller, Kolk 3,	Delft
A.J. Mollinger, Hypolitusbuurt 8,	Delft
Beiden opg. door het Bestuur der Stud.-Afd.	
E.J. Wind, Beuningstraat 80,	Wageningen
Opg. door het Bestuur der Stud.-Afd.	
Mevr. M. Bekking, geb. Blankenhage, Villa Germania, Parkweg 18,	Den Haag.
Opg. door den heer P.C. Brederode,	
H.A.J. Hietink, Van der Heimstr. 72,	Den Haag.

Opg. door den heer A.J. Mollinger, Delft.	
B. Viveen, Bloemhofstr. 15 rood,	Haarlem.
Opg. door den heer B. Knuppe,	Haarlem.
Mr. S. Wolff, Raadhuisplein,	Leeuwarden
Jhr. Mr. P.A.J. v.d. Brandeler, Groote Kerkstraat 11,	Leeuwarden
Mej. C. Asman, Tweebaksmarkt 38,	Leeuwarden
G. Dijkstra R. Hzn., Spanjaardslaan 88,	Leeuwarden
Jonkvr. W.C.G. van Eijsinga, Nieuwestad,	Leeuwarden
Dames Beucker Andreae, Nieuwe Buren 131,	Leeuwarden
P. Bokma, Emmakade 56,	Leeuwarden
Mevr. Dijkstra - Sonnega, Spanjaardslaan 88,	Leeuwarden
Allen opg. door het Bestuur der Afdeeling	Leeuwarden
Mej. M. Koning, jur.-stud., Ebbingestraat 9,	Groningen.
Mej. A. Post, jur.-stud., Visscherstr. 5a,	Groningen.
Mej. A.G. Lucieer, jur.-stud., Brugstr. 23a,	Groningen.
Mej. T.M. Schuiringa, jur.-stud., Herm. Colleniusstr. 41,	Groningen.
Mej. J. van Zijll de Jong, jur.-stud., Stoeldraaijerstr. 9a,	Groningen.
Allen opg. door den heer A.L. van Blommenstein, Leiden.	
H.J. Smidt, Vischmarkt 5,	Leiden.
Opg. door den heer A.C. Pekelharing,	Leiden.
H.A. Timmerman, med.-stud., Donkersteeg 21,	Leiden.
K. Overwater, jur.-stud., Hugo de Grootstraat 13,	Leiden.
Beiden opg. door den heer A.E. von Saher, Oegstgeest,	Leiden.
J. de Graaff, arts, Acad. Ziekenhuis,	Leiden.
J. van Hoeken, houthandelaar, Marendijk,	Leiden.
Opg. door den heer J.B. van Loenen,	Leiden.
Mr. J. Klein, kantonrechter van Leiden, Oegstgeest bij	Leiden.

	Opg. door Prof. Mr. J.H. Carpentier Alting,	Leiden.
J. Esmeyer, Deventerweg B 327 ⁴ ,		Apeldoorn.
	Opg. door den heer T. Gerdes Oosterbeek,	Apeldoorn.
C. Graftdijk, Kleine Oost 26,		Hoorn.
	Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Hoorn.
C. Roggeveen, rijksontvanger,		Anna Paulowna.
	Opg. door Dr. C.J.F. Hopster,	Anna Paulowna.
W.J. van Beek, oud-Gen. Consulaats ambten., Adm. de Ruijterweg 42,		Sloten.
	Opg. door den heer M. Fischer, Amsterdam.	
J.A.C. Scholte, adelborst 1e kl., a/b.		
	Hr. Ms. 'Heemskerck',	Den Helder.
	Opg. door Luit. W.J.D. Posthumus,	Den Helder.
P.N. Höweler Jr., jur.-stud., Martelaarsgracht 16,		Amsterdam.
	Opg. door den heer T. de Jong Tzn.,	Amsterdam.
O. Engelken, Weteringschans 61 huis,		Amsterdam.
	Opg. door den heer B.L. v. Albada,	Amsterdam.
J. van Aalen, cand. Ind. ambt., Dijktraat 64,		Rotterdam.
	Opg. door den heer S. Bouman,	
R.J. Jongman, Schiefbaanlaan 27,		Rotterdam.
	Opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Rotterdam.
A. Korver, jur.-cand., Justus van Effenstraat 42 bis,		Utrecht.
	Opg. door den heer E. Smedes,	Utrecht.
Charles Bocage, pianofabrikant,		Schiedam.
	Opg. door mej. Cato Scholten, Rotterdam.	
Dr. J.L. Schouteten, arts,		Vaals (L.).

Opg. door den heer Emile Vaals (L.).
Habets,

Jongelieden Afdeelingen.

Mej. A. de Jongh, Lange Poten 19,	Den Haag.
A.M. Boers, Elandstraat 4,	Den Haag.
O.F.W. Müller,	Den Haag.
Mej. A. v.d. Straaten, Verhulststr. 25,	Den Haag.
Mej. A. Smit, 2e Schuijtstr. 131,	Den Haag.
Mej. A.D. Wempe, Heemskerckstr. 2a,	Den Haag.
Mej. J.W.W. Wempe, Heemskerckstr. 2a,	Den Haag.
Van Woerden, Seinpostduin 2,	Den Haag.
Mej. J. de Waal, Emmastraat 33,	Den Haag.
Mej. H.G. Zijlstra, Stadhoudersplein 92,	Den Haag.
Jonkvr. v.d. Poll, Verhulststraat,	Den Haag.
W.P. de Chavonnes Vrught, Columbusstraat 245,	Den Haag.
J.W. Audier, Achterom 70,	Den Haag.
Mej. E. Broes van Dort, Koninginnelaan 29, Voorburg,	Den Haag.
Mej. J.C.A. Bron, Barentszstr. 43,	Den Haag.
Mej. C. Blöbaum Bergman, Leuvensche Straat 64, Scheveningen,	Den Haag.
Mej. N. Bosch, 4e Obrechtstr. 438,	Den Haag.

J. Beek, Helenastr. 29,	Den Haag.
Mej. L. van Dissel, Laan van Meerdervoort 215,	Den Haag.
Mej. R. Elias, Laan Copes v. Cattenburg 71,	Den Haag.
Mej. C. Eversheim, Plein 20,	Den Haag.
Mej. J. van Emden, Stephensonstr. 17,	Den Haag.
Mej. S. Frankfurther, Frederik Hendriklaan 231,	Den Haag.
A. Frankfurther, Frederik Hendriklaan 231,	Den Haag.
H.A. Glazener, 2e Schuijtstr. 187,	Den Haag.
Mej. E. van Geuns, Suezkade 146,	Den Haag.
Greiner, Bezuidenhout 52,	Den Haag.
Mej. B. Guerin, 2e Schuijtstr. 222,	Den Haag.
H.V. Hogerzeil, Bankastr. 44,	Den Haag.
Mej. J. Hartman, Joh. van Oldenbarneveldtlaan 10,	Den Haag.
Mej. A. ter Hall, Louise de Colignystr. 17,	Den Haag.
A.J. Kleijkamp, Oranjestr. 9,	Den Haag.
W.H. Koster van Groos, Van Boetzelaarlaan 49,	Den Haag.
Kroesen, Nassau Odijckstr. 45,	Den Haag.
Mej. J. Lampe, Van Boetzelaarlaan 89,	Den Haag.
Mej. T. Lange, Lange Voorhout 86,	Den Haag.
H. Mondt, De Ruijterstr. 44,	Den Haag.

Mej. T. Mesdag, Surinamestraat 4,

Den
Haag.

W. Merkus, Van Loostraat 12,

Den
Haag.

Mej. J. Moot, Leuvensche Str. 62, Scheveningen,

Den
Haag.

K.F.G. Nelck, Tollensstraat 11,

Den
Haag.

Otte, Frederikstraat 72,

Den
Haag.

Mej. N. de Pinto,	Den Haag.
A. Pinke, Laan van Ned. Oost-Indië 78,	Den Haag.
Mej. C. Prins, Anna Paulownastr. 15,	Den Haag.
Mej. L. van Ravesteijn, Valkenboschlaan 70,	Den Haag.
Mej. S. Rombach, Emmastraat 33,	Den Haag.
Mej. A. Steinmetz, Weimarstr. 362,	Den Haag.
Mej. L. de Sterke, Laan van N. Oost-Indië 204,	Den Haag.
Mej. W. Salm, Denneweg 54,	Den Haag.
Mej. L. Samson, Fred. Hendrikl. 138,	Den Haag.
v. Schilfgaarde, Nassau Dilienburgstr. 27,	Den Haag.
W. Schäffer, Charlotte de Bourbonstr. 192,	Den Haag.
K. Schäffer, Charlotte de Bourbonstr. 192,	Den Haag.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Den Haag.
Mej. O. Wenting, Korte Groenewegje 139,	Den Haag.
P. van Malsem, Obrechtstr. 406,	Den Haag.
H. de Bock, Noordwal 70,	Den Haag.
Allen opg. door mej. J. de Jongh,	Den Haag.
Mej. E. Demmers, Moriaanscheweg,	Nieuw Helvcet.
Mej. C. v.d. Schilt, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
N. Mes, Kanaalweg N.Z.,	Hellevoetsluis.
Mej. L. Blind, Dijkzicht,	Hellevoetsluis.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Hellevoetsluis.
L.A. v.d. Hoeven, Pieter de Raadstr. 22,	Rotterdam.
Opg. door den heer J. de Groot,	Rotterdam.
Jos. W. Tafié, Jonkerfransstr. 45b,	Rotterdam.
D. Hartogs, Middellandstraat,	Rotterdam.
G. Mellema, Rivierstraat 3,	Rotterdam.
M.L. Slingerland, Schoonebergerweg 21b,	Rotterdam.
Jac. Beker, Schiekade 111e,	Rotterdam.
W.H. Bolkenstein, Jonkerfransstr. 29,	Rotterdam.

G.C. v.d. Bos, Heemraadsingel 266,	Rotterdam.
J. Both Jr., Houttuin 8,	Rotterdam.
B.J.J. Brons, Koningsveldestr. 11b,	Rotterdam.
Mej. Annie Crevecouer, Bergweg 297,	Rotterdam.
H.J. van Daalen, v.d. Schellinckstr. 43,	Rotterdam.
J.N. Hakkert, Weste Wagenstr. 80b,	Rotterdam.
D.W.F. 't Hart, Volmarijnstr. 75a,	Rotterdam.
M.W. de Heer, Kruiskade 82,	Rotterdam.
G.H. van Hengel W. Jzn., Hoogstraat 385,	Rotterdam.
C. van der Hoeven, Noordsingel 95,	Rotterdam.
Mej. E. Hijman, Proveniersingel 21b,	Rotterdam.
L. de Jonge, Taborstr. 26b,	Rotterdam.
J.C.R. Keeman, Crooswijkschesingel 1,	Rotterdam.
A. Montijn, Vondelstraat 7c,	Rotterdam.
J.W. Noman, Oosterstraat 17,	Rotterdam.
Mej. S.M. Oelmeijer, 1e Pijnackerstr. 116b,	Rotterdam.
Kees Ortt, Witte de Withstraat,	Rotterdam.
A.G. van Oudgaarden, Achterklooster 78,	Rotterdam.
Mej. E. Plas, Gedempte Slaak 66b,	Rotterdam.
E.J.A. Rademakers, Hoevestraat 24a,	Rotterdam.
J. Roovers, Teilingerstraat 47,	Rotterdam.
W. Schortemeijer, Crooswijkschesingel 34a,	Rotterdam.
J.J. Tettelaar, Robert Fruinstr. 22a,	Rotterdam.
P. Treffers, p/a. Vulcaan, Dijkdwarsstr. 13,	Rotterdam.
Jos. v.d. Valk, Rochussenstraat,	Rotterdam.
J. Valkenaar, Bergschelaan 138b,	Rotterdam.
Mej. R. Vuijk, Schiebroekschelaan 44,	Rotterdam.
A. van Westerborg, Provenierstr. 26b,	Rotterdam.
P. de Wilde, Erasmusstraat,	Rotterdam.
Mej. B. Wolfsbergen, Witte de Withstr. 87b,	Rotterdam.
Fr. van Zijl, Demschevaart 35,	Rotterdam.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Rotterdam.
J. v.d. Vlerk, Taaistraat,	Vucht.
Mej. G. v.d. Vlerk, Taalstraat,	Vucht.

Beiden opg. door het Best.
der Jongel.-Afd. 's Bosch.

Mej. T. Reinders, p/a. Ds. Boele, Emmasingel, Groningen.

Opg. door het Bestuur der Groningen.
Jongel. Afd.

Jos Bex, Maastricht.

W. de Backer, Maastricht.

J. Valckhoff, Maastricht.

J. Kleinsmiede, Maastricht.

Edm. Bellefroid, Maastricht.

Allen opg. door het Best. Maastricht.
der Jongel.-Afd.

Mej. N.J.M. Vorsteman, Mauritsstr. 5, Haarlem.

Mej. A.G. Vorsteman, Mauritsstr. 5, Haarlem.

Mej. L. Cnoop Koopmans, Mauritsstr. 5, Haarlem.

H.J. Boon, Emmastraat 3, Haarlem.

H.Th. Greidanus, Leidsche Vaart 2, Haarlem.

J.D. Boes, Gaelstraat 33, Haarlem.

K. Tuinenburg, Goltziusstraat 3, Haarlem.

Vrijheit, Pieter Kiesstraat 34, Haarlem.

W.J. Heisterkamp, Zijlweg 73, Overveen, Haarlem.

W.J. v.d. Mije, Hooge Weg 90, Zandvoort.

Allen opg. door het Best. Haarlem.
der Jongel.-Afd.

Groep België

Jacques Coning, 37 Montagne aux Herbes Potageres, Brussel.

Opg. door den heer Emile Vijien-Vaals (L.)
Habets,

Groep Ned. Oost-Indië.

A.L. Rups, opzichter B.O.W., Serong.

W.G. Moggenstorm, ambtenaar, Djambi (Sumatra).

Opg. door den heer M.L. Bloemendaal.
Moggenstorm,

Buitenland.

Beschermend lid.

Vereeniging 'Nederland in den Vreemde',

Craven Hotel, Craven Street, Charing
Cross, Londen W.C.

Gewone leden.

J.L. van Schaik,	Johannesburg (Transv.).
I. Penckarz, p/a. Melman & Penckarz, productenhandel, hoek Main Rd. en Park Lane, Fordsburg,	Johannesburg (Transv.).
W.J. Esterhuizen Sr., 38 Simondsstr., Braamfontein, Hugo Stam, 10 De	Johannesburg (Transv.).
Kortestraat, Braamfontein,	Johannesburg (Transv.).
D.S. du Plooy, Postbus 222, Randfontein,	Johannesburg (Transv.).
P. Dubbelman, Postbus 96, Randfontein,	Johannesburg (Transv.).
Mej. E. van Huijssteen, onderijzeres, Meisjes Hoogeschool, Randfontein,	Johannesburg (Transv.).
Gileon Celliers, Lilianweg, Fordsburg,	Johannesburg (Transv.).
W.A. Cohn, apotheker, hoek Solomon en 11de Str., Vrededorp,	Johannesburg (Transv.).
Mevrouw N. Romeijn, 74 Sherwellstr.,	Johannesburg (Transv.).
Allen opg. door het Bestuurder Afdeeling	Johannesburg (Transv.).
Joe Swinkels, 10924 Mich. Ave,	Chicago-Roseland.
B. Blaauw, 214 W 111 Str.,	Chicago-Roseland.
A. de Vries, 230 W. 106 place,	Chicago-Roseland.
J.C. Bovenkerk, 220 W. 112 Str.,	Chicago-Roseland.
Joseph de Kock, 11004 Mich. Ave,	Chicago-Roseland.
J.H. Jansen, 25 W. 110 Str.,	Chicago-Roseland.
C.L. Slager, 329 W. 111 Str.,	Chicago-Roseland.
E. Tibma, 11133 Eggelston,	Chicago-Roseland.
Asa Wiersma, 7 W. 111 place,	Chicago-Roseland.

Gerrit Rijpkema, 16 E. 103 Str.,	Chicago-Roseland.
T. Hellinga, 120 W. 107 Str.,	Chicago-Roseland.
Herman Dijk, 218 W. 112 Str.,	Chicago-Roseland.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Chicago-Roseland.
M.C. van Mourik Broekman, 2425 Hilgard St.,	Berkeley, Cal., V.S. v. A.
Opg. door den heer Chas Vornholt,	San Francisco.
Mej. J. van Griethuijsen, onderwijzeres,	Bloemfontein, O.V.S.
Alph. Lips, Dijnkarken 2,	Aarhus (Denemarken).
Opg. door den heer H. v.d. Putt,	Eindhoven.
Mej. J. v.d. Weg, p/a. den heer Denijs,	
Helmstadterstr. 14, Wilmersdorf, Berlijn.	
Mej. M.C. de Haas, p/a. Dr. Van Blankenstein, Schwäbische Str. 21,	Berlijn. W. 30.
Mej. Cato de Witte, Wassertorstr. 35,	Berlijn. S. 42.
W.F. van Heusden, Werfstr. 9,	Berlijn. N.W. 52

Jaarverslag van het Hoofdbestuur over 1911.

LEDENTAL OP 31 DECEMBER 1911.

Groep Nederland	7381
Groep België	2031
Groep Indië	1116
Groep Suriname	243
Groep Ned. Antillen	266
Algem. leden in het buitenland	707
Zelfstandige Afdeeling Berlijn	62
Zelfstandige Afdeeling Bloemfontein	55
Zelfstandige Afdeeling Bremen	35
Zelfstandige Afdeeling Buenos Aires	93
Zelfstandige Afdeeling Chicago	42
Zelfstandige Afdeeling Chicago-Roseland	93
Zelfstandige Afdeeling Johannesburg	192
Zelfstandige Afdeeling Kaapstad	150
Zelfstandige Afdeeling Leipzig	22
Zelfstandige Afdeeling Nieuw-York	35
Zelfstandige Afdeeling Potchefstroom	79
Zelfstandige Afdeeling Rumenië	50
Zelfstandige Afdeeling Smyrna	12
Zelfstandige Afdeeling Stellenbosch	23
Zelfstandige Afdeeling Zoutpansberg	39
Totaal	12739

Deze cijfers, vergeleken met die van vorige jaren, leiden tot de opmerking, dat het buitenland in ledental meer stijgt dan eenige Groep en dat is in zekeren zin een verblijvend verschijnsel. Immers het hoofddoel is uitbreiding en bevestiging van de Nederl. Taal en behartiging der zedelijke en stoffelijke belangen van den Nederl. Stam. Hoe meer het Verbond zich uitbreidt buiten de staatkundige grenzen, hoe meer Nederlanders en Stamverwanten in den vreemde, zich bij ons aansluiten en den band helpen versterken, die onze taal- en stamverwanten verbindt, zooveel te meer beantwoordt dan het A.N.V. aan zijn roeping en zooveel te meer kracht kan er van uitgaan.

Wat Groep Nederland betreft verwacht het Hoofdbestuur een goede aanwinst door het werken van Jhr. C.M.E.R.C. von Bose, sedert 1 October 1911 aangesteld om stelselmatig de propaganda te voeren, die sedert het jaar 1910 was gestaakt, maar op verlangen der Groep weer is ingevoerd.

Deze wijze van propageeren, welke vooral de hoog strevende gedachte van het Verbond op den voorgrond tracht te plaatsen, mag echter geen der leden weerhouden zijn persoonlijke invloed ongebruikt te laten.

Daar sedert 1 Januari het aantal leden weer toenam, kan om een rond cijfer te noemen het ledental thans op 13000 worden geschat.

Hoofdbestuur.

De samenstelling van het Hoofdbestuur onderging ook dit jaar weinig verandering, maar de eenige die plaats had, was van groot gewicht.

1 October legde Mr. Dicke na een vierjarige werkzaamheid zijn betrekking neer. Al dien tijd hebben zijn medebestuurders, met wien hij steeds op de aangenaamste wijze samenwerkte, kunnen ervaren, aan welke uitnemende handen het Secretaris-Penningmeesterschap was toevertrouwd en welk een kracht door zijn aftreden voor het Verbond verloren ging.

Op verschillende wijze is hem welverdiende hulde gebracht, o.m. door een eremaaltijd, welke Hoofdbestuurders den scheidende hebben aangeboden.

Als waarnemend Secretaris-Penningmeester trad na 1 October op de heer Ch.R. Bakhuizen van den Brink.

Groep Nederland vaardigde in haar laatste algem. vergadering naar het Hoofdbestuur af den heer N.J. Roelfsema, Oud-Inspecteur der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen te Batavia, dien het Hoofdbestuur bereid had bevonden de open plaats in te nemen. Weldra kan dus een normale toestand van het Dagel. Bestuur intreden.

Het Hoofdbestuur is thans als volgt samengesteld: Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, Voorzitter, Dordrecht; mej. E. Baelde, Onder-Voorzitster, Rotterdam; N.J. Roelfsema, Secretaris-Penningmeester, 's-Gravenhage; Dr. H.F.R. Hubrecht, Amsterdam; Jhr. Mr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer, Nijmegen; J.D. Baron van Wassenaer van Rosande, 's-Gravenhage, allen zitting hebbende voor Groep Nederland; H. Meert, Gent; mej. R. de Guchtenaere, Gent; Mr. W. Thelen, Brussel; Joh. Kesler, Brussel; Pol de Mont, Antwerpen; A.C. van der Cruyssen, Antwerpen, allen zitting hebbende voor Groep België; J.M. Pijnacker Hordijk, Mr. C.Th. van Deventer, H.D.H. Bosboom, C.R. Bakhuizen van den Brink, allen te 's-Gravenhage, zitting hebbende voor Groep Ned. Oost-Indië; Mr. Dr. C.F. Schoch, Amsterdam en Jhr. Mr. J.L.W.C. von Weiler, 's-Gravenhage, beiden zitting hebbende voor Groep Suriname; Prof. Dr. J. Boeke, Leiden en Kapt. J.A. Snijders Jr., Gorinchem, beiden zitting hebbende voor Groep Ned. Antillen. Eere-lid Prof. H. Kern, Utrecht.

Het Hoofdbestuur vergaderde in 1911 op 29 April, 30 September en 23 December; het Dagel. Bestuur

kwam dikwijls bijeen. De bijeenkomsten werden over het algemeen goed bezocht.

Geldmiddelen.

Omtrent den toestand der geldmiddelen valt niets bijzonders te vermelden dan dat het Hoofdbestuur ter gelegenheid van het 12½-jarig bestaan van het A.N.V. in staat was den grondslag te leggen van een Fonds tot Kapitaalvorming, door storting van f 1000. -.

De commissie, benoemd om de gedachte van zulk een Fonds verder uit te werken, bestaande uit de heeren Bakhuizen van den Brink en Jhr. Von Weiler, had de over dit punt met al onze vertakkingen gevoerde briefwisseling onderzocht en was tot het eindbesluit gekomen, dat de stichting van zulk een Fonds, waardoor het Verbond minder afhankelijk zal worden van wisselvallige inkomsten van ledenbijdragen, aanbeveling verdient. Eenige vertegenwoordigers en afdeelingen toonden reeds hun instemming door buitengewone giften.

Binnenkort zal een beroep worden gedaan op alle Afdeelingsbesturen, vertegenwoordigers en verdere belangstellenden om het Fonds krachtig te helpen versterken.

Een woord van hulde aan Groep Nederland, die nu reeds jaarlijks meer dan f 13 000. - in de hoofdkas stort om het Hoofdbestuur in staat te stellen zijn plicht vooral naar buiten te kunnen verrichten, is hier zeker op zijn plaats, evenzeer als aan den heer B.C. Montfoort, procuratiehouder der Dordtsche Bank, waar onze penningen goed zijn bewaard.

Uitgaven van het Verbond.

Door aanstichting en bemiddeling van het A.N.V., daartoe opgewekt door het bekende Gids artikel van Prof. Van Vollenhoven: 'Roeping van Holland', kwam de uitgave tot stand van het werk: 'In 't Zicht der 3e Vredes Conferentie', bewerkt door Jhr. Mr. Dr. B. de Jong van Beek en Donk, die op oordeelkundige wijze heeft bijeengebracht het beste dat door deskundigen en gezaghebbenden geschreven of gezegd is ten aanzien van het vraagstuk der erkenning en uitvoering van de op de Vredescongressen genomen of daaruit voortgevloeide besluiten en aldus een waardevolle documenten verzameling heeft samengesteld, met betrekking tot de Vredesbeweging en de internationale arbitrage.

Het Hoofdbestuur brengt hem bij dezen opnieuw oprechten dank voor de belangeloosheid waarmee hij dezen talentvollen arbeid heeft verricht.

Van het Propagandaboekje, samengesteld door den administrateur van het A.N.V. versierd met portretten, kaarten en afbeeldingen, werd een tweede vermeerderde druk bezorgd.

De andere uitgaven vinden nog steeds koopers.

Zeer gewenscht is het, dat van de uitgave No. 1, 'Inleiding tot een Alg. Ned. Verbond' een herdruk verschijne, die, bijgewerkt tot heden, een denkbeeld kan geven van de vorderingen, die onze beweging in de twintigste eeuw heeft gemaakt.

Veel voldoening had het A.N.V. van het Aruba-nr. van Neerlandia, waarmee het getal extra-uitgaven over de deelen van ons stamgebied werd verrijkt.

Dit brengt ons van zelf op ons orgaan

Neerlandia.

Waar elk lid zijn meening mag hebben over 'ons maandblad' en elke Groep haar vaak zoo uiteenlopende belangen er in mag behandelen, spreekt het ook van zelf, dat niet alle wenschen bevredigd kunworden en de waardeering der belangrijkheid van Neerlandia zeer uiteenloopt. Maar dat het nieuws brengt, blijkt uit het feit, dat de dagbladen aan zijn inhoud meestal de noodige aandacht wijden en meermalen veel er uit overdrukken. Door zijn over de geheele wereld verspreide inrichting kan het A.N.V. dan ook vaak mededeelingen doen uit verschillende oorden van ons stamgebied, welke den Nederlander, die onze stamkracht ook buiten de grenzen tot uiting wil zien komen, belang moeten inboezemen. Naast de taal, die vroeger begrijpelijkerwijze op den voorgrond werd geplaatst daar deze de ziel der natie is, wordt in de laatste jaren ook veel aandacht aan handels- en nijverheidsbelangen gewijd en dat het daarmee aan veler wenschen tegemoet komt, bewijzen de van verschillende zijden ingekomen betuigingen, dat Neerlandia geraadpleegd wordt als een verzameling gegevens, waaruit onze stamkracht over de heele wereld ten duidelijkste blijkt.

Voor al in het buitenland blijkt Neerlandia een welkome maandelijksche gast en dat vele leden verloren gegane nummers aanvragen om hun jaargangen volledig te maken, is mede een gunstig teeken.

De vele aanzienlijke firma's, die in Neerlandia hun aankondigingen plaatsen en handhaven, stempelen ons orgaan tot een degelijk tijdschrift, dat echter - het zij gul erkend - aan belangrijkheid kan winnen.

De redactie - omtrent wier samenstelling binnenkort voorstellen van een daartoe door het Hoofdbestuur benoemde commissie kunnen worden verwacht - overweegt middelen om Neerlandia nog belangrijker te maken.

Hier mogen de leden in alle oorden van ons gebied nog eens worden aangespoord, om de redactie snel en goed door woord en beeld op de hoogte te houden van al wat, met betrekking tot ons stamleven en ons nationaal streven, in hun omgeving voorvalt. Hoe meer bouwstoffen er in komen, des te ruimer kan de keuze zijn.

Besloten werd den verschijningsdatum van Neerlandia van den 15en op de eersten der maand te brengen met ingang van 1912.

Boeken-Commissie.

Wie de lijst der vaste toelagen inzielt door het Hoofdbestuur aan verschillende inrichtingen en instellingen telken jare toegestaan, zal ervaren dat de Boeken Commissie, die in 1912 haar 10-jarig bestaan mag vieren, de grootste gift erlangt, n.l. f2400. -. Dank zij de vele kleinere bijdragen van Afdeelingen en personen, die

dit inkomen meer dan verdubbelen, kan de Boeken-Commissie het hoofd bieden aan de vele aanvragen, haar uit alle oorden der wereld gedaan, waar behoefte aan Nederlandsche leesstof blijkt te bestaan, terwijl de boeken en kranten uit het Moederland de zucht tot lezen aanwakkeren en de instandhouding onzer taal bevorderen.

De geestkrachtige leider en secretaris dezer Commissie, Dr. W. van Everdingen, wordt in zijn kantoorwerkzaamheden reeds bijgestaan door de 2e penningmeesteres der B.-C, een der Begunstigers en 3 secretaressen of secretarissen, in het Boekenhuis, door 11 dames- en heeren-medewerkers. Zijn lezingen strekte hij dit jaar ook uit tot in Vlaanderen.

Dat hem voor zijn aandeel in de A.N.V. inzending op de Brusselsche Tentoonstelling een zilveren medaille werd toegekend, evenals aan den heer L. Delpire, secretaris van Tak Brussel, die dagelijks op de Tentoonstelling toezicht hield, heeft het Hoofdbestuur met voldoening vernomen.

Vacantieleergangen.

Onder de instellingen, die het Hoofdbestuur met genoeg steunt, behooren de Vacantieleergangen, die in 1911 voor de zevende maal te Leiden werden gehouden met welwillende medewerking van eenige professoren, en door de goede zorgen van den heer H.C. Hartevelt, student te Leiden. Een commissie, bestaande uit Vlaamsche en Nederlandsche hoogleeraren had zich gevormd om het bezoek te bevorderen en wel kwamen er diensgevolge meer weetgierigen uit Vlaanderen opzetten dan bij vorige gelegenheden; maar nog lang niet genoeg om alle moeite en zorg aan de inrichting besteed, te beloonen.

De achtste leergang zal nu door de Amsterdamsche studenten worden ingericht en men verwacht, dat de hoofdstad des lands, waar voor den vreemdeling ook zooveel meer te genieten valt, vele deelnemers tot zich zal trekken.

Het kantoor.

Jaren lang is het kantoor van het A.N.V. gevestigd geweest in het pand Wijnstraat 81 te Dordrecht, waar eerst één, daarna twee kamers in gebruik moesten worden genomen en de administrateur met twee klerken en een jongsten bediende werkt. Met den eigenaar van het gebouw is thans een overeenkomst getroffen, tengevolge waarvan binnenkort het bovenhuis zal worden betrokken en het A.N.V. zonder noemenswaardige vermeerdering van kosten meer ruimte krijgt om het steeds zich uitbreidend archief beter te ordenen. Ook worden een kamer voor den alg. Secretaris-Penningmeester en een spreekkamer ingericht, zoodat de bezoekers uit binnen- en buitenland, wier aantal steeds toeneemt, beter zullen kunnen worden ontvangen. Een en ander wijst onmiskenbaar op vooruitgang.

Het is het Hoofdbestuur een voorrecht, hier zijn groote waardeering te kunnen betuigen voor de wijze, waarop de heer Van Son steeds de belangen van het Verbond behartigt, en uit diens naam zijne tevredenheid te kunnen uiten over de geschiktheid en de toewijding van het onder hem werkende personeel.

Vlaanderen.

Wanneer men in het oog houdt, dat de eerste stoot tot oprichting van het A.N.V. uit Vlaanderen is gekomen, dan kan het niemand bevreemden, dat de Vlaamsche Beweging een voornaam onderdeel der Nederlandsche Beweging is en blijft, en dat de Vlamingen in hun fieren strijd om economische ontwikkeling en geestelijke beschaving in eigen taal, recht hebben op den krachtigen steun uit het Noorden.

Het Hoofdbestuur doet dan ook wat het kan om Groep België bij te staan; zoo steunt het Hoofdbestuur ook de Nederlandsche kunstopvoeringen in Vlaanderen, die als tegenhanger der Fransche voorstellingen goed nationaal werk verrichten. Het aantal Nederl. kunstavonden in Vlaanderen neemt, ook buiten onze bemoeiingen, zeer toe. Het Hoofdbestuur steunt voorts geldelijk en zedelijk de beweging voor de Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool. Het vertrouwen, dat dit ideaal spoedig zal zijn bereikt, neemt steeds toe, te meer daar menig vroeger tegenstander tot voorstander werd bekeerd. Een gunstig voorteken schijnt ook dat aan de Hoogeschool te Leuven, sedert kort eenige lessen in het Nederlandsch worden gegeven.

De onvermoeide Secretaris van Groep België, de heer Meert, heeft om het goed recht der Nederlandsche wetenschap en der Vlaamsche Hoogeschool te verdedigen een maandblad van dien naam opgericht, dat krachtig de verwezenlijking helpt bevorderen.

Groep België heeft natuurlijk een geringer aantal leden dan Groep Nederland en een harden strijd te voeren tegen Vlamingen, die niet zich zelf durven zijn. Dat

ondanks de vele belemmeringen het getal leden zich langzaam maar zeker uitbreidt, dat het aantal Takken met twee (Turnhout en de Studenten-Afdeeling Leuven) werd vermeerderd en dat die Takken een opgewekt verenigingsleven onderhouden, waarbij naar geestelijke ontwikkeling gestreefd wordt, mag eveneens worden beschouwd als een verblijdend verschijnsel.

Afdeeling Antwerpen maakt zich bijzonderlijk verdienstelijk door uitstekend ingerichte Liederavonden voor het Volk. Van haar Propagandaboekje met 300 volksliederen verscheen reeds de vijfde druk.

Een nieuw veld van arbeid heeft zich sedert enkele jaren voor Groep België in den Congo geopend, waar zij de taalrechten mede helpt handhaven.

Boekerijen werden opgericht te Bona, Leopoldstad en Elisabethstad. In de laatste plaats werd ook een Afdeeling opgericht.

Door verspreiding van het vlugschrift 'De Vlamingen onder de nieuwe Regeering' hielp het Hoofdbestuur in Noord-Nederland betere kennis omtrent de Vlaamsche Beweging verspreiden*).

Het Hoofdbestuur deed zich vertegenwoordigen op het feest van de Kamer van Koophandel te Brussel en bij de viering van het 25-jarig bestaan der Koninklijke Vlaamsche Academie te Gent.

Oost-Indië.

Deze Groep gaf een aantrekkelijk bewijs van meeleven met het moederland, toen zij na de stormramp van 30 September en 1 October een inzameling hield voor de slachtoffers. Aan het Ramp-Comité te Amsterdam kon door bemiddeling van de Indische afgevaardigden f 3800. - worden overgemaakt.

Ondanks de pogingen door het Groepsbestuur aangewend, ondanks zijn ijveren voor Hollandsch onderwijs, voor verschaffing van goede leesstof, voor ontwikkeling van den inlander, voor de bevordering van al wat in de Indische samenleving het Nederlandsch karakter kan bevorderen, zijn er in dat uitgestrekte Insulinde nog te weinig, die beseffen, dat aansluiting bij het A.N.V. een krachtig middel is om den band tusschen het moederland en die schoone machtige kolonie te versterken en daardoor de wederzijdsche groote belangen te bevorderen.

Mevrouw Hissink - Snellebrand werd door het Hoofdbestuur gesteund in haar pogingen tot oprichting van een vereeniging, die zich ten doel stelt Jongevrouwenscholen in Indië te stichten.

Ons Hoofdbestuurslid, de heer Mr. C.Th. van Deventer, mede-afgevaardigde voor Groep Ned. Indië, doet thans een reis door Indië. Wij vertrouwen, dat hem daarginds niet de gelegenheid zal ontbreken om besprekingen te voeren, die meer waardeering van ons werk ten gevolge zal hebben.

Over een nieuw Propagandaboekje door Groep Ned. Oost-Indië gewenscht, wordt met het Groepsbestuur briefwisseling gevoerd.

West-Indië.

*) Exemplaren worden gaarne op aanvraag door het kantoor verstrekt.

Van deze Overzeesche Koloniën kwamen het afgelopen jaar weinig belangrijke tijdingen in. Door lezingen en haar openbare leeszaal en bibliotheek blijft Groep Suriname de geestelijke ontwikkeling bevorderen. Van Nederland uit is het echter zoo moeilijk om te beoordeelen met welke eigenaardige bezwaren het A.N.V. daar te kampen heeft.

Duidelijk is dat aan het Dagel. Bestuur gebleken toen het 't voorrecht had, een samenspreking te hebben met den heer A.A. Heckers, lid van het Groepsbestuur, tijdens diens verblijf in Nederland. Deze Surinamer gaf blijk de beginselen van het A.N.V. beter te begrijpen dan menig Nederlander. Maar voor de verbreiding door middel van goedverzorgde lezingen, voordracht-avonden en uitvoeringen, meende hij, was meer steun uit het moederland onontbeerlijk.

Het Hoofdbestuur heeft daartoe reeds een stap gedaan door de geldelijke verhouding der Groep tot het Hoofdbestuur gemakkelijker te maken. Ook ten opzichte van Groep Ned. Antillen is deze maatregel getroffen. In 1911 is de acte voor onderwijzer behaald door een jongeling uit de West, die hier te lande met ondersteuning van het A.N.V. studeerde. Hij werkt nu voor de hoofdacte, die hij spoedig hoopt te verkrijgen. Daarna zal hij naar de kolonie terugkeeren, evenals een onzer vroegere beschermelingen deed, die thans als onderwijzer op St. Eustatius werkzaam is.

Het Hoofdbestuur meent voorloopig niet meer de

zware verplichting op zich te mogen nemen van vaste studiebeurzen. De twee voorbeelden hebben intusschen zoo goed gewerkt, dat de Groep Ned. Antillen het ondernomen heeft om jongelui van de kleinere eilanden op Curaçao te laten studeeren en dezer dagen nog een jongmensch in staat heeft gesteld te gaan studeeren aan de Machinistenschool te Amsterdam. Ook hebben meer ouders in de laatste jaren hunne kinderen ter opvoeding naar het moederland gezonden.

Verschillende leden der Groep Ned. Antillen maakten zich verdienstelijk door aan de samenstelling van het mooie Aruba-nr. van Neerlandia mede te werken.

Het Groepsbestuur leed een gevoelig verlies door het overlijden van den heer M.S.L. Maduro, wien in Neerlandia een woord ter nagedachtenis werd gewijd.

Zuid-Afrika.

Hoewel het ook in 1911 niet is mogen gelukken de Afdeelingen en algemeene leden in dit werelddeel in een Groep te vereenigen, zooals ze het voor 1902 waren, blijkt er toch een goede geest onder de voornaamste Afdeelingen te heerschen. Vooral Johannesburg, Kaapstad, Bloemfontein en Potchefstroom ontwikkelen een kracht ten goede door Hollandsche voordrachtavonden e.d. te geven en voorts door het goed recht van het Hollandsch tegenover het Engelsch krachtig te bepleiten.

Zuid-Afrika lijkt in dat opzicht op België, waar ook de tweetaligheid een strijd doet voortleven, die niet kan eindigen met overheersching van een der partijen, maar met volledige rechtserkenning van beide. De voorman, die daarvoor zoo krachtig strijdt, Generaal Hertzog, werd door de Adeeling Potchefstroom van het A.N.V. tot eerelid benoemd.

Door uitloving van gouden eerepenningen tracht het A.N.V. de studie van het Nederlandsch in Z.-Afrika elk jaar te bevorderen.

Buitenland.

Onder buitenland verstaan wij het gebied dat buiten de Groepen is gelegen. Dit nu geeft herhaaldelijk blijk van groote waardeering voor het streven van het A.N.V. Waar wij vroeger soms met inspanning van alle krachten nog geen vasten voet konden krijgen, gebeurt het den laatsten tijd herhaaldelijk, dat men uit eigen beweging aansluiting zoekt bij het A.N.V. en het archief bevat de bewijzen, dat men in de verste oorden Neerlandia, waarin ons verspreid stamleven tot uiting komt, met genoeg leest, omdat men zich er vaster door aan het vaderland gebonden voelt.

Een teekenend feit is ook de omstandigheid, dat menigeen, die naar het buitenland vertrekt, verzoekt van de betrekkingen die het A.N.V. heeft, gebruik te mogen maken voor in- en voorlichting in zijn nieuwen werkkring.

Vele zijn dan ook de inlichtingen, die onze vertegenwoordigers in het buitenland zoowel aan het Departement van Handel als aan de leden van het A.N.V. verstrekken.

Vertegenwoordigers zijn thans gevestigd te:

Ahwaz (Perzië); Bangkok (Siam); Barcelona (Spanje); Bethlehem (O.V.S.); Bihé-Sacanjimba (Port. West-Afrika); Budapest (Hongarije); Cairo (Egypte); Campos (Brazilië); Cardenas (Mexico); Claremont (West-Australië); Colon (Panama); Davos Platz (Zwitserland); Duinkerken (Frankrijk); Genua (Italië); Guanajuato (Mexico); Havana (Cuba); Hong-Kong (China); Kansas City, Missouri (Noord-Amerika); La Guaira (Venezuela); Londen (Engeland); Luxor (Egypte); Maracaibo (Venezuela); Mexico D.F. (Mexico); Panama (Rep. Panama); Pará (Brazilië); St. Petersburg (Rusland); Puerto Cabello (Venezuela); Rome (Italië); Rosario (Argentinië); San Francisco (Amerika); Santa Fé (Argentinië); Singapore (Engeisch Indië); Stockholm (Zweden); Teheran (Perzië); Tlalpam D.F. (Rep. Mexico); Venetië (Italië); Yokohama (Japan).

Hun ernstig pogen moet het zijn, zooveel Nederlanders in hun omgeving tot lid worden te bewegen, dat er plaats is voor een Zelfstandige Afdeeling, of wel Nederlandsche Vereenigingen in hun omgeving tot aansluiting bij het Alg. Ned. Verbond te brengen.

Zelfstandige Afdeelingen zijn thans gevestigd te:

Berlijn, Breinen, Bloemfontein, Buenos Aires, Chicago, Chicago-Roseland, Constantinopel, Fiume, Johannesburg, Kaapstad, Leipzig, Nieuw-York, Potchefstroom, Rumenië, Smyrna, Stellenbosch, Zoutpansberg.

Haar aantal kan nog sterk worden uitgebreid. Daarom heeft het Hoofdbestuur in 1911 aan zijn Vertegenwoordigers en aan een 200-tal der voornaamste consulaire ambtenaren een rondschrijven gericht om op de hoogte te worden gehouden van de Nederlandsche en Vlaamsche Vereenigingen in het buitenland. Vele antwoorden kwamen in en binnenkort zal hiervan een rapport worden opgemaakt en daarna getracht nieuwe verbindingen aan te knopen. Dat deze zich steeds uitbreiden, moge blijken uit het voorbeeld dat Duitschland geeft. Berlijn, Bremen en Leipzig zijn reeds Zelfst. Afdeelingen en thans heeft de nieuw gestichte Nederlandsche Vereeniging te Hamburg zich om aansluiting en samenwerking tot het A.N.V. gewend.

Waar het Nederlandsch onderwijs in het buitenland een krachtig middel is om het Nederl. stamleven hoog te houden, tracht het Hoofdbestuur dit waar het kan te bevorderen. Door geldelijken steun o.a. bereidde het de stichting eener Nederl. School te Antwerpen voor en deze pogingen zijn in zoover met gunstig gevolg bekroond, dat de oorspronkelijke plannen voor een deel in vervulling zijn gekomen.

De Nederlandsche Leerstoel te Chicago kwam, dank zij de werkzaamheden der Afdeeling van het Verbond aldaar en den steun ook van het Hoofdbestuur in 1911 tot stand. Dr. T. de Vries bekleedt er het professoraat in Ned. geschiedenis en letterkunde.

Door de bemoeiingen der Afdeeling Enschedé werd een Nederlandsche cursus te Gronau ingericht.

Geldelijk werd nog gesteund het Nederlandsch Onderwijs in Argentinië.

De Ned. Regeering steunt thans jaarlijks het Nederl. Onderwijs in het buitenland met f 10.000. -.

Een nuttig werk meent het Hoofdbestuur verricht te hebben door verspreiding in het buitenland van een aantal exemplaren 'Nederland in den aanvang der 20ste Eeuw', het bekende prachtwerk, mede op aandrang van het A.N.V. door den heer A.W. Sijthoff uitgegeven.

Taalstrijd.

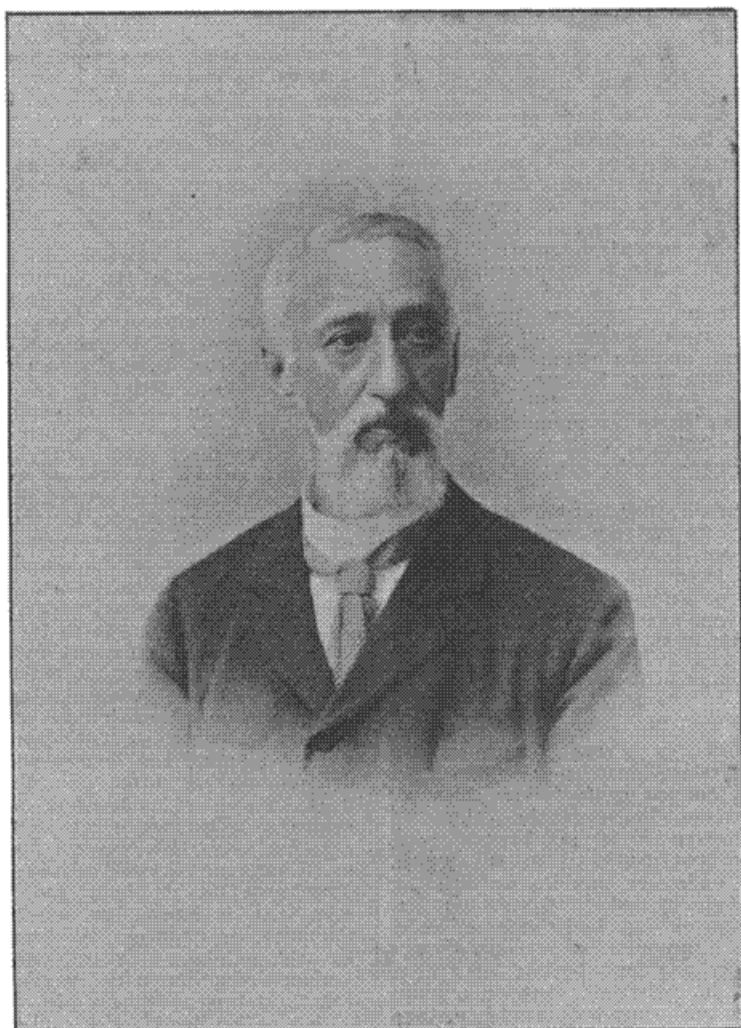
Bij al wat het Verbond doet ter versterking van de stameenheid is de taalstrijd daar, waar het Nederlandsch een overwegend element vormt, het moeilijkst. Helaas, ondervinden wij daarvoor in officieele kringen nog te weinig medewerking. Ons adres aan de hoofden der verschillende Ministeries om in de ambtelijke briefwisseling met landen, waar het Nederlandsch ook als een landstaal is erkend, die taal van Nederlandsche zijde volle recht te doen wedervaren, en niet langer aan de vreemde taal de voorkeur te geven, had niet het onthaal dat wij hoopten en mochten verwachten. Doch ook hier zal het recht overwinnen over verouderde gebruiken en verkeerde gewoonten.

In een krachtig vertrouwen daarop blijven wij onvermoeid voortarbeiden voor Neêrland's taal en Neêrland's roem.

CH.R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK,

wnd. Alg. Secretaris-Penningmeester.

April 1912.

DR E.J.P. JORISSEN †

Op 83-jarigen leeftijd is te Scheveningen dr. E.J.P. Jorissen, oud prokureur-generaal en lid van het hooggerechtshof van de Zuid-Afrikaansche Republiek, overleden.

Dat was een Nederlander, waarop wij trotsch mogen zijn. Op de tijding van zijn dood seinde generaal Botha, de eerste minister van Zuid-Afrika, aan den zoon van den overledene te Pretoria: 'In uw vader is heengegaan een van die uitmuntende oude Hollanders, die hun geslacht en nationaliteit 'n grote eer zijn geweest. Geeft Hollander heeft 'n voornamer rol gespeeld in onze geschiedenis dan uw vader. Zoals ieder mens had hij ook zijn fouten, doch in de geschiedenis zal zijn naam geboekt staan als een van onze talentvolste mannen, als een man van hoogstaand en sterk karakter en bij dit alles als een patriot. Zijn naam zal altijd met ere genoemd worden.'

Een schoon en een welverdiend getuigenis! Dr. Jorissen was een man van een hoekig karakter, maar een man van karakter. Hij heeft zijn tweede vaderland, dat Transvaal werd, met vuur en grimmig gediend, - en met groote kunde. Hij is een van de hoofdmannen uit de jaren van den eersten vrijheidsoorlog. Dat erkennen ook de Afrikaanders, zooals uit generaal Botha's getuigenis blijkt.

Dr. Jorissen was een broeder van den geschiedkundige, en welke groote gaven hij zelf voor de historiografie bezat, komt ten duidelijkste in zijn voortreffelijke Herinneringen uit.

Boeken-Commissie

Adres van den 1en Secretaris-Penningmeester: 244c Mathenesserlaan, Rotterdam.

Adres van het Boekenhuis: 63 Van der Duynstraat Rotterdam.

Cijfers!

Als over eenige weken ons jaarverslag verschijnt, zal de belangstellende lezer (wat ieder goed Verbondslid behoort te wezen!) ontwaren, dat onze Commissie in 't afgelopen jaar niet stil zat. Ziehier al dadelijk eenige cijfers, die voor zich zelf spreken (gerekend van April '11-April '12):

Verzonden kisten: 76, makende tezamen: 922.

Nieuwe adressen: 40, makende tezamen: 215 (buiten Zuid-Afrika).

Wekelijksche zendingen: gestegen tot: 55.

Maandelijksche zendingen: gestegen tot: 70.

Abonnementen op maandschriften, geïllustreerde weekbladen, Wereld-Bibliotheek, liederen, vermeerderd met: 30, gestegen tot: 165.

Uitgaven voor wekelijksche en maandelijksche zendingen: gestegen tot: f2350. - (sedert '05).

Totaal van alle uitgaven, sedert '02 tot 1 April '12 ruim: f34.000. -.

Nieuwe begunstigers: 61, makende een totaal van 171.

Nieuwe bijdragers: 26, makende een totaal van: 50.

Aantal 'leden' der Boeken-Commissie derhalve: 221 op 1 April '12, tegen 134 op 1 April '11.

Aantal voordrachten, gehouden tusschen April '11 en '12: 9, makende een totaal van: 31.

Aantal vaste secretarissen, vermeerderd met 1 en dus nu bedragend: 3.

Aantal krantenzenders: gestegen tot: 50.

* * *

Sedert eenige maanden is 't aantal Zeemanshuizen, waarmede wij in betrekking staan aanzienlijk toe genomen. Eenigen tijd geleden namelijk verzochten wij Z. Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken, of de consulaire ambtenaren in tal van havens, waarheen wij tot nu toe geen dagbladen en (of) boeken konden zenden, een onderzoek mochten instellen, in hoeverre de omstandigheden sedert '05 veranderd waren: d.w.z. of 't bezoek van Nederlandsche zeelieden intusschen was toegenomen, of wel een Tehuis geopend was, waar er nog geen bestond enz. 't Gevolg is geweest, dat dit onderzoek, ofschoon nog niet afgelopen, ons reeds een winst heeft aangebracht van niet minder dan 15 Tehuizen, die in onzen werkkring opgenomen zijn. Dat onze kosten daardoor ook sterk vermeerderd zijn, behoeft zeker geen betoog.

* * *

Naar aanleiding van het aardige stukje in Neerlandia van April j.l., getiteld: Janmaat aan wal, betreffende 't Hollandsche Zeemanshuis te Cardiff, ('t eerste van dien aard!) 't volgende:

Toen ons op dat stukje in 't Handelsblad gewezen werd, hebben wij terstond de redactie van dat blad verzocht een aanvulling op te nemen, die ons gewenscht voorkwam, omdat ons aandeel in de verstrekking van Hollandsche lectuur aan dat Tehuis terecht vermeld was geworden. Ongelukkig genoeg achtte de redactie van 't Handelsblad ons stukje evenwel van niet genoeg waarde om 't op te nemen, waarom wij er hier op terugkomen. Mevr De Boer toch de wakkere directrice, zou gezegd hebben, volgens 't verslag in 't Amsterdamsch blad. 'Wij hebben wel een bibliotheek van het Algem. Nederl Verbond doch we hebben lectuur noodig, die wij kunnen uitdeelen onder de zeelieden.' Het spijt ons, dat door die woorden geheel verzuimd is de aandacht te doen vallen op onze (kostbare) wekelijksche zendingen van kranten en kleine tijdschriftjes, die niet alleen dienst kunnen doen op de leestafels der Tehuizen, maar - na eenigen tijd daar gelegen te hebben - aan vertrekkende schepen meegegeven worden om onderweg nog gelezen te worden - wat, naar 't algemeen oordeel der directies van Zeemanshuizen en Consuls, uitstekend werkt. Wij willen daarmee dus niet zeggen, dat men te Cardiff reeds genoeg lectuur zal hebben, maar dat neemt niet weg, dat ons werk aldaar van meer beteekenis is, dan men uit 't bericht in de bladen meenen zou. Bovendien heeft onze arbeid altoos, op wat particulieren zoo nu en dan eens mogen doen, dit vóór: dat wij g e r e g e l d z e n d e n , zonder ooit een week over te slaan en altijd dezelfde volledige zending sturen: op onze pakketten dus kan men r e k e n e n !

* * *

Hoe is 't toch mogelijk, dat betrekkelijk nog zooveel Afdeelingen in tien jaren nimmer eenige belangstelling voor ons werk toonden? Op de laatstgehouden Algem. Vergadering van Groep Nederland te Utrecht waren wij voornemens geweest de afgevaardigden van die Afdeelingen eens naar de reden hiervan te vragen... doch 't is ons niet mogen gelukken ze... te vinden - op een enkele uitzondering na! Hoe vaak zullen we 't nog moeten herhalen, dat men zich hoegenaamd geen voorstelling maken kan van den aard en den omvang van onzen arbeid, als men niet in de gelegenheid geweest is een voordracht over de Boeken Commissie bij te wonen, in dit geval: als men niet eens de moeite gedaan heeft de voordracht te doen plaats vinden! Onbekendheid met ons bestaan kan men toch moeilijk voorwenden: jaarlijks wordt iedere Afdeeling een exemplaar van ons jaarverslag thuis gezonden, Neerlandia neemt 't zoo goed als geheel over en zelfs de pers legt 't niet terzijde zonder 't voornaamste er uit te hebben geplaatst Bovendien plaatst de redactie telkens berichten van ons. Slechts een hoogst enkele maal werd ons door een Afdeeling krachtigen steun geboden zonder dat men onze werkwijze enz. had hooren uiteenzetten: bijna zonder uitzondering waren de zwijgers ook onverschilligen. Voor den volgende winter zal hun getal evenwel - willen we hopen - weer verminderd wezen: het is eigenlijk wel een malle historie, dat men in 't hart van Centraal Afrika, aan de straat van Magelhaens, in de buurt van Bagdad en de Perzische Golf, te Peking en te Vancouver in Britsch Columbia, en waar niet al! - van de Boeken-Commissie weet en dat er, in ons eigen land zelfs, talrijke Verbondsleden gevonden worden, die ons bestaan haast niet kennen, althans niet weten, wat ze doet en - hoe ze het doet!... Een profeet... enz.

* * *

Zooals we gehoopt hebben, is de eerste druk van ons eigen werfboekje (niet te verwarren met dat van 't Verbond zelf) reeds na eenige maanden uitgeput: toch was de oplaag niet gering geweest. De tweede druk is ter perse en zal weer meer wetenswaardigs bevatten. Men kan daarvan in beperkt getal een aantal aanvragen ter kennismaking en verspreiding. Ook van 't jaarverslag over '10, waaraan zooveel ten koste gelegd is om wat uitvoeriger dan anders placht te geschieden van ons werk te verhalen - ook door verscheidene afbeeldingen in te voegen van lokalen, den werkenden staf, statistieken enz. - zijn op aanvraag nog steeds exempl. te verkrijgen aan 't kantoor. (Adres zie boven). Ook met het nieuw uit te brengen verslag over '11 zal dat 't geval wezen.

* * *

Onze pracht-verzameling Hollandsche prentenboeken, spelen enz., 300 stuks groot, bijeengebracht op verzoek van mevr. E.M.C. Loopuyt te Kaapstad, is, na aldaar tentoongesteld te zijn geweest, haar ommegang door

Zuid-Afrika begonnen: onze beste wenschen vergezellen haar!

* * *

Ten slotte een verzoek en een aanbod - al is 't winterseizoen voorbij: laat ieder Verbondslid, die lust en gelegenheid heeft, eens kantoor en Boekenhuis in de komende maanden bezoeken: men zij ervan overtuigd, hoe boud 't wellicht klinken mogen, dat (met een kleine wijziging van een vermaard woord van Jan Pietersz. Coen):

‘daar door de Boeken-Commissie te Rotterdam iets groots verricht kan worden’!...

De 1e Secretaris-Penningmeester,

VAN EVERDINGEN.

Rotterdam, April 1912.

Buitenland

De Hollandsche Tentoonstelling te Londen.

Deze tentoonstelling, die Holland geeft zooals het is - niet zooals spotzieke en onvriendelijk gezinde vreemdelingen het zoo gaarne afschilderen - is een verheugenis voor ons, Londensche landgenooten, die nu in de gelegenheid gesteld zijn onze Engelsche vrienden in een eigen echt-Hollandsche omgeving rond te leiden en te wijzen op de belangrijke voortbrengselen van onze nijverheid, groot- en kleinboerderij.

Het Hollandsche Dorp in het bijgebouw van Olympia, waar de Ideal Home Exhibition (de Tentoonstelling van het ideale huis) gehouden wordt, is een prachtig succes voor de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen, die het bezorgde en voor den schilder-bouwer W.L. Bruckman, die het ontwierp en uitvoerde.

Het Dorp met zijn bollenveld en aardige tuintjes, zijn boerderij (de Juliana-hoeve met kaasmakerij in volle werking), zijn rij aardige winkeltjes waarin het beste, wat onze nijverheid opbrengt is tentoongesteld is een uitmuntende reclame voor ons land. Het mooiste aardewerk, het kransigste zilver- en kopersmeedwerk, de van ouds beroemde pijpen, lekkernijen, tuinbouwvoortbrengselen uit het Westland, meubelen, ja wat niet al, is te vinden in die vriendelijke winkels van de Dorpstraat?

De duizenden en tienduizenden, die dagelijks het dorp doorslenteren, ze zien er Holland op zijn best. Ook de uitstalling is zoo smakelijk. In alle winkels met hun typisch Zaaansche of Zuid-Hollandsche gevels, is de inrichting zoo zuiver mogelijk in oud-Hollandschen, liefst zeventiende-eeuwschen stijl gehouden. Het is wel alles geprijsd en er gaat wel telkens een meubelstuk of wandversiering de kamer uit, maar de indruk blijft - waar het verdwenene aangevuld wordt - die van een degelijk vaderlandsch binnenhuis uit Neêrlands besten tijd.

Vraag niet hoe de Engelschen ons Dorp vinden, ze zijn te lang van stof. Ze zijn niet uitgepraat over onze kranige onderneming en spreken met zoo grooten lof over ons mooi vaderland, dat we ons gevoel van zelfbewustheid voelen zwellen en onze eigenwaarde aangenaam gestreeld.

Maar het bollenveld heeft de grootste aantrekkingskracht toch voor den Engelschman. Die weelde van vlammeende kleuren en heerlijken geur geeft hem steeds en steeds meer bewondering voor ons mooi land. En al zal ook dit jaar de stroom van vreemdelingen over de Noordzee stellig grooter zijn dan ooit te voren,

het volgend jaar Paschen zal de pelgrimstocht naar de Haarlemsche omstreken zeker door honderden worden verricht, die vroeger aan ons land niet zouden hebben gedacht.

Het Hollandsche Dorp is van de groote tentoonstelling niet het eenig onderdeel, dat ons vaderland op zijn best vertegenwoordigt. Op de gaanderij zijn een aantal binnenhuizen ingericht van bekende Engelsche, Fransche, Belgische en Nederlandsche bouwmeesters, en ook hier is het Nederland met zijn prachtige afdeeling nieuwerwets-degelijke kamers, dat boven alle andere landen met hoofd en schouders uitsteekt.

Noch de Engelschen met hun groote handwerksvolmaking, noch de Franschen met hun weelderige lijnen en grootsche opvatting hebben bereikt wat de Hollanders konden: een huis inrichten, waarin het w o n e n een genot is. Hier is de oud-Hollandsche degelijkheid en liefde voor eenvoud en rust teruggevonden. Deze jonge meubelkunst is van een voornaamheid en rustige volkomenheid, die men bij de andere strevers mist. Wij kunnen trotsch zijn op ons vaderland en zijn stoere werkers.

Deze tentoonstelling is van een groote beteekenis voor ons vaderland. Geen onderdeel dat bij kon brengen tot de juiste en volledige kennis van ons land is vergeten. Het Nederlandsch departement van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft er zijn vertegenwoordiger, die de meest uitgebreide inlichtingen over ons land, in de Engelsche taal gesteld, aan alle belangstellenden aanbiedt. Het Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam heeft er zijn vertegenwoordiger en het Centraal Bureau voor Vreemde ingenverkeer te 's-Gravenhage verspreidt kosteloos een boekje 'How to see Holland'.

Niets is vergeten, wat den vreemdeling aanleiding kan geven ons land te bezoeken of er mee in handelsbetrekking te treden. Hulde aan de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen, die dit groote en belangrijke werk ondernam. Hulde vooral aan dr W. Roosegaarde Bisschop, den voorzitter van de tentoonstellings-commissie der Kamer, die de leiding van het geheel in handen had. Meer namen te noemen laat de beperkte plaatsruimte niet toe en we moeten de verleiding weerstaan.

J.E.A. REYNEKE VAN STUWE.

L o n d e n , April 1912.

Hamburg.

Tot eere-voorzitter der Nieuwe Nederlandsche Vereeniging te Hamburg is benoemd de Consul Generaal.

De jonge vereeniging ondervindt van alle zijden veel steun. Aanzienlijke giften heeft zij reeds ontvangen en tot dusver hebben zich al een 90-tal personen als lid opgegeven. Ook traden verscheidene firma's in Nederland als buitenlid toe.

Rome.

De Vlaamsche zanger Emiel Hullebroeck is in de week van 15 tot 20 April twee malen te Rome opgetreden voor de leden van het A.N.V. en het Julianafonds - ter ondersteuning van behoeftige Nederlanders - met zijn bekende voordracht over het Vlaamsche Lied. De bijeenkomsten werden gehouden ten huize van den heer Marcel de Jongh. Bijna honderd Nederlandsch sprekenden hadden aan de vriendelijke uitnoodiging gevolg gegeven en hun werden twee uren door den heer Hullebroeck uitermate kort gemaakt, zegt de Romeinsche berichtgever van het Handelsblad.

Buda-Pest.

Uit een brief van onzen vertegenwoordiger, den heer A. van Hoogstraten:

Het zal U belang inboezemen, dat de zangeressen en zangers, die dit seizoen bij het zeer verwende

Budapester publiek het meest in den smaak vielen, allen landgenooten waren, n.l. Tilly Julia Culp, Messchaert en Denys. De twee eerstgenoemden gaan helaas steeds voor Duitschen door, hoewel Tilly Koenen verleden ook Hollandsche liederen gezongen heeft.

Uit Mexico. (Bij de foto).

Kiekje, genomen op het landgoed 'Cacique', in eigendom toebehoorende aan onzen landgenoot, den heer L.A. Lührs in Oaxaca (Rep. Mexico).

Op den achtergrond ziet men groote Mexicaansche nopalboomen, op den voorgrond, van links naar rechts: 1, de eigenaar, de heer L.A. Lührs, 2, de vertegenwoordiger van het Alg. Ned. Verbond in Tlalpam, de heer J. de Boer, en 4, de vertegenwoordiger van het Alg. Ned. Verbond in Mexico D.F., de heer J. Ten Napel.

Nederland

Algemeene Vergadering van Groep Nederland.

30 Maart hield onze Groep haar 12e jaarvergadering, voor de eerste maal in het centrum van het land.

Wie gedacht had dat dit een middel zou zijn om meer leden dan anders saam te brengen, heeft zich vergist. Zelfs van de Utrechtsche leden hebben we, behoudens de enkele, die zich voor de ontvangst verdienstelijk hebben gemaakt, zeer weinigen gezien, burgers noch studenten.

Te aangenamer was ons de aanwezigheid van ons eerelid en medeoprichter van het A.N.V., Prof. H. Kern, tot aller voldoening nog krachtig en gezond en ten volle meelevend in onze beweging. En het was dan ook met instemming der geheele

vergadering toen onze voorzitter, Dr. Kiewiet de Jonge, hem in de eerste plaats het welkom toeriep, vervolgens aan de heeren J.D. Baron van Wassenauer van Rosande en Jhr. Mr. J.L.W.C. von Weiler, leden van het Hoofdbestuur, en verder aan alle afgevaardigden, in het bijzonder aan die der pas opgerichte Afdeeling Apeldoorn.

Vertegenwoordigd waren de Afdeelingen: Alkmaar, Amsterdam (Burger-Afd.), Amsterdam (Stud.-Afd.), Apeldoorn, Arnhem, Delft (Burger-Afd.), Dordrecht, Enschedé, 's-Gravenhage (Burger-Afd.), 's-Gravenhage (Jongel.-Afd.), Groningen, Haarlem (Burger-Afd.), Haarlem (Jongel.-Afd.), 's-Hertogenbosch, Leiden (Stud.-Afd.), Nijmegen, Rotterdam (Burger-Afd.), Rotterdam (Jongel.-Afd.), Utrecht (Burger-Afd.), Utrecht (Stud.-Afd.), Wageningen (Stud.-Afd.), Walcheren, Zaanstreek, Zwolle. Het Groepsbestuur was bijna voltallig aan de bestuurstafel gezeten.

De openingsrede van den voorzitter en het jaarverslag van den secretaris, die beiden de lotgevallen der Groep, de een meer algemeen in verband met de algemeene geestelijke leiding van het A.N.V., de andere meer zakelijk in een overzicht hadden vastgelegd, zullen voor een volgend nummer van Neerlandia stof leveren. De overvloed van copie der andere Groepen dwingt Nederland ditmaal tot beknoptheid.

De Rekening en Verantwoording over 1911, in uitgaaf en ontvangst *f* 16.438.03 bedragende, met een voordeelig saldo van *f* 13.037.41 en de Begroting voor 1912 *f* 16.826.06 omvattend, werden zonder opmerkingen goedgekeurd na een korte toelichting van den waarn. penningmeester, den heer C.R. Bakhuizen van den Brink.

De verkiezing had tot gevolg, dat de heeren Dr. H.J. Kiewiet de Jonge en Jhr. Mr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer opnieuw naar het Hoofdbestuur werden afgevaardigd en de heer N.J. Roelfsema (Den Haag) benoemd werd in de plaats van Mr. W. Dicke.

Als Groepsbestuurders werden herkozen de heeren Dr. W. van Everdingen (Rotterdam), Jhr. Mr. H. Smissaert (Den Haag), A. Welcker (Amsterdam), en gekozen mevr. D. Bogaert-De Stürler de Frenisberg (Alkmaar) en de heeren Prof. Dr. L. Knappert (Leiden), Prof. Mr. A.A.H. Struycken (Zeist) en F.A. Hoefer (Hattem)*).

De afgevaardigde der Afdeeling Zaanstreek sprak bij het punt verkiezing van bestuursleden den wensch uit, dat jongen personen voortaan ook een kans zou worden gegeven.

Allereerst kwamen in behandeling de voorstellen van het Groepsbestuur.

Dat omtrent een algemeen voorschrift met betrekking tot *t i j d i g e i n n i n g d e r j a a r b i j d r a g e n* door de Afdeelingspenningmeesters vond eenige bestrijding, daar vooral in groote steden de *i n n i n g* niet zoo vlug en gemakkelijk gaat.

Het Groepsbestuur zal bij het aanbrengen der wijzigingen rekening met die bezwaren houden.

Het plan om de kaart de *N e d e r l a n d e r s v o o r h e e n*, vervaardigd voor de Wereldtentoonstelling te Brussel in 1910, na bijwerking en enkele noodzakelijke verbeteringen uit te geven, werd algemeen toegejuicht.

Evenzeer het aanleggen van een verzameling *l a n t a a r n p l a a t j e s* over oud-, mooi- en nijver Nederland, voor welke een commissie benoemd werd bestaande uit de heeren F.A. Hoefer, A. Welcker en C. van Son.

De bedoeling is het plan uit te breiden over heel

*) Allen hebben hun benoeming aangenomen. Mevr. Bogaert is inmiddels naar Apeldoorn verhuisd.
Red.

ons Nederlandsch stamgebied, zoodat uitwisseling kunne plaats hebben.

Alle Groepen, Afdeelingen en leden kunnen aam het verzamelen meehelpen door inzending aan het kantoor te Dordrecht van prachtige foto's, liefst negatieven of lantaarnplaatjes.

Het voorstel-Haarlem inzake de aanstelling van een raadgever of beschermheer voor elke Jongel.-Afdeeling, dat zijn oorsprong vindt in de moeilijkheden, welke met de Haarlemsche Jongel.-Afd. in 1911 werden doorgemaakt, vond nog al bestrijding. Men wilde 'de hoop des vaderlands en des Verbonds' niet het zelfstandig gevoel ontnemen en zag in een beschermheer een dwarskijker. Dr. Schepers legde het voorstel beter en milder uit en betoogde, dat het overladen Dagel. Bestuur der Groep gevrijwaard moet worden voor tijdroovende scheidsrechterlijke bemoeiingen.

Tot nader onderzoek in dezen werd een commissie benoemd bestaande uit de heeren Dr. J.B. Schepers, Dr. M.A. van Weel, de dames W.G. Scheer en Y.C. Windt en den heer M.C. van Vooren Jr., waardoor zoowel ouderen als jongeren hun invloed op de beslissing kunnen hebben.

Deze Commissie zal ook te onderzoeken hebben of het aanbeveling verdient den leeftijd voor overgang van Jongel.- tot Burger-Afd. van 21 op 23 jaar te stellen, zooals door de Rotterdamsche Jongel.-Afd. wenschelijk wordt geoordeeld.

Het voorstel-'s-Gravenhage omtrent de geldelijke verhouding der Jongel.-Afd. tot de Groep zal eveneens door die Commissie worden onderzocht.

's-Gravenhage had nog voorgesteld plannen te overwegen in hoeverre ter gelegenheid van het eeuwfeest van Nederland's onafhankelijkheid zooveel mogelijk onnederlandsche woorden en stijlwendungen in wetgeving, rechtspraak en leger kunnen worden vervangen.

Het Groepsbestuur zal dit overwegen.

De voorzitter wees er nog op, dat de Nederl. Juristenvereniging dezen zomer zal voorstellen een Commissie te benoemen om te onderzoeken op welke wijze verbetering kan worden aangebracht in onze rechts taal.

Het voorstel Utrecht betreffende de jaarlijksche viering van Dingaansdag vond geen instemming.

Een drietal voorstellen van de Afdeeling Zaandam betreffende verlaging der jaarlijksche minimum-bijdrage om meer leden te kunnen winnen, verbetering van Neerlandia en uitbreiding van de propagandamiddelen waren te laat ingezonden om nog in 't Maart-nr. te kunnen worden openbaar gemaakt.

Toch werden ze in behandeling genomen en de besprekingen zullen aanleiding geven dat het Groepsbestuur deze punten bestudeere en in een volgende vergadering met een praeadvies kome.

Een aangename afwisseling der gedachtenwisselingen over Verbondsangelegenheden bood het luisteren naar mej. Cateau Esser's welsprekend betoog over de kunst van het gesproken woord, welke bij de Nederlanders nog zooveel te wenschen overlaat, en 's heeren Schepers' geestdriftige inleiding tot het Plan 1913, welke aangaf de wijze waarop het A.N.V. aan de herdenking kan deelnemen.

Bij de bespreking, die volgde op deze rede, waarvan Neerlandia nog nader gewag zal maken, werd o.m. gewezen op de wenschelijkheid om de hotelhouders te

doordringen van den plicht toch vooral die verbeteringen aan te brengen, welke noodig zijn om den stroom van vreemdelingen, die verwacht wordt, waardig te kunnen ontvangen.

Bij de rondvraag werden nog verschillende middelen aangegeven om het A.N.V. meer bekend te maken en de belangstelling onder de leden te doen toenemen.

Een 40-tal dames en heeren vereenigden zich tot besluit aan een gemeenschappelijken maaltijd, waar menig hartelijk woord aan onze gemeenschappelijke grootsche zaak werd gewijd.

De dischkaart was versierd met een fraaie teekening van den heer J.W. van Winkoop.

Na afloop van den maaltijd werden door *Coers Liederenkoor* een reeks Nederlandsche zangen ten gehoor gebracht.

De heer Galesloot, die met zooveel liefde dit koor aanvoert, ontving een lauwerkrans, waarbij onze voorzitter een woord van groote waardeering sprak.

C. VAN SON, Secretaris.

Van de Afdeelingen.

Nieuwe Afdeeling.

De heer J. de Groot, 1e schrijver der Jongel.-Afd. Rotterdam, schrijft o.m.:

Zaterdag 13 April 1.1. werd door de Jongel.-Afd. Den Haag en Rotterdam, in samenwerking met de oudere Schiedamsche Afdeeling, in Schiedam een propaganda-avond gegeven.

Deze uitvoering werd, behalve door de besturen en leden van de drie genoemde Afdeelingen, ook nog bijgewoond door den tweetal bestuursleden der Jongel.-Afd. Hellevoetsluis en een gast uit Dordrecht.

De openings- en propaganda-rede werd uitgesproken door den voorzitter der Rotterd. Jongel.-Afdeeling.

Een klein koortje zong o.m. het A.N.V.-lied, waarna een drietal heeren eenige muziekstukjes uitvoerden en een dame eenige zangstukjes.

De waarn. voorzitter van de Schiedamsche oudere Afdeeling hield voor de rustpoos nog een opgewekte rede, waarin hij de aanwezigen aanspoorde toe te treden als lid van het A.N.V., wat ook niet zonder uitwerking gebleven is.

Na de rustpoos traden leden der Haagsche Jongel.-Afd. Den Haag op.

Er werden drie muziekstukjes ten beste gegeven door een Haagsche jongedame en een klucht in één bedrijf opgevoerd.

In de rustpoos traden 21 jongelieden toe, tot de op te richten Jongel.-Afd. Schiedam.

Over 't algemeen genomen, is deze uitvoering uitstekend geslaagd. Ik eindig met den wensch, dat nog vele nieuwe Afdeelingen zullen volgen.

Amsterdam.

De Burger-Afd. Amsterdam heeft haar leden 1 April vergast op een muziek- en tooneelavond. Getrouw aan het streven van het Verbond, gaf men slechts Hollandsche kunst. Professor Te Winkel sprak een korte inleiding. Haar medewerking verleenden voorts mevr. Dora Zweers. De Louw, sopraan, die o.a. liederen zong van De Vletter, Zweers, Van den Brandeler en Bertha Frensel Wegener; mevr. Bertha Frensel

Wegener-Koopman, piano, en mejuffr. Bertha Boese, viool, die Schäfer's Sonate f. gr. t. Op. 6 en Zweers' Romance g. gr. t. ten gehoor brachten.

Na de rustpoos voerden de leerlingen van de school der Vocale en Dramatische Kunst onder leiding van mejuffr. Cateau Esser Pieter Langendijk's kluchtspel 'De Zwetser' op.

Het publiek toonde zich telkenmale bijzonder dankbaar, schrijft een Amsterdamsch blad.

De zaal was stampvol. Velen die gehoopt hadden een plaats te vinden, moesten teleurgesteld worden.

Amsterdam (Jongel.-Afd.).

Het bestuur dezer Afdeeling is thans als volgt samengesteld: A.G. von Baumhauer, voorzitter; mej. G.W. van Rijn, secretaresse; A.E.J. Wix, penningmeester; mej. J. Voskuil, J.E. Voskuil, Chr. des Bouvrie, W. Horsman.

Dordrecht.

Voor deze Afdeeling trad 23 April op de heer A.A. Heckers, bestuurslid van Groep Suriname, met verlof in Nederland. Hij sprak met geestdrift over zijn mooi geboorteland, beschreef het in al zijn onontgonnen rijkdom en heerlijkheid, liet het in een reeks lichtbeelden aan het oog der toehoorders voorbijtrekken en eindigde met deze opwekking:

‘Van het moederland moet de steun, die Suriname zoo zeer noodig heeft, uitgaan.

Zonder meerdere wetenschappelijke kennis onzer kolonie, zonder betere verkeerswegen, zonder vermeerdering van tropische werkkrachten, zonder versterking van het Nederlandsche element en ten slotte zonder kapitaal, kan Suriname niet worden, wat het had kunnen zijn - een onschatbare parel aan de kroon van Nederland.’

Enschedé.

Tot bestuurslid der Afdeeling is herkozen de heer Mr. A. ter Weele; gekozen is de heer H. ter Kuile.

Hellevoetsluis (Jongel.-Afd.).

De penvoerder schrijft o. m.:

16 Maart hebben wij een welgeslaagden propaganda-avond gehouden. Wij hadden ons de medewerking verzekerd van den heer Joh. Admiraal alhier, die een korte rede hield over doel en werking van het A.N.V. en vervolgens een paar prachtige voordrachten hield, die zeer in den smaak van het publiek vielen. De dames Flik en Haas, beiden leden der Afdeeling, vergastten ons op een klavierstuk. De bijeenkomst werd o.m. bijgewoond door twee afgevaardigden der Jongel.-Afd. Rotterdam. Tengevolge dezer bijeenkomst hebben wij een aanwinst te boeken van 10 nieuwe leden en 6 begunstigers.

In de ledenvergadering van 6 April werd een 6e bestuurslid benoemd, n.l. de heer C. Leeftang, die de betrekking van tweeden secretaris zal vervullen.

Nog is besloten in het naburige Brielle een zuster-Afdeeling te stichten. Mejuffr. Nolen, leerares in de Nederl. taal en letterkunde aan de H.B.S. aldaar, heeft haar medewerking toegezegd.

Rotterdam (Jongel.-Afd.).

Het adres van den secretaris dezer Afdeeling, den heer J. de Groot, is veranderd in Aelbrechtskolk 3a.

Wageningen.

Het bestuur der Stud.-Afd. Wageningen is in zijn geheel herkozen en bestaat dus uit de heeren:

P.K. Heringa, voorzitter; F. Schoenmaeckers, secretaris, p/a. Pension de Bes, Wageningen, vacantiadres Koningsweg 75; A.N.J. Beets, penningmeester.

Vlaanderen.

Jaarverslag van Groep België.

Groep België van het A.N.V. werkt hoofdzakelijk door hare Afdeelingen.

Beperkte zich de werkzaamheid van de oudere organismen in den Vlaamschen Strijd gewoonlijk bij de v o l k s voordrachten en de v o l k s bibliotheek; trad men op voor de verdediging van het taalrecht van den minderen man, die een vreemde taal niet verstond; steunde men daarop om wetten te eischen, die het taalgebruik regelen in bestuur en voor de rechtspleging; het Alg. Ned. Verb. heeft van den beginne aan de uitdrukking ‘h e t V l a a m s c h e V o l k ’ een ruimer beteekenis gehecht dan die van den minderen man onder dat Volk. Voor ons gold het Vlaamsche Streven, dat geheele Volk in al zijn Standen. Steeds zijn wij opgekomen voor het Vlaamsche Recht, niet omdat wij geen Fransch verstaan, maar omdat wij, al verstaan we Fransch, ons dit laatste niet willen laten opdringen, onze eigen taal niet willen laten v e r dringen; omdat we in België eerbied eischen voor ons V l a a m s h z i j n ; eerbied daarom voor de uiting van dat Vlaamsch-zijn: onze Nederlandsche Taal.

Wordt het doel van ons Groote Verbond in de Alg. Grondslagen omschreven, als zijnde: de verhooging van de zedelijke kracht van den Nederlandschen Stam; wij hebben tot onze bijzondere roeping gerekend de verhooging van het zelfbewustzijn bij ons eigen Volk, het aankweeken van zelf-eerbied en het daaruit vanzelf voortvloeiende eischen van eerbied voor dat zelfstandig zijn. Wij hebben dus nooit gedacht, dat onze bekommering zich moest beperken bij geestesvoedsel voor den minderen man en recht eischen voor hem. Wij hebben als onze taak beschouwd: vervlaamsching van ons zelf in ons diepste wezen tot Nederlandsche kultuurmerisken, die even hoog willen staan als eenig kultuurvolk bij den aanvang der XXste eeuw, en niet langer willen blijven: platte gewesttaal-sprekende mensen, waardoor wij onze stelling in België ontzaglijk verzwakken. Vervlaamsching dus van het Vlaamsche Volk vooral in zijn hoogere lagen; inrichting van den Vlaamschen arbeid zoodanig, dat de trotsche verflanschte rots, die onze hoogere standen zijn, niet ontsnappen kan aan den golfslag der Vlaamsche zee, die hare flanken bespoelt, al hooger on hooger, tot haar stugge top zelf onder het zilte water verdwijnt.

In die richting heeft de leiding de bedrijvigheid onzer Takken steeds gestuurd en het is een verblijdend verschijnsel, dat onze Takken zoo voortreffelijk die leidende gedachte hebben begrepen en ze zoo voortreffelijk uitwerken.

Daar hebt ge b.v. Tak Aalst, die door zijn Letterkundige Afdeeling in 14-daagsche drukgevolgde vergaderingen, door zijn Leestafel, zijn Leergangen van Hooger Onderwijs, zijn Liederavonden, zijn inrichting van keurige feestvergaderingen werkt aan verbreiding van Vlaamsche kultuur. Door zijn vieren van verdienstelijke mannen als den componist-stadgenoot Gustaaf Pape sterkt hij de aandrift tot het scheppen voor Vlaamsch kunstwerk; door zijn hulde gebracht aan een Dokter Bauwens bij

diens benoeming tot Ridder in de Leopoldsorde, schenkt hij dezen een voorraad nieuwen moed bij het volbrengen van zijn reuzentaak: de uitwerking van zijn standaardwerk, zijn *Nederlandsch Geneeskundig Woordenboek*, waardoor aan Nederlandsche kuituur, als bijdrage tot Nederlandsche Wetenschap een onschatbare dienst bewezen wordt.

De bedrijvigheid van Tak Antwerpen, zooals die beschreven wordt in het jaarverslag over 1911, dat buiten de bijlagen 51 blz. druks beslaat, en handelt over Algemeene Vlaamsche Werking, Liederavonden voor het Volk, de leiding van de inrichting der Guldensporenfeesten, Zangwedstrijden voor Kinderen, Letterkundige Afdeeling met Leestafel, Afdeeling Hooger Onderwijs voor het Volk, Afdeeling Onderwijs behartigende Vlaamsche belangen bij het onderwijs, inzonderheid die van Vlaamsche Meisjes in de Waalsche Normaalschool van Luik, het Legercomiteit, dat gegevens verzamelt omtrent den toestand waarin onze taal bij het leger verkeert, de kultuur-voordrachten, de werkzaamheid van een propaganda-comiteit, deze bedrijvigheid is eenvoudig een epos; ik geloof niet, dat eenige Onder-Afdeeling van eenig Vlaamsch organisme de reuzenwerkzaamheid aan den dag legt van deze ééne Afdeeling van het Verbond, die voor dien arbeid dan ook beschikt over een begroting, waarvoor die van de geheele Groep in de schaduw staat. Ik acht het dan ook volstrekt geen bluff, wanneer op het omslag van dit verslag te lezen staat: bijdrage tot de Geschiedenis van de

Vlaamsche Beweging te Antwerpen. Het is wezenlijk een brok geschiedenis.

Wij werken in 't Verbond niet om reklaam, maar om de voldoening te smaken van den volbrachten plicht. Dit verslag wil dan ook geen uitdeeling zijn van loftuigingen. Er zouden te Antwerpen vele verdienstelijken te loven zijn. We rekenen er op, dat we niemand ontstemmen zullen als we maar een naam noemen; den naam van hem, die, in stille bescheidenheid, den vollen last draagt van den veelomvattenden arbeid van het Verbond te Antwerpen en zeggen: Frans van Laar, het Verbond is tevreden over U.

Brussel bewoog zich meer op een ander terrein en trad met kracht op tegen overtreding van de Taalwet van 1878 in het Ministerie van Rechtswezen, van Openbare Werken, van Geldwezen, van Spoorwegen, van Wetenschappen en Kunsten, van Koloniën. Voor zijn leden richtte het twee kunst-concerten in, geleid het eene door den heer Ten Cate, het andere door den heer Wilford, en twee voordrachten, de eene door Dr. Van Everdingen over het werk der Boeken-Commissie en door den heer Guillaume, met lichtbeelden, over de Bataks in de Bataklanden, en werkte mee om Prof. Bolland te Brussel te laten optreden.

Te Charleroi werden 6 voordrachten met lichtbeelden gehouden, 6 Liederavonden, 6 boeken tombola s. Deze Afdeeling nam met hare muziek deel aan Vlaan deren's Kunsttag en ontving, tijdens de tentoonstelling van Charleroi 5 Vlaamsche Maatschappijen, 4 van Antwerpen, 1 van Gent.

Gent arbeidde vooral door zijn Letterkundige Afdeeling; ondernam met het N. VI. V. de inrichting van Vlaanderen's Kunsttag, onvergefelijker gedachtenisse; zorgde voor het optreden van Prof. Bolland en trad op voor Vlaamsche belangen, zoo dikwijls daartoe aanleiding bestond. Bij de inrichting van de Meisjesnormaalschool was het bezorgd om de plaats, die onze taal daar als voertaal zou innemen; een afvaardiging van het Bestuur had een onderhoud met den heer Schepene van Onderwijs en had de voldoening te vernemen, dat onze taal de voertaal zou zijn voor verschillende vakken. Een kring van Vlaamschgezinde meisjes aan die school staat trouwens onder onze bescherming en kreeg van ons den grondslag tot een bibliotheek. Een andere meisieskring, de Hélène Swarth-kring van het Meisjesatheneum is ook als Jong Vlaanderen-kring bij ons aangesloten en ontving eveneens van ons een Nederlandsche bibliotheek.

In den schoot van Tak Lokeren werd een Studiekring gesticht, waarvan de werkzaamheden de leden tot studie nopen en tot mededeeling van de vrucht van die studie eerst in besloten kring, om zich daardoor voor te bereiden tot het optreden vóór de Algemeene Afdeeling; Studiekring hield 7; de Alg. Afd. 10 vergaderingen; een lezing over den schilder Pieter Breughel met lichtbeelden; een andderen lichtbeelden-avond over de puinen van Villers, waaraan leden der Afdeeling een bezoek hadden gebracht; de Afdeeling vierde ook het 11e Juli-feest.

Mechelen somt als werkzaamheden op: wekelijks een Liederavond voor het Volk; 22 lessen Hooger Onderwijs voor het Volk; medewerking aan de viering van 11en Juli-dag; leiding van de propaganda voor de vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool; voor de deelneming aan Vlaanderen's Kunsttag; keurige feestavonden; een uitstapje naar Antwerpen, waarbij Plantijn-museum en Dierentuin bezocht werden.

Nijvel houdt maandelijks één vergadering om 't stamgevoel te onderhouden en Vlaamsche liederen aan te leeren; deed een uitstapje naar de puinen van den Abdij van Villers.

Het verslag van Tak Sint Nikolaas vermeldt een feestavond van René de Clercq en een van R. de Cneudt.

In den loop van het vorig dienstjaar kwamen twee nieuwe Takken tot stand: Turnhout en de Studenten-Afdeeling Leuven, die reeds blijk van levenskracht hebben gegeven.

Turnhout openbaarde al dadelijk krachtig leven; richtte een Afdeeling voor voordrachten in, welke vier letterkundige avonden hield. Een afdeeling Liederavonden voor het Volk, die een aantal mooie liederen aanleerde en op 21 Mei een prachtig kunstfeest inrichtte. Ook zorgde de Tak er voor dat de 11 Juli-dag luisterrijk gevierd werd. Buitendien liet hij door Dr. Boonroy in de bovenzaal van het stadhuis een voordracht houden over 'De laatste uitvindingen op het gebied der electriciteit'; door den heer Sevens over 'Vlaamsche Beweging en Vakonderwijs'.

Wat den toestand van de Groep betreft kan ik U mededeelen, dat onze Groep langzaam, doch zeker vooruitgaat. Het aantal leden voor het afgelopen dienstjaar is geweest 2031. Zooals U uit de bij de oproeping gevoegde balans blijkt, bedroegen onze ontvangsten *fr.* 11.438.43, de uitgaven *fr.* 10.866.77, zoodat er een batig slot overbleef van *fr.* 571 66.

Zooals immer heeft de leiding van Uwe Groep de Vlaamsche belangen met kracht behartigd door het optreden tegen de verkrachting van onze Taalwetten, telkens wanneer het Secretariaat daarvan zelf de ervaring opdeed of wanneer gevallen daarvan tot zijn kennis werden gebracht. U die gevallen op te sommen gaat niet, want, met betrekking tot de overtreding van de eene Taalwet van 1878 is het een optreden van bijna iederen dag.

Ook werd het Vlaamsch stoffelijk belang verdedigd wanneer het er op aan kwam Vlaamsche kandidaten te steunen tegen Waalsch gekonkel. Hierbij hebben we dan telkens den steun mogen ondervinden van Vlaamsche Senatoren en Volksvertegenwoordigers.

Zooals we dat ieder jaar doen, steunden we de zoo nuttige Vacantieleergangen te Leiden met een toelage van *fr.* 100. -.

Met een dergelijke toelage werd de Antwerpsche Legercommissie ondersteund.

Aan de Boeken-Commissie van Rotterdam, die reeds zoo ontzaglijk veel goeds heeft verwezenlijkt, werd dit jaar, buiten de gewone toelage van *fr.* 25 - nog een buitengewone van *fr.* 50. - verleend.

De Maatschappij der Vlaamsche Staatsbedienden vond bij ons een steun van *fr.* 50. - tot inrichting van haar Congres te Gent.

Eindelijk maakten we, door het dragen der inrichtingskosten, het tot standkomen mogelijk van een Kring van Vlaamsche Oudsoldaten te Brussel, waartoe het initiatief genomen werd door den heer Van Hoorick.

Toen Hare Majesteit Koningin Wilhelmina onze Vorsten zou komen bezoeken, hebben wij ons best gedaan opdat bij deze gelegenheid, de taal, waarvoor wij ijveren tot haar recht zou komen. Wij mochten ons doel niet bereiken. Groote bescheidenheid is ons hier geboden. Wij meenen echter de grenzen van die noodige bescheidenheid niet te overschrijden door de mededeeling, dat ons optreden aanleiding heeft gegeven tot een bezoek, op uitnoodiging, van Uwen Secretaris, aan het Paleis te Brussel, waar ons voor oogen werd gelegd dat op ons verzoek niet kon worden ingegaan. Wij hadden hierbij de voldoening, de overtuiging op te doen, dat de schuld van het niet gebruiken der Nederlandsche taal niet lag aan Belgische zijde, terwijl ons met klem op het hart gedrukt werd, dat de Vlamingen niet mochten twijfelen aan de gunstige gezindheid van Onze Vorsten tegenover onze taal.

Verder moeten we nog mededeelen, dat de beste kracht van ons Secretariaat opging in den Strijd om een Vlaamsche Hoogeschool, waarvan de leiding ook bij ons berust. In mijn verslag van het voorgaande jaar heb ik U daaromtrent eenige mededeelingen gedaan. Een volledig overzicht van dien ar-

beid kunt Gij vinden in het Januari-nr. 1912 van de *Vlaamsche Hoogeschool*.

Daarmee, dames en heeren, kom ik tot een noodige verklaring. Zij, die weten wat een omvang de arbeid van het Secretariaat van het A.N.V. en die voor de vervlaamsching van de Gentsche Hoogeschool genomen heeft, weten ook, dat daaraan alleen het hoofd kan geboden worden door de volledigste overgave, maar dan ook door zulk een overgave, die een menselijk organisme sloopt vóór den normalen tijd. Uw Secretaris heeft wel hulp; een klerk is werkzaam op zijn kantoor, iederen dag van 8 uur 's morgens tot 7 uur 's avonds. Maar het is lang niet die hulp, die er onafwijsbaar noodig is om zijn handen vrij te houden van allen stoffelijken arbeid; hem zijn hoofd vrij en helder te laten houden voor anderen arbeid, die met groote vrucht kan verricht worden en waartoe nu de tijd ontbreekt.

Zij, die het verloop van den Vlaamschen Taalstrijd kennen, weten, dat de Vlaamsche Eeweging in de laatste tien jaar ontzaglijk aan diepte en degelijkheid heeft gewonnen. Dat komt omdat de arbeid al meer en meer met wetenschappelijk inzicht verricht wordt. Onze beste leiders zijn er ten volle van overtuigd, dat ons volk tot een kultuurvolk kan opgebeurd worden. Op degelijke wijze te helpen aan den veelzijdigen arbeid, die het daarheen leiden moet, ligt zoo goed op den weg van het Verbond. Maar aan dien arbeid het hoofd te bieden kan het alleen door een degelijk ingericht Secretariaat, voorzien van de noodige verstandige werkkracht, beschiklende over de noodige hulpmiddelen, geleid door een Secretaris, die den tijd heeft om rustig te denken, rustig te ontwerpen, te laten uitvoeren en alleen datgene voor zijn rekening te nemen, waarvoor uitgebreide ontwikkeling en jarenlange ervaring in den strijd onmisbaar zijn.

De katholieke Vlamingen hebben reeds een dergelijk Secretariaat ingericht, dat met uitstekend gevolg werkzaam is.

Om dat voorbeeld na te volgen laat de kracht van onze Groep niet toe. Maar het Algemeen Nederlandsch Verbond is er om den Grootnederlandschen Taalstrijd te voeren. In Zuid-Nederland heeft die Taalstrijd den grootsten omvang. Het past daarom, dat aan dien Taalstrijd de beste kracht van het Groote Verbond besteed worde. Waar de kracht van onze Groep te kort schiet, niet wegens gebrek aan offervaardigheid, maar omdat onze Groep hoofdzakelijk door hare Afdeelingen werkt en daaraan het grootste deel van hare middelen besteedt, en omdat de Vlaamsche Strijd onder zooveel vormen offers van ons eischt, meen ik, dat we veilig een beroep kunnen doen op het moeder-organisme, opdat het de middelen beschikbaar zou stellen om ons Secretariaat te doen beantwoorden aan zijn roeping.

Ik wil U daarom, dames en heeren, in overweging geven het aannemen van den volgenden wensch: 'Overwegende, dat de middelen, waarover het Secretariaat van Groep België beschikt, te kort schieten om zijn taak in den grootschen Vlaamschen Taalstrijd naar behooren te vervullen; doet de Algem. Belgische Groepsvergadering te Brussel op 31 Maart 1912 een beroep op het Hoofdbestuur van het Alg. Ned. Verbond, opdat het de middelen verschaffen zou om bedoeld Secretariaat te doen beantwoorden aan de eischen des tijds.'

Als het Hoofdbestuur daarop ingaat, mag verhoogde bloei van onze Groep en nog vruchtbaarder arbeid voor de Vlaamsche Beweging te gemoet gezien worden.

H. MEERT.

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Jaarlijksche Algemeene Vergadering van het A.N.V. (Groep België) op Zondag 31 Maart 1912, in het lokaal Oude Beurs, Brussel.

In afwezigheid van den heer Pol de Mont, door familierouw weerhouden, wordt de vergadering door den heer L. de Raet, te 10½ uur geopend. Op zijn voorstel wordt besloten een brief van deelneming aan den voorzitter te zenden. De heeren Thelen, Van der Cruyssen en Cox hebben zich laten verontschuldigen.

Het jaarverslag wordt door den heer Meert voorgelezen en goedgekeurd. Naar aanleiding van een wensch daarin vervat en gericht tot het Hoofdbestuur van het A.N.V., om dit te verzoeken de Belgische Groep zooveel mogelijk te steunen, opdat zij haar werking nog meer zou kunnen uitbreiden om te dien einde aan haar Secretariaat een grooteren omvang te kunnen geven, vraagt de heer Tack welk het plan van inrichting van het Secretariaat zou zijn en of het mogelijk zou wezen den secretaris geheel onafhankelijk te maken, opdat hij zich gansch aan het Verbond zou kunnen wijden, waarop de heer Meert antwoordt dat er tot nog toe geen vast plan bestaat, en dat het te duur zou kosten om den secretaris geheel onafhankelijk te maken. De hoofdzaak is dat hij niet moet opgaan in het stoffelijk werk. Tot nog toe heeft hij zich met goedkoope hulp moeten tevreden stellen; maar de ondervinding heeft hem geleerd, dat die te kort schiet. Aan het Secretariaat zou een verstandige werkkraft moeten worden toegevoegd. Het is een zaak van overleg, die kan opgelost worden door het bestuur.

Door de Commissie tot nazicht der rekeningen wordt verslag uitgebracht over den toestand der kas, die in orde wordt bevonden. Voor het jaar 1912 wordt dezelfde Commissie aangesteld. De begrooting voor 1912 wordt zonder aanmerkingen goedgekeurd; de door de Takken voorgestelde bestuursleden worden aangenomen.

Door den heer F. van Laar (Antwerpen) wordt lezing gegeven van een verslag betreffende den toestand van het Nederlandsch in de schipperij. De vergadering besluit zich dienaangaande tot de Regeering te wenden en duidt een commissie aan, voorloopig bestaande uit de heeren Bly, Van Laar, Gunzburg en Mariën, die zich zelf zal kunnen aanvullen, welke de zaak grondig zal onderzoeken.

Het punt: Het Nederl. in de visscherijscholen, wordt ontwikkeld door den heer Somers, die beweert dat deze scholen weinig nut opleveren, tengevolge van een ondoelmatige inrichting, alhoewel zij op taalgebied geen aanleiding tot klagen geven. De visschersvloot gaat niet vooruit. En men zou in Nederl. de inrichting van dergelijke scholen moeten nagaan.

De heer De Raet ziet niet in wat het A.N.V. in deze zaak anders zou kunnen doen dan het nemen van inlichtingen in Nederland. Hij ziet op het oogenblik geen practisch middel voor 't Verbond om zich daarmee in te laten. Het vraagstuk is trouwens zeer omvangrijk.

De heeren Somers en Rudelsheim zijn het daarmee niet eens. Men kan zich met dit punt even goed bezig houden als men zich met de quaestie van het lager onderwijs bemoeit en de zaak tot onderzoek naar de Commissie van stoffelijke belangen verzenden.

Het punt: Het Nederlandsch op het Schoolschip, wordt eveneens door den heer Somers ingeleid. Daar bestaan veel misbruiken op taalgebied. Het meerendeel der kadetten zijn Walen. En het zal aan de laksheid der Vlamingen te wijten zijn, wanneer ons die tak van nijverheid zal worden ontnomen. Thans is het een rijkemans instelling.

Zij zou meer toegankelijk moeten gemaakt worden voor jongens uit den burgerstand en de volksklasse.

De heer De Raet herinnert er aan dat de quaes-

tie reeds twee maal in de Kamer werd besproken. De slotsom was dat de beide talen op gelijken voet zouden behandeld worden. De Regeering ondersteunt de onderneming met *fr.* 300.000. -. Zij heeft dus haar woordje daarin te zeggen. De zaak kan nogmaals onderzocht worden.

De heer *M e l i s* vindt dat men de Takken zou kunnen vragen om de zaak te onderzoeken en dan op een bijzondere algemeene vergadering daarover verslag uitbrengen.

De heer *S o m e r s* stelt voor ook het Koninklijk Zeemanscollegie te raadplegen.

De vergadering besluit om de drie laatst behandelde punten op die algemeene vergadering te bespreken. De Commissie zou haar verslag binnen de drie maanden uitbrengen, nadat dit verslag vooraf aan de verschillende Takken zou zijn medegedeeld.

De heer *F. v a n L a a r* leidt het punt van de stichting van een Vlaamschen Touring-Club in. Deze zou afdelingen hebben over de wereld verspreid, met buitenlandsche briefwisselaars en een bulletijn. Hij verwacht hulp van de Nederl. Kamers van Koophandel, van de Vereenigingen tot bevordering van het Vreemdelingenverkeer. Het reizen tusschen Nederl. en België zou daardoor bevorderd kunnen worden. Een bestendig inlichtingskantoor zou kunnen worden opgericht.

De heer *M e e r t* ziet in die schepping de uitbreiding van de afdeling Stamverkeer. Reeds is het A.N.V. in die richting werkzaam geweest. Wederkeurige reizen werden al ondernomen. Een tegenhanger in het leven roepen van den Belgischen Touring-Club lijkt hem zóó omvangrijk, dat hij er 't einde van niet overziet en de stichting van een afzonderlijk bulletijn komt hem bijna onmogelijk voor. Men zou misschien in overleg kunnen treden met het bulletijn van den Nederl. Touristenbond.

De heer *D e R a e t* herinnert aan de pogingen door den Belgischen Touring-Club aangewend om een Nederl. uitgave van zijn Bulletin in het leven te roepen.

Door verschillende leden wordt gewezen op de tegenwerking van het bestuur van den Belg. Touring-Club tegen die Nederl. uitgave. In het bestuur van die vereeniging heerscht een anti-Vlaamsche geest.

Verschiedene middelen tot uitvoering worden voorgesteld: men zal de afdelingen vragen om de zaak te onderzoeken; een rondschriven zou gezonden worden aan al de leden van het A.N.V.; men zou trachten in betrekking te komen met de toeristenbonden die reeds in het Vlaamsche land bestaan; en ook in de Vlaamsche pers kan een oproeping worden gedaan.

Het punt wordt tot onderzoek aan den Antwerpschen Tak overgelaten.

De heer *D e l p i r e* leidt het punt in: Hoe de verongelijking te keer gegaan, waarvan de Vlaming in alle takken van het bestuur het slachtoffer is. Hij waarschuwt er voor, dat men niet alle klachten daaromtrent grif weg, zonder onderzoek moet aannemen. Men zou de Vlaamsche gemeentebesturen moeten vragen al de Fransche officieele brieven te weigeren. Ieder zou moeten meewerken om de laakbare feiten aan te klagen. Het bestuur van het Verbond zou een dossier van al die klachten moeten aanleggen.

De heer *D e c k e r s* zegt, dat het doel moet zijn om den Vlaamschen ambtenaars het noodige zelfbewustzijn bij te brengen. Men moet hun op de hoogte stellen van wat zij kunnen en mogen doen. Het volk zou moeten ingelicht worden over 't stoffelijk nadeel dat het berokkend wordt door de aanstelling in 't Vlaamsche land van Nederl. onkundige ambtenaren. Wat helpt het de Ministers in te lichten, wanneer dezen toch

hun zin doen. Het is verkeerd van de staatsambtenaren de kennis der beide talen te eischen; dusdoende spelen wij een troef in de handen der Walen. De kennis van slechts één taal moet worden gevraagd: Fransch voor de Waalsche, Nederl. voor de Vlaamsche gewesten. Doch zij, die een tweede taal machtig zijn, zouden daarvoor moeten beloond worden.

Het hooger bestuur zou op een andere leest moeten geschoeid worden; thans is dit gevuld met Vlaamschhateren. Hoe gebeuren daar de benoemingen? Hoe worden de jury's voor het afnemen der examens samengesteld? Een brochure zou moeten worden verspreid, om het nut te doen uitschijnen, dat het volk heeft bij de kennis van 't Nederl. door de beambten.

De heer *De l p i r e* stelt voor te vragen: 1°. dat de Vlaamsche en Fransche examens door een afzonderlijke jury van Vlamingen en Walen zouden worden afgenomen; 2°. in geval de Vlaamsche wedstrijd geen kandidaten genoeg oplevert om de plaatsen aan te vullen, dan zouden deze niet door Walen mogen worden bezet, maar een nieuwe wedstrijd moeten worden uitgeschreven; 3°. de leergangen, die nu worden gegeven, zouden ernstig dienen opgevat te worden.

De heer *F o r e s t* betoogt, dat de grieven slechts zullen verdwijnen, als de besturen vervlaamscht zijn. Men moet vragen dat de wet van 1878 ernstig wordt toegepast en dat hetzelfde zou geschieden voor de inwendige verordening op 't gebruik van 't Nederl. Dit alles gebeurt nu niet, alhoewel in 't VI. land de kleinere beambten meestal Vlamingen zijn. De meerderheid der Vlamingen zijn niet in staat om bestuurlijke zaken in 't VI. te bespreken. Een lijst zou moeten aangelegd worden van de leden van het A.N.V. die staatsbedienden zijn; aldus zouden zij met elkaar in aanraking kunnen komen. Ook een woordenlijst van technische termen voor iederen tak van 't bestuur zou moeten opgemaakt worden. Men zou dan ook aan de hoofden der bureelen een omzendbrief kunnen zenden om ze te verwittigen, dat in iedere stad een grievencommissie bestaat, die de overtredingen aan het toezicht bekend zou maken en straffen zou vragen waar 't noodig is. Een lijst zou tevens kunnen samengesteld worden van de bestuurlijke stukken en boeken die in 't Nederl. moeten gesteld zijn. De onrechtvaardigheid van de examens zou men moeten doen uitschijnen.

De vergadering besluit rekening te houden met de wenken, die gegeven werden door de studiecommissie van het Congres der VI. staatsbedienden.

De heer *F a s s o t t e* stelt voor de burgemeesters van Brussel en voorsteden te verzoeken voor een goede en eenvormige vertaling van de straatnamen te zorgen.

Het punt: Rondreizende bibliotheken wordt ter uitwerking naar 't bestuur verzonden.

Wat het Nederl. in de Wereldtentoonstelling te Gent betreft, zouden al de Takken zonder uits'el hun toetreding aan het tot stand gekomen comitee moeten sturen.

Aangaande de uitgave van een Bulletin van het Verbond voor Groep België, wordt medegedeeld, dat het punt nog niet rijp is. Neerlandia blijkt te klein van omvang om aan de werkzaamheden van Vlaanderen het deel te kunnen afstaan, dat gewenscht zou zijn. Het punt wordt tot verdere studie en uitwerking naar het bestuur verzonden.

De heer *D u m o n*, van Brugge, vestigt de aandacht op de achteruitzetting van de Vlamingen in de besturen. Hij verzoekt aan te dringen bij den Minister op het drukken van Nederl. diploma's; ook aan de prefecten der Athenaea zou moeten gevraagd worden, dat de berichten die van hen uitgaan, eveneens in het Nederlandsch zouden gesteld zijn.

In de bestuursvergadering, die op de algem. vergadering volgde, werd het bureel herkozen. Meijuffr. De Guchtenaere en de heer Van der Cruyssen worden als

Hoofdbestuursleden aangesteld. Tevens wordt het voorstel gedaan om plaatsvervangende Hoofdbestuursleden aan te stellen. Dit punt zal in het Hoofdbestuur worden gebracht.

Uit onze Takken.

A a l s t . Letterkundige en Wetenschappelijke Afdeeling:

16 Maart trad voor een talrijk gehoor op de heer Dr. Paul van Oye, uit Gent, met een voordracht getiteld: 'Het wezen van de kunst', waarin hij eigenaardige theorieën over schoonheid en kunst uiteenzette.

Een bespreking over het laatste werk van Lodewijk Scheltjens, 'Anna Ringe', maakte de dagorde uit van de zitting van 30 Maart. De heer Valery D'Hondt gaf, na een kort overzicht van het leven en het werk van dien verdienstelijken Vlaamschen tooneelschrijver, een ontleding van diens laatste penvrucht en deed er de strekking van uitschijnen.

De Tak zelf liet 15 April in de feestzaal van het Stadhuis, voor een vrij talrijk publiek, dichter René de Clercq optreden. Een prachtige voorlezing met uitleggingen uit zijn bundels 'Gedichten', 'Toortsen' en 'Uit de Diepten', liet toe de ontwikkeling van dit dichterstalent na te gaan en de kracht te bewonderen die van zijn laatste werken uitgaat.

Het bestuur werd, in vergadering van 25 Maart, als volgt samengesteld: de heer Pamphile Nijs, voorzitter; mevrouw Fl. T'Sjoen - Van Driessche, ondervoorzitster; de heer Isidoor Hallaert, ondervoorzitter; de heer Arthur Buys, secretaris-penningmeester.

A n t w e r p e n . Onder de wekelijksche werkzaamheden van de afdeeling 'Liederavonden' moet in het bijzonder worden vermeld de avond van 27 Maart, waar de toondichteres mevr. Mathijssens zelf de aanleering van een van haar nieuwe liederen op de piano kwam begeleiden. Dit lied werd uitgevoerd door een koor van knapen. De heer Frans van Kuyck, schepen van Schoone Kunsten der stad Antwerpen gaf een nieuw bewijs van belangstelling in het werk onzer afdeeling, door die uitvoering met z'n tegenwoordigheid te vereeren.

In de afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' eindigde Dr. I. Gunzburg zijn reeks lessen over 'Sexueele opvoeding', terwijl 2 April, de heer J. van Mierlo, die deelnam aan den Belgischen tocht naar de Zuidpool in 1897-'99, een voordracht hield over 'Roald Amundsen en Zuidpool', voordracht die een zeer grooten bijval bewam.

K o r t r i j k . 28 Maart hield mejuffr. De Guchtenaere, uit Gent, een voordracht over 'Vrouwenbeweging'.

2 April hield Dr. G. Doussy het tweede deel van zijn lezing over 'Het Studentenleven, Vrijheid en Gedachtenstrooming', waarin spreker aantoonde hoe alle voorname vraagstukken op staatkundig en maatschappelijk gebied door de Vlaamsche studenten worden bestudeerd en later door hen op het gebied van de practijk worden overgebracht.

M e c h e l e n . De Liederavonden gaan regelmatig hun gang en worden druk bijgewoond.

27 Maart trad de heer Broeckaert, uit Dendermonde, als spreker op. Hij hield een voorlezing uit zijn onuitgegeven liederen en prozastukken. De Liederavonden brachten dien avond, welke door een tombola van Broeckaert's werken werd besloten, enkele liederen ten gehoor. Het weze hier gezegd, dat zelden een spreker zóó in den smaak

van 't publiek viel als de heer Broeckaert, die door het voordragen van zijn natuurgezonde liederen den grootsten bijval oogstte. Voorzitter Dr. Tack was dan ook de tolk van alle aanwezigen toen hij wees op het blijintelende leven dat uit Broeckaert's gedichten straalde en de hoop koesterde die klanknabootsende versjes welhaast getoonzet te zien.

O o s t e n d e . Vrijdag 23 Febr. hielden mevr. en de heer Lambr. Lambrechts, van Gent, een zeer belangwekkende voordracht met zang over 'Onze moderne Vlaamsche Volksliederen'.

Invloed van Peter Benoit, van het Willemsfonds, de stad Antwerpen, van Hullebroeck en van Holland. Aanpassing, Herschepping. Het Kinderlied. Het Wiegeliied. De Du-Deyners. De Geïdealiseerde Volksmuziek; ziedaar, in 't kort, het programma van dien avond.

De talrijke toehoorders zouden gemakkelijk nog een uur langer zijn blijven luisteren naar deze aantrekkelijke voordracht. Mevr. Lambrechts begeleidde haar man bij het zingen der liederen.

Woensdag 20 Maart hield Jan Staal, van Gent, een voordracht over 'Ibsen, zijn Nora, Spoken en Volksvijand', waarin we op een schitterende wijze het onderling verband tusschen die drie werken, en het machtig talent van den reus Ibsen leerden kennen.

Jan Staal is een fijn redenaar, die u weet mede te slepen en te begeisteren.

De werkzaamheden van den Tak zijn opgeschorst tot na het zomerseizoen.

S i n t - N i k l a a s . 8 Jan. las René de Clercq eigen werk voor.

4 Maart hield de heer R. de Cneudt een lezing uit zijn verzen.

Beide voordrachten mochten zich in een grooten bijval verheugen.

Het was een geestdriftige bewondering, die het overtalrijke publiek Stijn Streuvels bewees, welke 28 Maart kwam lezen.

Buiten deze voordrachten werden verscheidene intieme vergaderingen gehouden, waar de band onder de leden nauwer werd aangehaald en het stamgevoel werd aangewakkerd.

Prijskamp voor Zangspelteksten.

Ter gelegenheid van de C o n s c i e n c e - W e e k , welke te Antwerpen zal gehouden worden van 4 tot 11 Augustus en van den C o n s c i e n c e - D a g van 11 Augustus, worden alle Nederlandschschrijvende dichters opgeroepen tot eenen prijskamp voor het leveren van Zangspelteksten, naar de romans van Hendrik Conscience.

Het C o n s c i e n c e - C o m i t e e , dat den prijskamp uitschrijft, wordt geleid door het denkbeeld, dat Hendrik Conscience, in zijne historische en in zijne moderne romans het gansche Vlaamsche volksleven heeft overzien, dat hij een aantal heldenfiguren, karakterrollen en komische typen heeft geschapen, die verdienen overgebracht te worden op het tooneel, omstraald met den luister, die poëzie en muziek, schermen en kostumes verleen kunnen. Het doel is dus Conscience te verheerlijken in zijn werk, de dichters en tooneelkundigen van den tegenwoordigen tijd hun aandeel te geven in de hulde aan hun grooten voorganger en aan onze hoogste kunstuiting, de Vlaamsche Opera, zangspelen te schenken, waarin heel Vlaanderen roert en leeft.

Voorwaarden tot den prijskamp:

1. De zangspelen, zoowel komische als ernstige, zullen geheel in gebonden stijl zijn;
2. Het zangspel zal den naam dragen van den overeenkomstigen roman van Hendrik Conscience;
3. Verder wordt aan de dichters voor de bewerking, de verdeeling in bedrijven en tooneelen, de meest mogelijke vrijheid gelaten;
4. De stukken moeten, goed leesbaar geschreven en vrachtvrij ingezonden worden, vóór 1 Juli 1912, aan het adres van den heer J e f v a n d e V e n n e , L a n g e P o t h o e k s t r a a t 44, Antwerpen;
5. Het staat den deelnemers aan den prijskamp vrij, hunnen naam te doen kennen of dien te verbergen onder verzegeld omslag;
6. De jury wordt later aangesteld;

7. Aan de verdienstelijkste zangspelen wordt eene eerste premie toegekend van *fr*: 400. - en eene tweede van *fr*: 200. -.

Namens het Conscience-Comiteit:

De Voorzitters:

Em. de Puydt.

J. van Kerckhoven-Donnez.

De Schatbewaarder:

Leo Boucherij.

De Secretarissen:

J.M.R. Grote.

Jef van de Venne.

Oost-Indië

Afdeeling Batavia.

Aan een schrijven uit Batavia van een der bestuurs leden wordt het volgende ontleend:

Op 7 September 1911 werd een, door een veertigtal heeren- en damesleden bezochte, algemeene vergadering gehouden, waarin de nieuw benoemde voorzitter, de heer E.H. Carpentier Alting, opgetreden ter vervanging van den scheidenden voorzitter, den heer L.J. Ginjoolen, werd welkom geheeten, waarin verslag over het verrichte werd uitgebracht door den secretaris, en het zittende bestuur, zooals het toen was samengesteld, werd herkozen.

Daarna hield de onder-voorzitter Dr. Broersma een inleidende bespreking over Jan Steen en zijn werken, stelde de aanwezigen in de gelegenheid verschillende prenten en kopieën naar Nederlandsche Meesters te bezichtigen en besprak ten slotte verscheidene van de meest bekende werken van Jan Steen, waardoor de spreker er in slaagde de twijfelachtige waardeering, die de gemiddelde Nederlander voor den Meester en zijn werken heeft, te doen overgaan in oprechte bewondering.

Met een woord van dank aan den spreker en aan de dames Michelsen en Van Lessen, die voor de versiering van de zaal en de doelmatige uitstalling van de afbeeldingen hadden zorg gedragen, sloot de voorzitter de bijeenkomst.

* * *

Reeds geruimen tijd geleden was in de Afdeulingsbestuursvergaderingen het denkbeeld overwogen, bij gelegenheid van te Batavia te houden voetbalwedstrijden, van de zijde van het Verbond een prijs beschikbaar te stellen; na besprekingen met het bestuur van den Batavia'schen Voetbalbond en na ingewonnen inlichtingen omtrent de kosten, werd besloten een schild als prijs voor de winnende Vereeniging te bestemmen.

Op 4 Februari had nu de feestelijke uitreiking plaats van het Algem. Nederl. Verbond-schild aan de Batavia'sche Voetbalvereniging Oliveo.

Hoewel het weder zeer ongunstig en het terrein in den Dierentuin door aanhoudende regens moeilijk te bespelen was, werd, vooral nadat de lucht was opgehelderd, in tegenwoordigheid van een gaandeweg toenemend aantal belangstellenden, met opgewektheid gespeeld.

Na afloop van het spel had de overhandiging van het schild, met enkele hartelijke, waardeerende woorden van den onder-voorzitter van het Afdelingsbestuur plaats, waarna de voorzitter van den Batavia'schen Voetbalbond, de heer J. de Bourghelles, onder dankzegging aan het Afdeelingsbestuur voor de instemming en sympathie van de zijde van het A.N.V. ondervonden, het schild met een opwekkend woord aan den voorzitter der Vereeniging Oliveo uitreikte.

Het schild, afkomstig! van de firma Begeer te Utrecht, biedt gelegenheid tot het daarin graveeren van den naam der winnende Vereeniging.

Jaarverslag van de Afdeeling Buitenzorg over 1911¹⁾.

Wanneer wij ons afvragen, door welke harer werkzaamheden onze Afdeeling in het afgelopen jaar binnen haar kring wel het meeste nut heeft gesticht, dan moet het antwoord luiden: door die in verband met ons Volksleesgezelschap en de openbare boekerij.

Voor al het Volksleesgezelschap geeft reden tot tevredenheid. Op 1 Mei 1911 gesticht, telt het thans 88 leden, een aantal, dat nog zeer goed voor toeneming vatbaar is, maar toch voor een kleine plaats als Buitenzorg niet gering is en bewijst dat de instelling in den smaak valt. Zóó zelfs, dat mede door haar invloed aanvankelijk de toeloop naar onze boekerij zeer is verminderd. Overtuigd, dat voor een behoorlijk ingerichte bibliotheek naast het leesgezelschap wel degelijk plaats is, heeft het Afdeelingsbestuur dan ook veel moeite gedaan en kosten gemaakt om de bestaande verzameling uit te breiden en te vernieuwen. Hierbij ontvingen wij veel steun van het Groepsbestuur en van de Boeken-Commissie te Rotterdam. Het aantal boeken is nu gestegen tot 2000, terwijl een nieuwe catalogus is samengesteld, welke aan het lokaal der boekerij verkrijgbaar is. Voorts heeft mej. Bosch, onderwijzeres aan de Meisjesschool alhier, zich welwillend bereid verklaard, het publiek desgewenscht bij de keuze van goede lectuur voor te lichten.

Wij hopen en verwachten, dat thans zeer velen gebruik zullen maken van de gelegenheid om zich tegen een geringe geldelijke opoffering goede lectuur te verschaffen.

De medewerking, door de plaatselijke leesgezelschappen aan onzen leeskring verleend door afstand van uitgelezen tijdschriften en boeken, werd door ons steeds gewaardeerd.

Voor een uitvoeriger overzicht van hetgeen omtrent leesgezelschap en boekerij valt te vermelden wordt verder verwezen naar de bijlage van dit verslag²⁾. Zooals blijkt uit hetgeen daarin omtrent de geldmiddelen voorkomt, is het verlenen van flinken geldelijken steun aan de genoemde nuttige instellingen nog altijd zeer noodig.

De Afdeelingskas verleende krachtigen bijstand - naar vermogen. Nog altijd is zij niet zoo wel voorzien, als wij zouden wenschen. Toch is verbetering in vergelijking met verleden jaar merkbaar.

1) Eenigszins verkort door Red. Neerl.

2) Zal in het volgend Neerl. nr. worden opgenomen.
Red. Neerl.

Bedroeg het ledental op 1 Januari van het vorige jaar 51, begin 1912 was het gestegen tot 57.

Doordat eenige leden hunne bijdragen verlaagden, bleven de inkomsten bijna gelijk: f384. - over 1911, tegen f382.25 over 1910.

De maandelijksche bijdrage aan het Buitenzorgsche Studiefonds werd verminderd van f10. - tot f5. -; die aan de vereeniging 'Vooruitgang' ingetrokken; een en ander in hoofdzaak, om het werk voor boekerij en leesgezelschap krachtiger te kunnen steunen. Hieraan werd een som van f150. - besteed.

Voor eenige leerlingen der Inlandsche school der 1ste klasse alhier, werden abonnementen op een hier te lande uitgegeven Nederlandsch school-tijdschrift (Ons Hollandsch Blaadje) genomen.

Wanneer het aan de Lichtbeelden-Commissie toekomend bedrag van het kassaldo op 1 Jan. 1912 wordt afgetrokken, blijft over een bedrag van f45.17. Hierbij is niet gerekend op de verplichte jaarlijksche uitkeering aan de Groepskas, waarvan, naar wij uit Batavia vernemen, geheel of gedeeltelijk ontheffing zal worden verleend.

Groote zuinigheid blijft ook het volgend jaar noodig.

Reeds met een enkel woord werd melding gemaakt van de bijdrage, aan het door onze Afdeeling vroeger gestichte Buitenzorgsche Studiefonds, dat drie jongelieden steunde. Van hunne studiën werden gunstige berichten ontvangen.

Een door de Lichtbeelden-Commissie van het A.N.V. op 8 Juli j.l. alhier ingerichte voordracht-avond werd ook voor de leden van onze Afdeeling toegankelijk gesteld. De heer Koot, onderwijzer te Buitenzorg, behandelde er het onderwerp 'Nederland in de 20ste eeuw', waarbij werd gebruik gemaakt van een reeks lantaarnplaten, ontleend aan het bekende boekwerk van dien naam.

Eveneens hadden onze leden toegang tot een door den heer Cohen Stuart gehouden lezing over 'een wereldtaak voor Nederland'. Na eenig debat werd op voorstel van den spreker door de vergadering de wensch uitgesproken, dat het Hoofdbestuur van het A.N.V. het door Prof. Van Vollenhoven in zijn 'Roeping van Holland' aan de orde gestelde onderwerp in studie moge nemen en leiding geven aan de propaganda voor diens denkbeeld - een wensch, die door de bijna gelijktijdige verschijning van het boek 'In 't Zicht der Derde Vredesconferentie' reeds gedeeltelijk is vervuld.

De op 16 Mei j.l. te Batavia gehouden samenkomst van Groeps- en Afdeelingsbesturen werd namens de Afdeeling door den secretaris bijgewoond. Verschillende plannen ter bevordering van de samenwerking van Groep en Afdeelingen en in het belang der propaganda werden besproken.

Op verzoek van het Groepsbestuur verleende het Afdeelingsbestuur zijne tussenkomst bij eene inzameling voor de slachtoffers van den watersnood in Zeeland; zij bracht ongeveer f 480. - op.

Nog verdient vermelding, dat onze afzonderlijke Boeken-Commissie is opgelost in het Afdeelingsbestuur.

Het bestuur is thans samengesteld als volgt: Dr. E.C.J. Mohr, voorzitter; Mr. A.B. Cohen Stuart, secretaris; Mr. J.J.W. Eekhout, penningmeester; mej. L.Ch. Slot; P.J. Gerke, commissaris voor Boekerij en Leesgezelschap.

Uit het Jaarverslag van de Afdeeling Semarang over 1911.

Den 16en Juli hield mejuffr. Augusta de Wit voor de Afdeeling een belangrijke lezing over 'Junghuhn als Romanticus'.

Uit het bestuur werd een commissie benoemd, bestaande uit voorzitter, secretaris en penningmeester met het doel een plan van inrichting te ontwerpen voor een door de Afdeeling op te richten Volksleesgezelschap, zoo mogelijk ook Volksbibliotheek. Bij het opmaken van dit verslag zijn die plannen zoo goed als gereed.

Het aantal leden bedroeg op 31 December 1911 103 tegen 104 in het vorige jaar. Ieder lid trachte in zijn omgeving nieuwe leden te werven; het a.s. jaar zal meer samenkomsten brengen!

Het kassaldo bedroeg op 1 Januari 1912 f 446.15, waarvan f 396.33 op de spaarbank is belegd.

Begin 1912 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Z. Stokvis, voorzitter; F.W. Stapel, secretaris; mevr. H. Stapel, penningmeesteresse; mejuffr. J.E.G. van Lookeren, A.K.M. Martis, Dr. J.J. van Lonkhuijzen, leden.

Nederlanders en Stamverwanten,

Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te gebruiken.

Zuid-Afrika

Bloemfontein.

Wij ontleenen aan het jaarverslag der Afdeeling Bloemfontein en omstreken, uitgebracht in de vergadering van 16 Febr. l.l. door den penvoerder, den heer Fred. P. Schuur, het volgende:

Er is in het afgelopen jaar iets meer tot stand gebracht dan het vorig jaar. Ingevolge besluit der vorige jaarvergadering werden prijzen aangeboden aan de best geslaagde kandidaten uit den Vrijstaat bij de Taalbond-examens. Een boekprijs ter waarde van £ 3 werd aangeboden aan den heer S.P. Boshoff, van Grey Universiteits-Kollege te Bloemfontein, als zijnde No. 1 voor het Taalbond-diploma, en een prijs van £ 2. - aan boeken aan den heer A.P. van der Post, Victoria-Kollege te Stellenbosch, zoon van den heer en mevr. C.H.W. van der Post, van Philippolis, leden onzer Afdeeling, die No. 1 haalde in Z.-Afr. Geschiedenis.

Bij de viering van Koningin Wilhelmina's en Prinses Juliana's verjaardagen werd de zeer gewaardeerde medewerking verkregen van de Rederijkerskamer Onze Taal.

In de bestuursvergadering van 15 Febr. werd besloten af te zien van de aanbieding van een oorkonde aan Gen. Hertzog, omdat Potchefstroom en andere Afdeelingen zich terugtrokken.

In de daarop volgende vergadering van 5 April diende de secretaris, de heer H.H. van Rooyen, tot aller leedwezen zijn bedanking in, wijl hij het te druk had met andere werkzaamheden. In zijn plaats werd de tegenwoordige secretaris gekozen, terwijl de heer A. Francken werd benoemd in het bestuur.

Bij de vermelding der viering van den Koningin Wilhelmina-avond wordt nog dank gebracht aan de dames Francken en Krause als leidsters van het comité, voor de moeite en opoffering die zij zich gegeven hebben, aan mej. Korteweg, de sekretaresse van Onze Taal, die eenige dames en heeren bij elkaar wist te brengen om een zang- en een tooneelstukje op te voeren. Prof. P.K. de Villiers was zoo vriendelijk het Onze Taal dubbel-kwartet beschikbaar te stellen voor den avond voor een paar zangstukken en zelf een paar pianosolo's ten beste te geven; terwijl Ds. Postma de verrichtingen opende met een toespraak. De avond was een succes, getuige de drukke opkomst van Afrikaners en Hollanders ten getale van 120.

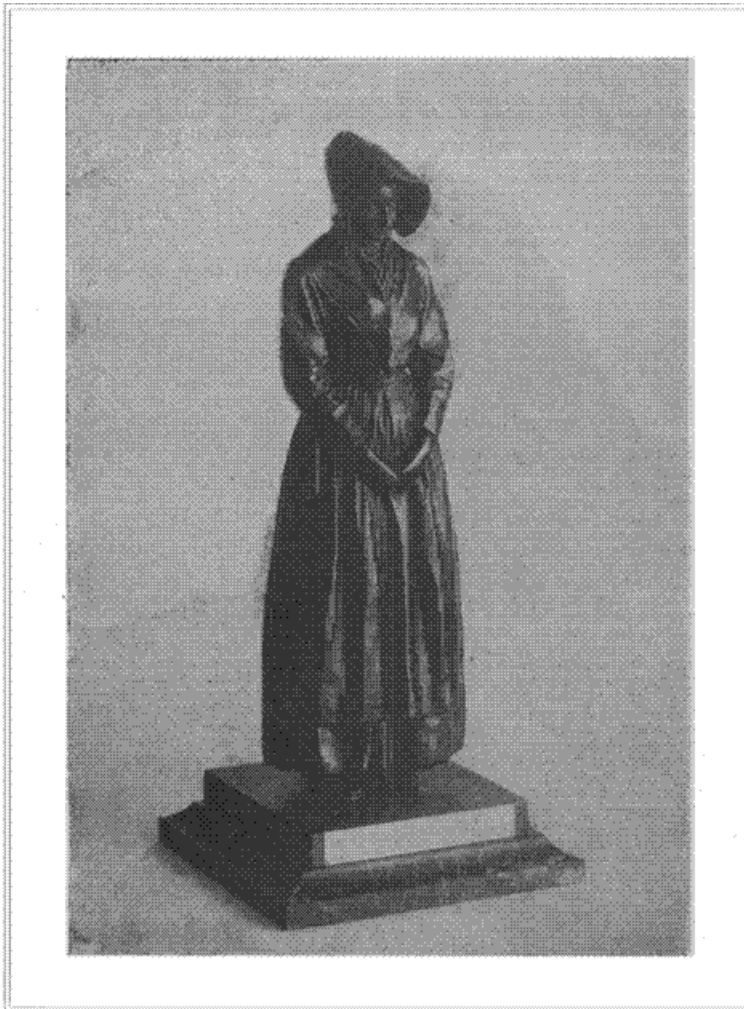
Ons ledental bedraagt thans 51 tegen 46 verleden jaar.

Van het Hoofdbestuur werd een schrijven ontvangen zooveel mogelijk nieuwe uitgaven, foto's, programma's en dergelijke te zenden ten dienste der rondgaande tentoonstelling van het Verbond en hieraan werd door den secretaris gedurig gevolg gegeven.

Het bestuur bestaat thans uit de volgende heeren: J.S.M. Rabie, voorzitter; P.E. Kampfraath, penningmeester; A. Francken, A.C. Boeseken, H.H. v. Rooyen, P.K. Albertyn, Fred. P. Schuui, Postbus 127, secretaris.

* * *

In de jaarvergadering werd besloten £ 2.2/. - te schenken aan de Geref. Kerk voor het klokkefonds als bewijs van erkentelijkheid voor het beschikbaarstellen der school voor vergaderingen, en voorts £ 2. - te besteden voor den aankoop van Hollandsche lantaarnplaatjes.

DIE NOOINTJE VAN DIE ONDERVELD.

Beeldje van den Afrikaanschen beeldhouwer A. van Wouw, als huldeblijk President en Mevrouw Steijn ter gelegenheid van hun zilveren bruiloft aangeboden door de vrouwen en kinderen van Zuid-Afrika, die daarvoor ieder niet meer dan 1 shilling mochten bijdragen.

De Taalbond.

Het verslag van den Zuid-Afrikaanschen Taalbond over 1911 is verheugende lektuur. Het is werkelijk verwonderlijk wat dit lichaam in de 21 jaren van zijn bestaan voor de Hollandsche taal in Zuid-Afrika heeft kunnen doen.

Bij de uitdeeling van de prijzen, bij de laatste examens behaald, liet gen. Hertzog dat treffend uitkomen. Is het niet merkwaardig, vroeg hij, dat in een land, waar al zoo lang een universiteit bestaat en dat uitstekende inrichtingen van onderwijs rijk is, de diploma's van een particuliere vereeniging voor de kennis van het Hollandsch het hoogst staan aangeschreven? Geen ander lichaam, zei de minister nog heeft er meer toe bijgedragen om art. 137, het artikel van de gelijkheid der twee talen, in de grondwet te brengen, dan de Taalbond door de liefde voor het Hollandisch onder de Afrikaanders wakker te roepen.

En nu eenige aanhalingen uit het belangwekkende jaarverslag.

Het aantal kandidaten bedroeg verleden jaar 4625, dat is iets minder dan in 1910 toen ze 4714 telden, maar terecht merkt het jaarverslag op, dat na de snelle stijging in de laatste vijf jaar, van 2300 tot 4700, niet een aanhoudende toeneming te wachten was. Misschien is het hoogtepunt bereikt en heeft de Taalbond de belangstelling, waarnaar het zocht, gewonnen. Toegenomen is in alle geval verleden jaar het percentage der geslaagden.

Wat een verblijdend teeken wordt geacht, is dat het aantal Engelschen, die aan de examens deelnemen, weer gestegen is. En daar zijn niet weinig Engelsche onderwijzers en onderwijzeressen bij.

Andere bewijzen van waardeering van Engelsche zijde zijn, dat de Vereenigde Kamers van Koophandel den Taalbond hebben verzocht, hun handelsexamens voor het Hollandsch onder zijn toezicht te nemen; en dat de Standard Bank een prijs van £ 5 heeft uitgelooft voor diengene van haar klerken, die bij een der examens van den Taalbond het hoogste komt te staan. De Bank wenscht, dat haar beampten goed Hollandsch kennen, zoo heet het.

De voormannen van de Afrikaanders hebben het goed begrepen, dat kennis van het Hollandsch tegenwoordig ook een economisch belang is.

De aanschrijving van den minister van spoorwegen, dat bij bevordering van het personeel, als overigens de bekwaamheid van degenen die er voor in aanmerking komen gelijk staat, kennis van beide talen den doorslag geeft, heeft ook reeds gewerkt. In den laatsten tijd toch heeft de Taalbond van verscheiden stationschefs vragen om inlichtingen aangaande de examens ontvangen. In den laatsten tijd, - door het intrekken van de aanschrijving, waartoe de minister op aandringen van de Engelsche partij in den Volksraad besloten heeft, is haar uitwerking dan toch niet geheel te niet gedaan.

Een succes mag de Taalbond ook zien in het besluit van de universiteit om voor het Hollandsch ook diploma's in drie rangen af te geven, net als bij den Taalbond. Navolging is de oprechtste hulde, zegt de bond met het Engelsche spreekwoord.

De vereeniging van Taalbond en Z.-A. Akademie is nu tot stand gekomen, zegt het jaarverslag; daar mee houdt de Bond echter niet op een lichaam met een afzonderlijk bestaan te zijn. Hij is nu de examencommissie van de Akademie. Deze kan zich tot het uitschrijven van prijsvragen bepalen. In 1911 kwamen er elf antwoorden op een prijsvraag voor een letterkundig werk in, maar geen werd de prijs waardig gekeurd.

Bij de opsomming van personen, vereenigingen enz. die den Bond met het uitloven van prijzen steunen, noemt het verslag ook erkentelijk de twee fraaie zilveren penningen van 'het fonds ten behoeve van het Hollands onderwijs in Zuid-Afrika, waarvan dr. N. Mansvelt de sekretaris is, die nog steeds een warm hart voor Zuid-Afrika en vooral voor het Hollands in Zuid-Afrika heeft.'

In de 21 jaren van zijn bestaan heeft de Taalbond ruim 30.000 kandidaten geëxamineerd, en wel 28.000 in Hollandsche taal en 2000 in geschiedenis van Zuid-Afrika (want ook deze trekt hij zich aan, en hij betreurt het, dat er niet meer zich voor die examens opgeven), en aan geld- en boekprijzen ongeveer £ 1500 uitgegeven.

Maar dit zijn slechts de uiterlijke teekenen van een werk, dat onberekenbaar is in den invloed dien het heeft gehad.

Het verslag eindigt met dankbaar te gedenken, die in dat werk zijn voorgegaan: wijlen mevrouw Koopmans - de Wet, Jan Hendrik Hofmeyr en dr. Josias Hoffman, en onder de levenden de hoogleeraren de Vos, Marais, Cachet en Mansvelt.

Het Hollandsch in Engelsch Oost-Afrika.

De Afrikaanders, die zich in Engelsch Oost-Afrika hebben gevestigd, beginnen zoo waar ook al te eischen, dat hun kinderen op school onderricht in het Hollandsch krijgen.

Een Engelsch blad - de Nairobi Leader - vindt dat te erg. Men moge de Afrikaanders, zegt het, een zekere hoeveelheid onderwijs in hun eigen taal toestaan als een middel om hun Engelsch te leeren. Maar het zou de grootste dwaling zijn wanneer men goed vond, dat zij hun zonen en dochters lieten opvoeden in een vreemde taal en in vreemde zeden en gebruiken, terwijl zij wonen in een bepaald Engelsche kolonie. De taal, die daar op school onderwezen wordt, moet het Engelsch zijn. Willen de Afrikaanders hun moedertaal laten voortbestaan, laten zij het met alle middelen beproeven, door bijzonder onderwijs en door thuis die taal te spreken, maar geen beweging om nog in een andere Engelsche kolonie dan Zuid-Afrika het Hollandsch met het Engelsch op voet van gelijkheid te brengen!

Aldus de Nairobi Leader. Uit deze beschouwingen blijkt nu, - merkt Ons Land op - dat de beweging voor onderwijs in het Hollandsch en door middel van het Hollandsch bij de Afrikaanders in Engelsch Oost-Afrika in kracht toeneemt. Vroeger zweeg de Leader over die beweging. Thans kan het blad ze niet meer doodzwijgen.

Natal en het Hollandsch.

Men herinnert zich, dat de Volksraad in zake het onderwijs in en door middel van de twee landstalen tot een vergelijk is gekomen, dat aan de vier Provinciale Raden ter toepassing in de schoolwet bij de provinciën werd aanbevolen.

Transvaal heeft dat dadelijk gedaan, de Vrijstaat is gevolgd, van Kaapland verwacht men niet anders. Het wetsontwerp is er al bij den Raad ingediend. Maar de Raad van Natal heeft het wetsontwerp verworpen.

Dat vergelijk - bedenke men - verlangt op de lagere school tot in de vierde klas de huistaal van het kind als voertuig bij het onderwijs, waarbij, indien de ouders het verlangen, de andere taal geleidelijk als tweede voertaal kan worden aangenomen. In Natal zou dus overwegend het Engelsch de taal van de school blijven.

Maar blijkbaar is den overwegend Engelschen Raad het recht, den Hollandsch sprekenden ouders toegekend, nog te veel geweest. De Vrijstaat heeft om vredeswil zijn oude schoolwet, waarin het Hollandsch beter tot zijn recht kwam, gewijzigd ten gunste van het Engelsch; maar Natal verwerpt het vergelijk.

Het zijn weer de Afrikaanders die inwilligen. De verzoening moet steeds van hun kant komen, en zij worden des verzoenens niet moede.

Kaapstad.

Vrijdag 15 Maart heeft Ds. Ruysch van Dugteren, gewezen predikant der Hervormde Gemeente te Pretoria, voor de Afdeeling Kaapstad en omstreken, een lezing gehouden over de Noorsche letterkunde en daarbij in hoofdzaak Selma Lagerlof en Bjornstern Bjornson behandeld.

Na afloop der lezing zeide de heer F.W. Reitz, thans voorzitter van den Senaat: 'Zelden heb ik mijn moedertaal op meer vloeiende en welsprekende wijze hooren spreken dan gisteravond', een oordeel, dat Ons Land ten volle onderschrijft.

Ingezonden.

Muzikaal Holland en Muzikaal Vlaanderen.

Geachte Redactie,

Het stukje van den heer B. Zweers, in Neerlandia van April j.l. verschenen, mag m.i. van Vlaamsche zijde niet onbeantwoord blijven.

Moet ik tegenover het subjectieve oordeel van den heer Zweers, dat 'muzikaal Holland hooger staat dan muzikaal Vlaanderen', het mijne plaats, dat heel anders luidt, en hem vragen om de Hollandsche werken aan te duiden, die in gelijkaardige vakken Benoit's Oorlog, Tinel's Franciscus, Blockx Bruid der Zee, Gilsons Zee en Prinses Zonneschijn, Mortelmans en De Boecks Symphonisch werk overtreffen? Neen, niet waar? Dat zou een onvruchtbaar en onverkwikkelijk gekibbel worden.

Laat mij dan alleen toe te betreuren, dat het Groot-Nederlandsch tijdschrift Neerlandia, zonder terechtwijzing, iets drukt als de laatste volzin van den heer Zweers: 'Het ligt meer op onzen weg te trachten Hollandsche componisten in Vlaanderen dan Vlaamsche in Holland bekend te maken.' Dat is nu toch wel het engste Hollandsche standpunt, dat men zich voorstellen kan?

Het Groot-Nederlandsche standpunt is zeker anders en Neerlandia mag m.i. geen anderen regel voorstaan dan de volgende: 'Dat de Hollandsche componisten de Vlaamsche in Holland helpen bekend maken en dat, omgekeerd, de Vlaamsche componisten de Hollandsche in Vlaanderen leeren waardeeren.

Meer dan een Hollandsch en Vlaamsch toonkundige heeft dat dan ook zoo begrepen; want zoo de heer Zweers wijzen kan op de vroegere pogingen van G.A. Heinze en H.F.R. Brandts Buys om Benoit in Holland bekend te maken, dan kan ik er bijvoegen, dat zulks een wederkeerig dienstbetoon was, en dat door Benoit's toedoen destijds ook meer dan een Hollandsch muzikaal gewrocht in Vlaanderen werd uitgevoerd. En er zijn thans nog Vlaamsche componisten, die Benoit's kunstbroederlijk voorbeeld volgen. Is het niet door tussenkomst van J. Blockx, dat A. Spoel's koor in Vlaanderen optrad, en is het niet E. Keurvels, die Cuypers' Terwe hier bekend maakte? Die twee voorbeelden dagteekenen pas uit de laatste maanden.

Dat wederzijdsch dienstbetoon onder kunstenaars van denzelfden taalstam schijnt ons een dringende noodzakelijkheid, waar wij door de grootere nationale kunstgroepen zoo vaak een star protectionisme ten voordeele van eigen muzikale kunst tegenover die van kleinere volkeren zien in praktijk stellen. Hollanders en Vlamingen zouden

daar meer moeten aan denken. Er is stellig veel degelijk Hollandsch muzikaal werk, dat te onzent onbekend is, doch ook menig ernstig Vlaamsch muzikaal gewrocht dringt te uwent niet door. Te wenschen ware, dat Vlaamsche kapelmeesters als Blockx, Mortelmans, Keurvels, Willems, Rinskopf, Roels, Mestdagh e.a., die over een orkest beschikken, in ruimere mate Hollandsch werk op hun programma's brachten, - op voorwaarde natuurlijk, dat de Hollandsche concertleiders dan ook wat meer aan de Vlamingen dachten.

Is dat niet de weg, de eenige, die èn Hollanders èn Vlamingen bewandelen moeten?
MAURITS SABBE.

Mechelen, 15 April 1912.

Naschrift.

Ik ben het volkomen met den geachten Vlaamschen inzender eens, dat het onvruchtbaar en onverkwikkelijk zou zijn, als we gingen kibbelen over de vraag welk van de beide landen de beste componisten heeft opgeleverd. Het pleit voor de vaderlandsliefde van den inzender, dat hij zijne landgenooten hooger stelt dan de onze.

De bewering, dat de pogingen van Buys en Heinze, om Benoit bij ons bekend te maken wederkeurig dienstbetoon van de eersten waren, is niet juist.

Benoit heeft werken, o.a. van Heinze en Nicolaï, uitgevoerd n a d a t zijne werken bij ons waren ten gehoor gebracht.

Toentertijd heeft dat wederkeurig dienstbetoon niets geholpen; de Hollanders zijn niet in België en de Belgen niet in Holland bekend geworden; en ik ben overtuigd - de geachte inzender houde het mij ten goede - dat het n u evenmin helpen zou.

Het spreekwoord zegt: 'Help U zelf, zoo helpt U God.' Dàt hebben de Belgen tot dusverre beter begrepen dan de Hollanders.

Mijn schrijven had geen andere strekking, dan de aandacht van mijne landgenooten daarop te vestigen.

BERNARD ZWEERS.

Amsterdam, April 1912.

Nationaal gevoel¹⁾.

Wellicht maken meer bevoegden dan ik van de gelegenheid, hun door het artikel 'Iets naar aanleiding van Professor Bolland's voordrachten in Vlaanderen' geboden, gebruik, om hunne meening te uiten over wat steller noemt: 'Nederlandsch nationaal gevoel' en in dat geval ware openbaarmaking van mijn bescheiden oordeel allicht overbodig. Zooniet meen ik, als geboren Noord-Nederlander en als Noord-Nederlander van opvoeding, die echter door een verblijf van verscheidene jaren in België met de verhoudingen in beide landen vertrouwd geacht kan zijn, daarin een zelfs meer of min onpartijdig standpunt kan innemen, als zijnde niet meer geheel Hollander en evenmin volkomen Vlaming, het volgende in het midden te kunnen brengen.

Vooreerst diene dan opgemerkt, dat mijn antwoord niet beoogt te zijn eene verdediging, maar slechts eene verklaring. Want veel wat door den schrijver wordt aangeklaagd, stemt volkomen met de werkelijkheid overeen. Maar dan moet het mij

1) De Vlaamsche redactie zal in het Juni-Nr op dit stuk en het volgende antwoorden
Red

van het hart - en dit als bescheiden raadgeving aan allen, die zich geroepen achten tot medewerkers aan de toenadering tusschen Noord en Zuid - wat baat het de Noord-Nederlanders te laken en hunne gebreken te doorgronden, neemt hen voor wat zij zijn en tracht hen op die wijze nader tot U te brengen. Een volk als de Noord-Nederlanders, die als eenheid geheel gevormd zijn, gevormd in karakter, gevormd in zeden, verandert men niet. Zij vormen juist die eenheid door de openbaring van dezelfde nationale deugden en dezelfde nationale gebreken.

Om nu den schrijver in zijn betoog op den voet te

volgen, zijne lichte ontstemming is verklaarbaar, maar diep zou zij niet mogen gaan, daar zij slechts ontstaan kan zijn door de persoonlijkheid van Prof. Bolland zelf, die op een soms wat drastische wijze het enthousiasme in zijne toehoorders wilde opwekken. En voor deze heel bijzondere gelegenheid moesten wij de middelen maar voor het doel vergeven.

Eu nu het gebrek aan stamtrots bij de Noorderbroeders. Op het eerste gezicht is daar wel iets van aan. Toch is de verklaring, mijns inziens, niet zoo heel ver te zoeken. Hij, die zich bedreigd waant, grijpt naar de wapens. Verwijze naar het onverhoopt debiet der Fransche wapenmakers, dank zij de autobandieten. Hij, die in het water spartelend op het punt is te verdrinken, zal in hoop op lijfsbehoud naar de plank grijpen, die het toeval in zijne nabijheid drijft. Maar hij, die met opgerichten hoofde en vasten tred zijns weegs kan gaan, hij speurt niet naar redmiddelen, voor hem heeft het beschermend wapen, de reddende plank geen nut van bestaan. De Noord-Nederlander kent zijn taal, zij is in hem, denken kan hij niet zonder haar en gansch de wereldwijsheid wordt hem door haar geopenbaard. Het is iets vanzelfsprekends, dat zij hem overal ten dienste staat, waar hij haar noodig heeft, zijn geest is gansch met haar ineengegroeid. Maar een bezit, dat zoo zonder schijnbare moeite verkregen werd, wordt niet te zeer op prijs gesteld, of beter gezegd, men denkt er nauwelijks aan, dat men zich in een kostbaar eigendom kan verheugen, omdat verwondering eerst gewettigd zou zijn, als dit niet aldus ware. En op die redeneering voortbouwend, doet de Noord-Nederlander zich geene schade, door zich al eens van eene andere taal te bedienen, en zal hij uit beleefdheid, waar noodig, zich uitdrukken in eene vreemde taal, want zijn eigen Nederlandsch blijft in hem, ongerept, en zal door de vreemde aanraking geen nadeel ondervinden. Om dit dus in eene stelling uit te drukken: de Noord-Nederlander dringt zijne taal niet op den voorgrond, omdat hij zeker is van hare onaantastbaarheid.

De Noord-Nederlander in België is als de Noord-Nederlander in Duitschland, de Noord-Nederlander in Frankrijk, enz. Hij is niet bij zich, hij is in den vreemde. Wellicht zullen enkele lezers hierbij het hoofd schudden. Maar dan wil ik doen opmerken, dat wil de Noord-Nederlander hier geheel blijven zooals hij was, hij voortdurend tot spot van velen zou blijven. Het Hollandsch wekt, in Vlaamsch-België, helaas, bijna steeds den lachlust op. Ik wil daar niet verder op ingaan, ik stel slechts het feit vast. Dat dwingt tot assimilatie. De Noord-Nederlander, die in Vlaamsch-België ongestoord werkzaam wil zijn, moet zijn Hollanderschap, althans uiterlijk, afleggen en zich aanpassen aan zijne omgeving. Zooniet is vooruitgang voor hem moeilijk, wellicht onmogelijk. Op die wijze moet het U duidelijk worden, hoe het komt, dat de Noord-Nederlanders, eenmaal in België ingeburgerd, zoo weinig zich zelven blijven, hoewel het mij toch wel wat overdreven schijnt te beweren, dat in Antwerpen b.v. van de aanwezigheid van een groot aantal Nederlanders niets bemerkt wordt.

Niet in het aantal hunner vereenigingen, dat is waar. Maar daarmee raken wij een trek van het Hollandsch volkskarakter. De Noord-Nederlander is nu eenmaal niet zoo vereenigingsgezind als zijn Vlaamsche broeder en daar is, al valt het te betreuren niet heel veel aan te doen. En op zich zelf ware dit zoo vreeselijk niet - nuttelooze vereenigingen zijn er genoeg - maar daarmee hangt nauw samen een algemeen gebrek aan organisatorisch talent en aan initiatief, dat de Noorderbroeders kenmerkt. Zij voelen niet veel voor het breede, het grootsche en voelen zij dit, dan

schrikken zij voor de uitvoering terug. Buiten politieke beweging (en dan nog in hoofdzaak socialistische of andere democratische beweging) ontbreekt het hun aan geestdrift en aan durf. Het ideale, het niet met de hand grijpbare, wordt gewoonlijk op den achtergrond geschoven. Ziedaar ineens verklaard, waarom geene leefkrachtige Nederlandsche school hier naast de Duitsche en Fransche staat. En het is steeds dit gebrek aan zin voor het ideëele, dat hen er toebrenge hunne kinderen naar reeds bestaande scholen te zenden, daar zij op deze wijze hopen, dat hunne kinderen, meer dan zijzelf, aan het nieuwe midden gewoon zullen zijn en daar zonder moeilijkheden hun weg zullen vinden.

Vervolgens heeft de schrijver het over de houding van Nederland's Regeering. Ook ik vind daarin een groot gebrek aan fierheid. Maar hij, die in Noord-Nederland goed bekend is, och, die heeft sinds lang geleerd zich over dergelijke dingen niet meer te beklagen. Ontbreekt het den Noorderbroeders reeds persoonlijk aan initiatief, verwacht in de hogere kringen en in het bestuur toch geene afwijking van oude gewoonten, van de traditie. Die is heilig, driemaal heilig, en niemand waagt het daaraan te tornen. De autoriteit is de almacht, geen volkswil, die het daarvan wint.

Zal dus de verhouding tusschen Noord en Zuid steeds blijven zooals zij was?

Neen, dat geloof ik niet. Dat men van officieele zijde vooreerst niet te veel verwachte. De Vlaamsche Beweging is, zij is een feit, en zij zal komen, waar zij wezen wil, met of zonder Noord-Nederland. Maar de uitbreiding dezer beweging zal onrechtstreeks tot de gewenschte toenadering bijdragen. Want in het algemeen slaat de Noord-Nederlander den vooruitgang zijner Zuiderbroeders met belangstelling gade. Hier heb ik vaak het tegendeel hooren beweren. En daarom verheugt het mij het hier nadrukkelijk te kunnen zeggen: in Nederland bestaat niet de geringste vijandigheid ten Uwen opzichte; 1830 en wat daarmee samenhangt is door het volk volkomen vergeten. Wel voelt men zich niet heel nauw aan den Vlaming verwant, maar hoe kon het anders bij de tallooze bestaande tegenstellingen. De kalme, berekenende Hollander naast de enthousiaste, levenslustige Vlaming, die meer Franschman is, dan hij zelf wel weten wil. En daarom is de toenadering aan de toekomst voorbehouden en zal het, dunkt mij, Vlaanderen's vooruitgang zijn, die haar ten slotte tot stand zal brengen. En hoofdzakelijk door de wetenschap. De voor het Vlaamsche volk verlangde hogere ontwikkeling zal bij hare verwezenlijking de gelijkheid tot stand brengen tusschen Noord en Zuid. De wisseling der ideeën zal het verdere doen en hier meer dan tot nu toe doen begrijpen, hoeveel kostelijks in het Noorden sinds eeuwen op wetenschappelijk gebied werd voortgebracht. Heeft iemand het nut van de Vlaamsche Hoogeschool reeds uit dit oogpunt gezien?

Om mijn betoog te besluiten. Ofschoon het Noord-Nederlandsche volk in zijne breede lagen door zijn aard en zijne ontwikkeling niet in staat is eene beweging als de Vlaamsche te begrijpen en te waardeeren, en niet enthousiast genoeg is, om in dezen nog woeligen tijd die beweging tot steun te kunnen zijn, zal eene zoo goed als volkomen toenadering tusschen beiden zeker werkelijkheid worden, zoodra de Vlaamsche strijd geleid zal hebben tot grooter beschaving van het volk en tot vorming van een keur van geleerden en kunstenaars, waarvan de voorloopers ook nu reeds in het Noorden alle waardeering vinden. En den dag, dat beiden elkaar de hand reiken, zal het niet zijn als de zwakke, die steun vraagt bij een steikere, maar als gelijken, waardoor de verstandhouding dan ook duurzamer en hechter zal worden, dan dit in het huidige oogenblik mogelijk zou zijn.

En in afwachting? Wars van elk wantrouwen en van onnoodige vitterij krachtig voortgaan op den ingeslagen weg, zonder vrees en zonder blaam, in vertrouwen op

eigen kracht en de overwinning op die wijze zal des te schitterender en des te volkomener kunnen zijn.

HENRI L. WOUDHUIJSEN.

Antwerpen, April 1012.

Antwoord aan de Vlaamsche Redactie.

Reeds lang werd door velen in Neerlandia uitgezien naar een zooveel mogelijk objectieve beschouwing van Bolland's reis naar Vlaanderen. Zijn om zoo te zeggen apostolische reis, voortgesproten uit een drang tot waarheid spreken en het brengen van het Evangelie van Nederlandsch-zijn aan Vlaanderen.

Helaas niet over wat Bolland zeide, krijgen we wat te hooren, maar over wat Bolland verzuimde te zeggen. Niets hooren we weerklinken van de toch blijkbaar raak getroffen snaar in het Vlaamsche hart, slechts wordt een andere snaar aangeroerd, of liever getracht een snaar te stemmen die ons ontbreekt, de snaar van het Nederlandsch nationaal gevoel.

Eilieve, en waartoe diende nu Bolland, en dat tokkelen op die teere snaar van het bij Vlamingen en Noord-Nederlanders ontbrekend nationaal gevoel? Niet anders dan als aanloop tot hernieuwden oproep om steun voor een Groot-Nederlandsche school te Antwerpen.

Zoo laat ons Bolland verder rusten van de vermoeiende opwindende Vlaamsche reis en laat ons den bedekten aanval der Vlaamsche Redactie op ons zelf en onze beurs afweren naar alle regels der kunst.

Aan ons, Noord-Nederlanders in het algemeen en aan de in België gevestigden in het bijzonder, wordt gebrek aan samenhoorigheidsgevoel verweten, gebrek aan stambewustzijn.

En er wordt van ons Noord-Nederlanders een antwoord verwacht, 'waarom' onze 'landgenooten niet van het Vlaamsch en van de Vlamingen houden, waarom de Vlaamsche Beweging, de uitzonderingen natuurlijk niet te na gesproken, hun sympathie niet wegdraagt en waarom zij zich, vooral in het buitenland, zoo dikwijls slechte Nederlanders betoonen.'

Ik weet niet of het aan een Noord-Nederlander, die een stille hoop heeft tot de uitzonderingen gerekend te mogen worden, veroorloofd is desondanks voor de lauwen in het krijt te treden, maar indien het mij wordt toegestaan, zou ik enkele punten willen aangeven, waardoor de koele houding der Noord-Nederlanders tegenover de Vlaamsche zaak in het algemeen verklaarbaar wordt en de uiterst karige houding tegenover de Antwerpsche vrije school in het bijzonder in het licht gesteld wordt waarin zij verdient te worden gezien.

Welke zijn de redenen van onthouding voor de meeste Noord-Nederlanders?

- 1°. Onbekendheid, die slechts langzaam te klaren aanvangt. Daarover basta.
- 2°. De houding der Vlamingen zelf.

Te groot is het aantal Vlamingen, die zich in het bijzijn van een Nederlander schamen hun Vlaamsche goudspraak te bezigen. Zoodat men in Vlaanderen, zelfs als overtuigd Vlaamschgezind Noord-Nederlander nog stuit op aanvankelijk Fransch spreken van den doorsneê Vlaming. Hoe moet het dan een Noord-Nederlander gaan, die van toeten noch blazen weet en dus wel denken moet dat zelfs in Vlaamsch-België men 't best met Fransch terecht kan?

Het overkomt hem op straat, in winkels, in huiselijken kring. Daar hij uit onbekendheid den weg van den minsten weerstand volgt, houdt hij niet aan, maar vindt hij het gemakkelijker te koeterwaalschen.

Ik verontschuldigd dit alles niet, ik verklaar slechts.

Dit betreft den Noord-Nederlander, die België niet kent. Hoe staat het met de in België gevestigde Noord-Nederlanders?

Hoe laakbaar ik hun Fransch willen schijnen ook vindt, men vergete nooit dat het meerendeel naar België gaat om geldgewin, dit geldt voor Antwerpen e.d., of om gewin aan weelde, dit geldt voor Brussel. In het eene geval betreft het menschen, die als regel weinig zullen geven om hogere gevoelens van stamverband en slechts in de wereld vooruit zien te komen, al moesten zij van hun Nederlandschap afstand doen. Ik denk hier aan de woorden van Minister De Marees van Swinderen nog niet zoo heel lang geleden, toen gevraagd werd om steun voor Nederlandsche scholen in het buitenland, dat z.i. een Nederlander beter deed, vooral in Amerika, zoo gauw mogelijk in te burgeren en zijn eng Nederlandsch gevoel op zij te zetten, daar hem dat slechts in den weg stond.

De Nederlanders in Brussel verkeerden liefst in die kringen, waar het Vlaamsch nog niet voor vol wordt aangezien en laten hun Nederlandsch behalve in huiselijken kring in 's hemelsnaam maar waaien.

Steken zij nu ongunstig af bij andere volken? M.i. neen. De Nederlander in België staat tot zijn omgeving in een andere verhouding dan bijv. de Duitscher. De laatste verkeert in een geheel om zoo te zeggen vijandige omgeving, en Vlamingen en Walen zijn hem vreemd. De Nederlander staat er vrijer tegenover en kiest evenals de meerbeschaafde Vlamingen zelve over het algemeen doen: den gemakkelijken weg.

Het kost immers nog s t r i j d Vlaming te zijn in vollen zin des woords en waarom eischt gij nu dat die Noord-Nederlanders meer zullen zijn dan gijzelve over het algemeen, 'de goeden niet te na gesproken'? Maar zelfs gij, die vier miljoen telt, weet Uw rechten nog niet te doen gelden, weet niet anders dan stapje na stapje Uw strijd te winnen. En al is Uw strijd tegen laksheid van eigen kring in, voor Uwe schoone zaak moeilijk, dan geeft dit nog niet het recht aan U om van 8000*) Nederlanders in Brussel en 16000*) in Antwerpen te eischen dat zij vooraan gaan staan, want dat is het eigenlijk wat gij wilt.

Uw beschuldiging, dat de Noord-Nederlanders te laksch zijn is dus juist, maar valt terug op het doodend en verslappend midden waarin ze verkeerden, op U zelve Vlamingen, die hun lauwheid ten voorbeeld zijn.

Laat ons nu in het oog vatten de Vlaamsche school te Antwerpen.

Is werkelijk lauwheid de oorzaak der weinige belangstelling, die men er in Nederlandsche kringen voor heeft of liggen de redenen elders? Ik geloof het laatste.

Het is mij opgevallen, dat in België geboren kinderen van daar gevestigde Nederlanders ondanks een Fransche schoolopvoeding hun taal zeer zuiver spraken. Ik zeg ondanks, maar 'k geloof, dat ik moet zeggen dóór. Onderstel dat Hollandsche kinderen op een Vlaamsche school kwamen, zouden zij dan niet al spoedig gebrekkig Vlaamsch spreken in plaats van Nederlandsch?

Zou het anders gaan op Uw Nederlandsche school te Antwerpen? Zullen daar niet de meeste kinderen heen gaan om van onderwijzers en enkele medeleerlingen het

*) Hoeveel hiervan zijn door welstand of opvoeding i n s t a t een leidende rol op zich te nemen?

*) Hoeveel hiervan zijn door welstand of opvoeding i n s t a t een leidende rol op zich te nemen?

Hollandsch te leeren, en zal dit er niet op neer komen dat de groote massa der kinderen de anderen vervlaamscht in den ongunstigen zin?

Voelt gij nu, dat voor een Noord-Nederlander in België nog maar niet zoo heel duidelijk is wat zijn kinderen bij Uw Nederlandsche school zouden winnen? Bezoeken zij een Fransche school, dan blijven zij toch in het Nederlandsch gemiddeld ieder Vlaamsch kind de baas en leeren meteen het Fransch in den grond.

En nu nog een laatste grief, de grootste. Wij die in ons land gezien hebben hoe z.g. ‘kleine luyden’ jaren lang eigen scholen bij honderden in stand hielden, kunnen het ons niet begrijpen, dat gij gezeten Vlamingen van een der rijkste koopsteden der wereld niet eens een eigen school kunt onderhouden. Een oude spreuk is: ‘Wie zich zelf helpt, dien helpt God.’

Bedenk dat. Maar gij gaat bovendien van een verkeerd standpunt uit. Hier bij ons in Nederland verrijzen allerlei bijzondere scholen, waar men tracht de nieuwste methodes van opvoeding toe te passen. Men wil naast de staatsscholen en bijzondere godsdienstscholen z.g. modelscholen. Soms gaan zij uit van onderwijzers, soms van ouders.

Maar zoudt gij een school willen oprichten enkel voor het zuiver Nederlandsch?

Leert en veredelt Uw Vlaamsch en doe dit niet op een enkele school, maar verbetert Uw stads- en gemeentescholen, looft prijzen uit voor de beste uitspraak van het Nederlandsch op kweekscholen van onderwijzers. Stuurt hen voor een maand of wat naar Noord-Nederland en binnen tien jaren is Uw geheele schooltje te Antwerpen overbodig.

Ten laatste:

Onze Regeering geeft zelfs aan Deutsche scholen in Nederland subsidie. Dit is goed, want de Duitschers betalen belasting als wij. (Slechts moest men het afhankelijk maken van een even welgezinde houding in Duitschland, terwijl het tegendeel het geval is bij de heffing van exorbitant hoge schoolgelden van Nederlandsche kinderen in de Deutsche mijnstreken). Sinds kort krijgen ook Nederlandsche scholen in het buitenland subsidie. Men kan daar in treden voor Argentinië, Noord-Amerika, of waar ter wereld Nederlanders verkeerden in een vreemd land. Ik betreur het echter in Vlaamsch-België, al kan Brussel als twijfelachtig Vlaamsch-Fransche stad en gezien het daar nog zoo zeer verfranschte onderwijs tijdelijk als uitzondering gehandhaafd blijven.

Maar nooit of nimmer ga onze Regeering er toe over in Vlaamsch-België Nederlandsche scholen te ondersteunen, al doet Frankrijk of Duitschland dit.

Vlaanderen zal in zijn taalstrijd zich zelf vrij moeten maken of het zal nooit vrij worden.

Kunt gij zelve Uw Vlaamsche stads-scholen niet verbeteren, richt dan eigen scholen op zooals wij het doen, maar verlangt niet van ons, die in eigen land al ruimschoots te veel betalen aan scholen en schooltjes, dat we ze bovendien voor U bekostigen.

Vergeef mij dat ik openhartig spreek. Ik erken, dat het bewustzijn van ons nationaal gevoel nog veel te wenschen overlaat, en wanneer gij ons dat met striemende woorden in het aangezicht slaat: wel aan het is verdiend. Maar als Nederlander, die mij de fouten van mijn volk bewust ben, moet ik er tegen op komen dat gij dien hoon misbruikt voor een opzichzelf zoo onbelangrijke zaak als de Vlaamsche bijzondere school te Antwerpen.

In Nederland is het stichten van een eigen school een kleinigheid, als gij er dus, hoezeer van het nut daarvan overtuigd, zelf niet toe in staat zijt, maakt gij U in onze oogen slechts belachelijk, en wilt gij er ons bovendien nog een verwijt van maken, het is wel. Maar overtuigen, doet gij ons niet.

Delft.

W.J.L. v. ES.

Drukkunst en Lettergieten.

Verontwaardigd over 't geen in Molt's Atlas*) staat geschreven van de uitvinding der boekdrukkunst, als zou deze eigenlijk zijn 'de uitvinding van het gieten van letters', verkondigt de heer W.v. Rede, in Neerlandia (1912, No. 3), als zijn meening, dat de (boek) drukkunst uitgevonden was toen men op de gedachte kwam een geheele bladzijde uit te snijden in hout en deze te bestrijken met inkt, daarna eenige honderden malen af te drukken. Het is hem b i j n a onbegrijpelijk, hoe men er toe kan komen het zwaartepunt dezer uitvinding naar het gieten der letters te verleggen. G e h e e l onbegrijpelijk vindt de heer v. R. het, dat ooit een Nederlander kan toestaan, dat de aandacht op deze bijzaak wordt gebracht.

Alles goed overwogen, vind ik het niet onbegrijpelijk, dat een leek zoo schrijft; immers, in een handboek als dat van Van der Meulen, 'Boekhandel en Bibliographie' wordt toch beweerd, dat zich de boekdrukkunst uit de xylographie heeft ontwikkeld (bldz. 25); en op verscheidene scholen in Nederland leeren onze kinderen nog, dat het essentieele dezer uitvinding is 'het in 't zand vallen van Coster sluit de boomschors gesneden letter'. Ja, uit een opstelletje over 'K(C)oster of Gutenberg', in den Vakschool-Almanak 1912 (v. de Vaksch. v. Typografie) blijkt niet, dat de schrijver heeft geweten wat nu toch eigenlijk die uitvinding der typografie is.

De heer v. Rede verwacht drukkunst met boekdrukkunst. Onder boekdrukkunst, typografie, wordt verstaan het zetten en drukken van losse typen; al worden daarmee ook rekeningen of enveloppen gemaakt, toch noemt men de techniek 'boekdruk'.

Van houtblokken werden óók boeken gedrukt, maar wij noemen deze techniek xylographie en niet boekdruk of typografie.

In Molt nu staat boekdrukkunst. De drukkunst is niet door Coster uitgevonden, maar wel waarschijnlijk is het, dat hij de typografie heeft uitgevonden.

Het was niet mogelijk, zooals de heer v. R. veronderstelt, 'de plankjes uitsluitend samen te stellen uit blokjes, op elk waarvan een apart figuur ingesneden staat', omdat deze kleine houten letterblokjes niet vlak en haaksch waren te maken, zoodat daarmee de vereischte aaneengesloten en even hooge drukvorm verkregen werd; bovendien zouden de houten blokjes ook spoedig door vocht, samenpersing enz. hun rechthoekigen vorm verliezen en dus niet opnieuw kunnen worden gebruikt, en daarom was het juist te doen.

Nu is men misschien wel op de gedachte gekomen houten lettertjes te gebruiken, misschien heeft men ze ook wel gebruikt, maar zeker zal dan gebleken zijn, dat ze niet de gewenschte resultaten gaven.

Wij mogen dus zeggen, dat de veronderstelde mogelijkheid van losse-typen-druk geen feit van praktische waarde kon worden, zoolang geen letterblokjes konden gemaakt worden, welke aan de gestelde eischen voldeden. Door het gebruik van gegoten looden letterblokjes, werd evenwel een losse-typen druk (typografie) mogelijk. Het volgens een nieuwe wijze bewerken, vervaardigen van de letters of letterblokjes is dus de uitvinding, welke de typografie heeft mogelijk gemaakt, of kortweg 'de uitvinding der boekdrukkunst'.

Mr. Ch. Enschedé heeft daarom in zijn in 1902 uitgegeven 'Technisch Onderzoek' allereerst de vraag gesteld en beantwoord, wat nu toch eigenlijk de uitvinding der typografie is en schrijft (bldz. 17):

'Niet in de losse beweegbare drukletters, doch in de gegoten drukletters lag de zoogenaamde uitvinding der boekdrukkunst.' Voor zoover mij bekend, was Mr. Enschedé ook de eerste, die erop heeft gewezen, dat uit de druktechniek en de

*) Spiegel onzer vaderlandsche geschiedenis. Platen-atlas, met beschrijvenden tekst door E. Molt. Amsterdam, S.L. van Looy. 1912.

giettechniek een nieuwe techniek ‘de typografie’ ontstond (geen ontwikkeling dus, maar een combinatie).

Het is goed, dat de heer v. R. een eervolle zaak voor zijn Vaderland verdedigt, beter zou het m.i. geweest zijn, indien hij eerst het terrein verkend had, waarop hij den afvalligen Nederlander wilde aanvallen, want nu is hij over onbekende hindernissen gestruikeld en heeft hij zijn Vaderland nog bovendien niet geholpen.

Ter studie durf ik den heer v. R. de werkjes van Mr. Enschedé en voornamelijk zijn ‘Technisch Onderzoek’, aanbevelen.

H a a r l e m .

G.P. TIERIE.

Mededeelingen en allerlei

Bericht.

Als Alg. Secretaris-Penningmeester van het Alg. Ned. Verbond is sedert 1 April opgetreden de heer N.J. Roelfsema.

Stukken voor het Hoofdbestuur zende men voortaan aan: Het Algemeen Secretariaat van het A.N.V., Wijnstraat 81, Dordrecht.

Oproep.

De Vreemde Woorden-Commissie, ingesteld door Groep Nederland van het A.N.V., vraagt correspondenten. Leden van Afdeelingen, ook jongelieden, kunnen zich daarvoor aanmelden bij den heer W.F. Gerdes Oosterbeek, secretaris der Afdeeling 's-Gravenhage en omstreken, Nicolaïstraat 50.

Afdeeling Stamverkeer.

Zooals vroegere jaren stelt de leiding van de Afdeeling Stamverkeer zich beschikbaar om alle gewenschte inlichtingen te verstrekken aan reislustigen uit Noordnaar Zuid-Nederland en omgekeerd.

Op aanvraag wordt de beschrijving gezonden - verleden jaar in Neerlandia verschenen - van een paar reisjes in Holland.

Wij zullen ook gaarne een exempl. zenden van het Reisboek voor Holland, verlucht met kiekjes, en hotelprijzen opgevende.

Zoo ook inlichtingenboekjes over bepaalde plaatsen: Alkmaar, Amsterdam, Apeldoorn, Barneveld, Brugge, Brussel, Antwerpen, Den Haag, Scheveningen, Delden, Deventer, Dordrecht, Franeker, Haarlem, Friesland, Groningen, Gent, Heemstede, Hilversum, Loosduinen, Marken, Naarden, Nijmegen, Noordwijk aan Zee, Nunspeet, Purmerend, Sneek, Renkum, Rotterdam, Schiermonnikoog, Utrecht, de Vechtstreek, Walcheren, Zandvoort, Zierikzee, Zwolle, door historisch Vlaanderen, het Maasdal, de Ardennengebergten.

Adressen voor Stamverkeer:

H. Meert, Spiegelstraat 20, Gent.

C. Plokhooy, Louise de Colignystraat 8,
Den Haag.

Nederl. cursus te Gronau.

De voorzitter der Afdeeling Enschedé zendt ons de volgende verbetering:

In Neerlandia van April lees ik aangaande den cursus in Gronau, als zou deze reeds geopend zijn. Mag ik U even mededeelen, dat het tijdstip der opening nog geenszins bekend is? Tevens lees ik dat met mij aangesteld is de heer Sanderling, hoofd eener R.-K. school. Ook niet alzo. De heer S. is hoofd eener openbare school te Losser.

Technische Hoogeschool.

Voor inlichtingen betreffende de studie aan de Technische Hoogeschool te Delft wende men zich tot den secretaris der Deiftsche Studenten-Afdeeling van het A.N.V., den heer A.J. Mollinger, Hypolitusbuurt 8, Delft.

Hendrik van Veldeke.

De commissie tot oprichting van een gedenkteeken te Maastricht voor Hendrik van Veldeke, den oudsten Nederlandschen dichter, heeft het benoodigde nog niet bijeen. Zij tracht nog eens belangstelling voor haar doel te wekken door een omzendbrief, waaraan is toegevoegd de door prof. Jan te Winkel op het Ned. Taal- en Letterkundig Congres te Maastricht gehouden rede over den dichter der St. Servatius-legende.

Penningmeester van het uitvoerend comité is de heer P.H.A. Jelinger, Markt te Maastricht.

Zeemansliederen.

Met ingenomenheid maakt Neerlandia van het volgende melding:

De Vereeniging 'Het Nederlandsch Zeewezen' heeft een prijsvraag uitgeschreven voor eene verzameling liederen, verzen en rijmen, thans of bij menschenheugenis gezongen door, of in gebruik bij schepelingen der Nederlandsche oorlogs-, koopvaardij- en visschersvloot, zooveel doenlijk met de melodieën, en opgave van plaats en jaar waar en wanneer de gedichten in omloop waren.

Inzending uiterlijk 31 Januari 1913 bij dr. D.F. Scheurleer, Den Haag.

Voor de antwoorden, die het best voldoen aan de opgegeven vraag, worden uitgelooft een eerste prijs van f 100. -, benevens een plaquette der Vereeniging in zilver, en een tweede prijs van f 50. -, benevens een plaquette in brons.

Het bestuur der Vereeniging acht zich niet gehouden een antwoord, dat het beste is der ingekomen antwoorden, doch niettemin niet voldoet aan de gestelde eischen, te bekronen.

De jury zal zijn samengesteld uit de heeren prof. dr. G. Kalff, Leiden; dr. G.J. Boekenoogen, Leiden en dr. D.F. Scheurleer, 's-Gravenhage, die het recht hebben zich medeleden toe te voegen.

De uitspraak der jury zal plaats hebben uiterlijk in de maand Juni 1913.

Holl. graven aan de Noordpool.

Van Engelsche zijde wil men op Jan Mayeneiland een gedenkteeken plaatsen voor de Hollandsche zeelieden, die daar in 1634 bij een overwintering zijn omgekomen.

Toch wel beschamend voor Nederland, waar reeds herhaaldelijk, maar tevergeefs is gepoogd gelden bijeen te brengen voor dit doel.

In Juli a.s. vertrekt een wetenschappelijke expeditie onder leiding van den heer S. Foster Stockhouse naar Jan Mayen eiland. De leider heeft zich bereid verklaard, wanneer de Nederlandsche Regeering dit wenscht, kosteloos een gedenkteeken daarheen te vervoeren en voor de oprichting zorg te dragen en zich verder te belasten met opdrachten betreffende de graven van Hollanders nabij het vroegere Smeerenburg (N.-W. kust van Spitsbergen).

Waarschijnlijk zal in Nederland een comité worden samengesteld, dat zich met de inzameling van gelden voor dit doel zal belasten.

Uit Curaçao.

Onder den naam van ‘Curaçaosch Philharmonisch Orkest’ is onder leiding van den heer R. Boshaljon opgericht een vereeniging, met het doel om de toonkunst op Curaçao te bevorderen en aan jongelui een gelegenheid tot gezellige bijeenkomsten te verschaffen. Daartoe zal nu en dan een voor het publiek toegankelijk concert gegeven worden, terwijl de vereeniging ook van plan is zich bij verschillende feestelijkheden te laten hooren.

Het Nederlandsch over de Zambesie.

Die Week (van Pretoria) heeft den heer A.J. de Roos, ‘reeds van de oorlogsdagen bekend om zijn moed en volhardingsvermogen, laten vertellen van Katanga, een streek van Belgisch Kongo, waar hij had gereisd.’ In het verslag lezen wij:

‘De Belgiese Regering, die tracht daar nederzettingen van boeren te krijgen, vindt uit, dat de Vlaamse, dat zijn Hollands sprekende settelaars, veel vast-

houden ter en sterker (ook van konstitutie) zijn dan hun Franse landgenoten. De taaiheid van het Hollands sprekend ras komt ook daar weer uit - aldus vertelt de heer Roos. En onze taal even taai als ons ras, zal stand houden, nu niet meer van de Kaap tot de Zambesie, maar ver Noordekant de wallen van die rivier.'

Fransche propaganda.

In Vlaanderen wordt een reclameplaat verspreid:

Amsterdam
Musée municipal
13 Avril
Juillet 1912
Exposition internationale des Beaux-Arts.

Vlaanderen verlangt toegesproken te worden in zijn e i g e n taal, de Nederlandsche.

Nu dat niet gedaan wordt, zullen weinigen geestdrift gevoelen voor een bezoek aan die internationale Kunsttentoonstelling.

Hoe men in Noorwegen doet.

Te Kristiania is een Noorsche Toonkunstenaarsvereeniging gesticht met het doel werken van Noorsche toondichters zooveel mogelijk in het buitenland bekend te maken. Leden der Vereeniging: zangers, pianisten, violisten en violoncellisten hebben beloofd nimmer in het buitenland te zullen optreden zonder een of meer werken van hun landgenooten te vertolken.

En wat doen de meeste der Nederlandsche zangers en zangeressen, wanneer zij in het buitenland en vaak zelfs wanneer zij in hun eigen land optreden?

Toonkunst in 1913 naar Rome.

Het Amsterdamsche Toonkunstkoor heeft de vereerende uitnoodiging ontvangen in Mei 1913 twee concerten te Rome te geven. Hoewel er zich vele bezwaren voordoen om de verre reis, waarmee twaalf dagen gemoeid zullen zijn, is toch besloten de uitnoodiging voorloopig te aanvaarden.

Vermoedelijk zal Bach's Matthäus-Passion uitgevoerd worden.

Afrikaners in Nederland.

Ds. v.d. Heever, predikant der Ned. Herv. Gemeente te Makwassie, Transvaal, is met zijn echtgenoot naar Nederland gekomen, waar hij de leergangen van Dr. J.H. Gunning over opvoedkunde zal volgen.

Mej. Lydia van Niekerk van het Hugenoten-College te Wellington, Kaap-provincie, die ook vroeger reeds in Holland was, is thans te Amsterdam weergekeerd om haar doktersgraad in de letteren te halen.

Taal- en Letterk. Congres.

De Ned. Z.-Afr. Vereeniging heeft besloten zich te doen vertegenwoordigen op het 32ste Taal- en Letterkundig Congres te Antwerpen.

Een fluksch uitgever.

De heer H. de Graaf, eigenaar van Het Westendrukkerij te Potchefstroom, is in Holland. De heer De Graaf, zegt Hollandsch Zuid-Afrika, die sedert den viede van Vereeniging zijn onaanzienlijk drukkerijtje tot een gunstig bekende zaak van vrij grooten omvang heeft weten op te werken, wenscht zich in Nederland, Engeland, en andere landen van Europa, en zoo mogelijk ook in Amerika van de nieuwste ontwikkeling in het drukkersvak op de hoogte te stellen en nieuwe zaken-betrekkingen aan te knopen.

Voor den nationalen strijd der Hollandsche Afrikaners heeft de heer De Graaf zich verdienstelijk gemaakt door het uitgeven, en zeer netjes uitgeven, van een aantal Hollandsche en Afrikaansche boeken.

Een Hollandsch huis te Parijs.

Nederlandsche handelaren en nijveren stellen zich voor te Parijs een Nederlandsch Huis te vestigen, waar uitsluitend voortbrengselen der Nederlandsche kunst en kunstnijverheid zullen worden verkocht. Zij hebben daartoe de medewerking ingeroepen van enkele te Parijs gevestigde Nederlanders en meer in het bijzonder van de Nederl. Kamer van Koophandel, die heeft toegezegd, wanneer de zaak op een goeden grondslag wordt gevestigd, ook het kantoor der Ned. K.v.K. in het zelfde gebouw te vestigen.

Indien dan tevens - wat het plan is - een Ned. Indische kunstnijverheidsafdeeling wordt ingericht en een inlichtingenkantoor betreffende het verkeerswezen in Nederland aan de zaak wordt verbonden, dan zou in Parijs een belangrijk Nederlandsch centrum zijn gesticht.

Met belangstelling zien wij naar berichten omtrent deze plannen uit.

Volkskunst.

Gedurende de maand Mei wordt te Dordrecht ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de vereeniging Voor Vak en Kunst een tentoonstelling gehouden van volkskunst en kunstnijverheid, zoowel uit binnen- als buitenland.

Men kan er zien wat onze voorvaderen, vooral de Friezen en Zeeuwen, op dat gebied hebben tot stand gebracht en bewijzen van den opbloei dezer kunst in onze dagen.

De Zuid-Afrikaansche volkskunst is mede vertegenwoordigd.

Ook Boeatan, de instelling van de Vereeniging Oost en West, is er met een inzending van Indische kunstnijverheid vertegenwoordigd.

Snijders-Fransch.

Op de adreskaart van een Rotterdamsch kleerenmaker staat te lezen: 'Kleeding naar maat enz.' alles in het Hollandsch, maar in den hoek: 'Tailleur pour Dames' en in een anderen hoek: 'Tailleur pour Heeren'.

Vraag om inlichting.

Wie kan meedeelen waar de plaatsen Oulem en Tiras gelegen zijn?

(Waarschijnlijk in Nederland, Vlaanderen of Noord-Frankrijk. Oulem en Tiras worden in 1654 in een huwelijksdatum te Leyden genoemd).

* * *

Wie kan het juiste adres meedeelen van:

E.F. Maas, vroeger Germiston (Transvaal).

C. Visser, vroeger 'Westvale' Upper Lenham Rd., Sutton Surrey (Engeland).

F. Westenberg, vroeger ambt. Dept. van Landbouw, Buitenzorg.

G.P. Rouffaer, vroeger Batavia.

Jhr. Mr. H.A. Elias, vroeger Villa Park, Velp.

A.P. van Nahuys, vroeger Lijdenburg (Transv.).

Dr. L.G. Bergen, geneesheer, vroeger Bonaire.

George Tourniaire, Tourniaire Quartet, vroeger Hotel Restaurant Astrachan, Charkof.

P.J. Landry, vroeger Doetinchem.

A.L. Weve, ingenieur, vroeger Obras del Puerto, Santa Fé.

J. Vogelensang, vroeger Reitzstraat 101, Bloemfontein (O.V.S.),

R.K. Bowles, vroeger Rijnkade 54, Arnhem (thans in Indië).

Eenige ingezonden stukken en jaarverslagen, alsmede de nieuwe Ledenlijst moeten wegens plaatsgebrek tot een volgend nummer blijven liggen.

Red.

Beknopt verslag der vergadering van het Hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond, op 13 April 1912 te Dordrecht.

Aanwezig de heer Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, voorzitter; de dames E. Baelde, onder-voorzitster, en R. de Guchtenaere en de heeren Ch.R. Bakhuizen van den Brink, wn. alg. secr.-penningmeester; H.D.H. Bosboom, Dr. H.F.R. Hubrecht, H. Meert, N.J. Roelfsema, Kapt. J.A. Snijders Jr. en Mr. W. Thelen.

Afwezig met kennisgeving de heeren Prof. J. Boeke, A.C. van der Cruyssen, Joh. Kesler, Jhr. Mr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer, J.M. Pijnacker Hordijk, Mr. Dr. C.F. Schoch, J.D. Baron van Wassenaer van Rosande en Jhr. Mr. J.L.W.C. von Weiler.

Punt I. Notulen der vorige vergadering (23 December 1911).

Deze worden goedgekeurd met enkele kleine redactiewijzigingen.

Punt II. Jaarverslag van het Hoofdbestuur. (In het Mei-nr. van *Neerlandia* opgenomen).

Punt III. Rekening en Verantwoording van het Hoofdbestuur over 1911.

Medegedeeld wordt, dat zij sluit in uitgaaf en ontvangst met een som van *f* 22714.66½. Het beheer werd zoo gevoerd, dat geen enkele post der begroting werd overschreden.

Voor enkele noodzakelijke standaardwerken voor het kantoor wordt een crediet van *f* 200. - toegestaan.

Besloten wordt van het saldo der Rekening en Verantwoording over 1911 *f* 1000. - te storten in het Fonds voor Kapitaalvorming.

Punt IV. Ingekomen stukken en mededeelingen.

1. Toekenning der Regeeringssubsidie over 1912 (*f* 3600. -).

Aan de Regeering is dank betuigd.

2. Kennisgeving der Groep Nederland, dat de heeren Dr. H.J. Kiewiet de Jonge en Jhr. Mr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer opnieuw door haar in het Hoofdbestuur zijn afgevaardigd, en dat de heer N.J. Roelfsema benoemd is in de plaats van Mr. W. Dicke, en dat deze heeren allen hun Herbenoeming of benoeming hebben aangenomen.

Met algemeene stemmen wordt de heer Roelfsema tot algemeen secretaris-penningmeester benoemd.

De voorzitter brengt hulde aan den heer Bakhuizen van den Brink, die zoo vriendelijk was, na Mr. Dicke's vertrek de betrekking waar te nemen, en richt een woord van welkom tot den heer Roelfsema, alsmede tot mej. De Guchtenaere, die voor het eerst als afgevaardigde van Groep Vlaanderen ter vergadering verschenen is, waaraan eene betuiging van leedwezen wordt toegevoegd over het aftreden van Prof. Fredericq.

Een voorstel om laatstgenoemde schriftelijk hulde te brengen voor al wat hij deed in het belang van het A.N.V., wordt aangenomen.

3. Loevestein-Commissie.

Het plan is om het slot Loevestein weer zooveel mogelijk in vroegeren toestand te doen brengen.

Goedgekeurd wordt, dat het Hoofdbestuur van het A.N.V. in die Commissie zal worden vertegenwoordigd.

4. Bosboom-Toussaint-Commissie.

Ook voor deze Commissie zal een lid van het Hoofdbestuur voor het A.N.V. zitting nemen.

5. Deelneming aan de Carnegie-hulde.

Het A.N.V. zond een bijdrage voor het te schilderen portret. - Goedgekeurd.

6. Verandering van het huurcontract voor 't kantoor.

Medegedeeld wordt, dat het oude kantoor veranderd wordt in een werkplaats en dus moet verlaten worden.

Voor een weinig hogere huursom dan thans wordt betaald, is een gedeelte van het bovenhuis gehuurd, waardoor 4 kamers kunnen worden ingericht en de noodzakelijke meerdere ruimte beschikbaar komt.

7. Rondschrijven in zake het Fonds voor Kapitaalvorming.

Dit wordt in handen gesteld van het Dag. Bestuur ter verdere afwikkeling.

8. Medewerking aan het plan 1913.

Verslag wordt gedaan van de vergadering der Commissie voor het Plan 1913, waarop het A.N.V. vertegenwoordigd was.

De bedoeling is om ten tijde dat de opening van het Vredespaleis verschillende vreemdelingen naar ons land zal voeren, dat vreemdelingenbezoek nog meer aan te moedigen, en dan de gelegenheid te schenken om niet slechts het geijkte typisch Nederlandsche te zien, maar vooral al wat Nederland op het gebied van land- en tuinbouw, nijverheid, veeteelt, oude en nieuwe kunst, kan leveren, en dat niet door ééne groote tentoonstelling, maar door een reeks plaatselijke tentoonstellingen, biedende wat elke streek belangrijks heeft, en door congressen, een en ander te houden in den loop van het jaar 1913, waardoor een

goed sprekend beeld zal worden verkregen van de plaats sedert het herstel zijner onafhankelijkheid in 1813, door Nederland op maatschappelijk en geestelijk gebied verworven.

Dankbaar is door de Commissie van het Plan 1913 gebruik gemaakt van het aanbod om voor de reclame van de diensten van het Perskantoor van het A.N.V. gebruik te maken.

Het A.N.V. heeft zich voorloopig bereid verklaard om f 50. - in de aanvankelijke kosten bij te dragen.

9. Aanvraag om steun aan de Olympische spelen te Stockholm.

De vergadering is van oordeel, dat in dezen geen steun zal kunnen worden verleend.

10. Aanbieding eener wandkaart van onze Koloniën.

De kaart ter vergadering aanwezig en gezonden door den heer J. Bremer, uitgever te Amsterdam, wordt gaarne aanvaard, ook het aanbod om zulk een kaart voor alle Groepen kosteloos te leveren.

11. Uitgave van onze Wereldkaart: de Nederlanders voorheen.

Medegedeeld wordt, dat van verschillende zijden de wensch te kennen is gegeven om de bekende Wereldkaart te laten drukken. Reeds is een aanbieding ingekomen om ze uit te geven. Met den teekenaar, den heer L. de Boer, moet nog overlegd worden over enkele fouten en aanvullingen.

De vergadering keurt goed dat het Dag. Bestuur deze zaak verder behandle.

12. Adres der Ned. Kamer van Koophandel te Londen in zake de Tariefwet.

De vergadering is van oordeel, dat deze aangelegenheid, hoe gewichtig ook, buiten de bemoeiingen van het A.N.V. ligt.

13. Vlugschrift: De houding van sommige ambtenaren tegenover de Nederlandsche Industrie, door W.C. Olland.

De meerderheid in de vergadering is van oordeel, dat het Hoofdbestuur de waarde van dergelijke geschriften onmogelijk kan beoordeelen en hoogstens daarop in Neerlandia de aandacht kan vestigen.

14. Het Nederlandsch in de ambtelijke taal.

Een langdurige en veelzijdige gedachtenwisseling heeft plaats over het vraagstuk der diploma ike taal. Besloten wordt in dezen zooveel mogelijk volledige inlichtingen te verzamelen.

Punt V. België.

1. Jaarverslag. (In Neerlandia opgenomen).

2. Kennisgeving der verkiezing van mej. De Guchtenaere als lid van het Hoofdbestuur in de plaats van Prof. Fredericq.

3. Eindverslag van Dr. Rudelsheim over de Ned. School te Antwerpen.

Besloten wordt aan alle leden van het Hoofdbestuur een afschrift te zenden.

4. Verspreiding van het Technisch Studenten Tijdschrift in Vlaanderen.
Besloten wordt de betreffende stukken om raad aan Groep Vlaanderen te zenden.

5. Tentoonstelling 1913 te Gent.

Aan het Dag. Bestuur wordt de vraag gericht of het A.N.V. zal inzenden op deze Tentoonstelling. De inzending van het Verbond te Brussel heeft goed gewerkt.

Almede wordt voorgesteld om in Augustus ook op het Ned. Taal- en Letterkundig Congres te Antwerpen uit te komen.

Van een en ander wordt overweging toegezegd door het Dag. Bestuur.

6. Motie der Algemeene Vergadering van Groep België.

‘Overwegende, dat de middelen, waarover het Secretariaat van Groep België beschikt te kort schieten, om zijn taak in den grooten Vlaamschen Taalstrijd naar behooren te vervullen; doet de Algemeene Belgische Groepsvergadering op 31 Maart 1912 te Brussel, een beroep op het Hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond, opdat het de middelen verschaffen zou om bedoeld Secretariaat te doen beantwoorden aan de eischen des tijds.’

De vergadering stemt na toelichting in het algemeen met dezen wensch in. Het Dag. Bestuur zal gaarne nadere voorstellen in dezen van het Vlaamsche Groepsbestuur afwachten.

Punt VI. Ned. Indië.

1. Inzameling voor de stormramp.

De som door Groep Indië bijeengebracht, groot f 3800. -, is afgedragen aan het Ramp-Comité te Amsterdam.

2. Gezelschapsreizen naar Oost-Indië.

Het doel dezer reizen, waarvoor het plan uitgaat van de Vereeniging Moederland en Koloniën, wordt uiteengezet. Twee afgevaardigden van het Hoofdbestuur hebben de vergadering dezer Vereeniging, waarop het onderwerp behandeld werd, bijgewoond. Het bezwaar is, dat zoo licht door vluchtig bezoek schijnkennis wordt verbreid. Een voorwaarde van slagen is een Indische Commissie van voorlichting. Aan het Groepsbestuur in Indië is geschreven om zijn oordeel te vernemen.

Besloten wordt vooreerst eene afwachtende houding aan te nemen.

3. Lantaarnplaatjes over Indië.

In herinnering wordt gebracht, dat het Koloniaal Instituut iemand naar Indië heeft gezonden om opnemingen te doen voor lantaarnplaatjes en films. Wellicht zou ook het Verbond hiervan gebruik kunnen maken. Het Dag. Bestuur zal dit in herinnering houden.

4. Het propagandaboekje voor Ned. Indië.

Hierover wordt briefwisseling gevoerd met het Groepsbestuur.

Punt VII. Suriname.

Het Groepsbestuur heeft dezer dagen een poging aangewend om door een rondschrijven voor het A.N.V. opnieuw beangstelling aan te kweeken, omdat die in den laatsten tijd wel wat te wenschen overlaat.

Punt VIII. Ned. Antillen.

1. Panamakanaal.

Het Dag. Bestuur doet verslag van zijne bemoeiingen in dezen. Bij de besprekingen komt uit, dat de nieuwe handelsweg niet in de eerste plaats langs Curaçao zal loopen. Het maken van een wereldhaven aldaar is om de hooge kosten een vrome wensch; verbetering van het Schottegat en verbreeding van den havenmond, een werk dat toch nog eene uitgave van een half millioen zal meebrengen is het eenige wat Nederland kan doen, en dan kan Curaçao wellicht een kolenstation worden.

Door de opening van het Panamakanaal zal de scheepvaart in en om Midden-Amerika reusachtig toenemen. Alle omliggende havens zullen profiteeren. De lezingen van de heeren De Vries en Loman, een paar jaar geleden in de kolonie gehouden, hebben aangetoond in hoeverre ook Curaçao voordeelen van den nieuwen toestand kan trekken. De Hollandsche scheepvaart zal toenemen en die moet in elk geval naar Curaçao geleid worden. Er is ook prachtige gelegenheid voor nieuwe lijnen naar en van Noord- en Zuid-Amerika.

Toezegging wordt ontvangen van een artikel voor Neerlandia over dit belangrijke onderwerp.

2. Jaarverslag en Rekening en Verantwoording. (Zal in Neerlandia verschijnen).

3. Aanvraag eener toelage voor 1911 en 1912.

Voor 1911 en 1912 wordt een steun van 59% der verplichte afdracht verleend.

4. Nieuwe studiebeurs voor Hendrik Krijt (door de Groep zelf bekostigd).

Deze werkzaamheid wordt door het Dag. Bestuur zeer gewaardeerd.

De studiebeurzen in en buiten de kolonie zijn van groot belang voor de Groep Antillen en verdienen allen steun.

Punt IX. Zuid-Afrika.

In de vergadering van Plan 1913 is de aandacht gevestigd op de N.Z.A.V. en propaganda voor het Plan in Zuid-Afrika. De heer Rompel, die spoedig naar Zuid-Afrika vertrekt, heeft toegezegd, daartoe mede te werken.

Als secretaris van het Perskantoor heeft hij gewichtige diensten aan het A.N.V. bewezen. Nu hij zich in Pretoria gaat vestigen, zal hij daar in veel opzichten de belangen van het A.N.V. kunnen behartigen.

Eene bespreking van den tegenwoordigen toestand in Zuid-Afrika geeft aanleiding er op te wijzen, hoe hoopvol het is dat jong Afrika zich aaneensluit en de taak van Steyn en Hertzog zal overnemen. Wij mogen tevreden zijn als de Hollandsche taal tegenover het Engelsch stand houdt. Dat Hertzog openlijk gevierd wordt, dat het aantal studeerende Afrikaners in Holland in de laatste jaren van een paar tot 84 klom, zijn teekenen des tijds, welke vertrouwen geven voor de toekomst.

2. Afdeeling Johannesburg. (Deelneming aan de gewone jaarlijksche landbouw-tentoonstelling).

De penvoerster der Afdeeling verzocht in Maart om tegen April een groote zending platen, kaarten, boeken enz. voor Johannesburg gereed te maken Haar is geschreven, dat dit een langen tijd van voorbereiding zou eischen en dat daarom aan haar verlangen in veel opzichten niet kon voldaan worden*).

Punt X. Zelfstandige Afdeelingen.

Goch. De Prinses Julina-Vereeniging aldaar wenscht voorloopig niet als Zelfstandige Afdeeling, wel als lid toe te treden. - Kennisgeving.

Hamburg. De pas opgerichte Nederlandsche Vereeniging heeft uit zich zelf aansluiting gezocht en in een uitvoerig schrijven verschillende vragen om inlichting en steun gedaan, waaraan het Dag. Bestuur zooveel mogelijk hoopt te voldoen, ook door bemiddeling der Boeken-Commissie.

In een voorloopig schrijven is der Vereeniging geluk gewenscht en haar in overweging gegeven om als Zelfstandige Afdeeling tot het A.N.V. toe te treden.

Leipzig. Het jaarverslag dezer Afdeeling is in Neerlandia opgenomen.

*) Toch is de Afd. goed uitgekomen door eigen kracht (zie het verslag in dit nr. blz 139).
Red.

Menton. Het bestaan eener Nederlandsche Vereeniging aldaar is onder de aandacht van het Dag. Bestuur gebracht. Het is met het bestuur te Menton in briefwisseling getreden.

Winnipeg. Van den wnd. Vice-Consul is een schrijven ingekomen over het Nederlandsch element aldaar.

In net schrijven wordt ook gevraagd om steun voor het stichten van een kerk. Het A.N.V. kan daarvoor geen steun verleen, maar kan de belanghebbenden desverlangd wel in verbinding stellen met kerkgenootschappen hier te lande. Tegelijk zou dan gevraagd kunnen worden een commissie te willen samenstellen tot voorbereiding van een Afdeeling Winnipeg van het A.N.V. aldaar. - Aldus besloten.

Punt XI. Vertegenwoordigers.

Budapest. De vertegenwoordiger aldaar deed enkele mededeelingen betreffende Hongaarsche schrijvers over Nederland.

Caïro. Als plaatsvervanger van wijlen den heer Van Vloten heeft zich bereid verklaard op te treden zijn compagnon, de heer G. Vogel, die ook reeds vroeger bij voorkomende gelegenheden als plaatsvervanger optrad.

De vergadering benoemt den heer G. Vogel tot vertegenwoordiger te Caïro.

Campêche (Mexico). De vergadering benoemt den heer N.J. Beversen tot vertegenwoordiger te Campêche (Mexico).

Genua. De vertegenwoordiger deelde mede, dat er vooralsnog in Genua geen plaats is voor een Afdeeling.

Maracaibo. Onze vertegenwoordiger aldaar, de heer S.F. Duwaer, zond f75. -, de heer J.N.C. Henriquez aldaar f25, - voor het Fonds tot Kapitaalvorming. Aan beide heeren is de dank van het Hoofd bestuur betuigd.

Mexico D.F. Dankbetuiging is ingekomen voor voorlichting over Tentoonstellingsplannen. - Kennisgeving.

New Brighton. Als vertegenwoordiger aldaar wordt voorgedragen de heer C. Hess, die door de vergade ring tot vertegenwoordiger wordt benoemd.

Pará. Jaarverslag over 1911. Is in Neerlandia van April opgenomen.

Perzië. Jaarverslag over 1911. Is in Neerlandia van April opgenomen.

Rome. Op uitnoodiging van onzen vertegenwoordiger aldaar zou de heer Hullebroeck, van Gent, in de Paaschvacantie een paar liederavonden te Rome geven en men hoopte alsdan tegelijkertijd een Afdeeling van het A.N.V. aldaar te stichten. Voor dat plan heeft het Dag. Bestuur f25. - bijgedragen. - Goed gekeurd.

Weenen. De heer v.d. Klaauw, vertegenwoordiger van het A.N.V. te Charkof is van daar naar Weenen verhuisd.

Door de vergadering wordt goedgekeurd dat hij nu te Weenen het A.N.V. zal vertegenwoordigen.

Punt XII. Stamverkeer.

Een schrijven tot hervorming dezer Afdeeling is ingekomen.

Mej. Baelde en de heeren Meert en Plokhooy zullen over de regeling der Afdeeling Stamverkeer een samenkomst hebben.

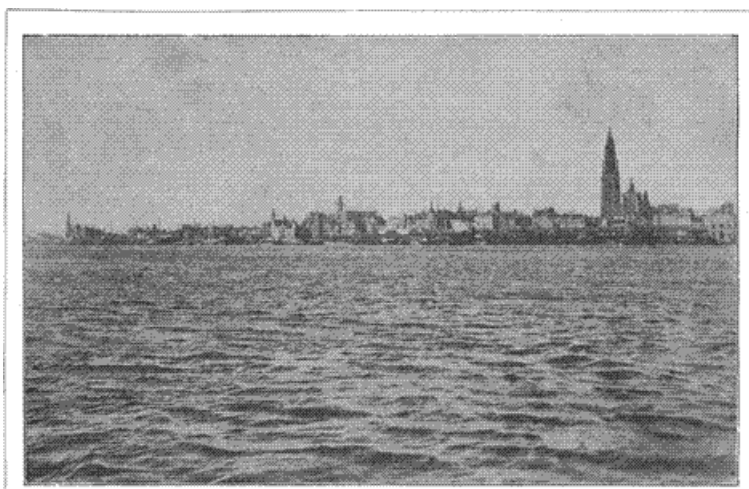
De waarn. Secretaris,

CH.R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK.

Jan Blockx †.

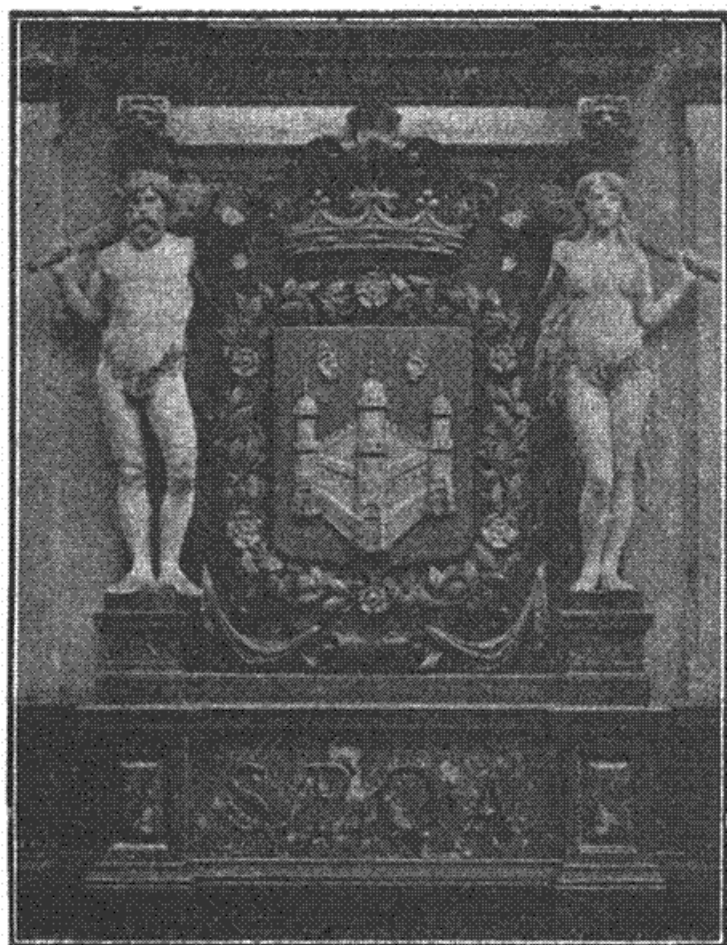
Even voor het ter perse gaan van dit nummer bereikt ons de droevige tijding, dat de Vlaamsche toonkunstenaar Jan Blockx in den ouderdom van 61 jaar is overleden.

De Vlaamsche redactie zal zeker niet nalaten zijn nagedachtenis in het volgend nummer van Neerlandia te eeren.

De Scheldestad.

(De cliché's in dit artikel zijn naar foto's van G.B. en eigendom der stad Antwerpen).

Wapen van Antwerpen.

Wanneer in Augustus a.s. het Nederlandsch taal- en letterkundig Congres ten vierden male binnen Antwerpen's wallen zal vergaderen, dan zal het zijn in een atmosfeer die nog daverd van de klanken, opgewekt door de feesten waarmee men de nagedachtenis van Conscience zal hebben geëerd, en de Congresleden, talrijk samengestroomd uit Noord en Zuid, - dat hopen wij althans, - zullen nog de laatste galmen opvangen van het 'Heil, Conscience!', dat uit duizenden monden zal hebben weerklonken, geestdriftige uiting van een dankbaar en juichend volk. En hun die 't nog niet vernomen zouden hebben zal men nogmaals vertellen van den voor bijna dertig jaar overleden zanger en ziener, wiens geest echter niet gestorven is en die voortgaat in de jongere Vlaamsche geslachten het volksbewustzijn te doen openbloeien, hij, die reeds zooveel geslachten door zijn opzweepend woord tot het volle licht heeft weten te verheffen.

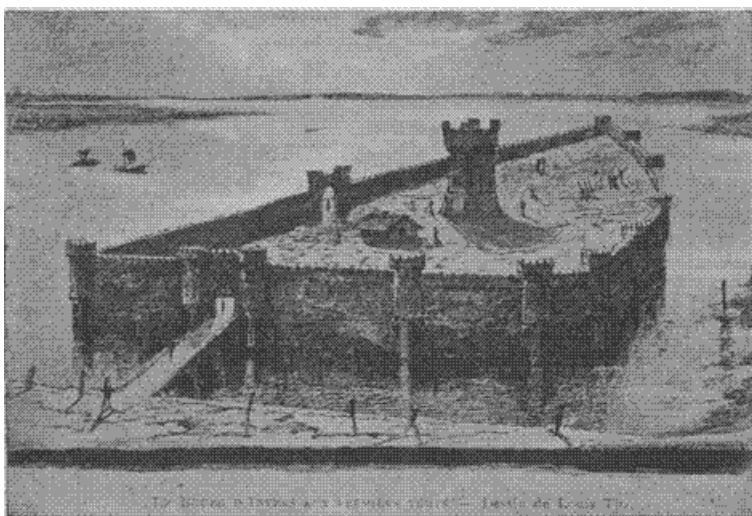
En men zal hun dan ook vertellen welke rol Antwerpen in zijn leven gespeeld heeft; hoe deze stad voor hem, die toch in den grond een halve Franschman was, een frissche bron werd, waaruit hij zijn Vlaamsch gevoel, zijn Vlaamschen geest zou putten, en hoe de macht van de hem te vroeg ontrukte Antwerpsche moeder en de bezieling welke van die door en door Antwerpsche omgeving, waarmee hij zoo graag verkeerde, uitging, sterk genoeg waren om de vreemde elementen die van vaders zijde in hem waren neergelegd, ver, zeer ver op het achterplan te dringen. Conscience dweept met Antwerpen, hij was een echte Antwerpsche jongen, hij was een 'Sinjoor' in den vollen zin van het woord. Stel U Conscience voor te Gent geboren b.v.b. en naar alle waarschijnlijkheid zouden wij op een talentvollen Conscience kunnen wijzen, maar misschien niet op den Vlaamschen 'volksschrijver' Conscience.

Wel moet er dus een bijzondere aantrekkingskracht huizen in die stad aan de oevers der Schelde, die zoo een belangrijke rol gespeeld heeft op handelsen kunstgebied, en die ook in de geschiedenis der Nederlanden op een zeker oogenblik van zich heeft doen spreken.

Het was de aloude ziel van de stad en van haar bevolking die Conscience aangreep toen hij, geboren in het oude Sint Andrieskwartier, als kind de vertooningen in den nog steeds bestaanden 'pioesjenellenkelder' bijwoonde, toen hij de Antwerpsche legendarische vertellingen in zich opnam en verwerkte en toen de gebouwen van Oud-Antwerpen zijn geest naar vroegere dagen terugvoerden.

Die oude Antwerpsche gebouwen, zij zijn gelukkig nog niet alle verdwenen, al heeft de hand van den slooper er veel neergehaald, en nu nog kunnen de

archeologen, die het a.s. Congres zullen bijwonen, hun hart ophalen aan de overblijfselen van vervlogen tijden. Naast het Museum Plantin-Moretus, die oude werk- en woonplaats van een der grootste drukkers van Europa, eenig in zijn soort, dat een verdiende wereldberoemdheid bezit (in het Mei-nr. werd een afbeelding opgenomen), zullen zij kunnen zien hoe de tijd en de mensch aan het laatste houten geveltje (in de Stoelstraat) nog de gelegenheid niet ontnomen hebben om door zijn hellende houding zijn ouderdom te bewijzen. En met welgevallen zullen zij door sommige smalle, kronkelende straten van het oude Antwerpen dwalen, hier een deur of een poort, daar een gevel, ginder weer een binnenplaats opmerken, om niet te gewagen natuurlijk van hetgeen iedereen ziet, die Antwerpen bezoekt, de O.L. Vrouwenkerk met haar slanken, ranken toren, zoo dikwijls met fijn kantwerk vergeleken, mooi zooals er weinig kerktorens te vinden zijn, en haar schilderijen van Rubens; de St. Jacobskerk met het graf van Rubens; de St. Pauluskerk met haar meer eigenaardigen dan mooien Calvarieberg; de pomp van Quinten Metsijs; het Stadhuis; het Steen; het Begijnhof; het Vleeschhuis met den Bloedberg; de Waterpoort; het oude meisjes- en jongensweeshuis en de oude gildehuizen. Doch naast de overblijfselen uit vroeger dagen, welke ieder, die zijn oogen den kost wil geven, kan zien, zijn er ook een aantal waarvan men het bestaan moet kennen en die niet publiek zichtbaar zijn: daartoe behooren de Burgundische kapel, omstreeks 1496 opgericht; de absida van O.L.V. kerk, waarvan de bouw begonnen is rond het jaar 1352, een gedeelte dat niet vernield werd door den grooten brand, die in 1533 bijna heel de

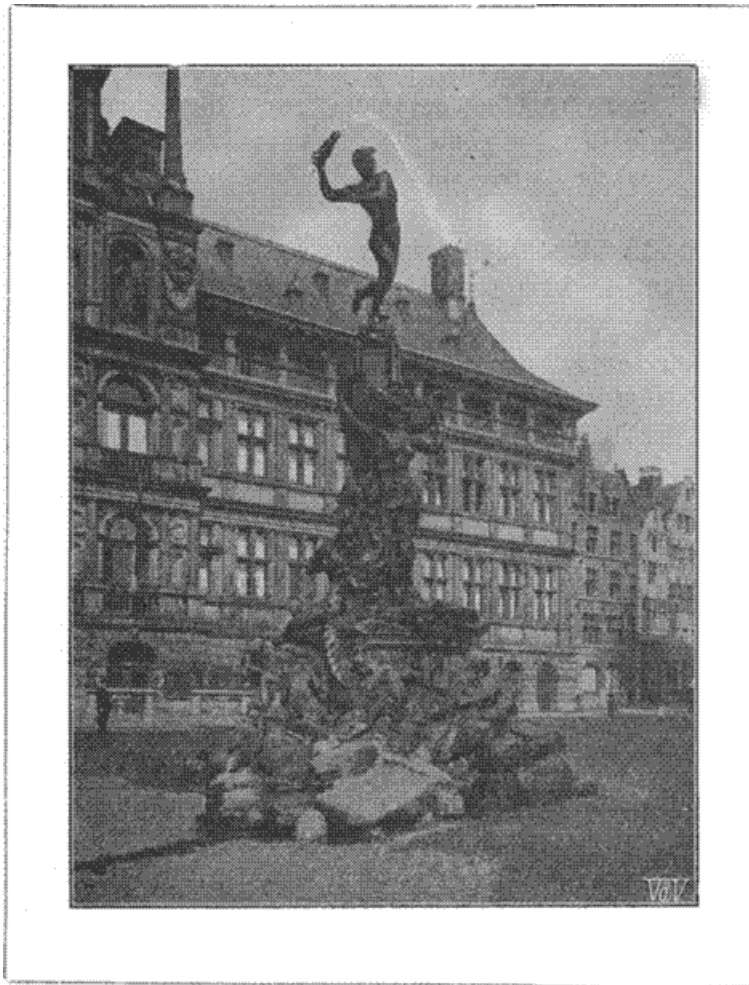
Oude burcht Antwerpen.

hoofdkerk in asch legde; het Waterhuis, door een van Antwerpen's bekende burgemeesters, Gillebert van Schoonbeke, in 1553 gebouwd om zestien toen opgerichte bierbrouwerijen (waarvan nu nog twee bestaan) van water te voorzien, met zijn vergaderzaal van het oude brouwersgilde; de oude beurs, dagtekenend van het begin der 16e eeuw; de fresco's van de 15e eeuw, voor enkele jaren in een huis der Reyndersstraat ontdekt.

Uit dit alles blijkt dat Antwerpen nog iets anders is dan de handelsstad, waarvoor het steeds doorgaat en dat er, in oudheidkundig opzicht, - hoeveel er ook in den loop der eeuwen verdwenen is, - toch nog genoeg is overgebleven dat de belangstelling der liefhebbers van oudheden kan gaande maken.

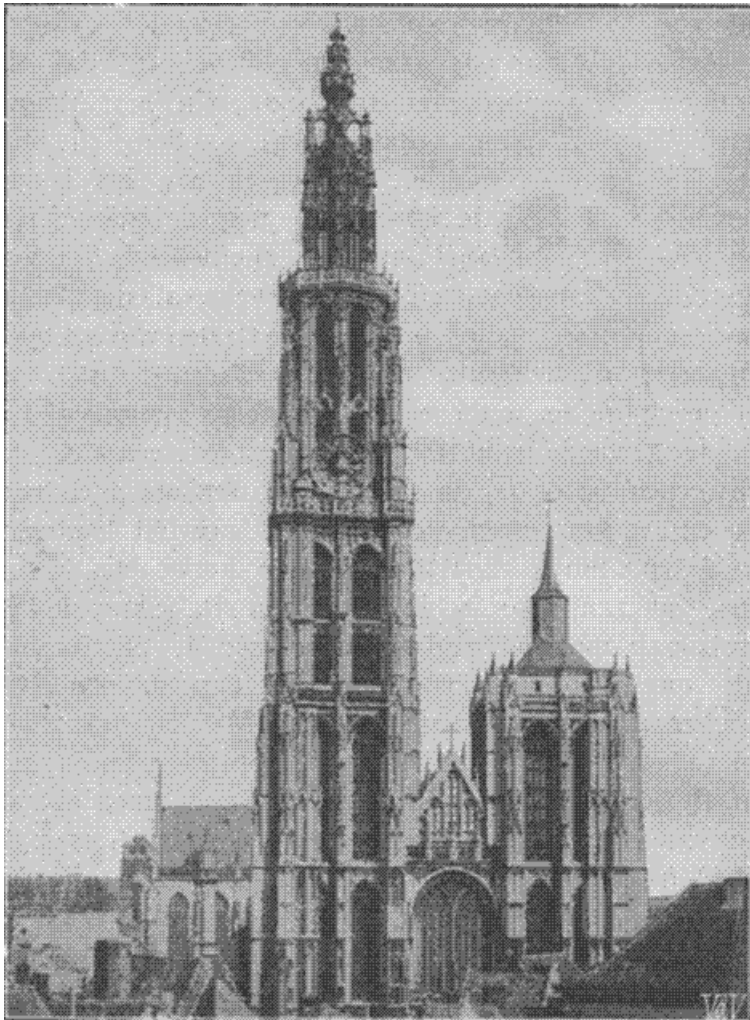
De oorsprong van de stad schijnt op te klimmen tot de vroege middeleeuwen; althans in de achtste eeuw, in 726, vindt men al melding van haar gemaakt, alhoewel de naam 'Andoverpienses' reeds in 640 voorkomt. Hoe toen haar uitzicht geweest is, kan alleen onze verbeeldingskracht ons bij benadering voorspiegelen: een visschersdorp te midden van moerassen, 'an 't Werf' gelegen, om de etymologie van de eenen te gebruiken, beschut door een dijk opgeworpen tegen den vloed van den stroom (ant = tegen, en werpen), om de etymologie van de anderen te bezigen. Maar de zucht naar het legendarische schiep een reus, genaamd Druoon Antigoon, - een van de oudste voorstanders stellig van het handelsprotectionisme - die een tol hief van al de schepen, die de Schelde op- of afvoeren, en ieder welke deze belasting weigerde te betalen de rechterhand afhieuw welke hij in den stroom wierp; hij hield de bevol-

king onder zijn tiranny gebukt, tot een Antwerpsch burger, Silvius Brabo, - een moderne David, die

Standbeeld van Brabo.

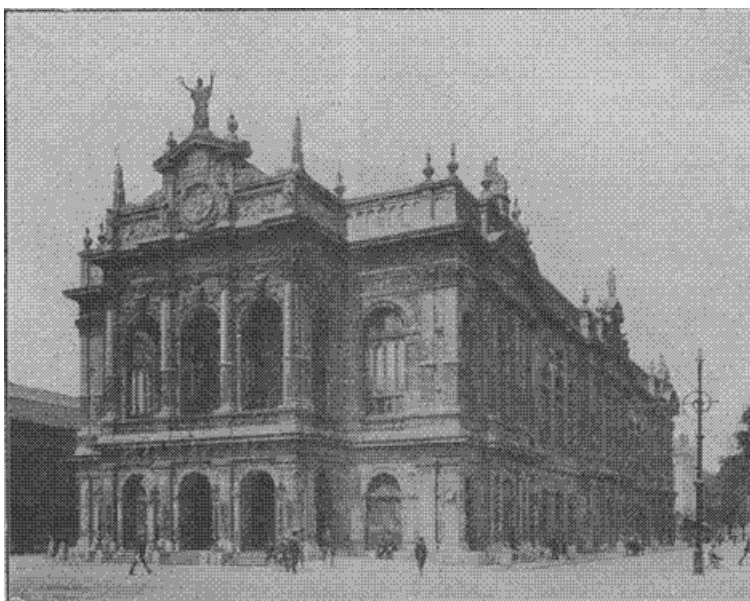
den strijd zou aangaan tegen Goliath, en waarschijnlijk ook een van de eerste partijgangers van den vrijhandel, - het plan opvatte om zijn stad van dien geweldenaar te verlossen. En de legende verhaalt dan verder dat hij hem versloeg, dat hij hem het hoofd en een hand afhakte en die hand in de Schelde slingerde. Dat zou dan de legendarische oorsprong zijn van den naam der stad, 'Hantwerpen'.

O.L. Vr. Kerk.

natuurlijk als 'Antwerpen' uitgesproken, hetgeen een bewijs zou wezen dat de toenmalige Vlamingen en de Antwerpenaars in het bijzonder reeds de h niet uitspraken, een eigenaardigheid die hun in den loop der tijden, tot op den dag van heden, nog steeds is bijgebleven.

(Slot volgt.)

Buitenland

De beteekenis van Nederland als Overzeesch handelaar.

De Pacific Marine Review van April j l. bevat een zeer lezenswaardig artikel van den heer Chas Vornholt, lid van het A.N.V. te San Francisco, waarin hij voor de Amerikanen de beteekenis van Nederland als landmogendheid schetst. Dit is noodig, want slechts weinig Amerikanen kunnen zich die beteekenis begrijpen. Vaak meent men dat Nederland een deel uitmaakt van Duitschland. Dat Nederlandsch en Duitsch twee volkomen verschillende talen zijn, die volkomen onafhankelijk van elkander zijn, zal men een Amerikaan nooit recht duidelijk kunnen maken en het feit, dat Koningin Wilhelmina over bijna 50 millioen onderdanen den scepter voert zal ook als verrassing velen in de ooren klinken.

Om al deze verkeerde meeningen te bestrijden heeft de heer Vornholt zijn artikel geschreven

Hij begint met de cijfers van in- en uitvoer en *het* scheepvaartverkeer der verschillende landen van Europa te geven, om daardoor duidelijk te doen zien, welke plaats Nederland in het handelsverkeer bekleedt.

‘Slechts twee van zijn stoomvaartlijnen ontvangen een zeer matige regeerings-subsidie’, aldus schrijver, ‘en niettegenstaande de vinnige mededinging van ruim gesubsidieerde buitenlandsche maatschappijen, handhaaft Nederland zich gemakkelijk op de achtste plaats, en niet lang zal het duren of Holland zal Italië, Japan en Frankrijk voorbij streven en op de vierde plaats komen te staan.’

Hij toont met cijfers den groei van het Nederlandsch scheepvaartverkeer aan. Het aantal schepen bedroeg in 1902 145, in 1912 256. De tonnenmaat was in 1902 350.700 en in 1912 913 400 dus een vermeerdering van 26%. Hiervoor zijn alleen genomen de voornaamste Nederlandsche stoomvaartmaatschappijen.

Niet minder dan 41 stoombooten met een inhoud van 200.000 ton zullen in 1912 afgeleverd worden. Van dit getal komen alleen op rekening van de Kon. Holl. Stoomvaart-Maatschappij een 7 tal nieuwe stoombooten en zooveel bestellingen worden er bij de scheepswerven in Holland gedaan, dat twee nieuwe stoomschepen voor de Kon. Holl. Lloyd in Engeland moesten worden gemaakt, waar bovendien een stoomboot van 32 500 ton op stapel is gezet. Na Engeland heeft Holland van alle landen der wereld het grootste aantal zeeschepen in de maak.

De heer Vornholt zegt, dat de Amerikanen wel heftig zullen schrikken, wanneer hij hun vertelt, dat in Holland alle mogelijke nijverheid een zeer bloeiend bestaan leidt en haar voortbrengselen naar alle deelen van den aardbodem zendt; terwijl de uitmuntende fabrikatie de Hollanders in staat heeft gesteld om met succes de mededinging tegen grootere landen te kunnen volhouden.

Hij wijst er dan op, hoe de Internationale Scheepvaart-Maatschappij te Rotterdam een wereldnaam geniet voor het sleepen van droogdokken, baggermolens en ander onhandelbaar materiaal naar alle deel en van de wereld; dat Rotterdam de grootste kunstmatige haven van de wereld zal zijn, wanneer straks de nieuwe Waalhaven voltooid is; dat de groote sluis in het Noordzee-Kanaal, die men zich voorstelt te bouwen, de grootste van de aarde zal zijn en dat de spoorbruggen, die de beide oevers van dit kanaal verbinden nabij Amsterdam en nabij Haarlem, de grootste draaibruggen

zijn die er bestaan; dat Amsterdam een wereldmarkt is voor tabak en andere voortbrengselen uit Nederlandsch Oost Indië, de grootste uitvoerder van diamant, voornamelijk naar de Ver. Staten, het voornaamste financieele gemiddelde na Berlijn en Frankfort, en de grootste kooper van Amerikaansche effecten, na Londen. De reusachtige combinatie bekend als de Royal Dutch Shell is de voornaamste mededinger van de Standard Oil Company.

De heer Vornholt eindigt zijn zeer lezenswaardig opstel aldus:

‘Zelfs een onvolledige en korte schets, als het bovenstaande artikel noodzakelijkerwijze moest zijn, kan niet nalaten aan te toonen, dat het Nederland van onze dagen een welvarend, werkzaam en waakzaam land is, vol bedrijvigheid en geestkracht, en hoewel het er geen aanspraak op maakt de zelfde hoogte te hebben bereikt als het had in de 17e eeuw, toen het feitelijk dezelfde plaats bekleedde als het Engeland van onze dagen, neemt het toch een eervolle positie in onder de volken der wereld. En na een 10-tal jaren zal het nog hooger zijn gestegen En wanneer men nu weet, dat niet minder dan 5 Nobelprijzen aan dit bewonderenswaardige land zijn uitgereikt, dan is tevens het bewijs geleverd, dat de stoffelijke welvaart niet bereikt is ten koste van de verstandelijke beschaving.’

Onze boter in Engeland.

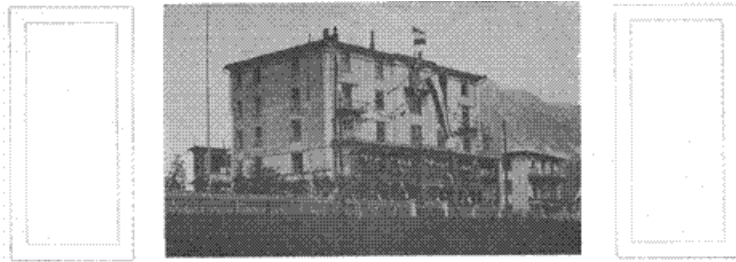
In 1909 werd 148.567 cwts boter uit ons land naar Engeland ingevoerd. 1910 gaf een kleine vermeerdering (154 537 cwts), maar voor 1911 gaf Handelsberichten slechts het cijfer 104 655 cwts, dus een achteruitgang van circa 30 ten 100.

Sommige Nederlandsche bladen knoopten hieraan beschouwingen vast die voor de Nederlandsche boterfabrikanten minder vlelend waren. Zij deden het voorkomen alsof Nederland door Australië vooral van de Engelsche botermarkt verdrongen werd, niettegenstaande het scherpe toezicht dat tegenwoordig in Holland op het boteraanmaken werd geoefend. Wij hebben ons daarom om inlichtingen gewend tot verschillende personen. De secretaris van den Algem. Nederlandschen Zuivelbond te 's-Gravenhage, was zoo welwillend ons mede te deelen, dat de aangehaalde cijfers niet zeggen dat onze boter van de Engelsche markt werd verdrongen; het is alleen een feit, dat zij elders een betere markt kan vinden Boter heeft een internationale markt en door zijn zeer gelukkige ligging trekt Nederland partij van alle gelegenheid om de meest voordeelige markt te vinden, en nu leert de praktijk van den boterhandel, dat de Nederlandsche boter vaak voordeeliger verkocht kan worden in Duitschland, België en Frankrijk, dan in Engeland.

De waardeering van Deensche en Hollandsche boter is in de laatste jaren integendeel zeer te onzen gunste gewijzigd.

Onze vertegenwoordiger te Londen, de heer J.E.A. Reyneke van Stuwe, heeft voor ons met Dr Van Rijn, den Nederlandschen boter consulente te Londen gesproken. Omtrent dit onderhoud meldt de heer Van Stuwe: ‘de oorzaak van den belangrijken achteruitgang in den uitvoer van boter uit Nederland naar Engeland is niet te wijten aan mededinging van Australië of andere landen, maar louter aan het feit, dat de Nederlandsche boterhandelaren liever naar Duitschland uitvoeren, waar zij een meer geregelder markt en geen onaangename beperkende bepalingen en andere moeilijkheden ondervinden.

Men ziet, dat de beide deskundigen hier te lande en in Engeland het treffend met elkander over de oorzaken van dezen achteruitgang eens zijn.

Het Ned. Sanatorium te Davos-Platz.

Met het doel, Nederlandsche longlijders en lijderessen met beperkte geldmiddelen en verkeerend in het beginstadium der ziekte in staat te stellen tegen zoo gering mogelijke kosten gezondheid en arbeidskracht te herwinnen, werd 1 Sept. 1897 het Nederlandsche Sanatorium te Davos geopend.

Waar voor de oprichting slechts een bedrag van G. 6000. - aan giften beschikbaar was, en deze som bijna geheel moest besteed worden tot aankoop van meubilair voor het aanvankelijk gehuurde gebouw (30 bedden), waren de moeielijkheden de eerste jaren zóó groot, dat het vaak scheen, alsof ons streven zou moeten worden opgegeven.

Wij waren evenwel zoo gelukkig dit wordingstijdperk te boven te komen, en toen wij in 1901, dank zij den ondervonden steun, een eigen gebouw (50 bedden) konden openen, en een Nederlandsch geneesheer aan de inrichting konden verbinden, begon een nieuw tijdperk, dat weliswaar nog aanhoudende groote krachtsinspanning vorderde, doch ons tegelijk gestadige vooruitgang bracht.

Steeds mochten wij erin slagen, het groote jaarlijksche tekort der exploitatie (Frs. 12000. - tot 15000. -) te dekken. Van jaar tot jaar kon onze zware hypothecaire schuldenlast, welke in 1901 meer dan de helft van de bouwsom bedroeg, verminderd worden, bij voortduring stegen

onze vaste jaarlijksche bijdragen in den vorm van contributies, en allengs kon de gemiddelde verpleegprijs verlaagd worden.

En zoo zagen wij dan de bereiking van ons einddoel meer en meer nabij komen.

Eene zaak ontbreekt hieraan niettemin nog steeds.

Toen in 1901 besloten werd het tegenwoordige gebouw aan te koopen, en door vergroting met drie verdiepingen tot sanatorium in te richten, waren onze geldmiddelen zeer gering, en was nog niet de helft van het benodigde bedrag eigendom onzer Vereeniging.

Het gevolg hiervan was, dat wij er ons toenmaals toe moesten bepalen, het zwaartepunt bij de inrichting van het gebouw geheel te leggen op wat den patienten kon geboden worden, doch tegelijk ertoe moesten overgaan meerdere, vooral voor den huishoudelijken dienst zeer wenschelijke zaken tot een later tijdstip uit te stellen.

Met groote toewijding hebben Directie en Personeel in de jaren, die sedert verlopen zijn, de bezwaren, aan de tekortkomingen van het gebouw verbonden, gedragen.

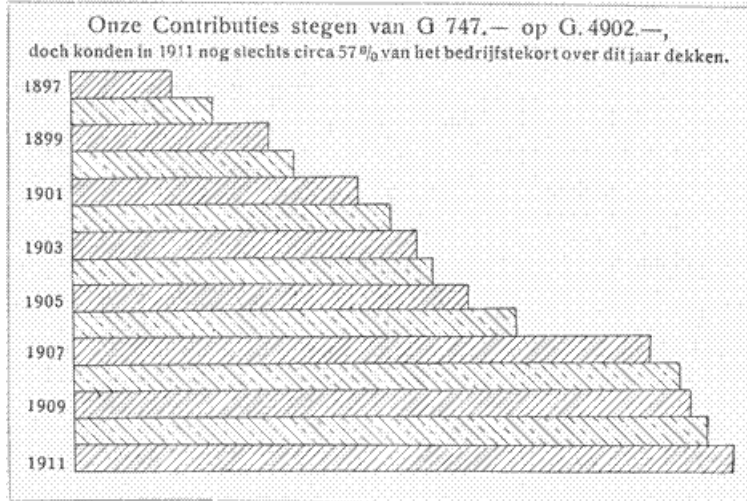
Maar dit kan geen blijvende toestand zijn, en de noodzakelijkheid hierin verbetering te brengen, doet zich thans onafwijsbaar gevoelen.

Daarom heeft het Bestuur besloten, binnen kort te doen aanvullen, wat voor het bedrijf nog aan het gebouw ontbreekt.

Aangebracht zullen worden:

Eene eetzaal; het vertrek, hiervoor thans in gebruik, kan bij de maaltijden slechts een deel der patienten tegelijk bevatten. Twee nieuwe badkamers; thans moet ééne badkamer in ruim 50 baden per week voorzien. Eene berg-

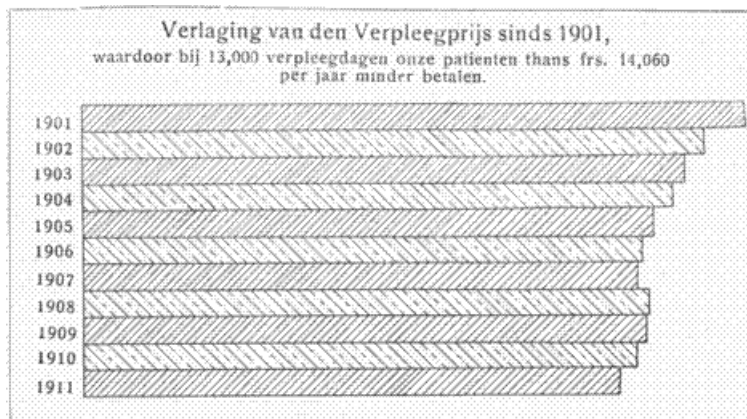
ruimte, welke in het tegenwoordige gebouw geheel ontbreekt; eene voldoende linnenkamer, betere garderobes, eene goede onderzoekkamer, een beter laboratorium, eene schrijfkamer, de zoo noodige brandvrije hoofdtrap. Verder de personenlift, welke ten geschenke werd ontvangen, doch die in het oude gedeelte van het huis geen plaats kon vinden. Tegelijk zal het aantal patientenbedden met ca. 15 worden uitgebreid, opdat wij

des winters minder aanvragen behoeven af te wijzen.

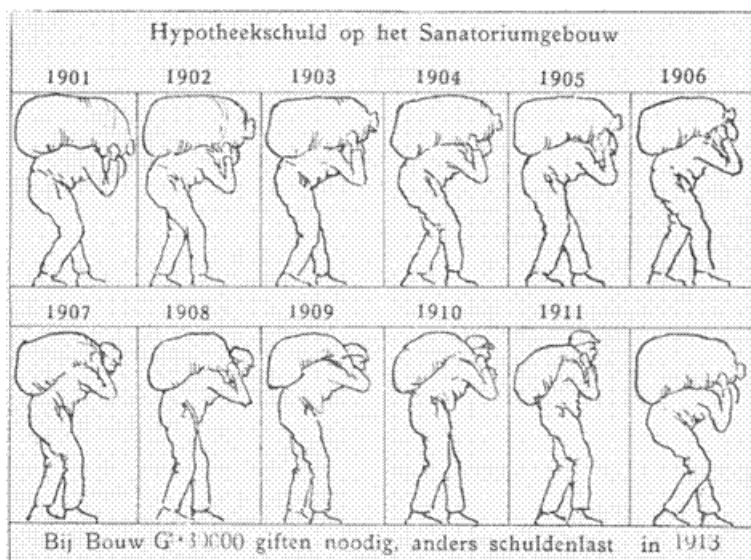
De dringende noodzakelijkheid, deze aanvullingen eindelijk te doen plaats vinden, dwong ons dit besluit te nemen, hoewel de geldmiddelen hiervoor nog slechts ten deele voorhanden waren, *en hoewel circa G. 30000. - nog ontbraken aan de som, over welke het Bestuur de beschikking moet hebben.*

Wanneer dit bedrag, of een belangrijk

deel er van, ten slotte zou moeten gevonden worden door vergroting van onze hypothecaire schuldenlast, zoo zou dit gedurende meerdere jaren op onze verpleegprijs drukken, en zou opnieuw een tijdperk van zware geldelijke zorgen voor ons Sanatorium aanbreken, juist nu wij meenden te mogen aannemen, dat wij deze te bovenwaren gekomen.

Zoo gaarne zouden wij dit voorkomen, en bereiken dat, wanneer ons vernieuwd gebouw

in gebruik genomen wordt, wij, als vrucht van 15 jaren volhardenden arbeid, de toekomst van onze nuttige inrichting onbezorgd te gemoet kunnen zien, eene toekomst, waarin wij ons dan uitsluitend zullen kunnen wijden aan de taak, ons Sanatorium voor een steeds ruimeren kring van financieel zwakke landgenooten toegankelijk te maken.

Wij deelden U de bovenstaande gegevens betreffende het moeilijke begin en den gestadigen vooruitgang van ons Sanatorium mede, teneinde U de overtuiging te schenken, dat wij in het verleden met onafgebroken toewijding onze beste krachten hebben gegeven aan het goede doel, hetwelk wij ons tot taak stelden, en reeds eene verblijdende uitkomst verkregen hebben.

Wat wij in de jaren, die achter ons liggen, tot stand brachten, zal voor U een waarborg zijn, dat eene ons te schenken bijdrage in zeer hooge mate vruchtdragend zal worden aangewend om onze nuttige Nederlandsche Inrichting, die door genezing en niet minder als opvoedende kracht ter voorkoming der Tuberculose zooveel ten zegen is, en die tegelijk in den vreemde den Nederlandschen naam hooghoudt, *voorgoed op duurzame grondslagen te vestigen.*

Zij, die ons met een geldelijke bijdrage willen steunen, worden verzocht die te zenden aan den heer J. KERKHOVEN, Heerengracht 115, Amsterdam.

Aan dit verzoek kunnen wij eene hoogst verblijdende mededeeling toevoegen.

Een vermogend landgenoot heeft zich onder bepaalde voorwaarden bereid verklaard, de opbrengt van eene voor ons bouwfonds te houden openbare inzameling met 40% te vermeerderen.

Door dit prachtig aanbod is op eenmaal de kans op de bereiking van ons einddoel zeer belangrijk toegenomen.

Het Hoofdbestuur van het Nederlandsche Sanatorium te Davos:

P.H.J. IJSSEL DE SCHEPPER, Arnhem, *Voorzitter*.

P. PLANTENGA, Consul der Nederlanden, Davos-Platz, *1e Secretaris-Penningmeester*.

J. KERKHOVEN, Amsterdam, *115 Heerengracht, 2e Secretaris-Penningmeester*

M.A. v. NIEUKERKEN, Gorssel.

Mr. A.E. BLES, 's-Gravenhage.

Mr. J.AE.A. LISMAN, 's-Gravenhage.

W.M. SCHEURLEER, 's-Gravenhage.

A. MENALDA Gzn, Hilversum.

Dr. C J.A. VAN ITERSON, Arts. Leiden.

Dr. H. BURGERHOUT, Arts, Rotterdam.

J.P. VAN DER SLOOTEN, Utrecht.

* * *

Het Hoofdbestuur van het Algem. Ned. Verbond beveelt het Nederlandsch Sanatorium in den steun van alle Nederlanders aan.

Het geldt hier zeker een nationaal belang en de bereiking van het doel zou een alleszins verdiend loon zijn voor hen, die zich daarvoor zooveel moeite en opoffering getroosten.

Nederland

Bericht.

Het penningmeesterschap van Groep Nederland wordt sedert 1 Mei tijdelijk waargenomen door den heer C. van Son, Groepssecretaris, Wijnstraat 81, Dordrecht.

Jaarverslag 1911 van Groep Nederland.

(Verkort).

Ledental.

Tien jaar geleden telde het A.N.V. in Nederland ongeveer 2500 leden, thans zijn er h.t.l. 7501 leden (met de alg. buitenlandsche leden die niet tot een Groep of Zelfst. Afdeling behoren, meegerekend 8213), een mooie vermeerdering, maar tegenover

de bevolking van ons land een gering aantal, dat vertienvoudigd geen onbereikbaar ideaal zou moeten zijn.

Groep Nederland ging sedert het vorig, jaar 101 leden vooruit en dus dient er wat meer meewerking te komen, als we ooit dat ideaal willen bereiken.

Wij vormen hier altijd nog de hoofdgroep met meer dan de helft van het ledental over de wereld.

Dat overwicht beduidt geen overheersching; want Groep Nederland stort nu reeds meer dan 13000 gulden 's jaars in de hoofdkas, waardoor zij het Hoofdbestuur in staat stelt zijn taak tegenover onze stamgenooten, vaak krachtig steunend, naar eisch te vervullen.

Bestuur.

In de samenstelling van het Groepsbestuur kwam weinig verandering.

Een groot verlies leed het bestuur door de aftreding van Mr. W. Dicke, als penningmeester der Groep, welk heengaan verband hield met het neerleggen van het algemeen Secretaris-Penningmeesterschap.

De samenwerking tusschen Groepssecretariaat en penningmeesterschap was steeds zeer aangenaam.

Het bestuur vergaderde slechts driemaal in 1911: 18 Febr. te Rotterdam, 17 Mei te 's-Gravenhage en 18 Nov. te 's-Gravenhage. De middag-vergadering der laatste bijeenkomst was gewijd aan een samenspreking met afgevaardigden der Afd. besturen, waarin o.m. werd besproken het gebrek aan kennis der Vlaamsche Beweging in Noord-Nederland, de voldoende gelegenheid om in ons land middelbaar en hooger technisch onderwijs te ontvangen, de samenwerking met Dordt, de geldelijke verhouding van Groep en Afdeelingen, de propaganda, Afdeelingsavonden, de rondgaande tentoonstelling A.N.V., de Jongelieden-Afdeelingen, de Taal-Commissie, het plan voor een Reisboek voor Nederland in het Nederlandsch, in den trant van Baedeker, de verbreiding van het volkslied door draaiorgels, enz.

Als gevolg van deze vergadering werd een commissie benoemd bestaande uit de beeren J.C.A. Croïn (Haarlem), W.F. Gerdes Oosterbeek (Den Haag), J.J. Korndörffer (Rotterdam), S. van Lier Ez. (Amsterdam) en C. van Son (Groepsbestuur), om te onderzoeken of de geldelijke administratie niet te vereenvoudigen was.

Deze commissie kwam tot het besluit, dat de oude toestand de voorkeur verdient, mits de Afdeelingspenningmeesters een nauwkeurig beheer voeren en tijdige en spoedige inning der jaarbijdragen regel wordt.

Een woord van dank zij hier nog gebracht aan Jhr. Mr. Smissaert, die den secretaris bij de beoordeeling der nieuw inkomende en gewijzigde reglementen steeds welwillend met gewaardeerde adviezen van dienst was.

Afdeelingen.

Hoewel verscheiden pogingen werden aangewend, mocht het slechts gelukken twee nieuwe Afdeelingen tot stand te brengen, n.l. Apeldoorn en de Jongel.-Afdeeling Hellevoetsluis.

De Afd. Delft werd tot nieuw leven gewekt door de bemoeiingen van den secretaris der Boeken-Commissie, Dr. W. van Everdingen, die door zijn optreden in verschillende Afdeelingen, de beginselen van het A.N.V. krachtig verbreidde.

Het aantal bedraagt nu 48.

Afdeelingen als Amsterdam en Maastricht, wier kunstavonden steeds zoo welverzorgd en drukbezocht zijn; Haarlem, die zich door de De Génestet-huldidiging zoo verdienstelijk maakte; Leeuwarden, die door haar liederavonden en straatzangers de Friesche geestdrift weet gaande te maken; Nijmegen, die door de inrichting van kunstcursussen haar ledental sterk zag toenemen; Walcheren, dat langzamerhand Zeeland voor ons begint te winnen, mogen aan andere ten voorbeeld gesteld worden.

Hoofdzaak is, dat er kracht van het bestuur uitga. In dat opzicht gaf de Jongel.-Afd. Rotterdam een prachtig bewijs van jong leven. Zij stichtte n.l. een zuster-afdeeling te Hellevoetsluis, door een kunst- en propaganda-avond met eigen krachten in elkaar gezet en deze overwinning voert weer tot andere, doordat nu Hellevoetsluis op haar beurt met de jongelui te Rotterdam en 's-Gravenhage een Jongel.-Afd. te Schiedam voorbereidt*).

Welke Afdeeling van ouderen heeft tot heden een Afdeeling in naburige plaatsen gesticht?

De geest onder de Jongel.-Afdeelingen is tot zelfs in Maastricht, na een tijdperk van onevenwichtigheid, voor zoover uit het hoofdkwartier kan worden nagegaan, uitstekend.

De 's-Gravenhaagsche Jongel.-Afd. won op een kort geleden gehouden feest- en propaganda-avond 50 nieuwe leden.

Over het algemeen is er meer neiging te bespeuren om op Afdeelingsavonden bevoegde personen te

*) Inmiddels tot stand gekomen. Red.

laten optreden, die uit een of ander stamgebied herwaarts gekomen, hun verlof gaarne aanwenden om de Nederlanders, die over het algemeen nog zoo weinig van hun stamverwanten afweten, in te lichten over Groot-Nederland.

Daartegenover is het gewenscht, dat ook die stamverwanten weten wat er omgaat in het moederland, beseffen welk een geestkracht door Nederland op verschillend gebied weer wordt ontwikkeld, hoe men hier niet tevreden met te roemen op oude grootheid, nieuwe grootheid aankweekt door dapper mee te ijveren in den wedstrijd der volken.

Een der middelen om buitenlanders daarvan op de hoogte te brengen, is het aanleggen van een verzameling *l a n t a a r n p l a t j e s*, die aanschouwelijk maken hoe Nederland zich weert.

Hulde aan Majoor Kooy, oud bestuurslid van Groep Ned. Indië, die zijn verloftijd h.t.l. heeft gebruikt om door opnamen den grondslag voor zulk een verzameling te leggen, die door de medewerking der Afdeelingen zeer aan waarde kan winnen.

Nog zal de medewerking der Afdeelingen binnenkort worden ingeroepen voor verrijking van het *v a s t e f o n d s*, dat het Hoofdbestuur gesticht heeft, maar uit den aard der zaak nog zeer bescheiden is.

Waar de Groepskas zooveel doenlijk bijspringt om noodlijdende Afdeelingen te helpen, zal een beroep op bedoelde medewerking zeker niet ijdel zijn.

De Afdeelingen Zutphen. Haarlem en Utrecht gaven door een schenking reeds op sympathieke wijze blijken van instemming met het plan

Verlevendiging van het afdeelingsleven, uitbreiding van het ledental en stichting van nieuwe Afdeelingen zijn de wenschen van wier vervulling het volgende jaarverslag moge gewagen

Propaganda.

Van een hoog zedelijk nationaal beginsel als waarvan het A.N.V. uitgaat, zou men mogen veronderstellen, dat het uit zich zelf doordrong tot alle goedwillende, zich bewuste Nederlanders. Maar telkens blijkt, dat zonder voortdurende propaganda de gelederen niet versterkt worden.

Zoolang er geen geschikte, werkzame propagandacommissie gevonden is, zal het Dagel. Bestuur der Groep van zijn weinig beschikbaren tijd nog iets daarvoor dienen af te zonderen.

Door het kantoor te Dordrecht werd na het heen gaan van den heer Post in 1910 zooveel mogelijk ge arbeid om nieuwe leden voor het Verbond te winnen en de beginselen in steeds wijder kring bekend te maken, het Verbond ook zedelijk meer en meer aan kracht en invloed te doen winnen.

Toen op de algem. vergadering te Dordrecht in 1911 met 84 tegen 53 stemmen de wenschelijkheid werd uitgesproken de bezoldigde propaganda weer in te voeren, kwam al spoedig de aanbieding van Jhr. C.M.E.R.C. von Bose, die zijn sporen op dit gebied reeds lang had verdiend bij de vereeniging Volksweerbaarheid, een vereeniging welke ook verhooging der zedelijke en stoffelijke kracht van den Ned. Stam in haar vaandel schrijft, Het Hoofdbestuur benoemde hem en sedert 1 October wijdt hij met tusschenpoozen zijn beste krachten aan het Alg. Ned. Verbond.

Uit de wekelijksche rapporten, die inkomen, blijkt maar al te vaak hoe onbekend het A.N.V. nog in vele kringen is. Niet alleen door persoonlijk bezoek in overleg met de Afdeulingssecretarissen, maar ook door als spreker op te treden kwijt de heer Von Bose zich van zijn niet gemakkelijke taak. Met groote belangstelling en waardeering ziet het bestuur den uitslag zijner verdere bemoeiingen tegemoet.

Van het bekende propagandaboekje. Doel, werking en inrichting van het A.N.V., bleek een tweede vermeederde druk noodig. Steeds is er navraag naar en wordt er mee gewerkt.

Een nieuw propagandamiddel, dat bijzonder in den smaak schijnt te vallen is de nieuwe briefkaart, indertijd ontworpen door den jongen Groninger K.H. Holthuis. Van de eerste oplaag was een week na de verschijning de helft reeds verkocht*), zoodat aan een tweede veel grootere oplaag is begonnen.

Voorts mag met voldoening gewezen worden op het feit, dat de inzending van het A.N.V. op de Brusselsche Tentoonstelling, sedert bijgehouden en met tal van belangrijke stukken vermeederd, door enkele Afdeelingen (Dordt, Delft, Rotterdam, Haarlem), als plaatselijke tentoonstelling, met vrucht is aangewend. Zij geeft dan ook een welsprekend antwoord op de vraag, wat het Verbond deed, doet en bereikte; de grootsche gedachte wordt er in veraanschouwelijkt.

De Nederlandsche groote en de plaatselijke pers, die zoowel van Neerlandia's inhoud als van Afdeulings-uitvoeringen, lezingen en voordrachtavonden door het A.N.V. ingericht, verslag gaven, worde hier een woord van dank gebracht.

Haar hulp bij de verbreiding onzer beginselen schatten wij niet gering, en als sommigen beweren nooit van het A.N.V. en zijn orgaan gehoord te hebben, dan kan men gevoeglijk zeggen, dat zij geen of slecht kranten lezen.

Taalzuivering.

Door de algem. vergadering te Dordrecht (1911) werd een commissie benoemd, die zou te waken hebben voor taalzuiverheid, in het bijzonder den strijd tegen vreemde woorden stelselmatig zou voeren. Daarin namen zitting mej. Dr. C.C. van de Graft en de heeren Marcellus Emants en Dr. M.A. van Weel, aan welke later als secretaris werd toegevoegd de heer W.F. Gerdes Oosterbeek, secr.-penningm. der Afdeeling 's-Gravenhage. Alle gegevens, die op het hoofdkantoor te Dordrecht inkwamen, werden sedert naar de Commissie opgezonden.

Dezer dagen heeft zij het Groepsbestuur uitgenoodigd een vijfde lid aan haar toe te voegen en wel een taal-hooggeleerde, opdat de Commissie daardoor met meer gezag kunne optreden.

Slotwoord.

Aan de velen in Groeps of Afdeulingsbetrekkingen, die hun kracht en tijd willen geven aan de instandhouding en den verderen bloei onzer organisatie, zij een woord van dank en erkentelijkheid gebracht ook voor de aangename samenwerking met het Dagel. Bestuur. En de velen, die niet meestrijden in onze gelederen, zou ik willen toeroepen de woorden van de Vlaamsche Neerlandia-redactie: Hebt karakter

*) Sedert geheel uitverkocht. Red.

Vlamingen! aldus gewijzigd: Hebt karakter Nederlanders! Karakter in taal en zeden, in nationaal bewustzijn en geloof aan eigen kracht.

Want de grootste vijand van ons Verbond is de lauwe Nederlander, die vaderlandsliefde een beminnelijke zwakheid vindt en niet beseft het woord van onzen eersten voorzitter, thans ons eerelid, onzen nestor, Prof. H. Kern:

‘Het is een onafwijsbare plicht in alle oorden der wereld, onze eigen nationaliteit hoog te houden.’

C. VAN SON, Secretaris.

Holland op zijn best.

In een boek, geschreven door Francis Marre, expert chimiste près de la cour de Paris et des tribunaux de la Seine, getiteld: ‘Défendez votre estomac contre les fraudes alimentaires’, uitgegeven 1911 bij H. Malet, Rue de Rennes 95, handelt een hoofdstuk over onze Hollandsche boter.

De volgende voor ons Nederlanders zoo waardee rende beschouwing nemen wij er uit over:

‘Beter het groote belang der zaak begrijpend dan wij, hebben de Hollanders volkomen afdoende maatregelen weten te nemen tegen de boterknoeiers De

boterfabrikanten, die slechts zuivere boter willen bereiden, vrij van elke toevoeging van andere vetten en die bovendien er op gesteld zijn dat hun afnemers dit weten, hebben zich vrijwillig onderworpen aan de strenge contrôle van onderzoeksinrichtingen onder Staatstoezicht. De contrôle strekt zich uit over de melk die voor het bereiden der boter gebruikt wordt en over de boter die bestemd is voor het gebruik in het land zelf en voor den uitvoer. Meer malen 's maands worden boterproeven genomen om onderzocht te worden: strenge straffen worden uitgesproken tegen ieder, die zich zou willen onttrekken aan het strenge toezicht dergenen die daarmede belast zijn, of van wien bewezen is dat hij de melk of de boter heeft vervalscht. Daartegenover staat dat aan die gecontrôleerde fabrikanten officieele waarborgmerken gegeven worden, die ze op hun produkten mogen plaatsen. Het plaatsen van nagemaakte merken wordt beschouwd als een misdaad even groot als het maken van valsche munt. Het gevolg van dezen maatregel is dat men veilig boter kan koopen uit Holland. Iedere kluit boter moet het officieele merk van den Staat der Nederlanden dragen.'

Dan volgt een teekening van het Rijksbotermerk met nauwkeurige beschrijving er van:

'Niets is dus gemakkelijker dan om den fabrikant uit te vinden en te straffen, wanneer de boter niet goed mocht blijken te zijn. In de praktijk is dus het officieele waarborgmerk voldoende om aan de gebruikers volkomen vertrouwen in te boezemen. Koopt dus geen andere boter dan Hollandsche, voorzien van het waarborgmerk van den Staat der Nederlanden. Weigert elke boter die dit merk niet draagt; de kans is groot, dat die boter niet zuiver is en in ieder geval hebt ge het recht ze te beschouwen als van twijfelachtig gehalte. Weigert eveneens elke boter, die een gefantaseerd merk draagt; het merk van den Staat alleen geeft zekerheid.'

De schrijver geeft hierbij een afbeelding van een 'marque de fantaisie hollandaise'.

Over de Hollandsche kaas (Edam en Gouda) is de schrijver minder goed te spreken en hij ontraadt het gebruik er van. 'Maar', zegt hij, 'de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, heeft in navolging van wat door den Staat met de boter geschiedt, een contrôle over de kaas ingevoerd en geeft een waarborgmerk voor kazen, waarvan het vetgehalte minstens 45% van de drooge stof bedraagt. Die kazen zijn uitstekend, koopt nooit an dere.'

Dan geeft hij een teekening en beschrijving der merken, waaraan men die gecontrôleerde kaas kan herkennen.

De Tucht-Unie en de school.

Het Bestuur der Tucht-Unie, die ten doel heeft tuchteloosheid onder het Nederlandsche volk te bestrijden, teneinde zijn zedelijke, geestelijke en lichamelijke kracht te verhoogen, heeft een welsprekend rondschrijven gericht aan de hoofden van scholen en het onderwijzend personeel in Nederland, dat overal weerklank moge vinden*).

Zij roept de medewerking der onderwijzers in, om dat slechts zij in staat zijn, nevens het gezin, het begrip van tucht en zelftucht bij het opkomend geslacht te ontwikkelen, - omdat niemand beter dan zij begrijpen kunnen, dat zonder tucht, zonder zelftucht vooral, niets ter wereld te bereiken valt.

*) Waarom het rondschrijven niet uitgestekt tol alle inrichtingen van onderwijs? Trouwens daarvoor is het nog niet te laat. Red

Het zal hun niet zwaar vallen bij hun onderwijs te doen uitkomen, hoe zeer het algemeen belang gediend wordt, wanneer ieder iets van eigen inzicht, eigen direct voordeel weet op te offeren ter wille der bereiking van een gemeenschappelijk doel.

Hoe gemakkelijk kan de onderwijzer dit duidelijk maken, door uit te leggen hoe bij een ordelijk elk op zijn beurt instappen in een tramwagen ieder gebaat is, terwijl door een tegelijk binnendringen ieder persoonlijk kans loopt aan lichaam of kleeren iets te bekomen, terwijl de wagen eer meer dan minder oponthoud heeft. Stormen bij brand of ander ongeluk allen tegelijk naar buiten, dan worden slechts weinigen gered; gedraagt elk zich naar orde en regel dan bereikt ook ieder ongedeed den uitgang; dringen op een spoorwegovergang nadat een trein voorbijging of op een brug nadat een schip passeerde, allen van rechts en links tegen elkaar, dan is ruzie en beschadiging van kleeren een veel voorkomend gevolg en is het oponthoud per slot van rekening veel grooter dan wanneer ieder rechts houdt en zijn voorman niet voorbij dringt. Elkeen die fiets rijdt weet, door ervaring geleerd, dat men elkaar ontmoetend, rechts voorbij moet gaan, doch ook als men wat minder vlug, n.l. te voet gaat, is het in ieders belang elkaar rechts te passeeren, waardoor onaangename botsingen vermeden worden.

Als man van opvoeding zal de onderwijzer ook een andere taak met toewijding vervullen. Hij zal gaarne wijzen op de plichten van de jeugd en van de jeugd niet alleen, jegens ongelukkigen, jegens vreemdelingen en tegenover meerderen.

Voor al nu in 1913 zeker duizenden vreemdelingen ons land zullen bezoeken, is het niet alleen een plicht van beschaving en menschelijkheid, doch gebiedt ons ook het eigenbelang en onze nationale waardigheid, dat de Nederlandsche jeugd toone door beschaafde mannen en vrouwen onderwezen te zijn

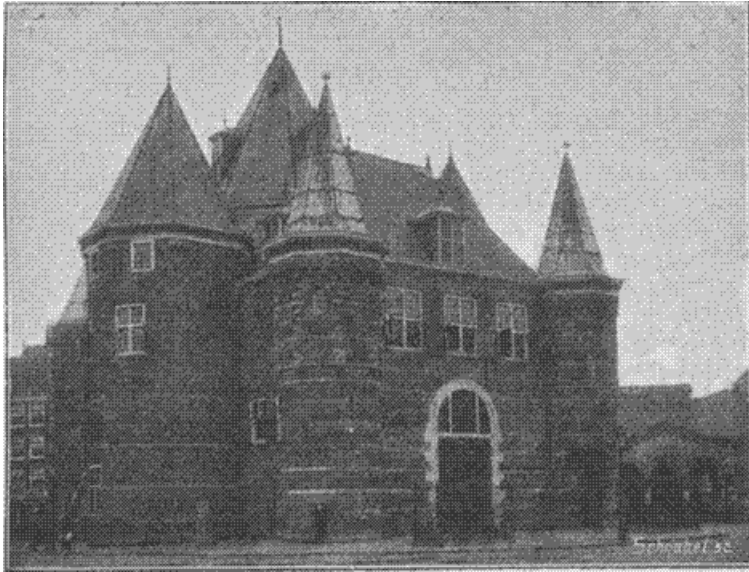
Vacantieleergangen van het A.N.V. 1912, 2-14 September te Amsterdam.

Zooals men weet heeft de Leidsche Studenten-Afdeeling indertijd het goede inzicht gehad Vacantieleergangen in te stellen, die tot nu steeds te Leiden zijn gehouden. De Amsterdamsche Studenten-Afdeeling kwam in aanraking met deze instelling, doordat zij al die jaren de deelnemers en leiders van die Vacantieleergangen ontving en door Amsterdam rond leidde. Al spoedig meende de Amsterdamsche Afdeeling, dat zulke vacantielessen in Amsterdam eveneens kans van slagen zouden hebben, ook al door uitlatingen van Vlamingen, die vroegen waarom het nooit eens te Amsterdam was. Verleden jaar nu is er tusschen de Leidsche en Amsterdamsche Studenten-Afdeelingen een vruchtbare samenwerking tot stand gekomen en de bedoeling is nu dat de leergangen het eene jaar te Leiden, het volgende te Amsterdam zullen zijn. Dit jaar zullen de leergangen van 2-14 September te Amsterdam gehouden worden.

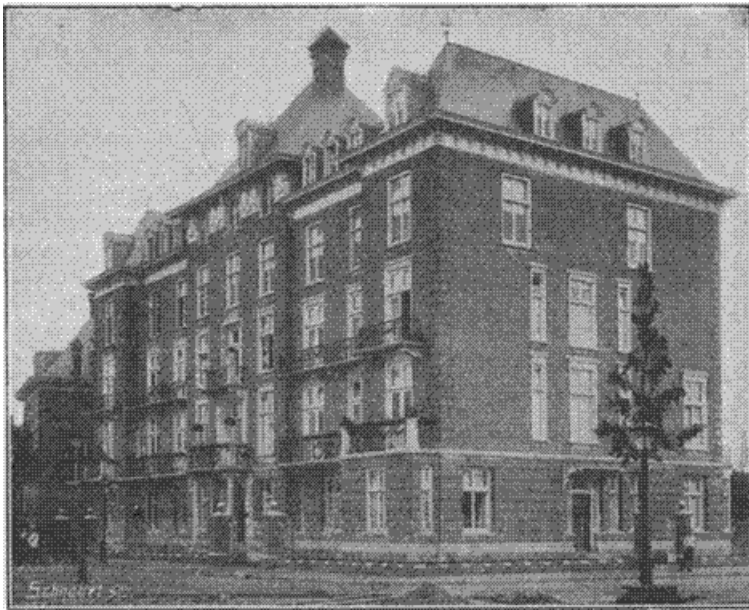
De Amsterdamsche professoren zijn voor onze zaak gewonnen. De namen van prof. Josephus Jitta en prof. Struycken voor den Juridischen en van de professoren Bolk, Brugmans en Te Winkel voor den Algemeenen Leergang zijn ons borg dat het wetenschappelijk gedeelte van den leergang leerrijk en onderhoudend zal wezen. Aan den anderen kant is onze Amsterdamsche Studenten-Afdeeling nu al bezig met de uitgebreide voorbereiding die noodig is, en zij stelt zich voor, de leergangers schitterend te ontvangen en hen, voor zooverre het in die 14 dagen mogelijk is, grondig te doen kennis maken met de schoone stad Amsterdam, hare kunstschaten en haar Hollandsche omgeving. Tochten naar Leiden

waar de Leidsche Afdeeling ons ontvangt, naar Haarlem, Zaandam, Marken enz. staan op het programma.

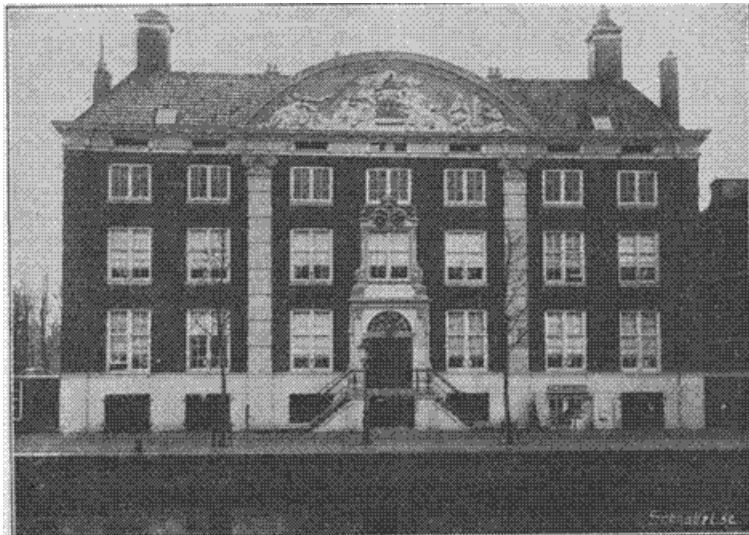
Het lijkt mij onnoodig hier verder over de leergangen uit te weiden. Tijdens de feesten van 't Zal wel gaan te Gent en bij de lezing van prof. Aug. Vermeylen te Leiden bleek mij dat de instelling bekend is geworden in Vlaanderen en dat zij wordt

St. Antonie-poort.

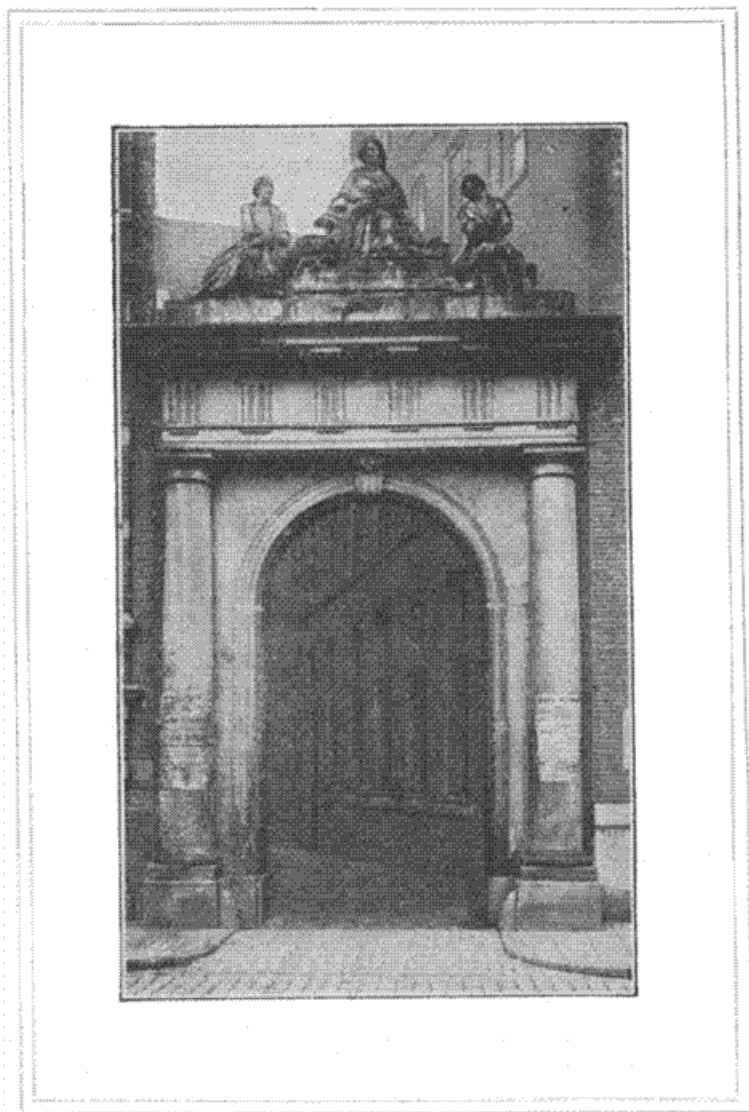
Boerhave-Kliniek.

Corvershof, Gesticht van Liefdadigheid uit het begin 18e eeuw.

Stads-Lombard, waar Vondel van 1658 tot 1668 boekhouder was.

Toegangspoort naar de Universiteit der stad Amsterdam.

gewaardeerd. Moge deze waardeering in September tot uiting komen door een talrijk bezoek van Vlaamsche studenten, advocaten en leeraren. Moge het ons gegeven zijn ook bij onze Afrikaner makkers belangstelling op te wekken, want èn Afrikaners èn Vlamingen zullen beseffen, dat deze gelegenheid om rustig met elkaar kennis te maken en elkaar te leeren waardeeren beter is dan een door feesten voorbijsnellend congres.

Studenten en andere belangstellenden, houdt dan het laatste deel uwer vacantie vrij en komt in September naar Amsterdam, waar ondergeteekende met andere studenten klaar zal staan om voor een aan genaam en leerzaam verblijf zorg te dragen. Inlichtingen verstrekt:

F.G. DOORNBOSCH,
Sarphatipark 96, Amsterdam.

Vlaanderen.

Nederlandsch nationaal gevoel. (Antwoord van de Vlaamsche Redactie).

Het artikel dat onder dezen titel in het April-nr. van Neerlandia verscheen, is niet aan de aandacht van het lezend publiek ontsnapt. Verscheidene groote Nederlandsche bladen betuigden er hun instemming mee en drukten er groote gedeelten van over. Doch aan een anderen kant lokte het ook verzet uit, n.l. in een bijzondere correspondentie die de Nieuwe Rotterdamsche Courant uit Brussel ontving en in haar Avondblad van 9 April opnam, in een paar ingezonden stukken, welke in Neerlandia van de vorige maand zelf een plaats vonden, en in een derde dergelijk stuk, dat eveneens bij de redactie van ons maandblad inkwam, maar dat niet werd opgenomen.

Wanneer wij de kern uit die verschillende stukken halen, dan komen wij tot de slotsom, dat het eene nagenoeg alles bestrijdt wat wij hebben beweerd en staande houdt, dat het den Nederlanders, in België gevestigd, niet aan nationaal bewustzijn ontbreekt, dat men het hun niet kan ten kwade duiden, dat zij geen nationale scholen in het buitenland onderhouden en dat het hun schuld niet is dat de Nederlandsche diplomatie de Fransche taal gebruikt. Zij komen er zoo onschuldig uit als het onschuldigste pasgeboren lammetje, dat men denken kan. De andere antwoorden echter ontdekken groote zwarte vlekken op de vacht en indien zij de houding der Nederlanders niet kost wat kost willen verdedigen, dan trachten zij haar toch te verklaren. Maar die verklaring zelf is een veroordeeling. De eene zegt dat het niet aangaat de Nederlanders te laken, maar dat men ze moet nemen 'voor wat zij zijn'; en hij wijst dan op hun 'gebrek aan stamtrots', op hun 'gebrek aan organisatorisch talent en aan initiatief', op hun gebrek 'aan geestdrift, aan durf' en 'aan idealisme'. De andere erkent, 'dat het bewustzijn van ons (d.i. Nederlandsch) nationaal gevoel nog veel te wenschen overlaat' en vindt het verdiend, dat wij hun dat met striemende woorden in hun aangezicht sloegen. De eene ontkent de noodwendigheid van het bestaan van nationaal Nederlandsche scholen in België, maar de andere vindt, dat het te betreuren valt, 'dat eene inrichting van onderwijs, waar onze Nederlandsche taal zuiver onderwezen wordt en waaraan hier zoo'n groote behoefte bestaat zich niet

eens mag verheugen in de sympathie en werkelijken steun' der in België woonachtige Nederlanders; en hij acht het 'uiterst bedroevend, dat zij, die van we ge hun ambt, aan het hoofd staan der kolonie (hier is sprake van Antwerpen), zoo weinig doordrongen zijn van wat men hun als een plicht zou mogen aanrekenen, door zich tegenover de Nederlandsche school vijandig te toonen.'

Het is waarlijk een verwarrend geval, te zien hoe één, die beweert de Noord-Nederlanders goed te kennen, dezen van alle zonden tracht wit te wasschen, terwijl al de anderen, die hetzelfde staande houden, de groote tekortkomingen, waaraan hun landgenooten zich in nationaal opzicht schuldig maken, toegeven, alleen echter verzachtende omstandigheden pleiten, als gevolg van hun karakter aan den eenen, en van de Vlaamsche omgeving waarin zij verkeerden aan den anderen kant.

Wie heeft het nu bij het rechte einde? De bijzondere correspondent van de Nieuwe Rotterdamsche Courant of de anderen? Voor de Vlaamsche redactie is het antwoord op die vraag niet lastig, want het spreekt toch van zelf, dat zij zich schaaft aan de zijde van hen, die feitelijk bevestigen wat zij heeft vooruitgezet, zònder dat zij rekening hield met die verzachtende omstandigheden. Wil men echter daarboven het oordeel stellen van een man wiens gezag wel door niemand zal worden betwist, n.l. dat van Professor Dr. H. Kern, dat men dan zijn 'Opmerkingen over het Nederlandsche volkskarakter' herleze*), waarin hij o.a. van de Nederlanders zegt: 'Zij zien, geestelijk gesproken, scherp en juist wat nabij is, hebben echter geen oog voor wat verder afligt; zij zijn, om zoo te zeggen, geestelijk bijziende. Dit hangt samen met hun gebrek aan verbeeldingskracht. Bij de nuchterheid van hun verstand blijven hun denkbeelden meestal laag bij den grond. Ook zijn zij een weinig hartstochtelijk volk, zoodat zij zich niet licht warm maken voor groote denkbeelden of wat men noemt 'idealen'. Troostend klinkt dan daarnaast: 'Intusschen zijn wij wel voor rede vatbaar, mits men 't noodige geduld hebbe.'

Geduld zullen wij dus oefenen; misschien komt dan na een zeker aantal jaren het oogenblik, dat toestanden, die thans door hen gebillijkt worden, niet meer denkbaar zullen wezen; en aangezien zij toch voor rede vatbaar zijn, zal onze poging om de aangehaalde argumenten te weerleggen, misschien in hen de overtuiging wakker roepen, dat hetgeen zij nu trachten te verontschuldigen door het te beschouwen als het gevolg van hun zwak nationaal gevoel, feitelijk zelfs op geen schijn van verdediging had mogen aanspraak maken.

Intusschen wordt ons geantwoord, dat de Nederlanders van Brussel wel het hunne bijdragen tot de instandhouding van hun zelfbewustzijn, want de Nederlandsche Kamer van Koophandel heeft een groot feestmaal ingericht, toen Koningin Wilhelmina verleden jaar Brussel bezocht, want de nationale feestdagen worden door de Nederlandsche vereenigingen in breeden kring met groote opgewektheid gevierd. Maar wat klinkt het schrill daarnaast het bericht te moeten leggen, dat Neerlandia ons in het Mei-nr. bracht, en waarbij ons werd medegedeeld, dat men van Engelse zijde op Jan Mayeneiland een gedenkteeke wil plaatsen voor de Hollandsche zeelieden, die daar in 1634 bij een overwintering zijn omgekomen, hetgeen 'toch wel beschamend is voor Nederland, waar reeds herhaaldelijk, maar tevergeefs is gepoogd gelden bijeen te brengen voor dit doel.' Doch de Brusselsche Nederlanders geven voedsel aan hun nationaal gevoel door het houden van een banket en andere gezellige bijeenkomsten, zoo leert ten minste de bijzondere correspondent van de Nieuwe Rotterdamsche Courant, en zij zullen dus allerminst dulden, dat aan Nederland de hoon zal worden aangedaan dat Engelschen uit eigen zak een gedenkteeke op

*) Verschenen in 1904, als No VIII van de eerste serie van L. Simons' Studies in volkskracht.

Hollandsche graven zullen bekostigen, omdat de Nederlanders zelf daarvoor tot nog toe geen geld over hadden

Voor welk nationaal werk heeft de in België woonachtige Nederlander trouwens wel geld over? Wanneer wij een vergelijking maken tusschen hem en den Franschman of den Duitscher, dan komt hij heel, heel ver achteraan hinken. Maar dan wordt ons onmiddellijk geantwoord, dat zoo een vergelijking niet opgaat: Frankrijk met zijn 40 miljoen inwoners en zijn 247 milliard kapitaal, Duitschland met zijn 65 miljoen inwoners en zijn 201 milliard kapitaal hebben hun nationale eer door alles heen hoog te houden, zoo leeraart de meermalen genoemde ‘bijzondere correspondent’. Het wil er echter met den besten wil der wereld bij ons niet in waarom Nederland met zijn 6 miljoen inwoners en zijn wij weten niet hoeveel milliard kapitaal zijn nationale eer niet door alles heen hoog moet houden. Wij gelooven toch niet dat er één soort nationale eer bestaat voor groote landen en een andere soort voor kleine landen. Eer is eer en er zijn wel kleinere landen dan Nederland en kleinere volkeren dan het Nederlandsche, die in dat opzicht aan onze Noorderbroeders en aan den bewusten ‘bijzonderen correspondent’ een klinkende, maar terzelfdertijd beschamende logenstraffing geven. Men denke aan, de Scandinavische volkeren, aan de Finnen, de Czechen en aan het uiteengerukte, doch daarom nog niet gestorven, o, neen, alles behalve, Poolsche volk!

Dan weer wordt ons gezegd, dat het meerendeel der Nederlanders naar België gaan uit geldgewin en dat zij uit den aard der zaak ‘weinig zullen geven om hogere gevoelens van stamverband en slechts in de wereld vooruit zien te komen, al moesten zij van hun Nederlanderschap afstand doen.’ Het is waar ook, wij vergaten dat Batavus Droogstoppel en Jan Salie bij uitstek Nederlandsche typen zijn, die in geen ander land der wereld hun weerga vinden Want de Duitschers en de Franschen die naar België komen, doen het toch zeker niet voor de mooie oogen der Belgen, maar ook om winstbejag en om vooruit te komen. Doch zij offeren daaraan hun nationaal gevoel niet op en blijven, ondanks alles, goede Duitschers en goede Franschen, deze laatsten soms wel wat al te goed, naar onze Vlaamsche opvatting. Onzen hoed af voor dergelijke kooplieden!

Een derde weet ons dan weer te vertellen, ‘dat hij, (en daarmee wordt de Noord-Nederlander in België bedoeld), die met opgerichten hoofde en vasten tred zijns weegs kan gaan’, en die zijn taal kent, ‘welke door de vreemde aanraking geen nadeel ondervindt’, ook de behoefte niet gevoelt om haar te verdedigen. Of die taal in werkelijkheid geen nadeel ondervindt door die vreemde aanraking, zouden wij niet gaarne willen toegeven. Maar wij begrijpen niet op welke wijze de Nederlander zich in een anderen toestand bevindt dan de Duitscher of de Franschman. Wij betwijfelen het of dezen met minder ‘opgerichten hoofde’ en met minder ‘vasten tred’ huns weegs gaan, of zij slechter hun taal kennen dan de Nederlander. Zij zijn waarschijnlijk veel zekerder dan de laatste van de onaantastbaarheid van hun taal; maar toch laten zij niets ongemoeid om haar hoog te houden waar zij kunnen, en die taal heeft het minder noodig dan de Nederlandsche, omdat deze veel kleiner is en bijgevolg aan meer gevaren is blootgesteld.

Dan hooren wij, dat het Hollandsch in Vlaamsch-België bijna steeds den lachlust opwekt. Wij weten niet welk ‘Hollandsch’ hier bedoeld wordt; maar met het beschaafde Nederlandsch zal dat wel nooit het geval zijn. Een ander deelt ons mede, dat de Nederlander hier gaarne Fransch spreekt om zich te oefenen, zelfs daar waar hij met zijn eigen taal te recht kan komen. Wij kunnen hem dan slechts uit den grond van ons hart over de aldus opgedane kennis van het Fransch, ‘du belge’ zou de

Franschman zeggen, beklagen. Daarna weet men ons weer te zeggen, dat de Nederlander in België geen behoefte heeft aan Nederlandsch onderwijs, omdat vele in België gevestigde Nederlanders hun kinderen in het vaderland laten opvoeden (gaarne zouden wij dat getal eens kennen), en omdat die kinderen trouwens thuis toch Nederlandsch spreken. En een onzer tegensprekers betreurt het zelfs, dat de Nederlandsche Regeering Nederlandsche scholen in Vlaamsch-België ondersteunt.

Over de kwestie van het Nederlandsch onderwijs in België zou veel te zeggen zijn, meer dan wij hier kunnen doen. Wij komen daar later wel eens op terug. Doch indien wij het logische gevolg uit die redeneering moesten trekken, dan begrijpen wij niet waarom de heer Van Es niet ijvert voor de afschaffing van de studie van het Nederlandsch op de scholen van zijn eigen land, om die studie te doen vervangen door die van het Engelsch, het Duitsch of het Fransch. De kinderen zullen thuis toch wel Nederlandsch leeren door het te hooren spreken, (wel te verstaan, wanneer hun ouders zelf geen andere taal met hen gebruiken, of wanneer zij geen vreemde gouvernante hebben). Maar de heer Van Es zegt ons niet op welke wijze zij hun taal grondig zullen leeren, wanneer de school hen daartoe niet in staat stelt; hij zegt ons evenmin waar hun geest en gemoed de noodige Nederlandsche opvoeding zullen krijgen, wanneer de school daartoe niet meewerkt. Heel zijn betoog op dat punt geeft blijk van zoo een groot gebrek aan paedagogisch en nationaal inzicht, dat wij ons moeilijk kunnen voorstellen hoe het uit de pen kan gevloeid zijn van iemand, die zich zelf geen slecht Nederlander noemt.

Daarnaast moeten wij opkomen tegen den toon van misprijzen dien hij aanslaat tegen wat hij het Nederlandsche ‘schooltje’ te Antwerpen noemt, dat hij als ‘een opzichzelf zoo onbelangrijke zaak’ betitelt. Het bewijst alleen, dat hij van de onderwijstoestanden in Vlaamsch-België niets afweet, en spot was wel allerminst gepast ten opzichte van een onderneming, die in een gapende leemte wil voorzien, die in het leven werd geroepen door het initiatief van enkelen, die weten welke de beste weg is om het gewenschte doel te bereiken, en daardoor bewezen hebben voldoende wilskracht te bezitten om zich niet in de bestaande toestanden te schikken.

Dat de Nederlanders over het algemeen niet met de Vlamingen sympathiseeren, wij wisten het al lang, en hebben er overigens zelf in ons eerste artikel op gewezen. Dat zij geen liefde gevoelen voor het Vlaamsch, zooals het geschreven en gesproken wordt, wij beseffen het; dat de taal zooals de Vlaamsche pers die bezigt of zooals het onderwijzend personeel die aanleert, - aldus een van onze tegensprekers, - den Nederlander, die zijn taal wel kent, geen voldoening kan schenken, wij begrijpen het ten volle; dat de Vlamingen zelf zich meermalen aan laksheid bezondigen, wij weten het opperbest en hebben overigens meer dan eens hier ter plaatse op hun gebrek aan karakter in veel zaken gewezen. Wij willen zelfs de geschiedkundige redenen die de mindere karaktervastheid der Vlamingen kunnen verklaren, hier niet als verontschuldiging aanhalen; wij willen evenmin het verschil aantonen dat bestaat tusschen de Vlamingen van 1830 en die van nu, om te bewijzen dat er een groote vooruitgang aan te stippen valt. Zij hebben helaas het geluk niet gehad van de Nederlanders om zich harmonisch te kunnen ontwikkelen. Wanneer zij den vreemden nog naar de oogen zien, dan is dit uit den loop der geschiedenis te verklaren; maar dat de Nederlanders, die sedert meer dan drie eeuwen als onafhankelijk volk bestaan, dit nog doen is een veeg teeken. En wanneer het al erg genoeg is dat er ‘vermuilezelde’ Vlamingen te vinden zijn, om het woord van Bolland te gebruiken¹⁾, dan is het nog vrij wat erger ook ‘ver-

1) Over wiens voordrachten in België in het Februari-nr. een zoo objectief mogelijk artikel is verschenen. (Deze mededeeling ten behoeve van den heer Van Es.)

muilezelde' Nederlanders aan te treffen.

Het weze hier nogmaals gezegd: de zelfbewuste Vlamingen streven naar taalbeschaving; om daartoe te geraken, ijveren zij voor de verbetering van het onderwijs; zij trachten hun leven, in al zijn uitingen, te vernederlandschen, zij willen hun gemoed dichter bij het Groot-Nederlandsch ideaal brengen en hun verstand drenken aan een Groot-Nederlandsche bron. Dat zij hun doel nog niet bereikt hebben, daarover kan slechts hij zich verwonderen, die de wet der geleidelijke ontwikkeling ontkent. Doch als zij de hoop koesteren de Noord-Nederlanders daarbij aan hun zijde te zien, dan merken zij, dat zij zich vergist hebben en dat hun 'Noorderbroeders' zich integendeel van hen afkeeren¹⁾. Maar het past dezen allerminst met spot of kleineering op het nationale streven der Vlamingen neer te zien. Door zich van hen af te wenden, verzwakken zij zedelijk de Vlaamsche Beweging, die in den grond toch een Nederlandsche Beweging is. Dat de Vlamingen hun groote tekortkomingen hebben, zij zijn de eersten om het toe te geven. De oorzaken daarvan, wij zeiden het reeds, liggen in de geschiedenis. Doch in plaats van daartegen hun neus op te trekken, zouden onze 'Noorderbroeders' begrijpend moeten verschoonen en door te laten zien, dat zij ons streven billijken, onze beweging op onmerkbare en vriendschappelijke wijze moeten steunen. Dat zou vrij wat Nederlandscher zijn dan uit verachting voor het Vlaamsch aan hun kinderen een vreemde opvoeding te geven, zij weze Duitsch of Fransch, dan, bij wijze van oefening Fransch te parlesanten, waar Nederlandsch beter op zijn plaats zou zijn (want zijn de twee alige Belgen, die feitelijk geen één taal kennen, op de weinige uitzonderingen na, dan zoo te benijden?), en dan hun taal zoo dikwijls op het achterplan te dringen, nu eens omdat de overlevering het wil, dan weer omdat het protocol het vereischt, doch waarbij de eigen aard steeds in het gedrang komt en het nationaal gevoel nooit hoogtij viert!

Intusschen zullen wij denken aan het woord van Professor Kern, dat zij wel voor rede vatbaar zijn, mits men het noodige geduld hebbe.

Twee Vlamingen gehuldigd.

28 April huldigde Vlaanderen te Gent op waardige wijze de Vlaamsche schrijfster Virginie Loveling.

1) Noot der Hoofdredactie van Neerlandia:

De Vlaamsche Redactie toont in dit artikel nergens duidelijker dan hier, hoe zij enkele inzenders verwart met geheel Nederland. Neerlandia heeft thans meeningen van personen over en weer tegenover elkaar gesteld; niemand echter trekke uit toon en inhoud der betreffende stukken het besluit dat dergelijk twistgeschrijf vraagstukken vermag op te lossen, die enkel hartstochtlooze behandeling vereischen. Beter nog, die moesten blijven rusten. Vlaanderen heeft zeer veel goede vrienden in Nederland; Nederland in Vlaanderen. Als de Vlaamsche redactie voor haar land en volk het recht opeischt der geleidelijke historische ontwikkeling, laat zij dat recht dan ook erkennen voor de historische ontwikkeling der betrekkingen tusschen Noord- en Zuid-Nederland.

De ongelijksoortigheid van aard en toestanden aan weerszijden der grenzen worde, niet verbloemd, maar onpartijdig bestudeerd. Veel is er reeds in korten tijd gewonnen door verbeterd inzicht.

Dat dan zooals in den laatsten tijd voor een oogenblik de veeren er afstuiven, kan geen kwaad. Wrok zal dit niet nalaten; daartoe is de bedoeling der verschillende schrijvers waarborg. Maar te lang moet dat niet duren en om die reden wenscht Neerlandia nu de gedachtenwisseling over dit netelige onderwerp in hare kolommen te sluiten.

Een machtige stoet, waaraan talrijke vrouwen deelnamen, haalde de gevierde af om haar langs de bevestigde straten naar het Stadhuis te leiden, waar het Stadsbestuur haar een gedenkpenning aanbod.

Daarna had een groot Kunstfeest plaats in den Nederlandschen Schouwburg, waar gedichten en fragmenten uit schrijfsters werken werden voorgedragen. Een onvergetelijk oogenblik was het toen de schrijfster op het tooneel verscheen, omgeven door de schitterende vlaggen der deelnemende kringen en onthaald op een machtigen ‘Vlaamsche Leeuw’ door de toeschouwers aangeheven.

Haar prachtig borstbeeld werd haar aangeboden door dichter René de Clercq, voorzitter van het Inrichtingscomiteit, omringd van R. de Cneudt, A. Herckenrath, G. D'Hondt, P. Kenis, Lambrecht Lambrechts, A. Sevens, Fr. Thiry en J. van Roy.

Bloemengarven, in grooten getale werden juffrouw Loveling aangeboden. Telegrammen van gelukwensching kwamen uit alle hoeken van België en den vreemde: Holland, Frankrijk, Duitschland, Italië enz.

Z.M. Koning Albrecht I schonk haar het Kruis van Officier in de Leopoldsorde en H.M. Koningin Wilhelmina van Holland meldde bij monde van den bijzonderen afgezant Harer Regeering, dat zij de gevierde het Ridderkruis vereerde.

De huldiging besloot met een groot volksbanket in de Beurs. Een prachtige Vlaamsche dag voorwaar, waarvan het Comiteit alle eer heeft.

* * *

Max Rooses is Zondag 19 Mei te Antwerpen zeer hartelijk gehuldigd in de Leyzaal van het stadhuis, waar hij werd toegesproken door Pol de Mont en den burgemeester. Daarna was er feest in den Dierentuin, waar Maurits Sabbe een adres van hulde voorlas en redevoeringen werden gehouden door Juliaan de Vriendt, onzen landgenoot Mr. Levy, den Antwerpschen advocaat Wildiers (namens het Alg. Nederl. Verbond), Prof. Aug. Vermeylen (namens de Vereeniging van Letterkundigen), Prof. Pol Fredericq, Julius Hoste. Dr. Max Rooses bedankte en verklaarde zich ‘steeds strijdvaardig voor het Vlaamsche Ideaal’.

Oost-Indië

Verslag over het Volksleesgezelschap der Afdeeling Buitenzorg.

Algemeene opmerkingen.

Met voldoening kan worden medegedeeld, dat in den afgelopen termijn de levensvatbaarheid van het Volksleesgezelschap ten duidelijkste is gebleken; het voorziet inderdaad in eene hier bestaande behoefte en het is, mede in verband met doel en beginselen van het Algemeen Nederlandsch Verbond, van belang, dat op den thans ingeslagen weg worde voortgegaan.

Onze leden.

Zij zijn grootendeels ter plaatse gevestigde Europeanen, van wie gezegd kan worden dat het lidmaatschap van de grootere leesgezelschappen te veel van hun financiën zou vragen. Enkel en zijn lid, alleen om het goede doel te steunen. Hun hierbij onze

dank! Het aantal militairen is sedert eenige maanden sterk gedaald; pogingen om dat te doen toenemen hebben gefaald. Intusschen is echter de Militaire Onderofficieren-Societeit als lid toegetreden. In den aanvang waren ongeveer een twaalfstal Inlandsche jongelui lid; zij gaven wel eens zorg door ongeregeld doorzenden en veel moeilijkheden ondervond men ook in de vastenmaand, toen de meesten hunner met verlof gingen zonder daarvan kennis te geven, waardoor schier eindelooze verwarringen ontstonden.

Om voor de hand liggende redenen is het nuttig, dat Inlandsche jongelui en families lid worden; de pogingen om hen te winnen en tot medewerking te brengen zijn dan ook nog niet gestaakt. Een eerste stap om die leden tot meer medewerking te krijgen is gezet, n.l. door hen niet meer afzonderlijk in eene serie te plaatsen. De moeilijkheden met doorsturen werden daardoor minder. Doch ook de medewerking van de zijde der andere leden liet dikwijls zeer te wenschen over; men wilde, behalve een steeds goed voorziene en actueele trommel, liefst nog dat de wekelijksche doorzending zou geschieden door tus-

schenkomst van den assistent; lastig is steeds, dat de laatste lezers zelden hun trommel Zaterdag op tijd aan de boekerij terugzenden, zoodat men met het vullen der nieuwe over onvoldoend materieel beschikt. Anderen gaven daarentegen blijken van te waardeeren steun.

Aantal leden.

Begon men den 1sten Mei 1911 met een aantal van 94, dit is sedert al gedaald tot 85, doch op 1 Februari 1912 - de enkele niet contribueerende niet meegerekend - weer gestegen tot 88. Vertrek van de plaats is wel de voornaamste oorzaak daarvan; dat men over het leesgezelschap ontevreden was, werd zelden gehoord. Voor gestage propaganda zal moeten gezorgd, hoewel onder de huidige omstandigheden er niet meer dan 100 leden mogen zijn. In het weekblaadje Bogor wordt wekelijks geadverteerd. De kosten van het lidmaatschap bedragen per maand f 0.50.

Materieel.

Het Volksleesgezelschap heeft nog steeds de kosteloze beschikking over het lokaal in het Logegebouw. Hier bevinden zich twee groote rekken voor de boeken der boekerij, een groote toonbank voor de tijdschriften en een kleine schrijftafel.

Zooals bekend, wordt een gedeelte der periodieken nieuw ontvangen (Weekblad van Indië, Indische Kroniek, Indische Kindercourant, Prins, Wereldkroniek, Pak me mee, Nederlandsche Illustratie, Gracieuse, Revue der Sporten, Morks' Magazijn, Jeugd, Stuiversblad, Kikeriki, Humoristisch Album), enkele gratis (Neerlandia, Amsterdammer) terwijl de rest tegen billijken prijs wordt betrokken van de hier bestaande leesgezelschappen 'Buitenzorg', 'Varia', 'Landbouwdepartement' en 'Pabaton'.

Geldmiddelen.

a. Ontvangsten. Bedroegen gemiddeld per maand f 54.93;

b. Uitgaven. Voor nieuwe tijdschriften gemiddeld f 20. -, voor die van de leesgezelschappen f 7. -, salarissen en gratificatiën f 12.50, alles per maand; porto's, vracht, kaftpapier, schrijfbehoeften, gas, aankondigingen, herstelling van trommels, drukwerk, inningloon, bindwerk enz. pl. m. f 11. - per maand.

Een nauwkeurig geldelijk overzicht kan nog niet gegeven worden, omdat 1 November a⁰. p⁰. de inkomsten en uitgaven voor de boekerij met die van het leesgezelschap zijn vermengd. De boekerij eischt thans groote uitgaven: inbinden van alle oude boeken, bezoldiging van buitengewoon personeel, drukken van den catalogus, administratiekosten enz. Toch kan reeds worden vastgesteld, dat de flinke steun van onze begunstigers (tot een maandelijksch bedrag van f 12. -) niet kan worden gemist, evenmin de sedert 1 Jan. 1912 toegezegde maandelijksche bijdrage

van *f* 10. - van de Afdeelingskas. Het leesgezelschap zou zich zonder deze tegemoetkomingen niet kunnen bedruipen.

Melding dient hier te worden gemaakt van eene gift bij de oprichting van *f* 25. - van Z. Exc. den Gouverneur-Generaal en eene van *f* 100 - van het Groepsbestuur.

Personeel.

Met de dagelijksche werkzaamheden is van de oprichting af tot 1 Dec. 1911 belast geweest de heer C. Verkerk, die zijn niet gemakkelijke taak steeds met bijzonderen ijver en opgewektheid vervulde. Hij verliet het leesgezelschap om elders een meer loonnende betrekking te kunnen aanvaarden. Thans is als (tijdelijk) assistent werkzaam de heer C. Mul, gegageerd adjudant-onderofficier. De heer Mul blijkt een uitstekende kracht te zijn. Het maandelijksche salaris van den assistent is *f* 10. - voor het leesgezelschap en *f* 10. - voor de boekerij.

Ten slotte dient hier melding te worden gemaakt van den geheel belangeloozen steun, verleend door den heer Mas Padma Redja. Tot zijne werkzaamheden behooren het geldelijk beheer en gedeeltelijk de verzorging van de uitgaande trommels. Zijn medewerking wordt ten zeerste op prijs gesteld.

De Commissaris voor boekerij en leesgezelschap,
P.J. GERKE.

Inzameling voor de stormramp.

Tot leniging van de rampen in de provinciën Zuid-Holland en Zeeland, veroorzaakt door de hevige stormen en den watersnood in de maanden September en October 1911 werden alsnog door het bestuur van de Groep Nederlandsch-Indië van het A.N.V. de volgende giften ontvangen:

1.	Van den Groepsvertegenwoordiger te Amboina de ingezamelde giften in de Afdeelingen Aroe eilanden, Toeal en Amahei	<i>f</i> 65.75
2.	Van den Groepsvertegenw. te Malang	<i>f</i> 95.
3.	Van den Groepsvertegenw. te Madioen (giften ingezetenen Magetan)	<i>f</i> 26.75
4.	Van de opgeheven tennisclub te Amboina, door tusschenkomst van den Assist.-Resident, aldaar	<i>f</i> 10. -
5.	Van M.A. te S.S.	<i>f</i> 25. -

6.	Van eenige kinderen te Semarang	f 3.52½
	Te zamen	f 226.02½

Zegge: tweehonderd zes en twintig gulden, twee en een halve cent, welk bedrag op 15 April 1912 naar Nederland werd overgemaakt.

Het Groepsbestuur.

Deze opgave strekt ten vervolge op die voorkomende in het jongste Maart-Neerlandia-nr., blz. 63.

Met veel dank werd dit nagekomen bedrag, waaraan bestemming is verleend, in ontvangst genomen.

Red.

Zuid-Afrika

Een universiteit voor Zuid-Afrika.

De heer F.S. Malan, minister van onderwijs van de Unie van Zuid-Afrika, heeft onlangs te Kaapstad, op een vergadering van de universiteit van de Kaap de Goede Hoop, een rede uitgesproken over 'de universiteit waar Zuid-Afrika behoefte aan heeft'.

Hij sprak die rede uit in het Hollandsch. Dat wordt een feit van groote beteekenis geacht. Aan die door-en-door Engelsche inrichting is een Hollandsche rede gehouden! De heer Malan is wel een Afrikaander, wiens moedertaal het Hollandsch is; het ministerie, waartoe hij behoort, bestaat wel voor het voornaamste deel uit dergelijke Afrikaanders, steunt voor het grootste deel op die Afrikaanders en de grondwet stelt het Hollandsch in den staat op volkomen gelijke lijn met het Engelsch, maar niettemin, dat minister Malan in het Hollandsch heeft gesproken aan de Kaapsche universiteit, welk een gebeurtenis!

Evenwel, het is ons nu om den inhoud dier rede te doen, - van belang omdat vermoedelijk van het jaar het Unie-Parlement de nieuwe universiteit zal stichten en de minister van onderwijs op den aard der stichting natuurlijk grooten invloed zal hebben. Herinnerd zij even, dat de Kaapsche universiteit bloot een examen afnemende en graden verleenende instelling is.

Na een kenschetsing van het hooger onderwijs in Engeland, Duitschland, Frankrijk en Amerika, zei de

minister: 'In een dun bevolkt land, waar de afstanden groot zijn zoals in Zuid-Afrika, zou het uiterst onverstandig zijn het hoger onderwijs teveel te willen centraliseren. Plaatselijke inrichtingen voor hoger onderwijs zijn noodzakelijk... In dit opzicht, meen ik, hebben we veel van Amerika te leren.'

Nu onderscheidt Amerika zich, naar de minister had uiteengezet, van Duitschland en eenigszins ook van Engeland, door den aard van zijn Colleges die geen Universiteitscolleges zijn, maar afzonderlijk staan en voor een goed deel ook eigen graden verleen. President Murray-Butler van de Columbia-universiteit te Nieuw-York heeft van die afzonderlijke Colleges getuigd:

'De cursus van ons Amerikaanse kollege staat ongeveer gelijk aan de o b e r p r i m a en u n t e r p r i m a van het Duitse gymnasium plus de eerste twee jaren aan een universiteit, of het eerste jaar aan een universiteit, waar men een drie-jarige cursus heeft; het kollege-werk komt nagenoeg overeen met die periode van ontwikkeling en met het peil van dat onderricht... Wij hebben, in Amerika een drievoudig stelsel van organisatie, terwijl men in Duitschland en in zekere mate ook in Groot Brittanje, een tweevoudig stelsel heeft. Wij hebben de middelbare school, het kollege, de universiteit; daar heeft men school en de universiteit... Voorts moeten universiteiten altijd betrekkelijk weinig in getal en ver van elkaar gelegen zijn. Hun instandhouding wordt altijd duurder en in Amerika zullen ze in de toekomst zeer zelden worden opgericht, daar ze zo verbazend grote fondsen behoeven. De kolleges, welke veel goedkoper zijn en tot groot nut kunnen zijn voor van 100 tot 300 of 400 studenten, kunnen op vele centra worden opgericht... Het kollege is de plaats, waar het ideaal van een algemene en brede kultuur, in tegenstelling met de strenge specialisatie van de studenten voor de professies en het wetenschappelijk onderzoek, wordt nagestreefd.'

Waar nu minister Malan bij de inrichting van het hooger onderwijs in Zuid-Afrika Amerika ten voorbeeld wil nemen, ligt de gevolgtrekking voor de hand, dat hij naast de universiteit - hetzij hij zich die op één plaats gevestigd denkt, hetzij, naar Engelsch model, bestaande uit verspreide Colleges, hoge scholen - een aantal van die Amerikaansche Colleges wil stichten of in stand houden, inrichtingen die tusschen middelbare en hogere scholen instaan.

Van groot belang vooral voor Neerlandia is wat de minister van de taal en de universiteit zei. Het was dit:

'Het hogeronderwijs-stelsel van Zuid-Afrika moet in de redelijke behoeften van de Engels- en de Hollandssprekende sekties der bevolking voorzien. Krachtens de Zuid-Afrika Akte staan zij op absoluut gelijke voet, beide wat betreft hun sociale en politieke status en wat betreft hun talen. De vraag ontstaat dan, of beide sekties wel door dezelfde universiteit kunnen worden gediend, dan wel of het noodzakelijk zal zijn, afzonderlike inrichtingen te hebben voore elk. Ik weet, dat dit een zeer moeilijke en diepgaande vraag is, die ik hier wegens tijdsgebrek niet ten volle kan bespreken. In Zwitserland zijn er Duitse universiteiten voor de Duitse sektie der bevolking en Franse universiteiten voor de Franse sektie, terwijl men te Zurich een zeer goed toegeruste tweetalige polytechnische school heeft, die beide sekties dient. In België zijn de universiteiten uitsluitend of grotendeels Frans, doch de Vlaamse sektie eist met toenemende kracht een eigen Vlaamse universiteit. Ik hoop van harte, dat het in ons land mogelijk zal zijn, de jeugd van beide sekties van onze bevolking in dezelfde inrichtingen op te leiden. Ik geloof, dat het van het grootste belang is voor de toekomst

van de Unie, dat zij met elkaar in aanraking zullen komen gedurende de jaren waarin hun gemoederen het vatbaarst zijn voor indrukken en dat zij also zullen leren, elkaar te verstaan en te respecteren. Enig ander schema, dat als gevolg zou hebben de scheiding van deze twee sekties, welke voordelen - op akademies gebied of anderzins - dat ook moge aanbieden, behoort, mijns inziens, te worden verworpen, altans totdat duidelijk door de ervaring gebleken zal zijn, dat de hier aan de hand gegeven oplossing onprakties en onuitvoerbaar is. Maar ik weiger te geloven, dat de vooroordelen, òf aan de ene òf aan de andere kant, sterk genoeg zullen zijn om de ineensmelting van de twee rassen tot één natie op den duur te beletten.'

Aldus de minister.

Wij hebben al eens en andermaal de meening uitgesproken, dat het Hollandsch er bij het hooger onderwijs in Zuid-Afrika slecht bij zal varen als het aan eenzelfde universiteit met het Engelsch zoogenaamd gelijke rechten krijgt. Wat er in de praktijk van die gelijke rechten wordt, kunnen elke week de bladen die uit Zuid-Afrika aankomen den lezer leeren: het Hollandsch wordt voortdurend ver achteruit gesteld. Het mag zijn, dat aan het tweetalige polytechnicum te Zürich beide talen krijgen wat hun toekomt, maar de wet wordt in Zwitserland ook toegepast en zoowel de Fransch als de Duitsch sprekende Zwitsers staan voor hun taal. In Zuid Afrika daarentegen staan de Engelschen voor hun taal en een kleine minderheid van Afrikaanders, het beste en flinkste deel wel is waar, maar een minderheid. En art. 137 van de grondwet wordt zeer schaars toegepast.

Overigens heeft Zwitserland eentalige universiteiten, en belet dat, dat de twee 'rassen', de twee nationaliteiten één natie vormen? Allerminst. Er zijn weinig volken, die zich zoo één gevoelen als het Zwitsersche, hoewel een deel der bevolking Fransch en het andere Duitsch spreekt, - van de kleine minderheid die Italiaansch of Romaansch spreekt, maar zich evenzeer Zwitsers voelt, gezwegen.

Maar, is men er en blijft men er inderdaad in Zuid-Afrika op gesteld, dat bij het hooger onderwijs beide talen, het Hollandsch zoowel als het Engelsch, hun volle recht krijgen, dan zal mettertijd wel de Hollandsche universiteit er komen, want aan één universiteit zal de proef, naar onze overtuiging, stellig mislukken. Het Hollandsch zal er de kreupele ezel blijven, waarvan de Volkstem en andere Hollandsche bladen in Zuid-Afrika voortdurend het droevig achteraan hinken beschrijven. En zijn er twee of meer universiteiten, - deze Engelsch, de andere Hollandsch - dan kunnen de studenten over en weer een jaar hospiteeren. Dat kan dan hun taalkennis en de goede verhouding bevorderen.

Uit de rede van minister Malan blijkt echter, dat het Hollandsch het eerst nog samen met het Engelsch aan een universiteit moet beproeven, maar, vreezen wij, onder omstandigheden die de twee talen geen gelijke kansen bieden.

Het A.N.V. op de Landbouwtentoonstelling te Johannesburg. (10 tot 13 April).

Het voorstel van de penvoerster der Afdeeling Johannesburg om op de drukbezochte jaarlijksche landbouwtentoonstelling aldaar, reclame te maken voor het streven van het A.N.V. vond algemeen bijval bij het geheele bestuur. In het hoofdgebouw werd tafelruimte gehuurd. Bijgaande foto laat zien welk gebruik ervan werd gemaakt.

De boeken, door veel geschrijf aan uitgevers en schrijvers, hier bijeengebracht zijn hoofdzakelijk door Afrikaners of door Hollanders over Afrika geschreven. In 't midden hangt een verzameling hoofden van Hollandsche kranten in Z.-Afrika

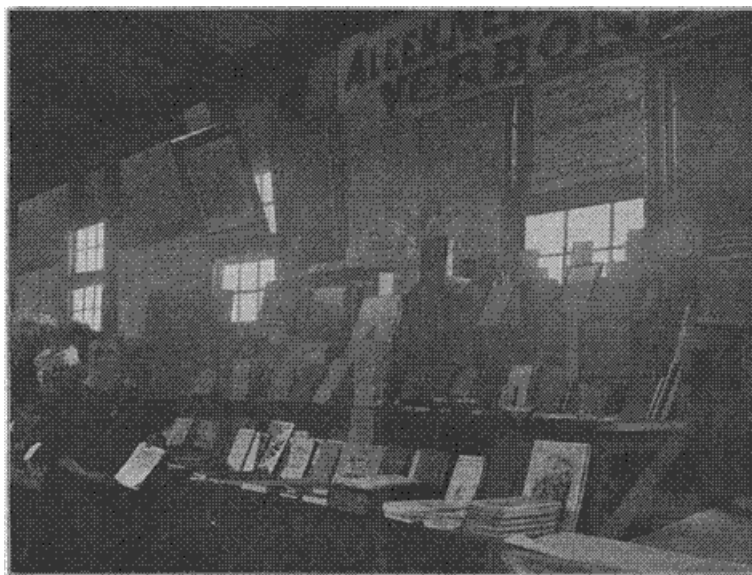
verschijnend. Deze verzameling is niet volledig, maar het volgende jaar hoopt de Afdeeling een beter vertoon te kunnen maken.

Mevr. Deys-Draayer schrijft verder:

Wij hebben hier niet alleen voor Hollandsche en Afrikaansche literatuur gewerkt, maar ook voor Afri-

kaansche schilderkunst en muziek. Mejuffr. Zulsdorff was zoo goed ons een en ander van haar werk af te staan en ook hadden wij drie schilderijen van den heer Volschenk. De Afrikaansche liederen, getoonzet door onze Hollandsche komponisten Spoel en Wierts, zijn ook goed bekend gemaakt onder het Holl. sprekend publiek.

Dat er veel onder het Engelsch sprekend publiek waren, die zich aan ons streven ergerden, behoeft zeker geen betoog, en evenmin waren wij verwonderd over de verwondering die onze boekenverzameling bij velen opwekte. Een dame was zelfs zoo onnoozel te zeggen: 'I thought the Dutch had no other literature but the bible and a psalmboek!' Wij hebben ontegenzeggelijk veel goed gedaan door Hollands taal en kunst op deze wijze onder de oogen van een bevooroordeeld

Tentoonstelling der Afd. Johannesburg van het A.N.V. - Voor de tafel de penvoerster mevr. Deys Draayer.

publiek te brengen. Wij zelf hebben ook geleerd hoe we sommige dingen niet moeten doen en met deze opgegaarde ervaring verrijkt kunnen en zullen wij de propaganda voor onze taal op de volgende tentoonstelling op nog betere leest schoeien.

Het goed recht van het Afrikaansch.

In het te Londen verschijnend blad *The Referee*, verscheen kort geleden een artiketje, waarin de Afdeeling van het A.N.V. te Johannesburg werd aangevallen over het bekende rondschrĳven aan de winkeliers om dezen te vragen of zij bereid waren in het Hollandsch te briefwisselen en hun rekeningen te schrĳven. *The Referee* noemde dit boycott van de Engelsche taal en een poging om de taal van Shakespeare te vervangen door het Afrikaansch, waarin men aan geen afgetrokken gedachten uitdrukking kan geven.

Op dezen aanval antwoordde een te Londen studeerend Afrikaner Johan J. Smith. Hij verklaarde zich niet te kunnen begrijpen waarom zulk een rondschrijven aanleiding zou geven tot eenige opmerking. Zuid-Afrika, zoo schreef hij in zijn antwoord, is een tweetalig land en elk burger heeft het recht hem bij de wet gewaarborgd, om zijn eigen taal te gebruiken en ook om te weten, waar hij in zijn eigen taal kan worden geholpen. De bewering dat de taal geen uitdrukkingen bezit voor eenige afgetrokken

gedachte is zoo monsterachtig dwaas, dat het voor ieder, die eenig begrip heeft van Nederlandsche letterkunde en zelfs van de zuivere Afrikaansche Letterkunde, overbodig is die te weerleggen. Ik mag echter, zoo zegt hij verder, hier in herinnering brengen, dat het Afrikaansch niet meer van de letterkundige taal van Nederland verschilt dan de taal van de hedendaagsche Engelsche winkeliers, van die welke door Shakespeare gesproken en geschreven werd.

The Referee daagde den schrijver uit een zin in het Afrikaansch of ‘de spreektaal der Takhaarboeren’ te geven, die een abstracte gedachte vertolkte.

De heer Smith bleef begrijpelijker wijze het antwoord niet schuldig en gaf als voorbeeld den volgende zin in zuiver Afrikaansch, die verstaanbaar is voor elke Hollandsch-sprekend Calvinist van de Kaap tot aan de Sambezie en waarvan elk woord behoort tot de gewone spreektaal zelfs der bewoners van het Hooge Veld: ‘die onbegrijpelijkheid en onkenbaarheid van die godheid is 'n leerstuk van die Kristelike godsdienst.’

Hij verwees verder naar artikelen in Die Brandwach, het te Pretoria verschijnend Afrikaansch tijdschrift en naar het proefschrift tot verkrijging van den graad van Doktor in de Godgeleerdheid, geschreven door Dr. Steenkamp, de Afrikaner, die te Amsterdam gestudeerd heeft. Misschien, zoo zeide hij verder, heeft The Referee gehoord van Celliers, Totius, Leipoldt, De Waal, Cachet, Preller en Engela - om slechts de voornaamste schrijvers te noemen die allen in het Afrikaansch hebben geschreven.

The Referee antwoordde den heer Smith met eenilge onbeteekenende opmerkingen, die de jonge Afrikaner te Londen blijkbaar niet van voldoende waarde vond, om den pennestrijd voort te zetten.

Nederl. handel met Zuid-Afrika.

Uit het jaarverslag der Nesderlandsche Kamer van Koophandel te Johannesburg:

‘Er wordt maar al te dikwijls blijk gegeven van een geheel verkeerde opvatting omtrent hetgeen noodig is om met kans op succes te trachten, in Zuid-Afrika tot zaken te komen. Er zijn firma's in Nederland, die den juisten weg inslaan, die van tijd tot tijd haar reizigers hierheen zenden, en fabrikanten, die in persoon hier een bezoek komen brengen. In Zuid-Afrika is het al niet anders dan elders op de wereld, d.w.z.: de zaken komen niet vanzelf, maar er moeten plaatselijk kosten gemaakt en moeite gedaan worden om in de markt te komen en te blijven.

Een der bedoelde fabrikanten besteedde belangrijke sommen aan reclame van verschillenden aard: aanplakbiljetten langs de spoorlijnen en elders, advertenties achter winkelramen, enz. Het gevolg is geweest een verblijdende verlevendiging van zijn handel alhier; hij heeft opnieuw op groote schaal vraag gekweekt voor zijn artikel en die vraag wordt onderhouden door zijn agent hier, die, aangemoedigd en zich sterker voelend door den krachtigen steun van zijn principaal, met dubbelen ijver zich toelegt op de behartiging van de hem toevertrouwde belangen.

Dit voorbeeld van Nederlandschen ondernemingsgeest is hier volstrekt geen uitzondering. Hoewel de Kamer uiteraard niet op de hoogte is van alle huizen in Nederland, die in zakenverbinding zijn met Zuid-Afrika, heeft zij toch reeds een lijst kunnen samenstellen van 160 van die huizen.

Het is dan ook een feit, dat Nederland in 1910 de 7e plaats innam onder de ruim veertig landen, welke aandeel hebben in den invoer in Zuid-Afrika.’

Genoemde Kamer heeft aan de Nijverheid en den Handel in Nederland een rondschriften gezonden, waaraan wij het volgende ontleenen:

‘Het is gebleken, dat dank zij den vooruitgang van den Nederlandschen handel op Zuid-Afrika, de lokaliteit der Nederlandsche Monsterkamer te Johannesburg, welke aanvankelijk aan het doel beantwoordde, niet meer in overeenstemming is met de thans te stellen eischen.

Daarom werd besloten tot haar verplaatsing over te gaan naar het drukste en beste gedeelte van Johannesburg, in ruime, aan de straat gelegen lokalen, waar gelegenheid zal bestaan Nederlandsche producten en handelsartikelen, zichtbaar voor de voorbijgangers, op flinke schaal voor den handel en het publiek in het algemeen ten toon te stellen.

De Nederlandsche Monsterkamer noodigt belanghebbenden in Nederland uit haar ruime collecties te doen toekomen.’

De gramafoon in dienst van het Hollandsch.

Wij lezen in die Week (Pretoria):

Een vertegenwoordiger van een Europese firma heeft in de Kaap zowel als hier verschillende voordrachten voor een spreek-machine opgenomen, die nu in platen zullen worden vastgelegd en spoedig voor het publiek beschikbaar gesteld. Mevr. Engel - Wilson heeft gister niet minder dan 15 voordrachten 'in de gramafoon' gesproken. Onder anderen Trouw en Die Afrikaander troost van Jan Celliers. Die ou' Voortrekker, Die President gaat voorbij, en Kerstmisavond van Lub; Die omslachtige Tant Lenie en Die ingewikkelde Boodschap van C.J. Langenhove; Hoe die mense oorlog maak, Haar enige troos van Melt Brink; Antonius Lijkrede en Te wees of nie te wees nie, vertalingen van G.S. Peller; Paardegang en Hier naast van dr. Laurillard; en nog van Hall's Lachbekje. Allen stukken die elkeen zeker zeer graag wil horen, vooral waar ze voorgedragen zijn door een talentvolle en goed geschoolde artiste als mevr. Engel - Wilson.

Amerika

De Nederlanders in Californië.

Als de voorhoede van tal van rijke Nederlandsche handelshuizen, welke een handels-invasie in Los Angeles in dat gedeelte van de kust voornemens zijn, wanneer het Panamakanaal zal zijn geopend voor den handel, zal een groep jonge Nederlanders uit de eerste familiën hierheen worden gezonden om den toestand van den handel te leeren kennen, zoo meldt de Los Angeles Times. Deze jongelieden zullen vrije overtocht en zoo noodig op zijn minst gedurende een jaar financieelen steun ontvangen, terwijl zij werken bij de banken en handelsinstellingen in de kuststeden.

Met den karakteristieken ondernemingsgeest van de spaarzame en voorzichtige Nederlanders zullen zij een volledige studie van den uit- en invoerhandel aan de kust van den Grooten Oceaan maken vóór de opening van het Panamakanaal, wanneer de groote Nederlandsche stoomschepen met belangrijke ladingen van en naar Nederland zullen vertrekken. De viceconsul voor Nederland in dit gedeelte van het land, de heer Zeehandelaar, heeft brieven uit officieele bron ontvangen, waarin hem het plan van de Nederlandsche handelsverenigingen wordt medegedeeld.

Hij zeide in een onderhoud met een medewerker van het blad, dat de Nederlanders een algemeene neiging toonden naar de Far West te trekken en bezig waren handelsbetrekkingen aan te knopen met de voornaamste handelshuizen in de steden aan de kust van den Grooten Oceaan. Een aantal Nederlanders van naam hebben een vereniging gevormd met het doel belangstelling te wekken in den handel van Californië.

Ieder van de jongelieden die naar Californië zal worden gezonden moet verslag uitbrengen over den handelstoestand langs de kust. Deze mededeelingen zullen worden gedrukt en verspreid onder de voornaamste uitvoerhandelaars en fabrikanten in Nederland.

In verband met dit stelselmatige plan heeft de Nederlandsche legatie te Washington den heer Zeehandelaar een uitvoerig rapport verzocht over de wenschelijkheid van immigratie uit Nederland en den invloed, welke de voltooiing van het Panamakanaal zal hebben op den handel tusschen Nederland en Californië. Dit wijst er mede op, dat men van regeeringszijde in Nederland waakt voor de belangen van den toekomstigen handel met de kust van den Grooten Oceaan en voornemens is landverhuizers naar de Far West te zenden, zoodra langs den nieuwen weg, de reis voordeelijker zal zijn.

Invloed van Holland op Amerika.

De Wachter van Holland (Michigan) kondigt de uitgave aan van een werkje onder den titel *Influence of Holland on America* by Tiemen de Vries.

Als redenen waarom vooral Nederland grooten invloed op Amerika heeft uitgeoefend worden genoemd:

1. Ter oorzaak van de algemeene positie, waarin Nederland zich bevond gedurende de Amerikaansche kolonisatie, toen Nederland de aandacht van heel de wereld tot zich trok;

2. Door den invloed, dien Holland had op de Engelsche Pilgrims, zoowel als op de Hugenooten en de Duitsche emigranten;

3. Wegens de eigen kolonies van de republiek der Nederlanden in Amerika.

De aankondiging eindigt aldus:

Men leze dit boekje van 31 blz. en men zal zich gesterkt gevoelen in de overtuiging van hoe groote beteekenis de republiek der Ver. Nederlanden is geweest voor de republiek der V. St. van N.-Amerika.

Uit Argentinië.

De Hollandsche firma Goedhart, welke op het oogenblik de kanaalwerken in de Delta van den Paraná uitvoert, heeft aan de Regeering der provincie Buenos Aires een plan voorgelegd, dat ten doel heeft, om in de toekomst de overstromingen in Avellaneda te voorkomen.

Uit Grand Rapids.

De vorige maand werd in de Coldbrook Chr. Geref. Kerk door ds. J.J. Hiemenga een lezing gehouden met lichtbeelden over het werk van John G. Paton onder de Kannibalen.

Dit is de eerste maai dat een geïllustreerde lezing van de Laymen's Missionary Movement in de Hollandsche taal werd gegeven.

Ingezonden.

Holland op zijn malst. - De klacht van de Laarzen.

Mijnheer de Redacteur.

Wij hebben een grief, een erge grief tegen ons groote Nederlandsche publiek. Wilt U ons helpen haar luchten?

En die grief is: het publiek wil ons maar niet erkend hebben in onze eigen, onvervalschte Nederlandsche Nationaliteit.

Als we niet doorgaan voor A m e r i k a a n s c h kijkt men ons niet aan; oordeelt ons niet goed genoeg.

En toch zijn we, we kunnen er op zweren, echt Nederlandsch. Amerikaansche machines mogen helpen ons maken; 't zijn Nederlandsche arbeidskrachten, 't is Nederlandsche energie, Nederlandsch kapitaal, Nederlandsche grondstof, die ons in 't leven helpen, op echt Brabantschen bodem: Van vreemde smetten vrij.

Maar als we dan uitgaan, de groote wereld in, dan moeten we gaan als A m e r i c a n Boots, A m e r i c a n Shoes. We gaan zóó naar Zwitserland, we gaan zóó naar Engeland; erger - we gaan zóó door heel Nederland.

En de Nederlandsche schoenwinkeliers, om ons aan den man en de vrouw te brengen, moeten er hun geweten mee bezwaren en er om jokken, telkens als ze gevraagd worden - 'dat zijn toch wel Amerikaansche schoenen, m e n e e r?' Want als ze zeiden: 'neen, echte Nederlandsche', er was geen verkoopen aan.

Nu vinden we, dat ze het publiek dus bij den neus nemen, zoo erg niet. U zeker ook niet, meneer de redacteur? Want, nietwaar, als die Hollanders zulke zotte

menschen zijn van 't goede uit eigen land niet te willen, dan onder 'n vreemd etiket, dan verdienen ze in 't ootje te worden genomen; wàt U? En we lachen ons soms een onfatsoenlijke koliek, als dat dwaze publiek met een verrukt air op zijn A m e r i c a n S h o e s wegloopt, die zoo netjes uit Brabant kwamen. En minstens 75% van al het in Hollandsche schoenwinkels aanwezig ‘Amerikaansch’ schoeisel behoort tot onzen stam!

Maar, met dat al, vervelen doet ons dit eeuwig gaan onder valsch en vreemd etiket toch wel! Kunt U ons niet helpen aan het herwinnen onzer eerlijke Nederlandsche nationaliteit?

Misschien wallen Uw leden ons helpen, door bij voorkeur naar Nederlandsch schoeisel te vragen? Als 't moet, bij wijze van overgang, onder den naam: Hollandsch-Amerikaansch?!

We zullen U heel dankbaar zijn en blijven,

Uw onderd. dienaars,

Bestuur der Vakvereen. van
Brabantsche schoenen en laarzen.

Een Hollandsch Huis te Parijs.

Geachte Redactie.

Evenals gij heb ik met groote belangstelling kennis genomen van een voorgenomen stichting van een Hollandsch Huis te Parijs*).

Een idee, waarover ik ten vorigen jare Mei, toen ik te Berlijn een Hollandsche Tentoonstelling hield, met enkele journalisten sprak.

Ik ging daarbij echter iets verder dan men in Parijs voornemens is te doen.

Ik zou n.l. in de voornaamste hoofdsteden van Europa een Hollandsch Huis gesticht willen zien, waarin niet alleen onze kunst en kunstnijverheid konden worden ondergebracht, maar dat zoo ingericht werd dat de meest bekende Hollandsche artikelen waarvoor in het buitenland belangstelling en navraag is in Hollandsche winkels verkrijgbaar werden gesteld.

De zaal waarin kunst- en kunstnijverheid-tentoonstellingen elkaar zouden afwisselen, zou ook dienstbaar gemaakt kunnen worden voor het houden van tentoonstellingen van andere artikelen waarvoor men in het buitenland propaganda wil maken en tevens tot g e h o o r z a a l waarin Hollandsche sprekers, de taal van het vreemde land volkomen machtig, voordrachten over ons land zouden kunnen houden.

Daardoor zouden de malle denkbeelden over ons Vaderland langzamerhand verdwijnen.

De Afdeelingen van het Algem. Nederl. Verbond en de Kamers van Koophandel vinden hier m.i. een prachtig terrein om voor dat Vaderland werkzaam te zijn.

Voor alles behoort in een dergelijk Huis de C o n s u l - G e n e r a a l te zetelen, maar dan een goed bezoldigde, die het niet als een eerebaantje opvat om ‘hoffähig’ te zijn en een lintje te krijgen.

Wanneer de Staat, de belanghebbenden in Nederland ten de in den vreemde gevestigde en georganiseerde landgenooten samen werken, lijkt het mij niet

*) Zie vorig nummer van Neerlandia blz. 120.

onmogelijk dat een Hollandsch Huis weldra te Parijs, Londen, Berlijn, Weenen, Brussel, Pretoria of Johannesburg verrijst.

Economisch lijkt het mij zeer eenvoudig.

Wenschelijk zou het zijn, dat de verschillende Kamers van Koophandel ter plaatse een begroting maakten, zich daarna met groot-industrieelen en kooplui in Nederland, die voor het denkbeeld voelen, in verbinding stelden, om vervolgens de hulp en medewerking van de Regeering te vragen.

Het denkbeeld thans door de Parijsche Kamer van Koophandel geopperd is in het klein maar blijvend, wat ik tijdelijk maar in het groot enkele jaren geleden te Utrecht in de Vereeniging van Tentoonstellingsbelangen heb ontwikkeld; om n.l. niet meer mede te doen aan de groote Internationale Tentoonstellingen, doch Nederlandsche Tentoonstellingen in het buitenland te houden. De kleine Tentoonstelling in Londen bewijst dat dit denkbeeld niet alleen uitvoerbaar is, maar op groote belangstelling kan rekenen.

L a r e n , Mei 1912.

N. VAN HARPEN.

Mededeelingen en allerlei

Stamverkeer. - Vlaamsche reis.

Ter gelegenheid van het Letterkundig Congres te Antwerpen in de laatste week van Augustus, wenscht Stamverkeer (adres: Louise de Colignystraat 8, Den Haag) een gezelschapsreis in te richten naar eenige der voornaamste Vlaamsche steden.

Bij genoegzame deelneming zal het aan medewerking van gezaghebbende Vlamingen niet ontbreken, zoodat in elke plaats het gezelschap deskundige leiding kan verwachten, die het aangename met het nuttige zal weten te vereenigen.

Leden van het A.N.V., die wenschen deel te nemen aan deze reis die met het bezoek aan het Congres ongeveer een week zal duren, worden verzocht zich op te geven aan genoemd adres.

Openluchtmuseum.

Op aanstichting van den heer F.A. Hoefer, den bekenden strijder voor het behoud van natuur-monumenten, is 24 April te Arnhem opgericht de Vereeniging Het Nederlandsch Openlucht-Museum.

De gemeente Arnhem heeft een groot terrein op den Waterberg beschikbaar gesteld.

De commissie belast met de uitwerking der plannen bestaat uit de heeren Jhr. J. Beelaerts van Blokland te Oosterbeek, B.F.S. von Brücken Fock te Middelburg, Jos. Th. Cuypers te Amsterdam, J.J. van Deinse te Enschedé, V.R.Y. Croesen te 's-Gravenhage, A. van Erven Dorens te Zandvoort, Jhr. Mr. J.A. Feith te Groningen, F.A. Hoefer te Hattem, G.J. Landweer Jr. te Assen, J.P. van Lonkhuyzen te Utrecht, R.P.J. Tutein Nolthenius te Delft, Mr. J. Nanninga Uitterdijk te Kampen, E.A. von Saher te Haarlem, W.F.G. Schaap en Dr. J.S. van Veen te Arnhem.

Wij hopen in een der volgende nummers op deze belangwekkende stichting terug te komen.

Reizen in eigen land.

De bekende Ned. ondernemers van Gezelschapsreizen, *L i s s o n e & Z o o n*, hebben het plan met de 'Friesland', van den Enkhuizen-Stavoren-dienst van Amsterdam uit de *W a d d e n e i l a n d e n* te bezoeken, een tocht, die 30 J u n i a.s. begint en waaraan men gedurende 3 of 2 dagen kan deelnemen. Het is een ernstige poging om een nog lang niet algemeen bekend gedeelte van ons land te doen waardeeren. Mocht zij het gewenschte gevolg hebben, dan zullen dergelijke binnenlandsche tochtjes meermalen worden ondernomen.

Deze pleiziervaart is in de eerste plaats voor Nederlanders om hun het schoon van eigen land te leeren waardeeren, maar ook vreemdelingen zijn welkom.

Wij wenschen den ondernemers een volkomen welslagen toe.

Nederlandsche Nijverheid.

In het 1 Mei verschenen nummer van Het Nederlandsch Zeewezen komt een artikel voor over Scheepssloten. Daarin wordt met lof gewag gemaakt van de Dordrechtsche Lips' Slotenfabriek, waar naast een groote verscheidenheid brandkast-, safe-, huisdeur-, kamerdeur-, meubel-, trommel-, hang- en andere sloten, grendels, deur- en vloerveeren, scharnieren enz. een afzonderlijk gedeelte is ingericht voor de vervaardiging van scheepssloten.

De Holland-Amerika Lijn liet alle sloten voor haar stoomschip 'Rotterdam' in deze fabriek vervaardigen.

Bovendien werd aan boord van de s.s. 'Rotterdam' en 'Nieuw Amsterdam' voor het eerst een proef genomen met de sedert jaren met succes voor bankinstellingen gebouwde kluizen, elk van ongeveer 200 loketten, de eerste drijvende inrichtingen van dien aard. Sinds dien zijn duizenden Lips' scheepssloten vervaardigd, welke zoowel in Frankrijk, Italië en Engeland, als naar de voornaamste stoomschepen der eerste Nederlandsche maatschappijen hun weg vonden.

- De fabriek van Jan Hamer & Co., Amsterdam, leverde tot heden meer dan 2650 liften af in Nederland, Engeland, België, Duitschland, Oost-Indië, West-Indië en Zuid-Afrika.

Handel in Tunis.

De heer A.J.L. Juten, scheikundig ingenieur, verklaart zich in Het Patroonsblad bereid inlichtingen te geven aan diegenen welke er iets voor voelen in handelsbetrekkingen te komen met Tunis.

Voor onze schoenindustrie zijn in Tunis heel goede zaken te doen, voor zoover hem gebleken is uit inlichtingen gedurende een studieverblijf aldaar.

Ned. uitvoerhandel.

In een vergadering van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Londen sprak de heer C. Rozenraad uitvoerig over den uitvoerhandel van Denemarken en toonde met cijfers aan hoezeer de Nederlandsche uitvoerhandel na Engeland door de Deutsche mededinging wordt bedreigd.

Hij bepleitte verder de oprichting van een Indische Kamer van Koophandel, zooals te Londen een Canadeesche bestaat, die uitmuntend werk doet.

Hij zeide, dat men er in Engeland over klaagt, dat in Nederland zooveel Engelsche artikelen worden nagemaakt en vervalscht. Met het doel die vervalsching te bestrijden zou een Engelsche Kamer van Koophandel in Nederland worden opgericht.

Kroatisch nationaal gevoel.

Onze vertegenwoordiger te Budapest, de heer A. van Hoogstraten, maakte kort geleden een reis door Kroatië en kocht daar een stel bontgekleurde prentbriefkaarten, waarop de vlag van het land is afgebeeld, die dezelfde is als de Nederlandsche: rood, wit, blauw.

De briefkaarten prijken met geestdriftige vaderlandsche opschriften, die vertaald aldus luiden:

Bemin de moedertaal boven alles, leef er in en sterf er voor.

Leve Kroatië!

Schoon is ons vaderland, het land der helden.

Onze vertegenwoordiger merkt terecht op, dat de volkeren der Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie wat minder flauw zijn dan wij in zake hun moedertaal, die zij geheel vereenzelvigen met hun volksbestaan.

De Hagespelers in Indië.

De heer Eduard Verkade heeft te Buitenzorg voor de leden van het Alg. Ned. Verbond, Shakespeare's Macbeth in de vertaling van Van Looy voorgedragen.

De Gouverneur-Generaal woonde de voordracht geheel bij.

Landschapsontsiering.

Japan is de meeste Europeesche landen voor met een wet, die de regeering machtigt, ter bescherming van het landschapschoon hinderlijke advertentiën te verbieden of, waar zij er al zijn, op te ruimen. Op overtreding staat zoowel gevangenisstraf als boete.

Engeland heeft reeds sedert 1907 een dergelijke wet. Zij geeft graafschapsraden de bevoegdheid, onder goedkeuring van het departement van binnenlandsche

zaken, bij verordening ontsierende advertenties, die van den openbaren weg, of ook van spoorlijnen en rivieren zichtbaar zijn, te verbieden. Maar in de eerste jaren werkte het departement niet mee. In den laatsten tijd is dat anders geworden, zoodat er nu eenige verordeningen van dien aard zijn tot stand gekomen. Echter mogen advertenties, die er al zijn, nog vijf jaar blijven. De uitwerking kan men dus eerst later zien.

Moge ons land het goede voorbeeld van Engeland en Japan volgen. Het heeft ander, maar geen minder schoons te bederven.

Prof. Hugo de Vries weer naar Amerika.

Prof. Hugo de Vries gaat over eenige maanden andermaal den overtocht naar Amerika doen en ook thans weer in verband met een tot hem gerichte vereerende uitnoodiging.

Te Houston, in Texas, wordt een nieuwe universiteit gesticht met een kapitaal van 10.000.000 dollars, daartoe nagelaten door den heer W.M. Rice. De universiteit zal dan ook den naam dragen van 'The Rice Institute'.

De openingsplechtigheid zal drie dagen duren en is bepaald op 10-12 October a.s. Tot bijwoning van die feestelijke opening zijn een aantal geleerden uitgenoodigd. Uit Europa zijn, als vertegenwoordigers der natuurwetenschappen, uitgenoodigd om bij die gelegenheid een voordracht te houden: Prof. Wilhelm Ostwald te Leipzig, voor scheikunde; Prof. Poincaré te Parijs, voor wiskunde; Prof. J.J. Thomson te Cambridge, vice-president van de Royal Society, voor natuurkunde; Prof. V. Volterra te Rome, voor sterrenkunde en Prof. Hugo de Vries, voor de biologie.

(N.v.d.D.)

Werken over Oost-Indië.

Martinus Nijhoff deed dezer dagen No. 388 verschijnen van zijn catalogus van oude en nieuwe werken.

Deze aflevering bevat 1074 nummers betreffende land- en volkenkunde van Ned. Oost-Indië en Australië.

De Nederl. Handelsvloot.

Hoe goed het de Nederlandsche scheepvaart gaat, blijkt uit de inschrijving die geopend is op f 6 000 000 nominaal kapitaal gewone aandeelen der Nederlandsche Scheepvaart-Unie, tegen 142%.

De bij de Scheepvaart-Unie aangesloten drie stoomvaart-maatschappijen, Nederland, Rotterdamsche Lloyd en Koninklijke Paketvaart-Maatschappij zullen met dit kapitaal haar vloten uitbreiden, zoodat de gezamenlijke vloot, die thans uit 122 schepen met totaal 367.000 register-ton bestaat, na voltooiing van de in aanbouw zijnde booten, 148 schepen met een inhoud van 507.000 register-ton zal tellen.

Mooi aanbod.

De bekende toondichter J.P.J. Wierts biedt den leden van het A.N.V. zijn liederen aan voor den halven prijs.

Men zie de groote advertentie op blz. 2 van den omslag.

In de goede richting!

Te Houten is 27 Mei de eerste Nederlandsche muziekwedstrijd gehouden, waarbij alleen stukken van Nederlandsche toondichters verplicht waren gesteld.

Coers' Lieder van Groot-Nederland.

De Vereeniging: 'Het Nederlandsche Lied' heeft aan hare leden een bundel Lieder van Groot-Nederland, verzameld door F.R. Coers gezonden, n.l. den bundel Studentenliederen bestaande uit: Vivat Senatus Veteranorum, Gaudeamus, Iö Vivat, Wien liefde voor ons Corps bezielt, 't Is Utrecht, ons Studenten-Corps, Olympia-Marsch, Triton-lied, Utrechtsch Studenten-Tooneel, Weest welkom, trouwe scharen.

Aan den Rector Jhr. M.R. Radermacher Schorer en den Senatus Veteranorum van het Utrechtsch Studenten Corps zijn deze studentenliederen opgedragen.

Voorts verscheen: Uit den 'Nederlandtsche Gedenck-clanck' van Adrianus Valerius (1626) Derde reeks, bestaande uit:

Gelukkig is het Land, Hoe groot, o Heer, Bitter droeve klachten, Syt nu verblyt, Al uwe boos' aenslagen, Men brand, men blaecht, Hoe loopet volc dus oneenig, Laet sang en spel, O Heer! wat hebben wy nu hier al ongevals.

Elk lied heeft een aantekening, welke o.a. de gebeurtenis meldt waardoor het lied is ontstaan.

Muzikaal Nederland op zijn best.

De Rotterdamsche Orchestvereeniging Symphonia, onder leiding van den heer Georg Rijken, heeft bij den internationaal muziekwedstrijd der stad Parijs in de 'division supérieure' den eersten prijs behaald, met algemeene stemmen en bijzonderen gelukwensch van de jury. Aan Rijkens orkest is ook de eerste directeursprijs toegekend.

- Van 26-30 Juni zullen in het Concertgebouw te Amsterdam, onder leiding van Willem Mengelberg, een Congres en Muziekfeest plaats hebben, geheel gewijd aan Nederlandsche Toonkunst.

Een waardeerend woord.

In The Times van 8 April schrijft een berichtgever een zeer waardeerend opstel over Unfamiliar Holland. De schrijver heeft een studiereis door onze veenkolonies gemaakt, heeft de ontginningen der Ned. Heide-Maatschappij bezocht, reisde verder naar het Oosten van Overijssel, naar de Betuwe en ten slotte naar Limburg. Hij is vol geestdrift over onze landbouw-methoden, landbouw co-operatie en landontginningen en wijst erop hoe de landbouwer in Engeland ten achter is bij den Nederlandschen, zoowel in vakkennis als in organisatie.

Met en met twee maten.

Twee Brusselsche dagbladschrijvers L. Dumont-Wilden, medewerker van L'Indépendance en L. Sougenet, medewerker aan de Chronique, hebben in Lotharingen een onderzoek ingesteld naar den toestand van het land, de zedelijke en geestelijke ontwikkeling der bevolking na veertig jaar inlijving bij Duitschland, en hebben thans de uitkomst van hun bevindingen in boekvorm openbaar gemaakt.

Zij hebben daarin den taaldwang door Duitschland in den Elzas geöfend op de bevolking, gehecht aan de oude volkstaal, 't Fransch, scherp gegispt, en treffende woorden gevonden om die gehechtheid aan de moedertaal te huldigen.

In een bespreking van dit boek, schrijft nu de Semaine Politique van Brussel: 'Wij zouden vol bewondering zijn voor den heiligen veldtocht door de heeren Dumont-Wilden en Sougenet ondernomen, wanneer zij in hun ijver gelijk waren gebleven; doch, wat ze in den Elzas wraken en Duitschland tot schande aanrekenen, oordeelen zij rechtvaardig en natuurlijk in België, wanneer zij tegenover Vlamingen staan.'

Van de Vreemde-Woorden-Commissie.

Een verblijdend verschijnsel.

Een Haagse winkelier, die tot het inzicht was gekomen, dat hij niet alleen zijn volk, maar ook zich zelf belachelik maakte door het behouden van een Frans opschrift op zijn zaak, had er een Nederlands opschrift voor in de plaats gesteld. Maar wat nu gedaan met het oude uithangbord, dat nog volkomen gaaf was en hem bij de honderd gulden had gekost? Verkopen leek hem raadzaam. Al licht, dacht hij, krijg ik er nog een tientje voor. Hij bood het dus

verschillende kollega's aan. Maar hoe luidde van allen het antwoord? Het bord was ontegenzeggelijk mooi en bruikbaar en de prijs biezonder laag. Toch konden zij 't niet nemen, omdat... er Franse woorden opstonden en geen Nederlandse.

MARC. EMANTS.

Wedervraag.

Zijn de Fransche woorden in de volgende aankondiging alle vaktermen of...?

HH. Cuiseniers

gevraagd voor 1ste Rang Hotel:

1 saucier, 1 rotisseur, 1 entremetier, 1 garde manger, 1 patissier, 1 aide fourneau.

Schriftelijke aanbiedingen ten spoedigste ingewacht bij O.F. de Vries,
François Valentijn straat 108.

Aangenaam zal het der Vr. W. Commissie zijn. als een lezer van Neerlandia haar kan inlichten. De haar bekende Fransche woordenboeken hebben nòch saucier nòch entremetier nòch garde manger (als persoonsnaam) nòch aide fourneau.

Het Duitsche gevaar.

De Kon. Ned. Politiehond-Vereeniging berichtte de vorige maand, dat zij een voorvoering van politiehonden zou houden.

- Een der bekendste Nederlandsche Slotenfabrieken brengt thans in den handel 'de deurdranger der toekomst'.

- Onder de advediën in De Gids lazen we het volgende: Kielland, Cecile, bewerkt van Jhr. L. op ten Noort!

- Uit een Limburgsch blad:

'Bij het ditjarige seizoen ben ik in de lage, eerste klas rijwielen geheel compleet te leveren.'

Nu deze germanismen nog geen burgerrecht hier hebben verkregen, dienen ze zoo spoedig mogelijk over de grens te worden gezet.

Nieuwe leden

van 15 Maart-15 April.

Groep Nederland.

Beschermende leden.

G.L.M. van Es, tabakshandelaar, kantoor: Nieuwehaven 55, Rotterdam.

Ph. van Ommeren Jr., Consul van Japan, Westersingel 96, Rotterdam.

G. Cordes, Stationsplein 18, Arnhem.

W.J.A. de Witt Huberts, directeur Sumatra Cultuur-Mij., Stationsplein 1, Arnhem.

Allen opg. door Jhr.
C.M.E.R.C von Bose.

C.A. Abbing, inspecteur Reg. en Domeinen, Laan van Meerdervoort 1 e, Den Haag.

Opg. door den heer J.A. v.d. Star, Den Haag.

Gewone leden.

W.O. Lucardie, Parkstraat 6, Rotterdam.

Mej. Koch, Veerkade 3, Rotterdam.

Mevr. Ebeling, geb. v. Stolk, Van Brakelstraat 12a, Rotterdam.

F. Koch Jr., lid van de Kamer van Koophandel, Wijnstraat 124, Rotterdam.

G.A.M. de Bruijn, Leuvehaven 143, Rotterdam.

G. Koppen, post- en telegraafdirecteur, Hypolitusbuurt 16/18, Delft.

L.W.C. v.d. Berg, burgemeester van Delft, Oude Delft 243, Delft.

Mr. R.W.W. van Stolk, Oude Delft 157, Delft.

Mej. E.C. Bueninck, hoofd eener school, Van Oldenbarneveldtstraat 5, Arnhem.

Dr. J.B.H. Kipp, hoofdcommies secretarie, Zijpscheweg 89, Arnhem.

Mr. P. Cremers, rechter, Eusebiusbuitensingel 9, Arnhem.

D. Fockema, hoofdconsulaat, Amsterdamscheweg 7, Arnhem.

Mr. A. Lugt, adjunct-commies secretarie, Van Lawick van Pabststraat 94,	Arnhem.
A.C. de Wilde, notaris, Cronjéweg 7,	Arnhem.
H. Lauer, schoolopziener in het arrondissement Rheden, Eusebiusbinnensingel 10,	Arnhem.
Jhr. F. Meijer, Buitensingel 21,	Arnhem.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
A.A. van Rijnbach, leeraar aan het Gymnasium, Emmastraat,	Alkmaar.
Opg. door mevr. D. Bogaert - De Sturler de Frienisberg,	
M.B. Hoogmei, commies bij den Waarborg,	Schoonhoven.
Opg. door Luit. W. van Maanen,	
J.C.A.L. de Vries, 1e officier b/d. Rott. Lloyd, Luit. t/Zee 2e kl. K.M.R. a/b. Hr. Ms. Heemskerck,	Den Helder.
Opg. door Luit. P. Eikenboom,	
Dr. J.Th.M.A. Stille, Willem de Zwijgerlaan,	Utrecht.
D.J.T. v.d. Hoorn, J. Pzn. Koenstr. 81,	Utrecht.
Opg. door den heer Jac. Post,	
J.E.B. de Visser, Ambachtstr. 10,	Utrecht.
Opg. door den heer Emile Habets, Vijlen, Vaals.	
L.J.F. v. Riemsdijk, jur.-stud., Bleyenburgkade 29,	Utrecht.
E.R. van Eibergen Santhagens, jur.-stud., Oude Gracht W.Z. 154bis,	Utrecht.
Jhr. C.G.C. Quarles van Ufford, jur.-stud., Drift 5,	Utrecht.
E. Baron van Heerdt tot Eversberg, jur.-stud., v. Wijckskade 22bis,	Utrecht.
Allen opg. door het Bestuur der Stud.-Afd.	
Mej. J.M. Birnie, stud. i/d. Ned. lett., Lange Nieuwstraat 2,	Utrecht.
M.G. Polak Daniels, cand. i/d. rechten, Lange Nieuwstraat 2,	Utrecht.

	Beiden opg. door mej. Dr. Utrecht. C.C. v.d. Graft,	
H. Vijn, jur.-stud., Oude Singel 16,		Leiden.
	Opg. door het Bestuur der Stud.-Afd.	Leiden.
J.C. Becker, med.-stud., Oude Singel 24,		Leiden.
W.C.B. v.d. Zwaan, jur.-stud., Singel 76,		Leiden.
	Beiden opg. door den heer H.A. Timmerman,	Leiden.
Robert Peereboom, Bloemhofstraat 5,		Haarlem.
P.C. Akkerman, Bloemendaalscheweg 49, Bloemendaal bij		Haarlem.
	Opg. door den heer Robert Peereboom,	Haarlem.
A. IJzerman, hoofd der openbare lagerschool, Bloemendaal bij		Haarlem.
	Opg. door den heer J.C.A. Croïn,	Haarlem.
J.W. van Marle, ingenieur, Frederik Hendrikplein 50,		Den Haag.
J. Breukink (ambten. B.B.O.-Indië), Conradkade 22,		Den Haag.
	Opg. door mevr. H. Breukink - v.d. Mandele, Utrecht.	
Jonkvr. M.E. de Ranitz, Bankaplein 2,		Den Haag.
	Opg. door mej. J.M. Tak van Poortvliet,	Den Haag.
Jhr. T.M. van Asch van Wijk, Borneostraat 49,		Den Haag.
	Opg. door Dr. H.B. Semmelink,	Den Haag.
G.H. Riss, Dunne Bierkade 25,		Den Haag.

Een groet gedeelte van de Nieuwe Ledenlijst en vele andere stukken moeten tot een volgend nummer blijven liggen. Red.

Curaçao en het Panamakanaal.

Onder de landen in West-Indië, welke van de aanstaande opening van het Panamakanaal eene herleving van hun handel en een terugkeer van hunne

Curaçao: Kolensteiger van de firma S.E.L. Maduro & Zonen. - Links: Hr. Ms. 'Zeeland'.

vroegere welvaart verwachten; behoort zeer zeker ook onze kolonie Curaçao en wel in 't bijzonder het eiland van dien naam met zijn prachtige haven.

Of Curaçao in hooge mate zal profiteeren van de voordeelen eener vermeerdering van de scheepvaart, welke de opening van den nieuwen wereldweg door het Panamakanaal ten gevolge zal hebben, is eene vraag waarover de meeningen zeer uiteenloopen en waarover reeds veel gesproken en geschreven is geworden.

Zooveel is zeker, dat bij de enorme vermeerdering der scheepvaart, welke zich daar zal ontwikkelen, alle landen welke in de buurt van het Panamakanaal liggen in meerdere of mindere mate daarvan de voordeelen zullen genieten en dus ook Curaçao.

Die havens, welke door hunne gunstige ligging en de inrichting hunner havenwerken zooals gelegenheid tot kolenladen, haven- en kustverlichting, loodswezen, watervoorziening, dokken, enz. aan de scheepvaart de meeste voordeelen kunnen aanbieden, zullen ook het meest van de toekomst kunnen verwachten.

Het zal tusschen al die havens een wedstrijd worden en die, welke het eerst gereed is, zal een voorsprong hebben boven de andere. De tijd dringt en er moet dus vlug en hard gewerkt worden. Plannen moeten gemaakt en belangrijke werken uitgevoerd worden.

Met groote belangstelling en niet zelden met bezorgdheid wachten velen, zoowel in het moederland als in de kolonie af, welke de plannen zijn der Nederlandsche Regeering betreffende de havenverbetering van Curaçao.

Met bezorgdheid denkt men er aan, dat de tijd nog zoo kort is en er nog zooveel gedaan moet worden eer de haven van Curaçao in staat zal zijn mede te kunnen wedijveren met hare bureu.

Zal Nederland niet te laat komen? Zal Nederland bij de opening van het kanaal niet achter het net visschen omdat het te lang gewikt en gewogen heeft?

Dit vraagt men zich af met een beklemd hart, wanneer men leest dat andere landen, zooals Denemarken, ons reeds voor zijn, hunne plannen reeds gereed hebben en de uitvoering al begonnen zijn.

Wel is het reeds lang bekend, dat onze Regeering gelden heeft aangevraagd, die reeds zijn toegestaan, tot verbredening van den havenmond van Curaçao en dat spoedig met dit werk begonnen zal worden; doch deze verbetering is onder de tegenwoordige omstandigheden reeds eene gebiedende noodzakelijkheid wegens het gevaar voor groote schepen, verbonden aan het binnenvaren van de nauwe haven van Curaçao.

Vele schepen mijden onze haven t h a n s reeds; hetgeen weder blijkt uit een bericht in de Amigoe di Curaçao van 6 April j.l. waarin vermeld wordt:

‘Verleden week nog verklaarde de directeur van de Transatlantique, dat geen der schepen Curaçao mocht binnenvaren, niettegenstaande er *fr.* 10.000. - aan passagelden bijeen was.’

Het verbreedten van den havenmond a l l e e n is echter niet voldoende. Wil Curaçao een belangrijk deel van den toevloed van schepen naar zich toe trekken, dan moeten we zorgen bij de opening van het kanaal gereed te zijn, dan moet Curaçao eene haven bezitten, die zoodanig is ingericht, dat zij kan wedijveren met andere havens; zij moet dus voldoen aan de hoogere eischen, welke in de toekomst gesteld zullen worden.

Dan a l l e e n heeft Curaçao k a n s mede te profiteeren van het toenemend scheepvaartverkeer.

Dat die kansen zoo gering zijn als velen schijnen te meenen, moet hier weersproken worden.

Van de belangrijke scheepvaartvermeerdering, welke de opening van het kanaal tengevolge zal hebben, zal aan Nederland zeker geen gering aandeel toekomen en nu mag men bij de Nederlandsche scheepvaart-maatschappijen toch zeker wel zooveel nationaliteitsgevoel verwachten, dat zij, z o o m o g e l i j k, aan onze haven voor kolen laden, enz. de voorkeur zullen geven boven eene vreemde (voornamelijk zullen die havens kolen-stations worden). Zoo zullen de Engelschen h u n n e havens bevoordeelen, de Franschen die der Fransche koloniën, de Denen St. Thomas, De landen, welke in de buurt van het kanaal geene koloniën bezitten, zullen d i e havens aandoen, waar zij het best en het vlugst bediend zullen worden.

Nederland moet de haven van Curaçao dus zoodanig inrichten, dat men althans verwachten mag, dat de N e d e r l a n d s c h e schepen er heen gelokt zullen worden.

Wordt dit doel bereikt, dan mag men reeds tevreden zijn. Doet men niets, dan zullen zelfs onze eigen schepen Curaçao links laten liggen.

Is het misschien waar dat Curaçao ten opzichte van den vaarweg van Europa iets ongunstiger is gelegen dan St. Thomas; daartegenover kan Curaçao weer andere voordeelen aanbieden als goedkoope en goede werkkrachten, snel en goedkoop kolenladen, lage loodsen havengelden, enz.

Ook ligt Curaçao b u i t e n de orkaanstreek, hetgeen met St. Thomas en de overige bovenwindsche eilanden niet het geval is.

Ook is Curaçao zeer gunstig gelegen om van daaruit als basis nieuwe stoomvaartlijnen te doen loopen langs de Westkust van Noord- en Zuid-Amerika.

Dat Curaçao nu reeds een goeden naam heeft als kolen-station moge uit de volgende mededeeling blijken, welke de Kapitein ter Zee W. Houwing, Commandant van Hr. Ms. 'Zeeland' deed toekomen aan de Amigoe di Curaçao. Z.H.E.G. deelt hier mede, dat bij het kolenladen van bovengemeld oorlogsschip op 3 April l.l. in 5 uur tijds 785 ton kolen werden overgenomen, waardoor een gemiddelde snelheid van 157 ton per uur werd bereikt. Daardoor werd het reeds zoo belangrijk uurrecord van de firma Maduro & Zns, dat tot nog toe 142 ton bedroeg nog met 15 ton verhoogd.

De redactie voegt hieraan toe:

'Wij brengen Commandant Houwing hierbij beleefdelijk dank voor de toezending van dit voor onze kolonie zoo hoogst belangrijk bericht. Curaçao heeft hoofdzakelijk als kolenstation iets te wachten van de opening van het Panamakanaal. En nu is het voor ons van zeer veel waarde dergelijke mooie getuigenissen als hierboven, publiek te maken en overal te verspreiden. Het kolenstation van Curaçao vestigt daardoor zijn naam als snelste station van geheel West-Indië. Alleen St. Lucie kan met ons nog concurreren. Dat de kolen hier goedkooper zijn dan overal elders in den omtrek, is ook al voldoende bekend, zoodat Curaçao is het snelste en goedkoopste kolenstation van West-Indië.

Aan de firma Maduro & Zns onze hulde voor hare stijgende activiteit en het reeds behaalde succes. Wij hopen, dat over een paar jaar niet pl. m. 40.000 ton, zooals nu, maar 100.000 ton jaarlijks geleverd zullen worden.'

Curaçao is dus t h a n s reeds, ondanks de p r i m i t i e v e wijze van kolenladen het snelste en goedkoopste kolenstation van West-Indië.

Dat ook de Nederlandsche Regeering van oordeel is, dat Curaçao door de opening van het Panamakanaal eene betere toekomst tegemoet kan gaan, mits de noodige verbeteringen aan de haven worden aangebracht en zij zich n i e t tevreden zal stellen met eene verbreding van den havenmond a l l e e n, blijkt ons uit de Memorie van Antwoord op de aanhangige wijziging der begroting van Curaçao voor 1910, waarbij de Minister de volgende inlichtingen geeft omtrent het haven-vraagstuk.

We lezen daarover in de Nieuwe Courant van 8 Mei 1912 het volgende:

'De Minister deelt mede, dat van de Commissie voor de Handelspolitiek is ontvangen een rapport betreffende de havenplannen voor Curaçao, in welk rapport de commissie ontraadt om aan de heeren F.W. Everts en L.M. Leezer, concessie te verkenen voor

den aanleg en de exploitatie van havenwerken te Willemstad.

Ten aanzien van de vraag, wat van overheidswege behoort te worden gedaan voor de verbetering en de exploitatie van de haven, is de commissie van oordeel, dat de Regeering zich er toe kan bepalen eerstens de verbreeding van den havenmond en het opruimen van ondiepten in het Schottegat krachtig voortgang te doen hebben, vervolgens een aanlegplaats voor groote schepen over een lengte van 200 à 300 M. te bouwen op een plaats waar gelegenheid tot uitbreiding in de breedte is, en eindelijk, zoo mogelijk, ook een openbaren verkeersweg aan te leggen

Haven met lossende schepen.

langs de geheele oostzijde van de St. Anna-baai. Daarnevens beveelt de commissie aan de persoonlijke ondernemingszucht aan te moedigen, in welk verband zij beoogt, dat een aanvraag - echter niet gebaseerd op een monopolie - voor den bouw en exploitatie van havenwerken in het Schottegat, in overweging ware te nemen, terwijl zij verder de wenschelijkheid uitspreekt van verbetering van de watervoorziening en van de haven- en kustverlichting en het loodswezen op zoodanigen voet, dat de scheepvaart even veilig bij nacht als bij dag van de haven van Curaçao gebruik zal kunnen maken.

De kredieten, toegestaan voor de verbreeding van de St. Anna-baai en het opruimen van het rif in het Schottegat, zoomede, bij de loopende begrooting, voor de verbetering van de haven- en kustverlichting, stellen het koloniaal bestuur in staat aan een deel van het door de commissie aanbevolene uitvoering te geven. Voor zooveel de overige wenschen der commissie betreft, heeft de Minister van Koloniën den Gouverneur uitgenoodigd om, in verband met het rapport, spoedig een afgerond voorstel in te dienen nopens hetgeen met betrekking tot de haven van Curaçao nog behoort te worden gedaan.⁹

De onzekerheid is dus verdwenen. Men weet nu, dat onze Regeering niet stilzit en zij, na overleg met den Gouverneur van Curaçao spoedig met hare plannen voor de volksvertegenwoordiging zal verschijnen.

Hoewel wij de overtuiging hebben, dat zij met hare voorstellen op algemeen steun in onze volksvertegenwoordiging zal kunnen rekenen; eindigen wij met den wensch uit te spreken, dat de behandeling dezer voorstellen met bekwamen spoed moge geschieden, zoodat Curaçao bij de opening van het Panamakanaal in het groote wereldverkeer de plaats zal kunnen innemen, welke wij haar toewenschen.

Nederland heeft hier eene goede kans!

Dat het die niet late voorbijgaan!

Uiterste wilsbeschikking.

Aan hen, die het A.N.V. bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

Ik vermaak aan het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 23 Jan. 1905 en 29 Oct. 1907, nommer 89, de som van..... gulden, uit te keeren binnen maanden na mijn overlijden, vrij van alle rechten en kosten.

Het Stadhuis met Gildehuizen en de fontein Brabo.
(Cliché naar foto van G.B.; eigendom der stad Antwerpen).

De Scheldestad.

II (Slot).

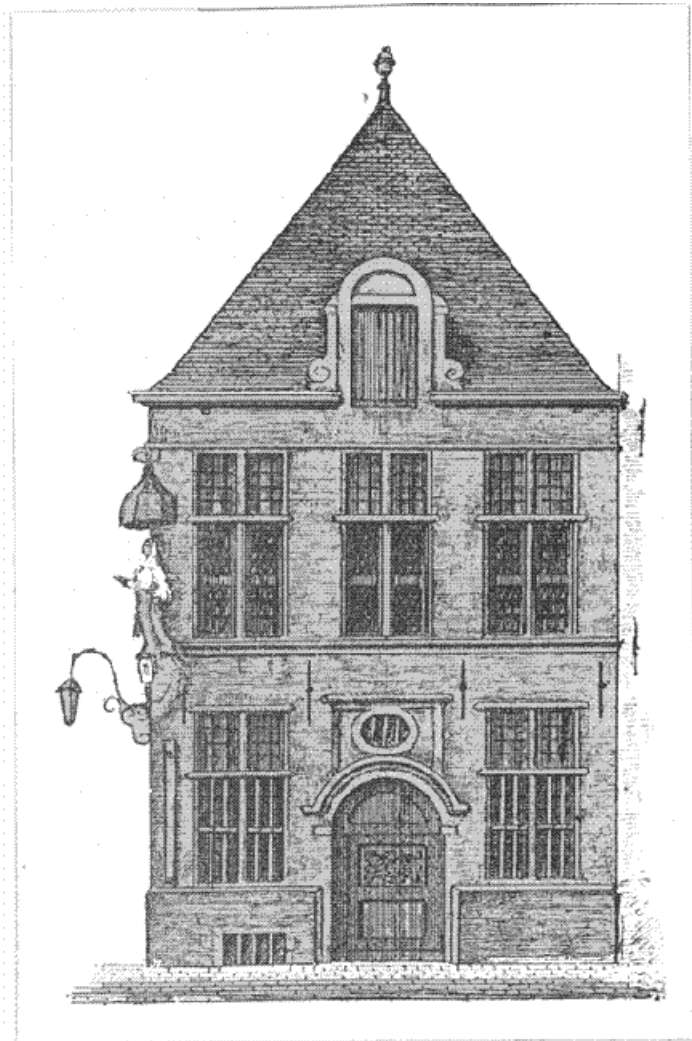
Aan de in het Juni-nr. verhaalde fantastische legende, dankt het wapen der stad zijn ontstaan: de burcht is de voorstelling van die van den reus Druoon Antigoon, en de twee handen moeten herinneren aan de lichaamsdeelen waarmee hij eens de bevolking teisterde, doch die hem gelukkig van het lichaam werden gescheiden. Diezelfde legende maakt ook het onderwerp uit van de prachtige fontein, het werk van Jef Lambeaux, die op de Groote Markt voor het Stadhuis een voorwerp van voortdurende bewonde ring is. Voor enkele jaren, toen de vooruitgang nog niet zoo ver gevorderd was en de 'trolleys' van de electrische trams het uitgaan van optochten met hooge wagens nog niet onmogelijk hadden gemaakt, kon men van tijd tot tijd in den zoogenaamden 'omweg' den reus, vergezeld door zijn vrouw, waarvan de legende wel niet gewaagt, maar die, als zijn natuurlijk aanhangsel werd beschouwd, in de s'ra ten zien verschijnen. Nu verkniezen zij zich in de duisternis van een officieel pakhuis.

Of de burcht, door den reus bewoond, dezelfde was als die welke in 837 door de Noormannen, tijdens hun invallen in het land, werd vernield, wie zal het zeggen. Het schijnt echter dat een versterkt kasteel in de tiende eeuw door Keizer Otto I werd opgericht, dat de eerste kern van de huidige stad uitmaakte. Daar deze zich voortdurend uitbreidde, werd de omheining van die burcht verscheidene keeren achteruitgebracht. In de 16e eeuw werd die burcht door de Spanjaarden als gevangenis gebezigd, waar de inquisitie haar zittingen hield. Wat er van is overgebleven, het tegenwoordige 'Steen', werd voor een dertigtal jaren hersteld en tot oudheidkundig Museum ingericht.

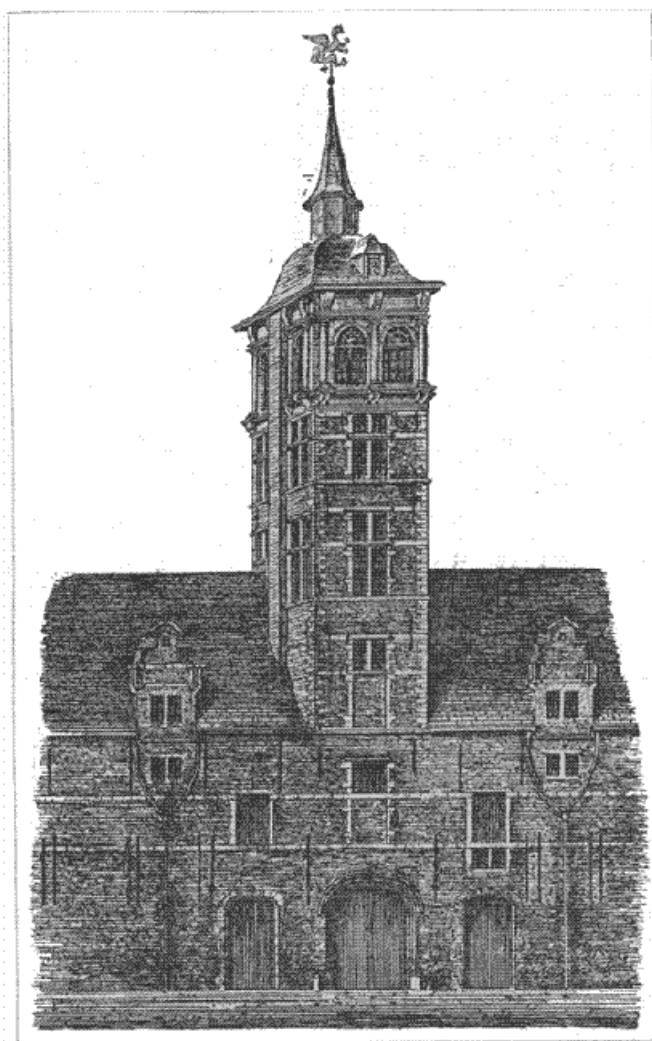
Dat de stad verschillende malen moest worden uitgelegd, was het gevolg van de ontwikkeling van haar handel. In 1315 reeds aangesloten bij de Duitse Hansa, zou het toch eerst in de 16e eeuw zijn, dat Antwerpen haar eersten grooten opbloei als handelsstad kende. De geschiedkundige omstandigheden zouden echter haar verval veroorzaken. In 1566 woedden de Beeldenstormers binnen haar muren, in 1576 had de Spaansche en in 1583 de Fransche Furie plaats; een oogenblik zegepraalde er de Hervorming, - in de 12e eeuw reeds was men er in geslaagd om een ketterij, waarvan Tanchelmus de verbreider was, den kop in te drukken, - tot Marnix van Ste.

Aldegonde, de burgemeester der stad, in 1585 verplicht was haar, na een beleg van veertien maanden, aan den hertog van Parma over te geven. De nederlaag van het Protestantisme had ook de uitwijking van een groot aantal inwoners ten gevolge (het was toch immers uit Antwerpsche ouders die gevlucht waren, dat te Keulen Joost van den Vondel werd geboren); de stad verviel hoe langer hoe meer, tot in 1648 het verdrag van Westfalen, dat de Schelde sloot, haar den genadeslag zou toebrengen, ten voordeele van Amsterdam.

Daarmee begon voor de stad een tijdperk van verval, waarbij zich echter nog een glanspunt zou vertoonen, toen in de 17e eeuw de Vlaamsche schilderschool met Rubens en Van Dijck aan 't hoofd, de aandacht van 't beschaafde Europa op deze doode handelsstad vestigde. Dat verval duurde tot de Fransche omwenteling, die de Schelde weer voor het verkeer opende, en tot Napoleon, welke van Antwerpen een oorlogshaven wilde maken, ‘un pistolet chargé dirigé sur le coeur de l'Angleterre’, en de eerste dokken liet graven. Tijdens de vereeniging met Nederland werd dat werk voortgezet, - een nog bestaand dok draagt trouwens den naam van Koning Willem I, - doch het was slechts na 1863, toen de

Huis in de Keizerstraat te Antwerpen.

Toren van het huis van burgemeester Van Straelen, Korte St. Annasiraat.

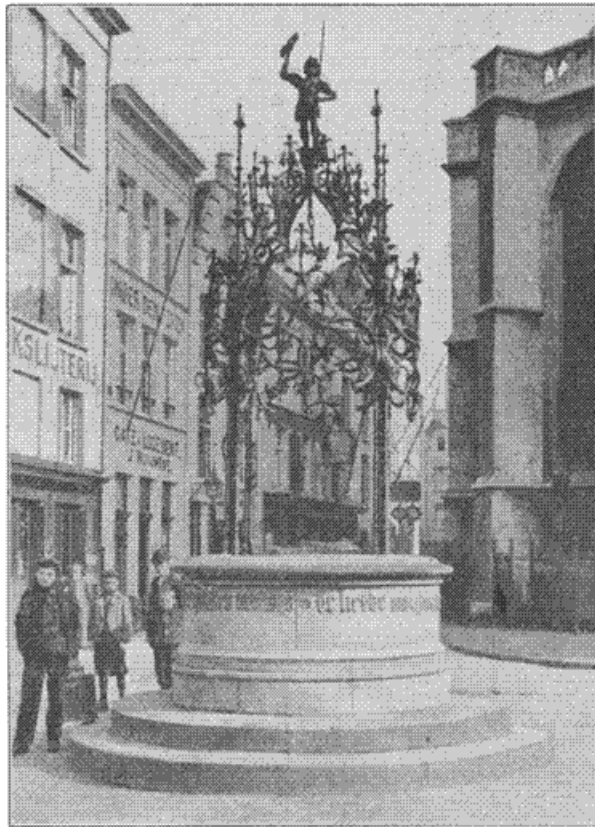
*Clichés uit het werk van J. de Bosschere. Oude gebouwen van Antwerpen.
(Eigendom van de Volksuniversiteit).*

Schelde werd vrijgekocht, dat Antwerpen begonnen is een van de drie groote havens van het Europeesche vasteland te worden; en de vreemdeling die de Antwerpsche haven bezoekt zal verbaasd staan over de uitbreiding welke zij genomen heeft. De haveninrichtingen vormen trouwens een van de aantrekkelikheden der stad, welke bovendien met haar mooie 'leien', haar breede straten, haar schilderachtige parken (Het Park, de Warande en het Nachtegalenpark), haar statige gebouwen, haar talrijke standbeelden den indruk van een mooi aangelegde wereldstad teweegbrengt. De opmerkelijke bezoeker zal zien dat zij een nieuw tijdvak van haar ontwikkelingsgeschiedenis is ingetreden, en dat zij voor een nieuwe uitbreiding staat. Eer het enkele jaren verder is zal de vestinggordel, die haar nu nog omknelt, verdwenen zijn.

Zij, die het a.s. Nederlandsch taal- en letterkundig Congres zullen bijwonen, zullen wel in de gelegenheid zijn om den mooien Dierentuin te bezoeken; om het Stadhuis te bezichtigen met zijn muurschilderingen van Leys o.a., om in het Schilderijmuseum verscheidene prachtige Rubensen en Van Dijcks, maar ook de overheerlijke Van Ertbornverzameling van primitieven te bewonderen; ook het Museum Plantin-Moretus met zijn onschatbare verzalingen zal hij niet onopgemerkt voorbijgaan en in het Museum van folklore zal hij menige eigenaardigheid opmerken. Enkele bijzondere verzamelingen, die op aanvraag gereedelijk getoond worden, zooals het merkwaardige Museum van schilderijen en beeldhouwwerk van mevrouw de wed. E. Mayer - Van den Bergh in de Lange Gasthuisstraat, en het niet minder merkwaardig Museum van gildevoorwerpen van den heer F. Claes in de Vincentiusstraat verdienen onder de aandacht te worden gebracht.

Antwerpen, dat men zoo graag de hoofdstad van Vlaanderen noemt, heeft in de geschiedenis van de Vlaamsche Beweging een niet onaanzienlijke rol vervuld. Door haar is meermalen het teeken gegeven voor een nieuwe strooming in deze beweging. Ook de Vlaamsche Kunst vond daar steeds milde bescherming en geestdriftige beoefenaars. Conscience, de meest volksgeliefde romanschrijver, was, het werd hooger reeds vermeld, een kind van Antwerpen; de volksdichters Jan en Theodoor van Rijswijck, een naam dien iedere Antwerpenaar nog steeds met liefde vermeldt, daarbij vooral denkend aan hem die eens Antwerpen's burgervader was, waren 'Sinjoren', Peter Benoit heeft het grootste deel van zijn leven in Antwerpen doorgebracht en er zijn voornaamste werken getoondicht. Te Antwerpen kwam het romantisme in de kunst het eerst tot uiting. Daar werd de eerste Nederlandsche Schouwburg door de stad opgericht en door het stedelijk bestuur eveneens een Vlaamsche Opera tot stand gebracht.

Zóó is Antwerpen in allervlugste vogelvlucht beschouwd. Het zou nu zaak zijn om de psychologie van de stad en van haar bevolking na te gaan. Doch daaraan kan in dit artikel niet gedacht worden, dat alleen tot doel had om de Groot-Nederlanders op te wekken in Augustus a.s. het Nederlandsche Congres te bezoeken, niet alleen voor het Congres, maar ook voor de stad waarin het wordt gehouden.

Metsys-pomp.

Metsys-pomp.

Boeken-Commissie

Adres van den 1en Secretaris-Penningmeester: 244c Mathenesserlaan, Rotterdam.

Adres van het Boekenhuis: 63 Van der Duynstraat Rotterdam.

Uit het jaarverslag 1911.

I.

Nu wij de lotgevallen onzer Commissie in 't tiende verslagjaar gaan vermelden, kunnen wij den lust niet weerstaan hier enkele bijzonderheden te geven uit 't najaar van 1902, uit dien tijd van neerslachtigheid en moedeloosheid: hoe kort geleden immers was de Vrede van Vereeniging gesloten, die een eind maakte aan 't roemvol bestaan van twee wakkere Republieken van Dietschen stam!... Moedeloosheid! Want hoe klein immers was 't getal van hen, die in dat woord 'Vereeniging' een profetie voor de toekomst lazen!... Hoe ver toch lag de 'Unie' van Zuid-Afrika toen nog - naar haast ieders overtuiging - in een - wellicht zelfs onbereikbaar - verschiets verborgen!

Het is belangwekkend om na te gaan, hoe en waar 't denkbeeld om boeken naar Z.-Afrika te gaan zenden, volgens bepaald stelsel en plan, 't eerst ontstaan is. Geheel onbekend met elkaars gedachten en bedoelingen, hadden in den herfst van '02 drie personen zich met die zaak bezig gehouden. In de vergadering van het Hoofdbestuur van het A.N.V., 12 Oct. van dat jaar te Antwerpen gehouden, werd een schrijven van den Nederlandschen consul op Ceylon voorgelezen, waarin deze berichtte, dat de gewezen Boeren-krijgsgevangenen aldaar hun boekerij van omstreeks 1000 deelen ter beschikking van het Verbond hadden gesteld. In 't Jaarverslag van den Algemeenen Secretaris, den heer De Kanter, over '02, heette het, bij de vermelding van dit aanbod - zie *Neerlandia* van Mei '03 - 'deze boeken zullen in Zuid-Afrika van groot nut zijn.' Doch in datzelfde Jaarverslag stond ook te lezen, hoe de heer W. Tolsma, vroeger onderwijzer in de Z.-A.R., toentertijd te Scheveningen, een 'uitstekend plan aan de hand gedaan had om de verspreide boeren in Z.-Afrika geregeld van Hollandsche lectuur te voorzien.' Volgens 't verslag 'scheen de tijd voor 't verspreiden van Nederlandsche boeken in Z.-Afrika nog niet gekomen.' De 1000 boeken van Ceylon werden dan ook ter beschikking gehouden van het bestuur van Groep Nederland*). Inmiddels hadden Hollanders in 't moederland eveneens de hoofden bijeen gestoken en overleg gepleegd. In de bestuursvergadering van de Afdeeling Rotterdam van het A.N.V., op 4 October te voren gehouden, had ondergeteekende voorgesteld: 'dat de Afdeeling Rotterdam zich zou bezig houden met het zenden van Hollandsche lectuur aan de Z.-Afr. jeugd en voor dat doel hoofden van scholen en zoo mogelijk hun leerlingen tot medewerking op te wekken.' Dit voorstel was aangenomen en de heer Th. Nolen en mej. Dr. Moquette, later langen tijd voorzitter en penningmeesteres der B.-C., zeiden terstond hun medewerking toe. De heer Nolen bracht dit besluit ter tafel bij het bestuur van Groep Nederland, dat 18 October daaraanvolgend in Den Haag vergaderde met leden van den Raad van Bijstand. Op die vergadering werd de

*) Ze, zijn later naar Bloemfontein gezonden ter vorming van een boekerij onder de hoede van Generaal Hertzog.

Boeken-Commissie in 't leven geroepen. Al eenige maanden later werd van haar arbeid getuigd: 'Het aanvankelijk resultaat heeft reeds de verwachtingen overtroffen en het denkbeeld doen opperen de Commissie blijvend te vestigen.' Immers kwamen uit Z.-Afrika de aanvragen bij tientallen in! In het Jaarverslag van den Algemeenen Secretaris (in April '03 uitgebracht) leest men: 'Het behoeft geen betoog, dat van dezen maatregel' - ('t instellen van een Commissie) - 'een uitnemenden invloed ten goede moet uitgaan, wanneer het gelukt door tusschenkomst van de besturen der Groepen en Afdeelingen bibliotheken te vestigen of een Hollandsche afdeeling aan bestaande bibliotheken toe te voegen, of wel Hollandsch onderwijs te steunen, en ook leesgezelschappen op te richten in afgelegen streken met een verspreid-wonende Hollandsche bevolking.' ... Is het wonder, dat wij, nu de uitkomst deze verwachtingen zoo schitterend bevestigd heeft, dit alles met groote erkentelijkheid vermelden - en in 't geheugen bewaren?

Ter verklaring van onzen snellen groei mocht in de eerste plaats niet gemist worden een woord van hulde aan het Hoofdbestuur, dat onvermoeid en met de grootste bereidwilligheid ons al die jaren terzijde gestaan heeft - en in dat Hoofdbestuur aan den voorzitter, Dr. Kiewiet de Jonge, in het Verbond ons aller pleegvader, en den secretaris, man van strenge opvattingen en voorbeeldige plichtsbetrachting, De Kanter, die ons zoo kloek door de eerste moeilijke jaren heen geholpen hebben! Zijn opvolger, Mr. Dicke, zijn wij evenzeer dank verschuldigd en de tegenwoordige Algemeene Secretaris, de heer Roelfsema, trad toe tot onze Begunstigers - een heuglijk teeken!

Zou verder niet vermeld mogen worden, dat wij hier, te Rotterdam, voor alle behoeften en vereischen van onze zich zoo ver-uitstreckende werkzaamheden, in de eerste havenstad des Rijks, die zich zoo weergaloos-machtig blijft uitbreiden, uitstekende hulpmiddelen vinden, snelle verbindingen, deskundige voorlichting en groote keus van onze medewerkers? Hoe krachtig worden wij allengs - ook financieel - gesteund door handel en nijverheid! Hoe hebben wij toch reeds herhaaldelijk pionierswerk mogen verrichten voor onze handelsbelangen - allereerst voor den boekhandel! Zoo is waarlijk door ons Werk althans verwezenlijkt, wat ons Verbond in de eerste plaats als leuze in zijn vaandel voert:

'De verhooging van de zedelijke en stoffelijke kracht van den Nederlandschen Stam.'

Onze eerste zendingen gingen in hoofdzaak naar Pretoria, Bloemfontein en Stellenbosch. Nu hebben wij honderden adressen in Zuid-Afrika: in Transvaal, Oranje-Vrijstaat, en de Kaap, benevens verscheidene in Natal, Rhodesië, Duitsch Zuid-West-Afrika, Portugeesch West-Afrika, Duitsch Oost-Afrika, Britsch Oost-Afrika, Belgisch Congo - zoodat wij met onze Hollandsche boeken, tijdschriften en couranten zijn doorgedrongen tot in 't hart van Centraal Afrika en Hollandsche lectuur genoten wordt aan den voet van den Kilimandsjaro, bij de watervallen van de Congo-rivier, en niet ver van de bronnen van den Nijl!

En buiten Zuid-Afrika! In den loop van '03 waren voor 't eerst een paar kisten naar oorden buiten Afrika gezonden en wel naar Aruba, St. Eustatius en Holland in Michigan. Dat waren dus onze eerste drie adressen van overzeesche bezittingen en Hollandsche kolonies. Hun getal bedraagt nu 222! Na tien jaar strekken onze werkzaamheden zich op dit terrein uit van Peking tot Vancouver, van St. Petersburg, Kalmar, Aberdeen en Winnipeg (Can) tot Punta Arenas en Melbourne, van Saparoea in de Molukken over Kota Radja, Bahrein (Perz. Golf), Ismailia, West-Indië tot Mexico. Onze briefwisseling met Consulaire Ambtenaren begon met den Consul-Generaal te Kaapstad en deze was langen tijd onze eenige correspondent op

dit gebied; nu voeren wij een omvangrijke briefwisseling over Nederlandsche Kolonies, Vereenigingen en vreemde Zeemanshuizen, waar ook Nederlandsche zeelieden en schippers mogen vertoeven, met 96 Consuls! Zeemanshuizen! Wij begonnen er één te steunen, te Antwerpen; nu zijn

het er 58, terwijl wij in O.- en W.-Indië 14 Militaire huizen van Hollandsche boeken voorzagen! Builen de wekelijksche zendingen gaan er maandelijks van het Boekenhuis nog 75 maandschriften weg, afgezien van de talrijke kleinere geschriftjes, die mee verzonden worden, en van de verzendingen in massa van kalenders, plakATEN, platen, boekjes en portretten van Prinses Juliana, De Ruyter-platen en andere gelegenheids-uitgaven enz., welke van het kantoor uit verzonden worden...

Evenzoo zouden we kunnen opsommen met hoeveel Begunstigers we begonnen: natuurlijk 1, het Hoofdbestuur! Tegenwoordig steunen niet minder dan 232 leden (vereenigingen of personen), in en buiten 't A.N.V., onze Commissie, die jaarlijks niet meer aan een paar h o n d e r d guldens genoeg heeft voor haar uitgaven, maar meer dan f5000. - gebruikt; gelukkig, dat haar inkomsten hieraan evenredig zijn gebleven. De sub-commissies, bestuursleden en leden van het A.N.V. doen in dit opzicht goed werk, vooraan de Burger-Afdeelingen Haarlem, Zaanstreek, Delft en Middelburg, en de Studenten- of Jongelieden-Afdeelingen Leiden, Amsterdam en Rotterdam, die ons met boeken, tijdschriften, couranten en geld steunen en bovendien nog gelegenheid vinden krachtig propaganda voor ons te maken!

Moeten we nog meer cijfers noemen? Hoe we na één jaar arbeidens 16.000 boeken verzonden hadden, welk getal nu tot 120.000 gestegen is?

Ons Boekenhuis! In 1902: een in half-duister gehuld galerijtje, ons welwillend afgestaan, waarheen we langs kronkel-trappen en gangen den inhoud der honderden ons toegezonden kisten sjouwden; - in '12: 'n zéér ruime, zéér doelmatig-ingerichte zaal met alle bijbehorende hulpmiddelen!

Uit de duizenden brieven, die ons archief bergt, is daghelder met altoos meer kracht voor ons en wie er kennis van namen, naar voren getreden: het sterk bewustzijn van fierheid, van volkskracht, van gepaste eigenwaarde en nationaliteitsgevoel, bij landgenooten in den vreemde door onze zendingen opgewekt - en van saamhoorigheid, van liefde tot 't oude Moederland en bewondering voor zijn ontwikkeling en beschaving, van een drang om zich daarmede nauwer te verbinden, bij onze Stamgenooten in Zuid-Afrika. Treffend zijn wel de bewijzen geweest van die vaak verrassende begeerte om ons te overtuigen van de oprechte erkentelijkheid der broeders in zonnig Zuid-Afrika, of van Janmaat in verre Tehuizen, van den inlander in Insulinde, van den stoeren, stuggen kolonist in Canada of Chili!... En later, veel later wellicht, zullen onmiskenbaar de gevolgen van de wederopleving van onzen Stam zich op menigerlei gebied doen gevoelen: zijn de teekenen er reeds niet van te bespeuren?... Vol moed en vertrouwen zetten wij den arbeid voort!

Dr. W. VAN EVERDINGEN.

(Slot volgt).

Buitenland

De Leipziger Missen.

De secretaris van de Afdeeling Leipzig van het A.N.V., de heer O. Rompelman, schreef in de N.R. Ct. een uitvoerig artikel over deze missen.

Wij ontleenen er het volgende aan:

Met het oog op de betrekkelijk geringe bekendheid, die de Leipziger Missen in Holland genieten, haar voortdurend toenemende beteekenis en het belang, dat zij m.i. ook voor den Nederlandschen handel en de Nederlandsche industrie bezitten, schijnt het mij niet ondienstig te zijn eens het een en ander daarover ter kennis uwer lezers te brengen.

Oorspronkelijk waren deze missen niets anders dan groote markten, verzamelplaatsen van aanbod en vraag, die in de middeleeuwen in aansluiting aan kerkelijke feesten gehouden werden. Daar er bij zulke kerkelijke feesten steeds een groote toevloed van menschen was, spreekt het van zelf, dat zij een aantrekkingspunt voor vele kooplieden vormden. De naam mis herinnert nog aan het ontstaan van deze markten en, evenals de katholieke missen worden ingeluid, wordt tot op den huidigen dag het begin der handelsmis in Leipzig door het luiden van de klok van het oude raadhuis aangekondigd.

Het spreekt van zelf, dat de fabrikanten en groothandelaars, het beste en het nieuwste als monster tentoonstellen, zoodat in 't bijzonder de voorjaarsmis te Leipzig niet alleen van groote beteekenis is voor den kooper, maar ook voor den concurrent, die zich over den stand der nijverheid volkomen op de hoogte stellen kan.

De belangrijkste mis is de reeds meer genoemde voorjaarsmis (officieel: Ostervormesse). Zij duurt 6 dagen en wordt gehouden van den eersten Maandag in Maart af tot en met den daar opvolgenden Zaterdag.

Omstreeks 4000 firma's hadden op deze voorjaarsmis monstercollecties uitgestald; 326 hiervan waren buitenlandsche. Onder deze laatste waren evenwel slechts 12 Hollandsche firma's en wel: de aardewerkfabriek 'De Kat', G.M. Augustijn te Bergen op Zoom; Gebr. Bertrams te Amsterdam (Majolika); H. & L. Mosca Fuld te 's-Gravenhage (kunstvoorwerpen en imitaties van oudheden); W. de Haan te Utrecht (plaatwerken en prentkaarten); Import-Maatschappij O.M. de Roos te Arnhem (reproducties van Oud-Hollandsche kunstvoorwerpen); Kristall-, Glass- und Steingutfabriken A.-G. 'Sphinx' te Maastricht; St. Lukas te Utrecht (kunstaardewerk); Naaml. Vennootschap 'Lux' te Utrecht (Hygiënischer Butterspender); Van Perlstein & Roeper Bosch te Amsterdam (Japansche artikelen); Plateelbakkerij 'De Distel' te Amsterdam; Plateelbakkerij 'Zuid-Holland' te Gouda en Potterij Rembrandt te Nijmegen.

Uit deze geringe deelneming van Nederland blijkt weer, wat ik reeds in het begin zeide, dat men van de beteekenis van de Leipziger mis in Nederland nog niet genoegzaam doordrongen schijnt te zijn. Op velerlei gebied zijn Holland's industrie en handel in staat, met goed gevolg mede te dingen, ik denk slechts aan sport- en visscherijartikelen, glas, porselein en aardewerk, Oostersche artikelen, plateelwerk en kunstvoorwerpen. Op de Leipziger missen bestaat een uitnemende gelegenheid, zich afnemers in alle deelen der wereld te verschaffen.

Wij kunnen er de mededeeling aan toevoegen, dat de heer Rompelman zich tot het geven van inlichtingen aan Nederlandsche handelaars gaarne beschikbaar stelt.

Zijn adres is Augustusplatz 8, Leipzig.

Uit Grand Rapids.

Dr. Lonkhuyzen schrijft ons: Het zal mij aangenaam zijn geregeld Neerlandia te ontvangen, daar ik, hoe druk ik het heb, het gaarne inzie. Ik heb hier in mijn gemeente 2 scholen met 13 onderwijzers en 700 kinderen; op beide scholen wordt Nederlandsch onderwezen. Het is aangenaam om kinderen, wier grootouders hier reeds geboren

zijn, Nederlandsch te hooren spreken. Door gestadigen toevloed van nieuw bloed uit Nederland blijft het Holl. element en de Holl. taal levendig. Hier in mijn omgeving hoort men zelfs op straat, althans van ouderen veel Nederlandsch spreken. In Grand Rapids, een prachtige stad van 120.000 inwoners, waarvan 40.000 Nederlanders, kan men bijna in alle betrekkingen ook Nederlanders vinden. Ik hoop nog mijn werk over de Nederl. nederzettingen in N.-Amerika te schrijven.

Nederland

Staatsraad Asser gehuldigd.

De juridische faculteit van de Berlijnsche Universiteit heeft Mr. T.M.C. Asser, lid van den Raad van State, benoemd tot doctor honoris causa.

De eeretitel werd, zooals het diploma vermeldt, verleend omdat Mr. Asser reeds op jeugdigen leeftijd met schitterend succes is opgetreden als hoogleeraar, rechtsgeleerd schrijver en raadsman zijner Regeering, wijl hij meermalen op officieele congressen de uitbreiding en versterking van de volkenrechterlijke betrekkingen door het sluiten van staatsverdragen heeft bevorderd, wijl hij er steeds met den grootsten ijver naar streeft, algemeen erkende normen vast te stellen voor het internationaal privaatrecht en hij steeds onvermoeid de pogingen tot het brengen van eenheid in het wisselrecht der verschillende Staten heeft bevorderd.

Prof. Lorentz.

Prof. Lorentz te Leiden, is door het 'Collège de France' uitgenoodigd, dit jaar te Parijs de voordrachten te komen houden.

De hoogleeraar zal spreken over de vraagstukken aan de orde van den dag in de natuurwetenschappen.

Nederland in het Nederlandsch op de Wereldtentoonstelling te Gent 1913!

Volgens Belgische bladen hebben de heeren Jhr. Van Asch van Wijk, Katz en Van Bennekom 16 Juni een bezoek gebracht aan den algemeenen directeur van de Wereldtentoonstelling, die in 1913 te Gent zal worden gehouden. Zij bezichtigden de in aanbouw zijnde tentoonstelling en gaven hun bewondering te kennen over de inrichting.

Te Gent meent men hieruit te mogen opmaken, dat de officieele deelneming van de Nederlandsche Regeering daarmede vast staat.

Waar zij te Brussel en Roubaix op zoo schitterende wijze deelnam, zal zij trouwens te Gent wel niet achterwege blijven.

Wij kunnen er echter niet genoeg den nadruk op leggen, dat de Nederlandsche deelnemers wel zullen doen, niet alleen in het Nederlandsch met het Tentoonstellingsbestuur te onderhandelen, maar ook te eischen, dat van die zijde evenzeer het Nederlandsch gebruikt worde.

Den Vlamingen toch is toegezegd, dat de beide officieele landstalen zouden worden geëerbiedigd en men bewijst hun een grooten dienst door daaraan de hand te doen houden, vooral waar het een zoo door en door Vlaamsche stad geldt als Gent.

Nederlandsche handelaars en nijveren, werkt allen daartoe mee!

Reisboek 1912.

Paleis op den Dam te Amsterdam

Van Morks' Reisboek, geïllustreerde Hotel en Pensieongids voor Nederland, is de 5e jaargang verschenen in het bekende handige formaat, thans reeds meer dan 200 bladzijden groot.

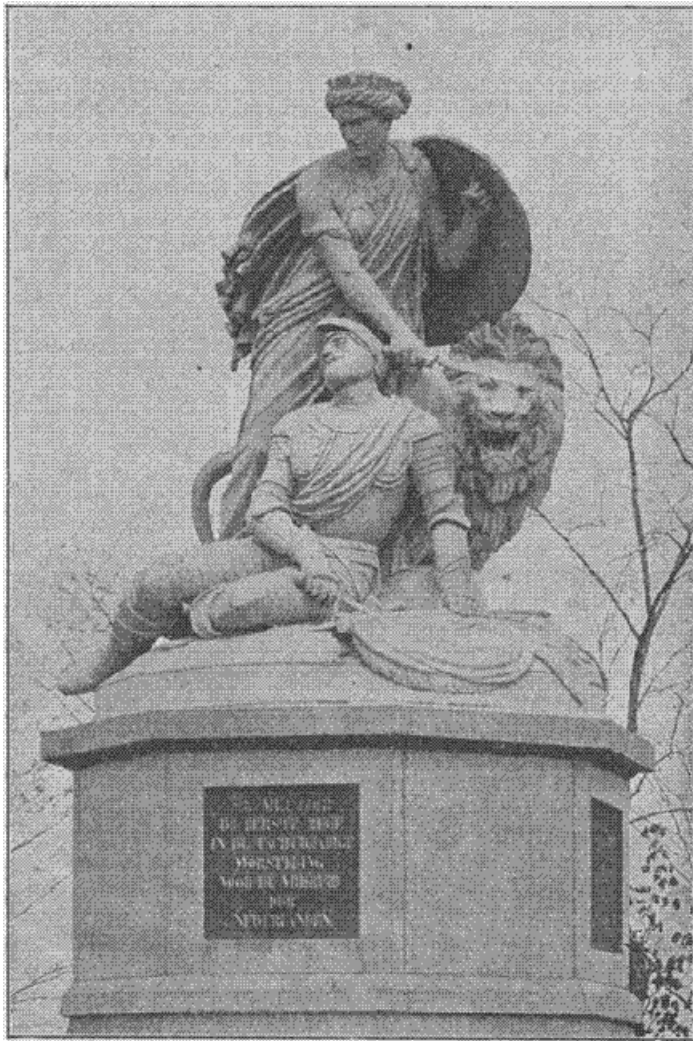
Het geeft een beknopte beschrijving van ongeveer 500 plaatsen met hun bezienswaardigheden en daarop betrekking hebbende bijzonderheden.

Een wandeling door Kennemerland en een praatje over de badplaats Noordwijk gaan den eigenlijken gids vooraf.

Een groote verbetering schijnt het, dat de hotels en pensions in een afzonderlijk alphabetisch overzicht op gekleurd papier in het boekje zijn bijeengebracht. Dit vergemakkelijkt zeer het naslaan.

Verscheidene afbeeldingen sieren den tekst. Een tweetal wordt hier afgedrukt.

Het eerste stelt voor het bekende Paleis op den Dam, dat de Amsterdammers zoo gaarne weder als Stadhuis in eere zouden zien hersteld, het tweede het Monument te Heiligerlee, de meest historische plek van ons land, waar '23 Mei 1568 de eerste zege in de tachtigjarige worsteling voor de vrijheid der Nederlanden' werd bevochten, de plek waar 'graef Adolff is gebleven, in Vrieslandt in den slach' en dit monument, den '23 Mei 1868 door het nageslacht den vaderen gewijd' werd.

Gedenkteeken te Heiligerlee.

Sporttaal.

Het valt moeilijk, de sport, uit Engeland tot ons gekomen, te ontdoen van de Engelsche benamingen. Sommige kranten mogen ze b.v. in hun voetbalverslagen nog zoo trouw uitwieden, op het veld hoort men niet anders dan van ‘corner, keeper, back, offside’ en zoo voorts. En zelfs de jongen op straat, die een met touw omwonden prop papier tusschen twee opgevouwen jassen doorschiet, weet van geen strafschoep, maar wel van een ‘penaltie’, ‘pelantie’ of hoe hij het woord verder radbraakt.

Toch is het bij het voetbal nog beter dan bij het cricket, waarvan de meesten de Hollandsche benamingen - in Zuid-Afrikaansche bladen trouw gebruikt, hoewel wij niet weten of zij het nog doen - niet eens kennen. Bij het voetbal zijn er toch een aantal namen goed ingegaan: doel hoort men naast goal, midden-voor naast centre forward, spil naast centre half-back, strafschoep naast penalty, enz.; scheidsrechter heeft referee nagenoeg verdrongen, grensrechter linesman enz.

Maar het verschil tusschen voetbal en cricket ten deze is verklaarbaar: het eene is volksspel geworden en leeft dus, zij het nog ten deele met verhollandschte vreemde woorden, in de taal, - het andere is nog het spel van weinigen, die de vreemde woorden min of meer kunnen uitspreken.

In mindere mate ziet men hetzelfde verschil bij lawntennis en golf. Bij tennis, sedert lang druk gespeeld, dringt het Hollandsch, schoon langzaam, door, bij het nieuwe golf is er, zoover wij weten, zelfs nog geen poging gedaan om Hollandsche benamingen te vinden.

Bij het roeien zien wij in den laatsten tijd, vreemd genoeg, het Hollandsch terrein verliezen. Allerlei termen, die een twintig jaren geleden, althans in verscheiden kringen, Hollandsch luidden, ziet men in de laatste jaren, in de kranteverslagen, veelal door Engeische vervangen.

Zoo sprak men indertijd geregeld van het inpikken, nu doorgaans van de catch, vroeger van herstellen, nu van recovery; vroeger van de afvaart, de boei van afvaart, nu van de start; vroeger van het doel of de boei van aankomst, nu telkens van de finish. Laatst gewaagde een verslaggever zelfs van den referee, inplaats van scheidsrechter, blijkbaar niet wetende, dat de Engelschman bij het roeien niet van referee, maar van umpire spreekt. Waarom heeft men het tegenwoordig ook voortdurend over heat, en gebruikt men niet afdeeling of kamp?

Het kampioenschap in de skif heet doorgaans het championaat. Daar is toch heel geen reden voor. Kampioen, kampioenschap is, bij voetbal b.v., het gangbare en goede woord.

Een ander dwaas gebruik van een vreemd woord bij het roeien is, dat velen hardnekkig den studentenroeiwedstrijd de Varsity noemen. Vooreerst is het geen universiteitsroeiwedstrijd, aangezien de Delftsche studenten er aan meedoen, en de Delfsche school geen universiteit, maar een hoogeschool is. De wedstrijden gaan dan ook uit van den Nederlandschen Studentenroeibond, en niet van een Universiteitsroeibond.

Bovendien is het een vergissing te meenen, dat bij de Engelschen de Varsity bepaaldelijk de naam is van den jaarlijkschen roeiwedstrijd tusschen Oxford en Cambridge. Wij hebben tal van Engelsche bladen jaren lang over dien wedstrijd gelezen, en maar hoogst zelden dien met Varsity zien aanduiden. Willen de Engelschen hem kort noemen, dan spreken zij van de Boat Race. Met Varsity kunnen

zij, al naar het verband, allerlei bedoelen. In de eerste plaats de universiteit zelf; dan al de wedstrijden, die de studenten van Oxford en Cambridge tegen elkaar houden: in roeien, in voetbal, rugby, cricket, golf, lawntennis enz.

Ten slotte een al heel dwaas gebruik van vreemde woorden bij het zwemmen. De bladen meldde onlangs, dat de Arnheemsche Zwemclub in Augustus een ‘traversée d'Arnhem à la nage’ zou houden.

Ervan gezwezen, dat het hier nog ‘Arnhem’ behoort te zijn, is dit Fransch, behalve de zotheid op zich zelf, hierom nog zoo mal, dat het, in de eerste plaats, op zijn Hollandsch bondiger gezegd zou kunnen worden: zwemtocht door Arnhem; en, vervolgens, dat het een ‘traversée’ is, want men kan wel langs Arnhem, niet door Arnhem heen zwemmen.

Maar, niet waar? ‘Traversée de Paris à la nage’ klonk zoo mooi, dat de heeren het aanstonds overnamen, al verstonden zij het niet goed.

Ter zuivering van de koopmanstaal.

Naar men zegt, is er een firma hier te lande, die, in heiligen ijver ontgloeid voor de zuiverheid onzer taal, allen die gewoon zijn bij het zaken doen vreemde woorden te gebruiken, den oorlog verklaard heeft en haar afnemers het volgende ultimatum (natuurlijk niet zoo geheeten) heeft toegezonden:

‘Wij hebben hierbij het genoeg u mede te deelen, dat van nu af opofferten uwerzijds door ons geen acht zal worden geslagen en dat wij niet wenschen geïnfomeerd te worden inzake de komst van uw voyageur, met verzoek onze geeerde orders wel te willen reserveeren. Daarentegen houden wij ons voor uwe aanbiedingen beleefdelyk aanbevolen en ontvangen gaarne intijds bericht van een aanstaand bezoek van uw reiziger of vertegenwoordiger, om daarmede bij onze bestellingen rekening te houden.

Circulaires, memoranda, catalogi, prijscouranten en dergelijke onbegrijpelijkheden gaan bij ons voortaan onontcijferd de papiermand in. Aan kennisgevingen, mededeelingen, monster- en stalenboeken en prijslijsten wordt door ons echter steeds aandacht geschonken. Uwe reizigers behoeven bij ons geen ordercopie of specificaties van perfect geworden commissies achter te laten, maar kunnen volstaan met een eenvoudig afschrift van de gedane bestelling.

Wij remitteeren de valuta uwer facturen noch à comptant, noch per cassa of in accepten of vista papier; wij verlangen nooit bonificaties, die in strijd zijn met de conditiën, noch courtages voor anticipaties; wel kunnen wij ons echter verbinden, om de ons toegezonden rekeningen, indien deze in overeenstemming worden bevonden met onze boeken, te voldoen in baar geld of in rentebewijzen of in wissels op zicht, onder de gebruikelijke korting van 2 ten honderd, indien geen andere betalingsvoorwaarden zijn overeengekomen.

Wie emballage volgens usance franco retour verlangt, behoeft er niet op te rekenen, dat hij de verpakking volgens gebruik vrachtvrij van ons terug krijgt.

Sortimenten en collecties worden door ons aan interessenten niet meer gratis toegezonden want van nu af bepalen wij er ons toe, belanghebbenden onze monsters en stalen op aanvraag vrij van kosten toe te zenden.

Wij fabriceeren geen ordinaire qualiteiten voor export, of voor overzeesche débouchés en hebben geenerlei preferentie voor engros- of voor détail consumenten; reflectaties in die directie zullen bij ons geen

succes hebben, want uit beginsel vervaardigen wij voor den uitvoer of voor overzeesche afzetmarkten geen minderwaardige waar, en bij ons wordt geen verschil gemaakt tusschen groote en kleine afnemers.

Nouveauté- of prima fabrikaten in moderne façons koopen wij evenmin à civile prijzen als tegen minimale noteeringen; heeft men daarentegen iets nieuws aan te bieden, dat aan den heersenden smaak voldoet en zijn prijs

waard is, dan zullen wij steeds tot de eerste afnemers behooren.

Voor het overige zal het ons een waar genot zijn van nu af aan alle vreemde woorden en uitdrukkingen in ons gezonden stukken en papieren stelselmatig mis te verstaan en waarschuwen bij voorbaat, dat wij voor mogelijke onaangename gevolgen geenerlei verantwoordelijkheid aanvaarden.'

Van de Afdeelingen.

Amsterdam (Vrije Universiteit).

Het bestuur dezer Afdeeling is thans als volgt samengesteld: J. Thijs, voorzitter; W.G. Harrenstein, onder-voorzitter; A. Semplonius, schrijver, Da Costakade 64; W.S. Pontier, penningmeester.

Propaganda-Commissie: M. Gravendijk, K. van Haeringen, P.N. Höweler Jr.

Amsterdam (Jongel.-Afd.).

De penvoerster schrijft:

Zaterdag 11 Mei hield onze Afdeeling een muzieken voordrachtavond, die boven verwachting geslaagd is. Niet alleen waren tal van jongelieden van Gymnasia en H.B.S. aanwezig, ook de Amst. Burger-Afdeeling was er door haar secretaris, den heer S. van Lier, vertegenwoordigd.

Mej. Reina Vunderink en de heeren Veenman en Horsman hadden zich bereid verklaard hun medewerking te verleen.

De heer Van Lier sprak over: Jongelieden en het A.N.V. en wees er op dat juist de jongelui zoo veel kunnen bijdragen tot 't bereiken van het groote A.N.V. doel. Spreker's woorden maakten diepen indruk op de aanwezigen. Dit bewezen de luide toejuichingen en de toetreding van 10 nieuwe leden.

In de pauze werd 't A.N.V.-lied verkocht.

Daarna gaven de heer J. Voskuil en de secretaresse nog eenige voordrachten en een pianostukje ten beste en zongen alle aanwezigen gezamenlijk het Verbondslied.

- Maandag 27 Mei werd vanwege de Afdeeling een fietstocht ondernomen door het Gooi. Tengevolge van het minder gunstige weer namen slechts weinigen er aan deel. Het bestuur hoopt voor een volgende maal op beter weer en drukker opkomst.

Breda.

Als waarnemend secretaris-penningmeester der Afd. Breda en omstreken is opgetreden de heer W.H.L. Huges, leeraar aan het Gymnasium, aldaar.

's-Gravenhage.

Het adres van den secretaris, den heer W.F. Gerdes Oosterbeek, is veranderd in 2e Schuytstraat 247.

's-Gravenhage (Jongel.-Afd.).

De heer D.J. Meuldijk, 2e penvoerder, schrijft ons:

Onze algemeene vergadering op 11 Mei onderscheidde zich door een vrij drukke opkomst: bijna veertig leden en een aantal belangstellenden, o.a. eenige bestuursleden van de Haagsche Burger-Afd. en van de Jongel.-Afd. Rotterdam, waren aanwezig.

De op de vorige vergadering onvervuld gelaten plaats in het bestuur werd thans ingenomen door den heer H. Mondt.

Na afloop van het huishoudelijk gedeelte hield Jhr. Mr. Dr. W.D. de Jonge een lezing over: 'De Regeering en de Staatscommissie tegenover het Spellingvraagstuk'. Op boeiende en leerzame wijze schetste spr. het ontstaan van dit vraagstuk, de instelling en de werkwijze van een Staatscommissie, waarna hij eenige punten uit het rapport van deze Commissie mededeelde.

Na de rustpoos las de heer A.T.A. Heyting zijn: 'Avonturen van Duimpje' voor, welke voordracht zoowel door de geestige inkleeding als de diepere beteekenis van dit 'sprookje' zeer in den smaak viel. Het was dan ook met algemeene instemming, dat de voorzitter beide sprekers dank bracht voor het uitstekend slagen van dezen avond.

Een paar nieuwe leden traden tot de Afdeeling toe.

Hellevoetsluis (Jongel.-Afd.).

In het bestuur dezer Afdeeling zijn benoemd de heeren P.D. Mallaard te Zuidland, als secretaris; H.W. Spoor te Nieuw-Helvoet, als 2e secretaris en mejuffr. F. Bouman te Nieuwenhoorn.

Maastricht (Jongel.-Afd.).

In Maart l.l. hield onze Afdeeling een ledenvergadering, welke zeer druk bezocht was. Als spreker trad voor ons op Dr. A.J. de Cock, met het onderwerp: 'De Ind. keizerssteden Delhi en Agra'. In schoone taal en op voor een ieder bevattelijke wijze behandelde spr. eerst de hoofdpunten uit de geschiedenis van het Indische keizerrijk. Uitvoerig beschreef spr. Keizer Akbar den Grooten, een der meest romantische figuren, uit de Ind. Geschiedenis. Zeer schilderachtig waren de beschrijvingen van Indische en Hindoesche kunstvoortbrengselen.

Tijdens de pauze voerde de heer A. Defresne eenige stukken cello-muziek uit, begeleid door den heer V. Reinders. Na de pauze lichtte Dr. De Cock zijn lezing toe met een serie prachtige lichtbeelden, welke ons in staat stelde om de pracht der Indische gebouwen en monumenten te bewonderen.

De voorzitter, de heer Defresne sloot met een hartelijk woord van dank en van opwekking, deze welgeslaagde bijeenkomst.

Schiedam (Jongel.-Afd.).

Tot bestuurders zijn gekozen de dames J. Norenborg, voorzitter, Vegter en Krijger, en de heeren J. Holtman en W.J. Goslinga (penvoerder).

De heer W. Leverstein, tweede voorzitter der Rotterdamsche Jongel.-Afd. zal voorloopig met het bestuur samenwerken om de Afdeeling op degelijken grond in te richten.

De nieuwe Afdeeling telt ruim 20 leden.

Een goed vakantie-denkbeeld.

De vorige maand ontving de redactie een brief van een A.N.V.-lid, waarin deze het volgende plan oppert:

‘Ik heb een zoon, een flinke gezonde uiterst oppassende jongen, 16 jaar, leerling 3e klasse H.B.S. 5 j. cursus, die evenals vroeger in de a.s. vakantie geen weg zal weten met zijn ledigen tijd. Hem naar het buitenland zenden, of hem met vollen buidel zijn eigen vaderland te laten doorreizen laat mijn positie niet toe. Hij spreekt zeer goed Engelsch, Fransch, en Duitsch; en daar er gedurende den vakantie-tijd zooveel vreemdelingen hier komen, die zeer gaarne een geleider bij zich zouden hebben, die de taal des lands spreekt en de gewoonten kent en die het niet in de eerste plaats op hun beurs gemunt heeft; daar geloof ik voor hem het nuttige met het aangename te kunnen vereenigen door zonder vergoeding zijn geleide aan te bieden. Alleen de reiskosten komen voor rekening van den vreemde.’

Daar er vermoedelijk meer jongelieden zijn, welke op deze wijze hun vakantie nuttig willen doorbrengen, zal de Administratie van het A.N.V., Wijnstraat 81, Dordrecht, gaarne de belanghebbenden tot elkaar brengen.

Zij neemt echter geen verantwoordelijkheid op zich.

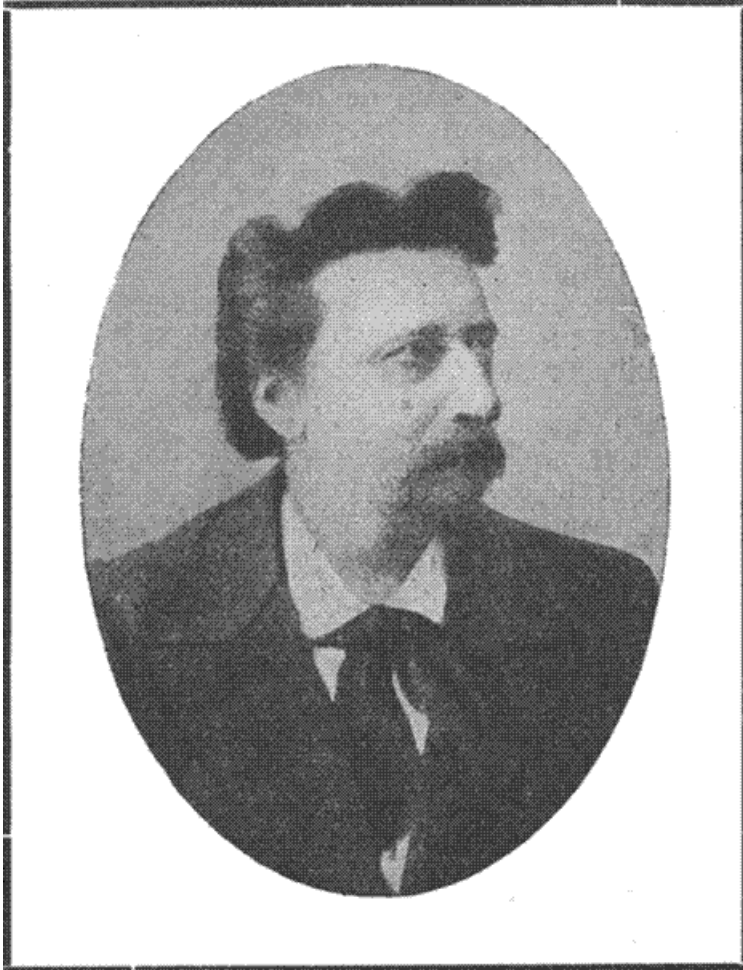
In verband met het bovenstaande wordt ook nog eens in herinnering gebracht, dat er gelegenheid bestaat tot k i n d e r r u i l gedurende de vakantie.

Wie een zoon of dochter gedurende dien tijd naar Fransch-België wil zenden, waarvoor men dan de verplichting op zich neemt een Belgischen jongen in de plaats te verzorgen en hem in het Nederlandsch spreken te oefenen, kan zich daarvoor aanmelden bij den heer Jules van Hauwaert, Chaussée de Namur 29, Nijvel.

Vlaanderen.

Jan Blockx †.

Met Jan Blockx, die op 61-jarigen leeftijd te Antwerpen overleed, is een van de vruchtbaarste leerlingen van Peter Benoit verdwenen, wiens opvolger hij was als bestuurder van het Koninklijk Vlaamsch Conservatorium. Als toondichter heeft Blockx den meesten naam verworven met zijn ballet 'Milenka' en zijn opera's 'Herbergprinses' en 'De Bruid der Zee'. Het is aan de eerstgenoemde opera te danken

Jan Blockx †.

dat het 'Nederlandsch lyrisch Tooneel', na gedurende een vijftal jaren een moeilijk bestaan te hebben geleid, in eens op het voorplan trad. Het werk viel in den smaak van het groote publiek en het duurde niet lang of het werd populair. Meer dan dat zelfs, het overschreed de grenzen van het kleine België, na ook in den Muntchouwburg te Brussel te zijn gespeeld. In verscheidene vreemde landen werd het opgevoerd en daardoor werd de naam van Vlaming beter bekend. En het is wel merkwaardig, dat dit jonge 'Nederlandsch lyrisch Tooneel' het uitgangspunt werd van de zegetocht door die opera ondernomen.

Blockx, die van zeer nederige afkomst was, - hij was de zoon van een kleinen behanger, - heeft in zijn werk nooit zijn Vlaamschen aard verloochend. Als zoodanig is zijn plaats in de geschiedenis van de hedendaagsche Vlaamsche muziek aangeduid.

Uit onze Takken.

A a l s t. Letterk. en Wetensch. Afd. Een feestzitting werd 22 April gehouden. De heer Valery D'Hondt besprak het leven en het werk van Nestor de Tière, dien hij vooral voorstelde als baanbreker van het realisme op het Vlaamsche tooneel.

De heer Florel van Molle deklameerde eenige brokken uit De Tière's werken. Mejuffr. Palmyre van Herreweghe zong 'Het Lied van Reinhilde' uit 'Herberg-Prinses'. De heer Jozef Martien speelde een klavierstuk.

11 Mei deed de heer Nathalis Heyndrickx den schrijver Oscar Wilde kennen.

A n t w e r p e n. In de Afd. 'Liederavonden voor het Volk', die onvermoeid haar werkzaamheden voortzet, werd 1 Mei de heer Ed. Schiltz-Lambo, die zooveel diensten bewezen heeft, niet alleen aan de Liederavonden en aan den Antwerpschen Tak van het A.N.V. in het bijzonder, maar aan de Vlaamsche Beweging in het algemeen, bij zijn vertrek naar Brussel gehuldigd. Hartelijke woorden van waardeering en dank werden tot hem gericht door mevrouw Weymans, de oudste bezoekerster der Liederavonden, door den heer F. Reynaers, den leider der Afd., en door den heer F. van Cuyck, voorzitter van den Tak. Bloemstukken en geschenken werden hem aangeboden. De heer Ed. Schiltz dankte in welgekozen bewoordingen.

4 Mei richtte het Propaganda-Comiteit van den Tak een avond in, waarop een aantal liederen van den toondichter Lodewijk Mortelmans werden uitgevoerd door mejuffr. Eliza Levering en den heer Willem Taeymans. De heer Mortelmans begeleidde zelf op de piano. De uitvoering, o.a. door den heer J. de Vos, burgemeester van Antwerpen, bijgewoond, vond een zeer grooten bijval.

Het zou te wenschen zijn, dat men eens ging inzien welken meesterlijken liederencomponist de Nederlandsche muzikale kunst in Mortelmans heeft.

Den 7en Juni hield de Tak een algemeene vergadering, waar de heer A.C. van der Cruyssen als eerevoorzitter werd aangesteld. De heer F. van Cuyck, namens den Tak, en de heer Pol de Mont, namens Groep België, spraken den heer Van der Cruyssen hartelijk toe en herinnerden aan de vele diensten door hem aan de Afdeeling en aan de Vlaamsche Beweging bewezen. De heer Van der Cruyssen bedankte in gemoedelijke bewoordingen.

Verder kwam ter sprake: de uitgave van een wekelijksch overzicht van de Nederlandsche pers; het Nederlandsch in het Spoorwegbestuur en in de tentoonstelling te Gent.

Met het oog op de opvolging van Jan Blockx als bestuurder van het Koninklijk Vlaamsch Conservatorium, werd de volgende dagorde aangenomen:

'De Antwerpsche Tak van het A.N.V., in algemeene vergadering van 7 Juni, overtuigd dat slechtseen volbloed en overtuigde Vlaming, die het Nederlandsch volkomen machtig is, en wiens kunstenaarstalent door zijn paedagogische gaven geëvenaard wordt, als bestuurder van het Koninklijk Vlaamsch Conservatorium kan optreden, drukt den wensch uit, dat als opvolger van Jan Blockx slechts diegene zal aangeduid en benoemd worden, welke deze hoedanigheden in zich vereenigt.'

Mechelen. 21 April vierde de Tak het tienjarig bestaan zijner Aid. 'Hooger Onderwijs voor het Volk' en dit in den persoon van zijn onvermoeibaren voorzitter, den heer Dr. Tack. Deze plechtigheid is in alle opzichten geslaagd. Het was waarlijk plezierig om te zien hoe het publiek bestond uit personen van de meest uiteenlopende denkwijzen en te beseffen, hoe, niettegenstaande dat, al die belangstellenden opgekomen waren om in den heer Tack te vieren den noesten werker, die onverpoosd met andersdenkenden arbeidt tot het verwezenlijken van het Vlaamsche ideaal. Het was een feest dat een onuitwischbaren indruk bij alle aanwezigen heeft nagelaten. Toen de heer Tack zijn dankrede haast niet beginnen kon, zóó aangedaan door al de welgemeende en oprechte huldeblijken, was ieder diep ontroerd.

Een woord van dank aan al diegenen, welke het hunne hebben bijgedragen tot het welgelukken van het

feest. Noemen we enkel de heeren De Keyser, Van de Walle, Jacobs en Leyendekkers, welke beurtelings het woord voerden namens het A.N.V., het Willemsfonds, de Hoogeschool-Commissie en de Afdeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk', benevens de Liederavonden en de heeren Van Aelst en Adriaens, welke door de uitvoering hunner feestummers een algemeen bijval verwierven.

Een prachtig marmeren beeld van de hand van onzen stadgenoot Boudewijn Tuerlinckx, benevens twee mooie kunstvazen, werden namens de inschrijvers en de Afd. 'Hooger Onderwijs voor het Volk' aan den heer Tack aangeboden. Een gezellig samenzijn sloot het feest.

De afdeling 'Liederavonden voor het Volk' heeft zijn werkzaamheden gesloten door een klein concert, waarop menige zangeres en zanger de mooist aangeleerde liedjes voordroeg. De voorzitter, de heer Leyendekkers, na gewezen te hebben op doel en werk der afdeling, bedankte mej. Fretin en den heer Van den Bergh, begeleidster en leider der Liederavonden. alsook den heer Beullens, den wakkeren secretaris. Aan mej. Fretin werd een mooi geschenk en een prachtige ruiker aangeboden. Een kosteloze boekentombola, gevolgd door een gezellig samenzijn, sloot het goed geslaagd concert.

Een Perk-bank in de Ardeanen.

Dat er in het buitenland en nog wel in een streek als de Belgische Ardennen, waar over het algemeen de voorliefde voor de stamgenooten der Vlamingen niet groot is, voor een nog levenden Hollander uit vrijwillige bijdragen, gesteund door de gemeentekas, een eerebank wordt geplaatst, is zeker wel een eenig en daardoor merkwaardig verschijnsel. Men kan er bij voorbaat zeker van zijn dat de verdiensten van zulk een landgenoot in het oog van een groep vreemdelingen wel zeer groot moeten zijn, willen zij op zulk een wijze worden gewaardeerd en gehuldigd.

Bedoelde bank zal 2 Augustus worden onthuld te Laroche, het schoone stadje aan de Ourthe, waar duizenden en duizenden Nederlanders een gedeelte van hun zomer hebben doorgebracht. En de man, dien het geldt, is de bij die allen zeer zeker ook bij name uitstekend bekende ds. M.A. Perk, de schrijver van het veel verbreide boekje 'In de Belgische Ardennen', waarvan de opdracht aan de nagedachtenis van zijn zoon Jacques Perk, op zooveel een weemoedigen indruk zal hebben gemaakt.

De bank zal tot opschrift dragen: 'A Marie Adrien Perk, auteur de "In de Belgische Ardennen", Hommage de reconnaissance'.

Rekening en Begrooting van Groep België van het A.N.V.

Balans 1911.

Ontvangsten.

Batig slot 1910

fr. 442.56

Bijdragen der leden

fr.
9515.35

Buitengewone ontvangsten:

Inningskosten België	<i>fr:</i> 131.20

Toelagen v. Hoofdbestuur:

Leestafels	<i>fr:</i> 208. -
Neerlandia	<i>fr:</i> 208. -
Voorschotten door Hoofdbestuur terugbetaald	<i>fr:</i> 450.02
Verskillende posten	<i>fr:</i> 395.80

	<i>fr:</i> 1393.02
	<i>fr:</i> 1393.02

Kroos	<i>fr:</i> 87.50

	<i>fr:</i> 11.438.43

Uitgaven.

Abonnementen	<i>fr:</i> 30.90
Drukwerk	<i>fr:</i> 449.18
Frankeer- en inningskosten	<i>fr:</i> 649.95
Verzendingskosten	<i>fr:</i> 64.14
Kantoorkosten	<i>fr:</i> 266.99
Secretariaat	<i>fr:</i> 650. -
Neerlandia	<i>fr:</i> 325. -
Reiskosten	<i>fr:</i> 227.40
Toelagen	<i>fr:</i> 680. -
Buitengewone uitgaven (	<i>fr:</i> 447.29
Hoofdbest. voor Rek. Groep België (	<i>fr:</i> 31.92

Uitkeeringen:

a. Hoofdbestuur	<i>fr:</i> 2031. -
b. Takken	<i>fr:</i> 5013. -

Batig slot	<i>fr:</i> 571.66

fr: 11.438.43

Begrooting 1912.

Batig slot 1911	<i>fr</i> : 571.66
Bijdragen der leden	<i>fr</i> : 8300. -
Buitengewone ontvangsten	<i>fr</i> : 973. -
Kroos	<i>fr</i> : 70. -

fr: 9914.66

Abonnementen	<i>fr</i> : 40. -
Drukkosten	<i>fr</i> : 400. -
Frankeer- en inningskosten	<i>fr</i> : 650. -
Verzendingskosten	<i>fr</i> : 70. -
Kantoorkosten	<i>fr</i> : 200. -
Secretariaat	<i>fr</i> : 650. -
Neerlandia	<i>fr</i> : 325. -
Reiskosten	<i>fr</i> : 60. -
Buitengewone uitgaven	<i>fr</i> : 350. -
Toelagen	<i>fr</i> : 600. -
Uitkeeringen aan Hoofdbest. en Takken	<i>fr</i> : 6502. -
Batig slot	<i>fr</i> : 67.66

fr: 9914.66

Nederlanders en Stamverwanten,
Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te gebruiken!

Oost-Indië

Jaarverslag van Groep Nederlandsch-Indië over het jaar 1911.

Indien wij het ledental op ult^o. December 1910 vergelijken met dat op ult^o. December 1911, dan kan wederom getuigd worden, dat de belangstelling in ons streven, zij het ook matig, toch steeds toenemend is.

Bedroeg het aantal leden 1046 op het einde van 1910 (in het vorig verslag werd abusievelijk opgegeven 1134), in het verslagjaar steeg dit aantal tot 1116.

Wegens vertrek uit Indië en om andere redenen moesten 214 leden worden afgeschreven, waarvan echter 105 leden overgingen naar Groep Nederland, zoodat deze laatsten voor het Verbond toch behouden zijn.

Vergelijkt men dit ledental echter met het aantal Europeanen dat in de koloniën vertoeft, n l. pl. m. 80.000, en waarvan toch het meerendeel Nederlanders zijn, dan moet erkend worden dat het aantal leden aanzienlijk grooter kon zijn. Wil ook de Groep Nederlandsch-Indië van het A.N.V. krachtig kunnen medewerken aan het door dat Verbond beoogde doel, dan zal het ledental belangrijk moeten toenemen. Die toename is heel goed mogelijk, indien elk lid maar een weinig propaganda voor het Verbond wilde maken. Als elk lid jaarlijks maar twee nieuwe leden weet te winnen, dan zullen wij binnen enkele jaren in Indië een krachtig nationaal Verbond krijgen, dat met goeden uitslag de Nederlandsche stambelangen zal kunnen behartigen.

Werkboekjes en werkkaarten worden op aanvraag kosteloos door den Groepssecretaris gezonden.

Vergaderingen.

In het afgelopen jaar werden door het Groepsbestuur 6 vergaderingen gehouden, w.o. één, n.l. die van 16 Mei 1911 met de afgevaardigden van de Afdeelingen Batavia en Buitenzorg.

Propaganda-congres.

Op laatstbedoelde vergadering werd o.m. het voorstel gedaan, in navolging van Nederland, jaarlijks een groot propagandacongres te houden, welk congres voor alle leden en ook belangstellenden toegankelijk zou zijn. Er werd echter opgemerkt, dat èn de groote afstanden èn het kostbare reizen in Indië voor de verwezenlijking van dit denkbeeld onoverkomenlijke bezwaren zouden blijken, om welke redenen slechts een zeer gering aantal leden het congres zou kunnen bijwonen, waardoor het doel dus niet bereikt zou worden.

Werkplan.

Ook werd door één der afgevaardigden nog de vraag gesteld of het geen aanbeveling zou verdienen jaarlijks een vast werkplan op te maken. Het Groepsbestuur zou een ontwerp-plan moeten vaststellen, dat na aanvulling door de Afdeelingen, door de vergadering met de Afdeelingsafgevaardigden zou moeten worden goedgekeurd en dan als richtsnoer zou worden gebezigd. Omtrent deze aangelegenheid is nog geen beslissing genomen. Een algemeen werkplan vindt men echter reeds aangegeven in den leidraad voor de werkzaamheden van de Groepsvertegenwoordigers in Ned.-Indië van het A.N.V., welke leidraad aan iederen vertegenwoordiger wordt gezonden en mede voor elk lid beschikbaar is (aanvraag in te dienen bij den Groepssecretaris).

Gaan wij thans na wat in het verslagjaar door de Groep verricht is, dan kan getuigd worden, dat ook dit jaar, ondanks de beperkte geldmiddelen, met succes gewerkt is, in de door het A.N.V. aangegeven richting.

Nederlandsche volksleesgezelschappen en boekerijen.

Tot de instellingen, die voorloopig het meest de aandacht verdienen, behooren in de eerste plaats wel de volksleesgezelschappen en boekerijen.

Een volksleesgeelschap, op aanstichting van de Afdeeling Batavia opgericht, werkt reeds eenige jaren met succes en kan thans de kosten geheel bestrijden uit de inkomsten.

Voor de geringe som van f 1. - per maand, ontvangt men iedere week een goed voorziene nette trommel, waarin de mooiste en meest bekende Nederlandsche illustraties en tijdschriften en veelal bovendien een mooi Nederlandsch boek aangetroffen worden.

Voor degenen voor wien de contributie van f 1. - nog te hoog is, zijn nalezersplaatsen beschikbaar voor slechts 50 centen per maand. Men behoeft geen lid van het Verbond te zijn om een abonnement op een leestrommel te krijgen. Dat deze volksleesgezelschappen in een bepaalde behoefte voorzien en in den smaak van het publiek vallen, bewijst het groot aantal lezers, n.l. pl. m. 200.

Door de ijverige bemoeienis van het Afdeelingsbestuur te Buitenzorg kon ook daar met ingang van 1 Mei 1911 wederom een nieuw volksleesgezelschap worden gevormd, dat thans reeds 88 lezers telt, terwijl aan dat leesgezelschap tevens een Nederlandsche boekerij verbonden is. De contributie is hier slechts 50 centen per maand.

Pogingen werden door het Groepsbestuur aangewend om ook elders dergelijke instellingen op te richten. Met zekerheid kan worden vermeld, dat ook de Afdeeling Semarang in 1912 haar volksleesgezelschap zal hebben.

Het Groepsbestuur heeft besloten, de oprichting van deze nuttige instellingen te steunen met een bijdrage van f 100. -. Zoo ontving de Afdeeling Buitenzorg in het verslagjaar voor hare volksleesgezelschappen een gift van f 100. -, terwijl van 1912 af, elk dier instellingen te Batavia en Buitenzorg een jaarlijksche toeslag van f 25. - krijgen zullen en op de begroting van 1912 nog een afzonderlijke gilt van f 25. - voor elk volksleesgezelschap uitgetrokken is.

Deze nuttige instellingen verdienen inderdaad aller belangstelling en steun. Behalve geldelijke bijdragen zijn ook uitgelezen Hollandsche romans of andere Nederlandsche boekwerken welkome geschenken, die ten allen tijde aan de Afdeelingssecretarissen en den Groepssecretaris kunnen worden gezonden.

Boeken Commissie te Rotterdam.

De subsidie voor deze B.-C., kon in 1911 verhoogd worden en werd van f 10. - op f 25. - gebracht. In dit jaar werden drie kisten met boeken ontvangen, n l. door de Kweekschool voor Inlandsche onderwijzers te Bandoeng, de Opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren te Blitar en de Holl. Bataksche school te Taroetoeng.

Steunaan andere nuttige instellingen.

In het verslagjaar werd ook aan andere nuttige instellingen die geacht kunnen worden in dezelfde richting als het A.N.V. te werken, steun verleend.

Zoo ontving de vereeniging van leeraren en leeraressen bij het M.O. in Ned.-Indië ten behoeve van de door die vereeniging gehouden tentoonstelling voor aesthetische opvoeding een bijdrage van f 100. -. De tentoonstelling gehouden op de voornaamste hoofdplaatsen op Java was in menig opzicht een succes. Het Groepsbestuur werd in de hoofdcommissie voor bedoelde tentoonstelling vertegenwoordigd door het Groepsbestuurslid, den heer M.G. Hoekstra.

Ook de Afdeeling Semarang schonk voor hetzelfde doel een som van *f*100. -.

Aan het Studiefonds 'Kota Gedang' werd mede een gift van *f*100. - gezonden. Deze Maleische vereeniging, eenige jaren geleden met medewerking van eenige ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur, in Kota Gedang (Padangsche Bovenlanden) tot stand gekomen, stelt zich o.m. ten doel een fonds bijeen te brengen om het onderwijs van de kinderen der leden te bevorderen en te verbeteren, en hun praktische kennis bij te brengen. In het jaar 1910 werden twee van de leden (Inlandsche onderwijzers) op kosten van het fonds naar Nederland gezonden om aldaar hun studiën te voltooien.

In het huishoudelijk reglement van die vereeniging komt een bepaling voor, dat degenen die op kosten van het fonds studeeren, zich moeten verbinden die kosten terug te betalen met een zeker percentage van hun inkomen, terwijl zij zich tevens verplichten moeten minstens 10 jaren lid van gemeld fonds te blijven.

Verder ontving de Indische Universiteitsvereeniging een gift van *f*25. -.

Studiefonds.

In het vorig jaarverslag werd medegedeeld, dat aan het Studiefonds Midden-Java en aan dat voor onbemiddelde leerlingen te Batavia in overweging was gegeven zich per rekest tot de Regeering te wenden ter verkrijging van een jaarlijksche subsidie, teneinde ieder jaar een bepaald aantal onbemiddelde leerlingen van goeden aanleg naar Nederland te kunnen zenden, om aldaar hunne studiën te voleindigen. Genoemde fondsen hebben zich in het verslagjaar bereids tot de Regeering gewend, terwijl ook het Groepsbestuur bij rekest aan de Regeering zijn instemming met de subsidie-aanvraag betuigde en de Regeering verzocht het daarheen te willen leiden, dat aan elk der genoemde fondsen, op nader door de Regeering te bepalen voorwaarden, eene subsidie worde verleend van pl. m. *f*2000. - per jaar. Op dit rekest werd tot dusver geen beschikking ontvangen. Wel werd aan meergemelde fondsen een deel toegezegd van de in 1912 te houden geldloterij.

Werkverschaffing voor oud-leerlingen van scholen voor Middelbaar en Technisch Onderwijs.

In het verslagjaar heeft het Groepsbestuur zich mede tot de Regeering gewend met het verzoek, de aandacht van de directeuren en hoofden der openbare scholen van M. en T.O. hier te lande, er op te doen vestigen, dat zij de belangen van de oudleerlingen der onder hun beheer staande scholen kunnen bevorderen, door te trachten, voor zoover noodig, die leerlingen een hun passende betrekking te bezorgen. Naar aanleiding van dit rekest werden directeuren en hoofden van gemelde onderwijsinrichtingen door den directeur van Onderwijs en Eeredienst aangeschreven zooveel mogelijk in de aangegeven richting werkzaam te zijn.

Stormrampen in Nederland.

Nadat in Indië het bericht was ontvangen, dat de provinciën Holland en Zeeland in de maanden September en October 1911 door stormrampen waren geteisterd, werd door het Groepsbestuur besloten giften in te zamelen tot leniging van den nood. Door middel van advertenties in de meest gelezen Indische dagbladen werd bekend gemaakt, dat het Groepsbestuur zich beschikbaar stelde voor de inzameling en overmaking van gelden ten behoeve van de noodlijdenden, terwijl ook de medewerking van de Groepsvertegenwoordigers en van de Afdeelingsbesturen werd ingeroepen. Dank zij die medewerking was op ult^o. 1911 reeds een bedrag van f 3800. - bijeen. Aan allen die giften schonken en in het bijzonder aan de Afdeelingsbesturen te Batavia en Buitenzorg, alsmede aan de Groepsvertegenwoordigers te Madioen, Ampenan, Toeloengagoeng, Malang, Telok Betong, Amboina, Serang, Temanggoeng en Sabang, zij hier openlijk den dank van het Groepsbestuur betuigd*).

Houden van lezingen.

Door de Afdeelingen Batavia, Buitenzorg en Semarang werden weder verscheidene gezellige avonden ingericht, waarbij over verschillende onderwerpen belangwekkende lezingen werden gehouden. Ook de lichtbeelden-commissie te Buitenzorg zorgde voor eenige goedgeslaagde voorstellingen.

Oprichting van Afdeelingen.

Ofschoon de oprichting van nieuwe Afdeelingen niet in het geldelijk belang van de Groepskas is (ingevolge het 4e lid van art. 9 van het Groepsreglement ontvangt het Groepsbestuur slechts 1/5 van de contributie van de leden eener Afdeeling voor het abonnement op Neerlandia), werden door het Groepsbestuur toch pogingen aangewend tot oprichting daarvan. De Afdeeling toch kan al dadelijk veel meer in het plaatselijk belang der leden en dus middellijk ook in het algemeen belang doen. Plaatsen als Soerabaja, Bandoeng, Madioen, Djokdjakarta, Makasser, Medan en Padang, zijn als centra der Europeesche bevolking uitnemend geschikt voor de vorming van Afdeelingen. Door de oprichting van Afdeelingen wordt mede meerdere samenwerking verkregen en kan eerder worden overgegaan tot maatschappelijk werk; kortom een Afdeelingsbestuur vermag veel meer in te grijpen in plaatselijke toestanden. Op geldelijken steun van het Groepsbestuur voor de oprichting van boekerijen, fröbelscholen, cursussen van onderwijs, volksleesgezelschappen e.d. kan altijd worden gerekend.

Tot dusver hebben de pogingen van het Groepsbestuur echter geen succes gehad. Heeren vertegenwoordigers wordt het groote belang van de vorming van Afdeelingen onder de aandacht gebracht. Krachtige Afdeelingen zijn de steunpilaren van de Groep.

*) Inmiddels werd nog f 226.02⁵ voor dat doel ontvangen. Zie Juni-nr. Red. Neerl

Verzending Neerlandia.

Tot onzen spijt moeten wij nog melding maken van de onaangename vertraagde verzending van het Maart- en April-nr. van Neerlandia, die eerst met het Mei-nr. konden verzonden worden. De vertraging was te wijten aan de zending met vrachtbooten in stede van met mailstoomers. Na een breedvoerige briefwisseling met het Hoofdbestuur kwam er echter spoedig verbetering en werden de Neerlandia-nrs. daarna weder op tijd ontvangen. Toch duurt het nog 1½ maand voordat het Neerlandia-nr. hier is. Van de administratie uit Nederland werd bericht ontvangen, dat te beginnen met 1912 het orgaan in stede van op den 20sten reeds op den eersten van iedere maand zal verschijnen. Het Januari-nr. kan dus reeds in Februari in het bezit der leden zijn en ofschoon de berichten hierdoor wel niet sneller overgebracht worden (het Jan.-nr. bevat dan alleen berichten over December) lijkt het niet zoo vreemd als wanneer het Jan.-nr. eerst in Maart of April wordt ontvangen.

Postzegelverzending.

Dank zij de medewerking van den Groepsvertegenwoordiger te Palembang en die van eenige andere ijverige leden-postzegelverzamelaars, kon in het verslagjaar weder een groote partij postzegels aan Groep België gezonden worden. Ieder lid kan zich op dit punt verdienstelijk maken door de postzegels van aan hem of haar gerichte brieven te verzamelen en die eens in het jaar te zenden aan den Groepssecretaris, de Groepsvertegenwoordigers of rechtstreeks aan den Groepssecretaris voor Groep België, den heer H. Meert, Spiegelstraat 20, Gent (België).

Verkiezing afgevaardigde.

In het verslagjaar was het de beurt van den heer H.D.H. Bosboom om als afgevaardigde van de Groep

in het Hoofdbestuur af te treden. De heer Bosboom verzocht het Groepsbestuur zoo mogelijk een ander persoon voor de ontstane vacature te kiezen. Het Groepsbestuur de groote toewijding, waarmede de heer Bosboom de belangen van de Groep steeds heeft be hartigd, op hoogen prijs stellende, gaf den geachten afgevaardigde telegrafisch den wensch te kennen, dat hij als afgevaardigde voor de Groep behouden mocht blijven. Hierop werd intusschen een goedgunstig antwoord ontvangen, zoodat de heer Bosboom voor een nieuw tijdvak met algemeene stemmen tot afgevaardigde van de Groep herkozen werd.

Groepsbestuur.

Wegens vertrek moesten de heeren J.W. Roessingh van Iterson, J.A.M. Bron en W.R. de Greve, respectievelijk secretaris-penningmeester en Groepsbestuursleden als zoodanig aftreden.

Tot bestuursleden werden benoemd de heeren J. Soutendam, Dr. R. Broersma, Ds. W. van Lingen en A.R. Hazenberg. Laatstgemelde werd secretaris-penningmeester.

Goedgekeurd in de bestuursvergadering van 23 April 1912.

De Groepssecretaris,
A.R. HAZENBERG.

Afdeeling Batavia.

Aan een schrijven uit Batavia van een der bestuursleden wordt het volgende ontleend:

Op 1 April 1912 hadden de leden der Afdeeling gelegenheid den heer Verkade, leider van de Vereeniging 'De Hagespelers' in besloten kring te leeren kennen als voordrager.

Hoewel er plannen voor een propaganda-avond bestonden, waarop een voordracht zou worden gehouden over het Javaansch tooneel, met wajang-voorstelling, werd tot het houden dier bijeenkomst in meer besloten kring besloten, o.a. omdat tot dien propaganda-avond, door bijzondere omstandigheden, nog niet kon worden overgegaan en men vóór het vertrek naar Europa van twee bestuursleden nog eene bijeenkomst wilde hebben.

Zoo hadden dan de Verbondsleden het voorrecht den heer Verkade als voordrager van Shakespeare's Macbeth te hooren.

Spreker had de vertaling van Van Looy gekozen omdat zijns inziens daarin vooral rekening was gehouden met het rithmus van het oorspronkelijke, iets wat voor den tooneelspeler, zooals hij zich uitdrukte, zijn meerdere bekoring had.

Een vrij talrijk publiek woonde de voordracht bij.

De heer Verkade gaf speciaal die gedeelten uit de tragedie, waardoor de toehoorders een overzicht zouden krijgen van de oorzaken van Macbeth's verwording en van

Lady Macbeth's ondergang. Op meesterlijke wijze wist de voordrager de verschillende personen en de in hen heerschende hartstochten uit te beelden.

Macbeth in zijn vlagen van diep neerdrukkende wroeging, in zijn dorst naar het bloed van hen, die hem bij het bereiken van zijn doel in den weg zouden kunnen staan; Lady Macbeth in hare onmenscheijkheid, in hare dierlijke wreedheid, werden ons op treffende wijze uitgebeeld. Ook de vlagen van waanzin, de ondergang van Lady Macbeth, het bezoek aan de heksen werden machtig mooi weergegeven en maakten een diepen indruk op het gehoor.

De onder-voorzitter bracht aan het einde van den avond hulde aan den kunstenaar en sprak de beste wenschen uit voor het welslagen van zijn kunsttocht door Indië.

Ned. Onderwijs in Indië.

De Expres meldt, dat in de inlandsche wereld een commissie wordt gevormd, bestaande uit inlandsche en Europeesche onderwijzers, ter beraming van plannen, hoe een particuliere school, hoofdzakelijk voor het onderwijs in het Nederlandsch, te Bandoeng opgericht kan worden.

Ned. Antillen.

Verslag over het jaar 1911.

Leden t a l. Het aantal leden daalde door vertrek, overlijden en bedanken in 1911 tot 253.

Op Curaçao zijn thans 188 leden; op Bonaire 14 leden; op Aruba 33 leden; op Saba 5 leden; op St. Eustatius 6 leden; op St. Martin 7 leden.

B e s t u u r. Door het overlijden van den heer Mos. S.L. Maduro, wiens heengaan door ons allen diep betreurd wordt, kwam een zetel in het Groepsbestuur vrij. De heer H.M. Chumaceiro verving hem als bestuurslid.

De heer F. Agterberg, zitting hebbende in de commissie tot nazien der rekening en verantwoording van het Hoofdbestuur heeft bedankt; de heer C. Statius Muller te 's-Gravenhage werd verzocht de plaats van den heer Agterberg te willen bezetten.

V e r g a d e r i n g e n. Er zijn gehouden 2 algemeene en 3 bestuursvergaderingen.

Op de beide algemeene vergaderingen trad de heer Karel Muller op met een serie voordrachten, waarvoor hij grooten lof inoogstte.

S t u d i e b e u r z e n. De subsidie geschonken door het Gouvernement, is bestemd voor het verleen van studiebeurzen.

In het afgeloopen jaar zijn verstrekt ten behoeve van:

Nephtalie Henriquez	f 150. -
C.J. Krijt	f 150. -
Lena Wijlenburg	f 50. -
Samen	f 350. -

Voor het jaar 1912 blijft nu een bedrag ter beschikking van f400. - en vertrouwend dat de subsidie, uitgetrokken op de Koloniale Begrooting voor 1912, wederom aan de Groep zal worden verstrekt, kan dus voor studie bestemd worden een bedrag van f1150. -.

In verband hiermede werd op de bestuursvergadering, gehouden den 4en December 1911 o.m. besloten:

Het verleen van studiebeurzen:

1e. Een beurs van f300. - per jaar (voor twee iaar) aan den heer C.J. Krijt, ten behoeve van zijn zoon Hendrik, die in Nederland, aan de machinistenschool te Amsterdam, zal worden opgeleid;

2e. Aan mej. F. Daal f200. - per jaar (voor 2 jaar) ten behoeve van haar minderjarige pupil Vrouwtje Boskaljon, die te Bergen op Zoom voor onderwijzeres zal worden opgeleid;

3e. Aan Nephtalie Henriquez, een som van f150. -; deze studeert te Leiden voor onderwijzer.

Het bestuur verwacht in 't loopende jaar meerdere aanvragen en hoopt alsdan daaraan te kunnen voldoen.

Een toegekende beurs van f150. - werd onder beleefde dankbetuiging niet aangenomen, daar de betrokken persoon onverwachts vermeerdering van inkomsten kreeg.

Geldmiddelen. Dank zij de tegemoetkoming van het Hoofdbestuur, n.l. 50% terugstorting van de bijdrage over het jaar 1911, sluit de rekening met een saldo te goed van f 139.80. Voor het jaar 1912 moet echter f 400. - bijgepast worden aan het geld bestemd voor studiebeurzen, zoodat ook dit jaar, de grootste zuinigheid betracht moet worden om op het eind van het jaar niet voor een tekort te staan. Daartoe moet in de eerste plaats de hulp van het Hoofdbestuur worden ingeroepen om ook voor het jaar 1912, 50% der bijdragen terug te mogen ontvangen.

Aruba-nummer. Het bestuur ziet met voldoening, dat het Aruba-nummer in de Pers eene gunstige beoordeeling ten deel gevallen is.

Afdelingen. Alleen van de Afdeeling Bonaire kwam het jaarverslag.

Ook daar wordt een achteruitgang van 6 leden geboekt.

In het bestuur hadden verschillende veranderingen plaats. De verdeeling der bestuurswerkzaamheden zal later geregeld worden.

De rekening sluit met een batig saldo van f 61.78.

De Secretaris-Penningmeester van de Groep Ned. Antillen,

C.S. GORSIRA J.P. Ezn.

Curaçao, Maart 1912.

Zuid-Afrika

Niet verstorven!

De Afdeeling Amsterdam van de N.Z.A.V. heeft een rondschrjven verspreid, waaraan de volgende bemoedigende woorden zijn ontleend:

Het is er verre van af, dat de hoop om Zuid-Afrika voor den Nederduitschen taalstam te behouden, zou moeten opgegeven worden, nu de beide Zuid-Afrikaansche Republieken in 1902 hare politieke onafhankelijkheid hebben moeten prijsgeven. Juist sedert dat jaar is eene innerlijke krachtige beweging om eigen volksaard en eigen taal te handhaven meer dan ooit te voren bij het stamverwante volk openbaar geworden. De nationale eenheid is verkregen en de Unie van Zuid-Afrika wordt thans bestuurd door eene Regeering, waarin het Hollandsch-Afrikaansch element de overhand heeft.

Ook hier te lande zijn er mannen geweest, die aan de nationale wederopleving van Zuid-Afrika niet hebben gewanhoopt en wier handen niet slap zijn geworden. Met name de Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging en het in 1891 opgerichte Schoolfonds tot bevordering van het Hollandsch Onderwijs in Zuid-Afrika hebben onmiddellijk de hand aan het werk gezet. Toen onder het onzalige Milner-bewind de Hollandsche taal uit de scholen verdrongen werd, heeft het Schoolfonds, krachtig gesteund door ver uitziende belangstellenden, nagenoeg 200 oppositiescholen jaren lang geldelijk sterk gesteund met tonnen gouds en daarmede is dit bereikt, dat, toen zelfregeering in Transvaal werd toegestaan, allereerst de noodzakelijkheid van eene betere onderwijswet werd erkend. Het deed zulks evenzeer in den Vrijstaat, waar het sprekend protest, van die scholen uitgaande, een jaar later al mede tot zeer gunstige we'sverandering leidde.

En het was eene heerlijke bekroning van deze actie, dat de Unie niet kon tot stand komen, zonder dat bij art. 137 het Engelsch en het Hollandsch beide als officiële talen met gelijke rechten werden erkend.

En niet slechts is het opmerkelijk, dat bijna alle onderwijzers, vroeger uit Nederland naar Zuid-Afrika vertrokken, ten getale van bijna tweehonderd, er allengs weer bij het onderwijs geplaatst werden, maar onze vereenigingen hebben er sedert nog weer meer dan veertig kunnen heenzenden, die nu reeds in de vier provinciën der Unie werkzaam zijn.

Niet minder moedgevend is het feit, dat in veel sterker aantal dan ooit vóór den oorlog Zuid-Afrikaansche studenten en daaronder ook onderwijzers in Nederland komen studeeren. In 1911 waren er zelfs tachtig. De Ned.

Zuid-Afrikaansche Vereeniging en hare Amsterdamdamsche Afdeling steunen deze studenten in de kosten voor eene lees- en vergaderzaal te Amsterdam (Nassaukade 369); eene andere Vereeniging en het Schoolfonds helpen met beurzen, en zoo zijn de banden met onze stamverwanten inniger en hechter dan ooit. Hunne sympathieën zoeken weer voor hunne geestelijke toerusting het oude stamland.

En welke vruchten kan dit niet dragen, nu meerdere Zuid-Afrikaners, die hier hunne studiën hebben voltooid, reeds tot invloedrijke betrekkingen in hun land, niet het minst bij het onderwijs, benoemd zijn. Aan onze Universiteiten verkregen ze den doctorsof meesterstitel.

Zoo heeft dan met name ook de Nederl. Zuid-Afrikaansche Vereeniging nog eene heerlijke taak. En belangstelling te wekken voor eene zaak, die voor Nederland en Zuid-Afrika beide van veel gewicht kan zijn - het onderhouden en vermeerderen van wederzijdsche betrekkingen - geldt geenszins eene verloren zaak.

En toch wordt dit blijkbaar te weinig ingezien en is er geen toeneming van het aantal dergenen, die zich bij de Vereeniging aansluiten.

Afrikaander studenten in Nederland.

Eenige jaren geleden legde ons een Afrikaander voorman een prent voor, waarop was afgebeeld een gezelschap Afrikaander studenten van de universiteit van Edinburg. Het waren er, schatten wij, een vijftig, - slechts een deel van die er studeerden. Waarom zijn die niet in Holland? vroeg hij ons.

Ja, waarom niet? Er waren er destijds slechts enkelen aan onze universiteiten. Maar het is sedert dien steeds beter geworden. Het Studiefonds en het Herman-Costerfonds beide aan de Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging verbonden, hebben door studiebeurzen beschikbaar te stellen gaandeweg meer jongelui naar onze universiteiten gelokt. Die hier waren of geweest waren wekten anderen op om te komen. Op allerlei wijze werd hun van hieruit het studeeren in ons land gemakkelijk gemaakt, en zoo kon het jaarverslag van de Zuid-Afrikaansche Vereeniging, dezer dagen op haar algemeene vergadering uitgebracht, mededeelen, dat er nu een goede tachtig Afrikaanders aan onze instellingen van hooger onderwijs studeeren. Dat is een uitkomst, die het onvermoeide streven van vele jaren heeft beloond. En de verwachting is, dat het aantal nog zal toenemen.

Bemoedigender nog dan dit betrekkelijk groote aantal Afrikaanders aan onze hooge scholen dunkt ons een opmerking in het verslag van het Studiefonds, waaruit wij hebben begrepen, dat er in Zuid-Afrika zelf waarschijnlijk beurzen - of meer beurzen

- voor de studie hier te lande beschikbaar zullen worden gesteld. Want zoolang een groot deel van de Afrikaander studenten hier komen - er zijn er die op eigen kosten studeeren - omdat men hier de middelen voor hun studie vindt, blijft er aan de beweging naar de Nederlandsche universiteiten iets kunstmatigs.

En natuurlijk en gezond wordt de toestand eerst, wanneer men onder de Afrikaanders algemeen beseft,

dat het niet voor het genoegen en de eer van de Nederlandsche universiteiten is, dat de Afrikaander jongelui hier komen studeeren, maar dat, hoe welkom zij hier ook zijn, die studie is in hun eigen belang en in het belang van de Afrikaander zaak, het behoud van de taal en de nationaliteit van het Afrikaander volk.

Beter dan door een betoog, hoe gemakkelijk ook te leveren, toonen wij dat aan door twee namen te noemen. Steyn en Hertzog hebben in ons land gestudeerd. Zouden zij volkomen voor hun volk geworden zijn wat zij zijn, als zij niet hier waren geweest, maar heel hun studie in Engeland of Schotland hadden gehad? En hoeven wij wel namen van andere Afrikaanders te noemen, die meer mannen naar het hart van hun volk waren geworden, als zij niet den stempel van hun opleiding aan een Engelsche of Schotsche universiteit droegen, - de uitzonderingen niet te na gesproken?

Zuid-Afrika krijgt eerlang een eigen universiteit en mettertijd zal die misschien in al zijn behoeften kunnen voorzien; wij hopen en vertrouwen tevens, dat er vroeg of laat een hooger onderwijs te verkrijgen zal zijn, dat aan de taal en het volkskarakter van de Afrikaanders geen afbreuk doet, maar ze steunt en sterkt. Zoolang dat echter niet zoo is, meenen wij, is het een duur belang van de Afrikaanders, dat zij hun zonen, die eens de leidslieden van hun volk zullen zijn, ter opleiding toevertrouwen aan het land, waar zij hun taal en traditiën zullen bewaren.

Nederlandsch leven in Zuid-Afrika.

Uit een brief van mevrouw Deys - Draayer, de ijverige secretaresse der Afdeeling Johannesburg, blijkt dat de Zuid-Afr. Vrouwen Federatie den 3den Mei een 'Konsert en Opvoering' te Braamfontein heeft gegeven ten behoeve van armen en weezen.

Zij zegt daaromtrent: 'Verscheidene zangnummers werden er gegeven, jammer dat het alles Engelsch was. Het eenige Hollandsch is door mij gezongen, maar ik mag hopen, dat het voor de taal goed is geweest, want een paar van de jonge dames die zongen, kwamen mij vragen of ik hen een paar Hollandsche titels kon opgeven. Een volgende maal hopen wij dat het dus meer Holiandsch zal zijn. Na afloop was er een klein tooneelstukje in het Afrikaansch. Daar ik dien zelfden avond ook op een concert van de Nederlandsche Vereeniging moest zingen, kon ik hierbij niet tegenwoordig zijn. Dr. F.E.T. Krause heeft de openingsrede gehouden.'

Ter gelegenheid van Prinses Juliana's derden verjaardag gaf de Nederlandsche Vereeniging te Johannesburg een concert.

De zaal was tamelijk goed bezet. De uitvoerders waren voor het meerendeel Hollanders. Ds L. Brandt de voorzitter van de Nederlandsche Vereeniging hield een warme nationale openingsrede en het concert sloot met het zingen van onze Volksliederen.

Verder schrijft mevrouw Deys - Draayer over den 'werkelijk zeer belangrijken avond' der Unie Debatvereeniging te Fordsburg, die op 'zeer verdienstelijke wijze' het tooneelstuk 'De Familie Saak' van Langenhoven ten tooneele bracht. De heer W.N. van Heerden en de dames Van Heerden, S. Brink en W. van Niekerk, hebben alle eer van hun werk. Van allen trof de duidelijke uitspraak.

'Deze Debat Vereeniging is de eenige Hollandsche Vereeniging op dit gebied aan den Witwatersrand. Zij telt op het oogenblik 60 leden, dames en heeren. Een bewijs dat deze vereeniging op vasten grond staat is het zeker als men nagaat dat zij de eenige overgebleven vereeniging is die werkt voor en in de Hollandsche taal. Wij

wenschen deze vereeniging alles goeds toe, en hopen dat zij zal blijven voortgaan. Dan zal zij er zeker toe medewerken onze geliefde taal te helpen bevorderen en versterken'

Uit toegezonden poststukken en spoorwegtarieven blijkt, dat 'we vooruit gaan'. Langzamerhand worden alle documenten van het Post- en Telegraaf Departement in beide talen gedrukt en dus worden de Hollandsche taalrechten geëerbiedigd. Ook de goevernementsspoorwegen beginnen het belang hiervan in te zien, ofschoon het slechte Hollandsch nog geen hoogen dunk geeft van de vertalers aan wien het opstellen wordt opgedragen.

De wekelijksche mededeeling omtrent de aankomst van de 'mail', die vroeger in het postkantoor te Johannesburg alleen in het Engelsch stond aangegeven, wordt sedert kort in de beide talen kenbaar gemaakt.

Alles wijst dus op vooruitgang!

De kreupele ezel.

Men weet, dat de gelijkheid van de twee talen, in de grondwet van Zuid-Afrika neergelegd, in werkelijkheid veelal schijn is. Het Hollandsch komt als kreupele ezel achteraan. Maar heel langzaam schijnt het te verbeteren, bij stukjes en brokjes. Het departement van openbare werken gaf zijn plannen en bestekken uitsluitend in het Engelsch uit. Maar nu heeft, naar die Week (Pretoria) verneemt, de regeering last gegeven om ze voortaan in beide talen op te stellen.

Het zou verwondering wekken, dat die voortdurende achterstelling van het Hollandsch onder een Afrikaansch ministerie mogelijk is, ware het niet, dat, zooals men in de Afrikaander bladen telkens hoort klagen, eigenlijk niet de ministers, maar hun ambtenaren het bestuur voeren, en de meeste en hoogste ambtenaren zijn voor het meerendeel Engelschen. De ministers schijnen in vele gevallen niet tegen hen opgewassen te zijn.

Uit het jaarverslag der afdeling Kaapstad en Omstreken.

Maandelikse vergaderingen. Op een enkele uitzondering na zijn deze geregeld gehouden en zijn zij over 't algemeen van een gezellig en toch degelijk karakter geweest. Door het houden van lezingen, voordrachten en niet het minst door het opvoeren van kleine toneelstukken heeft het bestuur getracht - en is daarin dan ook vrijwel geslaagd - om de maandelikse bijeenkomsten zo gezellig mogelijk te doen zijn. De opkomst der leden is bij deze bijeenkomsten niet zodanig geweest als men - in aanmerking genomen de opofferingen en moeite, welke een deel der leden en het bestuur zich getroost hebben - met reden had kunnen verwachten. Veel dank is de Afdeling in dezen verschuldigd aan haar onder-Afdeling, de rederijderskamer 'Aurora'.

Het Hollands lied. Het vorig jaar trachtte de Afdeling aan haar doel - de bevordering en verspreiding van de Nederlandse taal, onverschillig in welke vorm - te beantwoorden door het gezamenlik instuderen van Hollandse liederen op de maandelikse bijeenkomsten.

Daar zich hierbij verscheidene moeilijkheden voordeden, besloot het bestuur om pogingen aan te wenden een zangvereniging op te richten, waarbij zich dan die leden, die meer speciaal iets voor de zang gevoelen, zouden kunnen aansluiten. Na herhaalde pogingen hiertoe te hebben aangewend, kwam deze zangvereniging eindelijk

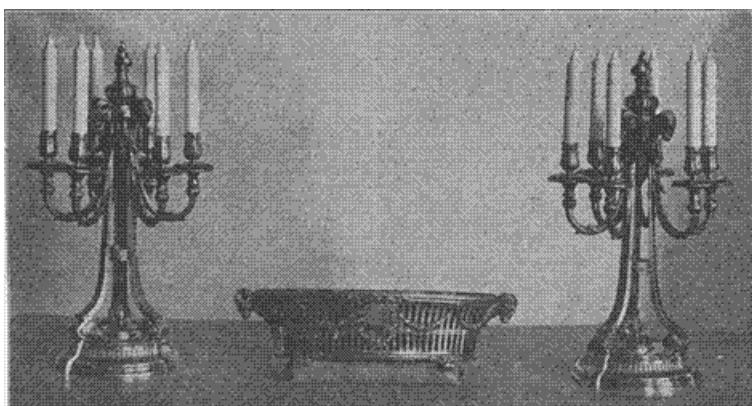
tot stand. Dit was in Julie van het jaar 1911 en sedert die tijd heeft de zangvereniging van de Afdeling zich bij verschillende gelegenheden doen horen en niet weinig bijgedragen tot verhoging aan de gezelligheid, alsmede van het nut der maandelikse bijeenkomsten. Toch kan niet gezegd worden, dat deze poging van het bestuur de steun heeft genoten en nog geniet, waarop men redelijkerwijze had mogen rekenen. Trots dat het bestuur zich sedert enige tijd de diensten van zulk een bekende en bekwame muziklerares en zangeres heeft verschaft als het medelid mevr. J. Luyt, moet nog steeds be-

treurd worden, dat de toetreding als lid van deze zangvereniging hoogst gering is. Dit is des te meer te betreuren, daar het doel van de zangvereniging zo nobel is en niet de minste geldelijke bijdrage van de leden gevorderd wordt. Het bestuur bestrijdt alle kosten uit de kas der vereniging en doet zulks in aller belang.

De rederijderskamer 'Aurora'. Veel van het welslagen waarmee onze maandelijke bijeenkomsten in het afgelopen jaar bekroond zijn, mogen wij op rekening zetten van onze onder-Afdeling, de rederijderskamer 'Aurora'.

De beste weg om de kamer te steunen is toe te treden als werkend lid en zodoende te tonen, dat men het werkelijk goed meent.

De 'A.N.V.-School' klassen. De klassen

welke in Februarije van het vorig jaar officieel geopend werden door ZijnEdele de Administrateur der Kaapse Provincie, Sir Frederik de Waal, zijn in het afgelopen jaar geregeld gehouden. Aanvankelijk maakten verscheidene Hollandssprekende ouders gebruik van deze gelegenheid om hun kinderen naar deze klassen te zenden, doch de klassen worden tans hoofdzakelijk bijgewoond door kinderen van vreemde nationaliteit, die daardoor tonen meer besef te hebben van het belang, dat gelegen is in de verkrijging van een degelijke kennis van de tweede officieële taal van het land waarin wij wonen. De klassen worden nog steeds geregeld gehouden en wij dienen hier onze dank te betuigen aan de onderwijzers, mej. C. Doyer en de heer J. Dijksterhuis, die zich geen moeite noch opoffering getroost hebben om de kinderen degelijk onderwijs in de Hollandse taal te geven. Ongelukkig heeft de heer Dijksterhuis zich van het begin van dit jaar genoodzaakt gezien zijn ambt wegens slechte gezondheidstoestand neer te leggen. Het is ons gelukt in zijn plaats een waardige plaatsvervanger te krijgen in de persoon van dr. Fruin.

Onze Afdelingszaal. Nog steeds verkeren wij in de treurige omstandigheid geen eigen zaal te bezitten waarin wij onze bijeenkomsten kunnen houden en waarover wij te allen tijde kunnen beschikken. Dit is ongetwijfeld een groot nadeel voor het voortbestaan en de bloei van de vereniging.

M. WARTENA, sekretaris.

Bij de foto.

Zij stelt voor het Nederl. bruiloftsgeschenk, aangeboden aan den heer en mevrouw M.T. Steyn te Kaalspruit, nabij Bloemfontein, bestaande uit twee zilveren vijfarmige luchters voor kaarsen en een erbij behorende fruit- of bloemenschaal van hetzelfde metaal, alles vervaardigd in de fabriek van de firma Begeer te Utrecht, die gedurende den oorlog belangeloos een gedenkpenning ter eere van President Steyn ontwierp, vervaardigde en schonk. Op elk voorwerp staan de monogrammen van het zilveren echtpaar gegrift, de dagteekeningen en de woorden: 'Van Nederlandsche vrienden en vereerders'. Aan het geschenk werd toegevoegd een oranjekleurig album met het Nederlandsche wapen in zilver, een opdracht en de handteekeningen van allen, die aan het geschenk hebben bijgedragen.

Nieuwe Afdeeling: Ventersdorp.

De heer A.H. Koomans van Potchefstroom, schrijft:

Zaterdag 4 Mei begaven de heeren H. Altmann, Iz. Meyer en A.H. Koomans, bestuursleden en Prof. Duvenage, voorzitter van de Propaganda-Commissie van de Afdeeling Potchefstroom, zich per motor naar Ventersdorp om te trachten daar een Tak te stichten van het A.N.V.

Ds. C.F. Mijnhardt nam den voorzittersstoel in en de heer D.J. Bukes deed dienst als secretaris. De voorzitter heette de afgevaardigden van Potchefstroom hartelijk welkom en dankte hun voor de moeite door hen genomen om naar hier te komen. De voorzitter dezer Afdeeling, de heer H. Altmann, legde daarna het doel en streven van het A.N.V. uit; vervolgens spraken Prof. Duvenage, de heeren Koomans en Meyer, en wekten op om tot het stichten van een Tak over te gaan. Alle aanwezigen verklaarden zich er voor. Omtrent 15 personen traden toe. Tot voorzitter werd gekozen de heer Ds. C.F. Mijnhardt, tot onder-voorzitter de heer Wissing, tot secretaris penningmeester de heer D.J. Bukes en tot leden de heeren De Vries en Potgieter. Nadat nogmaals door de afgevaardigden een woord van dank was gebracht voor de hartelijke ontvangst en deze jeugdige Afdeeling geluk en voorspoed gewenscht was, gingen allen uiteen.

Uw vertegenwoordiger is van gedachte, dat er te

Ventersdorp een groot veld is om te bewerken, en er bijna zeker van, dat wanneer het bestuur werkzaam wil optreden, de werking van het A.N.V. goede gevolgen zal hebben en het aantal leden spoedig zal verdubbelen.

Het C.N.O. ontwakend.

Die Week (Pretoria) schrijft:

Sedert de Smutswet het christelik nationaal onderwijs van de baan heeft gewerkt, is nog steeds het beginsel levendig in een groot deel van ons volk, dat staats-onderwijs niet bevredigt, al wordt het gratis gegeven. Zekerlik, er zijn verscheiden scholen, waar elk Christen met een gerust geweten zijn kinders heen zendt, doch er kunnen onder hetzelfde staatsstelsel even goed scholen bestaan, waaraan een ouder zijn kind nimmer kan toevertrouwen. En wie enigszins bekend is met de praktijk weet, dat dergelijke inrichtingen er helaas al teveel zijn. De schuld ligt bij de onzuiverheid van het beginsel, en wij verheugen ons waar te nemen, dat het C.N.O. meer en meer ontwaakt uit de doezeling, waarin het sedert 1907 is gekomen. Op 26 Junie zal er te Potchefstroom een kongres gehouden worden, waar de belangen van deze beweging zullen behandeld worden, en op verschillende plekken vormen zich kommissies met hetzelfde doel.

Nu geloven wij, dat de leiders van het C.N.O. zich niet teveel moeten voorstellen van de rechtstreekse resultaten hunner pogingen. Maar ook zijn we overtuigd, dat door een groot deel onzer mensen uiteindelijk voldoende opofferingsgezindheid zal getoond worden, omdat het beginsel het enige zuivere is. En onze Regering, die al haar best doet om de eerlike gevoelens van haar burgers zoveel mogelijk te ontzien, zal ongetwijfeld niet weigeren aan C.N.O. mensen, wat ze aan Joden heeft toegestemd; namelijk subsidie van een partikuliere school, zelfs al mocht die ontstaan in de buurt van een goevts. inrichting, waar de ouders onmogelijk hun kinders heen kunnen zenden, willen ze de inspraak van hun geweten niet forceren.

Verbreiding van het Hollandsch.

De Globe, het imperialistische Londensche blad, geeft af en toe zijn wijsheid over de taalkwestie in Zuid-Afrika ten beste. Onlangs deed het blad het opnieuw naar aanleiding van een rapport, waaruit bleek, dat Engelsche ambtenaren meer en meer het nut er van inzagen, 'de Taal' te leeren. Met de Taal bedoelen de Engelschen, gelijk men weet, het Afrikaansch. De Globe vindt dat dwaas van zijn landgenooten. Want wat is de Taal? Een armelijk, minderwaardig dialekt! En het beroept zich weer op het getuigenis van Lord de Villiers.

Een inzender kwam tegen die beschouwing op. Lord de Villiers, zegt hij, heeft geen gezag op taalgebied. Die bekende uitspraak van hem dagteekent ook al van ruim dertig jaar geleden, en sedert dien heeft het Afrikaansch getoond, waarlijk een taal te zijn, geschikt voor de schoone letteren.

Als wij het echter wel hebben gaan de Globe en zijn bestrijder beiden buiten de kwestie om. Wat de Engelsche ambtenaren in Zuid-Afrika of wie er in staats- of gemeentedienst willen komen meer en meer willen leeren is het Hollandsch, niet het Afrikaansch. De waarde van het Afrikaansch als zelfstandige taal blijft hier buiten.

H.H. van Rooyen.

De heer H.H. van Rooyen, oud-secretaris der Afd. Bloemfontein, lektor in Geschiedenis en Aardrijkskunde aan de Normaalschool aldaar, heeft zijn 25-jarig onderwijzers-jubileum gevierd. Elf jaar ervan heeft hij in het vaderland les gegeven, veertien jaar in Zuid-Afrika.

Rektor, studenten, collega's en vrienden boden gelukwensen en huldeblijken aan. De rektor van de school - de heer MacDonald - huldigde hem om 'het uitstekende werk' dat hij aan de normaalschool verricht.

Telegrafische gelukwensen waren o.m. ingekomen van Dr. Viljoen en Consul-Generaal Knobel.

Amerika

Jan van der Poel †.

Menig kenmerkend verschil tusschen den oud-Europeeschen en den Amerikaanschen geest der samenleving werd mij even klaar, toen ik het leven en den arbeid overwoog van den man wiens naam boven dit artikel is geplaatst. Een echte Hollander van den ouden stempel, geboren als een van 'de kleine luiden', wiens arbeid en vrijheidszin in Amerika gelegenheid kreeg te ontluiken en te bloeien, en van wiens waardeering na zijn dood het mij een voorrecht was getuige te mogen zijn.

Uit arme ouders werd Jan van der Poel 15 November 1857 te Haarlemmermeer geboren, en toen hij elf jaar oud was, ging hij met zijn ouders naar Amerika, waar de familie zich voor goed nederzette in Chicago. Op zijn 14e jaar had hij het ongeluk zich zoodanig te bezeeren, dat een ruggegraatsverkromming er het gevolg van was, hetwelk een levenslang lijden na zich sleepte. Desondanks verflauwde de geestkracht in hem niet en weldra toonde hij lust en aanleg voor teekenen, waarin hij door zijn leermeesters Herman Hanstein en C.F. Schwerdt werd aangemoedigd. Verdere opleiding in het teekenen en schilderen ontving hij eerst in de Turner Hall, daarna in de Teekenacademie, later samengesmolten met het Art Institute, waar hij het geluk had een beurs te verwerven uit de schenking van den heer Crosby. Hier was hij weldra een van de beste leerlingen, daarna tijdelijk leeraar; na volbrach-

te studie werd hij benoemd tot leeraar in het Art Institute, waaraan hij zijn geheel verder leven gedurende dertig jaren werkzaam bleef. Naar echt Amerikaansche gewoonte zon hij steeds op eene gelegenheid om Europa rond te reizen en een veelzijdiger en degelijker kennis te verkrijgen. Eerst in 1886 vond hij die gelegenheid; twee jaren bleef hij in Parijs studeeren, terwijl hij des zomers Holland bezocht. Van dien tijd af was hij de ziel van de teeken- en schilderkunst in het Art Institute, hetwelk vooral door zijn arbeid een uitstekenden naam verwierf. Groot schilder was Van der Poel evenwel niet, hoewel sommige zijner stukken zeer zeker de moderne Hollandsche school tot eere verstrekken. Doch des te grooter was zijn talent als leeraar in het teekenen, terwijl zijn leerboek over de anatomie van het menschelijk lichaam algemeen wordt geprezen. Zijn leerlingen, van wie ik het genoegen had enkelen te ontmoeten, spreken met groote lof en genegenheid over hem. De naam, dien de oude zoowel als de nieuwe Hollandsche schilderkunst in Amerika heeft, is ongetwijfeld voor een deel te danken aan den dertigjarigen arbeid van Jan van der Poel. Op 2 Mei 1911 werd hij plotseling door een hartziekte aan zijn vrienden en leerlingen ontrukkt, tijdens zijn verblijf te St. Quis. Enkele maanden geleden besloot de Universiteit van Chicago om aan zijn kinderen, zoodra zij tot de Universiteit kunnen worden toegelaten, kosteloos onderwijs te schenken. In alle bladen werd zijn arbeid met erkentelijkheid herdacht en de tentoonstelling van zijn nagelaten werken, was voor vele aanzienlijken een welkome gelegenheid om zijn nagedachtenis te eeren.

Wat deze zoon der kleine luiden hier in Amerika voor den Hollandschen naam heeft gedaan, had hij niet kunnen doen in Holland. Zwak van lichaam, zonder groot schilder talent, maar ijverig en vol van toewijding, heeft hij zijn krachten gegeven aan de kunstontwikkeling van een groote en kunstlievende natie, en den roem van de Oud-Hollandsche schilderschool, zoowel als de arbeidzame deugdzaamheid van het Oud-Hollandsch karakter, in herinnering gebracht bij een volk, dat arbeid en nederigheid weet te waardeeren, maar glimlacht om den ijdel en enkel van naam of geboorte.

Ch i c a g o .

T. DE VRIES.

Nederlandsche school te Buenos-Aires.

Aan het eerste jaarverslag dezer instelling wordt het volgende ontleend:

Nadat op aanstichting van den Kerkeraad der Ned. Geref. Kerk een hoofdonderwijzer uit Nederland was overgekomen, was het mogelijk om op 12 December 1910 de school te openen. Bij de opening der school werden 16 leerlingen ingeschreven.

Aangezien de Argentijnsche scholen vacantie hadden en het bestuur daarom volledige vrijheid bezat wat de inrichting der school betreft, werd gedurende de eerste 3 maanden alleen onderwijs gegeven in de Nederlandsche vakken en vertoonde de school dus het beeld van eene gewone lagere school in ons vaderland.

Dit was noodig, omdat de meeste kinderen niet voldoende de Nederlandsche taal spraken en verstonden, om met vrucht het onderwijs te kunnen volgen.

Reeds in deze periode nam het aantal kinderen toe en zoo naderde de tijd, waarin beslist moest worden of er in het vervolg een volledige school of slechts een

Nederlandsche cursus zou zijn. Dank zij den steun der Nederlandsche Regeering en de milde bijdragen uit de gegoede kringen onzer landgenooten te Buenos-Aires, kon het bestuur het kloeke besluit nemen om 13 Maart 1911 een volledige school in te richten.

Met groote dankbaarheid mocht het bestuur ondervinden, dat er voor dezen arbeid warme belangstelling was. Met Zijne Excellentie den heer L. van Riet waren de beeren P.J. Dirks, Mr. Hk. G.F. Christmann en M.C. van Hattem bereid, het toezicht uit te oefenen, zoowel over het gehalte van het onderwijs als over het financieel beheer.

Volgens het huishoudelijk reglement moeten de examens in de maand December worden afgenomen en de eerste maal geschiedde dit op 21 Dec. 1911.

Aangenaam is het te mogen vaststellen, dat de leerlingen in de verschillende vakken flinke vorderingen hadden gemaakt, zoodat de aanwezigen van het gegeven onderwijs een goeden indruk kregen. Na afloop van het examen reikte mevr. Dirks met een toepasselijk woord een tweetal keurige geschenken uit aan den jongen en het meisje, welke zich door ijver en gedrag bijzonder hadden onderscheiden.

Eindigen wij dit korte overzicht met de mededeeling, dat de school bezocht werd gemiddeld door 40 leerlingen en dat naar alle waarschijnlijkheid dit getal in de toekomst nog grooter zal worden.

Tot op heden waren al de leerlingen in één lokaal vereenigd en beurtelings aan de beide leerkrachten toevertrouwd. Thans zullen er 2 lokalen komen, zoodat hoofdonderwijzer en onderwijzeres zich den geheelen dag aan den arbeid der opvoeding kunnen wijden.

Uit Chicago.

De 'Holland Society of Chicago' vierde den 23sten Mei haar 17en jaarfeest met een zangavond en feestmaaltijd. Een sierlijk programma met Oranjelint gebonden, werd ons toegezonden.

Jammer genoeg komt er geen enkel Nederlandsch woord op voor dan enkele goed-Hollandsche eigennamen.

Prof. James sprak over 'Holland and its Characteristics', Prof. Henderson over 'Some things that we Americans may learn from Holland', Rev. Pfanstiehl gaf 'Observations of the Netherlands' bij lichtbeelden ten beste en Consul-Generaal George Birkhoff toostte op onze Koningin.

Panamakanaal - Wereldtentoonstelling te San Francisco.

De heer Chas. Vornholt schrijft ons:

Ik heb de eer u mede te deelen, dat door Nederlanders in California een Nederlandsche Kamer van Koophandel is opgericht te San Francisco, 1304 Humboldt Bank Building, waarvan het doel zal zijn de handelsbelangen tusschen Nederland en de Pacific Coast Staten der Unie te behartigen, door aan belangstellenden in Nederland en koloniën betrouwbare inlichtingen te verschaffen voor het aanknoopen van handelsbetrekkingen en hetgeen daarmede verband houdt.

Met het oog op de groote en ingrijpende veranderingen in het handels- en scheepvaartverkeer, die de opening van het Panamakanaal ten gevolge zal hebben, en in verband met de daarvoor in 1915 te houden Wereld-Tentoonstelling te San

Francisco, is namens deze Kamer van Koophandel een adres gericht aan Zijne Excellentie, den Minister van Buitenlandsche Zaken, waarin de wenschelijkheid wordt betoogd, dat Nederland, evenals andere landen, officieel aan bovengenoemde tentoonstelling zal deelnemen en door een waardige inzending, van Regeeringswege gesteund, zal vertegenwoordigd worden. Het comité, dat zich daarmede in het bijzonder heeft belast, bestaat uit de heeren E.J.F. van Hanswijk Pennink, J.C. van Panthaleon van Eck en Charles Vornholt, secretaris van het comité, 326 Merchants Exchange, San Francisco, aan wien alle aanvragen om inlichtingen, bovengenoemde tentoonstelling betreffende, te richten zijn.

Ingezonden.

Holland vooruit!

Geachte Redactie,

In de Nieuwe Rotterdamsche Courant stond een paar maanden geleden onder ‘Scheepsbouw’ o.m. het volgende:

‘Van de in 1911 te i w a t e r g e l a t e n koopvaardischepen zijn gebouwdin:

Engeland	1.804.000 br.	reg. ton
Duitschland	256.000	id.
Vereen. Staten	171.000	id.
Frankrijk	125.000	id.
Nederland	93.000	id.
Japan	44.000	id.

enz. enz.,

waarbij Nederland de vijfde plaats inneemt.’

Dit op zich zelf reeds heuglijke feit komt echter nog in klaarder licht te staan, indien wij de verhouding berekenen op grond van het aantal bewoners der verschillende landen, m.i. de eenig juiste manier, indien wij een beeld der werkelijkheid wenschen te verkrijgen.

Nemen wij aan: het Vereenigd Koninkrijk op 45 Duitschland 60, de Vereenigde Staten 100, Frankrijk 40, Nederland op 6 miljoen bewoners, dan zullen de cijfers zien verhouden als volgt:

Engeland	40.09
Nederland	15.5
Duitschland	4.233
Frankrijk	3.125
Amerika	1.71

Maken de genoemde bevolkingscijfers al geen aanspraak op nauwkeurigheid, de verkregen groepeeringscijfers lijkt mij voldoende om de gedachten te bepalen.

Inmiddels

hoogachtend,

Uw dw.,

W. van REDE.

R o t t e r d a m .

Hoedenmakers-Nederlandsch.

Geachte Redacteur,

In mijn jeugd droeg men een strooien hoed; later zijn de stroo hoeden in den handel gebracht. Nu draagt men ook geen vilten hoed meer, maar een vilthoed, en 's winters geen bonten muts, maar een bontmuts.

Het zal wel niet lang meer duren, of de zijden hoed van de heeren wordt een zijhoed en de fluweelen hoed van de dames een fluweel hoed.

Waarom dat alles toch?

Men spreekt toch ook niet van katoenhemden, goudhorloges, woldekens, neteldoek gordijnen, en van het glasmuillje van Asschepoester?

's-Gravenhage, Mei 1912.

Mr. C. BAKE.

Mededeelingen en allerlei

Voor 't Ned. sanatorium te Davos.

Tengevolge van het artikel, over deze nuttige instelling in het vorig nummer van Neerlandia opgenomen, kwam bij den heer J. Kerkhoven, Heerengracht 115, Amsterdam, een gift van f 500. - in van een Nederlandsch Consul in Duitschland.

Met groote dankbaarheid vermeldt het Bestuur deze gift.

Propaganda-briefkaart.

Van de bekende propaganda-briefkaart in kleurendruk, waarover in het April-nr., blz. 91 werd geschreven, is de tweede oplaat gereed.

Bestellingen worden aangenomen door de Administratie, Wijnstraat 81, Dordrecht; voor België door het Groepssecretariaat, Spiegelstraat 20, Gent.

Een vraag.

Wij komen Jan.-nrs 1912 van Neerlandia te kort.

Wie, die zijn jaargangen niet bewaart, wil zijn nummer terugzenden aan de Administratie van het A.N.V., Wijnstraat 81, Dordrecht?

Goedkoope muziekaanbieding.

In het Juni-nr. van Neerlandia deed de bekende liederencomponist, de heer J.P.J. Wierts te 's-Gravenhage (Stationsweg 55), bij advertentie op de 2e bladzijde van den omslag de mooie aanbieding, dat de lezers van Neerlandia bij wijze van premie zijn liederen tegen den halven prijs kunnen bekomen.

Sommigen hebben gemeend, dat de opgegeven prijzen reeds 50% korting inhielden.

Dit is niet juist.

Men kan bestellingen doen voor de helft der aangegeven waarden.

Geen verwijt verdiend.

Van deskundige zijde schrijft men ons:

Nu een onjuist bericht over 't gedenkteekeken op *Jan Mayen-eiland*, opgenomen in *Neerlandia* van Mei j.l., tot onverdiende beschuldiging, als zouden de Nederlanders in dezen te kort geschoten zijn, in 't nummer van Juni 'Nederlandsch nationaal gevoel', blz. 136) geleid heeft, worde hier even in herinnering gebracht, wat tot heden in die zaak geschied is. Reeds in de instructie van den eersten Willem Barents-tocht, van 1878, stond: 'Het onderzoek van de Spitsbergen- en Barents-zee zal de gelegenheid geven tot plaatsing van eenige gedenksteen met inschriften, als eene stille eenvoudige hulde aan onze onversaagde voorvaderen.' (Verslag, blz. 11). Daarop volgde: 'Overal, waar gevallen grafkruizen met Nederlandsche namen erop gevonden worden, zullen die worden opgesteld en de opschriften ervan afgeschreven.' Een eind verder werd uitdrukkelijk van Jan Mayen-eiland gesproken, waar men landen zou: 'maar alleen in de meest gunstige omstandigheden.' In het - ook om den helderen en kloeken stijl - nog altoos lezenswaardig verslag wordt vervolgens beschreven, hoe de kommandant op den 8en Juni trachtte te landen, maar ten slotte moest om 't ijs die poging worden opgegeven: 'de harde valwinden van den met ijs en sneeuw bedekten Beerenberg hadden de Willem Barents van Jan Mayen-eiland weggewaaid en de hoop van er te zullen landen verijdeld.' Latere pogingen gelukten evenmin. Wel slaagde men er in op Spitsbergen een eenvoudig gedenkteekeken te plaatsen en wel te Smeerenburg. Een nieuwe poging, in 1881, op den vierden tocht van de Willem Barents, gewaagd, slaagde wederom niet. (Verslag van den tocht, blz. 14 en 16). Doch de lezing dier verslagen na die van het merkwaardig werk: *Geschiedenis der Noordsche Compagnie* door Mr. S. Muller. Fz., bekroonde prijsvraag van het Prov. Utrechtsch Genootschap van 1873, uitgegeven in '74 - geeft reeds voldoende bewijs, hoezeer de Nederlanders zich ten plicht gesteld hadden de herinnering aan de voorvaderen levendig te houden! Dit alles is den Engelschen leider der wetenschappelijke expeditie, die in Juli a.s. opnieuw derwaarts vertrekken zal, bekend geweest en daarom heeft deze 't hoffelijk aanbod aan de Nederlandsche Regeering gedaan zich te belasten met het vervoer en 't plaatsen van eenig gedenktee-

ken op Jan Mayen-eiland. Hierin ligt voor ons niets beschamends en zeker zal dan ook 't aanbod aanvaard worden - en wel door tusschenkomst van het Kon. Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap - waarna een gedenkteeke zal worden meegegeven. (Zie Tijdschrift van het Genootschap, blz. 414). Daarvoor worden dan nu gelden ingezameld. Wij Nederlanders behoeven ons in dezen dus niets te verwijten.

Nader wordt ons gemeld:

De 's-Gravenhaagsche steenhouwer v.d. Brand heeft voor rekening van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap een gedenksteen met opopschrift vervaardigd ter herinnering aan Outgert Jacobsz van Grootebroek en zijn zes Hollandsche makkers, die in April 1634 op het Jan Mayen-eiland bij Nova-Zembla bij een poging tot overwintering zijn bezweken. Deze steen zal binnenkort door een Engelsche Noordpool-expeditie op dat eiland worden geplaatst. De steen is vervaardigd uit Noorsch graniet en bevat het opschrift, in zwarte letters: 'Outgert Jacobsz van Grootebroek en zijne 6 Hollandsche makkers zijn in April 1634 hier bezweken bij eene poging tot overwintering.'

Nederlandsche fotografen.

Te Londen hebben leden van de Nederlandsche Fotoclub te Amsterdam een tentoonstelling van hun werk gehouden. De Times prijst het hoogelijk. Het blad vindt er voortreffelijke foto's bij en getuigt van alle inzenders - liefhebbers - dat zij toonen 'welk goed werk er in Holland wordt gedaan.'

Nieuwe Ned. Stoomvaartlijn.

Naar de N.R. Ct. verneemt, zal de Holland-Amerika-Lijn in het najaar (Augustus-September) een nieuwe stoomvaartlijn openen van Rotterdam, via Antwerpen en Cuba, naar Mexico. Op de terugreis van Mexico naar Rotterdam wordt New Orleans aangedaan.

Het bestelhuis van den Ned. boekhandel.

Een boekhandelaar te Nieuw-York, de heer E. Eisele, heeft, kort geleden, zoo meldt het Nbl. v.d. B., een uitstapje naar Holland gemaakt, en, in Amsterdam, ook de inrichting en werking van ons bestelhuis gezien. Het schijnt, dat de 'American Booksellers association' 't plan, eene dergelijke instelling te Nieuw-York te stichten, overweegt.

Tuinbouw.

Op de internationale Tuinbouwtentoonstelling in Mei en Juni te Londen gehouden hebben de Nederlandsche tuinbouwers volgens de persverslagen weder een zeer gunstigen indruk gemaakt en zelfs een beschamend voorbeeld aan andere landen gegeven.

Onze tuinbouw, die leeft van den uitvoer, zal er ongetwijfeld nieuwe handelsbetrekkingen door aanknoopen.

Conscience.

Dezen zomer viert Vlaanderen een zijner grootste zonen, den schrijver Conscience, ter gelegenheid der 100ste verjaring van zijn geboortedag.

Dr. M. Rudelsheim, Boschmanslei 31, Antwerpen, biedt zich aan om over dezen beroemden Vlaming, die zijn volk leerde lezen, een voordracht te houden met lichtbeelden voor Takken en Afdeelingen van het A.N.V.

Holland op zijn malst in Duitschland.

Een Amsterdamsch modemagazijn plaatste dezer dagen in de Frankfurter Zeitung een Fransche advertentie.

Een lid van het A.N.V. te Darmstadt, die zich terecht over deze dwaasheid verbaasde en ergerde, schrijft aan Neerlandia: 'Ik heb hier een grooten kring van kennissen en heb me waarlijk geschaamd, hun de krant te laten lezen, om den goeden indruk, dien ze over 't algemeen van ons land hebben, deels door eigen aanschouwing, deels door dag- en weekbladen, niet te niet te doen.'

Volksopvoeding?

Een Nederlandsche zangeres met een goed klinkenden Nederlandschen naam, maar die er de voorkeur aan geeft onder een Engelschen op te treden, heeft op een avond der Vereeniging 'Kunst aan het Volk' uitsluitend Duitsche liederen gezongen.

Dit soort landverraad kan helaas straffeloos gepleegd worden.

Friesland op zijn malst.

Te Sneek zal binnenkort gevestigd worden een Brijkokerij 'T y m e i s M o n e y', welke onder voortdurende scheikundige cōntrole zal staan.

Onder taalkundig toezicht staat ze blijkbaar niet!

Nieuwe leden

Groep Nederland.

Beschermende leden.

Mevr. E. Roelfsema - Dallinga, Oude Ebbingestraat Groningen.
47¹,

Opg. door den heer N.J. Den Haag.
Roelfsema,

Gewone leden.

J.R.C.H. Berger, Hinthamerstr. 96, 's-Bosch.

L. Rooswinkel, Markt,	's-Bosch.
Mr. Ch.A. Henny, Marktstraat 4,	Arnhem
F.I. Frowein, voorzitter van de Kamer van Koophandel, Velperweg 23,	Arnhem
Mej. J. Anema, directrice H.B.S., Boulevard 193,	Arnhem
H. Goedhart Jr., wethouder van onderwijs, Sweerts de Landasstraat 30,	Arnhem
L.G.A. Graaf van Limburg Stirum, Velperplein 8,	Arnhem
H.J.M. Bauman, oud-Indisch hoofdambtenaar, Sonsbeekweg 6,	Arnhem
Mr. H.F. van Geuns, Velperweg 48,	Arnhem
H.P.C. de Balbian, v. Lawick van Pabststraat 3,	Arnhem
J.F. Dijckmeester, gemeente-ontvanger, Jansbinnensingel 24,	Arnhem
Ds. K.F. Sparnaay, predikant Waalsche Gemeente, Steynstraat 37,	Arnhem
Mej. G.N. Bader, directrice v/d. Industrieschool, Boulevard 125,	Arnhem
Peter van Anrooy, directeur Arnhemsche Orchest-Vereeniging, Lawick van Pabststraat 59 a,	Arnhem
Firma H.J. Vlug, tabakshandelaar, Rijnkade 34,	Arnhem
Vellinga, oud-hoofdambtenaar, Rijnkade 52,	Arnhem
Jhr. A. van Panhuys, Steynstraat 6,	Arnhem
A. van de Water, leeraar H.B.S. Ned. taal, Spijkerstraat 20,	Arnhem
N. Ozinga, Emmastraat 53,	Arnhem
J.C. Heidenreich, commies ten Stadhuize, Burgemeester Weertsstraat 53,	Arnhem
J.G.A. van Hogerlinden, adj. commies ter secretarie, Nieuwstraat 47,	Arnhem
W. Warnsinck, Rijnkade 92,	Arnhem
Mr. W.E.J. Baron van Balveren, Eusebiusbinnensingel 18,	Arnhem
A. Mos, Utrechtsche Straat 23,	Arnhem

P. Kaan, inspecteur der bouwpolitie, Arnhem
Kastanjelaan 10,

- A.H. van Dijk, firma Stempfert Kroeze, boekhandel, Arnhem.
Bakkerstraat 72,
- Mej. M.G. van Cleeff, tijdel. directrice der Kweekschool Arnhem.
voor Onderwijzeressen,
- A. Geuze, hoofd van het instituut 'Walburg?', Arnhem.
Walburgplein 9,
- C.H. van Hulten, cand.-notaris, Kastanjelaan 45, Arnhem.
- J.P. Stuyt, cand.-notaris, Rijnstraat 86, Arnhem.
- A.M. Cnopus, directeur der Arnhemsche Stoomvaart Arnhem.
Reederij, Rijnkade 15,
- J. Vinkenborg Jr., boekhouder a/d. gemeente-gasfabriek, Arnhem.
- Allen opg. door Jhr.
C.M.E.R.C. von Bose.
- R. Roelfsema, O. Boteringestraat 20, Groningen.
- W.J. Roelfsema Pz., Hoendiep Z.Z. 21, Groningen.
- Mej. A.F. Roelfsema, Oude Ebbingestraat 47¹, Groningen.
- Mej. H.H.M. Roelfsema, Oude Ebbingestraat 47¹, Groningen.
- Mej. A.C. van Assen, Praedeniussingel 19, Groningen.
- Allen opg. door den heer
N.J. Roelfsema, Den Haag.
- A.H.D. Wepster, hoofd der Zwakzinnigenschool, Dordrecht.
Reeweg Oost 14,
- Opg. door den heer M.
Prins,
- A. van de Velde, Buitenwalevest 8 f, Dordrecht.
- AE. E. KJuwer, uitgever, Deventer.
- G. van Essen, letterkundige, Oude Utrechtsche Weg, Baarn.
- Opg. door Dr. M.A. van
Weel, Den Haag.
- D. Erasmus, Prinsengracht 415, Amsterdam.
- J. van Leeuwen, Keizersgracht 162, Amsterdam.
- Beiden opg. door het
Bestuur der Afd. Vrije
Universiteit,
- G.P. Tierie, Verl. Oranjekade 13, Haarlem.

Mevr. de wed. Mr. G. van Rossen Hoogendijk - Rinkes, Den Haag.
Celebesstraat 39,

Opg. door mevr. A. van Lisse.
Vrijberghe de Coningh -
Van Rossen Hoogendijk,

Mevr. de wed. S.B. Zeverijn, geb. Van Oordt, Beeklaan Den Haag.
389,

D. Nepveu, directeur der Overbetuwsche Elst (O.B.).
Tram-Maatschappij, Stationsweg,

Opg. door den heer H.C. Amsterdam.
Besaçon,

Mej. M.G.Th. de Gelder, phil. nat. stud., Gerard Utrecht.
Doustraat 9,

Opg. door den heer C.A. Utrecht.
v.d. Willigen,

Militaire Cantine, Gorinchem.

Opg. door Kapt. J.A. Gorinchem.
Snijders Jr.,

G.A. Ghijsels, ingenieur, Regentesselaan 15, Rijswijk (Z.H.).

Opg. door den heer G.H. Den Haag.
Ris,

J.F. Wesseling, adelborst 1e kl., a/b. Hr. Ms. Den Helder.
Heemskerck,

Opg. door den heer H. Rijswijk.
Benes,

Jac. G. Aarts Rogier, Dongen (N.B.).

Opg. door den heer B. de
Mol, Gent.

W.J. Roodenburg, Jan Sonjestraat 5, Rotterdam.

Opg. door den heer D.J. Rotterdam.
Tijssens,

A.W. Osterloh Jr., Nic. Maesstr. 94, Amsterdam.

Opg. door den heer S. van Amsterdam.
Lier Ezn.,

Gerhard Janssen, ingenieur, Kloveniersburg 68, Amsterdam.

Opg. door het Bestuur der
Afdeeling Leipzig.

Mej. T.G. van Oppen, Brederodestr. 15, Amsterdam.

Opg. door mej. G.W. van Amsterdam.
Rijn,

P.S. Keijser, commiss. in effecten, P.C. Hooftstraat 24, Amsterdam.

Opg. door den heer R.
Luyten, Haarlem.

W.A.P.H. Bruins,

Nieuwpoort.

Opg. door den heer A.B. Lekkerkerk.
Swets,

Schoo, particulier,

Ouwerkerk (Zeel.)

J.H. Weydring, notaris,

Zoeterwoude.

Opg. door den heer J.B. Leiden.
van Loenen,

Prof. Mr. A. Struijcken,

Zeist.

Ds. H.C. Hogerzeil, pred. Ned. Herv. Gem., Villapark, Vlissingen.

P.Th. Auer, Consul der Ver. St. v. N.- Amerika, Vlissingen.
Badhuisstraat 27,

Beiden opg. door den heer Vlissingen.
C.J.L. Sitsen,

W.A.A. van Straalen, Admiraal de Ruijterweg 42, Sloten bij Amsterdam.

Opg. door den heer W.J. Sloten.
van Beek,

Buitengewone leden.

Mej. S. Schram,

Alkmaar.

Mej. H. Rehm, Eusebiusbuitensingel 37,

Arnhem.

Mej. M. Plemp van Duiveland, Eusebius- buitensingel Arnhem.
37,

Beiden opg. door Jhr.
C.M.E.R.C. von Bose.

Jongelieden-Afdeelingen.

Mej. T. Vegter, Prins Mauritsstraat 1,

Schiedam.

Mej. A. Vegter, Prins Mauritsstraat 1,

Schiedam.

Mej. H. Prins, Lange Haven 107,

Schiedam.

Mej. M. Prins, Lange Haven 107,

Schiedam.

H.C. Jansen, Lange Haven 19,

Schiedam.

J. v.d. Schalk, Lange Haven 9,	Schiedam.
J. Ingelse, Nassaustraart 40,	Schiedam.
Mej. Cool, Nieuwe Haven 151,	Schiedam.
Mej. M. Cool, Nieuwe Haven 151,	Schiedam.
Mej. Mak, Nassaustraart 21,	Schiedam.
Mej. v.d. Schalk, Nieuwe Haven 147,	Schiedam.
A. Holtman, Lange Nieuwstraat 17,	Schiedam.
J. Holtman, Lange Nieuwstraat 17,	Schiedam.
H. Oranje, Hoogstraat 97,	Schiedam.
Mej. I. Kroes, Schiedamsche Weg,	Overschie.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Den Haag.
N. van Deventer, Dam 38,	Schiedam
C. van Engelen, Lange Achterweg 14,	Schiedam.
D.J.P. Oranje, Hoogstraat 97,	Schiedam.
A. Poot, Overschiesche Straat 7,	Schiedam.
L.W. Ingelse, Nassaustraart 40,	Schiedam.
Mej. D. Krijger, Vischmarkt 9,	Schiedam.
D. Westerdijk, Lange Nieuwstraat 21,	Schiedam.
Mej. T. Stoutenbeek,	Overschie.
H.G. v.d. Molen, Hofsingel 40,	Vlaardingen.
Jac. K. Kalkman, Speelmanstraat 119b,	Rotterdam.
J. Voorburgh, Speelmanstraat 115a,	Rotterdam.
J.A. van Marle, Heemraadsingel 251,	Rotterdam.
A.M. Bolle, Kruiskade 122,	Rotterdam.
L. Crusifix, Heemraadsingel,	Rotterdam.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Rotterdam.
B. Bouman, Vlotbrug,	Nieuwenhoorn.
J.P.C. Blane, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
H.W. Spoon, Moriaanscheweg,	Nieuw Helvoet.
A.C. Verstijnen, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
C.J. van den Ban, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
C. van Dintel, Dijkzicht,	Hellevoetsluis.
J. van Wichen, Kerkstraat,	Hellevoetsluis.

H. van Leeuwen, Oostkade,	Hellevoetsluis.
J. van der Snoek, Koedijk,	Hellevoetsluis.
Mej. A.P. van der Does, Kerkstraat,	Hellevoetsluis.
Mej. N. Snelleman, Barakke,	Hellevoetsluis.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Hellevoetsluis.
Mej. S.C. Boode, Bilderdijkstraat 160,	Amsterdam.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Amsterdam.
Mej. Reina Vunderink, Alexanderkade 9,	Amsterdam.
Opg. door den heer J.R. Voskuil,	Amsterdam.
Mej. Phien Voskuil, Keizersgracht 634,	Amsterdam.
E.H.W. Wijnmalen, Willemsparkweg 33,	Amsterdam.
Beiden opg. door mej. Joh. Voskuil,	Amsterdam.
Mej. Jac. J. Theunisse, Valeriusstraat 20,	Amsterdam.
Opg. door mej. Reina Vunderink,	Amsterdam.
Mej. M.E. Weenink, Mauritsstraat 6,	Amsterdam.
Opg. door den heer A.E.J. Wix,	Amsterdam.
Frans Pickkers, Bilderdijkstraat 3,	Amsterdam.
J.M.H. Broeksmit, De Clercqstraat 61 huis,	Amsterdam.
Beiden opg. door den heer George van Büseck,	Amsterdam.
L.J.C.F.M. Veenman, Hoogte Kadijk 87-89,	Amsterdam.
J. Sierhuis, Jac. van Lennepstr. 77 ¹ ,	Amsterdam.
L. Bakker, Prinsengracht 802,	Amsterdam.
Allen opg. door mej. G.W. van Rijn,	Amsterdam.

(Wordt vervolgd)

Conscience.

Dit jaar herdenkt Vlaanderen den honderdsten geboortedag van Conscience en heel het Vlaamsche land door bereidt men zich om die gebeurtenis te vieren op een wijze, den man waardig, die zooveel gedaan heeft om het Vlaamsche volk op te voeren tot een grooter bewustwording van zijn eigen waardigheid en die in het hart van dit volk nog steeds een zoo ruime plaats bekleedt. De nieuwe kunst moge eenigszins uit de hoogte neerzien op den schrijver, die in de romantiek de rijkste bron van zijn bezieling vond, en wij zelf mogen, met onze hedendaagsche kunstopvattingen, niet altijd alles in het werk van Conscience billijken, één feit staat vast, namelijk, dat hij voor ons volk een zegen geweest is en dat hij een sociale rol heeft vervuld, waarvan de belangrijkheid zelfs niet bij nadering kan worden bepaald.

Kan Conscience zelf niet eenigszins als een microcosmos van het Vlaamsche volk gelden? Is hij niet in het klein een beeld van dat volk zelf, van dat volk, waarvan de geest, door een verfranschte opleiding, zoo zeer van zijn natuurlijke aard word afgewend,

doch waarvan het door en door Vlaamsch gebleven gemoed het tegengewicht vormt, dat het voor een algeheele ontarding vrijwaart? Conscience ook, wiens vader een Franschman was en die thuis een Fransche opvoeding kreeg, zou voor zijn volk en

diens taal behouden blijven, omdat zijn bij uitstek Vlaamsche moeder in hem de overlevering van het volk waaruit zij gesproten was, had weten te ontwikkelen, en omdat het ingeboren en overgeplante Vlaamsche gevoel sterker en hechter bleek te zijn dan de aangeleerde Fransche geest, dien zijn vader in hem had trachten wakker te roepen. Evenals zijn volk te strijden had en nog te strijden heeft tegen de verfransching, die het overal dreigend beloert, zoo had ook Conscience te kampen tegen de pogingen van zijn vader, die hem tot een Franschman wilde omvormen, en die, toen hij zijn eerste letterkundig werk in de Nederlandsche taal, hoe onbeholpen deze dan ook was, had voortgebracht, hem het ouderlijk huis ontzei, omdat hij zich van een taal bediende, welke niet die van den schepper van zijn leven was. Gelukkig was de natuur sterker dan de leer en daaraan dankt het Vlaamsche volk den voornaamsten schrijver, dien het in de negentiende eeuw heeft voortgebracht.

Het blijft nog steeds een merkwaardig verschijnsel, hoe die halve Franschman, hoe deze eenvoudige volksjongen, die om zoo te zeggen geen school bezocht heeft en die zich zelf grootendeels heeft gevormd, een zoo machtigen invloed op zijn volk heeft kunnen oefenen. Het valt niet te ontkennen, hij bezat de bekoring, de aantrekkingskracht, het 'ick en weet niet wat', dat den grooten kunstenaar eigen is. Want niet slechts zijn taal- en stamgenooten wist hij voor zich in te nemen, maar ook de vreemdelingen voelden zich tot hem aangetrokken: immers van geen Nederlandschen schrijver zijn de werken meer vertaald geworden dan van hem. Dat was het gevolg van zijn boeienden, eenvoudigen schrijftrant. Maar dat alleen zou niet volstaan om zijn roem te vestigen, indien er niet bijkwam, dat hij aan zijn volk een reeks boeken geschonken heeft, die bij machte waren om in het gemoed van dit volk iets wakker te roepen dat er tot dan toe in gesluimerd had.

Toen Conscience in 1837 zijn letterkundige loopbaan begon, had het Vlaamsche volk het lezen verleerd; zijn nationaal gevoel lag onder een paar eeuwen vreemde heerschappij bedolven; zijn stambewustzijn scheen het te hebben verloren. En op dat braak

liggende veld zou Conscience beginnen te zaaien. Hij bezat het geheim om dien dorren grond vruchtbaar te maken en er een plantengroei uit te doen ontstaan. Met zijn machtspreuk voor oogen: 'Gij zult uw vaderland beminnen en zijne taal en zijnen roem', beijverde hij zich om zijn volk te overtuigen, dat het een vaderland had, dat dit vaderland eens een groote rol in de geschiedenis gespeeld had en dat het in het bezit was van een taal, die eeuwen lang met eere had weerklonken. En hij wees op de groote voorbeelden uit het verleden; hij haalde de schatten naar boven, die in zijn volk verborgen lagen en hij deed dit op zoo eenvoudige, gemoedelijke wijze, dat dit volk niet anders doen kon dan luisteren, met groote belangstelling luisteren, zóó dat het stilaan begon mee te prevelen, de overtuiging in zich voelde ontwaken, dat het trotsch op zijn afkomst mocht zijn, den moed en de kracht voelde rijpen om te herworden wat het eens geweest was.

Dat heeft Conscience bewerkt door zijn geschiedkundige romans, vooral door den eersten van alle, 'De Leeuw van Vlaanderen'. Verscheidene geslachten van Vlamingen hebben aan dat boek de ontluiking van hun Vlaamsch-nationaal gevoel te danken en al moge in letterkundig opzicht dit werk nog al wat te wenschen overlaten, van een nationaal standpunt is het een van de merkwaardigste boeken welke de wereldletterkunde heeft opgeleverd. Doch dat zal ook slechts hij ten volle beseffen, die er den invloed van ondergaan heeft.

Daarom heeft men Conscience te recht den wekker van het Vlaamsche volk mogen noemen, en indien men van hem heeft kunnen beweren, dat hij zijn volk leerde lezen, dan mag men er bijvoegen dat hij meer dan dat gedaan heeft, en wel, dat hij ook den eersten stoot heeft gegeven om het te leeren voelen en denken.

Er is misschien geen man waaraan de Vlaamsche Beweging meer verplichting heeft dan aan Conscience; want hij was de hoeksteen waarop men kon voortbouwen en zijn kunst was er een, die niet enkelen genot verschafte, maar die heel zijn volk ten goede kwam. Daarom zal de grootheid van Conscience van alle tijden zijn.

Het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Deze Vereeniging, waarvan de oprichting in den loop van 1910 werd voorbereid en die in den aanvang van 1911 tot stand kwam, deed in April 1912 haar eerste jaarverslag het licht zien.

Hoewel door tal van berichten in de nieuwsbladen, tijdens de voorbereiding van de oprichting van het Koloniaal Instituut, en door het melding maken in de meeste bladen van den inhoud van dat jaarverslag, het bestaan en het doel dier Vereeniging voldoende bekend mag worden ondersteld, mag ons maandblad nog wel met een enkel woord op deze jonge, maar groot opgezette stichting wijzen.

Nieuw is vooral het Instituut voor tropische en scheeps-hygiëne, dat tevens in zich zal opnemen het Amsterdamsche gemeentelijke hygiënische laboratorium; de studie der gezondheidsleer, meer in het bijzonder voor de heete luchtstreek is op zich zelve wel niet nieuw, - die voor de schepen vond nog weinig opzettelijke beoefening -, maar in de toekomst zal een ieder die een meer bijzondere studie dier leer wil maken in het K.I. voorlichting kunnen vinden en bovenal zal door proeven in het laboratorium door daartoe uitverkorenen, de stand dier wetenschap op de hoogte van den tijd, ja, wellicht vooruitgebracht kunnen worden. Een boekerij zal natuurlijk aan deze afdeeling verbonden worden.

Van het H a n d e l s M u s e u m , waarvan het tegenwoordige Koloniaal Museum te Haarlem de kern, althans de grondslag zal uitmaken, is te verwachten dat het te eeniger tijd een volledig overzicht zal geven van alle koloniale producten, van hun bewerking en bereiding; van de cultuur, waaruit zij ontstaan; te allen tijde zullen stellig monsters van die producten ten toon gesteld zijn; terwijl tijdschriften, statistische gegevens, graphische voorstellingen waarin het beloop van den handel in geschriften en in cijfers geteekend wordt, niet zullen ontbreken.

Het is te voorzien, dat het E t h n o g r a f i s c h e M u s e u m , waarin de bestaande Ethnographische verzameling van Artis zal worden opgenomen, een duidelijk beeld zal geven van den bestaanden huishoudelijken en maatschappelijken toestand van elk der groote volksstammen in Oost- en West-Indië. Al moet ook toegegeven worden dat zoo'n instelling niet nieuw voor Nederland is, en het Leidsche Museum bezwaarlijk in rijkdom van inhoud zal zijn te evenaren, veel minder te overtreffen, zoo is te verwachten dat hier in dit op te richten museum, de voorwerpen doelmatig en daardoor leerzaam zullen zijn ten toon gesteld. Daarvoor is in de eerste plaats noodig ruimte, goed licht, en - mogen wij zeggen - artistieke opstelling. De vakkennis voor opstelling mag van zelf verwacht worden en de waarschijnlijk voldoende aanwezige fondsen, zullen bevorderlijk kunnen zijn aan het voldoen aan de zoo even genoemde praktische eischen; terwijl de voorbeelden in dergelijke musea in het buitenland tot leidraad kunnen strekken.

Wat echter vooral het Koloniaal Instituut tot een levende, op de hoogte van haar tijd zijnde, nuttige, ook praktische instelling zal kunnen maken, is de omstandigheid, dat in zijne zalen gelegenheid zal zijn, de koloniale wetenschap, de ethnologie, de inlandsche talen, den handel en het leven in de tropen te bestudeeren door het volgen van te houden voordrachten op elk koloniaal gebied, die ook door photographische en cinematographische opnamen in Nederlandsch-Indië gedaan, verduidelijkt zullen worden. Een uitgebreide boekerij zal natuurlijk te eeniger tijd aan de instelling verbonden worden.

Niet te verwonderen is het, dat Amsterdam zich de eer van de oprichting van dit Koloniaal Instituut heeft voorbehouden.

Amsterdam dat van oudsher, maar in de latere jaren in toenemende mate, in den handel met Oosten West-Indië krachtig heeft deel genomen, dat voor sommige koloniale producten de wereldmarkt is, dat ook veel geld in dien handel verdiend, hoewel ook gewaagd, heeft, was de aangewezen plaats voor deze stichting, welke, naar vertrouwd mag worden, - dank zij de offervaardigheid van vele Amsterdammers vooral - een grootsche instelling kan worden, en die, naar gehoopt wordt, ook in een schoon en waardig gebouw huisvesting zal vinden.

Regeering en gemeentebestuur zullen de, uit particuliere beurzen, ruim bijeengebrachte fondsen, door jaarlijksche toelagen schragen, terwijl de gemeente bovendien een van de mooiste plekjes van Amsterdam, dat zich bijzonder eigende, volgens velen, voor een stadspark, de voormalige Oosterbegraafplaats. heeft aangewezen tot de plaats van vestiging van het Instituut.

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

De Olympische Spelen.

De Olympische spelen, die een maand lang le Stockholm zijn gehouden, mogen wel bij uitnemendheid een openbaring van volkskracht heeten. Ze zijn in de eerste plaats een openbaring van de kracht van het Zweedsche volk, minder talrijk dan het onze, dat in zijn trotsche hoofdstad de volken een feest heeft aangeboden, waarover zij die het medegevierd hebben met hoogen lof spreken. Het heeft ten koste van zes tot zeven ton gouds een grootsch stadion gebouwd. Het heeft, naar algemeen getuigenis, de zware taak van dezen uitgebreiden en ingewikkelden wedstrijd in reeksen athletische spelen voor te bereiden, in te richten en te leiden voortreffelijk volbracht. Het heeft de scharen vreemdelingen ontvangen met een gastvrijheid en een hoffelijkheid, waarin men reeds een uiting van zelfbewustzijn mag zien. Het heeft getoond in lichaamsontwikkeling, in kracht en vaardigheid zich op menig gebied met de allereersten te kunnen meten en in enkele opzichten aller meester te zijn. Het heeft - de verslagen zijn er vol van - een voorbeeld gegeven van liefde en geestdrift voor eigen land, eigen volk, eigen taal. Waar het pas gaf bediende men zich van een vreemde taal; waar het noodig was lichtten opschriften in een vreemde taal de vreemdelingen in, maar het Zweedsch had - natuurlijk, in het Zweedsche land - overal den voorrang. Hier was waarlijk een volk vol kracht en gevoel van eigenwaarde.

Maar de Olympische spelen waren ook een openbaring van de kracht van andere volken. Naast de Zweden, mochten de Denen, de Noren, de Finnen fier zijn op de schoone mannen en vrouwen, door Ling's gymnastiek gevormd. Hoe blonken ook in athletische spelen de Finnen uit! De Amerikanen toonden zich meesters in hardloopen, springen, schieten. De Engelschen, lang de leermeesters in sport en atletiek van heel de wereld, werden door hun leerlingen overvleugeld, maar zij toonden zich nog de eersten in voetbal en roeien, en Zuid-Afrikanen van Engelschen bloede gingen vooraan op het rijwiel, in den Marathon-wedloop, im tennis, Australiërs hebben zich zwemmers van belang getoond. En zoo hebben min of meer alle natiën in de eer gedeeld.

Ook Nederland heeft zich niet onbetuigd gelaten, schoon zijn deelneming niet groot was. De voetballers verwierven den derden prijs, de schermers mochten er wezen, al waren zij niet onder de eersten, de worstelaars hielden zich flink, al moesten zij het tegen de besten afleggen. Maar in de eigenlijke atletiek deed slechts een hardlooper mee, en hij bleek nog geen eerste kracht, en bij het tennis was onze eenige speler spoedig van de baan. Een enkele schutter bracht het niet ver. Bij het zwemmen, roeien, zeilen was Nederland, land van water, niet vertegenwoordigd. Onze ruiters, te Nieuw-York kort geleden uitnemend gebleken, bleven weg. Neen, Nederland was er niet op zijn best. Allerlei omstandigheden werkten tegen - de regeering gaf ook geen geld - maar toch ook: de sport wordt ten onzent nog niet algemeen in zijn groote beteekenis voor de ontwikkeling van lichaams- en karaktersterkte erkend, en vindt er daarom, in vele afdeelingen, minder beoefening dan in menig ander land. Ook laat zich hier en daar wel een vaderlandsche eigenschap bij gelden, n.l. om zich er niet geheel bij te geven, de zaak niet aan te pakken met den wil om er de eerste in te zijn.

Evenwel, het materieel is er wel voor; er zijn fiksche jongens en mannen genoeg; er is in enkele kringen wel degelijk geestdrift voor de zaak, en - wij gaven het reeds aan - in voetbal en schermen hebben onze mannen zich te Stockholm achtbare tegenstanders getoond. En, deze Olympische spelen zullen ongetwijfeld een prikkel

zijn. Zooals de koning, de kroonprins en andere leden van het koninklijke huis, zooals de regeering in Zweden het onmetelijke belang van de sport voor de gezondheid, de kracht, het zelfvertrouwen van het volk blijken in te zien, - dat kan niet anders dan de voormannen in andere landen wekken en trekken. En zoo neen, dan zullen de mannen van de sport zich zelf wel helpen. Wij moeten mede vooraan komen te staan.

Internationale Politie.

Neerlandia's lezers kunnen weten, dat in het werk van Jhr. Mr. Dr. B. de Jong van Beek en Donk, getiteld 'In 't Zicht der Derde Vredesconferentie', door de groepeerling der stof het vraagstuk op den voorgrond kwam, door Prof. C. van Vollenhoven in zijn bekend Gidsartikel als dat der Internationale Politie aangeduid. Neerlandia heeft sedert melding gemaakt van dat gedeelte van een ander Gidsartikel, waarin Prof. J. de Louter dat uiterste machtsmiddel na uitspraak eener arbitrage, verklaart te zijn een wensch, aan welks vervulling mag noch kan worden gedacht.

Als bijdrage tot de geschiedenis van dat boek van den heer De Jong, aan welks wording het A.N.V. zijn bescheiden deel heeft gehad, moge een verwijzing dienen naar een werk van onzen oud-Minister van Oorlog, Jhr. J.C.C. den Beer Poortugael, lid van den Raad van State, waarbij deze geleerde kenner van het volkenrecht zich schaart aan de zijde van hen, die de Internationale Politie noodzakelijk achten. Steeds herhalende, dat het in dezen geen partij kiest, maar overtuigd van het allerhoogst belang voor kleine naties, dus ook voor de onze, van het verloop der aanstaande Vredesconferentie in Den Haag, meent het Hoofdbestuur geene gelegenheid te moeten laten voorbijgaan om de aandacht der leden van het Verbond daarop te vestigen.

Buitenland

Hollandsche herinneringen in Denemarken

De heer H. Lauer schrijft in de Nieuwe Courant over het Deensche eilandje Amager, zoo rijk aan Hollandsche overblijfselen.

Het volgende is aan zijn artikel ontleend:

Onmiddellijk met Kopenhagen verbonden, ziet men reeds dadelijk, als men het eilandje bereikt, een oud-Hollandsch monument, vóór enkele jaren gerestaureerd. Het onderstuk stelt voor een vischvrouwje van Marken in gezelschap met een boer op een spade gehurkt, een oud-Hollandsche boerin en een tweeden boer, met ruigen hoogen hoed gedekt, met kuitbroek en gesespt schoeisel, met de oud-Hollandsche pijp in den mond; het bovenstuk een kluchtig tooneeltje, in oud-Hollandschen stijl uitgebeeld, stelt voor twee kinderen in oud-Hollandsche dracht.

In overeenstemming met dit merkwaardig oud-Hollandsch monument vond ik in de koninklijke bibliotheek te Kopenhagen, in een boek van 1904 van Jan Petersen, het volgend eigenaardig historisch stukje: 'Wij Christian, bij Gods Genade en Koningin Elisabeth bij dezelfde Genade! Voor het eerst verordend, hebben gebruik of behoudenis van geheel het gansche land Amager, om te leven of te richten naar Hollandsch recht, de vier hoeven van Dragor, hier omschreven, uitgezonderd... Dat ter glorie van Amager Christian heeft gekoloniseerd met Hollanders.' En overal vond ik oud-Holland weer, in de oud-Hollandsche boerenhoeven, met hun rieten bemoste daken, in de blauwe boerenkiel der Deensche landbouwers, in de boerenkool, die het land kleurde, in

de hoog opgestapelde koolen, die van Amager worden verzonden naar Rusland, Duitsland, niet het minst naar Amerika.

Overall zag ik oud-Holland, het merkwaardigst zeker in St.-Magleby, ook nog in onzen tijd Old-Holland genoemd! Hoe voelde ik mij ontroerd, bij al die oud-Hollandsche indrukken toen ik de kerk van St.-Magleby, de oudste van Sjaelland, binnentredend, het bewijs vond van de 300 Hollandsche tuinders die Christian II, op den wensch van zijne minnares, het Hollandsche 'Duveke', naar Kopenhagen liet komen en die het eilandje Amager hebben gemaakt tot den tegenwoordigen groententuin van Denemarken's hoofdstad.

Nooit zal ik vergelen de oud-Hollandsche gastvrijheid, waarmee mij de predikant van het Luthersche kerkje ontving. Wat ik in dit kerkje vond is zeker de aandacht waard van elken oudheidkenner, elken historicus, die nog eerbied voelt voor de degelijke oud-Hollandsche kunst: de houten predikstoel van 1614, rijk en kostbaar gesneden, met kleuren en beelden zoo frisch en gaaf, als waren ze gisteren eerst aangebracht! Hoe schoon en hoe degelijk toch was oud-Hollands kunst! Dit bleek ook uit de bezienswaardige bronzen kerkkroon, uit de 17e eeuw, die mij aan de moderne modellen herinnerde. En met nog meer overredingskracht sprak het oud-Hollandsch uit dien schijnbaar nog pas gebruikten, roodhouten offerbak met zijn opschrift: 'Dit is de Erme Back, Geeft zoo word du gegeven', ook uit den langwerpigen houten collectebak, waarmee tot 1860 een jongen na den kerkdienst rondging, die 't opschrift droeg: 'Van Jan Chrelissen and Hariche Janssen, 1659. Gott geve ons den ewigen Frede'.

Na al die antieke merkwaardigheden toonde mij eindelijk de eerwaardige predikant het kostbaarste van het kostbare van al die oud-Hollandsche, hier bewaarde curiositeiten, en wel de schoongedreven zilveren kanne, waarop ik zonder eenige inspanning, duidelijk las: 'Aan de kerke van Hollanderdorp, op 't land Amak, heb ik met mijn gemind, geliefd Frouw Charlotto Christiaan, den Heere Godt ter eere, en de gemeente alhier tot Gebruik en Zirat op 't Altaer, deze wijnkanne vereert. Gegeven den XXIV December MDCCXXX, Jacob Hummer.' Daarna volgde dit vierregelig dicht:

'Komt niet hier als onbereyd
Dat kost uwe eige zaligheid.
Maar eet en drink in den gelove
Zo neemt y God in zijn vertrouwe!'

Toen ik met warmen dank van mijn Lutherschen geloofsgenoot, den gastvrijen evangeliedienaar afscheid nam, schonk hij mij tot aandenken aan mijn bezoek vier briefjes met de volgende opschriften: D o b e s (gedoopt) Crisles Anders Chrisfensen; D o b e s Dirck Gerhard Jansen; D o b e s Dirck Alfred Petersen; O g t e v i e s (echtelieden) Carl Peter Riber en Leisbeth Jan Willemsen. Alle Hollandsche namen, zooals ik ze ook vond op de grafzerken van het kerkhof, dat het kerkje omsloot. Onvergetelijk dit bezoek aan Old-Holland!

Holland's handel in het Congo-gebied.

Een getrouw lezer van Neerlandia schrijft ons:

In Heft 21 van Die Woche (1912) komt een geïllustreerde reisbeschrijving voor van een Duitscher op weg naar Duitsch-Congo en daarin trof mij, wat deze zegt omtrent Banana, bij zijn aankomst aldaar; n.l. dit:

Verscheidene groote handelshuizen hebben hier hunne factorijen; vor allem das im ganzen Congogebiet bekannte Holländische Haus.

Nederland komt daar dus goed voor den dag.

IN VLAANDEREN VLAAMSCH!

Prof. De Groot te Berlijn.

Aan de Vossische Zeitung is het volgende ontleend:

‘Voor den nieuwen gewonen hoogleeraar in de Chineesche taal, geschiedenis en letterkunde aan de Universiteit te Berlijn, den geheimen regeeringsraad Prof. Johan Maria de Groot, vroeger te Leiden, is nu een eigen Sinologisch seminarie ingericht. Tot dusver was de sinologie slechts door een buitengewoon hoogleeraar, wijlen Prof. Dr. Grube, aan de Universiteit te Berlijn vertegenwoordigd. Door de oprichting van een seminarie onder leiding van de eerste autoriteit op dit gebied, belooft de Hoogeschool te Berlijn een middelpunt van de Chineesche oudheidkunde te worden, terwijl tot dusver de Nederlandsche en vooral de Amerikaansche universiteiten in dit opzicht de leiding hadden en zelfs Duitsche sinologen van aanzien naar Amerika moesten verhuizen.’

Nederlandsche werklieden in Duitschland.

Onder den naam ‘Vaderland’ is - naar De Standaard meldt - eene Vereeniging opgericht tot behartiging van de belangen van de Protestantsche Nederlandsche werklieden in Duitschland.

Het bestuur bestaat uit de heeren ds. C.L.F. van Schelven, predikant te Wageningen, voorzitter; Mr. A.W. van Beeck Calkoen, oud-Gedeputeerde der provincie Utrecht, te Utrecht; Mr. Alex. Baron van Heeckeren van Kell, burgemeester van Ede, lid der Staten van Gelderland; Mr. Dr. F.A.C. Graaf van Lijnden van Sandenburg, lid van de Tweede Kamer, Gedeputeerde van de provincie Utrecht, te Neerlangbroek en Mr. A.J. van Schelven, advocaat en lid van den Gemeenteraad te Rotterdam, secretaris.

In 1910 werd eene Vereeniging opgericht ter behartiging van de maatschappelijk-stoffelijke belangen van de R.-Katholieke Nederlandsche werklieden in Duitschland.

Uit Sjanghai.

Uit een China-brief in het Soerabaiasch Handelsblad van 20 Mei:

Dat de troebelen in China zulk een langen tijd duren is niet bijzonder aangenaam voor de officieren en de bemanning van den kruiser ‘Holland’, die zich sedert den 4den November van het vorige jaar te Sjanghai bevindt, om, zoo het noodig mocht zijn, de Hollandsche belangen in bescherming te nemen.

In den eersten tijd amuseerde men zich wel in het prettige, vrije Sjanghai, maar ook het genoegen kan somtijds ‘taai’ worden, en velen verlangen dan ook naar de Indische wateren terug te stroomen.

Het was een goed denkbeeld van onzen Consul-Generaal, den heer Von Zeppelin Obermüller, om op den jaardag van Z.K.H. den Prins een tuinfeest te organiseeren voor de bemanning van den kruiser. 'Wind en weder dienende', zoo stond er in de Engelsche courant, 'zal er van half vijf tot zes uur in den tuin van het consulaat een tuinfeest gegeven worden.'

Dit feest, bijgewoond door de officieren en door bijna alle Hollandsche dames en heeren, ging uit van den Consul en van de Hollandsche firma's te Sjanghai. Het was op dien mooien zomerschen dag een recht gezellig feest, dat - opgeluisterd door de muziek van eenige muzikanten van het Oostenrijksche oorlogschip 'Kaiser Franz Joseph' - een echt Hollandsch karakter droeg: dansen en springen, touwtrekken en rennen... alles zooals dat in Holland geschiedt. De menschen wisten niet van naar huis gaan en het was reeds vrij donker, toen door kleine toespraken van den heer Von Zeppelin Obermüller en den commandant De Lussanet de la Sablonière een einde aan dit gezellige feest werd gemaakt en allen hoogst tevreden over het genotene naar boord gingen.

Boeken-Commissie

Adres van den 1en Secretaris-Penningmeester: 244c Mathenesserlaan, Rotterdam.

Adres van het Boekenhuis: 63 Van der Duynstraat, Rotterdam.

Uit het jaarverslag 1911.

II (Slot).

Na de algemeene inleiding, die in het Juli-nr. verkort werd opgenomen, brengt het verslag allereerst hulde aan mej. Dr. H.C.H. Moquette, die wegens drukke bezigheden ontslag vroeg als lid der Commissie. Bijna van den aanvang af was mej. Moquette voor de B.-C. werkzaam, den langsten tijd als penningmeesteresse. De Commissie bestaat nu uit: Kolonel J.B. Verhey, voorzitter; mej. A. van Zelm van Eldik, 2e penningmeesteresse; J.J. Griss, 2s secretaris; Dr. W. van Everdingen, 1e secretaris-penningmeester.

Tienmaal werd laatstgenoemde in de gelegenheid gesteld door een voordracht het werk der B.-C. toe te lichten. Grootendeels door deze voordrachten steeg 't getal der Begunstigers (leden A.N.V.) van 110 (in 't vorig jaarverslag) tot 179; dat der Bijdragers (niet-leden A.N.V.) van 30 tot 53. Bovendien werd door de plaatselijke bladen uitvoerig verslag van de voordrachten gegeven, werd derhalve het werk - en dat van het A.N.V. in 't algemeen - veel meer bekend, kreeg de B.C. talrijke pakken en kisten boeken ten geschenke of de toezegging ervan. Afzonderlijk vermeldt het verslag de voordrachten in Zuid-Nederland. 'Dáár, in den strijd, zoo schrijft Dr. Van Everdingen, voelden wij zelven 't best, hoe ons werk een geduchten steun geeft aan onze taalbroeders en was de geestdrift heerlijk om aan te zien!'

Het getal Zeemanshuizen, kolonies enz., waarmede de B.-C. in betrekking komt, breidt zich voortdurend uit, een heuglijk feit, maar dat aan de administratie en expeditie al hooger eischen stellen gaat. In 1911 kwamen de volgende adressen erbij: Pweto, Elisabethstad en Leopoldstad, alle in Belg. Congo; Holland, Oberhausen, Buenos Aires, Grand Rapids, Zenith (Dacota), Gronau, Rio Cuilo (Port. W.-A.), Flensburg, Uasin Gishu (Br. O.A.), Crefeld, South Shields, Bassora, Koweit, Maskate en Christiania. Tot heden - België en Nederl. Indië meegerekend - volgden in 1912 daarop reeds: Toronto, Glasgow, Goch, Southampton, Harburg, Rendsburg, Cuxhaven, Odessa, Aberdeen, Bremen, Bremerhaven, Stralsund, Kalmar, Piraeus, Leith, Aruscha (D.O.A.), Barcelona, Londen, Montreal, Rouxville (O.V.S.), Gent, Dortmund, Weltevreden, Kiel, Rosario de Santa Fé, Bloemfontein, Meester Cornelis, Ermelo (Tr.), Emmerik, Padang, Pandjang, Brisbane, Bandoeng, Sydney (N.S., Can.), Hamburg, Cappellen (België) - te zamen 230 adressen.

De buitengewone vermeerdering van 't aantal Zeemanshuizen werd veroorzaakt door een nieuw verzoek aan Z. Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken, om tal van Consuls uit te noodigen zich te vergewissen, of er geen aanleiding was met zendingen aan te vangen. Een stroom van nieuwe adressen vloeit sedert het kantoor binnen! Over de medewerking van het Departement wordt zeer geroemd. Evenzeer over de door de Consuls betoonde hulpvaardigheid.

De geregelde verzending van dagbladen, maandschriften, gelegenheidsboekjes, kalenders enz. kon ook dit jaar ongestoord plaats vinden. Maandelijks wordt hiervoor een som van meer dan f40. - alleen aan vracht uitgegeven. Al den vrienden, die deze zendingen mogelijk maken, wordt hartelijk dank betuigd voor hun moeite en tijd, ook voor de kosten, die zij voor die taak over hebben: zonder hen ware deze arbeid onmogelijk - of zéér kostbaar!

Het aantal consulaire ambtenaren, met wie voor deze rubrieken briefwisseling wordt gevoerd is gestegen tot 98. Zij allen kregen of krijgen een plakkaat, waarop de plaatsen vermeld staan, waar de boekerijen gevestigd zijn.

Om vooral dit deel der taak op min of meer aantrekkelijke manier bekend te maken in ons eigen land, is in 't najaar van 1911 de bekende foto-kaart met adressen, afbeeldingen enz. vervangen door een geïllustreerd boekje, een werfboekje, dat - uitvoeriger dan de kaart - over de B.-C. verhaalt en uitstekend geschikt bleek voor 't doel: leden te werven en boeken en tijdschriften los te krijgen. Bij flinke getallen op voordrachtsavonden en daarbuiten verspreid, was de eerste druk in eenige maanden uitgeput: dezer dagen verscheen de 'tweede, vermeerderde druk.' Al deze hulpmiddelen, boekjes, jaarverslagen enz. zijn op aanvraag kosteloos aan het kantoor te verkrijgen¹⁾.

Naar Zuid-Afrika bleven de zendingen voortdurend doorgaan. De voordracht over de werkzaamheden ten behoeve van dit land, door Dr. Van Everdingen gehouden in Januari van dit jaar op de Algemeene Vergadering der Zuid-Afrikaansche Studenten in ons land (de 'Sasvin') te Amsterdam, had voor den spreker dezelfde bekoring als die in België gehouden: ook hier vond hij een méér dan belangstellend gehoor: zeer vele van de aanwezigen kenden de Commissie reeds alvorens hier te komen, doordat bij predikant, bestuurslid van een Debatsvereniging of onderwijzer een A.N.V.-boekerij gevestigd was, zoodat allerwegen van het groote nut, dat deze boekerijen stichten, werd gewaagd.

De correspondent te Stellenbosch, Prof. Dr. E.C. Godée Molsbergen, keerde niet naar Z.-Afrika terug, zoodat die plaats openkwam. Dank aan den afgetredene, voor de moeite, die hij daar genomen heeft gedurende vele jaren! De heer Van Gent, correspondent voor den Vrijstaat, kwam in 't verslagjaar met verlof naar Nederland en ook met hem en zijn wakkere vrouw had de B.-C. 't genoegen besprekingen te houden. In Transvaal bleven de heeren Jan F.E. Celliers en W. Hovy, te Pretoria en Carolina woonachtig, de belangen met groote welwillendheid behartigen. Mej. Annie de Klerk te Driefontein, in Natal, ving aldaar haar taak als correspondentie aan. Zij vooral vindt een terrein, waar nog veel te ontginnen is. Reeds bleek herhaalde malen den invloed van haar optreden.

Een belangrijk feit was de verzending van een keur van Hollandsche prentenboeken, liedjes voor kinderen, spelen enz., die op verzoek van mevr. E.M.C. Loopuyt - Maas te Kaapstad op 't einde des jaars in gereedheid gebracht werd. Vele uitgevers hadden daarvoor geheel of gedeeltelijk belangeloos van hun mooiste uitgaven afgestaan en zoo werd mevr. Loopuyt in staat gesteld Engelschen en Afrikaners te toonen, dat ook op dit gebied ons land gerust de vergelijking met andere kan doorstaan. Een tentoonstelling van de meer dan 300 stuks rijke verzameling wordt nu op tal van geschikte plaatsen in Z.-Afrika gehouden om vooral 'het land' in de gelegenheid te

- 1) In den trant van de bekende diagrammen - de 2 platen, die te Brussel voor 't eerst te zien waren - is een nieuw groot plakkaat vervaardigd 1.75 breed en 0.70 hoog, dat met in kleuren geschilderden kop en dito indeeling der rubrieken, tot titel voert: 'Wat zijn de werkzaamheden der Boeken-Commissie?'. Zoodra hiervan afdrucken gemaakt worden, zijn deze in beperkt getal, tegen betaling, beschikbaar voor afdelingen en belangstellenden.

stellen met onze prentenboeken enz. kennis te maken. De prijzen der boekjes zijn daarbij opgegeven, zoodat ook hierin de B.-C. wederom voor den Hollandschen boekhandel en de uitgevers opkomt, aldus tevens de belangen van onze taal behartigend²⁾.

2) Reeds ontving de B.-C. dezer dagen voor den boekhandel een vrij aanzienlijke bestelling, waarbij niet minder dan 15 uitgevers betrokken zijn.

Naar verschillende uitgevers verzekerden, wordt de invloed van het B.-C.-werk in Z.-Afrika door hen reeds merkbaar gevoeld; hun debiet steeg aanzienlijk en ook de consulaire verslagen gaven den stelligen indruk, dat 't Hollandsche boek - alle zwartgallige berichten daaromtrent ten spijt - meer en meer een - zij 't ook nog bescheiden - plaats veroverd heeft en jaarlijks flink vooruitdringt.

Daartoe heeft ook medegewerkt de met veel zorg bewerkte catalogus van de 'Dr. Van Everdingen-A.N.V.-Boekerij' te Bloemfontein, waarvan het bestuur - indertijd door President Steyn aangewezen - zich voorstelt, dat de bestemming zal wezen: 'personen in Afrika behulpzaam te zijn in het samenstellen van een bibliotheek van Hollandse boeken, of de keuze te vergemakkeliken bij het zoeken naar goede Hollandse lektuur, geschikt voor Zuid-Afrika.' Ook aan de Hollandsche uitgevers wil de Commissie met haar catalogus den weg wijzen. De 50 uitgevers in Nederland, die sedert 1908 belangeloos tot de stichting van deze boekerij hun medewerking verleend hebben, kunnen derhalve met voldoening op hun daad terugzien. Het bestuur bestaat uit 7 leden, waarvan 3 Afrikaners en 4 oud-Nederlanders, onderwijzers, onder wie onze correspondent in den Oranje-Vrijstaat. Voorzitter is ds. W. Postma.

Deze instelling mag beschouwd worden als een eerste welgeslaagde proeve om stelselmatig en onder leiding van ervaren, bekwame en deskundige mannen 't Hollandsch boek in Z.-Afrika bekend te maken.

De verzending van kisten boeken naar opleidingsscholen voor Inlandsche ambtenaren en onderwijzers in de Oost werd voortgezet. Ook 't Opvoedingsgesticht van Joh. van der Steur te Magelang werd weer voorzien. Het Groepsbestuur van O.-Indië werd gesteund in 't verspreiden van afleveringen van verschillende maandschriften om deze ter kennis van Afdeelingen en leden te brengen, ten behoeve van leesgezelschappen en dergelijke instellingen. Deze zendingen werden zeer gewaardeerd.

De Openbare Boekerij op St. Eurtatius kreeg een welkome aanvulling.

Volksleesgezelschappen, zooals de Afdeeling Buitenzorg die gesticht heeft, ontvingen een goeden voorraad geschikte boeken. De Nederlandsche boekerij der Afdeeling zelve eveneens. In de Bataklanden geschiedde dit met de Hollandsche-Bataksche school te Taroetoeng. Ten slotte in Suriname met de Melaatschen-Inrichting Groot Chatillon.

Ten opzichte van België zegt de secretaris:

'Wij blijven tevens bedacht op 't ondersteunen van die plaatsen, waar de wakkere secretaris van Groep België, onze vriend H. Meert te Gent - die zoo volkomen de behoeften van zijn land kent en van wiens bewonderenswaardige werkkraft en wilskraft wij bij ons bezoek aan zijn woonplaats zulke doorslaande bewijzen gekregen hebben - het raadzaam oordeelt.

Fransch-Vlaanderen ontving onze boeken eerst te Zerkel en daarna te Gr. Synthe, waarheen Pastoor Descamps vertrok. Wij blijven ook dezen strijdvaardigen taalbroeder met genoeg steunen.'

Verzonden werden in het geheel 81 kisten, makende met de vorige een totaal van 904. Voor Z.-Afrika waren van die 81 bestemd: 37 kisten; voor Zeemanshuizen: 4; de overige gingen naar O. en W.-Indië, den Congo, en Nederlandsche Vereenigingen en Kolonies.

Reeds werden in 1912 weer 31 kisten verzonden, waaronder 12 voor Zeemanshuizen.

Van den staf in 't boekenhuis, wiens ijver, en nauwgezetheid om de Commissie voortdurend bij te staan bijzonder wordt geroemd, vertrok het zeer gewaardeerd lid, mej. W. Maas, als onderwijzeresnaar Wijnberg, Kaap.

In 't Boekenhuis hielden de heeren Van Everdingen en Griss de leiding bij den arbeid.

De toestand der financiën is niet ongunstig, maar dringt toch tot voortdurende waakzaamheid.

Het opgewekt verslag eindigt met een beroep op de talrijke vrienden en hen, die het zullen worden.

Aan den vooravond van de Algemeene Vergadering van de Vereeniging ter behartiging van de belangen des Boekhandels, 8 Juli j.l., hield Dr. W. van Everdingen, 1e secr.-penningm. van de B.-C. te Rotterdam, een voordracht te Amsterdam, voor de leden dier Vereeniging, die in vrij grooten getale waren opgekomen, over de B.-C. Het was de eerste maal, dat die beide lichamen met elkaar officieel in aanraking kwamen. De spreker vond een aandachtig gehoor en beantwoordde na afloop zijner toegejuichte rede verschillende vragen, die hem door de leden gedaan werden.

Nederland

Schoolplaten van Onze Vloot.

Reeds op velerlei wijze heeft de nog slechts eenige jaren bestaande Vereeniging *Onze Vloot* belangstelling gewekt voor onze weermacht ter zee.

Van de Afdeeling Haarlem is het denkbeeld der schoolplaten met voorstellingen aan onze marine ontleend uitgegaan en zij heeft met haar eerste reeks zulk een bijval gehad, dat tot de uitgifte van een tweede is besloten, die binnenkort verschijnen zal.

De heer H.M. van Bemmelen, administrateur van het Schoolplatenfonds (Jansweg 42, Haarlem) schrijft te recht overtuigd te zijn, 'dat voor het aankweeken van liefde en belangstelling voor de marine bij de jeugd geen beter propagandamiddel bestaat dan aantrekkelijke platen. En de jeugd brengt deze belangstelling thuis weder op de ouderen over.'

De vier nieuwe platen stellen voor:

1. H.M. Pantsterschip 'de Zeven Provinciën'.
2. H.M. Torpedobootjager 'Fret'.
3. H.M. Onderzeeboot No. 2.
4. Een gewapende sloep.

Aan deze vier gekleurde platen op stevig karton geplakt (51 bij 63) wordt nog toegevoegd een vijfde plaat (ongekleurd) zijnde de vergrooting van de fotografische opname van H.M. de Koningin met Z.K.H. Prins Hendrik en H.K.H. Prinses Juliana te midden van de bemanning van H.M. Pantsterschip 'Jacob van Heemskerck'.

Een boekje, inhoudende de verklaring, wordt kosteloos aan de koopers verstrekt. Bijgaande afbeeldingen geven een goeden dunk van de platen.

Het geheele stel is voor leden van 'Onze Vloot', gemeentebesturen, schoolhoofden en onderwijzers verkrijgbaar tegen den zeer geringen prijs van *f* 2.40, vermeerderd met *f* 0.40 voor verzending.

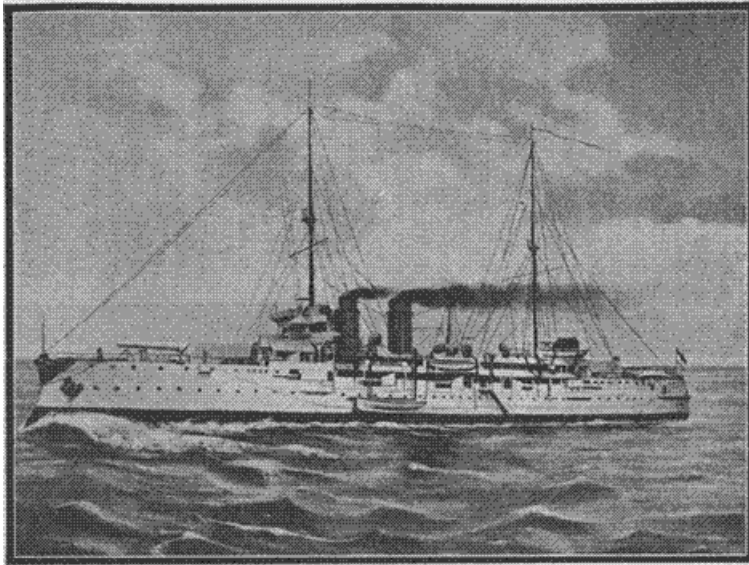
Van de Afdeelingen.

Alkmaar.

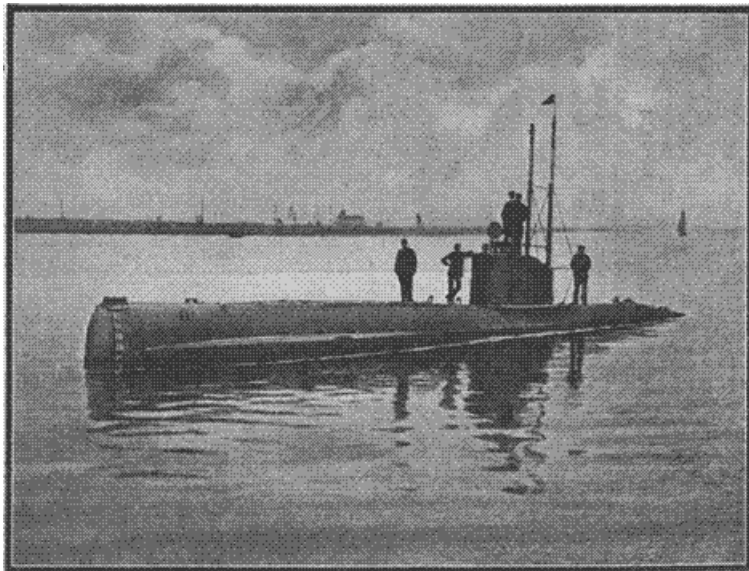
Als penvoerder dezer Afdeeling is opgetreden de heer A.A. van Rijnbach, leeraar in de Ned. taal en letterkunde aan het Gymnasium.

Enschedé.

Het adres van den penvoerder dezer Afdeeling, den heer H.C. van Heerikhuizen, is thans Ripperdastraat 13, Enschedé.

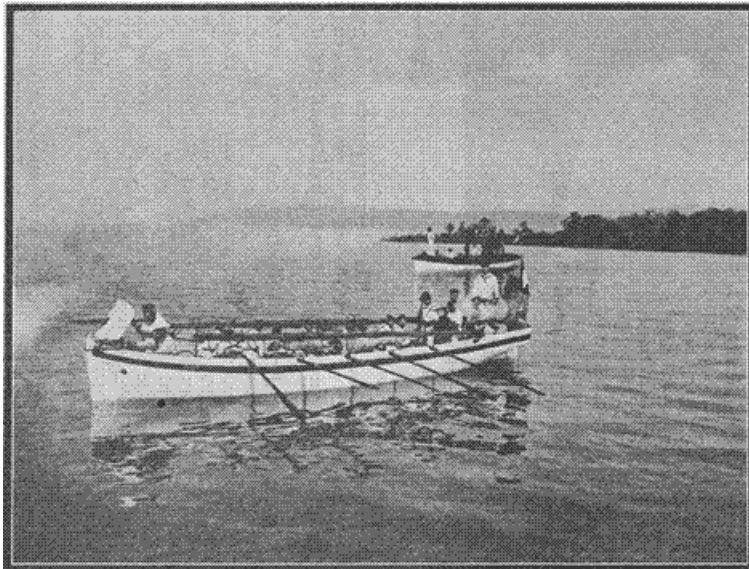
H.M. Pantzerschip 'De Zeven Provinciën'.

H.M. Onderzeeboot No. II.

H.M. de Koningin, Prins Hendrik en Prinses Juliana aan boord van de Jacob van Heemskerck.

Gewapende Sloep.

Groningen (Jongel.-Afd.).

Deze jeugdige Afdeeling heeft haar eerste jaarvergadering gehouden 5 Juli j.l. De heer Van Ommenkloke, secretaris der Afdeeling van ouderen, hield een rede over de Gilden, die met veel belangstelling gevolgd werd. Daarop werd het jaarverslag uitgebracht, waarin de heer Stoit Dyck, de aftredende voorzitter, de beste wenschen voor de Afd. uitsprak.

Het overige gedeelte van den avond werd gevuld met muziek en voordrachten door de leden.

Het bestuur van deze Afdeeling is thans als volgt samen esteld:

P. Boutje, voorzitter; mej. T. Westerhuis, 2e voorzitster; W. Hoving, secretaris; Annie Boon, 2e secretares; mej. Aaf Boon, penningmeesteres; mej. H.E. Furda en de heer H. Egging, leden der Boeken-Commissie.

Het Nederlandsch muziekfeest.

Ingeleid werd het feest op 25 Juni 1912. in den Stadsschouwburg, met een schitterend geslaagde opvoering van Vondel's *Gijsbrecht* door 'Het Tooneel', directie W. Royaards; en met de even schitterend geslaagde uitvoering van de daarbij geschreven muziek van A. Diepenbrock; en besloten werd het op Maandag 1 Juli 1912, eveneens in den Stadsschouwburg, met *De Drie Kaboutertjes* van mej. H. v. Tussenbroek en *De Doge van Venetië* van Johan Wagenaar. Daartusschen werden drie uitvoeringen gegeven in de groote en twee in de kleine zaal van het Concertgebouw. Het is ondoenlijk al de werken die werden

Willem Mengelberg.

uitgevoerd te bespreken, daar de programma's zóó overrijk - om niet te zeggen overladen - waren dat een om half acht begonnen concert eerst te halft waalf geëindigd was.

Evenmin is het de bedoeling een kritisch verslag te geven; wat niet uitsluit, dat met bewondering gesproken kan worden over wat bewondering verdient. Zoo zij dan het eerst genoemd de man wiens beeltenis bij dit verslag prijkt: Willem Mengelberg.

Wat die man, ten zooveelsten male, bewezen heeft te kennen en te kunnen grenst aan het wonderbaarlijke. Onbeduidende werken wist hij dragelijk te maken en onberispelijke zóó te doen uitvoeren, dat sommigen de schoonheden nagenoeg uitsluitend aan de uitvoering toeschreven.

Naast Mengelberg hebben vele andere uitvoerende kunstenaars, zoowel op vokaal als instrumentaal gebied, voortreffelijke dingen gedaan.

Zeer in 't bijzonder moet H.J. den Hertog worden genoemd; de onvolprezen leider van de kinderkoren.

Maar niet alleen den uitvoerenden, óók velen scheppenden kunstenaars kan groote lof gebracht worden.

Noemen wij uit het geheugen, eenige jongeren. Wij gelooven nog zeer veel te mogen verwachten van: Willem Andriessen, P.C. van Anrooy, Henriëtte van den

Brandeler, Hub. Cuypers, Cornelis Dopper, Sem Dresden, Jan van Gilse, Jan Ingenhoven, F. Koeberg, Kor Kuiler, Carl Oberstadt, Isr. Olman e.a.

Volkomen terecht beweert Mengelberg, meermalen in Duitschland, muziekfeesten te hebben bijgewoond, die de vergelijking met dit Hollandsche niet konden doorstaan.

Zijn onze uitvoerende kunstenaars reeds overal met eere bekend, onze Hollandsche toondichters - en dien gold vooral en in de eerste en voornaamste plaats, dit feest - kunnen nog niet bogen op de waardeering die hun toekomt.

Gedeeltelijk eigen schuld?

Zijn er onderde velen nog niet te veel: 'Hollanders die componeeren' en die toch nog geen 'Hollandsche componisten' zijn?

Kunnen ze niet inzien dat eigen kunst slechts denkbaar is in vereeniging met eigen taal?

Begrijpen ze niet, dat ze, evenals o.a. de groote bouwmeester H.P. Berlage. van voren af aan moeten (willen) beginnen en al leermis moeten voortbouwen op - of naäpen - wat muzikaal uitgebloeide volkeren te voorschijn brengen?

Men bedenke wèl, dat van den scheppenden kunstenaar het wèl en wee van een land afhangt en dat van alle kunsten de muziek die is, welke het meest onmiddellijk tot het hart spreekt.

Mengelberg hoopt over vijf jaar, wederom een Nederlandsch muziekfeest te kunnen geven. We hopen het met hem en gelooven met hem in de bezieling en geestdrift van ons, lang geslapen hebbend, maar thans, op elk gebied met jonge, heerlijke kracht opbloeiend vaderland.

BERNARD ZWEERS.

Amsterdam.

Vorm voor uiterste wilsbeschikking.

Ik vermaak aan het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 23 Jan. 1905 en 29 Oct. 1907, nummer 89, de som van..... gulden, uit te keeren binnen maanden na mijn overlijden, vrij van alle rechten en kosten.

Vlaanderen

Consciencefeesten.

Overall in Vlaanderen, in groote zoowel als in kleine steden, wordt de honderdste geboortedag van Conscience herdacht. Het schitterendst zal dat echter gebeuren te Antwerpen, waar de schrijver den 3en December 1812 het licht zag en waar hij ook den 16en September 1883 op koninklijke wijze werd ter aarde besteld. Onder de verschillende feestelijkheden zullen die, welke officieel door de stad worden ingericht, wel de schitterendste zijn. Het voornaamste punt van het programma zal de optocht zijn, voorstellende tien onderwerpen gekozen uit de werken van Conscience; daarvoor heeft de stad tien vereenigingen aangeduid. Die onderwerpen, symbolisch opgevat, worden uitgewerkt door kunstenaars, beeldhouwers, schilders, letterkundigen, architecten, opdat alles zoo getrouw mogelijk zou weergegeven worden. Een bijzondere groep zal de verheerlijking van Conscience voorstellen. Men weet door de Rubensfeesten, door het Landjuweel, door den Van Dyckstoet, en tal van andere optochten meer, dat Antwerpen de eigenschap bezit om prachtige stoeten in te richten. Ook deze schijnt voor de vorige niet te zullen onderdoen. Geen moeite en kosten worden gespaard en de uitbeelding van de onderwerpen zal zoo volledig mogelijk zijn. Sommige groepen zullen, buiten de paarden en wagens, uit verscheidene honderden personen bestaan.

De optocht zal driemaal uitgaan, n l. den 11en, 15en en 18en Augustus a.s. Den 15en wordt hij in oogenschouw genomen door de koninklijke familie, die alsdan haar 'blijde intrede' te Antwerpen doet.

Het Gentsen A Capella-koor.

In een vorig nummer van Neerlandia werd melding gemaakt van de schitterende overwinning, die de Rotterdamsche Orchestvereeniging Symphonia bij den internationalen muziekwedstrijd der stad Parijs behaalde.

We verzuimden toen te gewagen van een even roemrijke overwinning door onze Vlaamsche stamgenooten behaald en wel door het Gentsch A Capella-koor van den ten onzent ook gevierden zanger en toondichter Emiel Hullebroeck.

In de hoogste afdeeling (uitmuntendheid) gemengde koren waren 8 mededingers uit Frankrijk, Engeland, Denemarken en België.

Het Gentsch A Capella-koor heeft met algemeene stemmen den eersten prijs behaald (5000 fr.) en de heer Hullebroeck bekwam den bijzonderen prijs der bestuurders.

Gentsche a Capella-koor van Em. Hullebroeck.

Aan deze mededeeling moge nog toegevoegd worden, dat de heer Hullebroeck in Rome veel bijval gevonden heeft toen hij in de Paaschdagen aldaar voor den Vlaamschen Studiekring Jan Ruysbroeck optrad.

De Vlaamsche Hoogeschool geeft een aardige herinnering aan dit optreden.

Als toegiftje zong de heer Hullebroeck een zijner laatste liederen:

‘Wij Willen’, gedicht van L. Lambrechts:

De Vlaming heeft geen hoogeschool!
Dat duldt hij, hij alleen op aard,
Hij alleen!
Maar sprak hij onvervaard: Ik wil er een!
Ik wil! verstaat Gij mij? Ik wil!
De Vlaming had een Hoogeschool!

Mgr. Janssens, voorzitter van den Vlaamschen Studiekring, zegde luidop: Mooie melodie!, waarop Dr. G. Brom, directeur van het Ned. Hist. Instituut, vertegenwoordiger van het A.N.V., onmiddellijk uitriep: En mooie woorden, Monseigneur!

Toen kwam er aan het applaus bijna geen einde.

De beiaardier van Mechelen.

Te Mechelen is Jef Denyn, die 1 Juli zijn 25- jarig feest als klokkenist vierde, met veel geestdrift gehuldigd. Heel Mechelen vlagde en zijn huis was vol bloemen. De burgemeester sprak hem toe en las hem een telegram van den Koning voor en een van den Minister van Schoone Kunsten, die hem zijn benoeming tot ridder in de Leopoldsorde meldde. Onder de geschenken welke hem werden vereerd was de Jef Denyn-klok, voor hem gegoten en met zijn beeltenis versierd, die de stad in den beiaard zal doen hangen.

De blanke bevolking in Kongo.

Uit de statistieke opgaven, verschenen in het laatste nummer van het ambtelijk blad van Belgisch Kongo, blijkt dat er op 1 Jan. 1911, 4003 blanken in Kongo waren, waarvan 2432 Belgen, 311 Engelschen (203 in Katanga alleen), 215 Italianen, 197 Portugeezen, 188 Zweden, 121 Nederlanders, 88 Duitschers, 77 Franschen, 71 Zwitsers, 62 Russen, 49 Grieken, 44 Amerikanen en 148 blanken van 12 andere nationaliteiten.

Zou de volksoptelling, zoo vraagt 't orgaan van 't Vlaamsch Handelsverbond, ons niet kunnen aanwijzen hoevele onder de 2432 in Kongo verblijvende Belgen Vlamingen zijn?

De Vlaamsche bevolking in België.

Het Hbld. v. Antw. bespreekt de in den Moniteur medegedeelde jaarlijksche bevolkingscijfers en komt tot de slotsom dat de Vlaamschsprekende bevolking van België anderhalf millioen meer bedraagt dan de bevolking, wier moedertaal het Fransch is.

Uit onze Takken.

Antwerpen. Dank zij de onverpoosde bemoeiingen van het 'legercomiteit' en van den heer H. Picard kwam, door bemiddeling van den Tak, een Vlaamsche Soldatenschool tot stand, als tegenhanger van de talrijke Fransche soldatenscholen, die in ons land bestaan. De toekomstige soldaten worden er, met het oog op een af te leggen examen, dat hun dienstdaag kan verkorten, in verschillende vakken onderwezen, welke door middel van het Nederlandsch worden aangeleerd. Het Gemeentebestuur stelde een lokaal daarvoor ter beschikking. Het zal geen betoog behoeven, dat met die inrichting uitstekend Vlaamschgezind werk wordt verricht, vooral met het oog op de toestanden in het leger, dat een nest van verfransching mag worden genoemd.

Ter gelegenheid van de Conscienceviering heeft de Antwerpsche Tak een reeks van 6 prentkaarten uitgegeven, onderwerpen uit 6 werken van Conscience voorstellend. Zij zijn geteekend door A. Ost, van Mechelen en werden uitgevoerd in 7 kleurendruk. De prijs bedraagt fr. 0.50 per reeks. Voor 10 reeksen is de prijs fr. 4. -; voor 25 reeksen fr. 9. -; voor 50 reeksen fr. 18. -; voor 100 reeksen fr. 35. -; voor 500 reeksen fr. 170. - en voor 1000 reeksen fr. 300. -.

*Nederlanders en Stamverwanten,
Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te
spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te
gebruiken.*

Oost-Indië

Nederland's koloniale vooruitgang.

In The Financial Times van 7 Juni wordt melding gemaakt van een belangrijk rapport over Nederland's handel en scheepvaart gedurende 1910 en 1911, samengesteld door Graaf C.H. Bentinck, verbonden aan de Britsche legatie in Den Haag.

In dat rapport wordt gezegd, dat de scheepvaartmaatschappijen in het laatste jaar groote winsten hebben gemaakt, als een gevolg waarvan groote bedrijvigheid in den scheepsbouw heerschte, zoodat de binnenlandsche werven niet aan de aanvragen konden voldoen en de aanmaak van verscheidene schepen aan Britsche werven moest worden opgedragen. De twee voornaamste havens, die van Amsterdam en Rotterdam worden uitgebreid; de laatste die de belangrijkste voor de scheepvaart is, heeft vooral den doorvoerhandel voor Duitschland, terwijl Amsterdam's handel in hoofdzaak door de producten uit de Nederlandsche Koloniën bloeit. Die laatste handel is in de latere jaren zeer belangrijk toegenomen, zoodat Amsterdam een wereldmarkt van den eersten rang voor koloniale waren is geworden. De handel in copra nam sterk toe en ook de rubber-omzet vermeerderde¹⁾.

In het algemeen maakten de ondernemingen in Oost-Indië, waarin Europeesch kapitaal betrokken is, in 1911 zeer goede zaken; de rietsuiker-prijzen waren hoog, door de schaarsche oogst aan bietsuiker in Europa; in koffie werden ook goede zaken gemaakt; en hoewel de rietsuiker, die vroeger meer naar Nederland ging om geraffineerd te worden, thans vooral naar het verre oosten en naar Amerika wordt uitgevoerd²⁾, gaven de zoo even genoemde hooge prijzen toch aanzienlijke inkomsten aan een zeker deel van Neêrland's ingezetenen, wat weder van gunstigen invloed was op de algemeene welvaart.

Een van de belangrijkste deelen van het rapport is dat, hetwelk over de thee-industrie op Java handelt. Aangevoerd wordt dat aan de steeds toenemende vraag naar goede, gewone, zwarte thee door Britsch-Indië en Ceylon niet meer voldaan kan worden, en dat Java nu langzamerhand in die behoefte gaat voorzien. Uit kort geleden gekend gemaakte statistieken blijkt dat de uitvoer van Java-thee, die in 1890 nog slechts 3.800.000 kilo's bedreeg, in 1910 tot 18.500.000 en in 1911 tot 22.000.000 kilo's steeg. Londen en Amsterdam zijn de voornaamste markten voor die thee, terwijl de uitvoer naar Australië thans evenzeer stijgende is.

In Oost-Sumatra, waar de landbouw-ondernemingen, ook met behulp van Britsch kapitaal aanzienlijk worden uitgebreid, neemt de welvaart toe.

Als een schaduwzijde wordt vermeld, dat de loonen, tengevolge van de uitbreiding der ondernemingen, gaandeweg hooger worden³⁾.

- 1) Hier had nog vermeld kunnen worden dat Amsterdam de wereldmarkt voor de tabak is.
- 2) Superieure suiker wordt ook veel naar Britsch-Indië uitgevoerd.
- 3) Dit is geheel uit het oogpunt van een handelsman geredeneerd; voor de bevolking is die toeneming der loonen natuurlijk een oogenblikkelijk voordeel; hoewel die toch vooral ten goede komt aan de ingevoerde werkkrachten, Chineez en Javanen buiten hun eigen land.

Van Suriname wordt gezegd, dat de vooruitzichten daar minder hoopvol zijn, evenzeer als dit met de Britsch West-Indische koloniën, het geval is; de minder goede uitkomsten met de bananen-cultuur en in het algemeen de weinige bloei der landbouw-

ondernemingen worden aangestipt¹⁾. De kolonie kost nog altijd geld aan het moederland.

Op de bananen- en de cacao-cultuur wordt nog altijd de meeste hoop gevestigd, maar voor het gebrek aan werkkrachten is tot nu toe geen afdoende oplossing gevonden.

‘De Nederl. Oost-Indische koloniën nemen snel toe in voorspoed en belangrijkheid en schijnen voorbestemd een zeer voornamelijk rol in de vervulling aan de behoeften aan tropische producten, in de toekomst te zullen vervullen.’

Aldus eindigt het overzicht in The Financial Times dat, naar het ons voorkomt, op zeer juiste gegevens uit het rapport van de Britsche legatie in Den Haag is samengesteld.

Het aandeel van Nederlandsche natuurkundigen in den vooruitgang der wetenschap.

Den 10en Juni j.l. hield de heer M.F. Onnen, leeraar aan de H.B.S. te Semarang, voor de Afdeeling Buitenzorg van het A.N.V. een lezing over het aandeel van Nederlandsche natuurkundigen in den vooruitgang der wetenschap.

Spreker bracht in herinnering de statige reeks namen van Nederlanders, die zich op het gebied der natuurkunde hebben onderscheiden en weidde meer in het bijzonder uit over leven en werken van Stevin, Snellius, Huygens, Van Marum, Van der Waals, Kamerlingh Onnes, Lorentz en Zeeman. Hij deed uitkomen, dat ons volk, na in de 17e eeuw, een genie als Christiaan Huygens, den ‘koning van onze natuurkundigen’, te hebben voortgebracht, in de 18e eeuw een geestelijke inzinking ook op dit gebied beleefde en in de natuurkunde slechts schitterde door sterren van den tweeden rang ('s-Gravezande, Brugmans, Musschenbroek), om in de 19e en 20e eeuw weer tot nieuwe krachtontwikkeling te komen. Op het oogenblik bekleeden onze natuurkundigen, ook blijkens hun aandeel in de tot dusver uitgekeerde Nobelprijzen, onder de geleerden van de geheele wereld een hoogst belangrijke plaats.

Spreker merkte nog op, dat de wijze, waarop onze natuurgeleerden aan het wetenschappelijke gedachtenverkeer deelnemen, slechts betrekkelijk zelden een nationalen stempel draagt. Een gunstig voorbeeld heeft de Vlaming Simon Stevin in dezen gegeven, o.a. door het meerendeel zijner werken in de Nederlandsche taal te laten verschijnen.

De leider der vergadering betuigde namens de Afdeeling dank aan den spreker, er op wijzende, dat studiën als de zijne van groot belang zijn voor het werk van het Verbond, omdat zij een waardevolle bijdrage leveren tot de kennis der geestelijke vermogens van ons volk. Ons voor oogen te stellen, hoe ons volk zich onderscheidde en onderscheidt bij den opbouw van een internationaal geheel als de wetenschap der natuurkunde, kan voorts deze beteekenis hebben, dat wij worden geprikkeld om als volk mede te werken ook aan ander scheppend werk op internationaal terrein, als b.v. het streven, verzichtbaar in het Haagsche Vredespaleis.

1) De ziekte in de cacao-aanplantingen had hierbij kunnen genoemd worden.
Red.

Een vrij talrijk publiek, waaronder een aantal Europeesche en Inlandsche leerlingen van de Landbouwschool en de Veeartsenijschool, woonde de belangwekkende, door verschillende proefnemingen verduidelijkte voordracht bij.

Verkort verslag van de Groepsbestuursvergadering, gehouden te Batavia op 23 April 1912.

Aanwezig de heeren: Steinmetz, voorzitter; Bijlo, Soutendam, Dr. Noordhoek Hegt, Dr. Broersma, Roessingh van Iterson en Hazenberg, secretaris-penningmeester.

Afwezig de heeren Mr. Dr. Schumann, Dr. Van Lingen en Middelberg.

Het opnieuw benoemde bestuurslid Roessingh van Iterson wordt welkom geheeten, de notulen der vorige vergadering en het jaarverslag worden gelezen en na eenige wijzigingen goedgekeurd.

Bij de behandeling der rekening en verantwoording met balans over 1911, alsmede van het rapport daarover van de verificatie-commissie, wordt thans besloten de schuld aan het fröbelfonds ad f 1350. - te schrappen, aangezien men niet langer het voornemen heeft, dat vroeger door de Groep ingesteld of afgezonderd fonds vol te storten. Echter zal voortaan een jaarlijksche toelage van f 100. - worden uitgetrokken, ten behoeve van de Kinder-Vacantiekolonie te Batavia, of, zoo de behoefte hiertoe wordt aangetoond, mede ten behoeve van het fröbelonderwijs.

Naar aanleiding van de besprekingen over het verslag der commissie voor de oprichting van Nederlandsche boekerijen en volksleesgezelschappen, wordt besloten eene Regeeringssubsidie aan te vragen, waarmede o.a. beoogd wordt te komen tot het oprichten van volksleesgezelschappen op plaatsen, als b.v. Soerabaja, Magelang, Bandoeng, Madioen, Djokdjakarta, Makassar, Padang, Medan, Kota Radja en Amboina; de door de commissie medegedeelde cijfers omtrent het bestaande volksleesgezelschap te Batavia zouden den grondslag voor die aanvraag vormen^{*)}. Van het oprichten van Nederl. boekerijen o.a. ten behoeve van de 1ste klasse scholen bij het Inlandsch onderwijs zou voorloopig nog worden afgezien, omdat de Regeering het oprichten daarvan wellicht zelve ter hand neemt.

Toegekend worden subsidies van f 25. - aan de lichtbeelden-commissie te Buitenzorg en aan Ons Hollandsch blaadje.

Besloten wordt lid of donateur te worden voor f 25. - 's jaars van het Studiefonds Midden Java, vandatvoor onbemiddelde leerlingen in West-Java en van het Studiefonds Kota Gedang; voorts van de Indische Universiteitsvereniging en van. Boedi Oetomo.

Andere voorstellen tot subsidie of lid toetreding worden nog in beraad gehouden.

Op een brief van het Hoofdbestuur, inhoudende de vraag of Groep Indië wellicht een propagandist zou kunnen aanstellen, wordt besloten te schrijven dat de uitgave voor reis- en verblijfkosten, en het salaris voor een bezoldigden propagandist veel te hoog zouden wezen, zoodat er van zoodanige aanstelling geen sprake kan zijn.

Naar aanleiding van een door het Hoofdbestuur ontvangen en aan het Groepsbestuur ter beoordeeling toegezonden schrijven over Indische toestanden, werd geoordeeld dat, na de bestrijding daarvan in het April Neerl.-nr. (1911), verdere opmerkingen

^{*)} Tot nu toe bestaan alleen volksleesgezelschappen door afdeelingen van Groep N.-I. beheerd, te Batavia, Buitenzorg en Semarang.
Red.

en critiek overbodig worden geacht. Voor de Inlanders en Chineezzen in Indië bestaat thans voldoende gelegenheid om zich de Nederlandsche taal eigen te maken. De door de Regeering opgerichte Hollandsch-Inlandsche (Inlandsche scholen der 1ste klasse) en Hollandsch-Chineesche scholen mogen zich allen in een druk bezoek verheugen.

De door tusschenkomst van het Hoofdbestuur, door

het bestuur van het Oranjekruis voorgestelde bestemming te geven aan de gelden, welke door Groep Ned. Indië werden ingezameld en overgemaakt, ten behoeve van de schade veroorzaakt door de stormramp in Holland en Zeeland in het najaar van 1911, werd goedgekeurd. Daar niet alle ontvangen gelden zouden behoeven te worden besteed tot leniging der schade door die stormrampen veroorzaakt, zou het overblijvende gestort worden in het Prins Hendrikfonds dat evenzeer en zoo noodig dadelijke hulp verleent bij ongelukken of rampen in het moederland.

Medegedeeld wordt dat binnenkort een vergadering met de afgevaardigden der Afdelingen zal gehouden worden, waarbij dan tevens het algemeene werkplan zal kunnen worden besproken.

De heer Roessingh van Iterson doet vervolgens mededeeling van zijne bezoeken aan de afgevaardigden en overige leden van het Hoofdbestuur en aan den administrateur, bij wie hij vele blijken van belangstelling voor de Groep Ned. Indië mocht ondervinden.

Hij maakt melding van zijne bemoeiingen voor het werfboekje met de heeren Bakhuizen v.d. Brink en Kooij; vertoont eenige propaganda-briefkaarten, zooals die bij sommige Afdelingen in Nederland in gebruik zijn, waarop besloten wordt eenige duizenden exemplaren van dat soort briefkaarten voor Indië te doen drukken en die aan de Groepsvertegenwoordigers en enkele ijverige Verbondsleden te zenden.

Vervolgens deelt de voorzitter mede, dat Mr. Van Deventer, die eerlang te Batavia zou verwacht worden, bedankt heeft voor eene verwelkoming door middel eener commissie vanwege het A.N.V., maar hoopte t.g.t. eene Groepsbestuursvergadering te kunnen bijwonen.

Ten slotte neemt de voorzitter met een hartelijk woord afscheid van het bestuurslid Dr. Broersma, die wegens vertrek naar Nederland zijn mandaat als bestuurslid moet nederleggen.

Een Technische Hoogeschool in Indië en de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer.

De N. Rott. Ct. van 2 Juli (Avondblad C) bevatte een draadbericht van haar correspondent te Batavia, meldende de schenking van f 150.000. - aan de Universiteitsvereniging*), door een onbekend consortium, voor de stichting eener Technische Hoogeschool.

Dat bericht valt toevallig samen met een schrijven in dat zelfde blad van Dr. R. Broersma, waarin deze wijst op de toenemende behoefte aan technici voor den landbouw op Java thans reeds, in de Buitenbezittingen eerlang te verwachten. Dr. B. toont aan dat de cultures voor de Europeesche markt in Indië niet meer genoeg hebben aan doortastende mannen alleen, die den landbouw krachtig en met gezond verstand aanvatten, maar dat noodig is p r a c t i s c h e l a n d b o u w k e n n i s; daarom juicht hij de oprichting van de Middelbare Nederl. Koloniale Landbouwschool te Deventer van harte toe, doch tevens wijst hij er met nadruk op, dat de cultures op Java technische kennis vereischen voor hen, die er aan verbonden zijn; voor de bereiding van koffie zijn machines noodig, in de rubber-cultuur speelt de scheikunde een hoofdrol, een thee-onderneming kan niet zonder technici, de kinaplanters roepen

*) Zooals bekend mag worden verondersteld eene vereeniging, die het stichten eener Hoogeschool in Indië voorstaat en tracht te verwezenlijken.

om een kinine-fabriek op Java, en dat de suikerfabricatie zoowel scheikundigen als machinisten noodig heeft is overbekend. Bovendien is overal behoefte aan praktische bouw- en werktuigkundigen, die de landelijke ondernemingen bij den huizenbouw en den wegeaanleg voorlichten.

Oost en West.

Maakten wij in het jongste Maart-nr. melding van de verschijning van No. 5 der, door bovenstaande Vereeniging uitgegeven, volgrees 'Staats en partikuliere betrekkingen in onze overzeesche bezittingen', thans reeds kunnen wij No. 6 dier reeks 'De ambtenaar bij het onderwijs in Nederlandsch-Indië' aankondigen.

Wij doen dat met ingenomenheid. De heer J. Postma geeft in het bijna 100 bladzijden tellende boekje een volledig overzicht van de voorwaarden, waarop zich onderwijzers(essen) in Nederland aan het onderwijs in Indië kunnen wijden; van hun werkkring aldaar en hunne vooruitzichten bij het openbaar, zoowel als bij het partikulier onderwijs.

Voor hen die het plan overwegen naar Indië te gaan is dit een uitnemend boekje; niet alleen dat zij er alles in vinden wat op het onderwijs in Indië betrekking heeft, maar zij treffen er ook nuttige wenken en raadgevingen in aan voor de voorbereidingen, die aan de reis naar Indië voorafgaan; voorts in de bijlagen bepalingen omtrent verloven, pensioenen, bezoldigingen en ook leerplannen en opgaven van partikuliere scholen. Ook zij die zich aan het onderwijs voor Inlanders willen wijden, vinden er alles wat ze noodig hebben te weten. De heer Postma heeft zijn boekje practisch ingericht en zijne opgewekte beschouwingen en nauwgezette mededeelingen kunnen er stellig toe bijdragen velen te overtuigen, dat het bij het onderwijs in Indië nog zoo kwaad niet is, en dat zij er een nuttigen werkkring zullen vinden.

Voor slechts f 0.25 is het boekje bij de firma Mart. Nijhoff en aan het Informatiebureau van O. en W., Heulstraat 17 te 's-Gravenhage te bekomen.

Ned. Antillen

Van het Groepsbestuur.

12 Juni l.l. hield het bestuur der Groep Nederlandsche Antillen een vergadering ten huize van den onder-voorzitter, den Weleerw. heer R.J.C. Wahlen.

Aanwezig waren de voorzitter de heer H.P. de Vries, de onder-voorzitter, de secretaris C.S. Gorsira J.P. Ez. en de leden L. v.d. Veen Zeppenfeldt, H.J.P. Boomgaart en Dr. M.C. Henriquez, terwijl de heeren Lansberg en Chumaceiro bericht hadden ingezonden verhinderd te zijn de vergadering bij te wonen.

Nadat de voorzitter de vergadering heeft geopend en de notulen der vorige vergadering waren goedgekeurd, leest de secretaris het jaarlijksch verslag voor, dat goedgekeurd werd. De vergadering geeft den wensch te kennen, dat daarin nog zal worden opgenomen, dat het lichtbeeldentoestel in het afgelopen jaar zulke uitstekende diensten heeft bewezen. Dat lichtbeeldentoestel werd op Bonaire en in de militaire cantine gebruikt, terwijl het bijna maandelijks bij de lezingen van den heer C.K. Kesler. hoofd der Hendrikschool, dienst doet.

Het kasboek wordt aan de vergadering overgelegd, men ziet met genoegen, dat de achterstand gedekt is, en de schuld aan het ondersteuningsfonds kan worden betaald.

De voorzitter deelt mede, dat de K.W.-I. Maildienst tegemoet wil komen in de kosten van overtocht voor jongejufr. Boskaljon, die met steun der Groep in Nederland voor onderwijzeres zal gaan studeeren.

De vergadering aanvaardt dit aanbod met dank.

Voor de jaarlijksche algemeene vergadering wordt de bovenzaal van de club 'De Gezelligheid' het meest geschikte lokaal geacht.

Het bestuur dier instelling staat het bereidwillig af voor dit doel.

De onder-voorzitter zal een geschikt persoon polsen om op die vergadering een passende lezing te houden; de secretaris zal medewerking van het onlangs opgericht Philharmonisch orkest vragen.

In de vacature, ontstaan door periodieke aftreding van leden, wordt door herkiezing der aftredenden voorzien. De voorzitter de heer H.P. de Vries zegt, dat hij tot zijn leedwezen het voorzitterschap moet overgeven aan een zijner medeleden, daar zijne bezigheden hem niet veroorloven zich met den noodigen ijver aan de zaak te wijden. De vergadering dringt bij den heer De Vries aan, om als voorzitter aan te blijven, deze echter volhardt in zijn besluit. Er wordt besloten deze aangelegenheid in een volgende vergadering te bespreken.

Het reeds door de leden van het Dag. Bestuur besproken plan om in 1913 het eeuwfeest van Nederlands onafhankelijkheid in de Kolonie te vieren vindt algemeen bijval. Besloten werd om, evenals ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Juliana, het bestuur der Kolonie mede te deelen, dat de Afdeeling zich gaarne met de leiding der feestelijkheden zal willen belasten. Men is er van overtuigd, dat Curaçao niet zal nalaten het eeuwfeest op waardige wijze te vieren. Men merkt op, dat op Curaçao nog een andere plicht rust en wel het herdenken van den dag, waarop voor honderd jaren het eiland weer aan Nederland werd overgegeven. In beginsel wordt aangenomen, dat de noodige stappen zullen worden gedaan om ook, het zal in 1916 zijn, dien dag tot een nationalen feestdag te maken.

De secretaris deelt mede, dat hij op zich genomen heeft een Neerlandia-nummer voor de eilanden St. Martin, St. Eustatius en Saba samen te stellen en geeft een algemeen idee, hoe hij het denkt in te richten. Hij hoopt te kunnen rekenen op den steun van allen op Curaçao, die de eilanden meer van nabij kennen. De onder-voorzitter zegt hem geschikte platen van de Bovenwindsche eilanden toe.

De voorzitter deelt nog mede een artikel voor Neerlandia te zullen schrijven over de haven van Curaçao in verband met de opening van het Panamakanaal.

Ten slotte komt ter sprake de treurige toestand op de eilanden Aruba en Bonaire van wege het uitblijven van den regen. Men herinnert aan het Ondersteuningsfonds en verzoekt den secretaris de vertegenwoordigers op die eilanden aan te schrijven, om van hen te vernemen of er aanleiding bestaat voor het Verbond om bijstand te verleen. Het denkbeeld is tot nu toe, om de gekweekte rente op het kapitaal voor dit doel te bestemmen.

Zuid-Afrika

Een verblijvende benoeming.

Dr. H.D.J. Bodenstein, die in den laatsten tijd te Bloemfontein een rechterlijke betrekking heeft waargenomen, ongeveer overeenkomende met die van substituut-officier van Justitie bij ons, is in de afgelopen maand door den Gemeenteraad van Amsterdam benoemd tot gewoon Hoogleraar in het hedendaagsch Romeinsch Hollandsch Recht, aan de gemeentelijke Universiteit aldaar. Dit is een

zeer belangrijk feit hetwelk, nu Prof. Melius de Villiers te Leiden een dergelijk Professoraat heeft neergelegd, bij de vrienden der Afrikaners hier te lande de bijzondere aandacht heeft getrokken.

De heer Bodenstein is nog een jong Afrikaner, die pas in 1907 te Leiden in de Rechten is gepromoveerd. Daarna heeft hij nog een korten tijd te Londen het Engelsch Recht beoefend, waarna hij in Zuid-Afrika in Engelschen staatsdienst trad.

Deze benoeming aan de Universiteit te Amsterdam zal zeer zeker een vermeerdering nog van het aantal Afrikaansche studenten aldaar tengevolge hebben. Bodenstein's naam toch is onder de Afrikaners met groote eer bekend, om zijn kunde, zijn wetenschappelijker zin en om zijn ernst als nationaal Afrikaner. Ongetwijfeld zullen zich velen om hem scharen en aan hem de kracht ontleenen, die noodig is voor een klein maar karaktervol volk, om zijn eigen overleveringen tegenover die eener zooveel machtiger natie ongerept te houden en aan het toekomstig geslacht over te dragen. Ongetwijfeld schuilt er een gevaar in een te groote ophooping van Afrikaansche studenten op een zelfde plek in Holland. Zulk een ophooping toch kan tengevolge hebben, dat de aanraking met Hollanders en hun beschaving wordt tegengegaan. Omgang met ontwikkelde en degelijke stamgenooten hier te lande zou niet anders dan versterkend kunnen werken voor het gemeenschapsgevoel. Om die reden ware het gewis te betreuren, indien aan Leiden een groote aantrekkelijkheid werd ontnomen voor vestiging van Afrikaansche studenten, terwijl het een verblijvend verschijnsel is dat in Groningen reeds een klein aantal de lessen bijwonen.

Hoe het zij, de komst van Dr. Bodenstein, die binnen eenige maanden is te verwachten, zal een aanloksel te meer zijn voor echte Afrikaners om hun zonen het grootste deel van hun studietijd in Holland te doen doorbrengen, waar de ontwikkeling van hun nationaliteitsgevoel het veiligst is. Wij verheugen ons dan ook hartelijk over deze benoeming.

Een medische faculteit in wording.

De universiteit is er nog niet, maar Kaapstad versterkt haar aanspraken op de vestiging van de universiteit op haar gebied. Aan het South African College, de hoogeschool te Kaapstad, zijn onlangs laboratoria voor anatomie en fysiologie geopend.

Een leerstoel voor scheikunde heeft men er al sedert 1854; sedert 1903 heeft men er leerstoelen voor plant- en dierkunde. Zoo kon de voorbereidende studie voor de medici, die verder in Europa - meest te Edinburg - worden gevormd, al ten deele in Zuid-Afrika geschieden. Maar om die voorbereidende studie te volmaken moesten er leerstoelen voor anatomie en fysiologie elk met een laboratorium bij komen.

Met een voorschot van de regeering heeft men die laboratoria nu gebouwd en ingericht. En als hoogleeraren heeft men benoemd dr. Thomson en dr. Jolly, hoofd-assistenten aan de universiteit van Edinburg. Nu zijn wij zoo ver - aldus bij de inwijding dr. E. Barnard Fuller, voorzitter van den Senaat van het S.A. College - dat de eerste twee jaren van de medische studie hier zoo degelijk kan geschieden als ergens in de wereld.

Deze bewering getuigt misschien meer van zelfvertrouwen dan van kennis van Europeesche universiteiten, maar voor de voortvarendheid en doortastendheid van deze Zuid-Afrikanen moet men toch den hoed afnemen.

De studenten voor deze voorbereidende studie zijn er al in voldoende aantal: 46. Verleden jaar - dus toen er nog geen colleges in anatomie en fysiologie gevolgd konden worden - slechts elf.

Komt de universiteit tot stand, zoo zeide minister Malan bij de opening, dan zal zij de medische school

van het S.A. College overnemen. Het zal niet lang meer duren of Zuid-Afrika zal zijn doktoren geheel klaar maken, en dan 'zoo degelijk als ergens in de wereld'. Het gaat alles vlug in dat verbazende land.

Het gebouw met de laboratoria is gezet door de architecten F.W. en F. Hesse te Kaapstad. Uit twaalf ontwerpen werd het hunne bekroond.

Het Hollandsch in Rhodesië.

Rhodesië staat nog buiten de Unie van Zuid-Afrika. Voor dat land bestaat er zelfs op papier geen gelijkheid van de twee talen. De bevolking is er in meerderheid Engelsch van oorsprong en sprake, en wetgevers en regeerders zijn het nagenoeg in hun geheel.

Een wijziging, onlangs in de kieswet aangebracht, verlangt nu, dat elke kiezer vijftig woorden in het Engelsch moet kunnen opschrijven. Ons Land roept er schande over. Er is reeds een talrijke Hollandsch sprekende bevolking. Voor die menschen is het een belediging, dat er van hen geëischt wordt, dat zij Engelsch kennen om kiezer te kunnen worden; en die eisch is een belediging voor de Unie, waartoe Rhodesië bestemd is te hooren en die, naar de grondwet, een tweetalig land is.

Ons Land herinnert dan tersnede aan den strijdkreet van de Engelschen in de Zuid-Afrikaansche Republiek: Gelijke rechten! Zij wilden kiezer zijn, maar Engelsch blijven, ook in hun taal. Hoe passen zij nu de leuze van gelijke rechten toe!

In twee hoofdartikelen, kort na elkaar, protesteert Ons Land. 'De nieuwe wet van Rhodesië', zoo besluit het Kaapstadsche blad haar tweede artikel, 'is een schandaal, een blijk van verachting van de Hollandssprekende Afrikaner, een belediging voor de naburige tweetalige Unie en enige wetgeving in Zuid-Afrika gans onwaardig. Die wetsbepaling meet veranderd worden, de grove belediging, ons volk aangedaan, moet herroepen worden.'

Het is de oude geschiedenis in Zuid-Afrika. De Engelschen eischen gelijke rechten voor zich, maar bedoelen daar niet mee, dat de Afrikaanders het ook kunnen eischen.

De spin- en weefschool te Bethlehem.

Misschien zijn sommige mensen verlangend weer wat van onze school te horen. Alles gaat nog goed en het werk gaat steeds vooruit. Het was mooi om te horen op het kongres der O.V.V. dat waar de meeste spinscholen sukkelen met gebrek aan wol, de President Steyn School altijd genoeg wol present krijgt om mee te werken. Het bokhaar is nu geheel op, maar wij leven in de goede verwachting dat in Augustus vele vrienden ons wat bokhaar zullen sturen.

Voor de kostenrichting is heel wat nodig, zoals men begrijpen kan. Er zijn 32 kostmeisjes en dat betekent iets om die te voeden en somtijds ook te kleden. Nu is het jammer dat sommige vrienden in de war geraakt zijn door de oprichting van de huishoudschool. Ik heb al horen zeggen: de President Steyn School heeft nu geen ondersteuning meer nodig, want het goevernement heeft haar overgenomen. Maar dat is in het geheel niet waar.

De huishoudschool, die ook in Bethlehem is, is een goevernements school en wordt door het goevernement onderhouden, maar de President Steyn School behoort aan de Vrouwen Vereniging en heeft nog dezelfde hulp en ondersteuning nodig als altijd.

Wij zijn niet bevreesd dat de vrienden, nu zij dit weten, de school in de steek zullen laten. Er wordt veel geschreven en gezegd over opvoeding en onderwijs, maar boven zeggen staat 'doen', en een zak meel, aardappels, vuurmaak, goed of wat ook, is een tastbaar bewijs dat de gever het werk der Vrouwen Vereniging waardeert. Met vertrouwen ziet het komitee de giften, die zonder twijfel zullen inkomen, tegemoet.

A.H. VAN GENT, Sekr. O.V.V.

In aansluiting met bovenstaande kunnen wij mededelen dat mevrouw Van Gent van de Ned. Zuid Afrikaanse Vereniging de toezegging gekregen heeft dat beurzen zullen gegeven worden aan twee meisjes, die gedurende twee jaren het kunstweven, tekenen en ontwerpen van patronen in Holland zullen gaan leren. Deze meisjes zullen in het begin van Augustus paar Europa op reis gaan en gaan studeren aan de Kunstambachtschool voor Meisjes te Amsterdam.

(De Vriend des Volks).

Nederland en Zuid-Afrika.

Uit eene mededeeling van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te Johannesburg blijkt, dat op het oogenblik in de Zuid-Afrikaansche handelskringen in hooge mate de aandacht wordt beziggehouden door het bezoek van Sir Owen Phillips, voorzitter van de Union Castle Steamship Company. Dat de onderhandelingen van deze maatschappij met de regeering der Unie nog niet afgelopen zijn, werd bevestigd bij gelegenheid van een onderhoud, dat de secretaris der Kamer namens het bestuur met Sir Owen Phillips had.

Intusschen staat het vast, dat beide onderhandelende partijen er in toegestemd hebben Rotterdam op te nemen in het aantal havens in Europa, waarheen de Union Castle Company tegen een uniform en verlaagd tarief de voortbrengselen van den Zuid-Afrikaanschen bodem, inzonderheid maïs, zal vervoeren. Dit is ongetwijfeld op zichzelf reeds een voor den Nederlandschen handel verblijdend feit.

In den loop van het onderhoud was er ook gelegenheid Sir Owen Phillips op het wenschelijke te wijzen, dat Nederland weder in het vaarplan der Union Castle Co., opgenomen worde, wat betreft de op gezette tijden naar Zuid-Afrika varende stoomschepen. Er schijnt alle reden te zijn, om bij toekomstige nadere regelingen van de genoemde Maatschappij voor de Nederlandsche haven, welke het meest in aanmerking zal komen, gelijkstelling met Hamburg en Antwerpen te verwachten.

Het zal nuttig zijn, wanneer ook van belanghebbende zijde in Nederland stappen gedaan worden om het bereiken van het beoogde doel te bevorderen.

Een Zuid-Afrikaansch beeldhouwer.

Die Week (Pretoria) vertelt van een begaafd jong Zuid-Afrikaansch beeldhouwer: Stephanus Johannes Paulus Eloff, kleinzoon en naamgenoot van president S.J.P. Kruger. De heer Eloff heeft drie jaar te Parijs gestudeerd, bij den Zweedschen beeldhouwer Edström. Hij heeft daar reeds in het Salon tentoongesteld. Nu is hij te Pretoria. Een half jaar denkt hij daar te blijven. Hij heeft allerlei plannen, o.a. om een beeld van den ouden Kruger te maken, zooals de Transvalers hem kennen, zittende op de stoep van zijn huis in de Kerkstraat. In Europa terug, gaat de heer Eloff te Londen werk van hem vertoonen.

De Engelsche scholen in den Vrijstaat.

Men herinnert zich, dat de Engelschen in den Vrijstaat, ontevreden met Hertzog's onderwijswet, waarbij, meenden zij, het Hollandsch teveel recht kreeg, aanstonds vrije scholen oprichtten. Als Engelschen hun taal bedreigd achten, weten zij van geen onderwerping en zorgen voor hun zaak. Daar moet men eerbied voor hebben.

Sedert is de Vrijstaatsche schoolwet gewijzigd naar den zin der Engelschen en werden hun vrije scholen overbodig. De regeering neemt nu de scholen met de leerlingen over en geeft de gediplomeerde onderwijzers twee termijnen lang een betrekking, gedurende welken tijd zij naar een vaste plaats kunnen dingen.

Alles is dus voor de Engelschen naar wensch afgelopen.

Een Afrikaansch Weekblad.

Te Kaapstad is een nieuw weekblad verschenen, met name *Die Voorloper*. 'Dit is het eerste weekblad, dat uitsluitend in het Afrikaans gepubliceerd wordt', zegt *Ons Land*. De politiek van de *Voorloper* is 'om 'n suiwer nasionale gees aan te wakker onder die inwoners van ons vaderland, 'n gevoel van respekt vir ons volkstaal en 'n toets op alles, wat verdienstelik is in ons volksaard en geskiedenis te bewonder en alle suid-afrikaanse industries te steun en beskerm.' Onder de medewerkers vinden wij prof. N.J. Brummer vermeld.

Amerika

Het zilveren feest der Ulfilas-club.

De Ulfilas Club van Hope College, Holland, Mich., hield 17 Juni haar 25ste jaarlijksche vergadering.

De groote zaal was meer dan vol. Ongeveer 1200 menschen toonden hunne belangstelling door deze vergadering bij te wonen; een twee honderdtal keerden terug wegens gebrek aan plaatsruimte.

Dien avond bleek duidelijk, dat de studie der Nederlandsche taal en letterkunde in Hope College onder leiding van Prof. A. Raap goede vruchten draagt.

De voorzitter der Club, Mr. B. van Zyl, van New Kirk, Iowa, hield een toespraak, waarin hij o.m. zeide:

De Ulfilas Club vergadert elken Maandagavond en voert een programma uit, dat bestaat uit voordrachten, opstellen, toespraken, enz., die door de leden worden becritiseerd. Op deze wijze trachten wij als burgers der Ver. Staten ons te oefenen in de taal onzer vaderen, die ook in dit land beide op kerkelijk en wetenschappelijk gebied groote waarde heeft. Want wie kan het tegenspreken, dat Nederland zoowel als andere landen hare meesters heeft gehad en nog heeft, beide in wetenschap en theologie, en dat het hoogst noodig is de Nederlandsche taal te kennen, zullen wij profijt trekken van hunne werken. Dan ook welk een schat van kennis ligt er niet verborgen in de Nederlandsche letterkunde. Als wij een blik in het verleden slaan, dan gaan onze gedachten onwillekeurig vijf-en-twintig jaren terug en dan zien wij in onze gedachten hen voor de eerste maal vergaderd, die deze vereeniging die wij vertegenwoordigen, hebben opgericht.

Spr. herdacht den onvergetelijken Prof. C. Doesburg, die voor vele jaren onderwijs gaf in de Nederlandsche taal aan Hope College, Dr. Samuel M. Zwemer, secretaris, Albertus Pieters, zendeling in Japan, Pieter Holleman, geneesheer in Chicago, Henry Geerlings, John Lawa, P.J. Zwemer, die zijn leven heeft opgeofferd voor de Arabieren, Henry Hospers, A. Leenhouts, T.W. Muilenburg, M. Ossewaarde, A.M. van Duine, M. Flipse, J. Ossewaarde, enz.

'Dezen met nog anderen waren de eerste leden der Ulfilas Club. Hun werk werd later opgenomen door mannen als Dr. J.M. van der Meulen van Nieuw-York en Rev. H.J. Veldman van de Eerste Geref. Gemeente, die nog jaarlijks de vereeniging uitnoodigt om een genoegelijken avond in zijn huis door te brengen.

Dit zijn allen mannen, die zich niet schamen voor hunne moedertaal en die van daag nog trotsch zijn, dat zij leden der Ulfilas Club zijn geweest.'

Toespraken, voordrachten en een Nederlandsch tooneelstukje vulden verder den welgeslaagden feestavond.

Uit een brief door den Secretaris der Rotterdamsche Boeken-Commissie ontvangen, blijkt dat de gezonden boeken door de studenten van Hope College zeer worden gewaardeerd.

Derde Nederlandsche Stamdag.

De Nederlandsche Stamvereeniging voor de Staten Nieuw-York en Nieuw-Jersey heeft volgens een ons toegezonden aanplakbrief 29 Juni j.l. haar derden Stamdag gehouden.

's Middags hadden er Nederlandsche volksspelen plaats voor dames en heeren, meisjes en jongens als: ringrijden, mastklimmen, houtjesrapen, zakloopen enz. Ook werden er wedstrijden gehouden in het hardloopen en kegelen. De Nederlandsche Sportvereeniging van Paterson voerde gymnastische oefeningen uit en 'a avonds werd een groot concert gegeven door het Nederlandsch Mannenkoor Richard Hol, onder leiding van den heer H. ter Linden. O.m. werden uitgevoerd Oud-Hollandsche liederen. Het hoofdnummer was 'Hollandsch Glorie' van Richard Hol.

Ingezonden.

Slechte voorlichting.

In Anmerkungen zu Langenscheidts Landkarte von Belgien und den Niederlanden worden zij, die lust mochten gevoelen Nederlandsch te leeren, volgenderwijze ingelicht omtrent onze taal.

Van België heet het: 'Die offizielle Sprache ist die französische die von 45% der Bevölkerung gesprochen wird; 40% sprechen das Vlämische, das mit dem Deutschen, besonders dem Niederdeutschen, grosze Aehnlichkeit hat', alsof de geheele Vlaamsche Beweging sedert 1831 niets had uitgewerkt, alsof door de drie taalwetten van 1873, 1878 en 1883 de Nederlandsche taal niet alleen door geheel België als officieele taal naast het Fransch erkend is, maar ook den ambtenaren en advocaten de verplichting opgelegd, zich ermede bekend te maken, en zij als leervak op de scholen is opgenomen!¹⁾

Merkwaardiger is nog, dat het Vlaamsch, een zuiver Westnederfrankisch dialect, dat alleen wat het Westvlaamsch betreft met Friesche bestanddeelen is vermengd²⁾ zooveel overeenkomst met het Duitsch heeft! Misschien zou de schrijver liever wel gezet hebben, dat het Vlaamsch een Duitsch dialect is, n.b. een dialect, dat reeds in de 13e eeuw tot een der rijkste, smijdigste schrijftalen zich heeft verheven, dat een litteratuur heeft, als geen ander Nederlandsch dialect kan aanwijzen. Die overeenkomst met het Duitsch bestaat dan ook slechts in het brein van den schrijver, en dient zeker slechts als lokmiddel, om Duitschers aan het Nederlandsch leeren te krijgen.

Van Nederland wordt beweerd, dat het 'noch jetzt in Ostindien, Spanien, Westindien und Südamerika einen bedeutenden Kolonialbesitz... hat.' Dat Spanien

1) Zie prof dr. J. te Winkel, Gesch. der Nederl. Taal, blz. 32.

2) Zie Te Winkel, als boven, blz. 13.

is bepaald kostelijk, en toont wel de waarde, die men aan de ‘Anmerkungen’ van den schrijver hechten kan.

Maar de schoonste ‘Anmerkung’ is wel:: ‘Die selbständige Entwicklung der Niederländischen Sprache beginnt erst mit der im Westfälischen Frieden (1648) vollzogenen Trennung der Niederlande von Deutschland. Das Niederländische hat viele deut-

sche Bestandteile und ist deshalb für Deutsche und besonders für Niederdeutsche leicht zu erlernen!’

Over die zelfstandige ontwikkeling van het Nederlandsch leze men de belangrijke hoofdstukken bij Te Winkel, blz. 23-31.

Het zou te veel plaats vergen, aan te toonen, dat die zelfstandige ontwikkeling van het Hollandsch sedert de 13e eeuw toen de Hollandsche en Zeeuwsche steden, de grafelijke kanselarij en schrijvers als Melis Stoke, het zuiverste Dietsch gebruikten, reeds was begonnen; dat Utrecht in de 14e eeuw volgde, dat in de volgende eeuwen in Noord- en Zuid-Nederland een algemeene schrijftaal in zwang was, die hier en daar slechts kleine ondergeschikte afwijkingen vertoonde; dat de taalzuivering, onder Brabantschen en Vlaamschen invloed in het laatste kwart der 16e eeuw, het Noord-Nederlandsch als verjongde, en het tot een letterkundige taal van den eersten rang verhief, die weldra in de geheele Republiek haar macht deed gevoelen.

Dat het Nederlandsch vele Deutsche bestanddeelen heeft, is zeker nog eerst te onderzoeken. De tijden van 1340-1425, toen Deutsche invloed op de letterkundige taal werkte, hebben de volkstaal niet getroffen, de taalzuivering van Spiegel en Hooft heeft de taal van gallicismen geschuimd, maar met germanismen en latinismen bezwaard. Wil men daarin nu de overeenkomst met het Duitsch zoeken, dan kan aanstonds aangemerkt worden, dat de meeste dier germanismen reeds weer zijn opgeruimd, maar dat het onze kantoorlieden zijn, die zich de moeite niet geven het Nederlandsche woord voor het Deutsche te kiezen, welke onze taal geweld aandoen, en met allerlei nieuwe germanismen verknoeien. Wellicht heeft de schrijver op grond van het kantoomenschen-Nederlandsch gemeend van ‘viele deutsche Bestandteile’ te mogen spreken. Vooral dat ‘leicht zu erlernen’ van onze taal, is fraai; 't is ook slechts een lokvink, want ik weet geen volk, dat zooveel moeite heeft, om Nederlandsch te leeren als de Duitschers.

Dordrecht.

J.L. VAN DALEN.

Wat zou men in Nederland doen?

Olympische spelen.

De officieele opening van het Stadion heeft bij den aanvang van de athletische wedstrijden plaats gehad.

De Koning hield, nadat de Kroonprins in het Stadion tredende, hem met luider stem daartoe had uitgenoodigd, de openingsrede in het Zweedsch.

Zo las men in de bladen.

De vraag komt hierbij op: wat zou men in een dergelijk geval in Nederland hebben gedaan?

Natuurlijk geen Nederlands gebruiken, maar Frans of enige talen beurtelings, tenzij wij, geleerd door het voorbeeld van Zweden, Denen, Hongaren en andere kleine volken ten slotte ons nasionaal waardigheidsgevoel terug mochten vinden.

P. v. MEURS.

Mededeelingen en allerlei

Een nieuw Nederlandsch Liederboek.

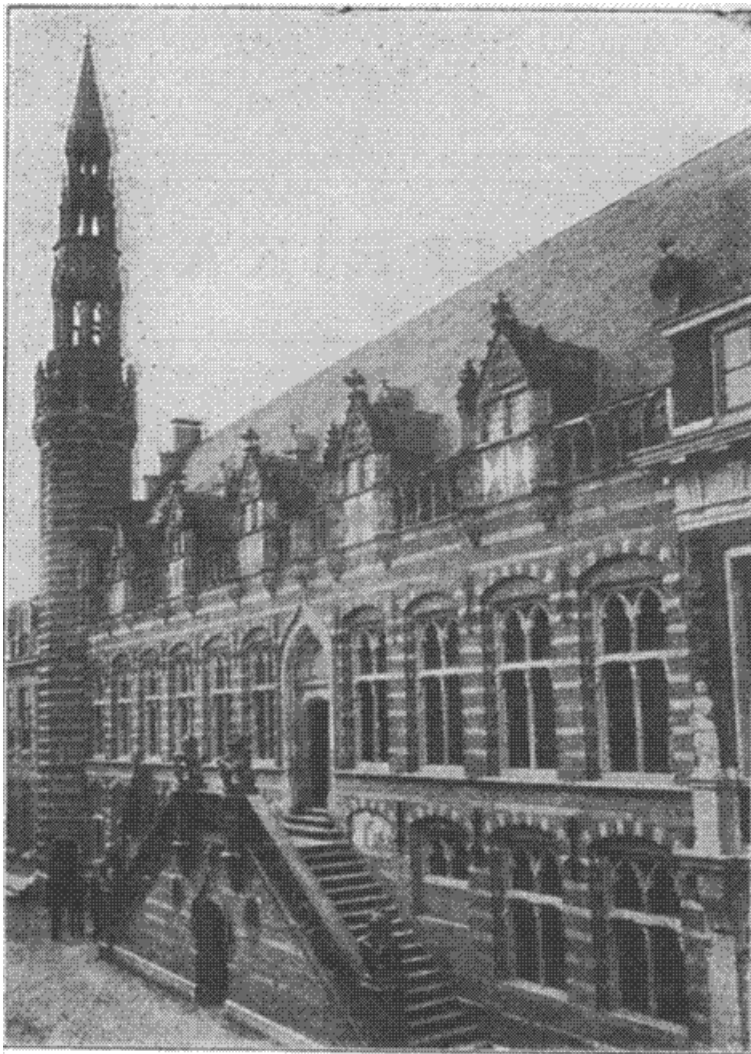
In de laatste algemeene vergadering der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen is het voorstel van het Hoofdbestuur aangenomen om een tweede *Volksliederboek* uit te geven?

De commissie van samenstelling bestaat uit Prof. Kalff, Dan. de Lange en Mr. A. Loosjes.

Er komen een groot aantal Vlaamsche liederen in. Vooral de Vlaamsche uitgevers en rechthebbenden zijn zeer inschikkelijk. Het boek zal ongetwijfeld meer liefde voor de Vlamingen opwekken, als in ruimen kring onder ons volk bekend wordt, welke alleraardigste volksliederen in den laatsten tijd door onze taalbroeders gemaakt zijn.

Laten alle Nederlanders en stamverwanten tot verspreiding van deze zeer nuttige uitgave meewerken.

Een gedenkteeken voor mevrouw A.L.G. Bosboom-Toussaint.*)

Stadhuis te Alkmaar.

Dit Alkmaarsch stadsgezicht vindt dezen keer in *Neerlandia* een plaats om een bijzondere reden. Het wil den lezer, waar hij ter wereld ook zij, te binnen brengen,

*) Zie ook het Febr.-nummer van dit jaar b'adz. 32.

dat er in dat stadje, waarvan de victorie uitging, een daad van dankbaarheid wordt voorbereid aan de nagedachtenis van eene Nederlandsche vrouw, die zeer grooten invloed heeft gehad op het geheele volk. Door haar is al wat las in haar tijd, binnengeleid in 's lands historie. En de liefde tot ons verleden is door haar, misschien het meest van al onze schrijvende vrouwen, aangewakkerd en bevestigd geworden.

Mevrouw Bosboom - Toussaint heeft recht op een blijvende herinnering. En menigeen, die dit leest, zal waarschijnlijk worden opgewekt om zijn bescheiden of grootere bijdrage te schenken voor dat doel. Of het een borstbeeld of een gevelsteen of een zuil of een bank zal worden, dat is bijzaak. Hoofdzaak is dat de commissie voor dit doel steun ontvangt om op waardige wijze haar doel te bereiken. Neerlandia is beter dan welk geschrift ook, in staat Nederlanders over de geheele wereld op te wekken tot samenwerking.

Het adres van den penningmeester is Mr. K.A. Cohen Stuart, Langestraat 74, Alkmaar. Het zou een verblijdend teken zijn, indien op deze wijze van wijd en zijd de bewijzen inkwamen van groote ingenomenheid.

Naar Antwerpen!

Onlangs bevatte De Kampioen een oproep, dien we, nu het Ned. Taal- en Letterkundig Congres nadert, met instemming overnemen.

Er is n.l. sprake van een Bondstocht naar Engeland (Folkstone-Canterbury) op 25 en 26 Aug. En nu wil men er een 'slot dat pakt' aan maken, n.l. 'het stuur richten naar A n t w e r p e n', waar gedurende een vijftal dagen de feesten plaats vinden, die om de twee jaar verbonden worden aan het Taalen Letterkundig Congres.

En als men dan moe geluisterd en moe gekeken is dan rijde men het Vlaamsche land in en leve daar te midden van de vreemdelingen, wier taal ook de onze is, wier hart niet minder dan het onze klopt voor het Nederlandsch, die eigenlijk geen vreemdelingen, maar onze broeders zijn.

Waar de Dietsche tonen galmen,
In de daverende psalmen,
Waar het forsche krijgsgeschreeuw
Dreunde: Vlaanderen den Leeuw!

Vredesbeweging.

Internationale Studentenbijeenkomst in 1913.

Zooals men zich herinneren zal, is als een van de wijzen waarop het Delftsch Studentencorps zijn lustrum in 1913 waardig zou kunnen vieren, aan de corpsvergadering een plan voorgelegd tot bijeenroeping van een I n t e r n a t i o n a a l S t u d e n t e n c o n g r e s.

Als lustrumviering vermocht dit voorstel evenwel geen meerderheid te verkrijgen, hoezeer men overigens het plan sympathiek vond.

Dit heeft enkelen Delftschen studenten aanleiding gegeven om eene bespreking te houden met eenige studenten uit Leiden. Men gevoelde in beginsel veel voor een internationale bijeenkomst tot viering van de o p e n i n g v a n h e t V r e d e s p a l e i s, aangezien immers daarvoor toch reeds vele studenten uit Midden- en West-Europa in Den Haag verwacht kunnen worden mede in verband met de nationale feestelijkheden.

Evenwel dienen de voorwaarden van het welslagen overwogen te worden, de kosten geraamd en de inkleeding in hoofdzaak vastgesteld. Men vormde daarom een voorloopige commissie van vijf leden, aan welke opgedragen werd in September a.s., bij de hervatting van de colleges, rapport uit te brengen over de genoemde punten. Exemplaren daarvan zullen worden rondgezonden aan alle studenten-organisaties in Nederland, om zoo mogelijk van de leden instemming te verkrijgen. Daarna zullen eventueele plannen overwogen worden en oproepingen gericht tot buitenlandsche Universiteiten.

Ab-actis der voorloopige commissie is de heer F.D. Pigeaud, voorzitter der Minerva-redactie, Juliana van Stolberglaan 106 te 's-Gravenhage.

Het beginsel dringt door!

Met instemming nemen wij hier over hetgeen het Hbl. van Antwerpen onder bovenstaanden titel schrijft:

Men heeft dikwijls aan de Nederlanders verweten, dat zij de oorzaken en redenen onzer Vlaamschgezindheid zoo weinig voelen en, dan ook dikwijls, door hun houding, wanneer zij in België vertoeven, onze stelling verzwakken.

Op het feestmaal der Royal Yacht Club te Antwerpen, Zaterdagavond, hoorden wij daarom met voldoening de verklaring van Jhr. W. Six.

Deze verklaarde dat hij tot nu toe steeds in Vlaamsch-België op feestmalen Fransch had gesproken, omdat hij er niets anders hoorde doen door de Belgen; dat hij echter, als Noord-Nederlander bij Zuid-Nederlanders vertoevend, niet wist waarom hij toch zijn eigen taal niet sprak en dat hij nu het voornemen had genomen, voortaan steeds in 't Nederlandsch te antwoorden op toosten, die hem te Antwerpen in 't Fransch werden gebracht.

Men spreekt hier Fransch uit sleur en slenter, ofwel uit misplaatste voornaamheid; men spreekt Fransch, omdat het als een onbeleefdheid zou worden aangezien Vlaamsch te spreken, mocht er wel eens een Waal aanwezig zijn.

Men zal Duitsch spreken als er Duitschers zijn, Engelsch ten believe der Engelschen - maar van de Nederlanders geen notitie. Die spreken maar Nederlandsch en moest men daar aan toegeven, dan kwam dit misprezen Vlaamsch terug in eere.

Jonkheer Six heeft nu geantwoord: wie mijn taal niet eert, zal ik dwingen haar te eeren, door ze te spreken.

Wij hopen, dat de wenk zal begrepen worden door alle kringen die in Vlaamsch-België Nederlanders uitnoodigen; en wij hopen dat alle Nederlanders dan het voorbeeld zullen volgen van jonkheer Six.

Wie volgt?

Het aantal Nederlanders en stamverwanten in het buitenland, dat zich uit eigen beweging bij het A.N.V. aansluit, neemt steeds toe; bewijs dat ons streven en werken doordringt en wordt opgemerkt.

Om een voorbeeld te noemen:

De heer E. de Meulemeester te Crawford Florida (Amerika) vroeg onlangs inlichtingen over ons Verbond, die hem onmiddellijk verstrekt werden.

De vorige maand kwam het volgend schrijven in:

‘Na kennismaking met de door U gezonden bescheiden heb ik de eer mij op te geven als lid van het A.N.V. met een jaarlijksche bijdrage van f 10. -. Ik verzoek U om geregelde toezending van het maandblad Neerlandia.’

Verbetering der Ned. rechtstaal.

In de laatst gehouden algemeene vergadering der Nederl. Juristenvereeniging is zonder hoofdelijke stemming het volgende voorstel aangenomen:

1°. De vergadering draagt aan het bestuur op, een commissie te benoemen, welke een verslag zal uitbrengen omtrent de gebreken der Nederlandsche rechtstaal en de middelen tot verbetering;

2°. Dit verslag voor rekening der Vereeniging in de Handelingen op te nemen;

3°. Voor een en ander beschikbaar te stellen een bedrag van ten hoogste f 1000. -.

Heemschut en oude meubelen.

Trekt Heemschut zich ook het inwendige van het oorspronkelijke heem, het huis, aan? Waarom zou het niet? Het behoud van schoone oude meubelen heeft ook zijn waarde.

En nu zouden wij Heemschut willen vragen, of het wel weet - vermoedelijk weet het dat wel - dat er voortdurend oude meubelen worden gesloopt om van de stukken namaak-oud te vervaardigen?

De mode wil b.v. kasten met glazen deuren en wanden boven, laden of een kast beneden. Een zeker soort ouderwetsche kabinetten daarentegen is tegenwoordig niet in den smaak. Zij brengen geen geld op. Nu worden deze gesloopt, het bovenstuk gaat er af, men zaagt een stuk van de laden, om ze een schuin aflopend model te geven; men neemt van het bovenstuk versieringen af, die men aan de glazen kast kan gebruiken. En zoo meer.

Zoo gaat het met honderden mooie, stemmige kabinetten in ons land, en met andere oude meubelen, die voor het oogenblik niet in trek zijn. Onze schrijnwerkers hebben een goeden naam in het buitenland; men koopt hier voor tienduizenden tegelijk van dat namaak-oud en voert het uit. Waar zooveel navraag is - de binnenlandsche markt is ook van beteekenis - begrijpt men, dat de oude, niet algemeen gewilde meubelen voor de sloopers waarde hebben.

Zou het nu niet op den weg van Heemschut lig-

gen, vragen wij ons af, om met zijn gezaghebbende stem die meubelmakers - mannen van smaak in den regel - te beduiden, dat zij een onbehoorlijk werk verrichten met mooie echte meubelen af te breken en tot namaak te verwerken, en het publiek in te lichten over de schoonheid van die oude meubelen? En in het algemeen het gevoel voor de waarde van echt tegenover onecht te versterken?

Er is, dunkt ons, niets tegen en veel voor te zeggen, om fraaie en deugdelijk gebleken oude meubelen na te maken, maar het is uit den boze er het mooie oude voor te sloopen. Laat men ze geheel namaken. Met een enkel stuk echts aan een meubel, krijgt men ook iets onoprechts, en gelukkig wint tegenwoordig in bouw- en sierkunst het gulden beginsel veld, dat alles eerlijk werk moet zijn.

Zitmeubel!

Onlangs lazen wij, dat een architect een lezing had gehouden over het *z i t m e u b e l*. Hij bedoelde alle meubels, die tot zitten dienen. Waarom niet, inplaats van dat leelijke, vermoedelijk weer uit Duitschland ingevoerde woord, ons *z e t e l*? Dat is een algemeen woord, waaronder men stoel, bank, kruk enz. kan begrijpen.

Eigen namen.

Een tijd geleden schreven wij over de zonderlinge namen van vele voetbalverenigingen, die het begrip snelheid, als ware het geen vaderlandsche eigenschap, in het Engelsch, in het Fransch, in het Latijn uitdrukten, maar niet in het Nederlandsch. Men heeft Quick, Be-Quick, Vitesse, Velocitas, Rapiditas, Celeritas enz. - van sommige meer dan een - maar kwik, vlug, snel, rap enz. schenen voor namen onbruikbaar. Waarom - vroegen wij - kiest men, als men niet aan dergelijke Nederlandsche namen wil, niet den naam van de plaats waar men speelt? Dat zijn dikwijls schilderachtige benamingen.

Men begrijpt dus, dat wij met voldoening dezer dagen het bericht lazen, dat de Rotterdamsche voetbalvereniging Celeritas, nu zij zich bij den Voetbalbond gaat aansluiten, haar naam heeft veranderd in R.V.V. Feyenoord.

Amsterdam op de Dresdener tentoonstelling.

Dat Amsterdam verleden jaar op de Dresdener hygiëne-tentoonstelling een goed figuur heeft gemaakt, is van algemeene bekendheid, 't is daarom ook wel merkwaardig het oordeel van het tentoonstellingsbestuur over die inzending te vernemen.

Dat bestuur heeft dezer dagen aan het Nederlandsch gezantschap te Berlijn dank betuigd voor zijn tusschenkomst in dezen.

Daarin verklaart het o.a. dat het paviljoen van de stad Amsterdam van buitengewone beteekenis voor de tentoonstelling is geweest. Die inzending toch behoorde tot de weinige die een bijzonder gebied, n.l. dat van gemeentelijke zorg voor de hygiëne, uitvoerig en aanschouwelijk tentoonstelde. Bij deskundigen, zoo wordt gezegd, wekken maatregelen tot waterverzorging voor zeeplaatsen en de verschaffing van goed drinkwater, de grootste belangstelling. Mannen van naam uit alle landen hebben over de daarvoor bestemde inrichtingen te Amsterdam, die eenig in hun soort zijn,

met den grootsten lof gewaagd. En even voortreffelijk wordt het werk van de afdeeling statistiek genoemd.

Het Nederlandsch als zingtaal.

De bekende schrijver Bernard Canter heeft met onze beroemde zangeres mevr. Noordewier - Reddingius onlangs een vraaggesprek gehad.

Ziehier enkele brokken, die toonen dat niet al onze toonkunstenaars de eigen kunst als een Asschepoes behandelen:

‘Ik bleef van mijn 18e tot mijn 22e jaar onder Messchaerts leiding en zong op mijn 20ste jaar mijn eerste concert te Hoorn, in Messchaert's geboorteplaats. 'k Stond op 't programma als mej. A.R., leerlinge van 't conservatorium.’

‘Waart u niet zeer zenuwachtig?’

‘Neen, toen nog niet. Wel was ik verbaasd, dat ik nu werkelijk als concertzangeres zou optreden, want tot dien tijd had ik nog altijd geweyfeld tusschen zangeres worden of zang-onderricht geven. Ik zong o.m. een aria uit “Die Schöpfung”, van Haydn en liederen van Cath. van Rennes. Want Messchaert liet mij ook Nederlandsch zingen.’

‘Meent u, dat het Nederlandsch als zingtaal geschikt is?’

‘Maar zeker. Ik zing 't liefst Nederlandsch en Duitsch. Die beide talen met dezelfde liefde.’

‘Men verwondert er zich zoo vaak over, dat Nederland thans keur van kunst op 't gebied der uitvoerende muziek geeft, maar nog te weinig scheppende muziek-kunst oplevert. Voelt u veel voor het werk der moderne Nederlandsche componisten?’

‘Zéér veel. En ik tracht ernaar hun in hun zwaren strijd te steunen en te helpen. Helaas vind ik nog niet altoos de medewerking, die ik zoo gaarne zou willen hebben. Het is voorloopig nog het publiek in Nederland, dat zich verzet. Zoo heb ik te Utrecht een concert gegeven, met een programma met liederen van Von Brücken Fock, Zweers en Diepenbrock. Ik had niet meer dan een succes d'estime. Te Leiden waar ik een concert wilde geven, gewijd aan werk van dezelfde Nederl. componisten, kon het niet doorgaan, omdat de menschen, toen zij het programma zagen, geen kaarten wilden koopen. Er waren slechts 50 plaatsen genomen. Een jaar te voren, toen ik een Schubert-Brahms-avond gaf, was de zaal geheel bezet en was mij juist door de critiek een avond aan Nederlandsche componisten gewijd, gevraagd.

Ik ben er wel door ontmoedigd, ja, zoo moedeloos gevoelde ik mij, dat ik er over peinsde, niet meer zóó op te treden. Maar dat vond ik nu weer onrechtvaardig jegens de minderheid, die mij bij mijn pogingen voor de Nederl. muziek baan te breken, steunt, en ook hier zegt de hoedanigheid véél meer dan de hoeveelheid. Diepenbrock zei mij, “u geeft opeens te veel Nederlandsche muziek. Zet u de Nederlanders tusschen de anderen.” Hoewel ik nu niet van schipperen houd, dat ligt niet in mijn aard, ben ik er toch toe overgegaan en mevr. De Haan volgt denzelfden weg. Zoo hopen wij samen dan toch het Nederlandsche publiek er toe te brengen, de muzikale kunst van eigen bodem te leeren waardeeren.’

* * *

De heer C. van der Linden, heeft in De Muziekbode, waarvan hij hoofdredacteur is, een zestal artikelen geschreven over De Nationale Opera, waarvoor hij zelf zooveel heeft gedaan. In die artikelen heeft hij o.m. het Nederlandsch als zingtaal in bescherming genomen.

Hij schrijft: ‘Onze taal leent zich voor den zang uitstekend en moge het Italiaansch en wellicht ook het Fransch een voorrang genieten, zeker wint onze taal het in geschiktheid boven 't Duitsch’, en verder: ‘hebben wij onze g, ch, sch, schr enz., de Duitschers hebben hun schl, schm, schn, schr, schw, pfl enz.... Heeft de Fransche taal niet hare verschrikkelijke neusklanken: in, on, un enz.? Elke taal heeft hare moeilijkheden, maar ook hare schoonheden en die zijn er in onze taal gelukkig veel.’

Goedkoope Muziekaanbieding.

Nogmaals wordt herinnerd aan de goedkoope muziekaanbieding door den toondichter J.P.J. Wierts gedaan in het Juni-nr. van Neerlandia, op de 2e bladz. van den omslag. De nummers worden geleverd voor de helft der vermelde oorspronkelijke prijzen.

Hollands Watertuin en Heuvelland.

Badplaats Scheveningen.

Sedert, ook onder den invloed van het A.N.V., voor de schoonheid van ons eigen land weer nieuwe belangstelling is gewekt, durven de uitgevers ook meer dat eigen landschoon in woord en beeld onder de aandacht van landgenoot en vreemdeling brengen, waardoor menigeen tot reizen in Nederland wordt geprikkeld.

Zoo ontstaat een heilzame wisselwerking, die ook het nationaal bewustzijn ten goede komt.

't Is ons daarom een genoegen, in afwachting van een Nederlandschen Baedeker, waaraan dringend behoefte bestaat, het boekje aan te kondigen, dat onder den naam 'Door Hollands*) Watertuin en Heuvelland'

Middelburg.

verschenen is bij La Rivière & Voorhoeve te Zwolle, de bekende uitgevers van den scheurkalender Neerlandia.

Samensteller van het mooi verluchte boekje, dat een paar honderd bladzijden telt, is de heer Johan van de Haghe, die in de inleiding ter verklaring van den titel zegt:

'Arthur Marshall, architect te Nottingham, een uitnemend kenner van ons land, heeft het waterland van Zuid-Holland eigenaardig betiteld als de "dutch watergardens". Ik vond die uitdrukking zoo eigenaardig, dat ik haar in letterlijke vertaling voor den titel van mijn boekje heb overgenomen, tegenover de watertuinen als het karakteristieke van de eene helft van ons land het heuvelland stellende als kenmerkend voor het andere deel.'

*) Nederlands ware hier meer op zijn plaats geweest.

Alle provinciën worden in beknopte beschrijvingen van de voornaamste plaatsen gekenschetst, zelfs in de opschriften der hoofdstukken.

Zoo wordt Noord-Holland aldus gekarakteriseerd: Van paalwoningen en duinheuvelds, Zeeland: Luctor et Emergo, Gelderland: door kerseland en korenakkers en over zandduinen, Overijssel: om fabrieken en langs vaarten enz.

Een register vergemakkelijkt het naslaan voor bepaalde plaatsen.

Vele mooie afbeeldingen, waarvan er twee hierbij zijn afgedrukt, verluchten het prettig geschreven werkje, dat in stevig bandje *f* 1.50 kost.

Vereerende opdracht.

Onze landgenoot, de heer A.F.A. van Deinse, werktuigk. electr. ingenieur, is belast met de inrichting van goudbaggermachines in het Noordelijkste gedeelte van Alaska en is midden Juni uit San Francisco daarheen vertrokken. Zijne ondervinding heeft hij gekregen in de Californische goudvelden, gelegen bij de Yuba en American Rivers.

Het Nederlandsch in den vreemde.

Te Hamburg zal met steun van staatswege de Nederduitsche bibliografie georganiseerd en een fonografisch archief voor de Nederduitsche taal onder leiding van Prof. Borchling ingericht worden.

Aan de Nederlandsche uitgevers!

In een schrijven aan den secretaris der N.Z.A.V. te Amsterdam, beklagt zich iemand te Potchefstroom (Transvaal) over de weinige moeite, die Nederlandsche uitgevers zich voor Zuid-Afrika getroosten.

Het zegt: 'terwijl ik van Engelsche uitgevers met elke mail catalogi of prospectussen ontvang en zelfs specie-copies (proefnummers), ontvang ik van Hollandsche uitgevers niets. Meermalen ben ik onbekend met een boek, dat verschenen is en waarschijnlijk zeer goed in Zuid-Afrika is te verkoopen. Ik heb indertijd aan enkele uitgevers catalogi gevraagd. De eenige, die mij voorzag, was de firma J.H. Kok te Kampen. Ik ontving zelfs van die firma 590 catalogi om te verspreiden, voorzien van mijn naam. Dit is zooals Engelsche firma's ook doen. Mijn ondervinding is, dat ik voor Zuid-Afrika tamelijk veel boeken verkoop. Waarschijnlijk beschouwt men mij als een te klein boekhandelaar om eenige notitie van mij te nemen. Ik wil dit erkennen, maar toch verkoop ik verscheidene boeken, vooral met het oog op de Theologische School der Gereformeerde Kerk, welke hier gevestigd is. Het is zeer moeilijk om een boek op een gebied als 't onderwijs te kunnen aanbevelen, omdat ik niet weet, wat er bestaat. Nu er een opvlamming bestaat voor de Hollandsche taal en het onderwijs in de taal meer toeneemt, zal het goed zijn, indien hieraan iets gedaan kan worden. Ik weet niet, of ik bij het rechte adres heb aangeklopt. Indien niet, dan wil U wel zoo goed zijn, het daarheen te zenden.'*

De uitgevers, die er belang bij hebben, kunnen om namen en adressen van Nederlandsche boekhandelaren in Zuid-Afrika aan het Secretariaat der N.Z.A.V.

(Amsterdam, Damrak 95) vragen. Verantwoordelijkheid voor de genoemde vereeniging is daarbij uitgesloten.

Klachten uit het instrumentmakersbedrijf.

Ons werd toegezonden een geschrift, getiteld: De houding van sommige ambtenaren tegenover de Nederlandsche industrie.

De schrijver, de heer W.C. Olland te Utrecht, klaagt daarin over de weinige medewerking, men zou soms kunnen zeggen tegenwerking, welke hij ondervonden heeft van de zijde van sommige ambtenaren, bij de aanbieding tot levering of tot herstelling van instrumenten aan de Rijksinrichtingen.

Hij grondt die klacht op eenige door hem genoemde en toegelichte gevallen, waarin hoogleraren, hoofden van Rijksinrichtingen, hoofdambtenaren blijken zouden hebben gegeven van gemis aan vertrouwen in de Nederlandsche en van bevooroordeelde voorkeur voor de buitenlandsche industrie; in dit geval het instrumentmakersbedrijf.

De gevallen zijn zoo eenvoudig en vertrouwenwekkend verhaald, dat aan misverstand of minder juiste gevolgtrekkingen haast niet gedacht kan worden.

Een andere grief is dat er meer en meer op wordt gewerkt van elke Rijksinrichting, waar maar eenigszins gelegenheid daartoe bestaat, een eigen werkplaats te maken, waardoor aan de particuliere nijverheid het werk uit de handen wordt genomen. Welke verkeerde toestanden daaruit voort kunnen komen wordt in het licht gesteld; o.m. deze, dat, in het particuliere instrumentmakersbedrijf opgeleide, vakarbeiders bij die Rijksinrichtingen een goede plaats vinden, zoodat de beste of meestbelovende krachten van het particuliere bedrijf naar Rijk of Gemeente overgaan.

De schrijver dringt daarom aan op vakscholen voor het instrumentmakersbedrijf; en wekt zijne medefabrikanten, wier belang daarin betrokken is op tot samenwerking.

Het geschrift dat uitgegeven is te Utrecht bij J.J.M. Molijn en slechts f 0.25 kost, is zeer lezenswaard, vooral het eerste gedeelte.

Vreemde Woorden-Commissie.

Als lid en voorzitter dezer Commissie is benoemd de heer Prof. Dr. J. Verdam te Leiden, die deze benoeming heeft aanvaard.

Afkortingen.

De zucht om vreemde afkortingen te gebruiken is onder onze landgenooten nog zoozeer verbreid, dat we wel meenen te doen onze Nederlandsche afkortingen nog eens in herinnering te brengen.

Ziehier een lijstje dat in veel gevallen dienst kan doen:

1. Gelukwensch: m.g.; m.h.g.; m.w.g.; m.o.g.
2. Dankbetuiging: m.d.; m.h.d.; m.i.d.; m.o.d.
3. Afscheid: t.a.; t.w.
4. Deelneming of Rouwbeklag: m.r.; m.h.r.; m.o.r.; m.i.r.; m.w.r.,

waarin m. = met, h. = hartelijk, w. = welgemeend (onder 3. w. = weerzien), o. = oprecht, i. = innig, g. = gelukwensch, d. = dank, t. = tot, a. = afscheid en r. = rouwbeklag is.

Holland op zijn malst.

Uit een aanbeveling van een Haarlemschen drankhandelaar:

‘Bij den aanvang van het Zomerseizoen nemen wij de vrijheid ons bij U aan te bevelen voor onze verschillende *Boissons rafraichissantes*, die in alle opzichten aan de hoogste eischen voldoen’ (behalve aan den eisch hun Nederlandsche afkomst niet te verloochenen. Red. Neerl.).

‘Dezer dagen zijn wij zelf begonnen aan de *fabricage* van limonadesiropen en *gazeuse* dranken en vragen in dit verband Uwe bijzondere *attention* voor o.s. schrijven, dat wij naar den Gemeentelijken Keuringsdienst verzonden.’ (Jammer genoeg niet naar een taalkeuringsdienst. Red. Neerl.).

- Te Arnhem worden in een winkel aangeboden *Ansichten-Souvenirs*.

Het Nederlandsch in de cartografie.

Wie een Nederlandsche kaart van Zuid-Nederland uitgeeft doet wel in alle opzichten de taal der Vlamingen te eerbiedigen, anders loopt hij kans dat ze wordt afgekeurd.

Sleeswijk's pas verschenen kaart van Zuid-Nederland, die feitelijk Zuidelijk Nederland en Noordelijk België omvat, geeft daarvan weer een voorbeeld.

Het Gentsche Volksbelang toch oordeelt aldus:

‘Deze kaart omvat Zeeland, Noord-Brabant, Limburg en het noordelijk deel van België tot Brussel, pardon, tot Bruxelles, want het gaat er van Louvain en Tirlemont en Termonde en Alost en Gand en Anvers en Winkel St. Croix en de gansche Fransche sinten-boetiek; en als we even ten Westen van Gand keken, zagen wij Vinderhute, Hesbeke, Poeseë (voor Poesele), Bellein (voor Bellem), allo, allo, iets voor scholen of kantoren ‘waar... ’t niet nauw en steekt.’

Kuren.

In een Nederlandsch sanatorium is blijkens een pas verschenen jaarverslag een paviljoen beschikbaar ‘voor twee patiënten, die samen willen kuren.’ Betreffende dit ‘kuren’ wordt verder medegedeeld, dat het ‘thuis veel moeilijker te verdragen is dan in een inrichting.’

Of het nieuwe woord, waarmede we onzen vaderlandschen woordenschat verrijkt zien en dat andere landen ons zullen benijden, ingang vindt, moge de tijd leeren.

Wij hopen het niet, want onze taal heeft al genoeg vreemde kuren te verduren.

Victoriawater.

Zoo men kan weten uit een vroeger bericht in Neerlandia wordt dit tafelwater in den handel gebracht door een Nederlandsche Maatschappij, die te Amsterdam zetelt, en eigenaar is der Bron te Oberlahnstein.

Dat het haar goed gaat bewijst de aanbouw van een nieuw schip de ‘Victoria’ voor het vervoer van mineraalwater met een laadvermogen van 500.000 flesschen. Dit schip zal voor het vervoer van Victoriawater regelmatig varen tusschen Oberlahnstein en Rotterdam van waar de uitvoer naar alle oorden der wereld plaats heeft.

Hotel-taal.

Waar zooveel Nederlandsche hotelhouders zelfs tegenover hun Nederlandsche gasten de eigen taal verwaarloozen verdient het opmerking, dat de heer A. Piault, de eigenaar van het Hotel Montaigne te Parijs zich in een vlugschriftje over zijn inrichting in het Nederlandsch tot onze landgenooten richt.

Voor Afdeelingsavonden

Voor den a.s. winter stellen zich beschikbaar om in de Afdeelmgen op te treden:

1. Mevr. W.L. Boldingh- Goemans, Willemsoord.
Voordrachtavonden met letterkundige inleiding over Nederlandsche dichtkunst.
2. Mejuffr. Johanna van Peski, Koningin Emmakade 96, Den Haag.
Voordrachtavonden.
3. Mejuffr. Anneke Steensma, sopraan-zangeres, Scheveningen.
Nederlandsche en Vlaamsche liederen.

4. Mejuffr. Veer de Vère, Van Arteveldestraat 73, Brussel.
Verschillende voordrachten met lichtbeelden, o.a. over de stichting van Nieuw-York door de Nederlanders. Uitvoerige programma's worden op aanvraag toegezonden.
5. Achille Brijs, Aalst.
Vlaanderen, zijn volk en zijn dichters.

Ontvangen boeken:

Algemeen Nederlandsch Verbond, Tak Brussel. Jaarverslag over 1911.
Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Het Lager Onderwijs op nieuw-opvoedkundigen grondslag door J. Bruinwold Riedel.
Volkskunde, tijdschrift voor Nederlandsche Folklore onder redactie van A. de Cock. Uitgever Ad. Hoste, Gent en AE.E. Kluwer, Deventer.
Spreken en schrijven, in Noord- en Zuid-Nederland, door Dr. C.G.N. de Vooy. Uitg.-Mij. voor Goede en Goedkoope Lectuur, Amsterdam.
Wilgerboom-bogies, verse van Totius. Tei gedagtenis aan drie lieve dode. Unie lees- en studiebibliotheek, No. 18. - Uitgave van 'Het Westen'-Drukkerij, Potchefstroom.
De Witte Mier, een klein maandschrift voor de vrienden van het Boek, onder leiding van J. Greshoff. - Uitgave C.M.B. Dixon, Apeldoorn.

Vraag om inlichting.

Wie kan het juiste adres meedeelen van:

C.O. van der Plas, vroeger Schelpenkade 41, Leiden (thans in Indië).
J.H.N. Verduin, vroeger Spoorsingel 73, Rotterdam.
S.H. de Granada, vroeger Kerkstraat 16, Den Haag.
R. Soetan Casajangan, vroeger Beeklaan 325, Den Haag.
Jhr. M. van Karnebeek, vroeger beambte firma Mirandile & Voute, Semarang.
A. Stuurman, vroeger Vreeburg 31, Utrecht.
Joseph Beckers, vroeger Oude Kerkstraat 16, Utrecht.
W. Koning, vroeger p/a. Maatschappij Onderlinge Hulp, Weltevreden.
Paul Schmidt, vroeger Kattenturmer Chaussee 199, Bremen.
S.J. Rengers, vroeger Georgstr. 26, Bremen.
E. Free Jr., vroeger Delmestr. 40, Bremen.
G.J.A. Strating, vroeger Rheinstr. 5, Bremen.
P. Dubbelman, vroeger P.B. 96, Randfontein (Tr.).
P. Caron, vroeger Hotel Berg en Daal, Nijmegen.
A. Martens, vroeger Corn. Speelmanstraat 47, Den Haag.
F. Noordhoek Hegt, vroeger 48 Stanley Gardens, Belsize Park, Hampstead, Londen N.W.
O.R.A. Michelsen, vroeger p/a. firma G. Kolff & Co., Weltevreden (Ned. Indië).
E. John Butler, vroeger Kapteinstraat 19.
P.E. Dik, vroeger Bus 1330.
E.A.J. v. Geuns, vroeger Bus 2101.
A. de Greeff, vroeger 314 Marketstr., Fairview.

W.J. Gert, vroeger Bus 1330.
J.A. v. Heteren, vroeger Bus 1330.
J.W.K. Hess, vroeger Robinson Bldgs, Commissionerstr.
Mevr. C. Hartman, vroeger 90 Jorissen Str.
J. Klip, vroeger p/a. W.H. Muller.
G.F. Schmidt, vroeger Bus 1330.
J.W.P. Straus, vroeger Bus 1330.
W. Siemelink, vroeger Bus 1330.
J.C. Taljaard, vroeger Bus 86.
P.H. v.d. Velde, vroeger Northampton Bl. Breestr.
W.F. Walker, vroeger Bus 2931.
Allen te Johannesburg (Transvaal).
L.C. Blundell, vroeger P.K. Fordsburg (Transv.).
P.A.F. Booysens, vroeger 12 Loverswalk, Fordsburg (Transvaal).
B.J. Coetzee, drukker, Fordsburg (Transvaal).
Mej. C.C. Meyer, vroeger 44 Hansstr., Jeppe (Tr.).
W. Oldenkamp, vroeger P.K. Wewclare (Transv.).
Evert Vleming, vroeger Kievit Dwarsstr. 15, Utrecht.
A. v.d. Hoop, vroeger Oude Gracht Tz. 177, Utrecht.

Nieuwe leden

Groep Nederland.

Jongelieden Afdeelingen.

Mej. Pauline Koene, Papenweg 169,	Maastricht.
H. Panhuysen,	Maastricht.
P. Detesche, Lage Barakken,	Maastricht.
Mej. Van der Woude,	Maastricht.
Mej. Van der Woude,	Maastricht.
Emile Roberti,	Maastricht.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Maastricht.
Mej. H. Venhuizen, A. Kerkhof 21a,	Groningen.
Opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Groningen.
H. Geerlings, Houttuin 50,	Rotterdam.
C. Mansvelt, Hoogstraat 114,	Rotterdam.
Mej. C. v.d. Bos, Heemraadsingel 266,	Rotterdam.
Mej. B. Haagens, Nieuwe Binnenweg 91 b,	Rotterdam.
Mej. A. Schaap, Kruisstraat 55 b,	Rotterdam.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Rotterdam.
Mej. S. Nassy, Kweekschool, Ged. Oude Gracht 8,	Haarlem.
P. Zwaan,	Spaarndam.
Beiden opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Haarlem.

Groep België.

Bijdrage *fr.* 5.

Heymans, handelaar, Vrijdagmarkt 43,	Gent.
Opg. door den heer Van Rijn.	
Ph. van Isacker, Godshuizenlaan 190,	Gent.

Haesaert, Dierentuinlaan 18,	Gent.
G. Lek, Parklaan,	Gent.
Opg. door den heer Heymans.	
Dr. Edler Hansen, leeraar, Langestr. 30,	
Markt,	Brugge.
L. Soete, sectieoverste spoor, Gasthof Mon Bijou,	Brugge.
M.A. Bogaert, Kapitein N.L., St. Michielstraat 48,	St. Pieters Woluwe.
Opg. door Mr. Thelen.	
A. Habets, opzichter middelb. onderw., Biekorfstraat 20,	Brussel.
Opg. door mevr. Kooper.	
K. Poupaert, advocaat, De Stassartstr. 97,	Brussel.
Opg. door den heer Kesler.	
A. Vermeer, Vilain XIV str. 7,	Brussel.
A. Voute, dokter, Brugmannlaan 26,	Brussel.
Beiden opg. door den heer J.C. de Jaager.	
R. Robberechts, Ste Kathelijnestr. 26,	Brussel.
Gompertz, Troonafstandstr. 35,	Brussel.
Beiden opg. door den heer Delpire.	
Dr. J. Snoeck, dienstoverste, St. Pietersgasthuis, Louizalaan 170,	Brussel.
Gaston Aerts, spoorwegklerk,	Zele.
Opg. door den heer C. Vermeiren.	
Fl. Casteels, postklerk, Hombeeksche Steenweg 53,	Mechelen
Opg. door den heer De Backer.	
Schroeter, Egmontplaats,	Mechelen
Mej. Carolina Dessain, regentes, Steenw.,	Mechelen
Beiden opg. door Dr. P. Tack.	
Jef Verloven, leeraar, Rue Hamoir 54,	La Louvière.
Opg. door den heer Van der Borght.	

Aug. de Mont, station,	Ninove.
Opg. door den heer V. D'Hondt.	
R. de Vidts, Groote Markt 29,	St. Nikolaas, Waas.
Lod. Nicasi, koopman, Walenstraat 29,	Antwerpen.
Opg. door den heer A. Smedts.	
Mevr. Van Mierlo, Stefaniestraat 44,	Antwerpen.
Opg. door den heer Van Mierlo.	
Dr. Emiel Boets, Brabantstraat 3,	Antwerpen.
Opg. door den heer Van der Cruyssen.	
Pesaro, Lange Ruysbroeckstr. 96,	Antwerpen.
Opg. door den heer F. Oyen.	
E. Smets, Van Maerlantstraat 13,	Antwerpen.
L. van Kampen, Wijngaardstr. 27, Berchem,	Antwerpen.
Beiden opg. door Dr. Rudelsheim.	
J.C. Charlier, Verbondstraat 28,	Antwerpen.
Opg. door den heer L. Genbrugge.	
Is. Gunzburg, Korte Herenthalsche str. 23,	Antwerpen.
Opg. door den heer N. Gunsburg.	
E. Bisschops, Gesar Franck str. 42,	Luik,
Paul Rumes, leeraar, Gasthof St. Jan,	
Alb. Lienartstraat,	Aalst.
Joris Audaers, bediende, Wambekekaai,	Aalst.
J. Renneboog, hoogstudent, Nieuwstraat,	Aalst.
Allen opg. door den heer J. de Vuyst.	
Mej. Joh. Beeckman, Vrijheidstr.,	Aalst.
Opg. door den heer J. Courteaux.	
Adolf Wellekens, Brusselsche str.,	Aalst.

Opg. door den heer J. van Meerbeeck.	
Oscar van Mulders, ordeklerek, station,	Wetteren.
Opg. door mej. E. van Mulders.	
E. Nyns - D'Haes, tabakfabrikant, Korte Zoutstraat,	Aalst.
Prosp. Spaens, Gasmeterstraat,	Aalst.
Beiden opg. door den heer Hallaert.	
Karel Schepens, bijzondere, Statiestraat,	Wetteren.
Corn. van Branteghem, bijzondere, Leopoldstraat,	Aalst.
Joz. Meirschman, koopman, Fabriekplaats,	Aalst.
Leo Camu, koopman, Kerkstraat,	Aalst.
Rob. Nijs, Molenstraat,	Aalst.
Mej. Bertha Eeckhout, Esplanade.	Aalst.
Allen opg. door den heer P. Nijs.	
Mej. Martha de Wolf, Nieuwstraat,	Aalst.
Mej. Marie van de Maele, Molenstr.,	Aalst.
Opg. door den heer J. van de Maele.	
Jul. de Brabandere, advokaat, Albertstr.,	Kortrijk.
Frans Mattheeussen, Beheerstr. 30,	Kortrijk.
Van der Aa, muzikleeraar, Thorhoutsche Steenweg 194,	Oostende.
L. Ballegeer, telegraafklerk,	Ronse.
Opg. door den heer G. de Guchtenaere.	
Brouman, bediende, Rue de la rampe,	Charleroi.
August Schouten, uurwerkmaker, Keizerstraat 52,	Charleroi.
Karel Bonaugure, beeldhouwer, Plankstr. 25,	Charleroi.
Beiden opg. door den heer Verheyden.	
Frans Littani, Battelsche Steenweg 95,	Charleroi.
Opg. door den heer Bonaugure.	
Gust. Poelaert, student, Colomast. 37,	Charleroi.

René Poelaert, student, Colomastr. 37,	Charleroi.
Beiden opg. door den heer Casteels.	
Jan Jossa, Dietsche Steenw. 279,	Leuven.
Opg. door den heer J. v. Wetteren.	
Seyens, vrederechter,	Neerpelt.
Mevr. Boonen - Denijs, Groote Markt 34,	Antwerpen.
Mej. Felicie Daniels, Egmontstr. 46,	Antwerpen.
Mej. Noëlie Denijs, Groote Markt 34,	Antwerpen.
M.T. Jollijn Des, uurwerkmaker, Belegstraat 20,	Antwerpen.
Jozef Diels, Nationalestr. 141,	Antwerpen.
Allen opg. door den heer Van Wetteren.	
Joh. Bolle, Vestingstraat 46,	Antwerpen.
Zeldenrust, Terliststr. 11,	Antwerpen.
Mej. Joz. van de Put, Boomgaardstr. 235,	Antwerpen.
Allen opg. door mevr. Ziekenoppasser.	Antwerpen.
De Graeve, Lange Beeldekensstr. 200,	Antwerpen.
Opg. door den heer A. Smedts.	
Clement Jamar, Gildekamerstr. 6,	Antwerpen.
Hendrik Jones, Lange Dijkstr. 5,	Antwerpen.
Beiden opg. door den heer F. Vermeulen.	
Alf. van Hoof, onderwijzer, Klapdorp 34,	Antwerpen.
Lod. Stas, Gemeentep. 9,	Antwerpen.
L. Joosen, Biekorfstr. 66,	Antwerpen.
Frans Schoofs, Kleine Beerstr. 45,	Antwerpen.
Allen opg. door den heer F. van Laar.	

Cl. Huybrechts, Florastr. 18,	Antwerpen.
Opg. door den heer Raeymackers.	Antwerpen.
Lod. Aerts, Guldensporenstr. 41,	Antwerpen.
Opg. door den heer J. de Combe.	Antwerpen.
Bibliotheek, Conscienceplein,	Antwerpen.
Opg. door Dr. Rudelsheim.	Antwerpen.
Hendrik Krijn, hotelhouder, Gemeentep. 9,	Antwerpen.
Opg. door den heer Stas.	Antwerpen.
J. Gorissen, tolbediende, Montignyst. 65,	Antwerpen.
Jul. Schelders, Eikenlei 50, Hoboken,	Antwerpen.
Allen opg. door den heer Albrecht.	

Groep Ned. Oost-Indië.

Ds. W. van Lingen, predikant,	Weltevreden.
R. van Esveld, leeraar Prins Hendrikschool,	Weltevreden.
N. Binnendijk, p/a. firma Schnitzler & Co.,	Soerabaia.
J. Koomans, eerstaanw. mijn-ing. 1e kl.,	Moeara Aman (Benkoelen).
A. Overbeeke, onderwijzer a/d. opl. school,	Madioen.
J.P.K. Scheuer, 1e Luit. Inf,	Koepang.
Jan Heertjes, Embong Trenggoeli,	Soerabaia.
Mej. Th.W. van der Hoff, Karrenweg 97,	Semarang.
P.J. d'Artillact Bril, Randoesari,	Semarang.
Mej. C.R.C. van Witzenburg, onderwijzeres,	Semarang.
Mej. M. Blankwaardt, onderwijzeres,	Semarang.
N.M.C. Tideman,	Modjokerto (Ned. O.-Indië).
Opg. door Mr. P. Tideman, Haarlem.	
J.L.P. van Raaij, 2e Luit. der Infanterie, Defensielijn Van den Bosch No. 10,	Weltevreden.

	Opg. door den heer S. Bouman,	Batavia.
J.D. Vader,		Besito, Koedoes.
E.C. Westhoff, beambte b/d. Gouvernements Caoutchouc Aanplant,		Djâlâsêkti, Batang.
	Opg. door den heer M. van Doorninck,	Soebah.
J.W.L. Scherp, 1e Luit. Kwartierm., tijdel. Civiel Gezaghebber,		Polewali (afd. Mandar) Celebes.
W. Baljet, 1e Luit. der Infanterie,		Madjene (afd. Mandar) Celebes.
	Beiden opg. door den heer J. Seyne Kok,	Madjene.
M.C. Vetter, commies S.S.,		Weltevreden.
F. Guérin, p/a. Dept. O. & E.,		Weltevreden.
A. van Zuijlen, p/a. Dept. O. & E.,		Weltevreden.
D. Iken, Jr., Gang Passer Baroe,		Weltevreden.
Mej. M.H. Bijker, tandarts,		Weltevreden.
Mej. J.S. Bijker, med.-stud.,		Weltevreden.
Mej. M. Meeuwig, Bidora Tjina,		Mr. Cornelis.
Mej. A.J. van Marle, leerares H.B.S.,		Soerabaia.
A.C.A.M. von Eugen, onderwijzer,		Soerabaia.
A. Risakahn, klerk post en telegrafie,		Wlingi.
Mej. G.C. ter Haar, onderwijzeres,		Buitenzorg.
J.H. Dresselhuis, techn. beambte B.P.M.,		Moeara Enim.
G.W.J. Moorrees, ambt. S.S.,		Bandoeng.
M. Knoppert, Resident van Timor,		Soekaboemi.
J.H. Janssen, ingenieur S.S.,		Weltevreden.
	Opg. door den heer H.L. van Amstel,	Weltevreden.
D.C. Vermazen, 3e com. B.G.D.,		Weltevreden.
H. Höfelt, Kramat 144,		Weltevreden.
Mr. S. Baron van Heemstra, secr. K.P.M.,		Weltevreden.
P. van Geelen, inspecteur lager onderw.,		Weltevreden.
W.D. Koot, ambt. Dept. O. & E.,		Weltevreden.
Mevr. G.H. Kielstra, Tjikinie,		Weltevreden.
Mevr. J. Prange, Koningsplein,		Weltevreden.

J. van der Pont, Molenvliet O No. 4,	Weltevreden.
Mr. K.F. Creutzberg, Kebon Sirih 48,	Weltevreden.
J.F.A. Allen, Passer Baroe O No. 44,	Weltevreden.
J.W. Teillers, Menteng 15,	Weltevreden.
F. Kleian, Gang Kadimon 10,	Weltevreden.
J.H. ten Hagen, Berendrechtslaan 18,	Weltevreden.
Soemarsono, adj. Hoofddjaks,	Weltevreden.
R.A. Dhanoepamekas, p/a. Dept. O. & E.,	Weltevreden.
J.P. Textor, ingenieur S.S.,	Weltevreden.
Mevr. Textor - Meister,	Weltevreden.
Mevr. De Vries, Parapttan 37,	Weltevreden.

Groep Suriname.

W.L. Palthe Wesenhagen, p/a. firma C. Kersten & Co., Paramaribo.

Opg. door het Bestuur der
Groep Suriname.

v.d. Jagt,	Plantage Mariënburg (Surin.).
J. Arntz,	Plantage Voorburg (Surin.).

Beiden opg. door mevr. A. Paramaribo.
Gonggrijp,

Buitenland.

R. Slop, 13 Highbury Hill, Highbury,	Londen N.
Opg. door den heer L. Leistra,	Londen N.
J.B. de Sola, koopman,	Caracas (Venez.).
J.S. de Sola, koopman,	Caracas (Venez.).
B. Rafael Henriquez, koopman,	Caracas (Venez.).
Carlos D. Baiz,	Caracas (Venez.).
I.H. Baiz, student,	Caracas (Venez.).
A. Lofzang, gezichtskundige,	Caracas (Venez.).
Fed. Scholtz, apotheker,	Caracas (Venez.).
Ant. B. Severeyn, kleermaker,	Caracas (Venez.).

Allen opg. door den heer Morris C. Hennquez,	Caracas (Venez.).
Pedro Balkenende, inspecteur aan de Central Cordoba Sporweg,	Frias, Prov. Santiago del Estero (Argent.).
Opg. door den heer J.A. Benraadt,	Santa Fé.
E.F. Meyeringh, p/a. firma Diethelm & Co. Ltd.,	Bangkok (Siam).
Opg. door den heer W. Blankwaardt,	Bangkok (Siam).
Rens Roos, Sternwartestr. 26,	Leipzig.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Leipzig.
D.H. Bruins, Donaust. 1 II,	Bremen.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Bremen.
I.J. de Hart, kassier b/d. firma C. Hellmund & Co.,	La Guaira (Venez.).
Opg. door den heer L. Raven,	La Guaira (Venez.).
D.R. van Alphen, West End Public School,	Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
A.W. Smit, Hofmeyr Tehuis, 5 Rheedestraat,	Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
Dr. R. Fruin, St. George's House, 73 St. George's str.,	Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
K. Baart, Milner Road, Tamboerskloof,	Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
J.M. de Vries de Waal, Ons Land kantoor,	Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
E.W. Pekelaar, Cape Manufacturing Cie. Ltd.,	Maitland Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
K.Th. Reudler, Cape Manufacturing Cie. Ltd.,	Maitland Kaapstad (de Kaap) Z.-A.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Kaapstad.
M.L. Zulsdorff, V.R. 126 De Kortestraat,	Wanderers View, Johannesburg (Tr.).
D. Meerkotter, 21 v.d. Merwestraat,	Hilbrow, Johannesburg (Tr.).
E. Kalt, Railwaystraat, tegenover Signal Box,	Mayfair, Johannesburg (Tr.).
Allen opg. door het Bestuur der Afd. Johannesburg.	
S. Willing, 6 Am. Sparenberg,	Bielefeld (Duitschl.).
Opg. door mevr. Fortuin - Willing,	Rotterdam.

G.H. Gauws, 3 en 5 Avenue,	Parktown North (Transv.).
L.S. Jordaan, ploegbaas,	Teakworth (nabij Greylingstad) (Transv.).
S.A. Smit, 71 3e Avenue,	Milville (Transv.).
L. Smith, 44 Irisweg,	Norwood (Transv.).
C. Buytenhuys, 44 De Korte Straat,	Braamfontein (Transv.).
J.S.F. Pretorius, Centraal en Avenue straten,	Fordsburg (Transv.).
Mevr. Paul Pretorius, 69 Lilianweg,	Fordsburg (Transv.).
Mevr. M. Potgieter, 41 Crownweg,	Fordsburg (Transv.).
J.M. Mans, 55 Commercialweg,	Fordsburg (Transv.).
D.J. Venter, 30 dareweg,	Fordsburg (Transv.).
Mej. M. Meintjes, Goede Hoop School, Centraalweg,	Fordsburg (Transv.).

A.P. Marais, 25 Avenue weg, Detectine Kass, Bus 1124, C.F. Gangel, bestellerskamer, Alg. Postkantoor,	Fordsburg (Transv.). Johannesburg (Transv.). Johannesburg (Transv.).
Allen opg. door het Best. der Afd.	Johannesburg.
W. Engelsma, Alt Moabit 81, A.F. Wolfsteller, Wassertorstr. 25a I, N. Roozendaal, Puttkammerstr. 14, N. Hofstede, Klosterstr. 97,	Berlijn N.W. Berlijn S. 42. Berlijn S.W. 48 Berlijn C. 2.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Berlijn
August Hülverscheidt, 133 I Lütticherstr.,	Aken.
Opg. door den heer Emile Habets,	Vijlen-Vaals (L.)
H.H. Lührs, administrador de la Hacienda de Bravo J. Anexas,	Contepec, Est de Michoacan (Rep. Mexico).
Opg. door den heer J. de Boer, Tlalpam.	
Willem Kuijk, 9 Rue du Caire, P.A. v.d. Mersch, Apartado 2771, F.A.J. Bode, p/a. Astra Romanâ, J. den Besten Jr., p/a. Astra Romanâ, Mej. G.L. Donner, p/a. Astra Romanâ, W.C.M. van Dorsen, p/a. Astra Romanâ, A.M. Dozy, p/a. Soc. Miniera din. Jud. Bacau Dârmanesti, R.E. Duin, p/a. Astra Romanâ, C.J. v.d. Feen, Comune Beceni, C.J. Gottschalck Jr., p/a. Soc. Astra Romanâ, E. Greeven, p/a. Soc. Orion, J.P.W. Kistjes, p/a. Soc. Astra Romanâ, L.H. Koopman, Jud. Buzeu, D Ouwehand, Internationala Romanâ, A.B. Pundke, p/a. Soc. Astra Romanâ,	Parijs. Mexico D.F. Bucarest (Rum). Bucarest (Rum). Moreni (Rum). Bucarest (Rum). Bucarest (Rum). Bucarest (Rum). Bucarest (Rum). Arbanasi, (Rum). Bucarest (Rum). Ploesti (Rum). Bucarest (Rum). Zilisteanca (Rum). Gura Ocnitei (Rum). Moreni (Rum).

C. v.d. Poll, p/a. Astra Romanâ,	Bucarest (Rum).
F.S.J. Vis, p/a. Astra Romanâ,	Bucarest (Rum).
D. Buisman, p/a. Banca Generala Romanâ,	Bucarest (Rum).
J. de Bruin, p/a. Soc. Astra Romanâ,	Moreni (Rum.).
E. Hepner, p/a. Soc. Astra Romanâ,	Gara Palas (Rum.).
P.E. van Twisk, 638-53e straat,	Brooklijn, N.-Y.
Opg. door den heer J. van Folker,	Brooklijn, N.-Y.
Ido J. Reinhardt Muurling, oud-Cons.-Gen. der Nederl.,	117 Hudson St., Brooklijn N.-Y.
Piet Delgyer, 130 Park Ave,	Plainfield, N.-Y.
Opg. door den heer D.G. Verschuur,	Nieuw-York (V.S.v.A.).
E.J. Veenendaal, p/a. Nederl. Handel-Maatschappij,	Hongkong.
M.H. Woutman, p/a. Nederl. Handel-Maatschappij,	Hongkong.
T. de Meester, p/a. Java China Japan Lijn,	Hongkong.
Allen opg. door den heer J.A. Deknatel,	Hongkong.
Augusto Otamendi,	Maracaibo (Venez.).
Felicia Otamendi, p/a. A. Otamendi,	Maracaibo (Venez.).
Daniël Henriquez, p/a. Casa 'La Palma',	Maracaibo (Venez.).
Jacobo Henriquez, p/a. Casa 'La Campana',	Maracaibo (Venez.).
J.S.E. Pieters, p/a. Van Dissel, Rode & Co.,	Maracaibo (Venez.).
Federico H. Dania, p/a. Van Dissel, Rode & Co.,	Maracaibo (Venez.).
Allen opg. door den heer S.F. Duwaer,	Maracaibo (Venez.).
G. Spek, p/a. den heer C.H. Kraayeveld,	Ismailia (Egypte).
C. Zwaan, p/a. den heer C.H. Kraayeveld,	(Egypte).
Beiden opg. door den heer B. Kroon,	(Egypte).
J.A.B. Reitz, Maitland Str.,	Bloemfontein (O.V.S).
P.K. Albertijn, Normaalschool,	Bloemfontein (O.V.S).
Beiden opg. door den heer P.J. Faure,	Bloemfontein (O.V.S).

Van fouten in namen of adressen wordt verbetering ingewacht bij de Administratie, Wijnstraat 81, Dordrecht.

Rekening en verantwoording van het Hoofdbestuur A.N.V. over 1911.

Ontvangsten.

1.	Voordeelig saldo van 1910	<i>f</i> 1168.88	
	Af- en bijboekingen in 1911	<i>f</i> 70.02	<i>f</i> 1098.86
2.	Bijdragen der Groepen		<i>f</i> 16365.45
3.	Bijdragen der Zelfst. Afdeelingen		<i>f</i> 1074.17
4.	Subsidie van de Nederl. Regeering		<i>f</i> 3600. -
5.	Buitengewone ontvangsten		<i>f</i> 249.
6.	Opbrengst uitgaven A.N.V.		<i>f</i> 84.99
7.	Renterekening legaat mej. I. Rikkers		<i>f</i> 79.90
8.	Gekweekte rente		<i>f</i> 162.29½
			<i>f</i> 22714.66½

De Commissie bedoeld in art. 6 der Statuten heeft in hare vergadering van heden, de rekening en verantwoording van het Hoofdbestuur van het A.N.V. over 1911 nagezien en met de voorhanden bescheiden en verantwoordingsstukken vergeleken. Een en ander geeft den indruk, dat de penningen met zuinigheid en zorg worden beheerd en de Commissie heeft dan ook geen bezwaar gevonden om de Rekening en Verantwoording goed te keuren, onder dankzegging aan den waarn. Alg. Secretaris-Penningmeester.

Voor Groep België: Mr. H.J.M. Tijssens.
Voor Groep Suriname: Mr. G.F. Baron thoe
Schwartzenberg en Hohenlansberg.
Voor Groep Ned. Antillen: C. Statius Muller.

Dordrecht, 29 Juni 1912.

Uitgaven.

1.	Renterekening legaat mej. I. Rikkers	<i>f</i> 79.90
2.	Salarissen ½	<i>f</i> 1797.49½
3.	Kantoorh., onderh. en verwarm. ½	<i>f</i> 209.74½
4.	Drukwerk, kantoorbeh., porti enz	<i>f</i> 633.855.
5.	Verschotten Bestuur en Afgevaard.	<i>f</i> 474.69½
6.	Subsidie aan Neerlandia	<i>f</i> 7673 39½
7.	Subsidie aan de Boeken Commissie	<i>f</i> 2400. -

8.	Ned. onderwijs in den vreemde	<i>f</i> 560.03
9.	Druk en herdr. van uitgaven A.N.V.	<i>f</i> 263.45
10.	Ondersteuning en tegemoetkomingen	<i>f</i> 500. -
11.	Lidmaatschappen	<i>f</i> 503.99
12.	Propaganda	<i>f</i> 811.43½
13.	Subsidies aan de Groepen	<i>f</i> 1592.27
14.	Subsidies aan de Zelfst. Afdeelingen	<i>f</i> 189.50
15.	Studiebeurzen J. Sprockel en J.G. Veeris	<i>f</i> 425.26
16.	Bijdrage aan de Verkeerscommissie	<i>f</i> 10. -
17.	Buitengewone uitgaven	<i>f</i> 448.09
18.	Subsidie aan den Vacantieleergang	<i>f</i> 100. -
19.	Bijdr. Wilhelmina-Hospitaal te Smyrna	<i>f</i> 200. -
20.	Bijdr. Vlaamsche Hoogeschool <i>fr</i> : 200	<i>f</i> 95.58
21.	Bijdr. Ned. Tooneelvoorstellingen in Vlaanderen <i>fr</i> : 500. -	<i>f</i> 238.25
22.	Bijdr. Alg. Ned. Studentencongres	<i>f</i> 75. -
23.	Tentoonstellings-Commissie	<i>f</i> 318.76
24.	Bijdrage aan het Fonds tot kapitaalvorming	<i>f</i> 1000. -
25.	Saldo	<i>f</i> 2113.97
		<i>f</i> 22714.66½

Voor de noodlijdenden in de kolonie Curaçao.

De volgende oproeping is de vorige maand aan vele landgenooten verzonden:

Leiden, Augustus 1912.

Landgenoot.

In aansluiting aan de in de dagbladen verschenen oproepingen, uitgegaan van de Vereeniging Oost en West en het Algemeen Nederlandsch Verbond, tot het bijeenbrengen van gelden ter leniging van den nood, die in onze kolonie Curaçao geleden wordt, komen ondergeteekenden tot U om ook Uwe hulp in te roepen.

Hoe zwaar onze door de natuur zoo zeer misdeelde eilanden Bonaire en Aruba geteisterd worden, nu de regen zoo lang is uitgebleven en alle middelen van bestaan zijn te niet gegaan, nu de oogst totaal is mislukt, de dieren sterven, de bodem een dorre woestenij is geworden, nu scheurbuik en dysenterie beginnen te heerschen - men heeft het in de couranten kunnen lezen. En dat deze berichten niet overdreven waren, blijkt wel uit het door den Gouverneur van de kolonie Curaçao op een desbetreffende vraag van Z. Exc. den Minister van Koloniën geseinde antwoord: 'de armoede op Bonaire en Aruba is zeer groot. Ook in de buitendistrikten van Curaçao zijn veel behoeftigen. Eene inzameling is zeer gewenscht.'

Laat het Nederlandsche volk hier helpen. Moge het toonen zijn deernis in daden te kunnen omzetten. Dadelijke hulp, geld om er levensmiddelen voor te verschaffen, is hier noodig. Elke bijdrage zal dankbaar worden aanvaard.

H.M. de Koningin ging ons hierin voor. Behalve Hare reeds in de vorige maand naar de Kolonie gezonden gift van f1000. - schonk H.M. aan de Groep Nederlandsche Antillen van het Alg. Nederl. Verbond reeds wederom f500. - voor dit doel, terwijl H.M. de Koningin-Moeder volgde met een even groote gift, en Z.K.H. de Prins der Nederlanden aan de Groep Nederlandsche Antillen een gift van f200. - toezond.

Waar ons Koninklijk Huis zoo voorgaat, mag Nederland niet achterblijven. Veel zal noodig zijn om de ellende, die daarginds door onze stamgenooten geleden wordt, te verzachten.

Het Kantoor van het Alg. Nederl. Verbond, Wijnstraat 81, Dordrecht, en het Bureau van de Vereeniging Oost en West, Heulstraat 17, Den Haag, zijn bereid, de giften in ontvangst te nemen.

Mogen zij in ruime mate vloeien.

Het bestuur van de Groep Ned. Antillen van het Alg. Nederl. Verbond te Willemstad, zal in overleg met den Gouverneur van Curaçao voor de juiste verdeling der ingekomen gelden zorgen.

Het Comité tot leniging van den nood in de Kolonie Curaçao:

Voor het Alg. Nederl. Verbond:

Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, Alg. Voorzitter.

Mej. E. Baelde, Alg. Ondervoorzitster.

N.J. Roelfsema, Alg. Secr.-Penningmeester.

Kapt. J.A. Snijders Jr., } Vertegenwoordigers voor de Groep Ned. Ant. van het
A N.V.

Prof. Dr. J. Boeke, Zoeterwoudsche Singel 8 b, van het Comité. }

Vertegenwoordigers voor de Groep Ned. Ant. van het A N.V. Leiden, Secretaris

Voor de Vereeniging Oost en West:

Mr. A. van Gennep, Voorzitter.

A.B.J. Prakken, Ondervoorzitter.

E. van Assen, Secretaris.

A.A.C. Harting, Penningmeester.

Beknopt verslag der Hoofdbestuursvergadering van 15 Juli te Dordrecht.

Aanwezig de heer Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, voorzitter; de dames E. Baelde, onder-voorzitster en R. de Guchtenaere, en de heeren Prof. Dr. J. Boeke, H.A.H. Bosboom, A.C. van der Cruyssen, Dr. H.F.R. Hubrecht, J.C. Kesler, H. Meert, J.M. Pijnacker Hordijk, Mr. W. Thelen en N.J. Roefsema, secretaris-penningmeester.

Afwezig met kennisgeving de heeren Ch.R. Bakhuizen van den Brink, Mr. C.Th. van Deventer, Jhr. O.F.A.M. van Nispen tot Sevenaer, Kapt. J.A. Snijders Jr., J.D. Baron van Wassenaer van Rosande en Jhr. Mr. J.L.W.C. von Weiler.

Punt I. Notulen der vergadering van 13 April 1912.

Deze worden met een kleine wijziging goedgekeurd.

Punt II. Ingekomen stukken en mededeelingen, o.m.:

Dankbetuiging voor geidelijken steun (f100. -) aan het Wilhelmina-Hospitaal te Smyrna.

Schenking van f100. - aan het Fonds voor kapitaalvorming door den heer J.v.d.W. te Parijs.

Standbeeld voor Hendrik van Veldeke.

In herinnering wordt gebracht, dat het plan tot oprichting van dit standbeeld is uitgegaan van het Taalen Letterkundig Congres te Maastricht in 1910 gehouden^{*)}.

Besloten wordt f25. - bij te dragen.

Gedenkteeken voor mevr. Bosboom - Toussaint te Alkmaar.

Besloten wordt ook voor dit gedenkteeken f25. - bij te dragen.

Inzending der A.N.V.-Tentoonstelling op het Antwerpsch Congres.

Besloten wordt dat het A.N.V. met zijn tentoonstelling aan het Ned. Taal- en Letterkundig Congres te Antwerpen zal deelnemen.

Jaarverslag en rekening en verantwoording der Boeken-Commissie, de laatste sluitend in uitgaaf en ontvangst met een bedrag van f5042.97, waaronder een nadeelig saldo van f4.16.

De voorzitter spreekt in den geest der vergadering een woord van hulde voor dit verslag.

^{*)} Zie Neerlandia Aug. 1910, blz; 171.

Schrijven van den heer Deelken te Ameland betreffende het aanleggen van scheepsboekerijen.

Hieromtrent zal het oordeel der Boeken-Commissie worden ingewonnen.

Klacht over gebrek aan Nederlandsche muziek aan boord der Ned. schepen.

Besloten wordt overleg te plegen met de Vereeniging het Nederl. Lied, met dien verstande, dat die vereeniging zal worden gewezen op de wenschelijkheid eener verspreiding o.a. van het Nederlandsch Volksliederenboek, uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Met een betrekkelijk gering aantal exemplaren van het Volksliederenboek zijn de meeste passagiersbooten van Ned. Stoomvaartlijnen gebaat.

Klachten over het gebruik van buitenlandsch papier door Ned. ambtenaren, het Fransch op Nederlandsche spoorkaartjes, en het niet gebruiken der Ned. taal op h.t.l. afgegeven reispassen.

Na een uitvoerige gedachtenwisseling wordt besloten dat het Dag. Bestuur, zijn voordeel doende met de gemaakte opmerkingen, in elk bijzonder geval naar bevind van zaken zal handelen.

Punt III. Neerlandia.

De voorzitter deelt mede, dat van de Commissie belast met een onderzoek naar de redactie-regeling een ontwerp is ingekomen. Het Dag. Bestuur heeft er over beraadslaagd en stelt voor het reglement, onder dankzegging aan de Commissie, te aanvaarden en het bij wijze van proef een jaar in werking te stellen om te zien in hoeverre het in de praktijk blijkt te voldoen. - Aangenomen.

Punt IV. België.

Verzoek om steun van de R.K. Ned. School te Antwerpen.

Besloten wordt het bestuur der school in overweging te geven zich om subsidie tot de Ned. Regeering te wenden, mits de school voldoet aan de voorwaarden om daarvoor in aanmerking te komen.

De verspreiding van het Technisch Tijdschrift in Vlaanderen.

Medegedeeld wordt, dat hieraan door Groep België gevolg is gegeven en de zaak in het najaar geregeld zal worden.

De wenschelijkheid der stichting van een Fransch-Vlaanderenfonds.

De vergadering is van oordeel dat, nu pogingen worden aangewend tot het verkrijgen van een algemeen fonds, waaruit zoo mogelijk alle deelen van den Ned. stam dienen te worden gesteund, daarnaast door het Hoofdbestuur geen pogingen om afzonderlijke fondsen te stichten kunnen worden aangewend. Willen leden van het A.N.V. een afzonderlijk fonds stichten, dan is daar natuurlijk niets tegen.

Punt V. Ned. Oost-Indië.

De propaganda in Indië.

Medegedeeld wordt, dat van het Groepsbestuur een schrijven is ontvangen, waarin het zich verklaart tegen de aanstelling van een propagandist, daar dit te veel onkosten zou met zich brengen.

De gelden voor de stormramp.

In herinnering wordt gebracht, dat Groep Ned. Indië gelden tot een bedrag van f 4026.02½ heeft bijeengebracht voor de slachtoffers van de stormramp in het najaar van 1911. Een deel dier gelden is ongebruikt gebleven en de vereeniging Oranjehuis heeft in overweging gegeven, dat overschot te storten in het Prins-Hendrik-Fonds, dat ook bij rampen steun verleent, hetgeen door het Groepsbestuur in Indië is goedgekeurd. - Aldus besloten.

Indische bijdragen voor Neerlandia.

Van een lid te Batavia is een aanbieding ingekomen om geregeld bijdragen voor Neerlandia te zenden. - Het aanbod zal worden overwogen.

Punt VI. Zuid-Afrika.

Johannesburg.

Medegedeeld wordt, dat de ijverige secretares der Afdeeling Johannesburg den wensch heeft geuit voor het bijeenbrengen van een vaste Ned. Boekententoonstelling. - Besloten wordt de B.-C. te raadplegen.

Zuid-Afrika-nummer van Neerlandia.

Aan het bestuur der Afdeeling Johannesburg, die het plan tot de uitgave van zulk een nummer heeft geopperd, is in overweging gegeven in overleg te treden met den afgetreden secretaris van het Perskantoor te Dordrecht, die thans weder te Pretoria is, en die de wenschen van de redactie te dien opzichte kent.

Aanbieding der firma Alsbach & Co. om koste-

loos muziek te zenden aan de Hollandsche zangvereeniging der Afdeeling Kaapstad.

De aanbieding wordt dankbaar aanvaard.

De voorzitter wordt uitgenoodigd met genoemde firma te dezen opzichte nader bespreking te houden.

Stichting van twee nieuwe Afdeelingen (Ventersdorp en Nijlstroom).

Deze aanwinst wordt een verblijdend verschijnsel geacht, vooral omdat men uit eigen beweging tot het A.N.V. komt. Aan de stichters is dank betuigd.

Punt VII. Zelfstandige Afdeelingen.

Berlijn.

Medegedeeld wordt, dat deze Afdeeling in het volgend jaar 1813 feestelijk wil herdenken, en dat in de commissie van voorbereiding tot dat feest verschillende invloedrijke personen hebben zitting genomen.

Chicago.

Verzoek om de uitgave van een boek over de Nederlanders in Amerika ter hand te nemen.

Een lid der Afdeeling Chicago heeft een werk over genoemd onderwerp geschreven en zou er prijs op stellen dat dit werk van wege het A.N.V. werd uitgegeven. Alvorens een besluit te nemen, zal inzage van het handschrift worden gevraagd.

Punt VIII. Vertegenwoordigers.

Hamburg.

Briefwisseling over de Nederlandsche Vereeniging.

Medegedeeld wordt, dat het niet gelukt is de pas gestichte Ned. Vereeniging tot aansluiting bij het A.N.V. te bewegen, vooral omdat het bedrag van het lidmaatschap, 40 Mark, veel Nederlanders zou verhinderen zich bij het A.N.V. aan te sluiten.

Overwogen wordt de aanstelling van een vertegenwoordiger aldaar, zoolang er geen Zelfstandige Afdeeling is gesticht.

Lourenço Marques.

Aanbieding van den heer Wolthers, Ned. consul, om als vertegenwoordiger op te treden.

Met waardeering wordt dit aanbod aanvaard.

La Guaira.

Benoemd wordt als vertegenwoordiger aldaar, de heer I.J. de Hart, op aanbeveling van den aftredenden vertegenwoordiger, den heer L. Raven Jr.

New Brighton.

Bericht van aanneming der benoeming tot vertegenwoordiger door den heer C. Hess.

San Francisco. - Panama Wereldtentoonstelling 1915.

Eenige gegevens over dit plan zijn ingekomen. Besloten wordt de besturen der Groepen Suriname en Ned. Antillen in overweging te geven de vraag ter sprake te brengen of zij in dezen iets kunnen doen voor de A.N.V.-belangen. Ook den vertegenwoordiger te San Francisco, den heer E.J.F. van Hanswijk Pennink, zal een dergelijke vraag worden voorgelegd.

Santa Fé.

Bericht van aanneming der benoeming tot vertegenwoordiger door den heer J.A. Benraadt.

St. Kitts.

De heer J.C.Th.G.J. Heyligers wordt benoemd tot vertegenwoordiger aldaar.

Stockholm.

De heer J.W. Doyer wordt in de plaats van den heer Immink, die wegens drukke werkzaamheden heeft bedankt en wien de dank van het Hoofdbestuur is gebracht, benoemd tot vertegenwoordiger.

Punt IX. Rondvraag.

De Vlaamsche afgevaardigden vragen inlichtingen over inrichting en werking van de Jongel.-Afdelingen in Nederland in verband met plannen tot oprichting van een Brusselsche Jongelieden-Afdeeling.

De inlichtingen worden toegezegd.

Uit de Algemeene Nederlandsche Studentenwereld. Een studentenbijeenkomst.

Indien het niet verboden was, of althans minder aanbevelenswaardig, om het woord in Neerlandia te gebruiken, zou men het Alg. Nederl. Verbond de 'sympathieke' vereniging bij uitstek kunnen noemen. Immers niet alleen de meening die de meeste Nederlanders hebben over het Verbond is sympathiek, maar ook bestaat juist een heel groot deel van zijn werken in het betoonen van sympathie met uit vaderlandslievend en taallievend oogpunt minder goed bedeelde, dat wil zeggen dat men met groote belangstelling kennis neemt van de nooden der taalgenooten en die belangstelling in wijden kring opwekt en levendig houdt. Want dergelijke zuiver zedelijke steun kan niets beteekenen, voorzooover ze niet uitgaat van eensgezinde groepen.

Deze overwegingen hebben het bestuur van de Stud.-Afd. van het A.N.V. te Leiden ertoe gebracht een poging te wagen om door meer bekendheid meer belangstelling te wekken voor het streven der Vlaamsche studenten voor de *Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool*. Dat het tot nog toe voornamelijk Leiden was, waar men dat deel van den strijd der Zuiderbroeders beter ging begrijpen (hoe langzaam het dan ook vorderde en nog vordert) lag aan de Vacantieleergangen, gedurende de laatste zeven jaren te Leiden gehouden voor Vlamingen en

Zuid-Afrikaanders en waarover men de desbetreffende artikelen in Neerlandia kan nazien. Althans het aantal der Leidenaars, die in het hechte makkerschap der Gentenaars en Leuvenaars nog iets meer zagen dan een aan de Vlamingen eigen lust tot bendeforming met uit den aard der zaak onbereikbare leuzen, is in de laatste jaren staag aangegroeid. Zij zagen in, dat... maar thans hiervan niet, omdat een geschreven artikel als dit oneindig veel minder overtuigen zou dan het gesproken woord en het juist mijn bedoeling is op te wekken dat gesproken woord te gaan hooren.

Dit jaar wordt voor de eerste maal de Vacantieleergang in Amsterdam gehouden en door Amsterdamsche studenten voorbereid; de tijd is dus aangebroken dat de Vlaamsche studenten hun betrekkingen ook buiten Leiden gaan aanknoopen en dat de Nederlandsche studenten met Leiden als middelpunt hun de vriendschap en zoo mogelijk medewerking aanbieden, waarop de anderen krachtens hun streven naar Nederlandsch Hooger Onderwijs recht hebben.

De Leidsche en Amsterdamsche Studenten-Afdeelingen A.N.V. roepen daarom alle studentenleden van het Verbond op tot een bijeenkomst op het Landgoed 'Duin en Kruidberg' bij Santpoort, dat de heer J.T. Cremer zoo bereidwillig was open te stellen^{*)}. De besturen der mannelijke en vrouwelijke studentencorporaties hebben reeds blijk gegeven van hun instemming door de uitnoodiging tot vertegenwoordiging aan te nemen. Tevens zullen de Vlamingen van den Vacantieleergang daar worden genood om te ervaren dat voor hun streven ook hier wordt gevoeld.

Een Leidsch en een Amsterdamsch Hoogleeraar verklaarden zich bereid ter bijeenkomst de zaak der Vlaamsche studenten toe te lichten en de beteekenis ervan uiteen te zetten.

Toen een paar jaar geleden de Vlaamsche studenten in het Nederlandsch Studentenweekblad Minerva begonnen te schrijven en begrijpelijker wijze pogingen waagden langs dien weg de geschiedenis van hun lijden en strijden bekend te maken, moesten ze menigmaal hooren dat dit alles den Noordelijken taalgenooten volkomen koud liet en dat het hun zelfs

*) De datum is nader beplaat op 6 September a.s. De bijeenkomst begint te 2 uur nadat van te voren een eenvoudig maal in Hotel Velzerend de deelnemers zal vereenigen.

onaangenaam was altijd maar weer op hetzelfde aambeeld te hooren hameren.

Het is te hopen dat de zaak, zooals ze nu is, van dezen geen nadeel meer moge ondervinden en dat dit moge blijken uit voldoende belangstelling op de voorbereide bijeenkomst.

J.H. KRAMERS,

Bestuurslid A.N.V., Leiden.

Buitenland

Nederl. handelsbetrekkingen met Birma.

In de economische verslagen van Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren, komt een artikel voor van de hand van den heer W.B. Engelbrecht, vice-consul der Nederlanden, over de beteekenis van het eiland Birma voor den Nederlandschen handel.

De schrijver begint met de geschiedenis van het eiland, van den tijd dat de eerste Europeesche nederzetting zich daar vestigde. Dat was in het jaar 1519, toen de Portugeezen krachtens een tractaat met den koning van Pegu, factoryen oprichten in Martaban en Syriam.

Vervolgens doet hij eenige mededeelingen over de ligging van het eiland, het klimaat, de bevolking enz., om daarna de verschillende takken van nijverheid en handel te bespreken, verduidelijkt door tabellen en statistieken en verlucht met een aantal kiekjes van het eiland, van welke een hierbij is afgedrukt.

De heer Engelbrecht besluit zijn zeer belangwekkend artikel met 'Slotbeschouwingen', die wij belangrijk genoeg vinden om ze hier in haar geheel over te nemen:

Uit het voorafgaande is voldoende gebleken welk eene belangrijke plaats de voortbrengselen der Nederlandsche nijverheid op de markten van Birma innemen. De oorzaak behoeft niet ver gezocht te worden en wortelt voornamelijk in de aanwezigheid in Birma van Nederlandsche firma's, die grootendeels in het belang der nationale industrie werkzaam zijn.

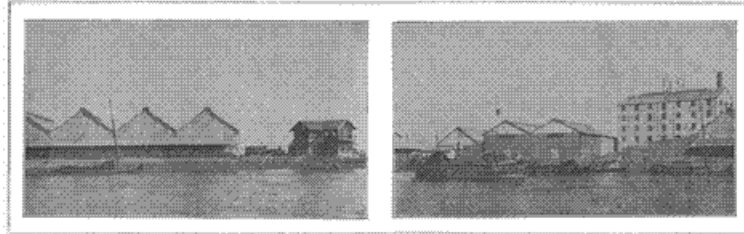
Die Nederlandsche firma's zijn: Massink & Co., Trading Company Ltd., Late Hegt & Co. en Stork & Co., Ltd., alle gevestigd te Rangoon.

Bovendien hebben de vestiging van een agentschap der Nederlandsche Handel-Maatschappij, de geregelde scheepvaartverbinding met Nederlandsch Indië en de oprichting der Hollandia-stoomrijstpellerij te Rangoon niet weinig bijgedragen tot de uitbreiding der Nederlandsche handelsbetrekkingen met Birma.

Ook de bezoeken, die enkele industrieel en aan dit land hebben gebracht, zijn aan de uitbreiding ten goede gekomen.

Ten aanzien der bovenbedoelde Nederlandsche firma's zij opgemerkt, dat zij grootendeels met Nederlandsch personeel werken, zoodat van tijd tot tijd gelegenheid bestaat tot plaatsing van jongelieden. Gewoonlijk worden voor dergelijke plaatsingen contracten gemaakt voor den tijd van 5 jaren. Het aanvangssalaris bedraagt meestal 250 Rs. per maand, terwijl jaarlijks 40 tot 50 Rs. per maand opslag wordt gegeven. Wordt het contract na 5 jaren verlengd, dan zijn de voorwaarden gewoonlijk nog gunstiger.

De Hollandia-stoomrijstpellerij, eenige jaren geleden te Rangoon opgericht, heeft gedurende het afgelopen boekjaar eene winst gemaakt groot *f*54.561.75, die gebruikt zal worden voor afschrijvingen, zoodat nog geen dividend zal worden uitgekeerd. In aanmerking genomen het uiterst moeilijke jaar voor alle rijstpellerijen, tengevolge van de groote schommeling der paddy-prijzen, die zich tusschen 98 en 204 Rs. hebben bewogen, mag het financieele resultaat, dat

Hollandia Stoomrijstpellerij te Rangoon.

door deze Nederlandsche instelling bereikt is, bevredigend worden genoemd.

Ten slotte meet er op gewezen worden, dat de steeds toenemende mededinging tengevolge heeft, dat de in Birma gevestigde firma's vaak genoodzaakt zijn lange kredieten te verleenen, waartoe slechts kapitaalkrachtige firma's in staat zijn. Het verdient derhalve aanbeveling uitsluitend met de groote handelshuizen in betrekking te treden en het aanknoopen van betrekkingen met kleine huizen te vermijden.

De toezending van waren in consignatie meet ontraden worden, omdat er geruimen tijd mee heen gaat, alvorens een nieuw merk bij de Birmeesche bevolking, die zeer behoudend is, ingang vindt. Men hecht zeer aan gebruikelijke verpakking, bekende etiketten, enz. Men zoeker daarom liever een vasten vertegenwoordiger.

Nederlandsche cursussen in Rijnland en Westfalen.

De N.R. Ct. meldt in haar blad van 27 Juli:

‘Zaterdag is in een der lokalen van de school voor meisjes te Elten op plechtige wijze geopend de cursus in Nederlandsche taal, aardrijkskunde van Nederland en zijn koloniën en vaderlandsche geschiedenis aan kinderen van Nederlandsche ouders te Elten c.a. De openingsrede werd gehouden door den heer Rienks, in opdracht van den Minister van Buitenl. Zaken.

Op het aangekondigde uur waren in het daarvoor aangewezen schoollokaal aanwezig 45 kinderen. Verder de heer Remy, consul der Nederlanden te Kleef, de heer Franken, president der plaatselijke schoolcommissie, de heer Zeek, burgemeester, en de heeren Cuypers en Hortman, wethouders van Elten, de heer Velder, leeraar aan de Rijkskweekschool, mej. Drees, hoofdonderwijzeres te Elten en de heer Rademaker, hoofd der school te Lobith. Laatstgenoemde is belast met de leiding van den cursus te Elten.

De heer Rienks heette de aanwezige autoriteiten in de Duitsche taal welkom en dankte voor den steun, dien hij van hen mocht ondervinden.

Burgemeester Zeek gaf daarna uitdrukking aan zijn vreugde over de opening van dezen cursus. Hij legde er den nadruk op, dat hij zeker was te spreken uit naam van de geheele Eltensche burgerij, wanneer hij deze school van ganscher harte een floreat toewenschte. Vervolgens sprak de heer Remy, consul te Kleef.

De cursussen te Goch en te Kleef zullen in de volgende week worden geopend.’

Neerlandia hoopt ter gelegener tijd op deze cursussen terug te komen.

Vereeniging Nederland te Kleef.

In de jaarvergadering dezer vereeniging werden tot bestuursleden gekozen de heeren W. van Velthooven, voorzitter; J.P. Quispel, tweede voorzitter; J.A. van Ede, Stechbahn 37, secretaris; H. van Straten, penningmeester en W. Ouwerkerk, bibliothekaris. De Vereeniging telde op 30 Juni 70 leden.

Nederland

Boeken-tocht.

Naar het voorbeeld van de Afdeeling Walcheren heeft de sub-Boeken-Commissie van de Stud.-Afdeeling Leiden een ommetocht door de stad gehouden om oude boeken aan de huizen op te halen. Deze Commissie had daartoe de medewerking van de Burger-Afdeeling Leiden ingeroepen en dank zij haar krachtige hulp en vooral de onbeperkte wijze waarop deze voor geldmiddelen voor de onderneming gezorgd heeft, is de sub-Boeken-Commissie er in geslaagd den tocht tot stand te brengen. Gedurende zeven dagen is er per handkar opgehaald en bergen boeken zijn binnen gebracht, dertig kisten van een gemiddelden inhoud van 150 d.M³. zijn naar Rotterdam gezonden, meerendeels met uitstekenden inhoud.

Door de resultaten van deze tijdelijke samenwerking zijn de Afdeelingen nader tot elkaar gebracht. In een Commissie van beide Afdeelingen, waarin burgers en studenten zitting hebben, zullen zij blijvend samenwerken.

Deze Commissie is als volgt samen gesteld:

Voorzitter: Prof. Dr. L. Knappert; secr. penningm: A.C. Pekelharing, Apothekersdijk 28; leden: de dames J.H. Grondhout, B. van Doesburgh, de heeren H.J. Smidt en P. de Kat Angelino.

De sub-commissie blijft zich aanbevelen in de vrijgevigheid van allen, die Nederlandsche boeken willen opruimen.

Voor de sub-Boeken-Commissie van de Leidsche Afdeelingen v/h. A.N.V.:

A.C. PEKELHARING, secr.-penningm.

Het Nederlandsch Openluchtmuseum.

Te Arnhem is, zooals aan velen bekend zal zijn, de Vereeniging 'Het Nederlandsch Openluchtmuseum' opgericht. Deze Vereeniging beoogt niet uitsluitend een Geldersch, maar zooals de naam reeds aanduidt, een Nederlandsch, een Nationaal doel.

Arnhem werd alleen als zetel der Vereeniging gekozen, omdat geen plaats in ons land in hare omgeving meer dan Gelderland's hoofdstad die eigenschappen vereenigt, noodig tot slagen.

Hoofdzakelijk stelt de Vereeniging zich ten deel op een uitgestrekt terrein samen te brengen wat in ons land typisch is ten plattelande en helaas verdwijnt, ten einde zoo doende een overzicht vast te leggen en te krijgen van de ontwikkelingsgeschiedenis van het landleven in zijn vollen omvang. Het rijke menschenleven zal hier aan den bezoeker voorbijtrekken, zooals zich dit uit in zijn zoeken naar bescherming tegen weer en wind, naar bevrediging van zijne behoeften en van zijn genot. Als gevolg hiervan zullen op het terrein van het Openluchtmuseum de verschillende typen van boerenwoningen met hun huisraad en gereedschap tot uitoefening van het bedrijf verrijzen en wel in de hun eigen omgeving. Hiervoor wordt reeds hoog en laag terrein geveegd, aan welken eisch de omgeving van Arnhem kan voldoen. Die eisch stelt ook de molen, van welke zooveel bekoring in het Nederlandsch landschap uitgaat, de water- en windmolen in al zijn soorten, hetzij hij het graan tot meel maalt, de lompen tot papier bereidt of het water van lager naar hooger verplaatst.

Verscholen ligt daar dat eenvoudig dorpskerkje niet met leien, maar met eikenhouten daken gedekt, de scaliën van eertijds. In zijn eenvoud mist het den toren, maar de klok, die ten bedehuize roept, is in een op zich zelf staande houten klokkenstoel ondergebracht.

Groot is de afwisseling der omlijsting van de huizen, de knotwilg wisselt af met den beuk, de eik met den spar en tevens treft ons, wanneer wij dit niet vroeger opmerkten, hoe groot de verscheidenheid is tusschen die bescheiden bij den grond groeiende planten. Oudere van dagen zullen in de eenvoudige bloemen menige bekende van eertijds vinden die door zucht tot verandering en navolging plaats maakt voor... niet altijd fraaiere. Even groot als het verschil is in de typen van huizen, zelfs nog grooter is dat der groepeerings der huizen onderling in de dorpen. Geheele dorpen zullen echter niet verrijzen, maar in een zaal van een gebouw zijn teekeningen uitgestald, waarin de verschillen in dorpsaanleg niet alleen als geheel, maar ook de verscheidenheid van ligging der huizen onderling wordt aangegeven.

Boerenbinnenhuis uit het Openluchtmuseum bij Kopenhagen.

Betreden wij de huizen zelf, waarbij zelfs de put of pomp de aandacht verdient, dan treffen ons de bewoners in hun afwisselende lichaamsbouw en kleeding. Wien dit vroeger niet zoo opviel, dringt zich de vraag op van waar dit onderscheid en dit leidt wellicht tot studie.

Dat woord studie is op het Openluchtmuseum ten volle toepasselijk. Een uitgebreid veld biedt het hiervoor aan in al zijn uitingen en de veel besnaarde mensch vindt hier in dat Openluchtmuseum, in dat opengeslagen boek 'en relief', telkens iets van zijn gading, hetzij hij aan de oppervlakte blijft hangen en zich tevreden stelt met kleuren-harmonie of zich verdiept in de oplossing van het vraagstuk der verscheidenheid. In dat beek mag geen bladzijde gemist worden voor den man van studie, van daar dat op één plaats alle typen moeten vereenigd worden, eerst dan wordt de vergelijkende studie mogelijk van dat materiaal, dat de beschavingsgeschiedenis van de plattelandsbevolking vormt.

Gaandeweg en met toenemende snelheid verdwijnt dit materiaal uit het Nederlandsche landschap, het wordt tijd de overblijfselen te verzamelen en aan te vullen. Dit wil het Nederlandsch Openluchtmuseum.

Gij, die het Oud-Nederlandsch boerenhuis en zijn omgeving liefhebt wegens de bekoring, die er van uitgaat, of wegens de studie, waartoe het zich leent, Gij allen Nederlanders roepen wij op: helpt ons de Nationale gedachte verwezenlijken, vertegenwoordigd in

Het Nederlandsch Openluchtmuseum.

Die hulp uitte zich door lid te worden van de Vereeniging 'Het Nederlandsch Openluchtmuseum'.

De ondergeteekende is verder bereid op de roepstem der Afdeelingen van het Algem. Nederl. Verbond in woord en beeld het nationaal belang van het Nederlandsch Openluchtmuseum aan te toonen en te bepleiten, waar dit laatste noodig mocht zijn.

H a t t e m .

F.A. HOEFER.

Nederlanders en Stamverwanten,

Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te gebruiken.

Vlaanderen

Koning Albert en het Nederlandsch.

Bij de Conscience-feesten te Antwerpen heeft de Koning der Belgen een Vlaamsche rede gehouden ‘zoo klaar en zoo zuiver, dat er nu nooit meer aan te twijfelen valt: onze taal is in eere hersteld aan het koninklijk hof.’

Dr. Max Rooses heeft over dit heugelijke feit in de Nieuwe Gazet de voldoening van het Vlaamsche volk aldus uitgesproken:

‘Reeds drie maanden geleden zei de Koning, dat het Conscience-jubel een nationaal feest was, en dat hij het met ons te Antwerpen zou komen vieren. Gisteren in den dag had hij herhaaldelijk ieder gekenden Vlaming in het Vlaamsch aangesproken. Aan het feestmaal sprak hij een sierlijk krachtig Nederlandsch, in antwoord op een treffenden groet van den heer burgemeester. Wat die twee daar gedaan hebben, wordt niet meer ontgaan; van heden af is in Antwerpen het Vlaamsch de taal van het openbaar leven daaraan wordt niets meer veranderd. Het is van zelf gekomen, het zal niet meer vergaan.

Wij zijn er onzen Koning niet minder dankbaar om, zoo eenvoudig en natuurlijk deze houding aangenomen te hebben, evenals wij onzen burgemeester dankbaar zijn om het volgen van zijn vroegsten stelregel: “Ik ben burgemeester eener Vlaamschgezinde stad, dus ben ik Vlaamschgezind.”

Wij zijn er onzen Koning nog hartelijk dankbaar voor, zoo geheel opzettelijk het aandenken van Jan van Rijswijck in zijn redevoering opgeroepen te hebben. Hij toonde hoe hoog hij onzen grooten burgemeester achtte en hoe goed hij het Antwerpsch hart kende. Jan van Rijswijck had den weg eerst ingeslagen, zijn opvolger en de Koning zelf volgden hem.

De Vlaamsche Beweging is doorgedrongen tot het volk, niet in woord alleenlijk, ook in de daad. Antwerpen is Vlaamsch geworden en zal het blijven.’

Zulk een gebeurtenis is een gelukwensch waard!

[Twee Vlaamsche liederen]

Aan Hendrik Conscience

R. de Cneudt

Volkslied

O. Roels

Breed, doch gloedvol.

1. Uw land lag droef en duister en zonk in kil-len nacht. Gij hebt weer licht en luis-ter aan 't arme volk gebracht. Zijn schoonheid was ge-vlo-den, zijn geest-kracht lag aan band,- Gij wek-te't uit de doo-den en leid-de't aan uw hand,- Gij schiept, uit nacht en noo-den het Vlaamsche Va-der-land! Gij schiept, uit nacht en noo-den het Vlaam--sche Va-der-land!

2. O mensch vol eedle deugden, gij waart zoo groot als goed, met schoon-heid en met vreug-den hebt gij uw volk ge-voed! Uw schat van gul-den droo-men, uw lief-de en tee-der-heid, gij hebt het al ge-no-men, en aan uw volk ge-wijd!- Ge-groet, die zijt ge-ko-men en Vlaandren hebt be-vrijd! Ge-groet, die zijt ge-ko-men en Vlaandren hebt be-vrijd!

3. De glo-rie van 't ver-le-den her-leef-de bij uw woord, en 't volk ver-acht, ver-tre-den, werd door uw stem be-koord! De Leeuw van Vlaan-dren maak-te de her-ten fier en groot, tot elk zijn boei-en slaak-te, en elk den nacht ont-vlood - en gansch een volk ont-waak-te bij 't rij-zend mor-gen-rood! en gansch een volk ont-waak-te bij 't rij-zend mor-gen-rood!

4. Thans rijst, in Vlaan-drens gou-wen al-om het red-dend licht, en ver-der, hoo-ger schou-wen wij met ver-rukt ge-zicht En - drijft ons volk weer krach-tig op ei-gen vrij-e vlerk, wordt Vlaandren rijk en machtig, ons volk weer schoon en sterk,- wij blij-ven steeds in dach-tig: Jong-Vlaandren is uw werk! wij blij-ven steeds in dach-tig: Jong-Vlaandren is uw werk!

Breed en met geschrift.

1 Waar de Maas en Scheld de vloei - en, En de
 2 Waar de Ne-rin-gen en Gil - den Noot den
 3 In de vreugt en in de smar - te Licht dat

fris - sche mei - den bloei - en, Waar nog ei - ken sterk en
 sche - del - lui - gen wil - den, Waar het kloe - ke voor - ge -
 land ons aan het har - te: Moe - dig steu - nen wij de

trotsch Rui - schen in het dich - te bosch: Daar is ons
 slacht Ne - der - sloeg de Fran - sche macht, Daar is ons
 vaan, Wen het geldt ons volks - be - staan. Hoog le - ve

Va - der - land, Daar is ons Va - derland, Dit hei - lig pand, Dit
 Va - der - land, Daar is ons Va - derland, Dit hei - lig pand, Dit
 't Va - der - land! Hoog le - ve 't Va - derland! Dit hei - lig pand, Dit

hei - lig pand, Het schone Vlaan - der - land.
 hei - lig pand, Het vrij - e Vlaan - der - land.
 hei - lig pand, Hoog le - ve 't Vlaamsche land!

Samenwerking.

De Vlaamsche Beweging heeft een paar maanden geleden een kritisch oogenblik doorleefd, een oogenblik zóó ernstig, dat men mocht vreezen dat de vruchten van een langdurig en moeilijk pogen door een sterken rukwind zouden meegesleurd worden, zonder iets anders achter te laten dan een innig gevoel van spijt over hetgeen zoo wreed vernietigd werd en een treurige herinnering aan hetgeen zoo schoon had kunnen zijn.

Wanneer wij dit hier ophalen, dan gebeurt dit natuurlijk niet om wonden open te rijten, die nog niet heelemaal genezen zijn en evenmin om kritiek te oefenen op de handelwijze van degenen, die de hooger bedoelde toestanden in het leven hebben geroepen, doch alleen om de aandacht te vestigen van allen die het goed meenen met de Vlaamsche Beweging, op het gevaar, dat er voor deze ligt in de omstandigheid zich al te vlug te laten meeslepen door een gevoel van wrevel, welke ook de oorzaak van deze ontevredenheid mag zijn.

De feiten zijn bekend: de laatste verkiezingsstrijd voor de Wetgevende Kamers heeft de drie groote staatkundige partijen zóó scherp tegenover elkaar geplaatst, dat er zeer harde, zelfs zeer kwetsende woorden gevallen zijn. De Vlaamschgezindheid van sommige leiders der Vlaamsche Beweging werd in twijfel getrokken en vooral ter zake van de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool werden de ernstige bedoelingen van enkelen onder degenen die zich plechtstatig in 't openbaar hadden verbonden niet te zullen rusten vooraleer de overwinning behaald was, met ongeloovig schouderophalen bejegend. Door al die aantijgingen, nauwkeurig of onnauwkeurig, dit laten wij te dezer plaatse in het midden, voelden de liberalen en de socialistten zich zoo zeer getroffen, dat zij, wij willen het niet anders aannemen, in een oogenblik van diepe misnoegdheid, besloten om in het vervolg niet langer met hun andersdenkende stamen taalgenooten samen te werken.

In de allereerste plaats zou de verjaardag van den Guldensporenslag, dit Vlaamsch nationaal feest bij uitnemendheid, - althans zoo diende het overal te zijn, - onder die heerschende ontevredenheid te lijden hebben, en dit vooral te Antwerpen, dat men zoo gaarne toch de hoofdstad van Vlaamsch-België noemt, en vanwaar enkele jaren geleden het sein gekomen was om heel Vlaanderen door, dit feest door alle Vlamingen, zonder onderscheid van stand of gezindte, te herdenken. Het begon toch juist zoo hartopbeurend te worden in de Scheldestad en, op haar voorbeeld, ook in andere steden. Het deed toch zoo goed te zien hoe op dien dag alle politieke veten vergeten werden, hoe alle standsgevoel op het achterplan werd geschoven, en hoe katholieken, liberalen en socialistten de handen in elkander legden, alle Vlaamsche handen toch, om te herdenken het feest van Vlaanderen's bevrijding.

En nu men zich ook dit jaar in feestgewaad wilde hullen en eens, al was het maar voor enkele dagen, voor enkele uren, er aan wilde denken, dat men vóór alles Vlaming was, kwam er verzet vanwege sommige liberalen en socialistten, die niet langer wilden samengaan, zooals zij beweerden, met personen die behoorden tot een partij, die hen zoo diep beleedigd had. De overtuigd Vlaamschgezinde socialistische volksvertegenwoordiger, Camiel Huysmans, met Louis Franck en Frans van Cauwelaert, één van de drie Vlaamsche hanen die het Vlaamsche volk zou helpen wakker kraaien tot het verkrijgen van de Vlaamsche Gentsche Hoogeschool, een van degenen die ook in het aanschijn van verscheidene duizenden personen, zich daartoe

plechtig verbonden had, schreef te dier gelegenheid: 'Ik moet ten andere hierbij voegen, dat mijn partijgenooten heel weinig geneigd schijnen nog met de heeren der politieke meerderheid saam te werken,' terwijl hij, om alle misverstand waarschijnlijk te vermijden, als zijn meening neerschreef, dat 'van samengaan van een politiek boven of buiten de partijen, nog moeilijk te spreken zal zijn.' De groote Vlaamsche politieke korpsen te Antwerpen, op twee uitzonderingen na, de 'Liberale Vlaamsche Bond' en de 'Nederlandsche Bond', besloten zich eenparig te onthouden, en het Guldensporenslagfeest, dat anders zoo luisterrijk gevierd werd, kon ditmaal, bij gebrek aan deelnemers, slechts op een beperkte schaal worden herdacht.

Sommige Vlaamsche bladen hadden, jammer genoeg, hun uiterste best gedaan om dien toestand te helpen scheppen. Reeds kon men juichkreten in het vijandelijk kamp vernemen, want 'de Vlaamsche blok', die reeds zoo een groote macht begon te verkrijgen, waarmede moest worden afgerekend, was uiteengeslagen en het zou nu gemakkelijker vallen om de Vlaamschgezinden te bevechten. Men zou in het vervolg weer staan, zooals men zoo lang in het verleden gestaan had, drieledig, niet drieledig, tegenover een macht waarin geen scheur te ontdekken was.

Maar, gelukkig, het gezond verstand van het Vlaamsche volk behield de overhand. In den grond wilde men geen kwart eeuw minstens terugkeeren op den weg, dien men met zooveel moeite gebaad had. Buiten de hoogergenoemde politieke vereenigingen, die niet verlangden achteruit te treden, lieten ook Het Laatste Nieuws en De Vlaamsche Gazet waarschuwende woorden hooren; zij bezwoeren de Vlamingen om op hun hoede te zijn en zich niet door lichtzinnigheid te laten meevoeren. En de Vlaamsche Hoogeschoolcommissie vaardigde een manifest aan het Vlaamsche volk uit, om het mede te deelen, dat zij geen aanleiding had gevonden om iets aan haar eendrachtig samenwerken te veranderen, terwijl hij het tevens bezwoer om ook op zijn beurt, evenmin die eensgezindheid te laten varen.

Toen kwamen de Consciencefeesten. In een indrukwekkende betooging, een hulde door heel het Vlaamsche volk aan de nagedachtenis van den grooten schrijver gebracht, kon men degenen, die eenige weken vroeger niet wilden samenwerken, achter elkaar zien voortstappen juichend en jubelend, als Vlamingen, en tijdens de groote volksbijeenkomst op de Groote Markt richtten het woord tot de menigte: de katholieke volksvertegenwoordiger Adelfons Henderickx, waarmee men eenige weken van te voren niet had willen meegaan; volksvertegenwoordiger Leo Augusteyns, de mandataris van de 'Liberale Volkspartij', een van de groote Vlaamsche kiesvereenigingen, die zich bij de viering van den Guldensporenslag had onthouden, en volksvertegenwoordiger Camiel Huysmans, wiens woorden wij hooger hebben vermeld. En deze was het, die bij het einde van zijn rede een beroep deed op de eensgezindheid van alle Vlamingen, om de zegepraal te behalen.

Gelukkig, de kwade bui was over. Het zou al te onhandig geweest zijn om verkiezingspraktijken, hoe betreurenswaardig dan ook, al te ernstig te hebben opgenomen. Er is toch bij een verkiezingkoorts zooveel uitslag, die verdwijnt zoodra ook de koorts over is, dat men er niet al te veel aandacht aan moet wijden; er wordt bij dergelijke gelegenheden zooveel gezegd en gedaan, - hoe jammer het dan ook is dat dit niet alles goed gewikt en gewogen wordt, - dat men het niet al te zwaar mag opvatten.

Waarlijk, het zou al te onverantwoordelijk geweest zijn, indien men in het eerstgenomen besluit volhard had. En nu men weer is samengegaan om Conscience te huldigen, bestaat er ook geen reden meer om hetzelfde niet te doen bij al de andere

gelegenheden die zich kunnen voordoen en om het volgende jaar niet weer den Guldensporensdag te vieren zooals men dit in de laatste jaren gedaan heeft.

Wij hebben eenige bange oogenblikken doors aan; maar nu is de gezichtseinder weer opgeklaard. De verantwoordelijkheid van de leiders tegenover het levensbelang van het Vlaamsche volk zou al te zwaar geweest zijn, indien zij niet alles gedaan hadden om de wolken te helpen verjagen.

Jef Denyn-klok.

Jef Denyn ter eere.

Wie der deelnemers aan het Brusselsche Taal en Letterkundig Congres in 1906 zal ooit dien plechtigen avond vergeten in het door en door Vlaamsche Mechelen met zijn stille straten en oude gevels, van vroegere welvaart en weelde getuigend, dien Woensdagavond, toen heel de bevolking en stamverwanten van heinde en verre toegestroomd, in gewijde stemming opstaarden naar dien hoogen stompen toren door velen in den namiddag beklommen om het geliefde Vlaanderland in wijde verte te zien wegwazen; naar dien trouwen wachter der stad, die daar in den zachten maneglans als bezield werd en zijn beiaardklanken beurtelings in teer getinkel of zwaren galm over onze hoofden uitstortte. Bekende Hollandsche en Vlaamsche liedekens, vaderlandsche zangen klonken van den toren tot ver door den tintelenden avondhemel. Koorzang van het Cyferisten gilde wisselde den beiaard af en 't was of de oude dagen herleefden toen de torenwachter zijn eentonige roepstem van de hoeken in den nacht zond:

't Is alles rustig in de steê!

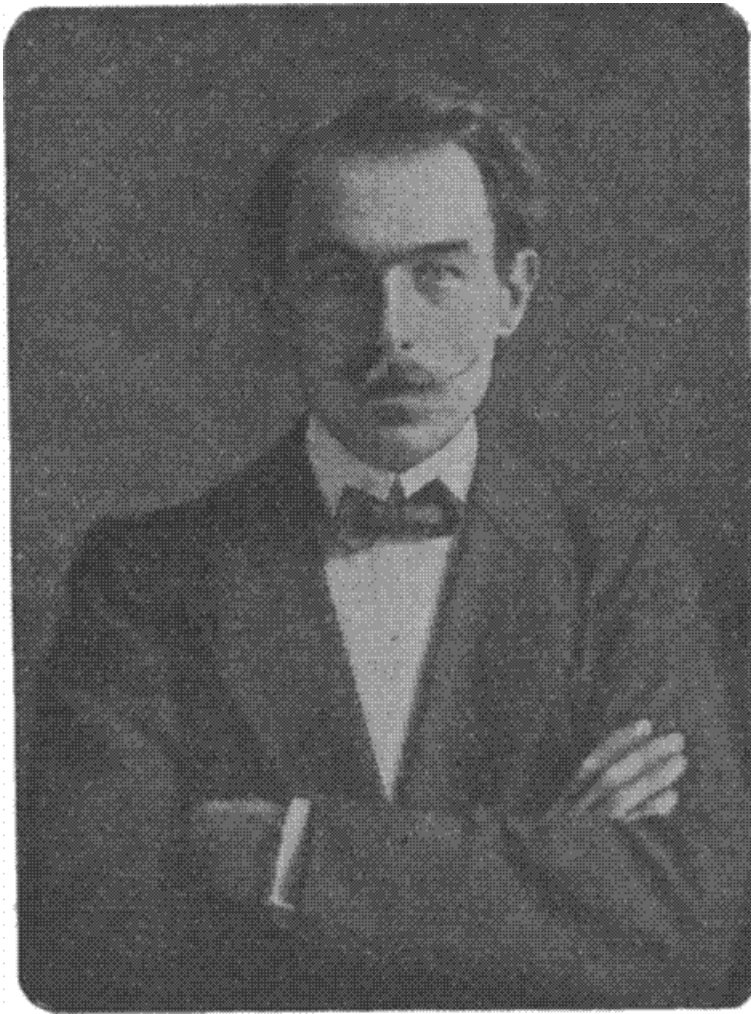
't Is al vreê.

Brave lieden, slaapt nu zacht!

De torenwachter houdt de wacht,

Menschen goeden nacht!

Geestdriftig hebben we den Tak Mechelen van het A.N.V. toen dank gebracht voor de inrichting van dit zeer bijzondere beiaard-concert en bij monde van onzen algemeenen voorzitter, den eenvoudigen kunstenaar, den beiaardier Jef Denyn

Jos. de Klerk.

Oost-Indië

Een Indische Universiteit.

Ons werd van wege de Indische Universiteits-Vereeniging toegezonden het eerste van de Bulletins, welke zij voornemens is op ongezette tijden als vliegende blaadjes de wereld in te zenden. Zij hoopt voor hare zaak op meer algemeene sympathie wanneer men nauwkeurig op de hoogte zal worden gesteld van haar streven en werken. En wel in de eerste plaats vindt zij noodig, de dwaling uit den weg te ruimen, als zou zij voor Indië in eens een volmaakte hoogeschool op den voet der beroemde universiteiten in Europa willen te voorschijn roepen.

Onder het hoofd: Wat wil de I.U.V.? Wil zij werkelijk op een gegeven oogenblik eene 'Leidsche Universiteit' te Batavia uit den grond stampen? vinden wij vermeld dat, hoewel het einddoel der vereeniging zal zijn het in het leven roepen eener Indische Universiteit, zij voorshands wil aansturen op een algemeene hogere vak-school. Zij is van oordeel, dat een universiteit 'hoe breed het onderwijs er moge (en moet) worden opgevat, in de eerste plaats aan de praktische behoeften van het eigen land beantwoorden moet, d.w.z. dat zij allereerst die bekwaamheden moet kunnen verschaffen, welke voor den staatsdienst, het onderwijs, de vrije beroepen en de technische vakken (in Indië) vereischt zijn. De I.U.V. stelt zich voor, dat ook in Indië 'het onderwijs in de meer abstrakte theoretische wetenschappen later wel geleidelijk als van zelf zal opkomen naast de dadelijk-noodige vakken, naar gelang de behoefte er aan blijkt.'

Er wordt op gewezen dat in Indië nu reeds bestaan:

een rechtskundige school: 'de opleidingsschool voor Inlandsche rechtskundigen';

een geneeskundige school: de 'S.T.O.V.I.A.';

een technische school: de 'K.W.S.';

eene school voor onderwijs in Oostersche talen, rechtskundige wetenschappen en Indische ethnographie: 'de Afd. B van het Gymnasium Willem III';

een landbouwschool en

een veeartsenijschool.

Die vakscholen zouden nu moeten worden georganiseerd tot de faculteiten van ééne Indische akademie, of wil men, voorshands Vakhoogeschool.

Het zal er van moeten komen, dat de einddiploma's dier vakscholen recht geven tot de volledige uitoefening der practijk, tot benoembaarheid dus, tot verschillende betrekkingen in den Staatsdienst.

Daarvoor is echter noodig aanzienlijke uitbreiding van de leerprogramma's bij de meesten der hooger genoemde vakscholen, en daarmede moet gepaard gaan, het in het leven roepen van de gelegenheden tot voorbereiding voor dat hooger onderwijs.

Streven naar uitbreiding van het aantal scholen voor volledig middelbaar onderwijs en naar de verkrijging van een of meer gymnasia of lycea, ligt dan ook binnen den arbeidskring der vereeniging.

Ten slotte zouden die verbeterde hogere vakscholen moeten verbonden worden onder één gemeenschappelijk toezicht en bestuur, in één zelfde plaats, om te komen tot een 'Indische hoogeschool' zij 't ook voorloopig nog voornamelijk op de practijk alleen gericht.

Voor den gang van zaken, zooals men zich dis gedacht heeft, wordt gewezen op het voorbeeld van Algiers, waar min of meer op de geschetste wijze de 'Universiteit van Algiers' is ontstaan.

Verder bevat het bulletin nog het Jaarverslag der I.U.V. over 1911, waarin de geschiedenis van het ontstaan der vereeniging wordt geschetst en waaruit wij verder alleen aanteekenen dat door belangelooze medewerking van eenige leden der vereeniging, cursussen over verschillende onderwerpen konden worden gehouden, die kosteloos toegankelijk waren voor leden van de I.U.V., leerlingen van de Afd. B van het gymnasium Willem III en van de oudste studiejaren van de Inlandsche artsen- en rechtsschool; voorts tegen betaling voor anderen.

In hoeverre de idealen der I.U.V. eenmaal bereikt zullen worden, moet de toekomst leeren; maar zeker heeft zij een nuttig werk gedaan met te doen uitkomen, dat zij zich wil aansluiten bij hetgeen op het onderwijsgebied in Indië reeds bestaat en, rekening houdende met de eischen der practijk, den weg wil bewandelen eener natuurlijke, geleidelijke ontwikkeling.

Van de schenking aan de I.U.V. van f 150.000. - door een consortium maakten wij reeds melding in het Aug.-nr.

Berichten over nog een schenking in bouwgrond, geschat op een waarde van f 200.000. - werden later weder in twijfel getrokken.

Verkort verslag van de vergadering van het Groepsbestuur met de afgevaardigden der Afdeelingen, gehouden op 1 Juni 1912 te Batavia*).

Aanwezig zijn, behalve het grootste deel der Groepsbestuursleden, de heeren Asbeek Brusse en Kooyker als afgevaardigden van de Afd. Batavia, Stokvis van de Afd. Semarang, benevens Mr. Cohen Stuart en Mr. Eekhout van de Afd. Buitenzorg.

De voorzitter, de heer Steinmetz, heet allen en in 't bijzonder de Afdeelingsafgevaardigden welkom; de notulen der vergadering met de afgevaardigden; gehouden op 16 Mei 1911 en die van de Groepsbestuursvergadering van 23 April 1912 worden gelezen en goedgekeurd.

Als eerste punt der dagorde wordt behandeld het voorstel van de Afdeeling Batavia, zijnde: Verzoek om tijdige rondzending van Neerlandia.

De Afdeeling Batavia klaagt over late ontvangst van het Verbondsorgaan; aan het Dep. van Onderwijs en door den boekhandel worden de nummers eerder ontvangen dan door de leden; de voorzitter, erkennende dat de nrs. eenigen tijd geleden door minder goedgekozen verzendingsweg laat werden ontvangen, zegt dat de nrs. thans verzonden worden met de eerstvertrekkende mailboot na de verschijning, dat een spoediger verzending niet mogelijk is.

Door andere bestuursleden wordt opgemerkt, dat vroeger de nrs. van uit Nederland rechtstreeks per mail aan de leden werden geadresseerd, evenals thans de boekhandel ze nog ontvangt; dat die wijze van verzending door de vele wisselingen en adres-veranderingen der leden echter nog meer reden tot klachten geeft.

De Afdeeling Buitenzorg brengt ter sprake:

1. Steun aan Ons Hollandsch Blaadje.

*) Getrokken uit het verslag, opgemaakt door den Sectetaris, den heer A.R. Hazenberg te Batavia.
Red.

Gevraagd wordt waarom thans een bijdrage van *f* 25. - wordt gegeven, terwijl vroeger *f* 100. - werd toegestaan; de secretaris antwoordt, dat geen bepaalde som gevraagd is, dat in 1910 laatstgenoemde som werd gegeven als steun bij de oprichting van het blaadje.

2. Het Groepsbestuur neme de propaganda en het stichten van Afdeelingen krachtig ter hand.

Bij monde van Mr. Eekhout wijst de Afdeeling Buitenzorg er op dat voor bereiking van het doel dat het A.N.V. zich ook in Indië stelt, de behartiging der Nederlandsche belangen, de Groep geldelijk krachtiger zal moeten worden dan zij nu is, wat alleen bereikt kan worden door grooter aantal leden en door financieel krachtige Afdeelingen, waartoe in de eerste plaats meer propaganda noodig is.

Als propagandamiddelen worden aanbevolen:

- a. Het aandringen bij de Groepsvertegenwoordigers op het aanwerven van meer leden, terwijl Groepsvertegenwoordigers van wie geen bedrijvigheid uitgaat, als zoodanig, door anderen moeten vervangen worden;
- b. Het uitnoodigen van bekende Nederlanders, die naar Indië komen en daar eenigen tijd vertoeven, als Mr. Van Deventer, Mr. Overvoorde, Albert Vogel, e.a. tot het houden van propaganda-lezingen of het geven van voordrachtavonden.

Voor het stichten van Afdeelingen wordt aangevoerd, dat deze veel in het belang der leden kunnen doen, omdat zij bekend zijn met plaatselijke omstandigheden en behoeften; indien er van de Afdeeling krachtige bedrijvigheid uitgaat, dan melden zich ook wel leden aan. De oprichting van volksleesgeze schappen en boekerijen, het houden van lezingen en voordracht-avonden, het steunen van onderwijsinrichtingen en van leercursussen kunnen door een Afdeeling beter bevorderd worden dan door Groepsvertegenwoordigers of door het Groepsbestuur.

Krachtige Afdeelingen zijn de steunpilaren der Groep.

De voorzitter, al het aangevoerde voor het stichten van Afdeelingen beamende, zegt dat er door het Groepsbestuur pogingen daartoe zijn in 't werk gesteld; echter zonder goeden uitslag tot nu toe. Te Soerabaja, waar 54 leden aanwezig zijn, is de poging mislukt. Over het stichten eener Afdeeling te Bandoeng is het Groepsbestuur thans in bespreking; de Groepsvertegenwoordiger aldaar, de heer W. Lubberink, doet er zijn best voor. Voor Padang waar vroeger een Afdeeling bestond, en waar nog een batig saldo van bijna f200. - beschikbaar is, zal met den Groepsvertegenwoordiger, den heer Westenek, in overleg getreden worden. Er zal worden voortgegaan met pogingen tot het vormen van Afdeelingen.

Wat betreft het vervangen van Groepsvertegenwoordigers, die niet veel ijver toonen, merkt de voorzitter op dat het al moeite genoeg kost er personen voor te vinden; dat men ten deze niet te veeleischend moet zijn.

De heer Roessingh van Iterson gevoelt niet zoo veel voor het stichten van Afdeelingen; voor de financiën der Groep is het vormen daarvan geen voordeel, daar de Groep slechts □ van de te innen jaarbijdragen ontvangt. Op grond van opgedane ondervinding is hij van oordeel, dat ijverige vertegenwoordigers te verkiezen zijn boven Afdeelingen.

Mr. Cohen Stuart komt daar met klem tegen op; de administratiekosten der Afdeelingen behoeven niet duur te zijn; Buitenzorg kent die bijna niet. Een goede Afdeeling kan meer uitwerken dan een vertegenwoordiger, hoe ijverig deze ook zij.

Van de zijde des heeren Roessingh van Iterson wordt toegegeven dat van de Afdeeling Buitenzorg veel kracht uitgaat; de gunstige werking eener Afdeeling hangt geheel af van de personen, waaruit het bestuur bestaat.

De voorzitter zijn toezegging herhalende noodigt ten slotte de aanwezigen uit, opgave te doen van personen, die in een Afdeelingsbestuur zitting willen nemen.

Omtrent de propagandamiddelen wordt nog opgemerkt, dat een nieuw werfboekje in bewerking en dat propaganda-briefkaarten verspreid zijn; dat verder niet te veel verwacht moet worden van in Indië reizende bekende Nederlanders, omdat deze hun reisplan reeds van te voren hebben opgemaakt, en het de vraag is of zij genegen zijn om propaganda voor het A.N.V. te maken.

Ten slotte wordt besloten, het Hoofdbestuur te verzoeken, bedoelde reizigers uit te noodigen in den aangegeven zin werkzaam te willen zijn en daarmee bij het vaststellen van hun reisplan rekening te houden en dan het Groepsbestuur tijdig in te lichten.

3. Het Groepsbestuur houde jaarlijks algemeene vergaderingen, liefst telkens op een andere plaats, gepaard met feestelijkheden.

De voorzitter deelt mede, dat hoewel bij vroegere voorstellen van dien aard reeds werd opgemerkt dat de hooge reis- en verblijfkosten een zeer groot bezwaar daartegen zouden zijn, niettemin eene commissie werd benoemd tot het voorbereiden van een propaganda congres te Bandoeng. Een der commissieleden brengt nu verslag uit, waaruit blijkt dat een plan werd opgemaakt tot het houden van lezingen te Bandoeng en het maken van een automobieltocht naar Lembang, maar dat de onderhandelingen met de personen, die de voordrachten zouden houden, nog niet tot een resultaat hadden geleid.

De heer Stokvis vestigt de aandacht op de internationale tentoonstelling die in 1913 te Semarang zal worden gehouden, als middel voor propaganda voor het Verbond; en vraagt of b.v. de inhoud van het paviljoen van het A.N.V. op de Brusselsche tentoonstelling voor zooveel noodig aangevuld, daar niet zou kunnen uitgesteld worden.

Van andere zijde wordt de meening geuit, dat een overbrengen van dat paviljoen te kostbaar zal zijn. Ten slotte wordt echter besloten de tentoonstelling te Semarang als middel tot propaganda in het oog te houden.

Verder vraagt de heer Stokvis of het niet op den weg ligt van het Verbond voor de ernstige Nederlandsche kunstenaars, die naar Indië komen, wat propaganda te maken, waarop door den voorzitter en den heer Roessingh van Irterson, met aanhaling van voorbeelden, geantwoord wordt, dat zoo iets vroeger wel gedaan is, maar dat het Verbond er weinig voldoening van heeft gehad; de later gekomenen wisten trouwens hun eigen weg te vinden; nader blijkt dat de heer Stokvis vooral bedoelt de leden op te wekken de voorstellingen dier kunstenaars bij te wonen.

Men komt tot het besluit, dat wanneer de hulp van het Verbond ingeroepen wordt, deze niet zal worden onthouden.

4. Het Groepsbestuur trachte weder de beschikking te krijgen over een eigen blad, als vroeger Ons Volksbestaan is geweest.

Mr. Cohen Stuart bespreekt de wenschelijkheid van een eigen orgaan, opdat de Groep aan hare leden kunne mededeelen wat ze hun te zeggen heeft. Neerlandia voldoet niet aan de behoeften der Indische leden; het behelst veelal artikelen over Nederland en de Groepen en Afdeelingen in het buitenland, welke veel aan actualiteit hebben verloren, voor de Indische leden, die ze laat ter lezing ontvangen, terwijl de berichten over Indië daarin, nog veel ouder zijn. Neerlandia is niet geschikt voor het verkeer tusschen het Indische Groepsbestuur en zijn leden.

De Afdeeling Buitenzorg stelt daarom voor te trachten in een in Indië verschijnend weekblad eenige bladzijden beschikbaar te krijgen voor de bespreking der

Nederlandsche stambelangen en het doen van kennisgevingen aan de leden; welk weekblad dan aan dezen zou moeten gezonden worden. Kan dat niet worden verkregen, dan worde overgegaan tot de uitgave van een eigen orgaan.

De Afdeeling Buitenzorg acht een eigen orgaan noodig voor een krachtig gemeenschapsleven en een dringende eisch om te kunnen beantwoorden aan het doel van het Verbond.

De voorzitter brengt de geschiedenis van Ons Volksbestaan in herinnering; veel moeite werd ondervon-

den bij het zoeken van geschikte personen om de redactie op zich te nemen. Voorzitter en secretaris moesten zelf voor een groot deel van den inhoud zorgen. Het blaadje werd weinig door de leden gelezen; terwijl de pers er in 't geheel geen aandacht aan wijdde. De kosten waren bovendien te hoog voor de draagkracht der Groep; daarom werd de uitgave gestaakt.

Dr. Van Lingen acht 't beter nu en dan pittige bulletins uit te geven, als er werkelijk wat belangrijks te melden valt.

Dit laatste denkbeeld vindt ondersteuning, terwijl de heer Stokvis vraagt, of 't niet wenschelijk zou zijn een Neerlandia-nr. te wijden aan Groep Indië of in 't bijzonder aan de Afdeelingen Batavia, Semarang of Buitenzorg, zooals men Vlaanderen-, Suriname- en Curaçao-nrs. heeft gehad.

Na een voorstel van Mr. Cohen Stuart, het onderwerp door eene commissie te doen onderzoeken, wordt besloten die taak aan de Afdeeling Buitenzorg op te dragen, waarbij nog door den heer Hoekstra wordt opgemerkt, dat de geldelijke zijde van het vraagstuk, vooral niet uit het oog mag worden verloren.

5. Het Groepsbestuur vrage zoo spoedig mogelijk een Regeeringssubsidie aan, vooral met het oog op de stichting van Nederlandsche boekerijen en volksleesgezelschappen.

In de jongste Groepsbestuursvergadering is bereids besloten tot het aanvragen van zoodanige subsidie, in hoofdzaak ten behoeve van reeds bestaande en nieuw op te richten volksleesgezelschappen.

Voorstellen van het Groepsbestuur.

De voorzitter brengt in herinnering dat het vaststellen van een werkplan reeds vroeger ter sprake kwam, dat het Groepsbestuur echter er van heeft moeten afzien, omdat de geldmiddelen niet toelaten veel aan maatschappelijk werk te doen; in een rondschriften aan de Groepsvertegenwoordigers is echter in het algemeen een plan aangegeven, als leidraad. Hij meent evenwel dat de Afdeelingen kunnen trachten, meen samenwerking te verkrijgen met andere vereenigingen die in dezelfde richting werken als het A.N.V., zooals Insulinde, de Indische Bond, Boedi Oetomo, e.a., welke zich aan de onderwijsstoestanden in Indië laten gelegen liggen.

De voorzitter zou zoo gaarne de maatschappelijke verheffing van de Indo's bevorderen; aan hen billijke kansen bieden op een behoorlijk bestaan; daarvoor is samenwerking met vereenigingen, die een gelijk doel beoogen wenschelijk. Hij heeft zich gedacht een comité, bestaande uit afgevaardigden van verschillende vereenigingen en de Groep Ned. Indië, die in die richting werken, maar de groote afstanden in Indië zijn een haast onoverkomelijk bezwaar; hij heeft het plan ter sprake gebracht bij den afgevaardigde in het Hoofdbestuur, Mr Van Deventer, die beloofde het denkbeeld op zijn verdere reis in overweging te houden; het zou dan op een latere Groepsbestuursvergadering, vermoedelijk in November, met dien afgevaardigde besproken kunnen worden.

Inmiddels heeft het Groepsbestuur besloten, lid of donateur te worden van verschillende vereenigingen^{*)}. De Afdeelingen zouden ook op die wijze steun kunnen geven.

*) Zie verslag van de Groepsbestuursvergadering van 23 April 1912 in het Augustus-nr. blz. 179.

Voorts beveelt de voorzitter het lidmaatschap aan van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, die verschillende praktische en nuttige werkjes verspreidt, welke een richtsnoer zouden kunnen zijn, voor hetgeen hier in Indië kan gedaan worden. De Afdeelingen zouden lid kunnen worden van die Maatschappij.

De heer Stokvis zegt dat de Afdeeling Semarang reeds lid is van 't Studiefonds Midden-Java, doch dat haar werk in zake het Indo-vraagstuk met weinig succes wordt bekroond.

Opgemerkt wordt, dat in verschillende Maleische en Indische dagbladen en tijdschriften opruiende artikelen verschijnen in den laatsten tijd, waartegen het A.N.V., dat voer de Nederlandsche stambelangen strijdt, wel zou mogen opkomen; waartegen echter wordt aangevoerd, dat het 't beste is die artikelen dood te zwijgen.

Nadat nog was aangevoerd, dat de wijze van samenwerking met de genoemde en andere vereenigingen ernstige overweging verdient, waartegen Mr. Cohen Stuart waarschuwt, omdat de geldmiddelen der Groep er door versnipperd worden, waarom 't beter is eigen instellingen te steunen, besluit de voorzitter de bespreking met de opmerking, dat alleen steun verleend wordt aan zaken, die het Verbond, indien 't beter bij kas ware, zelf zou ondernemen, en aan vereenigingen, die in de richting van het Verbond werken. De invloed van het A.N.V. kan daarmee toch groeien.

Dit wordt door de Afdeeling Semarang beaamd, ook omdat die vereenigingen beter zijn toegerust en een deel van het Verbonds-programma uitvoeren.

Ten slotte wordt nog behandeld de steun der Afdeelingen aan de lichtbeeldencommissie te Buitenzorg.

Mr. Cohen Stuart treedt voor de belangen op der lichtbeelden-commissie, die zich ten doel stelt te laten zien, wat door ons, Nederlanders, tot stand is gebracht; hij vertrouwt dat er een goede steun te verwachten is van het Koloniaal Instituut, dat opzettelijk iemand naar Indië gezonden heeft om van de meest belangwekkende onderwerpen op allerlei gebied in Indië, lichtbeelden te maken.

De commissie moet echter op vaste jaarlijksche inkomsten kunnen rekenen; van het Groepsbestuur ontving zij bij de oprichting f100. - en van de Afdeeling Buitenzorg f50. -; thans is haar weer een jaarlijksche bijdrage van f25. - door het Groepsbestuur toegezegd; zij moet echter over meer fondsen beschikken om aan haar doel te kunnen beantwoorden.

De voorzitter zegt nog een gift van f25 - toe en wekt de Afdeelingen Semarang en Batavia op, de commissie geldelijk te steunen en een ruim gebruik te doen maken van de in het bezit der commissie zijnde reeksen lantaarnplaatjes.

Wegens het vergevorderde uur worden de voorstellen van den heer Roessingh van Iterson ingetrokken: waarna de voorzitter na de gebruikelijke plichtplegingen de vergadering sluit.

Afdeeling Batavia.

Op 5 Juli j.l. werd in den naäavond de algemeene vergadering gehouden van de Afdeeling Batavia.

Behalve het bestuur waren een 80-tal leden, dames en heeren aanwezig, waaronder de heer Steinmetz, de Groepsvoorzitter.

De onder-voorzitter opende de vergadering met eenige woorden van welkom. 't Jaarverslag van den secretaris werd na voorlezing goedgekeurd. Dat van den penningmeester, bereids door een commissie uit de leden met de boeken vergeleken, werd ter inzage voor de leden gelegd. De kas wees een batig slot over 1911 aan van

f 356.75, waaruit echter nog een tekort op de volksleesgezelschappen van *f* 187.50 moest gekweten.

De tusschentijdsche bestuursaanvullingen werden door de vergadering bekrachtigd, waarna de nieuw opgetreden voorzitter, de heer L.A. Hissink, het presidium overnam.

Hierna hield nog de heer Cohen Stuart een rede, waarin hij kortelijks doel en streven van het Verbond verklaarde, waarna overgegaan werd tot een gezellig samen zijn. Daarbij zong mej. Betsy Boot liederen van Hollandsche componisten, terwijl de heer J.E. Biljardt begeleidde en nog eenige pianostukken ten beste gaf. Beiden werden warm toegejuicht en met bloemen gehuldigd.

Zuid-Afrika

Generaal Beyers.

Generaal Beyers is benoemd tot kommandant-generaal van de Zuid-Afrikaansche weermacht, die, wanneer zij over een paar jaar geheel op de been is, de Engelsche bezetting overbodig zal maken.

Men kent generaal Beyers uit den oorlog, toen hij in het Noorden van Transvaal tot den einde volhield en de Engelschen dikwijls klappen toebracht. Men kent hem ook uit den tijd na den oorlog: een van de flinkste Afrikaanders, een man met hart voor de taal, de geschiedenis en het eigen bestaan van zijn volk.

De voldoening over zijn benoeming is niet onverdeeld bij de Afrikaanders. Hoort die Week (van Pretoria):

‘Dit is nu de tweede maal, dat Genl. Beyers de verantwoordelijkheid jegens zijn publiek van de schouders wordt genomen. De eerste schoot legde het Voorzitterschap van de Wetgevende Vergadering hem het zwijgen op; ditmaal is hij, en voor goed (voorzover menselijke berekening gaat) van het politieke toneel verdwenen. Hij

behoorde tot de enkelen, die de moed hadden om ten allen tijde te tonen, dat de belangen van hun volk hen boven alles gingen. En het is zekerlik te betreuren, dat dit kleine klompje voormannen een wakkere steun als hem moet missen

Genl. Beyers kan met een gevoel van zelfvoldoening terugzien op zijn tienjarige politieke loopbaan. Hij heeft door zijn eerlikheid en doortastendheid veel weten te doen, ook veel ongedaan weten te maken wat verkeerd was. En nu hij het politieke strijdperk gaat verlaten om op andere wijze zijn volk te dienen, past het een woord van dank en hulde te brengen aan de oprechte Patriot.'

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Mijn eerste indrukken.

Na langjarige afwezigheid ben ik dan weer in Zuid-Afrika terug. Ik heb het verlaten, toen Kruger en Steyn nog Staatspresidenten waren van de belde Hollandsche republieken; ik heb het teruggezien nu overal de Engelsche vlag wappert. Nog te kort ben ik hier om in vergelijkingen te treden van het heden en het verleden. Indien ik dit nu reeds deed, zou ik de fout begaan, die zoo velen begingen, toen zij een oppervlakkig oordeel neerschreven, dat zij later gaarne hadden teruggenomen. Zuid-Afrika is nu eenmaal geen land waarover men op het eerste gezicht een meening kan neerschrijven: Indien ik het niet reeds lang wist, zou de ondervinding het mij hebben geleerd. Den eersten dag te Kaapstad en later te Pretoria was het Engelsch al wat ik hoorde en zag. Ik had ontmoedigd kunnen worden, en toch... aan het station las ik Hollandsch; wel het Engelsch boven, maar alle kennisgevingen en aanwijzingen in beide talen. Dat was verblijdend, want vóór den oorlog zag men aan het station te Kaapstad geen woord Hollandsch.

Op straat alom Engelsche bobbies (politie agenten), maar ze verstonden toch Hollandsch, al konden ze niet in die taal antwoorden.

Het Parlement, of beter de Volksraad, zooals alle Hollandsche Afrikaners het Wetgevend Lichaam van de Unie met den ouden, trouwen naam noemen, - was juist den vorigen dag gesloten, toen ik aankwam, ik kon er dus niet gaan luisteren in hoever het Hollandsch er in eere werd gehouden; maar dat men vast besloten is de bepalingen van art. 137 der Grondwet niet een doode letter te laten, bleek uit het besluit even vóór het uiteengaan genomen, waarbij allen ambtenaren der Unie de verplichting werd opgelegd binnen vijf jaren de beide landstalen te kennen. In het kamp der uiterste Britsche zijde is een gehuil van woede opgegaan. In Natal, de door en door Engelsche provincie, waar juist een tusschentijdsche Volksraadsverkiezing moest worden gehouden, werd de strijd gestreden onder de leuze: 'for the British Empire and against the supremacy of the Dutch', en de kiezers lieten den kandidaat, die werd aangeprezen als de verdediger der heiligste Britsche rechten met groote meerderheid van stemmen vallen en sprak zich dus uit ten gunste der gelijke rechten van beide talen, niet alleen op papier, maar ook in werkelijkheid.

Te Pretoria heb ik gelegenheid gehad de zittingen van den Provincialen Raad van Transvaal bij te wonen, en omdat de gang van zaken er gelijk is aan die van den Unie Volksraad, meen ik dat het wel belangwekkend is, daarvan het een en ander te vertellen, nu ik net één dag te laat te Kaapstad aankwam voor de zittingen van den Volksraad.

De meerderheid van dezen Raad bestaat uit Hollandschsprekenden, die hun taal ook in onverzwakte eere houden. Alleen wanneer zij willen dat hun Engelsche medeleden goed zullen weten wat zij gezegd hebben, vertalen zij het door hen gesprokene in het Engelsch. En laat de voorzitter of de administrateur het niet wagen, een enkel woord alleen in het Engelsch te zeggen; onmiddellijk klinkt het: Hollandsch, Hollandsch, of meer gemoedelijk: ‘Vertaal een bietje.’

Toen een zekeren middag de Hollandschsprekende leden het meest aan het woord waren geweest, klaagde een der Engelsche afgevaardigden, dat hij er geen lettergreep van had verstaan. ‘Shame’ (schande) riep men van alle kanten en niet alleen aan Hollandsch Afrikaansche zijde, en men lachte teen deze ééntalige afgevaardigde om een tolk vroeg.

De zittingen worden iederen dag met gebed geopend: beurtelings wordt het den eenen dag in 't Engelsch, den anderen in het Hollandsch gezegd. Gebruik is dat Hollandsche vragen eerst in het Hollandsch en daarna in het Engelsch, en Engelsche in het Engelsch en dan in het Hollandsch beantwoord

worden. Strikt houden zich voorzitter en administrateur aan dit gebruik, want de leden zouden een afwijking van dezen regel niet gedoogen.

In de straten, in de trams, in de regeeringskan toren hoort men Engelsch en nog eens Engelsch, en wie niet goed oplet, zou meenen dat Pretoria door en door Engelsch is. Maar hij merkt de onderstrooming niet. Luister eens naar de jongelui, telkens merkt men dan dat er toch nog wel Afrikaansch wordt gesproken, onder de Afrikaansche meisjes vooral, en dit was vóór den oorlog wel eens anders.

Wanneer men zich maar overal van Hollandsch bedient, dan doet men onverwachte ontdekkingen. Het gezicht van een tram-conducteur klaarde op, teen hij in het Hollandsch werd toegesproken en een politieagent was eens zoo vriendelijk bereid te helpen toen hem in zijn eigen taal iets werd gevraagd. Dit is me al meer dan eens gebeurd.

Maar het meest bemoedigend is het onverzwakt vertrouwen van Afrikaansche voormannen in de toekomst van het Afrikaansch. Wat staat dit vaste geloof lijnrecht tegenover den twijfel van vele menschen in Nederland. De jonge Afrikaners vooral spreken zoo kalm over die toekomst, ze ontveinzen nie dat er veel ‘papbroekigheid’ is en veel liefde voor het Engelsch, maar aan den anderen kant zijn er zooveel sterker sprekende feiten voor een steeds toenemende liefde tot het Hollandsch, dat men de men schen maar laat praten en schrijven over den zekeren dood van het Afrikaansch en zich laat koesteren in dien waan; men weet beter en in die overtuiging blijft men werken om de zwakke vonken aan te wakkeren en de lauwheid te overwinnen.

Dal rustige vertrouwen heeft mij meer moed en geloof gegeven dan ik in de eerste dagen gedacht had hier te zullen vinden.

Pretoria, Juli 1912.

OU-BOET.

Afdeeling Johannesburg.

De secretares schrijft:

De Afdeeling Johannesburg gaf l.l. Woensdag 10 Juli een van haar propaganda-avenden, in de Kerkzaal Jeppes, een voorstad van Johannesburg. Tegen 8 uur namen wij plaats in den reeds sampvolle tram. Het was al heel gauw hoorbaar dat bijna alle reizigers fees gangers waren, want we hoorden niets anders als onze geliefde taal spreken.

De zaal in Jeppes was herschapen in een tooneelzaal.

Even na 8 uur trad ds. Botha, van Jeppe, naar voren en sprak in krachtige woorden de aanwezigen toe; zeide vooral een woord van aanmeediging tegen zijn gemeenteleden, omdat deze avond in zijn wijk werd gehouden, en drukte de jonge Afrikaners op het hart, Hollandsch te lezen en te leeren, want de Afrikaansche taal zal dan alleen een zekere zelfstandige taal kunnen worden als zij werdt opgebouwd uit de Hollandsche taal.

Hij betreurde het feit, dat zoo vele Afrikaners zich schaamden voor hun Afrikanerschap, en vroeg of hij zich moest schamen omdat hij Johannes heet en niet ‘John’! Hij herinnerde er aan dat de geschiedenis van Holland h u n geschiedenis was en dat zij er trotsch op kenden wezen a stamme_ingen te zijn van ‘Jan Kordaat’!

Daarna gaf hij 't woord aan dr. Le Roux, die over het doel van het Verbond sprak. Het Verbond zeide hij, bevordert niet alleen het Nederlandsch zooals men aan den naam zou denken, maar de Nederlandsche taal in elken vorm.

Dat de Afd. Johannesburg het Afrikaansch dezelfde plaats toekent als het Hollandsch, bewees het tooneelstuk dat zou worden opgevoerd in het Afrikaansch door Afrikaners. Hij maande alle aanwezigen aan zich vooral als lid aan te sluiten en zodoende samen te werken voor een groot doel, de bevordering van de Hollandsche taal.

De Unie-Debat-Vereeniging had ons voor dezen avond haar medewerking gegeven en eenige van de leden voerden een Afrikaansch tooneelstuk op getiteld 'De Familie Saak'. Het stuk werd van het begin tot het eind uitmuntend gespeeld en de verschillende karakters goed weer gegeven. Na ieder tooneel was er toejuiching.

Wij wenschen deze energieke spelers veel succes, want zeker is dit een zaak, die veel zal bijdragen om het kunstgevoel van onze Afrikaners te ontwikkelen.

Tusschen de tooneelen in gaf de heer Meerkotter een orgel-solo en zong mevrouw Deys-Draayer twee Afrikaansche liederen. Een van deze twee werd voor de eerste maal in het publiek gezongen. Het liedje is een voortbrengsel van het land, woorden van P. Deys en muziek van D. Meerkotter.

De voorziter van de Afdeeling, dr. F.E.T. Krause, sprak ten slotte nog een kort woord en bedankte spelers en aanwezigen.

De feestgangers gingen huiswaarts, wetende dat zij hadden medegewerkt aan het deel van ons Verbond: de bevordering en opbouw van de Hollandsche taal.

Afdeeling Ventersdorp.

Van een der pas opgerichte Afdeelingen (Ventersdorp) kwam reeds een teken van opgewekt leven in:

De eerste brief van het bestuur brengt de volgende mededeelingen:

Ds. Mijnhardt geeft op den 26sten dezer eene voorlezing over 'Archaeologie en de Bijbel', bij welke gelegenheid we hopen nog meer leden te krijgen.

Ons ledental is nu tot bijna dertig gestegen en daar we voornemens zijn op den 31sten Augustus een 'Gezellig Avond' te hebben, zullen er bij die gelegenheid ook nog wel meer leden toetreden - zoodat we verwachten binnen eenige maanden eene sterke Afdeeling alhier te hebben.

Op onze jongste bestuursvergadering was de heer J. Muller, van Leeuwfontein, district Lichtenburg, tegenwoordig. Z. Ed. verzekerde ons van zijne sympathie en ondersteuning, en gaf ons een geschenk van £ 1. -. We beloofden hem, dat in den loop van September enkelen onzer Lichtenburg zouden bezoeken om hem behulpzaam te zijn ook aldaar eene Afdeeling te stichten.

De toekomstige taal van Zuid-Afrika?

De kwestie of Zuid-Afrika tweetalig zal blijven en, zoo neen, welke taal er zal blijven is weer aan de orde geweest.

Lord Gladstone, die met verlof naar Engeland is en als goeverneur-generaal tijdelijk door Lord de Villiers wordt vervangen, had kort voor zijn vertrek te Oost-Londen aan een openbaren maaltijd een toast gehouden, aldus in de Volkstem vertaald:

‘De taalkwestie in Zuidoafrika was 'n kleinigheid. Hij geloofde in de engelse taal; dié taal zou, waar zij zich eenmaal genesteld had, door niets meer verdrongen worden. Men kon dié taal niet door wetgeving verdringen. De engelse taal was eeuwen-oud, en vandaag de beroemdste taal op aarde. Met alle respekt voor 't “Dutch” moest hij zeggen, dat er niets instaat was 't Engels aan te raken. In Zuidoafrika mogen politici in zwaarmoedige stemming zich uitlaten over de taalkwestie, doch hij (lord Gladstone) hechte er niet veel betekenis aan, want hij wist dat 't Engels gekomen was om te blijven, en hij bekommerde zich niet 't minst om 't voortbestaan van dié taal in Zuidoafrika.’

De Volkstem zet den goeverneur-generaal over die

woorden scherp terecht. ‘Of Zijne Excellentie zich al dan niet druk maakt over de toekomst van 't Engels in Zuidafrika, zal de meeste mensen in ons land tamelijk onverschillig wezen,’ zegt het Pretoriasche blad. Maar door zijn zinspelings op de wet op den burgerlijken dienst, die in zekere gevallen van de ambtenaren kennis van het Hollandsch eischt, begaat hij als goeverneur-generaal, die beide deelen van de bevolking vertegenwoordigt, een grooten misslag.

In dit verband haalt de Volkstem nog eens aan, wat de waarnemende goeverneur-generaal in twee tijdperken van zijn leven over de toekomst van de twee of drie talen (Engelsch, Hollandsch en Afrikaansch) in Zuid-Afrika heeft gezegd. In de eerste plaats zijn bekende uitlating - in een toespraak te Kaapstad gehouden - uit den jare 1876, toen hij reeds hoofdrechter der Kaapkolonie was.

Zijn slotsom was toen, dat het Hollandsch, d.w.z. de taal van Nederland, niet de bestemming heeft om de taal van Zuid-Afrika te worden. Het Afrikaansch evenmin, want het is ijdel te verwachten, zegt hij, dat het ooit een letterkundige taal zal worden, in staat om met het Hollandsch of het Engelsch te wedijveren. Het is arm in woorden, zwak, in verbuiging, gebrekkig in juistheid van meening en ongeschikt om denkbeelden uit te drukken die verbonden zijn aan hoogere gedachtesferen. Het zou althans een groote wijziging moeten ondergaan voordat het een letterkunde zou kunnen voortbrengen, welke dien naam verdient. En de tijd, daaraan verspild, zou nuttiger besteed zijn aan het leeren van het Engelsch, dat, z.i. in de toekomst de taal van Zuid-Afrika zal zijn.

In 1907 vond de nu Sir Henry de Villiers geworden aanleiding, in een brief aan een Engelsch blad, zijn oordeel van dertig jaren tevoren te herzien. Hij zou, schrijft hij, nu verscheiden dingen anders hebben gezegd, maar in hoofdzaak denkt hij er nog over als toen. Over het Afrikaansch is zijn oordeel ongewijzigd gebleven, indien men er onder verstaat het Kaapsch Hollandsch van de Patriot, het blad van wijlen ds. du Toit. Maar hij erkent de mogelijkheid, dat het Afrikaansch zich tot een eigen krachtige taal ontwikkelt, gelijk eens het Fransch uit een kreupel Latijn. Maar ‘de bevolking van Frankrijk had geen andere krachtige en levende taal naast haar eigen dialect, welke daarmede wedijverde in elk onderdeel, zoals het geval is met Engels tegenover Hollands in Zuidafrika. Engels is bovendien de taal van onze voornaamste handel, het is de taal van het moederland en van onze zusterkoloniën, het is de officiële taal des lands, en het is de taal, waarin verreweg het grootste aantal boeken over letterkunde, wetenschap of kunst, welke in de Kolonie worden ingevoerd of gepubliceerd, geschreven zijn.’ Hij voor zich blijft hopen, ‘dat geleidelik alle dwarsbomen voor een volslagen vereniging der rassen zullen worden verwijderd, en dat uiteindelijk een krachtige taal zal worden gesproken door een verenigd volk.’

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk, wat de heer de Villiers hoopt en ook wel vertrouwt, dat die eene taal zal zijn: het Engelsch.

De Normalschool te Pretoria.

Aan de normalschool te Pretoria werd tot een half jaar geleden alle onderricht gegeven door middel van de Engelsche taal. Zoo werden de onderwijzers gevormd voor de jeugd, die voor ongeveer de helft Hollandsch spreekt, en terwijl de wet voor de lagere school ook onderricht in het Hollandsch eischt.

Een aantal kweekelingen van de normaalschool vonden dat toch te erg. De grondwet kent aan de twee talen gelijke rechten toe. En ze vroegen om althans eenige vakken in het Hollandsch te laten onderwijzen. De directeur van onderwijs en het hoofd van de school beschikten goedgunstig, zegt de Volkstem (Goedgunstig!) In vier vakken zou Hollandsch het voertuig van het onderwijs zijn; in de geschiedenis van het onderwijs, opvoedkunde en zielkunde, kennis van het menschelijke lichaam en gezondheidsleer.

‘In 't begin’ - zoo schrijft de Volks em verder - ‘waren de studenten maar een beetje huiverig om aan deze Hollandse leergangen deel te nemen. Zij meenden dat 't Hollandse medium bezwaar zou opleveren bij hun eksamen, maar nu deze kursussen een half jaar hebben geduurd zijn zij, die ze volgden, eenparig van gevoelen dat hun vrees ongegrond was. Het onderwijs in de genoemde vakken is zo goed en duidelijk dat het algemeen zeer wordt op prijs gesteld.’

Dat was een ontdekking! Men kan waarlijk in het Hollandsch goed en duidelijk over die onderwerpen les geven!

De twee talen voor den ambtenaar.

Het Unieparlement heeft onlangs een wet aangenomen en de koning van Engeland heeft haar dezer dagen bekrachtigd, waarbij een begin wordt gemaakt met de invoering van het Hollandsch in de ambtenaarswereld.

Hoewel de grondwet de twee talen gelijk stelt en men dus van alle ambtenaren zou mogen vergen, dat zij beide talen voldoende verstaan; heeft de meerderheid, die in Zuid-Afrika aan het bewind is, het nog niet aangedurfd, om die kennis te eischen van al wie ambtenaar wil worden, laat staan van die het reeds zijn. De meeste ambtenaren zijn Engelschen en bedanken er voor om Hollandsch te leeren, de Afrikaanders mogen ook nog zoo klagen, dat zij aan de regeeringbureau's, aan de post, de spoorwegen enz. op Hollandsche vragen geen of een Engelsch antwoord krijgen.

Maar de wet bepaalt nu, dat voortaan ambtenaren bij den burgerlijken dienst en bij sporen en havens vijf jaar na hun aanstelling niet meer zullen opklimmen, als zij niet door een examen hebben getoond, beide talen voldoende machtig te zijn. Deze bepaling geldt nog alleen voor de administratieve ambtenaren, - niet voor de technische.

Het is dus nog maar een begin.

De Klankmethode bij het Onderricht in het Hollandsch.

Men zal zich herinneren, dat de Zuid Afrikaanse Onderwijzers Unie (van Kaapland) er op had aangedrongen, dat het departement van onderwijs ‘zoodra mogelijk een speciale vakantiekursus zou organiseren, voornamelijk voor onderwijzeressen, die aan jonge kinderen de beginselen van de hollandse taal te onderwijzen hebben, met het doel om hen bekend te doen worden met de in Holland tegenwoordig gebruikte klankmethode en het geven van aanschouwingslessen, en dat zodanige persoon gedurende het jaar zou rondreizen om de daarbij belang hebbende onderwijzers met de methode bekend te maken.’

Aan dien wensch van de Unie heeft het departement gehoor gegeven. Mej. Schröder van het Grahamstadsche Opleiding-College is benoemd om dien cursus te geven.

Het Hollandsch in Rhodesië.

Wij maakten er in een vorig nummer melding van, dat in de kieswet van Rhodesië de bepaling was opgenomen, dat iemand om kiezer te worden moest toonen een aantal Engelsche woorden te kunnen opschrijven. Blijkbaar heeft men ingezien, dat die onbillijkheid tegenover het aanmerkelijke aantal Afrikaanders, die er reeds in Rhodesië zijn gevestigd, al te groot was. Volgens de Volkstem is die bepaling nu gewijzigd. Men zal ook door Hollandsch te schrijven kiezer kunnen worden.

Hollandsche club te Pretoria.

Den 1en Juli is te Pretoria een Hollandsche club geopend met ruim 350 leden. Het clubgebouw ziet er zeer gezellig uit; ook mannen als Hertzog, Smuts, Botha, Rissik zijn er lid van. Deze club zal, naar men hoopt, Afrikaners en Hollanders nader tot elkaar brengen. De groote meerderheid der leden zijn Hollanders. Advocaat Roos is voorziter. Ook enkele Engelschen zijn toegetreden.

Een Nederlandsch Veearts.

Naar wij in een Transvaalsch blad lezen is de heer Goemans, een Nederlandsch veearts, uit Zierikzee (Zeeland) benoemd bij het departement van landbouw van Zuid-Afrika.

Amerika

De moedertaal in den vreemde.

De correspondent van de N.R. Ct. te Nieuw York schreef dezer dagen een overzicht van zijn ontmoetingen met Nederlanders in Amerika.

‘Wanneer men, zoo ving hij aan, langen tijd in den vreemde vertoefd heeft en, als in mijn geval, niets anders dan Engelsch hoort spreken, krijgt men een waar heimwee naar het Hollandsch. In oogenblikken van afzondering, of op de wandeling, spreekt men dan lange zinnen in het zorgvuldigst gestyleerde Hollandsch uit, om zich zelf ervan te overtuigen, dat men zijn moedertaal nog niet verleerd is. Men merkt dan soms, en sterker komt dat in gesprekken met Hollanders uit, dat het Nederlandsch dat men spreekt, niet je ware malsche Hollandsch meer is, dat het iets stijfs en gedwongens heeft gekregen, dat het vermoeit; en men zou zich gelukkig voelen - om een kreupele beeldspraak te gebruiken - het oor weer eens aan een ongekunstelde beek van Hollandsche babbel-woordjes te kunnen laven. In zulk een bui van echt verlangen naar malsch Hollandsch liep ik een maand of wat geleden door Central Park, toen plots voor ons uit, een reine kinderstem in het zuiverste Hollandsch opklonk met een: “Ma, mogen wij hier krijgertje spelen?” Ik weet niet of “ma” mij mijn innenging euvel geduid heeft, doch ik kon niet nalaten in opgetogenheid uit te roepen: “Ga gerust je gang, zus”, en maakte mij toen vlug uit de voeten om over dit heerlijk reine Hollandsche kinderstemmetje in een stillen hoek van dat in menig opzicht zoo wonderschoon park na te genieten.’

Na verschillende minder aangename ervaringen te hebben verteld, deelt hij nog de volgende ontmoeting mede:

‘De oude heer Jozefs had reeds meermalen om mij laten vragen. Hij had gehoord dat ik Hollander was, en daar hij ruim 60 jaren geleden Nederland had verlaten, en het nimmer had weergezien, zijn vrouw noch kinderen onze taal verstonden, was hij zeer verlangend mij te zien. Ik dacht soms dat na langen tijd verblijf in de Unie de Nederlandsche tongval verloren gaat, doch de oude heer had zijn Hollandsch accent niet verloren, en, ik haast mij het er bij te voegen, ook niet zijn herinneringen aan Holland. Ik, heb hier Hollanders ontmoet, die er prijs op schenen te stellen, alles wat

hen aan Nederland deed denken, soms door overmatige bewierooking van Amerika, in zich te verstikken. O, wat had ik gewild, dat zij dien ouden heer konden hebben gehoord. Dat zij konden hebben gezien hoe teleurgesteld hij b.v. was, toen ik hem tot mijn leedwezen op zijn desbetreffende vraag vertellen moest, dat ik niet in Haarlem was geboren, en hoe de nog vol levenslust zijnde oogen begonnen te gloeien, toen ik hem van een mijner familieleden vertelde, die in Haarlem woonde, en wiens grootvader hij bleek te hebben gekend.

Groot was zijn verbazing toen ik hem vertelde van hedendaagsch Haarlem, van de elektrische trams, de villa's in Overveen en Bloemendaal, enz. Terwijl hij daar zat, het lichaam gesloopt door jarenlange ziekte, welke hem aan zijn stoel had gekluisterd, en van mij op zijn vragen hooren moest, dat, voor zoover ik wist, er geen militaire wacht meer voor het stadhuis werd gehouden, dat de bolwerken thans een vreedzaam aanzien hadden, enz. deed hij mij even denken aan Irving's Rip van Winkle.

Toen ik hem vertelde dat ik bij mijn bezoek, den vorigen herfst aan de Spaarnestad, de vischbanken in vollen geur had waargenomen, deed zulks hem werkelijk goed. En dan de Groote Kerk, met zijn damiaatjes, die speelden van Piet Hein, die de zilveren vloot gewonnen had. De oude heer sprong op, deed wanhopige pogingen om de wijs van dit geliefkoosde volkslied te pakken, en met al de kracht die hij vergaren kon, probeerde hij het te zingen op de wijze zooals door mij op school geleerd was, en ik het hem voorzong. "Yes, yes, so it is" zeide hij en liet zich in den stoel terugvallen. Als ik den geheelen avond van Piet Hein had gezongen, zou mijn gastheer mij misschien mijn gebrek van niet in Haarlem te zijn geboren, vergeven hebben.'

Het Nederlandsch in de theologie.

Prof. A. van C.P. Huizinga, den lezers van *Neerlandia* welbekend, zond aan de N.R. Ct. een karakterschets van Dr. Woodrow Wilson, de democratische candidaat voor 't presidentschap der Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

De volgende voor onzen stam belangrijke mededeeling is er aan ontleend:

'Woodrow Wilson is de zoon van een presbyteriaansch predikant en was zelf jaren lang predikant van Princeton College, diaken in de tweede presbyteriaansche kerk te Princeton, waarvan rev. dr. J.H. de Vries, predikant was. Die predikant was de gastheer van dr. Abraham Kuyper, toen deze de Stone-voorlezingen gaf in Princeton, op uitnoodiging van de theologische faculteit van het presbyteriaansche seminarie. Dr. De Vries, de toenmalige predikant, is een Amsterdammer van geboorte en vertaalde verscheiden werken van dr. Kuyper in het Engelsch. Princeton telt vrij wat vertegenwoordigers van Groot-Nederland. Dit jaar waren er niet minder dan zeventien theologische studenten die het Nederlandsch gebruiken als voertuig in hun arbeid. Sommigen van die Holland-Amerikanen zijn uit het Westen der Ver. Staten en ook verscheidene van Stellenbosch in Zuid-Afrika. Een vertegenwoordiger ook van de Calvinistische theologen van Nederland ware hier wenschelijk, ware het nu en dan voor een- of twee-jarige studie in een bepaald onderwerp van studie. Wilson, dit moet in dit verband worden opgemerkt, kent Nederlanders en Groot-Nederlanders heel goed en houdt ze hoog in eere.'

Haagsche hopjes en cacao in de Ver. Staten.

Haagsche hopjes, een tot nu toe in Amerika zoo goed als onbekend artikel, begint daar, volgens mededeeling van Consul Mr. Van de Sande Bakhuyzen te Nieuw-York, in den laatsten tijd bij handelaars meer bekendheid te verkrijgen. Het Amerikaansche publiek moet evenwel nog gewend raken aan den smaak van deze lekkernij. Het verlangt vooral harde en onversuikerde hopjes. Een der meest bekende fabrikanten van Amerikaansche ‘candy’ is groothandelaar in bereide cacao en heeft een grooten omzet van Hollandsche cacao.

Nederlandsche werken in Chili.

Dank zij het voortreffelijk pionierswerk van Prof. Dr. J. Kraus e.a. is er in Chili reeds heel wat door Nederlandsche aannemers uitgevoerd.

Thans zal de Hollandsche Maatschappij tot het maken van werken in gewapend beton de havenwerken te San Antonio gaan uitvoeren onder leiding van den ingenieur W. Kamp, die o.a. zijn sporen verdiend heeft in dienst der zelfde Nederlandsche Maatschappij bij de havenwerken van Talcahuano.

Nederlandsche ondernemingsgeest.

Onze vertegenwoordiger te Campos (Zuid-Amerika) schrift, dat de heeren G.F. Stutterheim en Jhr. J.P.B. Vegelin van Claerbergen aldaar zijn opgetreden als agenten eener nieuwe stoomvaartlijn naar Nieuw Orleans op Zuid-Amerika en verdere commissie-zaken. Bedoeld wordt het uitbreiden en ontwikkelen van den Ned. handel in den ruimsten zin des woords.

Ingezonden.

Een Hollandsche stem uit Amerika.

Mijnheer de Redacteur.

In de Juni-uitgave van Neerlandia sluit de heer secretaris C. van Son zijn jaarverslag 1911 van Groep Nederland met dezen volzin van Prof. H. Kern:

‘Het is een onafwijsbare plicht in alle oorden der wereld onze eigen nationaliteit hoog te houden.’

Om aan deze gedachte zoo mogelijk verder kracht en steun te geven, heeft schrijver dezes de eer, en neemt de vrijmoedigheid, het nevensgaande gedicht er plaatsing in Neerlandia aan te bieden. Genoemd gedicht werd door den schrijver dezes opgesteld en alhier in Februari van dit jaar op eene vergadering der Afdeeling ‘Nieuw Nederland’ voorgedragen, en heeft ten doel de vaderlandsliefde onzer stamgenooten en vooral der leden van het A.N.V. in stand te houden, of, waar deze mocht sluimeren, sterker te doen herleven.

Eene persoonlijkheid den schrijver betreffende moge hier misschien niet ongepast schijnen, namelijk, dat hij denkelijk de oudste geboren Nederlander in deze stad is, en zeker het hoogst bejaarde lid der Afdeeling ‘Nieuw Nederland’, hebbende hij den ouderdom van 80 jaren bereikt, na een verblijf van ruim 62 jaren in de Vereenigde Staten.

Met groote waardeering voor alles reeds door het A.N.V. gedaan en alles waar het nog steeds naar streeft, en met hoogachting voor de redactie, heeft schrijver de eer zich te noemen

Uw dienstvaardige dienaar,

Ds. J.A. METS.

Manhattan, N.-Y., Juni 1912.

Vergeet ze niet.

Vergeet het niet, dat schoon en roemrijk land,
Waar eens de wieg van uwe vaders stond,
En ook van U; wiens laag en zandig strand
De eeuwen door de woede zee weêrstond;
Het land dat helden teelde in zijn schoot,
Die vaak den stoutsten vijand deden beven;
Dat voor de volken eens de deur ontsloot
Van vrijheid en een ruimer, rijker leven;
Dat van de halsen der verdrukten sloeg
Het wreede juk der vreemde dwingelanden;
Dat in zijn fiere hand de fakkel droeg
Die 't licht der heilzon wierp op verste landen.
Vergeet haar niet, de vlag, wier fraaie banen
Van recht en trouw en zuiverheid getuigen,
Die, waar een tegenstander durfde wanen
Haar voor zijn sterk're vloten te doen buigen,
Dien vijand ôf verdreef van elke zee,
Of dwong haar driekleur beter te waardeeren,
Waar zij zich ooit vertoonde op een'ge reê,
En haar zelfs met de machtigste te eeren;
De vaan die over rijkdommen der aard'
Nog wappert, waar ons Neêrlands bodems dragen
Hun ladingen, de grootste schatten waard,
Als z'overal de zeegod's toorn uitdagen.

Vergeet haar niet, de taal, wier edel schoon
Geluid eens viel van moeders hart en tong,
Als uit het diepst der ziel, op teed'ren toon,
Zij hare liefde aan uw sponde zong;
De taal waarin een groote reeks poëten,
In beeldenrijke sierlijkheid van woord,
Den schat ons gaf, een nimmer te vergeten,
Van poëzie, die geest en ziel bekoort;
De taal die eens een Vondel inspireerde,
Als hij op vleug'len der verbeelding steeg
Ten hemel op, en dáár geheimen leerde,
Of in den afgrond stof tot dichten kreeg;
De taal waarin eens Tollens heeft gezongen,
En Bilderdijk en Beets en Genestet,
En menig anderen, die ons 't hart bedwongen
Door woordjuweel in glinst'rend goud gezet.

Vergeet ze nooit, uw Taal, uw Vlag, uw Land;
Zij blijven U en mij voor eeuwig heilig.
En steige onze beê tot 's Hoogsten hand
Dat zij ons land tot 't laatste uur beveilig!

J.A. METS.

Mededeelingen en allerlei

Nederlandsch of Hollandsch.

Onlangs nam de Nieuwe Courant het volgend bericht uit Neerlandia aldus over:

‘De Nederlandsche firma Goedhart, welke op het oogenblik de kanaalwerken in de Delta aan den Paraná uitvoert, heeft aan de Regeering der provincie Buenos Aires een plan voorgelegd, dat ten doel heeft om in de toekomst de overstromingen in Avellaneda te voorkomen.

(Bovenstaand berichtje is ontleend aan Neerlandia. Wij brachten er een wijziging in: Hollandsche werd veranderd in “Nederlandsche”. Aangezien Neerlandia nog al vaak aanmerkingen maakt op het schrijven van de moedertaal door anderen, mogen wij dat blad ook wel eens doen opmerken dat Holland en Hollandsche bedoelt te verwijzen naar de provincie van dien naam en naar hetgeen van daar afkomstig is).’

De N. Ct. heeft het mis. Niet omdat het Neerlandia op zijn feilen wijst; dat wordt gewaardeerd. Maar de feil is in dezen aan de N. Ct. Nederland en Holland - Neerlandia heeft dat al zoo dikwijls uitvoerig moeten betoogen - is gelijkwaardig. Enkel wanneer de geheele stam wordt bedoeld, is Nederlandsch het woord, terwijl in ambtelijken stijl liever Nederland en Nederlandsch wordt gebezigd.

Het Friesche bestanddeel in den Nederlandschen Stam.

In het Augustus-nr. van de Tijdspiegel is een rede opgenomen van den Gentschen predikant J.D. Domela Nieuwenhuis-Nyegaard over bovenstaand onderwerp.

In de geschiedenis van Frankrijk, Noord-Duitschland en Denemarken vindt men den Frieschen naam terug en altijd is dan die naam verbonden met den strijd voor vrijheid en recht, zegt de schrijver. Hij wijst dan vooral op de beteekenis die

't Folck dat up ter zee woent al
Tussce d'Weser en Sincval

- om met Maerlant te spreken - gehad heeft voor de Nederlanden en voor de verhouding der Nederlanders tot hun groote buurvolken. Hij haalt Von Hellwald aan, den Duitschen volkenkundige, die zegt: 'Met de Duitschers vormen de Nederlanders een scherpe tegenstelling. Geen natuurlijke grenzen scheiden de beide volken, en toch is het den Duitscher, zoodra hij de grenzen overschreden heeft, te moede alsof hij zich honderden mijlen van zijn vaderland bevond.' Inderdaad is een Duitscher een geheel ander mensch dan een Nederlander. Nergens misschien komt dit sterker uit dan in de tegenstelling van de onderdanigheid aan de overheid en den sterken organisatiegeest bij de Duitschers, met den vrijheidszin, de zucht naar individueele ontplooiing bij de Nederlanders. Uit deze laatste eigenschap is het sterke particularisme zoowel in Zuid- als in Noord-Nederland te verklaren en ze is, naar de schrijver meent, vooral aan het Friesche element in onzen volksaard toe te schrijven.

Geschiedenis van het Ned. Volk.

Prof. Blok's standaardwerk 'Geschiedenis van het Nederlandsche volk' is in het Engelsch vertaald door den heer O.A. Beerstadt. We zagen in het letterkundig bijvoegsel van The Times het vijfde en laatste deel ('t oorspronkelijke bestaat uit 8 deelen) aangekondigd.

Stroohoeden-nijverheid op de Antillen.

Nu men tengevolge van den nood, die door mislukking van den oogst op de Ned. Antillen heerscht, weer maatregelen gaat nemen om door bevordering van de nijverheid het bestaan der bevolking gemakkelijker te maken, is het van belang eens in herinnering te brengen, dat het grootste deel der Curaçaosche stroohoeden, niet naar Amsterdam gaat, hoe wel onze hoofdstad in rechtstreeksche stoomvaartverbinding met Willemstad staat, maar naar Londen, Berlijn en Weenen. Van daar krijgt Nederland zijn stroohoeden uit de eigen kolonie Curaçao. Is dat niet een zeer beschamend feit? En dat voor een land als Nederland, dat op het gebied van uitvoer van allerlei handelsartikelen een zoo voorname plaats inneemt. Waarom moeten wij de stroohoeden uit onze eigen kolonie zoo duur betalen? Omdat eerst de handelaars in Engeland, Duitschland en Oostenrijk er aan moeten verdienen? Is dat niet de mijl op zevenen? vraagt de N. Ct.

Wat de hoeden nijverheid voor de bevolking onzer Antillen waard is heeft onlangs de Amigoe di Curaçao nog zoo nadrukkelijk gezegd:

Wel is ook het geld dat het havenbedrijf hier onder de menschen brengt, niet te onderschatten, maar de hoedenindustrie is ook vooral daarom van zoo groot belang voor onze kolonie omdat daardoor juist het vrouwelijk deel onzer bevolking gebaat wordt. of met andere woorden juist dat deel, wat maar weinig voordeelen heeft van de scheepvaart en het havenbedrijf.

Daarom is deze tak van nijverheid van zulk een enorm gewicht en heeft recht op den grootsten steun van ons Gouvernement. Deze nijverheid is geroepen, om onze mindere bevolking uit den staat van voortdurende armoede en gebreklijken op te heffen.

Nog eens over sporttaal.

In de Sportkroniek van 13 Augustus pleit een mr. van Deinse tegen het gebruik van Hollandsche benamingen, in de sport. Hij doet dat naar aanleiding van ons stukje over sporttaal in het Juli-nummer, dat hij (wat vluchtig) in de Nieuwe Rotterdamsche Courant heeft gelezen. Zoo hebben wij daarin niet zoozeer het vervangen van Engelsche door Hollandsche benamingen aangeprezen, als wel beschreven hoe de toestand is en daarbij alleen op het verkeerd gebruik van eenige vreemde woorden gewezen. Ook spoorden wij er niet toe aan, om Hollandsche benamingen voor het cricket te zoeken, maar herinnerden wij er aan, dat Zuid-Afrikaansche bladen ze gebruiken of gebruikt hebben. Maar dit daargelaten.

Mr. van Deinse zou het een achteruitgang vinden, als wij de Engelsche sportwoorden door Hollandsche vervingen. Men zoekt naar internationaliseering van de sport, en daartoe is het wenschelijk, dat alle volken zich van het Engelsch, het Esperanto der sport, bedienen. 'Hoeveel vreemder zullen Nederlandsche spelers zich in het buitenland gevoelen, met hoeveel minder gemak zullen zij vreemde gasten kunnen ontvangen, als zij niet gewend zijn aan dezelfde benamingen.' Men zal in een Engelsche krant geen verslag van voetbal- of cricket-wedstrijd kunnen lezen, omdat men de benamingen niet verstaat. Heeft ook de muziek niet het Italiaansch als algemeene taal voor haar benamingen? Laten wij dus niet met andere landen, als het taalkuischende Vlaanderen en het chauvinistische Duitschland, een Babylonische spraakverwarring helpen stichten, maar het Engelsch handhaven als het Esperanto der sport.

Aldus, naar wij meenen, de getrouwe samenvatting van het betoog van den heer van Deinse.

Het lijkt ons weinig klemmend. Iemand, die genoeg Engelsch kent om een Engelsche krant te lezen of met een Engelschman te spreken, kan er die handvol Engelsche sporttermen wel bij leeren. Het Italiaansch is bij de muziek niet zoo algemeen in gebruik als mr. van Deinse denkt. Zou hij b.v. meenen dat bij het zangonderwijs en bij koren, hier te lande en in andere landen - vooral tegenover grooten en kleinen die geen vreemde taal kennen - geen aanduidingen worden gebruikt uit de moedertaal? En ook in boeken voor instrumentale muziek worden dikwijls andere benamingen dan de Italiaansche gebruikt, b.v. in Duitsche en Engelsche boeken.

Mr. van Deinse noemt de Vlamingen en de Duitschers als afschrikwekkend voorbeeld - de Vlamingen, gelooven wij ten onrechte: zij gebruiken, als wij het wel hebben, de Engelsche sportwoorden meer dan wij Nederlanders - maar is hij er van op de hoogte, hoe het er in andere landen mee staat? Hoe doen b.v. de Spaansch sprekende volken, de Italianen, de Tsjechen, de Hongaren, de Russen? Wij weten het niet. Maar wij betwijfelen hard of het Engelsch als sport-esperanto bij hen wel zoo verbreid is als mr. van Deinse meent. Dat zijn veelal volken die naijveriger zijn op de zuiverheid van hun taal dan het meerendeel der Nederlanders. Van de Skandinaafsche volken weten wij althans, dat zij een aantal sportbenamingen uit hun eigen taal gebruiken.

Maar waartoe zou dat aannemen van het Engelsch als algemeene sporttaal niet leiden? Men zou dan - om slechts enkele voorbeelden te noemen - niet meer van roeien moeten spreken, maar van 'rowing', niet van riemen, maar van 'oars' of 'sculls', niet van zeilen, maar van 'sailing'; alle oud-Hollandsche benamingen, bij het zeilen in gebruik, over stag gaan, laveeren, te loevert, fok, bramzeil en tientallen andere, zouden door de Engelsche namen vervangen moeten worden. Anders kan men geen verslag van het hardzeilen bij Cowes lezen! De zwemmer, de kegelaar, de jager, de schaatsenrijder, die en anderen, zullen al hun Hollandsche benamingen voor Engelsche moeten ruilen Wij zullen niet meer

spreken van fietsen of wielrijden, maar van ‘cycling’ of misschien wel ‘biking’, niet van hardloopen, maar van ‘running’, niet van springen, maar van ‘jumping’. En zoo voorts. Het dwaze van het standpunt van mr. van Deinse is immers duidelijk.

Kreeg hij zijn zin, dan zou men ons algemeen een taaltje voorzetten, als wat dezer dagen in een groot dagblad in het verslag van een lawn-tenniswedstrijd te lezen stond: ‘Zijn spelkwaliteit (is dat nog iets anders dan spel?) was in den laatsten tijd in één woord zóó reusachtig, dat hij waarschijnlijk ieder zijner tegenstanders vanaf de baseline letterlijk gekilled zou hebben.’

Waartoe zou het betoog van mr. van Deinse, hield het steek, verder leiden? Wat voor de sport geldt, geldt voor andere bezigheden of bedrijven dan evenzeer. Meer nog dan in sport is er nationaliseering in de wetenschap, in den handel, in het recht, in de arbeidersbeweging, in den godsdienst. Voor elk van die takken van menschelijke bedrijvigheid of geestelijk leven zou men dan één taal moeten aannemen, of althans alle vaktermen in één taal houden, en dan welke? Was het dan maar niet het eenvoudigst het Esperanto aan te nemen en dan meteen zijn eigen taal af te schaffen? Quod absurdum.

Naschrift.

Wij hadden het bovenstaande al geschreven, toen wij in een onzer bladen de volgende advertentie lazen (wij laten de namen weg): ‘De Maatschappij X., Opzichter Y., te Z., levert zoolang de voorraad strekt, dagelijks versche haricots verts enz.’

In den geest van mr. van Deinse zou men aldus kunnen schrijven: Bravo! Dat is nog eens iemand, die aan geen mal chauvinisme doet. Het Fransch is nu eenmaal de algemeene taal voor alles wat de keuken betreft. Gaat men snijboonen, en alle andere soorten groente, vleesch, visch enz. op zijn Hollandsch noemen, wie zal dan nog een Fransch menu verstaan en zich aan tafel met Franschen kunnen onderhouden?

Morgen steekt het meisje het hoofd binnen de deur en vraagt, de knop in de hand, ‘Mevrouw, daar is de groenboer, hij heeft versche haricots verts!’

Vlaamsch gezin te Parijs.

De kunstschilder Hect. van Eyck te Waasmunster (België), lid van het A.N.V., gaat voor eenige maan den met zijn vrouw en een jonden van 13 jaar naar Parijs en zou liefst zijn intrek nemen in een Vlaamsch gezin aldaar.

Wie helpt hem aan een goed adres?

Holland op zijn best.

Onze turners kweten zich den laatsten tijd uitmuntend in buitenlandsche wedstrijden Zoo heeft Kracht door Oefening van Dordrecht te Namen de Nederlandsche driekleur kranig verdedigd en behaalden de Rotterdamsche Gymnasten te Bazel een groote overwinning. Door beide vereenigingen werden eerste en eereprijsen gewonnen.

Een hoogstnoodige landschapsontsiering.

Het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft te St. Mariaburg - nevens de spoorweglijn Antwerpen Roosendaal - den volgenden tekst op een bord doen schilderen:

‘Nederlanders! Spreekt Nederlandsch in Vlaamsch-België.’

Alg. Nederlandsch Verbond

Nederlandsch in den vreemde.

Te Andermatt a.d. Gothardweg hangt buiten aan een winkel een reclameplaat van: Louis Dobbelman's Rooktabak, uitsluitend Nederlandsch. Ze wordt er niet minder om gekocht, integendeel.

Wat Conscience schreef in het album van Mevr. Bosboom-Toussaint op haar 70sten verjaardag.

Ontvange de hoogbegaafde Mevrouw A.L.G. Bosboom - Toussaint de eerbiedvolle hulde en hartelijkste gelukwensen van hem, die zich boven alle anderen gerechtigd acht, haar als kunstbroeder te begroeten.

Een zelfde jaar zag ons, uit een zelfden stam, geboren worden; eene zelfde roeping viel ons ten deel en beiden leverden wij, in een zelfde vak, menigvuldige vruchten van arbeidslust, kunstzin en vaderlandsliefde; ik voor het eenvoudige Vlaanderen, gij voor het geleerde Nederland.

Ons beiden wordt thans als bekroning van onzen langen levensloop eene zelfde belooning geschonken: de plechtige hulde der natie voor welker zedelijke verheffing wij, naar de mate onzer krachten, hebben gearbeid.

Aan de Nederlandsche Muze der Geschiedenis en der phantazie te mogen gelijken, ware het ook slechts van verre en bij toeval, aanzie ik als eene voor mij hoogstvereerende omstandigheid.

CONSCIENCE.

Brussel, den 12en Oogst 1882.

Haver Schmidt en Piet Paaltjens op de Conscience Tentoonstelling te Antwerpen.

Uit het Album, uit Holland aan Hendrik Conscience gezonden bij 't verschijnen van zijn honderdste boek.

Die één boek schreef
brengt hulde
aan
die er honderd zond in 't licht.

Schiedam.

Fr. Haver Schmidt.

Dat is geen wonder!
Maar wèl wonder zou het wezen,
Als, die er honderd heeft gedicht,
Dat ééne had gelezen.

Piet Paaltjens.

Ned. zangers in den vreemde.

Onze landgenoot de bariton Paul Pul, die verbonden is aan de opera te Stüttgart, trad dezer dagen met grooten bijval op a's Telramund in de opera 'Lohengrin'. Het was wel toevallig, dat onze beroemde landgenoot Jos. Tijssen dien avond de Lohengrin zong, zoodat twee Hollanders de hoofdrollen vervulden. Het plaatselijk blad de Merkur sprak vol lof over beide zangers.

Sleur of onwil?

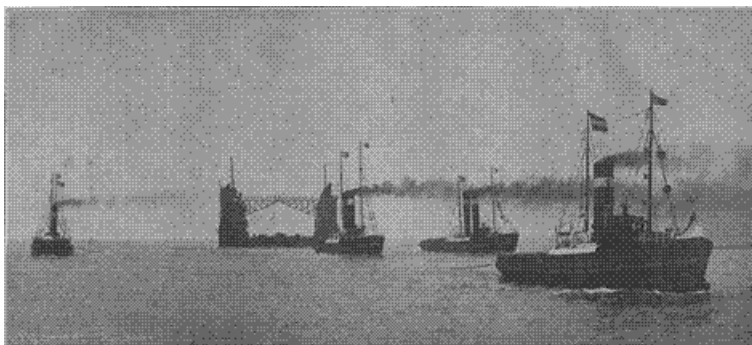
Een firma te Rotterdam deelt aan de N.R. Ct het volgende staaltje mede van de wijze waarop in ons eigen land onze eigen taal door groote lichamen als Asschepoester wordt behandeld.

‘Bij verzending naar België hebben wij de vaste gewoonte de vrachtbrieven enz. in het Nederlandsch uit te schrijven, zonder dat dit tot nog toe tot eenig bezwaar aanleiding had gegeven. Eenige dagen geleden weigerde de Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij onze goederen naar België te vervoeren, omdat de vrachtbrieven in het Nederlandsch waren uitgeschreven; het moest in het Duitsch of Fransch zijn.’

Het wordt toch waarlijk al te gek! Maar is er dan niemand in ons land die aan zulk een willekeur een eind maakt?

De dienst en de overeenkomsten met het Buitenland?! Och kom! In België, waar het Nederlandsch een der twee landstalen is, mag men de vrachtbrieven invullen in 't Nederlandsch, onverschillig naar welk land. En bij ons zou het niet kunnen?

Geloove het wie kan!

L. SMIT & Co's JONGSTE SLEEPREIS.

In 1896 werd door den Sleepdienst L. Smit & Co. het eerste dok over zee vervoerd. Het was een dok van 180 voet lang bij 44 voet breed, hier te lande gebouwd voor rekening van de Portugeesche regeering en bestemd voor de haven van San Paul de Loando. Het was voor dien tijd een heele onderneming en de verantwoordelijkheid werd niet onderschat.

Het dokje dit een lichtvermogen had van 1350 ton, werd gesleept door de sleepbooten 'Oceaan' en 'Oostzee' en legde den 5300 mijl langen weg in 53 sleepdagen af.

Gedurende de zestien jaar, die sedert de sleepreis van dit dokje verlopen zijn, werden door dezen sleepdienst nog 21 dokken over zee gebracht, waaronder dokken van 12000, 17000 en 25000 ton lichtvermogen, over afstanden van 300 tot 10000 Eng. mijl.

Vele dezer reizen waren, òf door het te bevaren water (Straat van Magellaan, rond Kaap de Goede Hoop, enz.) òf door den langen wegende meerder of minder geschikte kolenhavens onderweg, wat men kan noemen, zorgelijke reizen. Een van de meest zor elijke reizen, ofschoon slechts zeer kort in tijdsduur, is de reis, die door de sleepbooten van bovengenoemde Maatschappij in Juli j.l. is volbrachi met een dok van de Tyne naar de Medway (Thames), waarvan wij hierboven eene afbeelding geven.

Men vergelijke de cijfers van het dok van 1896 met die van dit dok, dat 640 voet lang en 144 voet breed is, en een lichtvermogen bezit van 32000 ton, en mer zal moeten toegeven, dat het een zeer zorgelijk werk is om met zulk een gevaarte van Wallsend op de rivier de Tyne behouden in zee te komen.

Ongeveer twee uur waren noodig om het dok naar zijne ligplaats buiten de pieren te brengen.

De zeereis verliep, darik zij het goede weer, vrij voorspoedig. Zaterdag 22 Jun van de Tyne vertrokken, werd hetdok, dat bestemd is om Englands Super-Dreadnoughts te dokken, Dinsdag 25 Juni aan de Engelsche Admiraliteit afgeleverd.

(Het Nederlandsch Zeewezen.)

Een voordracht over Boekverspreiding.

Dr. W. van Everdingen heeft dezer dagen voor de leden van de Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels een hoogst belangwekkende voordracht gehouden over de verspreiding van het Nederlandsche boek over de wereld door de Boeken-Commissie van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Het resultaat van de boekverspreiding in verband niet de verbreiding van de Nederlandsche taal vooral in Zuid-Afrika is zeer bemoedigend. De boekeninvoer in Zuid-Afrika bedroeg in 1907 f 60.000. - en in 1911 f 132.000. -.

Ned. bibl. van Sijthoff's Uitg. Mij.

De vreemdeling geeft het voorbeeld.

Een Italiaansch beeldhouwer biedt in een onzer bladen lessen aan in een in het Nederlandsch gestelde aankondiging. Een Nederlandsche zangeres zanglessen in... het Fransch! 't Gebeurde te 's-Gravenhage.

Nederlandsche straatzangers in België.

Drie muzikanten-zangers hebben de vorige maand een rondreis door België gemaakt.

Zij bezochten Knokke, Heyst, Blankenberge, Brugge, Gent en Brussel, en zijn opgetogen over de aangename ontvangst; hebben zeer veel gezien en denken het a.s. jaar opnieuw een zoodanig tochtje te maken. Zij hadden geen moeite zich overal met hun moedertaal te helpen. Te Heyst speelden en zongen zij in een der eerste hotels voor een opgetogen schaar van badgasten (meest Duitschers) het eenvoudige versje: Wilt heden nu treden, en hadden een groot succes. Het schijnt dat in Duitschland dat wijsje bekend was, zelfs de Wacht a/d. Rijn ontving niet zooveel bijval als de eenvoudige Hollandsche versjes.

Van den voorzitter der Afd. Gent hadden de zangers een ontvangst, waarover zij niet uitgesproken raken.

Goedkoope aanbieding van Ned. Liederen.

De heer J.P.J. Wierts, toonkunstenaar te 's-Gravenhage, verzoekt ons te melden, dat zijn goedkoope muziekaanbieding, zie de groote advertentie in het Juni-nr. van Neerlandia, van kracht blijft tot 1 Januari 1913.

Nederlandsche Volkszang 1913.

Door den heer N.A. Bouwman, 1e Luit. directeur der Kon. Mil. Kapel van het Reg. Grenadiers en Jagers te 's-Gravenhage is op verzoek van de verzamelaars van den bekenden zangbundel 'Kun je nog zingen, zing dan mee!' een nationaal werk tot stand gebracht.

De heer Bouwman heeft geïnstrumenteerd voor harmonie en fanfare een 50-tal volks(school)liederen uit genoemden bundel, die in reeksen van 3 of 4 liederen verschijnen zullen en die zóó gezet zijn, dat groote zoowel als kleine corpsen ze kunnen spelen.

De reeksen dezer liederen worden afgewisseld door vier militaire marsenen, samengesteld uit algemeen bekende volksliederen en geschreven door den heer Bouwman ter eere van H.H.M.M. de Koningin, de Koningin Moeder; Z.K.H. Prins Hendrik en H.K.H. Prinses Juliana.

Deze goedkoope volksuitgave van 'Kun je nog zingen, zing dan mee!' voor harmonie en fanfare, op zich zelf reeds zoo belangrijk voor den volkszang, krijgt nog grooter beteekenis nu de nationale volksen schoolfeesten in het a.s. jubeljaar 1913 alom in den lande met medewerking van de plaatselijke corpsen zullen gevierd worden.

Boeken-Commissie.

Opnieuw werd de Boeken-Commissie van het Algemeen Nederlandsch Verbond te Rotterdam dezer dagen verrast door de ontvangst van een belangrijke gift namens Hare Majesteit de Koningin 'als blijk van belangstelling in 't nuttig streven der Commissie.'

Een praktisch voorstel.

Een lid van het A.N.V. te Londen schrijft:

Wanneer Afrikaners in Londen aan elkaar schrijven, zetten zij voor den naam Mnr. als afkorting van Mijnheer. Ik vind dit een goed gevonden afkorting. Zooals U weet schrijft de Engelschman Mr. voor of Esq. achter den naam. Dit is eenvoudig en Esq. geeft evenveel eer als ons Weledelgeboren Heer.

De Afrikaners gebruiken Mnr. even vlug en eenvoudig als Mr. of Esq. en even Hollandsch als weledelgeboren Heer. Vooral voor Nederlandsche kantoren, waar tijd geld is, lijkt het me een navolgenswaardig voorbeeld.

Eigennamen.

In verband met het stukje over Eigennamen, voorkomende in 't Augustus-nr. van Neerlandia, deelt een lid van 't A.N.V. te Zwolle mede, dat in Mei j.l. daar is opgericht de Zwolsche Korfbalvereniging 'C.R.A.S.', d.i. 'Commt, raeckt allen suyver'.

Java-thee en koffie.

Aan het negende jaarverslag der Nederlandsche Kamer van Koophandel in Amerika ontleenen wede mededeeling, dat de handel in Java-thee en koffie met andere landen een ontzaglijke uitbreiding heeft gekregen gedurende de laatste 10 jaar.

Was vroeger Chineesche thee het meest bekend, thans voert Java jaarlijks ruim 40.000.000 ponden van dat artikel uit.

Buiksloot in Denemarken.

In 't laatst der 17e eeuw werd door Hollanders in Denemarken een inpoldering tot stand gebracht, die den naam van 'Butsloot', een verbastering van 'Buiksloot', draagt.

Afdeeling Leiden.

A.C. Pekelharing, penningmeester der Stud.-Afd. Leiden en secretaris-penningmeester der sub-Boeken-Commissie van de Leidsche Afdeelingen, is verhuisd naar Apothekersdijk 28.

Bericht.

Het artikel onder Zuid-Afrika voorkomend, onderleekend Ou-boet (ongeveer ou' broer) is het eerste van een reeks van onzen vertegenwoordiger te Pretoria, den heer F. Rompel.

Nieuwe leden

Groep Nederland.

Beschermende leden.

J.W. Opstelten, oud-officier der Artillerie, Bezuidenhout Den Haag.
27,

Opg. door Jhr. C.M.E.R.C.
von Bose.

J. Semmelink, gep. dirigeerend Officier van Gezondheid Den Haag.
2e kl. N.I.L., Hugo de Grootstraat 6,

Mevr. C. Bogaardt geb. Hen, Vondelstraat 87, Amsterdam.

Opg. door den heer A. Ten Amsterdam.
Bruggencate,

Mr. M. Jacq. de Witt Hamer, Noordzijde Dam 13, Middelburg.

Opg. door het Bestuur der Walcheren.
Afdeeling

Mr. J.P. Fockema Andreae, wethouder, Trans 4, Utrecht.

Gewone leden.

Mevr. M.C. Koning Heeleij, Sweerts de Landasstraat Arnhem.
28,

J.F.H. Bouchette, goud- en zilversmid, Steenstraat 14, Arnhem.

J. Koeken, cand.-notaris, Emmastr. 65, Arnhem.

Carel Apell, directeur van Hotel Continental, Arnhem.

H. van Dooren, Gr. Hotel du Soleil, Arnhem.

Dr. C.H. Sissingh, zenuw-arts, Zijp 47, Arnhem.

Mr. B.H. Everts, Eusebiusbuitensingel 44 a, Arnhem.

J. Broers, Hotel Klarenbeek, Arnhem.

F. Simon, pachter van Musis Sacrum, Arnhem.

Joh. Mantels, Boulevard 188, Arnhem.

Mej. Elly Nierdt, Boulevard 138, Arnhem.

Dr. H. Braat, Brugstraat 5 a, Arnhem.

Mr. Dr. H.W. Blaupot ten Cate, arrond. schoolopziener, Arnhem.
De Wetstraat 24,

E.A. Frowein,	Arnhem.
A. van der Weerd, industrieel, Parkstraat 27,	Arnhem.
E. Meyer, directeur H.B.S. 3-jarigen cursus, Apeldoornsche Weg 43,	Arnhem.
Mej. B. de Wilde, Boulevard Heuvelink 1,	Arnhem.
J.J. Prins, scheepbouwer, Nieuwe Plein 46,	Arnhem.
Mr. H.J. van Lulof Umbgrove, advocaat-generaal Gerechtshof,	Arnhem.
J. Dommering, Bristol Hotel,	Arnhem.
W.J. Hoendervanger, ambt. Prov. Griffie, Spijkerstraat 295,	Arnhem.
Jhr. L.W. van Nispen, chef 2e afd. Prov. Griffie, Brugstraat,	Arnhem.
Jhr. A.P.H.J. Mollerus van Westkerke, chef 1e afd. Prov. Griffie, Velperweg 18,	Arnhem.
N.H. van Lerven, kunstboekhandelaar, Steynstraat 10,	Arnhem.
L. Pelt, Boulevard 136,	Arnhem.
Firma J.P. Batenburg, Jansbuitensingel 6,	Arnhem.
C.J. Visscher, notaris, Jansbuitensingel 16,	Arnhem.
Jhr. Mr. J.J. Gockinga, vice-president Gerechtshof, Eusebiusplein 24,	Arnhem.
Ds. J.H. Schreuder, Luth. predikant. Verl. Rijnkade 95,	Arnhem.
Ds. D. Pottinga, Doopsgez. predikant, Pe'srijckenstraat 36,	Arnhem.
Jhr. Mr. W.E.T.M. van der Does de Willebois, Eusebiusbuitensingel 57,	Arnhem.
B. Suermondt Bz., Eusebiusbuitensingel 42,	Arnhem.
Grint-Maatschappij, Nieuwe Plein 5,	Arnhem.
Ds. Buenk, Frombergstraat 25.	Arnhem.
Jhr. B.F. van Verschuer, Jansbuitensingel 27,	Arnhem.
Dr. G.J.M. Couvée, Willemsplein 3,	Arnhem.
Jhr. Mr. J.H.J. Quarles van Ufford, lid v/d. Raad van State, Bezuidenhout 27,	Den Haag.
E.G. van Hoogstraten, Daendelstr. 3,	Den Haag.
Z. Exc. P.J. von Stein Callenfels, gep. Luit.-Generaal, 1e v.d. Boschstr. 29,	Den Haag.
Mevr. de wed. L. Hogersdijk Jr., geb. Mann, 1e v.d. Boschstraat 27,	Den Haag.

Mr. F.J.H. de Wetstein Pfister,	Driebergen.
J.H. Staal, inspecteur der Directe Belastingen, Stationsweg,	Harderwijk.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
Mej. S. Kruseman, Faas Eliaslaan 19,	Baarn.
Opg. door mej. C. Verster, Baarn.	
G.H. Dunnewold,	Baarn.
J.V. van Marken, Prins Hendriklaan 18,	Amsterdam
Beiden opg. door mej. J. Greidanus,	
Mevr. J.M.C. Greeve, geb. Van Tu bergen, Frans van Mierisstraat 69,	Amsterdam.
Opg. door den heer A. Ten Bruggencate,	
L.F. Voorwijk, Marnixstraat 415,	Amsterdam.
Opg. door den heer H.C. v. Heerik huizen, Enschedé.	
Jonkvrouwe E. Baronesse van Lamsweerde, St. Jorisstraat,	's-Hertogenbosch.
Jonkvrouwe J. van Rijckevorsel, Oude Dieze,	's-Hertogenbosch.
J.H.H.M. Adelmeyer, Kannunik en Plebaan van St. Jan,	's-Hertogenbosch.
Allen opg. door Mr. K.M. Phaff,	
Mevr. M. Boerlage - Boerlage, Wilhelminastraat 63,	Haarlem.
Opg. door Dr. J.B. Schepers,	
P. Wagner, Kruisweg,	Haarlem.
C.J. van Walchren, Genestetlaan,	Bloemendaal.
Beiden opg. door den heer H.F. Overhoff,	
H.D. Buurman, Luitenant, Maria Gondastraat 19,	Leiden.
Mej. B. van Doesburgh, Rijnsburgerweg 6 a,	Leiden.
Beiden opg. door het Bestuur der Afdeeling	
Jhr. S.M.S. de Ranitz, Kapitein der Veld-Artillerie, Rijnsburgerweg 3 E,	Leiden.

Opg. door Mejonkvr. M.E. Den Haag.
de Ranitz,

R. Casimir, Rector v/h. Ned. Lyceum, Marconistraat 75, Den Haag.

Mevr. A.H. Pierson - Van Goudoever, Duinweg 4, Den Haag.
Beiden opg. door mej. A. - Den Haag.
M. Pierson,

Mr. H.P. Grobbee, Groothertoginnelaan 59, Den Haag.
Opg. door den heer W.F. Den Haag.
Gerdes Oosterbeek,

A.J.L. Willekens, Willem van Outs-hoornstraat 42, Den Haag.
Opg. door mej. D.J. van Den Haag.
Rijn,

E.H. Kramers, Smidswater N 8, Den Haag.
Opg. door den heer H.A.N. Den Haag.
Sar,

W. van de Wall, Stationsweg 45, Den Haag.
Opg. door Mejonkvr. Joh. Den Haag.
Schuurbeque Boeye,

J.A. Roetert Frederikse, leeraar H.B.S., Prinsenstraat 90, Den Haag.
Opg. door den heer J. Moll,
Utrecht.

D.G. van Nieuwenhoven Helbach, Conradkade 63, Den Haag.
Opg. door den heer N.J. Den Haag.
Roelfsema,

Mej. A.H. Birnie, Praedeniussingel 9, Groningen.
Opg. door mej. A.M.E. Groningen.
Post,

P.H.J. IJssel de Schepper, Velperbuitensingel 19, Arnhem.

M. Tydeman, Kapitein 1e Reg. Infanterie, Assen
Opg. door Luit. E. Werner, Assen

W. Hiebendaal, civ.-ingenieur, Korte Nieuwstraat 33, Utrecht.
Opg. door den heer C.C. Gorinchem.
Hiebendaal,

Dr. D. Romeyn, dirigeerend Officier van Gezondheid, Breda.

J.J.A.F. Kannemans, gep. Luit.-Kolonel, Baronielaan 172, Breda.

Onderofficieren-Leesgezelschap 3e Reg.
Vesting-Artillerie,

Gorinchem.

Beiden opg. door Kapt.
J.A. Snijders Jr.,

Gorinchem.

Adr. van Beest G. Az.,	Zuilen (Utrecht).
Opg. door den heer W.A. Swets,	Neder-Hardinxveld.
Mej. M.E. van Hoytema, cand. N.L., Noordeinde 11,	Delft.
A. van Kempen, lid der firma J.M. van Kempen & Zonen, fabr. van gouden en zilveren werken, Huize Berbice,	Voorschoten.
Opg. door den heer J.B. van Loenen,	Leiden.
A.B.E. van Leeuwen,	Hilversum.
Opg. door Mr. J.D. Rutgers v.d. Loeff,	Haarlem.
Mej. Aletta Jansen, 's-Gravendijkwal 110a	Rotterdam.
Opg. door mej. C. Scholten,	Rotterdam.
A.A. Giesberts, arts,	Woudrichem.
Opg. door den heer C.C. Hiebendaal,	Gorinchem.
R. Borst, Boedekerstraat,	Deventer.
Opg. door den heer M.A. Kluwer,	Deventer.
Mej. C. Lelsz, onderwijzeres, Vledderweg,	Vledder.
Opg. door den heer G.G. Thierry,	Den Haag.
K.O. Gesner van der Voort, Rijksontvanger,	Makkum.
Opg. door Mr. W.H. Gesner v.d. Voort,	Harderwijk.

Buitengewone leden.

Mej. M. de Roo, Onderlangs 21,	Arnhem.
Mej. D. Roothaan, Onderlangs 21,	Arnhem.
W. Uittenbogaard, Prins Hendrikstraat 6,	Arnhem.
Mej. Dr. Christine Bader, Boulevard 125,	Arnhem.
Dr. W.H. Jonker, Steenstraat 100,	Arnhem.

F. Grund, Velperweg 24,	Arnhem.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
A. Piron, Luitenant der Infanterie, St. Josephstraat 27,	's-Hertogenbosch.
Opg. door Mr. K.M. Phaff, 's-Hertogenbosch.	
Kapt. J.M. Sluys, Vughterstraat 55,	's-Hertogenbosch.
Opg. door het Bestuur der 's-Hertogenbosch. Afdeeling	

Jongelieden-Afdeelingen.

Mej. S. Groote, Jac. Obrechtstraat 81,	Amsterdam.
Opg. door mej. G. Amsterdam. Bosboom,	
C.J.H. Schol, P.C. Hooftstraat 101,	Amsterdam.
Opg. door den heer G. van Amsterdam. Büseck,	
Mej. W.C. Keyser, 2e Const. Huygensstraat 57,	Amsterdam.
Opg. door mej. G.W. van Amsterdam. Rijn,	
H. de Groot, Aelbrechtskolk 3a,	Rotterdam.
C. Verhoeve, Jan Porcellisstraat,	Rotterdam.
W. Kersbergen, 's-Gravendijkwal 135a,	Rotterdam.
D.H. Hardenberg, N. Binnenweg 264a,	Rotterdam.
J.H. Lindeman, Cl. de Vrieselaan 124a,	Rotterdam.
Allen opg. door het Best. Rotterdam. der Jongel.-Afd.	
C. Vos,	Maastricht.
Opg. door het Bestuur der Maastricht. Jongel.-Afd.	
Mej. J. van Leeuwen, Westkade,	Hellevoetsluis.
J.J. Tettelaar, Rijksstraatweg,	Nieuw Helvoet.
Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afdeeling Hellevoetsluis.	
W.J. Goslinga, Westvest 27,	Schiedam.

Mej. Nelly van Rhijn, Broersveld,	Schiedam.
Mej. M. Blaisse, Nieuwe Haven 149,	Schiedam.
Mej. J. Norenburg, Singel 135,	Schiedam.
Mej. C. van Meurs,	Schiedam.
Allen opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Schiedam.
C.W.G. van Heuven, Obrechtstraat 148,	Den Haag.
H.J.E. Moll, v. Bleiswijkstraat 30,	Den Haag.
L. de Vries Jr., Regentesselaan 125a,	Den Haag.
Mej. R. de Sterke, Laan van N.O.-Indië 204,	Den Haag.
Allen opg. door het Best. der Jongel.-Afd.	Den Haag.

Groep België.

Bijdrage fr. 10.

Lode Achten, sektorhoofd,	Leopoldstad (Belg. Kongo).
H. van den Bergh, Groote Hondstr. 38,	Antwerpen.
Opg. door den heer F. van Laar.	
Joz. de Blicck, senator,	Aalst.
Opg. door den heer P. Nijs.	

Bijdrage fr. 5.

Hendrik Christens, tolbediende, Balansstraat 171,	Antwerpen.
Jaak Spaas, Wieringenstr. 11,	Leuven.
Jef van de Walle, Fr. Lintstr. 128,	Leuven.
Michiel Mullier, Oude Markt 14,	Leuven.
Rob. Droesbeke, Terversche Vest 28,	Leuven.
Abel Verstraeten, Statiestr. 54,	Leuven.
Vliebergh, hoogleeraar, Waaistr. 10,	Leuven.
Jan Borginon, Blijde Inkomststr. 139,	Leuven.
Karel Depla, Fr. Lintstraat 48,	Leuven.
Ant. van Schoubroek, Statiestraat 4,	Leuven.

Viktor Celen, Naamsche Straat 148,	Leuven.
L. van Looveren, Drinkwaterstr. 16,	Leuven.
Lod. van Bauwel, Diestsche Straat 86,	Leuven.
Joz. Leenen, Brusselsche Str. 55,	Leuven.
Frans Willems, Brusselsche Str. 86,	Leuven.
Arm. Dans, Brusselsche Straat 110,	Leuven.
Em. van der Borght, Vesaliusstr. 74,	Leuven.
F. Lindemans, Vesaliusstraat 18,	Leuven.
A. Stroobant, Waaistraat 5,	Leuven.
Jef van den Heuvel, Mechelsche Straat 61,	Leuven.
Fern. Ampe, Craenendonck 17,	Leuven.
Dan. Coens, Tiensche Straat 66,	Leuven.
Prosp. Beheydt, Oude Markt 38,	Leuven.
Em. Lievens, Naamsche Vest 88,	Leuven.
K. Smets, Paus College,	Leuven.
V. van de Loo, Buyststr. 6,	Leuven.
(Wordt vervolgd),	

Groep Ned. Oost-Indië.

J.C. Heeren, Berendrechtslaan 36,	Weltevreden.
W. Karssen, inspecteur L.O.,	Weltevreden.
Opg. door het Bestuur der Afd. Batavia	Weltevreden.
Sadikoen, klerk Jav. Bank,	Weltevreden.
Mevr. d'Artillact Brill, Genielaan,	Semarang
W. Corver, Bodjong,	Semarang
Mevr. Corver, Bodjong,	Semarang
Opg. door het Bestuur der Afd.	Semarang
J.H. Wermelink, onderwijzer,	Semarang
F. den Hollander, onderwijzer,	Semarang
E. Croiset van Uchelen, directeur gas-fabriek,	Buitenzorg.
F. Westendorp, ambt. Dept. L.N. & H.,	Buitenzorg.

J.M. Badings, 1e Luit. Infanterie,	Buitenzorg.
Dr. L. de Blieck, afd. chef Dept. L.N. & H.,	Buitenzorg.
F.H. Cheriex, 1e Luit. Infanterie,	Buitenzorg.
F.J. Duetz, Officier van Gezondh. 2e kl.,	Buitenzorg.
J.D.A. van Gumster, 2e Luit. Infanterie,	Buitenzorg.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Buitenzorg.
L.J.A. Quentin van Motman Holle,	Buitenzorg.
Kapitein Infanterie,	Buitenzorg.
Dr. M.G.J.M. Kerbosch, Gouv. scheikundige,	Buitenzorg.
W.C. Neijls, 2e Luit. Infanterie,	Buitenzorg.
D.J.C. van Reenen, 1e Luit. Infanterie,	Buitenzorg.
Mej. M.J.Ch. v.d. Willigen, onderwijzeres,	Buitenzorg.
J.Ph. van der Lely, boormeester	Buitenzorg.
B.P.M.,	Moeara Enim.
F.J. van Voorthuijsen, techn. beambte	
B.P.M.,	Moeara Enim.
B.W. Tweedij, boekhouder B.P.M.,	Moeara Enim.
Allen opg. door den heer J.F.A. Scheurleer,	Moeara Enim.
Het Ambonsch Studiefonds, p/a. J.H. Daniels,	Makasser.
Opg. door den heer A.G.H. van Sluijs,	Makasser.
A. Witholt, ing. firma Riekaak & Co.,	Soerabaia.
C.B. Tjassens Keiser, chem. suikerfabr.	
Phaëton,	Kraksaän.
Beiden opg. door den heer H.P. Timmers Verhoeven, Besoekei.	
W.H. Tromp, p/a. N.I. Tramweg Mij.,	Weltevreden.
Opg. door den heer J.W. Roessingh van Iterson,	Weltevreden.
W.H. Breunese, beambte ondern. 'Pandan Aroem',	Paroeng Koeda.

J.E. Mullemeister, beambte ondern. 'Pandan Aroem',	Paroeng Koeda.
J.J.L. Fokker, zelfst. beambte ondern. 'Tjissalak',	Paroeng Koeda.
Allen opg. door den heer V. Ahn,	Paroeng Koeda.
P.J.W. Noorduijn, boekh. Jav. Bank,	Palembang.
H.J. Vermeij, ambt. N.H.M.,	Weltevreden.
G.L. van der Molen, ambt. Amst. Bat. Handelsver.,	Weltevreden.
A. Sollewijn Gelpke, inspecteur P.T. & T.,	Weltevreden.
Mevr. Sollewijn Gelpke,	Weltevreden.
Beiden opg. door Majoor L. Hoolboom,	Weltevreden.
D. van Leeuwen, Bodjong,	Semarang.
Mevr. W.H. Glaser - Jacobson, onderwijzeres,	Semarang.
J.W.G. Pels Rijcken, ingenieur,	Semarang.
Mevr. Pels Rijcken,	Semarang.
Dr. W.M. Docters van Leeuwen, leeraar H.B.S.,	Semarang.
Mevr. Docters van Leeuwen,	Semarang.
Mej. C. van Zuijlen, onderwijzeres,	Semarang.
Mej. E. van Zuijlen, Pontjol,	Semarang.
H. Baron, onderwijzer,	Semarang.
Mevr. Baron,	Semarang.
R.A. Schoonhoven, hoofdonderwijzer,	Semarang.
Mej. H.A. Schoonhoven,	Semarang.
D.W. de Haan, onderwijzer,	Semarang.
J.C. Wilderink, onderwijzer,	Semarang.
W.A. Slinkers, ingenieur N.I.S.,	Semarang.
Mej. W.J. van Beusechem, Bodjong 112,	Semarang.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Semarang.
L.E. Dom, insp. Gouv. koffie-cultuur;	Buitenzorg.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Buitenzorg.
A.G. Keijer Jr., filiaalbeheerder 'Alg. Belang',	Moeara Enim.
W. Pleijsier, tech. beambte, B.P.M.,	Moeara Enim.

J. Roumumper, techn. beambte B.P.M.,	Moeara Enim.
Allen opg. door den heer J.F.A. Scheurleer,	Moeara Enim.
P.K.W. Lakeman, civiel-gezaghebber,	Madjene (Celebes).
Ph.J. Agerbeek, civiel-gezaghebber,	Tjampalagian (afd. Mander) (Celebes).
Beiden opg. door den heer J. Seyne Kok,	Madjene.
J.A. Nederkoorn, chef boekdrukker, p/a. J. Fiedler, Matramanweg 21,	Mr Cornelis.
R.W. Wiebenga, commies 3e kl. der P. en T., p/a. J. Fiedler, Matramanweg 21,	Mr. Cornelis.
Beiden opg. door den heer A. Both,	Mr. Cornelis.
Soetan Baheran, hoofd der Inlandsche School,	Padang Pandjang.
Opg. door den heer S. Bouman,	Padang Pandjang.
A.B. de Regt, beambte B.S.H.M.,	Palembang.
H. Hagendoorn Jr., beambte B.S.H.M.,	Palembang.
Beiden opg. door den heer J.J. Kamp,	Palembang.

Groep Suriname.

K. Visser, 1e machinist b/d. K.W.I.M.,	Paramaribo.
Opg. door den heer W.R. Menkman,	Paramaribo.
A.A.Th. Fortgens, militair-apotheker, Keizerstraat,	Paramaribo.
Opg. door Dr. E.A. Samson,	Paramaribo.

Buitenland.

Beschermende leden.

H.A. van Coenen Torchiana, 1304 Humboldt Bank Building, San Francisco,	Californië.
Opg. door den heer Chas L. Vornholt, San Francisco.	

E. de Meulemeester, Crawford,

Florida (V.S.v.A.).

Gewone leden.

H.C. Kruse, 12 Whitford Str.,

Kaapstad (de Kaap), Z.
-Afr.

Opg door het Bestuur der Afd. Kaapstad.

Ds. W.J. de Klerk,

Potchefstroom (Transv.).

G. Siemelink, P.B. 124,

Potchefstroom (Transv.).

C.H.J. de Wet, P.B. 117,

Potchefstroom (Transv.).

A.E. van Graan, Witrand,

P.K. Potchefstroom
(Transv.).

P.T. Furstenburg, Knopfontein,

P.K. Uitval (Transv.).

Allen opg. door het Best,
der Afd.

Potchefstroom.

W.S.J. van Heerden, Rietvlei,

P.K. Zwagershoek, distr.
Waterberg (Transv.).

J.J. Geldenhuis, Oranjefontein,

P.K. Oranjefontein, distr.
Waterberg (Transv.).

J.H. Smit, Klipspruit,

P.K. Zwagershoek, distr.
Waterberg (Transv.).

G. van Deventer, Doornkom,

P.K. Kareefontein, distr.
Waterberg (Transv.).

J.P. du Preez, Locatie,

P.K. Naboomspruit, distr.
Waterberg (Transv.).

A. Plomp Wz., Langkloof,

P.K. Zwagershoek, distr.
Waterberg (Transv.).

P. le Roux van Niekerk, Private postzak

Vijgenboomspoort, via
Nijlstroom (Transv.).

A.N. Geyser,

P.K. Potgietersrust
(Transv.).

P.J. Steynberg, Gemsbokpoort,

P.K. Nijlstroom (Transv.).

J.G. Kilian, Rietfontein,

P.K. Loubad (Transv.).

C.G. Albertyn,

Lisbon, P.K. Nijlstroom
(Transv.).

A.M. Heystek,

Lisbon, P.K. Nijlstroom
(Transv.).

Ds. G.J. Rosseau,

Nijlstroom (Transv.).

Ds. J.P. v.d. Walt,

Nijlstroom (Transv.).

N. van den Dool,	Nijlstroom (Transv.).
Mej. A. van den Dool,	Nijlstroom (Transv.).
S.A. Bothma,	Nijlstroom (Transv.).
Allen opg. door de heeren G. Bakker en F.N. Hahn, Nijlstroom (Transvaal).	
J.F. Hoogesteger, Riddaregatom 76 ¹ ,	Stockholm.
Opg. door den heer J.W. Doyer,	Stockholm.
P.R. Borger, vice-consul der Nederlanden,	Hong-Kong.
Opg. door den heer J.A. Deknatel,	Hong-Kong.
A. Pleysier, River View 12,	New Ferry (Cheshire) Engeland.
Opg. door den heer L. de Haas,	New Ferry.
J. Leyds, 47 Upper Pagestraat,	Doornfontein, Johannesburg (Transv.).
A. en J.S. Wulfse, p/a. P. Hofland,	66a Carnarvon Rd., Lorentzville Johannesburg (Transv.).
H. Jooste, 25 Jutstraat,	Braamfontein (Transv.).
Beiden opg. door het Best. der Afd.	Johannesburg.
T.H. Douma, Finca 'Morelia', San Andres	
Osuna, dept. Escuintla,	Guatemala (Centr. Amerika).
Opg. door Dr. Boerma, Groningen.	
E.A. de Bruyne, Ferreira Rd. 96,	Judith Paarl (Transv.).
Mej. Dr. A. Croiset van der Cop, adr. Wassili Ostrof 10de Linie N 15 Qu 4,	St. Petersburg.
Opg. door den heer M. Möhr,	Petersburg.
Jhr. J.P.B. Vegelin van Claerbergen,	Caixa do Correio 1422, Rio de Janeiro.
Mej. A. Mansvelt, Hoogere Meisjesschool,	Paarl (de Kaap) Z.-Afr.
J.F.M. Lange, Ngamatafour,	Waitotara (Nieuw Zeeland).

	Opg. door mej. A.M.L. Lange, Den Haag.	
Alfred Neufeld, Nachodstr. 26,		Berlijn W 50.
	Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Berlijn
J.W.B. Junsch, 71 Nassau Str.,		Nieuw-York.
	Opg. door den heer D.J. Verschuur,	Nieuw-York.
B. Bos, Rheinaustr. 30,		Mannheim.
	Opg. door Dr. J. Heinsius, Leiden.	
W.C. Beels, adelborst 1e kl. a/b. Hr. Ms. 'Zeeland',		Curaçao (of elders).
	Opg. door den heer J. Vons,	Curaçao
A. Alewijn, p/a. firma Volker & Bos,		Port Said.
	Opg. door den heer B. Kroon,	Port Said.
J.C. Bueno de Mesquita Jz.,		Jermingham Junction (Trinidad).

Het 32e Nederlandsche taal- en letterkundig Congres. Antwerpen. 26-29 Augustus 1912.

In de herinnering van degenen die dit Congres hebben bijgewoond zal, wij zijn er van overtuigd, lang iets blijven natrillen, wanneer zij terugdenken aan den Nederlandschen Landdag, die op hoogervermelden datum in de Scheldestad plaats had, en in de meer dan een halve eeuw lange rij der Nederlandsche Congressen zal dit Congres aangestipt worden als een der belangrijkste, der gezelligste en der meest opgewekte. Er hing om dit Congres een atmosfeer van frischheid, van jong leven en van warmte tegelijkertijd, die als een verjongingskuur van de Nederlandsche Congressen in het algemeen kan worden beschouwd.

Laten wij maar dadelijk bekennen, dat de schitterende leiding van het Congres veel heeft bijgedragen om dien indruk te weeg te brengen.

Wat een prachtige voorzitter was Pol de Mont!

Wat een onuitputtelijke improvisator! Wat een meeslepende redenaar! Het kondigde

POL DE MONT, Voorzitter van 't Congres.
Cliché van den Boekhandel 'Flandria', Antwerpen.

zich al aan bij de opening van het Congres, toen hij, niet met een streng-klassieke, academische redevoering, maar met een schilderachtigdichterlijke opwelling een antwoord gaf op Jules Destrées 'Lettre au roi' en de verklaring aflei, dat de Vlamingen de bestuurlijke scheiding van België niet wenschen, alhoewel zij haar niet vreezen.

En telkens, en telkens weer gaf hij de gelegenheid hem te bewonderen, hetzij wanneer hij de kern uit een rede of uit een bespreking haalde, hetzij wanneer hij, als gewoon Congreslid, in een debat tusschenbeide kwam, hetzij wanneer hij, om te sluiten, aan het feestmaal zijn dronk op de vrouw instelde, wat in zijn mond tot een brok poëzie werd, die zijn toehoorders bekoorde en meesleepte. Het was wel een diepe hulde aan Pol de Mont's talent als redenaar en als voordrager gebracht, toen een der leden zei: 'Als Pol de Mont zelfs de Woordenlijst van De Vries en Te Winkel voordroeg, dan zou het nog mooi zijn!' Aan zoo een bijzonderen voorzitter denkt men met erkentelijkheid terug.

Naast hem moeten hier een paar stille werkers worden op het voorplan gezet, aan wie het te danken was dat het Congres zoo goed van stapel liep, n.l. de heer André de Ridder, algemeene secretaris, en vooral de heer Frans van Laar, de onvermoeibare penningmeester, die nooit werk te veel heelt en altijd om werk vraagt, om met Pol de Mont te spreken,

Zittend van links naar rechts: Prof. J.E. Heeres, adv.-gener. H. de Hoon, Marcellus Emants, Dr H.J. Kiewiet de Jonge, Pol de Mont, Fabius, vertegenw. der Ned. regeering, A.C. van der Cruyssen. Z. Exe. Mr D Fock.

Staand van links naar rechts: Dr. Engelenburg, M. Poelhekke. Dr Ern. Claes, Ds. H van Broekhuizen, Vict. Ressler, André de Ridder, H. van Puymbroeck, F. van Cuyk, Prof. P.J. Blok, Dr. Marten Rudelsheim.

en die door zijn voorbeeldige wijze van arbeiden op een niet onaanzienlijk deel van het welslagen van het Congres aanspraak mag maken.

Tot dit welslagen heeft ook de stad Antwerpen op een prachtige manier bijgedragen Hier was het niet: 'het einde kroont het werk'. Maar de inzet zelf was al bijna een bekroning. Met echt Antwerpsche gastvrijheid

ANDRÉ DE RIDDER, Secr. van 't Congres.

had de stad de poorten van haar stadhuis voor de Congresleden opengezet en in de schitterend verlichte zalen, waar een 'raout' werd aangeboden, hebben de Congresbezoekers enkele gezellige al te snel omgevlogen uren doorgebracht.

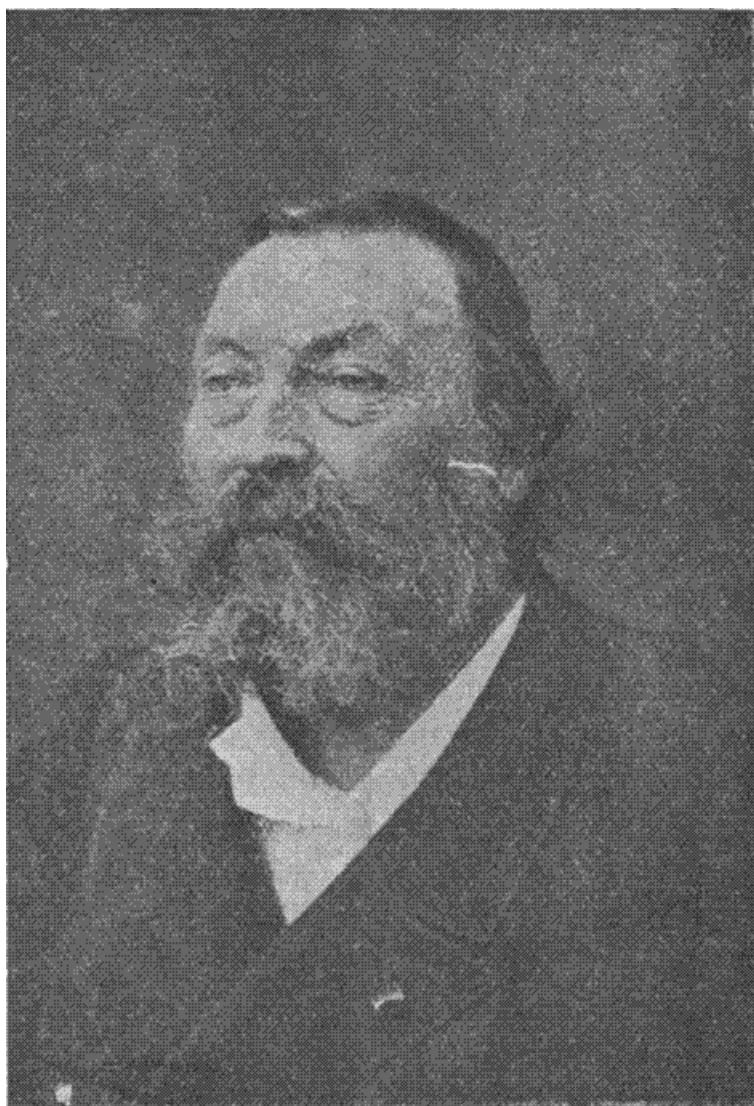
Met een feestelijke ontvangst begonnen, heeft het dit Congres ook aan geen feesten ontbroken, waaronder

FRANS VAN LAAR, Penningm. van 't Congres.

aan de muziek het leeuwenaandeel was ingeruimd: een uitvoering van de 'Pastorale' van Beethoven en een concert van Nederlandsche en Vlaamsche muziek, beide onder de meesterlijke leiding van Lodewijk Mortelmans; een uitvoering van Peter Benoit's oratorio 'De oorlog', door Edward Keurvels; vervolgens een tooneelvoorstelling, bestaande uit de opvoering van een soort gelegenheidsstukje 'Het liefdevers' van mevr. Simons - Mees; 'Hardenburg', van Karel Orner de Laey en 'Een geneughelyk taefelspeelken van eenen dronken man ende syn wijf.'

Wat het Congres zelf betreft, dat was belangwekkend in meer dan één opzicht. In de eerste plaats droeg het een bijzonder karakter doorde aanwezigheid van een aantal jonge letterkundigen, die zich voorheen

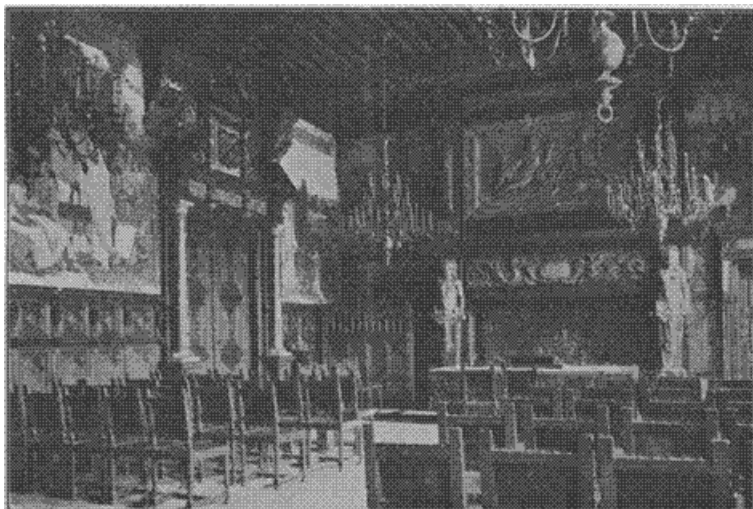
PETER BENOIT.

In bruikleen v/h weekblad 'Het Nederlandsch Tooneel,' Antwerpen.

nog nooit op een Nederlandsch Congres hadden vertoond. Dit had dan ook ten gevolge dat de afdeeling 'Taal en Letteren', - waar aan taalkunde niets gedaan werd, - waarin zij vooral aan het woord zouden komen, het groote aantrekkingspunt van dit Congres werd, zelfs ten koste van de andere afdeelingen, die daaronder nog al sterk geleden hebben, alhoewel ook daar verschillende punten van groot belang werden besproken.

De meest opgemerkte vergadering was wel die, waar Carel Scharren over 'De Kritiek' sprak, een punt dat aanleiding gaf tot een belangwekkende, al was het dan ook niet vruchtbare bespreking, - wat uit den aard der zaak onmogelijk was, - tusschen den inleider en de heeren Querido, Van Hulzen, Geerten Gossaert, Canter en Professor Jan te Winkel.

Vervolgens was het het werkelijk algemeen Nederlandsch karakter, dat zijn stempel op dit Congres drukte en er een bijzondere eigenaardigheid aan gaf. Hoe langer hoe meer wordt de afd 'Stambelangen',

Trouwzaal van 't Stadhuis.

Foto van G.B.

Cliché van de Stad Antwerpen.

waarvan de bijeenkomsten terzelfdertijd de algemeene vergaderingen uitmaken, het zwaartepunt van de Nederlandsche Congressen. En dezen keer was het des te merkwaardiger, omdat zoo wat alle onderdeelen van den Groot-Nederlandschen stam vertegenwoordigd waren en hun belangen hebben bepleit. De heer Lodewijk de Raet zette de redenen uiteen waarom de Vlamingen de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool vragen, een zeer wetenschappelijk betoog, waarvan de verschijning met belangstelling te gemoet wordt gezien; de heer Leo Meert kantte zich, in een levendige rede, tegen de bestuurlijke scheiding van België; Ds. H.S. van Broekhuizen, uit Pretoria, vertelde, op een innig ontroerende wijze, van het ontstaan der Zuid-Afrikaansche letterkunde, geboren te midden van den strijd van de Afrikaners voor hun onafhankelijkheid; Dr. Engelenburg, eveneens uit Pretoria, handelde over onderwijstoestanden in verband met de taal in de Unie van Zuid-Afrika; Z. Exc. oud-Minister D. Fock, uit Den Haag, die lange jaren in Oost-Indië verbleven heeft, die ook Gouverneur van Suriname geweest is en het Departement van Koloniën beheerd heeft, sprak op eenvoudig-aantrekkelijke wijze over Stambelangen in Nederlandsch-Indië; Dr. Marten Rudelsheim wees op het gebrek aan nationaal gevoel waarmee zooveel Nederlanders en Vlamingen behept zijn; mejuffr. Baelde, onder-voorzitster van het A.N.V., bracht verslag uit over de werking van dit Verbond in de laatste tijden. Het A.N.V. had van de gelegenheid gebruik gemaakt om zijn uitstalling, waarmee het zoo aanschouwelijk in 1910 te Brussel had uitgepakt, ook tijdens het Congres op te stellen, terwijl door de zorgen van de afdeeling 'Opvoeding en Onderwijs' een tentoonstelling van Nederlandsche schoolboeken was ingericht.

In dit kort overzicht de namen opgeven van al de personen, die in het Groot-Nederlandsche Rijk op een of ander gebied een rol vervullen en die op het Congres aanwezig waren, is niet mogelijk; maar personen, die goedklinkende namen droegen trof men er aan en door hen werden behartenswaardige gedachten gewisseld.

De uitslag van een Congres is niet zoo dadelijk merkbaar; want men heeft goed moties aan te nemen, wenschen te uiten, besluiten neer te leggen, dat alles werkt weinig uit. Het is in de geesten en in de harten, dat een Congres nawerkt en het is slechts heel langzaam, dat de daarin neergelegde indrukken naar buiten treden.

Men mag het doel van een Congres reeds bereikt achten, wanneer betrekkingen tusschen verschillende gedeelten van het Groot-Nederlandsche Rijk bewonende leden werden aangeknoopt, wanneer men elkander wat beter heeft leeren kennen, wanneer men iets vernomen heeft van elkanders idealen, van elkanders verzuchtingen en overwinningen, van elkanders strijd en doen en laten. Dit is op dit Congres in ruime mate geschied. Maar het laat zich aanzien, dat nog meer zal worden bereikt; een toenadering tusschen Noord en Zuid op muzikaal gebied, waarvoor in de afdeeling 'Tooneel en Toonkunde' een lans werd gebroken, schijnt te zullen plaats hebben, en als de verkregen inlichtingen juist zijn, dan zal weldra de Vlaamsche muziek die in Nederland over het algemeen zoo weinig bekend is en de Nederlandsche muziek, die het in Vlaanderen nog minder is, wederzijds de grenzen van haar land overschrijden; en wanneer, in een andere gedachtenreeks, Dr. J. Denucé de hem opgedragen en door hem aanvaarde taak om een bibliografie op te stellen van het oud kaartenkundig materieel over de Nederlandsche gewesten tot een goed einde brengt, dan zal ook daardoor een nuttig werk tot stand zijn gekomen.

Neen, waarlijk, de indruk bij dit Congres opgedaan is wel dat de Nederlandsche taal- en letterkundige Congressen nog niet uitgeleefd zijn. Integendeel! Nieuw bloed

doorstroomt hen en dit nieuwe bloed is het uitvloeisel van het Groot-Nederlandsch bewustzijn dat in de laatste jaren, dank zij de werking van het A.N.V., op den voorgrond is getreden.

Foto van G.B.
De Keyzerlei te Antwerpen.
Cliché van de Stad Antwerpen.

De inzameling voor de noodlijdenden in de kolonie Curacao.

Toen de tijding kwam dat door mislukking van den oogst, ziekte en gebrek vooral op Bonaire en Aruba heerschten, heeft het Hoofdbestuur van het A.N.V. geen oogenblik gearzeld in samenwerking met de Vereeniging Oost en West en voorgegaan en gesteund door H.M. de Koningin en haar Huis een inzameling te beginnen voor de noodlijdende stamgenooten.

Door een oproeping in de bladen, het rondzenden van inschrijvingsbrieven aan de leden van het A.N.V. en O. en W. in Nederland en verscheiden gegoede landgenooten, door medewerking te vragen aan de burgemeesters der voornaamste gemeenten en de hulp in te roepen der Padvinderverscheening hebben Oost en West en het A.N.V. een som bijeen weten te brengen van meer dan f 25.000. -, waarvan het grootste gedeelte door welwillende bemiddeling van het Ministerie van Koloniën reeds telegrafisch is overgemaakt.

Deze som ware zeker niet bijeengebracht, wanneer H.M. de Koningin niet zelf de gelukkige gedachte had gehad op haar verjaardag heideboeketjes te doen aanbieden. Men weet hoe Zij zelve en ook ons Prinsesje aan dit liefdadigheidswerk hebben meegeholpen.

Het Hoofdbestuur zegt den velen leden van het A.N.V., die door een gift blijk gaven van hun liefde voor de overzeesche stamgenooten, hartelijk dank.

De verantwoording vindt men op de laatste bladzijde van dit nummer.

De 8ste Vacantieleergang van het A.N.V. te Amsterdam 1912¹⁾.

Het is nu reeds de achtste maal dat een Nederlandsche Universiteitsstad gastvrij hare poorten opent voor een jeugdige schaar Vlaamsche en Zuid-Afrikaansche studenten, en langzamerhand is de instelling der Vacantieleergangen eene vaste gewoonte geworden, een op vaste tijden terugkeerend feit in ons studentenleven.

Ditmaal nochtans had een merkwaardige hervorming plaatsgegrepen: ingevolge eene overeenkomst tusschen de Studenten-Afdeeling A.N.V. van Leiden en die van Amsterdam, zouden in 't vervolg de Amstel- en de Sleutelstad om beurten den Vacantieleergang inrichten.

We mogen zeggen dat deze overeenkomst alleszins de beste vruchten opleveren zal: de beide Hoogeschoolen zullen nader tot elkaar worden gebracht, en door nauwere vriendschapsbanden verbonden; de leergangers zullen naar keuze hun hoofdkwartier kunnen opslaan in het echt-typisch Hollandsch Leiden of in het verstrooingsrijke, genotvolle Amsterdam; en ten slotte: die overeenkomst getuigt dat de sympathie voor den Vlaamschen en Afrikaanschen Taalstrijd meer en meer toeneemt in Nederland, en ook in de hoofdstad is doorgedrongen.

Als Vlaming mag ik verzekeren, dat de Zuid-Nederlandsche studenten even graag naar Amsterdam zullen komen als naar Leiden. En dit te meer, omdat, reeds de eerste maal, de Amsterdamsche leergangen even aangenaam, praktisch, en aantrekkelijk waren ingericht als dat de vorige jaren het geval was.

Het gevoel dat wij, Vlamingen, krijgen wanneer we in Nederland komen, is steeds hetzelfde: we kunnen onze oogen en onze ooren niet gelooven, wanneer we zien hoe

1) Dit is de indruk van een Vlaamsch student. In het volgend nummer komt vermoedelijk een aanvullend verslag met foto. Red

alles rondom ons in 't Nederlandsch gebeurt; en dat gevoel overweldigt ons vooral in de gehoorzaal, wanneer we een hoogleeraar vloeiend en natuurlijk les hooren geven met de zuiverste, keurigste klanken onzer moedertaal.

Dit jaar waren de onderwerpen der leergangen bijzonder goed berekend voor de omstandigheid: ze hadden alle berekking op Nederland. Prof. Bolk schetste ons de beginselen der anthropologie, en paste ze daarna toe op de studie der Nederlandsch-Vlaamsche bevolking. Prof. Te Winkel sprak over ons nationaal blijspel in het tijdperk van zijnen grootsten bloei. Prof. Brugmans eindelijk behandelde enkele hoofdpunten van de Nederlandsche stedengeschiedenis, vergezeld van beschouwingen over de schoonste Nederlandsche gebouwen en de schilderachtigste hoekjes van Oud-Amsterdam.

Deze colleges hadden vooral ten doel ons kennis te laten maken met het wetenschappelijke Nederland; handel en kunst en nijverheid en schoone landschappen - dat zouden we op de uitstapjes bewonderen. Zoo zagen we 't Rijksmuseum en 't Stedelijk Museum te Amsterdam, het Museum van Haarlem, dat van Leiden en dat van Dordrecht; twee heel belangwekkende, oorspronkelijke stukken werden in den schouwburg gehoord; concerten (van Diepenbrock b.v.) voor wie wilde; en als slot een Revue te Rotterdam, om eens hartelijk te lachen.

Het bezoek aan de havens van Amsterdam en Rotterdam, het boottochtje naar Dordrecht, en de rit over den Moerdijk, leerden ons het machtige handelsleven, het drukke verkeer, en de grootste verbindingswegen van Nederland kennen.

Nog over veel uitstapjes zou ik moeten spreken; zeggen wij alleen dat de Studenten-Afdeeling van Leiden, de Afd. A.N.V. van Rotterdam en die van Dordrecht, ons met de meeste hartelijkheid hebben ontvangen en rondgeleid. En roepen wij ook nog de aandacht op den zóó wel geslaagden Studentenlanddag te Bloemendaal voor de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool; studenten uit alle hoeken van Nederland, vertegenwoordigers van alle Universiteiten, waren daar samengestroomd; en het was voor ons, Vlamingen, een waar genot te hooren met welke geestdrift, met welk een overtuiging Prof. Te Winkel en Prof. Knappert het Hoogeschoolvraagstuk toelichtten en verdedigden. Ten slotte werd een dagorde met handgeklap begroet, uitdrukkend de sympathie der Noord-Nederlandsche studenten voor den fieren eisch der Vlamingen.

Men ziet het, deze veertien dagen welke we in Nederland doorbrachten zijn hoogst genotvol geweest. Onzen diepsten dank betuigen we dan ook aan het inrichtend komitee, alsook aan alle vereenigingen, die ons zoo gastvrij ontvingen.

Jammer is het dat er, op het groot aantal deelnemers, niet meer Vlamingen waren! Het is onze innige hoop dat er, het volgende jaar, wat meer belangstelling zal worden getoond in Vlaanderen, en dat er vele, zeer vele Zuid-Nederlandsche studenten den oproep zullen beantwoorden die zóó krachtig en aanmoedigend uit het Noorden schalt.

Gent.

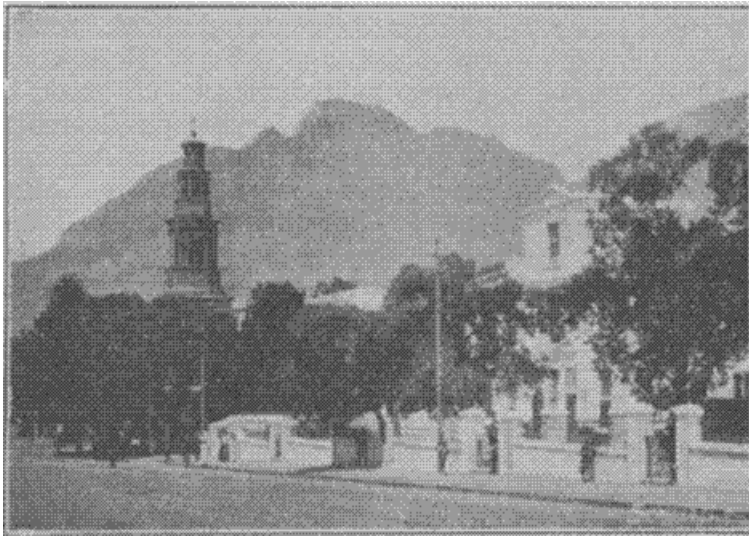
M. MINNAERT.

Monumenten van Nederlandschen oorsprong buiten Europa.

Het mag als een bewijs der opleving van ons nationaliteitsgevoel gelden, dat de herinneringen aan het voorgeslacht, de schoone uitingen van zijne geestkracht en zijn kunstzin meer dan vroeger worden gewaardeerd en beschermd in eigen land.

Ook buiten de enge grenzen van het koninkrijk in Europa zijn echter tal van monumenten van Nederlandschen stam, waaraan nog weinig aandacht is gewijd, doch die evenzeer een nationaal belang vertegenwoordigen, daar het vaderland een niet gering deel van zijn beleekenis dankt aan de kloeke mannen, die in verre gewesten nederzettingen stichtten en den grondslag legden voor ons koloniaal bezit.

Dit deed Mr. Dr. J.C. Overvoorde besluiten om te trachten een overzicht te verkrijgen van wat nog in de oude nederzettingen en faktorijen aanwezig was en van de wijze, waarop aldaar voor het behoud werd

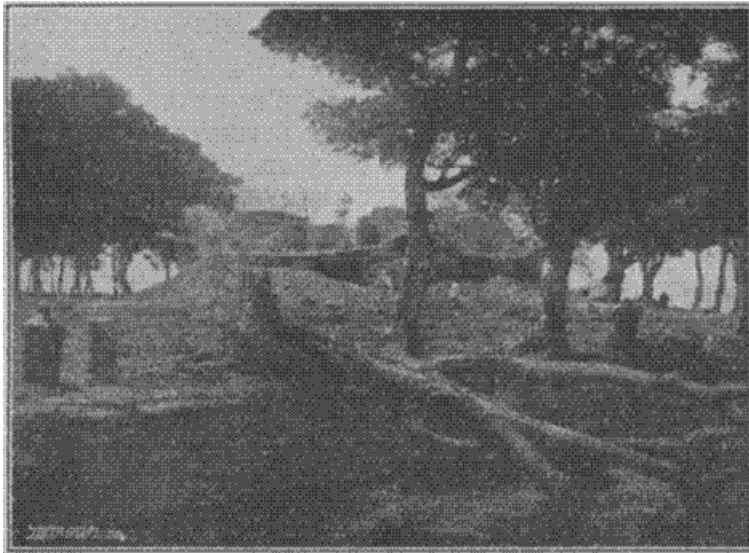
Walestraat te Kaapstad.

zorg gedragen. Hij beperkte zich daarbij voorloopig tot de faktorijen en nederzettingen van de Oost-Indische Compagnie en hiervan tot die plaatsen, waarvan hij mocht verwachten, dat zijn onderzoek eenigszins vruchtdragend zoude zijn.

In de Kaap-Kolonie zelf zijn nog een vrij groot aantal huizen, hoeven en kerken bewaard, die een belangrijk veld voor studie leveren, en met genoegen mag worden vastgesteld, dat belangstelling begint te ontwaken voor deze steenen herinneringen aan het verleden.

Belangrijk is het verschil tusschen de herinneringen in het Noorden van Britsch-Indië en in de plaatsen aan de kusten in het Zuiden, waar geregelde nederzettingen gevormd werden. In het Noorden zijn het behalve enkele oude loges, die deels nog door inlanders gebouwd zijn en hiervan geheel het karakter vertoonen, in hoofdzaak de fraai bewerkte zerken en de merkwaardige, soms zeer sierlijke graftorens, die de herinnering levendig houden aan de oude glorie van den Hollandschen stam. Eigenaardig is, dat terwijl in Britsch-Indië deze grafteekens nog in een vrij groot aantal en op verschillende plaatsen worden aangetroffen, die in Ceylon en aan onze eigen koloniën nagenoeg geheel ontbreken, niettegenstaande juist daar de hoogere ambtenaren leefden en hun laatste rustplaats vonden. Alleen te Rembang vindt men nog eenige grafmonumenten, die echter, evenals de verspreide monumenten te Bantam en te Japara, in zoo slechten toestand verkeerden, dat, als niet spoedig iets voor het behoud wordt gedaan, weldra ook de laatste overblijfselen hiervan zullen verdwenen zijn.

Als een bewijs van den goeden naam, die de Hollandsche bouwmeesters in Britsch-Indië hadden, vermeldt Dr. Overvoorde, dat hem dikwijls bouwwerken als van Hollandschen oorsprong werden aangewezen, die bij nader onderzoek niet Hollandsch bleken te zijn en

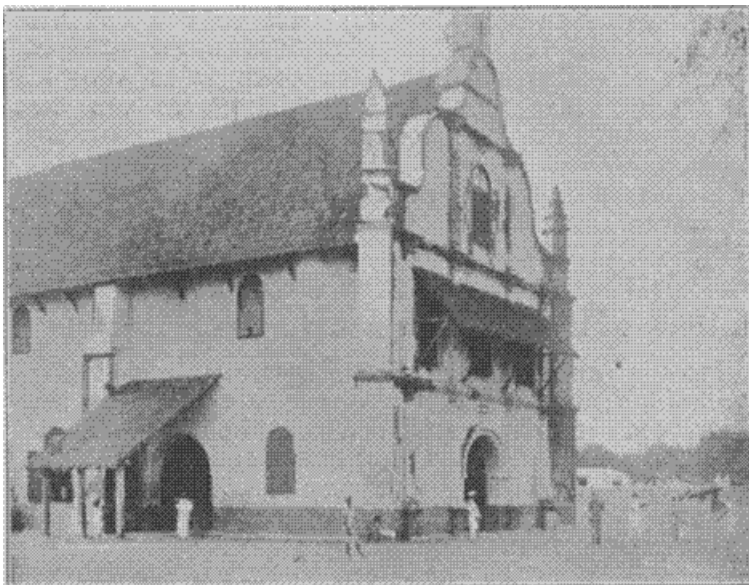
Ruïne fort Kerkhof (eiland bij Batavia).

waarvan de toekenning van den Hollandschen oorsprong alleen berustte op de slevige samenstelling van den bouw. Ook bleek hem te Kaapstad in het kasteel, dat de oude baksteen, die uit Holland was aangevoerd, zich veel beter had gehouden, dan het veel later aangebracht metselwerk van inheemsche steen.

Belangrijk waren de resultaten van het bezoek aan de oude nederzettingen aan de kust van Coromandel en aan de kust van Malabar, waar op nagenoeg elke plaats, waar eenmaal Hollanders gevestigd waren, nog herinneringen worden aangetroffen van hun verblijf.

Plaatsen als Cochin, Tuticorin en Negapatam zijn nog vel van Hollandsche herinneringen; naast de ook hier belangrijke kerkhoven vindt men er verschillende huizen uit den Hollandschen tijd en de oude kerkjes prijken nog met rouwborden en versieringen. Wanneer men het Engelsche altaar weg denkt, zoude men kunnen meenen, dat de kerkjes nagenoeg ongewijzigd gebleven, nog wachten op den Hollandschen prediker.

Ook de herinnering aan de Hollanders leeft hier nog voort. Te Bimilipatam werd den heer en mevr.

Oud-Hollandsche Kerk in Cochin.

Overvoorde door den tasildar een pompelmoes vereerd met de bijvoeging, dat die vrucht nog door de Hollanders werd ingevoerd, en te Porto Novo had het inlandsch bestuur, dat tevoren van hun komst was verwittigd, den weg naar de Hollandsche graven met bloemen versierd.

In Colombo zijn nog verschillende gebouwen uit den Hollandschen tijd aanwezig, doch in het centrum van de stad verdwijnen die meer en meer. De bekende kerk van Wolvendaal bij Colombo loopt geen gevaar, doch de garnizoenskerk wordt met afbraak bedreigd. Het museum bevat eenige aardige Hollandsche herinneringen en in het belangrijk archief vindt men vele gegevens voor de koloniale geschiedenis.

Zeer belangrijk voor het onderzoek waren de kleinere steden op Ceylon, waar de gebouwen en oude forten in goeden toestand verkeerden. Minder gunstig is de toestand der begraafplaatsen.

Alleen te Galle vormt de toestand van het kerkhof eene gunstige uitzondering door de bemoeiing van Mr. F.H. de Vos.

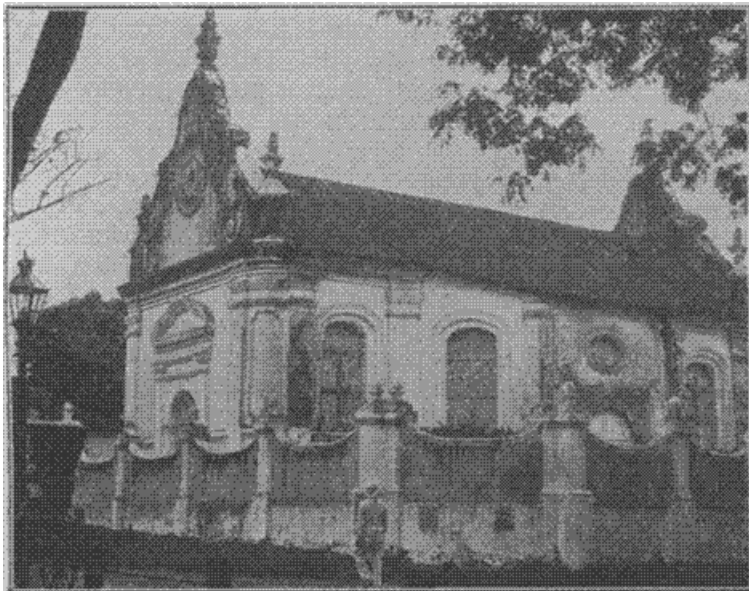
Op Java werden behalve Batavia, Weltevreden, Meester Corneis, Tangerang, Toegoe en de eilanden Onrust, Kerkhof, Purmerend, Poeloe Kellor en Edam, o.a. bezocht Bantam, Serang, Bandoeng, Djocja, Klaten, Solo, Soerabaya, Rembang, Joana, Japara, Samarang, Oengaran, Pekalongan, Tegal, Cheribon en Buitenzorg.

In het oude gedeelte van Batavia is nog een rijk veld voor nasporingen, hoewel door gebrek aan be-

langstelling veel is verloren gegaan, dat zonder groote moeite te behouden ware geweest. Een belangrijke bron voor studie bieden de rijke verzamelingen van het Bataviaansch Genootschap, waaronder eene merkwaardige verzameling teekeningen met gezich en in de omgeving van Oud-Batavia

Als Nederlander doet het Dr. O. leed te moeten verklaren, dat de herinneringen aan de grondvesters van ons koloniaal bezit in de Britsche landen betrekkelijk meer in aantal zijn en beter bewaard dan in Nederlandsch-Indië. Het Britsch bestuur blijkt de historische waarde dezer monumenten beter op prijs gesteld te hebben dan de stamgenooten van hen, aan wie deze monumenten herinneren, of wier daden zij bestemd waren in herinnering te houden Zelfs zijn in de laatste jaren van overheidswege eenige historisch belangrijke forten en gebouwen gedeeltelijk vernield of beschadigd, of zijn plannen hiertoe bij de betrokken besturen aanhangig gemaakt.

Ten aanzien van de archieven, die in ruimeren zin ook tot de monumenten te rekenen zijn, valt het volgende te vermelden. De zorg voor de openbare archieven is in uitstekende handen bij den landsarchivaris

Hollandsche Kerk te Galle op Ceylon.

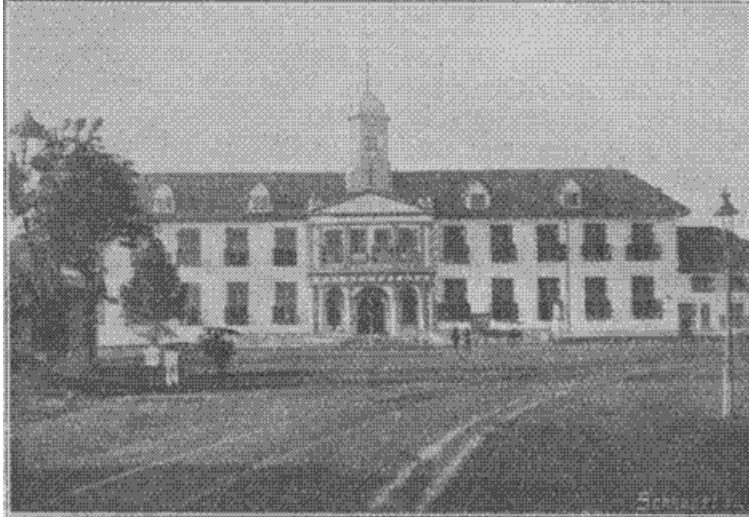
Dr. De Haan. Het voor de bewaring van het belangrijk archief bestemde gebouw schijnt echter hiervoor onvoldoende en het ontbreekt aan wetenschappelijke werkrachten en aan voldoende ondergegeschikt personeel.

De kerkelijke archieven verkeerden dikwijls in slechten toestand.

Wat kan thans gedaan worden om zooveel mogelijk het behoud der monumenten te verzekeren? De geschiedenis van onze koloniën is waard gekend te worden en getuigt van menig voorbeeld van moed en zelfopoffering, doch het werkelijk doordringen in die geschiedenis is slechts mogelijk als wij ons een zoo volledig mogelijk beeld kunnen vormen van de ontwikkeling en het leven van het voorgeslacht. Daarvoor is het behoud noodig van alle belangrijke herinneringen, zoowel van de bescheiden als van de in steen geschreven geschiedenis van het leven in vorige eeuwen. Dit geldt zoowel voor openbare gebouwen als voor particuliere en dit geldt te meer, waar het betreft uitingen van hooge kunst, van gelukkig gekozen verhoudingen bij bouwwerken of smaakvolle versiering, van forten getuigend van

militair vernuft, van goedgesneden zerken en sierlijk kerkzilver. Door tot het behoud hiervan mede te werken zal men tevens het gevoel van gehechtheid versterken, dat de reeds sinds langen tijd in Indië gevestigde geslachten met het moederland moet verbinden.

Het Nederlandsche bestuur heeft reeds te lang gewacht met maatregelen te treffen in het belang der

Het Stadhuis te Batavia.

monumenten en heeft in verschillende opzichten bewijzen gegeven van gebrek aan piëteit, die te meer treffen, omdat Nederland aan Indië een deel dankt van zijn voorspoed en zijn beteekenis, zoodat het te eerder verplicht was geweest om alles in eere te houden, wat nog herinnerde aan de geslachten, die het Indische rijk hielpen grondvesten en tot ontwikkeling brengen. Het steenen archief der monumenten vertoont in Indië onherstelbare leemten en het is thans meer dan tijd om maatregelen te treffen om althans nog te behouden wat overbleef. Elk uitstel kan slechts ertoe leiden om de toch reeds zoo gedunde monumentenschat aan verder verlies bloot te stellen. Voor de Hindoe monumenten wordt in Indië reeds veel gedaan; het wordt thans tijd om ook het lot der monumenten van Hollandschen stam ter harte te nemen.

Ten slotte geeft de bevoegde schrijver raad over de wijze, waarop voor instandhouding der oude gedenkteeken het best kan worden gezorgd.

Ook kondigt hij zijn plan aan voor een nieuwen ontdekkingsstocht naar Amerika en de West-Indische koloniën.

Van zijn eerste zoo belangwekkende reis om de wereld bereidt hij inmiddels een geïllustreerd werk voor.

Havenpoort te Galle (Ceylon). Anno 1669. In het schild boven de poort het naamteeken der Oost-Indische Compagnie

Naschrift.

De nota door den heer Overvoorde gezonden aan den Gouverneur-Generaal van Ned. Oost-Indië heeft reeds een gunstig gevolg gehad.

Door den directeur van B.O.W. is n l. dezer dagen een rondschrĳven gericht aan de Residenten en Hoofden van Waterstaatsafdeelingen, waarin o.m. het volgende wordt gezegd:

‘In afwachting van de instelling van een Oudheidkundigen Dienst, ter vervanging van de tegenwoordige Oudheidkundige Commissie, welke dienst t.z.t. mede met de zorg voor het behoud en de registratie van de monumenten uit den Compagniestijd zal worden belast, is mij mitsdien door de Regeering opgedragen om in overleg met den Landsarchivaris deze aangelegenheid reeds dadelijk ter hand te nemen, en doe ik daarvoor in de eerste plaats een beroep op uwe medewerking en op die van de aan u toegevoegde ambtenaren.

Het ligt in de bedoeling eerlang een overzicht samen te stellen van de nog voorhanden monumenten uit den Compagniestijd en binnenkort zal worden medegedeeld op welke wijze het daarvoor vereischte materiaal zal zijn te verzamelen.

Intusschen zou ik het ten zeerste op prijs stellen indien UHGestr. mij mededeeling zou willen doen van eventueele bij u in behandeling komende plannen tot het afbreken of tot verbouwing van openbare of onder 's Lands toezicht staande bouwwerken, waarvan vast staat, dan wel vermoed wordt, dat zij van beteekenis zijn uit een oogpunt van geschiedenis of kunst. Tevens ware daarbij zoo veel mogelijk te vermelden wat omtrent de geschiedenis van het betreffende bouwwerk bekend is; en zal voorts de bijvoeging van beschrijvingen, teekeningen of fotografiën der betreffende bouwwerken van veel waarde zijn. Hetzelfde geldt ten aanzien van kerkgebouwen en dergelijke, waarvoor op een of andere wijze subsidie uit 's Lands kas wordt genoten.

Aangezien vele der gebouwen dateerend uit den tijd der Oost-Indische Compagnie, in handen zijn van particulieren, is overeenkomstig eene daartoe ontvangen opdracht der Regeering een gelijksoortig verzoek door mij gericht tot de particuliere architecten en aannemers hier te lande.

Ook de medewerking van de ambtenaren van het rooiwezen kan in deze van veel waarde zijn, en ik geef u derhalve in overweging de hoofden van plaatselijk bestuur in uw gewest te verzoeken deze ambtenaren uit te noodigen hun aandacht te willen vestigen op de bedoelde gebouwen en monumenten, en zoodra een verzoek om vergunning tot afbraak of tot verbouwing van zoodanig bouwwerk hen mocht bereiken mij daarvan rechtstreeks mededeeling te willen doen, zoo mogelijk met eene beschrijving en tekening of fotografie van het bouwwerk.’

Buitenland

Koninginnedag in het Buitenland.

Van verschillende zijden bereiken ons berichten, mededeelingen en verslagen over de viering van den nationalen gedenkday, die de geboorteday onzer Koningin is

geworden en die vooral in het buitenland onze landgenooten doet bijeenkomen om den band met het vaderland nauwer toe te halen.

De reden van samenkomst is overal dezelfde, overal worden dezelfde gevoelens van aanhankelijkheid en stambewustzijn vertolkt in geestdriftige bewoordingen en dus zouden we in herhalingen vervallen door de verslagen van heinde en ver af te drukken.

We volstaan met de mededeeling dat Koningin's verjaardag wederom met opgewektheid is gevierd.

Toch willen we een uitzondering maken.

De heer A.A. Flaes, de nieuwe Nederl. consul te Hamburg woonde het feest der Nieuwe Nederl. Ver. aldaar bij en antwoordde op een toespraak van den voorziter, meteen aansporing aan alle Nederlanders om zich steeds in het buitenland aaneen te sluiten; alleen dan kunnen wij iets bereiken.

Neerlandia voegt er aan toe: zoo mogelijk, ook bij het Alg. Ned. Verbond.

Eendracht maakt macht!

Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Australië te Melbourne.

Aan het uitvoerig jaaroverzicht dezer Kamer, hetwelk getuigt van de zich in de paar laatste jaren snel ontwikkelende handelsbetrekkingen tusschen Nederlandsch-Indië en Australië is het volgende ontleend:

Het aantal personen, die uit Nederland en Nederlandsch Indië, Australië voor zaken bezoeken, neemt gestadig toe.

Eene vergelijking van de totaal-waarde van den invoer- en uitvoerhandel van Australië en Nieuw Zeeland met het bedrag van het aandeel dat Nederland en Nederlandsch-Indië daarin hebben, toont duidelijk aan welk reusachtig veld er is voor nuttig en voordeelig handelen.

Nederlandsche en Nederlandsch-Indische firma's, die vertegenwoordigers in Australasia wenschen aan te stellen kunnen zich tot de Ned. K.v.K. wenden.

In het belang van de verdere ontwikkeling der handelsbelangen hoopt de Kamer dat de Indische uitvoerders gaandeweg drukker gebruik zullen maken van de goede stoomvaartverbindingen, die er nu bestaan met dit werelddeel dat ook voor reizigers een bezoek overwaardig is.

Wat betreft den handel met Nederland geeft de K.v.K. eenige opmerkingen, welke voor den Nederlandschen fabrikant en handelsman van belang kunnen zijn:

‘Er zijn nog velerlei voortbrengselen van verbruik, nut, kunst, mode, enz., die hier te lande niet of zeer weinig worden gemaakt en deze alle te zamen vormen een machigen factor in den invoer.

Waar nu het cijfer van invoer in Australië zoo belangrijk is en steeds stijgt en wij de toenemende behoeften eener welvarende, zich uitbreidende, bevolking voor oogen hebben, daar rijst van zelve de vraag: ‘Heeft Holland, hebben de Hollandsche fabrikanten en handelaren een goed deel van dezen invoer in Australië weten te verwerven?’

Om het zacht uit te drukken: deze cijfers zijn voor veel verbetering vatbaar! En van zelve dringt zich dan de vraag op: ‘Wat is hiervan de reden en hoe kan hierin verbetering komen?’

Een voornamelijk factor waarop reeds in vorige jaar verslagen werd gewezen, is de noodzakelijkheid dat elke firma, die hier hare producten wenscht in te voeren zich van te voren degelijk op de hoogte stelt van de eischen die in Australië aan haar

speciaal artikel gesteld worden. Kan men geen vertegenwoordiger naar Australië uitzenden, dan dient men zich tot een vertegenwoordiger aldaar te wenden en dus te beginnen met te onderzoeken op welke wijze de betrokken producten op de Australische markt kunnen worden verhandeld.

Een tweede opmerking is deze: Elke firma, die zaken wil doen dient hare rekeningen te maken vol gens het Engelsche stelsel. Dit wordt nog steeds zeer dikwijls uit het oog verloren

Een ander punt is dit, dat men dikwijls bij uitvoering van orders zeer onnauwkeurig is met het opvolgen der gegeven voorschriften De Australische wet schrijft nu eenmaal voor dat elk verpakt, van elders ingevoerd artikel, voorzien meet zijn van eene op-

gave van den juisten inhoud, aard van den inhoud, maat of gewicht en tevens land of plaats van herkomst. Men ziet in Australië op de naleving dezer voorschriften zeer streng toe.

Nog wordt de opmerking gemaakt, dat het beter is zich niet op eene markt als Australië te begeven, wanneer men niet in staat is flinke of zeer groote orders binnen redelijken tijd uit te voeren.

Fransch-Nederl. transportmaatschappij.

Hr. Ms. Gezant Ridder Van Rappard te Tanger, meldde het volgende aan Handelsbelangen:

Een van de grootste beletsels voor de ontwikkeling van het verkeer tusschen de havenplaatsen en het binnenland van Marokko, in de eerste plaats tusschen Tanger en de hoofdstad Fez, is gelegen in de omslachtige middelen van vervoer, in de vele moeilijkheden, die zich voordoen om lastdieren te vinden, in het medenemen van tenten, het blootstaan aan afpersing, enz.

Om hierin verandering te brengen, heeft een te Tanger woonachtig Nederlander, de heer Jhr. Testa zich in verbinding gesteld met enkele vermogende Franschen, en met hen eene expeditie-onderneming gesticht in den trant van Van Gend & Loos in Nederland, onder den naam 'Association Franco-Hollandaise'.

Deze 'Association Franco-Hollandaise' schijnt eene zeer nuttige instelling, die geroepen kan zijn de algemeene welvaart in hooge mate te bevorderen.

De oprichting dier 'Association' is niet alleen gelukkig, omdat zij zal voldoen aan een waarlijk zeer gevoelde behoefte, door zeer ten bate der handelsbetrekkingen de reis naar Fez veel gemakkelijker en veel goedkooper te maken, doch de talrijke op den langen weg te vestigen halteplaatsen kunnen geschikte afzetgebieden worden voor verschillende Nederlandsche artikelen. Langzamerhand zullen zich ongetwijfeld rondom deze 'relais' kleine dorpen vormen, waar de Nederlandsche suiker en de Nederlandsche kaarsen gemakkelijk hun weg zullen vinden.

Nederland

Bosboom-Toussaint-hulde.

16 September is te Alkmaar het door den Nederlandschen beeldhouwer Aug. Falise vervaardigde borstbeeld onthuld voor mevrouw Bosboom - Toussaint ter gelegenheid van den 100sten gedenkdag harer geboorte.

De heer J.A. Verkuyll, leeraar in de Nederlandsche taal en letterkunde aan de Cadettenschool te Alkmaar, sprak de feestrede uit.

Jhr. Six legde namens H.M. de Koningin een palmtak aan den voet van het monument; Mr. Van Hall een lauwerkrans namens de Redactie van de Gids; mej. Joh. Naber een gelijke hulde van den Nederlandschen Vrouwenraad; de heer Nannes Gorter een krans uit naam der Redactie van de Wereldbibliotheek.

De burgemeester, de heer G. Ripping, aanvaardde het gedenkteeken voor Alkmaar's eereburgeres met een hartelijke dankbetuiging aan de feestcommissie.

Het monument bestaat uit een voetstuk van rood Zweedsch graniet, waarop het in brons gegoten borstbeeld van mevrouw Bosboom - Toussaint zich verheft.

Op het voetstuk zijn aan de voorzijde met vergulde letters gebeiteld de woorden 'A.L.G. Bosboom - Toussaint 1812-1882, eereburgeres van Alkmaar', en aan de achterzijde 'Van hare vereerders en vrienden 1912'; ter weerszijden hangen bronzen lauwerkransen.

De Nederlandsche tijdschriften en bladen, de Gids vooraan, wijdden studies en artikelen aan de begaafde schrijfster, die van blijvende waardeering getuigenis afleggen en van erkenning harer plaats in onze Nederlandsche letterkunde.

Lantaarnplaatjes.

Aan de besturen der Afdeelingen van Groep Nederland is dezen zomer het volgend verzoek gericht:

'Zooals U bekend is heeft de algemeene vergadering van Groep Nederland, 30 Maart te Utrecht gehouden, een Commissie benoemd tot het bijeenbrengen van een verzameling lantaarnplaatjes betreffende mooi, oud en nijver Nederland.

Deze Commissie heeft onmiddellijk deze belangrijke zaak in studie genomen en reeds een begin gemaakt met het verzamelen. Zij is reeds in het bezit van een partij glasplaatjes, maar zou die zoo volledig mogelijk willen maken.

't Is daarom dat wij tot U komen met het vriendelijk verzoek e willen bevorderen dat door de leden van Uw bestuur en Uw Afdeeling aan het kantoor van het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, Wijnstraat 81, worden toegezonden liefst mooie lantaarnplaatjes, geschikt voor het doel en met aanwijzing der voorstelling; ook zijn negatieven, desnoods goede foto's welkom.

De Commissie beschikt niet over geldmiddelen om eenige vergoeding te geven. Zij rekent in dezen op de welwillendheid en offervaardigheid der leden. Voor elk hunner is het een kleinigheid, voor de Commissie zou de gezamenlijke vergoeding een bezwarende uitgaaf worden.'

De Afdeeling Alkmaar heeft deze oproeping geplaatst gekregen in de plaatselijke Pers en stadgenooten, die tot het doel willen meewerken verzocht hun plaatjes te zenden aan den Afdeelingssecretaris.

Dit wordt anderen Afdeelingen ter navolging aanbevolen.

Lichamelijke opvoeding.

Een paar weken geleden is er te Amsterdam een vergadering geweest, die goeds belooft voor de lichamelijke opvoeding van ons volk.

Het Nederlandsche Olympische comité vergaderde er onder leiding van deszelfs voorzitter, den heer F.W. baron van Tuyll van Serooskerken. Vertegenwoordigd waren de voornaamste sportverbonden uit ons land.

Men sprak na over de Olympische spelen te Stockholm, vooral over het treffelijke voorbeeld, dat Zweden in lichamelijke opvoeding geeft. Dat voorbeeld gevolgd! Zoo zei de een na den ander.

Er moest dan een blijvend comité worden gevormd, dat aanstonds aan het werk ging om te zorgen, dat ons land op de volgende Olympiade te Berlijn, in 1916, goed voor den dag kwam, - beter dan te Stockholm. Maar er zou meer gedaan worden dan alleen voor Berlijn werken. Evenals in Zweden zou men, door het uitloven van

eerepenningen, de blijvende beoefening van sport, afgescheiden van Olympische en andere wedstrijden, aanmoedigen en daardoor in ruimen kring krachtige jonge en oudere mannen - en waarom ook geen vrouwen? - kweeken.

Kwam de zaak tot stand, zoo kon alvast de voorzitter verzekeren, dan zou het geld ook niet ontbreken. En staande de vergadering werd er een voorloopig comité benoemd: de heeren van Tuyll, als voorzitter; C.A.W. Hirschman, van den Voetbalbond, als secretaris; A.E.W. de Jong, van den Amateur-Schermbond; Joh. Heynen, van het Nederlandsche Gymnastiekverbond; en kolonel W.H. Piepers.

Wij verwachten, dat er nu vaart achter gezet zal worden.

Het tweede Internationaal Congres voor zedelijke opvoeding, gehouden te 's-Gravenhage van 22-27 Augustus 1912.

Uit alle oorden der wereld waren afgevaardigden en belangstellenden opgekomen, om hunne ondervindingen mede te deelen omtrent de opvoeding der jeugd en hunne denkbeelden voor de verbetering in de bestaande methode van onderwijs, waaraan volgens algemeen oordeel te veel ontbrak de zedelijke grondslag. Neerlandia is de plaats niet om daarover uit te weiden, trouwens van het verhandelde op het congres zoowel als van de daaraan verbonden feestelijke bijeenkomsten is in de verschillende dagbladen uitvoerig verslag gegeven. Wat, bezien van het bepaaldelijk Nederlandsch standpunt, dat vooral het Algemeen Nederlandsch Verbond belang inboezemt, aan het congres waarde gaf, is dat het in Nederland, en wel te 's-Gravenhage, de voor de toekomst aangewezen stad ter bespreking van alle internationale vraagstukken, ter oplossing eenmaal - zij het mogelijk! - van alle internationale verwikkelingen, gehouden is, - dat vele intellectueelen uit den vreemde daardoor tot een bezoek aan ons land zijn verlokt geworden, - getuigen zijn geweest van de waardige ontvangst door het Gemeentebestuur en de burgerij van Den Haag, - kennis hebben gemaakt met de denkbeelden die op het gebied van het onderwijs bij de besten in ons land overheerschend zijn, terwijl het meeste dat door anderen uit het buitenland werd medegedeeld, hier reeds is gedacht en ten deele, zij het in eenig opzicht op bescheiden schaal en voorloopig nog sporadisch, uitvoering vindt. Het is zeker streelend voor onze ijdelheid, dat de vreemdeling opnieuw heeft kunnen ervaren, dat Nederland als geen ander land het middelpunt mag zijn van het internationalisme, omdat zeker nergens buiten zijn geboorteland de vreemdeling met zulk een gemak en zekerheid zich kan uitspreken in zijn eigen taal, in geen ander land zoovelen, van verschillenden rang en stand, gevonden worden, aan wie hij zich kan doen verstaan, en, zooals van den kathedraal bleek, zoo helder hunne gedachten in een vreemde taal kunnen weergeven.

Maar... kwetsend voor zijn ijdelheid moest het den Alg. Ned. Verbond zijn, den voorzitter te hooren uitspreken de diepgevoelde dankbaarheid, dat het Nederlandsch op dit congres, in Nederland zelf gehouden, voor de eerste maal op gelijken voet met Fransch, Duitsch en Engelsch als congreestaal was erkend. De voorzitter deed die mededeeling volgen door den wenk, om uit hoffelijkheid tegenover de vreemde gasten, liefst van die gunstige bepaling geen gebruik te maken.

Zouden wij dat hoffelijkheidsbetoon mogen beschouwen als een staaltje van zedelijke opvoeding voor den vreemdeling, opdat deze het beantwoorde met de beleefdheid om, wanneer hij ons land bezoekt, zich eenige kennis van het Nederlandsch eigen te maken? Door beminlijkheid, toegevendheid, onderworpenheid weet de vrouw den man voor zich te winnen, om als zij hem eenmaal gewonnen heeft, de heerscheres in zijn huis te zijn. Zou de Nederlandsche Maagd geroepen kunnen zijn om op die wijze eenmaal Europa te overheerschen?

* * *

Neerlandia plaatst ook het volgend stukje over hetzelfde onderwerp, van de hand van een ander redactielid, om te laten zien hoe tweërlei inzicht in dezen recht heeft van bestaan.

In Augustus is er in den Haag een internationaal congres voor zedelijke opvoeding gehouden. De congrestarten waren: Nederlandsch, Fransch, Duitsch en Engelsch. Bravo! Zoo behoort het. In geen ander land zou een internationaal congres mogelijk zijn, waar niet de sprekers uit het land zelf het recht zouden hebben zich van hun eigen taal te bedienen. Maar wij Nederlanders hebben op dit punt veelal eigenaardige begrippen. Wij houden er niet van ons op den voorgrond te dringen - hetgeen in sommige omstandigheden een loffelijke eigenschap kan zijn - en laten ons zelfs nog al eens goedmoedig op den achtergrond dringen, - wat ons minder fraai staat en waar niemand ons dank voor weet.

Dat het Nederlandsch dus op dat congres mede officieele taal was, spreekt dus niet van zelf. De heer R.A. van Sandick, de voorzitter van het congres, zei dan ook, aan het einde van zijn openingsrede van het Fransch in het Nederlandsch overgaande: 'Het is dunkt mij een goede gedachte geweest om op dit internationale congres aan onze eigen taal gelijke rechten toetekennen als aan de groote moderne talen en wij rekenen ons gelukkig dit te hebben bereikt. Maar laten wij met bescheidenheid van dit recht gebruik maken. Wij mogen niet vergelen, dat als wij onze zoo schoone en geliefde moedertaal spreken dit niet wordt begrepen door het grootste gedeelte van de vreemdelingen. Laten wij ons daarom, wanneer wij daartoe in staat zijn, uit beleefdheid jegens onze zoo welkome gasten, bedienen van een vreemde taal en dan bij voorkeur van het Fransch, waarop wij, indien wij vreemde talen op school hebben geleerd, het langst hebben gewoegd.'

Uit dat 'bereikt' zou men opmaken, dat het Nederlandsche congresbestuur bij zijn poging om onze taal het recht te geven, dat haar bij ons thuis toekomt, op verzet van buitenslands is gestuit. Men was dat dan waarschijnlijk over de grenzen niet van ons gewoon.

Overigens lijkt ons het standpunt van den heer van Sandick juist. Het recht om op een congres in ons land onze taal te spreken moeten wij hebben, maar laat ons van dat recht een spaarzaam gebruik maken. En zoo is het, meenen wij, op het congres ook geschied. En wanneer er Hollandsch werd gesproken, was er mej. Martina Kramers uit Rotterdam, die met benijdenswaardige taalkennis het Hollandsch voor de vuist in Fransch, Duitsch of Engelsch vertolkte.

Een volk, dat zich, waar het zijn taal betreft, niet de kaas van het brood laat eten, is het Italiaansche. De regeering van Italië weigerde zich op het congres te laten vertegenwoordigen, omdat het Italiaansch geen congrestart was.

Op het congres voor godsdienstgeschiedenis, in September te Leiden gehouden, was het Italiaansch wel, met Fransch, Duitsch en Engelsch, officieele taal, - het Nederlandsch echter niet. Was het daarom, dat zoo weinig Nederlandsche geleerden er bijdragen hebben geleverd? Het zou ons met hun zwijgen verzoenen. Er zou, dunkt ons, geen rechtmatig verzet tegen kunnen geweest zijn, dat op dit congres van godsdienstgeschiedenis - het geografische argument nog opengelaten? de taal van Tiele, Kuenen, Kern, de Goeje, Chantepie de la Saussaye, de Groot, Snouck Hurgronje recht van meespreken had gekregen.

Th. Nolen †.

Bij het ter perse gaan van Neerlandia bereikt ons het droevig bericht, dat de heer Th. Nolen, leeraar aan het Erasminiaansch Gymnasium te Rotterdam, lid van het Bestuur van Groep Nederland A.N.V. en voorzitter van de Afdeeling Rotterdam, in den ouderdom van 62 jaar is overleden.

Vlaanderen

Julius Cox. †

Den 22sten Augustus j.l. overleed na een langdurige ziekte te Bouchout bij Antwerpen, in den ouderdom van dertig jaar, de heer Julius Cox. Als secretaris van den Antwerpschen Tak van het A.N.V. en als beheerder van het 'Vlaamsch Handelsverbond', heeft hij zich voor de Vlaamsche Beweging zeer verdienstelijk gemaakt. In alles heeft hij zich als een overtuigde Vlaamsgezinde doen kennen en om die overtuiging gestand te blijven ging hij geen stap achteruit. Hij was een stille, degelijke werker, die zich door zijn zachtmoedig, innemend karakter niets dan vrienden had weten te verwerven.

Aan zijne diepbedroefde familie, zijn bejaarde moeder en zijn jonge echtgenoote, die met haar drie dochtertjes zoo vroegtijdig door onzen betreurden vriend verlaten werd, weze hier onze welgemeende deelneming uitgedrukt.

De Vlamingen en de Gentsche tentoonstelling.

Over enkele dagen zal op 500.000 exemplaren, waarvan 300.000 in België en de overige 200.000 over heel het Nederlandsch taalgebied, buiten België verspreid zullen worden, een vlugschrift het licht zien, dat, onder den titel welke aan het hoofd van deze kronijk staat, zal leeren welken harden strijd de Vlamingen weer te voeren hebben om te verkrijgen, dat hun taal- en hun volksrecht geëerbiedigd worde bij een onderneming, die, hoe internationaal van aard zij ook moge zijn, toch op touw wordt gezet in het hartje van Vlaanderen, in de zoo bij uitstek Vlaamsche Arteveldestad: n.l. de Wereldtentoonstelling te Gent in 1913.

Om alle misverstand, dat het gevolg kan zijn van onwetendheid of van kwade trouw, te voorkomen, dient het van het begin af aan te worden gezegd, dat het hoegenaamd de bedoeling niet is van de Vlamingen om aan die tentoonstelling een uitsluitend Vlaamsch karakter te geven. Zij beseffen heel goed, dat het geen Vlaamsche, maar een internationale tentoonstelling is en vinden het niet meer dan billijk, dat de verschillende volkeren, die er deel aan zullen nemen, zooveel mogelijk in hun eigen taal zullen toegesproken worden. En juist daarom achten zij het niets anders dan natuurlijk dat men zich ook tot de Vlamingen, op wier bodem de tentoonstelling wordt ingericht, in hun eigen taal zal wenden, en dit met des te meer reden, omdat die tentoonstelling, alhoewel een bijzondere handelsonderneming, toch onder de hooge bescherming van de Belgische regeering staat, door deze niet slechts zedelijk, maar ook stoffelijk met een toelage van 7.590.000 francs gesteund wordt. Indien het dus al een bewijs van hoffelijkheid van wege de inrichters der tentoonstelling ten opzichte van het Vlaamsche volk zou zijn, om het gevoel voor stam en taal van dit volk, om zijn besef van trots en waardigheid in geen deele te kwetsen, zelfs als die onderneming van zuiver privaten aard was, dan is het in het onderhavige geval, nu de tentoonstelling een officieel kenmerk draagt, een p l i c h t voor die inrichters om aan de Vlamingen de voldoening te geven, waarop zij als volk aanspraak mogen maken; dan hebben de Vlamingen zelf het r e c h t om die voldoening te e i s c h e n , daargelaten nog dat het in het b e l a n g van die h a n d e l s onderneming

is om zich te hullen in een atmosfeer van sympathie en alles te vermijden wat die sympathie zou kunnen afwenden.

De handelwijze echter, zoowel van het inrichtings-comiteit der tentoonstelling als van de Belgische regeering ten opzichte der Vlamingen, is tot nog toe niet geschikt geweest om dien stroom van sympathie sneller te doen vloeien. Wel integendeel! En het is altijd een gewaagde zaak om zich schrap te zetten tegenover een volk dat zijn recht vraagt en dat vast besloten is tot het uiterste te gaan op den weg der wettelijkheid, om dit recht te verkrijgen.

Daarom is tot stand moeten komen het ‘Vlaamsch Comiteit voor de tentoonstelling te Gent in 1913’, waarvan de werking onder de flinke, degelijke leiding gesteld werd van het nog zoo jonge, maar toch al krachtige ‘Vlaamsch Handelsverbond’. Sedert den 21sten April 1912, waarop, onder het voorzitterschap van den heer Leo Meert, te Gent de eerste algemeene vergadering van de vereenigingen en de personen, die hun toetreding gezonden hadden, gehouden werd, tot op den dag van heden is er heel wat werk verricht. In een vertoog werden enkele weken later aan het bestuur van de tentoonstelling de verlangens van het Vlaamsche volk kenbaar gemaakt, dat eenerzijds vroeg dat zijn taal overal zou worden erkend en anderzijds dat ook zijn stoffelijke belangen niet over het hoofd zouden gezien worden. Z.M. Koning Albert, tot wien het comiteit zich gewend had om zijn ondersteuning in dezen te verkrijgen, antwoordde, dat hij het verzoek, om aan de beide landstalen geen afbreuk te doen, met bijzonderen nadruk bij het bestuur van de tentoonstelling had doen aanbevelen.

Door den voorzitter van dit bestuur, den heer Cooreman, werd in een samenkomst aan het Vlaamsch Comiteit beloofd, dat al de punten betreffende het taalgebruik in hoogergeroemd vertoog vervat zouden nageleefd worden, en dat daarvan schriftelijke bevestiging zou worden gezonden. Daaraan werd echter niet voldaan en op een dringend verzoek van het Comiteit, antwoordde het bestuur met een diplomatische ontwijking, met een doekje voor het bloeden, trachtende de leiders van de beweging met een kluitje in het riet te sturen. Het Comiteit echter liet zich niet bedotten, verlangde van het bestuur naleving van het door zijn voorzitter beloofde en stelde een ultimatum. Daarop werd geantwoord, brutaalweg, met een afbreking der onderhandelingen.

Intusschen had het Comiteit zich ook tot den eersten Minister, den heer De Broqueville, gewend en tot den heer Hubert, Minister van Arbeid en Nijverheid, om door hen te worden ontvangen. De heer De Broqueville liet vijf brieven onbeantwoord, alvorens hij het gevraagde onderhoud toestond. Maar noch hij, noch Minister Hubert ontvingen de afgevaardigden persoonlijk; zij lieten die zorg over aan hun secretaris en hun kabinetsoverste. Het onderhoud met den laatsten werd, ten gevolge van het optreden van dezen hoogen ambtenaar, op een alles behalve vriendelijken toon gevoerd. De afgevaardigden van het Vlaamsch Comiteit hebben maar één ongelijk gehad; en wel dat zij het onderhoud aanvaard hebben. Zij hadden gevraagd om met de Ministers te spreken en niet met de ambtenaren, hoe hoog geplaatst dezen dan ook mochten zijn. Maar zij hadden in ieder geval de overtuiging opgedaan dat het verzet van het bestuur der tentoonstelling in de verfranschte ministerieele kringen gesteund werd. De heer De Broqueville, in een schrijven van 23 Augustus j.l., verschool zich achter het voldongen feit, beweerende dat de verbintenis door het tentoonstellingsbestuur met de regeering aangegaan, afgesloten was en dat het niet mogelijk was om nieuwe voorwaarden, door het kontrakt niet voorzien, op te leggen. Een belofte, dat hij opdracht zou geven aan het regeerings-commissariaat bij de

tentoonstelling om de tweetaligheid te eerbiedigen, werd weldra door de praktijk gelogenstraft.

Intusschen groeide de belangstelling van het Vlaam-

sche volk voor de zaak steeds aan; het aantal vereenigingen, die hun bijtreding gezonden hadden, dat aanvankelijk slechts 100 bedroeg, beliep weldra 1700 en op Zondag 11 Augustus, te midden van de Consciencefeesten, werd te Antwerpen een drukbezochte meeting gehouden, waar namens de Vlaamsche Hoo geschoolcommissie de verklaring werd afgelegd, dat de kwestie van het taalgebruik in de Gentsche tentoonstelling tijdelijk op den voorgrond zou worden gesteld, en waar een nieuwe verklaring van wege het bestuur der tentoonstelling voor den 20sten Augustus daaropvolgend werd gevraagd, daar het Vlaamsch Comité het afbreken der onderhandelingen niet aannam. Tengevolge van bijzondere omstandigheden werd dan die datum verschoven tot 1 October a.s. en dan zal, volgens het ontvangen antwoord, geweten worden of het oorlog of vrede zal zijn. Indien de commissie van de tentoonstelling den oorlog wil, dan zullen in de maand October heel het Vlaamsche land door volksmeetings worden gehouden, waar aan het volk de verachting van het tentoonstellingsbestuur voor de rechten van dat volk zal bekend worden gemaakt. Het Vlaamsche Comité zoekt den strijd niet en vraagt niet beter dan alles te doen wat het kan om den bijval van de tentoonstelling te helpen bevorderen. Maar dat zal en dat kan niet gebeuren dan wanneer het Vlaamsche volk niet in zijn waardigheidsgevoel en in zijn eigenliefde gekrenkt wordt. De strijd die werd aangeboden is er een die gevoerd wordt tusschen de verfranschte ministerieele departementen te Brussel, de verfranschte hoogere burgerij te Gent aan den eenen kant en het om erkenning van zijn natuurlijk recht vragend Vlaamsche volk aan den anderen kant. Met groote waardeering moet gewezen worden op de krachtdadigheid waarmee langs Vlaamsche zijde de beweging geleid wordt. Mocht onverhoopt de gewenschte, noodzakelijke uitslag niet worden verkregen, dan zal het er voor het Vlaamsche volk op aankomen om met even groote krachtdadigheid te toonen, dat het zich niet ongestraft laat beledigen, en dan zullen de buiten Vlaanderen woonachtige Nederlanders moeten bewijzen, dat zij zich zelf in hun Vlaamsche taal- en stamgenooten getroffen voelen.

Uit onze Takken.

Mechelen. Het Verbond heeft aan de Consciencefeesten te Mechelen zijn machtigen steun verleend. De 'Liederavonden voor het Volk' hebben zich heel verdienstelijk gemaakt bij het uitvoeren der gelegenheidscantate, door ons bestuurslid, den heer Karel Casteels, gedicht.

Tijdens het wijkfeest der Veemarkt hebben de Liederavonden een welgeslaagden zangavond gehouden. De beste liederen van het Vlaamsch repertorium, door symphonie begeleid, werden op den kiosk gezongen. Aan toejuichingen en instemming vanwege het publiek ontbrak het niet en de heer Van den Bergh ontving meer dan één huldeblijk voor zijn kunstvolle leiding.

Als voorzitter van den Tak werd gekozen de heer Ed. de Keyser.

Oost-Indië

**Een eigen blad van de Groep Oost-Indie.
(Ingezonden).**

Met niet geringe verbazing las ik in het laatst verschenen nummer van Neerlandia, dat de Afdeeling Buitenzorg weer een eigen blad voor de Groep wenscht als vroeger Ons Volksbestaan is geweest. Ik zeg met niet geringe verbazing, want een ieder die zich de moeite getroost de vier jaargangen van O.V. (1905-1908) even in te zien, zal bemerken dat de Groep geen behoefte heeft aan een regelmatig verschijnend blad. Gedurende de jaren 1907 en 1908, toen ik redacteur van O.V. was, ontving ik van de Afdeelingen zelden, van de vertegenwoordigers nooit iets behalve enkele verslagen van Afdeelingsvergaderingen. Terecht zeide dan ook de voorzitter der Groep in de vergadering van 1 Juni, dat voorzitter en secretaris van de Groep voor een groot deel voor den inhoud moesten zorgen. Om hierin verandering te brengen werd voor het jaar 1908 een bedrag van vijftig gulden ter beschikking van de redactie gesteld ten einde bedoelde medewerking te erlangen. Dit gelukte mij dan ook en zoo verschenen er in den laatsten jaargang artikelen die op letterkundig gebied zeker niet van belang ontbloot zijn; ik noem slechts 'Indië als Litterair Wingewest' door Dr. F.P.H. Prick van Wely, voorkomende in de nummers van Januari tot September 1908. Ten slotte bleek echter dat de uitgave voor O.V. de draagkracht der Groep verre te boven gingen. Niettegenstaande de redactie tot het einde toe geheel belangeloos werd gevoerd, werd voor drukloon, verzendingskosten en onkosten der redactie (in hoofdzaak de bovenbedoelde medewerking) na aftrek der ontvangsten voor de advertenties f 1200. - per jaar uitgegeven (zie O.V. 1908, IV, 90). De uitgifte van O.V. werd dan ook einde 1908 en m.i. terecht gestaakt.

Wij gelooven daarom met Dr. Van Lingen, dat het beter is nu en dan pittige bulletins uit te geven als er werkelijk wat belangrijks te melden valt en voor de propaganda heeft de daarvoor aangewezen commissie ook geen eigen orgaan noodig, zooals vroeger reeds gebleken is.

's-Gravenhage.

TH.G.G. VALETTE.

Verkort verslag van de Afdeeling Batavia over 1911.

Van de Afdeeling Batavia werd een verslag ontvangen, bevattende o.a. mededeelingen, die voor een deel reeds in opvolgende Neerlandia-nrs. werden opgenomen.

Wij ontleenen aan dat verslag nog het volgende:

Van de Volksleesgezelschappen, die goede lectuur voor f 1. - 's maands verschaffen, aan hen wien het toetreden tot de gewone leesgezelschappen te duur is, en die steeds de belangstelling van de Afdeeling blijven behouden, wordt een en ander vermeld. Doordien het jaar 1910 een voordeelig saldo had opgeleverd, ontvingen alle lezers de Neerlandia-kalender voor 1911 ten geschenke; bedroeg het aantal lezers in November 1910 neg 170, in Maart 1911 was dat tot 195 geklommen; door het aanschaffen van meer tijdschriften en door andere oorzaken leverde 1911 echter een tekort van f 187.50; zuiniger beheer en doelmatiger keus van tijdschriften zal, naar vertrouwd wordt, weder tot een tegoed leiden.

De Verbondsleden worden aangespoord tot het meer bekend maken van het bestaan dier Volksleesgezelschappen; het aantal lezers en leeskringen kan nog best worden uitgebreid; voorts tot het toezenden van uitgelezen boeken, opdat in iedere rond te zenden leestrommel met tijdschriften ook andere boeken kunnen gelegd worden; die leesboeken moeten worden gezonden aan den Afd. secretaris, den heer A.H. Kooyker, Weltevreden, Kramat 19.

Met het houden van lezingen had de Afdeeling nog niet veel succes.

Het aanbieden van een schild aan den Bataviaschen Voetbalbond en het beloop der algemeene vergadering, gevolgd door een gezelligen avond op 7 September 1911 - waarvan het verslag vervolgens gewaagt - werden reeds in het jongste Mei-Neerlandia-nr. vermeld^{*)}. Zoo werd ook reeds melding ge-

^{*)} Zie bladz. 111.

maakt van de medewerking door de Afdeeling Batavia verleend bij het inzamelen van gelden voor de stormrampen in het najaar van 1911.

Vervolgens wordt gewezen op een vermindering van het ledental gedurende 1911 van 260 tot 230; hoewel sedert weder vooruitgang is te bespeuren.

Ten slotte worden de vele wisselingen in het bestuur opgesomd, zoodat dit bij sluiting van het verslag was samengesteld als volgt:

L.A. Hissink, voorzitter; W.E. Asbeck Brusse, onder-voorzitter; A.H. Kooyker, secretaris penningmeester; leden: J.J. Palm, R.M.A. Dhipokoesoemo, K.F.E. Gerth van Wijk, J.W. Roessingh van Itersen, H.J. van Brink en F.C. Pannekoek.

Wat de tijden veranderen!

De Kamper Courant van 15 Sept. meldt:

In den Guide, welke den meer in bijzonderheden belangstellenden bezoeker van de Nederlandsen-Indische afdeeling ter wereldtentoonstelling te Parijs in 1900 een prettig overzicht verschaft, staan heel wat zinnnetjes welke, beschouwd van het standpunt van ons 1912-ers, nog slechts historische waarde hebben. Maar misschien geen dat scherper karakteriseert hoeveel in die toch slechts enkele jaren de tijden en opvattingen veranderd zijn ook in en voor onze Oost, dan wat onder het hoofdstuk: inlandsch onderwijs te lezen staat. Wij bedoelen het zinnnetje, waarin verteld wordt dat men tot 1886 aan de normaalscholen (voor inlandsche onderwijzers) het Nederlandsch onderwezen had, er zich zelfs van bediend om de lessen te geven, maar dat men tengevolge van de weinige daarmee behaalde resultaten sedert heeft opgehouden lessen te geven in die taal en zelfs om ze te onderwijzen.

De arbeid van het Algem. Ned. Verbond heeft er zeker het zijne toe bijgedragen dat het Nederlandsch tegenwoordig overal in Onze Oost aan de winnende hand is, en dat men thans niet meer klaagt over onvoldoende resultaten. Integendeel, ook de nota van wijziging welke nu op de Indische begrooting voor 1913 is ingediend, wijst er op hoe het onderwijs in het Nederlandsch zich blijft ontwikkelen. Men wil aan de 1ste klasse scholen (voornamelijk dan op Java) het onderwijs in het Nederlandsch vervroegen, en daar het welslagen van het plan in niet geringe mate afhankelijk zal zijn van de bekwaamheid, den ijver en de toewijding van de inlandsche onderwijzers, die aan het onderwijs in die taal zullen deelnemen, wordt het noodig geacht de bedoelde inlandsche onderwijzer extra te beloonen door hun een toelage boven hun bezoldiging toe te kennen van f 15. - 's maands. Daar voor 1913 het hiervoor gevorderde bedrag gesteld wordt op f 54.000. -, kan men zeggen dat 'n driehonderd inlandsche onderwijzers er van zullen profiteren.

Platen betreffende Nederlandsch-Indie, in 't bijzonder ten dienste van het onderwijs.

De uitgevers Kleynenberg, Boissevain & Co. te Haarlem hebben een werk ondernomen, waardoor ons Indië in Nederland beter kan worden gekend en gewaardeerd. Hun firmant, de heer H.F. Wagenaar Reisiger is naar Oost-Indië geweest om aldaar fotografische opnemingen te verkrijgen, die dienstbaar zouden kunnen worden gemaakt aan de lagere en hogere scholen in Nederland. De Indische regeering

heeft hare ingenomenheid met dat plan betuigd door de beschikking te geven over het talent van den bekenden fotograaf J. Demmens, die o.a. den heer A.W. Nieuwenhuis op diens tocht dwars door Borneo vergezeld heeft. De uitvoering van het werk geschiedt onder toezicht van Dr. A.W. Nieuwenhuis, hoogleeraar te Leiden, die zich tevens, met de deskundige heeren L.A. Bakhuis, Dr. H.D. Benjamins, Prof. J.F. Niermeyer, Dr. J. Dekker, bereid betoond heeft tot het bewerken van den bijkomenden tekst.

De bedoeling is om een getal van 170 platen betreffende onze Overzeesche Bezittingen (Oost en West) in lichtdruk te doen verschijnen. De eerste volgreken van 50 platen is thans gereed. Van 10 tot 12 Sept. was men te 's-Gravenhage in de gelegenheid die platen te bezichtigen in de Kunstzaal van den Maleijer, den heer J. Saritjan. Fraai van uitvoering, geven zij een helder, duidelijk beeld van de tropische natuur, van de verschillende bedrijven der Inlanders en der Europeanen in Indië, van de Inlandsche en de Europeesche samenleving aldaar. Schoone, weelderige landschappen, woeste natuurtafreelen, vruchtbare (rijst) velden, van de voornaamste cultures - thee, suiker, rubber, enz., - de bebouwing en de vervaardiging, het petroleumbedrijf te Balikpapan, het staatssteenkolenbedrijf te Sawahloents, de tinspuitzuiger op Banka, en nog veel meer worden zoo levendig en duidelijk voor oogen gesteld, dat wij niet aarzelen, die uitgaaf een kostelijke aanwinst te noemen voor ieder, die een blik wil werpen in het leven en bedrijf, in onze Indië, in 't bijzonder voor de scholen. Dat is, zou men willen zeggen, wat tot dusver ontbrak om een goed trouw beeld van onze Indië te geven.

De prijs, f 37.50, voor elk van de eerste drie volgreken van 50 platen van Oost-Indië, f 15. - voor de vierde met 20 platen van West-Indië, benevens f 2.40 voor de drie daarbij behoorende boekwerken lijkt, de wijze van uitvoering in aanmerking genomen, niet te hoog. De platen zijn van 60 bij 73 c. M. op zwaar karton, lichtdruk met een ondergrond van steendruk.

Secretarissen in O.-Indie.

Groepssecretaris: A.R. Hazenberg, Kebon-Sirih 81, Weltevreden.

Afd. Batavia: A.H. Kooyker, Kramat 19, Weltevreden.

Afd. Buitenzorg: Mr. A.B. Cohen Stuart.

Afd. Semarang: Mevrouw F. Hoozee.

Zuid-Afrika

Zuidafrikaansche Brieven.

II.

Er is altijd gezegd dat het voor de menschen in Zuid-Afrika, die in de dorpen wonen, moeilijk is de toestanden juist te beoordeelen. Waar is dat zij zich te gauw zullen laten verleiden om den schijn voor het wezen te nemen. Wie echter niet dadelijk moedeloos wordt door het vele Engelsch, dat hij rondom zich hoort praten, voelt bij scherpe waarneming ook hier het nationale leven met opwekkende kracht kloppen, hier te Pretoria natuurlijk meer dan bijvoorbeeld te Johannesburg; niet alleen omdat het hier de administratieve hoofdstad van de Z.-Afr. Unie is, maar ook omdat de

geest van President Kruger hier nog altijd levend is, zooals onlangs op een bijeenkomst, waar Gen. Hertzog werd gehuldigd voor zijn palstaan voor het Hollandsch, door den voorzitter van het comité werd gezegd.

Het is de eerste maal dat ik Gen. Hertzog na mijn terugkeer in Zuid-Afrika in het openbaar heb hooren spreken. Hoe komt het dat deze Afrikaner voorman zulk een diepen indruk op zijn gehoor maakt? Een machtig redenaar is hij geenszins, zelfs niet een goed spreker. Langzaam komen de niet mooi gevormde zinnen er uit, bijna zonder kleur in de stem. En toch

luistert men van het begin tot het einde in gespannen aandacht. Van het eerste oogenblik af heeft Gen. Hertzog U vast en hij laat U met los voor hij zijn laatste woord heeft gezegd, en dan juicht ge mee in de geestdriftige hulde, die hem wordt gebracht. Eerst later geeft ge U rekenschap dat het meer de vaste wil, de heilige overtuiging en vooral de groote eerlijkheid van dezen man zijn, die U hebben meegesleept. Wanneer hij zegt: Er zijn zaken waarvoor men bereid is alles op te offeren, dan voelt ge in die eenvoudige woorden, dat dit geen zinledige fraze is, maar heilige ernst. Die man daar meent wat hij zegt. Hij heeft het recht zoo te spreken, want hij heeft bewezen, dat hij bereid is voor groote nationale zaken alles op te offeren. Zoo is er geen zin die hij uit, waaromtrent ook maar één oogenblik twijfel ten opzichte van de waarheid en echtheid rijst. Dit is zijn kracht, dit de reden waarom zijn woord zulk een diepen indruk maakt dat de menschen van heinde en ver komen om naar hem te luisteren, wanneer hij in een vergadering het woord zal voeren.

Zulk een man is ook Gen. F.W. Beyers, die door de Regeering benoemd is tot Commandant-Generaal van het Z.-Afr. volksleger en die op dit oogenblik op weg is naar Europa om in Zwitserland, Engeland en misschien ook andere landen de leger-oefeningen bij te wonen.

Deze benoeming is door bladen van alle kleur met ingenomenheid begroet. Men waardeert hier - ook bij de welgezinde Engelschen -

'n Man wat zijn man kan staan,
'n arm wat 'n slag kan slaan,
'n oog wat nie wijk,
wat 'n bars kan kijk
en 'n wil wat so vast so's klipsteen staan.'

Zulke mannen hebben hier den grootsten invloedrijksten aanhang op dit oogenblik.

Bijna bevreesd geworden door die eenstemmige hulde heeft Gen. Beyers zich gehaast het heel duidelijk uit te spreken, dat hij er geen oogenblik aan dacht van de Z.-Afr. weermacht een Engelsch leger te maken. Het zou zijn Zuid-Afrikaansch in alle opzichten, dat wil zeggen volkomen tweetalig en overeenkomstig de eischen van het Z.-Afr. volk en land.

De Engelschen hielden zich dit voor gezegd. Zij weten dat het zoo zal zijn. Gen. Beyers' woord is het woord van een man.

De invloed van zulke mannen doet zich sterk gelden in ons staatkundig leven. Hun voorbeeld wekt anderen op dezelfde openlijke politiek te huldigen. Zooals Gen. Hertzog, in de bijeenkomst waarover ik zooeven sprak, vaststelde: 'Het volk heeft zijn zelfrespect teruggevonden.'

Even rechtuit als de woorden van deze mannen was de redevoering van den heer Frederik de Waal, den administrateur der Kaap-Provincie, toen hij in den Kaapschen Provinciaal Raad, de wijziging der Onderwijswet inleidde, die het onderwijs in overeenstemming zou brengen met dat van Transvaal en Vrijstaat. Hij wees erop hoe er in de Kaap steeds ontevredenheid bij de Hollandsche Afrikaners heeft geheerscht. In 1865 werd de treurige geschiedenis al begonnen, toen bevolen werd dat in de A1 en A2 scholen alle onderwerpen door middel van het Engelsch onderwezen moesten worden en na dien tijd was er nimmer vrede en rust - zelfs niet toen in 1882 beide talen gelijke rechten kregen; omdat die gelijkheid slechts in schijn bestond, zoo lang de examens van de Universiteit van Kaapstad het Engelsch een

veel te grooten voorrang gaven, en eentalige - Engelsche - schoolopzieners Hollandschsprekende kinderen bij de examens achterstelden. 'Door zulk onderwijs raken de Hollandschsprekenden achter bij de Engelschsprekende kinderen en men mag van Hollandsch Afrikaansche kinderen geen Engelschmannetjes maken', zei de heer De Waal.

Met een kleine meerderheid, slechts drie stemmen, - de Engelschsprekende leden van den Raad stemden als één man tegen - werd de wijziging aangenomen. 'Het is nog wel niet het ideaal, maar de Kaap kan tevreden zijn onder de gegeven omstandigheden', zeide Gen. Hertzog, te Pretoria ook over deze zaak sprekende.

Een zeer groote vooruitgang voor de Kaap is het zeker. Thans zullen daar op alle scholen beide talen worden geleerd, wat vroeger niet behoefde. Groote vreugde heerscht er dan ook onder de jonge Hollandsche Afrikaners. Zooals ik reeds vroeger opmerkte, zijn zij over het algemeen met diepe liefde voor de nationale zaak beziel. Dat geeft hoop voor de toekomst, want ik heb hier vroeger andere tijden gekend, toen de jongeren het deftig en beschaafd vonden om alleen Engelsch te spreken, 'want dis mos die taal, waar veel van hul ape mee poch en mee praal.'

31 Augustus zal door de Hollandschsprekende studenten van Stellenbosch te Kaapstad een monsterbetooging worden gehouden om hun vreugde over deze beslissing te uiten. Zij zullen dien dag in groote getalen naar de moederstad aan Tafelbaai komen om aldaar de herstelling van de rechten der Hollandsche taal in de Unie van Zuid-Afrika te vieren. Bij die gelegenheid hopen zij, dat verscheidene der voormannen, zooals Pres. Steyn, Gen. Hertzog, Prof. Moorrees en anderen een kort woord tot de studenten zullen richten.

Zeker niet zonder bedoeling is de verjaardag van Nederlands' Koningin van deze betooging gekozen; een bewijs alweer hoe men meer en meer toenadering tot Nederland gevoelt.

Dat deze wijziging der Onderwijswet nog lang niet het einddoel is, erkent hier ieder weldenkende; maar niet eerder beseft men met welke reusachtige moeilijkheden de Afrikaner voormannen hier te kampen hebben, vóór men dit met eigen oogen heeft aanschouwd. En dan ook krijgt men eerst vollen eerbied voor hetgeen is bereikt. Ieder weet, dat nog veel moet worden gedaan, maar zoo lang wij mannen als President Steyn, Gen. Hertzog en Gen. Beyers hebben, wanhoopt niemand. Zooals de voorzitter van het Huldigings-Comité tegen Gen. Hertzog zeide: 'Gij moet nog harder vechten. Het zal U misschien moeilijk vallen; maar gij moet.' In zijn antwoord verklaarde Gen. Hertzog: 'Hij voelde zich bedrukt dat hij nog meer zou moeten doen, waarop een stem onder donderenden bijval riep: "Jij moet Generaal." Welnu, ik zal', was 't korte, teekenende antwoord.

Zoo weet ieder hier, dat nog lang niet alles is verkregen en dat de strijd nog onafgebroken en onvermoeid zal moeten worden voortgestreden. Gelukkig, dat men dit voelt, dat dit besef alom wakker is. Het maakt dat de verkregen rechten ook worden gebruikt. Weleer was dit maar al te vaak anders. Het recht was verkregen, maar het bleef een doode letter. Slechts enkelen kenden er de waarde van.

Dat het nu anders is, mag wel de allervoornaamste reden tot verheugenis heeten. OU-BOET.

Pretoria, 10 Augustus 1912.

Vorm voor uiterste wilsbeschikking.

Aan hen, die het A.N.V. bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

Ik vermaak aan het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 23 Jan. 1905 en 29 Oct. 1907, nommer 89, de som van..... gulden, uit te keeren binnen maanden na mijn overlijden, vrij van alle rechten en kosten.

Consul-Generaal F.M. Knobel.

Uit Pretoria schrijft men ons:

Aan het hierzijn van den heer F.M. Knobel, consul-generaal der Nederlanden, is plotseling een einde gekomen. Met de laatste zeepost ontving hij zulke onrustbarende berichten omtrent den gezondheidstoestand van mevrouw, dat hij onmiddellijk naar Holland moest vertrekken.

Wat de arbeid beteekent, die de heer Knobel hier voor de handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika heeft verricht, weet men in Holland even goed, als hier, zoo niet beter. Herhaaldelijk is daarvan in zeer waardeerende woorden getuigd. Maar wat wij hier beter kunnen beoordeelen, dan gij daarginds, is dat andere deel van zijn taak: het te zamen

Groep, genomen bij het vertrek van Gen. Beyers naar Europa. De generaal kijkt uit het spoorraampje, voor hem zijn vrouw, rechts boven de heer en mevr. Ds. Broekhuizen. Geheel links CONSUL-GENERAAL KNOBEL.

brengen van Afrikaners en Hollanders. Een consulaire ambtenaar van Nederland moet hier niet alleen de handelsbetrekkingen tusschen beide landen bevorderen, maar hij heeft bovendien met moeilijkheden te worstelen, terwijl zijn arbeid zeker niet minder gewichtig is. Hij vertegenwoordigt hier een volk, een land en een Koningin, die vele Afrikaners na aan het hart liggen, voor wie zij - zooals Gen. Hertzog zeide, een teer gevoel hebben.

Dat gevoel is - naar mij gebleken is - na den oorlog sterker geworden en neemt nog steeds in kracht toe, naarmate er meer afgestudeerde Afrikaners in hun land terugkeeren. Van den vertegenwoordiger van Nederland verwachten zij en vele Afrikaners met hen een tegemoetkomende en sympathieke houding, zooals zij die overal in Holland hebben gevonden. Aan die verwachting heeft de thans scheidende waardigheidsbekleeder in alle opzichten voldaan. Dit hebben de Afrikaners meer dan eens getuigd en dit hebben zij uitgesproken in het adres dat hem bij zijn vertrek in afschrift is ter hand gesteld en dat later in sierschrift en kunstig gebonden hem zal worden gezonden en hem een blijvende herinnering zal zijn aan de sympathie, die hij hier heeft gewekt en wederkeerig heeft gevonden.

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Hollander en Afrikaner.

Voor de Feestuitgave, welke te Pretoria op den verjaardag van onze Koningin is verspreid, en waarop Neerlandia in het volgend nummer terugkomt, heeft Generaal Botha het volgende geschreven:

‘Lieve jonge vrienden. Van harte wensch ik U een aangenamen dag toe, en ik hoop, dat gij de gelegenheid in gedachte zult houden, die aanleiding geeft tot dit feest. Weet gij waarom Hare Majesteit Koningin Wilhelmina recht heeft op een warme plaats in Uwe harten? Omdat in een tijd, toen alle regeerende Vorsten en Staatshoofden de Republieken hunne rug toekeerden, Koningin Wilhelmina uit liefde voor het stamverwante volk in Zuid-Afrika de eenige was, die het wagen dorst om een practische daad van vriendschap te toonen door een oorlogschip te zenden om onze geëerde Staats-President naar Europa te vervoeren. Wij mogen die daad van vriendschap nooit vergeten, en daarom zeg ik U, dat Hare Majesteit gerechtigd is op een warme plaats in Uwe harten, een genegenheid, die onze Engelsch sprekende landgenoten ongetwijfeld ook voor Hare Majesteit zullen gevoelen. Weest vrolijk en denkt met liefde aan Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, wier geboortedag gij heden viert.’

Zulke uitingen zijn een waardig antwoord op de onjuiste voorstelling van velen, als zou de verhouding tusschen Hollander en Afrikaner zoo buitengewoon slecht zijn. De woorden van Generaal Botha, den leider der Hollandsch-Afrikaansche politiek, bewijzen niet alles, maar bewijzen voor den goeden verstaander toch veel.

Nieuwe Vereeniging te Pretoria.

In Pretoria is een vereeniging van Afrikaners die in Holland hebben gestudeerd, opgericht. Het voorlopig bestuur bestaat uit de heeren Dr. Gey van Pittius, Dr. W. Bok, privaat secretaris van Gen. L. Botha, Dr. Colin Steijn, den zoon van den President en Dr. W. Malherbe, den hoofd-redacteur van Die Brandwag. De bedoeling is elkander te steunen en de studie van Afrikaners in Holland te bevorderen. Het plan is ook elk jaar aan een gemeenschappelijken maaltijd aan te zitten.

Professorsbezoek.

Onze vertegenwoordiger te Pretoria schrijft:

Prof. J.A. van Hamel van de Amsterdamsche Universiteit bracht in de maand Augustus 'n bezoek aan Zuid-Afrika, waar hij allerwege hartelijk werd verwelkomd, vooral door de vele jonge Afrikaners die in Holland hadden gestudeerd en in den zoon ook den vader wilden huldigen, die zooveel sympathie aan de Afrikaansche studenten heeft bewezen. De jonge Prof. Van Hamel heeft 'n zeer aangenamen indruk hier achtergelaten. Herhaaldelijk is hij samen geweest met Prof. Bodenstein, den pas benoemden hoogleeraar in het Romeinsch Hollandsch Recht aan de Amsterdamsche Universiteit. Op bijgaande foto ziet men de

beide professoren, juist teruggekomen van 'n tuftocht in de omstreken van Pretoria. De jonge Professor Van Hamel is uitgestapt. Achterin in de auto zit mevr. G. Schoeman - Preller, de echtgenoot van den waarnemenden hoofdredacteur van De Volkstem.

De foto is genomen voor 't gebouw van De Volkstem te Pretoria.

* * *

Woensdag 21 Aug. bood de Afdeeling Johannesburg een feestmaal aan Generaal Hertzog, prof. Van Hamel en prof. Bodenstein, bij welke gelegenheid behalve door deze gasten het woord werd gevoerd door den voorzitter Dr. Krause en de heeren A. v.d. Broek, onder-voorzitter, P. Deys en S.I. Minnaar.

Nog is prof. Van Hamel te Johannesburg gehuldigd aan een festijn, hem daar door de Nederlandsche Vereeniging aangeboden.

De heer P.C. Baerveldt, de Nederlandsche consul, dronk op het vaderland, bloeiend in handel, nijverheid en landbouw, uitmuntende in schilderkunst, te weinig in Zuid-Afrika bekend.

Ds. L.E. Brandt, voorzitter van de Nederlandsche Vereeniging, en de heer Meischke, tafel-voorzitter, spraken daarna, en prof. Van Hamel ten slotte. Er werd gepraat en gezongen. Men was ook daar onder landgenooten en sleet een genoeglijken avond.

Taalwedstrijd.

De Afdeeling Johannesburg van het A.N.V. heeft voor schoolkinderen van den 6en standaard in en bij de stad, een taalwedstrijd uitgeschreven, die zal plaats hebben 4 en 5 October 1912.

De regelings-commissie bestaat uit mevr. Deys - Draayer en de heeren A. van den Broek, S.I. Minnaar, G.F. Kuun en H.J. Raubenheimer; als scheidsrechters zullen optreden mevr. Engel - Wilson, Pretoria; Prof. J. Kamp, Potchefstroom; Dr. W.M.R. Malherbe, Dr. L. Fouché, en Dr. T.W. 1e Roux, allen te Pretoria.

De onderwerpen voor den wedstrijd zijn: voordracht van een gedicht van Laurillard, Melt Brink, Reitz of anderen; een opstel, een diktaat, lezen op zicht en een (mondeling) onderwerp uit de Zuid-Afrikaansche geschiedenis van 1652-1795.

Als prijzen zijn uitgelooft 5 zilveren penningen, 5 boeken en nog 3 boekprijzen voor de beste uitspraak van het Hollandsch (1 voor Afrikaansche, 1 voor Engelsche en 1 voor Hollandsche leerlingen).

Twée Afrikaanders over ons land.

Onlangs is er te Pretoria een eereavond voor generaal Hertzog geweest. Transvalers uit het heele land toonden hem weer, hoeveel zij van hem hielden en hoe hoog zij hem stelden als den grooten kampioen voor het Hollandsch in Zuid-Afrika.

Dat zoo'n man met staal in het bloed noodig is, bleek nog eens uit de toespraak van advokaat T. Roos, die gen. Hertzog toesprak. Wij zijn nog vreemdelingen in ons eigen land, zei hij. Onze taal wordt nog voortdurend veracht. Maar... aan gen. Hertzog is het te danken, dat er een nieuwe geest in de natie is gevaren. Ons volk had zijn gevoel van eigenwaarde verloren, gen. Hertzog heeft het dat helpen teruggeven.

Wij zouden uit gen. Hertzog's rede meer willen aanhalen, dan het slot, waar het ons om te doen

is, maar het zou te lang worden, en wij hebben hem meer over den taalstrijd gehoord. Ziehier dan naar een verslag van die Week (Pretoria) wat hij van de Hollanders zei:

‘Nog wens ik te bedanken de Hollander afdeling in Zuid Afrika (appl.). Het is met een beetje tegenzin dat ik spreek van de Hollanders in Zuid Afrika.

Een stem: “Waarom?”

Genl. Hertzog: “Wel, 'k wou zo graag dat ze allen Afrikaners waren.” (appl.)

Een stem: “Maar dat zijn we reeds!”

Ik heb voor Holland en de Hollanders een teer gevoel (appl.). Met liefde denk ik terug aan ou' Amsterdam, aan mijn beste vrienden die daar nog zijn. Bij mijn afscheid aan Holland heb ik me zelfs zo ver vergeten dat ik aan het dichten ben gegaan (gelach). Ik heb 't volgend engels vers gemaakt, doch daarbij moet men bedenken dat het in de verbasteringsperiode was.

Adieu thou land of Freedom sprung,
By Freedom's bracing power sustained.
I love thy war of thought. They've rung
Truth back to earth regained.
The fairest flower that springs on earth
Blooms on thy watery plains,
't Was there that Tol rance found its birth -
't Is here it thrives and reigns.

Zoals gezegd: Ik heb nog altoos zoete herinneringen aan Holland en de Hollanders. En van diegenen van hen die hier zolang zijn, wil ik graag dat zij met mij onder de Afrikaners geteld worden (appl.). Niet dat ik objekteer dat zij Hollanders zijn, maar zij moeten Afrikaners worden. Natuurlik is iemand die tijdelik hier wil blijven volkomen gerechtvaardigd zijn Hollanderschap te handhaven Ik ben dankbaar dat de Hollanders de grootste steun hebben gegeven aan hun mede-ingezetenen. Ik beset volkomen dat hun ondersteuning (en heel terecht) is geschied onder de indruk, alsof ze afgezonderd stonden van de Afrikaners. Hun idee was: Ik wil me niet op den voorgrond stellen en maar doen alsof het van Afrikaners komt. Die bescheidenheid leidt tot nog groter waardering. Wat totnogtoe misschien tot verwijdering heeft aanleiding gegeven is tans weggenomen. Wij zijn gelijk van taal, onze officiële taal is ook de hunne en in de toekomst verwacht ik dat wij nog nauwer verbonden zullen zijn’

De tweede Afrikaander, wiens woorden wij willen aanhalen, is dr. Bodenstein, benoemd tot hoogleeraar in het Romeinsch-Hollandsch recht aan de universiteit te Amsterdam. Hij sprak ze aan het hiervoor vermelde feestmaal der Afdeeling Johannesburg van ons Verbond.

Dr. Bodenstein getuigde dan uit naam van geheel jong Zuid-Afrika van de dankbaarheid voor de belangstelling, in Nederland voor hun intellectueelen vooruitgang betoond. Zuid-Afrika heeft nog groote behoefte aan mannen van intellect, vervolgde hij en men moet opzien naar Nederland om in die behoefte te voorzien. Zuid-Afrikanen die aan Nederlandsche universiteiten studeeren zullen hier niet alleen terugkeeren als goed ontwikkelde mannen, maar tevens bezielde van vaderlandsliefde. Spreker wenscht van harte dat de Afrikaanders wat beter het voorbeeld zullen volgen van de Engelschen in hun gehechtheid aan taal en nationaliteit. Door onstandvastigheid worden de Afrikaanders te veel her- en derwaarts geslingerd. Er moet onder hen nog een groote ontwaking komen, die hun meerdere vastheid van karakter zal bijbrengen

en hun bereid maken zich te verdedigen, waar hun taal en nationaliteit worden aangerand. Op de meeste scholen hier te lande leert men tot nu toe met verachting neerzien op eigen taal en geschiedenis. Men gaat zelfs zoover, dat aan de leerlingen hun eigen geschiedenis onthouden wordt. Zulks dient recht gemaakt te worden. Later zal het blijken dat de Engelschen die zulks doen het land een grooten ondienst bewijzen. Om aan dien ongewenschten toestand een einde te maken is het noodig onze jonge menschen naar Europa te zenden, opdat zij daar een degelijke opvoeding ontvangen en vooral zou het goed zijn als men hen daartoe naar Nederland zond. Men verliest nog te dikwijls uit het oog dat de Engelsche taal niet de eenige beschaafde taal ter wereld is. Spreker somde nog de verdere voordeelen op, verbonden aan een universiteitsopleiding in Holland in de faculteit van de rechten, waar het van het grootste belang voor de toekomst van ons volk is dat jonge Zuid-Afrikanen van beide nationaliteiten elkander ontmoeten op neutralen grond.

Het spijt ons alweer, dat plaatsgebrek ons verbiedt van de vele flinke toespraken, aan dit banket gesproken, meer over te nemen. Het was een schoon leest, waarop de Afdeeling Johannesburg fier mag zijn.

Afd. Potchefstroom.

Prof. Le Roux van Pretoria heeft in Augustus voor de leden der Afdeeling Potchefstroom een krachtig pleidooi geleverd voor het Afrikaansch.

Een opgewekte gedachtenwisseling volgde, waaraan deelnamen de heeren Proj. J. Lion Cachet, Prof. Du Toit, de theologische student Venter en Ds. De Klerk.

Wegens plaatsgebrek moeten we het in dit nummer bij deze vermelding laten.

Mededeelingen en allerlei

Koningin Wilhelmina Lectoraat aan de Columbia University te Nieuw-York.

De inhoud van een vertrouwelijk rondschrĳven, betreffende de mogelijkheid van het stichten van een Koningin Wilhelmina Lectoraat aan de Columbia University te Nieuw-York is in de pers verzeild geraakt, waarin het natuurlijk nog niet behoorde. Immers de hoogst belangrijke zaak waarom het hier gaat, is volstrekt nog niet beslist. Het zij dan ook aan de redactie van Neerlandia vergund er alsnog niet verder over te schrĳven. Het spreekt van zelf, dat het A.N.V. met de uiterste belangstelling den afloop van de pogingen gadeslaat, waarvan de verwezenlijking een sedert jaren gekoesterden wensch zou vervullen.

Uit de Nederlandsche Troonrede.

‘Het ligt in het voornemen de departementen van marine en oorlog te vervangen door één departement van defensie.’

Zou er voor deze nieuwe instelling niet een zuiver Nederlandsch woord aangenomen kunnen worden? Er is immers niets tegen departement van verdediging, - of desnoods van lands- of rijksverdediging? Waarom ook die herinnering aan den Franschen tijd?

‘Voorstellen... tot bestrijding van habitueele dronkenschap...’

Waarom niet geregelde of aanhoudende of voortdurende dronkenschap?

‘...In zorgvolle omstandigheden.’

Het Nederlandsche woord is ‘zorglijk’. Er is tegenwoordig een bedenkelijke neiging om, in navolging van het Duitsch, bijvoegelijke naamwoorden op -vol te vormen, met verwaarloozing van de goede woorden uit onze eigen taal. Zoo leest men telkens van liefdevol voor liefderijk, glansvol voor glansrijk, waardevol voor kostbaar of rijk of aanzienlijk of goed, kunstvol voor kunstrijk, geestvol voor geestig of geestrijk, gewichtsvol voor gewichtig, en zoo meer. Als nu de Troonrede ook al meedoet!

Onderscheiding.

De secretaris-penningmeester onze Boeken-Commissie, Dr. W. van Everdingen, is 31 Aug. benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau.

Kardinaal van Rossum en onze moedertaal.

Kardinaal Willem van Rossum, die als pauselijk legaat den H. Stoel op het Eucharistisch Congres te Weenen vertegenwoordigde, heeft daar een schoon voorbeeld van gehechtheid aan de Nederlandsche taal gegeven. Door het Weensche dagblad de Reichspost werd Z. Em. gevraagd om een kleine eigenhandige bijdrage, waarop de Kardinaal een tienregelig stukje schreef, tot aanmoediging der katholieke pers. Maar deze bijdrage schreef Kardinaal Van Rossum geheel en al in kloek Nederlandsch. Het stukje werd door de Reichspost gefacsimileerd, en daaraan werd de vertaling in het Duitsch toegevoegd.

De kardinaal legaat is de Duitsche taal valkomen machtig en sprak haar onberispelijk op het Congres, zooals verschillende berichtgevers meldden. Toch heeft Z. Em., zoodra de gelegenheid zich voordeed, in den vreemde het Nederlandsch, zijne moedertaal, hoog gehouden.

In Neerlandia past daarvoor een oprecht woord van hulde en dank.

Hollandsche Boeren naar Amerika.

Volgens een bericht uit Albany aan de N.-Y. Herald, wil de Delaware & Hudson Spoorweg Mij. de verlaten hoeven in het noordelijk gedeelte van den Staat Nieuw-York, met Hollandsche boeren gaan bevolken. De heer Schoemaker, agent der Mij., zou in verband met deze kolonisatieplannen reeds naar Nederland vertrokken zijn. Naar verluidt, zouden de gouverneur van den Staat Nieuw-York, en een Nederlander, de heer Korthals Altes, bij deze plannen betrokken zijn.

Twistgeschrijf over Sporttaal.

Mr. J.F. van Deirse heeft in de Nieuwe Rotterdamsche Courant, die beide onze stukken over Sporttaal had overgenomen, zijn pleidooi voor het Engelsch als sporttaal voortgezet.

Hij meent ons te bestrijden, waar hij ons wil herinneren, dat niet de 'taalkundigen, leeraren, letterkundigen' de taal maken, dus ook niet de sporttaal, maar de spraakmakende gemeente, hier de spelers. Maar wij zijn het hierin na uurlijk, om een uitdrukking van mr. van Deirse over te nemen, met hem 'hartroerend eens'. Maar, vragen wij met de N.R. Ct., zouden de taalkundigen enz. daarbij 'niet van raad mogen dienen?' Vooral 'waar het spraakgebruik hier veelal wordt bepaald door sportbladen, waarvan de schrijvers - met de noodige uitzonderingen - niet zelden een gebrekkige kennis van de vreemde taal, waaruit zij putten, paren aan den lust om met die halve kennis te pronken - een bij uitstek Nederlandsche eigenaardigheid! - en aan onmacht om wat ze in die vreemde taal lazen in behoorlijk Hollandsch weer te geven.'

Maar in zijn tweede artikel geeft mr. van Deinse al iets toe: 'Het behoeft geen betoog', zegt hij, 'dat ik Hollandsche woorden, die ingeslagen zijn, die burgerrecht hebben verkregen, weer niet zou willen vervangen door de Engelsche benamingen, maar deze woorden zijn te tellen, ontstaan als vanzelf, en kunnen niet kunstmatig worden in het leven geroepen.' Van die kunstmatige teelt wil hij niet weten!

Nu zijn die woorden niet te tellen, vooral niet bij sport, die al van oudsher in ons land wordt beoefend: zeilen, schaatsenrijden, verschillende balspelen enz. En mr. van Deinse wou eerst het Engelsch voor heel de sport als de taal uitroepen. En wat zijn bezwaar tegen die kunstmatige teelt betreft, de N.R. Ct. herinnerde er hem aan, dat de vreemde woorden, die hij samen met nieuwe sport uit het buitenland wil overnemen, in de oorspronkelijke taal ook bedacht, kunstmatig gevormd zijn. Waarom zouden wij ze in onze taal dan niet navormen?

'Wij gelooven niet', zoo eindigde de N.R. Ct., 'dat er eenig volk in Europa is, dat op dit punt zoo weinig gevoel van eigenwaarde heeft als het onze.' Een medewerker van de N.R. Ct. betuigde in een volgend artikel met die uitspraak zijn instemming en toonde, met blijkbare kennis van zaken, aan hoe bij het voetbal, waarop mr. van Deinse vooral het oog had, andere landen veel meer dan het onze eigen taal gebruiken. Ten onrechte had dus mr. van Deinse alleen van 'de chauvinistische Duitschers' en 'de taalkuischende Vlamingen' gesproken.

Alles koren op onzen molen.

* * *

Tot welke dwaasheden het gebruik van Engelsch als sporttaal leidt, bij menschen die de vreemde taal gebrekkig kennen of althans niet doorvoelen, leerde onlangs een bericht in de bladen over de loting voor den wedstrijd om het skifkampioenschap - nog maar weer 'championaa' geheeten - te Amsterdam. Wij zwijgen van 't telkens gebruikte 'heat', waar afdeeling of liever het b.v. bij hardrijderijen gebruikelijke kamp uitstekend dienst zou doen.

De uitslag van de loting voor de verschillende nummers werd zoo aangegeven: 1e Heat A tegen B; 2e Heat C walk over. Er waren verscheiden 'walk over s'. Waarom niet het vroeger algemeen gebruikte: '(gaat) alleen over de baan'?

Maar uit het slot van het bericht bleek, dat dit Hollandsch (maar dan ook dat Engelsch) hier met paste. Immers stond daar te lezen: 'De walk overs zullen niet geroeid worden.' De onzin! Daar staat dus zooveel als: C gaat alleen over de baan, maar gaat niet over de baan.

Hoeveel eenvoudiger en beter had dat in het Hollandsch geklonken: 1e Kamp. A tegen B; C vrij.

Onze zeewaardigheid.

In het begin der vorige maand is een groot drijvend dok, met een hefvermogen van 25 000 ton, van Barrow vertrokken naar Montreal gesleept door twee Hollandsche sleepbooten: de 'Zwarte Zee' en de 'Roode Zee' van de reederij Smit & Co. te Rotterdam. 'Al hadden de assuradeurs', schrijft de Times, 'gaarne zoo'n belangrijk werk in handen van een Engelsche maatschappij gezien, het is billijk te zeggen, dat de naam van de Nederlandsche firma Smit & Co. te Rotterdam, de eigenaars van die sleepbooten, veel vertrouwen inboezemt.'

De reis gaat over de Azoren en zal vermoedelijk ten minste een maand duren. Het dok is voor ongeveer £ 200.000. - verzekerd.

Woekerend onkruid.

Het N.v.d.D. meldt: Voor het goede woord *ruilen* ('het verwisselen, het eene voorwerp in de plaats van het andere geven of nemen' - v. Dale), heeft het spraakgebruik onder schakers en dammers al het leelijke en overbodige *afruilen* in zwang gebracht. Maar nu lazen we in een verslag van den Rotterdamschen damwedstrijd het woord *uitruilen*.

Panama-kanaal.

Zooals men weet, wordt te San-Francisco in 1915 een 'Panama Pacific International Exposition' voorbereid, bij de opening van het Panama-kanaal, dat den Atlantischen en den Grooten Oceaan zal verbinden.

Het bestuur dier tentoonstelling heeft eene uitnoodiging aan de vereeniging 'Het Nederlandsche Rundvee-Stamboek' gezonden, om aldaar uit te komen met Hollandsch vee.

Het Perkgedenkteeken te Laroche.

In het Juli-nr. van Neerlandia werd het plan medegedeeld der oprichting van een Perk-bank te Laroche.

Thans zijn wij in staat een afbeelding te geven van dit gedenkteeken, waarmee de bewoners van het prachtig Ardennen s'adje hulde hebben gebracht aan den man, die door het schrijven van zijn bekend werkje *In de Belgische Ardennen* deze schoone streek een bekendheid heeft gegeven, welke mede oorzaak is, dat zomers zoovele Nederlanders daar hun vakantie gaan doorbrengen.

De onthulling had plaats den 2den Augustus, den verjaardag van onze Koningin Moeder, die altijd met

zooveel opgewektheid door de Hollanders te Laroche wordt gevierd.

De aanstichter der huldiging was de heer Tacheny, eigenaar van het Hotel des Ardennes. Deze voerde bij de feestelijke ingebruikstelling het woord en bracht daarbij in herinnering wat Laroche aan den thans 78-jarigen Ds. Perk en zijn zoon, den jonggestorven dichter, te danken heeft.

De gehuldigde om gezondheidsredenen verhinderd de plechtigheid bij te wonen, zond een danktelegram en schonk 500 francs aan de armen van Laroche.

Een groote lichtstok trok 's avonds door het dorp.

Op de foto ziet men de achterzijde van het 6000 K.G. zware granietblok.

Het inschrift luidt: à M.A. Perk, auteur de Belgische Ardennen. Reconnaissance.

Aan de andere zijde wordt nog uitgehouwen de volgende aanhaling uit het bekende werkje: 'Laroche est le centre d'un panorama splendide qui se grave ineffaçablement dans la mémoire de celui qui a le bonheur de le contempler.'

Aan drie zijden wordt de steen omringd door een bank in hoefijzervorm, van welke men een prachtig vergezicht geniet op Laroche en omgeving.

Nederlandsche kunst in Indië.

Dezen zomer genoten onze Indische stamgenooten de eer na het afscheid der Hagespelers in hun midden te hebben de dames Cath. van Rennes en Hanna Verbena, alsmede den heer Arn. Spoel en zijn dochter.

Na het tooneel -, dus nu een voornaam muzikaal genot, dat algemeen gewaardeerd wordt.

Sedert Royaards naar de Oost toog, is daar de weg voor onze kunst gebaad en houdt Indië op dit gebied veel meer voeling met het moederland dan vroeger.

Ned. Scheepvaart in het Suezkanaal.

In de vermeerdering van het scheepvaartverkeer op het Suezkanaal, dat in het eerste halfjaar van 1912 een voordeelig verschil van 1.190.548 ton aanwees met de scheepvaartbeweging in de eerste zes maanden van 1911, heeft Nederland voor zijn aandeel een vermeerdering van 153.000 ton; een cijfer, dat door geen enkele andere natie is bereikt, zoodat Nederland, wat de vermeerdering van handel betreft, ditmaal nummer één staat onder alle zeevarende mogendheden op het kanaal.

Sedert 1 Jan. 1911 en 1 Jan. 1912 is het tarief telkenmale met 50 cents per ton verminderd.

Geschenk van een Afrikaansch beeldhouwer.

De jonge Afrikaner Stephanus Eloff, beeldhouwer te Parijs, heeft aan de feestcommissie te Pretoria voor gebruik bij de feesten op Koninginnedag, een door hem vervaardigd borstbeeld van Koningin Wilhelmina aangeboden. Dit aanbod is dankbaar aanvaard.

Een jubileum.

De heer Em. Hullebroeck, de bekende Gentsche zanger-toondichter, hoopt deze maand te Haarlem zijn 100sten voordrachtavond in Nederland te geven.

‘In de staart schuilt het venijn’.

Uit de Zwolsche Ct.: J. Snijder (!) Tailleur de Vienne pour dames spécialité pour Costumes Anglais, Amazones, Ulsters etc., alsmede Bontwerk.

Coers' Lieder en van Groot-Nederland.

De Vereeniging Het Nederlandsche Lied heeft aan hare leden weer eenige bundels Liederen van Groot-Nederland gezonden uit 'Nederlandtsche Gedenckclanck' van Adrianus Valerius (1626).

Elk lied heeft een aanteekening, welke o.a. de gebeurtenis meldt waardoor het is ontstaan.

Met de achtste reeks, welke ter perse is, zal de uitgaaf Liederen van Groot-Nederland, verzameld door F.R. Coers F. Rzn., alle liederen bevatten van den Nederlandtschen Gedenck-clanck.

Idioot.

In Almelo is een nieuw hotel geopend, genaamd: Hotel de la Station!

Eigen Nijverheid.

Aan de nog slechts enkele jaren bestaande Nederlandsche Kunsttapijtweverij Kinheym te Beverwijk (Noord-Holland) is de vervaardiging opgedragen van een elftal tapijten voor het Vredespaleis te 's-Gravenhage.

De tapijten worden geheel ontworpen, bewerkt en gereedgemaakt in genoemde weverij, welke staat onder bestuur van mevr. Polvliet-Van Hoogstraten, die de kunst van het weven aan de Noordkust van Afrika heeft bestudeerd.

Nederlandsche Zangers in het Buitenland.

5 Sept. werd in Leipzig Samson en Dalila opgevoerd met onzen landgenoot Jac. Urlus in de hoofdrol.

De Leipziger pers noemt de vertolking van Urlus zoo innig en grootsch, dat men alleen het beste wat Duitsche heldentenoren hebben geboden, ter vergelijking mag aanhalen.

De heer Urlus is lid van het A.N.V.

- Mej. Anneke Steensma, sopraanzangeres te Scheveningen, die Zondag 18 Aug. in het Nederl. Sanatorium te Davos-Platz gezongen heeft, behaalde veel succes met de door haar voorgedragen liederen. Ze heeft door haar zang den patiënten een zeer aangename avond bezorgd.

- Onze landgenoot Carel van Hulst, is als eerste helden-bariton aan het Stadstheater te Hamburg (dirigent Felix Weingartner) verbonden.

Een Duitscher over ons land.

In de Berliner Lokal-Anzeiger kwam onlangs een brief van Victor Ottman, een van de reizende medewerkers van het groote blad, over ons land voor. Deze vreemdeling heeft oog voor nog wat anders dan het 'typische Hollandsche' dat de meeste slechts opmerken.

Men komt er niet mee uit, zegt hij b.v., den Hollander flegmatiek te noemen. Flegmatieken zijn onverschillig en log van geest, maar hoe kan men dat van de Hollanders zeggen, met hun geschiedenis, hun tachtigjarigen oorlog, hun zeehelden en koopvaarders, hun koloniaal rijk, hun schilderkunst! Den Duitscher valt verder 'een van kruiperij vrije hoffelijkheid' aangenaam op.

Onder de dingen, die hem van het nieuwe Nederland bizonder hebben getroffen, is de voortreffelijk ingerichte en snelle electrische spoor van Rotterdam naar den Haag en Scheveningen. Ach, verzucht hij, hadden wij een paar van zulke lijnen van Berlijn naar den omtrek! De spoorweg Berlijn-Werder doet 49 minuten over de 36 kilometer. Dan roemt hij de electrische tram in Amsterdam; de 'onovertroffen deugd' van melk, boter en kaas, die hij in de hotels aan zijn ontbijt kreeg. En zoo voorts.

Terug aan afzender!

Het gebeurt nog steeds dat onbestelbare, in het Nederlandsch gestelde briefkaarten, afgezonden uit Vlaanderen, terugkomen met *Inconnu, retour à l'expéditeur*.

Zijn er dan geen Nederlandsche postambtenaren, leden van het A.N.V., die hun in dit opzicht zoo onwetende ambtgenooten eens willen wijzen op het dwaze en voor onzen strijd nadeelige van dit noodeloos gebruik eener vreemde taal.

Zij zouden daarmee, in een vakblad b.v., een goed werk doen.

Allermalst.

Een advertentie uit een Nederlandsch blad:

‘The Motor Trip for Rotterdam families is to Hotel...(een Nederlandsche naam), Bloemendaal. First Class Restaurant. Afternoon tea Concert 3-5 o'clock.’

Dat is dus een uitnoodiging, in een Hollandsch blad gericht tot Rotterdamsche lezers om een bezoek te brengen aan een bekende, echt Hollandsche uitspanning in een Hollandsen dorp.

Voor Afdeelingsavonden (vervolg)

Mevr. Marie E. Arntzen-Wafelbakker, Fred. Hendrik-Plantsoen 96, Amsterdam.

Voordrachtavond, uitgebreid programma van tooneelstukken, schetsen en verzen.

Mevr. Martin Kalff-De Holl, Overtoom 78, Amsterdam.

Luimige en ernstige voordrachtavond. Programma-proeven op aanvraag.

Bernard Canter, Spaarne 25, Haarlem.

Voorlezing uit eigen werken, o.a. blij- en treurspelen, schetsen enz. Uitgebreid programma terkeuze. Voorwaarden naar draagkracht der Afdeelingskassen,

Achille E. Daled, conservator aan het Stedelijk Museum der Oude Meesters te Brugge.

Brugge, haar praalgebouwen, kunstschaten en schilderachtige plekjes.
Kunsthistorische lezing, door ruim 100 fraaie lichtbeelden opgeluisterd.

D.H. Kramer, Bilderdijkstraat 34, 's-Gravenhage.

Voordrachtavond, o.m. Oedipus van Sophocles en De Heks van Overholland, blijspel van Balthazar Verhagen.

Desverlangd optreden met medewerking der dames mej. M. Peltzer (viooliste) en mevr. Van Konijnenburg (alt-zangeres).

Bericht.

Eenige ingezonden stukken moeten wegers plaatsgebrek tot het volgend nummer blijven liggen.

Red.

Nieuwe leden

Groep Nederland.

Beschermende leden.

J.G. van Heyst, Daendelstraat 63, Den Haag.

Opg. door den heer Ch.R. Den Haag.
Bakhuizen van den Brink,

W.F. de Mol van Otterloo, Oude Delft 209, Delft.

Gewone leden.

Mr. J.A. Vermeer, burgemeester van Putten.

H.W.L. Hofdijk, Majoor der Infanterie,	Harderwijk.
M.G.J. Kempers, burgemeester van	Harderwijk.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	Harderwijk.
K. van Schouwen, Rijksontvanger,	Harderwijk.
P.Th. Huberts, koopman,	Harderwijk.
Beiden opg. door den heer J.H. Staal,	Harderwijk.
J.A. van der Made, Vinkweg bij	Leiden.
Opg. door den heer J.B. v. Loenen,	Leiden.
Mej. J. de Groot, Witte Singel 94,	Leiden.
J.H. de Mol van Otterloo, Hoogl. Kerkgracht 33,	Leiden.
P. van Toorenburg, Hoogstraat 5,	Leiden.
S.F. Duurvoort, Bloemmarkt 18,	Leiden.
Firma Kemink & Zonen, uitgevers, Overden Dom,	Utrecht.
Opg. door Dr. W. v. Schothorst. Den Haag.	
Mevr. de wed. J.C. Bruno, geb. Wolter-beek, Hamburgerstraat 21,	Utrecht.
Mejonkvr. P. Martini Buys,	Loenersloot (Utrecht).
Mevr. Smissaert-Martini Buys, Frankenslag 109,	Den Haag.
Beiden opg. door mej. J. Obreen, Rotterdam.	
Mr. W.C. Wendelaar, Louise de Colignystraat 51,	Den Haag.
Opg. door den heer Joh. Ph. Tuyt, Leiden.	
J. Loeff, Kapitein-Kwartiermeester, p/a. Dept. van Oorlog,	Den Haag.
Opg. door Luit.-Kwartierm. B.J. Verbrugh, Haarlem.	
R. Dufour, Luit.-Kol. Generale Staf, Aersenstraat 2,	Den Haag.
Opg. door Dr. J. Cuperus, Zwolle.	

- Mevr. de wed. Dr. W.F.A. van Dam, Trompstraat 324, Den Haag,
Opg. door Prof. J.H. Kern,
Utrecht.
- Mevr. Irish Stephenson, Delistraat 36,
Mej. H.I. Margadant, Corn. Speelmanstraat 34, Den Haag.
Mr. Dr. F. Donker Curtius, Javastr. 18,
Opg. door Jhr. Mr. H. v.
Asch van Wijck, Utrecht.
- H.F. Eckmann, leeraar H.B.S., Beeklaan 395, Den Haag.
P. van Stam, student beeldende kunst, Heerensingel 9, Weesp.
D. Posthuma, muzikus, Nieuwstad, Weesp.
G. Leyenaar, Nieuwstraat, Weesp.
Allen opg. door den heer C. Bos Dz., Weesp.
- J.J. Terwiel, werkt.-ing., Mauritslaan 6, Hilversum.
Opg. door den heer D.H. Stigter, Amsterdam.
- Willem Rikkers, Koningstraat 3 B, Hilversum.
Mej. Maria Albers, Huize Bloemenheuvel, Overveen bij Haarlem.
Beiden opg. door Dr. Gisbert Brom.
- W. Samsom, Alphen a/d. Rijn.
H. la Rivière Jr., Alphen a/d. Rijn.
Beiden opg. door den heer P. Samsom, Utrecht.
- Mr. A. van Gennep, Prins Mauritslaan 49, Scheveningen.
Mej. K. de Ridder, Sonsbeekweg 38, Arnhem.
B.A. Tiemersma, Zuiderplein W 2, Leeuwarden.
J.H.W. Koopmans, Noordvliet 11, Leeuwarden.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling Leeuwarden.
- S.G.L.F. Baron van Fridagh, burgemeester van Haarlem.
Spaarndam, Schotersingel 123,
Opg. door den heer K.O. Gesner van der Voort,
Makkum.

Henk van Breemen, Jordensstraat 76,	Haarlem.
Opg. door Dr. J.B. Schepers,	Haarlem.
T.P. Teenstra, med.-stud., Kalkhaven,	Gorinchem
Opg. door den heer A. Trouw, Rockanje.	
H. Tieks Koning, adm. der Vereeniging 't Koggeschip (Vreemdelingenverkeer), Damrak 95,	Amsterdam.
Bernard Houthakker, N.Z. Voorburgwal 332,	Amsterdam.
Beiden opg. door den heer J.W. te Winkel,	Amsterdam.
J. Andriesse, Vondelstraat 9,	Amsterdam.
Joh. Verboom, Emmastraat 26,	Schiedam.
Opg. door den heer C.A. Reeser, Haarlem.	
Mej. Fromberg, Twelloscheweg 8a,	Deventer.
A.Th. Haagsma, Oude Delft 223,	Delft.
Opg. door den heer W. v. Lankeren,	Delft.
M.G.F. Verdonck, Huize Leeuwenstein,	Hees bij Nijmegen.
Opg. door den heer J.F. Wesseling, Helder.	

Jongelieden-Afdeelingen.

J.F. Schmidt, v.d. Takstraat 3,	Rotterdam.
Opg. door den heer J. de Groot,	Rotterdam.
H.B. Alers, Lischstraat 5,	Rotterdam.
Opg. door den heer C. Mansvelt,	Rotterdam.
P. van Harmelen, Binckhorstlaan 4.	Den Haag.
Opg. door het Bestuur der Jongel.-Afd.	Den Haag.

Groep België.

Minimum-bijdrage fr. 3.

De Keyzer, onderbestuurder 'La Turnhoutoise', Opg. door den heer K. Mahieu.	Turnhout.
Rob. de Bodt, Burchtstr. 17, Groeningewacht, p/a. Thuylie, Dreef,	Ninove. Ninove.
Joz. de Schaepmeester, student, Opg. door den heer Tanrez.	Oordegem.
Emiel Ceoen, hoofdtreinwachter, Toekomststraat 80, Opg. door den heer Doussy.	Kortrijk.
Vict. Hendrickx, griffier, Opg. door mej. Indekeu.	Hamont.
Vlaamsche Bond, koffiehuis 'De Kroon', Normaalschoolstraat, Opg. door den heer H. D Hooghe.	Gent.
Mej. Alice Smeesters, regentes, Wondelgemstraat 14, Opg. door den heer G. Smeesters.	Gent.
Verhulst, leeraar Normaalschool, Citadellaan, Muus, St. Pieters Vrouwenstr. 65, Opg. door den heer H. Meert.	Gent. Gent.
Vietti, Stropstraat 17, Opg. door Ds. Domela Nieuwenhuys.	Gent.
Mej. Ledewijn, Nieuwpoortkaai, Opg. door mej. De Guchtenaere.	Gent.
Fernand Vereeken, bediende, Kluyskensstr. 5, Opg. door den heer W. Rombaut.	Gent.
Verbeke, student, Wollestraat 38, Blommaert, Godshuizenlaan 190,	Gent. Gent.
Marc. Lelott, Eggermontstr. 10, Ledeberg,	Gent
Marc. Lelott, Eggermontstr. 10, Ledeberg,	Gent.

Marteau, Nieuwland 80,	Gent.
Beiden opg. door den heer Van der Haeghen.	
J. de Gryse, student, Langestr. 45, Ledeberg,	Gent.
K. Lateur, beeldhouwer, Gentpoortstr.,	Brugge.
Dr. Sebrechts, Malleberghplaats,	Brugge.
Beiden opg. door den heer Van de Wyer.	
Alb. Seys, Beenhouwerstraat,	Brugge.
K. Carton, advocaat, Malleberghplaats,	Brugge.
K. Maillard, Groote Markt 15,	Brugge.
Joris Sys, Nieuwstr. 27,	St. Andries, Brugge.
Allen opg. door den heer Verachttert.	
Fr. Lehoucq, Molenstr. 86, St. Joost ten Oode,	Brussel
Opg. door den heer De Saedeleer.	
L. Breynaert, St. Jorisstr. 45,	Laken
M. Heetland, Roeiwedstrijdstr. 12,	Brussel.
A. Brulez, Tramstr. 73,	Watermaal.
Allen opg. door den heer Delpire.	
P. Hinninck, Antwerpsche Steenw. 367,	Brussel.
Opg. door den heer Berrevoets.	
C. van Slagmolen, Lindestr. 185,	Evere.
Opg. door den heer Van den Broeck.	
L. van Voorden, etser, Jan Robiestr. 69,	St. Gillis, Brussel.
Opg. door den heer C. Melis.	
Varewyck, beambte, Herreynstr. 13,	Mechelen
Walter Gobbers, stud., Kapucienenstr. 202,	Mechelen
Pol Herckenrath, staatsbediende, Brusselsche Steenweg 227,	Mechelen
Mej. Maria Coene, Arme Klarenstr. 25,	Mechelen
Allen opg. door Dr. P. Tack.	

Frans Laureys, teekenaar, Verkensstr. 1,	Mechelen
Opg. door den heer Ruys.	Mechelen
Van Dam, rijtuigmaker, Leermarkt 32,	Mechelen
Karel de Keyser, beeldhouwer, Bottelsche Steenweg 161,	Mechelen
André de Wandeleer, meubelmaker, Polderstraat 19,	Mechelen
A. Saelaert, bakker, Kapucienenstr. 98,	Mechelen
P. Verschaeren, Hovenierstr. 35,	Mechelen
L. Verbruggen, beenhouwer, Adegemstr. 30,	Mechelen
Raim. Spruyt, Adegemstr. 105,	Mechelen
Raim. Swysen, Draaibankstr. 59,	Mechelen
Mej. Julia Lambrecht, Gildenstr. 23,	Mechelen
Walter Heymans, Hazenstraat,	Mechelen
Jacobs, candidaat-notaris, Befferstr.,	Mechelen
Allen opg. door den heer De Backer.	
Marcel Erens, Geerdegemvaart 16,	Mechelen
Robrecht de Winne, Kapucienenvest 22,	Mechelen
J. van de Putte, teekenaar, Arme Klarenstraat 1,	Mechelen
Allen opg. door den heer Van Steenwegen.	
Lod. Wynants, staatsbeambte, Speeckvest 1,	Mechelen
Opg. door den heer De Hyder.	
Jan de Becker, staatsbeambte, Brusselsche Steenweg 31,	Mechelen
Opg. door den heer Janssens.	
Mej. Hermina Neefs, Ziekeliendenstr. 48,	Mechelen
Mej. Charlotte Roels, Lange Nieuwstr. 19,	Mechelen

Mej. Math. Timmermans, Statiestr. 47,	Mechelen
Karel de Buyzer, Vaartdijk 3,	Mechelen
Opg. door den heer De Winne.	
Prosper de Troyer, schilder, Brusselsche Steenweg 65,	Mechelen
Koninklijke Belgische Bibliotheek (dienst der periodieke tijdschriften), Museumplein 5,	Brussel.
Cornelis, Ninovensche Stwg,	Schent, Brussel.
Delandtsheere, Poststraat 2,	Brussel.
L. Claessens, Musaertstr. 31,	Antwerpen.
Opg. door den heer Jos. de Clerck.	
Hazen, vader, Welvaertstr. 42,	Brussel.
Opg. door den heer F. Reynaers.	
Edw. Papen, Markgravestr. 21,	Brussel.
Opg. door den heer P. v.d. Velde.	
Frans Luyten, Oude Steenweg 13,	Berchem.
Opg. door den heer A. Aelbrecht.	
Ruth Klop Jr, Paardenmarkt 11,	Antwerpen.
J.H. Geill, Helenalei 51,	Antwerpen.
Beiden opg. door Dr. M. Rudelsheim.	
Lissnijder,	Cappelen.
Opg. door den heer K. Hopp.	
Jacobs, Wollestr. 38,	Brussel.
E. Coremans, Clovislaan 78,	Brussel.
J. Adriaensen, St. Christoffelstr.,	Brussel.
G. de Vreese, Quinauxstr. 11,	Schaarbeek.
Faignaert, A. Vandernootstr. 13,	St. Jans Molenbeek.
Od. Perier, De Bériotstr. 41,	St. Joost ten Oode.
Gust. van den Berghe, Herzieningslaan 15,	Kuregem.

Vandervoorde, Diamantlaan 69,	Brussel.
Tromplez, Van Hoegaerdestr. 26,	St. Jans Molenbeek.
P. Hens, Steylstr. 99 a,	Laken.
C. Impens, Opzichterstr. 175,	St. Jans Molenbeek.
Van den Driessche, Vanderschriekstr. 107,	Jette.
Allen opg. door den heer J. Kesler.	
René Hollants, Torfstr. 36,	Antwerpen.
Opg. door den heer Jos. de Clerck.	
Hub. D'Hollander, Bollandusstr. 13,	Antwerpen.
Opg. door den heer A. van Laar.	
Renier, Familiestraat 52,	Antwerpen.
Adam, Lange Ridderstr. 13,	Antwerpen.
Mortelmans, Biekorfstr. 30,	Antwerpen.
Edw. Joosens, tuinbouwkundige,	Schooten.
Fr. Laureyns, landbouwkundige,	Cappellen.
J. Stuyck,	Merksem.
Allen opg. door den heer K. Hopp.	
Francois, veekweker,	Moliro, Tanganikameer (Belig. Kongo).
Rich. Acke, bouwmeester, Beheerstr. 72,	Kortrijk.
Opg. door Dr. Doussy.	
Clement 't Kint, beampte,	Welle.
L. Blaes, Oude Brusselstr. 6,	Mechelen.
Opg. door den heer Van Steenwegen.	
Joz. van Kerkhoven, Staatsbeamte, Coventstraat 12,	Kortrijk.
Opg. door den heer Janssens.	
Mej. Leik, Terninckstr. 12,	Berchem, Antwerpen.
Opg. door mej. Verhulst.	
Maurits Neels, letterkundige,	Beveren, Waas.
Opg. door den heer De Vidts.	

Elisa de Guchtenaere, Oude Brusselsche Weg 20, Stampaert,	Ledeberg, Gent. St. Denijs, Westrem.
Beiden opg. door den heer (Wordt vervolgd). G de Guchtenaere.	

Groep Ned. Oost-Indië.

Ch. Beets, hoofdom. alg. secretarie,	Buitenzorg.
M. van Loon, hoofdcom. alg. secretarie,	Buitenzorg.
W.A.M. Scholte. 1e com. alg. secretarie,	Buitenzorg.
Mej. M.A. Scholte, onderwijzeres,	Buitenzorg.
Mej. V. van Burink,	Buitenzorg.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Buitenzorg.
L.A. Hissink, Menteng,	Wetevreden.
Ver. Boedi Oetomo, Passer Barce,	Wetevreden.
Beiden opg. door het Bestuur der Afd.	Batavia.
Donald Mac Gillavry,	Oengaran.
Mevr. Donald Mac Gillavry,	Oengaran.
W.C. van der Velde, redacteur Soerabaj. Handelsblad, voor midden-Java,	Semarang.
Mevr. W.C van der Velde,	Semarang.
W.P.A. Klopogge, controleur Kotta,	Semarang.
Mevr. J.R.Ch.F. Klopogge, geb. Boeye	Semarang.
Allen opg. door het Bestuur der Afdeeling	Semarang.
J.F. van Rooij, boekhouder B.P.M.,	Soerabaia.
Opg. door den heer Frits Dekker Hissink,	Soerabaia.
D.J.N. van der Hoop, beambe Pamanoe kan en Tjiasem landen,	Soebang.
Opg. door den heer H.L. van Amstel,	Wetevreden.
Mr. W. van Loon, ambt. t/b. B.B.,	Wetevreden.
K.C.W. Rotteveel, ambt. t/b. B.B.,	Wetevreden.
F.H. van Schagen, Gouv.-accountant,	Wetevreden.

Allen opg. door den heer B.G. ter Brake,	Weltevreden.
W.L.A. Warnier, mil. apotheker,	Ambonia.
Opg. door den heer J.A. Brouwer, Lut. t/z. 2e kl.	
J.A. Eduard, klerk Dep. B B,	Weltevreden.
P.J. v. Kraaijenoord, klerk Dep. B.B.,	Weltevreden.
J.F. Paul, 3e comm. Hooggerechtshof,	Weltevreden.
W.F.H. Manuel, opzichter S.S.,	Weltevreden.
F.H. le Febro, onder-opz. S.S.,	Weltevreden.
K.E.L. Miero Meijer, klerk Dep. B.B.,	Weltevreden.
E.A. Kaijadoe, klerk Alg. Rekenkamer,	Weltevreden.
M.G. Friedlander, 3e comm. Dep. B. B,	Weltevreden.
E.H. Holland, 3e comm. Dep. B.B.,	Weltevreden.
J.B. Malherbe, 3e comm. Dep B. B,	Mr. Cornelis.
F.G.H. Demaison, 2e comm. Dep. B. B,	Weltevreden.
P. Schram, klerk Dep. B. B,	Weltevreden.
E.L. de Wilde, klerk Dep. B.B.,	Weltevreden.
T.F.O. Gallez, klerk Dep. B. B,	Weltevreden.
F.H.T. Ketting Olivier, klerk Dep. B.B.,	Weltevreden.
Th.J. Fisser, klerk Dep. B. B,	Weltevreden.
M. Young, archivaris Dep. B.B.,	Weltevreden.
A.F. de Sint Paul, 3e comm. Dep. B.B.,	Weltevreden.
F.H.B. Holtz, klerk Dep. B.B.,	Weltevreden.
W. Abrahamz, klerk Dep. B.B.,	Weltevreden.
H. Pesolima, comm. Alg. Rekenkamer,	Weltevreden.
Allen opg. door den heer Hetharia.	
H.K.A. Bakker, referendaris Dep. Fin.,	Weltevreden.
D. Kuipers, p/a. Visser & Co.,	Weltevreden.
H.J. van Brink, ambt. t/b. Dep. Gouv. Bedr.,	Weltevreden.
L.H. Hissink, Menting No. 17,	Weltevreden.
J. Schaap, red. Java Bode,	Weltevreden.
R.B. Beeuwkes, 2e comm. Dep. Fin,	Weltevreden.
F.J.G. van Emden, 2e comm. Dep. Fin.	Weltevreden.
P.L. Pannekoek, adjct. insp. I.U. & A.,	Weltevreden.

H.G. Brandon, 1e Luit. Inf. t/b. Dep. B.B.,	Weltevreden.
Mej. G. Haarman, leerares H.B.S. voor meisjes,	Weltevreden.
D. Rinkes,	Weltevreden.

Allen opg. door den heer
Hazenberg.

H. den Hertog, beambte N.I. Cr. en Handelsvereniging Rotterdam.	Weltevreden.

Opg. door den heer J.J.
Palm.

P. Heshusius, beambte Mijnb. Mij. Lebong,	Benkoelen.
J. Verweij,	Benkoelen.

Beiden opg. door den heer
H. Willemse.

P.C.H. Claassen,	Weltevreden.

Opg. door den heer H.
Hazenberg.

M. den Hartog, onderwijzer,	Makassar.

Opg. door den heer Seyne
Kok, Madjene.

Buitenland.

Willem van de Wall, Harpist Orchestra Metropolitan Opera House,	Nieuw-York, City.
Piet Retief, 33 Op den Bergenstr.,	Fairview (Tr.).
Albert Oppel,. 33 Op den Bergenstr.,	Fairview (Tr.).
Mevr. H.J. Roth, Bus 2690,	Johannesburg (Tr.).
Mevr. Notten, 'de Kraal', Orchards,	Johannesburg (Tr.).
M. Klein, Drayal Hotel, Pleinstr. 14,	Johannesburg (Tr.).
Mej. J. Verweerd, Royal Hotel, Pleinstraat,	Johannesburg (Tr.).
J.F. Bendsdorp, 5de straat 45,	Vrededorp (Tr.).

Dr. J. Vrolik,	Pieter Maritzburg (Natal).
Allen opg. door het Best der Afd.	Johannesburg.
A. Nobel, 1 R.R.,	Holland, Michigan
Opg. door den heer H. Uden Masman,	Holland, Michigan
Senor Don J.A. Vuyk, Banco Mercantil,	Asuncion (Paraguay).
Opg. door Dr. J.B. Schepers, Haarlem.	
Mej. Betsy van Lith, Vörösmarty utca 49-51 (Skót intézet),	Budapest.
Opg. door den heer A. v. Hoogstraten	Budapest.
Alex Smuts, P.B. 5,	Ermelo (Tr).
Jan Vos, P.B. 12,	Ermelo (Tr).
Beiden opg. door Dr. N.A. Stutterheim, Ermelo.	
Gerh. Rosier, Sophienstr. 12 pt,	Leipzig.
P.A. Wernink, Elsterstr. 53 III,	Leipzig.
Beiden opg. door het Best, der Afdeeling	Leipzig.
Ed. Horsting, p/a. Astra Româna,	Ploesti (Rum.).
G. Meyeringh, p/a. Astra Româna,	Ploesti (Rum.).
C. Meyer, p/a. Astra Româna,	Moreni (Rum.).
J.C. Meyer, p/a. Astra Româna,	Moreni (Rum.).
A.M.E. Nix, p/a. Astra Româna,	Baicoiu (Rum.).
A. Nijland, p/a. Astra Româna,	bucarest (rum.).
H.J. v. Oosterzee, p/a. Astra Româna,	Bucarest (Rum.).
G.C Meyer, p/a. Arnh. Petr. Mij.,	Bustenari (Rum.).
Allen opg. door het Bestuur der Ned. Vereeniging, Bucarest.	
Richard Bum, Franzensbrückenstr. 8,	Weenen.
Th.J. Soeters, p/a. mevr. R. Ackerschott,	Solothurn (Zwitserland).
Opg. door den heer H. Moll Jr., Den Haag.	

Chr. Cloos, Consul der Nederlanden,	Frederikshaven (Denemarken).
Opg. door Jhr. Mr. H. v. Asch van Wijk,	Utrecht.
L.K.W. Volmer, Mainstr. 38,	Bremen.
Opg. door het Bestuur der Afdeeling	Bremen.
J.M. Viljoen, Noordbrug,	Potchefstroom (Tr.).
Opg. door den heer G. Siemelink,	Potchefstroom
H. Willemse, onderwijzer te Zanddriфт, P.K. 24 Rivieren, distr.	Waterberg (Transvaal).
Opg. door den heer G. Bakker, Nijlstroom.	

Ingekomen gelden voor de noodlijdenden op Bonaire en Aruba (tot half September).

H.M. de Koningin *f*500. -; H.M. de Koningin-Moeder *f*500. -; Z.K.H. Prins Hendrik *f*200. -; W.A.R. te 's G. *f*10. -; Stearinekaarsenfabriek 'Apollo' le S. *f*50. -; M.J. te R. *f*1. -; N.N. te B. *f*1. -; F.v.B. te V. *f*10. -; N.Ph.P. te O. *f*2 50; C.M. te A. *f*2 50; J.L.L.T. te A - A. *f*25. -; L.H.Q.v.U. te U. *f*25. -; mevr. H.S.H. - C. te O. *f*5. -; M.v.B. te 's-G. *f*10. -; S. te N. *f*5. -; J.T.C. te S. *f*100. -; S.L. te D. *f*2.97; Onbekend te A. *f*5. -; J.A.v.d.S. te 's-G. *f*10. -; mevr. v. M. te 's-G. *f*25. -; A.M. te A. *f*50. -; W.C.N. te E. en W. *f*1. -; S.A.N. te U. *f*4 50; B. de G. te 's-G. *f*2. -; T.M. te 's-G. *f*10. -; L.G.R. te O. *f*5. -; N.Th.W. te G. *f*10. -; R.G. te A. *f*1. -; A.v.D. te L. *f*10. -; F.C. te A. *f*25. -; F.B.L. te S. *f*10. -; D. en D.M.B. te U. *f*2.50; I. te A. *f*20. -; W.C.v.H. te L. *f*2.50; P.C.K. te W. *f*12 50; A.C. te 's G. *f*5. -; K.A.F. te R. *f*1.70; V.S. te R. *f*1. -; mej. S. en fam. M. te G. *f*4. -; I.H.B. te 's-G. *f*10. -; A.C.M. te N. *f*5. -; E.T. te 's-G. *f*12 50; M.W. te E. *f*25. -; M.L.M. te B. *f*10. -; Mimar te 's-G. *f*3. -; M.C.L. te D. *f*1. -; Collecte te D. *f*44.60; B. en H. te G. *f*20. -; H.M.v.V.C. te B. *f*25. -; B. te B. *f*2.50; A.J.B. te H. en P. *f*2.50; H.M. te 's-G. *f*10. -; N.N. te B. *f*10. -; N.N. te 's-G. *f*10. -; C.E.v.K. te A. *f*60. -; v.d. T. te? *f*1. -; v. H. te A. *f*25. -; J.B. te L. *f*10. -; N.N. te H. *f*16.08½; mej. M.B.S. te H. *f*1. -; W. te N. *f*1. -; v. L. te G. *f*10. -; C.S.M. te 's G. *f*5. -; A.K. te R. *f*1. -; D.H. te B. *f*2 50; N.N. te 's G. *f*10. -; mevr. wed. C.A.C.K. te D. *f*5. -; mej. W.H. te U. *f*2.50; C.J.S. te 's G. *f*5 -; B.v.D. te R. *f*10. -; En te H. *f*1. -; J.A.A. te R. *f*5. -; G.K.M. te O. *f*2.50; J.v.L. te U. *f*2 50; I.J. de B. te M. *f*100. -; J. S - L. te A. *f*5 -; W.v.R. te R. *f*2 50; S.H. en E.L. te A. *f*5. -; Burgemeester te O. *f*5. -; A.R. te G. *f*2 50; A.J.I. te 's-G. *f*10. -; H.A.M.R. te A. *f*5 -; mej. A.H. te? *f*2.50; J.P. te Y. *f*1. -; Personeel paleis het Loo *f*52 15; S.W. te N. *f*2 50; J.W.S. te A. *f*10. -; N.N. te 's-G. *f*10. -; J.A.v.N. te M. *f*2 50; mej. R. te? *f*20. -; J.H. te A. *f*2 50; v.d. B.B. te M. *f*10. - J.H.V. te A. *f*25. -; Mr. J.N. te 's-G. *f*2. -; P.J.A. Baron de S.v.A. te 's G. *f*10. -; v. W.R. te L. *f*5 -; C.B. te B. *f*10. -; H.J.v.N. te M. *f*10. -; Dr. P.T.v.d.H. te U. *f*25 -; J. Th J. te N. *f*3. -; G.L.v.A. te 's-G. *f*5. -; P.H. te W. *f*40. -; X. te H. *f*1. -; L. te G. *f*1. -; Belangstellende te D. *f*1. -;

J.v.W. te A. f2 50; P.H.S. te Z. f2 50; W.K.d.C. te M. f5. -; D.J.C.T. te N. f10. -;
 Jhr. R.W.J.v.P.v.B. te N. f10. -; D.K. te A. f10. -; J.H.L. Jr. te D. f10. -; M.L.C.S.
 te D. f25 -; Prof. Dr. M.W.B. te D. f20. -; M.v.Z. te D. f2 50; H.B.IJ. te D. f3. -;
 H.v.M. te M. f10. -; J.C.J. de J. te D. f10. -; mej. M.V. te D. f10. -; J.H.H. te S. f
 0.50; H.B. Jr. te D. f1. -; mevr. N.R. te D. f10. -; W.v.d.V. e.a. te P. f10. -; Dr.
 J.W.W. te A. f10. -; Fam. v.d. K. te D. f5. -; L.C.v.O. te D. f25 -; H.M.S. te? f10.
 -; J.M.V.v.Z. te L. f10. -; J.H. te U. f10. -; J.H.v.d.S. te D. f2 50; W.B. te W. f0.50;
 J.H.G.S. te D. f3. -; J.H. te Z. f2 50; Jhr. E.v.B. te 's-G. f2 50; J. de S. te B. f10. -;
 A.E. te H. f5. -; J.v.V. te A. f1. -; Y.J. de J. te S. f2. -; W.P.v.d.H. te U. f5. -; J.v.L.T.
 te H. f5. -; mej. H.T. te H. f1. -; C.L.v.d.H. te R. f5. -; C.A. de B. Jr. te A. f1. -; S.
 te O. f6. -; J.C. te H. f1. -; mej. M.F.v.V. te N.a.Z. f5 -; S.H. te M. f1. -; Dames A.
 te L. f10. -; Dames S. te R. f5. -; P.R.K. te R. f1. -; H.K. te U. f5. -; M.C.K.H. te
 A. f1.50; H.W.F. te L. = 2.50; mevr. S. de B. te M. f25. -; S. te B. f5. -; A.F.D.v.d.L.
 te B. f5. -; Douairière Jhr. L.C.v.d.B. te B. f10. -; Dr. J.B. te R. f5. -; Mr. C.L.G. te
 S. f1. -; F.A.v.B.v.H. te L. f2 50; Dames De M. te M. f2 50; J.H.N. te A. f5. -;
 E.J.F.v.D. te S. f2. -; Mr. W.H.K. te M. f1. -; J.M.V. te Z. f2.50; Ph. de K. te D. f
 2.50; E.T. te G. f5. -; J.F.K. te D. f5. -; A.H.N.v.N. te A. f1. -; A.V. te G. f5. -;
 Generaal v. M. te H. f10. -; J.B.v.L. te L. f2.50; W. de B. te W. f2.50; A.C. te 's-G.
 f5. -; mej. C.D. te 's-G. f5. -; G. Ph G.M. te N. f2. -; N.N. te P.H. f5. -; L.J. Czn.
 te R. f10. -; Dr. D.R. te B. f1. -; Dames R. te B. f3. -; Het dartele biggetje te H. f5
 -; Dames v. M. en S. te H. f2. -; Mr. H.M.v.L. te H. f10. -; S.W. de C. te H. f10. -;
 mej. A.C.A.v.d.L. te H. f10. -; W.F.T.M. te O. f2 50; v.d. H.R. te H. f2 50; D.C.
 de L. ïe S. f1. -; A.H. te G. f1. -; X. te B. f2. -; Mr. C.S. te A. f5. -; K.R. te M. f2.
 -; Prof. J.J.A.M. te Z. f10. -; H.P.G. te O. f5. -; D.F. te H. f10. -; P.W.S.v.L. te A.
 f10. -; J.B. te G. f2.50; mevr. S.H. te G. -f5. -; A.O.H. te H. f2.50; H. de C.T.v.B.
 te S. f5. -; J.L.v.D. Jr. te R. f2.50; S. te B. f1. -; Dr. A.E.B.D.F. te L. f2.50; W.L.
 te R. f5. -; v. V. te de B. f10. -; K. te D. f5 -; A.M.K. te R. f2.50; A.F.T. te A. f1.
 -; J.J.J.S. te R. f10. -; L.R.J. Lzn. te R. f2.50; Jhr. Mr. B.M. de J.v.E. te U. f2.50;
 P.J.B. te L. f5. -; S.v.D.M. Ezn. te D. f5. -; De J. te V. f10. -; J. de B. Lzn. le H. f
 10. -; Mr. J.H. te M. f1. -; C.A.T.W. te G. f1. -;

W.C. te G. f2 50; Prof. C. te V. f10. -; C.A.P. te U. f5. -; N.N. te O. f5. -; Dr. J.A.W. te H.t.H. f2.50; H.L.K. te A. f2. -; Jhr. C.J.A.G. te Z. f10. -; I.M. te Z. f1.50; H.J.L. te R. f20. -; Jhr. Mr. C.C.G. de P. te G. f25. -; C.H. te W. f2.50; L.V.v.d.S. te U. f5. -; Dames B. te D. f10. -; P.J. de K. te D. f5. -; Mr. J.L.G. te A. f25. -; P.v.S. te D. f2. -; Mr. A.L. te A. f5. -; J.H.v.O. te H. f2. -; Dr. H.D. te D. f5. -; Ds. J.W.P.F. te A. f1.50; B.C. te Z. f25. -; G.F.v.T. te Z. f10. -; Dr. C.J.V. te S. f10. -; S. en B. te R. f5. -; D.C.K. te H. f5. -; W.V. en Z. te H. f2.50; mej. H.S. te 's-G. f2 50; mej. C.M.S. te 's-G. f5. -; mej. I. te D. f100. -; mevr. L. te D. f2.50; mevr. L.L.B. de H.v.L. te B. f100. -; W.J.v.H. te R. f10. -; L.C.S. te P. (kerkcollecte) te B. f7.50; Fam. v. S. te 's-G. f3.50; Mr. H.v.d.V. te Z. f1. -; G.G. te L. f1. -; O.G.J. te B. f1. -; M.E.T. te H. f1. -; G.C. de B. te K. f6. -; Mr. W.A.E. te 's-G. f10. -; J.M. en R.G. te R. f4.50; J.H. te R. f25. -; I.C.T. te R. f5. -; Mr. L.B.L. te G. f5. -; C.C.H. te G. f2 50; H.Th.K. te A. f25. -; E.K. te A. f5. -; C. de J. te A. f5. -; mevr. A.S.-F. te D. f10. -; C.S. te N. f1. -; A.S. te B. f100. -; P.J.v.V.V. te 's G. f100. -; mej. H.C.D. te H. f2.50; W.A.C. te L. f1. -; A.H.S. te L. f2.50; T.C. te 's G. f10. -; mej. A.H. te H. f2. -; H.L.J.v.R. te H. f3. -; Jhr. J.H.S.v.d.H. te H. f10. -; mevr. v.d. T. te 's-G. f2 50; Dr. N. te N. f5. -; Dr. K. de L. en mej. M. de L. te H. f5. -; B. te N. f5. -; P.B. te 's-G. f5. -; wed. Dr. D.D.R. te L. f2.50; E.D. te L. f2.50; Fam. C. te A. f2 50; Mr. A.A.v.d.M. te A. f10. -; B.G.J.B. te H. f2.50; J.C.J. te H. f10. -; B.v.E. te D. f2.50; C.A.B. te 's-G. f25. -; P.J.S. te Z. f10. -; A.E.K. te A. f10. -; Mr. A.F. Baron v. L. te U. f25. -; D.v.H.T. te H. f10. -; J.F.S. te E. f25. -; H.G.G. te D. f10. -; P.J.v.D. te Z. f10. -; P.P. te G. f10. -; N.S. te E. f25. -; N.N. te A. f10. -; J.K.A. Azn. te H. f1. -; A.R.K. te A. f10. -; Fa. F.A. ter W. te Z. f5. -; mej. N.v.D. te S. f4. -; Mr. N.H.v.V.v.B. te M. f10. -; F.R. te A. f10. -; C.J.G. te H. f5. -; H.B.S. te 's-G. f2 50; A.H.A. de la P.M.B. te H. f5. -; mej. C.W.A. de la P. te H. f2.50; Dr. R.L. te G. f2. -; Mr. v. L.U. te A. f5. -; H. te A. f2 50; H.H. te G. f2.50; V. te B. f2.50; M.J.B. te A. f2 50; D.J.A.W. te R. f5. -; A.J. da C. te A. f10. -; W.A.S. te H. f2. -; S.K. te H. f2.50; mevr. R.D. te G. f2. -; mej. A.R. te G. f1.50; mej. H.H.M.R. te G. f1.50; Mr. A.B. te A. f5. -; mevr. De J.R. te E. f10. -; M. te A. f3. -; mevr. v. B.v.H. te V. f2.50; Ph.P.v.B. te B. f10. -; mej. De G. te E. f10. -; mevr. A.M.-B. te R. f2.50; Fam. E.F.v.d.L. te H. f3. -; mevr. wed. E.C.P.R. te H. f2.50; H.C.R. te R. f0.25; J.A.R. te R. f0.25; E.J.A. te R. f0.25; Soc. M. te M. f25. -; R.M. & Z. te R. f100. -; Rott. Bankvereniging te R. f100. -; A.K. & Co. te R. f50. -; P.B. Jr. te A. f25. -; Mr. N.M.L. te O. f25. -; W.D. de J. te 's-G. f5. -; A.W. namens doct. W.G. te A. f14. -; M. te 's-G. f1. -; Dames L.-A.J. en C. de C.v.W. te H. f10. -; Prof. A.A.N. te U. f10. -; A.J.N. te U. f1. -; Kamper meisjes en jongens te K. f225. -; A.J. de B. te B. f5. -; J.A.v.Z.v.E. te R. f5. -; Eenige damesleden der Jongel.-Afd. A.N.V. te Hellevetluis f55.85; C. te G. f5. -; J.v.d.S. te U. f1. -; C.C.H.H. te U. f1. -; L.J.v.W. te E. f5. -; W. de V. te N.-H. f1. -; A.B. te 's-B. f2.50; A.D.W. te 's-G. f1. -; J. de V. te Z. f2.50; J.J.B. te 's-G. f1. -; A.A.C.v.R. te D. f5. -; J.S. te L. f10. -; Dames P. te L. f100. -; L.H.K. Jr. te A. f25. -; Mr. XXX te L. f25. -; Mr. G.J.F. te B. f10. -; mej. C.L. te L. f2 50; G.v.S. Bzn. te Z. f5. -; wed. P.v.L.B. te H. f50. -; Dames N.N. te D. f10. -; G.v.d.Z. te S. f2.50; mevr. Prof. v. E. te S. f10. -; mevr. C.A.L.-T. te H. f1. -; T. te B. f2.50; De V. te H. f5. -; mej. Dr. C.C.v.d.G. te U. f2 50; L.C.v.E. te N. f10. -; N. te A. f5. -; mej. A.C.L. te D. f5. -; Leerl. school U.L.O. te H. f6. -; W.M.B. te G. f1. -; mej. C.J. te L. f2. -; Prof. J.A.S. Jzn. te D. f2.50; N.N. te R. f5. -; N.N. te R. f10. -; S.R. te R. f20. -; J.v.S. Azn. te R. f25. -; mej.

J.M.E.v.d.R. te D. *f*2. -; J.S. te H. *f*25. -; M.F.D. te K. *f*5. -; mej. C.E.v.O. te A. *f*5. -; D.N.C. te K.a.Z. *f*2.50; T.A.V. te S. *f*1. -; Ds. V.L. te A. *f*5. -; H.v.L. te A. *f*10. -; N.N. te G. *f*4.25; mevr. B. te U. *f*12. -; Ds. J.K. te S. *f*10. -; mej. C.M.V. te A. *f*10. -; v. D. te W.H. (Duitschl.) *f*100. -; F. de la F.V. te H. *f*10. -; v. H. te S. *f*10. -; M.V. te 's-B. *f*1. -; Mr. E.W.I. te R. *f*25 -; Gebr. S. & Co. te H. *f*500. -; Ned. Ind. G. Mij. te 's-G. *f*50. -; C.H.v.H. te D. *f*10. -; Mr. W.H.G.v.d.V. te H. *f*1. -; J.C.S. te N. *f*1. -; mej. C.T. en mej. A.D. (verkoop Heidebloempjes) te A. *f*27.50; T. te 's-B. *f*10. -; M.A.v.V. te de B. *f*5. -; mej. C.H. te R. *f*5. -; mej. S.W. de K. te H. *f*10. -; 4½-jarige jongejufr. M.M. (Heidebloempjes) te R. *f*10.47½; A.v.S. te D. *f*1. -; N.J.R. te 's-G. *f*5. -; H.T. te P. *f*25. -; G.L.S. te M. *f*5. -; Mr. C.P.v.E. te A. *f*10. -; H.S. te D. *f*25. -; B.R.P. te R. *f*1. -; M.E.P. te R. *f*0.50; M.V. te R. *f*0.50; E.M.P. te R. *f*0.25; A.N. te R. *f*0.10; A. de V. te R. *f*0.50; Mr. W.D. te D. *f*2.50; Mr. G.v.L. te Z. *f*5. -; X te H. *f*2 50; J.B.V. te R. *f*10. -; J.C.H. te 's-B. *f*2.50; Verkoop Heidebl. Dockum *f*22. -; H.C.R. te A. *f*1000. -; Mr. J.S. te N. *f*2. -; J.H. Dzn. te A. *f*50. -; H.L.D. te 's-G. *f*40. -; wed. D.F.W.L.-B.v.d.B. te A. *f*50. -; J.H. Azn. te L. *f*50. -; P.R.M. te R. *f*25. -; A.J.C. te H. *f*5. -; Mr. E.N.R. te A. *f*25. -; R.H. te L. *f*5. -; H.W.M. te Z. *f*10. -; mej. S. te P. *f*60. -; H. te? *f*1. -; L.H.P.R. te N. *f*100. -; mevr. M.-D. te 's-G. *f*250. -; Dr. W.E.M. te H. *f*5. -; A.K. te L. *f*20. -; Bankbiljet H.H.X. 6966 te? *f*25. -; Mr. H.H.E. te T. *f*10. -; E.R.H. te A. *f*10. -; Dr. H. te L. *f*10. -; M. te T. *f*10. -; H.G.v.d.S.B. te L. *f*2 50; H.E.v.G. te A. *f*2 50; W. de S. te L. *f*5. -; C.v.V. te L. *f*20. -; Prof. K. te L. *f*5. -; Dames v. B. te E. *f*3.50; C.M.v.H. te 's-G. *f*10. -; F.P. ter M. te 's-G. *f*15. -; N.G.B.K. te V. *f*5.75; Door bemiddeling van Ds. B.H.H. te Z. *f*25. -; F.v.H. te U. *f*10. -; Mr. C.B. te 's-G. *f*2 50; A.J.S. te A. *f*2. -; Jhr. Mr. N.G.T.v.B. te A. *f*2.50; Mr. J.C.O. te L. *f*2.50; Mr. H.V. te A. *f*3. -; Dr. J.B. te? *f*5. -; L. te V. *f*5. -; Jhr. A.P.H.J.M.v.W. te A. *f*10. -; S.K.v.d.L. te H. *f*10. -; Mr. W.C.v.B.J. te H. *f*10. -; W.F.v.R. te 's-G. *f*10. -; G.J.D. Jr. te H. *f*2.50; Mr. A.C.v.D. te B. *f*3. -; M.M.C. te A. *f*5. -; H.A.L. te H. *f*5. -; Verkoop Heidebl. te Bergen-Binnen en Bergen aan Zee *f*81.16½; M. te S. *f*1. -; W.B.V. Azn. te H. *f*1. -; H.J.B. te Z. *f*1. -; Verkoop Heidebl. te Leiden *f*541.57½; Mr. C.D.S. te A. *f*100. -; Padvinders Organisatie *f*3650. -; v. K. te U. *f*25. -; Inzameling te Ambt-Almelo *f*17.50; H.L.T. te A. *f*1. -; Dr. A.W.v.G. te H. *f*3. -; Verkoop Heidebl. te Ter Borg *f*22.10; Comité Padvinders te Enschedé *f*282.70; Verkoop Heidebl. door de N.P.O. te Delft *f*412. -; Meisjesgezellen Verg. te Den Haag *f*405. -; Ned. Padvindersbond te Den Haag *f*3000. -; Oost en West te Den Haag *f*6806. -; Ned. Padvinders-Organisatie te Den Haag *f*450.30; Ned. Padvindersbond, Afd. Utrecht *f*901.15; Ned. Padvindersbond, Afd. Leeuwarden *f*325. -. - Samen *f*25174.42.

Th. Nolen † (1850-1912).**Beknopt verslag der Groepsbestuursvergadering op 28 Sept. 1912.**

Aanwezig de heer Dr. H.J. Kiewiet de Jonge, voorzitter; de dames E. Baelde, D. Bogaert - De Stürler de Frienisberg en Dr. C.C. van de Graft en de heeren Dr. F. Buitenrust Hettema, Marc. Emants, onder-voorzitter; Prof. Dr. L. Knappert. Prof. Mr. A.A.H. Struijcken, Prof. Dr. J. te Winkel, N.J. Roelfsema (als gast) en C. van Son, secretaris.

De voorzitter opent de vergadering en spreekt een woord ter nagedachtenis van den heer Nolen, Woensdag 25 Sept. overleden. Spr. wees op de algemeene verslagenheid bij zijn plotseligen dood, die voor velen een groot verlies beduidt, ook voor het A.N.V., vooral voor Rotterdam. Nolen was steeds een zeer gewaardeerd bestuurslid. Hij was medestichter der Boeken-Commissie en de eerste jaren haar leider, toen het vooral de Boeren waren die aan goede Nederl. leesstof geholpen werden. Niet het minst legde spr. den nadruk op den edelen aard van den overledene, die ondanks den ernst, waarmede hij de hem toevertrouwde belangen behartigde,

door zijne onbaatzuchtige vriendelijkheid en waardeering de kracht van zijn betoog zoozeer versterkte.

Besloten werd aan mevr. Nolen en hare kinderen een brief van rouwbeklag te zenden met dankbare herinnering aan wat Nolen voor het Verbond is geweest.

De heer Te Winkel deed in het kort verslag van de woorden door hem dien middag gesproken op het graf, waar hij het A.N.V. op verzoek heeft vertegenwoordigd en menig ander niet aanwezig had kunnen zijn.

De voorzitter sprak vervolgens een woord van welkom aan de nieuwgekozen bestuursleden: mevr. Bogaert - De Stürler de Frienisberg en de heeren Prof. Knappert en Prof. Struijcken, die voor de eerste maal een Groepsbestuursvergadering bijwonen. (De heer Hoefer was door uitlandigheid verhinderd).

Aan de orde kwam daarna:

Punt I. Ingekomen stukken en mededeelingen, o.a.:

Schrijven van Volkswaarbaarheid, met verzoek een vlugschrift over de Vacantiekampen onder de Jongel.-Afdelingen van het A.N.V. te verspreiden.

Hieraan is door het Dag. Bestuur gevolg gegeven.

Schrijven van den Ned. Padvinders Bond om steun.

Opgemerkt wordt, dat er aanvankelijk drie Padvindersorganisaties zijn geweest, waarvan twee zich hebben verenigd, maar nog altijd is over het geheele land geen eenheid verkregen. Onder die omstandigheden wordt steun voorloopig niet raadzaam geacht.

Besloten wordt de statuten en andere bescheiden der beide organisaties te vragen, om na te gaan in hoeverre toch samenwerking mogelijk is.

Mededeeling dat de voorzitter voor het A.N.V. zitting genomen heeft in het bestuur van het Openluchtmuseum.

Punt II. Uitvoering der besluiten van de Algemeene Vergadering.

1. Algemeen voorschrift voor tijdige inning der jaarbijdragen.

Dit zal door het Dag. Bestuur in overleg met de Afd. penningmeesters worden geregeld.

2. Lantaarnplaatjes-commissie.

Deze heeft reeds haar werkzaamheden aangevangen en hoopt binnenkort haar plannen te ontvouwen.

3. De inrichting der Jongelieden-Afdeelingen.

De Commissie daarvoor benoemd kwam juist dien dag, 28 Sept, te 's-Gravenhage bijeen. Haar voorstellen worden ingewacht*).

4. Vervanging van on-Nederlandsche woorden en stijlwendungen in wetgeving, rechtspraak en leger door Nederlandsche.

Herinnerd wordt, dat er door de Juristenvereniging een Commissie is ingesteld, van welke Prof. Drucker, lid der Tweede Kamer, voorzitter is, welke zal nagaan hoe voor de toekomst de rechtspraktijk, wat de taal betreft, zuiver Nederlandsch kan worden gehouden. Maar de juristen denken er niet aan om woorden en uitdrukkingen, die eenmaal hun beteekenis in het verband der bestaande wetsartikelen hebben, te veranderen. Dat zou een gevaarlijk spel worden.

Medegedeeld wordt, dat de oorspronkelijke voorsteller zich de zaak te gemakkelijk voorstelde. Hij meende, dat de bastaardwoorden konden verzameld en bepaald kon worden, dat in alle nieuwe wetten die woorden door de aangegeven Nederlandsche dienden te worden vervangen. In de Haagsche Vreemde-Woorden-Commissie zijn ook de militaire woorden ter sprake gekomen. Deskundigen zeiden, dat het in dezen beter was te wachten tot de wetten gewijzigd worden en dan een adres te richten aan den Minister van Oorlog.

Nog wordt er op gewezen, dat in het leger al verbeteringen in de vaktermen zijn ingevoerd.

Besloten wordt deze zaak onder de aandacht te houden.

5. Voorstellen der Afdeeling Zaandam.

Besloten wordt een toelichting rond te zenden en in de volgende bestuursvergadering beslissing te nemen.

Punt III. Het Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres en het A.N.V.

Naar aanleiding van het Antwerpsch Congres zijn verschillende wenschen ingekomen betreffende afschaffing der afdeelingen, het toelaten alleen van genoodigde sprekers, het weren van onderwerpen buiten de stambelangen, ordelijker regeling, vroegtijdige bekendmaking in het buitenland enz.

*) Zijn inmiddels ingekomen

Overwogen zal worden in hoeverre en op welke wijze deze wenschen ter kennis van de Bestendige Commissie zijn te brengen.

Punt IV. Hervorming van den Raad van Bijstand.

Herinnerd wordt, dat het zeer wenschelijk is den Raad te hervormen, in elk geval aan te vullen.

Besloten wordt, dat het Dag. Bestuur een aanvullingslijst zal opstellen van personen, die in aanmerking komen om in den R.v.B. zitting te nemen.

Punt V. Fonds voor kapitaalvorming.

Hieromtrent worden enkele mededeelingen gedaan. Het Hoofdbestuur heeft besloten een fonds te stichten tot kapitaalvorming, waarvan de renten alleen na het bereiken van een bepaald bedrag zou dienen om het jaarlijksch budget te vermeerderen, daar het Hoofdbestuur telkens voor meer uitgaven komt te staan. Een rondschrĳven is aan de Afdeelingsbesturen gegaan om namen van personen, die voor een bijdrage aan dat fonds in aanmerking kunnen komen.

Het Hoofdbestuur heeft zelf uit de kas reeds 2 maal f 1000. - kunnen bijdragen. 't Fonds is op 't oogenblik f 2600. - groot. Het Dag. Bestuur heeft de volmacht om deze aangelegenheid verder te behandelen, in zooverre geldt een en ander dus slechts als mededeeling aan het Groepsbestuur.

Punt VI. Benoeming eener Commissie voor de samenstelling van een feestnummer 1913 van Neerlandia.

Na eenige besprekingen worden de heeren Prof. Knappert en Hoefer aangezocht de redactie op zich te willen nemen.

Punt VII. De Vacantieleergangen.

Er wordt aan herinnerd, dat de Vacantieleergangen dit jaar voor de eerste maal met goeden uitslag te Amsterdam zijn gehouden in de eerste helft van September en dat op Vrijdag 6 Sept. een studentenlanddag te Bloemendaal werd gehouden, waarop Prof. Te Winkel en Prof. Knappert het woord hebben gevoerd. Hun wordt dank gebracht voor de opnieuw betoonde bereidwilligheid om mede te werken aan de toenadering tusschen de Noord- en Zuid-Nederlandsche en Afrikaansche studenten.

Het denkbeeld wordt aan de hand gedaan Nederlandsche professoren in Zuid- en Zuid-Nederlandsche professoren in Noord-Nederland te laten optreden. Nog wordt de aandacht gevestigd op Ds. Van Broekhuizen uit Afrika, thans tijdelijk in Nederland.

Punt VIII. Vreemde-woorden-commissie.

Medegedeeld wordt, dat Prof. Verdam te Leiden zijn benoeming tot voorzitter der Commissie heeft aangenomen.

De verhouding tot Neerlandia moet nog worden geregeld.

Punt IX. De propaganda.

Enkele mededeelingen worden gedaan over het werken van den propagandist. Dezer dagen heeft hij te Harderwijk een Afdeeling gesticht. Zijn optreden wordt over het algemeen gewaardeerd. Het Hoofdbestuur heeft hem weer voor een jaar benoemd en een zijner eerste daden zal zijn de provincie Groningen, een nog vrijwel onontgonnen terrein, te bewerken.

Punt X. Winterlezingen en voordrachtavonden voor de Afdeelingen.

De wenschelijkheid wordt besproken, ook in verband met enkele ingekomen verzoeken om rondreizen van goede sprekers voor de Afdeelingen voor te bereiden.

De vergadering laat dit verder over aan het Dag. Bestuur.

De Secretaris,
C. VAN SON.

Algemeen Nederlandsch Studenten-Verbond.

30 Januari 1910 werd te Antwerpen opgericht een Algemeen Nederlandsch Studenten Verbond met het doel eene nauwere aaneensluiting te bewerken tusschen alle Nederlandsch sprekende studenten. Onder de middelen, om tot dit doel te komen, werd vooral het houden van Groot-Nederlandsche Studenten Congressen met warmte bepleit en het besluit werd genomen, afwisselend in Nederland en België eene groote bijeenkomst te houden.

De groote beteekenis van een congres, waar geleerde mannen hunne gedachten over de gemeenschappelijke belangen, op velerlei gebied dezer beide landen, uiteenzetten, spreken van hun beider roemrijk verleden, hun hoopvol heden, behoeft niet in den breede uiteengezet te worden.

Ieder voelt hoe het sterkt ten strijd, als men het

verleden kent en de wegen weet voor het heden, om te heroveren wat verloren is, te winnen wat nog in de toekomst gloort.

Na Antwerpen, zijn Leiden en Leuven aan de beurt gekomen, om de congressisten binnen hare muren te zien.

Dit jaar verheugt het de Amsterdamsche studenten, te kunnen bijdragen tot het groote doel van het Algemeen Nederlandsch Studenten Verbond.

In de laatste week van Januari, of de eerste van Februari 1913, zal te Amsterdam het Vierde Groot-Nederlandsch Studenten-Congres plaats hebben.

6 Nov. a.s. houdt de commissie ter regeling hare eerste bijeenkomst. En rekenen wij dan reeds op groote belangstelling van alle zijden, vooral op het congres zelf hopen wij U in groote scharen te zien verschijnen, Vlaamsche en Nederlandsche makkers.

Wij behoeven er U zeker niet op te wijzen, dat Gij een gul onthaal zult vinden en wij ons zullen inspannen, dat het Congres U onvergetelijke dagen biedt.

Alle studenten-organisaties kunnen zich als lid opgeven tegen een jaarbijdrage van f 0.12½ per verenigingslid.

Wordt allen lid en komt naar Holland, Vlaamsche vrienden!

Nederlandsche studenten, laten wij toonen, dat we voelen voor eene nauwere aaneensluiting met allen, Vlamingen, Zuid-Afrikaners of landgenooten, waar zij zich ook mogen bevinden, die onze taal spreken.

Werkt allen mee tot het welslagen van het Groot-Nederlandsch Studenten-Congres te Amsterdam.

De commissie ter regeling:

J.W. TE WINKEL, Voorzitter.

A.J.M.H. SCHILLINGS, Schrijver,
3e Helmersstraat 9.

Buitenland

Prof. Hugo de Vries in Amerika.

Onze landgenoot Prof. Hugo de Vries bevindt zich op het oogenblik in Noord-Amerika, waarheen hij den 30sten Augustus de reis aanvaardde, gevolgd gevende aan de tot hem en nog vier andere beroemde Europeesche geleerden gerichte uitnoodiging om bij gelegenheid van de opening der nieuwe universiteit te Houston (Texas) de gasten van die hoogeschool te zijn.

Hugo de Vries heeft bij zijn aankomst te Nieuw-York aldaar een acht dagen vertoefd en in de Columbia-universiteit, die hem een paar jaar geleden het verleidelijk en vereerend aanzoek deed om den leerstoel in de plantkunde te komen innemen, een reeks voordrachten gehouden. Hij reisde van daar over Washington en Philadelphia, waar hij op uitnoodiging van de hoogeschoolen aldaar insgelijks voordrachten hield, naar Mobile (Alabama) aan de Golf van Mexico, waar hij zich ook liet hooren, met steeds klimmende belangstelling voor zijn wetenschappelijke mededeelingen.

Van Mobile de reis voortzettende naar Houston, het eigenlijke doel van zijn reis, hield hij daar in de aula der nieuwe universiteit den 10en October voor een talrijk gehoor geleerden en studenten zijn eerste voordracht, die weldra gevolgd zou worden door een tweede.

Na afloop van de feesten en voordrachten te Houston ging Prof. De Vries naar Florida.

Natuurlijk is Prof. De Vries niet alleen naar Amerika gegaan om aan universiteitsfeesten deel te nemen en voordrachten te houden, maar ook voor zijn studie.

En daarvan zullen de cursussen dezen winter door den beroemden plantkundige in ons land te houden ongetwijfeld getuigenis afleggen.

A.L. Barker wijdt in de Tuscaloosa-News een uitvoerige studie aan de Mutatie-theorie van Hugo de Vries en zegt o.a.:

‘Het werk van De Vries is nog lang niet voltooid en de resultaten van zijn nasporingen, in verscheidene boekdeelen neergelegd, zullen ongetwijfeld aangevuld worden door nog verder reikende uitkomsten van het wetenschappelijk onderzoek. Maar nu reeds kan gezegd worden, dat er weinig hoofdstukken zijn in de geschiedenis der nieuwere wetenschap, meer belangwekkend dan die waarin de onderzoekingen van dezen grooten Nederlandschen natuuronderzoeker zijn neergelegd.’

Nederland en het Panamakanaal.

Onze vertegenwoordiger te San Francisco, de heer E.J.F. v. Hanswijk Pennink, schrijft over de wereldtentoonstelling in 1915 aldaar te houden in verband met de opening van het Panamakanaal en de deelneming daaraan door Nederland en zijn Koloniën, het volgende:

Door de Nederlandsche Kamer van Koophandel alhier is een Commissie benoemd bestaande uit de heeren Mr. J.C. Panthaleon Baron van Eck, Chas L.H. Vornholt en den ondergeteekende, die bovengenoemd onderwerp in studie hebben genomen.

Wij zijn reeds sedert eenigen tijd in briefwisseling met de Ned. Regeering en H.M. Gezant te Washington over het bovenstaande onderwerp.

Het is onze oprechte overtuiging, dat het van het grootste belang is, dat door Nederland en zijne Koloniën aan de bewuste tentoonstelling worde deelgenomen op eene wijze, die zal doen uitkomen welk een aanzienlijken rang ons vaderland op velerlei gebied inneemt, en wij gelooven, dat een dergelijk optreden rijke vruchten zal dragen en ons aanzien zeer verhoogen.

Ofschoon men vooralsnog moeilijk kan bepalen, welke in het algemeen de gevolgen van de opening van het Panamakanaal zullen zijn, staat het zoo goed als vast, dat voor deze kust een nieuw tijdperk van grooten bloei zal aanbreken, en dat ook de Zuid-Amerikaansche en Centraal-Amerikaansche landen, gelegen aan den Stillen Oceaan in die ontwikkeling zullen deelen. Dit zal ten gevolge hebben, dat het afzetgebied van verschillende waren zal worden verruimd, en dat er kans bestaat nieuwe betrekkingen aan te knoopen.

Tot zoover onze vertegenwoordiger.

Nog vernemen wij, dat met het oog op de aanstaande opening van het Panamakanaal en de belangen van den handel met Cuba en Mexico, aan den adspirant vice consul dr. Bunge is opgedragen eene studiereis naar die landen te ondernemen, ten einde

na te gaan, welke beteekenis die streken voor den Nederlandschen handel zullen kunnen verkrijgen.

Naar het Hbld. verneemt, zullen na de opening van 't Panamakanaal naast die van de K.W.I.M. ook schepen van de Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij in de West-Indische wateren gezien worden. In tweeërlei opzicht is Curaçao dan natuurlijk de aangewezen haven, n.l. als Hollandsche kolonie en door de combinatie K.W.I.M.-K.N.S.M.

Onder voorbehoud deelt Het Nederl. Zeewezen mee te hebben vernomen, dat het volgend jaar de Koninklijke Hollandsche Lloyd (vroeger Zuid-Amerikalijn) en de Java-China-Japan lijn met deze combinatie zullen samengaan. De drie groote vrachtbooten van de Stoomvaart-Maatschappij Nederland, die nu nog op stapel staan, zijn bestemd om op Zuid-Amerika te varen. Ook door 't Panamakanaal en langs Curaçao? vraagt het blad.

Dr. GISB. BROM.

Het Nederl. Historisch Instituut te Rome.

In Eigen Haard van 5 October schrijft de heer J.W. Beck over de wording, werkzaamheid en toekomst van het Ned. Historisch Instituut te Rome.

Wij ontleenen er het volgende aan:

Prof. Dr. P.J. Blok werd den 21sten Dec. 1900 door de Regeering (Ministerie-Kuyper) belast met een voorloopig onderzoek naar archivalia in Italië, die betrekking hebben op de geschiedenis van Nederland. De heer Blok vertoefde daarom van half Jan. tot half April 1901 in het klassieke land. De resultaten van dit onderzoek werden neergelegd in een gedrukt verslag, waarvan bijna de helft werd ingenomen door Rome.

De resultaten werden van zooveel gewicht geacht, dat de Regeering besloot een duurzame instelling te Rome te vestigen, opdat er een stelselmatig onderzoek naar de rijke bronnen, die Italië en vooral Rome nog bezit, ten bate onzer nationale en kerkelijke kunst- en geleerdengeschiedenis, kon plaats hebben.

Instellingen van dergelijken aard hebben andere landen al veel eerder gegrondvest.

Het was weer Prof. Blok, die wist te bewerken, dat Dr. Brom bij ministerieel schrijven van 20 Mei 1904 werd opgedragen een stelselmatig onderzoek in te stellen naar Archivalia in Italië, belangrijk voor de staatkundige en kerkelijke geschiedenis van ons land. Een dergelijke opdracht kreeg Dr. J.A.F. Orbaan met betrekking tot de geschiedenis van Nederl. kunstenaars en geleerden. Er werd een werkplan opgemaakt.

Allereerst werd dan in bewerking genomen een gedetailleerde catalogus van Nederlandsche archivalia in het Vaticaansch archief en in de Vaticaansche bibliotheek. Hieraan werd gewerkt zoowel door Dr. Brom als door Dr. Orbaan. In 1908-1909 zond Dr. Brom reeds twee flinke deelen in het licht, die het Vaticaansche archief omvatten, in 1911 verscheen er nog een deel over de Vaticaansche bibliotheek. In 1911 publiceerde Dr. Orbaan een dergelijk deel getiteld: Bescheiden in Italië omtrent Nederl. kunstenaars en geleerden.

Een verandering ontstond, doordat Dr. Orbaan zich 1 Jan. 1909 terugtrok. Thans zet Dr. G.J. Hoogewerff het onderzoek omtrent kunst- en geleerdengeschiedenis voort.

Dr. Hoogewerff deed al spoedig van zich spreken. Zijn doorwrochte studie over 'Nederlandsche schilders in Italië in de XVIe eeuw', werd door niemand minder dan Dr. Bredius 'een prachtig boek' genoemd. En dezelfde getuigde: 'Ik ben er trotsch op, dat een Hollander het geschreven heeft.' Men kan een voortzetting van dit werk tegemoet zien, die dan de Nederlandsche schilders in Italië in de 17de eeuw zal behandelen. Het is genoeg bekend dat Rubens in 1601 in Rome kwam. Ook Pieter Lastman, leermeester van Rembrandt, Jan Breughel de Oude, Van Dijck, G. van Honthorst en zeer veel andere Nederlandsche kunstenaars hielden zich in Italië op.

Van belang was verder de verschijning van de Guide aux archives du Vatican (Loescher, Rome 1910) van de hand van Dr. Brom. Deze gids werd algemeen geprezen als een onmisbare handleiding en wordt ook algemeen gebruikt, zoodat reeds spoedig een tweede uitgave noodig is geworden.

Dr. Brom, die aanvankelijk bij ministerieel besluit tot directeur was benoemd, kreeg als zoodanig zijn definitieve aanstelling bij Koninklijk Besluit van 24 Febr. 1910. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot corresponderend lid der Koninklijke Academie van Wetenschappen. Over de bronnenpublicaties van het Instituut oefent, in opdracht der Regeering, de bekende Rijkscommissie een geregeld toezicht uit. Jaarlijks dient zoowel de directeur als zijn assistent, Dr. Hoogewerff, bij de Regeering een verslag in over de verrichte werkzaamheden, dat opgenomen wordt in de 'Verslagen van 's Rijks oude archieven'.

Er is van de niet ruime woning van den directeur (Via Varrone 2, 1e étage) een belangrijk deel afgezonderd voor bibliotheek en werkkamers. Uit het niet ruime jaarlijksche budget, vooral echter uit vrijwillige bijdragen, wist Dr. Brom een vrij groote boekerij samen te stellen, die thans reeds bijna drie duizend boekdeelen bevat, welke uitsluitend betrekking hebben op Nederlandsche geschiedenis van Staat en Kerk, Koloniën en Missiewezenen, Kunst en Wetenschappen. Verder bezit deze bibliotheek een rij veel gezochte boeken over Rome en Italië, waarvan ook

Woning van Dr. Brom, vertegenwoordiger van het A.N.V. te Rome, Via Varrone 2. 1e verdieping.

onze landgenooten, die tijdelijk te Rome vertoeven, gaarne een dankbaar gebruik maken.

Dr. Brom is hier de rechte man op de rechte plaats; vol energie, met enorme werkkraft uitgerust ontziet hij geen moeite en inspanning, om deze wetenschappelijke Nederlandsche instelling, de eenige van dezen aard, die wij in het buitenland hebben, naar zijn beste weten vooruit te brengen en uit te breiden, liefst naar verschillende zijden. Het moet een Nederlandsch centrum worden in de Eeuwige Stad. waarvan steeds meer kracht uitgaat, waar vooral hard gewerkt wordt, behalve door historici, ook door Philologen en archaeologen; waar Nederlandsche wetenschap en kunst elkaar kunnen ontmoeten en de hand reiken. Inderdaad is de eerste bescheiden stap op dezen weg reeds gezet. Elken Woensdagmiddag houdt Dr. Brom een allergezelligste ontvangst.

Het Alg. Ned. Verbond steunt het Ned. Hist. Instituut met een jaarlijksche bijdrage en Dr. Gisbert Brom is sedert 1908 onze vertegenwoordiger te Rome.

Een cursus in bijenteelt in Mexico.

Bijenteelt in Mexico.

Bijgaande foto stelt voor een publieke les in de nieuwere bijenteelt en de Mexicaansche dames en heeren die er aan deelnamen, gehouden in een pas ingerichten bijenstand op een Mexicaansche koffie- en bananen-(pisang- of bacoven-)plantage in Teocelo - Staat Vera-Cruz - door den vanwege het Mex. Ministerie van Landbouw, Kolonisatie en Nijverheid aangestelden Hollandschen leeraar, den heer J. de Boer, die tevens vertegenwoordiger is van het Alg. Ned. Verbond.

Zooals bekend bevorderen de bijen zeer de kruisbevruchting van de bloemen, hetgeen van zeer groot belang is niet alleen voor de vruchtenteelt in 't algemeen, maar ook voor de planters in onze Overzeesche bezittingen, omdat daardoor de opbrengst van hunne plantages aanmerkelijk wordt verhoogd.

Het zou daarom van groot belang zijn als ook onze Regeering voor onze Oost- en West-Indische bezittingen een bekwaam persoon zou kunnen aanstellen, bekend met de praktische tropische bijenteelt en die met woord en daad belanghebbenden zou moeten inlichten en bijstaan.

Door de uitbreiding van de bijenteelt zou de opbrengst van de plantages stijgen en tevens zou de uitvoer van bijenproducten zeer vermeederen.

Als voorbeeld kan het eiland Cuba dienen. Hoewel betrekkelijk klein in vergelijking met onze uitgestrekte overzeesche bezittingen, voert dit eiland jaarlijks uit voor eene waarde van bijna twee millioen gulden aan honig en was.

Nederlandsche cursussen te Kleef.

Woensdag 25 Sept. werd in een der Duitsche schoolgebouwen te Kleef door den heer Rienks, schoolopziener te Tiel, in opdracht van de Nederlandsche Regeering een cursus in Nederlandsche taal, aardrijkskunde, geschiedenis en gezang geopend.

Onder de gasten werden opgemerkt de heeren consul Remy, burgemeester Dr. Wulff, de Duitsche arrondissements-schoolopziener Zirfas en rector Booms. De Vereeniging 'Nederland' was door afgevaardigden vertegenwoordigd. De heer Rienks opende de plechtigheid door in eene welsprekende rede genoemde autoriteiten te verwelkomen en in naam zijner Regeering hartelijk te danken voor den steun, dien hij, spreker, te Kleef heeft ondervonden. Ook tot het bestuur van de Vereeniging 'Nederland' richtte de heer Rienks eenige welgemeende woorden, omdat genoemde Vereeniging haar streven met gunstigen uitslag bekroond ziet

De onderwijzers kunnen op de ondersteuning der Regeering rekenen, terwijl zij tevens van de medewerking van spr. verzekerd kunnen zijn. Met toepasselijke toespraken van den burgemeester en den consul was het officieele deel geëindigd, nadat de aanwezigen een geestdriftig 'Hoch' op Koningin Wilhelmina en Keizer Wilhelm II hadden uitgebracht. De heer W. van Velthoven, voorzitter der Vereeniging 'Nederland', verzocht den heer Rienks den dank zijner Vereeniging en der Nederlanders alhier aan de Regeering te willen overbrengen.

Tot heden hebben zich ruim 50 kinderen aangemeld.

Ook in Goch is een Nederlandschen cursus van Regeeringswege geopend.

Onze handel met Argentinië.

In een boekje getiteld 'De internationale handel van Argentinië', uitgegeven door het Argentijnsch Ministerie van Handel, Nijverheid en Landbouw, komt een opgave voor van den handelsomzet in 1910 van een aantal Europeesche, Aziatische en Australische Staten. Ons land staat als vierde in de rij vermeld. Dan volgen Britsch-Indië, België en groote Rijken als Rusland en Oostenrijk. Daarnaast is afgedrukt een opgave van den handelsomzet per hoofd der bevolking. En in die lange lijst staat Nederland bovenaan. Dan volgen (wij laten de verhoudingscijfers achterwege) België, Zwitserland en Denemarken en eerst dan Engeland en Australië, terwijl Duitschland een heel eind achteraan komt.

Aldus meldt het orgaan van Vrede door Recht.

Nederlandsche vereeniging in Mexico.

Het bestuur van de Nederlandsche Vereeniging in Mexico is in de laatste algem. vergadering samengesteld als volgt:

A. Grothe, voorzitter; Mr. H.Ph. de Kanter, onder-voorzitter; A. Krynen, 1e secretaris; K. Ansoul, 2e secretaris; P.A. van der Mersch, penningmeester; A. van den Bosch, bibliothecaris; H. Voorduin, commissaris.

Nederland

Het Amerikanisten-Congres en nog wat.

De Nederlandsche Slaatscourant van 4 Sept. l.l., nummer 206, bevat een buitengewoon belangrijk verslag van den vertegenwoordiger onzer Regeering bij het te Londen van 27 Mei tot 5 Juni gehouden 18e International Amerikanisten Congres. Die vertegenwoordiger was ons medelid, de heer Jhr. Mr. L.C. van Panhuys, commies bij de afdeeling West-Indische Zaken aan het Departement van Koloniën.

Uit den aard der zaak is Neerlandia niet de plaats voor een uitvoerige vermelding van hetgeen er op dit uiterst merkwaardig, streng wetenschappelijk congres is behandeld. Bijna alle Europeesche en Amerikaansche Staten hadden afgezanten gezonden, onder welke zeer veel met een wereldnaam.

Wat echter voor onze lezers niet zonder belang is, is ten eerste het feit, dat op uitnoodiging van den voorzitter Sir Clements Markham, een Delftsch student, Jhr. Roëll, het congres bijwoonde. Deze namelijk bestudeerde de mogelijkheid om hel volgend jaar te Delft bij een maskerade groepen uit het Inca-tijdperk voor te stellen.

De hooge bedoeling van onze Delftsche studenten om bij hun lustrumviering te trachten een beeld te geven, historisch getrouw, van het uiterlijke althans, in kleedij, van een zoo hoog beschaafd volk als de Peruanen voor de verovering en uitmoording van land en volk door de Spanjaarden, werpt opnieuw een verrassenden blik in het geestelijk leven van de beste onzer academie-burgers. Zij zijn niet meer tevreden met domme optochten, die hun maskaraden op kinderachtige vertooningen deden uitloopen, maar streven sedert een aantal jaren naar het hoogst bereikbare in het weergeven van cultuurtoestanden uit vroeger tijd; ook naar uiting van zeer moeilijk te verwezelijken kunstgedachten.

Als voorbeeld kan nog dienen de Romeinsche Wagenrennen te Utrecht, het Tournooi te Delft, het Mimenspel van Plato, Alionora te Leiden.

Dat uit hoofde van de eentonigheid van het Peruaansche gewaad, het oorspronkelijk plan door de Delftenaren is verworpen en daarvoor thans een Perzisch onderwerp is gekozen, doet aan hun hooge bedoeling geen afbreuk.

Een tweede feit voor ons van belang, is dat het volgend congres in 1916, al is het in gewijzigden vorm, in Den Haag zal worden gehouden.

Nederland op zijn best.

Hoe hoog ook in 't buitenland de Hollandsche verpleegkunst en verpleeg-inrichting staan aangeschreven, kwam ons dezer dagen weer ter oore:

De technische inrichting van de Stuyvenbergstichting in Antwerpen, een ziekenhuis met 600 bedden, liet tot nu toe veel te wenschen over. De leidende geneesheer, dr. Moons, zag in, dat 't zóó niet meer ging, dat de hygiëne andere eischen stelde en liet zich naar Hollandsch voorbeeld een nieuwe afdeeling inrichten van 180 bedden, die aan alle eischen der hygiëne moet voldoen. Directrice van deze inrichting werd zuster De Niet, die bijgestaan wordt door de zusters Postma en Buisman. Alle drie hebben haar opleiding gehad aan het Haagsche Ziekenhuis.

* * *

Toen de vliegsport enkele jaren geleden heel de wereld in beroering bracht en in alle landen ondernemende mannen opstonden om haar te beoefenen, heeft men Nederland beschuldigd weer ach er te blijven. Enkele Nederlanders als Wijnmalen, Koolhoven, Van Meel e.a., hebben toen toch de eer van ons land opgehouden.

En thans heeft de vorige maand in de vliegweek te Berlijn onze landgenoot Fokker den hoogteprijs voor vlieger met passagier verworven met 3070 M. en daarmee den eereprijs door het Ministerie van Openbare Werken uitgelooft.

Met zijn ééndekker van eigen vinding, die geen stuurinrichting voor het evenwicht noodig heeft, heeft Fokker aan alle eischen, gesteld door de legerbesturen van Duitschland en Rusland, voldaan, waarvan het gevolg zal zijn bestellingen van die beide landen.

Ook kreeg hij een bestelling van 20 machines voor Brazilië.

In Rusland zijn de Minister van Oorlog en andere hooge militaire autoriteiten de lucht met hem in geweest.

Een zijner beampten heeft o.a. op een vlucht van een half uur, te St. Petersburg voor het publiek zichtbaar 6 minuten, achtereen gevlogen met beide handen los. Fokker's voornemen is ook om binnenkort (op verzoek) zijn machine in Hendon (Londen) te gaan vertoonen.

De taal op vrachtbrieven.

Herhaaldelijk komen bij de Redactie klachten in van handelaars, die door spoor- of postambtenaren gedwongen worden de vrachtbrieven van naar België te verzenden goederen in het Fransch in te vullen.

In het twee-wekelijksch blad In- en Uitvoer, uitgave van het Internationaal bureau ter bevordering van handel en nijverheid, lezen we omtrent de verzendingsbepalingen het volgende:

Het Buitenlandsch Goederenvervoer tusschen de verschillende Europeesche Staten is geregeld door de bepalingen der Internationale Overeenkomst omtrent het goederenvervoer per Spoorweg, vastgesteld te Bern, 14 October 1890.

Artikel 6 van deze overeenkomst behandelt den inhoud en vorm van den vrachtbrief. In de uitvoeringsbepalingen van dit artikel komt o.m. voor:

De vrachtbrief moet, zoowel wat het gedrukte als het geschrevene gedeelte betreft, in het Fransch of in het Duitsch opgesteld zijn. Indien de officieele taal van het land, waarin zich het station van afzending bevind, noch Duitsch, noch Fransch is, kan de vrachtbrief opgemaakt worden in de officieele taal van dit land, mits hij van het geschrevene

gedeelte eene nauwkeurige vertaling in het Fransch of in het Duitsch bevatte.

Het blijkt dus, dat wij de vrachtbrieven wel degelijk in onze eigene taal mogen invullen, mits er slechts eene behoorlijke vertaling bij gaat.

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Middengedeelte van het drieluik: De Graflegging van Quinten Metsys; Museum van Schoone Kunsten te Antwerpen.

Vacantiereisje door Vlaanderen.

Ik heb met 16 leerlingen uit de 4de en 5de klas van de H.B.S. voor meisjes een uitstapje naar Vlaanderen gemaakt dat uitstekend geslaagd is; daarom wil ik er hier wat van vertellen. Misschien wekt mijn voorbeeld anderen tot navolging op als zij lezen van hoeveel moois en belangrijks mijn troepje voor betrekkelijk weinig geld heeft genoten. Om niet te spreken van het hoofddoel: de Vlaamsche Beweging eens van nabij te leeren kennen.

Het meerendeel van ons volk is nog zoo doordrongen van het denkbeeld dat men in België Fransch moet spreken, dat ik altijd heel verbaasde oogen zie wanneer ik voor het eerst op school vertel dat in het grootste deel van België Vlaamsch, d.i. Nederlandsch gesproken wordt. Zijn er dan soms kinderen bij die met hun ouders al eens in Antwerpen of Brussel geweest zijn, dan krijg ik onveranderlijk de opmerking dat zij van dat Vlaamsch geen woord begrepen hebben. Geregeld blijkt dan, dat zij die taal alleen gehoord hebben uit den mond van een huurkoetsier en niet in aanraking zijn gekomen met de beschaafd sprekende Vlamingen. Reden te meer waarom ik het aardig vond mijn leerlingen eens met dezen in kennis te brengen. Het uitstapje moest natuurlijk de kroon zetten op de in de klas behandelde Vlaamsche Beweging en de Vlaamsche Schrijvers.

Wat de voorbereiding betreft, ben ik eerst begonnen met het reisplan in elkaar te zetten. Toen ik de dagorde voor de verschillende dagen had opgemaakt, liet ik dit programma hectografeeren en overhandigde aan alle deelnemers een afschrift.

Toen wendde ik mij tot de Afdeeling Stamverkeer van het Algemeen Nederlandsch Verbond in Den Haag om adressen van hotels. De korrespondenten van Antwerpen,

Gent en Brugge - de drie steden die we bezoeken wilden - stelden zich daarop met mij in verbinding en door hun vriendelijke bemiddeling werden wij in alle drie die plaatsen behoorlijk en goedkoop gehuisvest. Aan hen, evenals aan de nuttige Afdeeling Stamverkeer, zij hiervoor openlijk onze dank gebracht.

Daarna moest voor de spoorbiljetten gezorgd worden. Gelukkig nam de vader van een der meisjes die zorg geheel van mijn schouders, wat mij veel korrespondentie en onderhandelingen bespaarde. De zaak was niet zoo eenvoudig, want de Belgische Spoorwegen plegen wel korting te geven voor schoolreisjes van de Belgische jeugd maar niet van de buitenlandsche. En ik moest op de kleintjes passen, de kosten zoo laag mogelijk maken, opdat die zoo min mogelijk een bezwaar zouden zijn om mee te gaan. Gelukkig dus dat de Belgische Spoorwegmaatschappij voor dit geval een uitzondering maakte en deze hare stiefkinderen wel als eigen vleesch en bloed wilde be-

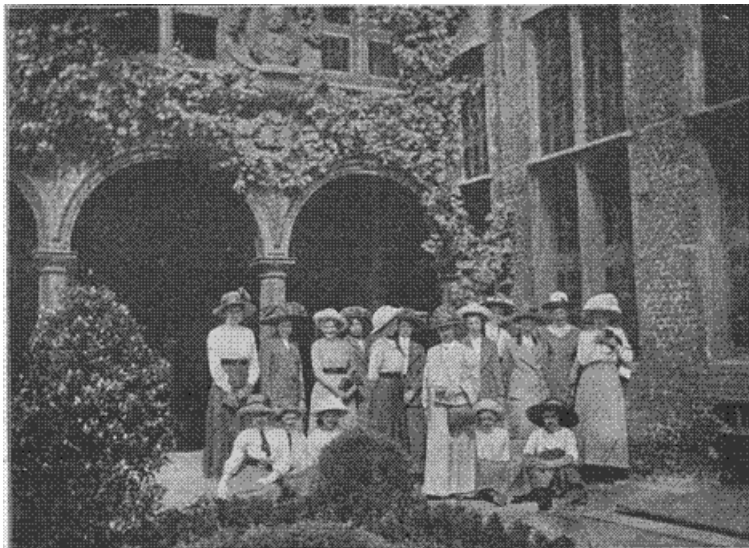
handelen. Voor deze edelmoedigheid zij ook haar onze openlijke dank gebracht.

En even grootmoedig waren de gemeentebesturen van Antwerpen, Gent en Brugge, die ons gratis (onvergeld zeggen de Vlamingen) toegang verleenden tot hun stedelijke museums en instellingen.

Door deze tegemoetkomingen kwam het uitstapje van 4½ dag niet duurder dan f 25 50 per hoofd. De lezer oordeele uit het volgende of die 25 gulden goed besteed zijn geworden.

Op Dinsdag 23 Juni vertrokken we 's ochtends te 8.12 in drie gereserveerde derde-klascoupé's uit Utrecht, door eenige ouders uitgeleid. Onder druk en vroolijk gebabbel verliep de reis. Tusschen Rozendaal en Antwerpen lazen wij op een groot bord langs de spoorlijn: 'Nederlanders! Spreekt Nederlandsch in Vlaamsch-België.' Voor ons waren die woorden daar niet gezet: met geen andere bedoeling trokken wij naar Vlaanderen.

Te 11.18 kwamen wij te Antwerpen aan en wandelden

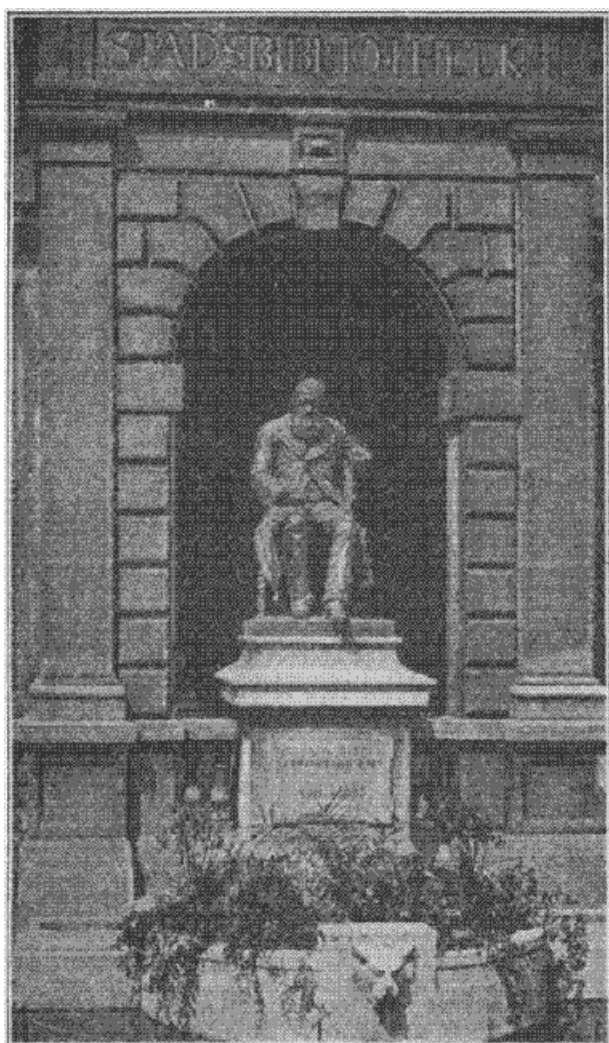

Ons troepje op de binnenplaats van het Museum Plantijn te Antwerpen.

met onze handbagage door de breede Keizerslei en Kunstlei naar Hotel Wagner naast de Vlaamsche Opera. Het middagmaal was vroeg besteld en reeds om half twee begon onze eerste uitgang, naar Museum Plantijn. Met groote aandacht werden hier de kostbare oude meubelen, de familieportretten, meerendeels van de hand van Petrus Paulus Rubens, de met miniaturen versierde handschriften en oude boekdrukken bekeken. Op de schilderachtige 16de-eeuwsche koer werd een oogenblik halt gehouden voor een kiekje. Jammer alleen dat bij het opgewekte groepje het portret der ijverige fotografiste ontbreekt. Hoe werd daarna het aardige winkeltje bewonderd met het muntschaaltje voor het nawegen der geldstukken op de toonbank en den kalender van 1595 tegen het raamkozijn. Bij de straatdeur hing de - bij Plantijn gedrukte - lijst van verboden boeken, opgemaakt op bevel van niemand minder dan den hertog van Alva. Nog meer waren de meisjes verrukt over het 17de-eeuwsche salet, waar het licht door de kleine, groenachtige ruitjes geheimzinnig viel op de Vlaamsche tapijten, het oude klavecimbel en de gebeeldhouwde kasten met hun schat van Chineesch porcelein. Er is in het Museum Plantijn zooveel moois te zien, dat de jeugd moe werd van al het kijken en wij ten slotte maar wat vlug heenliepen langs

al die oude, eerwaardige persen, die zoo'n goed inzicht geven in de ontwikkeling der boekdrukkunst.

De buitenlucht frischte ons weer op en met het gezicht op de Brabofontein, die juist spoot, en de mooie geveltjes van de oude gildehuizen, dronken wij op de Groote Markt een rustig kopje thee. Of eigenlijk, de jeugd hield zich zoo rustig niet, want zij verdween beurtelings in de naburige winkeltjes om prentbriefkaarten te koopen en te schrijven. Nauwelijks had ik allen weer om me verzameld en waren wij weer op de been, of wij hadden het geluk Dr. M. Rudelsheim te ontmoeten, die ons zijn geleide aanbood door de oude straatjes van de Scheldestad. Die nauwe, kromme stegen, waarin het lijfgoed aan touwtjes hing te drogen, deden ons aan een Italiaansche stad denken, zoo schilderachtig en zoo vuil waren ze, zoo bruin en taankleurig de bewoonsters. We kwamen weer uit bij den Bloedberg en het Vleeschhuis en wandelden langs de Scheldekade, waar het heerlijk woei. Op onzen terugweg wees Dr. Rudelsheim ons waar Peter Benoit jarenlang gewoond had en waar Van Dyck en Teniers geboren waren. En hij verklaarde ons den grijzen steen met negen stukjes koper ingelegd vóór den hoofdingang der O.L. Vrouwenkerk: zij bewaarden de herinnering aan de negen stukken, waarin het lijk van den bouwmeester was neergekomen, toen hij zich uit wanhoop over het nooit voltooid zullen zien van zijn kerk van den toren wierp! Hier namen wij afscheid van onzen vriendelijken geleider en gingen de kerk binnen. Prachtig orgelspel klonk ons tegemoet, de dienst was nog aan den gang. Lag het aan dit heerlijke orgel of aan de weldadige rust die wij in die koele ruimten vonden, dat wij van geen der later geziene kerken zulk een diepen indruk behielden

Standbeeld van Conscience.

als van de Antwerpsche O.L. Vrouwenkerk*)?

Na den dienst zagen wij de Kruisrechting en Kruisafdoening van Rubens, den Christuskop, die aan Leonard da Vinci wordt toegeschreven en het snijwerk van den preekstoel. Toen vlug met de trem naar huis, want het avondeten wachtte en te zeven uur zouden wij een rijtoer door Antwerpen maken. In vijf open rijtuigén reden wij eerst langs den zoom van het mooie Park, voorbij de standbeelden van Quinten Metsys en Teniers. We zagen het groote gedenkteeken van de vrijmaking der Schelde, reden langs de kaden en voorbij het zandsteenén beeld van den volksdichter Jan Theodoor van Rijswijck. Het standbeeld van Rubens op de Groenplaats en de pomp van Quinten Metsys op de Handschoenmarkt kenden wij al van onze middagwandeling. Op het rustige Conscienceplein zagen wij den man die zijn volk leerde lezen, in de hem zoo passende omgeving: vóór de Stadsbibliotheek, zitten. Over de Groote Markt reden wij terug naar de Schelde en stapten af op het Ponton. Met een logee, vierkante pontstaken wij de Schelde over, die vol was van kleine motorbootjes die op de tamelijk hooge golven dansten, - verrukkelijk om te zien en om in te zitten, vonden de meisjes. Op het Scheldehoofd van het Kurhaus dronken we thee met het gezicht op de

*) Ten onrechte nu meestal Kathedraal genoemd: Antwerpen is nooit een bisschopsstad geweest.

flikkerende golfjes en de honderden lichtjes van Antwerpen. Statig stak boven het silhouet der stad de O.L. Vr. toren uit. Het was waarlijk al half tien toen wij den terugtocht aanvaardden en op het program stond als slotnummer van den dag: 9 uur, naar bed. Dus vlug terug naar het hotel en alles onder de wol gestopt.

Het hoofdnummer van den Woensdagochtend was een bezoek aan het Museum van Schoone Kunsten voor het zien der schilderijen, maar daar dit museum eerst te 10 uur opengaat, gingen we eerst het Stadhuis bekijken. Weer buiten gekomen kwamen wij langs de St.-Pauluskerk, die we even inliepen. Bij den ingang zagen wij een Calvarieberg, versierd met levensgrootte beelden van heiligen, - iets geheel onbekends voor onze jeugd en dien zij dus met belangstelling bezagen. De kerk zelf maakte een overladen indruk; alleen keken wij even met aandacht naar een vrouwtje dat achter in een zijkapel het kruisgebed deed.

Eindelijk ontsloten zich de deuren van het Museum en ik bracht de mij toevertrouwde kudde rechtstreeks naar de schilderij die mij uit mijn herinneringen het sterkst trok: de Graflegging van Quinten Metsys. Wij hadden daar een minuut of tien voor gestaan, toen de conservator van het Museum, de heer Pol de Mont, op ons toekwam. Ik had den heer De Mont over onze komst geschreven en hem vriendelijk verzocht aan de meisjes gelegenheid te willen geven om kennis met hem te maken. De heer De Mont begon met te zeggen, dat het hem genoeg deed ons aan te treffen voor de schilderij, die hij als de schoonste van de geheele verzameling beschouwde: de Nood Gods - hij gebruikte dit oude Vlaamsche woord voor de beweening, die de schilderij feitelijk voorstelt, meer dan de graflegging. Daarop hield de heer De Mont een schitterende improvisatie over dit schilderstuk. Hij wees op de ingehouden smart van de omstanders; Quinten Metsys had niet noodig tranen te schilderen als hij het lijden wilde voorstellen. Hij sprak over alle personen, het laatst over Jozef van Arimathea, die vol lieide en teedere zorg de aan de wonden vastgekleefde hoofdharen losmaakt. Nu was alles gereed voor de overbrenging naar de grafruimte. De stem van den spreker daalde en zweeg met langere tusschenpoozen, het klonk als een gebed, en wij luisterden allen in ademlooze ontroering. Toen met veranderde stem vertelde Pol de Mont van de zijluiken, tooneelen voorstellende uit het leven van St.-Jan den Dooper en St.-Jan den Evangelist, - de schilder was namelijk in twijfel geweest wie van deze twee de patroon was van het gilde, dat hem dit stuk bestelde, en schilderde ze dus voor de zekerheid allebei. Nog veel langer hadden wij willen luisteren naar die boeiende voordracht,

Antwerpsch achterbuurtje.

maar de heer Pol de Mont nam afscheid van ons en liet ons alleen den onvergetelijken indruk achter.

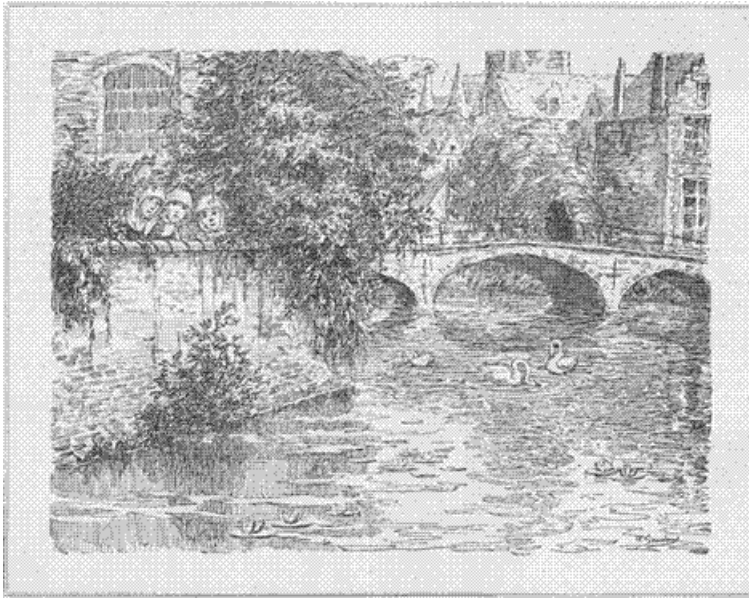
We liepen nu langs de belangrijkste schilderijen, maar veel te kort naar onzen zin konden wij hier blijven. Schreef niet een van de meisjes in haar reisverhaal: ‘Aan dat museum alleen had ik wel drie dagen willen wijden. We zagen alles oppervlakkig, behalve de Beweening van Quinten Metsys?’ - een mopperende uiting, die mij intusschen veel genoeg deed.

Vroeg middagmaalden we, want te 12.31 zou de trein ons naar Brugge voeren. Kort na tweeën kwamen we daar aan, warm en stoffig. Gelukkig lag ons hotel vlak bij het station, zoodat wij ons gauw konden verfrisschen. (Het vriendelijk verzoek van de juffrouw of zij de waterkannen nog eens zou o p v u l l e n, veroorzaakte veel vroolijkheid). Daarna wandelden wij naar het een half uur buiten de stad gelegen kerkhof, waar het graf is van Guido Gezelle. We stonden bij het sobere gedenkteeken aan welks voet de hortensia's welig bloeiden en sommigen plukten een paar kleine bloempjes af. Weer in de stad teruggekeerd, wandelden we langs het Minnewater naar het Begijnhof en wachtten er al kersen etende op het grasveld het klokje van half zeven af. Dan zouden de begijntjes ie voorschijn komen om naar het lof te gaan. We zagen ze inderdaad uit hun huisjes komen met kerkboek en nog een pakje onder den arm en over de smalle weggetjes door het grasveld naar het kerkje trippelen. Als zij daarbinnen waren, haalden zij uit het pakje een doek, dien zij over hun hoofdkap hingen, zoodat van hun gezicht opzij niets meer te zien was. Toen wandelden wij langs het Sashuis terug en de meisjes hadden dolgraag eens aangebeld om te zien of daar nu de Sasmeester woonde, die met Mietje getrouwd was, zooals Maurits Sabbe ons verteld had. We zouden dien dag eens werkelijk om negen uur naar bed gaan, want we waren flink moe en den volgenden dag wachtte ons een rijk programma. Maar ik was zoo onvoorzichtig toestemming te geven om de bij het hotel gelegen kantwinkeltjes nog even in te gaan. Niemand kwam daaruit terug: zóó verleidelijk waren de zakdoekjes met Brugsche kant; dit was nog tienmaal erger dan een prentbriefkaar enwinkel.

(Slot volgt).

Dr. C. CATHARINA VAN DE GRAFT.

U t r e c h t.

Het Minnewater te Brugge met de Begijnhofbrug en op den hoek rechts het Sashuis.
(Uit Sabbe: *De Filosoof van 't Sashuis*, uitgave CAJ van Dishoeck, Bussum).

Vlaanderen

Het verdrag van Gent van 1912.

Op het laatste oogenblik vernemen wij, dat dit brandende vraagstuk tot voldoening van het Vlaamsche volk zal worden opgelost. Zaterdag 19 October had een bijeenkomst plaats tusschen het Uitvoerend Comiteit van de Tentoonstelling en het Bestuur van het Vlaamsch Comiteit, dat den strijd voor het goede recht van het Vlaamsche volk in deze kwestie leidde. Een overeenkomst werd ondertekend, waarbij het Uitvoerend Comiteit der Tentoonstelling verklaarde alles in te willigen wat door het Vlaamsche volk verlangd werd.

Aldus eindigt een geschil, dat verscheidene maanden geduurd heeft en waarvan de oplossing veel last heeft gekost. Wij moeten het hier waardeeren, dat de leden van het Comiteit der Tentoonstelling hebben ingezien, al was het dan ook te elfder ure, dat het uit een handelsoogpunt en in het belang der Tentoonstelling, zeer onhandig zou geweest zijn om het Vlaamsche volk tegen het hoofd te stooten.

Aan den anderen kant kan de krachtdadigheid waarmee de strijd van Vlaamsche zijde gevoerd werd niet genoeg worden geprezen. Men had verstandig gehandeld om die werking onder de hoede van het 'Vlaamsch Handelsverbond' te stellen. Handelslieden moesten door handelslieden bestreden worden; en de verkregen uitslag heeft bewezen wat een hechte eensgezindheid, - want in deze zaak was het Vlaamsche volk nu eens waarlijk eensgezind, - een onwrikbare krachtdadigheid, een ontembare voortvarendheid vermochten. Trotsch klonk zij, de bedreiging: 'wanneer gij den Vlamingen voldoening geeft, dan werken zij mee en zullen zij al het mogelijke doen om Uw tentoonstelling te doen slagen; maar wanneer gij hun rechten miskent, dan zult gij ze tegen U hebben.' Indien een dergelijke taal ook eens weerklonken had een paar jaar geleden, toen men een beroep deed op de Vlamingen om hun hulp te verkrijgen bij het koloniseeren van Katanga, misschien zouden dan nu de toestanden op taalgebied in Belgisch-Kongo weinig of geen reden tot klagen meer geven! En indien de volksvertegenwoordigers van het Vlaamsche land even veel bewijzen van doorzicht, krachtdadigheid en wilskracht hadden gegeven, toen de Regeering aan de wetgevende Kamer de 7.500.000 frank voor de Gentsche Wereldtentoonstelling vroeg, dan zou het Vlaamsch Comiteit nu niet verplicht zijn, om, na de eerste overwinning, den strijd voort te zetten tegen het Commissariaat van de Regeering en tegen het ministerie van Arbeid en Nijverheid. Het is wel te vreezen, dat nu de kogel door de kerk is, dat wil zeggen nu het geld werd toegestaan, alle pogingen op onwil en moedwil zullen afstuiten, en dat men zich yan hoogerhand zal verschuilen achter hetgeen men in de verfranschte Brusselsche regeeringskringen zoo gaarne het 'fait accompli' noemt. Wij weten toch bij ondervinding hoe moeilijk het is om onze rechten te doen eerbiedigen, zelfs wanneer deze door wetten en verordeningen zijn vastgesteld. Wat zal het dan zijn, wanneer niets in dien zin is voorgeschreven?

Een ondervraging van den betrokken minister in de Kamer, het is zoo al het eenige wat kan gedaan worden om nog te redden wat te redden is. Het is altijd een doekje voor het bloeden. Maar wij betwijfelen zeer of het veel, of het zelfs iets zal uitwerken. De Vlaamsche volksvertegenwoordigers hebben zich hier aan groote nalatigheid schuldig gemaakt, die hun alleen dan zal vergeven worden, wanneer zij de eerste de

beste gelegenheid te baat nemen om goed te maken wat zij hier verbruid hebben. Zij hebben zich de loef laten afsteken door enkele particulieren, die, alhoewel handelende namens het Vlaamsche volk, toch feitelijk een rol hebben overgenomen, die eigenlijk door de volksvertegenwoordigers had dienen vervuld te worden.

Moet het als een verheugend teeken des tijds worden beschouwd, dat waar de werking van degenen die aangesteld zijn om de belangen van het Vlaamsche volk te verdedigen, te kort schiet, dit volk zelf die verdediging in handen neemt? Het komt ons voor van wel? Want het is een bewijs, dat dit volk zich zoo stilaan begint te verheffen van het zachte bed der lijdzaamheid, waarop het al zoo lang gesluimerd heeft. En het is te hopen, dat de flinkheid, waarmee het Vlaamsch Comité voor de Tentoonstelling is opgetreden, een voorbeeld en een spoorslag mag zijn ook in andere omstandigheden. Zoo b.v.b. wanneer het wetsvoorstel van de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool zal te berde komen. Dan evenmin als nu toegevingen die de draagkracht van het ontwerp zouden kunnen verminderen. Dan evenmin als nu een handbreed afstaan van datgene waarop het Vlaamsche volk recht heeft. Maar dan ook evenals nu een onwrikbare eensgezindheid, een ijzervaste krachtdadigheid, een onbuigbare wilskracht, en vooral een flinke leiding zooals die welke het 'Verdrag van Genf' deed sluiten.

Maar dan, anders dan nu, aan het hoofd van die beweging al de Vlaamsche volksvertegenwoordigers, zonder onderscheid, en geen die zich laat terughouden door beschouwingen, welke met de Vlaamsche Beweging slechts in heel ver of in geen verband staan. Want het behoeft niet te worden bewezen: de Gentsche Hoogeschool wordt vernederlandscht, wanneer het Vlaamsche volk slechts wil, zooals het Comité der Gentsche Tentoonstelling heeft toegegeven, omdat het Vlaamsche volk wil de.

Van Gent begon de victorie, zoo zouden wij, een bekende spreuk veranderend, kunnen zeggen. Die victorie werd behaald met opgeheven hoofde, zonder kniebuiging, zonder zweem van opportunistische toegeving. En juist daarom doet zij zoo versterkend en zoo verheffend aan. Want dat waren wij in onze beweging nog niet gewoon. De wetten, die wij tot nog toe verkregen hebben, waren toch immers bijna zonder uitzondering, het gevolg van allerlei krommingen en wendingen om toch de tegenstanders zoo min mogelijk te ontstemmen en den Vlamingen zoo min mogelijk te geven.

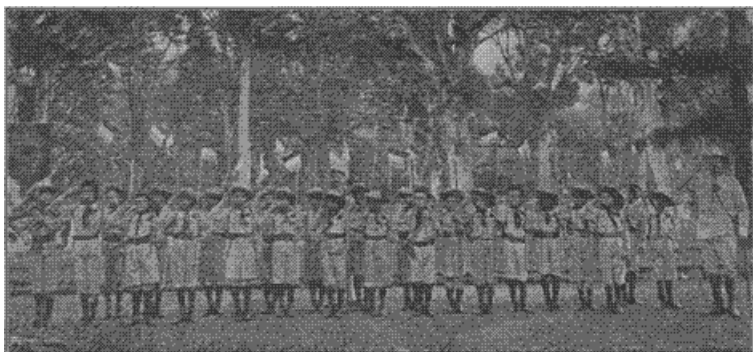
Dit tijdvak van opportunisme, Edmond Picard zou het 'middelmatisme' noemen, in de Vlaamsche Beweging moet gedaan zijn. Het 'Verdrag van Gent' moet het begin zijn van de nieuwe periode in onzen strijd: die van de flinkheid en de krachtdadigheid.

Intusschen danken wij het Bestuur van het Vlaamsch Comité voor de Tentoonstelling voor den kranigen inzet van die nieuwe periode.

Aan de leden van Groep België.

Begin December a.s. zullen de bijdragen van 1912 geïnd worden. Wij verzoeken onze leden hierop te willen letten en er voor te zorgen, dat het kwijtbriefje liefst bij de eerste inning betaald worde, en einde zooveel mogelijk nutteloozen arbeid en nuttelooze kosten te sparen, dan weten we vóór 1 Januari hoe groot ons ledental is; dan kunnen vóór 15 Januari, naar het voorschrift van het Huishoudelijk Reglement voor het Belgisch Groepsbestuur, de verschillende takken hun ledenlijst ontvangen en kan het getal hunner vertegenwoordigers in het Groepsbestuur en dat hunner stemgerechtigde afgevaardigden op de Algemeene Vergadering vastgesteld worden.

Ook kan dan bij benadering bepaald worden hoeveel exemplaren van 'Neerlandia' voor onze Groep voor 1913 zullen nodig zijn.

1. De Buitenzorgsche padvinders in de Waringinlaan van het paleis van den Landvoogd.

Oost-Indië

Koninginnefeest te Buitenzorg.

Buitenzorg is wel eens een saaie stad genoemd; op Koningin's verjaardag was dat verwijt heel dikwijls verdiend. De Landvoogd met gevolg en een aantal hoofdamttenaren brengen dien dag altijd te Batavia door en het is alsof Buitenzorg dan nog stiller is dan anders.

De Afdeeling Buitenzorg van het Verbond heeft echter den stoot gegeven tot verbetering; ook Buitenzorg heeft dit jaar zijn Oranjefeest gehad. En wat meer zegt, het is zoo buitengewoon goed geslaagd, dat zeer waarschijnlijk de feestcommissie bestendig zal worden, teneinde ook in volgende jaren zeker te zijn van een passende viering van 'Koninginnedag'.

Van het feest geeft o.a. de Java-Bode een opgetogen beschrijving, in 't bijzonder van den uitstekend geslaagden optocht, welke gevormd werd door de jeugd van vijf Europeesche (Hollandsche) scholen, een Hollandsch-Chineesche school, drie zuiver Chineesche en vijf Inlandsche scholen. Meer dan twee duizend deelnemers verenigden zich daartoe op het voorerf van den Assistent-Resident. De stoet bewoog zich langs Daendels grooten weg, Pabaton, Laan van der Wijck, Padjagelan en Djalan Banten naar de reuzenwei in het Hertenkamp. Van de fraai versierde praalwagens trokken vooral de aandacht die van de Ursulinen-school, waarop (zie pl. 3) H.M. de Koningin in vol ornaat met hermelijnen mantel en diadeem, naast de Koningin op roodfluweelen zetel Prinses Juliana en achter beiden een beschermengel; van dezelfde school (zie pl. 4) de praalwagen van de Zee,

2. Koninginnefeest te Buitenzorg. - Op het voorerf van de Assistent-Residents-woning te Buitenzorg onder den ouden Warigin

3. Praälwagen van de Ursulinenschool, waarop H M de Koningin met hermelijnen mantel en diadeem, naast haar zitterd Prinses Juliana, achter beiden een beschermengel.

met op de hoeken beroemde personen als J. Pzn. Coen. Als de vorige, mede tot de bekroonden behoorde het tweewielig voertuig van de familie Herment, waarvan de verslaggever in de Java-Bode zegt, een 'reuzenmand' (zie pl. 5).

Een kinderkoor onder leiding van den heer Haagen luisterde het feest op, terwijl de juryleden bezig waren met hun taak.

Volksspelen duurden onafgebroken voort tot lang na het middaguur. Bioscoop en muziek in den avond, en vuurwerk dat, jammer genoeg door een regenbui niet tot zijn recht kwam.

Een bijzonder woord van hulde komt toe aan den voorzitter der feestcommissie, den heer Feith, voor zijn bezielende leiding; aan den onvermoeiden secretaris, den heer Gerke; aan den alomtegenwoordigen heer Dubois, commissaris voor de volksspelen, en aan de overige commissieleden, die zich voor het welslagen van het feest, ieder op zijn terrein, veel moeite hebben getroost.

Moge het verslag van de Buitenzorgsche feestelijkheden de andere Indische Verbondsafdeelingen opwekken tot navolging.

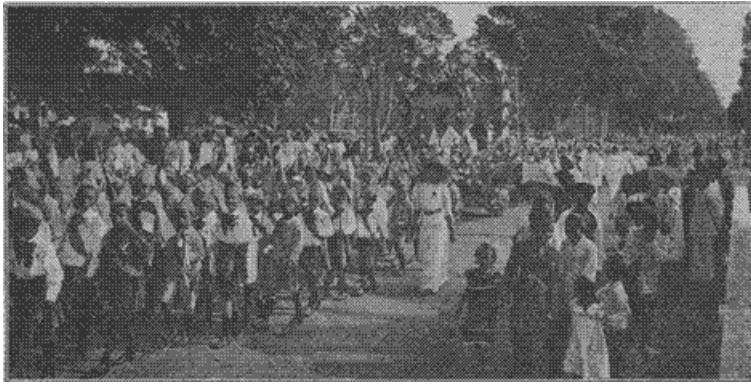
Een vereeniging voor het organiseeren van nationale feesten te dezer plaatse zal worden opgericht. In het bestuur daarvan zal ook de Buitenzorgsche Afdeeling van het Verbond vertegenwoordigd zijn en wel voor de eerste maal door den heer P.J. Gerke, die als secretaris zal optreden.

B u i t e n z o r g , Sept. 12.

Een nieuwe Afdeeling.

B a n d o e n g , de hoofdplaats van de Preanger Regentschappen is een plaats van 'trekkers'. Een groot gedeelte van de inwoners wisselt voortdurend af, nieuwen komen, ouden gaan. Toch telt het A.N.V. er steeds een vrij groot aantal leden.

Waarschijnlijk door de vele verandering in de personen der leden, kwam men er niet toe te B. een Afdeeling te stichten; niemand was er, die het initiatief

4 Praalwagen van de Ursulinenschool, voorstellende 'De Zee'. Op de hoeken beroemde personen, als J Pz. Coen.

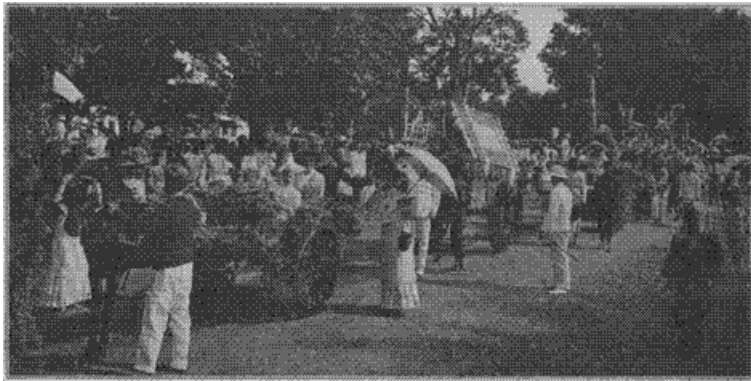
nam, De leden wisten van elkaar niet, dat ze lid waren.

Met de Preangerbode als propagandamiddel zijn in Juli eenige leden echter begonnen de zaak eens flink aan te pakken. We zouden de menschen wakker schudden en eenmaal zoover dan zou het eenige noodige zijn de menschen wakker te h o u d e n .

Groot was onze vreugde toen Mr. A.B. Cohen Stuart, de secretaris van de Afdeeling Buitenzorg, onze uitnoodiging aannam een lezing te komen houden, waarin dan een aanleiding gevonden kon worden de Afdeeling op te richten.

Den 27sten Aug. had deze lezing plaats, in de leeszaal van het gebouw van de Vrijmetselaars Loge St. Jan.

Kort en duidelijk zette Mr. C.S. doel, streven en werken van het A.N.V. uiteen, met het gevolg, dat na afloop der lezing alle aanwezigen lid waren van het Verbond en men allen steun toezei voor de oprichting eener Afdeeling.

5. Koninginnefeest te Buitenzorg. - Tweewielige voertuigen van de familie Herment.

Een bizonder woord van dank aan den heer F. Keuchenius, chef van het kadasterbureau alhier, die de leiding van de vergadering op zich nam en zijn steun beloofde bij de verdere ontwikkeling van de Afdeeling.

Binnenkort zal Bandoeng een werkzame Afdeeling van ons Verbond hebben, en misschien de stoot zijn gegeven dat ook op andere plaatsen de 'Nederlanders' wakker worden en zich aaneensluiten, het mooie werk van het A.N.V. te steunen.

Het is mijnsinziens van belang, dat Bandoeng een officieele Afdeeling heeft. De plaats leent zich buitengewoon voor het houden van algemeene vergaderingen en congressen, daar zij van uit alle plaatsen op Java, gemakkelijk te bereiken is, gemakkelijker dan Batavia.

W. LUBBERINK,

B a n d o e n g , Sept. 1912.

Groepsvertegenw.

Van den Groepssecretaris vernemen wij, dat de nieuw opgerichte Afdeeling Bandoeng een 40-tal leden telt; wij roepen haar een hartelijk welkom toe.

Redactie.

Palembangsche klachten.

In het Soerab. Handelsbl. wordt er nog weer eens op gewezen dat er nog altijd te weinig gedaan wordt voor de verspreiding van de Hollandsche taal onder de inlanders. Ditmaal geldt de klacht de hoofdplaats Palembang, waar wel sedert December j.l. een Holl. cursus in 't leven is geroepen, en voorts een inlandsche school der 1ste

klasse bestaat, waar onze taal onderwezen wordt, doch tevens een ‘Englisch Methodistschool’ een 80 à 100 inlandsche kinderen tot zich trekt, en een ‘Anglo-Arabicschool’ gelegenheid geeft aan de inlandsche jeugd tot het leeren van de Engelsche taal, terwijl bovendien neg particulieren aan Chineesche kinderen onderwijs geven in het Engelsch. Dat alles zou vermoedelijk niet voorkomen, indien het Gouvernement voor meer gelegenheden tot het ontvangen van onderwijs zorgde. Op voorstellen van den Resident tot oprichting eener Hollandsch-Chineesche, en eener Hollandsch-Arabische school schijnt de Regeering geen acht geslagen te hebben. (Ontleend aan het Batav. Nieuwsbl. v. 19 Aug.).

Spoor- en tramwegwezen op Java.

Uit Buitenzorg wordt ons geschreven:

Op uitnoodiging van de Lichtbeelden-Commissie van het Verbond te Buitenzorg is de heer P.J. d'Artillact Brill uit Semarang, op 28 en 29 Aug. j.l. te Buitenzorg en te Batavia voor de leden komen spreken over het spoor- en tramwegwezen, inzonderheid op Java. Vooral te Batavia bleek de belangstelling voor zijne door lichtbeelden verduidelijkte lezing zeer groot.

Aan het uitvoerige verslag in een der Bataviasche bladen wordt het volgende ontleend:

Spreker wees er op dat de ijzeren wegen op Java een bijzondere rol vervullen, eenigszins afwijkende van die in de meeste andere landen. Vorm en ligging van het eiland zijn een beletsel voor een verkeersontwikkeling over groote afstanden. Doordien de havens van in- en uitvoer dicht bij elkaar liggen, en bovendien een wisseling van voortbrengselen, door de tamelijke eenvormigheid van de productie, tusschen de deelen van het lange, smalle eiland slechts in geringe mate noodig is, heeft het transport hoofdzakelijk slechts over korte afstanden, van het binnenland naar de kust plaats; de gemiddelde vervoers-afstand van vracht- en ijlgoed is dan ook slechts 80 K.M., terwijl de inlander zich gemiddeld niet over afstanden boven de 30 K.M. verplaatst. Groote bevolkingscentra, als in andere landen, zijn er bovendien niet. Toch zijn er groote spoorweg-afstanden op Java; die van Batavia tot Soerabaja over Poerwakerta is 876 K.M. lang, dat is meer dan tweemaal de grootste spoorweg afstand in Nederland (Vlissingen-Nieuweschans), en meer dan het dubbele van den af-

stand Amsterdam-Parijs; de grootste afstand is: Anjerkidoel-Banjoewangi-haven (van west naar oost), n.l. 1283 K.M.

Met behulp van lichtbeelden werd een denkbeeld gegeven van den vaak prachtigen spoorweg-aanleg, waarvan dan ook bevoegde vreemdelingen met lof gewagen.

Einde 1911 had de S.S. 391 locomotieven en 119 tenders, 1210 rijtuigen en 6724 goederenwagens. Einde 1910 was het personeel 15000 man sterk, waarvan 1800 Europeanen.

Vervolgens wees de spreker op de volkomen omwenteling die de spoorweg in het verkeer heeft veroorzaakt; bracht Java in 1860 nog slechts 1.7 miljoen pikols suiker voort, in 1911 was dat cijfer tot ruim 23 miljoen gestegen; zonder spoor en tram ware het vervoer daarvan onmogelijk geweest; ook de regelmatigheid en de veiligheid van het verkeer wonnen ontzaggelijk. Deze mededeelingen omtrent omvang van bedrijf en vervoer, vormden een groote tegenstelling met de beschouwingen over vroegere toestanden op Java, welke de spreker had doen voorafgaan. Toen in 1840 een eerste poging gedaan zou worden tot verbetering van de hoogstgebrekkige verkeersmiddelen, zond Minister Baud een partij kameelen en ezels; de proef mislukte. Het kon in 1860 nog gebeuren, dat een pikol rijst te Semarang *f*20. - kostte en in de Preanger *f*1.50 slechts^{*)}. Het transport was schrikbarend duur.

De lijdensgeschiedenis van den spoorweg-aanleg op Java tusschen 1860 en 1870 werd natuurlijk in herinnering gebracht en vervolgens het ontstaan, eerst van de lijn Semarang-Vorstenlanden, later van de drie afzonderlijke staatsnetten, welke ten slotte verbonden werden, geschetst.

Eindelijk werd nog een overzicht gegeven van het tramwezen, dat vooral als buurtverkeer groote diensten bewijst en tot groeten bloei is gekomen.

Spreker oogstte terecht den dank der saamgekomenen voor zijne belangwekkende voordracht.

De verzameling lantaarnplaatjes met toelichting zal op aanvraag van belangstellenden in Indië, gaarne door de Buitenzorgsche lichtbeelden-commissie in bruikleen worden afgestaan.

Zuid-Afrika

Zuidafrikaansche Brieven.

III.

Prof. J. Lion Cachet.†

Een van de merkwaardige figuren uit onze Zuid-Afrikaansche samenleving is van ons heengegaan. Prof. J. Lion Cachet is in den nacht van 20 op 21 September te Potchefstroom aan hartkramp overleden. Hoewel geboren Hollander - hij zag den 29sten November 1838 te Amsterdam het levenslicht - had hij zich volkomen vereenzelvigd met de Afrikaners, zooals hij in 1909 zeide, toen Consul-Generaal Knobel hem in bijzondere opdracht van H.M. het officierskruis van de Oranje-Nassau

*) Daaruit blijkt intusschen dat, ondanks de eenvormigheid van productie toch ook wel vervoer van voortbrengselen over de lengteas van het eiland, in tamelijk groote hoeveelheid, hoog noodig kan zijn. Redactie.

op de borst spelde: 'ik ben Afrikaner geworden, maar als zoodanig deel blijven uitmaken van den Nederlandschen stam.' Zoo goed had hij den Afrikaner leeren kennen, dat de beste Afrikaner-zeden-schildering nog steeds is zijn Sewe Duiwels en wat hulle gedoen het.

Lion Cachet kwam in 1860 naar Zuid-Afrika als onderwijzer aan de school van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen te Kaapstad, de eenige inrichting, waar toen ter tijd alle onderricht met het Hollandsch als voertaal werd gegeven. Lang is hij daar niet gebleven. Lion Cachet, van joodsche afkomst, voelde zich een Paulus. In Holland was hij, vooral onder den invloed van Izaak da Costa, voor wien hij een groote vereering bleef behouden en wiens beeltenis zijn studeerkamer versierde, tot vurig Christen geworden. Hij wilde de godsdienstige voorganger der Boeren worden en via Natal kwam hij in Transvaal, waar hij een leerling werd van Ds. Postma, die hem in den ossewagen en onder het tentzeil tot predikant bekwaamde. In die dagen was de Transvaal nog amper een woestenij, waar leeuwen, rhinocerossen, buffels en tijgers den strijd tegen het geweer van de Transvalers volhielden. Daar was Cachet's arbeidsveld onder de Boeren. Van die oude tijden kon hij met levendigen geest en fleurige schildering verhalen. Toen de Theologische School der Ger. Kerk te Burgersdorp werd opgericht, staakten de stemmen voor de benoeming tot professor tusschen hem en zijn leermeester, Ds. Postma. Het lot wees toen Cachet aan. In 1910 nam hij te Reddersburg in de Synode, waar hij zestien jaar vroeger was benoemd, ontslag. Men gunde hem de wel verdiende rust, maar betreurde zijn heengaan, want hij was de geboren opvoedkundige. Zijn beeldend spreektalent boeide de aandacht tot 't eind.

Maar de oude professor was bovenal een warm patriot, in wiens onbaatzuchtige liefde tot zijn aangenomen vaderland ieder onwrikbaar geloofde. Zijn sympathie was gansch en al voor de beide Zuid-Afrikaansche republieken, toen de oorlog uitbrak; hoewel hij het einde van den strijd donker inzag. Die sympathie hield hij niet in zijn hart verborgen. De Engelschen, die zulk een tegenstander in het oprecht Afrikaansche Burgersdorp niet gering achtten, namen hem gevangen op een beschuldiging van hoogverraad. Niets kon tegen hem worden bewezen; maar voor vrij langen tijd was hij onschadelijk gemaakt. Zijn zonen toonden der vaderen aard. Een gaf zijn leven in dienst van het vaderland.

Zoo is Lion Cachet een der Hollanders geweest, die den Nederlandschen naam in Zuid-Afrika hoog heeft gehouden. Te verwonderen is het daarom niet, dat de Afdeeling Potchefstroom van het A.N.V. hem tot haar eerelid had benoemd. Dit was plicht bijna en het wakkere bestuur dier Afdeeling heeft dien plicht niet verzuimd.

Een mislukte studentenbetooing.

Indertijd meldde ik dat de Hollandsch sprekende studenten in de Kaap besloten hadden 31 Augustus te Kaapstad een grootsche betooing te houden om het in eere-herstellen van het Nederlandsch bij het onderwijs in de Kaap-provincie te vieren. De oorspronkelijk vastgestelde datum bleek om allerlei redenen minder geschikt, waarom men de betooing verdaagde tot den 17den September, den dag na het sluiten der jaarvergadering van de Z.-Afr. Akademie.

President Steyn, Gen. Hertzog en Minister Malan konden dan dadelijk van Stellenbosch naar de stad van Van Riebeeck doorreizen. Op het allerlaatste oogenblik echter is deze betooing afbesteld moeten worden. De regeering die eerst verlaging der passagiersprijzen voor deelnemers had toegestaan, trok veertien dagen voor den

17den de verleende vermindering in. Het gevolg was dat de studenten woedend waren en dien Zaterdag te Stellenbosch een protestvergadering hielden, waar Prof. Moorrees het woord voerde en zich tot tolk der algemeene verontwaardiging maakte. De regeering had haar beslissing gegrond op de redeneering dat de betooging van politieken aard was en dat daarvoor geen verlaging mocht worden gegeven op de spoorvrachten. Prof. Moorrees nu vond dit een vreemde beweegreden. Gen. Botha had altijd gezegd dat de taalkwestie geheel bui-

ten de politiek stond. Het kwam hem voor dat de regeering meer bevreesd was voor haar vijanden dan voor haar vrienden.

Dat een zoo ernstig man als Prof. Moorrees in zoo scherpe bewoordingen zich uitliet, bewijst wel hoe groot de verontwaardiging is. Het ergste vindt men dat de regeering eerst de toestemming heeft gegeven en die daarna heeft ingetrokken, zoodat alle lange voorbereidingen voor niet zijn geweest.

Gen. Hertzog vond het noodig en dienstig de regeering te komen verontschuldigen. Hij bleef niet op de vergadering, maar kwam alleen om te zeggen dat ook hij van meening was dat er een fout was begaan. Hij verzocht echter dat men de regeering niet zou beschouwen als te bestaan uit vijanden, maar uit vrienden.

In dien zin schrijven ook de verantwoordelijke Hollandsche bladen.

De studenten hebben zich inmiddels niet laten ontmoedigen. De betooging is wel uitgesteld; maar niet afgesteld. Zij zal in het begin van het volgend jaar worden gehouden en grootscher en indrukwekkender dan wanneer zij op den 17den zou hebben plaats gehad.

Aldus verklaart men, en wie het Afrikanerkarakter kent, zal dit begrijpen. Tegenstand wakkert de geestdrift aan in stede van haar te dooden.

Zoo gaat het ook hier.

OU-BOET.

Koninginnedag in Zuid-Afrika.

Koninginnedag is dit jaar te Pretoria al bijzonder hartelijk gevierd. 's Avonds tevoren een bal, den ochtend van den dag een feestdienst in de Hervormde Kerk, onder leiding van ds. Goddefroy, 's middags een kinderfeest, 's avonds feest voor de grooten, met toespraken, muziek, gymnastiek en een apotheose tot slot.

Maar wat wij aan de viering het belangrijkste vinden is de Feest Koerant, door de feestcommissie uitgegeven, - een twintig bladzijden druks, op flink papier en vol portretten en kiekjes. In die feestkrant nu hebben een aantal voormannen van de Afrikaanders van hun hoogachting voor onze Koningin en veelal ook van hun genegenheid voor ons land getuigd.

Wij noemen: president Steyn; de ministers Botha, Hertzog, Fischer, Malan; ds. H.S. Bosman, namen die klinken als een klok. Nog andere bekende Afrikaanders huldigden de Koningin.

Voorts hebben een aantal Nederlanders, die ginds naam hebben gemaakt, bijdragen voor het blad geleverd. Maar de medewerking van de Afrikaanders is toch het voornaamste, het bovenal heuglijke van deze feestuitgave, waarmee de heer J.A. Wormser, de secretaris van de feestcommissie, die haar bezorgd heeft, eer inlegt.

Wij geven hier een bloemlezing, zeer onvolledig natuurlijk, maar teekenend voor den inhoud:

Grootmoedige en edele daden kunnen noch mogen vergeten worden.

Daar thans de tijd voor het feestelijk vieren, van den geboortedag van H.M. de Koningin der Nederlanden weer aangebroken is, gevoelen wij, als kinderen, van wijlen onzen hooggeachten en beminden vader en behuwd-vader Paul Kruger, ons

gedrongen, om onzen nederigen gelukwensch voor H.M. - onder zoovele anderen - te voegen.

F.C. Eloff.

Het huis van Oranje was van den beginne af zoo nauw verbonden aan de lotgevallen van de Voortrekkers en heeft altijd in het Afrikaansche volk zoo'n warme belangstelling getoond, dat ik overtuigd ben dat er geen Afrikaander is die niet op den 31sten Augustus met zijn Nederlandsche Broeders uit zijn hart zal zeggen: God zegene en spare Hare Majesteit de Koningin.

M.T. Steyn.

Voor Nederland en Nederlanders zal het huis van Oranje steeds zijn en blijven 't Huis der Vaderlandsche helden, terwijl voor Hollandsch sprekende Afrikaanders de naam van den Oranje Vrijstaat steeds getuigen zal van de warme liefde genoten van en de hooge vereering van onze zijde verbonden aan dat vorstelijk huis. Ik kan Hare Majesteit bij deze gelegenheid niets beter toewenschen dan dat onder 't huis van Oranje Nederland in de geschiedenis zal blijken groot te zijn geweest tot op 't laatst in alles, waarin een klein land groot kan zijn.

J.B.M. Hertzog.

Op dezen dag gaat het hart van elk oud-Hollander terug naar het oude vaderland, en gevoelt ieder onzer, dat de band, die hem bindt aan het land zijner geboorte, niet kan worden verbroken. 't Zou schande zijn zoo 't anders ware. Nederland, het land waar onze wieg stond, waar we onze kinderspelen speelden en onze opleiding genoegen, het land met zijn mooie lucht- en water- en boschpartijen, en met zijn echt-Hollandsche gemoedelijkheid, het kleine land, toch in vele opzichten nog groot - dat land vergeten we niet.

Het komt mij voor, dat wij, oud-Nederlanders, de grootste hulde aan Koningin Wilhelmina bewijzen, wanneer wij de goede tradities van ons geboorte land ook in ons nieuw vaderland hoog houden.

Dr. H. Reinink.

‘De Boeren erkennen de Koningin van Nederland als het hoofd van hun stam.’

Deze woorden uitgesproken in de donkere dagen van den laatsten oorlog door één van onze volks eiders, herinneren aan het feit dat het Afrikaansche volk voor meer dan de helft van Nederlandsche afkomst is, en dat wij dus mede erfgenaam zijn van het glorievolle verleden, dat Nederland en het Huis van Oranje achter zich hebben.

De vereering der Boeren voor het Vorstenhuis Oranje is nu, na drie eeuwen, inniger en vuriger dan ooit te voren.

Leo Fouché.

Nederland heeft in Koningin Wilhelmina eene vredenvorstin, die deswege in alle landen wordt toegejuicht. Nederland heeft ook het vredespaleis; het symbool van de wereldvrede wordt door Nederlanders bewaard.

Dr. S.O. Los.

Mogen de vriendschapsbetrekkingen, die er in het verleden tusschen Nederland en Zuid-Afrika hebben bestaan, steeds voortduren en nauwer worden aangehaald.

F.S. Malan.

Hollandsch Afrika zag in de laatste perioden zijn weg door de diepten gaan. Juist hierdoor in zelfbewustzijn gesterkt, ontwaakte het tot nieuw besef van de oude gemeenschap. De sterkste illustratie ligt zeker in de feiten, dat eenerzijds Jong-Zuid-Afrika weer gaat studeeren in het oude maar herleefde Holland, in het Holland, dat op cultuurgebied zijn vroegeren naam herwon; en dat anderzijds de letterkunde van Jong Afrika met zoo gezonde waardeering door Holland begroet wordt. Zoo begint de lucht te klaren, zoo gaat men elkaar beter verstaan.

Prof. J. Kamp.

Te Bloemfontein had een gezellige samenkomst plaats in de Gedenkzaal. De zaal was voor die gelegenheid sierlijk opgeschikt door een dames-comité, vertegenwoordigende de vereeniging 'Onze Taal' en de plaatselijke Afdeeling van het Algem. Nederl. Ver-

bond. Het comité, bestaande uit de dames J.P. Steyl, A. Boeseken, P. Elffers en A. Francken, had tevens gezorgd voor een ruimen voorraad ververschingen. Op het platform prijkte te midden van palmen en bloemen een fraai portret van H.M. de Koningin.

De avond werd geopend met het zingen van de eerste twee verzen van het oude Vrijstaatsche volkslied.

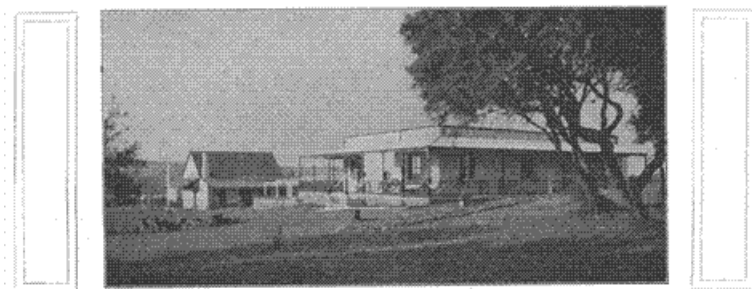
De heer J.S.M. Rabie, Afd. voorzitter van het Algem. Nederl. Verbond, verwelkomde namens het comité alle aanwezigen.

Het koor van de Ned. Geref. Kerk, onder leiding van Prof. De Villiers, gaf in den loop van den avond 'n paar prachtige zangstukken ten beste.

Dr. Viljoen hield een geestdriftige feestrede, waarna de talrijke aanwezigen het Wilhelmus zongen.

Mevr. Viljoen (zang), mej. H. de Villiers (piano) en de heeren Ham en Van Rooyen (voordrachten) droegen het hunne bij tot het welslagen van den avond.

Den volgenden dag had nog een zeer gewaardeerd kinderfeest plaats.

Het Zuid-Afrikaansch hospitaal en Diaconessenhuis te Pretoria.

Uit J o h a n n e s b u r g zond men ons een zeer fraai gedrukt feestprogramma, door en door Nederlandsch: Nederlandsche en Vlaamsche liederen, het minnespel Nou, voordrachten van Cremer en Potgieter enz. Medewerkenden waren de dames Brandt-Van Warmelo, Van Lier, Engel-Wilson, Deys-Draayer en de heeren Meerkotter, Van Lier en Groeneveld.

De jonge Afdeeling V e n t e r s d o r p gaf een welgeslaagden 'Gezelligen Avond', die de toetreding van 12 nieuwe leden ten gevolge had.

Op het programma prijkten o.m. een lied van Valerius, een vers van De Genestet en Mijn Moedertaal. Voor de uitvoering maakten zich verdienstelijk de dames Schulenburg, Roscher, Du Toit en Swanepoel en de heeren Dr. Schulenburg, Markotter, Nolan en Wissing.

Zuid-Afrikaansch Hospitaal en Diaconessenhuis te Pretoria.

Bijgaande foto toont het Zuid-Afrikaansch Hospitaal te Pretoria, dat eenige maanden geleden is geopend.

Er is een comité gevormd van invloedrijke dames en heeren om op het hospitaal toezicht te houden. De leiding is toevertrouwd aan ervaren en bekwame verpleegsters. Het is een nationale inrichting, waarvan het groote voordeel is dat de menschen er in de moedertaal worden toegesproken.

De inrichting voldoet aan de nieuwste eischen.

De Zuid-Afrikaanse Akademie

De Zuid-Afrikaanse Akademie heeft te Stellenbosch haar derde jaarlijksche vergadering gehouden. Er waren slechts weinig leden opgekomen, negen in het geheel, en dan waren er twee genoodigden. Maar er is hard gewerkt. De commissies brachten verslagen uit, er werden doorwrochte en zeer belangrijke redevoeringen gehouden, er werd opgewekt beraadslaagd over voorstellen van geen klein gewicht, en de Hollandsche pers van Zuid-Afrika wijdde vele kolommen aan de handelingen der leden. Sommige redevoeringen werden in haar geheel opgenomen. Wij moeten er kort over zijn.

Prof. Moorrees zat voor, bij ontstentenis van president Steyn. Sir F. de Waal, de administrateur van de Kaapsche provincie, heette de vergadering welkom. Hij gaf de verzekering, dat hij de rechten van het Hollandsch in de provincie zou handhaven, en eindigde met Jan Hofmeyr's vraag: 'Is het ons ernst?'

Prof. Marais, geen lid van de Akademie - hij zou 't kunnen zijn, maar heeft er geen tijd voor - hield een lange rede over de nieuwe Nederlandsche letterkunde, vooral de Nieuwe-Gidsers. Hij erkent, dat zij wel mooie dingen hebben geschreven, maar vindt ze bandeloos en onzedelijk. Hij las van de eerste en mindere goden van 'die van tachtig' allerlei voor, en haalde ze geducht over de kolen.

Prof. Moorrees betuigt zijn instemming met wat prof. Marais heeft gezegd en waarschuwt vooral de jonge Afrikaansche schrijvers om zich niet te veel naar die nieuwe Nederlandsche letterkundigen te richten. Hun geest past in Zuid-Afrika niet.

Ds. Kestell behandelt de Afrikaansche dichters. Hij waardeert wat ze al schoons hebben geleverd. Er zijn eenige voortreffelijke verzen bij. Maar hij laakt in hen, dat zij in hun taal niet zuiver zijn, nog te veel Nederlandsch. Ook schieten zij in taalmuziek te kort.

Gen. Hertzog neemt het voor de Afrikaansche dichters op. In taalmuziek mogen zij zelfs bij middelmatige Nederlandsche en Engelsche dichters achterstaan, maar hoe oorspronkelijk zijn zij!

Dr. Knothe houdt een rede over het onderwijs voor de naturellen, welke rede hoogelijk wordt geprezen.

Naar aanleiding van een lezing van adv. W.J. van Zijl over 'letterkundige richting in verband met Afrikaanse literatuur' verdedigt prof. Brummer de Afrikaanders tegen het verwijt, dat zij zoo weinig letterkunde hebben voortgebracht. De voortrekkers waren boeren, en in welk land vindt men schrijvers

onder den boerenstand? Dan waren het trekkende boeren, die nooit tot rust kwamen. Dan de gebrekkige opvoeding! Dat de geschiedenis van Zuid-Afrika niet meer tot letterkundig werk heeft beziel, wordt hierdoor verklaard, dat ze nog te dichtbij is. Ze ligt nog te versch in het geheugen. Die geschiedenis moet eerst eenigszins worden geïdealiseerd; een beter perspectief moet ontstaan.

Nu iets over voorstellen en besluiten.

Dr. Knothe stelde voor, dat de Akademie een examen in het Afrikaansch zou afnemen. Gen. Hertzog kreeg gedaan, dat dit voorstel naar de examen-commissie werd verwezen. Een haastige stap zou veel kwaad kunnen doen, zeide hij.

Een ander voorstel van dr. Knothe was, dat de Akademie de Unie-regeering er opmerkzaam op zou maken, dat bij de lessen op de universiteits-colleges het Hollandsch zoo weinig tot zijn recht komt. Er zijn zoo weinig professoren, die in het Hollandsch zouden kunnen spreken.

Verscheiden sprekers steunden het voorstel, o.a. minister Hertzog. Maar, zeide deze, men heeft het zich zelf te wijten; men maakt niet genoeg gebruik van de rechten, die de grondwet verleent. Trad het volk naar behooren op, dan zou geen regeering wagen den toestand te laten zooals hij is. De predikanten werken ook niet genoeg mee.

Nadat zelfs de heer Malan, de minister van onderwijs, het voorstel had aanbevolen, werd het aangenomen.

Een der leden gaf den wensch te kennen, dat, evenals er hoogleeraren uit Engeland worden uitgenoodigd, om in Zuid-Afrika te lezen, er uit Nederland genoodigd zouden worden.

Minister Malan stelde voor, de aandacht van de regeering te vestigen op de wenschelijkheid om een bevoegd persoon in de Unie te laten rondgaan, teneinde inlichtingen over land en volk te verzamelen. Veel van de geschiedenis van Zuid-Afrika leeft nog alleen in den volksmond. Bijtijds moeten die overleveringen worden opgeteekend. Het voorstel werd aangenomen.

Ook kwam ter sprake de bepaling, in Zuid-Rhodesië gemaakt, dat men om kiezer te worden een proeve van bekwaamheid in het Engelsch moet afleggen. (Op gezag van de Volkstem hebben wij in het vorige nummer gezegd, dat sedert de bepaling zoo is gewijzigd, dat men ook met Hollandsch het kiesrecht kan krijgen. Dit blijkt onjuist.)

Op telegrafische aanvraag kwam de vergadering te weten, dat de koning van Engeland de bepaling nog niet heeft bekrachtigd. Op voorstel van minister Malan sprak de Akademie de hoop uit, dat die bekrachtiging zou uitblijven totdat het Hollandsch in die bepaling met het Engelsch gelijk werd gesteld.

De Akademie besloot het volgende jaar te Pietermaritzburg bijeen te komen.

Vorm voor uiterste wilsbeschikking.

Aan hen, die het A.N.V. bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

Ik vermaak aan het Algemeen Nederlandsch Verbond te Dordrecht, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijke Besluiten van 23 Jan. 1905 en 29 Oct. 1907, nommer 89, de som van..... gulden, uit

te keeren binnen maanden na mijn overlijden, vrij van alle rechten en kosten.

Ingezonden.

Medewerking voor de Boeken-Commissie.

Een oproeping aan de Nederlandsche Afdeelingen van het A.N.V.

Van het werken van de Boeken-Commissie zijn wel alle Afdeelingen voldoende op de hoogte, en ook van het nut, dat zij sticht; maar toch steunen lang niet alle haar werk.

Laten toch alle Afdeelingen een jaarlijksche bijdrage aan de Boeken-Commissie geven en aan den anderen kant voor een gestadigen toevloed bruikbare boeken naar het Boekenhuis zorgen.

Daarom, Afdeelingen! benoemt commissarissen of commissies om de boeken te verzamelen - waar meer Afdeelingen in een plaats zijn, laten daar de medewerkers voor de Boeken-Commissie samen gaan! - en, commissies! spant al uw krachten in Latten wij over ons geheele land als een net van subcommissies spannen, die overal alles, wat bruikbaar is, opvangen voor Rotterdam.

Veel gaat nu voor ons verloren, omdat personen, die wel wat zouden willen geven, er niet toe komen, of het te bezwaarlijk vinden dat naar Rotterdam te zenden, terwijl zij het gemakkelijk en gaarne bij iemand in hun eigen stad zouden willen brengen.

Laten dan ook de sub-commissies samenwerken, zoodat wij, wanneer ons in andere steden verzocht wordt boeken te laten halen, dadelijk een persoon ter plaatse weten, aan wien wij de behandeling dier aanvraag kunnen overdragen en opdat wij de beste middelen vinden voor een doeltreffende en voortdurende propaganda voor de Boeken-Commissie.

A.C. PEKELHARING,

Secr.-Penningm. van de sub-Boeken-Commissie van de Leidsche Afdn. van het A.N.V.

De uitspraak van het Nederlandsch.

Op het 32ste Taal en Letterkundig Congres te Antwerpen gehouden, had men gelegenheid het Nederlandsch in zijn verschillende tongvallen, te hooren spreken. Men hoorde er het zuivere Nederlandsch, zooals het door de beschaafde standen, het best wellicht te Utrecht, te Haarlem en te Den Haag wordt gesproken. Men hoorde er het Vlaamsch, dat door Karel van de Woestijne, Herman Teirlinck, Stijn Streuvels verschillend werd uitgesproken en toch weer geheel anders was, dan het Vlaamsch, dat men door werklieden, dienstmeisjes, kellners te Antwerpen hoorde spreken. President Reitz uit Zuid-Afrika sprak eenige keeren Afrikaansch-Hollandsch, dat weder afweek van Nederlandsch en Vlaamsch.

Is het niet in 't belang van onzen stam, dat geleidelijk getracht worde, tot éénheid van uitspraak te komen?

De vraag doet zich voor, welke uitspraak van het Nederlandsch is te verkiezen? Welke tongval zullen wij als standaard-uitspraak aannemen en voortaan in het

parlement, op den kansel, op het tooneel (dat heerlijk propagandamiddel voor onze taal), eischen?

Naar mijn meening kan voor dit vraagstuk een goede oplossing gevonden worden. Ik heb indertijd het voorrecht gehad H.M. Koningin Wilhelmina in de Nieuwe Kerk te Amsterdam haar kroningsrede te hooren uitspreken. Dat was niet alleen een voorbeeld van stijl, taal en voordracht; maar ook van de zuivere, muzikale uitspraak van de Nederlandsche taal. Het was een volkomen artistiek genot, de jonge vorstin, met haar vol, sonoor, volkomen beheerscht geluid, onze klankrijke, diepe, kernachtige taal te hooren uitspreken. Ik was toen tooneelcriticus voor het dagblad De Telegraaf en had te dikwijls gelegen-

heid gehad om op ons tooneel, door onze beste tooneelisten, ons Nederlandsch onzuiver, slordig of antimuzikaal te hooren spreken, dan dat ik nu niet, deze kroningsrede als een openbaring mocht begroeten. Later heb ik als verslaggever vaak het voorrecht genoten, H.M. Koningin Wilhelmina te hooren spreken en telkens weer trof mij, de volkomen wijze, waarop Zij onze moedertaal weet te uiten.

Zou het nu niet mogelijk zijn, de uitspraak van het Nederlandsch te richten naar de standaard-uitspraak van H.M. Koningin Wilhelmina?

Wellicht, indien de wensch algemeen bleek, zou H.M. wel, in 't belang van onze taal, bereid gevonden worden, een rede in de grammaphoon te spreken. Op deze wijze zouden de Afdeelingen van het Alg. Ned. Verbond, de hoofden van inrichtingen van onderwijs, de balie, de geestelijkheid, de redenaars, de tooneelisten, kortom allen, die veel voor de uitspraak van het Nederlandsch kunnen doen, in 't bezit van een standaard-uitspraak kunnen komen, naar welke allen van Nederlandschen stam, onverschillig waar zij gevestigd zijn, voortaan zooveel mogelijk ook de eigen uitspraak, zouden kunnen richten.

Het zou mij aangenaam zijn, ten deze het oordeel van anderen te vernemen.

Dankend voor de plaatsing,

BERNARD CANTER.

H a a r l e m, Sept. 1912.

Een goed Engelsch Handboek over Ned. Oost-Indië.

Aan de Redactie van Neerlandia.

Mijne Heeren.

Het zal Uwe Redactie niet onbekend zijn, dat sinds eenige jaren in onze Oost een Vereeniging bestaat, die, daarbij krachtig gesteund door Regeering en verschillende belanghebbenden en belangstellenden zich als doel van haar streven de bevordering van het Toeristenverkeer in Nederlandsch Indië heeft gesteld. Zij heeft daarbij een tweeledig doel in 't oog: verhooging van de materiele welvaart van hen, voor wie een geregelde stroom van vreemdelingen een bron van inkomsten vormt en verder een meer in idiële richting liggend pogen: de verspreiding van meer juiste begrippen over den grootschen kolonialen arbeid, door het kleine Nederland in zijn reusachtig overzeesch rijk verricht. Te lang bleef deze arbeid in wijderen kring onbekend, te groot was het aantal dergenen, die weleens gehoord hadden van Britsch Indië, maar de onnoozelste onwetendheid ten toon spreidden, wanneer men hun vertelde, dat achter Engelsch Indië nog een tweede groot koloniaal rijk lag, misschien evengoed bestuurd als het Britsche, doch helaas onbekend.

Als een aardig voorbeeld, dat het 'daghet in den Oosten', vestig ik de aandacht op een door een Australiër geschreven handboek over Ned. Indië. De schrijver is een journalist uit Sydney, die het ten vorigen jare de moeite waard vond, met zijn vrouw zelve naar onze Oost over te komen. De belangstelling voor Insulinde groeide in Australië met den dag, aldus deelde de bezoeker mede: krachtig had daartoe medegewerkt het bezoek van drie Nederlandsche oorlogsschepen in 1910: de geregelde dienst op Australië door de Kon. Paketvaart-Maatschappij met haar uitstekend verzorgde schepen onderhouden, leidde tot de opleving van nauwere betrekkingen tusschen beide landen. De weetgierige Australiër verlangde meer licht over dat zoo nabij gelegen eilandenrijk, waarover tot nu toe steeds een geheimzinnige

sluier had gehangen, een land, bewoond door 'the Dutch', verwant aan de Boeren van Z.-Afrika, en dus vermoedelijk niet veel goeds voortbrengende.

Welnu, het boek 'Isles of the East', dat kosteloos in duizenden exemplaren in Australië wordt verspreid kan, zooals U bij het doorbladeren zal blijken, met goed gevolg medewerken om de nevelen te doen optrekken. Het is vlot geschreven, goed verlucht, gaat niet al te diep op de zaken in, maar is aan den anderen kant volkomen vrij van dien verbijsterenden onzin, dien Angelsaksers zoo graag ten beste geven; wanneer het Nederlandsche dingen betreft. Natuurlijk heeft het onzen journalist aan voorlichting en steun in zijn werk geenszins ontbroken: niettemin is de gedachte, die tot de uitgave leidde in zijn brein ontstaan, als gevolg van een bestaande behoefte aan meer licht onder de Australiërs. Moge het boek tot een nauwer aanhalen van de banden tusschen Insulinde en Australië het zijne bijdragen.

Ik verblijf inmiddels met de meeste hoogachting van Uwe Redactie de
d.w.d.,
H. MIDDELBERG,

lid A.N.V. en belangstellende in de goede betrekkingen van Nederland met de buitenwereld.

Weltevreden.

Mededeelingen en allerlei

Ingekomen gelden voor de noodlijdenden op Bonaire en Aruba.

Volgens de vorige lijst (zie Oct.-nr. van Neerlandia) ingekomen f25171.42.

Alsnog ontvangen: Inzameling te Utrecht f185. -; Ph.T. te M. f2.50; Oost en West te Den Haag f1278. -; W.v.W.P. te H. f10. -; P.J.O. te Z. f10. -; Padvinders Organisatie te Amsterdam f811.79½; G.M. Jzn. te G. f3. -; mevr. V.T. te A. f5. -; Inzameling te Oosterhout f76.28; J.W.D. te U. f10. -; J.L.F. de L. te Z. f5. -; C.P.K.v.d.L. te D. f2. -; J.G. te R. f10. - (opbrengst verkoop sluitzegels); Dr. E.v.R. te R. f5. -; No. 3345 te R. f10. -; de W. te D. f30. -; J.D. Baron v.W.v.R. te 's-G. f50. -; Padvinders te Haarlem f881.66; samen f28559.65½.

Nieuwe Afdeeling.

Te Harderwijk is, dank zij het werken van onzen propagandist, Jhr. Von Bose, een Afdeeling gesticht van het A.N.V. met aanvankelijk 35 leden.

In een daartoe belegde vergadering heette de heer M.G.J. Kempers, burgemeester der gemeente en lid van het voorloopig comité, de aanwezigen welkom en gaf het woord aan Jhr. Von Bose, die een rede hield over het doel en streven van het A.N.V.

De heer Kempers bracht den spreker een woord van dank voor zijn optreden en sprak er zijn voldoening over uit, dat de oprichting der Afdeeling reeds een voldongen feit was. 't Is inderdaad een grootsche en schoone gedachte, eenheid te brengen in de twaalf millioen Nederlanders, die over de gansche wereld verspreid zijn.

Het volledig bestuur dezer nieuwe Afdeeling, welke wij van harte welkom heeten, hopen wij spoedig te kunnen mededeelen.

Te Sappemeer en Winschoten zijn Afdeelingen in voorbereiding.

Ned. handel met Zuid-Afrika.

Aan het bulletin der Ned. Kamer van Koophandel te Pretoria is het volgende ontleend:

Gedurende 1911 zond de Kamer enkele malen stal len van katoenen kaffergoederen naar Nederlandsche fabrikanten op aanvraag van koopers in Zuid-Afrika

en bevond dat in Nederland wel gewilligheid bestaat om op de Zuid-Afrikaansche markt mede te dingen, doch dat de behoeften van deze markt in Nederland nog maar weinig bekendheid hebben. Met de tusschenkomst van de Kamer bezoekt een flink kooper van deze artikelen uit Noord-Transvaal, die zich thans in Europa bevindt, ook Nederlandsche fabrieken van katoenen goederen. Voorts is het de Kamer bekend dat ook van particuliere zijde af en toe pogingen worden gedaan om Engelsche handelsreizigers, die groote huizen vertegenwoordigen en met de Zuid-Afrikaansche markt op de hoogte zijn, op hunne reizen naar Europa ook Nederland te doen bezoeken tot het opnemen van agenturen. Deze pogingen worden door de Kamer gesteund. Bezoeken van Nederlandsche fabrikanten aan Zuid-Afrika meent de Kamer ten eerste te moeten aanbevelen en bij het voorbereidend onderzoek tot dergelijke bezoeken is de Kamer steeds bereid al de voorlichting te geven, waarover zij kan beschikken.

* * *

De bladen brengen het volgende belangrijke bericht:

In verband met de ontwikkeling van den Nederlandschen handel op Zuid-Afrika, is het van belang mede te deelen, dat de directie der Union Castle lijn besloten heeft, te beginnen met 3 December, om de vier weken Rotterdam aan te doen.

Vader van den Noort.

Na een veertig-jarigen dienst als pastoor van St. Mary's Church te Putnam (Mexico) is Vader van den Noort, zooals hij door zijn parochianen genoemd werd, in Nederland, waar hij 1842 geboren werd, teruggekeerd.

Studietocht in Fransch-Vlaanderen.

Dr. Allaëys uit Antwerpen heeft met vijf vrienden, zangers en declamators van de Koninklijke Vlaamsche Academie te Antwerpen, zang- en voordrachtavonden gehouden in Fransch-Vlaanderen te Belle, Steenvoorde, Hazebroek en Cassel, met het gevolg, dat een 'kring' of vereeniging werd opgericht: 'Pro Westlandia', tot heropbeuring van Vlaamsch leven en Vlaamsche taal in Fransch-Vlaanderen en de aanpalende West-Vlaamsche streek (Yperen, Watou, Veurne). De heer Cyr. Rousseu, Fransch-Vlaming van geboorte, is secretaris van den kring.

Binnenkort zal een avondcursus voor Vlaamsch reeds worden geopend te Steenvoorde. Op 't Klein-Seminaire te Hazebroek en aan de Katholieke Universiteit te Rijssel zal waarschijnlijk een Vlaamsche leergang komen. Men heeft te Eecke in Fr.-Vl. eene Vlaamsche rederijderskamer ontdekt, enz. enz.

Een Engelsch geleerde over onze taal.

De Londensche correspondent van de N.R. Ct. schrijft:

Door den diep betreurden dood van den beroemd geworden professor in het Angel-Saksisch aan de hoogeschool te Cambridge, heeft Engeland zijn grootsten

taalkenner en etymoloog van den tegenwoordigen tijd, maar ook Nederland een hartelijken voorstander en vriend van het Nederlandsch hier te lande verloren.

In vroegere jaren heb ik wel eens met hem over internationale taalkwesties brieven gewisseld, en hem ook eenige malen gesproken. Telkens heeft Skeat, die in Nederland insgelijks onder taalkundigen, een welgevestigden eerenaam en faam bezat, mij zijn overtuiging te kennen gegeven, dat een studie van het Middel-Nederlandsch voor den beschaafden Engelschman, die zijn taal en haar oorsprong wil leeren verstaan en waardeeren, vruchtbaarder, ja noodiger, is dan de studie zelfs van het moderne Hoogduitsch.

‘Uw taal’, zeide hij mij, meer dan eenmaal, ‘is te lang hier in Engeland verwaarloosd. De ware grondslag van het meeste Engelsch is het Gothisch, dat enkel in Friesland nog gehandhaafd is gebleven. Zonder een goede kennis van het Gotisch en het oude Nederlandsch is het niet mogelijk den oorsprong van het Angel-Saksische Engelsch na te gaan.’

Eu Skeat hield niet op het Max Mueller na te zeggen: ‘Oud-Engelsch is Hollandsch’.

Hoeden-nijverheid in Suriname.

Te Paramaribo heeft zich een Comité gevormd, met het doel een hoedennijverheid voor de bevolking in 't leven te roepen.

Het bestaat uit de heeren Mr. P. Carst. Ds. A.E. Boers, de zendeling J. Schütz, Dr. J. Sack, F. Ricker en pater A. Verheggen.

Het Comité heeft zich om inlichtingen tot den Gouverneur van Curaçao gewend. De uitzending van een bekwamen hoedenvlechter is gevraagd. Tevens is verzocht om vlechtmateriaal. Getracht zal worden de kultuur aldaar te bevorderen van de palmsoort, die het vlechtstroo levert.

Nog eens het Nederl. nationaal Muziekfeest.

H. R(utters) in de N. Ct. een nabetrachting schrijvend over dit feest, vindt reden tot tevredenheid. Hij zegt o.m.:

‘We scheiden van het muziekfeest, met het bewustzijn, dat Nederland een schat van muzikaal scheppend talent bezit, dat we tal van krachten bezitten, die hard, ernstig werken en streven uit drang, uit inspiratie, dat we mogen spreken van een eigen toonkunst met een eigen, krachtige, zelfstandige toekomst.

Die overtuiging wint, hoewel zeer langzaam, toch meer en meer veld, en als een muziekfeest als dat van Juni te Amsterdam tot de verbreiding dier overtuiging het zijne heeft bijgedragen, dan mag men gerust zeggen, dat het veel nut heeft gesticht.’

Eigen kunst is eigen leven.

Het Verbond van Nederlandsche Kunstenaarsvereenigingen, bestaande uit: de Algemeene Nederlandsche Toonkunstenaarsvereeniging; het Genootschap Architectura et Amicitia; de Vereeniging Arti et Industriae; den Bond van Nederlandsche Architecten; het Genootschap van Nederlandsche Componisten; de vereeniging Haagsche Kunstkring; de vereeniging Moderne Kunstkring; de Nederlandsche Toonkunstenaarsvereeniging; de Nederlandsche vereeniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst; het Schilderkundig Genootschap Pulchri Studio; de

vereeniging St. Lucas; de Vereeniging van Letterkundigen; de vereeniging tot Bevordering van Grafische Vakken, heeft aan den Gemeenteraad van 's-Gravenhage een adres gericht, waarin het opkomt tegen het opdragen van den bouw van een nieuwen schouwburg aan een vreemdeling en wijzen op de vele voortreffelijke talenten onder onze nationale bouwmeesters, en op de zoozeer gerechtvaardigde verwachting onder alle Nederlandsche kunstenaars en kunstminnenden, dat hun overheden overal waar het mogelijk is, de nationale kunst erkennen, beschermen en bevorderen.

De aanhouder wint.

In 't October-nr. van verleden jaar kwam een Haagsche dame, lid van het A.N.V., op tegen de Fransche mededeeling van haar hoedenwinkelier, dat hij 'retour de Paris' was enz.

Dezen nazomer kreeg zij een in goed Nederlandsch gestelde uitnoodiging tot bezoek.

As alle leden van 't A.N.V. krachtig eerbied voor onze taal eischten, waren we ik korten tijd de vreemde poespas kwijt.

De Gilde viert.

[illegible]

Liederbriefkaarten.

Als wij de lezers van Neerlandia verwijzen naar het verslag van het vraaggesprek dat een der Redactieleden in 1910 met mej. Cato Scholten, de leidster der Rotterdamsche liederavonden voor het volk had, dan behoeven we de Vereeniging tot bevordering van den volkszang en haar pogingen om ook door liederbriefkaarten haar doel te bereiken, niet meer in te leiden. Wij kunnen dan dadelijk met de mededeeling komen, dat zij bij den heer C. Morks Czn. te Dordrecht twee nieuwe reeksen van zes heeft doen uitgeven, die zooals men uit de twee hierbij gevoegde proeven kan zien, zeer fraai geslaagd zijn.

De eerste reeks bevat:

De Gilde viert, van Emiel Hullebroeck; Van een bruid en een bruigom, van Dr. E.D. Pijzel; Vensterliedeken, van W.F.G. Nicolaï; Stil, gezellig, van Josef Huybrechts; Lied van het Alg. Ned. Verbond, van Em. Hullebroeck; De huiselijke haard, van Hendrika van Tussenbroek.

Het tweede zetal bestaat uit:

Brechtjebuor, van Cath. van Rennes; Ze wisten het wel, van J. Worp; De macht van 't kleine, van Cath. van Rennes; Zoo 'k wenschen mocht, van Bernard Zweers; Regendag, van V. Loosjes; Soldatenliedje, van Henri Zagwijn.

Alle kaarten dragen het motto:

Zingende mensen,
Gelukkige mensen.

En op den netten omslag prijkt het rijmpje:

Voor men zingt de woorden weten,
Anders wordt het lied vergeten.

De prijs is 3 cent per kaart. Elke reeks kost 15 cent in omslag.

Een hoogstnoodige landschapsontsiering.

Het bord te St. Mariaburg - nevens de spoorweglijn Antwerpen - Roosendaal - met den tekst: 'Nederlanders! Spreekt Nederlandsch in Vlaamsch-België', werd geplaatst door het Algemeen Nederlandsch Verbond van Antwerpen, in samenwerking met de Vlaamsche Wacht uit dezelfde stad.

Dit laatste verzuimden wij er in ons vorig bericht bij te vermelden.

Adresseering van brieven naar Nederland.

Als een bewijs, dat de bekendheid met Nederland in het buitenland dikwijls te wenschen over laat, en dat derhalve maatregelen, om die bekendheid te vergrooten, niet onnoodig zijn, kunnen drie brieven gelden, die door Afdeeling Handel binnen ééne week ontvangen werden. Een daarvan uit Spanje, was van een handelshuis afkomstig, dat blijkbaar goed was ingelicht, want het adres bevatte zelfs het huisnummer van het bureau van Afdeeling Handel; vermeldde echter als plaats van bestemming:

's-Gravenhage, A l e m a n i a .

Een brief van een groote maatschappij, uit de Vereenigde Staten van Amerika afkomstig, was geadresseerd aan het

Departement of Industries Amsterdam,
B e l g i u m .

De derde brief, van een belangrijk economisch tijdschrift in Amerika afkomstig, dat ook met het adres van Afdeeling Handel overigens volkomen bekend was, vermeldde:

The Hague, Germany.
(Handelsberichten).

Iersch nationaliteitsgevoel.

Uit de N.R. Ct.:

Het oorspronkelijk Iersch of Gaelsch schijnt de laatste jaren te herleven. Het is tegenwoordig lang geen doode taal meer en wordt op de volksscholen vrij algemeen geleerd. Te Dublin, Wicklow, Wexford en andere hoofdplaatsen ziet men de straatnamen thans in de twee talen: het Engelsch en het Iersch, boven elkaar vermeld, en het Iersch komt eerst! Te Rathdrum was ik verrast, in het vreemdelingenboek van het logement, meer bladzijden te bespeuren met Iersche opmerkingen in dicht en on dicht, dan Engelsche schrifturen, en van de laatste waren verreweg de meeste van Engelschen, 'vreemdelingen', gelijk de welgeaarde Ieren ze blijven betitelen.

Ned. Nijverheid in 't Buitenland.

Bij de 'Werf Conrad,' te Haarlem zijn in aanbouw twee tin-baggermolens voor Engelsche rekening bestemd voor Nigeria.

Deze molens hebben emmers van 4 cub. fut. De bagger-inrichting wordt gedreven door een Kromhout motor van 45 P.K. en de waterpomp door een Kromhout motor van 45 P.K.

Ook heeft de 'Werf Conrad' eene opdracht bekomen voor de levering van eene groote tinspuit-installatie voor Billiton, welke electrisch gedreven zal worden.

Hollandsch slachtvee.

Nu de Duitsche grenzen voor vee weer zijn opengesteld wordt in verschillende Duitsche steden Hollandsch vee ingevoerd en zeer gunstig beoordeeld.

Uit Karlsruhe werd dezer dagen aan de Köln. Zeitung gemeld, dat het een uitstekenden indruk maakt en beter voldoet dan het vee dat den laatsten tijd uit Frankrijk werd aangevoerd.

Een Batakker, die de Nederl. hoofdakke haalt.

R. Soetan C. Sp., de Bataksche onderwijzer, die voor acht jaren ongeveer naar Nederland kwam, met het doel hier het examen voor ambtenaar B.B. te doen, doch op aanraden van invloedrijke zijde ging studeeren voor de hoofdakke, is 24 Sept. j.l. er in geslaagd deze te behalen. Hij is de eerste der in Nederland studeerende inlanders, die zich deze bevoegdheid heeft weten te verwerven, terwijl hij in 1911 te Leiden ook de akte voor 't Maleisch haalde en de laatste jaren als leeraar voor deze taal aan de handelsscholen te Rotterdam en Haarlem werkzaam was.

De heer R. Soetan C. Sp. hooptnu weldra naar zijn geboorteland terug te keeren en daar in het belang van zijn landgenooten werkzaam te zijn.

Uitstekend!

In de faculteit van geneeskunde aan de Vrije Universiteit te Brussel zal, zoo meldt Minerva, dezen winter een reeks colleges gehouden worden in het Nederlandsch, om de Vlaamsche studenten de Nederlandsche vaktermen te leeren.

Uithangborden-onzin.

Te Amersfoort: Schoorsteenveger en C a a s j e f u m e e .

Te 's-Gravenhage: T o i l e t r o o m .

Langs den spoorlijn: Kathreiner smaakt als koffie, is echter onschadelijker en billijker.

Scheepvaart op Hongkong.

De scheepvaartbeweging te Hongkong onder Nederlandsche vlag ging in 1911 sterk vooruit, nam toen de zevende plaats in en stond slechts zeer weinig achter bij die onder Amerikaansche, Fransche en Chineesche, zooals blijkt uit de mededeelingen van het Ned. Consulaat aldaar.

Het Fransch diplomatieke taal?

Bij het bezoek van Keizer Wilhelm II aan Zwitserland zijn de wederzijdsche begroetingen en redevoeringen in het D u i t s c h uitgesproken.

Naampie.

Charivarius schreef in De Groene het volgend spotdicht:

De tijd van Bettékoo, van Annemie, Margreet en Aagje Is lang voorbij. We volgen nu het voorbeeld van het Haagje.

Zoo'n naampie op een y-tje klinkt zoo fijntjes, zoo coquetjes.

Marie, Christien, Jacoba, Anna, Mina is niet netjes.

We zeggen liever, Mary, Cobi, Annie, Tini, Mini,

En Kitty, Nelly, Wimmy, Elly, Florry, Lotti, Stini,

En Jet is veel te burgerlijk, fatsoenlijker is Jettie,

En Jenny, Molly, Henny, Dolly, Fanny, Anny, Hetty,

En Maggy, Rosy, Tilly, Grietie, Lizzy, Madzy, Corry,

En Bini, Carry, Emmy, Betty, Sally, Soezie, Dorry.

Een jongen heet geen Hein, maar Henny. Jan is plat; zeg Johnny,

En Willem dat moet Willy zijn, en Toon natuurlijk Tonny,

Gijsbert wordt Bertie, Bonnie staat voor... drommels ja hoe hiet d i e ?

Gelukkig nog dat Piet voorloopig Piet is, en niet Pietie!

Al wat uit Engeland komt is chic. Ja juist, maar je vergeet,

Dat dáár de waschvrouw Mary, en het vischwijf Kitty heet!

Eigen taal de voorrang.

Te Kopenhagen zijn een reeks feesten gegeven ter eere van het E n g e l s c h e eskader kruisers, dat daar op bezoek was. Op een feestmaal, den officieren

van het eskader door den Minister van Marine aangeboden, werd de eerste dronk ingesteld door Berntsen, den Minister-President. Hij sprak in het Deensch. Een Engelsche vertaling was gedrukt in handen der gasten.

Wij, grooter-Nederlanders verdonkeremannen bij zulke gelegenheden onze taal.

Een feestvierende vereeniging.

De Nederlandsche Vereeniging voor de Luchtvaart heeft in October haar vijfjarig bestaan gevierd. Zij deed het o.a. met een ballonvaart, waaraan drie Nederlandsche en twee Duitsche ballons deelnamen. Zij hield ook een feestmaal, waaraan met reden hulde werd gebracht aan wat de vereeniging in ons land voor de luchtvaart heeft gedaan.

Maar waarom moesten nu de uitnoodigingen tot dien feestmaaltijd in het Fransch zijn gesteld? Wie weet daar nu een redelijk antwoord op?

Een Ned. Consulaat.

Onlangs lazen wij een omzendbrief van het consulaat der Nederlanden te Gent. Links in den hoek stond het stempel van het consulaat gedrukt, met de woorden: 'Consulat des Pays-Bas - Gand'.

Wij hebben meermalen brieven van vreemde consulaten in Nederlandsche steden onder de oogen gehad. Wij herinneren ons o.a. brieven van het consulaat van Spanje, Zweden, Denemarken, Noorwegen,

Die hadden als bedrukt hoofd den naam van het consulaat steeds in de eigen taal: Spaansch, Zweedsch, Deensch, Noorsch.

Wat beteekent dat dan nu, dat ‘de consul der Nederlanden voor Oost-Vlaanderen te Gent’ - aldus de aanhef van dien omzendbrief - dien Franschen stempel voert?

Wilt heden nu treden!

Een lid van het A.N.V. te Utrecht schrijft:

Misschien kan het sommigen lezers van Neerlandia aangenaam zijn, naar aanleiding van het stukje over drie Ned. straatzangers (Sept.-aflev., blz. 213) te vernemen, dat het ‘Wilt heden nu treden’ het lievelingslied is van den Duitschen Keizer, naar mij onlangs in Duitschland verteld werd. Volgens mijn zeps man wordt het op school algemeen geleerd in een Deutsche vertaling of navolging.

Dan zouden die Deutsche scholen vele Nederlandsche dus voor zijn!

Bericht.

In het laatst verschenen nummer van De Vlaamsche Hoogeschool, het orgaan van de Vlaamsche Hoogeschoolcommissie, verscheen een merkwaardig antwoord van den heer H. Meert op de ‘Lettre au roi’ van Jules Destrée. Op dit antwoord, dat heel het Vlaamsche land door een algemeene instemming geniet en dat, om zijn doel beter te bereiken, in het Fransch werd gesteld, zoodat ook de geen Nederlandsch lezenden er kennis van kunnen nemen, komen wij in het volgende nummer terug.

Voor Afdeelingsavonden (vervolg)

Mr. Ph.C. la Chapelle, Den Haag.

Ernstige en luimige voordrachten.

F.A. Hoefler, Hattem.

Het Nederlandsch Openluchtmuseum (met lichtbeelden).

D.J. van der Ven, In de Betouwstr. 11, Nijmegen.

Onderwerpen: Het Ned. Openluchtmuseum - Vaderlandswaardeering (Met lichtbeelden).

Nieuwe leden

Groep Nederland.

Beschermende leden.

A. Smits-Gompertz,

Stratum bij Eindhoven.

Th.J. van Stockum, onder-directeur Petroleum-Mij.,
Sweelinckstraat 51,

Den Haag.

Dr. H. Schut Jr.,

Nunspeet.

J.H. van Schermbeek,		Huize Oud Groevenbeekbij Ermelo.
	Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
W. Buys,		Harderwijk.
	Opg. door den heer J.H. Staal,	Harderwijk.

Gewone leden.

Am. van Moorsel, fabrikant, Paradijslaan 5,	Eindhoven.
F.J. van Dijck-Huysmans, fabrikant,	Eindhoven.
H.P. Bergstein,	Eindhoven.
Jos. de Haes, fabrikant, Villapark,	Eindhoven.
M. de Heer, fabrikant, Wilhelminaplein,	Eindhoven.
Is. de Heer, Willemstraat,	Eindhoven.
Norbert van Reuth, letterkundige,	Eindhoven.
Dr. M.P. v.d. Loo, arts,	Eindhoven.
Ed. Sträter, koopman,	Eindhoven.
A. Bisdom, fabrikant,	Eindhoven.
A. Garvelink, industrieel, Villapark,	Stratum bij Eindhoven.
Joh. C. Raupp,	Stratum bij Eindhoven.
Jan van Dijck, Kanaalstraat,	Stratum bij Eindhoven.
J.G.L. Houthuysen, notaris, Sweelinck-straat 33,	Den Haag.
F.Th. Peereboom Voller, oud O.-I. hoofd-ambtenaar, Groothertoginnelaan 156,	Den Haag.
P.C. Kool, oud-Luit. Generaal, Sweelinck-straat 37,	Den Haag.
W. Boetje, gep. Luit.-Generaal Ind. leger, Sweelinckplein 7,	Den Haag.
Mr. A.M. Oudemans, oud-Resident N.O.-I.,	Den Haag.
J.W.F. Felix, commissaris van politie,	Harderwijk.
Dr. Timmers,	Harderwijk.
J.H. Fesevur,	Harderwijk.
O. Wisse, hoofd eener openbare lagere school,	Harderwijk.
G.A. Meyer, Kapitein der Genie,	Harderwijk.
G. Landheer, hoofd der m.u.l.o. school,	Harderwijk.
J.G. van Schaik, Pastoor,	Harderwijk.

J. Winters, postdirecteur,	Harderwijk.
W.F. v.d. Oudendijk Pieterse, gep. Kapitein Infanterie,	Harderwijk.
J. van Bochove, Kapitein der Infanterie,	Harderwijk.
Mevr. J.H. Staal-Slotemaker, Stationsweg,	Harderwijk.
Dr. J. Oudemans, oudheidkundige,	Putten.
A. Moll, hoofd der school,	Putten.
H.M. Kool, Pastoor,	Putten.
C.W.F. Baron Mackay,	burgemeester van Nunspeet.
D. Hoffman, notaris,	Nunspeet.
H. Belt,	Nunspeet.
Mr. G.A. Hoefhamer,	Tilburg.
J.G. Scheurer, lid Tweede Kamer St.-Gen.,	Ermelo.
Dr. B. Plomp Jr., arts,	Ermelo.
S. Posthuma, directeur zuivelfabriek,	Ermelo.
Dr. J.H.A. van Dale,	geneesheer-directeur van Veldwijk bij Ermelo.
Mr. H.J. Schönfeld,	burgemeester van Winschoten.
Firma E. Verwer & Co., uitgevers Nieuwe Winschoter Courant,	Winschoten.
Dr. H.M. Plas, leeraar Gymnasium, Langestraat 25,	Winschoten.
Dr. A.C.H. Boissevain, leeraar Gymnasium,	Winschoten.
Johs. Boersma, hoofdredacteur van het Nieuwsblad v/h. Noorden, Heereweg 20,	Groningen.
Mevr. G. Smit - Beumée, Radesingel 7,	Groningen.
Ds. J. Hulsman, Parklaan 1,	Groningen.
Ds. A. de Visser, Herv. Predikant, Martinikerkhof 5,	Groningen.
F.J. Witteveen, keurmeester van den waarborg, Zwanestraat 39,	Groningen.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
Mevr. de wed. Z. Hoek, Voorhoutstr. 1,	Den Haag.
Mej. E.J. Unger, Kortenaerkade 4,	Den Haag.
Opg. door den heer J. Hoogkamer,	Utrecht.

G.S. Donker, reserve Kapitein der Landweer, Laan van Utrecht.
N.O.-Indië 30,

Opg. door den heer Joh. Leiden.
Ph. Tuyt,

J.H. Brom, kunstdrijver-goudsmid, Drift 15, Utrecht.

Opg. door Dr. Gisbert
Brom.

Mej. Jacoba M. de Waal, litt, neerl. doct., Burgstraat Utrecht.
66,

Opg. door den heer J. Utrecht.
Aarnoutse,

L. Moll, Hugo de Grootstraat 20 bis, Utrecht.

Opg. door den heer W.L. Utrecht.
Nieuwenhuysen,

Mej. J.M. Hulshoff, Krullelaan 19, Zeist.

Opg. door den heer A.C. Leiden.
Pekelharing,

K.H. Moens, notaris, Beverwijk.

Opg. door Mr. W.H. Harderwijk.
Gesner v.d. Voort,

K. Kooiman, Noorderstraat 41, Sappemeer.

Mr. J.A. v.d. Mersch, subst.-griffier bij de Breda.
Arr.-Rechtbank, Karnemelkstr. 2,

Opg. door den heer W.H.L. Breda.
Uges,

- Mej. H.A. Siebert Coster, Emmastr. 37, Alkmaar.
 Opg. door het Bestuur der Afdeeling Alkmaar.
- A. Geluk, leeraar Hoogduitsch aan de R.H.B.S., Zwolle.
 J.H. Reiniers, leeraar wiskunde aan de R.H.B.S., Zwolle.
 Beiden opg. door den heer Zwolle.
 J.A. Meursinge,
- G.B. v.d. Werfhorst, techn.-stud., Hugo de Grootstraat Hof van Delft.
 29,
 Opg. door den heer W. v. Delft.
 Lankeren,
- C. Vermey, Binnenweg 219 b, Rotterdam.
 Opg. door den heer Rotterdam.
 W.G.M. de Koe,
- Mej. M. Leverstein, Schietbaanlaan 30 a, Rotterdam.
 Opg. door den heer W.M. Rotterdam.
 Leverstein,
- P. Molenaar, Zwijndrecht.
 Opg. door den heer H.G. Dordrecht.
 v.d. Esch,

Buitengewoon lid.

- Dr. Dupont, Ermelo.
 Opg. door Jhr. C.M.E.R.C
 von Bose.

Groep België.

Bijdrage *fr.* 5.

- Ger. Meert, S. Meyerstraat 7, Leuven.
 Rickmenspoel, Oude Markt 23, Leuven.
 Karel Reymen, S. Meyerstraat 7, Leuven.
 Lod. Stefens, Naamsche Str. 15, Leuven.

Raf. Bohyn, Naamsche Straat 63,	Leuven.
Michiel Bequaert, Fr. Lintstraat 119,	Leuven.
Theof. Ghoos, Diestsche Straat 103,	Leuven.
Michiel van de Kerkhove, Juste Lipse,	Leuven.
Fern, de Bock, Hoogeschoolplaats 13,	Leuven.
Rob. Gits, Mechelsche Straat 131,	Leuven.
Jan Guldentop, Vesaliusstraat 97,	Leuven.
Leo Rollier,	Denderleeuw.
E.H. Notelteirs, onderpastoor,	Esschene.
Paul Wambacq, Paleizenstr. 345,	Laken.
HoogEerw. heer abt Abdy Affligem,	Hekelgem.
Maur. Vertongen,	Hekelgem.
Lod. Bosteels, oud-burgemeester,	Teralfene.
B. de Leeuw, hoofdonderwijzer,	Teralfene.
Osc. van Nieuwenhove, gemeente-secretaris,	Teralfene.
B. van Nieuwenborgh, burgemeeser,	Teralfene.
H. Prieels,	Liedekerke.
Jozef Redant,	Liedekerke.
P. D'Hoe, burgemeester,	Liedekerke.
Allen opg. door den heer E.H. Vaast Bamps.	
A. Vanneste, kultuuroverste,	Bakala (Belg. Kongo).
Uydens, ketelmaker,	Leopoldstad (Belg. Kongo).
Beiden opg. door den heer (Wordt vervolgd). L. de Achten.	

Groep Ned. Oost-Indië.

J.H. Miset, asp. comm. van politie,	Weltevreden.
O.R.A. Michelsen, asp. comm. van politie,	Weltevreden.
A.H.A.G. Hellendoorn, ambt. K.P.M.,	Weltevreden.
Mevr. Hellendoorn,	Weltevreden.
H.A.E. Tennik, Genie Officier,	Weltevreden.
J.A. Wouters, 3e comm. O. & E.,	Weltevreden.
C.L. Vaessen, hoofd techn. bureau,	Weltevreden.

H. van Schooneveld, leeraar Gymn. Willem III,	Weltevreden.
W. Croese, sergeant der Infanterie,	Weltevreden.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Weltevreden.
J. Wethmar, beambte K.P.M.,	Weltevreden.
J.H. Klooster, leeraar P.H. School,	Weltevreden.
Beiden opg. door den heer H.C. Kerdel,	Weltevreden.
W. Leyh Jr.,	Weltevreden.
Th. de Vletter Jr.,	Tegal.

Buitenland.

Beschermend lid.

Ed. L.W. van Dobben, 28 Avenue Malanssena,	Nizza (Frankrijk).
Opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	

Gewone leden.

H.D. Dormehl, opzichter Naturellen Locatie,	Potchefstroom (Transv.).
C.E. Bezuidenhout, Doornbult 112,	distr. Liochtenburg (Transv.).
Beiden opg. door het Best. der Afd.	Potchefstroom.
F. Kromhout, onderwijzer Leliefontein School,	Carolina (Transv.).
P. Dreckmeier,	
Hebron, Postk. Bonnefoi, distr.	Carolina (Transv.).
Beiden opg. door den heer W.	Hovy, Carolina.
C.F. Mijnhardt,	Ventersdorp (Transv.).
Van Wijk de Vries, Bus 26,	Ventersdorp (Transv.).
B. Potgieter,	Ventersdorp (Transv.).
E.P. Snijman, Bus 38,	Ventersdorp (Transv.).
F.J.S. Bukes, Bus 43,	Ventersdorp (Transv.).
J.P. Krige, Bus 12,	Ventersdorp (Transv.).

C.J. v.d. Merwe, Bus 34,	Ventersdorp (Transv.).
N.C. Gey van Pittius,	Ventersdorp (Transv.).
E.J. Smith, Bus 35,	Ventersdorp (Transv.).
Dr. A.C. Schulenburg, Bus 21,	Ventersdorp (Transv.).
J.C. Markotter, Bus 45,	Ventersdorp (Transv.).
J.G. Roscher Jr.,	Ventersdorp (Transv.).
J.D.K. Brandt,	Ventersdorp (Transv.).
H.J. Weber,	Ventersdorp (Transv.).
Jas E. Bray,	Ventersdorp (Transv.).
J. Vorster,	Ventersdorp (Transv.).
A.J. de Villiers,	Ventersdorp (Transv.).
C.J. de Jager, Bus 45,	Ventersdorp (Transv.).
J.H. van Heerden, Bus, 25,	Ventersdorp (Transv.).
J.G. Roscher,	Ventersdorp (Transv.).
J.H. Neethling, Bus 45,	Ventersdorp (Transv.).
Jozef D. Swanepoel,	Ventersdorp (Transv.).
Chas E. Adams,	Ventersdorp (Transv.).
H. du P. Pickard, Bus 3,	Ventersdorp (Transv.).
H.P. van Aswegen,	Ventersdorp (Transv.).
J.A. Engelbrecht,	Ventersdorp (Transv.).
M.C. de Beer J. Az.,	Ventersdorp (Transv.).
A.S. Roscher J. Gz.,	Ventersdorp (Transv.).
T.F. Visser,	Ventersdorp (Transv.).
J.H.V. Zwanepoel,	Ventersdorp (Transv.).
A.R. Bukes, Bus 43,	Ventersdorp (Transv.).
G.J. IJssel, Elandskuil,	via Ventersdorp (Transv.).
P.E. de Villiers, Kafferskraal, Postk. Gruispan,	via Ventersdorp (Transv.).
A.M. Grundlingh, Klipplaatdrift,	via Ventersdorp (Transv.).
H.A. Smith, Klipplaatdrift,	via Ventersdorp (Transv.).
H.P. van Zijl, Bovenste Oog, Postk. Klerkskraal,	via Ventersdorp (Transv.).
T. Mc. Donald, Ratzegaaiskraal,	Postk. Ventersdorp (Transv.).
P.J. Vermaas, Makokskraal,	Postk, Ventersdorp (Transv.).
S.J. van Zijl, Roodepoort,	Postk. Ventersdorp (Transv.).

G.J. Wissing, Blesbokfontein,	Postk. Dovesdale (Transv.).
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Ventersdorp.
L.G. Vuyk, 32 West 94th Str.,	Nieuw-York City.
A. 't Jong, p/a. firma Volker & Bos,	Port Said.
Opg. door den heer B. Kroon,	Port Said.
P.P. Venter, 20a elfde straat,	Vrededorp (Transv.).
P. de Bruyne Jr., Winchester Huis, Myners Teringkantoor,	Johannesburg (Transv.).
H.J.C. Groeneveld, Bus 1946,	Johannesburg (Transv.).
J.S. Hoek, Bus 1539,	Johannesburg (Transv.).
J.I. Louw, Bus 199,	Johannesburg (Transv.).
Allen opg. door het Best, der Afd.	Johannesburg.
C. Boot, Trescowstr. 27,	Berlijn, N.-O. 55.
H.B. Driessen, Dreysestr. 3,	Berlijn, N.-W. 21.
L.D. Hoefakker, Borsigstr. 3 vorn 1 Tr.,	Berlijn, N. 4.
H. Damerau, Kaiserin Augusta Allee 41,	Berlijn-Charlottenburg.
Allen opg. door het Bestuur der Afd.	Berlijn.

Wegens plaatsgebrek moeten Afdeulings- en Takkenverslagen ditmaal tot het volgend nummer blijven liggen. Red.

Valsche Schaamte?

‘Toen de gezamenlijke aanwezigheid in Nederland van eenige Afrikaansche mannen en vrouwen, hoog in eere bij heel den Nederlandschen stam, een uitgezochte aanleiding bood tot eene door de bedoeling gewijde samenkomst van dezen, met een aantal Nederlandsche mannen en vrouwen van lang beproefde, trouwe vriendschap voor het Afrikaner land en volk, heeft het Hoofdbestuur der Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging een maaltijd voorbereid, welke den 26sten van de maand October 1912, te twee ure is gehouden geworden in de Koningszaal van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap Natura Artis Magistra te Amsterdam. De Afrikaansche gasten van het Hoofdbestuur waren: Generaal C.F. Beyers, Kommandant-Generaal van de burgerwacht der Unie van Zuid-Afrika en mevr. Beyers; de HoogEdele heer Oud-President F.W. Reitz, voorzitter van den Senaat der Unie, Eerelid der Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging en mevr. Reitz; Doctor H.D.J. Bodenstein, nieuw benoemd Hoogleeraar in het Romeinsch-Hollandsch Recht aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam en mevr. Bodenstein; de WelEerwaarde heer H.D. van Broekhuizen, Predikant der Nederduitsch-Hervormde of Gereformeerde Kerk te Pretoria en mevr. Van Broekhuizen. Met groote ingenomenheid heeft het Hoofdbestuur voornoemd de gelegenheid aangegrepen om tevens bij dezen maaltijd uiting te geven aan zijne gevoelens van hoogachting en erkentelijkheid aan de verder in Nederland vertoevende Eereleden der Vereeniging en hunne vrouwen. Eereleden-gasten dan waren de heer Doctor W.J. Leyds, Oud-Gezant der voormalige Zuid-Afrikaansche Republiek en de heer B.H. de Waal, Oud-Consul-Generaal der Nederlanden te Kaapstad. Als Eeregast was nog tegenwoordtg de heer F.M. Knobel, Consul-Generaal der Nederlanden te Pretoria.’

Zoo luidde het voorblad der op geschept oud-Hollandsch, voornaam, met echt oude letters en vignet gedrukte dischkaart. Deftig als deze was, verliep het geheele feest; eene deftigheid die aan den hartelijken toon en levendige opgewektheid een groote bekoring gaf. Muziek was niet aan tafel; van tijd tot tijd klonk een lied; het eerst:

O Land gekocht door bloed,
Door vrome heldemoed,
Gij zijt mij dier;

een Zuid-Afrikaansch Volkslied, maar niet het Volkslied; dit is nog altijd hetzelfde als in den oorlogstijd en aan geen Nederlander onbekend; waarin staat van ‘Dat vrije volk zijn wij!’, woorden die na de onderwerping in den aanvang schrijnden, maar die nu enkel historische beteekenis hebben gekregen, zooals ons Wilhelmus. Lieder en blijven; geslachten schrijden voort, begeleid door hun levenwekkende klanken, die geen woorden behoeven.

En daarna een luchtig, snaaksch dingetje:

Ali Brand, di liefste van mijn land,
Kom laat ons onse skapies in één klompie ja’,

waarin de Afrikaners aan tafel ergens schik hadden; zij kenden het niet. En toch staat het in den Bundel van Mansvelt! Zouden de Afrikaners ook in zoover weer van ons bloed blijken, dat ook zij hun eigen liederen niet kennen? Engelsche songs gaan nog

voor, zooals bij ons het vreemde lied voorging en soms nog voorgaat. Wij Nederlanders, worstelen hierin tegen een oud-historisch verschijnsel; de Afrikaners zijn nog banje jong en moet oppas. Zalig toch die zijn juk draagt in zijn jeugd!

Van Ali Brand is de oorspong onbekend; 't is als met onze mooiste oude liederen; zij begeleiden de gaande en komende geslachten, maar laten in nevelen wie ze het eerst zongen. Klanken uit duister naar licht. Zoo ook was het met het lied dat toen kwam: Gertji, een beurtzang.

Wanneer kom ons troudag, Gertji?
Hoe 's dit dan so stil met jou?
Ons is so lank verloof al, Gertji!
Dit is tijd dat ons gaat trou.

En als die vrijer later in het vers eieren voor zijn geld vraagt en zingt:

Nonni, lich jou sluier,
Kom en geef 'n soen ver mij,

dan antwoordt de vrijster, te praktisch om onnut werk te doen:

Janni, al di soentjes help ni,
Kijk ver Pieter en ver Griet;
Vandaag wil hul mekaar ni hè ni:
Al di soentjes is ver niet.

Ook dit schalksche zangstukje is in Holland beter bekend dan in Afrika. Een deel der Afrikaansche letterkunde gaat over Holland naar het eigen land, zooals dat het geval was met een deel der Vlaamsche.

Tot slot werd gezongen: Overtuiging, woorden en muziek van Henri Vink.

Scheemring hangt droef over t dierbaar Vaderland;
't Licht is omneveld en het duister waart rond.

Scheemring, dat was het. Want dit gedicht was een muziek geworden stemming; beklemmdheid en zorg gedurende den oorlog om het land dat in worsteling lag met overmachten vijand. De man die meester was van tonen maar onmachtig met het woord, die geen dichter kon vinden die op zijn melodie den tekst zong, zong zelf in een slapeloozen nacht de woorden bij zijn muziek, zoo dat zij één waren en tot kunstwerk samensmolten. Henri Vink, indertijd een onzer beste componisten, door Liszt zelf geprezen en aangemoedigd, verdient te blijven leven in Overtuiging, gewijden zang uit donkere dagen. Maar de Afrikaner staat niet graag stil bij den ernst; hij ziet liever vooruit, lachende en levensblij. Dat nu is een der redenen waarom hij zoo verrassend spoedig zich zelf in eigen land weer een eigen te huis heeft geschapen. Toch zal Overtuiging bij hem blijven leven en evenals aan dit feestmaal, op eens de stemming wekken, die herinnering waarborgt.

Den dronk op hem uitgebracht beantwoordde Gen. Beyers uitvoerig, beginnende met de bekende anecdote, hoe de Boeren doodsbenauwd waren geweest over de Engelsche lydietbommen, die naar het gerucht, barstende een zóó giftigen damp verbreidden, dat een mijl in den omtrek alles stikte. Maar sedert zoo'n bom geslagen was tusschen 120 schapen en bij 't wegtrekken van den damp er 121 waren overgebleven - een schaap had kalm gejongd in damp en misbaar -, was alle vrees van de Boeren verdwenen. Zóó was bij spreker ook de vrees verdwenen voor al de bommen van loftuiting op hem gericht, want hij was er niet door geschaad geworden, integendeel. En daarop sprak deze vriend van Holland, die evenals zijne vrouw voor het eerst Europa bezocht, oprechte woorden van hartelijke waardeering voor ons volk, en van hoop op blijvende, innige samenwerking. Hij herinnerde in het bijzonder aan hetgeen Holland ook na den oorlog voor Afrika had gedaan, het verschaffen van boeken, waarnaar altijd nog zoo groote behoefte is, het stichten en in stand houden, ondanks alle moeilijkheden, van het Hollandsch hospitaal te Pretoria. Op de wenschelijkheid van uitbreiding der handelsverbindingen tusschen de twee landen, legde hij den nadruk.

Generaal Beyers is op dit oogenblik weer onderweg naar Afrika. Men denke bij zijn Kommandant-Generaalschap niet uitsluitend aan het militaire; veeleer is het een

kwestie van volksopvoeding. Hoe kort is het nog geleden dat de Boer in ongeordenden staat leefde, zich kante tegen elke belasting, geen middenpunt van samenleving kende dan zich zelf. Nu moet hij tot in de uiterste hoeken van het onmetelijke veld worden opgezocht en ingelijfd bij de Unie-Burgerwacht! Een wet die sterke tegenkanting ondervond en waarvan de toepassing enkel genade zal vinden, omdat zij is toevertrouwd aan een man als Beyers, den held van Zoutpansberg, den Geus, getrouw tot aan den bedelnap. Die zal zeker niet dulden dat de wet der tweetaligheid en het recht op een fier eigen volksbestaan, in de Burgerwacht der Unie van Zuid-Afrika voor de Afrikaners averechts wordt vertolkt.

Ruim tweehonderd zaten aan, onder wie een zeventig dames en een veertig Afrikaners. Wat anders zoo vormelijk kan klinken, de toosten naar de rij op de gasten een voor een, dat viel nu geen oogenblik lang; allen, die het gold, waren aan tafel bekend en bij ieder hoog in eere. 't Was een hulde in eenvoud, soms uitbarstende in geestdrift.

In geestdrift. En hier volge een woord van tegenkanting tegen hetgeen in de laatste jaren zoo dikwijls in het openbaar werd gezegd of geschreven, en ook op dit feest werd gehoord, als zoude die geestdrift die ons volk heeft bezielde in den gedenkwaardigen Zuid-Afrikaanschen oorlog, een vuurwerk zijn geweest waarover wij het best doen niet meer te spreken. Zóó is de Nederlander! Maar moest hij een zijner mooiste uitingen aldus verloochenen? Prikkelbaarheid en opvliegendheid zijn bij ons zeker geen nationale eigenschappen, wel dikwijls onverschilligheid voor wat gaat buiten eigen kleinen kring. Geestdrift en groote gedachten wekken bij ons volk argwaan; wij spreken licht van overdrevenheid en groote woorden. Mooi-sprekers zijn wij dan ook niet; onze redenaars willen niet verblinden; zij beredeneeren en betoogen; wie anders doet, slaat door. Onze kunst mist groot gebaar; onze taal is nauwkeurig en stipt, rechthout als onze slooten en polders. En zulk een volk, dat zoo in en voor zich zelf leeft, dat zoo bang is voor 'drukte', dat vliegt plotseling op, als één man, in heftige verontwaardiging om wat het schandelijk bedrog en onrecht denkt, het schreeuwt het uit dat heel de wereld het hoort en offert welgemoed en blij, zelfs van den schamelen voorraad, ten bate van hen die worden verheerlijkt als helden van eigen Nederlandsch bloed. Voor mij ligt een brief uit die dagen van een oude Hollandsche dame, wier vier zoons in den oorlog waren, en die wenschte meer jongens te bezitten om meer met de Boeren in het veld te kunnen brengen. 't Was niet een oorlog van anderen toen, 't was van ons zelf en wij hebben gejuicht en geleden, veel inniger dan iemand in Afrika ooit heeft kunnen bevroeden. Wij Nederlanders hebben in die dagen getoond wat we waren, als naar Vondel's woord, onze onderziel werd geraakt. Springtij duurt

nooit lang, maar wijst toch hoe ver boven peil het kan stijgen.

Niet over onze uitingen van 1899 en twee volgende jaren hebben wij ons te schamen. Wij zouden dat moeten doen, had Zuid-Afrika's lot ons nuchter praktisch gelaten. Dat, nu de strijd lang is uitgestreden, zooveel Nederlandsche mannen en vrouwen in ernstige vriendschap, met Afrikaners in de hoofdstad van ons land te zamen komen, om te getuigen van wederkeerige aanhankelijkheid, dat is wel een bewijs dat de uitbarsting van toen niet enkel knetterend vuurwerk was, zoo aan en zoo weer uit.

Nederland kan steeds met vreugd terugzien op zijn aandeel in den Boerenstrijd. Het toonde zich toen op zijn allerbest en voelt zich, wat het zegge, daarna beter.

Lichtbeelden-avonden.

Zooals misschien nog niet genoeg bekend is, verzamelen de Lichtbeelden-Commissies van het Verbond in Nederland en in Oost-Indië sedert eenigen tijd lantaarnplaatjes, betrekking hebbende op het werk, door leden van den Nederlandschen stam in Europa, Azië en elders tot stand gebracht. Het doel is om door de vertooning van lichtbeelden meer waardeering te wekken voor het vaak stille, bescheiden en toch zoo belangrijke werk van velen, die onzen stam tot sieraad strekken.

De nationale opvoeding liet hierin tot dusver nog veel te wenschen over: de juiste gegevens ter beoordeeling van volksaard en volkskracht zijn nog lang geen gemeengoed.

Ons volk heeft nog een beschamend gemis aan zelf kennis, ja, aan zelfbelangstelling. In rustig, beredeneerd zelfvertrouwen legt de Nederlander het, dientengevolge maar al te vaak af tegen andere volken. Bedroevend dikwijls komt hij niet eens op de simpele gedachte, dat hij ook wel zou kunnen, wat een ander vermag te doen. En dit gemis aan zelfbewustzijn, deze zelf-hypnose verlamt ons optreden naar buiten in vele gevallen.

Het is natuurlijk niet de bedoeling om aan te moedigen tot ondoordachte wederkeerige ophemeling, die bestaande gebreken ontkent en dus verbetering tegenhoudt, maar men vergete niet, dat het nog veel gevaarlijker is, in de tegengestelde richting te overdrijven.

Wat wij noodig hebben is een op kennis en in zicht gegronde waardeering van eigen landaard. Wij Nederlanders dienen te weten en te begrijpen, wat wij in den strijd om het bestaan aan elkander hebben. Die nadere kennismaking zal bij een van 'humbug' afkeerig volk als het onze wel meevallen en dit moet ons ten slotte meer durf, meer houding geven in den internationalen omgang.

Is het bovendien ook niet redelijk, dat wij onze eigen land- en volkenkunde meester zijn, voordat we ons werpen op de buitenlandsche ethnographie; dat wij ons eigen huis eerder en beter kennen dan de straat?

Geen beter middel nu, om die kennis in zeer ruimen kring te verspreiden dan het pakkende middel der aanschouwelijke voor-houding: leeringen wekken, maar... lichtbeelden trekken.

Wanneer alle leden van het Algem. Nederlandsch Verbond er naar vermogen toe wilden medewerken om de verzameling lantaarnplaatjes der Lichtbeelden-Commissie te verrijken, zou deze zeker kunnen worden wat beoogd is: een museum van Groot-Nederland, een gedenkteken van den Nederlandschen Stam.

Adres der Nederl. L.-C.: C. van Son, Dordrecht.

Adres der Ned.-Indische L.-C.: Dr. Kerbosch, Buitenzorg.

De Taalstrijd in Ierland.

In het Handelsblad van Antwerpen stond kort geleden een beschouwing over dit onderwerp, waaraan om de overeenkomst met den Vlaamschen en Afrikaanschen taalstrijd het volgende is ontleend:

Het eerste edikt van officieele afschaffing der Iersche taal dagteekent van het jaar 1367. Maar het hielp niet veel. Gedurende alle eeuwen van rechtstreeksche vervolging bleef de Ier getrouw aan zijn taal en landaard. Men kon hem wel zijn grond en leven ontrooven maar zijn moederspraak niet. Wat meer is, zoo krachtdadig was de invloed van het Iersch, dat het de Engelschen zelf Iersch maakte naarmate zij in Ierland drongen. In het Iersche parlement van 1571, samengesteld uit ingeplante Engelschen, was er slechts één lid, de graaf van Ormond, die Engelsch kon spreken.

Sedert honderd jaren is het ‘verengelschen’ met reuzestappen vooruit gegaan. Het lagere, zoogezegd nationaal onderwijs ontnam de moederspraak aan de kinderen.

De wet van 1831, door Stanley en den anglikaanschen aartsbisschop Whateley opgesteld, had klaarblijkelijk het dooden van den Ierschen geest ten doel. Officieel werd het Iersch niet verbannen, maar in de streken waar men nog Iersch sprak zond men schoolmeesters, die slechts Engelsch spraken, en toen men aan een hunner vroeg hoe hij handelde met de kleine Ieren, die geen Engelsch verstonden, antwoordde hij, met de handen het gebaar makend alsof hij een nat stuk linnen uitwong: ‘Binnen twee jaar tijd heb ik er het Iersch uitgeperst.’ De namen der Iersche helden mochten niet uitgesproken worden in de klas, of, erger nog, men vervalschte de geschiedenis en van manhaftige martelaars maakte men ‘brigands’. Er leven nog ouderen, die zich wel herinneren dat men hun een bordje aan den hals bond, waar men een kruisken op schreef voor elk Iersch woord, en zooveel kruiskens, zooveel stokslagen na de klas.

Alles wordt Engelsch. De taal, de manieren, de kleederdracht, zelfs de namen der kinderen. Maar ook de zeden verderven, het geloof vermindert naarmate de volksgeest verdwijnt.

Zulks was de toestand van het Iersche volk toen de taalstrijd begon. Andere vijanden rijzen nu op.

Het broeinest van alle vijandschap is de oude Dublinsche Hoogeschool ‘Trinity College’, en de eerste pijlen kwamen van over haar eeuwenoude muren. De aanval was hevig. Hoogleraar P. Mahaffy schreef: ‘Kunstmatig de Iersche taal weer opwekken? Het is een stap achterwaarts, het is terugkeeren tot de barbaarschheid.’

De uitval was al te bitsig om onbeantwoord te blijven. Taalgeleerden als Zimmer van Greifswald, Dottin van Rennis, Windisch van Leipzig, Stern van Berlijn, H. Redersen van Kopenhagen, weerlegden punt voor punt de valsche beknibbelingen der Dublinsche Ierenhaters. De vijanden der Iersche taal gaven den moed niet op; zij wilden de beweging ‘versmachten in het belachelijke.’ De ‘Board of National Education’ en de ‘Board of Intermediate Education’ beschikken over de geldkast en het programma van het onderwijs.

Het Iersch afschaffen kunnen en durven zij niet, maar dwarsboomen zullen zij het. Weliswaar wordt in 1901 het Iersch toegelaten als bijzondere bijgevoegde taal in het lagere onderwijs, maar men stelt het verre achter het Fransch en Duitsch; en wat al

kleingeestige haarkloverijen. De onderwijzer ontving 10 sh. of 1260 fr. per leerling om het Iersch aan te leeren, binnen den schooltijd en in 1905 weigert de schatkist hun reeds die kleine toelage. Eindelijk komt het vrijgezind ministerie aan 't bewind en nu komt er een weinigske hoop opdagen.

De taalstrijd is dus op zijn hevigst. Wie nu zal de overwinning behalen, de Engelsche 'Boards' of de Iersche 'League'? Indien de Ier wil is de zege ver-

zekerd, en willen doet hij. De volgende cijfers bewijzen zulks:

In 1899 waren er 105 scholen met 1371 leerlingen waar men het Iersch aanleerde; in 1911 telt men er 3176 met 146.655 leerlingen. In 1899 legden 272 studenten van het middelbaar onderwijs hun examen af in het Iersch, in 1911 klom dit cijfer tot 3116.

Nederl. waterbouwkundigen in China.

‘Wat hier te lande door Nederlanders op het gebied van den waterstaat is verricht en thans nog verricht wordt.’ Onder dit motto heeft de Nederlandsche vice-consul De Meester te Peking een belangrijk verslag uitgebracht, dat in het onlangs verschenen *Oranjeboek* heeft gestaan.

Nederlanders waren of zijn nog aan de volgende waterstaatswerken verbonden: In de eerste plaats de verbetering der Wangpoerivier - de verbinding van de havenstad Sjanghai met de Jangtse. Men herinnert zich aan welke aanvallen de Nederlandsche ingenieurs van naijverige zijde blootgesteld zijn geweest. ‘Het moet daarom’, zegt vice-consul De Meester, ‘voor den hoofdingenieur (De Rijke) een groote voldoening geweest zijn, dat niet alleen de uitkomst de juistheid van zijn inzichten aantoonde, maar dat ook toen in September 1910 het verslag van de drie bekende Engelsche ingenieurs Sir John Wolfe Barry, Sir W. Matthews en Ant. G. Lyster, wier oordeel door de Algemeene Kamer van Koophandel te Sjanghai in zake de Wangpoeverbetering was gevraagd, verscheen, het plan-De Rijke alsook de uitvoering daarvan, voor zoover die reeds had plaats gevonden, zeer werden geprezen.’

Op 1 Juni 1911 werd het uitvoeren van het door verzanding noodig geworden baggerwerk voor een bedrag van 1.000.000 taelz toegewezen aan de Ned. Maatschappij voor Havenwerken. Van het materieel, dat bij de werken in de Wangpoe in gebruik is of was, is een groot deel uit Nederland afkomstig en wel van de Kon. Grofsmederij te Leiden, de werf ‘Conrad’ te Haarlem en de firma L. Smit & Zoon te Kinderdijk.

Bij de werken tot verbetering van de Haiho, de rivier welke Tientsin met de zee verbindt, trad in 1901 de Nederlandsche ingenieur J.C. Vliegenthart in dienst. Voor het daarbij te pas komende uitdiepingswerk van het Fergusonkanaal (dwars door de Takoezandbank) werd bij A.F. Smulders te Schiedam, die reeds verschillende andere werkvaartuigen leverde, een slibzuiger besteld.

In de tweede plaats bespreekt de vice consul De Meester de nog uit te voeren werken, waaraan de Nederlandsche naam mogelijk ware te verbinden. Daartoe behooren de verbetering der Liao-rivier bij Nioetsjwang (het vroegere Jinkau), omvattende het maken van een kanaal door de riviermondingszandbank, het baggeren van verschillende gedeelten enz. Daartoe door de Chineesche overheid aangezocht, bezocht de ingenieur De Rijke ook Nioetsjwang en bracht over zijn bevindingen verslag uit aan den gouverneur van Mandsjoerije.

Zeer uitvoerig is het verslag over de werken tot voorkoming van overstromingen.

De groote doorbraak, welke in 1887 in den zuidelijken dijk bij Laitoengtsai plaats vond, was min of meer de aanleiding tot de reis naar het overstromingsgebied van de Gele Rivier van den toenmaligen kapitein der Genie P.G. van Schermbeek en den heer A. Visser, lid der aannemersfirma Volker & Bos, die door de Vereeniging tot bevordering van de uitvoering van werken in het buitenland door Nederlanders

in het najaar van 1888 waren uitgenoodigd om, bijgestaan door den civiel-ingenieur B.W. Blijdenstein op kosten van de Vereeniging ter plaatse de noodige gegevens te verzamelen, waarop zij aan de Chineesche regeering voorstellen zou kunnen richten tot het maken van een plan van verbetering der Gele Rivier en wel in de eerste plaats wat het benedengedeelte, van het loessgebied af, betreft.

Genoemde Nederlanders maakten in 1889 uit Tientsin twee tochten naar de rivier, een in het voorjaar en een in het najaar.

Aan de hand van de door hem verzamelde gegevens ontwierp de heer J.G.W. Fijnje van Salverda, voorzitter der hierboven bedoelde Vereeniging, een voorloopig verbeteringsplan voor de Gele Rivier, dat omstreeks 1891 aan de Chineesche regeering werd aangeboden. Reeds te voren hadden de beeren Van Schermbeek en Visser een verslag van hun bevindingen, gedurende den eersten tocht opgedaan, aangeboden aan den toenmaligen Onderkoning der provincie Tsjili, Lihoengtsjang.

Ook al schijnt de wijze, waarop de Chineezzen sommige werken, als b.v. den aanleg van dijken, uitvoeren, niet altijd onverdienstelijk, zoo zijn de hierboven genoemde Nederlandsche deskundigen van meening, dat zonder een wetenschappelijk plan, berustend op een stelselmatig verrichte opneming der rivier, van een afdoende verbetering der Hoang-ho geen sprake zal kunnen zijn.

Hollandsche woorden in het Engelsch.

De Volkstem ontleent aan de Cape Times een artikel over Nederlandsche woorden, die in den loop der tijden in het Engelsch zijn overgegaan, gelijk Longan Pearsall Smith in zijn boek over de Engelsche taal aangeeft.

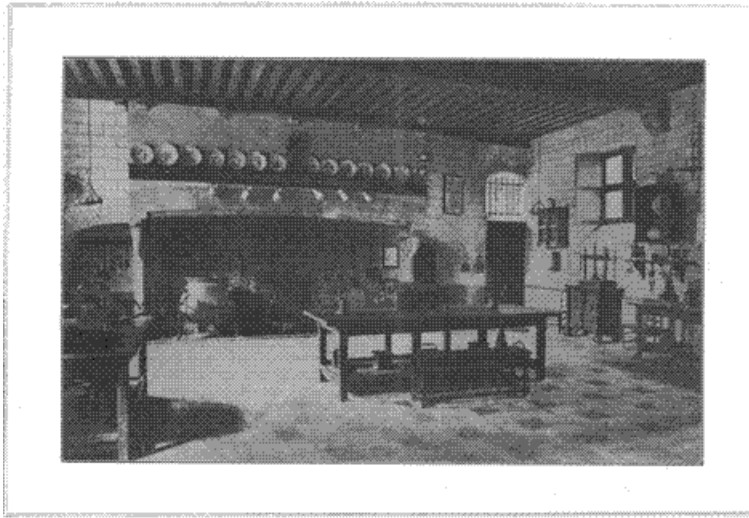
Vlaamsche wolwevers, in Engeland gekomen, brachten een aantal Vlaamsche vakwoorden in het Engelsch over, zoodat de Zuid-Afrikaansche boer bij zijn schapenteelt een groot aantal uitdrukkingen gebruikt, die ook in het Engelsch bestaan. Vlaamsche en Hollandsche bierbrouwers hebben in de 15e eeuw verscheiden woorden uit hun bedrijf in Engeland gebracht, zoo hop, schuim (scum), tobbe (tub).

Zouden - in het voorbijgaan gevraagd - die Hollanders, die tegenwoordig er graag van spreken, dat zij 's morgens hun 'tub' nemen, weten, dat zij een Hollandsch woord gebruiken, alleen maar in Engelschen vorm?

'De meeste hollandsche woorden - zoo gaat in de Volkstem de Cape Times voort - in de engelse taal zijn scheepswoorden, zegt de heer Smith, ja, onze techniese termen voor de zeevaart zijn voornamelijk aan 't Hollands ontleend. Dit bewijst hoeveel Engeland dankt aan de zeelieden en vissers van Nederland. Onder de woorden, waarvan men kan nagaan dat zij van Vlaamse, Hollandse of Nederduitse oorsprong zijn, vindt men reeds in de XIV eeuw bowsprit (boegspriet) en skipper (schipper), en in de XV eeuw hoy (verg. de hollandsche zeemansroep "hooi!"), pink, scout (schout bij nacht, hoofdofficier bij de marine), keel ('t nederlandse kiel), lighter (ned. lichter), pump, leak, die beide eerst alleen als zeemansuitdrukkingen in gebruik waren, freight (ned. vracht), buoy (ned. boei). De heer Smith geeft nog 'n groot aantal woorden om aan te tonen, dat 't waar is, dat de meeste termen bij de engelse zeevaart aan 't Hollands zijn ontleend. Zelfs in de achttiende eeuw worden nog woorden uit 't Hollands der zeevaarders in 't Engels opgenomen.'

Weer, even, een vraag: als verkenner en padvinder het moeten afleggen - naar 't hier en daar wel schijnt - voor 'scout', zouden wij dan maar niet ineens 'schout' zeggen?

In het Engelsche leger zijn er niet zooveel Hollandsche woorden overgenomen, maar toch nog verscheiden. Wat op zijn Hollandsch ‘exerceeren’ heet, heet in het Engelsch ‘drilling’, het Hollandsche drillen, ‘door britse soldaten van hun veldtochten in Holland mee naar Engeland gebracht, zoals zij ook meer hollandse uitdrukkingen in de engelse taal hebben ingevoerd, o.a. de woorden furlough (ned. verlof), scone (ned. schans), onslaught (ned. slachting).’

Oudvlaamsche keuken in Gruuthuuse te Brugge.

Vacantiereisje door Vlaanderen*).

II (Slot).

Op Donderdag 25 Juli wandelden wij des ochtends over de Groote Markt van Brugge naar de O.L. Vrouwenkerk en bewonderden er de prachtige, witmarmeren Madonna van Michel Angelo die op een zijaltaar staat en op bestelling van een Brugsch burger werd vervaardigd. Daarna de schilderijen - hoe genoot ik van het weerzien der aan Mostaert toegeschreven Moeder van de Zeven Smarten, die ik tien jaar geleden op de Brugsche tentoonstelling van primitieven het eerst zag - en ten slotte de koperen graven waarin Karel de Stoute en zijn jonggestorven dochter en opvolgster, Maria van Bourgondië, naast elkander rusten.

Om tien uur ontsloot het Sint-Jansgasthuis zijn deuren voor ons en zagen wij de rijke Memlincverzameling, waarvan de reliquiënkast der H. Ursula het schitterende middelpunt vormt. Hoe aardig klonk ons het Vlaamsch in de ooren van het vriendelijke, oude mannetje dat de uitleggingen gaf. Hij vertelde niets bijzonders, maar hoe goed paste bij die schilderijen dat zoete Vlaamsch: 'In het midden Onze Lieve Vrouwe met het kiendje, rechts de hillige Barbara, links de hillige Katharina.' Bij het vertrek bood de portier ons een kijkje aan in de gasthuis-apotheek. We gingen er graag binnen en kwamen door een lange gang vol mooie oude kasten en stoelen in een pracht van een oude apotheek, waarvan een van de meisjes later opschreef: 'De mooiste potten die wij als pronk zouden neerzetten, stonden hier in rijtjes op de planken en werden gebruikt voor de medicijnen.' In een aangrenzend vertrek zat een bejaarde zuster poeiers te vouwen. Hoe keurig netjes was alles opgepoetst, het blonk je tegen. De meisjes betuigden luide hun bewondering en we bedankten de vriendelijke zusters voor het gezicht. Noode scheidden we, maar we moesten ook de schilderijen van het Gemeente-Museum gaan zien, die kleine maar uitgelezen verzameling waarin

*) Ik maak van de gelegenheid gebruik om een onjuistheid te herstellen, die ik in de vorige aflevering meedeelde, zie de noot op blz. 240. De heer Dr. Rudelsheim maakte er mij namelijk opmerkzaam op dat Antwerpen wel degelijk een bisdom geweest is, van 1559 tot 1802, en de O. L. Vrouwenkerk dus terecht kathedraal genoemd wordt

o.a. Jan van Eycks Madonna met den kanunnik Van der Paele is en het portret van zijn vrouw en Gerard Davids Doop van Christus. Vandaar trokken wij naar Gruuthuuse, de trotsche adellijke woning uit de 15de eeuw, die een schat van oude meubels, Vlaamsch aardewerk en vooral van kostbare kant bevat. Ook zagen wij er een groote middeleeuwsche keuken. Een oud heertje dat daar ook aan het kijken was, kwam mij zijn compliment maken over mijn gezelschap. ‘Gij hebt daar eene schoone compagnie’, zeide hij, ‘zij zijn alle struisch ende welgebouwd.’

Toen wij ook dit museum bekeken hadden, gingen de meeste meisjes op mijn raad terug naar het hotel onder geleide van mijn vriendin die mij in die dagen ter zijde stond. Maar een viertal wou toch nog graag die mooie schouw in het Gerechtshof zien, waarvoor de stad Brugge ons ook vrijen toegang gegeven had. En zoo zagen wij dus tot slot van dezen welbesteden ochtend den fraaien door Lancelot Blondeel gebeeldhouwden schoorsteenmantel, waarboven Karel V levensgroot tusschen zijn grootouders van vaders- en van moederskant prijkt.

Te twee uur - we zaten nog aan tafel - kwamen de rijtuigen voor en stapte tegelijk de heer Daled, de conservator van het Gemeente-Museum, binnen, die ons op ons ritje door Brugge zou vergezellen. We hadden dit 's ochtends bij ons bezoek aan zijn Museum afgesproken en ook zijn kinderen, twee jongens en twee meisjes, meegevraagd. Het jongste dochttertje heette Godelieve, een naam dien alle meisjes (en ikzelf ook) heel mooi vonden. Meneer Daled reed in het voorste rijtuig als gids mee, en in elk der volgende rijtuigen zat een zijner kinderen als

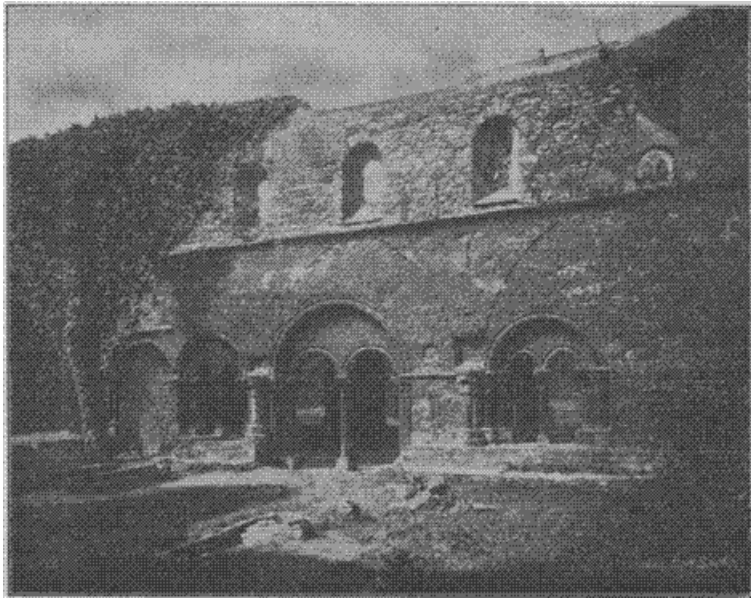

Witmarmeren Madonnabeeld van Michel Angelo in de O.L. Vrouwenkerk te Brugge.

kleine gids. We reden door de schilderachtigste gedeelten van West-Vlaanderens hoofdstad, langs de breede grachten waarop de witte zwanen dreven, door smalle straatjes met uitgezakte gevels, over stille pleinen omsloten door oude huizen, zooals dat waarop Memlinc stil staat te droomen en zijn witte beeld zoo fijn zich afteekent tegen een achtergrond van verweerde trapgeveltjes. Telkens hadden wij een verrassend mooi kijkje op een schilderachtig gewelfd bruggetje of op den machtigen bouw van een Gotische Kerk, tot hoog in den nok begroeid met wingerd of wilde klimop, en dan reden we even stapvoets. Aan de Rollevest werd halt gehouden voor het geboortehuis van Guido Gezelle. De vriendelijke bewoner liet het heele gezelschap binnenkomen en we liepen even den grooten tuin in van Gezelle's vader, die hovenier was, en zagen tegen den achtergevel van het huis de steenen bank staan, waarop de dichter als kind zijn eerste gedichtjes maakte. Tot slot van onze rijtoer reden wij door de volksbuurten, waar huis aan huis de kantklosters voor haar deuren zaten te werken - de heer Daled kende ze allen bij namen. (We hadden den vorigen dag op onze wandeling hun werk gadeslagen en met ze gepraat en tot onze verwondering gehoord, dat zij gewoonlijk haar heele leven een en hetzelfde patroontje werken). Onze rit eindigde bij het station, de heer Daled deed ons uitgeleide en vertelde ons

op het perron nog van de mooie processie van het H. Bloed, die in de Meimaand te Brugge gehouden wordt, de jeugd aansporend dan eens weer te komen. Wij riepen hem een hartelijk tot weerziens toe en spoorden naar Gent. Onderweg werd het hoe langer hoe donkerder, het begon te regenen en te onweeren, en wij kwamen in noodweer aan. Juffrouw De Guchtenaere, leerares in het Nederlandsch aan het Athenaeum voor meisjes te Gent, haalde ons af met een harer oud-leerlingen. Gelukkig was het hotel vlakbij. Het was eigenlijk maar goed dat regen en onweer ons het uitgaan onmogelijk maakten, daar wij een uurtje rust vóór tafel hoog noodig hadden. Juffrouw De Guchtenaere en een paar van haar leerlingen aten met ons mee. Het viel mijn meisjes dadelijk op dat juffrouw De Guchtenaere haar leerlingen met juffrouw aansprak, zelfs een meisje van veertien jaar. Juffrouw De Guchtenaere zag die verwondering en zei dat dit de gewoonte was op het Athenaeum, omdat het zoo gek was als de meisjes door de leeraren bij den naam genoemd werden en niet door de leeraars. Toen nu een van mijn meisjes antwoordde dat bij ons de meisjes evengoed door de leeraars bij haar voornaam genoemd worden, had juffrouw De Guchtenaere cum suis nooit van zóó iets gek gehoord. De onzen daarentegen ‘vonden dien Vlaamschen toestand erg grappig,’ en zoo was door de wederzijdsche vroolijkheid het eerste ijs gebroken. Eveneens veel gelach veroorzaakte het feit, dat de kelner aan wien wij een paar flesschen mineraalwater bestelden, dadelijk ‘deux bouteilles’ aan het buffet toeriep. De meisjes vroegen den kelner of de buffetman een Franschman was en toen zij hoorden, dat hij evenals de kelner een Vlaming was, konden zij hun ooren niet gelooven over deze wonderlijke Vlaamsche toestanden.

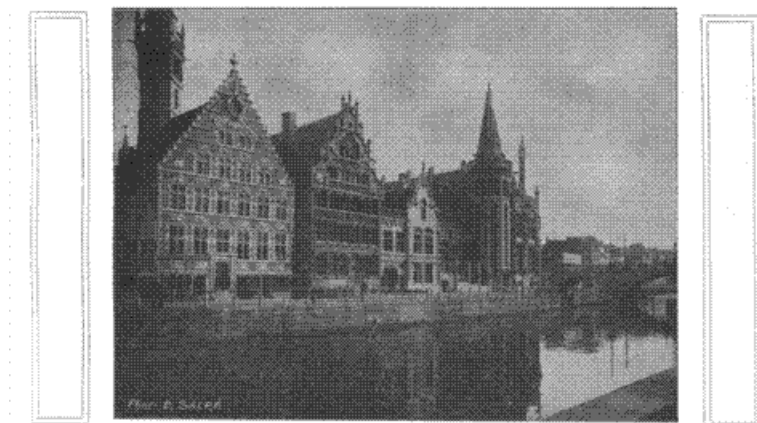
Na tafel gingen wij naar de ontvangkamer, waar toen nog meer Vlaamsche meisjes kwamen, allen leden van den Gentschen Helena-Swarthkring. Wij gingen in een gezelligen kring zitten en schonken thee, die de Vlaamsche meisjes blijkbaar niet lekker vonden, want zij bedankten allen voor het tweede kopje. De Vlaamsche Leeuw en het Wilhelmus werden door allen gezamenlijk gezongen. De voorzitter der Helena-Swarthkring droeg eenige verzen van haar patrones voor en mejuffrouw De Guchtenaere hield een warme toespraak over de Vlaamsche Beweging. Het was aardig voor de Hollandsche meisjes, de feiten, die zij in hoofdzaak reeds kenden, nu eens met allerlei kleine bijzonderheden geïllustreerd te hooren uit den mond eener Vlaamsche zelf. Tot slot zong mijn jeugd a capella - want zij hadden geen muziek meegenomen - Dolly, de twee Gezelletjes Janneke, mijn manneke, en Wiegelied, het Angelus en het Zonnelied van onze Catharina van Rennes, en dat klonk allerliefst. Toen lieten wij alle Vlaamschen

Bouwvallen van de St.-Baafsabdij te Gent.

uit, na juffrouw De Guchtenaere nog eens hartelijk bedankt te hebben voor haar mooie voordracht. De heer Meert had zich in den loop van den avond ook even vertoond; de meisjes herkenden hem natuurlijk allen van het Propagandaboekje en waardeerden het den stichter van het Algemeen Nederlandsch Verbond in levenden lijve te zien, al was het dan slechts voor enkele oogenblikken.

Des Vrijdagsochtends gingen we eerst naar de St.-Baafskerk en woonden er op verzoek van de meisjes de mis van negen uur bij. Na de mis zagen wij eerst de krypt en vervolgens het hoofddeel van ons bezoek aan deze kerk: het Lam Gods der Van Eycken. Lang stonden wij voor dit hoofdwerk der 15de-eeuwsche Vlaamsche schilderkunst, dat de hemelsche glorie schildert in grootsche samenstelling van geheel en ongeloofelijke fijnheid van details.

Tolhuizeken, Korenmetershuis, Vrij Schippershuis, Post, St. Michielsbrug te Gent.

Nog waren wij in aandachtige beschouwing verdiept, toen de dames De Guchtenaere en Hoste ons kwamen afhalen voor een wandeling door de stad. Uit de kerk komende zagen wij recht voor ons het borstbeeld van Jan Frans Willems staan, vlak vóór den Vlaamschen Schouwburg. We wandelden om dit gedenkteken van den vader der Vlaamsche Beweging en bekeken de witmarmeren reliefs van het Vlaamsche Lied en Reintje de Vos, die de herinnering bewaren aan Willems' uitgaven. Langs oude kerken wandelden wij naar het stadhuis en bewonderden den gevel, half in Gotischen en half in Renaissance-stijl opgetrokken. Daarna trokken de prachtige Gotische gevels van de Schipperskade onze aandacht. Op de Vrijdagsmarkt kwamen wij langs het standbeeld van Jacob van Artevelde, die met opgeheven arm nog de Gentenaars schijnt toe te spreken, en in een stil straathoekje zagen wij 'de dulle Griete' liggen, het oudste Vlaamsche kanon, dat daar van zijn roemruchte daden ligt uit te rusten.

We gingen 's-Gravensteen binnen, het oude kasteel der Gentsche graven, dat nog uit de 9de eeuw dagteekent. We zagen er de griezelige gevangenissen die men in alle oude kasteelen vindt, de groote ridderzaal, de reusachtige zaal van den Graaf en de veel kleinere van de Gravin. Het kasteel is echter zóó omvangrijk, dat we niet alle smalle torentrappen beklimmen konden en niet alle holle vertrekken betreden, maar na bezichtiging van het voornaamste vertrokken naar het Gerard-Duivelsteen.

In dit kasteel, aldus geheeten naar een vroegeren eigenaar, die dezen bijnaam aan zijn leelijkheid te wijten had, is thans het stedelijk archief gevestigd. Wij werden eerst in een onderaardsche ruimte gelaten met half Gotische half Romaansche zuilen en hoorden dat hier vroeger de stal geweest was. Maar daar de grond van de

omliggende gebouwen sedert steeds opgehoogd was, is het tegenwoordige Gent zooveel hooger komen te liggen, dat wat in vroeger tijd tot stal diende, nu tot kelder geworden is. De heer Vlamijnck liet ons vele belangrijke stukken zien: oude overeenkomsten op stevig perkament geschreven en met tal van zegels behangen. Er was er een bij, waarin alle gilden na een werkstaking beloofden hun werk weer te zullen hervatten. Aan den onderrand hingen aan reepjes perkament de zegels van elk gilde, het waren er ruim twintig. De meisjes die nooit zoo'n gezegeld stuk gezien hadden, vonden ze net franje aan een lap goed. Er was ook een stuk bij van Einhard, waarin deze beloofde zich voortaan te zullen matigen in het gebruik van de naturaliën zijner bezittingen en niet meer zulk een groote schaar van vrienden te zullen meebrengen om de belastingen op te eten - men weet dat deze in de middeleeuwen bij de heerschende schaarschte van geld werden opgebracht in den vorm van levensmiddelen.

Na den maaltijd bezochten wij eerst de St.-Baafsabdij, die schilderachtige, mooi begroeide ruïne met haar vele opgegraven steenen, grafzerken en zullen. Een groot deel van het gebouw is nog goed bewaard gebleven, b.v. de groote langwerpige eetzaal, waar het zoo lekker koel was op dien warmen dag. Van de abdij tremden wij naar het (kleine) Begijnhof. Het ligt, lang niet zoo schilderachtig als te Brugge, in een straat achter een hoogen muur met een poort tot ingang. Als men die binnen is, ziet men een groot grasveld waarop koeien grazen; er staat ook een vrij groote kapel op. Om het grasveld loopt een klinkerpad, aan den buitenkant daarvan liggen de begijnehuizen, gewoonlijk nog door een tuin en lagen muur van dit pad afgescheiden. We kregen zoo'n zin, iets meer van zoo'n begijne-

woning te zien, dat wij aan een van de lange bellen trokken, vertelden wie wij waren, en vroegen of wij niet even mochten binnenkomen. Nu, dat mocht en het vriendelijke begijntje liet ons alle achttien het heele huis zien tot den zolder toe. Het was een groote woning, waarin verscheidene begijnen woonden. Eerst kwamen wij in de groote zaal beneden voor, waar eenige begijntjes prachtig zaten te borduren en te stoppen - we bewonderden ieders arbeid en maakten een praatje met hun. Toen zagen wij de eetzaal die al even eenvoudig en keurig was en waarin een lange tafel stond. Hieraan gebruikten zij alleen warm eten, vertelde het vriendelijke begijntje. Toen wij vroegen, waar zij dan hun boterhammen aten, wees onze geleidster ons op de lange rij van kastjes tegen den muur. Zij opende er een, daarin zagen we trommeltjes en een serviesje staan. Een plankje werd uitgetrokken en hieraan gebruikten zij hun ontbijt en koffiedrinken. We hadden ze wel eens willen zien zitten, allen met het gezicht naar den muur gekeerd! Toen gingen wij de trap op naar de slaapkamertjes, die er allerkeurigst uitzagen met hun witte bed- en venstergordijnen. Op iedere deur hing een kaartje, beschreven met een spreuk, o a.: 'Heer, maak dat geen van de zielen die hier samen zijn, verloren ga.'

Eindelijk zagen wij nog den grooten zolder, waarop ieder begijntje haar kist met kleeven heeft staan. We daalden weer af en maakten tot slot nog een praatje met de begijntjes die in den zonnigen bloementuin de kousen van de minvermogene krankzinnigen zaten te mazen. De meisjes vroegen naar het verschil tusschen een begijn en een non, en waren verbaasd dat de begijntjes zoo aardig en zoo vroolijk waren. We bedankten ze allen hartelijk en wandelden het hofje verder door en weer uit.

Vóór de poort stapten wij in de trem naar het Park. Daar was het heerlijk en voor een aardig Zwitsersch huisje, dat als theehuis dienst doet, verkwikten wij ons aan thee met krentebrood. Het was ons laatste uitgangetje en bedenkende dat zij den volgenden dag weer allen verspreid zouden zijn, genoten de meisjes dubbel van dit onbezorgde samenzijn. En ik kon van harte met de vroolijkheid instemmen, want ik was dankbaar dat alles zoo goed gegaan was en wij het heele programma zonder eenigen tegenspoed hadden kunnen uitvoeren. Tegen half zeven moesten wij dit vriendelijke plekje weer verlaten om het middagmaal te gaan gebruiken, waaraan ook juffrouw De Guchtenaere, juffrouw Hoste en nog een jonge Flamingante deelnamen. Daarna deed dit drietal ons uitgeleide naar het station en onder druk gewuif vertrokken wij uit Gent. Te kwart voor tien kwamen wij weer te Antwerpen aan en de meisjes voelden zich zóó thuis toen ze weer op de bekende Keizerslei liepen, alsof ze weer in Utrecht waren. In hetzelfde hotel waar wij den eersten nacht gelogeerd hadden, namen wij opnieuw onzen intrek.

Den volgenden ochtend, op Zaterdag 27 Juli, moesten de meisjes te 9.58 weer naar Utrecht vertrekken. Vóór het ontbijt ging ik met degenen van hen die klaar waren, een boodschap doen op het postkantoor. Wij liepen ook nog even de O.L. Vrouwenkerk binnen, maar het prachtige orgel zweeg nu en zou zich eerst in den namiddagdienst weer doen hooren. De Rubensstraat liepen wij in om het woonhuis van den meester te zien, het echte, en niet dat wat op de Meir staat en op de prentbriefkaarten als Rubenshuis wordt afgebeeld. Na het ontbijt hadden wij nog wat tijd over en wandelden wij de St.-Jacobsmarkt op in de hoop dat wij in den Vlaamschen boekhandel van den heer Smeding die aardige Vlaamsche briefkaarten zouden kunnen krijgen met Vlaamsche leuzen als 'In Vlaanderen Vlaamsch' en 'Nu

zal de beiaard spelen'. Maar zij waren, helaas niet meer te krijgen; wij hoorden dat zij indertijd waren uitgegeven door het Benoit fonds. Toen sloegen wij proviand in voor de terugreis, haalden de bagage uit het hotel, en deden onze laatste gezamenlijke wandeling naar het station. En de meesten waren bedrukt, omdat nu alles weer voorbij was, waarop zij zich zoo lang van te voren verheugd hadden. Onze wegen scheidden en ik nam afscheid van mijn zestiental, dat in twee gereserveerde coupé's van den sneltrein naar Utrecht terugging. De zakdoekjes met Brugsche kant wuifden ons een laatsten greet toe en uit onze oogen verdween het vroolijke troepje dat ik in de vier dagen van ons samenzijn beter had leeren kennen dan in de vier jaren dat ik ze les gegeven had.

Dr. C. CATHARINA VAN DE GRAFT.

Utrecht.

Nederland

Het Roode Kruis.

Een ambulance van het Nederlandsche Roode Kruis werkt nu in Griekenland; naar Servië, Bulgarije, Turkije zijn er - nu wij dit schrijven - nog geen Nederlandsche ambulances heen, maar zij zullen weldra vertrekken. Op eigen gelegenheid hebben zich reeds een paar weken geleden dokters naar verschillende oorlogvoerende partijen begeven. Te Konstantinopel is van regeeringswege een commissie benoemd om maatregelen te nemen tegen de cholera, en daarin zitten vertegenwoordigers van Rusland, Oostenrijk, Frankrijk en Nederland.

In dit werk, waarin bij uitnemendheid kleine volken groot kunnen zijn, laat ons land zich dus flink gelden. Onze ambulances hebben zich roem verworven in den Boerenoorlog, en door de voortreffelijke wijze waarop een paar jaren geleden in ons land, en met name Rotterdam, de cholera snel bedwongen is, heeft men in het buitenland geleerd ons land in dit opzicht ten voorbeeld te nemen.

Naast deze redenen tot voldoening, is er reden tot beklag. Waarom zijn de ambulances, zelfs die naar Griekenland, niet eerder vertrokken? De oorlog was al eenige weken aan den gang voor de eerste werd uitgezonden. En de oorlog had reeds weken gedreigd, voor hij uitbrak! Hoe onberekenbaar veel lijden hadden de ambulances, bijtijds voorbereid en op het eerste oorlogsbericht, of zelfs al bij voorbaat, te hulp gesneld, niet kunnen voorkomen! Hoeveel levens waren er niet door behouden! Elke oorlog is een verschrikking, maar in den nieuweren tijd is er wel nauwelijks een geweest, waarbij het gebrek aan verplegingsdienst, vooral aan Turkschen kant, zooveel ellende heeft veroorzaakt, boven en behalve het onvermijdelijke, als deze.

Wanneer al onze ambulances op hun bestemming zijn aangekomen, is de oorlog misschien gedaan. Dit zou ze nog allerminst overbodig maken, want zij zullen aan de gewonden nog genoeg hebben te doen, en bovendien zijn de vreeselijke ziekten, die van ouds de oorlogen vergezellen en volgen, al begonnen te woeden onder de menschen, die aan staal en lood zijn ontsnapt. Maar op de slagvelden is het gemis aan een behoorlijken ambulancedienst - geen leger kan al zijn gewonden zelf snel genoeg helpen, ook al is zijn geneeskundige dienst goed ingericht, en hoeveel ontbrak daar hier aan! - na deze moorddadige gevechten en in de koude een onbeschrijflijke ramp geweest.

Deze klacht geldt echter volstrekt niet het Nederlandsche Roode Kruis in het bijzonder. Het is haast in alle landen zoo gegaan. Enkele ambulances waren de onze iets voor, andere waren niet vlugger of kwamen zelfs na. Is het niet onbegrijpelijk? Men zou denken, dat, nu het beschaafde Europa er niet

in was geslaagd, het onheil van den oorlog af te wenden, het - vooral wetende, hoe verschrikkelijk deze oorlog worden moest: een slachting is hij reeds van te voren genoemd! - zoodra het van het onvermijdelijke kennis kreeg, aanstonds zijn ambulances in menigte naar de slagvelden zou zenden. Al wat er kon gebeuren om de gewonden te helpen zou gedaan moeten zijn! Maar hoe traag en klein is de hulp, vergeleken bij den nood!

Een verontschuldiging ligt voor de hand: er was geen geld genoeg; op die behoefte was men niet voorbereid. Maar dan hapert er wat aan de inrichting van het Roode Kruis in de verschillende landen. Wordt er in tijd van vrede wel overal rekening gehouden met de mogelijkheid, dat een oorlog zal uitbreken en men veel geld zal noodig hebben? Is het niet al gebeurd, dat een Roode Kruis, goed bij kas zijnde en geen oorlog ziende komen, het geld voor andere doeleinden gebruikte?

Vervolgens, zouden wij meenen, moest er tusschen de Roode-Kruisvereenigingen van de verschillende landen meer samenwerking zijn, zoo dat ook verhoed worde, dat de hulp eenzijdig wordt verleend; dat de eene oorlogvoerende partij mogelijk meer wordt geholpen dan de andere. Er moest, dunkt ons, een internationaal hoofdkwartier van het Roode Kruis worden ingesteld, en waar zou dat beter gevestigd zijn dan in den Haag, de stad van het vredespaleis en de vredescongressen? Kunnen ook van daar uit blijkbaar de oorlogen nog niet voorkomen, laten zij vandaar uit althans verzacht worden.

Of, zoo Zwitserland om Dunant's nagedachtenis en het internationale bureau te Genève recht heeft, die leiding van zijn gebied te laten uitgaan, het zij zoo! Indien maar de lessen van dezen oorlog mogen voeren tot een beperking van de onafhankelijkheid der Roode-Kruisvereenigingen en tot de in stelling van een internationaal hoofdbestuur met ruime bevoegdheid, waardoor eenheid en krachtige leiding worden verkregen.

Zou het Nederlandsche Roode Kruis, als deze oorlog voorbij is, de zustervereenigingen niet tot een congres willen uitnoodigen om over deze dingen te beraadslagen? Want, men is het toch algemeen met ons eens, dat het voor Dunant's stichting en in het algemeen voor het beschaafde Europa een oorzaak van schaamte moet zijn, dat weken lang een wreede oorlog is gevoerd en duizenden gewonden, die bij behoorlijke geneeskundige hulp gered hadden kunnen worden, jammerlijk omkwamen, terwijl naast de deur de menschen en de hulpmiddelen er waren, en er niets kon gebeuren omdat men niet bijtijds geld had ingezameld of zijn geld had verbruikt en geen maatregelen van voorzorg waren genomen?

Belasting op menschelijke dwaasheden.

In het Nieuws van den Dag van 23 Oct. schrijft M.W. o.m.:

Het is een rijk onderwerp om er het voor en tegen van te bekouten, maar ik wil u allereerst vragen: 'waarom niet?'

De vraag is: Wat is gekheid en wat niet? Welke gekheden kunnen redelijkerwijze wèl belast worden en welke nièt? Ik weet er een, en wijl in ons goede land niets meer gevreesd wordt dan nieuwe denkbeelden, zeg ik, dat mijn ideetje al in enkele steden van Italië wordt toegepast. Een belasting (gemeentelijke), op vreemde opschriften in een vreemde taal aan den publieken weg.

Het schaadt niets en niemand, dat de kleermaker zich *tailleur* of *taylor*, de kapper en haarsnijder zich *coiffeur*, de kok zich *cuisinier*, de boekhouder zich *accountant* noemt: tegen elke poging om zoo iets bij de Wet strafbaar te stellen zou ik mij krachtig verzetten. Iets anders is, of menschen, die hun taal liefhebben en achten, zich aan den publieken weg de ergernis moeten laten welgevalen haar door anderen te zien verloochenen, zonder dat zij althans de voldoening genieten, te weten, dat de plaats hunner inwoning er voordeel van trekt.

Waarom heffen tal van gemeenten in binnen- en buitenland belasting op uithangborden? Zij zijn minder hinderlijk dan al dat opzichtige koeterwaalsch, vaak nog met belachelijke fouten, dat men boven winkels en werkplaatsen en in advertenties, leest. De eigenaars hopen, zijn er zelfs misschien zeker van, door die benamingen meer publiek of een beter betalend publiek naar hun neringen te trekken. Maar de fiscus heeft het recht om van hun winst een betamelijk of zelfs onbetamelijk deel te vorderen.

Indien de goede belastinggaarder dit deed - ik vlei hem wijl ik hem vrees - indien de uitmuntende man dit mijn volstrekt niet nieuw ideetje toepaste, gij zoudt eens zien binnen hoe korten tijd de *chaussures* schoenen en laarzen, de *chapeaux* en *hats* hoeden en de *robes* et *manteaux* japonnen en mantels werden. Ik denk: juist wijl die voortreffelijke mensch, de belastingontvanger dit weet, zal hij niet op het ideetje ingaan, ofschoon zijn Italiaansche collega het denkbeeld reeds tot vrij-algemeene tevredenheid heeft toegepast. Maar daarvoor is het Italiaansche ook een machtig volk, dat tot innerlijke versterking zijner nationaliteit, niet vergeet het internationale onkruid uit zijn tuin te wieden. Voor een klein volk komt een beetje nationale verzwakking méér er, naar het schijnt, niet op aan. Vreemde opschriften, vreemde namen, vreemde woorden: hoe zouden wij anders kunnen pronken met ons beetje taalkennis? Buitendien, ons Hollandsch klinkt, in veler verbeelding, soms zoo burgermansachtig.

Maar indien de fiscus het eens probeerde, wie weet of het hem toch niet meeviel? Want òf de voorkeur van vreemde opschriften is een publieke gemakelijkheid voor hem of haar die er zich 'aan te buiten gaat', en - publieke ergernis voor vele anderen tevens - is het zijn plicht er een belasting op te leggen, zooals hij het doet op elke andere; òf het is een min of meer diep ingevreten menschelijke gekheid, en dan schaadt het niet indien het al niet baat, dat hij haar tegenwerkt ten voordeele van het algemeen; òf de winkeliers en nijveren zien in die vreemde woordenkraam hun voordeel, en waarom zou dit dan onbelast blijven, waar hij van alle andere, groote en kleine, reeds meer dan den tienden penning heft?

Van de Afdeelingen.

Nieuwe Afdeelingen.

Na *Harderwijk* hebben we weer andere overwinningen te boeken:

Te *Sappemeer* had 30 Oct. een stichtingsvergadering plaats, voorgezeten door den heer J.B. Meerkerk, directeur der H.B.S. en waarin de heeren Jhr. Von Bose en Dr. W. van Everdingen spraken over het A.N.V. en de Boeken-Commissie.

Te *Winschoten* stichtte onze propagandist 11 Nov. een Afdeeling. Daar gaan de heeren Mr. Schönfeld en Dr. Boissevain vooraan.

Met behulp van de Burger- en de Studenten-Afdeeling *U t r e c h t* is 16 Nov. aldaar een Jongel.-Afd. opgericht met 100 leden. Voorloopig is de heer Cohen Stuart met het secretariaat belast.

In korten tijd dus vier nieuwe Afdeelingen, omtrent welke we in he volgend nummer nog een en ander hopen mee te deelen.

Arnhem.

Het adres van den secretaris dezer Afdeeling is veranderd in Velperplein 21 a.

Delft.

Pastoor Hugo Verriest hield 19 Nov. voor deze Afdeeling een belangwekkende voordracht; vele leden waren opgekomen om den gevierden spreker te hooren getuigen van de Vlaamsche volkskracht.

's-Gravenhage (Burger-Afd.).

Zaterdag 21 Dec. zal deze Afdeeling een algemeene vergadering houden, waarin Dr. W. van Everdingen zal spreken over: Verhooging van het stambewustzijn en verspreiding van Nederl. leesstof in den vreemde door de Boeken-Commissie.

Belangwekkend dus voor alle leden!

's-Gravenhage (Jongel.-Afd.).

De penvoerder schrijft:

Onze eerste vergadering na de zomerrust was vrij goed bezocht; een dertigtal leden was aanwezig, voorts onze raadgever en de eere voorzitter. Door het aftreden van twee bestuursleden was weer een verkiezing noodig; de beide plaatsen werden ingenomen door mejuffr. J. van Emden en den heer A. Frankfurter.

Na afloop van de vereenigingszaken hield de schrijver een voordracht over: 'De ontwikkeling van de Bevolking van Ned.-Indië'. Spr. schetste den ontwikkelingsgang van de Inlanders tot op heden en besprak vervolgens de middelen, die de Inlandsche bevolking tot een hooger peil van beschaving kunnen opheffen.

Het bestuur is thans samengesteld uit de dames Y.C. Wind, penningmeesteresse; A.A. van Uye en J. van Emden, en de heeren C.A. Takken, voorzitter; D.J. Meuldijk, schrijver, Paul Krugerlaan 44; H. Mondt, 2e schrijver en A. Frankfurter.

Groningen (Jongel.-Afd.).

26 Oct. werd een propaganda-vergadering gehouden. De heer Herman Poort hield een belangwekkende lezing over 'Kunstenaar en Maatschappij'.

Op verzoek van 't bestuur stelde de heer Huizinga, bestuurslid der Afdeeling van ouderen, zich beschikbaar om iets mee te deelen over het A.N.V. De heer Diepenbroek gaf vervolgens nog een voordracht, de heeren Marwitz, Muller en Van der Wal muziek. Daarna sloot de heer Bontje de vergadering na allen, in 't bijzonder den heer Huizinga, te hebben bedankt voor hun medewerking.

Haarlem (Burger-Afd.).

De zanger en toondichter Em. Hullebroeck heeft de vorige maand voor een volle zaal weer een voordracht gehouden over het Vlaamsche volkslied.

Een uitvoerig verslag in de Oprechte Haarlemsche Courant eindigt aldus.

Hullebroeck bleek een uitmuntend leermeester en zijn gehoor toonde gemakkelijk en spoedig de melodie te kunnen pakken. Oud en jong deed mee, oud en jong huldigde op deze wijze den aangenamen, begaafden zanger en toondichter, die aan het slot zijner voordracht dan ook langdurig werd toegejuicht.

Dr. Schepers kreeg ten laatste gelegenheid Hullebroeck dank te zeggen en tevens om hem te huldigen voor zijn 100e optreden in ons land. Als aandenken bood hij den Gentschen vriend aan een album met platen van Haarlem en van Frans Hals met begeleidenden tekst. En het publiek scheen deze attentie zoo mogelijk nog meer te waardeeren dan de zanger zelf, blijkens de warme, allerhartelijkste toejuichingen die daarop door de zaal klonken.

't Was een heerlijke avond, waarop ruimschoots is gegeven en genoten.

Ook te Alkmaar is de heer Hullebroeck met zijn jubileum geluk gewenscht. Voor de derde maal trad hij daar op voor de lezers der Alkmaarsche Courant, wier hoofdredacteur, de heer Bruins een hartelijke toespraak hield. De heer De Wolf, voorzitter der Afdeeling Alkmaar van het A.N.V., bood hem, in opdracht van het Groepsbestuur, een krans aan. Mevr. Hullebroeck, die den jubileum avond bijwoonde, kreeg een bloemruiker.

Haarlem (Jongel.-Afd.).

De afgetreden penvoerster schrijft:

Woensdag 25 Sept. hield de Afdeeling Haarlem 'Jong Nederland' een huishoudelijke vergadering.

Als bestuurslid bedankten mej. J.H. Faber en de heeren J.A. Schepers, J. Boes en C.L.C. Voskuil; in hun plaats werden gekozen mej. L. Semeins en de heeren H.M. Vrijheid, W.J. Heisterkamp en C.F. Cohen Tervaart. De heer Cohen Tervaart was echter niet op de vergadering aanwezig en kan geen benoeming aannemen daar hij binnen kort naar elders vertrekt. Het bestuur is nu als volgt samengesteld: H.M. Vrijheid, voorzitter; W.J. Heisterkamp, Zijlweg 73, Overveen, 1e sekretaris; mej. J.A.E. Bakker, 2e sekretaressen; mej. H.M. Roest, 1e penningm.; mej. L. Semeins, 2e penningm.; Jac. P. Thijsse, archivaris.

Verder werden nog enkele voorstellen gedaan voor een propaganda avond. Ter opluistering gaven 3 onzer leden enkele stukjes voor viool en piano ten beste.

Hellevoetsluis (Jongel.-Afd.).

5 Oct. hield deze jonge maar reeds krachtig werkende Jongel.-Afdeeling een gezellige bijeenkomst, door den heer D.J.J. Flik, voorzitter, met een korte toespraak geopend.

De heer Joh. Admiraal hield daarna een rede: Nederland vóór 100 jaar in verband met de feesten in 1913.

Hij schetste de gevolgen van de Fransche overheersching en de vreugde, die er heerschte, toen de Franschen afgetrokken waren. Door het voordragen van enkele

gedichten uit dien tijd werd ons inzicht nog verhelderd. De rede werd met gespannen aandacht gevolgd.

Verder kwamen op het programma voor twee nummers voor koor, een vierhandige oefening voor klavier, door de dames I.J.J. Flik en S. Haas en eenige solo's, die door mej. S. Haas werden gezongen. De heer D. Wiesebron begeleidde haar.

Vóór de pauze sprak de heer Flik nog eenige woorden naar aanleiding van 't aanstaande vertrek van den heer Admiraal en eindigde met drie hoera's, die door de geheele zaal werden herhaald.

Na de pauze werd zij door voordrachten van den gehuldigde in vroolijke stemming gebracht.

Hoorn.

Het bestuur is thans samengesteld als volgt: Ds. H. van Papenrecht, voorzitter; G.C. Balen Blanken, onder-voorzitter; A. Vurtheim, penningmeester; F.H. Holzmüller, schrijver en N.H. Bruins.

Maastricht (Jongel.-Afd.).

Den laatsten Sept. hield de Afdeeling Maastricht haar eerste vergadering in het winterhalfjaar '12-'13.

Het nieuwe bestuur werd als volgt samengesteld: A. Defresne, eerste voorzitter; P. Dresen, tweede voorzitter; L. Oomes, Brusselsche Straat 146, eerste penvoerder; R. Ubachs, tweede penvoerder; F. Schröder, Heylerhofflaan 3, penningmeester en A. Boosten.

De voorzitter dankt het aftredende bestuur, vooral den ijverigen secretaris, den heer W. Hombergen.

Vervolgens hield Jhr. J. Graafland, een zeer belangrijke toespraak over het jaar 1913 en de hiermede in verband staande feestviering van Neêrland's Onafhankelijkheid. Hij wees erop dat de 'Jong Nederlanders' eens den stoot moesten geven, tot de feestelijke herdenking in het oude Tricht.

Het verder gedeelte van den avond was gewijd aan voordrachten en muziek. De heer V. Reinders droeg

gedichten van Noord- en Zuid-Nederlandsche dichters voor, terwijl de heeren A. Defresne en L. Renders ons op muziek vergastten. Een goed geslaagde vergadering.

Ook in Oct. hield deze Afdeeling een goedgeslaagde vergadering. De voorzitter, de heer A. Defresne hield een lezing over de Ned. Taal en over Hendrik van Veldeke in verband met de plannen tot oprichting van een standbeeld voor Neêrland's eersten dichter.

Rotterdam (Jongel.-Afd.).

De penvoerder schrijft:

Onze Jongel.-Afd. gaf Zaterdag 5 Oct. een uitvoering voor leden en belangstellenden. Onder de aanwezigen merkte men o.a. op vier bestuursleden der Jongel.-Afd. Schiedam, een bestuurslid der Afdeeling Rotterdam van de Wereldbibliotheek en een gast uit Dordrecht.

Allereerst werd een kort woord gewijd aan de nagedachtenis van den heer Th. Nolen, den voorzitter der Burger-Afdeeling Rotterdam, waarna de tweede voorzitter, bij ontstentenis van den eersten, dezen avond opende.

Het eigenlijke programma bestond uit een paar muzieknummers door eenige leden onzer Afdeeling ten gehore gebracht en twee zangnummers, n.l. het 'Bondslied' en 'de Gilde viert', die uitgevoerd werden door een klein koor, samengesteld uit dames- en heeren-leden.

Na de rustpoos ging een blijspel in 1 bedrijf, 'de Vrek' geheeten, vlot gespeeld door eenige leden.

Vermelden wij ten slotte, dat een der dames-leden gedichten voordroeg van J. Prins, W. Kloos en P. Paaltjens.

De dames, dis medegewerkt hadden ontvingen bloe men. - Ons ledental werd met vijftien vermeerderd.

In alle opzichten dus een goedgeslaagden avond.

Walcheren.

Het adres van den secretaris dezer Afdeeling is veranderd in Stationstraat P 274, Middelburg.

Zaandam.

De heer E.A. Veen, secretaris dezer Afdeeling, treedt ook tijdelijk op als penningmeester.

Als 2e secretaris is gekozen de heer J.A.H. Coops Jr.

Wageningen.

Alg. Verg. op 14 Nov. Uit het jaarverslag bleek, dat wegens den slechten toestand der kas de werkzaamheid der Afdeeling niet zoo was als gewenscht ware geweest. De geldelijke toestand is intusschen verbeterd. De heer Heringa, voorzitter, werd benoemd tot afgevaardigde naar de regelings-vergadering voor het 4e Groot-Ned. Stud.-Congres te Amsterdam. De heer Pieter Bos bood zich aan voor een voordrachtavond. De voorzitter heette de nieuwe leden welkom, zette in 't kort het streven van het A.N.V. uiteen en wees o.a. op het feit dat de Stud.-Afd. Wageningen op het Stud.-Congres erkend is, wat een groot voordeel mag genoemd worden. Hij bedankte de heeren Schoenmaeckers en Beets, aftredende bestuurders, voor de nauwgezetheid, waarmede zij se eds hun werkzaamheden hadden vervuld.

Het nieuwe bestuur werd als volgt samengesteld: D. Burger, voorzitter; A.J. Verbeek v.d. Sande, schrijver; D.J. Huisman, penningmeester. De heer Burger dankte voor het vertrouwen in het nieuwe bestuur gesteld.

*Nederlanders en Stamverwanten,
Bevordert de Vlaamsche Beweging door in Vlaanderen Nederlandsch te
spreken en in Uw briefwisseling met Vlaanderen het Nederlandsch te
gebruiken.*

Vlaanderen

Bestuurlijke scheiding.

Onze Waalsche broeders, om nu maar die eenmaal aangenomen geijkte uitdrukking te gebruiken, of ten minste een aantal onder hen, willen van ons scheiden. Aangezien zij tot de bevinding gekomen zijn dat er geen Belgen bestaan en aldus aan de 'âme belge', draagster van het 'middelmatisme', door Edmond Picard in het leven geroepen, den doodsteek hebben toegebracht, vonden zij het logischer wijze een onding dat er een België op de wereldkaart prijkte en achtten zij het goed aan de verschillende grenzen van ons klein landje borden te plaatsen met het opschrift: 'Wegens uitscheiding van bedrijf, groote uitverkoop', en: 'Grande liquidation pour cause de cessation de commerce!' De vroeger gemeenschappelijke zaak zou in twee firma's worden gesplitst, waarvan de eene door de Walen, de andere door de Vlamingen zou worden voortgezet onder een afzonderlijk bestuur, maar onder een zelfden vorst. En ook met een zelfde leger? Zie, dat wist men nog zoo precies niet. Er waren nog zoovéél dingen die men niet wist. De bijzonderheden, dat kwam er niet op aan; h o e men zou liquideeren was van ondergeschikt belang; maar liquideeren zou men. De toestand was immers onhoudbaar geworden voor de Walen. Denk eens aan, die hebzuchtige Vlamingen hadden de stoutheid begaan hun maar zoo wat alles af te nemen waarop zij recht hadden. Zij hadden hun om te beginnen Vlaanderen zelf afhandig gemaakt; zij hadden hun hun verleden ontstolen; zij hadden hun kunstenaars te hunnen voordeele verbeurd verklaard; zij hadden al de openbare ambten aangeslagen; zij hadden de hand gelegd op hun geld; zij hadden hun hun veiligheid ontfutseld; zij hadden hun taal weggegraaaid; zij hadden hun vrijheid ten onder gebracht; zij hadden..., neen, het was te lang om te melden wat zij al niet gedaan

hadden, met welke zonden zij al niet hun geweten hadden belast, en daarom was het niet langer mogelijk om met dergelijke roovers onder één dak te leven.

En er stond een man op in den lande, een bekwaam, ontwikkeld man, met veel kuns aanleg, met een fijn besnaard gemoed, een man met republikeinsche beginselen, en die man schreef een langen brief en hij richtte zich in dien brief tot den Koning en hij vroeg hem, niet, wat men van een socialist zou verwacht hebben, dat hij zijn hoogen invloed zou gebruiken om aan het Belgische volk het algemeen kiesrecht te geven, tot verkrijging waarvan een deel der natie zelfs geneigd was om de algemeene werkstaking uit te roepen, maar wel dat hij zijn hulp zou verleen en bij de liquidatie van het land, dat tot dan toe onder de benaming ‘België’ bekend had gestaan, en dat hij zou meewerken om den titel van ‘Koning der Belgen’ af te schaffen, om hem te vervangen door dien van ‘Koning der Vlamingen’ en ‘Koning der Walen’. Hij zei dat wel niet zóó, doch in feite kwam het toch daarop neer. En dat epistel, die ‘Lettre au roi’, was een mooi geschreven letterkundig opstel en de schrijver er van was Jules Destrée.

Weg met België! Maar leve Vlaanderen en leve Wallonië! En leve de bestuurlijke scheiding! Zoo luidde het van enkele Waalsche torens, waarin nog de echo van den uitroep van den gewezen Minister van Staat, Dupont, in een Senaatsvergadering van voor enkele jaren, ‘Vive la séparation administrative!’, was blijven hangen.

En de Vlamingen vingen die kreten op en monkel-

den eens en herlazen het fabeltje van Lafontaine, 'Le loup et l'agneau' en bleven kalm bij die zuidelijke opgewondenheid en zeiden koelbloedig dat de bestuurlijke scheiding hun geen vrees inboezemde want dat zij er alles bij te winnen hadden; maar dat zij haar niet vroegen.

En onder de Walen zelf waren er die minder voortvarend waren dan zij die alleen heil zagen in het voeren van een eigen huishouding. Een kwam er zelfs die oogenschijnlijk den Vlamingen naar het hart sprak en bewees dat dezen in het Belgische huishouden in zekere opzichten de lijdende partij geweest waren. Dit geschiedde niet uit liefde voor de Vlamingen, maar uit liefde voor de Waalsche broeders en voor de 'Flamands de coeur', die gedoemd waren om hun leven in Vlaanderen, te midden van die Vlaamsche barbaren te slijten, en die men toch zoo niet machteloos aan de dwingelandij van die horden mocht overleveren. En daarom mocht die liquidatie niet plaats hebben, en daarom mocht aan den bestaande toestand niets worden veranderd! Geen bestuurlijke scheiding, o, gij, kortzichtige Walen! hoe kunt gij het over Uw gemoed krijgen om die 800.000 bewoners van het Vlaamsche land, die zich voeden aan de Fransche beschaving, - een beetje overdrijving kan nooit schaden, - zoo maar in eens te plaatsen voor dien beruchten Chineeschen muur, welke dreigend zwaar uit den grond zal verrijzen, wanneer Vlaanderen eenmaal zijn zelfstandig bestuur zal gekregen hebben. Dan zou het uit zijn met al de voordeden die tot nog toe aan de Fransche taal en aan de Franschsprekenden in Vlaanderen toegekend werden. En de vrees begon te popelen in de harten van hen, die in het Vlaamsche land als troetelkinderen behandeld waren, en die schrik sloeg over tot degenen die zich als verdedigers van hun verworven rechten aanstelden.

De Vlamingen echter voelden geen vrees; want voor hen zou het 'Scheiden thut weh' waarlijk niet in toepassing kunnen gebracht worden. Maar bij het lyrisch overdrevene van Jules Destrée waren er die van verontwaardiging opsprongen. En er was een ander man in den lande, die naar de pen greep en die zin voor zin, woord voor woord, letter voor letter de onnauwkeurige beweringen van Destrée weerlei. Die man was Hypoliet Meert, de stichter van het A.N.V., de ijverige secretaris penningmeester van Groep België van ons Verbond, en hij antwoordde niet met een andere 'lettre au roi' maar met een in 't Fransch gestelden brief aan Destrée zelf, die verscheen in 'De Vlaamsche Hoogeschool', het orgaan van de Vlaamsche Hoogeschool Commissie.

Die brief is een merkwaardig stuk, is een document, dat een plaats zal innemen in de geschiedenis van den Vlaamschen taalstrijd. Eenvoudig, maar snerpend soms, zonder een enkele overdrijving, zonder het minste lyrisme is dit stuk de uiting van een diepe, maar meestal ingehouden verontwaardiging. Meert putte uit het rijke arsenaal der feiten; Meert sloeg op verscheidene bladzijden het lijdensboek van het Vlaamsche volk open, om van zijn antwoord een voor zich zelf sprekende aanklacht te maken tegen het onbewuste egoïsme van den kunstenaar Destrée en om te bewijzen dat men Vlaanderen aan de Vlamingen, maar niet aan de Walen heeft afhandig gemaakt; dat men niet aan de Walen maar aan de Vlamingen hun verleden heeft ontstolen; dat men niet ten voordeele van de Vlamingen, maar van de Walen de openbare ambten heeft aangeslagen; dat het het geld, de taal, de veiligheid der Vlamingen zijn die op het achterplan worden geduwd. En met namen en cijfers en statistieken werd dit alles aangetoond; ja, hemeltergende gevallen werden aangehaald en de beschuldigingsacte was zoo precies en zoo verpletterend, dat zelfs de Vlamingen

verbaasd waren over die stelselmatige opeenstapeling van beschuldigingen en dat de vijanden der Vlamingen, verpletterd onder al die feiten, geen poging deden om ze te weerleggen, maar zwegen, zooals er nooit iemand op aarde zweeg.

Tegenover de in de lucht zwevende, dichterlijke theorieën van Destrée staat daar het antwoord van Meert als een kranige daad, die stellig aan veen de oogen geopend heeft en aan velen nog de oogen zal openen, die geneigd zijn om onbevooroordeeld te oordeelen.

Flink en ridderlijk heeft hij den handschoen opgenomen om zijn land en zijn volk te verdedigen tegen onnauwkeurige inzichten en niet met de waarheid strookende opvattingen Want dat recht moeten wij Destrée laten wedervaren, dat hij in volle oprechtheid heeft meenen te handelen en dat alleen onbekendheid met de ware toedracht van de zaak hem heeft kunnen maken tot een drager van veel onrecht.

Meert heeft het waas van Destrée's illusies verscheurd en hij heeft daardoor den warmen dank van zijn volk verdiend.

Uit onze Takken.

A a l s t . De 'Letterk. en Wetensch Afd.' hernam hare werkzaamheden op 12 Oct. De heer Dr. Isidoor Bauwens, door het Conscience-Comiteit uitgenoodigd om een werk te schrijven over 'Conscience en de Geneeskunde' deelde mee wat zijn navorschingen, letterkundige en wetenschappelijke kennis en onverdroten arbeidszin in korten tijd hadden kunnen samenstellen. Het was een uitmuntende uiteenzetting van:

1. Den invloed van den vooruitgang en de ontdekkingen op het gebied der geneeskunde op de voortbrengselen der schrijvers van na de jaren '40; 2. Hoe verschillende aandoeningen en ziekten werkten op den geest van groote vernuften van den laatsten tijd; 3. De plaats die de geneeskunde inneemt in de werken van Conscience en hoe diens gezonde geestes- en lichaamstoestand in al zijn werken doorstraalt.

Het eerste feest van het winterseizoen had 3 Nov. plaats. Het uitsluitend muzikaal programma, slechts werken van groote klassieke meesters bevattende, werd met veel bijval uitgevoerd door de heeren Arthur Wilford, bestuurder der Vlaamsche Muziekschool te Brussel, Prosper Backaert, Clement D'Hont, Prosper D'Hoir, Edgar van der Bruggen.

Het dameskoor van den Tak droeg er veel toe bij om den avond zeer aantrekkelijk te maken, dank zij mevrouw D'Hont - Reijniers en den heer Jozef Courteaux.

In de Letterk. en Wetensch. Afd. trad 9 Nov. de heer H.- Meert op, die de Bestuurlijke scheiding van Vlaamsche en Waalsch-België behandelde en diepen indruk maakte. De sympathieke spreker werd warm toegejuicht.

G e n t De bekende letterkundige Lode Baekelmans uit Antwerpen heeft in de letterk, afdeeling eenige hoofdstukken uit zijn nieuwen roman Tille gelezen, een aangrijpend treurspel.

Hartelijk werd de talentvolle schrijver door de talrijke belangstellende toehoorders toegejuicht.

Vergadering 14 Oct. De leden werden vergast op een goed geslaagde lezing uit eigen letterkundig werk 'Luim en Ernst' door den heer Joh. Kesler.

De heer Kesler zegt hoe hij als geboren Hollander, sedert lange jaren te Brussel gevestigd, steeds de moedertaal in eere heeft gehouden.

Eerst leest hij een schetsje ‘Verjaring’, een herinnering uit zijn jeugd, een blik verschaffend in het Hollandsche familieleven. Het tweede stukje was een bezoek aan het Museum, een ingebeeld uitstapje op het Nederl. taalgebied, dat gelegenheid gaf ons van den rijkdom van de Nederl. taal en beeldspraak te overtuigen.

Na deze beide luimige stukken, een ernstige schets ‘Het kleine vaderland’. Hoe klein en gering ons vaderland en ons taalgebied ook schijnen, toch moeten wij ze steeds in eere houden en ‘bliven wat wij zijn: goede Neederlanders.’ De heer Kesler vond grooten bijval.

Daarna werden eenige liederen door de aanwezigen gezongen.

De heer Lambrecht Lambrechts hield 26 Oct. een voordracht over 'onze oude Nederl. liederen', die zeer in den smaak van de talrijke aanwezigen viel. Zelf zong hij met klankrijke stem de schoonste voorbeelden, op de piano begeleid door mevr. Lambrechts.

Prof. J. Vercouillie hield 4 Nov. een belangwekkende voordracht over, 'Plaatsnamen'. Na achtereenvolgens op de Germaansche namen van al onze steden, als Luik, Brussel, Antwerpen, Gent, Brugge, Aarlen enz. opmerkzaam gemaakt te hebben, sprak hij over de namen der provincies, welke alle Germaansch zijn, uitgenomen 'Namen'. Eindelijk schetste hij den oorsprong van de Vlamingen en van plaatsnamen als Vlaanderen, Beieren, Pruisen.

Mechelen. De Tak heeft zijn werkzaamheden hervat. De afdeeling 'Hooger Onderwijs voor het Volk' heeft niet minder dan 24 lessen op haar programma. Als sprekers treden o.m. op Prof. Bolland en Prof. Vermeylen. De nieuwe afdeeling 'Het Grievenkomiteit' is al flink aan 't werk.

Verder worden algemeene zittingen met voordracht gevolgd door bespreking en verscheidene feestavonden, waaronder een tooneelvoorstelling, voorbereid. Alles laat voorzien, dat de Tak dezen winter nog in bloei zal toenemen.

13 Nov. had het openingsfeestje der Liederavonden plaats. De heer Karel Casteels hield een puike voordracht over 'Het moderne Vlaamsche lied' en de beteekenis der Liederavonden voor de Vlaamsche Beweging.

De heer Van den Bosch, laureaat van de Koninklijke Conservatoria van Antwerpen en Gent, begeleid door den heer Hinderdael, zong ons met zijn mooie stem eenige liederen van Benoit en Blockx.

Tevens traden nog op mej. Brand met pianostukken en mej. Ruytjens met liederen van Wambach en Blockx.

Een schoone boekentombola sloot den kunstavond, die in alle opzichten geslaagd mag heeten.

Oostende. Onze Vlaamsche toondichters werden dezen zomer naar verdienste gehuldigd in onze badplaatsen. Te Oostende was het festival van Belgische muziek, met de medewerking van den heer Leopold Roosen, bariton, grootendeels gewijd aan werken van Peter Benoit, Jan Blockx, Gevaert, Gilson, Tinel en Waelput.

8 Sept. hadden in het Casino te Blankenberghe twee door en door Vlaamsche feesten plaats, ter gelegenheid der onthulling van het Consciencegedenkteeke aldair. 's Namiddags voerde een machtige zangersschaar, onder leiding van den heer K. Candaël, diens prachtige gelegenheidskantate uit, alsook de Consciencecantate van Peter Benoit. 's Avonds was het concert, onder leiding van den heer J. Goetinck en met medewerking van mevr. Helene Feltesse en den heer L. Swolfs, ook aan Vlaamsche kunst gewijd.

Oost- en West-Indië.

Uit het verslag der Kamer van Koophandel en Nijverheid te Batavia over 1911.

Aan dit verslag ontleenen wij het een en ander omdat het een kijk geeft op Nederlandsch-Indische belangen, die ook voor Groot-Nederland van gewicht zijn.

Zoo blijkt dat het toeristenverkeer in Ned Indië een gestadige toeneming vertoont; over de jaren 1909, 1910 en 1911 bedroeg dit opvolgend: 1037, 1936 en 3269. Vreemd doet 't daarbij aan, dat in 1911 een wettelijk verbod tot stand kwam, tot toelating van vreemdelingen in Ned. Indië zonder toelatingsbewijs en voorafgaande storting van f25 - waarborggeld. Deze bemoeielijking van het verkeer, die, zooals de K.v.K. schrijft, in strijd is met het begrip, hetwelk reeds internationaal burgerrecht heeft verkregen, dat ieder vreemdeling die niet armlastig, idioot of ziek is vrij kan inkomen en verkeer, kan bezwaarlijk bevorderlijk zijn aan den goeden naam van Ned. Indië in de wereld van het toerisme.

Hoewel de K.v.K. erkent dat de handelsbetrekkingen van Ned. Indië met het westen van Amerika tot nu toe niet groot zijn en thans slechts voor enkele artikelen over Hongkong gevoerd worden, zoo ziet zij in een te verwachten nieuwe verbinding van Nederland met Nederlandsch Indië, door de opening van het Panamakanaal, waaraan verbindingen met de Oost- en de Westkust van Amerika kunnen aansluiten, de mogelijkheid zich openen voor eene verlevendiging van het handels- en reizigersverkeer tusschen de Nederl. Oost-Indische koloniën en geheel Amerika. Reeds daarom acht de Kamer een deelneming ook van Ned. Indië aan de Tentoonstelling te San Francisco in 1915 aan te raden; maar bovendien wijst zij op het groote belang dat de ontwikkeling van den koloniseerenden arbeid van Regeering en partikulieren in Ned. Indië, algemeen in de wereld beter gekend en begrepen moeten worden; door deelneming aan die tentoonstelling zal de belangstelling en de sympathie voor de kolonie in het buitenland toenemen. Deze redenen samengaande met die, welke aan de mogelijke toekomstige beteekenis van den nieuwen handelsweg door het Panamakanaal ontleend werden, brengen naar het gevoelen der Kamer mede, dat een deelneming aan de voorgenomen tentoonstelling in een onbekrompen geest door de Regeering in ernstige overweging worde genomen.

Ten slotte vermelden wij nog dat de K.v.K. hare ingenomenheid te kennen geeft over de door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel uitgegeven 'Korte berichten' die te beschouwen zijn als een officieel orgaan voor den handel, waarin de reeds hoog gekoesterde verwachting naar een, aan de eischen des tijds, beter dan tot nu toe, voldoende handels- en scheepvaart-statistiek, tot verwezenlijking schijnt te komen.

Tentoonstelling te Semarang.

In aansluiting aan het vorenstaande, vermelden wij dat het Hoofdcomité der Vereeniging 'Koloniale Tentoonstelling Semarang 1913'¹⁾ zich voorneemt de Semarangsche tentoonstelling, indien het geldelijken steun van Regeeringswege mocht erlangen, ook dienstbaar te maken aan die te San Francisco.

Het comité zou n.l. de organisatie eener Nederlandsch-koloniale inzending op zich willen nemen en daartoe eene inzending willen samenstellen, uit hetgeen te Semarang zal worden tentoongesteld.

Een Kartini-Vereeniging te Semarang.

1) Uitgesteld tot 1914.

Als een uitvloeisel van het bekende boek^{*)} van wijlen Raden Adjeng Kartini werd hier in Nederland een Kartinifonds gesticht, dat zich ten doel stelt scholen in het leven te roepen, als door de sympathieke ontslapene voor hare Javaansche zusters werd noodig geacht. In aansluiting aan dat Kartin fonds is nu te Semarang eene Kartini-Vereeniging opgericht door het hoofdcomité voor de stichting van een school voor Inlandsche meisjes aldaar.

Het ontworpen leerplan, dat door het hoofdcomité werd goedgekeurd, zal zich vooral richten op de prak-

^{*)} Aangekondigd in het Juli-Neerl.-nr. 1911, blz. 156.

tische levensseischen en de toekomst van het Inlandsche meisje.

Hier wordt dus beoogd een inrichting in het leven te roepen voor Inlandsche meisjes, als mevr. Hissink-Snellebrand voor de meisjes van Indo-Europeesche afkomst met hare Jonge-Vrouwenschole op het oog heeft.

Eigen orgaan voor Groep Ned.-Indië.

Terwijl ons Dec.-nr. ter perse ging, werd het bericht ontvangen dat het bestuur der Groep Nederl. Indië besloten heeft weder een eigen orgaan uit te geven, dat maandelijks, aan te vangen in November, zal verschijnen. In ons Jan.-nr. zal 't een en ander over het nieuwe maandblad worden medegedeeld.

Red. Neerl.

Werkzaamheid van het Groepsbestuur inzake den nood in de Kolonie.

Het bestuur der Groep Ned. Antillen heeft vergaderd 22 Aug., 2 Sept., 18 Sept., 25 Sept. en 7 Oct. ten kantore van den voorzitter. Deze bijeenkomsten waren het onmiddellijk gevolg van den treurigen toestand, waarin de bevolking der Benedenwindsche eilanden verkeert, tengevolge van het aanhouden der droogte, en naar aanleiding van den geldelijken steun die van het moederland inkwam. Op de vergadering van 22 Aug., werd besproken een ingekomen brief van Prof. Boeke, vertegenwoordiger der Groep in het Hoofdbestuur, met mededeeling dat O. en W. en A.N.V. in Nederland gelden hebben ingezameld voor de noodlijdenden in de kolonie en dat H.M. de Koningin den heer Boeke persoonlijk verzekerde van Hare groote belangstelling voor en Haar deernis met den nood, die in de kolonie heerschte.

H.M. gaf f500. - (behalve de f1000. - die H.M. reeds zond), Z.K.H. Prins Hendrik teekende voor f200. -. In het geheel werd reeds f1200. - ingezameld. Deze welkome bijdrage tot leniging der armoede werd dankbaar aanvaard.

Behoudens goedkeuring van den Gouverneur, die geraadpleegd zal worden, werd besloten het geld als volgt te verdeelen:

Voor Bonaire	f500. -
Voor Aruba	f400. -
Voor het 4de en 5de district Curaçao	f300. -

De uitdeeling zal geschieden op Aruba en Bonaire, door het bestuur der Afdeelingen in overleg met de gezaghebbers en de geestelijkheid en op Curaçao door den districtmeester in overleg met de geestelijkheid.

2 Sept. De voorzitter las een bericht van den Gouverneur voor, dat van den Minister van Koloniën een telegram is ontvangen om f2400. - ter beschikking te stellen van de Groep Ned. Antillen, ten behoeve van de noodlijdende bevolking op de Benedenwindsche eilanden, geld door de Vereeniging Oost en West en het Algem. Ned. Verbond in Nederland ontvangen.

Aangenomen werd, dat in het bedrag van 2400 gulden de f1200. - van de Koninklijke familie begrepen zijn.

Tevens deed de voorzitter mededeeling van een gift van *f* 1000. - van de K.W.I.M. en van *f* 500. - van de Curaçaosche Handelmaatschappij, zoodat een bedrag van *f* 2700. - voorhanden is.

Hiervan werd bestemd:

Voor Bonaire	<i>f</i> 700. -
Voor Aruba	<i>f</i> 700. -
Voor het 2de en 3de district Curaçao	<i>f</i> 300. -
Voor het 4de en 5de district Curaçao	<i>f</i> 300. -

en als reserve *f* 700. - in kas te houden voor nadere uitdeeling.

18 Sept. Ingekomen was een schrijven van den Gouverneur d.d. 14 Sept., met kennisgeving, dat voor de noodlijdende bevolking nog is ingekomen een bedrag van *f* 7000. -.

Dat bedrag werd verdeeld als volgt:

Voor Bonaire	<i>f</i> 2000. -
Voor Aruba	<i>f</i> 2000. -
Voor het 2de en 3de district Curaçao	<i>f</i> 1000. -
Voor het 4de en 5de district Curaçao	<i>f</i> 1000. -
Voor huizenarmen te Curaçao	<i>f</i> 450. -

25 Sept. Onder de ingekomen stukken was een voorstel ter goedkeuring van de Afdeeling Aruba, om de uitgetrokken gelden in de eerste plaats te bestemmen voor hulpbehoevende zieken en de rest van het geld door werkverschaffing aan werken ten algemeene nutte te besteden.

Dit voorstel werd zeer toegejuicht; doch met de opmerking dat het geld besteed moet worden voor arbeidsloon, dus niet voor materialen of anderszins.

7 Oct. Op deze bestuursvergadering waren alle leden tegenwoordig en verwelkomde de voorzitter de heeren Zeppenveldt en Van den Brink, die voor het eerst ter vergadering verschijnen; eerstgenoemde na gedurende eenigen tijd ziek te zijn geweest, laatstgenoemde na terugkomst van een reis naar het moederland.

Ingekomen was een schrijven van den Gouverneur d.d. 4 Oct., dat wederom een groot bedrag, nu *f* 14000. - ter beschikking van de Groep Ned. Antillen was gesteld ter leniging van den nood, welk geld, evenals het vorige, telegrafisch door Z. Exc. de Minister van Koloniën is overgemaakt.

Het voorstel Aruba om door werkverschaffing, tot de uitdeeling der gelden te komen werd door het bestuur overgenomen en de Afdeeling Bonaire en de districtmeesters op Curaçao aangeschreven, dit voorbeeld te volgen.

Door den onder-voorzitter werd voorgesteld het bestuur der Afdeelingen en de districtmeesters op dit eiland te vragen, welke werken van blijvenden aard kunnen worden uitgevoerd, om in werkverschaffing te voorzien en in de toekomst watergebrek zooveel mogelijk te voorkomen en waar het graven van putten in bevolkingscentra nuttig werken zou.

Besproken werd het bouwen van een regenbak op Bonaire met uitslaand dak en vergaarbakken in den grond.

De secretaris gaf in overweging, na het intreden van den regen, de arme menschen van klein vee te voorzien.

Alsnu werden voorgelegd:

1. Het verslag van den secretaris-penningmeester van de Afdeeling Bonaire omtrent den toestand op dat eiland;
2. Idem van den districtmeester van het 2de en 3de district op Curaçao;
3. Idem van den districtmeester van het 4de en 5de district op Curaçao.

Van Aruba was het verslag nog niet ingekomen.

Verder werd besloten met de verdeeling van gelden door te gaan als volgt:

Elke 14 dagen aan de Afdeeling Bonaire *f* 1000. - Aruba *f* 1000. -, 2de en 3de district Curaçao *f* 500. -, 4de en 5de district *f* 500. - en aan huiszittende armen op Curaçao *f* 630. -.

Voor den Secretaris,

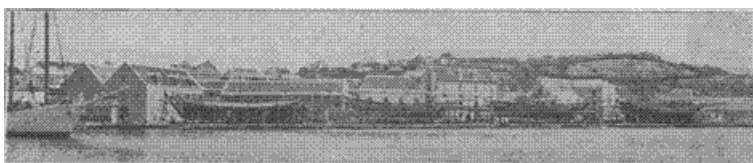
H. MANUEL.

15 October 1912.

Ingekomen gelden voor de noodlijdenden op Bonaire en Aruba.

Volgens de vorige lijsten (zie Nov.-nr. van Neerlandia) ingekomen *f* 28559.65½.

Alsnog ontvangen: Inzameling te Schiedam *f* 196.89; N.N. te A. *f* 1000. -; Padvinders Organisatie te Amsterdam *f* 75. -; Inzameling te Zeist *f* 161.77; Oost en West te Den Haag *f* 800. -; Padvinders Organisatie te Amsterdam *f* 500. -; Mr. H.B.W.T. te R. *f* 2.50; Nederlanders te Singapore door bemiddeling van onzen vertegenwoordiger Dr. A.P.v.R. aldaar

Scheepsbouw op Curaçao.

f 400. -; Jhr. Mr. J.W.G.B.v.H. te V. f 25. -; samen f 31720.81½.

Uit Singapore kan naar onze vertegenwoordiger aldaar meldt nog een tweede zending verwacht worden, terwijl ook Groep Ned. Indië een inzameling is begonnen.

Curaçao vooruit.

Dat in Curacçao de zeilvaart nog een belangrijk deel van het havenverkeer uitmaakt, is wel algemeen bekend. Elke afbeelding van de haven laat een bosch van masten zien, behorende aan de talrijke sierlijke schoeners, welke onder Nederlandsche, Engelsche, Venezolaansche, Columbiaansche en andere vlaggen koopwaren uit de Zuid-Amerikaansche havens en van de verschillende eilanden der Antillen aanvoeren.

Minder bekend is het wellicht, dat te Curaçao ook schoeners worden aangebouwd, en dat de daar aangebouwde schoeners zich in een goede reputatie mogen verheugen. Onze afbeelding geeft daarvan wel het beste bewijs, al is het ook voor Curaçao een zeldzaam gezicht, dat vier schoeners tegelijkertijd op stapel staan. De Curaçaosche Handel-Maatschappij, welke deze schoeners voor particuliere rekening aanbouwt, geeft daarmede een goed bewijs van haar productie-vermogen, en het is te hopen dat het gezicht van een zoo groot aantal schoeners tegelijk in aanbouw, ook voor Curaçao niet langer een zeldzaamheid zal blijven. (Het Nederlandsch Zeewezen).

Zuid-Afrika

Zuidafrikaansche Brieven.

IV.

Gen. Hertzog.

Gen. Hertzog heeft weer van zich doen spreken. Te Nijlstroom heeft hij bij gelegenheid eener landbouwtentoonstelling een redevoering gehouden, waarin hij verklaarde dat de tijd uit was waarop de Afrikaner zich door vreemdelingen liet regeeren. 's Land's zaken werden behartigd door Afrikaners en vreemde fortuinzoekers hadden niets meer te zeggen.

Die redevoering heeft in het Engelsche kamp groote opschudding verwekt. Men schreeuwde van rassenhaat en wilde dat Gen. Botha zijn mede minister in het openbaar er verantwoording zou roepen of liever nog hem uit het kabinet zetten. Natuurlijk werd er dadelijk verteld dat er tweedracht was ontstaan in het kabinet naar aanleiding van deze redevoering te Nijlstroom. Dit heeft Gen. Hertzog reeds beslist ontkend en hij heeft er verder zijn verbazing over uitgesproken dat men zich zoo kwaad maakte over deze verklaring, terwijl hij reeds vroeger te Grahamstad en elders precies het

zelfde had gezegd. Maar in die dagen had men die redevoering niet noodig voor staatkundige doeleinden. In die dagen was de Unionistische partij niet bezig met te trachten nieuw leven te brengen in haar doode gelederen.

En dan, wat heeft Gen. Hertzog anders gezegd dan zoovele Engelschen tegenwoordig denken, schrijven en zeggen? Oud-Minister Tatham heeft onlangs in De Volkstem geschreven dat, wanneer de Engelschen in Engeland voortgingen met de Indiërs in Transvaal te steunen tegen de Regeering, men hier te lande den band met Engeland zou gaan verbreken. De heer Gordon, eveneens een pure Engelschman heeft onlangs verzekerd, dat zoo lang hij in openbare vergaderingen het woord zou voeren, hij telkens zou laten hooren: Afrika voor de Afrikaners.

Dit is de geest die hier tegenwoordig heerscht en die alleen enkele Engelschen niet bezielt, die daarom door Gen. Hertzog werden geteekend als fortuinzoekers, menschen die alleen hier komen om geld te maken om dan zoo spoedig mogelijk naar Europa terug te keeren.

Dr. Jameson.

Toen ik nog in Holland woonde kon ik nooit goed antwoorden op de vraag hoe 't mogelijk was dat 'n man als Generaal Botha blijkbaar zulke maatjes was met iemand als dr. Jameson. Voor ons in Holland was de politiekende verloskundige, zooals hij eenmaal genoemd is, nog altijd de man van den Jameson-inval. Al hetgeen hij daarna heeft gedaan, was aan onze aandacht ontgaan. Nu ik in Zuid-Afrika terug ben, zie ik in hoe men ter plaatse moet zijn om al die dingen zuiverder te kunnen beoordeelen. De levensloop van dr. Jameson na den inval is wel veel belangrijker dan de daad die hem in heel de wereld een plotselinge beruchtheid heeft gegeven. Voor de wereld echter heeft hij nimmer gelegenheid gehad zijn roovers inval te boeten. In Zuid-Afrika is hem die kans niet ontnomen en zoo is het gebeurd dat bij zijn aftreden als lid van de Unie-Volksraad alle Hollandsch-Afrikaansche bladen in zeer waardeerende woorden over hem hebben geschreven.

Toen dr. Jameson in de Kaap als minister en hoofd van het kabinet optrad, werd hij door alle Hollandsche Afrikaners met groot wantrouwen gade geslagen. Hij wist dit echter door zijn onpartijdig en bezadigd optreden tegemoet te komen. Zijn eerste daad van onpartijdigheid was, toen hij in 1904 voorstelde om in den regeeringsdienst alle ambtenaren de verplichting op te leggen beide talen te kennen. Geen enkele daad van rassenhaat kan van hem geboekstaafd worden gedurende zijn eerste ministerschap van de Kaap en toen hij tijdens de beraadslagingen, die tot de Unie van Zuid-Afrika geleid hebben, steeds bezield bleek van den geest waarin deze vereeniging moest tot stand worden gebracht. toen was dr. Jameson niet meer voor de Hollandsche Afrikaners de man van den inval, doch de ware Zuid-Afrikaner, die dit land groot en welvarend wilde maken. Hard heeft hij gedurende die beraadslagingen gestreden om van zijn Engelschsprekende mede-afgevaardigden gedaan te krijgen dat zij den ouden naam van Orange Vrijstaat in eere zouden herstellen en toen hij inzag

hoe het den Hollandschen Afrikaners ernst was met het handhaven hunner taal, toen heeft hij al zijn invloed besteed om artikel 137 tot stand te brengen. Dit heeft hem de ongenade bezord van de jingoistische Britten in Zuid-Afrika, maar zijn beweegredenen voor dit voorstel waren zoo overtuigend, dat zij er niets tegen konden inbrengen en zich bij zijn voorstel moesten neerleggen, wilden zij niet gehouden worden voor rassenhaters.

Die houding van dr. Jameson hebben de Hollandsche Afrikaners nimmer vergeten.

En het was geen oogenblikkelijke daad van hem, ook na het totstandkomen van de Unie, bleef hij met alle kracht werken om den Hollandschen Afrikaners de rechten te geven, die hun toekwamen. Ten vorigen jare werd hij als hoofd der oppositie door zijn partij gedwongen, een motie van wantrouwen tegen de regeering in den Volksraad te brengen. Aan het einde zijner zeer bezadigde redevoering, verklaarde hij dat hij onder de gegeven omstandigheden geen betere regeering zou kunnen voeren dan Gen. Botha had gedaan. Dat woord is hem door de oppositie niet vergeven en men begon erover te denken hem, dr. Jameson, als leider der oppositie te vervangen door iemand die feller in zijn optreden was. Die man heeft men ongetwijfeld gevonden in dr. Smartt, van wien Gen. Hertzog onlangs heeft gezegd dat hij nu al twintig jaar in het land is, doch in het geheel geen Afrikaner is.

Teekenend voorbeeld van den ommekeer in de gevoelens is wel dat in het distrikt, waar dr. Jameson als leider der oppositie gekozen is, thans waarschijnlijk kandidaat zal staan Sir Abe Bailey, die verklaard heeft dat hij Gen. Botha zal steunen zoo lang deze zijn staatkunde getrouw blijft om beide rassen te zamen te brengen. Men zou hieruit mogen afleiden dat dr. Jameson reeds met zijn verkiezingscomité over zijn opvolger heeft gesproken en iemand heeft aanbevolen die geen felle tegenstander der regeering is.

Zuid-Afrikaansche vrouwen.

Onlangs heeft te Johannesburg de Zuid-Afrikaansche Vrouwen Federatie haar jaarlijksche vergadering gehouden. Een merkwaardige uiting van den geest der tegenwoordige Zuid-Afrikaansche vrouwen was deze geheele bijeenkomst. Van het begin tot het einde ademde zij een zeer beslist Afrikaanschen geest. Er is geen woord Engelsch gesproken. Dit is niet zoo bevreemdend als het op het eerste gezicht wel lijkt, want nog zoo heel lang is het niet geleden dat in deze vereeniging werd voorgesteld aan beide talen gelijke rechten te geven. Die dagen zijn voorbij. Toen in deze vergadering de vraag werd voorgelegd of een lid van de Z-Afr. Vrouwen Federatie tevens lid kon zijn van de Victoria League, verklaarde de voorzitter der Federatie dat het haars bedunkens niet ging, omdat de Federatie van Afrikaansche vrouwen en meisjes goede Afrikaners wilde maken en de Victoria League haar wilde vervormen tot goede Britsche vrouwen. Het einde der besprekingen was dat aan elk lid van de Federatie verboden werd tevens lid van de Victoria League te zijn. Dit besluit wordt merkwaardiger, wanneer men weet dat mevr. Botha, de echtgenoot van onzen eersten minister, algemeene voorzitter is van beide vereenigingen en op de vergadering tegenwoordig was, waar deze beslissing viel.

Zoo kiest men hier tegenwoordig partij. Men heeft leeren inzien dat men met het wegsteken van zijn meeningen, of zooals het hier teekenend heet met papbroekigheid, niet verder komt, integendeel, dat men elk oogenblik kans loopt zijn beginselen in verdruk king te brengen.

OU BOET.

Ieder lid brenge ten minste twee nieuwe leden per jaar aan!

Een boek over Zuid-Afrika.

Onlangs is te Londen een boek uitgegeven, dat in de Engelsche couranten algemeen zeer gunstig is beoordeeld. Het heet: ‘The Woman Wonderful’ en de naam van den schrijver is Wilfred Hemery. Naar den inhoud te oordeelen is hij wel eenigen tijd in Zuid-Afrika geweest en daar ieder die eenigen tijd in Zuid-Afrika heeft doorgebracht hier als een bevoegd beoordeelaar van Afrikaansche toestanden en personen wordt beschouwd, en het boek bovendien in een aangenamen stijl en onderhoudend geschreven is, kan men wel begrijpen dat het zeer gunstig door het publiek wordt ontvangen.

Maar niet voor Engelschen alleen is dit boek leerzaam en onderhoudend.

In het boek vertelt een jonge goedgeleerde Engelschman zijn ondervindingen in Conradiesdorp, een van de grootste en belangrijkste dorpen in de Karroo, waar hij heengezonden is als rechterlijk ambtenaar op het magistraatskantoor. De jonge man, die te Oxford een graad gehaald heeft, wordt spoedig na aankomst in de Afrikaner kringen gastvrij ontvangen en als vriend behandeld. Hij verhaalt nu van gewoonten en gebruiken, die hem vreemd (en dus lachwekkend) voorkomen, van een blind kafferjong, dat hij tegen mishandeling door witmensen beschermt en waarvoor hij klavier speelt, omdat het zooveel van muziek houdt; hij ziet hoe een jong Afrikaansch meisje met een sjambok een klein kaffermeisje op den blooten rug slagen geeft en hij weet al die wonderlijke dingen zoo mooi te schrijven, dat ze geloofwaardig schijnen. Vooral het eerste deel (in het tweede is hij te veel met zijn eigen narigheden bezig) is vol bedekte of openlijke hatelijkheden en lasterlijke beweringen omtrent de Afrikaners en het is te begrijpen, dat hij zich onder dergelijke ongeleerde menschen niet gelukkig voelt. Maar dan ontmoet hij een Engelsch meisje (opgevoed in Girton) en nu heeft hij iemand gevonden met wie hij over kunsten literatuur (Engelsche natuurlijk) kan praten en dit geeft hem weer moed. Maar hij voelt toch dat hij in Afrika geestelijk steeds meer achteruitgaat, vooral door den omgang met Afrikaners.

Men vraagt zich met verbazing af waarom die knappe Engelschman zich niet meer bij zijn landgenooten in Conradiesdorp aansloot en de ongeleerde Afrikaners van zijn gezelschap ontlastte.

De heer Wilfred Hemery is een veelbelovend jong schrijver, die met dergelijke boeken over Zuid-Afrika in Engeland een groote toekomst voor zich heeft.

Met twee maten.

Nu en dan wordt er, meest langs met officieelen weg, in ons land een onderwijzer of onderwijzeres voor Zuid-Afrika gevraagd, waarbij altijd de voorwaarde wordt gesteld van deugdelijke kennis van het Engelsch. Want men moet les geven in een tweetalig land.

De Transvaalsche directeur! van onderwijs heeft nu echter in Engeland en Schotland een oproeping gedaan voor onderwijzers en onderwijzeressen bij het lager en middelbaar onderwijs in zijn provincie. De gegadigden moeten aan allerlei eischen voldoen, maar over kennis van het Hollandsch wordt niet gekikt.

Ons Land wijdde er een hoofdartikel aan, waarin het Kaapstadsche blad die manier van doen afkeurt en dat aldus eindigt:

‘Het komt ons dus voor, dat de transvaalse direkteur van onderwijs eenvoudig de wet van het land ignoreert en een koers volgt waarmee een groot deel van ons volk geen vrede kan hebben. Onlangs namen wij een berichtje over uit het jongste nummer van Neerlandia, waarin onder het hoofd “De kreupele ezel”, gewezen werd op het zonderlinge feit, dat de hollandse taal, zelfs onder een ministerie, dat hoofdzakelijk uit hollandssprekenden bestaat, zich neg zo

lang met een achteraf-plaats moet vergenoegen. Hierin is ongetwijfeld in de laatste tijd heel wat verbetering aangebracht, hoewel aan onze taal in de verschillende regeringsdepartementen nog lang geen volkomen recht wordt gedaan. In het genoemde berichtje werd verder nog gezegd, dat de schuld in deze niet zo zeer aan de ministers, doch hoofdzakelijk te wijten is aan de ambtenaren, die meestal engelssprekenden zijn en zich om de tweede officiële taal des lands heel weinig bekommeren. Werkelijk, met een cirkulaire als die van de transvaalse directeur van onderwijs voor ons, zijn wij bijna geneigd zulks te geloven! Het wordt hoog tijd te zorgen, dat de rechten, welke ons bij wet zijn toegekend, niet langer enkel in theorie, doch ook in de praktijk zullen bestaan en dat aan ambtenaren - onverschillig hoe hoog zij ook geplaatst zijn - belet zal worden om met voorbijgang van de wetten des lands te handelen.'

Tot zoover Ons Land. In dit geval heeft echter, meenen wij, geen minister schuld, aangezien het lager en middelbaar onderwijs neg niet onder de Unie-regeering staat, maar onder het provinciale bewind. De administrateur en de Uitvoerende, alsmede de Provinciale Raad van Transvaal kunnen hier toezien.

Een eigen hoogeschool.

Neerlandia heeft al een paar malen gezegd, dat h.i. het Hollandsch bij het hooger onderwijs in Zuid-Afrika eerst tot zijn recht zal komen aan een Hollandsche universiteit. Bij het plan om aan een algemeene universiteit het Engelsch en het Hollandsch zoogenaamd gelijke rechten te geven, zal het Hollandsch er weer het loodje bij leggen. Ds. H. van Broekhuizen, van Pretoria, is van hetzelfde gevoelen.

In een aardigen brief over het Letterkundig Congres te Antwerpen aan die Week, van Pretoria, schrijft hij, sprekende van den strijd voor de Vlaamsche hoogeschool: 'Laat ons tog ook maar as een volk verstaan dat dit ook die levensvraag is ver ons volk: onse eige hoge school. Laat ons onse regte krij ver die lagere school, sorg dat ons die regte onderwijzers krij, onse eige normaal school, maar dan ook onse eige hoge school. Laat ons onse Engelse medeburgers gé wat hulle wil hê. Grote Schuur of waar ook. Maar op één voorwaarde: ons eis ons eige universiteit of hoge school, wat jij die ook al wil noem, op ons eige plek; naar mij insig te Stellenbosch! Daar leg die toekoms in van ons volk, onse taal, ons kerk.'

Bij de foto.

De Krijgsraad onder de nieuwe verdedigingswet van de Unie van Zuid-Afrika, die in October zijn eerste vergadering te Pretoria hield. Op de foto ziet men Gen. J. Smuts in het wit gekleed voorzitten, rechts op den voorgrond Gen. Christiaan de Wet en daar achter Gen. Schalk Burger. Links van Gen. Smuts is Kol. Crewe en daar achter Kol. Sir Duncan Mac Kenzie gezeten. Naast Gen. Burger zit Kapitein Bourne, onder-secretaris voor de landsverdediging. Deze Krijgsraad zal zich hebben bezig te houden met de verdediging van het land.

Ned. Schilderijen in Z.-Afr.

Te Pretoria is een museum van schilderijen geopend.

Er zijn een aantal stukken bij, geschonken door de Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging, den heer Middelberg en andere Nederlanders: portretten

van prinsen van Oranje, kopieën van Rembrandts Nachtwacht en van andere schilderijen van oude Hollandsche meesters. Mesdag gaf een van zijn zeestukken. Dan zijn er portretten van Transvaalsche voormannen en Pretoriasche burgemeesters.

Burgemeester Johnston en minister Smuts voerden bij de opening het woord.

Waarom ging alles weer in het Engelsch? vraagt de Volkstem. Het blad vraagt hetzelfde naar aanleiding van de opening van het nieuwe station te Pretoria, toen minister Burton en Rissik, de administrateur van Transvaal, spraken.

* * *

De bladen meldden dezer dagen, dat de bekende verzameling schilderijen van Nederlandsche meesters van Sir Hugh Lane aangekocht is door Max Michaelis en deze de verzameling aan Zuid-Afrika wil aanbieden, opdat het daar de kern vorme van een Nationaal Museum. Het zijn 46 schilderijen, waaronder de Demidof-Rembrandt, een Frans Hals uit de collectie van Kann, een Jan Steen, twee Ruysdaels en een van Dyck. Voorts mooie exemplaren van de kleine meesters. De heer Michaelis scheen nog in twijfel of hij de verzameling zou schenken aan het museum te Johannesburg, dat, dank zij zijn kunstzin en mildheid, reeds een aanzienlijke verzameling schilderijen van moderne, meest Engelsche, meesters bezit, of dat hij Kaapstad er mee zou begiftigen.

In alle geval is Zuid-Afrika gelukkig te prijzen om deze kostbare gave. Wie voortaan de Hollandsche schilderschool ter dege wil bestudeeren zal er den Atlantischen Oceaan niet alleen dwars voor over, maar ook in de lengte moeten af varen.

Taalwedstrijd der Afd. Johannesburg.

De Afd. Johannesburg hield 4 en 5 Oktober een der aangekondigde Taalwedstrijden. Door de welwillende samenwerking van den Witwatersrand Schoolraad en van den heer M.B. Mac Intyre, hoofd der Twiststraat School waren een paar lokalen in genoemde school voor den wedstrijd afgestaan. Ingeschreven waren 31 leerlingen.

Als scheidsrechters waren gekozen van Pretoria: mevr. J. Engel-Wilson, Prof. Dr. T.H. le Roux, Prof. Dr. L. Fouché, Dr. W.M. Malherbe en van Potchefstroom Prof. J. Kamp.

Opmerkelijk is dat de leerlingen bijna eenparig goed of slecht in hetzelfde onderwerp waren. Het vak waarin de leerlingen uitmunten was Recitatie. Het was zelfs een genot naar enkelen te luisteren, hoewel hier en daar wat slordigheid werd opgemerkt.

De zwakste afdeeling was de Z.-Afr. Geschiedenis. Er waren slechts 7 deelnemers in dit vak.

De uitspraak bij het lezen viel bijzonder mee, zelfs bij Afrikaansch sprekenden en twee Engelsche leerlingen. Wat wel te wenschen over liet was de leestoon, waardoor het vaak onduidelijk was of het gelezene werd begrepen of niet.

De resultaten van het diktaat waren erg ongelijk. De punten voor stijl waren het hoogste.

Het is te betreuren, dat niettegenstaande den ijver en belangstelling der leerlingen er zoo weinig ouders en onderwijzers tegenwoordig waren bij het bekend maken van den uitslag.

De prijzen bestonden uit: 1ste prijs, zilveren penning met diploma; 2de prijs, boek met diploma; derde kandidaat: eervolle vermelding. Deze werden toegekend als volgt:

L e z e n :

1e Marie v.d. Walt, Avenue school, principal de heer T. Dolby, Holl. onderw. de heer J. van Bruggen;

2e Hendrik Gerhardes Stoker, Duitsche school, hoofd en Holl. onderw. de heer H.M. Muller;

3e Carel Beerstecher, Duitsche school.

D i k t a a t :

1e Susan Marie Botha, Opvoedings Inst, hoofd en Holl. onderw. de heer Christo Lombard, B.A.;

2e Elizabeth Lombard, Goede Hoop school, de heer L. Meyer, hoofd en Holl. onderwijzer;

3e Willem Pienaar, Goede Hoop school.

O p s t e l :

1e Carel Beerstecher, Duitsche school;

2e Jan Heinrich Muller, Duitsche school;

3e Carel Beerstecher, Duitsche school;

R e c i t a t i e :

1e Annie de Bruyne, Troyeville Centraal school, hoofd de heer J.A. Foote, Holl. onderw. de heer J. Hellenbach;

2e H.G. Stoker, Duitsche school;

3e Carel Beerstecher, Duitsche school;

G e s c h i e d e n i s :

1e Susan Marie Botha, Opvoed. Inst.;

2e Johanna Oosthuyzen, Opvoed. Inst.;

3e Annie de Bruyne, Troyeville Centraal school.

Drie prijzen zijn gegeven voor de beste uitspraak van het Hollandsch aan een Afrikaansche, Engelsche en Hollandsche leerling:

Machteld de Klerk, Afr. Jeppes Centraal school, hoofd de heer J. Michel, Holl. onderw. mejuffr. M. Vierdag;

Ida Matthews, Eng. Opvoed. Inst.;

Cornelis R. Vissee, Holl. Twisistraat school, hoofd de heer M.B. Mac Intyre, Holl. onderw. de heer B. van Rijn.

Dr. W.M. te Pretoria, stelde het bestuur in de gelegenheid aan al de leerlingen een boek ter herinnering te geven.

De regelings-commissie was samengesteld uit de heeren A. v.d. Broek, S.I. Minnaar, H.J. Raubenheimer en mevr. S.H. Deys-Draaijer. sekretaresse.

Er heerschte beide dagen een opgewekte stemming.

Het plan bestaat om een taalwedstrijd op grootere schaal uit te schrijven.

Uit Johannesburg.

De Holl. Zieken- en Begraffenis-Vereeniging herdacht den 25 Oct. haar 4-jarig bestaan. De heer P. Metz was gedurende dezen tijd een onvermoeid voorzitter. De Vereeniging bleek meer en meer levensvatbaarheid te bezitten en is op het oogenblik in goeden doen. Zij heeft een eigen Holl. muziekkorps. Het programma van den avond slaagde uitstekend. Als bestuursleden werden gekozen de heeren J.J. Kesting, voorzitter; P.J.

Verdurremen, onder-voorzitter; H. Blinde, secretaris; A. Kraan, 2e secretaris; J. Bensdorp, penningmeester; H. Reynders, 2e penningmeester; C. Hoffman, C. Buitenhuis en F.H. de Vries, bestuursleden. Den aftredenden voorzitter werd een zilveren penning vereerd.

Ingezonden.

De uitspraak van het Nederlandsch.

Het stuk van den heer B. Canter in No. 11 van Neerlandia noopt mij, zoo niet tot volledige instemming, toch tot een woord van warme waardeering. De heer C. wil komen tot eenheid van uitspraak, zoowel voor Nederlanders uit de verschillende provinciën, als voor de Vlamingen.

Het is inderdaad moeilijk een gewest of ook maar een stad van ons vaderland aan te wijzen, waar zoo beslist zuiver gesproken wordt, dat de daar gehoorde taal als standaard-uitspraak zou kunnen dienen; al blijft het ook waar, dat men tegenwoordig in iedere stad personen kan aanwijzen, naar wier taal te luisteren, een genot is.

Ofschoon ons land zooveel kleiner is dan Italië, missen wij als maatstaf van beschaafde uitspraak,

wat de Italianen uitdrukken in dit korte gezegde: Si parli lingua toscana in bocca romana (spreek de Toscaansche taal met een Romeinschen mond) of vrij vertaald: spreek de taal nauwkeurig met het welluidendst mogelijke klankeigen.

Wat den heer Canter opviel in de spraak van H.M. onze geëerbiedigde Koningin, trof ook mij, toen ik het voorrecht had H.M. eens te hooren.

De heer C. vat het samen in de woorden: vol, sonoor, volkomen beheerscht, in welke drie woorden tevens belichaamd is het geheele geheim van de juiste uitspraak. Hierbij zou ik nog willen voegen: en het juiste tempo, dat mij tevens in Harer Majesteits spraak bekoorde.

Hel denkbeeld van den heer C. de stem van H.M. vast te leggen in een gramoffoon, heeft wel zijne aantrekkelijke zijde, ware het niet, dat aan dit instrument nog steeds het gebrek kleeft van onafscheidelijke bijgeluiden, waardoor de werking veel moet verliezen.

Overigens eene verheffende gedachte èn voor Vorstin èn voor Volk, wanneer in latere jaren kon getuigd worden, met een kleine variant op een gevleugeld woord:

De taal van Koningin Wilhelmina is die van gansch het volk.

EVA VAN DANTZIG.

's-Gravenhage, Nov. 1912.

Een kleine spraakmaakster.

Dezer dagen zat mijn driejarig dochttertje in een winkel in een lift en vertelde thuis opgetogen: Moeder ik heb in een hijschkamertje gezeten.

Mevr. H.v. EMBDEN-DE RIDDER.

Amsterdam, Nov. 1912.

Aan de liefhebbers van fotografeeren in Nederlandsch Indië.

Men kan in de laatste jaren nagenoeg geen over Indië handelend, geïllustreerd boek opnemen - wetenschappelijke en populaire beschrijvingen, reisverhalen, schoolboeken -, of het blijkt dat daarbij is geput uit den rijken voorraad platen en foto's van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen of van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië.

Die verzamelingen hebben daarmede haar nut bewezen om de kennis onzer koloniën te helpen vermeerderen en de belangstelling in die koloniën te verhoogen. Maar het nut zou veel grooter kunnen zijn indien de talrijke amateur fotografen in Indië - ambtenaren, officieren en particulieren, de beide genoemde instellingen steeds rekenden onder de vrienden, wien zij 'natuurlijk' een exemplaar hunner foto's zenden.

Het daartoe, nu zeven jaar geleden, vanwege het Bataviaasch Genootschap gedaan verzoek heeft helaas weinig gevolg gehad. Het zij mij veroorloofd, dat verzoek thans te herhalen: van elke opneming zende men steeds twee onopgeplakte foto's, met korte vermelding van naam, jaartal en voorstelling aan de achterzijde, naar het Bataviaasch Genootschap, dat dan voor de doorzending van één exemplaar naar het Koninklijk Instituut zorg draagt.

Tegenover het groote nut is de moeite gering!

De Secretaris van het Instituut,

Dr. E.B. KIELSTRA.
Den Haag, Nov. 1912.

Neerlandia beveelt het verzoek met ingenomenheid aan en houdt ook zich zelf voor toezending van afdrukken aanbevolen. Red.

Bioscoop-gevaar.

Geachte Redactie,

Sinds eenigen tijd worden er in onze bioscooptheaters zoogenaamde 'Hollandsche films' vertoond. Men krijgt dan Holland te zien, zooals het nog maar al te veel in de verbeelding van den buitenlander bestaat: de optredenden zijn zonder uitzondering in Volendamsch, Marker, Urksch kostuum; of in een hutspot van deze kleederdrachten, met soms nog een Walchersch of Zuid-Bevelandsch eigenaardigheidje er bij; op den achtergrond gewoonlijk een molen. Zonder die kleederdrachten, die menschen op klompen en die molens, is het geen 'Hollandsche film'.

Hier schuilt m.i. een gevaar. Films als die van de firma Pathé gaan de heele wereld over, en bevestigen en verbreiden het dwaze denkbeeld, dat de Hollanders niets anders zijn, dan typisch gekleede menschen, die op klompen loopen.

Wij zijn immers meer dan dat, en moeten willen dat ook het buitenland dit weet. Er is, me dunkt, wel reden voor het Algemeen Nederlandsch Verbond, om aan de directie's van de verschillende bioscoopondernemingen vriendelijk te verzoeken, ook eens Hollandsche films te geven, waarin men Holland vertoont, zooals het in werkelijkheid is en waaruit het buitenland leert, wat het Holland van tegenwoordig op zoo menig gebied vermag.

De invloed van de avond aan avond volle bioscooptheaters onderschatte men niet. In ons land doen die vertooningen geen kwaad, maar in het buitenland?

Wij willen niet in de oogen van buitenlanders blijven het land van typische kleederdrachten alleen, nietwaar?

Dankend voor de plaatsing, hoogachtend,
A. LOOSJES.

Mededeelingen en allerlei

Het Nederlandsch Lied.

Bestuurderen der Utrechtsche Stud.-Afd. van het Willemsfonds en der Utrechtsche Stud.-Afd. van het Alg. Ned. Verbond hebben een rondschrjven verzonden, alle studenten en oud-studenten aanbevelende, toe te treden tot de vereeniging 'Het Nederlandsche Lied'.

Onder den titel 'Liederen van Groot-Nederland', verzameld door F.R. Coers F. Rzn. (C.M.B. Dixon & Co., Apeldoorn), zal de vereeniging 'Het Nederlandsche Lied' (jaarlijksche lidmaatschapsbijdrage: gewoon lid f5. -; beschermend lid f7.50 tot f25. -; begunstigend lid meer dan f25. -) elke twee maanden twaalf bladzijden Nederlandsche liederen, zorgvuldig voor piano bewerkt, kosteloos aan hare leden zenden, indien hare middelen het vergunnen, d.i. indien het aantal harer leden voldoende is. Het is zelfs het streven van de vereeniging, nog meer Nederlandsche liederen jaarlijks haren leden kosteloos aan te bieden.

Isles of the East.

De bespreking van dit werk door den heer Middelberg in het Nov.-nr. heeft de aandacht getrokken. Men vroeg waar het verkrijgbaar was.

Voor belanghebbenden vermelden we dat de volledige titel is: 'Isles of the East. An illustrated Guide, Australia, New Guinea, Java, Sumatra, Singapore etc. Distributed gratis by the Royal Packet Steam Navigation Company (K.P.M.). Head Office. Batavia, Java. Australian Offices: Royal Exchange Buildings 56 Pitt St. Sydney; Edward Lee & Co., Art Printers, 14 Carrington Street, Jan. '12.'

De Koninklijke Paketvaart-Maatschappij (Prins Hendrikkade 159, Amsterdam) zal zeker gaarne inlichtingen verstrekken.

Ommekeer.

Em. de Bom te Antwerpen schreef dezer dagen in een artikel in de N.R. Ct.:

Wie zich thans in het gezegende jaar 1912 zou durven verstouten om *F r a n s c h* te spreken in de burgerwacht, zou met evenveel recht in den bak gaan als ik het in 1895 deed omdat ik *V l a a m s c h* gesproken had.

Het Nederlandsch Element in onze gezantschappen en consulaten.

Volgens den staat van 1 Ocl. j.l. tellen onze gezantschappen en consulaten ruim 700 ambtenaren, van welke er 214 Nederlander zijn, terwijl aan 319 in het Nederlandsch kan worden geschreven.

De verhouding van het Nederlandsche element is iets gunstiger geworden.

Oud-Hollands roem in den vreemde.

De N.R. Ct. meldt:

In Norrköping is met veel succes opgevoerd het drama van Einar Smith, getiteld: Adriaan van der Werf, waarin deze Zweedsche schrijver Leidens belegering door de Spanjaarden in 1574 op aangrijpende wijze teekent. De vertolking van het gezelschap Winge wordt in de bladen zeer geroemd.

Z.-Afr. geschiedenis aan de Amsterdamsche Hoogeschool.

Het Handelsblad meldt:

De heer dr. E.C. Godée Molsbergen is toegelaten als privaat-docent in de koloniale geschiedenis, de geschiedenis der kolonisatie en de geschiedenis van Zuid-Afrika aan de Gemeente-Universiteit van Amsterdam.

Een beeld van president Kruger.

De Transvaalsche beeldhouwer S.J.P. Eloff, over wien wij onlangs hebben geschreven, heeft in klei op levensgrootte een beeld van zijn grootvader president Kruger geboetseerd. De president zit op een bank. De gelijkenis van gezicht en houding zijn, blijkens een prent in die Week, zeer goed. Te Parijs zal het beeld in brons worden gegoten en die Week hoopt, dat dit bronzen beeld een plaats in een park van Pretoria zal krijgen.

Noenzaal.

De Algemeene Nederlandsche Wielrijdersbond, die al zooveel heeft gedaan om het reizigers in ons land aangenaam te maken, zal nu ook de inrichtingen, die men tegenwoordig veelal met het Engelsche woord *l u n c h r o o m* aanduidt, trachten te

verbeteren door aan die, welke aan zekere eischen van deugdelijkheid voldoen, recht te geven het Bondsschild te voeren.

Daarbij gaat de Bond in tegen drie vaderlandsche ondeugden.

Vooreerst verlangt hij, dat in de inrichtingen, die zijn naam zullen dragen, niet gerookt zal worden; dat er althans één vertrek zal zijn, waar het niet mag. Allerlei wachtkamers en andere ruimten worden voor niet-rookers - vrouwen, kinderen en ook mannen - door het rooken tot een onaangenaam verblijf gemaakt.

Dan luidt het gebod: geen fooien! Er zijn weinig landen in Europa, waar het fooien-stelsel tot zoo'n groot misbruik is geworden als bij ons. Elke poging tot verbetering verdient hulde.

Eindelijk heeft de Bond onder zijn leden een prijsvraag uitgeschreven naar een goed Hollandsch woord voor het vreemde 'lunchroom'. De inzenders van het gekozen woord zouden ieder een deel ontvangen van Ons Eigen Land, de voortreffelijke uitgave van den Bond.

Volgens de Kampioen, het weekblad van den A.N.W.B., zijn er niet minder dan 142 woorden opgegeven, waarbij natuurlijk een menigte van grappenmakers afkomstig. Het bestuur koos *n o e n z a a l*. De 'lunch' wordt om 12 uur 's middags gebruikt. Het oude woord voor middag is *neen*. In sommige bladen duidt men de 'lunch' al sedert eenigen tijd met 'noenmaal' aan, maar het woord schijnt er niet in te gaan. Een nieuw vreemd woord vindt ten onzent veelal gemakkelijk zijn weg, een nieuw eigen woord stuit op spot en verzet. Zoo zijn wij. Misschien, dat de machtige Wielrijdersbond er *noenzaal* inkrijgt, al zullen het grappen op den naam regenen.

President Steyn's dochter in Nederland.

Naar de Nederlander meldt, volgt mej. Gladys Steyn, een dochter van president Steyn, te Amsterdam, onder leiding van dr. Gunning, een cursus in de paedagogiek. Zij is daartoe onlangs uit Zuid-Afrika overgekomen. Door het bezoeken van scholen stelt zij zich op de hoogte van het onderwijs, dat de meisjes in Nederland ontvangen. In haar eigen land, waar zij zich later weer aan het onderwijs wil wijden, heeft zij reeds examens afgelegd.

Een Nederlandsch succes in den vreemde.

Ook buiten de engere grenzen der wetenschap heeft indertijd zeer de aandacht getrokken het groote succes, dat dr. E.A. Koch, officier van gezondheid bij het Indisch leger, in het hospitaal te Paramaribo gehad heeft met de bestrijding van de z.g. yaws-ziekte, door middel van salversaanbehandeling.

Na eenige maanden kon de laatste patient worden ontslagen. De West-Indische bevolking beschouwde het als een wonder.

Beter resultaat kan een geneesheer niet wenschen.

Nadat dr. Koch met verlof hier te lande was teruggekeerd, heeft hij te 's-Gravenhage in een bijeenkomst van de Ned. Vereeniging voor Tropische Geneeskunde een verhandeling over de door hem gevolgde salversaan-behandeling gegeven, die in medische kringen met groote waardeering is ontvangen.

Maar ook in het buitenland heeft dit succes van dr. Koch de aandacht van de wetenschappelijke wereld getrokken en zoo hield hij dezer dagen te Berlijn, waar hij tijdelijk tot uitbreiding zijner studiën vertoeft, een voordracht over bovengenoemd onderwerp, toegelicht met lichtbeelden. Dit geschiedde in eene vergadering van de

Berliner Medizinische Gesellschaft, en blijkens de berichten in de Duitsche pers heeft onze landgenoot ook in dien kring van bij uitstek tot oordeelen bevoegden, groote belangstelling en waardeering gevonden, voor zijn belangrijken wetenschappelijken arbeid.

Werf De Schelde.

Het vrachtstoomschip Soerakarta op de werf der Kon. Maatschappij De Schelde te Vlissingen voor de Rotterdamsche Lloyd, is dezer dagen te water geaten.

Dit is het derde schip voor de Rotterdamsche Lloyd dat in één jaar van dezelfde helling kwam, n.l. op 25 Nov. 1911 het stoomschip Merauke, op 18 Mei 1912 het zusterschip Pontianak en nu de Soerakarta.

Technische studenten in N.- en Z.-Nederland.

Met een warm woord van waardeering en aanbeveling van de Delftsche en van de Gentsche redactie wordt in No. 2 van den 3en jaargang van het Technisch Studententijdschrift meegedeeld, dat de Gentsche studenten Steenbrugge, De Man en Van der Haeghen bereid zijn gevonden een sub-redactie te vormen, waardoor een nieuwe band is gelegd tusschen het studeerende Noord- en Zuid-Nederland.

Handelsverbindingen met Amerika.

Een in de Vereenigde Staten gevestigd Nederlander, tijdelijk in Nederland vertoevende, is bereid de vertegenwoordiging op zich te nemen van Nederlandsche firma's, die de Amerikaansche of de Canadeesche markt wenschen te doen bewerken, of hun afzet op die markt willen uitbreiden.

Nadere bijzonderheden kunnen Nederlandsche belanghebbenden, op schriftelijke aanvraag aan de Afdeeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel te 's-Gravenhage vernemen.

* * *

De Koninklijke Hollandsche Lloyd heeft besloten om een geregelde afzonderlijken vrachtdienst in te stellen van en naar Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro en Santos, waarvan de eerste afvaart zal plaats hebben op 23 Dec. a.s. Bovendien wordt in den loop van 1913 de sneldienst voor post-passagiers en ijsgoederen naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos Aires van een 3-wekelijkschen in een 14-daagschen veranderd.

Een Kaasbond.

Een advertentie bracht ons in kennis met een maatschappij of vereeniging, die de Full Cream Kaasbond heet. Uit den inhoud van de advertentie, die 'volvette' kazen aanprijst - o.a. 'Gouda-kaas' (straks krijgen wij: Leiden-kaas, Weesp-moppen, Haaghopjes) - begrijpen wij, dat hier bedoeld is niet een bond van kazen, maar van kaasmakers. In Zuid-Afrika is 'Kaas' een scheldnaam voor een Hollander, maar wij kunnen niet aannemen, dat Full Cream Kaasbond zou moeten beteekenen een Bond van Volvette Hollanders.

Wat nu echter de diepe zin van dat Engelsch in dien Hollandschen naam van zoo iets echt- en oer-Hollandsch als kaas beduidt, durven wij niet gissen. Wij weten niet beter of hier wordt roomkaas, of volle-roomkaas bedoeld. Maar er steekt zeker iets achter, dat men het Hollandsche woord niet wou gebruiken. Zou het misschien toch geen volle-roomkaas zijn?

Waarom ook niet heelemaal een Engelsche naam? Waarom wel 'cream', maar geen 'cheese'; wel 'full' maar geen 'company' of zoo iets, in plaats van 'bond'?

Hoe langer we de advertentie bekeken, hoe meer het ons gaat schemeren. Als wij ze weer in een blad tegenkomen, zullen wij haar fluks overslaan.

Hollanders in Californië.

De heer W.J. van Balen heeft enkele maanden geleden in eenige Amerikaansche steden Ned. liederavonden gegeven. Van zijn wedervaren in San Francisco vertelt hij onderhoudend in Het Vaderland. Hij zou aan het station worden afgehaald:

Omringd door opdringerige hotelbedienden, die in mijn dralen een goede kans voor hun bedrijf zagen, keek ik nog een laatste maal rond; en daar zag ik een rood-wit-blauw vlaggetje, zoo'n kinderspeelgoedvlaggetje, waarmee iemand stond te wapperen alsof hij in een dolle bui op de kermis zat, in den stoomdraaimolen op

een steigerend ros. Zóó zwaaid hij de nationale driekleur, die aan een houtje van een paar vingers lang gebonden was.

Net vlieg ik er op af, of een andere belangstellende valt ook op het lokmiddel aan: een koetsier van een sightseeing car vraagt den vlaggetjesman ‘where are you looking for?’

De andere antwoordt: ‘waiting for a Dutchman.’

Daarop de sightseeingconductor: ‘spreek je ook Hollandsch?’

En de vlaggetjesman: ‘Ben jij dan ook Hollander?’

Na deze herkenning onder de vaderlandsche driekleur, werd de ‘geachte spreker’ in ontvangst genomen, en de nieuw-ontdekte landgenoot uitgenoodigd om den volgenden avond ook te komen, dan zou hij meer Hollanders bij elkaar vinden dan hij z'n heele leven gezien had. Verondersteld natuurlijk, dat de man nooit in the old country geweest was.

Ik was dus gevonden, en om dit feit te constateeren, werd ik door den penningmeester, die de vangst gedaan had, terstond naar den voorzitter en den secretaris gebracht; en daarna werd beraadslaagd welk hoofdkwartier ik zou betrekken, met het resultaat dat ik een kamer nam in het huis waar John, bijgenaamd de ‘weduwe’, z'n vrijgezellenbestaan leefde, een bekend middelpunt van de Nederlandsche kolonie in San Francisco.

In diezelfde stad waar ik zonder deze omstandigheden waarschijnlijk nooit een Hollander ontmoet zou hebben, daar schoten thans de landgenooten overal voor den dag, menschen van allerlei soort en aanleg, van allerlei maatschappelijke welgesteldheid en intellectueele ontwikkeling ook, maar allen Nederlanders, allen vrienden, althans kennissen, onder elkaar, en zonder bekrompen standsverschillen van thuis met elkaar levend in den Nederlandschen kring als gelijkwaardige leden.

Er waren er bij die rijker aan ondervinding waren dan aan aardse goederen; ook waren er die welgesteld gebleven of geworden waren, en eerstdaags weer terug hoopten te gaan. Want wat me onder deze Californische landgenooten trof, was het stille verlangen, dat de meesten bewust of onbewust koesterden om weer naar den overkant terug te komen, en het gezellige, huiselijke Holland weer op te zoeken.

En op bijna alle kamers hingen plaatjes uit het verre vaderland aan den muur, bij de welgestelden smaakvolle gravures naar goede meesters, bij de minder bedeelden prentbriefkaarten van Hollandsche boe rinnetjes, of krantenplaatjes van molens en grachtjes.

De Vlamingen in Amerika.

Op 21 October l.l. vierden de Belgen van Detroit feest ter gelegenheid van de inhuldiging van het vaandel hun door Koning Albert geschonken.

Alles gebeurde in het Nederlandsch.

Ned. Kamer van Koophandel te Brussel.

Met groote geestdrift is 16 November te Brussel het 10-jarig bestaan der Ned. Kamer van Koophandel gevierd. In het bijzonder is hulde gebracht aan den voorzitter, den heer De Stoppelaar, wien een plaketafbeelding van den beeldhouwer Bonnetain werd vereerd.

Holland op zijn best.

De Royal Society te Londen heeft de Rumforth-medaille toegekend aan Prof. H. Kamerling Onnes te Leiden, wegens zijn proefnemingen met de laagste temperaturen.

Het is nu 4 jaren geleden, dat te Leiden het helium vloeibaar werd gemaakt.

- Bij de wedstrijden te Nieuw-York op het gebied der paardensport hebben de Nederlandsche officieren voor de tweede maal den Amerika-beker gewonnen, waardoor hij nu voor goed in ons land blijft.

Een zeer gewenschte opwekking!

De heer D.J.M. schreef in het Indologenblad van 1 Nov. een krachtige opwekking aan de Indologische studenten om zich bij het A.N.V. aan te sluiten. Na een korte uiteenzetting van doel en streven eindigt hij aldus:

Wij, Indologen, zullen na korter of langer tijd allen verspreid worden tot in alle uithoeken van Indië, waar wij telkens menschen zullen ontmoeten, die nog weinig van het A.N.V. hebben gehoord, maar die

wij wellicht spoedig van het mooie in het streven van het Verbond kunnen overtuigen. Juist wij zijn in de gelegenheid die beginselen in ruimen kring te verspreiden. Laat dan elk jaar een frissche stroom van oprechte Nederlanders over Indië worden uitgestort, die ook daar den ouden stam steeds meer krachtig, nieuw leven schenkt!

Sluit U aan, Indologen! Wordt lid, en neemt U voor al Uw kennissen hier, en in ons tweede vaderland, over te halen, het A.N.V. te steunen!

Die vreemde woorden ook!

Op het dorp N. bestaat een ziekenkas, onderafd. van een volksbond. Daar werd het reglement behandeld. De voorzitter las de artikelen voor. Eenige malen was er sprake van het royeeren van leden. De voorzitter las echter steeds, dat men in dit en dat geval de leden zou rioleeren.

Geen aangenaam vooruitzicht!

Een Hollandsch recht op de Theems.

Bij het opvaren van de Theems, even voorbij de London Bridge, kan men veelal een of meer Hollandsche visschersscheepjes gemeerd zien liggen, steeds op dezelfde plaats.

Dit houdt verband met een oud voorrecht.

Bij den grooten brand, die in 't jaar 1666 te Londen woedde, blonken een aantal Hollandsche visschers zoodanig uit door moed bij het reddingswerk, dat de toenmalige Koning, Karel II, als belooning hiervoor aan Hollandsche visschers het voorrecht schonk, steeds vrij van alle kosten hunne schepen op die plaats te mogen meeren, met dien verstande echter, dat er niet meer dan twee minuten mochten voorbijgaan, gedurende welke de aanlegplaats leeg zou zijn, in welk geval zij het recht zouden verbeuren.

Dit is thans 250 jaar geleden en nog steeds zorgen de Hollandsche visschers er voor het recht niet te verliezen, daar de eene niet weggaat, alvorens er een ander is, die de plaats overneemt.

Holland op zijn malst.

Er is een voetbal-vereeniging opgericht onder den naam van: Weesper Football-Club 'Le Progrès', te Weesp!... Moest dit laatste niet zijn zu Weesp? Dan was al de wijsheid gelucht.

En zoo'n vereeniging heeft de Kon. goedkeuring gekregen.

Ned -Z.-Afr. Jongelingsvereeniging.

Door de Ned. Z.-Afr. Ver. is te Amsterdam een Jongelingsvereeniging opgericht, welke zich ten doel stelt de Hollandsche taal in Zuid-Afrika in stand te houden en verder te verbreiden en de leden mettertijd in de gelegenheid te stellen naar Zuid-Afrika te emigreeren.

Berlijn.

De secretaris der Afdeeling schrijft:

De 'Busstage' zijn dagen, die in Duitschland streng worden gevierd. Daar deze, althans te Berlijn, steeds op een Woensdag vallen, zijn de leden van het Holl. Gezelschap gewoon om op den avond van dien dag met hunne dames en gasten iets vroeger bijeen te komen. Alsdan wordt iedereen in de gelegenheid gesteld een kleine bijdrage op letterkundig of op muzikaal gebied ten beste te geven en op deze wijze de gezelligheid en het Nederlandsche leven onderling te bevorderen.

Zulk een avond beleefden wij in onze vereeniging op Woensdag 20 Nov. Behalve humoristische en ernstige gedichten, benevens een paar schoone liederen door den heer W.F. van Heusden gezongen, vergastte de heer Koopmans ons op iets geheel nieuws: een zestal liedjes van den Vlaamschen toondichter Em. Hullebroeck. Deze vielen zeer in den smaak en paken zoo, dat alle aanwezigen de refreins meezongen. Een paar van onze oude bekende liederen werden gezamenlijk gezongen en het laatst van den avond werd doorgebracht met het luisteren naar de anekdoten van den heer Driessen, waarom uitbundig gelachen werd.

Het was weer eens een ouderwetsch-gezelligen Hollandschen avond.

Een Engelsch blad over ons land.

In een aankondiging van de feesten, waarmee in het volgende jaar ons land 1813 zal gedenken, schrijft de Observer, een aanzienlijk Londensch weekblad:

'In het schoonste tijdperk van Nederlands geschiedenis waren de Hollanders de leermeesters van Europa, in de 19e en de 20e eeuw dankt Europa hun lessen in wetenschap, in volkenrecht - waarvan zij de ware grondleggers zijn - in kunst, in tuinbouw en in den nieuwen landbouw. Op wat zij hierin hebben tot stand gebracht zou elk land fier mogen zijn, maar het eert ongelijk meer een land, dat een eeuw geleden in verval scheen te zijn.'

Bericht.

Van Januari af zullen in Neerlandia geregeld mededeelingen worden opgenomen van de Commissie uit het A.N.V., die meer bepaaldelijk de belangen onzer taal behartigt. Zij is samengesteld uit Prof. Dr. J. Verdam (Leiden), voorzitter; Marc, Eman's (Den Haag), onderoorzitter; W.F. Gerdes Oosterbeek (Den Haag), schrijver; mej. Dr. C.C. van de Graft (Utrecht) en Dr. M.A. van Weel (Den Haag).

Nieuwe Leden

Groep Nederland.

Beschermende leden.

Mr. C.A. Star Numan, Sophialaan 10,

s'Gravenhage.

Opg. door Jhr. C.M.E.R.C.
von Bose.

Mej. C. de Petit, Florapark 14,

Haarlem.

Opg. door Jonkvr. J.H. v. Haarlem.
Spengler,

Jhr. H. Hooft, p/a. Holland-Amerik. Rotterdam
Handelsvereniging, Witte Huis,

Opg. door den heer Heyme
Vis, Zaandam.

J.Th. Westerman, De Genestetweg 12, Bloemendaal.

J.Ch. de Wijs, Noorderstationsweg 18, Bloemendall.

Beiden opg. door den heer Haarlem.
J.C.A. Croin,

Gewone leden.

Mr. H.O. Feith, Burgemeester Winschoten.
Venemastr.,

Mr. A.R. Dorhout - Mees, Winschoten.

Mr. J. Heres Diddens, adv. en proc, Winschoten.

Mr. J.F.H. Beins, Winschoten.

J. Faber, directeur H.B.S., Winschoten.

Mr. D.H. Bosch, adv. en proc., Winschoten.
Langestraat,

Mr. P.W.J. Bijnen, Winschoten.

J.J. Offerhaus, notaris, Langestraat 59, Winschoten.

Ds. H.J. van Veen, Ned. Herv. Predikant, Winschoten.

Firma J.D. v.d. Veen, uitg. Winschoter Winschoten.
Courant,

L. Offerhaus, inspecteur registratie, Winschoten.
Garstestraat 14,

S. Braak, leeraar, Garstestraat, Winschoten.

L. Venema, Winschoten.

N.T. Polak, Hoogs'raat 4, Winschoten.

Mevr. E. Cohen - Nort, Winschoten.

S. Anholt, Torenstraat, Winschoten.

T.J. Borgesius, redacteur, Sappemeer.

J.G. Dijkhuis, Sappemeer.

Mej. J.C. Marthuis, Sappemeer.

Mej. Marie Smit,	Sappemeer.
Ds. S.G. Binnerts,	Sappemeer.
Ds. L. Meeth,	Sappemeer.
J. Kleininga, rentenier,	Sappemeer.
W.C. Wildervanck, rentenier,	Sappemeer.
D.L. de Koe, burgemeester en notaris,	Sappemeer.
Mej. Titia Smit,	Hoogezand.
U.D. Reinders, rentenier,	Hoogezand.
V. Mulder, directeur postkantoor,	Hoogezand.
E.W.A. Snoek, inspecteur Directe Belastingen,	Hoogezand.
J.A. van Royen, burgemeester van	Hoogezand.
Ds. P.J. Franke,	Hoogezand.
T. Sijbenga, kantonrechter,	Zuidbroek.
Segov, gep. Luit.-Gen. O.I.L., Reinkenstraat 13,	's-Gravenhage
H.P. Staal, gep. Luit.-Gen., oud-Minister van Oorlog, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Riouwstr. 135,	's-Gravenhage
Ds. T. Bolt,	Nieuwe Schans.
Allen opg. door Jhr. C.M.E.R.C. von Bose.	
E. Hindriks, hoofd der school, Kampersingel 68,	Haarlem.
Opg. door den heer J.C.A. Haarlem. Croin,	
J.J. Duyfjes, Gaelstraat 23,	Haarlem.
Mej. Ita Mees, Wilhelminapark 34,	Haarlem.
Mej. H.A. Modoo, Parklaan 62,	Haarlem.
H.W. de Kort, Ripperdastraat 14,	Haarlem.
Mr. M.W. Scheltema, Jordensstraat 23,	Haarlem.
Mevr. L. Brondgeest - Schagen van Soelen, Wilhelminapark 4,	Haarlem.
N.J.C. Buhning, Kweekduinweg, Eikenheuvel,	Overveen bij Haarlem.
J.C. Nachenius, Doodweg, Aerdenhout bij	Haarlem.
K. Ingerman, Boekenrodestr. 1, Heemstede bij	Haarlem.
Allen opg. door het Bestuur der Afdeeling	

J. Baart Azn., Tempeliersstraat 6,	Haarlem.
Opg. door den heer M. Sterk,	Haarlem.
M.W. Dingemans, Koninginneweg 55,	Haarlem.
Opg. door den heer C. Jonges,	Haarlem.
Mevr. wed. Mr. Van Delden - Krauss, Mauritsstraat 9,	Haarlem.
Opg. door mej. J.A. van Walsen,	Haarlem.
A. van Lith, Bosch en Vaartstraat 12,	Haarlem.
Mej. C.J. IJssel de Schepper, Tempelierstraat 15,	Haarlem.
Beiden opg. door mej. J.C. van Gelsdorp,	Haarlem.
Mevr. C.J. Vis - Thieme, 2e Hasselaerstr. 8,	Haarlem.
Opg. door Dr. J.B. Schepers,	Haarlem.
Mej. H. van Dijck, Van Loostr. 30,	's-Gravenhage
Opg. door Prof. Mr. J.E. Heeres, Leiden.	
P.J. Groenevelt, leeraar H.B.S., Copernicusplein 13,	's-Gravenhage
G.W. Spitzen, leeraar H.B.S., Boetzelaerlaan 58,	's-Gravenhage
P. Visser, leeraar H.B.S., Valkenboschlaan 60,	's-Gravenhage
Allen opg. door Dr. W. van Schothorst,	's-Gravenhage
Mej. M.A. de Val, Laan van Meerdervoort 226,	's-Gravenhage
Mej. P.J. Juda, Stadhoudersplein 88,	's-Gravenhage
Mej. G.W. Tergau, Obrechtstraat 217,	's-Gravenhage
Allen. opg. door het Best. der Stud.-Afd. Delft.	
Th. ten Hagen, Willem de Zwijgerlaan 57,	's-Gravenhage
F.J.Ch. Beek, Helenastraat 29,	's-Gravenhage
Mej. M. Aberson, Witte Singel 38,	Leiden
Mej. M.A. Bloembergen, Witte Singel 38,	Leiden
Mej. J.M. van Gelder, Jan van Goyenkade 8,	Leiden
Mej. I. Pinke, Haagweg 104,	Leiden
Mej. L. Reyers, Witte Singel 38,	Leiden
Mej. G.A. de Vlaming Pleijsier, Noordeinde 14a,	Leiden

J.C. Opstelten, Jan van Goyenkade 13,	Leiden
C. Brinkerink, Kloksteeg 1,	Leiden
H. Landberg, Apothekersdijk 15,	Leiden
D.H. Hellema, De Laet de Kanterstraat 1,	Leiden
A. den Hamer, Rijn- en Schiekade 121,	Leiden
C. Vriesendorp Lzn., Pieterskerkgracht 3a,	Leiden.
E. Schotman Dzn., Vischmarkt 18,	Leiden.
H.A. Kramers, Doezastraat 13,	Leiden.
A. Mom Faure Mees, Steenschuur 15,	Leiden.
W. Holthuis, Rapenburg 123,	Leiden.
D. Kaars Sijpesteijn, Breestraat 114a,	Leiden.
J.A. Vaillant, Breestraat 140,	Leiden.
H.A.C. Boelman, Rijn- en Schiekade 113,	Leiden.
C.M. Hoogenboom, Oude Singel 64,	Leiden.
M. Reijmers, Oude Singel 2,	Leiden.
G. de Clercq, Breestraat 163,	Leiden.
A. Hoogendijk, Aalmarkt 1,	Leiden.
C.M.J. de Jongh, Breestraat 5,	Leiden.
D. Wynveldt, Morschweg 40a,	Leiden.
W. Nolst Trenité, Kort Rapenburg 14,	Leiden.
G.J. Kronenberg, Korte Mare 36,	Leiden.
P. Kikkert, Breestraat 156a,	Leiden.
J.J. van Geuns, Hooge Woerd 42a,	Leiden.
W.A. Hecker, Rapenburg 58,	Leiden.
A.E. van Arkel, Korte Mare 36,	Leiden.
J.W. v.d. Sande, Oude Vest 55a,	Leiden.
B. Cuperus, Noordeinde 33,	Leiden.
M.D. Hage, Noordeinde 42,	Leiden.
C.D. Ribbius, Rijn- en Schiekade 119,	Leiden.
R.M. van Dusseldorp, Breestraat 104,	Leiden.
L.J. van Holk, Aalmarkt 6,	Leiden.
J.P. Ekker, Noordeinde 41a,	Leiden.
U.J. Weg, Beestenmarkt 42,	Leiden.
P. Plantenga, Boommarkt 1,	Leiden.
B. ter Haar Dzn., Hugo de Grootstr. 9,	Leiden.

Allen opg. door het Best. der Stud.-Afd.	Leiden.
M.L. v.d. Schaaff, leeraar M.O., Noordeinde 20a,	
Opg. door den heer J.B. van Loenen,	Leiden.
W. van Leijden, Wandelweg 36,	Wormerveer.
Mej. M. Geuken, Loelaan,	Apeldoorn.
Opg. door mevr. D. Bogaert - De Stürler ler de Frienisberg,	Apeldoorn.
Mevr. J.F. Vitranga, Donkerstr.,	Harderwijk.
E.J. Beuvery, Kapt. der Inf., Donkerstr.,	Harderwijk.
H. Corijnzen, kassier, Donkerstraat,	Harderwijk.
B.H. Vriezen, Vijhestraat,	Harderwijk.
Mej. E.C.M. Fijn van Draat, Smeepoortstraat,	Harderwijk.
Allen opg. door den heer J.H. Staal,	Harderwijk.
A. v.d. Harst, machinist K.M., a/b. Hr. Ms. Schorpioen,	Hellevoetsluis.
M. v.d. Kemp, machinist K.M., a/b. Hr. Ms. Kortenaer,	Den Helder.
Beiden opg. door het Bestuur der Jongel.-Afdeeling Hellevoetsluis.	
Mej. W.M. Deerns, Haagweg 121,	Delft.
Mej. J.A. v.d. Spek, Oude Delft 16,	Delft.
Mej. E.H.X. Polis, Haagweg 121,	Delft.
Mej. M.F.H. Snethlage, p/a. familie Ribbuis, gasfabriek,	Delft.
N. de Man, Voorstraat 85 b,	Delft.
A. Boeken, Havenstraat 3,	Delft.
N.H. van Doorninck, Wijnhaven 19,	Delft.
Ch. Freyburg, Oude Delft 145,	Delft.
C.D. Gryns, Choorstraat 18,	Delft.
P. van Groningen, Oude Langendijk 14,	Delft.
E. Maas Geesteranus, Oude Delft 128a,	Delft.
H. Mispelblom Beijer, Phoenixstraat 27,	Delft.
D. de Neve, Oude Delft,	Delft.
D. Tutein Nolthenius, Oude Delft 161a,	Delft.

J.G. Ouwehand, Van Leeuwenhoeksingel 36,	Delft.
C. Philips, Choorstraat 27,	Delft.
J. Romme, Koornmarkt 23,	Delft.
W. van Rijn van Alkemade,	Delft.
J.C. Stoop Jr., Voorstraat 42,	Delft.
M. Schaenck, Spoorsingel 30,	Delft.
Jhr. Six, Burgwal 39,	Delft.
M. Rost van Tonningen, Oude Delft,	Delft.
H.R. van Taalingen,	Delft.
J. Tan,	Delft.
K. Vis, Hugo de Grootstraat 58,	Delft.
P. Versteeg, Nieuwstraat 16,	Delft.

H. Vermeulen, Kanaalweg 11,	Delft.
Mej. C. van Lennep, Koornmarkt 20 a,	Delft.
J.H. Meijer, Havenstraat 3,	Delft.
J. Waalkens, Haagweg 78,	Rijswijk.
F. van Haeften, Koninginnelaan 15,	Rijswijk.
Allen opg. door het Best. der Stud.-Afd. Delft.	
A. Pos, theol.-stud.. Westzijde 58,	Zaandam.
M.J.F. Buikema, jur.-stud., Prinsengracht 184,	Amsterdam.
J.H. Dieleman, jur.-stud., Da Costakade 62,	Amsterdam.
O.E.G. Graaf van Limburg Stirum, jur.-stud.. Keizersgracht 443,	Amsterdam.
W.A. Vrolijk, med.-stud., Keizersgracht 19,	Amsterdam.
J. Post, theol.-stud., Heerenstraat 36,	Amsterdam.
D.P. Groen, theol.-stud., Quellijnstraat 34,	Amsterdam.
L.M. Wyma, theol.-stud.. Keizersgracht 162,	Amsterdam.
J. Balhuizen, med.-stud., Prinsegracht 695,	Amsterdam.
H.C. Wagner, med.-stud., Keizersgracht 231,	Amsterdam.
A. van Vlieden, med.-stud., Marnixstr. 411,	Amsterdam.
H. Dooijerweerd, jur.-stud., Overtoom 318,	Amsterdam.
Allen opg. door het Bestuur der Afd. V.-U.,	
D. de Ruitr, Okeghemstr. 17,	Amsterdam.
Mej. E.D.W. Jonckheer, Keizersgracht 562,	Amsterdam.
Mej. Ko Dantzig, Willemsparkweg 57,	Amsterdam.
Allen opg. door den heer A.J.M.H.	
Schillings,	
Mej. M. van Doorne, stud. lett., 1e Const. Huygenstraat 29,	Amsterdam.
Mej. L. Boon, Eendrachtsweg 23,	Rotterdam.
Opg. door mej. S.C. Land, Haarlem.	
J.F. Schmidt, v.d. Takstraat 3,	Rotterdam.

	Opg. door den heer J. de Groot,	Rotterdam.
D. Kool, officier van adm. 2e kl.,		Hem bij Hoorn.
	Opg. door den heer Arnold Spoel,	's-Gravenhage.
Mej. J.L. van Hoorn, biol.-stud., Damperdiep 41,		Groningen.
	Opg. door mej. M.A. Koning,	Groningen.
Prof. Dr. J.A.C. van Leeuwen, Ramstraat 23,		Utrecht.
	Opg. door Prof. Dr. H.F. Nierstrasz,	Utrecht.
C.L. Bense, med.-stud., Nieuwe Gracht 129,		Utrecht.
P. Couvret, med.-stud., Oude Gracht, Tz. 55bis,		Utrecht.
J. Ingelse, med.-stud., Nieuwe Gracht 71,		Utrecht.
W. Quix, med.-stud., Heerenstraat 28,		Utrecht.
H.J. Tap, med.-stud.,		Utrecht.
L.C. Spijkerboer, theol.-stud., Oude Gracht Tz. 55,		Utrecht.
S. van Valkenburg, phil.-stud., Lange Nieuwstraat 6,		Utrecht.
W.H. Verloop, jur.-stud., Zadelstr. 24bis,		Utrecht.
H.B. Goettsch, jur.-stud., Nachtegallenlaan 7,		Station de Bilt.
	Allen opg. door het Bestuur der Stud.-Afd. Utrecht.	

Groep België.

Bijdrage *fr.* 5.

Norbert Lontié, student,	Ninove.
Gaston Lafontaine, student,	Ninove.
Jozef Muylaert, student,	Ninove.
Jeroom Thuylié, student,	Ninove.
August Minner, bediende,	Ninove.
Karel Milo, bediende,	Ninove.
Amaat Arys, bediende,	Ninove.
August Paduwat, bediende,	Ninove.
August Wachtelaer, bediende,	Ninove.

Hendrik Avoux, onderwijzer,	Ninove.
Petrus van den Abeele, drukker,	Ninove.
Adolf de Cooman, Graanmarkt,	Ninove.
Hendrik Devroede, leeraar Middelb. School,	Ninove.
Schuerweghen. leeraar Middelb. School,	Ninove.
Maes, geneesneer, Kerkhofstr.,	Ninove.
Prové, geneesheer, Kerkhofstr.,	Ninove.
Renard, veearts,	Ninove.
Borms, brouwer,	Ninove.
Albert van den Bruele,	Denderhoutem.
Paul Clerckx, geneesheer, Asile d'aliénés de l'Etat,	Doornik.
Opg. door den heer Lud. Crick.	
N.W.F. George, Eeckhoutstr. 17,	Brugge.
Opg. door den heer Stultjes.	
Mej. Elvire de Troyer, Meuleschettestr.,	Aalst.
Ed. Robberechts, St. Kathelijnestr. (Oud Gulden Kasteel),	Brussel.
Opg. door den heer J. Kesler.	
Mej. R. Stuurman, Culturestr. 149,	Elsene.
Opg. door den heer De Bruyn.	
Ad. Bul, loods, Dahliastr. 48,	Antwerpen.
De Blode, Congresstr. 1,	Antwerpen.
C.A. Schotman, Raymondstr. 6,	Verviers.
Van Rampelberg, posthoofd,	Moliro (Belg. Kongo).
Delcorde, territoriaal agent,	Moliro (Belg. Kongo).
Beiden opg. door den heer G. D'Hont.	
H.J. Goemans, p/a. Kuyk, Antwerpsche Steenweg 231,	Sint Amandsberg, Gent.
Opg. door Ds. Domela Nieuwenhuis.	
Arth. Sabbe, verzekerings-agent, Veldstr.,	Kortrijk.
Frans Mattheuussen, Beheerstr. 30,	Kortrijk.
Am. Vanneste, suikerbakker, IJzeren Wegstraat 1,	Kortrijk.

Opg. door Dr. Doussy.	
Martens Paggers, handelaar, Gasthuisstr.,	Turnhout.
Opg. door den heer R. Adriaensen.	
Is. Gunzburg, Korte Herentalsche Str. 23,	Antwerpen.
Mij. Van Mons E. Peeters, Ballaerstr. 105,	Antwerpen.
Opg. door den heer F. van Laar.	
Jozef Merckx, Van Beersstr. 14,	Antwerpen.
Opg. door den heer F. Reynaers.	
K. Wouters, bediende,	Meerbeke.
Th. de Graeve, hoofdonderwijzer,	Ninove.
Behn, geneesheer,	Ninove.
Alfred Kelders, wolhandelaar, Bisschopstr.,	Aalst
Valery Roggeman, kapper voor dames, Keizerlijke Plaats,	Aalst
Opg. door den heer P. Nijs.	
Minnaert, Vandeveldestraat 18,	Gent.
Opg. door mevr. Minnaert.	
Mej. S. Platel, Avenue du Hêtre 17,	Cointe, Sclessin.
Mej. Lebrocqy, Place des Franchises 5,	Luik.
De Portemont, Rue de Campine 168,	Luik.
Rutten, Quai Eurard 95,	Luik.
Van de Gaer, Rue St. Margueritte 37,	Luik.
G.H. Bergenhuyzen, Rue de Tiège 239,	Herstel.
Opg. door den heer S. Prenan.	
Cesar Kerkvoorde, boomkweker, firma C. Kerkvoorde,	Wetteren.
Opg. door den heer Schepens.	
Rob. Verlinden, agent spoorweg-mij. van Kongo-Matadi,	Belgisch Kongo.
Jul. van Lancker, agent spoorw.-mij. van Kongo-Matadi,	Belgisch Kongo.
Beiden opg. door den heer Bisschops.	
B. de Guchtenaere, Schoolstraat 10,	Ledeberg, Gent.

Opg. door mej. R. de
Guchtenaere.

Gust. Dupont, postordeklerk,	Haren.
J. Bogaerts, advokaat, Ruisbroekstr. 61,	Brussel.
Ach. Mertens, Hoogstraat,	Wetteren.
Leo Kerkvoorde, boomkweeker,	Wetteren.
Adriaan van Suddert, adjunkt der maatschappij Kasai,	Tchilunbulunu, Belgisch Kongo.
Vandeborgt, agent maatschappij Kasai,	Katola, Belgisch Kongo.

Groep Ned. Oost-Indië.

A.J.A. Defais, p/a. Ned. Export Mij. voorheen Van Emmerick & Co.,	Soerabaia.

Opg. door den heer W. Blankwaardt Jr.,	Bangkok.

De lijst der Jongel.-Afd. moet wegens plaatsgebrek tot het volgend nummer
blijven liggen. Red.